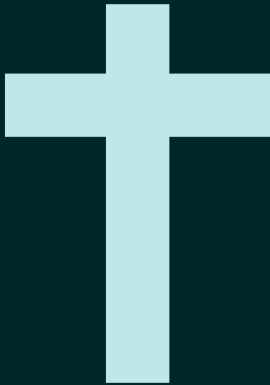

Kara New Testament

The New Testament in the Kara Language of Papua New Guinea

Kara New Testament
The New Testament in the Kara Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kara long Niugini

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kara

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

4e66a963-7eeb-5dca-b3f8-b1ef6c7ee59d

Contents

Matiu	1
Maak	71
Luuk	115
Jon	184
Faisok	237
Rom	302
1 Korin	339
2 Korin	368
Galesia	387
Efasis	398
Filipai	409
Kolaasi	417
1 Tesalonaika	425
2 Tesalonaika	432
1 Timoti	436
2 Timoti	446
Taitus	452
Failimon	456
Hibru	458
Jems	484
1 Pita	493
2 Pita	503
1 Jon	509
2 Jon	517
3 Jon	519
Juut	521
Kuusan Fasa- vatan	524

Na Matiu A Lagasai Roxo Na Matiu A Xaleie A Ferawaian Paamua

Na Matiu taxa kala xe sina mu Juda pana fufuna lamonan malaan: a fatataganan sina Piran fo savat xo. Nane vubuk faxalit a mu Juda o na Yesus a vil fasavat tunei a maana ferawaian si Moses e sina mu rabuna ina kuus fatuxai. Xena faxalit famatavase na Matiu taxa kuusan faxa'usi a xasano paxakalayan xaves ti kavai. E fulaa nane taxa kuusan faxa'usi a fepitaian e ferawaian si Yesus sait. A buuk aanabe' a fepatoxanan pana xavil pisiguak malaan lana:

- 1) A xuuskuus sena luluuxan si Yesus - palagasai 1 e 2
- 2) A fatataganan ti la xunavata i taa savat- palagasai 3 fefexaxaas 7
- 3) A lagasai ina fatataganan ti la xunavata a kuusan fasavatan- palagasai 8, 9 e 10
- 4) A fatataganan ti la xunavata ve a so ta buk mo? - palagasai 11, 12 e 13
- 5) A rabuna aava ri namkai, ri fexaxaas malaan sena xalana wai mata sina Piran- palagasai 14 fefexaxaas 18
- 6) A fatataganan ti la xunavata taxa waan faasilak- palagasai 19 fefexaxaas 25
- 7) A mataan e a to fa'ulaian si Yesus- palagasai 26, 27

e 28.

A Matafebun Si Yesus Krais

Lk 3:23-38

¹ A sising ina matafebun si Yesus Krais aava buna lava na Devit. E na Devit si a buna lava na Abraham.

² A toxan a mu yaan ina matafebun sangafilu saxa pana talafaat ti lana yaan si Abraham fefexaxaas na Devit:

na Abraham na tama Aisaak, na Aisaak na tama Yaakop, na Yaakop na tama Juda xuvul pana mu tina;

³ na Juda na tama Peres nare Sira (na ninare na Tamar), na Peres na tama Esron, na Esron na tama Ram,

⁴ na Ram na tama Aminadap, na Aminadap na tama Naason e na Naason na tama Salmon;

⁵ na Salmon na tama Boas (na ninana na Rehaap), na Boas na tama Obet (na ninana na Ruut), na Obet na tama Jesi aava na tama King Devit.

⁶ E a mu matafebun ti lana yaan si Devit fefexaxaas a yaan a mu Juda ri fevipis la bina Babilon: na Devit na tama Solomon (na ninana a tefin si Uraia paamua),

⁷ na Solomon na tama Rehoboam, na Rehoboam na tama Abiya, na Abiya na tama Aasa,

⁸⁻⁹ na Aasa na tama Jahosafaat, na Jahosafaat na tama Ye'oram, na Ye'oram na tama Usiaa, na Usiaa na tama Jotam, na Jotam na tama

Ehas, na Ehas na tama Esakaia,

¹⁰ na Esakaia na tama Manaasa, na Manaasa na tama Emon, na Emon na tama Josaia

¹¹ e na Josaia na tama Jehoiakin xuvul pana mu tina.

¹² E a mu matafebun ti lana yaan a mu Juda ri ta'ulan na Babilon fefexaxaas a yaan si Yesus: na Jehoiakin na tama Seltiel, na Seltiel na tama Serubabel,

¹³⁻¹⁵ na Serubabel na tama Ebiut, na Ebiut na tama Ilaiakim, na Ilaiakim na tama Esor, na Esor na tama Sadok, na Sadok na tama Akim, na Akim na tama Eliud, na Eliud na tama Eliesar, na Eliesar na tama Mataan, na Mataan na tama Yaakop

¹⁶ e na Yaakop aave na tama Yosep aava tamai si Maria na nina Yesus e na Yesus naang va ri xalie pana Mataa Failai sina Piran.

¹⁷ E voxo a toxan a mu yaan ina mu matafebun sangafilu saxa pana talafaat ti la yaan si Abraham fefexaxaas a yaan si Devit e sangafilu saxa pana talafaat ti la yaan si Devit fefexaxaas a yaan ina vipisan pe Babilon e sangafilu saxa pana talafaat ti la yaan aave fefexaxaas a luluuxan sina Mataa Failai.

A Luluuxan Si Yesus Kraais Aava Mataa Failai Sina Piran Lk 2:1-7

¹⁸ A luluuxan si Yesus Kraais a savat malaan: na ninana, na Maria, ri fo fakalimaane rao i taa tamai si Yosep.

Taasaxa re pife mati xuvul lunai e nane texaas o a tiva sena gutan sina Vovau Xaradak. ¹⁹ Na Yosep aava na lavana, a mataa xaradak paaliu e nane bai famangil na Maria la matana mu rabuna. E voxo nane lamon o i taa laxao kasam a kuus fanaian ina tamaian sirie.

²⁰ Na Yosep fo lamon xo pana mo aanabe' taasaxa lana mifan a angelo sina Piran a savat sina e a kuus, "Yosep, lak si Devit, muta lamon faaxaves pana tamaian sime Maria senaso a Vovau Xaradak fo savat sina e nane taxa tiva sena. ²¹ I taa luk a lak tomexaan e no taa xalie pa Yesus senaso i taa fakaxup a mu rabuna sina xasena vilaana saat siri."

²² A maana mo xapiak aanabe' ri savat xena faxalit famatavasaana ferawaian aava Piran a kuus pana la ngusuna mu rabuna ina kuus fatuxai sina. ²³ Ri kuus malaan: "Langai, a tefin palau aava pife mati xuvul pana saxa mataa lunai, i taa tiva e i taa luk a lak tomexaan e ri taa xalie pa Imanuel." (A malasuf ina isin aanabe' a malaan: Piran taxa waan xuvul pataara.) *Ais 7:14*

²⁴ Layaan na Yosep a para ti la matefan sina, nane usi a fefasaian aava angelo sina Memai a xuuse pana. E nane xel na Maria e lisane xe la lifu sina e i taa tefin sina ²⁵ taasaxa nane pife mati xuvul pana fefexaxaas a yaan nane luk a lak tomexaan aave. E nane xalie pa Yesus.

2

A Mu Rabuna Pana Texaasan Ti Paa Ri Maa Xalum Na Yesus

¹ Na Yesus a luxan pe la bina Betlehem lana bina lava Judia layaan na Herot a paamuian a mu Israel. Lamina luluuxan sina saxano rabuna pana texaasan ti paa lasuun paaliu ri filimaan xe pe Jerusalem ² e ri fai, “A popo aava paamua king sina mu Juda, fo luxan faa? Maam xalum a vapara aava fakalimaan a savatan sina la nobina simaam e maam filimaan xena nangusaana.”

³ Layaan na Herot aava paamua king, a langai pana, nane e maana rabuna pe Jerusalem vaxa ri lalamon faaxaves sena. ⁴ Nane xel faxuvul a mu memai priis e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai e fin nari, “A Mataa Failai i taa luxan faa?” ⁵ E ri suie, “Pe Judia la bina Betlehem, senaso a mataa ina kuus fatuxai a kala malaan:

⁶ ‘E nano, Betlehem aava waan la nobina si Juda, no bina modak taasaxa mu rabuna xapiak ri taa pife maluf nano senaso saxa paamua lava aava i taa paamuian a mu rabuna siak, a mu Israel, i taa luxan move.” *Mka 5:2*

⁷ Lumui, na Herot a xel fun a mu rabuna pana texaasan xena fin nari pana so ta yaan a vapara aave savat e ri xuus fatexaase. ⁸ E mui nane feng nari xe pe Betlehem e a xuus nari, “Mi fe seng faagutan

a lak aave e layaan mi fo tingine mi maa xuusau talo nenia sait ne taa fe nanguse.”

⁹⁻¹⁰ E voxo lana faletan siri ri xalum fulan a vapara naang aava savat pe paa e ri bas paaliu pana faamamaasan. A vapara aave a paamuian nari e fe waan fatak laa'ui xuluna lifu aava lak taxa waan lana. ¹¹ Layaan ri laak la lifu aave ri xalum a lak xuvul pa ninana, na Maria. E ri bukaak e ri nangus a lak aave. E mui ri kas a fafanaian siri e ri tatavai xe sina lak pana ‘gol’, e vebit pana lasan roxo e a vulut pana lasan roxo aava ri xalie pana ‘mur’. ¹² E lana mifan a Piran a xuus fatexaas nari o ri muta ulaa xe si Herot. E voxo ri usi a salan patak xe la bina siri.

Na Yosep Xuvul Pa Maria Nare Yesus, Rutul Sinuf Xe Pe Isip

¹³ Lamina faletan siri a saxa angelo sina Memai a savat si Yosep lana mifan e a kuus, “Na Herot i taa feng a rabuna sina xena senagaana lak talo ri taa punuxe. Tamasiak xo, siak a lak xuvul pa ninana e mutul sinuf xe pe Isip. Mutul taa waan pave fefexaxaas a yaan ne xuus namutul pana.”

¹⁴ Na Yosep a tamasiak e a xel a rofenan sina e rutul ta'ulan a bina pave la xunavung naang xena falet xe pe Isip. ¹⁵ Nane waan pave fefexaxaas a yaan ina maatan si Herot. A maana mo aanabe¹ a savat xena famatavas a ferawaian sina

Memai la ngusuna mataa ina kuus fatuxai. A kuus malaan: "Ne fo xel a Lak Tomexaan siak ti pe Isip." *Osa 11:1*

Na Herot A Fefasaa O Ri Taa Punuk A Mu Rafulak

¹⁶ Layaan na Herot a texaas o mu rabuna pana texaasan ti paa ri fo bit nane, nane marala faagut. E nane fasei faagutan a mu rabuna ina rawen sina o ri taa punuk a mu rafulak tomexaan aava ri toxan a mariaas taragua e lapia e ri waan pe Betlehem e la mu bina faasilak. Nane lamon o i taa vil malaane senaso a rabuna pana texaasan ri fo xuuse pana so ta yaan a vapara fo savat. ¹⁷ E pana vilaana malaan, a mo aava mataa ina kuus fatuxai, na Jeramaia, a kuus pana, a savat la matavas. Nane kuus: ¹⁸ "A mu rabuna pe la bina Rama ri langai a taangiisan molava sina saxa tefin, na Resel aava i taxa tangiis soxot a mu rafulak sina. Ri fo maat e i taa pife taxapus pana taangiisan sina." *Jer 31:15*

Na Yosep Xuvul Pana Rofenan, Rutul Ulaa Ti Pe Isip

¹⁹ Lamina maatan si Herot, a angelo sina Memai, lana mifan, a savat si Yosep pe Isip ²⁰ e a kuus, "Tamasiak, xel a lak xuvul pa ninana e ulaa xe la bina sina mu Israel senaso nari aava ri seng a lak xena punuxaana, ri fo maat xo."

²¹ E nane tamasiak e lisan fa'uli a lak xuvul pa ninana

xe la bina sina mu Israel. ²² Taasaxa layaan na Yosep a langai o na Aakilas taxa paamuian a rabuna pe Judia la vepen si tamana, na Herot, nane bai falet xe Jerusalem senaso a mataut. E a Piran, lana mifan, a xuus fatemalaase o i taa falet xe pe Galili. ²³ Nane fe waan la saxa bina pe Galili aava ri xalie pa Nasaret. E voxo a mo aava mu rabuna ina kuus fatuxai ri kuus pana sena Mataa Failai, a savat la matavas. Ri kuus malaan: "A rabuna ri taa kuus o nane ve a mataa ti Nasaret."

3

Na Jon Ina Fasufan A Faigotan A Salan Xana Memai
Mk 1:2-8; Lk 3:1-18

¹⁻² Lana yaan aave, pe la xobingil pe Judia, na Jon ina Fasufan a falet xolai xena kusan fasavat a lagasai sina. Nane kuus, "Puk a lamonan simi e ta'ulan a vilaana saat simi senaso a yaan ina savatan sina fatataganan sina Piran i taxa waan faasilak." ³ Na Aisaia aava mataa ina kuus fatuxai, a ferawai sena mataa aave malaan:

"A ling ina saxa mataa pe la xobingil i taa kel, 'Faigotan a salan xana Memai, vil faxaradak a salan sina.'" *Ais 40:3*

⁴ A maana marapi si Jon ri vesane pana fui ina 'kaamel' e a fakaliuan nane xa pana yowang ina vipin ina tiir. E nane fuuna ngan a sakawa e vevoi. ⁵ A mu rabuna ri falet xe sina ti pe Jerusalem e a mu bina pe Judia e ti pe la

mu bina faasilak la Raarum Jordan. ⁶ Ri kuusan fasavat a mu vilaana saat siri e nane fasuf nari la Raarum Jordan.

⁷ Taasaxa, layaan nane kaalum o a mu Ferasi xuvul pana mu Sedusi ri maa savat la bina ina fasufan, a xuus nari, "Nami ve mi tiui pana neng! Nase' pebukan nami pana sinufanaana fakasana-man lava aava i taa savat?" ⁸ Tamo mi fo puk tapin nami xa xasena vilaana saat simi lavaxa, faxalite pana vilaana e faisok fa'ui. ⁹ E muta lamon o mi taa xuus nami xa, 'Na Abraham ve na tamataara.' Senaso ne xuus nami o a Piran a fexaxaas sena fasavat a rafulak xa Abraham pana mu faat aanabe! ¹⁰ A yaamu i taxa waan xo la funa mu wai e a maana wai aava ri pife fasavat a xalana roxo a Piran taa tei tapin nari xe lana fata.

¹¹ "Ne fasuf nami pana raarum senaso mi puk a lamonan simi. Taasaxa, saxa i taa savat la miak e a gutan sina a molava sega e senasopenia, ne mataa palau paaliu ne pife fexaxaas sena tao a 'slipa' sina. Nane xo i taa fasuf nami pana Vovau Xaradak e fata. ¹² A 'fok' xena fepatoxan a xawa xasena mu kam i taxa waan la mana e i taa gon a bina ina fepatoxan a xawa aave e i taa faxuvul a mu kam ina 'wiit' la lifu ina fawaanaana e i taa faram a xawa pana fata aava i taa pife maat."

*Na Jon A Fasuf Na Yesus
Mk 1:9-11; Lk 3:21-22*

¹³ Na Yesus xo maa savat la Raarum Jordan ti Galili talo na Jon i taa fasufe. ¹⁴ Taasaxa na Jon a tafang taraa pana ti votanaana e a kuus, "A roxo naak nano, no taa fasufau, malaafaa si nano, no maa savat siak xena fasufaan nano?"

¹⁵ E na Yesus a suie, "Naboxo, i taa waan malaan. A roxo taare taa vil malaane xena faxalit a vilaana fatak paaliu." E mui na Jon a turoxo pana.

¹⁶ Layaan na Jon fo fasufe, na Yesus a ta'ulan a raarum. E monabe' mon a xunavata talakas e a xalum a vovau sina Piran i taxa sivimaan xuluna malaan sena vaalus. ¹⁷ E a ling ti laa'ui la xunavata a kuus, "Nane na natuk, ne vubuxan xasingite, nane fafaamamaasau."

4

Na Setan A Valam Na Yesus

Mk 1:12-13; Lk 4:1-13

¹ E mui a Vovau sina Piran a paamuian lisan na Yesus xe la xobingil talo na Setan i taa valame. ² E na Yesus a falfaal pana yaan sangafilu talafaat xurul e felagai. ³ Na Setan aava saxa xena valamaana, a savat sina e kuus, "Tamo nano ve no Natuna Piran, xuus a mu faat o ri taa savat bret." ⁴ E na Yesus a suie, "A Xakalayan Taap a kuus: 'A mataa i taa pife siak a gutan sena bret sang mon taasaxa i taa siaxe sena maana ferawaian aava savat ti la valana Piran.'" *Vpt 8:3*

⁵ E mui na Setan a lisane xo xe la bina taap, na Jerusalem,

e fatigineie laa'ui paaliu xuluna tang lifu lotu e a kuus,
 6 “Tamo nano, no Natuna Piran, tapin fasivi nano xa senaso a Xakalayan Taap a kuus:

‘Nane taa xuus a mu angelo sina pama
 e nari, ri taa yaas nano xe laa'ui pana mari
 talo a kaam i taa pife du sui a faat.” *Yng 91:11,12*

7 Na Yesus a suie, “E vaxa a Xakalayan Taap a kuus: ‘Muta valam a Memai, a Piran siim.” *Vpt 6:16*

8 E fulaa, na Setan xo a lisane xe laa'ui xuluna put modus e faxalite pana mu fatataganan la xavala e a roxoyan siri e a kuus, 9 “Ne taa tavai nano pana maana mo aanabe! tamo no taa bukaak e nangusau.” 10 E na Yesus a suie, “Faapalau sega, Setan! Senaso a Xakalayan Taap a kuus: ‘Nangus a Memai, a Piran siim e no taa sisiak sina mon.” *Vpt 6:13*

11 E mui na Setan a ta'ulane e a mu angelo xo ri maa savat sina e ri xavange.

Na Yesus A Tangpat Pana Faisok Sina

Mk 1:14-15; Lk 4:14-15

12 Layaan na Yesus a langai o na Jon fo vipis, nane ulaa xe Galili. 13 Nane ta'ulan na Nasaret e fe taagul pe Kapanam aava waan la itina raarum pe Sebulan e Naaptali. 14 E malaanabe! a ferawaian si Aisaia savat la matavas. Nane kuus:

15 “A mu rabuna ti pe la ro bina Sebulan e Naaptali, a bina la xasing ina salan aava sivi xe la laman e a bina la vangana Raarum Jordan, a ro bina aave re waan pe Galili e pave a toxan a rabuna xaves aava ri pife Juda- 16 a mu rabuna aave xo ri fo taagul la suk e naboxo ri xalum a malang molava; e a malang fo savat xuluri aava ri taagul lapaana xaxaalua ina maatan.” *Ais 9:1,2; 42:6-7*

17 Ti la yaan aave na Yesus a tangpat pana kuusan fasa- vat a ferawaian sina Piran malaan, “Puk tapin nami xa xasena vilaana saat simi senaso a yaan ina savatan sina fatataganan sina Piran a faasilak.”

Na Yesus A Xel A Rabuna Talafaat Xena Usiaana

Mk 1:16-20; Lk 5:1-11

18 La fena sangasan sina la vangana Laman Galili nane xalum a ro fetinan, na Saimon aava ri xalie pa Pita nare Endru. Re taxa tapin fasivi a vana sire la taas senaso re fuuna faadinan. 19 E na Yesus a kuus, “Me maa usiau e ne taa fapiti name pana pataasaana rabuna.” 20 E fa- taapus re ta'ulan a vana sire e re usie.

21 A falet famodak fulaa e xalum a xasa rofetinan fulaa, na Jems nare Jon xuvul pa tamare, na Sebedi. Rutul taxa waan xuluna xaati e rutul taxa faigotan a vana

sirutul. E na Yesus a xel nare. ²² E fataapus re ta'ulan a xaati e na tamare e re usie.

²³ Na Yesus a falet xolai pe Galili e nane fepitaa la maana lifu ina faxuvulan siri e kuusan fasavat a Lagasai Roxo sena fatataganan sina Piran. E a maana buk gisan aava fo sip a rabuna, nane vil faroxoie. ²⁴ A mu rabuna aave ri xuus fatexaas a xasanofuna pana e mui a mu rabuna xapiak pe Siria ri texaas sena e ri maa lisan a rabuna aava ri giis xe sina: nari pana maana buk giisan e pana maasaxan molava, nari aava vovau saat fo vao nari e nari aava ri gaga e nari aava mari o kari maat. E nane xo a vil faroxoi nari. ²⁵ A tang malila ti Galili, Jerusalem, Judia e ti la bina Dekaapolis sina mu rabuna aava ri pife Juda e ti la bina la xasa paxasing ina Raarum Jordan, nari xapiak ri usie.

5

Na Yesus A Fepitaa Pana Mu Vilaana Aava Ri Fasavat A Faamamaasan
Lk 6:20-23

¹ Layaan nane xalum a malila aave, nane laak fadak xe xuluna put e nane nai su' e mu fefeng sina ri maa savat ² e nane fapiti nari malaan:

³ "Nari aava ri texaas o ri pife tigina fatak la matana Piran sena mu vilaana siri xa,
naboxo a naian siri a roxo paaliu
senaso a fatataganan sina Piran va siri.

⁴ Nari aava ri mimilisaat, naboxo a naian siri a roxo paaliu

senaso Piran i taa famalulum nari.

⁵ Nari aava ri lamon fasivi a isiri xa,

naboxo a naian siri a roxo paaliu

senaso Piran i taa tavai nari pana xavala xapiak.

⁶ Nari aava ri lamon vulai pana mu vilaana fatak,

malaan sena mataa aava lagai

a lamon vulai pana fanganan,

naboxo a naian siri a roxo paaliu

senaso Piran i taa famasi nari.

⁷ Nari aava ri muluk a xasanofuna e ri xavang nari,

naboxo a naian siri a roxo paaliu

senaso Piran i taa muluk nari vaxa.

⁸ Nari aava vulai ri vubuk sisiak xe sina Piran,

naboxo a naian siri a roxo paaliu

senaso ri taa xalum a Piran.

⁹ Nari aava ri lisan a luaian la palou ina rabuna xuvul pana Piran,

naboxo a naian siri a roxo paaliu

senaso a Piran taa xali nari pana mu rafulak sina.

¹⁰ Nari aava rabuna ri vil pangan nari sena usiaana vilaana fatak sina Piran,

naboxo a naian siri a roxo paaliu

senaso a fatataganan sina Piran va siri.

11 “A naian simi a roxo paaliu layaan a rabuna ri ferawai fasaat semi e ri vil pengan nami e ri bit tifi nami pana maana bitan saat senaso mi namkai sega. 12 Mi merao e mi faamamaas senaso a sepirigus xami la xunavata a mo molava paaliu. Paamua ri vil pengan a mu rabuna ina kuus fatuxai e naboxo ri taxa vil malaane xe simi sait.

A Ferawaiian Paap Pana Sol E Malang

13 “Nami aava mi namkai, mi malaan sena sol la palou ina mu rabuna. Taasaxa tamo sol a pife xakaarik malaafaa mi taa faxakaarik fulane? E tamo pife xakaarik a piau ta faisok ina fulaa e a rabuna ri taa tapine e ri paas xolane.

14 “Nami ve mi malang xana mu rabuna la xavala. A bina laa'ui xuluna put pife fexaxaas sena fufunai. 15 E vaxa mu rabuna ri taa pife faram a laam siri e fune lapaana bi o lana vuk ina xariu, bo? Piau! Ri taa faneie xuluna ivin ina talo mu rabuna xapiak la lifu, ri taa fexaxaas sena kaalum. 16 E malaanabe' mi taa faxalit a mu rabuna pana malang simi talo ri taa xalum a maana faisok roxo simi e ri taa kuus faatulan na Tamami laa'ui la xunavata.

Na Yesus A Filimaan Xena Vil Fexaxaasan A Vuputkai La Matavas

17 “Muta lamon o ne fo savat xena kawaasan a

mu vuputkai o ferawaiian sina mu rabuna ina kuus fatuxai, ne pife savat xena kawaasanaan nari, piau, ne savat xena vil fexaxaasan nari la matavas. 18 Ne xuus tuunei nami, fefexaxaas a yaan a xunavata xuvul pana xavala ri taa malit, piau ta nekalayan modak ti lana xakalayan ina vuputkai i taa malit fefexaxaas a yaan a maana mo aanabe' ri taa savat la matavas. 19 Nase' laxao a saxa vuputkai modak e fapiti a xasanofuna xena laxawe, i taa mataa palau paaliu lana fatataganan sina Piran. Taasaxa, nane aava langai sena vuputkai e fapiti a xasanofuna pana langaiaana i taa matalava lana fatataganan sina. 20 Senaso ne xuus nami, tamo a mu vilaana fatak simi ri pife xasliu a mu vilaana sina mu Ferasi e nari aava ri fepitaa pana vuputkai, mi taa pife laak la fatataganan sina Piran.

A Fepitaian Sena Vilaana Ina Vupunuk

21 “Lokavai mi fo langai o mu priis ri xuus a rabuna: ‘Muta punuk mataa e nase' a punuk a mataa i taa tigma lapaana tiisan.’ *Tln 20:13* 22 Taasaxa nenia, ne xuus nami o nase' ta mataa a maraleian na tina i taa waan lapaana tiisan. E fulaa, nase' ta mataa a xuus na tina o ‘A putum a faat!’ nane, a mu matalava ri taa tiise. Taasaxa, nase' ta mataa a kuus pana ‘No vavagai!’, i taa fakasanaman lana fata aava i taxa raam vulai.

23 “E voxo tamo no taxa laak la lifu lotu xena lisan a tatavai siim xe sina Piran e no lamon fa'uli a saxa tiam a maraleian nano, 24 ta'ulan a tatavai siim la nona ivin ina faramaana tatavai e falet paamu xe si tiam e vil faroxoi a waanan sime e mui no taa fe lotu pana tatavai siim.

25 “Tamo saxa mataa rao i lisan nano xe la bina ina tiisan, vil faroxoi fatapusan a lagafan sina. Vile layaan me taxa falet xe la bina ina tiisan ulaa i tamaa lisan nano xe sina mataa ina tiisan e nane xo i taa lisan nano xe sina mataa ina faxatang a mu vipis e naak i taa pis nano. 26 Ne xuus tuunei nano o no taa pife mulus tapinan fefexaas no taa sui xapin a maana faat xapiak.

A Fepitaian Sena Vilaana Ina Femilungaian

Mk 9:42-47

27 “Nami, mi texaas o paa-mua ri kuus, ‘Muta mati xuvul pana saxa aava fo tamai.’ 28 Taasaxa nenia, ne xuus nami o nase' ta mataa a kaalun xe sina tefin xena nanoman a vilaana saat xuvul pana, nane fo mati xuvul pana xo lana lamonan sina. 29 E tamo a mataam pamuaan a fasavat a vilaana saat malaan, put tapine. Senaso tamo i taa waan i taa kawaasan a toyan xapiak siim. A mo roxo o a xavil modak ina taam i taa malit talo a taam xurul i taa pife waan la vaa'ul ina fakasana-man pana fata. 30 E malaan sena mataam, tamo a maam pamuaan a fasavat a vilaana saat, patal tapine. A mo roxo a xavil modak ina taam i

taa malit talo a taam xurul i taa pife waan la vaa'ul ina fakasana-man pana fata.

A Fepitaian Sena Vilaana Ina Fataxapin A Tamaian

31 “Ri fo kuus o nase' ta mataa a ta'ulan na naasana i taa tavaie pana lagasai xena fataxapin a tamaian sire. 32 Taasaxa, ne xuus nami o a mataa a fexaxaas sena ta'ulan na naasana pana fufuna saxa mon: tamo a tefin xo a mati xuvul pana xasafuna. Tamo a mataa a ta'ulan a tefin sina e a tefin aave a tamai fulaa, a mataa aave fo vil favupunoie sena tamaian fa'ui aava saat. E nane aava tamai sina tefin aave, i taxa vil a vilaana saat sait.

A Fepitaian Sena Vilaana Ina Kuus Fakalimaan

33 “Lokavai mi fo langai o ri xuus a rabuna, ‘Muta bit sena fakalimaan simi. Taasaxa vil fasavat a maana mo aava mi fakalimaan pana xe sina Memai.’ 34 Taasaxa nenia, ne xuus nami, muta fakalimaan pana isina saxa mo. Muta fakalimaan pana xunavata senaso Piran taxa nai paamuian a rabuna pave 35 e muta fakalimaan pana xavala senaso a vena vaa-paas sina o pa Jerusalem senaso a bina sina King Lava. 36 E muta fakalimaan pana putum senaso no pife fexaxaas sena lamon faati o a fui siim i taa savat pasak o maxata. 37 Layaan no ferawai, kuus mon pana ‘aang’ o ‘piaui’. A so ta mo no kuus pana fulaa a savat sena saxa aava saat paaliu, na Setan.

A Fepitaian Sena Vilaana Ina Susuaa

38 “Mi fo langai pana ferawaian malaan: ‘Tamo a mataa i taa kawaasan a matana saxa mataa, lavaxa a matana mataa aave i taa kawaasanan. E tamo saxa i taa kawaasan a fana xasa mataa, a fana mataa aave i taa kawaasanan sait.’

39 Taasaxa nenia, ne xuus nami, muta susuaa xe sina mataa aava bilai fasaat xe simi. Tamo saxa i taa tavaf a yaavaam, ti tapuk e lisan a xasa payaavaam. 40 E

tamo saxa taa lisan nano xe lana lifu ina tiisan xena siak a ‘siot’ siim lavaxa, tavaie pana marapi ina xakaafutan sait. 41 E tamo ta saxa taa xuus faagutan nano pana yaasaana mo matafan sina xe lasuun fadak, falet xuvul

pana xe lasuun paaliu. 42 E layaan ta mataa taa nung nano pan! ta mo, tavaie pana. Layaan ta mataa a vubuxan a mo siim, muta kuus o piau.

Vubuxan Xasingit A Mu Xaiyaas Siim

43 “Mi texaas sena xakalayan aava kuus malaan: ‘Vubuxan xasingit a mu pabung simi e baiian faagutan a mu xaiyaas.’

44 Taasaxa nenia, ne xuus nami, vubuxan xasingit a mu xaiyaas simi e fenung xe sina Piran talo i taa xavang nari aava ri vil pengan nami.

45 A vilaana malaan i taa faxaalit o nami, mi rafulak si Tamami pe la xunavata. Senaso nane a vil falak a ngaas xena malang la mu

bina xapiak sina mu rabuna roxo e saat. E a lisan a raafui xena xavang a mu rabuna xapiak, nari aava ri bilai faroxo e nari aava ri bilai fasaat. 46 Xenaso a Piran i taa fasepirigus nami tamo mi vubuxan xasingit a rabuna aava ri vubuxan xasingit nami mon? A mu rabuna ina siak taakis xana paamua lava ti Rom vaxa, ri vil malaane. 47 E tamo mi fasusui a mu timi mon mi pife vil ta mo roxo sena xasafuna, bo? A mu rabuna aava ri pife namkai sena Piran, nari vaxa ri vil malaane. 48 E voxo nami xo mi taa tigma fatak vulai malaan sena Tamami pe la xunavata i taxa tigma fatak vulai.”

6

A Fepitaian Si Yesus Sena Tatavai Xe Sina Mu Valagof

1 Na Yesus a ferawai fulaa e pebukan nari, “Faxatang! Muta vil a maana faisok roxo la matavas talo a mu rabuna ri taa xalume. Senaso tamo mi vil malaane na Tamami pe la xunavata i taa pife tavai nami pana sepirigus.

2 “E voxo, layaan mi xavang a mu valagof, muta kuusane pana piifaana tafiu malaan sena mataa xalem-ana maranga. Senaso nari, ri vil malaane la lifu ina faxuvulan siri e la salan talo a mu rabuna aava ri xalum nari, ri taa faatulan nari. Ne xuus tuunei nami o a Piran taa pife tavai nari pan! ta sepirigus fulaa. 3 Taasaxa, layaan mi xavang a valagof,

vil fune talo piau ta mataa fulaa i taa texaas sena. ⁴ E a Piran, na Tamami aava xalum a maana mo mi vil fune, i taa fasepirigus nami.

A Fepitaian Pana Vilaana Ina Fenungan Xe Sina Piran Lk 11:2-4

⁵ “Layaan mi fenung, muta vile malaan sena mu xalema maranga. Senaso nari, ri buk fenung la lifu ina faxuvulan e pe la femarangaian ina salan talo maana rabuna xaves ri taa xalum nari. Ne xuus tuunei nami o a Piran taa pife tavai nari pan' ta sepirigus fulaa. ⁶ Taasaxa, layaan mi fenung, laak la nobina simi talo mi taa waan nami sang mon; xao a matana nobina aave e fenung xe si Tamami aava waan pave xuvul pami. E na Tamami aava xalum a so ta mo mi vile pave, i taa fasepirigus nami. ⁷ Layaan mi fenung, muta ferawai pana maana vapaling palau malaan sena mu rabuna aava ri pife Juda. Nari, ri lamon o a Piran taa sui a fenungan siri senaso ri ferawai faaxaves. ⁸ Muta usi a vilaana siri senaso na Tamami, nane texaas sena so ta mo mi xaxaalif pana paamuina yaan mi fine pana.

⁹ “Mi taa fenung malaan-abe!:

‘Tamamaam pe la xunavata, a isaam a xaradak paaliu e maam suai faagut sena.

¹⁰ A fatataganan siim i taa savatmaan e a mu vubuxanan siim ri taa savat la matavas la palou imaam

malaan se' ri savat la xunavata.

¹¹ Tavai nemaam pana fanganan a fexaxaas xe tanin.

¹² E lamon tapin a maana vilaana saat simaam malaan semaam xo maam fo lamon tapin a mu vilaana saat sina xasanofuna xe simaam.

¹³ E muta lisan nemaam xe lana vavalam taasaxa tivotan nemaam xasena gutan ina saatan.’

¹⁴ Tamo mi lamon tapin a vilaana saat sina xasanofuna aava ri vile xe simi, na Tamami pe la xunavata, i taa lamon tapin a vilaana saat simi vaxa. ¹⁵ Taasaxa tamo mi pife lamon tapin a vilaana saat sina xasanofuna lavaxa, na Tamami i taa pife lamon tapin a vilaana saat simi.

A Fepitaian Sena Vilaana Ina Falfaalan

¹⁶ “Layaan mi falfaal, muta falet xolai pana nonau kanamsaat malaan sena mu xalema maranga. Ri falet xolai pana nonau vusiit talo mu rabuna ri taa xalum nari o ri taxa falfaal. Ne xuus tuunei nami o a Piran i taa pife tavai nari pan' ta sepirigus fulaa. ¹⁷ Layaan mi falfaal, xamak a nonau imi e salei fati a fui simi ¹⁸ talo a rabuna ri taa pife xalum a falfaalan simi. Na Tamami sang mon aava mi pife fexaxaas sena xalume, nane xa taa texaas. E nane aava xalum a maana mo fufunai mi fuuna vile, i taa fasepirigus nami.

A Fepitaian Pana Fafanaian Roxo Ti La Xunavata

¹⁹ "Nabe' la xavala, muta faxuvul a fafanaian senaso nabe' a yainiit e vusulai re kawaasan a maana mo aave e mu rabuna ina fenau ri taa kas a lifu e ri fenoue. ²⁰ Taasaxa laa'ui la xunavata mi taa faxuvul a maana fafanaian roxo senaso pave a yainiit e vusulai re taa pife kawaasan a maana mo aave e mu rabuna ina fenau ri taa pife laak lana xena fenau. ²¹ Senaso la so ta bina mi faxuvul a maana fafanaian roxo simi lana, a bina aave mi taa lamon fatie.

A Ro Matami Re Malaan Sena Laam

²² "A ro matami ve re ro laam xena famalang a tami. Tamo a matami a tateak e matavas, a tami xurul i taa bas pana malang. ²³ Taasaxa, tamo a matami a saat e gagaali, a tami xurul i taa bas pana suk. E tamo a malang aava waan la tami a suk, a suk aave a molava temasaat.

²⁴ "A mataa a pife fexaxaas sena yaasok lapaana ro mataa piran, piau. Senaso i taa baiian a saxa e vubuxan a saxa o i taa faisok faagut lapaana saxa e langai pesalai sena saxa. Mi pife fexaxaas sena faisok lapaana Piran e la yaan naang faisok xena faxuvulaana faat xaanum xa.

Muta Lalamon Faaxaves

²⁵ "E voxo ne xuus nami, muta lalamon faaxaves sena toyan simi: sena so ta mo mi taa ngane o nume o sena so ta marapi mi taa xafut a tami pana. A toyan simi a

molava sena fanganan e a tami a molava sena marapi, bo? ²⁶ Kaalum pana mu maanu la tavegof: ri pife xapis a kam o faxuvul a fanganan xena timine la lifu ina fawaanaana. Taasaxa na Tamami pe la xunavata, nane faxatang faroxoi nari. E nami, lana lamonan sina Piran, mi pelalava sena maanu, bo? ²⁷ E nase' a fexaxaas sena famodus a waanan sina nabe' la xavala pana lalamon faaxaves?

²⁸ "Xenaso mi taxa lalamon faaxaves sena marapi? Lamon pana mu fur pe la yi, ri pife faisok o vesan a mo xena xafut nari. ²⁹ Taasaxa ne xuus nami o na King Solomon aava toxan a fafanaian xaves, nane pi ta marapi magaaf malaan seri. ³⁰ Tamo a Piran i taa famaas a yi aava waan tanin e mafu ri sung a fata pana, naak i taa tamana tavai nami pana marapi xena xafut nami xa, bo? Ai, a namkaian simi a modak paaliu! ³¹ E voxo muta lalamon faaxaves e kuus malaan: 'A fanganan siak i taa savat ti faa? o a numan siak? o marapi siak?' ³² A mu rabuna aava ri pife namkai sena Piran, ri fuuna lalamon faaxaves sena maana mo malaan. Taasaxa na Tamami pe la xunavata, nane texaas o mi vubuxan a maana mo aave. ³³ E voxo nami, mi taa seng paamuin a fatataganan sina Piran e a vubuxanan fatak sina e layaan mi vil malaane, nane xo i taa tavai nami pana maana mo xapiak

aave vaxa. ³⁴ E voxo, muta lalamon faaxaves pana so ta mo i taa savat mafu. A yaan mafu a toxan a lagafan sina xa. A lagafan ti tanin mon a fexaxaas, muta falavaie.

7

Muta Tiis A Xasanofuna

¹ “Muta tiis a xasanofuna talo no taa pife tiisan. ² Senaso no taa tiisan malaan se' no tiis a xasanofuna. E so ta buk ngangai aava no tiis a xasanofuna pana no taa tiisan pana vaxa.

³ “Senasou no xalum a wai modak la mata tiam taasaxa no pife lamon pana wai modus aava waan la mataam? ⁴ Xenaso no taa xuus na tiam, ‘Man, ne taa siak tapin a newai modak la mataam’ layaan nano xa no toxan a wai modus la mataam. ⁵ Mataa xalema maranga! Paamua xo, siak tapin a wai modus la mataam xa e mui, layaan no kaalum famatavas, no taa siak tapin a wai modak la mata tiam.

⁶ “Muta tavai a mu piu pana mo motaap; muta tapalan a mo roxo paaliu malaan sena xixiut la nona mu vio. Tamo no vil malaane, ri tamaa paas xolane e ti tapuk fa'ulaa xena falou nano.

Nung A Piran Pana Maana Mo Aava No Vubuxane
Lk 11:9-13

⁷ “Fin a Piran pana maana mo aava no vubuxane e no taa siaxe, seseng e no taa tingine, vipit la matana lifu sina Piran e i taa kase xe

siim. ⁸ Senaso nase' ta mataa i taa fia'i i taa siaxe; nase' ta mataa i taa seseng i taa tingine; nase' ta mataa i taa vipit la matana lifu sina Piran i taa kase xe sina.

⁹ “Nami mu tamana rafulak, mi taa pife tavai a lak simi pana faat layaan a fin nami pana bret, bo? ¹⁰ O tamo a fin nami pana din mi taa pife tavaie pana tiui, bo? ¹¹ E tamo nami aava mi rabuna saat, mi tavai a mu rafulak simi pana maana mo roxo, tuuna paaliu na Tamami pe la xunavata, i taa tavai nari aava ri fine, pana maana mo roxo. ¹² E voxo, lana maana mo xapiak bilai xe sina xasanofuna malaan se' no vubuk o ri taa bilai xe siim: a vilaana aanabe' a fufuna mu vuputkai e mu fepitaian sina mu rabuna ina kuus fatuxai.

Laak La Matana Yalaxau Aava Modak

¹³⁻¹⁴ “A salan aava falet xe la bina ina kawaas vulai a molava e a matana yalaxau xe pave a talakas falava e maana rabuna xaves ri sangas usi a salan aave. Taasaxa matana yalaxau xe sina toyan tuuna a modak e a salan xe pave a modak paaliu e pia'u ta rabuna xaves ri tingin a salan aave. Taasaxa nano, no taa laak xe lana matana yalaxau aave xena siak a toyan vulai.

A Wai E Xalana

¹⁵ “Faxatang sena mu rabuna ina kuus fatuxai bit. Ri savat simi pana vilaana mam malaan sena sipsip

taasaxa lana xunus iri ri malaan sena piu vupung. ¹⁶ Mi taa taraxali nari sena vilaana siri. A yeis tuturuk pife fasavat a xalana wain marafut e a yi palau pife fasavat a xalana xakaap. ¹⁷ A wai roxo e tateak i taa fasavat a xalana marafut taasaxa a wai aava pife boak faroxo i taa fasavat a xalana mopaak aava pife roxo. ¹⁸ A wai roxo e tateak pife fexaxaas sena fasavat a xalana mopaak aava pife roxo e a wai aava pife boak faroxo pife fexaxaas sena fasavat a xalana marafut e roxo. ¹⁹ E ta wai aava pife fasavat a xalana roxo i taa tei tapinan xe lana fata. ²⁰ E voxo, mi taa taraxali a mu rabuna ina kuus fatuxai bit sena vilaana siri.

A Yaan Layaan A Piran I Taa Tiis A Mu Rabuna

²¹ "Pife nari xapiak aava ri fuuna xali vulanau pana Memai siri, ri taa laak la fatataganan sina Piran, piau. Nari aava ri usi fatak a vubuxanan si Tamaang pe la xunavata mon, ri taa laak lana. ²² Layaan a yaan ina tiisan taa savat a maana rabuna ri taa xuusau, 'Memai, Memai! Maam kuusan fasavat a Lagasai sina Piran lapaana gutan ina isaam, bo? E maam gei tapin a maana vovau saat e vil a maana mo fa'ipul lapaana gutan ina isaam, bo?' ²³ E nenia, ne taa xuus nari, 'Ne ngalngolan nami. Faapalau sega, nami aava mi vil a mu vilaana saat.'

A Ro Buk Mataa Ina Vave-sai

Lk 6:47-49

²⁴ "E voxo nase! ta mataa a langai a ferawaian siak e usie, i taa malaan sena mataa pana texaasan aava vesan a lifu sina xuluna faat tateak. ²⁵ E a raafui a molava e a ulim molava a savat e a reref a fiit faagutan a lifu aave e pife poxo senaso a fu-funa tateak. ²⁶ Taasaxa nase! ta mataa a langai pesalai sena ferawaian siak, nane malaan sena mataa vungut aava vesan a lifu sina la gun tataavus. ²⁷ E a raafui a molava e a ulim molava a savat e a reref a fiit faagutane e poxo. E a lifu aave a tagalas xapiak."

²⁸ Layaan na Yesus fo fataxapin a ferawaian aanabe! a malila ri ipulan a fepitaian sina. ²⁹ Senaso nane pife fepitaa malaan sena mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai, piau, a fepitaian sina a toxan a gutan ina.

8

Na Yesus A Vil Faroxoi A Mataa Tana Tapak

Mk 1:40-44; Lk 5:12-14

¹ Layaan na Yesus a sivi-maan ti xuluna put a malila ri usie. ² E lana yaan naang a mataa tana tapak maa bukaak la ka Yesus e kuus, "Memai, tamo no vubuxane no fexaxaas sena vil faroxoiaiu."

³ Na Yesus a talangai xe sina pana mana e tawe e a suie, "Aang, ne vubuxane. Savat roxo!" A tana mataa

aave a savat roxo fa'ipul sena giisan sina. ⁴E na Yesus a xuuse, "Langai! Muta xuus ta mataa pana. Falet fatak xe sina priis talo i tafe taxan faroxoi a taam, e mui no taa tatavai pana mo aava na Moses a kuus pana xena faxalit a rabuna pana vil faroxoiaan nano."

Na Yesus A Vil Faroxoi A Sisiak Sina Saxa Paamua Ina Rawen Ti Rom

Lk 7:1-10

⁵Layaan na Yesus a laak la bina Kapanam a saxa paamua ina rawen ti Rom a savat sina e fenung pana xakaavangan sina malaan, ⁶"Matalava, a sisiak siak pe la lifu, a giis la ivin sina. A pife fexaxaas sena falet xolai e taxa maasak faagut."

⁷Na Yesus a kuus, "Ne taa fe vil faroxoie."

⁸Taasaxa paamua aave a suie, "Piau Matalava, no taa pife savat la lifu siak senaso nano, no matalava e nenia, ne mataa palau. No taa kuus mon e a sisiak siak i taa roxo fulaa. ⁹Nenia sait, ne waan lapaana tateaxan ina paamua siak e ne toxan a rabuna ina rawen lapaana tateaxan iga. Ne taa xuus a saxa pana 'Falet!' e a falet; ne xuus a saxa pana 'Man' e a filimaan e ne xuus a saxa yaasok siak pana 'Vil a mo aanabe!' e nane vile."

¹⁰Layaan na Yesus a langai pana mo aanabe' a ipul faagut sena e a kuus xe sina mu rabuna aava ri waan xuvul pana, "Ne xuus tuniquei nami, ne pi titingin ta

saxa pe Israel pana namkaiian malaanabe'. ¹¹Ne xuus nami o maana rabuna ri taa savat ti paa e ti kol e taa nai la fenamo molava lana fatataganan sina Piran xuvul pa Abraham, Aisaak nari na Yaakop. ¹²Taasaxa, nari aava Piran a siak fati nari paamua, ri taa tapinan xe lana suk e pave ri taa taangiis faagut e faxakengat a fari."

¹³E mui na Yesus a xuus a paamua ti Rom, "Falet xe la lifu siim e a so ta mo no namkai sena i taa savat la matavas xe siim." E a sisiak sina paamua aave a savat roxo monabe' mon.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Maana Rabuna Xaves

Mk 1:29-34; Lk 4:38-41

¹⁴Layaan na Yesus a laak la lifu si Pita, nane xalum na imu Pita taxa mati la ivin pana tana lalagaf. ¹⁵Nane tao a mana e a lalagaf a malit fa'ipul e a tana feroxo e nane tamasiak e faigotan a fanganan xana.

¹⁶La vung aave a rabuna ri lisanmaan a mu rabuna pana vovau saat xe si Yesus. E na Yesus pana ferawaian mon a gei tapin a mu vovau saat e a vil faroxoi nari xapiak aava ri toxan a maana buk giisan. ¹⁷E malaanabe' nane fasavat famatavas a maana mo aava na Aisaia, saxa mataa ina kuus fatuxai, fo ferawai pana. A kuus,

"Nane xa a siak tapin a giisan sitaara e mulus tapin netaara sena maasaxan." *Ais 53:4*

A Rovaat Aava Re Buk Usi Na Yesus

Lk 9:57-60

¹⁸ Lavaxa, layaan na Yesus a kaalum o a malila ri fakaliuane, nane fasei faagutan a mu fefeng sina o ri taa falet fatak xe la xasa paxasing ina raarum. ¹⁹ E saxa mataa ina fepitaa pana vuputkai maa savat sina e a kuus, "Mataa ina Fepitaa, ne taa usi nano tamo no falet xe faa."

²⁰ E na Yesus a suie, "A mu piu vupung ri toxan a liing siri e mu maanu la tavegof ri toxan a singa siri, taasaxa a Natuna Mataa piau ta nobina xena mati fangaafus."

²¹ A saxafuna aava usi na Yesus, a kuus, "Memai, paamua turoxo o ne taa fe xaafan na Tamaang."

²² Taasaxa na Yesus a suie, "Usiau e ta'ulan a mu rabuna aava ri fo maat xena xaafan a mamaat siri xa."

Na Yesus A Famararol A Reref E Tof Molava

Mk 4:36-41; Lk 8:22-25

²³ Layaan na Yesus a xawas xuluna xaati a mu fefeng sina ri xawas sait. ²⁴ E a tang reref molava xuvul pana raafui re savat fa'ipul la laman e a xaati aave faasilak i lus. Taasaxa na Yesus i taxa matef. ²⁵ A mu fefeng sina ri fe faparaye e ri kuus, "Memai! Fakaxup netaara ulaa taara tamaa xarak!"

²⁶ Na Yesus a sui nari, "Xenaso mi mataut temasaat? A namkaian simi a modak paaliu, bo?" E mui a tamasiak e fasei a reref e tof molava pana re taa taxapus e a reref e tof molava re mararol.

²⁷ E nari xapiak ri ipul e ri kuus, "Nane nase!? Nane ve a so ta buk mataa? A reref e tof molava re langaie."

Na Yesus A Mulus Tapin A Rovaat Tomexaan Sena Maana Masalai

Mk 5:1-20; Lk 8:26-39

²⁸ Layaan na Yesus maa savat la xasa paxasing ina raarum la bina ri xalie pa Gadarin, a rovaat tomexaan pana maana masalai re savat ti la matana xawaa e re fesuaian na Yesus. A rovaat aave re toxan a gutan molava e a rabuna ri pife fexaxaas sena sangas liu et la salan aave. ²⁹ E layaan re xalum na Yesus re xukulai faagut, "Rao no sivin nemaame, Natuna Piran? No fo savat xena fakasanamaan nemaame paamuina yaan fatak ina tiisan, bo?"

³⁰ A toxan a tagaan vio taxa waan faasilak e ri taxa fangan. ³¹ E a mu masalai ri nung na Yesus, "Tamo no feng tapin nemaam xasena rovaat aanabe' feng nemaam xe lana tagaan vio aapave."

³² E na Yesus a xuus nari, "Falet!" E voxo ri ta'ulan a rovaat aave e ri fe vao a tagaan vio. A mu vio xapiak ri fala sivi ti la xasing ina put xe lana raarum aave e ri fexarak e ri maat. ³³ A mu tomexaan aava ri fuuna faxatang a tagaan vio aave ri sinuf xe la bina faasilak e pave ri kuusan a xuuskuus xurul e a so ta mo a savat sina rovaat tomexaan aava mu masalai fo ta'ulan nare. ³⁴ E voxo a mu rabuna xapiak ti

la bina ri fesuaian na Yesus. Layaan ri xalume, ri nung faagutane o i taa ta'ulan a bina siri.

9

Na Yesus A Vil Faroxoi A Mataa Maalapen Pe Kapanam

¹ Lavaxa, na Yesus a xawas xuluna xaati e fe ulaa xe la xasa paxasing ina raarum xe la bina fatak sina. ² E pave, ri lisan a mataa maalapen aava mati la ivin xe sina. Layaan a xalum nari, a texaas o a namkaian siri a tateak e a kuus xe sina mataa maalapen, "Muta mataut, ka fesing! A mu vilaana saat siim fo lamon tapinan."

³ E saxano rabuna ina fepitaa pana vuputkai ri fexuus nari xa, "A mataa aanabe! a lamon o nane ve a Piran! I taxa sarak sena Piran!"

⁴ Taasaxa na Yesus a texaas sena so ta mo ri taxa lamon pana e a kuus, "Xenaso mi taxa lamon pana maana mo mosaat malaan? ⁵ Ne fexaxaas sena kuus, 'A vilaana saat siim fo lamon tapinan,' o 'tamasiak e sangaset'. A so ta mo a malui sega xena ferawai pana? ⁶ Taasaxa ne taa faxalit nami o a Natuna Mataa a toxan a tateaxan xena lamon tapin a vilaana saat nabe! la xavala." E nane xuus a mataa maalapen, "Tamasiak, yaas a ivin siim e no ulaa xe la lifu siim!" ⁷ A mataa aave a tamasiak e ulaa xe la lifu sina. ⁸ Layaan a rabuna ri xalume, ri mataut e ri kuus faatulan a Piran senaso nane tavai a rabuna pana tateaxan malaan.

Na Yesus A Xel Na Matiu Xena Usie

Mk 2:14-17; Lk 5:27-32

⁹ Layaan na Yesus i taxa ta'ulan a bina aave a xalum a mataa ina siak taakis i taxa nai la nobina faisok sina, a isina na Matiu. E na Yesus a xuuse, "Usiau." E na Matiu a tamasiak e usie.

¹⁰ E lumui layaan na Yesus taxa fangan xuvul pa Matiu, a maana rabuna xaves ina siak taakis xuvul pana xasano rabuna saat ri maa nai fangan xuvul pa Yesus e mu fefeng sina. ¹¹ Saxano Ferasi ri xalum a vilaana aanabe! e ri fin a fefeng si Yesus, "Xenaso a matalava simi a fangan xuvul pana rabuna saat malaanabe!?"

¹² E na Yesus a langai e sui nari, "A mataa ina irin a pife xavang nari aava ri piau ta giisan taasaxa i taa xavang nari aava ri giis. ¹³ Falet e lamon pana malasuf ina ferawaian sina Piran aava kuus, 'Ne vubuxan a vilaana ina fangaasik e pife vilaana ina tatavai pana mu tiir.' Ne fo savat xena xelaana rabuna saat talo ri taa usiau e pife xena xelaan nari aava ri roxo."

A Fiaian Sena Vilaana Ina Falfaal

Mk 2:18-22; Lk 5:33-39

¹⁴ E mui a mu fefeng si Jon ina Fasufan ri maa savat si Yesus e ri fine, "Xenaso nemaam e mu Ferasi maam funa falfaal faaxaves taasaxa mu fefeng siim ri pi ri falfaal?"

¹⁵ Na Yesus a sui nari, "Mi lamon o a mu fesing sina mataa aava i taa tamai, ri

taa kanamsaat layaan ri taxa waan xuvul pana fesing siri, bo? Piau, ri taa pife kanamsaat. Taasaxa a yaan i taa savat layaan a mataa aava tamai, i taa pife fexaxaas sena waan xuvul pari e lana yaan aave ri taa falfaal.

16 "Piau ta mataa i taa kap a marapi ina vupung xavai pana nemarapi fa'ui. Senaso, layaan i taa xamak a marapi fa'ui i taa gat e i taa ririk falavai a valof ina vupung aave. 17 E vaxa, piau ta mataa i taa timin a raarum ina xalana wain lana saxa mo aava ri vesane pana vipin xavai ina meme aava pagala senaso, layaan a raarum ina xalana wain aave i taa siak vuvusen lana, i taa tuguput a vipin pagala aave. E a raarum ina xalana wain aave i taa talatiu e a mu vipin ri taa kawaasanan. Taasaxa ri taa timin a raarum ina xalana wain lana mo ina vipin aava fa'ui e i taa fadatan talo nare xapiak re taa waan faroxo."

Na Yesus A Fatatoi Fa'uli A Lak Tefin Sina Saxa Paamua Sina Mu Juda

Mk 5:22-43; Lk 8:41-56

18 Layaan na Yesus i taxa ferawai xe siri pana maana mo aanabe' a saxa paamua sina mu Juda maa savat sina e bukaak la nona e a kuus, "A lak tefin siak fo maat monabe' mon. Taasaxa tamo no taa tao a putuna i taa to fa'ulaa." 19 E na Yesus a tamasiak e usie xuvul pana mu fefeng sina.

20-21 Layaan na Yesus taxa sangas et a tefin aava toxan a lagafan pana ragei lava pana mariaas sangafilu saxa pana taragua, a savat la mina senaso a ilisai, "Naak ne taa tao a marapi sina mon e ne taa roxo fulaa." E voxo a tao a xasing ina marapi sina.

22 Na Yesus a tapuk fa'ulaa e a xalume e a kuus, "Muta mataut, tefin! A namkaian siim fo vil faroxoi nano." E monabe' mon a tefin aave a roxo.

23 E mui na Yesus a laak la lifu sina paamua aave. Layaan a xalum a rabuna ri taxa piif farawei a tungaal ina xaxaafai e mu rabuna ri taxa tangiis a mamaat 24 a kuus, "Faapalau, a lak tefin aave pife maat, i taxa matef mon." E nari, ri nangan xuluna. 25 Taasaxa layaan a paamua aave fo feng tapin a malila xe lamalei na Yesus a laak xe la nobina aava lak tefin taxa mati lana e fe tao a mana e nane tamasiak. 26 A kuusanaana mo aave a falet xolai la mu bina xapiak.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Rovaat Aava Matare Piif

27 E na Yesus a ta'ulan a bina aave e lana sangasan sina a rovaat aava matare piif, re usie e re xukulai, "Natu Devit, Muluk nemaame!"

28 Layaan nane fo laak la lifu, a rovaat aave re maa savat sina e nane fin nare, "Me namkai o ne fexaxaas sena vil faroxoi name, bo?"

E re suie, "Aang, Mata-lava."

29 E na Yesus a tao a matare e a kuus, "I taa savat malaan

sena namkaian sime!”³⁰ E re fexaxaas sena kaalum fulaa. Na Yesus a xuus faagutan nare, “Muta xuus fatexaas ta mataa pana.”³¹ Taasaxa layaan re falet, re fexuus a maana rabuna xaves la maana mu bina xapiak, pana.

Na Yesus A Vil Faferawai A Mataa Po

³² Layaan a rovaat aave re taxa falet, saxano rabuna ri lisan a mataa aava po sena vovau saat, xe si Yesus.³³ E layaan na Yesus a gei tapin a vovau saat aave a mataa aava tamu po a ferawai. A mu rabuna ri ipul e ri kuus, “Taara pi xaxalum ta mo malaanabe' pe Israel.”

³⁴ Taasaxa mu Ferasi ri kuus, “Nane fuuna gei tapin a mu vovau saat lapaana gutan sina paamua lava ina mu vovau saat.”

A Mu Rabuna Faisok Ri Pife Xaves

³⁵ Na Yesus a falet xe la maana mu bina lava e modak e fepitaa la mu lifu ina faxuvulan siri e kuusan fasavat a Lagasai Roxo sena fatataganan sina Piran e vil faroxoi a rabuna pana maana buk giisan xapiak.³⁶ Layaan a xalum a malila, a muluk nari senaso ri lamon faaxaves sena maana mo e ri piau ta saxa xena xavang nari. Ri malaan sena mu sipsip aava ri piau ta mataa xena faxatang nari.³⁷ E a xuus a mu fefeng sina, “A mu rabuna aanabe' ri malaan sena fanganan la uma aava matoxol. Taasaxa rabuna ina faisok ri pife xaves

fexaxaas xena faxuvule.³⁸ Fenung xe sina Piran aava mataa tafuna uma aave o i taa feng a maana rabuna ina faisok xe la uma xena faxuvul a fanganan aava matoxol.”

10

A Mu Yaamut Sangafilu Saxa Pana Taragua

Mk 3:16-19; Lk 6:14-16; Fk 1:13

¹ Na Yesus a xel faxuvul a mu yaamut sangafilu saxa pana taragua sina e tavai nari pana tateaxan xena gei tapin a mu vovau saat e vil faroxoi a rabuna pana maana buk giisan xapiak.

² A isina mu yaamut sangafilu saxa pana taragua aave a malaan: paamua, na Saimon aava ri xalie pa Pita xuvul pa tina, na Endru e na Jems xuvul pa tina, na Jon aava re ro lak si Sebedi.

³ E na Filip nare Baatalamiu, na Tomas nare Matiu aava mataa ina siak taakis; na Jems aava lak si Elfias e na Taadius,⁴ na Simon aava waan la parabuna ri xalie pana Selot e na Judas Iskeriot aava pet lisan na Yesus.

Na Yesus A Feng A Mu Yaamut Sangafilu Saxa Pana Taragua Xena Vil A Faisok

Mk 6:8-11; Lk 9:3-5; 10:4-12

⁵ Na Yesus a feng a mu yaamut sangafilu saxa pana taragua aanabe' e a xuus nari, “Muta falet xe lan' ta bina sina mu rabuna aava ri pife Juda o xe lan' ta bina sina mu Sameria.⁶ Taasaxa,

mi taa falet xe sina mu Israel senaso ri malaan sena mu sipsip aava ri milung. ⁷ Falet e kuus fasavat malaan, 'A fatataganan sina Piran i taxa waan faasilak.' ⁸ Vil faroxoi a mu rabuna aava ri giis, fatatoui fa'uli a mu mamaat, vil faroxoi nari pana tari tapak e gei tapin a mu masalai. Mi fo siak xatam a tateaxan xena faisok aanabe¹ e voxo mi taa xavang xatam a rabuna. ⁹ Muta siak ta faat, ¹⁰ muta yaas a bi pana maana mo pami; muta siak a marapi ina vupungan o 'slipa' o xipa fulaa. A rabuna ri taa fakas a mataa ina faisok pana fanganan e a maana mo xana.

¹¹ "Layaan mi savat la bina lava o modak, laak lana e seng a mataa roxo aava i taa kas a lifu sina xe simi e waan xuvul pana fefexaxaas a yaan mi ta'ulan a bina aave. ¹² Layaan mi laak lana lifu aave fasusui nari malaan, 'A luaian i taa waan xulumi.' ¹³ E tamo a rabuna ti lana lifu aave ri kas a lifu siri xe simi, fin a Piran o i taa faluai nari. Tamo piau, a luaian aave i taa ulaa xe simi. ¹⁴ E tamo a rabuna lana saxa lifu o bina ri taa pife kas a lifu siri xe simi o langai simi, ta'ulan a bina aave e saf tapin a pof la kami. ¹⁵ Ne kuus tuuna, lana yaan ina tiisan lava sina Piran, a Piran i taa faxalit a mu rabuna saat ti Sodom nare Gomora pana mamaaluxan molava sena rabuna ti la maana bina aave. ¹⁶ Langaiau! Ne taxa feng nami xe la mu bina xaves malaan sena mu sipsip aava ri pife fexaxaas sena vil

votan nari xa xasena mu piu vupung aava ri lagai faagut. Mi taa faxatang seri e muta tigina xuvul pari.

A Rabuna Ri Taa Vil Penggan A Mu Yaamut Si Yesus

Mk 13:11-13; Lk 21:12-17

¹⁷ "Faxatang! Senaso a toxan a rabuna ri taa pis nami e fatiginei nami la matana rabuna ina tiisan ti la mu bina e ri taa inis faagutan nami pana yeis lana lifu ina faxuvulan siri. ¹⁸ Ri taa fatiginei nami la matana mu paamua ti Rom e mu paamua ti la mu bina lava senaso mi namkai sega e mi taa kuus xakaavang sega xe sina mu paamua aave e mu rabuna aava ri pife Juda. ¹⁹ Layaan a mu rabuna aave ri pis lisan nami xe lana bina ina tiisan, muta lamon faaxaves pana so ta mo mi taa ferawai pana o malaafaa mi taa kuusan famatavase senaso layaan a yaan fatak i taa savat a Piran i taa xuus nami pana so ta mo mi taa ferawai pana. ²⁰ A maana vapaling aava mi ferawai pana ri taa pife mu vapaling simi fatak. A Vovau si Tamami pe la xunavata, i taxa ferawai la ngusumi.

²¹ "A mu rabuna tomexaan ri taa pet lisan a mu tiri xa xena punuxaan nari e a tamana rafulak ri taa vil malaane sena rafulak siri. E mu rafulak ri taa taalugan na ninari e tamari xena punuxaan nare. ²² A mu rabuna xapiak ri taa baian nami senaso mi namkai sega. Taasaxa nase¹ ta mataa i

taa lo tigura fatateak lana namkaian sina fefexaxaas a yaan fataxapiak, i taa kaaxup. ²³ Layaan ri vil pengan nami la saxa bina, sinuf xe la xasa bina. Ne kuus tuuna o mi taa pife lisan a lagasai siak xe la mu bina xapiak pe Israel paamuina filimaanana sina Natuna Mataa.

²⁴ “A rabuna u'usi ri pife matalava sena rabuna ina fepitaa siri e a yaasok a pife matalava sena mataa tafuna. ²⁵ E voxo a mataa u'usi i taa faamamaas layaan i taa malaan sena mataa ina fepitaa sina e a yaasok layaan i taa malaan sena mataa tafuna. Tamo ri fo xali a paamua ina matafetama pana Bilsibul,* naak ri taa xali a mu rabuna la matafetama sina pana vaxa.

²⁶ “E voxo muta mataut seri senaso a maana mo xapiak aava fufunai i taa savat la matavas talo a mu rabuna ri taa texaas sena.

²⁷ “A so ta mo ne xuus nami sang mon pana mi taa kuusane la palou ina mu rabuna e so ta mo taara fo ferawai pana la palou itaara mon, mi taa xukulai pana talo a mu rabuna xapiak ri taa langaie. ²⁸ Muta matautan nari aava ri taa punuk a vipin simi taasaxa ri pife fexaxaas sena punuk a xunus imi. Taasaxa mi taa mataut sena Piran aava fexaxaas sena kawaasan xapin a vipin xuvul pana xunus ina mataa la bina ina fata aava i taxa raam vulai. ²⁹ A

tuuna, mi taa maraan a ro maanu modak pana fomirak faat taragua taasaxa tamo na Tamami a pife turoxo pana, pi ta saxa siri i taa poxo xe lapia e maat. ³⁰ E fulaa, a Piran xa a texaas sena xakatan ina fui simi a talavisan. ³¹ E voxo muta mataut senaso nami, mi pelalava sena mu maanu xaves la matana Piran.

Nari Aava Ri Tigina Xuvul Pa Krai E Nari Aava Ri Gilise

³² “Layaan a mataa i taa kuus fasavat la palou ina rabuna o nane namkai sega, nenia, ne taa xuus na Tamaang la xunavata o nane aave a usiau. ³³ Taasaxa, nase! ta mataa a faaxolusanau la palou ina rabuna, ne taa xuus na Tamaang la xunavata o ne ngalngolane.

Na Yesus A Lisan A Fevisan La Palou Ina Rabuna E Pife Luaian

³⁴ “Muta lamon o ne fo savat la xavala xena lisan a luaian, piau. Ne pife savat xena lisan a luaian taasaxa fevisan. ³⁵ Ne savat xena ‘fati taalugan a mu rafulak tomexaan xasena mu tamari e mu rafulak tefin xasena mu ninari e mu enari. ³⁶ A mu matafetama sina mataa ri taa xaiyaas sina.’

³⁷ “Ne piau ta vepen la palou ina rabuna siak xan! ta mataa aava vubuxan xasingitan sina xe si tamana o ninana a molava sena vubuxan xasingitan sina xe siak. E ne piau ta vepen

* **10:25:** A malasuf ina isin aanabe! ve ‘a paamua ina mu masalai.’

la palou ina rabuna siak xan¹ ta mataa aava vubuxan xasingitan sina xe sina lak tomexaan o lak tefin sina a molava sena vubuxan xasingitan sina xe siak. ³⁸ E nase¹ ta mataa a pife yaas a bolo sina e usiau, i taa piau ta vepen la palou ina rabuna siak. ³⁹ Nane aava lalamon vulai xena tao fatateak a toyan sina, i taa pife waan lana toyan tuuna. Taasaxa nane aava lamon fepalauan a toyan sina senaso i taxa namkai sega, i taa siak a toyan tuuna xe vulai.

A Piran I Taa Fasepirigus A Rabuna

⁴⁰ “Nane aava kas a lifu sina xe simi, a kase vaxa xe siak e nane aava kas a lifu sina xe siak, a kase xe sina Piran aava fengau. ⁴¹ Nane aava kas a lifu sina xe sina mataa ina kuus fatuxai senaso a taraxali a vepen sina, i taa siak a sepirigus malaan sena mataa ina kuus fatuxai aave. E nane aava kas a lifu sina xe sina saxa aava usi fatak a vubuxanan sina Piran, i taa siak a sepirigus malaan sena saxa aave. ⁴² E tamo saxa taa tavai a mataa palau ti la palou ina mu rabuna siak pana raarum marafut senaso a usiau, a sepirigus sina i taa pife malit.”

11

A Mu Fefeng Si Jon Ina Fasufan Ri Savat Si Yesus

¹ Layaan na Yesus a fapiti xapin a mu rabuna sangafilu saxa pana taragua sina, a ta'ulan a bina pave e falet

xena fepitaa e kuusan fasa-vat a Lagasai Roxo la maana bina pe Galili.

² Layaan na Jon ina Fasufan pe la bina ina vipisan, a langai pana maana mo na Kraisa taxa vile, a feng a saxano fefeng sina xe sina. ³ E ri fe fin na Yesus, “Xuus nemaam, nano, no saxa aava na Jon a kuus o i taa savat o maam taa waan bang a xasafuna?”

⁴ E na Yesus a sui nari, “Ulaa xe si Jon e xuuse pana so ta mo mi fo langaie e xalume: ⁵ a mu rabuna aava ri tamu piif ri kaalum fulaa; a mu rabuna aava ri tamu maalapen ri sangas; nari aava tari tamu tapak ri roxo paaliu. Nari aava ri tamu vaang, ri langai. Nari aava ri tamu maat ri to fa'ulaa e a mu valagof ri taxa langai a Lagasai Roxo. ⁶ Nari aava namkaian siri sega pife milung, ri taxa faamamaas.”

⁷ La fena faletan sina mu fefeng si Jon na Yesus a ferawai xe sina malila se Jon, “Layaan mi falet xe si Jon pe la xobingil, mi lamon o mi taa xalum a so? A yi i taxa lep la reref?”

⁸ Mi falet xena xalum a so? A mataa pana marapi roxo malaan sena paamua king? Piau, a rabuna aava ri falak a marapi malaan ri fuuna taagul la tang lifu sina king! ⁹ Xuusau, no falet xena xalum a so? A mataa ina kuus fatuxai, bo? Tuuna paaliu, mi xalum a mataa ina kuus fatuxai taasaxa nane a matalava sena mu rabuna ina kuus fatuxai xapiak.

¹⁰ Lana Xakalayan Taap a Piran a ferawai pa Jon layaan a kuus:

'Ne taa feng a fefeng siak xena lisan a lagasai paamuin nano e nane i taa faigotan a salan xaanum.' *Mrk 3:1*

¹¹ "Tuuna, ne xuus nami o na Jon ina Fasufan a mata-lava sen' ta mataa aava taxa to. Taasaxa nane aava mataa palau la palou ina rabuna sina Piran a matalava se Jon. ¹² Ti la yaan na Jon ina Fasufan a kuusan fasavat a lagasai sina, fefexax-aas a yaan aanabe' a maana rabuna aava ri baian a Piran, ri taxa faisok faagut xena tivotanaana savatan sina fatataganan sina. ¹³ Paamuina yaan si Jon, a mu vuputkai si Moses e mu rabuna ina kuus fatuxai ri ferawai pana yaan layaan a Piran i taa fasavat a fatataganan sina. ¹⁴ E tamo mi buk namkai sena lagasai siri o piau, na Jon ve na Ilaija aava ri fo kuus o i taa savat. ¹⁵ Langai, tamo a tangami a talakas.

¹⁶ "A mu rabuna ti tanin, ri malaan sena so? Ne taa ferawai seri malaafaa? Ri malaan sena mu rafulak aava ri nai la bina ina faasot. Saxa parafulak ri xukulai xe sina saxanofuna

¹⁷ 'Maam piif a tungaal ina faamamaasan taasaxa mi pife tia! Maam tangiis a mamaat e nami, mi pife tangiis.'

¹⁸ Layaan na Jon a savat, nane falfaal e pife num a raarum ina xalana wain e a mu rabuna ri kuus o a masalai fo vawe. ¹⁹ Layaan a

Natuna Mataa a savat, nane xo a fangan e num e mu rabuna ri kuus, 'Kaalum! nane fangan vulai e num temasaat e fesing sina mu rabuna ina siak taakis e xas-anofuna aava ri bilai fasaat.' Taasaxa mi taa texaas sena texaasan tuuna layaan mi xalum a malangiis ina."

A Rabuna Lana Saxano Bina Ri Pife Puk Tapin Nari Xa Xasena Vilaana Saat Siri
Lk 10:13-15

²⁰ A mu rabuna lana maana bina aava na Yesus fo vil a maana mo fa'ipul lana, ri pife puk tapin nari xa xasena vilaana saat siri e nane baras faagutan nari sena. ²¹⁻²² Nane kuus,

"Kaari, nami mu Korasin e mu Betsaida, senaso a fakasanamaan nami i taa saat paaliu sena mu Tair e mu Saidan senaso tamo a maana mo fa'ipul aava mi fo xalume, ri fo savat pe la ro bina Tair e Saidan, a mu rabuna saat pave ri tafo falak a marapi maxata e tapalan a vebit ina fata la puturi xena faxaalit o ri fo puk tapin nari xa xasena vilaana saat siri. ²³ E nami mu Kapanam mi faatulan nami xa e mi lamon o a mu rabuna pe la xunavata vaxa ri taxa faatulan nami, bo? Piau, a Piran i taa tapin fasivi nami xe la bina ina fakasanaman vulai. E tamo a maana mo fa'ipul aava mi fo xalume, ri fo savat pe la bina Sodom, tanin nari tafo waan lunai. ²⁴ Ne xuus tuunei nami o la yaan ina tiisan lava a fakasanamaan nami i taa molava seri mu Sodom."

*Na Yesus A Fin A Rabuna
O Ri Taa Maa Savat Sina Xena
Fangaafus*

Lk 10:21,22

²⁵ La yaan aave na Yesus a kuus, “Tamaang, nano, no Memai ina xavala e xunavata xapiak e ne kuus faasiroxo xe siim senaso no fo fun a maana mo xasena rabuna pana texaasan e masaman taasaxa no fo faxalit famatavas a mu rabuna palau pana maana mo aanabe¹. ²⁶ Tuuna paaliu, Tamaang, no vubuk rao i taa savat malaan e no faamamaas pana. ²⁷ Na Tamaang fo tavaiau pana maana mo xapiak. Pi ta mataa a texaas se Natuna, na Tamana sang mon, e pi ta mataa a texaas se Tamana, na Natuna e nari aava na Natuna a siak fati nari xena texaas sena.

²⁸ “Filimaan xe siak nami aava mi maare pana yaasaana maana lagafan e ne taa fangaafus nami. ²⁹ Turoxo o nenia, ne taa paamuian nano e taare taa fepa¹usan a lagafan siim e ne taa fapiti nano. Senaso ne fuuna lo usi a vilaana mam e ne pife xalum fasivi ta mataa. Layaan no waan lapaana tateaxan iga no fexaxaas sena fangaafus. ³⁰ Senaso ne taa paamuian nano lana salan aava pife lagaf xena usiaana e a so ta mo ne tavai nano pana xena yaasaana a pife matafan temasaat sema.”

12

A Mu Ferasi Ri Gel Tifi Na

Yesus Sena Yaan Ina Fangaafusan Sina Mu Juda

Mk 2:23-28; Lk 6:1-5

¹ La yaan aave na Yesus taxa sangas falet lana saxa uma ‘wiit’ e a yaan aave a Yaan ina Fangaafusan sina mu Juda. A mu fefeng sina ri lagai e ri vuak a putuna ‘wiit’ e ri ngan a mu kam ina. ² Layaan a mu Ferasi ri xalume, ri kuus xe si Yesus, “Kaalum, a mu fefeng siim ri taxa kawaasan a vuputkai sitaara senaso a vuputkai sitaara a kuus votan a faisok la Yaan ina Fangaafusan.”

³ E nane sui nari, “Tuuna, mi fo kat lana Xakalayan Taap sena so ta mo na Devit fo vile layaan nane, xuvul pana rabuna sina, ri lagai, bo? ⁴ Nane xo a laak xe la lifu marapi ina lotu sina Piran e siak a bret ina tatavai xana Piran e nari, ri ngane naapalaan a vuputkai a kuus votan nari sena bret aave, senaso a fanganan sina mu priis sang mon. ⁵ E tuuna, mi fo kat lana vuputkai si Moses o a maana Yaan ina Fangaafusan, a mu priis lana tang lifu lotu sina Piran vaxa ri fuuna kawaasan a vuputkai sena faisok siri taasaxa ri pife vupuno, bo? ⁶ Ne xuus nami o a saxa aava molava sena tang lifu lotu taxa waan. ⁷ A Xakalayan Taap a kuus, ‘Ne vubuxan a vilaana ina mamaaluxan e pife vilaana ina tatavai pana mu tiir.’ Tamo mi texaas tuuna sena malasuf ina ferawaian aanabe¹ mi taa pife xali a rabuna aava ri pife vupuno pana

vupuno. ⁸ Senaso nane aava Natuna Mataa, nane ve a Memai ina Yaan ina Fangaafusan.”

*A Mataa Mana Maat
Mk 3:1-6; Lk 6:6-11*

⁹ Na Yesus a ta'ulan a bina pave e laak lana lifu ina faxuvulan siri ¹⁰ e pave a mataa mana maat taxa waan. Saxano rabuna ri buk bit tifi na Yesus pan¹ ta vilaana saat e voxo ri fine, “I taxa tisui a vuputkai sitaara xena vil faroxoi a mataa la Yaan ina Fangaafusan, bo?”

¹¹ E na Yesus a sui nari, “Tamo saxa la palou imi a toxan a sipsip saxa mon e a poxo du lana vaa'ul molava la Yaan ina Fangaafusan, tuuna i taa yuuf falaxe ti lana vaa'ul, bo? ¹² E a mataa a molava paaliu sena sipsip. E voxo a vuputkai sitaara a turoxo o taara taa xavang a mataa la Yaan ina Fangaafusan.”

¹³ E mui a kuus xe sina mataa mana maat, “Talangaian a maam.” E nane talangaiane e fo roxo, malaan sena xasa mana. ¹⁴ E a mu Ferasi ri falet e ri fexuus kasam o ri taa punuxe malaafaa.

A Piran A Siak Fati Na Yesus Xena Sisiak Sina

¹⁵ Na Yesus a texaas sena lamonan siri e voxo ta'ulan a bina aave. A maana rabuna xaves ri falet xuvul pana e nane xo a vil faroxoi nari xapiak aava ri giis ¹⁶ e a pebukan nari o ri taa pife xuus fatexaas a saxanofuna pana. ¹⁷ A kuus malaan talo ferawaian sina Piran la ngusu Aisaia, a mataa ina

kuus fatuxai, i taa savat la matavas:

¹⁸ “Kaalum, ne fo siak fati a mataa aanabe' xena sisiak siak. Ne vubuxan xasingite e ne faamamaas pana. Ne taa fabase pana Vovau siak e i taa xuus a mu rabuna xapiak pana vilaana ina tiisan tuuna. ¹⁹ I taa pife fegagelai o xukulai faagut e i taa pife sangas la salan xena ti ferawai. ²⁰ I taa pife vuak a yi aava tamaalun e i taa pife famaas a fata aava pife rangat faagut, fefexaas a yaan a vilaana ina tiisan tuuna i taa onam a saatan. ²¹ E a mu rabuna xapiak ri taa lamon fanej a maana mo aave la isina.” *Ais 42:1-4*

*Na Yesus Nare Bilsibul
Mk 2:23-27; Lk 11:17-22*

²² E bak saxano rabuna ri lisan a mataa xe si Yesus. A mataa aave a piif e po senaso a masalai fo vawe. Na Yesus a vil faroxoie e nane fexaas sena kaalum e ferawai fulaa. ²³ A malila ri ipul pana maana mo na Yesus fo vile. E ri fefiai, “Naak nane ve na Natu Dovit, bo?”

²⁴ Layaan a mu Ferasi ri langai pana, ri sui nari, “Nane taxa gei tapin a mu masalai senaso a faisok lapaana gutan sina paamua siri, na Bilsibul.”

²⁵ Na Yesus a texaas sena lamonan siri e a kuus xe siri, “A bina lava aava fepatoxanan xena fevisanaan

nari, i taa kawaasanan. A bina modak o matafetama aava fepatoxanan xena fevisanaan nari i taa pife waan. ²⁶ E mi kuus o nenia, ne taxa gei tapin a mu masalai lapaana gutan si Setan e voxo a fatataganan sina a fepatoxanan e i taa waan malaafaa? ²⁷ E tamo ne gei tapin a mu masalai lapaana gutan si Bilsibul, a mu rabuna simi ri gei tapin nari lapaana gutan sise!? Lavaxa, a faisok siri i taa faxaalit o a gelan simi xulok pife tuuna. ²⁸ Tuuna, pife tateaxan i Bilsibul taasaxa Vovau sina Piran aava tavaiau pana gutan xena gei tapin a mu masalai. E a mo aanabe' a faxaalit tuuna o a fatataganan sina Piran fo savat xo.

²⁹ "Pi ta mataa i taa laak lana lifu sina mataa tateak e fe fenou a maana mo sina tamo a pife bugut paamuine. E mui i taa siak tapin a maana mo sina.

³⁰ "Nase' ta mataa pife tigin xuvul paga, nane taxa gilisau. Nase' ta mataa pife xavangau pana faxuvulaana rabuna siak, i taxa tapalan nari. ³¹ E voxo ne xuus nami o a Piran xo i taa lamon tapin a maana vilaana saat sina rabuna e maana mo saat aava ri ferawai xasena taasaxa i taa pife lamon tapin a faasaalan sin' ta mataa aava ferawai fasaat xasena Vovau Xaradak sina. ³² Nase' ta mataa a ferawai fasaat sena Natuna Mataa, a Piran taa lamon tapine taasaxa nase' ta mataa aava ferawai fasaat xasena Vovau

Xaradak, i taa pife lamon tapinan, la yaan aanabe' e la mu yaan i taa savat.

³³ "Tamo wai a tateak mi taa siak a xalana roxo taasaxa tamo wai a malmal e saat a xalana yaxa i taa saat. Mi taa taraxali a so ta buk wai mi toxane sena xalana. ³⁴ Nami mu lamavaang, mi pife fexaxaas sena ferawai pana mo roxo senaso mi rabuna saat. A so ta lamonan a fabas a xunus imi i taa savat la matavas layaan mi ferawai. ³⁵ A mataa roxo a lisan a maana roxoyan ti la faxuvulan ina maana roxoyan sina. A mataa saat a lisan a maana mo mosaat ti la faxuvulan ina maana mo mosaat sina. ³⁶ Ne xuus nami, lana yaan ina tiisan a mu rabuna xapiak ri taa tigma la nona Piran xena gel votai sena maana miraxana ferawaian saat xapiak. ³⁷ E a Piran xa i taa xali nami pana vupuno o piau, sena ferawaian simi."

Na Yesus A Bai Vil A Mo Fa'ipul

Lk 11:29-32

³⁸ E mui saxano rabuna ina fepitaa pana vuputkai xuvul pana saxano Ferasi ri ferawai e ri kuus, "Mataa ina Fepitaa, maam vubuk o no taa vil a mo fa'ipul."

³⁹ Taasaxa nane sui nari, "Nami ve mi mu rabuna saat e mi langai pesalai sena Piran taasaxa mi buk xalum a mo fa'ipul. Piau! Mi taa xalum a fakalimaan an i Jona aava mataa ina kuus fatuxai. ⁴⁰ Na Jona waan la xuna tang din pana yaan talatul xurul e malaan se Jona

a Natuna Mataa i taa waan la bina mamaat pana yaan talatul xurul. ⁴¹ La yaan ina tiisan a mu rabuna ti Ninive! ri taa tigina e gel tifi nami senaso nari, ri puk tapin nari xa xasena vilaana saat siri layaan ri langai a lagasai si Jona. E ne xuus nami, naboxo, a saxa aava molava se Jona taxa waan. ⁴² E lana yaan naang, a Paamua Tefin ti Siba i taa tigina e gel tifi nami senaso nane ta'ulan a bina sina e falet lasuun xena langai a ferawaian sina Paamua King, na Solomon aava toxan a texaasan e masaman molava e tuuna ne xuus nami o a saxa aava molava se Solomon taxa waan.

A Vovau Saat A Seng A Lifu Fa'ui

Lk 11:24-26

⁴³ "Tamo a vovau saat i taa ta'ulan a mataa, i taa sou? I taa falet xolai la xobingil xena sengaana bina ina fangaafus, taasaxa piau. ⁴⁴ E mui a ilisai, 'Naak ne taa ulaa xe la lifu siak.' A ulaa e xalume ri fo gone e vil faroxoie taasaxa lana gof. ⁴⁵ Nane fe xel a maana vovau pisiguak aava ri saat paaliu sena e nari xapiak ri maa taagul pave. A waanan sina mataa aave a saat paaliu sena waanan sina paamua. E i taa savat malaan sena mu rabuna saat ti tanin. A waanan siri i taa pemamosaat sena waanan ti paamua."

Na Nina Yesus Xuvul Pana Mu Tina Ri Savat Sina
Mk 3:31-35; Lk 8:19-21

⁴⁶ Na Yesus taxa ferawai xe sina mu rabuna aave lunai

e na ninana xuvul pana mu tina ri maa savat. Ri tigina lamalei e ri kuus o ri buk ferawai xuvul pana. ⁴⁷ Saxa la palou iri a xuus na Yesus, "Kaalum, na ninaam e mu tiam ri taxa waan lamalei e ri buk rao ri taa ferawai xuvul pama."

⁴⁸ E na Yesus a suie, "Nase! na ninaang? E nase! a mu tiak?" ⁴⁹ Mui a talangai xe sina mu rabuna sina e a kuus, "Kaalum! na ninaang e mu tiak ri taxa waan nabe!." ⁵⁰ Nase! ta mataa a usi fatak a vubuxanan si Tamaang la xunavata, nane ve a tiak e vasaak e ninaang."

13

A Ferawaian Paap Sena Mataa Tatara'uma

Mk 4:1-12; Lk 8:4-10; 10:23,24

¹ La yaan naang, na Yesus a ta'ulan a lifu aave e fe nai la vangana Laman Galili xena fepitaa. ² Nane xawas xuluna xaati senaso a malila ri ti fakaliuane xena langai sina. Nane nai la xaati e mu rabuna ri tigina la gun. ³ Nane fapiti nari pana maana mo xaves e xavang famasam nari pana maana ferawaian paap. Nane kuus, "Saxa yaan a mataa tatara'uma a falet la uma sina xena tapalan a mu kam. ⁴ E layaan i taxa tapalan a mu kam, saxano kam ri poxo la salan e mu maanu ri maa ngan xapine. ⁵ Saxanofuna ri poxo lapi la bina faat e piau ta xavala xaves. E a mu kam aave ri boak fataapus. ⁶ Taasaxa

layaan a ngaas a savat fulaa, a nuk a maana mo xurul e ri femaiyang senaso a xarei iri pife fexaxaas. ⁷ Saxanofuna fulaa ri poxo la xavala xuvul pana kam ina yeis tuturuk. E mu tuturuk aave ri boak fataapus e a kam ina 'wiit' pife fexaxaas sena fa'oname. ⁸ Taasaxa saxano kam ri poxo la xavala roxo e ri fasavat a mu kam xaves: saxanofuna a kam xaves e saxanofuna a kam xaves paaliu." ⁹ E na Yesus a kuus, "Langai, tamo a tangami a talakas."

¹⁰ E mui a mu fefeng sina ri fe waan la tana e ri fine, "Senasou no fuuna lo ferawai paap xe sina mu rabuna?"

¹¹ E na Yesus a sui nari, "A Piran fo tavai nami pana masaman sena mo fufunai ina fatataganan sina, taasaxa xe siri, piau. ¹² A mo aanabe' a tuuna, senaso a mataa aava toxan a masaman i taa toxan a masaman molava. E a masaman sina i taa fexaxaas sena e i taa pesasoliu. E nane aava piau ta mo, a so ta mo modak aava nane toxane i taa siak tapinan. ¹³ Nabe' ve a fufuna ferawaian paap siak:

'Ri kaalum taasaxa ri pife taraxali a so ta mo ri taxa xalume. E ri langai a maana vapaling ri laak la tangari taasaxa ri bai langai e ri pife masam.' *Isi 12:2*

¹⁴ E voxo a kuus fatuxaian si Aisaia a ferawai seri malaan: 'A mu rabuna aanabe' ri taa langai

taasaxa ri taa pife masam, ri taa kaalum taasaxa ri taa pife taraxali

a so ta mo ri taxa xalume
¹⁵ senaso a lamonan siri a sopat e ri pife fexaxaas sena siak a texaasan. Ri vil votan a tangari talo ri taa pife langai e ri xafut a matari talo ri taa pife kaalum.

Tamo ri pife vil malaane ri tamaa kaalum pana matari, langai pana tangari e masam la xunus iri e puk a vilaana siri e ne taa vil faroxoi nari.' *Ais 6:9,10*

¹⁶ "Taasaxa waanan simi a roxo paaliu senaso a Piran fo tiuan a roxoyan sina xulumi. E a matami ri kaalum famatavas e tangami ri langai pana masaman. ¹⁷ A tuuna, ne xuus nami o mu rabuna ina kuus fatuxai e maana rabuna sina Piran ti kavai, ri buk xalum a maana mo mi xalume e langai a maana mo mi langaie, taasaxa piau.

Na Yesus A Kuus Famatavas Pana Malasuf Ina Ferawaian Paap Sena Mataa Tatarau'uma

Mk 4:13-20; Lk 8:11-15

¹⁸ "Langai xo e masam sena malasuf ina ferawaian paap sena mataa tatarau'uma.

¹⁹ Nari aava ri langai a lagsai ina fatataganan sina Piran taasaxa ri pife masam xapine, ri malaan sena mu kam aava ri poxo la salan. Na Setan, a Mataa Saat, maa

savat e pagas tapin a lagasai aave ti lana xunus iri. ²⁰ E nari aava ri tao a lagasai pana faamamaasan layaan ri langaie, ri malaan sena mu kam aava ri poxo la bina faat. ²¹ Taasaxa a lagasai aave pife waan fatateak la xunus iri e ri usi famodaxe mon. Layaan a lagafan o vil penganan a savat la toyan siri senaso ri namkai sena lagasai aave, ri ta'ulan fatapusane. ²² E nari aava ri langai a lagasai aanabe' ri malaan sena mu kam aava ri poxo la palou ina mu yeis tuturuk. Taasaxa ri lamon faaxaves pana maana mo ina toyan siri e ri vubuxan temasaatan a faat e maana mo ri taa maraane e mu vilaana aanabe' ri kawaasan a lagasai aave talo i taa pife fasavat a vilaana roxo. ²³ E nari aava ri langai a lagasai aave pana masaman, ri malaan sena mu kam aava mataa tatara'uma tapalane la xavala roxo. Ri taa fasavat a maana faisok roxo malaan sena kam aava fuua pana mu kam xaves e xaves paaliu."

A Ferawaian Paap Pana Mu Latan

²⁴ Na Yesus a xuus nari pana xasa ferawaian paap fulaa: "A fatataganan sina Piran a malaanabe'. A mataa tatara'uma a tapalan a mu kam roxo la uma lava sina. ²⁵ Saxa vung xo layaan a mu rabuna ri taxa matef, a xaiyaas sina mataa aave maa savat xena xapis a latan la palou ina kam roxo e falet faapalau. ²⁶ Layaan a mu

kam ri boak e fuua, a latan vaxa a boak e fuua.

²⁷ "E a mu sisiak sina mataa aave ri maa savat sina e ri fine, 'Matalava, no xapis a uma lava siim pana kam roxo. A latan a savat ti faa?'

²⁸ "E nane sui nari, 'Saxa xaiyaas siak fo vile.' E ri fine, 'No vubuk rao maam taa fe put tapin a latan aave?'

²⁹ "Taasaxa a sui nari, 'Piau, layaan mi put a latan mi tamaa put a kam roxo aava fo boak vaxa. ³⁰ Ta'ulan a kam roxo e a latan xena savat faxuvul fefexaxaas a yaan ina faxuvulaana. E lana yaan aave ne taa xuus a mu rabuna ina faisok siak o ri taa put tapin a latan paamua e pis faxuvule xena farame, e mui ri taa faxuvul a kam ina 'wiit' e faneie la lifu ina fawaanaana fanganan."

A Ferawaian Paap Pana Kam Modak Aava Ri Xalie Pana Mastaat

Mk 4:30-32

³¹ Na Yesus a xuus nari pana ferawaian paap fulaa: "A fatataganan sina Piran a malaan sena kam ina mastaat aava mataa a siaxe e fe xapise la uma sina. ³² A kam ina wai mastaat a pemamodak sena xasano buk kam taasaxa layaan fo boak a pemolava sena maana buk latan e fasavat a wai talo mu maanu ri maa vesan a mu singa siri la raxana."

A Ferawaian Paap Sena Yiis Aava Fasul A Flaua

Lk 13:18-21

³³ Na Yesus a xuus nari pana ferawaian paap fulaa

laa: “E a fatataganan sina Piran a malaan sena yiis aava tefin a siaxe e salate pana flaua lana bi titifai talatul fe-fexaxaas a flaua xurul fesul.”

A Fufuna Mu Ferawaian Paap Si Yesus

Mk 4:33-34

³⁴ Na Yesus a ferawai paap xe siri xena xuus nari pana maana mo xapiak aanabe'. Nane pife ferawai xe siri pana piau ta ferawaian paap. ³⁵ A savat malaan xena faxalit a mo aava mataa ina kuus fatuxai fo ferawai pana:

“Layaan ne ferawai xe siri ne taa ferawai paap mon.

Ne taa xuus nari pana maana mo aava waan fufunai

la tangpat ina maana mo xapiak.” *Yng 78:2*

Na Yesus A Kuusan Famatavas A Malasuf Ina Ferawaian Paap Pana Latan

³⁶ Layaan na Yesus fo ta'ulan a malila e fe laak la lifu, a mu fefeng sina ri savat sina e ri kuus, “Xuus famatavas nemaam pana malasuf ina ferawaian paap sena latan la uma lava.”

³⁷ E na Yesus a sui nari, “A mataa aava tapalan a mu kam roxo la uma sina, nane ve a Natuna Mataa. ³⁸ A uma lava va xavala e a kam roxo va mu rabuna aava ri waan la fatataganan sina Piran. A latan va mu rabuna aava ri waan la fatataganan sina mataa saat ³⁹ e a xaiyaas aava xapis a latan, nane ve na Setan. A yaan ina faxuvulan ve a fataxapiak ina yaan

e a mu rabuna ina faisok lana faxuvulan aave va mu angelo.

⁴⁰ “E malaan sena latan a put tapinan e faraman lana fata, lana yaan fataxapiak i taa malaan: ⁴¹ a Natuna Mataa i taa feng a mu angelo sina e ri taa put tapin nari aava ri vil familung a rabuna e nari xapiak aava ri vil a mo mosaat ti lana fatataganan sina. ⁴² E ri taa tapin fasivi nari lana vaa'ul pana fata lava e pave ri taa taangiis faagut e faxakengatan a fari. ⁴³ E mui a rabuna fatak ri taa rarapak malaan sena ngaas lana fatataganan si Tamari. Langai xo tamo tangami a talakas.

Ferawaian Paap Sena Fafanaian Fufunai

⁴⁴ “A fatataganan sina Piran a malaan sena fafanaian roxo paaliu aava funan la uma. Saxa mataa a tingin a fafanaian aave e fun fulane. Nane faamamaas paaliu e fe faasot pana maana mo xapiak sina xena maraan a uma aave.

Ferawaian Paap Sena Saxa Xixiut 'Purl' Aava Roxo

⁴⁵ “E vaxa, a fatataganan sina Piran a malaan sena saxa mataa ina faasot aava i taxa seng a mu xixiut roxo paaliu aava ri xalie pana 'purl'. ⁴⁶ E layaan a tingin a saxa aava roxo paaliu marasaxa, a fe faasot pana maana mo xapiak sina xena maraan a xixiut aave.

A Ferawaian Paap Sena Vana

47 “E fulaa a fatataganan sina Piran a malaan sena saxano rabuna ina faadin aava ri tapin fasivi a vana siri pe la laman e a maana buk din xaves ri fai lana. 48 Layaan a vana siri a bas pana din ri yuuf falaxe xe la gun e ri maa fepatoxan a mu din. A maana din roxo ri fawaane lana mu hi e maana din aava ri pife fexaxaas sena ngane ri tapine. 49 I taa waan malaan la fataxapiak ina yaan. A mu angelo ri taa falet xolai xena fepatoxan a mu rabuna saat xasena mu rabuna fatak. 50 E ri taa tapin nari xe lana vaa'ul pana fata lava e pave ri taa taangiis faagut e faxakengatan a fari.”

51 Na Yesus a fiiai, “Mi fo masam pana maana mo aanabe', bo?”

E ri suie, “Aang!”

52 E a sui nari, “Lavaxa, a rabuna ina fepitaa pana vuputkai aava ri fawaan nari xa lapaana tateaxan ina fatataganan sina Piran, ri malaan sena mataa tafuna lifu aava siak fasavat a maana mo fa'ui e maana mo xavai ti lana nobina ina fawaanaana maana mo sina.”

A Mu Nasaret Ri Gigiran Na Yesus

Mk 6:1-6

53 E layaan na Yesus fo taxapus pana mu ferawaian paap aanabe' a ta'ulan a bina aave 54 e ulaa xe pe la fufubina sina. E fe lo fapiti nari lana mu lifu ina faxuvulan siri e nari aava ri langaie, ri ipul sena e ri

fiiai, “Nane siak a texaasan molava faa? Nane vil a maana mo fa'ipul malaafaa? 55 Taara texaas sena. Nane a lak sina mataa ina vavesai. E na ninana, na Maria e mu tina ve na Jems, Yosep, Simon e na Juut 56 e mu vasaana vaxa ri taxa waan iau. Nane siak a texaasan e gutan aanabe' ti faa?” 57 E voxo ri gigirane. Taasaxa na Yesus a xuus nari, “A mu rabuna la xasano bina ri taa suai sena mataa ina kuus fatuxai taasaxa nari ti la fufubina sina e la matafetama sina, piau.”

58 E nane pife vil a maana mo fa'ipul pave senaso ri pife namkai sena.

14

Na Herot A Patal Tapin A Putu Jon Ina Fasufan

Mk 6:14-29

1 Lana yaan aave na Herot taxa paamuian a mu bina pe Galili e a langai pana maana mo na Yesus taxa vile 2 e a kuus xe sina mu rabuna faisok sina, “Nane toxan a gutan xena vil a maana mo fa'ipul senaso nane ve na Jon ina Fasufan aava to fa'ulaa ti la maatan.”

3 Na Herot a lamon malaanabe' senaso paamua nane fo xuus a mu rabuna sina o ri taa tao na Jon e pis fawaane la bina ina vipisan. Nane vil malaane senaso a tamai si Herodias aava naasa tina, na Filip. 4 E na Jon ina Fasufan fo xuuse, “Pife roxo no taa tamai si Herodias.” 5 Na Herot a buk punuk na Jon taasaxa piau. A mataut senaso a mu Juda ri lamon o

na Jon ve a mataa ina kuus fatuxai.

⁶ Taasaxa layaan na Herot xo a toxan a matafanganai sena yaan ina luluuxan sina, nane punuxe. A savat malaanabel': a lak tefin si Herodias a tia faamamaas la matana rabuna pave e na Herot a faamamaas paaliu sait ⁷ e nane kuus fanai xe sina malaan, "Ne kuus tuuna, ne taa tavai nano pana so ta mo no taa finau pana." ⁸ Na ninana lak a xuuse pana so ta mo i taa fin na Herot pana, e nane kuus, "Tavaiau monabe' mon, pana putu Jon ina Fasufan xuluna 'plet'." ⁹ Na Herot a kanamsaat, taasaxa nane fo kuus fanai la matana rabuna pave la matafanganai e voxo a xuus a rabuna faisok sina o ri taa tavai a tefin aave pana vubuxanan sina. ¹⁰ E voxo a feng a rabuna sina e ri fe patal tapin a putu Jon la bina ina vipisan. ¹¹ E ri lisanmaan a paat aave xuluna 'plet' e tavai a lak tefin pana e nane lisane xe si ninana. ¹² A mu rabuna si Jon ri maa yaas tapin a vipin sina e ri fe xaafane. E mui ri fe xuus na Yesus pana.

Na Yesus A Fafangan A Rabuna 5,000

Mk 6:32-34; Lk 9:10-17; Jn 6:1-13

¹³ Layaan na Yesus a langai se Jon, nane xawas xuluna xaati e ta'ulan a bina aave e fe paan xe la xobingil. A mu rabuna ri langai pana faletan sina e ri ta'ulan a mu bina siri e ri sangas

usie. ¹⁴ Layaan na Yesus a du ti xuluna xaati, nane xalum a malila molava e a muluk faagutan nari e a vil faroxoi nari aava ri giis.

¹⁵ La leaaf a mu fefeng xo ri maa savat sina e ri xuuse, "Faasilak a ngaas i taa rul e piau ta bina ina maraan fanganan nabe'. Feng tapin et nari talo ri taa laak la nu bina faasilak xena maraan fanganan pari xa."

¹⁶ Na Yesus a sui nari, "A roxo ri taa pife falet xolai, nami xa mi taa fafangan nari." ¹⁷ E ri suie, "Maam toxan a fomirak bret pama e ro din mon."

¹⁸ E nane xuus nari, "Lisanmaane." ¹⁹ E a xuus a mu rabuna o ri taa nai su' lapia e nane tao a fomirak bret e ro din aave e kaalum xe laa'ui la xunavata e kuus faasiroxo xe sina Piran pana. Nane viak a mu bret e tavai a mu fefeng sina pana e nari, ri tavai a mu rabuna pana. ²⁰ E a mu rabuna xapiak ri fangan e ri femaasi. E mui a mu fefeng sina ri faxuvul a maana xavil ina fanganan e ri tifi a maana bi titifai sangafilu saxa pana taragua pana. ²¹ A xakatan ina mu tomexaan aava ri fangan, a faasilak 5,000 e maana lutefin xuvul pana mu rafulak vaxa ri fangan sait.

Na Yesus A Sangas Xuluna Laman

Mk 6:45-51; Jn 6:15-21

²² E mui na Yesus a xuus a mu fefeng sina o ri taa xawas xuluna xaati pave e ri taa falet paamuine xe la xasa

paxasing ina Laman Galili e nane xa a feng tapin a mu rabuna.

²³ E layaan a mu rabuna ri fo falet, na Yesus sang mon a laak xuluna put xena fenung. E layaan a bina xo suk na Yesus sang mon taxa waan ²⁴ taasaxa a xaati aave taxa waan lasuun sena gun. A reref taxa fiit faagut e a tof taxa pitai xuluri.

²⁵ La paanen lolof na Yesus a sangas laa'ui xuluna laman e fe savat siri. ²⁶ Layaan ri xalume i taxa sangasmaan xe siri laa'ui xuluna laman, ri mataut e ri xukulai faagut e ri kuus, "A rongan ve!"

²⁷ E fataapus na Yesus a ferawai xe siri, "Fagut nami xa, muta mataut! Nenia move." ²⁸ E na Pita a kuus, "Memai, tamo nano fatak, xelau xe siim xuluna laman."

²⁹ E na Yesus a xuuse, "Man!" E na Pita a taladu xuluna xaati e sangaset xe si Yesus xuluna laman. ³⁰ Taasaxa, layaan a xalum a reref taxa fiit faagut, nane mataut faagut e tangpat pana du lana laman e a xukulai, "Memai, fakaxupau!"

³¹ E fataapus na Yesus a tanglai xe sina e tao fatateaxe e a kuus, "A namkaian siim a modak temasaat! Xenaso no lamon maranga?"

³² E nare xapiak re xawas xuluna xaati e a laman a mararol. ³³ E mui nari aava ri waan la xaati aave, ri nangus na Yesus e ri kuus, "Tuna, nano ve no Natuna Piran."

Pe Genasaret Na Yesus A Vil Faroxoi A Mu Rabuna Aava Ri Giis

Mk 6:52-56

³⁴ Ri xaul patal a laman e ri fe ung pe Genasaret. ³⁵ E a mu rabuna pave ri taraxali na Yesus. E voxo ri feng a rabuna xe la nu bina faasilak xena xel faxuvul a mu rabuna aava ri giis e lisanmaan nari xe si Yesus. ³⁶ Ri nunge o i taa tur-oxoian a rabuna giis xena tao mon a xasing ina marapi ina vupungan sina e nari xapiak aava ri tawe, ri roxo.

15

A Mu Fepitaian Sina Mu Butaara Ti Kavai

Mk 7:1-23

¹ E mui saxano Ferasi e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai ri falet xe si Yesus ti Jerusalem e ri fine, ² "Xenaso a mu fefeng siim ri langai pesalai sena fepitaian sina mu butaara? Ri pife usi a vilaana sitaara layaan rao ri fangan e ri pife xamak a mari."

³ E nane sui nari, "E xenaso mi langai pesalai sena fefasiaian sina Piran xena usi fatak a fepitaian simi xa? ⁴ Senaso a Piran a kuus, 'Suai se ni-nami e tamami.' E vaxa, 'Nase' ta mataa a fatatul a saat xulu ninana o tamana i taa punuxan." ⁵ Taasaxa nami, mi kuus o tamo mataa a toxan a mo xena xavang na ninana o tamana pana taasaxa a xuus nare, 'A so ta mo ne fexaxaas sena xavang nami pana, ne fo tatavai xe sina Piran pana xo,' ⁶ i taa pife 'suai se tamana' pana.

E voxo mi taalugan a fefasaian sina Piran xena usi a fepitaian simi xa. ⁷ Nami mu xalema maranga! A kuus fatuxaian si Aisaia a tuuna layaan a ferawai semi malaan:

⁸ 'A mu rabuna aanabe' ri sui sega pana ferawaian siri mon taasaxa la xunus iri ri lamon fepalau sega. ⁹ A lotu siri xe siak a mo palau senaso ri fepitaa pana usiaana vuputkai siri mon malaan sena mu vuputkai siak." *Ais 29:13*

¹⁰ Na Yesus a xel faxuvul a malila e xuus nari, "Langai pana mo aanabe' e masame! ¹¹ A mo aava mataa taa nume o ngane i taa pife falalosaate la matana Piran, piau. Taasaxa, a ferawaian aava savat ti la valana, i taa falalosaate la matana Piran."

¹² E mui a mu fefeng sina ri filimaan xe sina e ri kuus, "No texaas o a mu Ferasi ri baian a ferawaian siim, bo?"

¹³ E nane sui nari, "A so ta mo aava na Tamaang pe laa'ui la xunavata pife xapise, i taa put tapinan. ¹⁴ Muta lamon faaxaves seri! Nari mu matalava aava ri malaan sena mataa piif e layaan ri taa paamuian a xasafuna aava piif, nare xapiak re taa poxo lana vaa'ul."

¹⁵ Taasaxa na Pita a kuus, "Xuus famatavas nemaam pana ferawaian paap aanabe'."

¹⁶ E na Yesus a xuus nari, "Mi pife matavas lunai, bo? ¹⁷ Mi pife masame, bo? A so ta mo a laak la valana mataa

e du la xuna, i taa pesanan. ¹⁸ Taasaxa so ta mo a mataa ferawai pana, a savat ti la xunus ina e a maana mo aanabe' ri falalosaat a mataa. ¹⁹ Senaso ti la xunus ina, a maana lamonan saat, a ngaapunuxan, a femilungai sena tamaian, a fenau, a kuus xakaavangan bit e a kuus penganaana isina mataa, ri savat. ²⁰ A maana vilaana aanabe' ri falalosaat a mataa. E voxo layaan a mataa taa pife xamak a mana paamuina fanganan, a pife falalosaate."

Na Yesus A Vil Faroxoi A Lak Tefin Sina Tefin Ti Kenan Mk 7:24-30

²¹ Na Yesus a ta'ulan a bina aave e falet xe pe la ro bina Tair e Saidan. ²² E saxa tefin ti pave aava waan lana parabuna ri xalie pana mu Kenan, maa savat sina e xukulai, "Matalava! Natu Devit, xavangau! A masalai fo vao faagutan a lak tefin siak."

²³ Taasaxa na Yesus pife suie. A mu fefeng sina ri maa seie, "Feng tapine! Nane taxa usi netaara e i taxa xukulai faagut temasaat."

²⁴ E na Yesus a sui nari, "A Piran fo fengau xe sina mu rabuna ti Israel senaso ri malaan sena mu sipsip aava ri milung." ²⁵ Taasaxa tefin aave maa bukaak e turung la kana e kuus, "Matalava, xavangau!"

²⁶ E na Yesus a suie, "A pife roxo xena siak tapin a fanganan xana mu rafulak e tavai a mu piu pana." ²⁷ E

nane suie, “A tuuna Memai, taasaxa mu piu mon ri ngan a tamirak modak aava ri poxo la ivin sina mataa siri.”

²⁸ E na Yesus a suie, “Nano, no tefin pana namkaian lava! A Piran i taa tavai nano pana vubuxanan siim.” E lana yaan fatak aave a lak tefin sina moxo a roxo.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Maana Rabuna Pana Giisan Mk 7:31-37

²⁹ Na Yesus a ta'ulan a bina pave e sangas la itina Laman Galili. A laak xulu put e nai su'. ³⁰ A malila molava ri lisanmaan a mu maalapen, mu rabuna piif, rabuna pana mari o kari tapil, mu po e maana xasanofuna xe si Yesus e fanei nari la kana e nane xo vil faroxoi nari xapiak. ³¹ E a malila aave ri ipul faagut layaan ri xalum a rabuna aava ri tamu po, ri taxa ferawai; nari pana mari o kari tapil ri roxo fulaa; a rabuna aava ri tamu maalapen, ri taxa sangas e mu rabuna aava ri tamu piif, ri taxa kaalum. E nari xapiak ri faatulan a Piran sina mu Israel.

Na Yesus A Fafangan A Mu Rabuna 4,000 Mk 8:1-10

³² E na Yesus a xel faxuvul a mu fefeng sina e a kuus, “Ne muluk a mu rabuna aanabe' senaso ri fo waan xuvul paga pana yaan talatul e naboxo ri piau ta fanganan. Ne bai feng tapin nari pana ri lagai senaso ri tamaa maat la faletan siri.” ³³ E mu fefeng sina ri xuuse, “Taara taxa waan la xobingil e maam

taa siak a bret fexaxaas seri xapiak faa?”

³⁴ E na Yesus a fin nari, “Mi toxan a bret talavisan?” E ri suie, “A bret pisiguak e nu din modak.”

³⁵ E voxo na Yesus a fasei faagutan a malila aave o ri taa nai su' lapia. ³⁶ E nane siak a bret pisiguak e nu din aave e kuus faasiroxo xe sina Piran pana. A viak nari e tavai a mu fefeng sina pana e ri tavai a mu rabuna pana. ³⁷ Nari xapiak ri fangan e ri femaasi. E mui a mu fefeng sina ri siak faxuvul a maana xavil e ri tifi a bi titifai pisiguak pana. ³⁸ A mu tomexaan 4,000 ri fangan e maana lutefin e rafulak vaxa. ³⁹ E mui na Yesus a feng a mu rabuna xe la mu lifu siri e xawas xuluna xaati e falet xe pe Magadan.

16

A Mu Ferasi Ri Fin Na Yesus O I Taa Vil A Mo Fa'ipul Mk 8:11-21

¹ E mui saxano Ferasi xuvul pana saxano Sedusi ri savat si Yesus. Ri buk familunge e voxo ri fine o i taa vil a mo fa'ipul xena faxalit nari o i taxa faisok lapaana tateaxan ina Piran.

² E nane sui nari, “La leaaf layaan a ngaas i rul mi kuus, ‘Mafu i taa roxo senaso a tavegof a vuung.’” ³ E la paanen ‘I taa raafui tanin senaso a tavegof a vuung e suk’. Mi texaas sena so ta mo a tavegof taxa faxalit nami pana, taasaxa mi pife fexaxaas sena masam famatavas pana maana fakali-maanan

ri taxa savat monabe' mon.
⁴ Nami ve mi mu rabuna saat e mi langai pesalai sina Piran taasaxa mi buk xalum a mo fa'ipul. Piau! Mi taa xalum a fakalimaan i Jona mon." E nane ta'ulan nari e falet patak.

A Yiis Sina Mu Ferasi E Mu Sedusi

⁵ Layaan a mu fefeng sina ri falet fatak xe la xasa paxasing ina raarum aave, ri maluf a bret. ⁶ E na Yesus a kuus xe siri, "Faxatang! Kaalum votai sena yiis sina mu Ferasi e mu Sedusi."

⁷ E a mu fefeng sina ri ferawai la palou iri e ri kuus, "Naak nane kuus malaan senaso maam pife lisanmaan ta bret."

⁸ Na Yesus a texaas sena ferawaian siri e fin nari, "Senasou e mi taxa ferawai o mi pife siak ta bret? A namkaian simi a modak lunai. ⁹ Mi pife masam lunai, bo? Mi fo maluf xo a yaan ne viak a fomirak bret pama xena fafangan a mu rabuna tomexaan 5,000, bo? A bi titifai talavisan mi fo fabase? ¹⁰ E mi lamon fa'uli a bret pisiguak? A mu rabuna tomexaan 4,000 ri fangan e fo maasi. E a bi titifai talavisan mi fo fabase? ¹¹ Senasou e mi pife masam o ne pife ferawai pana bret? Taasaxa faxatang faroxoi nami xa xasena yiis sina mu Ferasi e mu Sedusi." ¹² E mui ri masam o a pife ferawai pana yiis ina fasul a flaua, taasaxa, a ferawai pana fepitaian sina mu Ferasi e mu Sedusi.

Na Pita Kuus Fasavat O Na Yesus Ve A Mataa Failai Sina Piran

Mk 8:27-29; Lk 9:18-20

¹³ Na Yesus a falet xe pe Sesaria Filipai e pave a fin a mu fefeng sina, "A mu rabuna ri lamon o a Natuna Mataa ve nase'?" ¹⁴ Ri suie, "Saxanofuna ri kuus o 'na Jon ina Fasufan' e saxanofuna ri kuus o 'Na Ilaija' e saxanofuna laa ri kuus o 'Na Jeramaia o saxa mataa patak ina kuus fatuxai."

¹⁵ E na Yesus a fin nari, "E nami, mi kuus malaafaa sega?" ¹⁶ Na Saimon Pita a suie, "Nano ve a Mataa Failai, a Natuna Piran aava to vulai."

¹⁷ E na Yesus a xuuse, "Saimon, no natu Jona, no taa faamamaas senaso pi ta mataa a fapiti nano pana tunayan aanabe', piau. Na Tamaang pe la xunavata, nane xa a xuus fatexaas nano pana. ¹⁸ E ne xuus nano, Pita, nano ve no faat lava e layaan ne xel faxuvul a mu rabuna aava ri taa namkai sega, nano ve no faat aava fufuna faxuvulan aave e a gutan ina maatan i taa pife fa'onam a faxuvulan aave. ¹⁹ Ne taa tavai nano pana xakap talo a so ta mo no pis votane nabe' la xavala a Piran pe la xunavata, i taa turoxo pana. E a so ta mo no muluse nabe' la xavala a Piran pe la xunavata, i taa turoxo pana vaxa." ²⁰ E na Yesus a pebukan a mu fefeng sina o ri muta kuus fasavat o nane ve a Mataa Failai sina Piran.

Na Yesus A Ferawai Pana Maasaxan E Maatan Aava Taa Savat Sina

Mk 8:31-9:1; Lk 9:22-27

²¹ Ti lana yaan aave na Yesus a tangpat pana xuus famatavasaana mu fefeng sina o a Piran a vubuk rao i taa laak xe Jerusalem. E pave a mu paamua priis, mu matalava e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai ri taa fasavat a maasaxan molava xuluna. E ri taa xuus faagutan a rabuna o ri taa punuxe taasaxa la fatalatulaana yaan a Piran i taa fatatoi fa'ulie ti la mamaat. ²² E na Pita a xe la xasing xena barase sena ferawaian sina e a kuus, "Piau, a mo aanabe' i taa pife savat siim, Memai."

²³ Na Yesus xo a tapuk e kuus xe si Pita, "Faapalau sega, Setan! Nano, no mo ina sopitaian siak. A Piran pife tavai nano pana lamonan siim, piau, ri savat sina mataa."

²⁴ E na Yesus a kuus xe sina mu fefeng sina, "Nase' ta mataa a buk usiau, i taa faaxolusan nane xa e i taa yaas a bolo sina e i taa usiau.

²⁵ Nase' ta mataa a lamon o a toyan sina a mo molava i taa piau ta toyan tuuna. Taasaxa nase' ta mataa a lamon o a toyan sina pife mo molava senaso a vubuk usiau, nane xo i taa toyan a toyan tuuna paaliu. ²⁶ Tamo mataa taa siak a maana mo roxo aava waan la xavala taasaxa, a toyan tuuna sina a malit, a maana mo aave ri taa xavange malaafaa? Piau, ri taa pife xavange. Piau

ta mo nane fexaxaas sena tatavai pana xena maraan fa'uli a toyan sina. ²⁷ Ne kuus malaanabe' senaso faasilak a Natuna Mataa i taa savat. I taa filimaan lana miridingan sina Piran xuvul pana mu angelo sina. E mui, i taa fasepirigus a maana rabuna fexaxaas malaan sena vilaana siri. ²⁸ Ne xuus tuunei nami o saxanofuna la palou imi ri taa pife maat lunai e ri taa xalum a Natuna Mataa taxa savat xuvul pana fatataganan sina."

17

A Puxaan Na Yesus

Lk 9:28-36; Mk 9:2-13

¹ A yaan pisaxa lumui na Yesus a xel patak na Pita e ro fetinan Jems nare Jon e a paamuian narutul xe laa'ui paaliu la put e ri waan nari sang mon. ² Layaan rutul taxa faalim, a xakaaluman si Yesus a puk: a nonau ina a lang malaan sena ngaas e a marapi sina a rarapak malaan sena yaamit. ³ E rutul ipulan na Moses nare Ilaija re taxa ferawai xuvul pa Yesus.

⁴ E na Pita a kuus xe si Yesus, "Memai, a mo roxo taara taxa waan nabe'. Tamo no vubuxane ne taa vesan a sawat talatul nabe', saxa xanum, saxa xa Moses e saxa xa Ilaija." ⁵ La fena ferawaian sina a vata rarapak maa xafut nari e a ling ti la vata aave a ferawai malaan, "Nabe' ve a lak siak aava ne vubuxan xasingite. Nane

fuuna fafaamamaasau. Lan-gaie!”⁶ Layaan rutul lan-gai a ling aave rutul mataut temasaat e rutul poxo turung xe lapi la xavala.⁷ Taasaxa na Yesus maa tao narutul e a kuus, “Tamasiak, muta mataut.”⁸ E rutul saraak xe laa'ui e xalum na Yesus mon, pi ta mataa fulaa.

⁹ Layaan ri taxa sivi ti xuluna put na Yesus a xuus faagutan narutul, “Muta xuus ta mataa pana xakaaluman aanabe' aava mutul fo xalume fefexaas a yaan a Piran i taa fatatoi fa'uli a Natuna Mataa ti la mamaat.”¹⁰ E a mu fefeng aave ri fine, “Senasou a mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai ri kuus o na Ilaija i taa filimaan paamua?”

¹¹ E nane sui nari, “A tu-una, na Ilaija i taa ulaamaan e i taa faigotan a maana rabuna.¹² Taasaxa ne xuus nami o na Ilaija fo filimaan xo e a mu rabuna ri ngalngolane e ri vil a saat xe sina. E malaanabe' ri taa vil a saat vaxa xe sina Natuna Mataa.”¹³ E a mu fefeng ri masam o i taxa ferawai paap xe siri se Jon ina Fasufan.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Lak Tomexaan Pana Vovau Saat

Mk 9:14-28; Lk 9:37-42

¹⁴ Layaan ri sivi ulaa xe sina malila, saxa mataa maa savat si Yesus e bukaak la nona,¹⁵ e nane kuus, “Matalava, muluk na natuk. Nane toxan a giisan la putuna e fuuna gaga e maana yaan fuuna poxo xe lana fata o raarum.”¹⁶ E

ne lisanmaane xe sina mu fefeng siim taasaxa ri pife fexaxaas sena xavange.”

¹⁷ E na Yesus a suie, “Nami mu rabuna, mi pi namkai e mi milung vulai! Mi famaareau. Ne taa waan xuvul pami pana yaan talavisan fulaa? Lisanmaan a lak xe siak.”¹⁸ Na Yesus a baras a vovau saat e a vovau saat aave ta'ulan a lak aave e monabe' mon nane roxo fulaa.

¹⁹ E mui, layaan pi ta rabuna fulaa ri taxa waan, a mu fefeng ri maa fin na Yesus, “Senasou e maam pife fexaxaas sena gei tapin a vovau saat aave?”

²⁰ E nane sui nari, “Senaso a namkaian simi pife fexaxaas. Ne kuus tuuna, tamo a namkaian simi a fexaxaas malaan sena fomirak kam ina wai mastaat, mi taa kuus xe sina put aanabe', ‘Tala-put nabe' e falet xe pave!’ e i taa falet. Piau ta mo mi pife fexaxaas sena vile.”

²¹ [“Taasaxa a buk mo aanabe' i taa pife falet palau. Mi taa falfaal e fenung xena gei tapine.”]

Na Yesus A Ferawai Fulaa Pana Maatan Sina

²² Layaan a mu fefeng ri waan xuvul pa Yesus pe Galili, na Yesus a xuus nari, “Faasilak, saxano rabuna ri taa pet lisan a Natuna Mataa xe sina mu rabuna aava²³ ri taa punuxe. Taasaxa lamina yaan talatul a Piran i taa fatatoi fa'ulie ti la maatan.” E a mu fefeng ri kanamsaat sena ferawaian sina.

Na Yesus A Ferawai Pana Maraanaana Taakis Ina Tang Lifu Lotu

²⁴ Layaan na Yesus xuvul pana mu fefeng sina ri savat pe Kapanam a mu rabuna ina siak taakis ina tang lifu lotu ri maa savat si Pita e ri fine, “A mataa ina fepitaa simi, nane maraan a taakis ina tang lifu lotu, bo?” ²⁵ Na Pita a sui nari, “A tuuna, nane fuuna maraane.”

Layaan na Pita a laak la lifu, na Yesus a ferawai paa-muine, “Saimon, no lamon malaafaa? Nase' maraan a taakis aava paamua ti la xavala a ferawai pana? A mu rafulak sina o mu topen?” ²⁶ E na Pita a suie, “A mu topen.”

E na Yesus a xuuse, “Lavaxa, a mu rafulak xo ri taa pife maraane. ²⁷ Taasaxa taara bai kawaasan a waanan sitaara xuvul pari. E voxo, falet xe la raarum e fadui a yeis ina ngaulaana din. A din mata aava no ngaule, kas a valana e no taa tingin a faat xena maraan a taakis siak e siim sait. Lisan a faat aave xe siri xena maraan a taakis sitaare.”

18

Nase' A Matalava Lana Fatataganan Sina Piran
Mk 9:33-37; Lk 9:46-48

¹ E lana yaan aave a mu fefeng ri maa fin na Yesus, “Nase' a matalava lana fatataganan sina Piran?”

² E na Yesus a xelmaan a saxa lak xe sina e fatigineie la palou iri ³ e a kuus, “Ne xuus tuunei nami o tamo

mi buk laak xe lana fatataganan sina Piran, mi taa xul a vilaana simi e mi lamon malaan sena mu rafulak. ⁴ Nane aava matalava lana fatataganan sina Piran, i taa lamon fasivi nane xa malaan sena lak aanabe'.

⁵ “E nase' ta mataa a kas a lifu sina xe sina saxa aava namkai sega malaan sena lak aanabe', nane i taxa kas a lifu sina xe siak sait. ⁶ Taasaxa nase' ta mataa familung a saxa aava namkai sega malaan sena lak aanabe', a mo roxo naak ri taa xiute pana faat lava paaliu e tapin faxaraxe la bina tu pe la laman.

⁷ “I taa pife falet faroxo pami mu rabuna la xavala senaso toxan a valaman aava familung nami e kawaasan a namkaian simi! A maana mo aave, vulai ri taa savat taasaxa i taa pife falet faroxo pan' ta mataa aava familung a xasa mataa! ⁸ Tamo a maam o kaam a fasavat a vilaana saat la toyan siim, patal tapine; a mo roxo no taa laak lana toyan vulai pana maam o kaam a malit sena toxanaana ro maam o ro kaam e waan la bina ina fata i taxa raam vulai. ⁹ E tamo a mataam a fasavat a vilaana saat la toyan siim, xival tapine. A mo roxo no taa laak lana toyan vulai pana pamata saxa mon sena toxanaana ro mataam e waan la bina ina fata i taxa raam vulai.”

A Ferawaiian Paap Sena Sipsip Aava Milung
Lk 15:4-7

¹⁰ E na Yesus a ferawai et, “Muta lamon fasivi xulun' ta saxa lak aava namkai sega senaso ne xuus nami o mu angelo pe la xunavata aava faxatang nari, vulai ri fexaxaas sena savat la nona Tamaang pave la xunavata, pari. ¹¹ [Senaso a Natuna Mataa a savat xena fakaxup nari aava ri milung.]

¹² “Mi lamon malaafaa? Tamo mataa toxan a mu sip-sip sangafilu sangafilu e saxa milung, i taa vil a so? I taa ta'ulan a xasano sipsip aava taxa waan xuluna put xena fangan e i taa fe seng a saxa aava fo milung, bo? ¹³ A mataa ina faxatangaana sip-sip aave a faamamaas sena mu sipsip aava taxa waan taasaxa ne xuus nami, i taa faamamaas paaliu layaan a tingin a saxa aava tamu milung. ¹⁴ E malaanabe' na Tamaang pe la xunavata a baiian ta saxa ina mu rafulak sina ri taa milung.

Taara Taa Xavang A Feti-nan Aava Faasaal

¹⁵ “Layaan na tiam lana namkaian i taa vil a saat xe siim, falet xe sina e xuus famatavase pana faasaalan sina. Taasaxa, muta vile la matana rabuna, piau, vile la palou ime mon. Tamo a langai lavaxa, no fo vil faroxoi fulan a fetuwaan sime. ¹⁶ Taasaxa, tamo i taa pife langai siim, falet fulaa xe sina xuvul pana mataa saxa o taragua. Layaan no vil malaane no taxa usi a xakalayan sina Piran e nare aava re falet xuvul pama re

taa ferawai xakaavang pana maana mo aava no gel tife pana. ¹⁷ E tamo nane taa pife langai sire lavaxa, kuusane xe sina mu rabuna lana lotu. E tamo nane bai langai siri lunai, bilai xe sina malaan se' nane ve a mataa ina siak taakis o ta xasa mataa aava pife namkai.

¹⁸ “E voxo, ne xuus tuunei nami xapiak o a so ta mo mi pis votane nabe' la xavala, a Piran pe lana xunavata i taa turoxo pana. E so ta mo mi muluse nabe' la xavala, a Piran pe la xunavata i taa turoxo pana vaxa. ¹⁹ E ne xuus fulan nami, layaan nami nabe' la xavala, mi fenung turoxo pana mo, na Tamaang pe la xunavata, i taa tamana vile. ²⁰ Senaso layaan a nutuvaat ri faxuvul lapaana isaak, nenia, ne waan xuvul pari.”

A Ferawaiian Paap Sena Sisiak Aava Pife Lamom Tapin A Vilaana Saat Sina Xasafuna

²¹ E mui na Pita a falet xe si Yesus e fine, “Memai, tamo na tiak taxa lo vil a saat sega, a yaan talavisan ne taa lamom tapin a vilaana sina? Pisiguak?”

²² E na Yesus a suie, “Piau, pife yaan pisiguak mon, taasaxa mu yaan sangafilu pisiguak faapisiguak.

²³ “Senaso a fatataganan sina Piran a malaan sena saxa piran king aava lamom o i taa kaalum pana faisok sina mu sisiak lava sina. ²⁴ Layaan a tangpat pana xalumaana, a rabuna ina faisok sina ri lisanmaan a

saxa sisiak lava aava fo siak palou a maana faat xaves paaliu marasaxa. ²⁵ A sisiak aave pife fexaxaas sena lisan fa'uli xapine e voxo a piran a kuus o ri taa faasot pana sisiak aave e pana tefin e mu rafulak sina xuvul pana maana mo sina xena fasoxul a faat aava nane fo siak paloue.

²⁶ “E voxo a sisiak aave a poxo tapiturung la xavala e nung a piran, ‘Matalava, tavaiau pana yaan fulaa e ne taa lisan fa'uli a maana mo xapiak siim.’” ²⁷ E a piran xo a muluxe e lamon tapine e muluse sena sui fa'uliaana faat xaves aave.

²⁸ “E mui a sisiak naang a xalum a saxa aava sisiak xuvul pana e nane vaxa fo siak palou a fomirak faat modak mon sena sisiak aave. Taasaxa a sisiak naang a tao vingit a kolomana e a kuus, ‘Lisan fa'uli a faat siak aava no fo siak paloue.’”

²⁹ “E a sisiak aanabe' a poxo tapiturung la xavala e nunge, ‘Tavaiau pana yaan fulaa e ne taa lisan fa'uli a maana mo xapiak siim.’”

³⁰ “Taasaxa nane kuus, ‘Piau!’ e a xuus faagutan a mu rabuna o ri taa pise lana lifu ina vipisan fefexaxaas a yaan i taa lisan fa'uli a maana mo xapiak sina. ³¹ Layaan a xasano sisiak ri xalum a so ta mo a savat ri kanamsaat e ri fe xuus fatexaas a mataa piran siri pana.

³² “E voxo a piran aave a xelmaan a sisiak aava nane fo lamon tapine e xuuse,

‘Nano, no sisiak saat. Nenia, ne lamon tapin a vilaana saat siim e ne kuus o no taa pife lisan fa'uli a maana mo siak senaso no nungau pana. ³³ Nenia, ne muluk nano e voxo a mo roxo nano xo, no taa muluk a saxa aava faisok xuvul pama.’” ³⁴ E a piran a marala faagut e a kuus, ‘Pis a sisiak aave talo a rabuna ina faxatang a mu vipis ri taa sip pengane fefexaxaas a yaan i taa lisan fa'uli a maana mo xapiak.’”

³⁵ E na Yesus a fataxapin a xuuskuus aanabe' malaan: “Na Tamaang pe la xunavata, i taa bilai malaan sena piran king aave xe simi tamo mi pife lamon tapin tuunei a vilaana saat sina mu timi.”

19

Na Yesus A Fepitaa Pana Vilaana Ina Tamaian

Mk 10:1-12

¹ Layaan na Yesus a fataxapin a maana ferawaian aanabe' a ta'ulan a bina Galili e falet xe pe Judia la xasa paxasing ina Raarum Jordan. ² E a malila molava ri usie e nane vil faroxoi nari pave.

³ Saxano Ferasi ri maa savat sina xena tafange pana fiaian siri. Ri fine, “A tuuna a vuputkai sitaara a turoxoian a mataa xena fataxapin a tamaian sina xuvul pa naasana xena usi a so ta buk vubuxanan sina, bo?”

⁴ E na Yesus a sui nari, “Mi pife kat lunaian a xakalayan sina Piran aava kuus o ti la tangpat a Piran ina Vavesai a vesan a mu rabuna xapiak,

nari mu tomexaan e nari lutefin, bo? ⁵ E a Piran a kuus laa, 'Sena fufuna aanabe' a mataa taa ta'ulan na tamana e na ninana e i taa fexuvulai xuvul pa naasana, e re taa savat vipin saxa mon.' ⁶ E voxo re pife rovaat taragua fulaa, piau, nare, re saxa mon. Piau ta mataa i taa fepatoxan a rofelavaan senaso Piran fo faxuvul nare."

⁷ E ri kuus xe sina, "Senasou e na Moses a turoxoian a mataa xena tavai na naasana pana lagasai ina fataxapinaana tamaian sire e feng tapine?"

⁸ E na Yesus a sui nari, "Na Moses a turoxoian nami xena fataxapinaana tamaian xuvul pa naasami senaso mi fatavanat a lamonan simi e mi bai langai. Taasaxa ti la tangpat a pife malaanabe'.

⁹ Ne xuus nami o layaan a naasana mataa a waan fatak la tana e pife mati xuvul pana saxa mataa patak, tamo na lavana a fataxapin a tamaian sire e tamai xuvul pana saxa tefin patak, i taxa milung pana vilaana ina tamaian."

¹⁰ A mu fefeng sina ri kuus xe sina, "Tamo a malaanabe' la palou ina rofelavaan naak a mo roxo re taa pife tamai."

¹¹ Taasaxa na Yesus a suie, "Pi ta rabuna xapiak ri fexaxaas sena turoxo pana fepitaian aanabe' taasaxa nari aava Piran a kas a lamonan siri, ri taa tawe.

¹² Ne taa kuus famatavas; a toxan a fufuna xaves sena mataa aava pife tamai: saxanofuna ri pife fexaxaas sena tamai ti lana luluuxan

siri; saxanofuna ri pife fexaxaas sena tamai senaso a rabuna ri patal tapin nari e saxanofuna ri lamon faati o ri taa pife tamai senaso ri buk sisiak faroxo xe sina Piran. Tamo mi fexaxaas sena turoxo pana fepitaian aanabe' lavaxa, langaie."

Na Yesus A Fenung Xe Sina Piran Pana Mu Rafulak Modak

Mk 10:13-16; Lk 18:15-17

¹³ Saxano rabuna ri lisan a rafulak modak xe si Yesus talo i taa tao nari e fenung xe sina Piran pari. Taasaxa mu fefeng sina ri baras nari.

¹⁴ E na Yesus a kuus, "Turoxoian a mu rafulak xena filimaan xe siak, muta ti votan nari. Senaso a fatataganan sina Piran ve a nobina sina rabuna malaan sena mu rafulak aanabe'." ¹⁵ E nane yot nari e fenung pari e mui a ta'ulan a bina aave.

A Maana Fafanaian Xaves Ri Taa Fakalaxoi Nami

Mk 10:17-30; Lk 18:18-30

¹⁶ Saxa yaan a mataa fa'ui a filimaan xe si Yesus e fine, "Mataa ina Fepitaa, a so ta mo roxo ne taa vile xena siak a toyan vulai?"

¹⁷ E na Yesus a suie, "Senasou e no finau pana so ta mo a roxo? A Piran sang mon a roxo. No taa usi fatak a mu vuputkai tamo no buk laak lana toyan vulai."

¹⁸ E a mataa aave a fine, "A so ta vuputkai?"

E na Yesus a suie, "Muta punuk mataa; muta femilungai pana vilaana ina tamaian; muta fenau; muta bit tifi ta mataa; ¹⁹ suai se tamaam e

ninaam e vubuxan xasingit a xasano rabuna malaan se¹ no vubuxan xasingit nano xa.”

²⁰ A mataa fa'ui aave a kuus, “Ne fuuna usi fatak a maana vuputkai aave. A so ta mo fulaa ne taa vile?”

²¹ E na Yesus a xuuse, “Tamo no vubuk usi fatak a vubuxanan sina Piran no taa fe faasot pana maana mo siim e a faat ina, tatavai xe sina mu valagof pana e no taa toxan a maana fafanaian roxo pe la xunavata; e mui, maa usiau.”

²² Layaan a mataa fa'ui aave a langaie, nane kanamsaat paaliu e falet patak senaso a toxan a maana fafanaian xaves.

²³ Na Yesus a kuus xe sina mu fefeng sina, “Ne xuus tunei nami, a mo lagaf paaliu sena mataa piran xena laak la fatataganan sina Piran.

²⁴ A tuuna, a ‘kaamel’ aava tiir molava sena hos, a fexaxaas sena laak xe lana valof ina niil paamuina mataa piran i taa laak xe lana fatataganan sina Piran Tuuna.”

²⁵ Layaan a mu fefeng ri langaie, ri ipul faagut e ri fine, “Nase¹ taa fakaxupan xena to vulai?”

²⁶ Na Yesus a kaalum fatak xe siri e sui nari, “A mataa pife fexaxaas sena vil a mo aanabe¹ taasaxa Piran a fexaxaas sena vil a maana mo xapiak.”

²⁷ E na Pita a suie, “Kaalum, maam fo ta'ulan a maana mo xapiak xena usi nano. Maam taa toxan a so ta mo?”

²⁸ E na Yesus a xuuse, “A tuuna, lana yaan mui layaan

a maana mo xapiak i taa fa'ui, a Natuna Mataa i taa nai lana malang la vepen ina nai piranan sina. E nami aava mi fuuna usiau, mi taa nai la mu vena naian roxo simi xena paamuian a mu pabung sangafilu saxa pana taragua ti Israel. ²⁹ E nase¹ ta mataa aava ta'ulan a mu tina o vasaana, tamana, ninana o rafulak, lifu o xavala xena usiau, i taa siak a maana mo xaves paaliu sena maana mo aave e vaxa a Piran i taa tavaie pana toyan vulai. ³⁰ Taasaxa nari aava ri waan paamua naboxo, ri taa waan la fataxapiak e nari aava ri waan la fataxapiak naboxo, ri taa waan paamua.”

20

A Ferawaiian Paap Sena Faisok La Fatataganan Sina Piran

¹ E na Yesus taxa lo ferawai malaan: “A Fatataganan sina Piran a malaanabe¹. Saxa yaan a toxan a mataa piran aava ta'ulan a lifu sina la paanen lolof e fe xel a saxano rabuna xena faisok la uma wain sina. ² Nane turoxo o i taa maraan a faisok siri pana mamareiai fatak aava saxa faat ‘silva’ pana yaan saxa e feng nari xena faisok la uma sina.

³ “Faasilak la yaan ina num ti, a falet fulaa xe la bina ina faasot e xalum a saxano rabuna ri taxa waan palau, ⁴ e a xuus nari, ‘Nami vaxa, mi falet xena faisok la uma siak e ne taa tavai nami pana mamareiai aava roxo.’ ⁵ E ri falet.

“Fulaa, layaan a ngaas a waan laa'ui e la yaan ina num ti la paanaas nane vil malaane. ⁶ E faasilak leaaf a falet fulaa xe la bina ina faasot e xalum a saxanofuna laa ri taxa nai palau. Nane fin nari, ‘Senasou mi taxa waan palau la yaan xurul?’ ⁷ E ri suie, ‘Piau ta mataa a maraan nemaam.’

“E nane kuus xe siri, ‘Lavaxa, nami vaxa, mi fe faisok la uma siak.’

⁸ “Layaan a yaan ina maraan a mu rabuna ina faisok a savat a mataa tafuna uma a xuus a paamua ina faisok, ‘Xel faxuvul a mu rabuna ina faisok e tavai nari pana mamareiai ina faisok siri. Tangpat pari aava ri savat la fataxapiak e taxapus pari aava ri savat la paanen lolof.’

⁹ “Nari aava ri tangpat faisok leaaf nari saxa saxa, ri siak a faat ‘silva’ aava mamareiai roxo. ¹⁰ E layaan a rabuna aava ri tangpat faisok la paanen lolof ri savat xena siak a mamareiai siri ri ilisai, o naak ri taa siak a mamareiai molava taasaxa nari vaxa ri siak a faat ‘silva’ saxa aava mamareiai roxo. ¹¹ Ri siak a faat siri e ri feфинаasan a mataa tafuna uma aava maraan nari. ¹² Ri kuus, ‘A mu rabuna aava ri savat leaaf ri fo faisok pana yaan modak mon e nemaam, maam faisok a yaan xurul lana ngaas lalagaf taasaxa no tavai nari pana mamareiai a fexaxaas sena mamareiai simaam.’

¹³ “Taasaxa mataa tafuna uma a sui a saxa siri, ‘Langai ka fesing, ne pife bit nano.

No turoxo o no taa faisok a yaan saxa pana mamareiai fatak. ¹⁴ Naboxo, siak a mamareiai siim e falet xe la lifu siim. Ne buk tavai a mataa fataxapiak pana mamareiai roxo sait. ¹⁵ A roxo ne taa usi a vubuxanan siak pana faat siak, bo? Naak nano, no taxa tarasui nari senaso nenia, ne mataa ina fetavai?”

¹⁶ E na Yesus a fataxapin a xuuskuus aave malaanabe! “E voxo a mu rabuna aava ri waan la fataxapiak ri taa waan paamua e nari aava ri waan paamua ri taa waan la fataxapiak.”

A Fatalatulaana Yaan Na Yesus A Ferawai Pana Maatan Sina

Mk 10:32-34; Lk 18:31-33

¹⁷ Na Yesus xuvul pana mu yaamut sina ri taxa laak saa xe Jerusalem e layaan ri taxa sangas et na Yesus a xel faxuvul nari xe sina e a ferawai xe siri mon. ¹⁸ A xuus nari, “Langai, taara taxa laak xe Jerusalem e pave a mu rabuna ri taa lisan a Natuna Mataa xe sina mu paamua priis e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai. E nari xo ri taa turoxo pana punuxaana. ¹⁹ E ri taa lisane xe sina mu rabuna aava ri pife Juda e nari xo ri taa suaxane e inise pana yeis tuturuk e niil fataxutane xuluna bolo xena punuxe taasaxa la fatalatulaana yaan mui a Piran i taa fatatoi fa'ulie ti la maatan.”

A Ninana Rm Fefeng Si Yesus A Nunge Pana Saxa Mo

Mk 10:35-45

²⁰ E lana yaan aave a tefin si Sebedi a filimaan

xe si Yesus xuvul pana ro lak tomexaan sina. Nane bukaak la nona rao i taa fine pana saxa mo.

²¹ E na Yesus xo a kuus xe sina, “No vubuxan a so?”

E nane suie, “Kuus fanai o layaan no taa piran king no taa fanei a ro lak tomexaan siak la taam: saxa la pamuaan siim e saxa la paxaiya.”

²² Taasaxa na Yesus a sui a ro lak aave, “Me pife texaas sena so ta mo me taxa finaui pana. Name, me fexaxaas sena num lana lisa ina maasaxan aava ne taa nume, bo?” E re suie, “Maame fexaxaas.”

²³ E na Yesus a xuus nare, “Tuuna, me taa num lana lisa siak taasaxa nenia, ne pife fexaxaas sena siak fati nase! i taa nai la pamuaan e nase! la paxaiya siak. A ro naian aave a Piran, na Tamaang, fo faigotane xana rovaat aava nane fo siak fati nare.”

²⁴ Layaan a mu yaamut sangafilu ri langai pana fenungan aanabe!, ri marala faagut sere. ²⁵ E na Yesus a xel faxuvul nari e kuus, “Mi texaas, a mu piran king sina mu topen ri paamuian nari pana gutan e a mu paamua siri ri toxan a tateaxan xapiak. ²⁶ Taasaxa mi taa pife bilai malaan la palou imi. Tamo saxa la palou imi a vubuk rao i taa matalava simi lavaxa, i taa sisiak simi xapiak. ²⁷ E tamo saxa la palou imi a vubuk rao i taa tigina paamua, i taa waan fepalau e taa sisiak simi ²⁸ malaan sena Natuna Mataa aava pife filimaan talo

a rabuna ri taa sisiak xe sina taasaxa, a filimaan xena sisiak e xena tatavai pana toyan sina xena mulus tapin a maana rabuna xaves xasena vilaana saat siri.”

A Rm Mataa Piif Re Kaalum Fulaa

Mk 10:46-52; Lk 18:35-43

²⁹ Layaan na Yesus e mu fefeng sina ri ta'ulan na Jeriko a malila ri usie. ³⁰ E rovaat a matare piif re taxa nai la xasing ina salan e re langai o na Yesus i taxa sangas paaliu et nare e voxo re xukulai, “Memai, Natu Devit, muluk nemaame!”

³¹ Saxanofuna la palou ina malila ri baras nare e ri xuus nare o re taa nai kasam. Taasaxa re xukulai faagut paaliu laa, “Memai, Natu Devit, muluk nemaame!”

³² E na Yesus a tigina e xel nare e fin nare, “A so ta mo me vubuk rao ne taa vile pame?” ³³ E re xuuse, “Memai, kas a matamaame talo maame taa kaalum.”

³⁴ Na Yesus a muluk nare e tao a matare e monabe! mon re kaalum fulaa e re usie.

21

A Maana Rabuna Ri Faamamaas Layaan Na Yesus A Laak Xe Jerusalem

Mk 11:1-10; Lk 19:29-38; Jn 12:12-15

¹ Layaan na Yesus xuvul pana mu fefeng sina ri filimaan faasilak la bina Jerusalem ri savat pe la bina Betfas aava waan la Put Olif. E pave na Yesus a feng a ro fefeng sina ² e xuus nare, “Falet paamuin nemaam xe

lana bina aapave e me taa tingin a 'donki' tefin xuvul pana natuna. Ri fo pis a 'donki' tefin aave. Muluse e lisanmaane xe siak. ³ Tamo ta mataa taa ferawai xe sime pana, me taa xuuse, 'A Memai a vubuxan nare' e a mataa aave i taa feng nare xuvul pame."

⁴ A mo aanabe' a savat xena faxalit famatavašana ferawaian aava lokavai mupiis a Piran a kuus pana, la ngusuna mataa ina kuus fatuxai sina:

⁵ "Xuus a mu rabuna la bina Jerusalem pana, 'Kaalum, a piran king simi i taxa filimaan xe simi! Nane a mataa mam e a falet xolai xuluna 'donki', tuuna nane taxa nai laa'ui xuluna natuna 'donki'." *Skr 9:9*

⁶ E a ro fefeng aave re fe vil a mo aava na Yesus a kuus nare pana. ⁷ Re lisanmaan a 'donki' aave xuvul pana natuna e re timin a marapi ina vupungan sire xulure e na Yesus a nai laa'ui xuluna. ⁸ A malila ri tapalan a marapi ina vupungan siri la salan e saxanofuna ri patal a maana raxana wai e ri tapalane la salan. ⁹ A malila aava ri sangas paamuin na Yesus e nari aava ri sangas lumui lamina ri xukulai,

"Faatulan a Natu Devit. A piran king aava savat la-paana isi Memai, a naian sina a roxo paaliu.

Taara xapiak taara kuus faatulan a Pi-

ran sena fakaaxu-pan sina." *Yng 118:26*

¹⁰ Layaan na Yesus a laak la bina Jerusalem, a mu rabuna pave ri faamamaas faagut paaliu sena e ri fiafai, "Nane ve nase!"

¹¹ E a malila aava ri waan xuvul pa Yesus ri sui nari, "Nane ve na Yesus ti la bina Nasaret pe Galili. Nane a mataa ina kuus fatuxai aava Piran a kuus fanai pana."

Na Yesus A Xup Tapin A Mu Rabuna Ina Faasot Ti Pe La Lifu Lotu

Mk 11:15-18; Lk 19:45-47

¹² Na Yesus a laak xe pe la lifu lotu e xup tapin nari aava ri faasot xuvul pari aava ri maraan a maana mo ina tatavai xe sina Piran. Nane puk a maana ivin sina mu rabuna ina xulaana faat e a mu ivin siri aava ri faasot pana vaalus. ¹³ Nane kuus xe siri, "Lana Xakalayan sina Piran a kuus, 'Ri taa xali a lifu siak pana lifu ina fenungan.' Taasaxa nami, mi taxa bilai malaan sena lifu aanabe' ve a nobina ina fufunai sina mu rabuna fafenau."

¹⁴ A mu rabuna piif e nari aava kari tapil ri savat xe sina lana lifu lotu aave e nane vil faroxoi nari. ¹⁵ A mu paamua priis e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai ri xalum a maana mo roxo aava na Yesus taxa vile e layaan ri langai a mu rafulak pe la lifu aave ri taxa xukulai malaan, 'Kuus fati na natu Devit!' ri marala ¹⁶ e ri xuuse, "Nano, no langai pana ferawaian sina mu rafulak aanabe', bo?"

E na Yesus a sui nari, "Aang, ne langai nari. E nami, mi pife kat a mo aanabe' lana Xakalayan Taap?"

'No fo fapiti a mu rafulak e mu popo

talo ri taa kuus faatulai fatak." *Yng 8:2*

¹⁷ Na Yesus a ta'ulan nari e falet xe la bina Betani xena matef.

Na Yesus A Kuus Fatutul A Wai Xakaap

Mk 11:12-14,20-24

¹⁸ A yaan mui la paanen lolof, layaan i taxa ulaa xe la bina lava, nane lagai. ¹⁹ E nane xalum a wai xakaap la xasing ina salan e falet sox-ote taasaxa pi ta xalana, a paxana mon. E nane kuus xe sina wai, "No taa pife fuua fulaa!" E a wai xakaap a maiyang fa'ipul.

²⁰ A mu fefeng sina ri ipul faagut layaan ri xalume e ri fine, "A wai xakaap a maiyang fa'ipul malaafaa?"

²¹ E na Yesus a sui nari, "Ne xuus tuunei nami, tamo mi namkai e mi muta lamon maranga, mi fexaxaas sena vil a so ta mo ne fo vile xe sina wai aanabe'. E pife mo aanabe' mon, piau, mi fexaxaas sena ferawai xe sina put modak nabe' 'Tamasiak e fe tapin nano xa la laman!' e i taa vil malaane. ²² Tamo mi namkai e mi fenung xe sina Piran pan' ta mo, nane xo i taa vil a so ta mo mi fenung pana."

A Mu Priis Ri Fin Na Yesus Pana Tateaxan Ina

Mk 11:27-33; Lk 20:1-8

²³ Na Yesus a ulaa xe pe la tang lifu lotu e layaan i taxa fepitaa pave a mu paa-mua priis e mu matalava ri fe savat sina e ri fine, "No taxa vil a maana mo aanabe' lapaana tateaxan ise'?"

²⁴ E na Yesus a sui nari, "Ne taa fin nami pana fiaian saxa mon e tamo mi fexaxaas sena suiau, ne taa xuus nami lapaana tateaxan ise' ne taxa faisok. ²⁵ Na Jon xo nane fasuf a rabuna lapaana tateaxan ina Piran o ina mataa?"

E nari, ri fexuus la palou iri e saxanofuna ri kuus, "Taara taa kuus panaso? Tamo taara suie o 'Ina Piran,' i taa fin netaara 'Tamo ina Piran, senasou mi pife namkai sena lagasai si Jon?' ²⁶ Taasaxa tamo taara kuus, 'Ina mataa,' taara taa mataut sena malila senaso ri lamon o na Jon a saxa mataa ina kuus fatuxai."

²⁷ E voxo ri sui na Yesus, "Maam pife texaas sena."

E na Yesus a kuus xe siri, "E nenia vaxa ne taa pife xuus nami o nase' tavaiau pana tateaxan xena vil a maana mo aanabe'.

Na Yesus A Ferawai Paap Pana Rm Lak Tomexaan

²⁸ "Lavaxa, mi lamon malaafaa? A toxan a mataa aava toxan a ro lak tomexaan. Nane falet xe sina lak tuaan e xuuse, 'Kalak, fe faisok la uma siak tanin.' ²⁹ E a lak aave a suie, 'Ne bai.' Taasaxa mui nane xul a lamonan sina e falet.

³⁰ "E mui na tamare a falet xe sina xasa lak e kuus pana mo naang. E a lak

aave xo a suie, 'Aang, ne taa falet' taasaxa pife falet xena faisok."

³¹ E na Yesus a kuus e mu paamua priis e mu matalava, "Nase! ta lak a usi a vubuxanan si Tamare?" E nari, ri suie, "A lak tuaan."

E na Yesus a kuus xe siri, "Ne xuus tuunei nami o a mu rabuna ina faxuvul a taakis e lutefin ina lisan xolanaan nari, ri taa laak paamuin nami xe la fatataganan sina Piran. ³² Senaso na Jon ina Fasufan maa savat simi e faxalit nami o mi taa bilai malaafaa xena fafaama-maas a Piran e nami, mi bai namkai sena lagasai sina. Taasaxa mu rabuna ina faxuvul a taakis e lutefin ina lisan xolanaan nari, ri namkai sena. Naapalaan mi xalum a mo aanabe! mi pife xul a lamonan simi xena namkai sena."

Na Yesus A Ferawai Paap Pana Saxano Rabuna Aava Ri Faxatang A Uma Wain

Mk 12:1-12; Lk 20:9-19

³³ Na Yesus a kuus, "Langai sena saxa ferawaian paap fulaa. A toxan a mataa tafuna xavala a xapis a uma sina pana yeis ina xalana wain. E nane fakaliuane pana vaafa e xaf a vaa'ul xena mimit a xalana aave. E nane vesan a lifu modus xe laa'ui xana rabuna ina faxatangaana uma sina. E mui nane tingin a saxano rabuna xena faisok e faxatang a uma e nane xo a ta'ulan a lifu sina xena falet xe pe la saxa bina lasuun. ³⁴ Layaan a yaan ina faxuvulaana mu xalana wain a savat a mataa

tafuna uma aave a feng a mu sisiak sina xena siak a saxano xalana wain xana.

³⁵ "E a mu rabuna ina faxatangaana uma ri yot a mu sisiak sina e ri sip a saxa e ri ngaapunuk a saxa e ri soxoi punuk a saxa pana faat. ³⁶ E mui fulaa, nane feng a xasano sisiak pexaxaves e a mu rabuna ina faxatangaana uma ri bilai fasaat xe siri malaan sena xasanofuna paamua. ³⁷ E lumui lamina a mataa tafuna uma aave a feng a lak tomexaan sina xe siri senaso a ilisai, 'Naak, ri taa suai faagut sena lak siak.'

³⁸ "Taasaxa layaan a mu rabuna aave ri xalum a lak tomexaan, ri fexuus, 'A lak tuaan aanabe! i taa siak a maana mo si tamana. Man, taara taa punuxe xena siak a maana mo xapiak sina.' ³⁹ Ri yote e tapine ti lana uma xe lamalei e ri ngaapunuxe."

⁴⁰ E na Yesus a fin nari, "Lavaxa, layaan a mataa tafuna uma aave i taa savat, i taa vil a so xe siri mu rabuna ina faxatangaana uma?"

⁴¹ A mu paamua priis ri suie, "I taa punuk nari mu rabuna saat e seng a xasano rabuna aava ri taa tavaie pana saxano xalana wain xana, xena faxatangaana uma."

⁴² E na Yesus a kuus xe siri, "Mi pife kat paamuin a Xakalayan Taap aava kuus:

'A Faat aava mu rabuna ina vavesai ri gilise malaan sena mo palau,

a faat aave a pelalava sena xasano faat xapiak.

A mo aanabe' aava maam pangaa pana ve a faisok sina Memai." *Yng 118:22,23*

⁴³ E na Yesus a kuus fulaa, "E voxo ne xuus nami, a Piran i taa ti votan nami xasena laaxan la fatataganan sina e i taa kase xe siri aava ri vil a faisok roxo. ⁴⁴ [Nase' ta mataa a poxo xuluna faat naang i taa tugurum sena e tamo a faat naang i taa poxo xulun' ta mataa i taa mimate e a mataa aave i taa malaan sena pof.]"

⁴⁵ Layaan a mu paamua priis e mu Ferasi ri langai a ferawaiian paap si Yesus ri texaas o i taxa ferawai pari.

⁴⁶ E voxo ri vubuk rao ri taa pise taasaxa ri mataut sena malila aava ri lamon o na Yesus a mataa ina kuus fatuxai.

22

A Ferawaiian Paap Pana Fenamo Ina Tamaian

¹ E na Yesus a ferawai paap fulaa xe siri e a kuus,

² "A fatataganan sina Piran a malaanabel': A toxan a paamua king aava faigot pana fenamo ina tamaian sina lak tomexaan sina. E nane fin a saxano rabuna o la yaan fatac ri taa filimaan xe lana.

³ Layaan a maana mo fo faigotanan nane feng a mu sisiak sina xena xuus a mu rabuna aave pana yaan fatac naboxo, taasaxa ri bai filimaan.

⁴ "E nane feng a xasano sisiak sina pana lagasai aanabe' xe siri naang, 'A fenamo a tamasiak xo; maam fo punuk a mu bulmakau e mu natuna bulmakau aava ri palak faroxo. A maana mo ina fenamo taxa waan naboxo. Filimaan xe lana fenamo ina tamaian!"

⁵ "Taasaxa nari aave ri lamon fepalauane e saxanofuna ri falet xe la lifu ina faisok siri e saxanofuna ri falet xe la uma lava siri. ⁶ E xasanofuna ri yot a mu sisiak aave e sip faagutan nari e punuk nari. ⁷ A paamua king a marala faagut e voxo feng a mu rabuna ina rawen sina xena kawaasan a mu rabuna ina ngaapunuk e faram a bina siri.

⁸ "E mui a xel faxuvul a mu sisiak sina e kuus xe siri, 'A maana mo fo faigotanan naboxo, taasaxa nari aava ne fo fin nari pana filimaan xe lana, ri pife roxo xena filimaan. ⁹ Lavaxa, naboxo falet xe la mu salan lava lana bina e fin nase' ta rabuna mi tingin nari xena laak lana fenamo siak.' ¹⁰ E voxo a mu sisiak aave ri falet xe la bina e faxuvul a mu rabuna xapiak aava ri tingin nari xena laak la fenamo, nari aava ri roxo e nari aava ri saat. E a lifu ina fenamo a bas pana rabuna.

¹¹ "Taasaxa layaan a paamua king a falet xena xalum a mu rabuna aava ri fo filimaan, a xalum a saxa aava pife mawas pana marapi roxo. ¹² E a kuus xe sina, 'Fesing, no pife mawas pana marapi roxo

xena fenamo ina tamaian, xenaso no taxa waan iau?' Taasaxa mataa aave a nai kasam senaso piau ta fufuna.

13 "E a paamua king a xuus a mu rabuna ina sisiak la fenamo, 'Pis a mana e kana e tapine xe lamalei la suk.' Pave a mu rabuna ri taa taangiis faagut e faxakengat a fari."

14 E na Yesus a fataxapin a ferawaian sina malaan, "A Piran a fin a mu rabuna xaves o ri taa filimaan xe sina taasaxa siak fati a nutuvaat mon."

Fepitaian Sena Maraanaana Taakis Si Sisaa

Mk 12:13-17; Lk 20:20-26

15 A mu Ferasi xo ri fexuus kasam pana malaafaa ri taa fulung na Yesus pana fiaian siri. 16 E ri feng a saxano fefeng siri xuvul pana saxano rabuna aava ri xali nari pana mu rabuna si Herot, xe si Yesus. A rabuna si Herot ri vubuk rao a mu Rom ri taa paamuian nari. E ri favupuule, "Mataa ina Fepitaa, maam texaas o nano, no ferawai tuuna. No fepitaa pana tuunayan ina salan sina Piran. E no pife lamon faaxaves pana lamonan sina xasanofuna senaso no lamon fepalauan a lavayan sina mataa. 17 E voxo, xuus nemaam pana lamonan siim. A vuputkai sitaara a turoxo o taara taa maraan a taakis aava paamua lava ti Rom a ferawai pana o piau?"

18 Na Yesus fo texaas sena lamonan saat siri e a kuus, "Nami mu xalema maranga! Xenaso mi rao mi fulungau?

19 Faxalitau pana faat aava

mi maraan a taakis aave pana." E ri lisan a faat aave xe sina. 20 E nane fin nari, "A vavese' e a isise' taxa waan xuluna faat aanabe'?" 21 E ri suie, "A paamua lava ti Rom."

E na Yesus a kuus xe siri, "Lavaxa, tavai a paamua lava ti Rom pana maana mo sina e tavai a Piran xo pana maana mo sina." 22 Layaan ri langai a mo aanabe' ri ipul faagut e ri ta'ulane e ri falet fepatok.

A Maana Fiaian Pana To Fa'ulaian Ti La Maatan

Mk 12:18-27; Lk 20:27-40

23 La yaan naang, saxano Sedusi aava ri pife namkai o a rabuna ri taa to fa'ulaa ti la maatan, ri filimaan xe si Yesus e ri kuus, 24 "Mataa ina Fepitaa, na Moses a kuus, 'Tamo a mataa a maat e piau ta rafulak, na tina i taa tamai sina tefin nakmaal aave xena fasavat a rafulak xa tina aava fo maat.' 25 A toxaan a mu fetinan pisiguak ri waan la palou imaam. A lak tuaan fo tamai e maat e piau ta lak e voxo na tina a tamai sina tefin nakmaal aave. 26 A savat malaan se tina mui e mui lamina fefexaxaas a fataxapiak. Nari xapiak ri fo maat. 27 E lumui lamiri a tefin vaxa a maat. 28 Lana yaan ina to fa'ulaian a tefin aave i taa tefin sise'? Nari pisiguak ri fo tamai sina."

29 Taasaxa na Yesus a sui nari, "Nami, mi fo milung faagut sena to fa'ulaian ti la maatan! Mi pife texaas faroxo sena Xakalayan Taap o sena gutan sina Piran.

30 Layaan a mu mamaat ri taa to fa'ulaa, a mu rabuna, a lutefin e mu tomexaan xapiak, ri taa taagul malaan sena mu angelo la xunavata; ri taa pife tamai. ³¹ E tamo nami, mi lamon maranga sena rabuna ri taa to fa'ulaa ti la maatan naak mi pi xakaat sena so ta mo a Piran a kuus pana lana Xakalayan Taap sina. Nane kuus, ³² 'Nenia ve a Piran aava na bumi, na Abraham, Aisaak e na Yaakop, rutul lotu xe sina.' Nane ve a Piran sina mu rabuna aava ri taxa to, pife siri aava ri maat." *Tln* 3:6
³³ E layaan a malila ri langaie ri ipul faagut sena fepitaian sina.

A Vuputkai Pelalava
Mk 12:28-31

³⁴ Layaan a mu Ferasi ri langai o na Yesus fo fakasam a mu Sedusi ri falet xe sina ³⁵ e saxa mataa ina fepitaa pana vuputkai siri a tafange pana fiaian ³⁶ malaan, "Mataa ina Fepitaa, a so ta fefasaian lana vuputkai a pelalava?"

³⁷ E na Yesus a suie, "Mi taa vubuxan xasingit a Memai aava Piran simi pana xunus imi, pana lamonan xapiak simi e pana vubuxanan xapiak simi.' *Vpt* 6:5
³⁸ A fefasaian aanabe' a pelalava. ³⁹ E a saxa lamina a malaanabe': 'Mi taa vubuxan xasingit a xasanofuna malaan se' mi vubuxan xasingit nami xa.' *Vlp* 19:18

⁴⁰ A ro vuputkai aanabe' re fufuna maana mu vuputkai si Moses e a mu fepitaian sina mu rabuna ina kuus fatuxai."

A Fiaian Pana Mataa Failai Sina Piran

Mk 12:35-37; Lk 20:41-44

⁴¹ Layaan a mu Ferasi ri taxa waan faxuvul lunai, na Yesus a fin nari, ⁴² "Mi lamon malaafaa sena Mataa Failai? Na Natuse'?" E ri xuuse, "Na Natu Devit."

⁴³ E nane xuus nari, "Senasou na Devit, layaan a Vovau sina Piran a fagute, a xalie pana "Memai" e kuus malaan:

⁴⁴ "A Memai a kuus xe sina Memai siak, nai su' la pamuaan siak fefexaxaas a yaan ne timin a mu xaiyaas siim la-paana kaam." *Yng* 110:1

⁴⁵ Tamo na Devit a xalie pana "Memai" malaafaa ve nane na natu Devit?" ⁴⁶ Pi ta saxa a fexaxaas sena sui na Yesus e ti lana yaan aave pi ta saxa a lamon o i taa fine pan' ta fiaian fulaa.

23

Faxatang Sena Fepitaian Saat Sina Mu Ferasi E Nari Aava Ri Fepitaa Pana Vuputkai

Mk 12:38,39; Lk 20:45,46

¹ E mui na Yesus a ferawai xe sina malila e mu fefeng sina ² e nane kuus, "A mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai e mu Ferasi ri taxa nai la vepen si Moses e ri toxan a tateaxan

xena kuusan famatavasaana vuputkai xe sina rabuna. ³ E mi taa langai faagut sena fepitaian siri e usi fataxe; taasaxa muta usi a vilaana siri senaso ri pife vil a so ta mo ri fepitaa pana. ⁴ Layaan ri xuus nami pana maana mo xaves o mi taa vile xena usiaana vuputkai, ri taxa tavai nami pana matafanan molava aava lagaf xena vile. Taasaxa nari, ri pife talangaian a mari xena xakaavang.

⁵ “A maana mo aava ri vile, ri fuuna lo vile xena faxalit a mu rabuna pana vubuxan xasingitaana Piran siri; ri falak a mo la puturi e la mari malaan sena maaxui pana mu vapaling sina Piran lana e a mu sisingim la itina marapi ina vupungan siri, xalum a lavayan e modusan siri. ⁶ Ri vubuxan a nobina lava lana fenamo e lana lifu ina faxuvulan talo mu rabuna xapiak ri taa xalum nari. ⁷ E ri vubuk o a mu rabuna ri taa suai faagut seri pe la bina ina faasot e ri taa xali nari pana ‘Mataa ina Fepitaa.’

⁸ “Taasaxa muta turoxoian a rabuna xena xali nami pana ‘Paamua’ senaso nami ve mi mu fetinan e mi toxxan a Paamua saxa mon. ⁹ E muta xali ta saxa nabe’ la xavala pana ‘Tamaang.’ Mi toxxan na Tamami saxa mon e nane taxa waan la xunavata. ¹⁰ E muta turoxoian a rabuna xena xali nami pana ‘Mataa ina Fepitaa.’ Mi toxxan a Mataa ina Fepitaa saxa mon e nane ve na Krais. ¹¹ Nane aava pelalava la palou imi,

i taa sisiak xe simi xapiak. ¹² Tamo saxa la palou imi i taa lamon falavai nane xa, a Piran i taa fasivie e nase’ ta mataa i taa lamon fasivi nane xa, a Piran i taa fatigine’i fataxe.

Na Yesus A Tiis Nari Aava Ri Xalema Maranga

¹³ “Nami mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai e nami mu Ferasi, mi mu xalema maranga! Faxatang! A waanan simi i taa pife falet faroxo senaso mi xao a matana lifu xe lana Fatataganan sina Piran talo xasanofuna aava ri buk laak xe lana, ri pife fexaxaas e nami xa mi pife laak lana vaxa. ¹⁴ [Nami mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai e nami mu Ferasi, mi mu xalema maranga! Faxatang! A waanan simi i taa pife falet faroxo senaso mi bit a lutefin nakmaal xena siak palou a lifu siri e mui mi ti fenung pana fenungan modus talo a rabuna ri taa xalum nami. Sena vilaana aanabe’ a fakasanamaan nami i taa molava.]

¹⁵ “Nami, mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai e nami mu Ferasi, mi mu xalema maranga! Faxatang! A waanan simi i taa pife falet faroxo senaso mi falet lasuun la laman e xe la bina lasuun xena yuuf a mataa xe lana namkaian simi mu Juda. E layaan nane namkai sena vilaana simi i taa siak a fakasanaman fataragua semi.

¹⁶ “Nami mu paamua aava mi piif, faxatang, a waanan simi i taa pife falet

faroxo senaso mi fepitaa malaan, 'Tamo saxa i taa kuus fakalimaan pana lifu lotu nane fexaxaas sena sinufan a kuus fakalimaan aave. Taasaxa tamo i taa kuus fakalimaan pana 'gol' aava waan la lifu lotu, lavaxa i taa pife sinufane.' ¹⁷ Nami mu lamavaang aava mi piif! A so ta mo a molava, a 'gol' o a lifu lotu aava timin patak a 'gol' xena mo taap sina Piran? ¹⁸ E mi fuuna fepitaa malaan, 'Tamo saxa i taa kuus fakalimaan pana ivin ina faraaman nane fexaxaas sena sinufan a kuus fakalimaan aave. Taasaxa tamo i taa kuus fakalimaan pana tatavai xuluna ivin aave i taa pife sinufane.' ¹⁹ Nami, mu mataa aava mi piif! A so ta mo a molava, a tatavai o a ivin aava timin patak a tatavai xena mo taap sina Piran? ²⁰ Nane aava kuus fakalimaan pana ivin ina faraaman, a kuus fakalimaan pana ivin aave xuvul pana maana mo aava waan xuluna ²¹ e layaan a kuus fakalimaan pana lifu lotu, i taxa kuus fakalimaan pana lifu lotu aave e vaxa pana Piran aava taagul lana. ²² E nane aava kuus fakalimaan pana xunavata, a kuus fakalimaan pana naian lava sina Piran e pana Saxa aava nai xuluna.

²³ "Nami, mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai e nami mu Ferasi, mi mu xalema maranga! Faxatang! A waanan simi i taa pife falet faroxo senaso mi tatavai xe sina Piran pana saxa

xavil la palou ina sangafilu ina maana paxana kaliu, o muli o xalana lobo aava mi faxuvule ti lana uma simi. Taasaxa mi langai pesalai sena maana fepitaian lava lana vuputkai aava malaan: mi taa bilai faroxo xe sina xasanofuna, mi taa tiis faroxoi a rabuna e mi taa muluk nari e mi taa waan fatateak lapaana Piran. A mo roxo tamo mi kanisai pana maana mo aapave e pife milung pana maana mo aanabe' vaxa. ²⁴ Nami mu paamua aava mi piif! Mi timin votan a mo modak malaan sena tibaan ti lana mo mi nume taasaxa mi xanam xapin a 'kaamel' aava saxa tiir lava, malaan se' mi pife xalume.

²⁵ "Nami, mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai e nami mu Ferasi, mi mu xalema maranga! Faxatang! A waanan simi i taa pife falet faroxo senaso mi xamak a tana mu lisa e 'plet' taasaxa a lana a bas pana fanganan e maana mo aava mi siaxe pana vilaana ina naixaam e fenau. ²⁶ Nami mu Ferasi, matami piif! Paamua, xamak a lana mo talo i taa fatac e piau ta lalosaat e mui a tana i taa roxo sait.

²⁷ "Nami mu rabuna ina fepitaa e nami mu Ferasi, mi mu xalema maranga! Faxatang! A waanan simi i taa pife falet faroxo senaso mi malaan sena nobina ina mamaat aava ri vule pana raarum e laas e a kaalum famangaal faroxo taasaxa lana a bas pana mu tun e mu vipin aava ri fo miit.

28 E nami, mi malaan sena nobina ina mamaat aanabe! layaan a rabuna ri xalum nami, ri lamon o a vilaana simi a fatak. Taasaxa lana lamonan e xunus imi, mi xalema maranga e mi bas pana vilaana saat.

29 "Nami mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai e nami mu Ferasi, mi mu xalema maranga! Faxatang! A waanan simi i taa pife falet faroxo senaso mi vesan a nobina ina mamaat roxo xana mu rabuna ina kuus fatuxai e xasanofuna aava ri sisiak xe sina Piran e mi fuuna lo famaas a maana nobina aave, 30 e mi kuus, "Tamo maam tafo waan lana yaan sina mu bumaam, maam taa pife punuk a mu rabuna ina kuus fatuxai malaan seri." 31 Sena ferawaian aanabe! mi ferawai xavang nami xa o mi malaan sena mu bumi aava ri punuk a mu rabuna ina kuus fatuxai! 32 Lavaxa, vil roxol a faisok aava mu bumi ri fo tangpate!

33 "Nami, mi malaan sena tiui pana neng tateak! A Piran i taa fakalimaan nami xena waan la bina 'Hel'. Muta lamon o mi taa sinufane. 34 Langai! Ne taa feng a mu rabuna ina kuus fatuxai, a rabuna pana texaasan e a rabuna ina fepitaa pana vilaana sina Piran xe simi e saxanofuna mi taa punuk nari, saxanofuna mi taa niil fataxutan nari laa'ui xuluna bolo, saxanofuna mi taa inis nari pana yeis lana lifu ina faxuvulan simi e taa seng xolan nari la maana

mu bina xena vil pengan nari. 35 Ne taa feng nari malaanabe! talo a fakasana-man sena punuxaana mu rabuna fatak i taa waan xulumi: ti la yaan ina punuxaan na Ebal aava mataa fatak, fefexaxaas a yaan ina punuxaan na Sekaraia na natu Barakaia. Mi punuk na Sekaraia la palou ina tang lifu lotu e a ivin ina faraa-man sina Piran. 36 Ne kuus tuuna xe simi, a fakasana-man aanabe! i taa savat xe sina mu rabuna ti tanin.

Na Yesus A Vubuxan Xasingit A Mu Rabuna Ti Jerusalem

Lk 13:34,35

37 "Nami mu Jerusalem, nami mu Jerusalem! Mi punuk a mu rabuna ina kuus fatuxai e mi soxoi famaas a mu fefeng sina Piran pana faat! A maana yaan xaves ne vubuk fakaliuan nami pana maak malaan sena pura tefin a faxuvul a mu rafulak sina lapaana ro xakavena taasaxa mi pife turoxoianau xena vile. 38 Kaalum, a Piran a ta'ulan a tang lifu lotu simi e i taxa gof. 39 E voxo ne xuus nami o mi taa pife xalum fulanau fefexaxaas a yaan mi kuus, 'A Piran i taa tavai a mataa aava savat lapaana tateaxan ina Memai pana roxoyan."

24

1 Layaan na Yesus i taxa ta'ulan a lifu lotu, a mu fefeng sina ri maa savat sina e ri talangai xe la maana nobina ina tang lifu lotu aave

xena yuuf a lamonan sina.
² E nane xuus nari, "Aang, xalum a maana mo aanabe'. Taasaxa ne xuus tuunei nami: piau ta faat saxa i taa waan la nobina ina. Senaso a yaan i taa savat layaan a mu xaiyaas simi ri taa galas tapin a maana faat xapiak."

Na Yesus A Ferawai Pana Mu Fakalimaan Aava Ri Taa Savat Paamuina Yaan Faxaxapiak

Mk 13:1-37; Lk 21:5-36

³ Layaan na Yesus taxa nai xulu Put Olif, a mu fefeng sina sang mon ri savat sina e ri kuus, "Xuus nemaam laso ta yaan a maana mo aanabe' ri taa savat e a so ta mo i taa fakalimaan a yaan ina filimaan siim e a fataxapiak ina yaan."

⁴ Na Yesus a sui nari, "Faxatang, talo pi ta mataa i taa bit nami. ⁵ A maana rabuna xaves ri taa savat la-paana isaak e ri taa kuus, 'Nenia ve ne Mataa Failai' e ri taa bit a maana rabuna. ⁶ Mi taa langai a felingaian ina fevisan aava waan faasilak e mi taa langai pana maana fevisan ri waan lasuun, taasaxa muta mataut. A maana mo malaanabe' ri taa savat taasaxa ri pife faxaalit o a fataxapiak ina yaan fo savat. ⁷ A maana mu bina ri taa fevis; a mu fatataganan ri taa fefalouan nari xa. E i taa toxan a yaan ina song e a maana mara'ulia la maana mu bina. ⁸ A maana mo aanabe' ri malaan sena maasaxan sina tefin paamuina luluxan.

⁹ "Lamina yaan a maana mo aanabe' fo savat, a mu

rabuna pana tateaxan ri taa pis nami e a mu xaiyaas simi ri taa vil pangan nami e punuk nami. A mu rabuna xapiak ri taa baian nami senaso mi waan xuvul paga. ¹⁰ A maana rabuna xaves ri taa ta'ulan a namkaian siri lana yaan aave; ri taa pet lisan nari xa e febaian nari. ¹¹ E a mu rabuna xaves ina kuus fatuxai bit, ri taa savat xena bit a maana rabuna. ¹² E senaso a saatan sina rabuna tafe molava, a maana rabuna xaves ri taa pife vubuxan xasingitan nari xa. ¹³ Taasaxa nane aava tigma fatateak fefexaxaas a fataxapiak i taa fakaxupan. ¹⁴ A mu rabuna ri taa falet xolai la maana mu bina la xavala e ri taa kuusan fasavat a Lagasai Roxo sena fatataganan sina Piran. E muibak a fataxapiak ina yaan i taa savat.

¹⁵ "Mi taa xalum a mo mosaat paaliu aava mataa ina kuus fatuxai, na Daniel, a kuus pana. A mo aave i taa nai falalosaat a Nobina Taap Xasingit sina Piran. (Nami aava mi kat a mo aanabe' mi taa masam sena.) ¹⁶ Lana yaan aave nami aava mi waan pe Judia mi taa sinuf falet xe xulu put. ¹⁷ E nane aava waan laa'ui la putuna lifu i taa pife sivi xe lana lifu xena siak a maana mo sina. ¹⁸ E nane aava i taxa faisok la uma sina i taa pife ulaa xena siak a marapi ina vupungan sina. ¹⁹ E lana yaan aave muluk a lutefin pana lak la xuri o mu ninana lak ri taxa fasus a lak siri!

²⁰ Fenung xe sina Piran o a yaan aave i taa pife savat la yaan ina Maat Bung o la Yaan ina Fangaafusan! ²¹ Senaso a mu lagafan aava ri taa savat lana yaan aave, ri taa pemamosaat sen¹ ta lagafan ti paamua; ti la tangpat ina xavala fefexaxaas tanin. E pi ta mo malaan sena i taa savat fulaa. ²² Taasaxa, a Piran xo fo faxaxaalif a yaan ina mu lagafan aanabe¹. Tamo nane pife vil malaane pi ta rabuna ri fexaxaas sena sinufane. Taasaxa Piran a muluk a mu rabuna tatagan sina e voxo nane faxaxaalif a mu yaan aave.

²³ “E tamo ta mataa taa xuus nami, ‘Kaalum, a Mataa Failai ve!’ o ‘Nane waan pave!’ muta namkai sena ferawaian siri. ²⁴ Senaso maana mataa failai bit e maana rabuna ina kuus fatuxai bit ri taa savat. Ri taa vil a maana mo fa’ipul molava e maana faisok ina gutan xena yuuf familung a mu rabuna tatagan sina Piran tamo a fexaxaas. ²⁵ Langai! Ne fo xuus nami pana maana mo aanabe¹ paamuina savatan siri.

²⁶ “E voxo tamo a rabuna ri taa xuus nami, ‘Kaalum, nane waan pe la bina xobingil!’ — muta falet xe pave. O tamo ri kuus, ‘Kaalum, i taxa fufunai nabe!’ — muta namkai sena. ²⁷ Layaan a Natuna Mataa i taa savat i taa malaan sena yaamit; i taa savat fa’ipul e taa fabas a tavegof pana malang talo a mu rabuna xapiak ri taa xalume. ²⁸ Mi taa tingin a

mamaat layaan mi xalum a maana kor ri taxa faxuvul.

A So Ta Mo I Taa Savat La Fataxapiak Ina Yaan

²⁹ “Faasilak, lamina yaan ina mu lagafan aave, a ngaas i tafe suk; a fulun i taa pife rarapak fulaa; a mu vapara ri taa poxo ti la finavata; e a Piran i taa faradakui a maana mo la finavata. *Ats 13:10; 34:4*

³⁰ “E mui a fakalimaan in Natuna Mataa i taa savat la finavata e mu rabuna xapiak la xavala ri taa taangiis faagut pana matautan layaan ri xalum a Natuna Mataa i taxa filimaan xuluna mu vata la tavegof. E lana filimaan sina, mu rabuna ri taa xalum a gutan sina e a miridingan aava Piran a tavaie pana. ³¹ E layaan a angelo a piif faagutan a tang tafiu, a Natuna Mataa i taa feng a mu angelo sina xe la maana mu bina xapiak la xavala xena faxuvul a mu rabuna tatagan sina.

A Fepitaian Sena Wai Xakaap

³² “A wai xakaap i taa fapiti nami malaan: Layaan mi xalum a raxana xakaap ri fungus e a paxari fa’ui ri savat, mi texaas o a yaan ina matoxolan a waan faasilak. ³³ E malaanabe¹ layaan mi xalum a maana fakalimaan aanabe¹ mi taa texaas o a yaan ina savatan sina a faasilak paaliu. ³⁴ Lamon fa’ulaa! A maana mo aanabe¹ ri taa savat paamuina yaan a mu rabuna xapiak ti

tanin, ri taa maat. ³⁵ A xunavata e xavala ri taa taxapus taasaxa a ferawaian siak i taa pife taxapus.

Pi Ta Mataa A Texaas Sena Yaan A Natuna Mataa I Taa Filimaan

Lk 17:26,27

³⁶ "Taasaxa pi ta saxa i taa texaas sena yaan ina filimaanana sina Natuna Mataa; pife mu angelo la xunavata o na Natuna. A Piran, na Tamataara, nane sang mon a texaas sena. ³⁷ Layaan a Natuna Mataa i taa filimaan, a yaan aave i taa malaan sena yaan si Noye! ³⁸ Lana yaan aave, paamuina ulim molava piis, a mu rabuna ri taxa fangan e num e ri taxa fetamaian xolanari. A falet malaan fefexaxaas a yaan na Noye! a laak lana xaati. ³⁹ A mu rabuna ti la yaan aave ri pife texaas sena so ta mo i taa savat fefexaxaas a yaan a ulim a filimaan e a vak xapin nari xapiak. I taa malaan layaan a Natuna Mataa i taa filimaan. ⁴⁰ Lana yaan aave tamo a rovaat tomexaan re taxa faisok la uma, a Natuna Mataa i taa siak a saxa xe sina e saxa i taa waan pave. ⁴¹ E tamo a rovaat tefin re taxa faisok faxuvul pana mimit a mu kam ina 'wiit' sire, i taa siak a saxa xe sina e saxa i taa waan pave.

⁴² "Kaalum votai! Senaso mi pife texaas sena so ta yaan a Memai simi i taa filimaan. ⁴³ Tamo a mataa tafuna lifu fo texaas sena yaan a mataa ina fenau i taa filimaan i tafo kaalum votai e ti votan a mataa ina

fenau sena laak la lifu sina. ⁴⁴ E voxo nami vaxa mi taa tamasiak vulai e faxatang senaso a Natuna Mataa i taa savat layaan mi pife faigot!

A Mu Sisiak Ri Waan Fataateak Lapaana Paamua Siri

Lk 12:42-46

⁴⁵ "Lavaxa, mi taa malaan sena sisiak pana texaasan aava fuuna langai faroxo sina paamua sina. Nane aave a paamua sina a siak fatie xena paamuianaana xasano sisiak e tavai nari pana fanganan siri lana yaan fatak. ⁴⁶ E tamo a paamua sina, lana filimaanana sina, a xalume o i taxa vil faroxoi a faisok sina, a sisiak aave i taa faamamaas. ⁴⁷ Ne xuus tuunei nami o a paamua sina i taa fakalimaane pana mataa ina faxatangaana maana mo xapiak sina. ⁴⁸ Taasaxa tamo nane ve a sisiak saat i tamaa ilisai, 'Naak saxa mo taxa tivotan a paamua siak e i taa pife ulaamaan fataapus.' ⁴⁹ E voxo a sip pangan a xasano sisiak e fangan e num xuvul pana rabuna aava ri nunum temasaat. ⁵⁰ Taasaxa, saxa yaan, layaan a sisiak aave a pife lalamon pana, a paamua sina i taa ulaamaan. ⁵¹ E i taa fakasanam faagutan a sisiak aave e taa tavaie pana nobina sina la palou ina mu xalema maranga. Pave a mu rabuna ri taa taangiis faagut e faxakengatan a fari."

25

A Ferawaian Paap Sena Lutefin Palau Sangafilu

¹ E na Yesus a kuus fulaa laa, "Ne fo xuus nami pana maana mo aanabe' e layaan ri savat, a fatataganan sina Piran i taa malaanabe'. Saxa yaan a toxan a lutefin palau sangafilu aava ri siak a laam siri e ri fe bang xena fasusui a mataa aava xena tamai. ² A lutefin pama ri tefin lamavaang e pama ri tefin pana lamonan. ³ Senaso layaan a lutefin lamavaang ri siak a laam siri ri pife siak a saxano wel fulaa xuvul pari. ⁴ Taasaxa lutefin pana lamonan ri siak a laam siri e ri lisan xuvul a paxiis aava bas pana xasano wel. ⁵ A mataa aava xena tamai, pife filimaan fataapus e voxo lutefin xo ri maare e ri matef.

⁶ "Taasaxa la xunavung, saxa a xukulai, 'A mataa aava xena tamai i taxa filimaan naboxo! Man, taara fe fasusue!'

⁷ "A lutefin sangafilu ri para xena faigotan a mu laam siri. ⁸ E a lutefin lamavaang ri nung nari pana lamonan, 'Filung a laam simaam pana wel senaso mu laam simaam faasilak rao ri maat.'

⁹ "Taasaxa lutefin pana lamonan ri sui nari, 'Piau paaliu! Maam piau ta wel fexaxaas setaara xapiak, falet xe la lifu ina faasot pana wel e maraan ta xami.'

¹⁰ "E voxo a lutefin lamavaang ri falet xena maraan a saxano wel e layaan ri taxa malit lunai a mataa aava xena tamai a savat. A lutefin pama aava ri fasusue, ri laak

lana maraanaana tefin xuvul pana e a mu sisiak ri xawei a matana lifu.

¹¹ "E mui a lutefin lamavaang ri maa savat vaxa e ri kuus, 'Matalava, Matalava, kas a matana lifu xe simaam!' ¹² A mataa aava xena tamai a sui nari, 'Piau paaliu! Ne pife texaas semi."

¹³ E na Yesus a fataxapin a ferawaian sina malaan, "Faxatang senaso mi pife texaas sena yaan o xavil ina yaan layaan a Natuna Mataa i taa filimaan."

A Ferawaian Paap Pana Mu Sisiak Talatul

¹⁴ "E fulaa, lana yaan aave a fatataganan sina Piran i taa malaanabe': A toxan a mataa aava rao i taa ta'ulan a lifu sina xena falet xe lasuun; nane xel faxuvul a mu sisiak sina e lisan tuunei a maana mo sina xe siri xena faxatangaana. ¹⁵ Nane lisan a faat xe siri fexaxaas sena vilaana siri; xe sina saxa a lisan a faat 5,000 e xe sina saxa a lisan faat 2,000 e xe sina saxa fulaa a faat 1,000. E mui a falet xe lasuun. ¹⁶ Nane pana faat 5,000, a faisok pana mu faat aave e fasavat a xasa 5,000. ¹⁷ E pana vilaana malaan a sisiak pana faat 2,000 fe faisok pana mu faat aave e fasavat a xasa 2,000. ¹⁸ Taasaxa sisiak pana faat 1,000 fe xaf a vaa'ul e fun a faat sina paamua sina.

¹⁹ "Lamina maana yaan xaves fo falet xo, a paamua sirutul a ulaamaan e fin narutul pana so ta mo rutul fo vile pana mu faat aave. ²⁰ A saxa pana faat 5,000 maa

tavaie pana xasa faat 5,000 e xuuse, 'No tavaiau pana faat 5,000, Matalava, e naboxo ne fo fasavat a xasa 5,000. Kaalum! A faat xapiak siim nabe!'

²¹ "E a paamua sina a xuuse, 'A faisok roxo paaliu! Nano ve no sisiak roxo aava langai faroxo vulai. No fo faxatang faroxoi a maana mo modak nabe! e voxo ne taa lisan tuunei a maana mo xaves xe siim xena faxatangaana. Laakmaan xe lana fenamo siak e faamamaas.'

²² "E mui a sisiak pana faat 2,000 a laakmaan e xuuse, 'No tavaiau pana faat 2,000, Matalava, e naboxo ne fo fasavat a xasa 2,000. Kaalum! A faat xapiak siim nabe!'

²³ "E a paamua sina a kuus, 'A faisok roxo paaliu! Nano ve no sisiak roxo aava langai faroxo vulai. No fo faxatang faroxoi a maana mo modak e voxo ne taa lisan tuunei a maana mo xaves xe siim xena faxatangaana. Laakmaan xe lana fenamo siak e faamamaas.'

²⁴ "E mui a sisiak pana faat 1,000 a laakmaan e xuuse, 'Matalava, ne texaas sena vilaana tateak siim; no siak a fanganan ti lana uma aava no pife xapise e no faxuvul a fanganan ti lana nobina aava no pife tapalan a kam lana. ²⁵ E voxo ne mataut sema e ne fe fun a faat siim lana vaa'ul. A faat siim nabe! ne taxa tawe.'

²⁶ "E a paamua a xuuse, 'Nano ve no sisiak saat e no maragap. Nano, no texaas o ne siak a fanganan ti lana

uma aava ne pife xapise, bo? E ne faxuvul a fanganan ti lana nobina aava ne pife tapalan a kam lana, bo? ²⁷ Lavaxa, xenaso no pife fanei a faat siak lana lifu ina fawaanaana faat talo ne taa siak fa'uli a faat siak xuvul pana saxano faat fulaa?

²⁸ 'Naboxo, siak a faat xasena e tavai a saxa aava toxan a faat 10,000 pana. ²⁹ A Piran i taa tavai nari aava ri toxan a mo pana xasano mo fulaa e voxo i taa toxan a maana mo a pesasoliu sena taasaxa xe sina saxa aava piau ta mo, a Piran i taa siak tapin a so ta mo modak aava nane toxane. ³⁰ E sena sisiak palau aanabe!, tapine xe lamalei lana suk e pave i taa taangiis faagut e faxakengat a fana.'

A Natuna Mataa I Taa Tiis A Mu Rabuna Xapiak La Faxaxapiak Ina Yaan

³¹ "Layaan a Natuna Mataa a filimaan pana gutan e malang molava piis sina, xuvul pana mu angelo, i taa nai lana miridingan molava xuluna nai piranan sina. ³² E a mu rabuna ti la mu bina xapiak ri taa faxuvul la nona. E nane xo i taa fepatoxan nari lana parabuna taragua malaan sena mataa ina faxatangaana mu sipsip a fepatoxan a mu sipsip xasena mu meme. ³³ I taa fawaan a mu rabuna fatak la nobina roxo la pamuaan e a xasanofuna la paxaiya.

³⁴ "E mui a King aave i taa kuus xe siri mu rabuna la pamuaan sina, 'Filimaan, nami aava na Tamaang a

ferawai fararoxo semi. Fil-
imaan, siak a maana rox-
oyan ina fatataganan sina
aava nane faigotane xami
paamuina yaan nane vesan a
xavala. ³⁵ Senaso nenia, ne
lagai e mi tavaiau pana fan-
ganan, ne ma'iu e mi tava-
iau pana raarum, ne saxa
topen e mi kas a lifu simi
xe siak, ³⁶ ne piau ta marapi
e mi tavaiau pana marapi,
ne giis e mi maa faxatan-
gau, ne mataa vipis e mi maa
xalumau.'

³⁷ "E a mu rabuna fatak
ri taa suie, 'Memai, laso ta
yaan maam xalum nano no
lagai e maam fafangan nano
o no ma'iu e maam tavai
nano pana raarum?' ³⁸ E laso
ta yaan maam xalum nano
no topen e maam kas a lifu
simaam xe siim o no piau ta
marapi e maam tavai nano
pana marapi? ³⁹ E laso ta
yaan maam xalum nano, no
giis o no waan la lifu ina vip-
isan e maam fexalum nano?'

⁴⁰ "E a king aave i taa
sui nari, 'Tuuna, ne xuus
nami, layaan mi xavang a
saxa tiak o vasaak naapalaan
nane pife matalava, mi taxa
xavangau vaxa!'

⁴¹ "E mui i taa kuus xe siri
la paxaiya, 'Faupalau sega
nami aava mi waan lapaana
fatutulan sina Piran! Falet xe
la bina ina fata i taxa raam
vulai aava Piran a faigotane
pa Setan e mu angelo sina!

⁴² Senaso nenia, ne lagai
taasaxa mi pife tavaiau pana
fanganan, ne ma'iu e mi pife
tavaiau pana raarum; ⁴³ ne
saxa topen e mi pife kas a lifu

xe siak, ne piau ta marapi e
mi pife tavaiau pana marapi,
ne giis e ne waan la lifu
ina vipisan taasaxa mi pife
xalumau.'

⁴⁴ "E nari ri taa suie,
'Memai, laso ta yaan maam
xalum nano no lagai o ma'iu,
no saxa topen o piau ta
marapi, no giis o no waan la
lifu ina vipisan e maam pife
xavang nano?'

⁴⁵ "E i taa sui nari, 'Ne xuus
tuunei nami, layaan mi bai
xavang a saxa aava mataa
palau mon, mi bai xavangau
vaxa.'

⁴⁶ "E nari xo a Piran i taa
feng tapin nari xe la bina
ina fakasanaman aava piau
ta taxapusan ina. Taasaxa
mu rabuna fatak aava ri usi a
vubuxanan sina Piran, ri taa
siak a toyan vulai xe vulai."

26

*A Mu Paamua Priis Ri La-
mon Faati Pana Punuxaan Na
Yesus*

Mk 14:1,2; Lk 22:1,2

¹ Layaan na Yesus fo fa-
taxapin a maana fepitaian
aanabe! a kuus xe sina mu
fefeng sina malaan, ² "Nami,
mi texaas o lamina yaan
taragua i taa yaan ina Fen-
amo ina Paaluan. Lana yaan
aave ri taa lisan a Natuna
Mataa xe sina mu xaiyaas
sina e ri taa fataxutane e i taa
maat xuluna bolo."

³ E pe la lifu lava si Ka-
iafas aava memai sina mu
priis, mu paamua priis e mu
matalava ri faxuvul ⁴ e ri
taxa ferawai pana malaafaa
ri taa yot fun na Yesus e
punuxe. ⁵ Taasaxa ri kuus

o ri taa pife vile lana yaan ina fenamo ulaa mu rabuna ri tamaa marala e fevis.

Saxa Tefin Pe Betani A Tiuan A Wel La Putu Yesus
Mk 14:3-9

⁶ Na Yesus fo falet xe la bina Betani e pave a waan la lifu sina saxa mataa aava tana tamu tapak, a isina, na Saimon. ⁷ Layaan na Yesus taxa fangan, saxa tefin maa savat sina pana fomirak paxiis ri vesane pana faat aava ri xalie pana 'alabasta'. A paxiis modak aave a bas pana wel aava musung ina a roxo e a mamareiai ina a molava paaliu e a tefin aave a tiuane la putu Yesus layaan i taxa fangan.

⁸ Taasaxa layaan a mu fefeng sina ri xalume, ri marala e ri kuus, "Xenaso nane fataxapin palou a wel pave?" ⁹ Nane fexaxaas sena faasot pana xena siak a faat xaves talo i taa xavang a mu valagof!"

¹⁰ Taasaxa na Yesus a texaas sena ferawaian siri e kuus, "Senasou mi taxa ferawai falagaf a tefin aanabe'?" Nane fo vil a mo roxo paaliu xaanak. ¹¹ A mu valagof ri taa waan vulai xuvul pami, taasaxa nenia, ne taa pife waan vulai xuvul pami. ¹² A tefin aava tiuan a wel roxo la taak nane taxa faigotan a vipin siak xena xaafanaana. ¹³ E naboxo, ne kuus tuuna xe simi, laso ta yaan a rabuna ri taa kuusan fasavat a Lagasai Roxo aanabe' ri taa kuusan vaxa a faisok roxo sina tefin aanabe'. E voxo

a mu rabuna xapiak ri taa lamon fa'ulie."

Na Judas A Turoxo O I Taa Pet Lisan Na Yesus
Mk 14:10,11; Lk 22:3-6

¹⁴ E mui saxa la palou ina mu yaamut sangafilu saxa pana taragua, na Judas Iskeriot, a falet xe sina mu paa-mua priis ¹⁵ e fin nari, "Tamo ne taa pet lisan na Yesus xe simi mi taa tavaiau pana so ta mo?" E ri kat a mu faat 'silva' sangafilu talatul e ri tavaie pana. ¹⁶ E ti la yaan aave na Judas taxa lo seng a yaan roxo xena pet lisanaan na Yesus.

Na Yesus A Waan La Fenamo Ina Paaliuan
Mk 14:12-21; Lk 22:7-13

¹⁷ La yaan mata ina Fenamo ina Bret Aava Piau Ta Yiis, a mu fefeng ri maa savat si Yesus e ri fine, "No vubuk o maam taa faigotan a fanganan xena Fenamo ina Paaliuan xanum faa?"

¹⁸ E a kuus, "Falet xe sina saxa mataa pe la bina e xuse, 'A Mataa ina Fepitaa a kuus: A yaan fatak siak fo savat; nenia xuvul pana mu fefeng siak, maam taa nai pana Fenamo ina Paaliuan pe la lifu siim." ¹⁹ E mu fefeng ri usi fatak a ferawaian si Yesus e ri fe faigotan a fanganan xena Fenamo ina Paaliuan.

²⁰ A yaan xo fe leaaf e na Yesus xuvul pana mu yaamut sangafilu saxa pana taragua sina, ri nai xena fangan. ²¹ Layaan ri taxa fangan na Yesus a xuus nari, "Ne xuus nami, saxa la palou imi i taa pet lisanau."

22 E ri kanamsaat paaliu e ri fine, saxa lamina saxa, “Memai pife nenia, bo?”

23 Na Yesus a sui nari, “Nane aava sugup a bret sina lana ‘plet’ xuvul paga, nane taa pet lisanau. 24 A Natuna Mataa i taa maat malaan sena Xakalayan Taap a ferawai pana, taasaxa i taa pife falet faroxo pana saxa aava pet lisan a Natuna Mataa! I taa mo roxo paaliu pana mataa aave tamo na ninana pife luxe!”

25 Na Judas aava mataa ina pet lisanaan na Yesus a kuus, “Memai, a tuuna no pife ferawai fatac sega, bo?”

E na Yesus a suie, “Aang, nano mon.”

A Matafanganai Sina Memai

Mk 14:22-25; Lk 22:17-20; 1 Kr 11:23-25

26 Layaan ri taxa fangan, na Yesus a siak a nebret e a kuus faasiroxo xe sina Piran pana e viaxe e tavai a mu fefeng sina pana e a kuus, “Siaxe e ngane, a vipin siak ve.”

27 E nane siak a lisa pana raarum wain e kuus faasiroxo xe sina Piran pana e tavai nari pana e a kuus, “Num sena, nami saxa saxa 28 senaso a raarum wain aanabe' ve a ria iga aava tiuanan talo Piran i taa lamon tapin a mu vilaana saat sina mu rabuna xapiak. A ria aanabe' a fakalimaan fatateak a turoxoian sina Piran. 29 Ne xuus nami, ne taa pife num fulan a raarum wain fefexaxaas a yaan ne num a raarum wain fa'ui

xuvul pami la fatataganan si Tamaang.”

30 E mui ri yangan a saxa yanganan xena nangus a Piran e ri ta'ulan a nobina aave xena falet xe la Put Olif.

Na Yesus A Ferawai Pana Faaxolusanaan Nane Si Pita
Mk 14:27-31; Lk 22:31-34

31 E na Yesus a kuus xe siri, “La vung naang nami xapiak xo mi taa sinuf e ta'ulanau e voxo ne taa waan nenia sang mon senaso a Xakalayan Taap a kuus,

‘Nenia, ne taa punuk a mataa ina faxatangaana sip-sip e nari mu sipsip ri taa falet fepatok’. *Skr 13:7*

32 Taasaxa lamina yaan a Piran a fatatoi fa'uliau ne taa falet paamuin nami xe pe Galili.”

33 Na Pita a kuus faagut xe si Yesus, “Nenia, ne taa pife ta'ulan nano naapalaan a xasanofuna xapiak ri taa ta'ulan nano!”

34 E na Yesus a xuus na Pita, “Ne kuus tuuna, la vung aanabe' paamuina yaan a pura i taa rawei, nano, no taa kuus faatalatul o no pife texaas sega.”

35 E na Pita a suie, “Ne taa pife kuus malaan naapalaan tamo ne taa maat xuvul pama.” E xasano fefeng vaxa ri kuus malaan.

Na Yesus A Fenung Xe Sina Piran Pe La Bina Getsemani
Mk 14:32-42; Lk 22:40-46

36 Na Yesus xuvul pana mu fefeng sina ri falet xe la bina Getsemani e nane xuus nari, “Nai nabe' e ne taa

falet patak famodak xena fenung.”³⁷ Nane xel faxuvul na Pita e a ro lak tomexaan si Sebedi e ri falet patak famodak e nane mimilisaat falet e maasak faagut lana xunus ina.³⁸ E nane kuus xe siri, “A mimilisaatan la xunus iga a faasilak i taa punuxau. Waan nabe¹ e mutul faalim xuvul paga.”

³⁹ E nane falet patak famodak fulaa e poxo xe lapia e fenung, “Tamaang, tamo no fexaxaas sena, ne vubuk rao no taa siak tapin a lisa ina maasaxan aanabe¹ xasega. Taasaxa, a so ta mo i taa savat i taa usi a vubuxanan siim e pife vubuxanan siak.”

⁴⁰ E mui a ulaamaan xe sina fefeng talatul aave e tingin narutul taxa matef e a xuus na Pita, “Mutul pife fexaxaas sena faalim xuvul paga pana awa saxa, bo?”⁴¹ Mutul taa faalim e fenung talo mutul taa pife poxo lana tatafangan. A vovau simi a roxo, mi buk vil a moroxo, taasaxa a vipin simi a malmal.”

⁴² E fulaa na Yesus a falet patak e fenung, “Tamaang, tamo no taa pife siak tapin a lisa ina maasaxan aanabe¹ fefexaxaas a yaan ne fo num lana lavaxa, a vubuxanan siim i taa savat.”

⁴³ E a ulaamaan fulaa e tingin narutul taxa matef: rutul pife fexaxaas sena para senaso a matarutul a matafan.⁴⁴ E fulaa laa na Yesus a ta'ulan narutul e falet patak xena fenung la

fatalatulaana yaan e kuus pana mu vapaling naang.

⁴⁵ E mui nane ulaamaan xe sirutul e a kuus, “Mutul taxa matef e fangaafus lunai, bo? Kaalum! A yaan fatak naboxo, a Natuna Mataa i taa pet lisanan xe sina mu rabuna saat.⁴⁶ Tamasiak, taara taa falet. Kaalum, nane aava xena pet lisanau naboxo, i taxa filimaan.”

A Mu Paamua Ina Lotu Ri Pis Na Yesus

Mk 14:43-50; Lk 22:47-53

⁴⁷ Na Yesus taxa ferawai lunai layaan na Judas, a saxa ti la palou ina fefeng sangafilu saxa pana taragua, maa savat. E a malila aava ri toxan a mu pinis modus ina fevis e mu vam, ri savat xuvul pana senaso a mu paamua priis e mu matalava ri fo feng nari.⁴⁸ A mataa ina pet lisan na Yesus fo xuus nari, “Nane aava ne taa nguse, nane a saxa aava mi vubuxane. Pise!”⁴⁹ Na Judas a falet fatak xe si Yesus e a kuus, “Lavung roxo, Mataa ina Fepitaa.” E nane nguse.

⁵⁰ Na Yesus a suie, “Ka fesing, vil fatapusane!” E nari pana maana mo ina fevis, ri pise.⁵¹ Saxa fefeng si Yesus a yuuf mulus a pinis modus ina fevisan sina e sip a yaasok sina memai priis e patal tapin a saxa patangana.

⁵² Na Yesus a xuuse, “Timin fa'uli a pinis siim la nobina ina. Nase¹ ta mataa a fevis pana pinis modus i taa maat sena sait.⁵³ Ne fexaxaas sena fin na Tamaang

pana xakaavangan sina e fa-
taapus paaliu i taa feng a
mu pabung sangafilu saxa
pana taragua ina angelo ina
fevisan xe siak. ⁵⁴ Taasaxa
tamo ne taa vil malaane, a
maana mo aava Xakalayan
Taap a ferawai pana, ri taa
savat la matavas malaafaa?

⁵⁵ E lana yaan aave na
Yesus a ferawai xe sina
malila, “Mi fo savat pana
pinis modus ina fevis e mu
vam xena pisau malaan
se' nenia, ne mataa saat,
bo? A maana yaan xapiak
ne nai fepitaa pe la tang
lifu lotu e mi pife pisau
pave. ⁵⁶ Taasaxa, a maana
mo aanabe' fo savat talo a
xakalayan sina mu rabuna
ina kuus fatuxai i taa savat
tuuna la matavas.” E mui
a mu fefeng ri ta'ulane e ri
sinufane.

*Ri Fatiginei Na Yesus La
Matana Mu Paamua Sina Mu
Juda*

*Mk 14:53-65; Jn 18:12,13,19-
24*

⁵⁷ E nari aava ri pis na
Yesus ri lisane xe la lifu si
Kaiafas aava memai priis.
Pave a mu rabuna ina fepi-
taa pana vuputkai e nari mu
matalava ri fo faxuvul xo.
⁵⁸ Na Pita xo a usie ti lasuun
fefexaxaas a yaan ri savat pe
la lifu lava sina memai priis.
Nane fe nai la nobina aave
xuvul pana mu rabuna ina
fevisan xena falim a so ta mo
taa savat si Yesus.

⁵⁹ A mu paamua priis
xuvul pana xasanofuna aava
ri waan la Saniidrin, ri
seng a rabuna xena kuus
xakaavang bit tifi na Yesus

talo ri fexaxaas sena punuxe
⁶⁰ taasaxa ri seng maat,
naapalaan a maana rabuna
ri filimaan xena bit tifie.

E mui a rovaat re filimaan
⁶¹ e re kuus, “A mataa aan-
abe' a kuus, ‘Nenia, ne fex-
axaas sena ngas tapin a tang
lifu lotu sina Piran e vesan
fulane lana yaan talatul.”

⁶² E a memai priis a tigina
e kuus xe si Yesus, “E nano,
no taa pife gel votai sena
ferawaian sire xasema?”
⁶³ Taasaxa na Yesus a waan
kasam. E fulaa a memai
priis a ferawai xe sina, “Ne
fakalimaan nano o no taa
kuus tuuna: nano ve no
Mataa Failai? No Natuna
Piran?”

⁶⁴ Na Yesus a suie, “Nano,
no fo kuus malaan. Taasaxa
ne xuus nami xapiak: ti lana
yaan aanabe' mi taa xalum
a Natuna Mataa aava nai
la pamuaan sina Piran pana
Gutan Xapiak, i taxa filimaan
xe lapia la xavala xuluna mu
vata.”

⁶⁵ Layaan na Yesus a fer-
awai malaan a memai priis
a ririk a marapi sina e kuus,
“Nane xo pife suai faroxo
sena Piran pana ferawaian
saat aave! Maam taa pife
seng ta xasano rabuna xena
gel tifie. Monabe' mon mi fo
langai a ferawaian saat sina!
⁶⁶ Mi lamon malaafaa sena?”

E ri suie, “Nane a vupuno
e i taa maat.” ⁶⁷ E ri xanus
a nonau ina e ri sipe e nari
aava ri tavafe ⁶⁸ ri kuus,
“Kuus fatuxai pamaam,
Mataa Failai! Nase' sip
nano?”

Na Pita A Faaxolusan Na Yesus

Mk 14:66-72; Lk 22:55-62; Jn 18:16-18,25-27

⁶⁹ Na Pita i taxa nai lamalei sena lifu aave e saxa yaasok tefin a savat sina e a kuus, “Nano vaxa no waan xuvul pa Yesus ti Galili.”

⁷⁰ Taasaxa na Pita a faaxolus la matana mu rabuna e a kuus, “Ne pife texaas sena so ta mo no taxa ferawai pana.”

⁷¹ E a falet xe la matana yalaxau ina nobina aave. E xasa yaasok tefin a xalume e a kuus xe sina mu tomexaan pave, “Nane waan xuvul pa Yesus ti Nasaret.” ⁷² E fulaa a faaxolusane e a kuus fakalimaan, “Ne pife texaas sena mataa aave!”

⁷³ E mui fadak a mu tomexaan aava ri waan faasilak ri savat si Pita e ri kuus, “Nano xo no saxa siri. No filimaan ti Galili. Maam langai taraxali a lingaam.”

⁷⁴ E na Pita a xelmaan a fatutulan xe xuluna xa e a kuus fakalimaan fulaa, “Ne pife texaas sena mataa aave.”

E lana yaan fatak aave a pura a rawei ⁷⁵ e na Pita a lamon fa'uli a ferawaian si Yesus: “Paamuina yaan a pura i taa rawei, nano, no taa kuus faatalatul o no pife texaas sega.” E na Pita ta'ulan a nobina aave e falet xe lamalei e a taangiis faagut pana mimilisaatan.

27

A Mu Paamua Ri Lisan Na Yesus Xe Si Pailat

¹ La paanen lolof a mu paamua priis xuvul pana mu

matalava ri lalamon pana punuxaan na Yesus. ² Ri pise e ri lisane xe si Pailat aava paamuian a bina pave lapaana paamua lava ti Rom.

Na Judas A Xiut Nane Xa

³ Layaan na Judas aava pet lisan na Yesus, a texaas o a mu paamua ri fo kuus o na Yesus a vupuno e i taa maat, a mimilisaatan molava a siaxe e nane lisan fa'uli a faat 'silva' sangafilu talatul xe sina mu priis. ⁴ E a xuus nari, “Nenia, ne fo faasaal faagut pana pet lisanaana mataa aava pife vupuno!” E nari, ri kuus, “A lagafan siim xo pife mo simaam.”

⁵ Na Judas a tapin fasivi a mu faat aave la nobina ina tang lifu lotu e falet xena xiut fatofan nane xa e a maat.

⁶ Taasaxa mu paamua priis ri siak a mu faat aave e ri kuus, “A mu faat aanabe' a mamareiai ina ria e a mu vuputkai sitaara a kuus o pife roxo xena fawaane xuvul pana mu faat sina lifu lotu.” ⁷ Ri ferawai pana e ri lamon o ri taa maraan a xavala sina mataa ina vavesai pana xavala. Ri maraane xena xaafanaana mu topen.

⁸ E fefexaxaas tanin ri xali a xavala aanabe' pana “Xavala ina Ria”. ⁹ E layaan a mu paamua priis ri vil malaane, a ferawaian sina mataa ina kuus fatuxai, na Jeramaia, a savat tuuna la matavas:

“Ri siak a faat 'silva' sangafilu talatul, a mamareiai aava saxano rabuna Juda ri turoxo pana ¹⁰ e ri maraan a

xavala sina mataa ina vavesai pana xavala malaan sena Memai a xuusau pana.” Jer 32:6-9

Na Yesus A Fatigineian La Mata Pailat

Mk 15:2-15; Lk 23:2,3,18-25; Jn 18:29-19:16

¹¹ Na Yesus i taxa tigina la mata Pailat aava paamua lava ina bina e nane xo a fin na Yesus, “Nano ve no paamua king sina mu Juda, bo?” E na Yesus a suie, “Nano, no kuus malaan.”

¹² Taasaxa layaan a mu paamua priis xuvul pana mu matalava ri gel tifie, nane pife sui nari. ¹³ E voxo na Pailat a kuus xe sina, “No langai a maana gelan siri, bo?” ¹⁴ Taasaxa na Yesus a pife sui ta saxa fiaian. E a paamua aave a ipul faagut sena.

Na Pailat A Kuus O Na Yesus I Taa Maat

¹⁵ La maana Fenamo ina Paaliuan a paamua lava aave fuana mulus tapin ta saxa mataa vipis aava malila ri vubuxane. ¹⁶ Lana yaan aave a toxaan a mataa vipis aava mu rabuna xapiak ri texaas sena vilaana saat sina, a isina na Baraabas. ¹⁷ E layaan a malila ri fo faxuvul, na Pailat a fin nari, “Nase! ta mataa vipis mi vubuk rao ne taa mulus tapine xe simi? Na Baraabas o na Yesus aava ri xalie pa Krai?” ¹⁸ Nane texaas o a mu paamua sina mu Juda ri fo lisan na Yesus xe sina senaso ri tarasuie.

¹⁹ E fulaa, layaan i taxa nai la nobina ina tiisan, a

tefin sina fo lisan a lagasai xe sina, “Muta vil ta mo xasena mataa fatak aave senaso la vung ne fo mif fasaat sena.”

²⁰ Taasaxa mu paamua priis xuvul pana mu mata-lava, ri yuuf a lamonan sina malila e voxo ri fin na Pailat o i taa mulus tapin na Baraabas e punuk na Yesus.

²¹ Taasaxa na Pailat a fin a malila, “Nase! la palou ire mi vubuk rao ne taa mulus tapine xe simi?” E ri suie, “Na Baraabas!”

²² E na Pailat a fin nari, “Lavaxa, taasaxa ne taa vil a so pa Yesus aava ri xalie pa Krai?” E nari xapiak ri kuus, “Niil fataxutane!”

²³ E na Pailat a fiaian, “A so ta vilaana saat nane fo vile?” E nari, ri xukulai faagut, “Niil fataxutane!”

²⁴ Layaan na Pailat a texaas o a pife fexaxaas sena vil ta mo fulaa e a mu rabuna ri tamaa fegagelai e fasavat a fevisan, nane siak a raarum e xamak a mana la matana malila e a kuus, “Nenia, ne taa pife vupuno sena ria ina mataa fatak aanabe! A mo aanabe! a faisok simi.” ²⁵ E a malila xapiak ri suie, “A vupuno ina maatan sina i taa waan xulumaam e mu yaya simaam!”

²⁶ E na Pailat a mulus tapin na Baraabas xe siri e xuus a mu rabuna ina rawen sina o ri taa inis na Yesus pana yeis tuturuk e mui ri taa niil fataxutane.

A Mu Rabuna Ina Rawen Ri Suaxan Na Yesus

Mk 15:16-20

²⁷ E mui a mu rabuna ina rawen si Pailat ri lisan na

Yesus xe lana lifu ina fawaan a maana mo ina fevisan e xasano rabuna ina rawen xapiak ri fakaliuane. ²⁸ Ri ririk tapin a marapi sina e ri falaxe pana marapi vuung ina xakaafut. ²⁹ E ri fi a ligilot pana yeis tuturuk e faneie la putuna e ri timin a newai la pamamuaan sina. E mui ri bukaak la nona e ri suaxane e ri kuus, "Maam suai sema, 'King' sina mu Juda!" ³⁰ E ri kaanus la tana e ri siak a newai aave e sipe la putuna. ³¹ Layaan ri fataxapin a xurauan saat siri, ri siak tapin a marapi vuung e falaxe pana marapi sina xa e ri lisane xena niil fataxutane.

*Ri Niil Fataxutan Na Yesus
Mk 15:22-32; Lk 23:33-43;
Jn 19:17-24*

³² Layaan ri taxa ta'ulan a bina aave ri savat sina saxa mataa ti la bina Sairiin, a isina na Saimon, e a mu rabuna ina rawen ri fatuaiane xena yaas a bolo si Yesus. ³³ E layaan ri savat la bina Golgaata, a malasuf ina isin aanabe' ve "A bina ina veng", ³⁴ ri tavai tarei na Yesus pana wain aava toxan a mo mopaak lana ri xalie pana 'gaal' xena nume taasaxa layaan a tafang tareie, a bai nume. ³⁵ Layaan ri fo niil fataxutane xena punuxaana, ri tapin a faat xena texaas o nase' taa siak a marapi sina. ³⁶ E mui ri taxa nai faxatange. ³⁷ E laa'ui la putuna bolo ri timin a lagasai aava kuus pana gel tifaana, "A mataa aanabe' na Yesus aava King sina

mu Juda." ³⁸ E mui ri niil fataxutan a rovaat tomexaan ina fenau xuvul pa Yesus, saxa la pamuaan sina e saxa la paxaiya. ³⁹ Nari aava ri liu ete, ri liitan a puturi e ri ferawai fasaat xe si Yesus ⁴⁰ e ri kuus, "Nano, no kuus o no taa ngas tapin a tang lifu lotu e vesan fa'ulie lana yaan talatul, lavaxa fakaxup nano xa. Tamo nano ve no Natuna Piran sivimaan ti xuluna bolo aave!"

⁴¹ E mu paamua priis, mu matalava e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai ri vil malaane sait e ri kuus, ⁴² "Nane fakaxup a xasanofuna taasaxa pife fexaxaas sena fakaxup nane xa! Tamo nane ve a piran king tuuna sina mu Israel i taa sivimaan ti xuluna bolo e taara taa namkai sena. ⁴³ Nane namkai o a Piran i taa xavange e a kuus o nane ve a Natuna Piran. Tamo Piran a vubuk rao i taa fakaxupe naak i taa vile naboxo." ⁴⁴ E a rovaat ina fenau aava ri niil fataxutan nare xuvul pana, nare vaxa re ferawai fasaat sena.

*Na Yesus A Maat
Mk 15:33-41; Lk 23:44-49*

⁴⁵ La paanaas, faasilak la belo, a bina xapiak fesuk pana awa talatul. ⁴⁶ La 3 oklok na Yesus a xukulai faagut, "Eloi, Eloi lama sabaatani!" a malasuf ina, "Piran siak, Piran siak, xenaso no lamon ta'ulanau?"

⁴⁷ E saxanofuna aava ri ti faasilak, ri langaie e ri kuus, "Nane taxa xel na Ilaija!"

⁴⁸ E saxa mataa ina rawen a falapukmaan e siak a pel,

timine lana wain mopaak e pise la ngusuna wai e tavaie pana xena num. ⁴⁹ Taasaxa xasanofuna ri kuus, “Naboxo maam taa texaas tamo na Ilaija i taa fakaxupe.”

⁵⁰ Na Yesus a xukulai faagut fulaa e a mulus tapin a vovau sina e a maat. ⁵¹ E lana yaan aave a marapi aava tofai la tang lifu lotu a tiririk xapiak ti laa'ui xe lapia. A Piran a faradaku i xavala e gurum a maana faat. ⁵² E a maana bina ina mamaat ri talakas e maana rabuna xaradak sina Piran aava ri fo maat, ri to fa'ulaa ti la mamaat ⁵³ e ri ta'ulan a bina mamaat. Lamina yaan a Piran a fatatoi fa'uli na Yesus ti la maatan, ri laak la Bina Xaradak, na Jerusalem, e pave a maana rabuna xaves ri xalum nari.

⁵⁴ Layaan a paamua sina rabuna ina rawen e mu rabuna ina rawen aava ri waan xuvul pana xena faxatang na Yesus ri xalum a mara'ulia e xasano mo aava savat, ri mataut faagut e ri kuus, “Tuuna paaliu, nane ve a Natuna Piran.”

⁵⁵ A toxaan a lute fin xaves pave aava ri fo falet xolai xuvul pa Yesus ti la bina Galili xena xavange. Ri taxa ti falim a maana mo aanabe' ti lasuun fadak. ⁵⁶ La palou iri na Maria ti Mekdala, na Maria aava na nina Jems nare Joses e a tefin si Sebedi, rutul taxa waan.

Ri Xaafan Na Yesus

*Mk 15:42-47; Lk 23:50-56;
Jn 19:38-42*

⁵⁷ Faasilak a bina i suk e a mataa piran ti Erimatia fe savat si Pailat. A mataa aave a isina na Yosep e nane vaxa a saxa fefeng si Yesus. ⁵⁸ Nane laak soxot na Pailat e fine pana vipin i Yesus. E na Pailat a kuus o ri taa tavaie pana. ⁵⁹ E voxo na Yosep a siak a vipin i Yesus e pise pana marapi fa'ui ⁶⁰ e famatie lana liing ina mamaat sina xa aava ri fo taxe lana faat. E a tivotan a matana liing aave pana tang faat e ta'ulan a bina. ⁶¹ Na Maria ti Mekdala xuvul pa xasa Maria re taxa nai kaalum xe la matana liing aave.

A Mu Rabuna Ina Rawen Ri Tivotan A Liing Ina Mamaat

⁶² A yaan mui aava Yaan ina Fangaafusan, a mu paamua priis xuvul pana mu Ferasi ri falet faxuvul xena ferawai xuvul pa Pailat ⁶³ e ri kuus, “Matalava, maam lamon fa'uli a ferawaian sina mataa ina bitan aave. Layaan i taxa to lunai a kuus, ‘Lamina yaan talatul ne taa to fa'ulaa.’ ⁶⁴ Xuus a mu rabuna ina rawen siim o ri taa kaalum votai sena liing ina mamaat aave fefexaxaas a fatalatulaana yaan talo a mu rabuna sina ri taa pife fenou a vipin ina e xuus a mu rabuna o nane taxa to fa'ulaa. A bitan fataxapiak aanabe' i taa mo mosaat sena bitan mata.”

⁶⁵ Na Pailat a kuus xe siri, “Lavaxa, ne taa tavai nami pana rabuna ina rawen xena kaalum votai sena liing ina

mamaat. Faxa'usi a vubux-anan simi.”⁶⁶ E voxo ri fe timin a fakalimaan xuluna tang faat aave e ri feng a mu rabuna ina rawen xena kaalum votai.

28

*A To Fa'ulaian Si Yesus
Mk 16:1-8; Lk 24:1-10*

¹ Lamina Yaan ina Fangaa-fusan, la paanen lolof la yaan mata ina 'wiik', na Maria ti Mekdala xuvul pana xasa Maria, re falet xe la liing ina mamaat aave.

² E fataapus a toxan a mara'ulia lava senaso a saxa angelo sina Memai a sivi-maan ti laa'ui la xunavata e fe pul tapin a tang faat aava ti votan a liing e a nai xuluna.

³ A kaaluman sina a malaan sena yaamit e a marapi sina a pasak paaliu marasaxa. ⁴ E mu rabuna ina rawen ri poxo xe lapia pana matautan e ri mati fatak malaan sena mu mamaat.

⁵ A angelo aave a ferawai xe sina rovaat tefin e a kuus, “Muta mataut, ne texaas o me taxa seng na Yesus aava ri niil fataxutane.

⁶ Nane pife waan nabe'; a Piran fo fatatoi fa'ulie ti la maatan malaan sena fo ferawai pana. Man, xalum a bina aava nane fo mati lana ⁷ e falet fataapus e me xuus a mu fefeng sina, 'A Piran fo fatatoi fa'ulie ti la maatan e naboxo i taxa falet paamuin nami xe pe Galili e mi taa xalume pave.' Lavaxa, falet, ne fo xuus name pana.”

⁸ E voxo re ta'ulan fata-pusan a liing ina mamaat aave. Re mataut taasaxa re

bas pana faamamaasan e re fala fataapus xena xuus a mu fefeng pana. ⁹ E na Yesus a savat fa'ipul sire e a kuus, “Paanen Roxo name.” Re falet faasilak xe sina e re bukaak xe lapia e tao a kana e re nanguse. ¹⁰ E na Yesus a xuus nare, “Muta mataut, me fe xuus a mu fetinan siak xena falet xe puua Galili e pave ri taa xalumau.”

*A Kuusan Sina Mu Rabuna
Ina Rawen*

¹¹ Layaan a rovaat tefin re taxa falet xe sina mu fefeng sina, saxano rabuna ina rawen aava ri taxa faxatang a liing ina mamaat xo, ri laak ulaa xe la bina lava e ri xuus a mu paamua priis pana maana mo xapiak aava fo savat. ¹² E mu priis aave ri faxuvul xuvul pana mu matalava xena lamon pana so ta mo ri taa vile. Ri maraan a mu rabuna ina rawen pana mamareiai lava ¹³ e ri kuus, “Mi taa kuus o a mu fefeng sina ri savat la xunavung e ri fenou a vipin ina layaan mi taxa matef. ¹⁴ E tamo a paamua lava ti Rom i taa langai pana fenouaana, maam taa faxaradaxe talo mi taa piau ta lagafan sena.” ¹⁵ E voxo a mu rabuna ina rawen ri siak a mamareiai aave e ri usi fatak a ferawaiian sina mu paamua priis. E a xuuskuus aanabe' fuuna lo falet xolai la palou ina mu Juda fefexaxaas tanin.

*Na Yesus A Savat Xe Sina
Mu Fefeng Sina*

¹⁶ A mu fefeng sangafilu saxa pana saxa xo, ri falet

xe puua Galili, xe la put aava na Yesus a feng nari xe xuluna. ¹⁷ Layaan ri xalume pave ri lotuie naapalaan saxanofuna ri pife texaas tuuna o nane ve na Yesus. ¹⁸ E na Yesus maa savat la tari e kuus xe siri, “A Piran fo tavaiau pana tateaxan xapiak xena paamuianaana maana mo xapiak la xunavata e la xavala. ¹⁹ Falet xo xe sina mu rabuna xapiak la xavala e fapiti nari talo ri taa namkai xena usiau. Fasuf nari lapaana isi Tamaang, a Natuna e a Vovau Xaradak ²⁰ e fapiti nari xena langai fatak a maana vuputkai aava ne fo tavai nami pana. E nenia xo, ne taa waan vulai xuvul pami fefexaxaas a yaan a xavala aanabe¹ i taa taxapus.”

Na Maak A Lagasai Roxo Na Maak A Xaleie A Ferawaian Paamua

A Lagasai Roxo si Maak a bas pana mu sangasan e mu vilaana si Yesus. A fufuna lamonan molava si Maak lana lagasai aanabe¹ ve a malaan: na Yesus ve a Natuna Piran e a Mataa Failai sina Piran, taasaxa mu Juda ri pife taraxalie e ri niil fataxutan tul a mataa ina fakaxupaan nari. E na Maak a vubuk xuus fatexaas a mu Juda e mu rabuna xapiak sait o ri fo milung patak paaliu sena salan sina Piran. E voxo nane taxa kuus pana maana mu vilaana e faisok si Yesus xena faxalit nari o nane a Natuna Piran e pife natuna mataa mon.

A buuk aanabe¹ a toxan a paferawaian pama malaan:

- 1) Paamuina faisok si Yesus - palagasai 1:1-13
- 2) A faisok si Yesus pe Galili - palagasai 1:14-7:23
- 3) A faisok si Yesus pe la xasano bina - palagasai 7:24-10:34
- 4) A faisok si Yesus pe Jerusalem - palagasai 11:1-13:37
- 5) A maatan e to fa'ulaian si Yesus - palagasai 14:1-16:20

A Mataa I Taa Savat Paamuin A Yesus

Mt 3:1-11; Lk 3:2-16; Jn 1:6-8,19-27

¹ A Lagasai Roxo se Yesus Krais aava lak sina Piran, a tangpat malaan: ² na Aisaia, a saxa mataa ina kuus fatuxai sina Piran ti kavai a xalei a ferawaian sina Piran pa Yesus.

“Langaiau, ne taa feng a mataa ina lisan a ferawaian siak, i taa savat paamuin nano e i taa faigotan a salan siim. ³ A ling ina mataa aave i taa kel pe la bina vingil, ‘Faigotan a salan xana Memai. Vil faxaradak a salan sina.’ *Mlk 3:1; Ais 40:3*

⁴ Na Jon xo, a mataa ina fasufan, a savat pe la bina vingil e a xuus a mu rabuna o ri taa puk a xunus iri e a fasuf nari talo a Piran i taa lamon tapin a vilaana saat siri. ⁵ E a maana mu rabuna ti Judia e ti Jerusalem ri paan xe si Jon e ri fe kuu-san fasavat a maana vilaana saat siri e nane fasuf nari lana Raarum Jordan. ⁶ Na Jon a mataa valagof e vesan a marapi sina pana fui ina ‘kaamel’. E nane pis nane xa pana yowang aava vesanan pana vipin ina ‘kaamel’ e funa ngan a sakawa e vevoi ti la latan. ⁷ Na Jon xo, a kuus famatavas malaan, “A toxan a mataa i taa filimaan lumui lamiak, a mataa aave a faagut sega e nenia vaxa ne suai faagut sena. Ne pife fexaxaas sena mulus a ‘slipa’ ti la kana. ⁸ Naboxo ne taxa fasuf nami pana raarum tuna taasaxa nane, i taa fasuf nami pana Vovau Xaradak.”

A Fasufaan Na Yesus

Mt 3:13-17; Lk 3:21-22; Jn 1:28-34; Mt 4:1-11; Lk 4:1-13

⁹ Mui famodak na Yesus xo a savat ti la bina Nasaret pe Galili e na Jon a fasufe lana Raarum Jordan. ¹⁰ Layaan nane laakmaan ti la raarum a xalum a xunavata a talakas e a Vovau Xaradak, malaan sena vaalus, a sivi xuluna. ¹¹ E saxa ling aava savat ti pe laa'ui lana vata a kuus malaan: "Nano, no natuk, ne vubuxan xasingit nano, a xunus iga a roxoian nano!" ¹² E fataapus temasaat a Vovau Xaradak a feng na Yesus xe la bina vingil. ¹³ E nane waan pave fefexaxaas sena yaan sangafilu talafaat e na Setan a valame. A waan la palou ina mu vupung taasaxa mu angelo ri maa xavange.

Na Yesus A Tangpat Pana

Faisok Sina Pe Galili

Mt 4:18-22; Lk 5:2-11

¹⁴ Na Jon fo vipis xo e na Yesus a paan xe pe Galili e fe kuusan fasavat a Lagasai Roxo sina Piran. ¹⁵ Nane kuus, "A yaan tuuna fo savat xong. A fatataganan sina Piran fo savat faasilak naboxo. Mi taa puk a xunus imi e mi taa namkai sena Lagasai Roxo."

¹⁶ Saxa yaan na Yesus taxa lo sangas et la vangana Laman Galili e nane xalum na Saimon xuvul pa tina, na Endru. Narie, re taxa fati a vana pe la taas senaso re fuuna faasot pana din. ¹⁷ Na Yesus moxo, a xuus nare, "Usiau e nenia, ne taa

fapiti name pana vilaana ina pataasaana rabuna." ¹⁸ E fataapus re ta'ulan a vana sire e re usie.

¹⁹ E rutul falet famodak fulaa e na Yesus a xalum na Sebedi e a ro lak sina, na Jems e na tina na Jon. Narutul taxa nai lana xaati e rutul taxa faxaradak a vana sirutul. ²⁰ E nane xel nare e re ta'ulan na tamare lana xaati xuvul pana mu sisiak siri e re usi na Yesus. ²¹ E nari xapiak, ri falet xe la bina Kapanam.

A Mataa Pana Vovau Saat

Lk 4:31-37

Layaan a Yaan ina Fangaafusan sina mu Juda a savat, na Yesus xuvul pana mu rabuna, ri laak xe la lifu ina faxuvulan sina mu Juda e nane fepitaa tapang. ²² A mu rabuna ri langai a ferawaian sina e ri ipul senaso a ferawaian sina toxan a gutan, pife malaan sena fepitaian sina xasano rabuna aava ri masam pana vilaana si Moses. ²³ E monabe' mon ri ipul sena mataa pana vovau saat moxo, a laak saa la lifu ina faxuvulan e maa barak xuluri malaan, ²⁴ "Yesus ti Nasaret, no vubuk vil a so semaam? Naak no vubuk vil pangan nemaam! Ne texaas sema, nano, no Mataa Failai sina Piran."

²⁵ Na Yesus moxo, a maraleiane e a kuus, "No waan kasam e no ta'ulan a mataa aanabe'." ²⁶ E a vovau saat a vil faradakui a mataa e a kuup faagut e nane ta'ulane.

²⁷ E mui a mu rabuna pave, re ipulan na Yesus e ri fefiaian nari e ri kuus, "A so ta mo

nabe'? A fepitaian fa'ui pana gutan, bo? A mataa aanabe' a farawei a mu vovau saat e ri langai sina." ²⁸ Lavaxa, a lagasai pana vilaana si Yesus a falet fataapus xe la maana mu bina pe Galili.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Rabuna Xaves

Mt 8:14-17; Lk 4:38-43

²⁹ Lumui na Yesus e mu fefeng sina, ri savat xe lamalei e ri fe paan xe la lifu si Saimon narie Endru. Na Jems e na Jon, re falet xuvul pari sait. ³⁰ Na imu Saimon i taxa mati xuluna ivin e toxaan a giisan pana tana lalagaf. E fataapus ri xuus fatexaas na Yesus pana. ³¹ Na Yesus a paan xe sina e tao a mana e fatamasiaxe. A giisan sina a taxapus e nane tavai nari pana fanganan xari.

³² La leaaf layaan a ngaas a rul, a mu rabuna ti la bina, ri lisan a maana rabuna aava ri toxaan a giisan xuvul pana maana rabuna ri toxaan a vovau saat xe si Yesus.* ³³ A mu rabuna xapiak ti la bina, ri faxuvul pe la matana lifu. ³⁴ E nane vil faroxoi a rabuna aava ri toxaan a mu giisan e a gei tapin a mu vovau saat. A mu vovau saat xo, ri texaas sena taasaxa nane ti votan nari sena ferawai.

³⁵ La paanen lolof, nane tamasiak xe lamalei e fe paan xe la saxa nobina gof rao i fenung xe sina Piran. ³⁶ E na Saimon xuvul pana mu fefeng sina ri seng na

Yesus. ³⁷ Ri fe tingin xo nane e ri xuuse, "A maana rabuna, ri taxa fiaian nano."

³⁸ Taasaxa na Yesus a susuaa malaan, "Naapalaan, taara taa paan xe la saxano bina faasilak, rao ne ferawai pari. Nabe' a fufuna filimaan an siak." ³⁹ Nane falet xe la maana mu bina pe Galili e a ferawai lana mu lifu ina faxuvulan e gei tapin a mu vovau saat la tana rabuna.

A Mataa Pana Tapak

Mt 8:2-4; Lk 5:12-14

⁴⁰ La saxa yaan, saxa mataa aava tana tapak, a savat si Yesus. Nane bukaak e fenung xe si Yesus e kuus malaan, "Tamo no vubuxane, no taa vil faroxoiau."

⁴¹ Na Yesus xo muluk nane e tao a tana e xuuse, "Aang, ne vubuxane, naboxo a giisan siim a taxapus." ⁴² E fataapus a tapak sina mataa aave a malit e nane fo roxo.

⁴³ Na Yesus a pebukan faagutane e feng fa'ulie. ⁴⁴ A xuuse malaan, "Muta kuus fepuk pana faroxoiaan nano. No taa falet e no fe faxalum a taam xe sina priis e no taa tavai a Piran pana tatavaian siim. A tatavaian aave i taa usi a vilaana si Moses. ⁴⁵ Taasaxa mataa aave a falet e kuusan fasavat a roxoiaana aava na Yesus fo vile. Pevexo na Yesus pife fexaxaas sena laak la bina saxa ulaa rabuna ri tamaa fatagule. E voxo nane paan xe pe la xobingil

* **1:32:** A yaan sina mu Juda i taa tangpat la yaan a ngaas taa rul. Nabe' layaan a ngaas a rul a Yaan ina Fangaafusan a taxapus e a yaan mata ina 'wiik' taxa tangpat e voxo a rabuna ri fexaxaas sena faisok fulaa.

e maana mu rabuna xaves ri taxa falet xe sina pave.

2

Nane A Vil Faroxoi A Maalapen

Mt 9:2-8; Lk 5:18-26

¹ La saxanu yaan fo falet e nane ulaa fulaa xe Kapanam. A rabuna ri langai o nane i taxa waan lana saxa lifu pave. ² E a malila ri savat faxuvul e a lana lifu febas e faasilak la matana lifu sait. E nane ferawai xe sina rabuna pana Lagasai Roxo. ³ A saxanu tuvaat talafaat, ri lisan a saxa mataa a kana e mana maat e ri yaase pana ivin. ⁴ Ri pife fexaxaas sena yaase xe si Yesus senaso a malila. E voxo ri laak xe laa'ui xuluna lifu e ri ngas a nobina xena faduaiana mataa. E ri fasiove pana ivin xe si Yesus. ⁵ Na Yesus a xalum a namkai siri e a xuus a maalapen malaan, "Lak siak, ne lamon tapin a vilaana saat siim."

⁶ Taasaxa xasano rabuna aava ri masam sena Vuputkai si Moses, ri taxa nai lamon lana lalamonan siri sena ferawaian si Yesus e ri lamon malaan, ⁷ "Xenaso a mataa aanabe' a kuus fasaat malaan? Nase' ta mataa fexaxaas sena lamon tapin a vilaana saat sina mataa? A faisok sina Piran sang mon! Naak nane taxa bit!"

⁸ Fataapus paaliu na Yesus fo texaas sena lalamonan siri e a kuus, "Nami, mi lamon fasaat! Xenaso mi lamon malaan pana nobina siak ina lamon tapin a vilaana saat sina mataa aanabe'?" ⁹ A so ta ferawaian a malui sena kuusanaana? Tamo ne taa

kuus xe sina maalapen, 'Ne taa lamon tapin a vilaana saat siim!' o tamo ne taa xuuse, 'No tamasiak e no siak a ivin siim e no falet.' ¹⁰ Talo mi taa texaas sega, a Natuna Mataa aava toxan a gutan xena lamon tapin a mu vilaana saat sina rabuna, ne taa vile malaan." E nane kuus xe sina maalapen, ¹¹ "Nenia, ne xuus nano, tamasiak, siak a ivin siim e no paan xe la lifu siim!" ¹² E a maalapen a tamasiak marasaxa e siak a ivin sina e savat xe lamalei. A mu rabuna xapiak ri xalume e ri ipul e ri kuus fati a isina Piran. E ri kuus malaan, "Taara pi xaxalum a buk vilaana malaan lumua."

Na Yesus A Xel Na Matiu Livai

Mt 9:9-13; Lk 5:27-32

¹³ Na Yesus a sangas ulaa fulaa xe la vangana Laman Galili e a malila ri paan xe sina e nane fapiti nari pana lagasai sina Piran. ¹⁴ Layaan nane taxa sangas falet, a xalum na Matiu Livai, a lak si Elfias, i taxa nai la lifu ina maraan taakis. Na Yesus a xuuse, "No usiau!" E nane tamasiak e usi na Yesus.

¹⁵ Mui xo na Yesus fe fangan lana lifu si Matiu Livai e a mu rabuna ina siak taakis e mu rabuna pana vilaana saat, nari xapiak, ri taxa fangan xuvul pa Yesus e mu fefeng sina. A mu rabuna aava ri mangil sena vilaana saat siri, ri vubuk langaie e voxo ri usi xolane. ¹⁶ E saxano rabuna aava ri usi a vilaana sina mu Ferasi, ri xalum na

Yesus i taxa nai fangan xuvul pana mu rabuna pana vilaana saat e mu rabuna ina siak taakis. E ri fin a mu fefeng sina, “Xenaso nane taxa fangan xuvul pana mu rabuna ina siak taakis e mu rabuna pana vilaana saat? Naak a vilaana aanabe' pife roxo.”

¹⁷ Na Yesus a langai a ferawaian siri e xuus nari, “A rabuna aava ri piau ta giisan, ri pife paan xe sina mataa i'irin. Piau! Nenia, ne pife filimaan nabe' xena xelaana mu mataa aava ri lamon o ri taxa waan faroxo. Ne savat xena xelaana mu rabuna aava ri texaas o a vilaana siri a saat.”

A Vilaana Ina Falfaalan

Mt 9:14-17; Lk 5:33-38

¹⁸ Xasano Ferasi e mu rabuna aava ri usi na Jon, a mataa ina fasufan, nari xapiak, ri fuuna falfaal e saxano rabuna ri savat si Yesus e ri fia'i malaan, “Senasou a fefeng si Jon e mu Ferasi ri fuuna falfaal taasaxa mu rabuna siim ri pi falfaal?”

¹⁹ Na Yesus a xuus nari, “Naak a mu fesing sina saxa mataa aava rao i tamai, ri taa faalaan pana fanganan layaan a mataa aave i taxa waan xuvul pari? Piau! Tamo mataa aava rao i tamai

i taxa waan xuvul pari, ri taa pife falfaal. A yaan ina merawan mon! ²⁰ Tamo mataa naang i taa paan tapin a mu fesing sina, lavaxa la yaan aave bak, ri taa falfaal xena fakalimaan a mimilisaatan siri.”

²¹ E nane fin nari, “Nase' ta mataa i taa kap a valof ina marapi xavai pana pa-marapi fa'ui? Tamo no taa vil malaane a marapi fa'ui i taa gat faxuvule e a valof i taa tiririk falava. ²² E piau ta mataa i taa xapis a uma lana vaafa xavai. Tamo i taa vil malaane a vio i taa laak lana e i taa kawaasan a fanganan. A fanganan e vaafa taa kawaasanan. A rabuna masam, ri taa pai a vaafa fa'ui xena uma fa'ui.*

A Fufuna Yaan ina Fangaafusan

Mt 12:1-8; Lk 6:1-6

²³ La saxa Yaan ina Fangaafusan na Yesus a sangas lana uma e mu rabuna aava ri taxa usie ri lagai e ri taxa murul a fanganan pave e ri taxa ngane.† ²⁴ E saxano Ferasi ri xuus na Yesus, “Xalum nari, ri taxa vil a faisok la Yaan ina Fangaafusan. A vuputkai sitaara a kuus votan a vilaana ina faisok la Yaan ina Fangaafusan. A pife roxo ri

* **2:22:** (a) Na Yesus a kuus malaan senaso rao i xuus famasam nari pana lalamonan sina Piran. A lalamonan malaan, “Nase rao i usi a ferawaian sina Piran nane pife fexaxaas sena usi a vilaana ti kavai sait. A vilaana ti kavai e ferawaian si Yesus a patak famodak.” (b) Lana pok Inglis a paferawaian aanabe' taxa usi a xasa ferawaian paap malaan: “Mi taa pife timin a wain fa'ui lana vapak xavai aava ri vesane pana vapak ina tiir, piau! Layaan mi taa vil malaane a vapak xavai i taa tiririk e a wain taa talatiu. Taasaxa mi taa timin a wain fa'ui lana vapak ina tiir fa'ui.” † **2:23:** Ri pife fenau, a vilaana roxo sina mu Juda; tamo ri lagai ri fexaxaas sena siak fanganan ti la saxano uma.

taa vil malaane la yaan aan-abe'."

²⁵ Na Yesus a xuus nari, "Naak mi pife texaas sena xuuskuus ina vilaana a savat se Devit layaan nane xuvul pana mu rabuna sina ri piau ta fanganan e ri lagai?" ²⁶ La yaan si Abaiata aava saxa paamua ina mu priis sina Piran, na Devit a laak lana lifu lotu sina Piran e nane ngan a bret taap aava mu priis sina Piran sang mon ri fexaxaas sena ngane. Taasaxa na Devit a ngane e tavai a rabuna sina pana." *1 Sml 22*

²⁷ Ne Yesus a xuus nari fulaa, "A Piran pife timin a mataa xena xavang a Yaan ina Fangaafusan, piau! Nane timin a Yaan ina Fangaafusan xena xavangaana mataa. ²⁸ E voxo, a Yaan ina Fangaafusan xo, a Natuna Mataa a paamuiane."

3

Na Yesus A Vil Faroxoi A Saxa Mataa

Mt 12:9-14; Lk 6:6-11

¹ La saxa Yaan ina Fangaafusan fulaa na Yesus a laak lana lifu ina faxavulan e a mataa mana tapil i taxa waan. ² E saxano rabuna ri waan bang na Yesus pana senaso ri vubuk texaas tamo nane i taa vil faroxoi a mataa aave la Yaan ina Fangaafusan talo ri taa tiise sena. ³ E na Yesus moxo, xuus a mataa aava mana tapil, "Tamasiak e no tigna la nona rabuna."

⁴ E na Yesus a fin a rabuna, "A vuputkai si Moses a kuus o taara taa vil a vilaana roxo la Yaan ina Fangaafusan o

taara taa vil a vilaana saat? A kuus o taara taa xavang a mataa talo i taa waan faroxo o taara taa punuk a mataa?" E nari, ri pife sui a ferawaian sina, ri nai kasam mon.

⁵ E na Yesus a xalum nari e a vilauna a kasal taasaxa muluk nari senaso ri vungut sena mamaaluxan sina Piran. E nane xuus a mataa, "No faxaradak a maam!" E a mataa faxaradaxe e a mana fo roxo. ⁶ E fataapus a mu Ferasi ri tamasiak e ri fe savat faxuvul sina nutuvaat si Herot. Nari, ri ferawai faxuvul xena seng ta nobina xena punuxaan na Yesus.

A Malila Ina Rabuna Faasilak La Laman Galili

Mt 12:15-16; Lk 6:17-19

⁷ Na Yesus xuvul pana mu fefeng sina, ri falet e ri fe nai la vangana raarum e saxano rabuna ti Galili e ti Juddia ri usie. ⁸ A rabuna ti Jerusalem, ti Idumia e ti lu paa paaliu se Jordan e ti la saxa ro bina Tair e Saidan, a malila molava paaliu ri langai pana faisok na Yesus a vile e voxo ri savat faxuvul. ⁹ Na Yesus a xuus a mu fefeng malaan, "A malila aava ri taxa waan, ri tamaa fatalinau. Ne vubuxan ta saxa xaati i taa waan bangau e ne taa xawas xuluna." ¹⁰ Lumua nane fo vil faroxoi a malila e ri naixam soxote rao ri taa tao tuunei a tana senaso ri taxa vubuxan a roxoyan. ¹¹ E layaan a mu vovau saat ri xalume, ri turung xe sina e ri xukulai faagut malaan, "Nano ve no Natuna Piran!" ¹² E nane ferawai faagut xe

siri o ri muneta fasavat a isina la matavas.

Na Yesus A Xel A Yaamut Sangafilu Saxa Pana Taragua Sina

Mt 10:2-4; Lk 6:14-16; Fk 1:13

¹³ Mui na Yesus a laak xuluna put e xel nari aava nane vubuxan nari o ri taa fili-maan xe sina. E ri savat. ¹⁴ E nane siak fati a sangafilu saxa pana taragua e a fa-soxot nari pana mu Yaamut. Nane xuus nari, "Ne fo fati nami rao mi taa waan xuvul paga. Ne taa feng nami vaxa xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo ¹⁵ e vaxa mi taa toxan a gutan xena gei tapin a mu vovau saat." ¹⁶ A mataa sangafilu saxa pana taragua aave voxo: na Saimon aava ri xalie pana xasa isin, na Pita, ¹⁷ e na Jems, a lak si Sebedi xuvul pa tina, na Jon. Nane xali nare pana saxa isin, Boanesis, a malasuf ina isin aanabe' 'natuna vabarak.' ¹⁸ E na Endru, na Filip, na Baatalamiu, na Matiu Livai, na Tomas e na Jems a lak si Elfias, na Taadius, na Simon ti la parabuna Selot,* ¹⁹ e na Judas Iskeriot, a mataa aava pet lisan na Yesus xe sina mu rabuna saat xena punuxaana.

²⁰ Layaan na Yesus a ulaa-maan xe la lifu siri, a mu rabuna ri savat faxuvul fulaa xe sina. E voxo na Yesus xuvul pana mu fefeng sina ri piau ta yaan xari xena fanganan. ²¹ A mu pabung

si Yesus, ri langai o nane taxa waan fulaa e ri paan rao ri taa xel fa'ulie senaso a rabuna, ri xuus nari, "Naak na Yesus taxa ngong."

Na Yesus A Xalian Pa Bilsibul, A Paamua Sina Mu Vovau Saat

Mt 12:25-29; Lk 11:17-22

²² A saxano rabuna aava ri masam pana mu vilaana ti Israel e ri fuuna waan pe Jerusalem, ri sivimaan xe Galili. Ri ferawai se Yesus malaan, "Na Bilsibul a vawe e i taxa waan sina. Naak, nane taxa gei tapin a mu vovau saat pana gutan sina matalava sina mu vovau saat."

²³ Na Yesus a xel faxuvul nari xe sina e ferawai xe siri pana saxano ferawaian paap malaan: ²⁴ "Tamo a faxatangan sina rabuna i taa tapagal fepatok e ri taa fevis, a vilaana ina faxatangan i taa pife waan fatateak! ²⁵ Tamo a pabung taa tapagal fepatok e ri taa fevis, a pabung aanabe' i taa pife waan faroxo. ²⁶ Tamo na Setan i taa vis fa'uli nane xa e saxano saxa sina ri taa faapalau sena, nane i taa pife gut fulaa, piau! Nane fo taxapus! ²⁷ Tamo ta saxa mataa rao i taa fenau, nane pife fexaxaas xena laak palau lana lifu sina mataa tateak, piau! Paamua i taa pis fatateak a mataa aave e mui i taa siak tapin a maana mo sina ti la lifu. ²⁸ Ne xuus tuunei nami, a Piran sang mon i taa lamon tapin a mo mosaat e

* **3:18:** A mu Selot ri vubuxan o saxa siri mu Israel i taa piran king siri. Ri baian o na Sisaa ti Rom i taa siak fati a saxa topen, malaan se Herot, xena paamuian nari.

mu ferawaian saat aava mu rabuna ri vile. ²⁹ Taasaxa nase' ta mataa i taa ferawai fasaat pana Vovau Xaradak, a Piran i taa pife lamon tapin a vilaana saat sina naboxo e lumui sait, piau! A vilaana saat sina mataa aave i taa waan vulai xe vulai!”

³⁰ Na Yesus a kuus malaan senaso a rabuna ri fo kuus o nane toxan a vovau saat paaliu.

*A Pabung Si Yesus Ri Savat
Mt 12:46-50; Lk 8:19-21*

³¹ La saxa yaan na nina Yesus xuvul pana mu ti Yesus ri savat. Ri tigma lamalei e ri xuus fatexaase rao i taa langai siri. ³² A malila aava ri taxa nai fakaliuane ri xuuse, “No langai? Na ninaam e mu tiam ri taxa waan lamalei e ri taxa xel nano.”

³³ E nane sui a ferawaian siri malaan, “Nase' ve na ninaang e mu tiak?”

³⁴ E na Yesus a kaalum fepuk la palou ina rabuna aava ri taxa nai fakaliue e a xuus nari malaan, “Mi xalum na ninaang e mu tiak, ³⁵ a mu rabuna aava ri usi a ferawaian sina Piran, nari ve ri mu tiak e vasaak e ninaang!”

4

*A Mataa Ina Kaapisan
Mt 13:1-15; Lk 8:4-10*

¹ Na Yesus a faisok fulaa pana fapitiaana rabuna la vangana Laman Galili. E nane xawas xuluna xaati senaso a mu rabuna xaves ri savat faxuvul sina. E nane nai xuluna xaati aava taxa waan lana raarum e mu rabuna xapiak ri taxa nai langai pe la gun e faasilak la

vangana raarum. ² Na Yesus a tavai nari pana mu ferawaian paap. Nane ferawai xe siri malaanabe': ³ “Mi langai! A saxa mataa a falet e fetapalan xolan a kam ina ‘wiit’ la uma. ⁴ Nane tapinete e saxano kam ina ‘wiit’ ri poxo lana salan e mu maanu ri maa ngan xapine. ⁵ E xasano kam ri poxo la nobina toxai faat. A xavala pife temasaat xuluna e pife sivi temasaat lapia e a kam a fadui a xarei fa-taapus. ⁶ Taasaxa ngaas a lange e a kam aanabe' pife boak faroxo, a piloxos e fe-maiyang. ⁷ E xasano kam ina ‘wiit’ ri poxo lana yeis tuturuk. E a yeis aanabe' a palak e fe xafute e a ‘wiit’ pife fuua. ⁸ Taasaxa xasano kam ina ‘wiit’ ri poxo lana xavala roxo e ri palak faroxo e ri fuua. Saxanofuna ri fuua faroxo, xasanofuna ri toxan a kam xaves e saxanofuna ri toxan a kam xaves paaliu.”

⁹ E na Yesus a xuus nari, “Tamo mataa i taa lamon pana ferawaian siak i taa tingin a malasuf ina.”

¹⁰ Mui, lamina malila fo paan, a mu fefeng sina xuvul pana xasano rabuna ri fine pana mu ferawaian paap sina. ¹¹ Na Yesus a xuus nari, “A Piran a vubuk o mi taa masam faroxo sena ferawaian sina e ne fo xuus fatexaas nami o a fatataganan sina fo savat xo. Taasaxa mu rabuna aava ri waan lamalei ri taa langai a mu ferawaian siak lana ferawaian paap sang mon.” ¹² E voxo na Aisaia a kala malaan,

“Naapalaan ri kaalum taasaxa ri taa pife taraxalie. E ri langai taasaxa ri taa vungut sena fufuna. E voxo malaan ri taa pife puk a xunus iri. Tamo ri taa puk a xunus iri a Piran i taa vil tapin a vilaana saat siri.” Ais 6:9-10

Na Yesus A Xuus Fatexaas Nari Pana Malasuf Ina Ferawaian Paap

Mt 13:18-23; Lk 8:11-15

¹³ Na Yesus a fin nari fulaa, “Nami, mi pife texaas pana ferawaian paap aanabe' e bo? Malaafaa mi taa texaas sena xasano ferawaian paap? ¹⁴ A mataa aava xapis a kam ina ‘wiit’, nane xapis a ferawaian sina Piran. ¹⁵ A ferawaian aava poxo lana salan a malaan sena mu rabuna aava ri texaas sena langaian taasaxa na Setan a filimaan e siak tapin a mu ferawaian aava Piran fo xapise la xunus iri. ¹⁶ E saxano rabuna ri malaan sena kam ina ‘wiit’ a poxo lana xavala a toxai faat. Ri langaie e ri faxa'usie e ri faamamaas pana. ¹⁷ Taasaxa ri piau ta xarei ina lamon faagut, ri taxa waan famodak mon! Lumui xasano mataa rao ri tafang a gutan siri e ri taa fakasal nari, a lalamonan roxo siri i taa pife tateak fulaa, i taa malit. ¹⁸ E saxano rabuna ri malaan sena kam ina ‘wiit’ aava ri poxo lana yeis tuturuk. A mu rabuna aanabe' ri texaas sena langaian ¹⁹ taasaxa ri

lalamon temasaat pana mo ti la xavala e ri kanamsaat pana vubuxanaana tangop e maana mo xapiak. Ri taramangal a xasano mo. A maana buk mo aanabe' a paasan a ferawaian sina Piran e mu rabuna aanabe' ri pife vil fasavat a roxoyan. ²⁰ Taasaxa saxano rabuna ri malaan sena kam ina ‘wiit’ aava poxo lana xavala roxo. Ri langai e ri tao fatateaxe. E a ferawaian sina Piran i taa fasavat a roxoyan lana toyan siri malaan sena kam ina ‘wiit’ roxo aava fuaian a kam xaves e a kam xaves paaliu.”

Xasano Ferawaian Paap

²¹ E nane xuus nari, “Naak a mataa i taa timin a laam lapaana bi o lapaana ivin, bo? Piau! Nane taa timine laa'ui talo i taa lang lana lifu. ²² A so ta maana mo aava waan fufunai, lumui ri taa savat la matavas. E maana mo xafutan, lumui i taa savat la matavas. ²³ Nase' ta mataa a tangana talakas i taa langai a ferawaian aanabe' e i taa masame.”

²⁴ E na Yesus a xuus nari, “Ai, nami, mi taa lalamon pana ferawaian mi langaie. Tamo mi taa lalamon faagut pana, a Piran i taa tavai nami pana masaman fexaxaas sena lalamonan simi. ²⁵ Nase' ta mataa a toxan a masaman, lavaxa a masaman sina i taa savat molava sena. E nase' ta mataa piau ta masaman, a texaasan modak sina i tafe malit.”

²⁶ E mui nane kuus, “A fatatanganan sina Piran, i taa

savat molava malaan sena saxa mataa a tapalan a kam lana uma. ²⁷ La maana vung a mataa aave i taxa matef e la paanaas nane i taxa lo ti sangas. A kam aave, a boak e femolava malaafaa? Nane pife texaas. ²⁸ A xavala sang mon a fapalak a mo lana uma. Paamua a paxana a savat e mui a putuna a savat e lumui a xalana a savat molava la putuna o la unguna. ²⁹ E lumui layaan a xalana fo matoxol a mataa aanabe! a faisok e murule. Naboxo a yaan ina faxuvulaana fanganan a savat.”

A Ferawaian Paap Pana Mastaat

Mt 13:31-32; Lk 13:18-19

³⁰ Na Yesus a sei nari, “Ne-taara taa kuusan famatavas a fatataganan sina Piran malaafaa talo mi taa masame? E taara taa ferawai paap malaafaa xena xalie?”

³¹ Nane a malaan sena saxa wai taara xalie pana mastaat. A kam ina pife malaan sena kam ina saxano wai o fanganan ti la uma, piau! A kam ina mastaat a modak paaliu. ³² Tamo mataa i taa xapise e lumui a molava, nane a peraroxo sena xasano fanganan lana uma. A raxan ina a molava e mu maanu ri maa nai xuluna senaso a lana marafut.”

³³ Na Yesus a ferawai xe sina rabuna pana mu ferawaian paap malaan fexaxaas sena lalamonan siri. ³⁴ Nane pife kuusan famatavas a malasuf ina ferawaian sina xe siri, piau! Nane ferawai pana mu

ferawaian paap mon. E layaan a mu fefeng sang mon ri taxa waan xuvul pana, lavaxa nane kuusan xapin a fufuna maana ferawaian paap.

*Na Yesus A Faluai A Taas
Mt 8:18-27; Lk 8:22-25*

³⁵ E leaaf lana yaan naang xo, nane xuus a mu fefeng sina malaan, “Taara taa falet xe la paxasing ina laman.”

³⁶ Ri paan tapin a mu rabuna e ri xawas xuluna xaati aava na Yesus taxa waan xuluna e ri falet xuvul pana. E saxano xaati ri falet xuvul pari sait. ³⁷ E a reref molava a tamasiak e a tof a laak lana xaati e fataapus a xaati febas pana raarum. ³⁸ Taasaxa na Yesus si, taxa mati matef pe xuluna xaati. E ri xel fapungane e ri xuuse, “Rao taara xarak naboxo, naak no pife lamon semaam.”

³⁹ E na Yesus moxo, a tamasiak e farawei a reref e taas, a kuus malaan, “Fo taxapus xong!” E fataapus a reref a taxapus e taas a luai fulaa.

⁴⁰ E na Yesus a sei a mu fefeng, “Xenaso mi taxa mataut malaan? E xenaso mi piau ta namkaian tuuna?”

⁴¹ E ri femataut paaliu e ri fefiaian nari xa malaan, “A mataa aanabe! ve nase! A reref e taas re langaie!”

5

A Mataa Pana Vovau Saat Xaves

Mt 8:28-34; Lk 8:26-39

¹ E ri savat la saxa paxasing ina laman, la bina sina mu

Gerasa.* ² Na Yesus a du ti lana xaati e fataapus a saxa mataa aava toxan a vovau saat a savat sina. A mataa aanabe' fuuna taagul vulai la matana xawaa. ³ Nane fuuna matef la matana xawaa e pi ta mataa a fexaxaas i taa pise. A 'sein' sait pife fexaxaas sena pisaana. ⁴ Faaxaxaves ri pis a mana e kana pana 'sein' taasaxa fuuna piit a 'sein' o saxano mo ri pis fatateaxe pana. A gutan sina a molava faagut e piau ta mataa fexaxaas sena yot fatateaxe. ⁵ Vulai la paanaas e lavung, nane fuuna taagul la matana xawaa e xuluna put e fuuna faati kuup e i taxa putuk vulan a tana pana fisa o pana faat.

⁶ Nane xalum na Yesus i taxa sangasmaan lasuun e falapuk e fe bukaak la no Yesus. ⁷ Nane ferawai faagut malaan, "Yesus, nano, no Natuna Piran Laa'ui! No vubuk vil a so sega? Ne fenung xe siim pana isina Piran, no muta tavaiau pana maasaxan!" ⁸ A ferawai malaan senaso na Yesus a xuuse, "Nano, no vovau saat, no ta'ulan a mataa aanabe'!"

⁹ E na Yesus a fin a vovau saat aava vao a mataa aanabe', "A isaam nase'?"

E a vovau saat a sui a fiaian sina, "Na Aami, senaso nemaam, ma malila." ¹⁰ E nane nung faagutan na Yesus o i taa muta feng tapin nari, mu vovau saat, xe la xasano bina patak.

¹¹ Faasilak seri a tagaan ina vio xaves ri taxa fangan xuluna fomirak put. ¹² E a mu vovau saat ri fenung faagut xe si Yesus malaan, "A fexaxaas no taa feng nemaam xe sina mu vio aapave?" ¹³ E na Yesus a turoxo xe siri rao ri taa falet saa. E mu vovau saat ri ta'ulan a mataa aave e ri paan xe sina mu vio. A mu vio aanabe' moxo, ri fefalayai saa xe la talasaafan sina bina. A mu vio ri fexaxaas malaan sena 2,000! Ri lalaas du xe lana raarum e nari xapiak ri xarak e ri maat.

¹⁴ A mu rabuna ina faxatangaana mu vio ri sinuf e ri fe lisan a lagasai lana bina lava faasilak e lana mu bina xapiak. E maana rabuna ri paan xe pave xena xalumaana mo aanabe'. ¹⁵ Ri fesavat si Yesus e ri xalum a mataa aava mu vovau saat ri mo vawe e ri taagul xuvul pana. Naboxo i taxa falak a marapi e a lalamonan sina a matavas e i taxa nai faroxo. E a mu rabuna ri xalume e ri mataut. ¹⁶ A rabuna ina faxatangaana mu vio, ri xuus a xasano rabuna pana mo aava fo savat sena mataa aava mu vovau saat mo waan la tana paamua. E ri kuusan a mu vio siri sait. ¹⁷ A mu rabuna, ri kuus faagut rao na Yesus i taa ta'ulan a bina siri e i taa paan xe la saxa nobina patak.

¹⁸ Layaan na Yesus i taxa xawas fulaa xuluna xaati a mataa aava vovau saat mo waan la tana, a fin na Yesus

* **5:1:** Na Luuk a xali a rabuna ti la bina aanabe' pana Gerasin (Lk 8:26,37) e na Matiu a xali nari pana Gadarin (Mt 8:28)

rao i taa falet xuvul pana.
 19 Taasaxa na Yesus a pife kuus turoxo pana, a xuuse, "No paan saa xe la lifu siim e xe sina mu fesing siim. E no xuus nari pana maana mo a Memai fo vile sema e malaafaa a muluk nano."
 20 Lavaxa, a mataa aanabe' a falet e taxa kuusan fasa- vat a mo na Yesus fo yesane sena la maana mu bina pe Dekapolis. E mu rabuna, ri ipul faagut pana e ri lamon faaxaves sena.

A Lak Si Jairus E Saxa Tefin Pana Giisan

Mt 9:18-26; Lk 8:41-56

21 Na Yesus a ulaa fulaa xe pe la saxa paxasing ina Laman Galili. E a malila ri savat xe sina pe la vangana raarum. 22 E saxa matalava ti la lifu ina faxavulan a savat, a isina na Jairus. Nane xalum na Yesus e filimaan e maa bukaak faasilak la ka Yesus. 23 E nane fenung faagut xe si Yesus malaan, "A lak tefin siak faasilak rao i maat. Ne vubuk o no taa falet e no taa tao a tana talo i taa roxo fulaa." 24 Na Yesus a falet xuvul pana e a malila ri usie e ri ivung faasilak paaliu lamina.

25 A saxa tefin la palou ina malila aanabe', nane a xax- alum a fulun vulai la maana yaan. Nane fo toxan a gi- isan aanabe' pana mariaas sangafilu saxa pana taragua. 26 E mu rabuna i'irin ri famasaxe pana maana buk irin xaves e a tefin a maraan nari pana tangop xapiak sina taasaxa giisan sina pife taxa- pus famodak, piau paaliu!

27 A tefin aanabe' a langai sena faisok si Yesus e nane fe laak la palou ina rabuna aava ri taxa usi na Yesus e nane sangas faasilak lumui la mi Yesus e a tao a marapi sina. 28 Senaso a il- isai malaan, "Naak tamo ne taa tao a marapi sina mon ne taa roxo fa'ulaa." 29 Lavaxa, nane vil malaane e fataapus paaliu a ria la tana a pagala e nane nasam a giisan ti la tana fo taxapus paaliu.

30 E na Yesus a texaas o saxano gutan fo falet, e voxo nane ti tapuk e fiafai, "Nase' tao a marapi siak?"

31 E a mu fefeng si Yesus ri sui a fiaian sina malaan, "Ai, no xalum a malila ri taxa pitai xolai la taam e xenaso no fiafai malaan: nase' tao a marapi la taam?"

32 Na Yesus a kaalum xolai e a vubuk texaas o nase' fo tao a marapi sina.

33 Taasaxa, a tefin aave nane texaas o nane fo vil a mo aanabe' e a mataut e radakui faagut. E nane falet e fe bukaak la ka Yesus e kuusan xapin a maana mo nane fo vile. 34 E na Yesus a xuuse, "Lak siak, a namkaian siim fo vil faroxoi nano. No taa falet e a xunus ima i taa malui, a giisan siim fo taxapus!"

35 Na Yesus i taxa ferawai lunai e saxanu sisiak sina matalava ina lifu ina faxavu- lan aave ri savat e ri xuus a matalava, "A lak siim fo maat xong, xenaso no taxa lo fisorak a mataa ina fepitaa aanabe'?"

³⁶ Taasaxa na Yesus fo texaas sena so ta mo ri kuusane. Nane a xuus a matalava ina lifu ina faxuvulan malaanabe', "No muta mataut naboxo. No taa namkai mon."

³⁷ E na Yesus a ti votan a xasano rabuna ri taa pife paan xuvul pare. Na Saimon Pita, Jems e na Jon a saxa ti Jems, narutul sang mon rutul usi na Yesus. ³⁸ E ri fe savat la lifu sina matalava aave e na Yesus a xalum nari pave, ri taxa felingai faagut senaso ri taxa fetaangiis. ³⁹ E na Yesus a laak la lifu e fin nari, "Sena-sou mi felingai faagut pana taangiisan simi? A lak aanabe' pife maat paaliu. Nane taxa matef move." ⁴⁰ E mu rabuna ri fenangon xuluna. Taasaxa nane feng tapin nari xe lamalei.

E nane xel mon a tamana lak e ninana o re taa laak xuvul pana e a fefeng talatul sina. E ri laak xe la nobina aava lak taxa mati lana. ⁴¹ E na Yesus a tao a mana lak e xuuse malaan, "Talita Kum!" A malasuf ina paferawaiian aanabe' a malaan, "Lak tefin, ne xuus nano, no tamasiak!" ⁴² E fataapus a lak tefin aanabe' a tamasiak e sangas. A mariaas sina lak a sangafilu saxa pana taragua. E na ninana e tamana e fefeng talatul sina ri ipul faagut paaliu sena gutan si Yesus.

⁴³ E na Yesus a xuus faagutan nare o re muta xuus ta saxa mataa pana mo aanabe'. E nane xuus nare sait o re taa tavai a lak pana fanganan.

A Vilaana Sina Mu Rabuna Ti La Fufubina Si Yesus

Mt 13:53-58

¹ E nane ta'ulan a bina aapave e falet xe Nasaret, a bina sina e mu fefeng sina ri usie. ² Layaan a Yaan ina Fangaafusan a savat, nane laak lana lifu ina faxuvulan e i taxa fapiti a mu rabuna pave e ri ipul sena e ri kuus, "A siak a texaasan sina ti faa? A so ta masaman nabe'? Nane nase' e a toxtan a gutan molava xena vilaana maana mo fa'ipul malaan? ³ Nane a mataa ina faisok mon, bo? A lak si Maria? A mu tina va na Jems, Yosep, Juut e na Simon, ri taxa waan xuvul pataara, bo? E mu vasaana sait, a sou ri pife waan la palou itaara?" E voxo ri marala pana.

⁴ E na Yesus a xuus nari, "A rabuna ti lasuun ri taa suaian a mataa aava i taxa xuus nari pana ferawaiian sina Piran. Taasaxa rabuna ti la bina sina e mu tauna sait, ri taa pife suaiane." ⁵ E nane fexaxaas sena tao faroxoiaana saxanu rabuna mon, pife xaves. A mu rabuna ti Nasaret, ri langai pesalai sina e nane pife fexaxaas sena vil a mo ina gutan pave. ⁶ Nane ipul senaso a rabuna pave ri pife toxtan a namkaian e voxo nane falet xe la xasano bina patak xena fepitaa.

Na Yesus A Tavai A Mu Yaamut Sina Pana Gutan

Mt 10:1,5-16; Lk 9:1-6

⁷ E nane xel faxuvul a mu yaamut sangafilu saxa pana taragua e feng nari o ri taa falet taragua pa taragua. E

nane tavai nari pana gutan xena gei tapin a mu vovau saat. ⁸ E nane xuus fatexaas nari o ri muta siak ta fanganan, bi o faat xena sangasan siri. Ri taa siak a wai ina xipa sang mon. ⁹ E a fexaxaas ri taa siak a 'slipa' siri taasaxa piau ta xuxulan taragua. ¹⁰ E nane xuus nari sait, "Layaan a saxa mataa i taa tavai name pana nobina xena taagul, me taa taagul pave fefexaxaas sena yaan me taa falet xe la xasano bina fulaa. ¹¹ E tamo mu rabuna ti la saxano bina ri taa pife suaian name o taa langai pesalai seme, me taa ta'ulan a bina aave e layaan me taa falet me taa saf tapin a pof ti xuluna kame. Senaso a pof aave i taa fakalimaan o vilaana saat siri taxa waan lunai."

¹² E nari xapiak ri falet e ri fasei a mu rabuna o ri taa puk a xunus iri e ta'ulan a vilaana saat siri. ¹³ E a mu yaamut ri gei tapin a mu vovau saat sina malila e ri noxol a rabuna aava ri giis e ri savat faroxo fulaa.

*A Punuxaan Na Jon
Mt 14:1-12; Lk 9:7-9*

¹⁴ Na King Herot a langai sena faisok si Yesus senaso a saxanu tuvaat ri kuusan malaane, "Na Jon ina Fasufan fo to fa'ulaa. A savat fulaa ti la mamaat e voxo a gutan ina vesanaana maana mo fa'ipul taxa waan sina!"

¹⁵ E xasano rabuna taxa kuus malaan: "Na Ilaija xo!" E xasanofuna ri kuus, "Piau, a saxa mataa ina kuus fatuxai xo! Malaan sena mu

rabuna ina kuus fatuxai ti kavai!"

¹⁶ Taasaxa layaan na Herot a langai pana faisok si Yesus nane taxa lo kuus, "Na Jon xo! Ne fo patal tapin a putuna taasaxa to fa'ulaa ti la mamaat."

¹⁷ Senaso paamua na Herot a feng a rawen sina e ri fo pis na Jon. Nane a vil malaane senaso na naasana, na Herodias, a toxan a marala se Jon. Paamua na Herodias a tefin si Filip, a ti Herot. ¹⁸ E na Jon fo xuus na Herot, "Ai, no taxa vil a vilaana saat ve. Pife roxo no taa tamai si naasa tiam." Senaso na Filip taxa to lunai. ¹⁹ E na Herodias a xaiyaasaan na Jon e nane vubuk rao i taa punuxe taasaxa nane pife fexaxaas ²⁰ senaso na Herot a mataut se Jon. Nane texaas o na Jon a mataa roxo e a mataa sina Piran e voxo nane tao fatateaxe lana vipis e vaxa na Herot a vubuk langai a ferawaian sina, taasaxa saxano ferawaian sina nane vungut sena malasuf ina.

²¹ E saxa yaan a savat, a yaan lava si Herot, a yaan ina luluuxan sina. E na Herot a vil a fenamo xana mu matalava sina: mu rabuna fefasaa, mu rabuna ina paamuian a mu rawen e mu matalava ti Galili, nari xapiak, ri savat. ²² E a lak tefin si Herodias a filimaan e taxa tia la matana rabuna e ri nanam temasaat pana tian sina.

E na Herot a xuuse, "Finau pana a so ta vubuxanan siim e nenia, ne taa tavai nano pana!" ²³ E na Herot a

kuus fakalimaan, “A so ta mo no taa nungau pana fex-axaas sena xavil molava ina xavala siak, ne taa tavai nana pana!”

²⁴ E a lak tefin si Herodias a falet e fin na ninana, “Ne taa nung na Herot panaso?”

E na Herodias a xuuse, “Fiai pana putu Jon, a mataa ina fasufan.”

²⁵ E a lak tefin a fala xe si Herot e nunge malaan, “Ne vubuk o no taa tavaiau, mon-abe' mon, pana putu Jon, a mataa ina fasufan. Lisanmaane lana ‘plet’.”

²⁶ Na Herot a mimilisaat paaliu pana fiaian sina lak taasaxa nane fo fakalimaan o i taa vil a vubuxanan sina e a mu rabuna si Herot sait, ri fo langai a ferawaian sina e voxo nane kuus turoxo pana.

²⁷ E fataapus na Herot a feng a mataa i taa fe patal tapin a putu Jon e i taa lisanmaane. E voxo a mataa a falet e fe punuxe lana lifu ina vipisan ²⁸ e lisan a putu Jon lana ‘plet’ e tavai a lak tefin pana. Mui a lak tefin a tavai na ninana, na Herodias, pana. ²⁹ Layaan a mu fefeng si Jon ri langai sena, ri falet xe si Herot xena siak a vipin si Jon. Ri siaxe e ri fe xaafane lana liing.

Fafanganaana Mu Rabuna 5,000

Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jn 6:5-13; Mt 8:2-9

³⁰ E a mu yaamut aava na Yesus a feng nari taragua pa taragua, ri maa savat fa'ulaa si Yesus e ri kuusan a maana mo ri fo vile e a maana mo ri fo fepitaa pana. ³¹ E nane a xuus nari, “Filimaan xuvul

paga xe la bina vingil xena maagus famodak.” Nane kuus malaan senaso a malila ri taxa lo savat vulai e a mu yaamut ri piau ta yaan ina fanganan e maagusan.

³² E voxo nari xapiak, ri xawas xuluna xaati e ri falet xe la xasa bina xobingil.

³³ Taasaxa saxano rabuna ri xalum taraxali nari xuluna xaati e voxo a malila ti la maana nu bina pave ri fala paamuin nari e ri fe savat paamua seri. ³⁴ Layaan na Yesus a ung nane xalum a tang malila aanabe' e a vi-launa a muluk nari senaso ri piau ta mataa xena paamuianaan nari. Ri taxa milung malaan sena sipsip aava piau ta mataa xena faxatangaan nari. E voxo nane fapiti nari fulaa pana maana mo xaves.

³⁵ E faasilak naboxo a ngaas taa rul e a mu fefeng sina ri xuuse, “Ai, a bina aanabe' ve a vingil e faasilak i taa suk, ³⁶ feng tapin et nari talo ri taa paan saa xe la saxano bina aava toxai fanganan xena mamareiai.”

³⁷ Taasaxa nane sui a mu fefeng sina e kuus, “Nami, mi taa tavai nari pana fanganan.”

E ri fine, “Bo? A mataa taa faisok pana fulun pisik-tul xena faxuvul a faat fex-axaas sena maraan a bret xari. Taara taa fe tapin a faat malaan xena maraan bret a fexaxaas sena malila aanabe'?”

³⁸ E nane xuus nari, “Fe kaalum, mi toxan a bret talavisan taxa waan?”

E ri fe fakate e ri suie, "A bret pama e fomirak din taragua taxa waan."

³⁹ Na Yesus a xuus a malila o ri taa nai faxuvul lapia. ⁴⁰ E voxo ri nai lana maana xoxovulaian. ⁴¹ E nane siak a bret pama e din taragua e nane kaalum xe laa'ui la xunavata e fenung pana fanganan. Nane viak a bret e taxa lo tavai a mu fefeng pana xena fepatoxanaana xe sina rabuna. E a viak tavai nari pana ro din sait. ⁴² A maana mu rabuna xapiak, ri fangan e ri maasi. ⁴³ E mu fefeng ri tifi a bi sangafilu saxa pana taragua pana xavil ina fanganan. ⁴⁴ E a rabuna tomexaan aava ri fangan a fexaxaas sena 5,000.

Na Yesus A Sangas Xuluna Laman

Mt 14:22-32; Jn 6:15-21

⁴⁵ E fataapus na Yesus a faxawas a mu fefeng xuluna xaati e feng nari xe la paxasing ina Laman Galili, xe la saxa bina Betsaida. La yaan aave, nane sang mon a feng fa'uli a rabuna. ⁴⁶ Layaan a mu rabuna fo falet nane laak xe xuluna put xena fenung xe sina Piran.

⁴⁷ A bina xo suk e a mu fefeng aave ri taxa falet xuluna xaati la palou ina Laman Galili. E na Yesus ve, i taxa waan pe xuluna put. ⁴⁸ E nane xalum nari, ri taxa xaul faagut pana fos senaso a reref a fiit faagut. La xunavung nane filimaan faasilak la tari e taxa sangas xuluna laman e rao i taa paaliu nari. ⁴⁹ Taasaxa ri xalume

taxa sangas xuluna laman e ri kuup faagut senaso ri lamon o a rongan. ⁵⁰ Nari xapiak ri xalume e ri mataut.

E fataapus nane ferawai xe siri, a kuus malaan, "Muta mataut; nenia move." ⁵¹ E nane xawas xuluna xaati siri e a reref a taxapus. E nari, ri ipul paaliu sena gutan sina. ⁵² Ri fo mo xalum a faisok sina pana viak tavaiaana malila pana fanganan taasaxa ri pife lamon faroxo sena.

A Gutan Si Yesus Xena Vil Faroxoi A Rabuna

Mt 14:34-36

⁵³ E nari, ri falet xuluna xaati xe la bina Genasaret e ri ung e pis fatateak a xaati pave. ⁵⁴ Layaan a mu rabuna ri xalum taraxali na Yesus ⁵⁵ ri falet xe la maana nu bina faasilak e ri fe xuus a mu rabuna e ri xelmaan nari aava ri giis xe si Yesus. ⁵⁶ E la maana yaan layaan nane savat la saxa bina, modak o molava, a mu rabuna pave ri fuuna xel faxuvul a mu rabuna pana giisan xe la bina ina faasot e ri fe nung na Yesus rao a rabuna giis ri taa tao mon a marapi sina. E nase' ta mataa i taa tawe a giisan sina i taa taxapus e i taa roxo fulaa.

7

A Fepitaian Sina Mu Ferasi
Mt 15:1-20

¹ E saxa nutuvaat Ferasi e saxano mataa aava ri fepitaa pana vuputkai si Moses, ri filimaan ti Jerusalem e ri maa savat si Yesus. ² E ri xalum a saxano fefeng si Yesus ri

taxa fangan pana mari vusiit senaso ri pife xamak a mari paamuina fanganan. ³ A mu Ferasi e maana xasano Juda ri taa pife fangan tamo a raarum xena xamaxaana mari pife waan. A mu buri ti kavai ri fapiti nari o layaan ri pife xamak a mari a lalosaat taa waan la toyan siri e voxo ri taxa usi a vilaana malaan. ⁴ E layaan ri filimaan ti la bina ina maraan fanganan ri pife fexaxaas sena fangan tamo ri pife xamak a mari. E maana vilaana aava ri langaie sina mu buri, ri faxa'usie, malaan sena gonaana 'kaap' e xamaxaana mu 'dis' o 'sospen' siri.

⁵ E a mu Ferasi aave ri maa savat si Yesus e ri fine, "Senasou a mu fefeng siim ri pife usi a vilaana ti kavai e ri taxa lo fangan pana mari aava vusiit?"

⁶ E na Yesus a sui a fiaian siri, "A tuuna paaliu ne xuus nami, na Aisaia fo xalei a maana bitan sina mu butaara e nami vaxa mi mu rabuna ina bitan malaan seri. Na Aisaia a xalei a ferawaian sina Piran malaan:

'A rabuna aanabe' ri suai sega pana ferawaian siri taasaxa lamonan siri a patak paaliu. ⁷ A tuuna, ri fenung taasaxa ri fenungmaat. Ri taxa fepitaa pana vilaana sina mataa mon, ri pife usi a lalamonan siak." *Ais 29:13*

⁸ Na Yesus a sei nari, "Nami, mi langai pesalai sena ferawaian tateak sina

Piran e mi usi a vilaana sina rabuna mon!"

⁹ E nane kuus fulaa, "Mi texaas faagut tuuna pana vilaana ina vil tapin a ferawaian sina Piran xena usi a lalamonan simi. ¹⁰ Na Moses a kuus malaanabe', 'Suai se tamaam e ninaam' e fulaa, 'Nase' ta mataa i taa kuus fasaat se ninana o tamana, lavaxa a mataa aave a mu rabuna ri taa soxoi punuxe pana faat.' ¹¹ Taasaxa nami, mi kuus malaan, "Tamo ta mataa taa xuus na ninana o tamana malaan "Ai, a maana mo siak ne fo tavai a Piran pana, ne pife fexaxaas xena xavang name. A maana mo xapiak siak a koban." (A malasuf ina vapaling 'koban' a malaan: a maana mo ri fo faatataap pana.) ¹² E nami, mi ti votan a mataa aava kuus malaan: nane taxa rawetan na ninana o tamana. ¹³ E voxo mi vil tapin a ferawaian tateak sina Piran e mi usi a lalamonan simi e vilaana sina rabuna ti kavai. E a buk vilaana saat malaanabe' a pife saxa mon!"

¹⁴ E na Yesus a xel a mu rabuna e nane xuus nari, "Mi langai! Langai nabe' e mi taa masam! ¹⁵ Piau ta mo i taa laak lana mataa i taa vil falalosaate, piau! Taasaxa maana mo a mataa taa vile, a maana mo aanabe' ri falalosaat a mataa. ¹⁶ Langai e lamon pana ferawaian siak!"

A Mu Fefeng Ri Fiai Sena Vilaana Saat

¹⁷ Layaan na Yesus a ta'ulan a mu rabuna nane laak lana lifu e mu fefeng

ri fine pana ferawaian paap sina. ¹⁸ E nane xuus nari, "Nami sait, mi vungut sena malasuf ina ferawaian aanabe'!? Nami, mi pife masam o a mo aava i taa laak la valana mataa, tamo i taa ngane, a pife fexaxaas sena vil falalosaat a mataa. ¹⁹ Senaso a mo aava nane taa ngane, a sivi la vilau ina e nane taa pesane." (Pana ferawaian aanabe' na Yesus a vil tapin a faati votaian xuluna saxano fanganan aava mu Juda ri pife fexaxaas sena ngane.)

²⁰ E nane kuus fulaa, "A mo aava i taa savatmaan ti la lamonan sina mataa ve, i taa kawaasan a naian sina. ²¹ Senaso ti lana mataa, ti lana lalamonan sina e lana xunus ina a vilaana saat a sasavat. A vilaana saat malaan sena fenauan, paruxan, punuk mataa, siaxan a tefin sina xasa mataa, ²² naixaaman, saatan e fasaamaatan, piilaana saxa mataa, lamon falavaiaian nano e pife kuus fati a isina Piran. ²³ A maana mo malaan a savat ti lana mataa e kawaasan a vilaana sina."

Na Yesus A Xavang A Saxa Tefin Ti Tair

Mt 15:21-28

²⁴ Na Yesus a tamasiak xuvul pana mu fefeng sina e ri falet xe kol lana nu bina faasilak Tair. Layaan ri laak lana lifu pave nane baian a mu rabuna taa texaas o nane taxa waan. Taasaxa nane pife fexaxaas sena fufunai. ²⁵ Saxa tefin a langai sena e fataapus a filimaan e maa bukaak la no Yesus senaso a lak tefin sina a toxan a

vovau saat. ²⁶ E a tefin aave a pife Juda, a fufubina sina pe Fonisia pe Siria. E nane xo taxa lo fin na Yesus pana vil faroxoiaana lak tefin sina.

²⁷ E na Yesus a xuus nane pana ferawaian paap, "Maam pife siak a fanganan sina mu rafulak e tavai a mu piu pana. A roxo sena mu rafulak taa fangan maasi paamua."

²⁸ Taasaxa a tefin a sui a ferawaian sina malaan, "Ai, Matalava, no kuus tuuna taasaxa layaan a rafulak ri taxa fangan, a mu piu aave ri taxa waan faasilak e ri piak a xavil ina fanganan i taxa lo poxo."

²⁹ E na Yesus a xuuse, "Tefin no sui faroxoi a ferawaian siak e voxo a fenungan siim fo fexaxaas. A lak siim fo roxo fulaa xo. A vovau saat fo ta'ulane."

³⁰ E a tefin a ulaa fataapus xe la lifu sina e tingin a lak tefin sina i taxa mati xuluna ivin e a vovau saat fo paan sena.

A Mataa Aava Vaang E Po
Mt 15:29-31

³¹ E mui na Yesus e mu fefeng sina, ri sivi xe puua la saxa bina Saidan e ri falet ulaa xe la Laman Galili, xe la mu bina Dekaapolis. ³² E saxano rabuna, ri lisan a saxa mataa aava vaang xe sina. A mataa vaang aanabe' pife fexaxaas sena ferawai faroxo sait. E ri fenung xe si Yesus rao i taa timin a mana xuluna putuna talo i taa roxo.

³³ Na Yesus a sangas tapin a malila xuvul pana mataa vaang. E nane timin a

vipirigum ina mana la tangana mataa aave. E na Yesus a kaanus xe la mana e tao a xalemana mataa pana. ³⁴ E nane kaalum xe laa'ui la xunavata e maagus e kuus, "Efefaata!" (A malasuf ina: talakas) ³⁵ A tangana mataa a matavas e xalemana pife pasak fulaa. E a mataa aanabe' a fexaxaas sena ferawai faroxo.

³⁶ Na Yesus a ferawai faagut xe siri xapiak o ri taa muneta xuus fatexaas a mu rabuna pana. Taasaxa la maana yaan nane taxa lo xuus votan nari, ri taxa lo kuusan fasavat a faisok sina. ³⁷ E a mu rabuna aava ri langai sena, ri ipul paaliu e ri kuus malaan, "A mataa aanabe' a vil faroxoi a maana faisok xapiak sina. Nane fexaxaas xena fatalakasaana tangana mataa e vil faferawai a mataa po."

8

A Fanganan Xana Rabuna 4,000

Mt 15:32-39

¹ La saxa yaan fulaa a malila ri savat xe si Yesus e ri piau ta fanganan. E voxo nane xel a mu fefeng sina e a xuus nari malaan, ² "Ne muluk a malila aanabe' senaso ri fo waan xuvul paga pana yaan talatul e naboxo ri piau ta fanganan. ³ Tamo ne taa feng fa'uli nari xe la mu lifu siri ri taa giis pana lagaian senaso saxano rabuna ri filimaan ti lasuun paaliu."

⁴ A mu fefeng sina ri fine malaan, "A bina aanabe'

a bina vingil. Maam taa maraan a bret faa xena famasiaana malila aanabe'?"

⁵ E nane fin nari, "Mi toxan a bret talavisan?"

E ri xuuse, "A pisiguak."

⁶ Nane xuus a malila o ri taa nai lapia. E nane siak a bret pisiguak e fenung xe laa'ui pana e viaxe. E mui a lisane xe sina mu fefeng sina xena tavaiaana malila pana.

⁷ Ri toxan a xasanu miraxan a din sait e na Yesus a fenung pana nu din e mui a xuus a mu fefeng rao ri taa tavai a mu rabuna pana sait. ⁸ E a malila ri fangan e ri maasi. Lamina fanganan a toxan a fanganan a soliu taxa waan e voxo a mu fefeng ri tifi a bi molava pisiguak pana mu xavil ina. ⁹ E a malila aava ri fo fangan ri fexaxaas sena 4,000. E na Yesus a feng fa'uli nari.

A Fepialaian Xuvul Pana Mu Ferasi

Mt 16:1-12

¹⁰ E nane xawas xuluna xaati fulaa xuvul pana mu fefeng sina e ri falet xe la nobina Dalmanuta.

¹¹ E saxano Ferasi ri savat xena fepialai xuvul pana senaso ri vubuk rao i taa fa'ipul nari pana saxano vilaana xena fakalimaan a gutan sina Piran. Ri fo filimaan xena tafangaana.

¹² E nane a maagus faagut la vilau ina e kuus malaan, "Xenaso a mu rabuna malaan se' mi vubuk seng a fakalimaan? Ne kuus tuuna paaliu o piau ta fakalimaan i taa savat xe simi." ¹³ E nane ta'ulan

nari e xawas xuluna xaati e ri fe paan fulaa xe la saxa paxasing ina Laman Galili.

Na Yesus A Fa'isin A Lalamonan Saat Pana Yiis

¹⁴ E a mu fefeng lana xaati xo, ri lamamaaluf paaliu pana maraan bret. Ri toxan a bret saxa mon lana xaati. ¹⁵ E na Yesus a xuus nari, "Mi taa faxatang faroxo pana yiis sina mu Ferasi e sina nutuvaat si Herot."

¹⁶ E nari, ri fefiai la palou iri o ri piau ta bret.

¹⁷ E na Yesus a texaas sena ferawaian siri e nane fin nari, "Xenaso mi ferawai o mi piau ta bret? Mi piau paaliu ta texaasan e piau paaliu ta masaman lunai? A lalamonan simi a vungut paaliu sait malaan sena mu Ferasi? ¹⁸ A saxa mataa ina kuus fatuxai ti kawai fo kuus malaan:

'Mi toxan a mata taasaxa mi pife xakaalum! Mi toxan a tanga taasaxa mi pife langai!' *Isi 12:2*

Mi fo lamamaaluf? ¹⁹ Layaan ne viak a bret pama xana rabuna 5,000, mi tifi a maana xavil lana bi talavisan?"

E ri xuuse, "A bi sangafilu saxa pana taragua!"

²⁰ "E layaan ne viak a bret pisiguak xana rabuna 4,000 mi faxuvule e mi tifi a bi molava talavisan?"

E ri xuuse, "A pisiguak."

²¹ E nane fin nari fulaa, "E vaxa mi taxa lo vungut lunai, bo?"

²² E ri falet e ri ung la saxa bina, a isina na Betsaida. E mu rabuna pave, ri maa lisan a saxa mataa piif xe si Yesus e ri fenung xe sina rao i taa vil faroxoie. ²³ Nane tao a mana mataa piif e re falet lasuun famodak sena bina. Nane kaanus xe la matana mataa piif e tao a putuna e fine, "No xalum ta mo vaxa? A so ta mo no xalume?"

²⁴ E a mataa a kaalum xolai e sui a fiaian sina, "Ne xalum a rabuna taasaxa ri kaalum malaan sena mu wai aava taxa sangas xolai."

²⁵ E na Yesus a tao a matana fulaa e a mataa fexaxaas sena kaalum faroxo. A xakaalumana sina a roxo fulaa e matavas xe lasuun paaliu sait. ²⁶ E na Yesus a feng a mataa aave xe la bina sina e xuuse, "Muta ulaa xe la bina aamove."

Na Yesus Narie Saimon Pita

Mt 16:13-16; Lk 9:18-20; Mt 16:21-28; Lk 9:22-27

²⁷ Na Yesus e mu fefeng sina ri falet xe la maana nu bina faasilak se Sesaria Filipai. La fena sangasan siri nane fin nari malaan, "A mu rabuna ri lamon malaafaa sega?"

²⁸ E ri xuus fatexaas nane, "Saxano rabuna ri kuus o nano, na Jon ina Fasufan aava to fulaa. E xasanofuna ri kuus o nano, na Ilaija e xasanofuna ri kuus o no malaan sena saxa mataa ina kuus fatuxai ti kawai."

²⁹ E nane fin fulan nari, "E nami xa, mi lamon malaafaa sega? Nenia nase!?"

Saxa Mataa Aava Piif

E na Pita a sui a fiaian sina malaan, "Nano, no Mataa Failai sina Piran, na Krai!"

³⁰ E na Yesus a pebukan nari o ri muneta kuus famatavas pana isina lunai.

³¹ E nane tangpat pana fapiti nari o a Natuna Mataa taa yaas a maana maasaxan: a mu rabuna taa bilai fasaat xe sina e mu paamua sina mu Juda e mu matalava siri ri taa gigirane e ri taa punuxe.

Taasaxa lamina yaan talatul i taa tamasiak fulaa ti la maatan. ³² E nane xuus famatavas nari. Taasaxa na Pita a xelexe la xasing e a ferawai xuvul pana, narie sang mon. Na Pita a baiian a ferawaian si Yesus e a barase pana.

³³ Taasaxa na Yesus a ti tapuk e xalum a xasano fefeng sina e baras na Pita malaan, "Setan, no paan patak. Pita, a xunus ima pife usi a vilaana sina Piran. A lalamonan siim a malaan sena mataa palau mon!"

³⁴ E nane xel faxuvul a malila xuvul pana mu fefeng sina e nane xuus nari, "Nase' ta mataa rao i usiau i taa ta'ulan a maana mo sina e i taa yaas a maasaxan sina e i taa usiau. ³⁵ Senaso nase' ta mataa rao i tao fatateak a toyan sina, a toyan sina i taa malit. E nase' ta mataa aava i taa punuxan sega o sena Lagasai Roxo sina Piran, a toyan sina i taa waan vulai.

³⁶ A so ta roxoyan a mataa i taa toxane tamo nane taa toyan a maana mo xapiak nabe' lapia la xavala e a vovau ina i taa malit? Naak pife roxo malaan! ³⁷ A so ta mo

nabe' lapia a fexaxaas xena maraan fa'uli a vovau ina mataa? Piau ta mo fexaxaas sena. ³⁸ Nase' ta mataa i taa mangil sega o sena ferawaian siak tanin la palou ina mu rabuna xaves aava ri taxa usi a vilaana saat, lavaxa mui a Natuna Piran i taa mangil sena layaan i taa savat pana malang molava sina Piran la palou ina mu angelo."

9

¹ E nane xuus nari, "Ne xuus tuunei nami, saxano rabuna aava ri taxa tigma la palou itaara tanin, ri taa pife maat lunai layaan a fatataganan sina Piran taa savat pana gutan."

A Xakaaluman I Yesus A Puk

Mt 17:1-13; Lk 9:28-36

² Lamina yaan pisaxa na Yesus a xel na Pita, Jems e na Jon. E narutul sang mon rutul fe laak xuvul pana xe laa'ui xuluna put lava e a xakaaluman ina fepuk la matarutul. ³ A marapi sina a savat pasak paaliu e a rarapak faagut. Piau ta mataa fexaxaas sena ruk fararapak a marapi malaan. ⁴ E na Ilaija, saxa matalava ina kuus fatuxai ti kavai xuvul pa Moses aava paamua lava sina mu Juda, re savat si Yesus e rutul taxa ferawai.

⁵ E na Pita a xukulai, "Ai Memai, nemaatul taxa waan, a roxo naak maatul taa vesan a sawat talatul xamutul; saxa xaanum, saxa xa Ilaija e saxa xa Moses." ⁶ Nane xukulai malaan senaso rutul mataut

paaliu e rutul pife texaas o rutul taa kuus panaso.

⁷ E mui a vata a savat xuluri e a ling a ferawai ti lana vata, a kuus malaan, "Nabe' ve a Lak Siak! Mi taa langai sina."

⁸ E rutul kaalum xolai e piau ta saxa mataa fulaa taxa waan. Na Yesus sang mon taxa tigina.

⁹ Layaan ri taxa sivi ti laa'ui xuluna put nane xuus faagutan narutul o rutul taa pife kuusan xolan a mo rutul fo xalume fefexaxaas sena yaan a Natuna Mataa i taa to fa'ulaa ti la maatan. ¹⁰ E voxo rutul usi a vubuxanan sina taasaxa la palou irutul, rutul taxa lo ferawai pana malasuf ina 'to fa'ulaa ti la maatan.'

¹¹ E mui rutul fine pana saxa mo, rutul kuus malaan, "Senasou a rabuna aava ri masam sena xakalayan ti kawai, ri kuus o na Ilaija i taa savat paamuin a Mataa Failai sina Piran?"

¹² E nane xuus narutul, "Na Ilaija i taa savat paamua xena faigotan a vepen sina Mataa Failai. Taasaxa a xakalayan sena Natuna Mataa a kuus sait o a mu rabuna ri taa vil pengane e ri taa pife suai sena. Mutul lamon malaafaa pana ferawai ananabe'?" ¹³ Taasaxa, ne xuus nami na Ilaija fo savat xong e a mu rabuna ri fo bilai fasaat xe sina malaan sena xakalayan ti kawai fo kuus." (Nane taxa ferawai se Jon ina Fasufan.)

*A Lak Tomexaan Aava Po
Mt 7:14-23; Lk 9:37-45*

¹⁴ Layaan ri savat fulaa pe sina xasano fefeng, a malila taxa waan fakaliuan nari e saxano rabuna aava ri masam pana vuputkai si Moses ri taxa fetok xuvul pari. ¹⁵ Layaan a malila aave ri xalum na Yesus ri ipul marasaxa e ri fala fataapus xe sina xena fasusuie.

¹⁶ E nane fin a mu fefeng sina, "Mi taxa fetoxan a so?"

¹⁷ A saxa mataa ti lana malila a sui a fiaian sina, "Mataa ina Fepitaa, ne lisanmaan a lak siak xe siim. A vovau saat a vawe e nane pife fexaxaas sena ferawai.

¹⁸ E saxano yaan a vovau saat i taa tapine xe lapia e a vuvusen fuuna savat ti la valana e a faxakengat a fana e tana tateak saxa. E ne nung a mu fefeng siim o ri taa vil tapin a vovau saat aave taasaxa ri pife fexaxaas."

¹⁹ E na Yesus a xuus a mu rabuna malaan, "Nami xapiak, mi taxa lo vungut lunai! Ne taa taagul xuvul pami pana yaan talavisan? Ne taa fapiti nami malaafaa? Siakmaan a lak xe siak!"

²⁰ E ri lisan a lak xe sina e layaan nane xalum na Yesus nane poxo marasaxa xe lapia e radakui faagut e sapul xolai e a vuvusen a savat ti la valana.

²¹ E na Yesus a fin na tamana, "A mariaas talavisan a mo aanabe' taxa lo savat?"

E tamana lak a sui a fiaian sina, "A savat la modaxan sina xa. ²² Faaxaves fo tapin falaxe xe lana fata e xe lana raarum xena punuxe.

Tamo no fexaxaas sena xavang nemaam lavaxa, muluk nemaam e no xavang nemaam monaboxo.”

²³ E na Yesus a xuuse, “Piau, nano fatak no fexaxaas! A mataa pana namkaian tateak a fexaxaas sena vil a maana mo xapiak.”

²⁴ E tamana lak a xukulai faagut e kuus malaan, “A namkaian siak i taa tateak tamo no taa xavangau.”

²⁵ Na Yesus a xalum a malila ri taxa faxuvul fataapus maan e nane baras a vovau saat aava vao a lak aave, a kuus malaan, “Nano, no vovau po e vaang, ne xuus nano, no ta'ulan a lak aanabe' e muneta vawe fulaa.”

²⁶ E a vovau saat a xukulai faagut e vil faradakui faagutan a lak e a ta'ulane. E a lak xo, a mati malaan sena fo maat. E a rabuna xaves ri kuus o fo maat xo. ²⁷ Taasaxa na Yesus a siak a mana e yuuf fatigineie e nane tigina faroxo fulaa.

²⁸ Mui layaan na Yesus a laak lana lifu, a mu fefeng ri fine, “Senasou maam pife fexaxaas sena gei tapin a vovau saat aave?”

²⁹ Nane sui a fiaian siri, “A fenungan sang mon a fexaxaas sena gei tapin a buk vovau saat malaanabe'.”

Na Yesus A Ferawai Fulaa Pana Maatan Sina

³⁰ E nari, ri ta'ulan a bina pave e ri sangas xe pe Galili taasaxa na Yesus a baian a malila ri taa usie ³¹ senaso nane vubuk fapiti a mu fefeng sina. Nane xuus nari malaan, “A Natuna Mataa xo, i taa pet lisanan e a

rabuna ri taa punuxe e i taa waan la bina ina maatan fexaxaas sena yaan talatul. Taasaxa lamina yaan talatul i taa to fa'ulaa.” ³² A mu fefeng ri vungut sena funa ferawaian sina taasaxa ri mataut sena fine pana.

Nase' A Matalava?

Mt 18:1-5; Lk 9:46-48

³³ E nari, ri savat pe Kapanam e layaan ri laak lana saxa lifu nane fin nari, “A so ta mo mi taxa fegagelai pana la fena sangasan sitaara?” ³⁴ Taasaxa ri pife sui a fiaian sina senaso ri fo fegagelai o nase' ta fefeng a pelalava la palou iri.

³⁵ E nane nai e xel faxuvul a mu yaamut e xuus nari, “Nase' ta mataa rao i paamua, lavaxa i taa fasivi nane e i tafe savat sisiak sina maana xasano rabuna.”

³⁶ E nane tao fatiginei a saxa lak la palou iri, a yote e xuus nari, ³⁷ “Nase' ta mataa i taa xavang a lak malaan sena lak aanabe' lana isaak, lavaxa nane taxa xavangau. E nase' ta mataa a vubuxan xasingitau, nane pife vubuxan xasingitau sang mon taasaxa i taxa vubuxan xasingit vaxa a saxa aava fengau.”

A Mu Xaiyaas E Mu Fesing Lk 9:49-50

³⁸ E na Jon, na ti Jems, a xuuse, “Mataa ina Fepitaa, maam xalum a saxa mataa i taxa gei tapin a vovau saat lana isaam e maam pebukane senaso nane pife usi nano xuvul pamaam.”

³⁹ E na Yesus a xuus nari, “Muta pebukane. Senaso tamo saxa mataa i taa vil a faisok malaan lana isaak, nane pife fexaxaas sena ferawai fasaat sega lumui. ⁴⁰ Senaso nase' pife tisui netaara, i taxa tigina xuvul pataara. ⁴¹ E nase' ta mataa i taa tavai a saxa la palou imi pana raarum marafut senaso mi usiau, na Kraiss, a mataa aave i taa siak tuunei a sepirigus xana.

⁴² “Tamo ta saxa mataa i taa paamuian a saxano mataa o lak malaan sena lak aanabe' talo i taa pife langai a ferawaian siak, lavaxa a roxo naak i taa pis fatofan a faat molava la kolumana e i taa tapin faduian pe la laman. (A fakasanaman sina Piran a faagut paaliu sena xaraxan aave.) ⁴³ Tamo a maam a pasak fatateak lana fulung si Setan, lavaxa patal tapine. Senaso a roxo no taa waan pana ma saxa lana bina sina Piran sena waanan pana ma taragua lana fata aava taxa raam vulai e pi ta taxapusan ina. ⁴⁴ Pe la bina aave, a xunus ina mataa i taa pife maat e a fata ina fakasanaman i taa raam vulai, vulai. ⁴⁵ Tamo a kaam a pasak fatateak lana fulung si Setan, lavaxa patal tapine senaso a roxo pana ka saxa pe la bina sina Piran sena waanan pana ka taragua lana fata aava taxa raam vulai e pi ta taxapusan ina. ⁴⁶ Pe la bina aave, a xunus ina mataa taa pife maat e a fata ina fakasanaman i taa raam vulai, vulai.

⁴⁷ E tamo a xasa pamataam i taa vil fapoxoi nano, lavaxa put tapine. A roxo pana laaxan xe lana bina sina Piran pana mata saxa sena duian xe lana fata aava pi ta taxapusan ina pana mata taragua. ⁴⁸ Pe la bina aave, a xunus ina mataa taa pife maat e a fata ina fakasanaman i taa raam vulai, vulai. Ais 66:24

⁴⁹ A mu Juda ri fuuna timin a sol xuluna mu tatavai siri xena kai tapin a lalosaat ina. E malaan sena sol a mu lagafan taa savat la toyan sina mu rabuna xena kai tapin a lalosaat siri.

⁵⁰ A sol a mo roxo taasaxa tamo a xakaarixan ina i taa taxapus malaafaa mi taa vil faxakaarik fulane? Lavaxa, mi taa toyan a sol la toyan simi e a luaian la palou imi.

10

A Fiaian Pana Tamaian Mt 19:1-9; Lk 16:18

¹ E na Yesus a tamasiak pe Kapanam e fe paan xe pul Judia, e mui ri sivi xe paa la Raarum Jordan. E a malila ri maa savat fulaa sina pave e nane fapiti fulan nari.

² E saxano Ferasi ri maa savat sina senaso ri vubuk tafange pana saxa vuputkai sina mu Juda. E voxo ri fine, “A roxo tamo a saxa mataa i taa ta'ulan tapin a tefin sina?”

³ E na Yesus a fin nari, “Lana vuputkai si Moses a kuus malaafaa?”

⁴ E ri sui a fiaian sina malaan, “Na Moses a kuus

turoxo pana mataa i taa xalei a lagasai ina fataxapin a tamaian sire. E a fexaxaas sena feng fa'uli na naasana xe la pabung sina.”

⁵ E na Yesus a xuus nari, “Na Moses a xalei malaane senaso a xunus imi a tateak malaan sena mu bumi. ⁶ Taasaxa la tangpat, a Piran a vesan a mataa e a tefin e re waan faxuvul. ⁷ E voxo a mataa i taa ta'ulan a lifu si ninana e tamana ⁸ e nane e a tefin sina re taa waan faxuvul malaan sena saxa. Re taa pife waan fepatok e a Piran i taa kat nare malaan se' re saxa mon. ⁹ E voxo a so ta mo a Piran fo vil faxuvule, a pife fexaxaas sen' ta saxa mataa taa vil fepatoxan fulane.”

¹⁰ Mui fulaa lana lifu, a mu fefeng ri fine pana ferawaiian aanabe'. ¹¹ E nane xuus nari, “Nase' i taa ta'ulan tapin na naasana e mui a tamai sina saxa tefin patak, i taxa kawaasan na naasana lana vilaana ina tamaian. ¹² E tamo ta saxa tefin i taa ta'ulan tapin na lavana e mui a tamai sina saxa tomexaan patak, nane sait vaxa, i taxa kawaasan na lavana lana vilaana ina tamaian.”

Na Yesus Xuvul Pana Mu Rafulak

Mt 19:13-15; Lk 18:15-17

¹³ E a mu rabuna ri savat pana mu rafulak siri xe si Yesus senaso ri vubuk i taa tao faroxoi nari. Taasaxa mu fefeng si Yesus ri marala e ri tivotan nari. ¹⁴ Layaan na Yesus a xalum a mu fefeng sina ri taxa vil malaane nane a maraleian nari e xuus nari malaan, “Siakmaan a

mu rafulak xe siak. Muta tivotan nari! Ri taxa waan lana fatataganan sina Piran. ¹⁵ Tuuna paaliu ne xuus nami, nase' ta mataa i taa pife lamon pana laak lana fatataganan sina Piran malaan sena mu rafulak aanabe', i taa pife laak lana.” ¹⁶ E nane xel a mu rafulak xe sina e yot nari e tao faroxoi nari. E nane fenung xe sina Piran o i taa tavai a rafulak aanabe' pana roxoyan.

A Fiaian Pana Toyan Vulai
Mt 19:16-30; Lk 18:18-30

¹⁷ Layaan na Yesus tangpat pana sangas fulaa a saxa mataa a falamaan xe sina e maa turung la nona e fine, “Mataa roxo ina Fepitaa, ne taa vil a so xena siaxaana toyan vulai xe vulai?”

¹⁸ E na Yesus a sui a ferawaiian sina malaan, “Sena-sou no xaliau pana mataa roxo? Piau ta saxa mataa fe roxo, a Piran sang mon a roxo! ¹⁹ Nano, no texaas sena mu vuputkai si Moses:

Muneta punuk a mataa
Muneta xaakaam sox-
otan a tefin sina xasa
mataa

Muneta fenau
Muneta kawaasan a
isina saxa mataa
Muneta bitaana mataa
Suai se ninaam e
tamaam.” *Tln 20:12-16;*
Vpt 5:16-20

²⁰ E nane xuus na Yesus, “Ne fo faxesi a maana vilaana aanabe' ti la yaan ne taxa lak modak.”

²¹ E na Yesus a xalume e vubuxane e xuuse, “No taa vil a saxa mo lunai; falet e no fe faasot pana maana mo

xapiak siim e no taa tavai a mu valagof pana fafanaian xapiak siim. E mui filimaan xe siak e no usiau. Tamo no taa vil malaane no taa toxan a maana mo xaves laa'ui la bina sina Piran.”

²² Layaan a mataa aanabe' a langai a ferawaian si Yesus a vilauna kanamsaat paaliu senaso nane toxan a maana mo xaves e maana xavala sait. E voxo nane falet pana mamaxusan molava paaliu.

²³ E na Yesus a kaalum xolai e a xuus a mu fefeng sina, “A lagaf paaliu xana mataa aava toxan a fafanaian xaves xena laak lana fatataganan sina Piran.”

²⁴ E a mu fefeng sina ri ipul pana ferawaian aanabe' taasaxa na Yesus a sui a fiaian siri e kuus fulaa, “Kamu rafulak, a laaxan xe lana fatataganan sina Piran a mo lagaf paaliu. ²⁵ Naak a malui sena vio xena laak la valof ina matana maiyang sena mataa aava toxan a fafanaian xaves xena laak xe lana fatataganan sina Piran.”

²⁶ E nari, ri ipul faagut paaliu e ri fine, “Nase' voxo fexaxaas sena laak lana fatataganan sina Piran?”

²⁷ E na Yesus a xalum nari e kuus, “A mataa sang mon pife fexaxaas taasaxa xuvul pana Piran a maana mo xapiak a fexaxaas. Senaso a Piran sang mon a fexaxaas sena vilaana maana mo xapiak.”

²⁸ E na Pita a kuus malaan, “Ai, nemaam, maam fo ta'ulan a maana mo xapiak simaam e maam taxa usi nano.”

²⁹ E na Yesus a sui a ferawaian aanabe', “Ne kuus tuuna, nase' ta mataa i taa ta'ulan a lifu sina e i taa ta'ulan a vasaana o tina o ninana o tamana o mu rafulak sina e i taa ta'ulan a bina sina o xavala sina e i taa ta'ulan a maana mo xapiak soxotau e xana Lagsai Roxo; ³⁰ a mataa aava vil malaane, i taa siak a maana mo xaves paaliu la yaan aanabe' e vaxa la maana yaan i taa filimaan sait. I taa siak a maana mo malaan sena mu lifu e fetinan e fevasaanan, e tauna e rafulak, e xavala xena uma. I taa siak a maasaxan sait xuvul pana xasano mo roxo senaso saxano rabuna ri taa vil pengan a mataa aave. Taasaxa lumui lana yaan fa'ui i taa siak a toyan vulai. ³¹ Taasaxa nari aava ri taxa waan paamua naboxo, lumui ri taa waan lana fataxapiak ina xakatan.”

Na Yesus A Kuusan Fasavat A Vilaana I Taa Savat Sena

Mt 20:17-19; Lk 18:31-33

³² Layaan na Yesus e a mu fefeng sina, ri taxa laak xe kol Jerusalem nane ve taxa sangas paamuin nari. E a mu fefeng ri ipul pana vilaana aanabe' e nari lamina mu fefeng ri mimilisaat e ri mataut. E voxo nane xel patak a mu yaamut sina e xuus fatexaas nari fulaa pana so ta mo i taa savat sena. ³³ Nane xuus nari malaan, “Mi langai. Layaan taara taa laak saa xe Jerusalem a mu rabuna ri taa yot a Natuna Mataa

e ri taa lisane xe sina mu paamua ina faxatangaana lotu. E nari, ri taa sei pana punuxaana e ri taa lisane xe sina paamua sina mu Rom. ³⁴ A mu rabuna ina rawen ti Rom ri taa fesuxane e ri taa xanuse. Ri taa sipe e ri taa punuxe. Taasaxa lamina yaan talatul i taa to fa'ulaa."

A Fiaian Si Jems Nare Jon

Mt 20:20-28

³⁵ E a ro lak si Sebedi, na Jems nare Jon re savat si Yesus e re xuuse, "Mataa ina Fepitaa, maame vubuk o no taa vil a mo aaya maame taa fin nano pana."

³⁶ E nane xuus nare malaan, "Me vubuk ne taa vil a so xaame?"

³⁷ E re fenung malaan, "Maame vubuk o maame taa nai la vena nai Piranan siim xuvul pama, saxa la pa-muaan e saxa la paxaiya."

³⁸ Taasaxa na Yesus a xuus nare, "Name, me pife texaas sena so ta mo me taxa fiaj pana. Me fexaxaas sena siak a maasaxan ne taa siaxe? O me fexaxaas vaxa sena siak a maxarafan ne taa siaxe?"

³⁹ E re kuus malaan, "Nemaame, maame fexaxaas." E na Yesus a xuus nare, "A maasaxan aava ne taa siaxe, name sait, me taa siaxe. E a maxarafan aava ne taa siaxe, name sait, me taa siaxe. ⁴⁰ Taasaxa pife faisok siak xena kuus turoxo pana nobina ina naian sime. Na Tamaang sang mon a fexaxaas xena faigotan a vepen xana mataa."

⁴¹ Layaan a xasano yaa-mut sangafilu ri langai sena mo aanabe!, ri kasalan na

Jems nare Jon. ⁴² E na Yesus a xel faxuvul nari xapiak e xuus nari, "Mi texaas sena vilaana sina saxano memai sina rabuna, ri pi lalamon sena rabuna siri. E mu matalava sait ri taxa siak fati mon a isiri saxa saxa. ⁴³ Taasaxa semi, i taa piau! Nase! rao i taa siak a isin lava la palou imi i taa vil fasivie xe lapia. ⁴⁴ E nase! rao i taa tigma paamua semi i taa sisiak simi xapiak ⁴⁵ senaso a Natuna Mataa pife savat talo a rabuna taa sisiak sina, piau! Nane savat xena xavang a rabuna e xena tavai a malila pana toyan sina. A maatan sina i taa faroxoi a mu rabuna xapiak."

Na Yesus Nare Baatimeas

Mt 20:29-34; Lk 18:35-43

⁴⁶ E na Yesus xuvul pana mu fefeng xo ri fe savat pe Jeriko. E layaan ri ta'ulan na Jeriko xena laak xe kol Jerusalem a malila ri falet xuvul pari. E saxa mataa piif, a isina na Baatimeas a lak si Timeas, i taxa nai fenung pana faat la itina salan. ⁴⁷ Layaan na Baatimeas a langai o na Yesus ti Nasaret taxa filimaan faasilak, nane xukulai faagut malaan, "Ai, Yesus, Lak si Devit, muluxau!"

⁴⁸ E a rabuna xaves ri pebukane o i taa nai kasam. Taasaxa nane pe xukulai faagut fulaa saa malaan, "Ai, Lak si Devit, muluxau!"

⁴⁹ E na Yesus a tigma e kuus, "Xelmaane."

E a rabuna ri xeke e ri xuuse, "Faamamaas, tamasiak,

senaso nane taxa xel nano.”
⁵⁰ E a mataa piif aave a tapin a marapi ina vupungan sina e tamasiak fataapus e falet xe si Yesus.

⁵¹ E na Yesus a fine, “No vubuk ne taa vil a so xaanum?”

E a mataa piif a xuuse, “Ai, matalava ne vubuk kaalum fulaa.”

⁵² E na Yesus a ferawai xe sina, “Falet, a namkaian siim fo vil faroxoi nano.” E a mataa aave a fexaxaas sena kaalum e nane usi na Yesus.

11

La Sande Fataxapiak Pe Jerusalem

Mt 21:1-9; Lk 19:29-38; Jn 12:12-15

¹ La fena sangasan siri xe Jerusalem, faasilak a ro bina Betani e Betfas, la xasing ina Put Pana mu Wai Olif, na Yesus a feng paamuin a ro fefeng taragua. ² E nane xuus nare malaan, “Falet xe la bina aapave e layaan me taa savat lana me taa xalum a fomirak ‘donki’ aava ri pi nanai xuluna lunai. Mulse e me lisanmaane. ³ E tamo saxa mataa i taa fin name malaan, ‘Xenaso me taxa siak a ‘donki’ aamove?’ Me taa sui a fiaian malaan, ‘A Memai a vubuxane e mui i taa lisan fa’ulie xe nabe!’”

⁴ E nare, re falet e re tingin a fomirak ‘donki’ aave a palei fatian pe la salan faasilak la matana lifu e re muluse. ⁵ E saxano rabuna aava ri taxa tigina faasilak, ri fin nare, “Ai, me taxa mulus a ‘donki’ xenaso?” ⁶ E re xuus nari malaan se Yesus fo xuus

nare e a rabuna ri kuus tur-oxo e ri feng nare pana. ⁷ E ro fefeng re lisan a ‘donki’ xe si Yesus e re timin a marapi sire xuluna ‘donki’ e na Yesus a nai xuluna. ⁸ E a rabuna xaves ri sului a marapi siri pe la salan e xasano rabuna ri siak a raxana wai pana paxana aava ri fo siaxe pe lalantan e ri timine la salan. ⁹ E a mu rabuna ri sangas paamua e lumui la mi Yesus e ri taxa xukulai faagut malaan,

“Hosaana! Faamamaas pana mataa i taa siak fati a isina Piran. ¹⁰ Faamamaas sena fatataganan malaan se butaara Devit i taa savat xo. Hosaana, laa’ui la xunavata!”

¹¹ E nane laak xe pe Jerusalem e falet xe la tang lifu lotu sina mu Juda. E na Yesus xuvul pana mu rabuna, ri laak lana e ri sangas kaalum xolai. E mui na Yesus e mu fefeng sina ri ulaa xe Betani senaso faasilak a bina i suk.

Saxa Yaan Lamina Savatan Sina

Mt 21:12-22; Lk 19:45-47; Jn 2:13-16

¹² A yaan saxa lumui la paanen, ri ta’ulan a bina Betani rao ri taa ulaa fulaa xe Jerusalem e na Yesus xo, a lagai. ¹³ E nane xalum a wai malaan sena xakaap a toxan a paxana xaves. E nane falet xe pave rao i taa murul a xalana. Taasaxa layaan nane fe savat pe la funa wai e xalume, piau ta xalana senaso pife yaan ina fuaian sina lunai. ¹⁴ E nane

faraweie malaan, "A rabuna taa pife fangan sema fulaa!" E mu fefeng ri langaie.

¹⁵ E mui ri savat pe Jerusalem e ri laak lana tang lifu lotu pave. E na Yesus a xup tapin a mu rabuna aava ri taxa faasot pana mu bulmakau e sipsip lana lifu lotu. E nane puk tapin a mu ivin sina rabuna aava ri taxa fesoxulai pana maana buk faat ina maraanan o ri taxa faasot pana mu maanu. ¹⁶ E nane ti votan a rabuna rao ri muta yaas falak a maana mo xena faasot lana nobina ina lifu lotu. ¹⁷ E nane fasei nari, a kuus malaan, "A Xakalayan sina Piran a kuus malaan, bo?"

'A lifu siak i taa waan a lifu ina fenungan siak xana mu rabuna xapiak.' *Ais 56:7*

Taasaxa nami, mi fo vile malaan sena nobina ina fenauan."

¹⁸ A mu matalava sina rabuna aava ri faisok lana lifu lotu e mu rabuna aava ri masam pana mu vuputkai siri, ri langai a ferawaian sina e ri lalamon pana punuxaana taasaxa ri mataut se Yesus e sena rabuna vaxa, senaso a rabuna xo, ri ipul pana fepitaian sina.

¹⁹ E la maana leaaf na Yesus e mu fefeng sina ri fuuna ta'ulan Jerusalem e ri ulaa xe pe la bina Betani.

A Fepitaian Sina La Fataraguiaana Yaan

²⁰ La paanen lolof ri falet fulaa xe Jerusalem e ri xalum a wai aava na Yesus fo kuus

fatutule. A wai naang fo maiyang ti la xarei ina xe laa'ui. ²¹ E na Pita a lamon fa'uli a ferawaian si Yesus e xuuse, "Mataa ina Fepitaa, kaalum, a wai aava no fo fatutule, pevexo, fo maiyang xo."

²² E na Yesus a xuus nari, "Mi taa namkai faagut pana Piran. ²³ Ne xuus tuunei nami, tamo ta mataa pana namkaian tateak faroxo i taa farawei a put aanabe' malaan, 'Falet e lalaas du xe pe la laman' e a put i taa vile. Nase' ta mataa rao i taa vil malaane, tamo i taa namkai faagut pana, a vubuxanan sina i taa savat. ²⁴ E voxo ne xuus nami layaan mi taa fenung xe sina Piran mi taa namkai faagut sena mo aava mi fenung pana e i taa savat. ²⁵ E fulaa, layaan mi taxa fenung xe sina Piran mi taa lamon tapin a mu vilaana saat aava xasano rabuna ri fo vile xe simi talo a Piran vaxa i taa lamon tapin a vilaana saat simi. ²⁶ [Taasaxa tamo mi pife lamon tapin a vilaana saat sina xasano rabuna, lavaxa na Tamami pe laa'ui, i taa pife lamon tapin a vilaana saat simi.]"

A Vepen Si Yesus

Mt 21:23-27; Lk 20:1-8

²⁷ E ri savat fulaa pe Jerusalem e ri laak pe lana tang lifu lotu. E mu paamua ina lotu e mu rabuna aava ri masam pana mu vuputkai e mu matalava sina mu Juda, nari xapiak, ri filimaan xe sina ²⁸ e ri fine, "No taxa vil a faisok siim lapaana isin

sise'? Nase' tavai nano pana gutan xena faisok malaan?"

²⁹ E na Yesus a xuus nari, "Paamua ne taa fin nami pana fiaian saxa e layaan mi suie ne taa xuus nami o ne taxa faisok lapaana gutan sise'. ³⁰ A fiaian siak a malaan: A faisok ina fasufan aava na Jon fo vile, a mo sina Piran ti laa'ui o mo sina mataa mon? Mi xuusau!"

³¹ E nari, ri ferawai faxuvul e ri kuus malaan, "Tamo taara taa kuus 'ti laa'ui' nane i tamaa kuus: 'Lavaxa, senasou mi pife namkai sena?' ³² Taasaxa, taara mataut xena xuuse, o sina mataa mon." Ri taxa mataut senaso a rabuna, ri taxa lamon se Jon o nane a mataa ina kuus fatuxai tuuna.

³³ Pevexo, ri sui a fiaian si Yesus malaan, "Nemaam, maam vungut." E na Yesus a xuus nari, "Lavaxa, ne taa pife xuus fatexaas nami sait pana gutan nenia, ne taxa faisok lapaana."

12

Ferawaian Paap Pana Uma Wain

Mt 21:33-46; Lk 20:9-19

¹ E na Yesus a tangpat pana ferawai xe sina mu matalava pana ferawaian paap malaan: "Saxa mataa a xapis a uma wain e fakaliuane pana vaafa faat. E nane xaf a vaa'ul lapaana nobina ina paamimitaana xalana wain. E nane vesan a lifu modus faasilak la tana uma. Taasaxa nane pife waan pave. Nane xuus fatexaas a xasano rabuna

rao ri taa faxatang a uma aave e ri taa lisan a saxano wain ri vesane xe sina lumui xena maraan a uma sina. E nane xo falet xe pe lasuun.

² Layaan a mu xalana wain ri fo matoxol a mataa aave, a feng a saxa sisiak sina xe la uma talo a mu rabuna aapave ri taa tavaie pana wain. ³ Taasaxa mu rabuna ina faxatangaana uma ri fesipane e ri feng fa'ulie. ⁴ E fulaa a mataa aave, a feng a xasa sisiak xe siri. E nari, ri sip pengane la putuna e ri famangile pana xasano vilaana saat. ⁵ E a mataa aave, a feng a saxa sisiak fulaa e ri sip punuxe. Lumui nane feng a saxano sisiak fulaa taasaxa rabuna pave la uma, ri sip a saxanofuna e ri ngaapunuk xasanofuna.

⁶ La fataxapiak, senaso piau ta sisiak fulaa, nane feng a lak tomexaan sina aava nane vubuxan xasingite. A mataa aave a lamon malaan, "Tuuna naak ri taa suai sena lak siak."

⁷ Taasaxa mu rabuna ina faxatangaana uma, ri fexuus la palou iri, 'Ai, a lak sina naboxo, tamo taara taa punuxe, a uma aanabe' i taa xataara, bo?' ⁸ E ri yot a lak sina mataa e ri punuxe e ri tapine xe pe lamina uma.

⁹ A mataa aave i taa vil a so? I taa savat pe la uma e i taa sip punuk a mu rabuna aapave e mui i taa xel a xasano rabuna xena faxatangaana uma sina."

¹⁰ Na Yesus a fin nari, "Mi pife xalum a xakalayan aava kuus malaan, bo?"

'A faat aava mu rabuna ri bai vesan a lifu pana, a faat naang, a savat xaaxaak mata ina lifu, a faat pana faisok molava paaliu.

11 A faisok aanabe' a savat sina Piran. E a faisok sina, taara taa ipulane." *Yng*
118:22-23

12 A mu matalava ri langai si Yesus e ri texaas o nane taxa ferawai paap seri e ri vubuk yote taasaxa ri mataut sena malila aava ri taxa ti langaie. E voxo a mu matalava aave ri tamasiak e ri falet.

A Fiaian Pana Taakis
Mt 22:15-22; Lk 20:20-26

13 Lumui a mu matalava sina mu Juda, ri feng a saxanu Ferasi e saxanu tuvaat si Herot xe si Yesus senaso ri vubuk o i taa faasaal pana ferawaian sina. 14 Ri savat sina e ri fia'i malaan, "Mataa ina Fepitaa, maam texaas o no kuus tuuna vulai e no pife mataut sena mataa e voxo no fepitaa tuuna pana ferawaian sina Piran sang mon. Lavaxa, no lamon malaafaa? A roxo maam taa tavai a Paamua sina mu Rom pana taakis o piau? 15 Maam taa maraan a taakis sina o piau?"

Taasaxa na Yesus a texaas o ri taxa bite e xuus nari, "Senasou mi taxa tafangau? Tamo toxan a faat move, siakmaane." 16 E ri siak a saxa e ri tavai na Yesus pana. E nane fin nari malaan, "A xaxaalua sise' e a xakalayan sise' nabe' taxa waan xuluna faat aanabe'?"

E ri sui a ferawaian sina o a xaxaalua e xakalayan si Sisaa, a paamua ti Rom.

17 E na Yesus a xuus nari, "Lavaxa, tavai a Paamua ti Rom pana maana mo sina e tavai a Piran laa'ui pana maana mo sina." E nari, ri ipul faagut.

A Fiaian Pana Toyan Ti Laa'ui

Mt 22:23-33; Lk 20:27-38

18 E saxanu Sedusi (nari aava ri kuus o piau ta toyan lamina maatan) ri savat si Yesus e ri fine malaan, 19 "Mataa ina Fepitaa, na Moses a xalei a saxa vuputkai sitaara, a kala malaan, 'Tamo ta mataa i taa maat e na naasana taxa waan pana piau ta lak, lavaxa na tina mataa aava fo maat i taa tamai sina tefin aave xena fasavataana mu rafulak xa tina.' 20 Voxo, a matafetinan ve ri pisiguak, ri taxa waan e saxa, a lak tuaan, a tamai e maat taasaxa nare, re piau ta lak.

21 E mui a saxa tina ti lamina a tamai sina tefin aave e nane sait a maat e piau ta lak. E saxa fulaa a malaan sait.

22 E nari pisiguak xapiak ri tamai sina tefin aanabe' e ri maat pana piau ta lak. E mui a tefin sait a maat. 23 Lavaxa, layaan a Piran i taa fatatoi a mu rabuna fulaa, a tefin aave i taa waan na naasase' senaso nane fo tamai siri xapiak?"

24 E na Yesus a xuus nari, "Naak mi vungut, senaso mi pife texaas sena ferawaian sina Piran e mi vungut sena gutan sina. 25 Layaan

a Piran i taa fatatoi a mu rabuna fulaa ri taa pife tamai e ri taa pife vubuk siak a tefin o tomexaan. Ri taa waan malaan sena mu angelo ti laa'ui. ²⁶ Taasaxa lamon fulaa pana toyan ti la maatan siri. Nami, mi pife texaas sena xakalayan si Moses pana xuuskuus ina latan taxa raam e a Piran a xuus fatexaase malaan, "Nenia, ne Piran si Abraham e si Aisaak e si Yaakop." ²⁷ E voxo a Piran pife Piran sina ma-maat, piau! Nane ve a Piran sina mu rabuna to. Naak mi fo milung faagut."

A Fiaian Pana So Ta Vuputkai A Molava

Mt 22:34-40

²⁸ E saxa mataa aava masam sena mu vuputkai si Moses a savat e nane langai a ferawaian siri e nane texaas o na Yesus fo sui faroxoi a maana ferawaian siri. E nane fin na Yesus malaan, "A so ta vuputkai a fufuna maana vuputkai xapiak?"

²⁹ E na Yesus a xuuse, "Langaiu nami Israel. A vuputkai paamua a malaan, 'A Piran, a Matalava sitaara, a Piran saxa mon. ³⁰ E nami, mi taa usie e sui sena vilaana sina pana vilau xapiak simi, pana xunus imi xapiak, lana lalamonan xapiak simi e pana maana gutan xapiak simi. *Vpt 6:4-5*

³¹ E fulaa, a fataraguaiana vuputkai a malaan, "Mi taa vubuxan a xasano rabuna malaan se' mi vubuxan nami xa. Piau ta vuputkai molava sere." *Vlp 19:18*

³² E a mataa aave a xu-use, "Ai, tuuna paaliu Mataa ina Fepitaa. No kuus tu-una o a Piran a saxa paa-mua e piau ta saxa malaan sena. ³³ E taara taa sui sena pana xunus itaara xapiak e pana masaman xapiak e pana maana gutan sitaara. E taara taa vubuxan a xasano rabuna sait. A vilaana aanabe' a molava sena mu tatavaian xana Piran e mu falfaalan sait."

³⁴ Na Yesus a texaas o nane ferawai faroxo e a xuuse, "No taxa xaveak masam a vilaana ina fatataganan sina Piran." E mui xo, a mu mata-lava ri mataut sena tafang fulane.

Na Kraisa A Lak Sise'?

Mt 22:41-46; Mt 23:1-7; Lk 20:41-47

³⁵ Lumui, la tang lifu lotu, na Yesus a fapiti a malila e a fia'i malaan, "Senasou a mu rabuna aava ri masam pana xakalayan ti kawai ri kuus o a Mataa Failai ve a lak si Devit? ³⁶ Na Devit sang a ferawai lapaana Vovau Xaradak:

'A Piran a kuus xe sina Memai siak: no nai su' la pamuaan siak fefex-axaas a yaan ne timin a mu xaiyaas siim lapaana kaam.' *Yng 110:1*

³⁷ E na Devit xo a xali a Mataa Failai pana Memai sina e malaafaa a Mataa Failai a fexaxaas sena waan a natu Devit?" E a rabuna ri faamamaas pana ferawaian sina.

³⁸ E fulaa nane fapiti nari malaan, "Faxatang! Xalum a vilaana sina mu rabuna aava

ri fepitaa pana mu vuputkai taasaxa muta pok nari. Ri vubuk sangas lana marapi modus siri e ri vubuk siak a suaian lava pe la nobina ina faxuvulan. ³⁹ E ri vubuk nai paamua la nobina sina mata-lava lana lifu ina faxuvulan e pe lana fenamo. ⁴⁰ E nari, ri siak palou a mu lifu sina lutefin aava tomexaan siri fo maat. E ri fenung xe sina Piran pana fenungan modus paaliu talo rabuna taa suai seri. A buk rabuna aanabe' a Piran i taa tavai nari pana fakasanaman molava paaliu.”

A Tatavai Sina Tefin Nakmaal

Lk 21:1-4

⁴¹ E mui nane nai kaalum faasilak la bina ina tatavai pana faat lana lifu lotu. E nane xalum a mu rabuna ri timin a maana faat lana mo ina tifaana. E a mu mata-lava ri timin a faat xaves. ⁴² E a saxa tefin nakmaal, a tomexaan sina fo maat xo, a savat e tatavai pana toea taragua mon.

⁴³ E na Yesus a xel a mu fefeng sina e xuus nari malaan, “Ne kuus tuuna paaliu xe simi, a tefin aapave a tavai a Piran pana faat molava sena maana xasano rabuna. ⁴⁴ Senaso nari, ri toxai faat xaves taxa waan lunai taasaxa nane fo timin a faat xapiak sina e piau ta faat fulaa taxa waan la tana.

13

A Mu Yaan Ri Taa Savat Lumui

Mt 24:1-51; Lk 21:5-36

¹ Layaan na Yesus a ta'ulan a tang lifu lotu saxa fefeng sina a xuuse, “Mataa ina Fepitaa, xalum a maana faat ri molava paaliu. A maana mu lifu aanabe' ri roxo sang.”

² E nane sui a ferawaian sina malaan, “No xalum a maana mu lifu lava, bo? Ne xuus nano o lumui, piau ta faat saxa i taa waan xuluna xasa faat. Xasano rabuna ri taa ngas tapin a mu faat xapiak aanabe'.”

³ E lumui lamina, layaan nane taxa nai kaalum fasivi xe la matana tang lifu lotu ti pe xuluna Put Olif, a matafetuaan, na Pita narie Endru e na Jems narie Jon, ri savat sina e ri fine malaan, ⁴ “Xuus fatexaas nemaam o laso ta yaan a maana mo aanabe' i taa savat e pana fakalimaanin ina savatan sina mo aave.”

⁵ E na Yesus a fapiti nari e kuus malaan, “Faxatang semi, ulaa rabuna tamaa bit nami. ⁶ Lumui a rabuna xaves ri taa savat e ri taa kuus o ri savat lapaana isaak. Ri taa xali nari xa pana isaak, a Mataa Failai, e voxo a rabuna xaves ri taa usi nari. ⁷ E vaxa layaan mi langai sena mu rawen e maana ferawaian ina rawen, muta mataut. A vilaana malaan ri taa savat taasaxa taxapusan ina maana mo xapiak i taa pife savat lunai. ⁸ A mu bina ri taa fevis e a mu fatataganan ri taa rawen. E a mara'ulia xaves taa savat la maana mu bina e a yaan ina song taa savat sait. Taasaxa

maana mo aave, ri taa savat malaan sena maasaxan sina tefin paamuina luluxan.

⁹ E nami, mi taa faxatang, senaso xasanu tuvaat ri taa yot lisan nami xe sina rabuna ina tiisan e ri taa sip nami lana lifu ina faxuvulan. E mi taa tigina la nona mu matalava e mu piran sina rabuna sena isaak. E mi taa xuus fatexaas nari paga.

¹⁰ Taasaxa paamuina mo aave taa savat, a Lagasai Roxo i taa fepitaianan pe la maana mu bina xapiak.

¹¹ Layaan ri taa yot lisan nami xe sina mu matalava, muta lalamon mimilisaat pana so ta ferawaiian mi taa xuus nari pana senaso a Vovau Xaradak i taa fatexaas nami pana so ta ferawaiian mi taa kuusane.

¹² E la yaan aapave a mu fetinan ri taa yot lisan a tiri e mu fetama ri taa yot lisan a lak siri e mu rafu-lak ri taa yot lisan a ninari e tamari e ri taa lisan nari xe lana maatan. ¹³ E nami, a maana rabuna taa baiian nami senaso mi paa xolai pana isaak. Taasaxa tamo ta mataa siak i taa tigina fatateak fefexaxaas la yaan fataxapiak, ne taa fakaxupe.”

¹⁴ “Layaan mi taa xalum a saxa vilaana mosaat paaliu malaan: a mataa i taxa tigina pe lana Nobina Taap Xasingit (lamon pana e no taa masame), la mu yaan aave a mu rabuna pe Judia ri taa sinuf e ri taa paan fataapus xena fufunai laa'ui xuluna put. ¹⁵ E tamo ta mataa i taxa tigina xuluna lifu i muta

sivi xe lana xena siak a mo sina, piau! Falet fataapus! ¹⁶ E tamo ta mataa i taxa faisok pe lana uma, i muta ulaa xena siak a marapi sina, piau! ¹⁷ Muluk a lutefin aava ri tiva e muluk a lutefin aava ri taxa fasus a lak siri lana mu yaan aave. ¹⁸ Fenung xe sina Piran pana mu yaan aave ri taa pife savat la mu yaan vutung. ¹⁹ A mu yaan aava ri taa savat ve a yaan ina fakasanaman. A yaan saat malaan pife savat paa-mua ti la yaan ina tangpat e fefexaxaas tanin. E a buk yaan aanabe¹ i taa pife savat fulaa. ²⁰ Tamo Piran i taa pife faxalif a mu yaan ina fakasanaman aave a mu rabuna xapiak ri taa maat taasaxa Piran a faxalife senaso nane lalamon pana mu rabuna tatagan sina.” ²¹ Pevoxoxo, tamo ta mataa i taa xuus nami pana, ‘Xalume, na Kraiss naboxo!’ o kuus malaan, ‘Nane taxa waan pave!’ muta langaie. ²² Senaso a mu kraiss bit ri taa savat xuvul pana mu mataa ina xuus fatuxai bit siri e ri taa vil a maana mo fa'ipul e ri taa vil a maana buk fakalimaanan aava xena tafang pana familungaana mu rabuna tatagan sina Piran. ²³ Taasaxa lalamon faagut paaliu pana mo aanabe¹ aava nenia, ne fo xuus fatexaas nami pana.

²⁴ Lana mu yaan aapave, lana yaan ina fakasanaman: ‘A ngaas i taa pife lang faagut e fulun i tafe suk ²⁵ e mu vapara ri taa poxo ti laa'ui e maana mo

faagut pe laa'ui ri taa radakui.' Ais 13:10, 34:4

²⁶ E mui a rabuna ri taa xalum a Natuna Mataa, i taxa filimaan lana vata pana gutan e malang sina. ²⁷ E i taa feng a mu angelo e ri taa xel faxuvul a mu rabuna tatagan sina ti puua, ti paa, ti pul, ti kol, ti la mu bina lasuun xuluna xavala e ti la mu bina lasuun pe laa'ui.

²⁸ Naboxo lamon pana ferawaian paap sena nuua: layaan a raxana i taxa fungus, mi texaas o a mu yaan roxo ri taa savat. ²⁹ E malaan sait, layaan mi taa xalum a maana mo aava ne fo xuus nami pana, lavaxa mi taa texaas o a Natuna Mataa i taxa waan faasilak, i taxa tigma lamalei la matana lifu simi. ³⁰ Tuuna, ne xuus tuunei nami o a saxano rabuna aanabe' ri taa pife maat lunai e maana mo aava ne fo xuus nami pana, ri taa savat. ³¹ Pe laa'ui la finavata e nabe' la xavala a maana mo xapiak ri taa taxapus, taasaxa ferawaian siak i taa pife taxapus.

³² Piau ta mataa i taa texaas sena yaan o mariaas a maana mo aave ri taa savat. A mu angelo e a Natuna Mataa sait ri pife texaas. Na Tamaang sang mon a texaas. ³³ Pevoxoxo, lalamon faagut, mi taa faxatang vulai senaso mi pife texaas sena yaan ina savatan sina. ³⁴ E voxoxo nami, mi malaan sena ferawaian paap aanabe': saxa mataa a tamasiak xena ulut e a xuus fatexaas a mu sisiak sina pana mu faisok xari saxa

saxa. E nane a fasei a mataa saxa o i taa faxatang faagut vulai pana matana lifu. ³⁵ E voxoxo, faxatang vulai senaso mi pife texaas sena yaan a matalava i taa ulaamaan xe simi. Mi pife texaas o leaaf paaliu o la xunavung o la paanen lolof o la paanaas. ³⁶ Ulaa i tamaa savat fa'ipul maan e nami, mi taxa matef. ³⁷ Ne fasei faagutan nami xapiak, faxatang vulai!"

14

A Vilaana Sina Saxa Tefin
Mt 26:1-16; Lk 22:1-6; Jn 12:1-8

¹ La yaan taragua paa-muina yaan molava sina mu Juda, a Yaan ina Paaliuan e a fenamo ina Bret A Piau Ta Yiis, mu matalava ina lotu e rabuna ina fepitaa pana mu vuputkai, ri taxa lo lalamon pana so ta vilaana ri taa vil kasame xena yotaan na Yesus e punuxaana. ² E ri kuus malaan, "La fena fenamo piau! Senaso a malila ri tamaa marala e ri taa fevis."

³ La yaan naang ve, na Yesus taxa waan pe Betani lana lifu si Saimon aava tana tamu tapak. E layaan nari xapiak, ri taxa mati fafangan, saxa tefin a savat pana fomirak 'botol' pana mo lalas aava musung ina roxo paaliu e a mamareiai ina molava temasaat. Ri xali a mo lalas aanabe' pana Naart. E a tefin aave a gurum a 'botol' e tivan a naart la putu Yesus.

⁴ E saxano rabuna aava ri xalume, ri marala faagut e

ri riis a tefin e ri kuus, “Xenaso no kawaasan a naart pana tiuanaana xulu Yesus?”
 5 Tamo no taa faasot pana, a faat ina a fexaxaas xena maraan a mataa ina faisok lana mariaas saxa. Naak i taa roxo tamo taara taa faasot pana xena tavaiaana mu rabuna valagof pana faat ina.” E voxo ri taxa lo riis malaan a tefin aave pana.

6 Taasaxa na Yesus a sei nari, “Naapalaan! Muta rise! Xenaso mi maraleiane? Nane fo vil a mo roxo xaanak. 7 A mu valagof ri waan xuvul pami vulai e mi fexaxaas xena xavangaan nari pana vilaana roxo vulai. Taasaxa nenia, ne taa pife waan xuvul pami vulai. 8 A tefin aanabe' fo vil a mo roxo paaliu, nane fo fasufau pana mo lalas paamuina xaxaafaian siak. 9 A tuuna paaliu ne xuus nami, a so ta bina aava Lagasai Roxo siak i taa savat lana, a mu rabuna ri taa langai a vilaana roxo a tefin aanabe' fo vile. A vilaana sina i taa pife malufan.”

10 E na Judas Iskeriot aava saxa yaamut, a falet xe sina mu memai priis senaso rao i taa pet lisan na Yesus xe siri. 11 E layaan ri langaie ri faamamaas paaliu e ri kuus o ri taa tavai na Judas pana faat 'silva'. E nane a lalamon o laso ta yaan e pana so ta vilaana a fexaxaas nane i taa pet lisan na Yesus xe siri pana.

A Fanganan Fataxapiak
Mt 26:17-30; Lk 22:7-23

12 A paanen ina yaan mata ina fenamo molava sina mu Juda, a yaan ina Bret A Piau Ta Yiis, e a yaan ri fuuna punuk a mu sipsip xena fenamo ina Paaliuan a savat.* La yaan aave a mu rabuna si Yesus ri fine, “Maam taa faigotan a nobina xena fanganan sitaara faa? No lalamon malaafaa?”

13 E nane feng a fefeng taragua talo re taa faigotan a vepen xena fanganan e xuus nare, “Falet xe Jerusalem e layaan me taa xalum a mataa i taxa yaas a raarum, usie. 14 E layaan i taa laak lana lifu me taa fin a mata tafuna lifu malaanabe', 'A Mataa ina Fepitaa a fia'i malaan: A lifu xaanak faa? A palifu rao ne taa fangan xuvul pana mu fefeng siak xena fakalimaanaana yaan ina Paaliuan.' 15 E a mata aave i taa faxalit name pana palifu molava roxo aava nane fo faigotane. Name, me taa faigotan a fanganan sitaara pave.”

16 E a rovaat sina re falet e re fe laak lana Jerusalem e a maana mo ri savat malaan sena ferawaian si Yesus. E voxo re faigot xena fenamo ina Paaliuan.

17 E la nona leaaf na Yesus e maana xasano fefeng sina ri savat sirie. 18 E layaan nari xapiak ri taxa mati fanganan na Yesus a xuus nari, “Ne kuus tuuna, a saxa mataa

* **14:12:** A fenamo aanabe' a fakalimaan a yaan a Piran a punuk a mu lak tuaan sina mu Isip e a liu a mu lak tuaan sina mu Juda.

nabe' la palou itaara i taa pet lisanau xe la mana mu matalava sina mu Juda. A saxa ti la palou imi aava i taxa fangan xuvul paga.”

¹⁹ E nari xapiak ri mimilisaat sena ferawaian sina e ri taxa lo xuuse, “A tuuna, pife nenia!”

²⁰ E nane xuus nari, “A toxan a saxa mataa aava i taxa sugup a bret lana ‘dis’ xuvul paga, i taa vile.

²¹ Senaso a Natuna Mataa i taa punuxan malaan sena Xakalayan ti Kawai fo xuus netaara pana. Taasaxa muluk a mataa aava i taa pet lisan a Natuna Mataa xe sina mu rabuna saat. A roxo naak a buk mataa malaan i taa pife luxan.

A Fufuna Vilaana Ina Matafanganai Sina Memai

1 Kr 11:23-25

²² E layaan ri taxa fangan, na Yesus a siak a xavil ina bret e fenung pana e viaxe e tavai nari pana e a kuus, “Siaxe e mi ngane, nabe' ve a meska siak.”

²³ E nane siak a lisa pana wain e fenung pana sait e tavai nari pana. E nari xapiak ri nume.

²⁴ E nane xuus nari, “Nabe' ve a ria iga. I taxa kuus turoxo sena ferawaian sina Piran. A ria iga i taa talatiu xana mu rabuna xaves. ²⁵ Ne kuus tuuna o ne taa pife num a wain fulaa fefexaxaas ne taa num a wain fa'ui xuvul pami lana fatataganan sina Piran.”

²⁶ Lumui ri yangan a yanganan, ri tavaalak e ri falet e fe laak xuluna Put Olif.

Na Yesus A Kuus Fatuxai Pana Vilaana Si Pita

Mt 26:31-35

²⁷ Layaan ri taxa sangas lunai na Yesus a xuus nari, “Nami xapiak, mi taa sinuf e mi taa ta'ulanau senaso fo xaleian malaan:

‘Ne taa sip punuk a mataa ina faxatangaana mu sipsip e a mu sipsip ri taa falet fepatok.’ *Skr 13:7*

²⁸ Taasaxa layaan ne taa savat fulaa ti la maatan ne taa falet paamuin nami xe Galili.”

²⁹ Taasaxa na Saimon Pita a xuuse malaan, “Tamo a maana xasano rabuna siim ri taa sinuf tapin nano, nenia, ne taa pife sinuf.”

³⁰ E na Yesus a suie malaan, “Ne kuus tuuna, tanin, lana vung aanabe' nano sang mon no taa kuus o no pife texaas sega. E no taa kuus malaan faatalatul paamuina pura i taa rawei faataragua.”

³¹ Taasaxa na Pita i taxa lo kuus, “Naapalaan ri taa punuxau xuvul pama, ne taa pife faaxolusan nano.” E nari xapiak sait ri taxa kuus malaan sena.

Lana Uma Getsemani

Mt 26:36-46; Lk 22:40-46

³² E ri savat la saxa bina, isina Getsemani, e nane xuus a mu fefeng sina, “Nai bang nabe' talo ne taa fenung xe sina Piran.” ³³ E nane xel na Pita, Jems e namaa Jon e rutul sangas falet famodak fulaa e nane femimilisaat e femamaxus lana xunus ina ³⁴ e a xuus narutul, “A vilau iga a mamaxus temasaat

paaliu faasilak rao ne taa maat. Mutul nai nabe¹ e mutul faxatang.”

³⁵ E nane sangas famodak fulaa et e fe poxo lapia e fenung faagut xe sina Piran rao i taa siak tapin a matafanan molava aava i taa savat sina. ³⁶ E nane taxa lo kuus, “Aaba,[†] Tamaang! Nano, no fexaxaas sena vil a maana mo xapiak. Tamo a fexaxaas, muta tavaiau pana maasaxan aanabe¹. Taasaxa muta usi a vubuxanan siak. No texaas tuuna sena so ta mo a roxo.”

³⁷ E nane ulaamaan xe la nobina sirutul e rutul taxa matef e nane ferawai xe si Pita malaan, “Saimon, no taxa matef? A sou no pife fexaxaas sena faxatang pana awa saxa? ³⁸ Faxatang e fenung vulai talo a tatafan-gan i taa pife savat xe siim. A xunus ina mataa a tateak taasaxa a vipin ina, piau!”

³⁹ E fulaa na Yesus a falet famodak xena fenung xe si Tamana malaan paamua. ⁴⁰ E lamina nane savat fulaa sirutul e rutul taxa lo matef senaso a matarutul a matafan temasaat. E nane ferawai xuvul parutul taasaxa rutul pife texaas o rutul taa sui a ferawaian sina malaafaa.

⁴¹ La fatalatulaana savatan sina, na Yesus a fin narutul, “Mutul taxa lo matef lunai? Lavaxa, taxapus! A yaan fo savat xo. Naboxo ri taa pet lisan a Natuna Mataa xe la mana mu rabuna saat. ⁴² Para! Taara taa

falet. Kaalum, a mataa ina pet lisanau naboxo fo savat!”

A Yotaan Na Yesus
Mt 26:47-56; Lk 22:47-50;
Jn 18:3-11

⁴³ A mu matalava e mu paamua ina lotu e mu rabuna aava ri fepitaa pana vuputkai, ri feng a malila pana pinis e pana vam xe si Yesus. Layaan na Yesus i taxa ferawai lunai a malila aanabe¹ ri savat xuvul pa Judas Iskeriot, saxa yaamut si Yesus, xena yotaana.

⁴⁴ Na Judas fo xuus fatexaas nari pana saxa fakali-maanan nane taa vile, “Nase¹ ta mataa ne taa fe nguse, nane ve na Yesus. Mi yote e mi tao fatateaxe e mi xelee saa xuvul pami.” ⁴⁵ La fili-maanan si Judas, nane sangas soxot et na Yesus e a kuus, “Mataa ina Fepitaa” e fe nguse. ⁴⁶ E a mu rabuna ri yot marasaxain na Yesus e ri tao fatateaxe. ⁴⁷ Taasaxa saxa fefeng si Yesus aava i taxa tigena faasilak, a siak a pinis sina e rao i punuk a saxa sisiak sina memai ina lotu. Taasaxa faasaal e a patal tapin a tangana mon.

⁴⁸ E na Yesus a fin nari, “Senasou mi savat la vung pana vam e pana pinis xena yotau? Mi lamon o nenia, ne mataa ina fenau? ⁴⁹ La maana yaan xapiak ne waan xuvul pami lana lifu lotu. E ne taxa fepitaa taasaxa mi pife yotau pave. Mi fo vil malaane senaso a Xakalayan ti Kawai fo kuus pana.” ⁵⁰ E a

[†] 14:36: A vapaling aanabe¹ ti pok Hibru, a malasuf ina malaan: Tamaang.

mu fefeng sina ri ta'ulane e ri sinuf.

⁵¹ E saxa mataa xulau aava usi na Yesus, nane toxan a marapi pasak sang mon la tana. E a rabuna rao ri yote e ri tao fatateak a marapi sina ⁵² taasaxa nane ta'ulan a marapi sina e sinuf pana tana gof.

Na Yesus A Tigina La Nona Mu Matalava

Mt 26:57-68; Lk 22:67-71; Jn 18:12-13,19-24

⁵³ E a malila ri lisan na Yesus xe la lifu sina memai ina lotu. E mu paamua ina lotu, mu matalava sina mu Juda e mu rabuna ina fepitaa pana mu vuputkai, nari xapiak ri savat faxuvul pave. ⁵⁴ E na Saimon Pita xo, taxa lo usi na Yesus lasuun famodak e fe laak lana tavatau xuvul pana mu rawen sina memai ina lotu e fe nai maari la vangana fata.

⁵⁵ E mu matalava e mu paamua aave, ri langai a mu kusan sina rabuna rao ri taa punuk na Yesus taasaxa piau ta ferawaian siri fefexaxaas. ⁵⁶ A rabuna xaves ri bit tifi na Yesus taasaxa mu ferawaian siri pife saxa.

⁵⁷ A saxa a tigina e a bit tifi na Yesus pana ferawaian sina malaan: ⁵⁸ "Ne langai na Yesus a kuus malaan, 'Ne taa ngas tapin a lifu lotu aava mi vesane pana mami e lana yaan talatul ne taa vesan fa'ulie taasaxa ne taa pife vesane pana maak."

⁵⁹ Taasaxa xasano rabuna ri kuus patak e piau ta ferawaian siri fexaxaas xena kuus turoxo.

⁶⁰ Taasaxa na Yesus a pife malaan seri, a tigina kasam mon.

E a memai priis a tamasiak e sangas falet xe sina e fine, "No pife langai a maana ferawaian sema? A sou no pife sui a ferawaian siri?" ⁶¹ E na Yesus a tigina kasam fatateak.

E a memai a fine fulaa, "Nano, no Natuna Piran, a Mataa Failai?"

⁶² E na Yesus a xuuse, "Tuuna, nenia! E mi taa xalum a Natuna Mataa i taa nai la pamuaan pana gutan e i taa filimaan xuluna vata ti laa'ui."

⁶³ E layaan a memai ina lotu a langai a ferawaian aanabe' nane kasal e ririk a mu marapi sina xena faxaalit o nane lamon a ferawaian si Yesus a saat paaliu senaso a siak tifi nane pana isina Piran. E nane xukulai faagut e kuus, "Naapalaan, taara taa kuus panaso fulaa!" ⁶⁴ Netaara xapiak fo langai a ferawaian saat sina, mi lamon a so pana?"

E nari xapiak ri ferawai malaan, ri kuus, "Fo faasaal xo! I taa punuxan!" ⁶⁵ E saxanofuna ri kaanus xuluna e ri pis votan a matana e ri tuxe e ri fine, "Tamo no Natuna Piran Tuuna no xali nase' fo sip nano?" E a mu rabuna ina kaalum votai ri yote e ri sip fulane.

A Faaxolusan Si Pita

Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Jn 18:16-18,25-27

⁶⁶ E na Pita taxa nai maari lana tavatau e saxa sisiak tefin sina memai priis a filimaan ⁶⁷ e nane xalum na

Pita aava taxa nai maari la vangana fata e taxa lo falime e a xuuse, "Nano sait no fuuna waan xuvul pa Yesus ti Nasaret."

⁶⁸ Taasaxa na Pita a faaxolus malaan, "Ne pife texaas sena so ta mo no taxa ferawai pana." E nane falet xe la matana yalaxau.

⁶⁹ E mui a tefin aave a xalume fulaa e a kuusane xe sina mu rabuna ri taxa tigina pave, "Nane sait a saxa siri."

⁷⁰ E na Pita a faaxolus fulaa. Lumui famodak a mu rabuna faasilak ri fin fulane, "Kuus tuuna, naak no saxa fefeng si Yesus senaso no ferawai pana pok bina ti Galili?"

⁷¹ E nane ferawai vavotai faagut, a kuus fatateak malaan, "Nenia, ne pife texaas sena mataa mi taxa ferawai pana."

⁷² E fataapus lamina faaxolusan sina saxa pura a fataragui a raweian sina. E na Pita a lamon fa'ulaa o na Yesus a xuuse malaan, "Paamuina pura i taa rawei faataragua no taa kuus faaxolusanau faatalatul." E na Pita a mimilisaat faagut e a savat xe lamalei e fetaangiis.

15

Na Yesus A Tigina La Mata Pailat

Mt 27:11-26; Lk 23:2-3,18-25; Jn 18:29-19:16

¹ La paanen lolof a mu paa-mua ina lotu, mu matalava sina mu Juda e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai, nari xapiak ina faxuvulan lava sina mu Juda, ri ferawai

faxuvul o ri taa vil a so pa Yesus. E ri lalamon rao ri taa pise e ri taa lisane xe si Pailat. E voxo ri vil malaane.

² E na Pailat a fine malaan, "Nano, no piran king sina mu Juda?"

E na Yesus a suie, "Nano, no fo kuus pana."

³ E a mu paamua ina lotu ri fexuusan pengane. ⁴ E voxo na Pailat a fin fulane, "Ri kuusan pengan nano taasaxa no pife sui a ferawaiian siri. No langai, ri taxa tiis nano pana mu vuputkai xaves?"

⁵ Taasaxa na Yesus a pife ferawai fulaa e na Pailat a ipul faagut.

⁶ Na Pailat a toxan a saxa vilaana malaan: la palou ina fenamo nane fuuna mulus tapin a saxa mataa ti lana vipis, ta so ta mataa a mu rabuna ri taa kuus pana.

⁷ E saxa mataa i taxa waan, isina Baraabas, a mataa ina rawen, e nane fevis xuvul pana xasano rabuna e fe punuk a mataa. ⁸ E a malila ri savat xe si Pailat e ri fine rao i taa mulus tapin a saxa mataa ti lana vipis.

⁹ E na Pailat a fin nari malaan, "Mi vubuk ne taa mulus tapin a 'king' sina mu Juda xe simi?" ¹⁰ A fin nari malaan senaso nane texaas o a mu matalava ri lisan na Yesus lapaana taraafesuaian siri. ¹¹ Taasaxa mu matalava priis ri fo farawei a malila o ri taa fin na Pailat i taa mulus tapin na Baraabas xe siri.

¹² E na Pailat a fiaf malaan, "E ne taa vil a so pana mataa mi xalie pana 'king' sina mu Juda?"

¹³ E mu rabuna ri xukulai faagut, "Niil fataxutane!"

¹⁴ Taasaxa na Pailat a mulus tapin nari, "Xenaso? A so ta vilaana saat nane fo vile?"

E nari, ri xukulai faagut paaliu, "Niil fataxutane!"

¹⁵ E voxo xena famatakasamatoxan a saxa buk titiwai xena nari na Pailat a mulus tapin na Baraabas xe siri. E nane farawe'i a mu rawen sina o ri taa inis na Yesus pana yeis e ri taa niil fataxutane.

A Vilaana Sina Mu Rabuna Ina Rawen

Mt 27:27-31; Jn 19:1-3

¹⁶ E a mu rawen ri xel falak na Yesus xe lana tang lifu sina gavamen (ri xali a lifu aanabe' pana 'Pretorium') e ri fe faxuvul a mu rawen sina mu Rom pave. ¹⁷ E ri famause pana marapi raf malaan sena marapi sina 'king'. E ri favapoi a kaat sina 'king' pana yeis tuturuk e ri timine la putuna. ¹⁸ E ri taxa lo suaxan na Yesus pana 'king' e ri xukulai malaan, "Suai sena 'king' sina mu Juda!" ¹⁹ E ri taxa lo sipe la putuna pana newai e ri kaanus xuluna e ri turung e bukaak la nona. ²⁰ E lamina suaxanaana siri ri siak tapin a marapi raf sena e ri tavai fa'ulie pana marapi sina e ri xe le xe la bina ina niil fataxutane.

A Punuxaan Na Yesus

Mt 27:33-44; Lk 23:33-43; Jn 19:17-24

²¹ Layaan ri savat lamalei a saxa mataa i taxa sangas la palou ina rabuna, a isina na Simon ti Sairiin, na tama Aleksanda nare Rufus. E

a mu rabuna ina rawen ri xe le xena yaas xavang na Yesus pana bolo sina. ²² E ri savat pe la bina Golgaata, a malasuf ina malaan: 'a bina ina veng'. ²³ E rao ri fanume pana wain aava toxan a saxa buk titiwai xena ti votan a maasaxan lana, ri xalie pana 'mur' taasaxa nane bai nume. ²⁴ E voxo ri niil fataxutane xuluna bolo. E ri fepatoxan a mu marapi sina pana fetafangai pana faat, talo nase' i taa savat paamua i taa siak a saxa mo.

²⁵ Ri niil fataxutane la paa-nen malaan sena 9 oklok. ²⁶ E ri xalei a lagasai xena kuus fakalimaan malaan, "A 'King' sina mu Juda." E ri niile laa'ui la putuna bolo. ²⁷ Ri niil fataxutan a ro mataa ina fenau la nu itina. ²⁸ [E voxo a Xakalayan ti Kavai a kuus tuuna layaan a kuus malaan: "Ri timine xuvul pana mu rabuna saat."] Ais 53:12

²⁹ E a rabuna xaves aava ri taxa sangas falet faasilak, ri ferawai fasaat sena e ri liliitan a puturi e ri kuus malaan: "Ai, nano aava no fo kuus o no taa ngas tapin a lifu lotu e no taa vesan fa'ulie lana yaan talatul, ³⁰ xavang nano xa e no sivimaan ti laa'ui xuluna bolo."

³¹ E a mu memai priis sait xuvul pana mu rabuna aava fepitaa pana mu vuputkai, ri meroa e ri fesuaxan pengane malaan, "Nane fexaxaas sena xavang a xasano rabuna taasaxa a sou pife fexaxaas sena xavang nane xa?" ³² E ri kuus fulaa, E

“Tamo a Mataa Failai aanabe' a King ti Israel, xenaso a pife sivimaan ti xuluna bolo talo taara taa xalume e taara taa texaas sena?” E a ro mataa saat sait aava ri niil fataxutan nare vaxa re taxa lo suaxane sait.

A Maatan Si Yesus

*Mt 27:45-56; Lk 23:44-49;
Jn 19:28-37*

³³ E faasilak la belo la paanaas, a bina suk fefexaxaas leaaf. ³⁴ E la leaaf na Yesus a xukulai faagut malaan, “Eloi, Eloi lama sabaatani.” Lana pok bina ti pave, Erameik, a malasuf ina a malaan, “Piran siak, Piran siak, xenaso no lamon ta'ulanau?”

³⁵ E layaan a mu rabuna aava ri taxa tigena faasilak ri langaie, ri feferawai, “Langaie, nane taxa xel na Ilaija.”

³⁶ E saxa mataa a fala e fe siak a pel e fapirause pana wain e timine la ngusuna newai talo i taa nume e a kuus malaan, “Taara taa xalum tareie ulaa na Ilaija i tamaa savatmaan xena muluse.”

³⁷ E na Yesus a xukulai faagut fulaa e mui a maat.

³⁸ E pave lana tang lifu lotu, a marapi molava aava taxut la palou ina Nobina Taap Xasingit e a nobina xana mu priis, a tiririk la palou e piau ta mataa fe vile. A tiririk ti laa'ui xe lapia marasaxa. ³⁹ Pe Golgaata, a saxa paamua sina mu rabuna ina rawen i taxa tigena faasilak la ka Yesus e a langai a ferawaian sina e falim a maatan sina e a kuus malaan, “Tuuna paaliu

a mataa aanabe' a Natuna Piran!”

⁴⁰ E saxano lutefin sait ri taxa lo ti kaalum lasuun famodak e ri xalum a maana vilaana ina maatan si Yesus. Nari na Maria Mekdala, Salomi e na Maria na nina Jems modak nare Joses, rutul taxa waan la palou iri. ⁴¹ Paamua la maana yaan na Yesus fuuna waan pe Galili a lutefin aave ri fuuna usie e ri xavange pana maana faisok sina. E narutul xuvul pana xasano lutefin sait ri fo sangas xuvul pana xe Jerusalem.

A Xaxaafaian Si Yesus

*Mt 27:57-61; Lk 23:50-56;
Jn 19:38-42*

⁴² La leaaf faasilak a ngaas i rul e faasilak a tangpat ina Yaan ina Fangaafusan sina mu Juda sait, ⁴³ a saxa mata-lava sina mu Juda, na Yosep ti Erimatia aava namkai sena fatataganan sina Piran, nane a fagut a lamonan sina e fe fin na Pailat pana vipin i Yesus. ⁴⁴ E na Pailat a ipul o na Yesus fo maat senaso pife xavai ri niil fataxutane e voxo nane xel a saxa paamua sina mu rabuna ina rawen e maa fine o na Yesus xo fo maat. ⁴⁵ Layaan a paamua aave a kuus o na Yesus fo maat, na Pailat a kuus turoxo o na Yosep i taa siak saa a vipin i Yesus. ⁴⁶ E na Yosep xuvul pana saxano rabuna ri maraan a marapi pasak e ri vil fadui a vipin i Yesus e ri xafute pana marapi pasak aave e ri timine lana liing. (A liing aanabe' ve a mataa fo taxe lana faat xena xaafaian.) E ri

vil votan a matana liing pana faat molava. ⁴⁷ E na Maria Mekdala narie Maria na nina Jems nare Joses, re taxa ti falim nari senaso rao re texaas sena matana xawaa.

16

Ri Seng Na Yesus Lana Liing Ina Mamaat

Mt 28:1-8; Lk 24:1-10; Jn 20:1-8

¹ Layaan a Yaan ina Fangaafusan fo taxapus na Maria Mekdala, Salomi e na Maria na nina Jems, rutul siak a mu mo lalas xena timine xuluna vipin i Yesus.

² La paanen lolof la yaan mata ina 'wiik' (la Sande), rutul falet xe la liing ina mamaat e rutul fe savat la yaan a ngaas fo laak. ³ E rutul taxa lo fefiai malaan, "Nase' i taa pul tapin a faat aava ti votan a matana liing?" Senaso a faat aave a molava paaliu.

⁴ E ri kaalum et e a matana liing fo talakas xo! ⁵ E layaan rutul laak lana liing, rutul xalum a saxa xulau i taxa nai la nobina aava ri timin na Yesus lana e a marapi sina a pasak paaliu e rutul ipul faagut e rutul mataut.

⁶ E nane a xuus narutul, "Muta mataut! Mutul taxa seng na Yesus ti Nasaret aava ri fo niil fataxutane. Nane fo malit. Nane fo to fa'ulaa. Xalum a nobina aava ri fo famatie lana nabe' e naboxo fo malit. ⁷ Taasaxa mutul falet e mutul fe xuus fatexaas a mu rabuna sina e na Pita sait, malaan, "Nane i taa sivi paamuin nami xe pe Galili. E

pave mi taa xalume malaan sena fo xuus nami paamua."

⁸ E layaan rutul savat lamalei, rutul sinuf fataapus senaso ri ipul faagut pana matautan e ri radakui. Taasaxa rutul pife xuus fatexaas a xasano fefeng senaso rutul mataut faagut.

A Mu Savatan Si Yesus
Lk 24:13-49; Jn 20:19-30

⁹ [Layaan na Yesus a to fa'ulaa, la yaan mata ina 'wiik', (la Sande) nane savat paamua si Maria Mekdala aava nane fo gei tapin a mu vovau saat pisiguak xasena. ¹⁰ E nane falet fataapus e fe xuus fatexaas a xasano fefeng aava ri taxa lo taangiis e mamaxus lunai. ¹¹ E layaan ri langai o nane fo to fa'ulaa e a tefin aanabe' a xalume, ri lamon o pife tuuna e ri bai langaie.

¹² Taasaxa lumui layaan a ro fefeng re taxa sangas la salan, nane savat sire taasaxa re pife taraxalie. ¹³ Lumui re texaas sena e re ulaa fataapus fulaa xe sina xasano fefeng e re fe xuus nari. Taasaxa ri lamon o nare sait re taxa bit.

¹⁴ E muibak nane savat xe sina mu yaamut layaan ri taxa mati fafangan e fe gil nari sena vungutan siri e sena lamonan vaang siri. Senaso ri pife langai faroxoi a kuusan sina fesing siri e ri pife lamon faroxo pana ferawaian sina.

¹⁵ E nane xuus nari, "Falet xe la maana mu bina xapiak e mi tavai a mu rabuna xapiak pana Lagasai Roxo

siak. ¹⁶ Nase' ta mataa i taa namkai sega e i taa fasufan, nane ve, ne taa fakaxupe. Taasaxa nase' i taa pife namkai sega a toxan a fakasanaman xana. ¹⁷ E voxo a mu fakalimaan ananabe' ri taa falet xuvul pana mu rabuna aava ri namkai: ri taa gei tapin a mu vovau saat pana gutan lana isaak, ri taa ferawai pana maana pok bina fa'ui ¹⁸ e tamo ri taa tao a tiui i taa pife xet punuk nari, ri taa num a neng taasaxa ri taa pife maat e ri taa vil faroxoi a mu rabuna pana giisan.”

¹⁹ Pevoxoxo, layaan na Memai Yesus a taxapus pana ferawai ananabe' a Piran ti laa'ui a xel fa'ulie e nane fe nai la pamuaan lana vepen sina Piran. ²⁰ E a mu fefeng sina ri falet xe la maana mu bina xapiak e ri xuus fatexaas a mu rabuna lana mu bina pana Lagasai Roxo. E a Vovau Xaradak a xavang nari pana faisok siri e a fagut a faisok siri pana fakalimaan in a gutan.]

Na Luuk A Lagasai Roxo Na Luuk A Xaleie A Ferawaian Paamua

Lana Lagasai Roxo na Luuk fo xaleie i taxa faxalit netaara o na Yesus ve a mataa ina siak fa'uli a mu Israel e mu rabuna aava ri waan la pabung patak sait. Layaan na Yesus rao i fatamasiak a faisok sina, nane xuus a mu rabuna o a Vovau Xaradak a fatamasiaxe xena kuusan fasavat a ferawaian sina Piran xe sina mu valagof (4:18). E tuuna paaliu, lana lagasai aanabe' na Luuk a ferawai o na Yesus a muluk a mu rabuna aava ri taxa yaas a maana buk matafanan xaves e nane xavang nari.

A maana mo aava na Yesus a vile a fafaamamaas a mu rabuna sina. Layaan na Maria a luxe a mu rabuna ri faamamaas faagut paaliu pana (1:42-48 e 2:10). E la fataxapiak ina lagasai, ri faamamaas faagut paaliu (24:25) layaan na Yesus a laak xe la xunavata.

Saxano mo aava na Luuk a kuusane se Yesus a xas-anu Lagasai Roxo ri pife kuus pana. Na Luuk sang mon a ferawai pana maana mo xaves aava savat layaan na Yesus a savat la xavala. Lana palagaisai 10 na Luuk a xaleie a ferawaian paap aava na Yesus a ferawai pana sena mataa ti Sameria aava xavang a saxa Juda aava

sipan la salan, e lana palagaisai 15 a ferawai paap pana lak aava ta'ulan na tamana e femilung xolai, e saxano ferawaian paap fulaa maan vaxa. Na Luuk sang vaxa a xaleie a xuuskuus pa Sekias aava mataa ina siak taakis.

Na Luuk a ferawai faaxaves pana vilaana ina fe-nung faagut, a faisok sina Vovau Xaradak e a vilaana sina Piran xena lamon tapin a faasaalan sina rabuna. Nane ferawai faaxaves vaxa pana maana mo aava lutefin ri fo vile.

A ferawaian si Luuk pife taxapus naboxo lana lagasai aanabe', piau. Nane xaleie vaxa a lagasai taara xalie pana Faisok Sina Mu Yaamut aava kuusan a maana mo aava mu yaamut ri vile lamina yaan na Yesus fo laak xe la xunavata.

A Fasisian

¹ A maana rabuna xaves ri fo kala sena maana mo aava Piran fo fasavate la matavas la palou itaara. ² A maana mo aave a mu rabuna aava ri fefeng sina Piran ri xuus fatexaas netaara pana senaso ri xalume ti la tangpat. ³ Naboxo a toxan a maana xakalayan xaves. E nenia na Luuk, ne fo fiafaaxaves pana maana mo xapiak aava fo savat ti la tangpat e voxo ne lamon rao ne taa kala xena faxuvul faroxoi a maana xuuskuus aave xena lisanaana xe siim, matalava Tiofilas. ⁴ E layaan no taa kate, no taa texaas

sena tuunayan ina maana mo ri fo fapiti nano pana.

Na Gabriel A Lisan A Laga-sai Xe Si Sekaraia

⁵ Lana yaan si Herot aava paamua lava pe Judia, a toxan a saxa priis a isina na Sekaraia. Nane a saxa bu Eron ti la pabung si Abiya. A mu bu Eron ri fuuna vil a faisok ina priis lana lifu ina nangusaana Piran. A tefin si Sekaraia, isina na Elisabet, nane vaxa a bu Eron. ⁶ Nare xapiak re waan fatak la matana Piran senaso re usi faroxoi a maana fefasaian e mu vuputkai sina Memai e re piau ta lalosaat. ⁷ Taasaxa re piau ta lak senaso na Elisabet ve a tefin mala. E nare xapiak vaxa re fo vaiak xo.

⁸ Saxa yaan layaan a parabuna priis si Sekaraia ri taxa vil a faisok ina priis siri la lifu lotu, na Sekaraia taxa sisiak la matana Piran. ⁹ E pana vilaana ina tapin a faat ri siak fati na Sekaraia xena laak la lifu lotu sina Memai talo i taa faram a vulut pana lasan roxo. ¹⁰ La yaan ina faramaana xo a savat e mu rabuna aava ri savat xena nangus a Piran, ri taxa faxuvul lamalei e ri taxa fenung.

¹¹ E lana yaan fatak aave a angelo sina Memai moxo a savat xe si Sekaraia e a tigina la pamuaan ina nobina ina faramaana vulut aave. ¹² Layaan na Sekaraia a xalume, nane ipul marasaxa e femataut faagut. ¹³ Taasaxa angelo aave a xuuse, "Muta mataut, Sekaraia. A Piran a langai a fenungan siim e

na naasaam, na Elisabet, i taa luk a lak tomexaan e no taa fa'isine pa Jon. ¹⁴⁻¹⁵ I taa vil fafaamamaas name. E maana rabuna xaves ri taa faamamaas sena luluuxan sina senaso i tafe lava la matana Memai. E i taa pi nunum a raarum tateak o xasano mo malaan e i tafe bas pana Vovau Xaradak ti la yaan ina luluuxan sina. ¹⁶ I taa lisan fa'uli a maana rabuna ti Israel xe sina Memai aava Piran siri. ¹⁷ E i taa falet paamuin a Memai lana vilaana e gutan si Ilaija. I taa puk fa'uli a vubuxanan sina mu tamana rafulak xe sina mu rafulak siri e a rabuna aava ri langai pesalai xe sina texaasan ina mu vilaana fatak. Nane taa vil malaane xena faigotanaana rabuna aava ri taa bang a savatan sina Memai."

¹⁸ Na Sekaraia a fin a angelo aave, "Ne taa texaas sena tuunayan ina malaafaa? Nenia, ne mataa vaiak e a tefin siak sait a toxan a mariaas xaves."

¹⁹ A angelo xo a suie, "Nenia ve na Gabriel e ne fuuna tigina la matana Piran. Nane xa a fengau xena xuus fatexaas nano pana lagasai roxo aanabe! ²⁰ E naboxo, senaso no pife namkai sena ferawaian siak, no taa po. No taa pife ferawai fefexaxaas a yaan aave fo savat. E i taa savat tuuna lana yaan fatak ina."

²¹ Lavaxa, a mu rabuna pe lamalei si, ri taxa lo waan bang na Sekaraia. Ri taxa lalamon pana senaso fo waan a yaan modus paaliu

lana lifu lotu. ²² Layaan nane savatmaan xe lamalei ri texaas o nane xalum a saxa mo lana lifu lotu senaso pife fexaxaas sena ferawai taasaxa fakalimaan mon pana mana.

²³ Lamina fulun saxa, layaan a yaan ina faisok sina xo a taxapus, nane ulaa xe la lifu sina. ²⁴ E mui lamina, a tefin sina, na Elisabet moxo fetiva e pana fulun pama a waan fufunai mon pe la lifu sina. ²⁵ Na Elisabet a kuus, "A Memai fo vil a mo aanabe' xaanak. Lana yaan aanabe' nane faxalitou pana xakaavangan xatam sina. Nane siak tapin a mangilan siak la matana mu rabuna."

Na Gabriel A Savat Si Maria

²⁶⁻²⁷ La fapisaxayaana fulun si Elisabet, a Piran a feng a angelo naang, na Gabriel, xe pe Nasaret, a saxa bina pe Galili. Nane fe savat sina saxa tefin palau aava ri fakalimaane rao i taa tamai si Yosep aava bu Devit. A tefin aave a isina na Maria. ²⁸ A angelo aave xo a savat sina e a xuuse, "A luaian xulum. A Piran a waan xuvul pama e a xafut nano pana roxoyan sina."

²⁹ Na Maria a mamaxus sena ferawaiian sina e a lalamon faaxaves pana so ta buk fasusuian va malaan. ³⁰ Taasaxa, a angelo a xuuse, "Muta mataut Maria, a Piran a faamamaas paaliu pama. ³¹ No taa tiva e no taa luk a lak tomexaan. E no taa fa'isine pa Yesus. ³² Nane tafe lava e ri taa xalie pana Lak Tomexaan sina Piran

pana Isin Molava Paaliu. E a Memai Piran i taa faneie la vena naian lava si buna lava, na Devit. ³³ I taa tagan vulan a matafetama si Yaakop. E a fatataganan sina i taa pife taxapus."

³⁴ Na Maria a fin a angelo, "I taa savat malaafaa senasopenia, ne tefin palau."

³⁵ A angelo aave a suie, "A Vovau Xaradak i taa savat siim e a gutan sina Piran pana Isin Molava Paaliu i taa xafut nano. E no taa luk a Lak Xaradak e ri taa xalie pa Natuna Piran. ³⁶ A tauma, na Elisabet, i taa luk a lak e nane ve a tefin vaiak. Nane piau ta lak lunai, taasaxa i taxa waan xo lana fulun pisaxa sina. ³⁷ Piau ta mo a Piran pife fexaxaas sena vile."

³⁸ Na Maria a suie. "Nenia xa ne sisiak sina Memai. E ne kuus turoxo pana ferawaiian siim." E a angelo xo a ta'ulane.

Na Maria Fe Xalum Na Elisabet

³⁹ La yaan aave xo na Maria tamasiak e fe laak faatapus xe la bina put pe Judia. ⁴⁰ Pave nane fe laak la lifu si Sekaraia e fesuai se Elisabet. ⁴¹ Layaan na Elisabet a langai a ferawaiian si Maria, a popo la xuna a lalaas marasaxa. E na Elisabet febas paaliu pana Vovau Xaradak ⁴² e a ferawai falava paaliu e kuus, "Nano, no faamamaas paaliu sena maana lutefin e a roxoyan i taa xafut a lak aava no taa luxe. ⁴³ Taasaxa, xenaso nano, nina Memai siak, no filimaan xena xalumau?"

44 Layaan ne langai a fer-
awaian siim a lak la xuak
a lalaas pana faamamaasan.
45 Nano, no fo namkai o a
lagasai sina Memai xe siim i
taa savat tuuna e voxo no taa
faamamaas.”

A Yanganan Si Maria

46 E na Maria a yangan e a
kuus,

“A xunus iga a nangus a
Memai

47 e a vovau siak a faama-
maas pana Piran aava
Nges Ina Vil Fatato
siak.

48 Nane fo lamon fa'uliau, ne
sisiak palau sina.

E naboxo a mu rabuna
aava ri taa savat mui,
ri taa xaliau pana
tefin pana faama-
maasan.

49 A Piran pana Maana Gutan
Xapiak fo vil a maana
mo roxo paaliu paga
e a isina a taap e
xaradak.

50 Nane tiuan a mamaaluxan
sina xuluna mu
rabuna aava ri suai
faagut sena,

a mu rabuna xapiak lana
mu yaan xapiak.

51 Pana mana, nane fo vil a
maana buk faisok ina
gutan:

nane fo tapalan xolan a
mu rabuna aava ri vil
falavai nari xa lana la-
monan fufunai siri.

52 Nane fo fapoxoi a mu
paamua la venanai pi-
ranan siri

e a fa'isin a mu rabuna
palau pana isin lava.

53 Nane fo famasi a rabuna
aava ri lagai pana
maana mo roxo

taasaxa feng tapin a mu
rabuna piran malaan
sena valagof.

54-55 E malaan sena kuus
fanaian sina,

nane fo xavang a sisiak
sina aava na Israel.

E nane lamon fa'uli
na Abraham e mu
buna xapiak pana
mamaaluxan
sina.”

56 Lavaxa, na Maria a
waan xuvul pa Elisabet pana
fulun talatul e mui nane ulaa
xe la lifu sina.

*A Luluuxan Si Jon Ina Fas-
ufan*

57 A yaan ina luluuxan xo
a savat si Elisabet e nane
luk a lak tomexaan. 58 A
mu fesing sina e mu tauna
ri langai o a Piran fo faxalite
pana mamaaluxan molava e
ri faamamaas xuvul pana.

59 La fapisiktulaana yaan
sina lak aave ri savat xena
putuxaana e ri buk fa'isine
sait pana isi tamana, na
Sekaraia. 60 Taasaxa na ni-
nana a kuus, “Piau, a isina na
Jon.”

61 Ri fia, “Xenaso? Piau ta
tauma pana isin malaan.”

62 E ri talangai pana mari
xe sina tamana lak xena fine
pana so ta isin rao i vubuk
fa'isin a lak pana. 63 Nane

fiai pana mo ina kala e nane
fa'ipul nari xapiak layaan a
kala malaan, “A isina ve na
Jon.” 64 Fataapus paaliu a
valana talakas e a xalem-
ana tamulus e nane tang-
pat pana kuus fati a isina
Piran. 65 A mu fesing siri,

ri ipul marasaxa. E pe Ju-
dia, lana bina put aave, a

mu rabuna ri taxa lo ferawai pana maana mo aanabe'.⁶⁶ Nase' ta mataa a langai pana mo aanabe' a lalamon pana e a fi'ai, "A lak aanabe' i taa so ta buk mataa?" Senaso ri texaas o a gutan sina Piran a waan xuvul pana.

A Yanganan Si Sekaraia

⁶⁷ A tamana lak, na Sekaraia, a bas pana Vovau Xaradak e a kuus fatuxai malaan:

⁶⁸ "Nangus a Memai aava Piran sina mu Israel senaso nane fo filimaan xena maraan fa'uli a mu rabuna sina.

⁶⁹ Nane fo fasavat a Saxa ina Gutan xena fakaxup netaara, a saxa aave a bu Devit aava sisiak sina.

⁷⁰⁻⁷¹ Lokavai mupiis nane kuus, la ngusuna rabuna ina kuus fatuxai,

o nane taa fakaxup netaara xasena mu xaiyaas sitaara

e xasena gutan siri xapiak aava ri bavian netaara.

⁷²⁻⁷⁵ Nane xa a kuus o i taa muluk a mu butaara

e i taa lamon fa'uli a tur-oxoian taap sina aava nane kuus fanai pana xe sina butaara, na Abraham.

Nane kuus o i taa fakaxup netaara xasena xaiyaas sitaara

talo taara taa savat sisiak sina lana roxoyan e xaradaxan

la maana yaan xapiak sitaara e taara taa pife mataut.

⁷⁶ E nano xanatuk, ri taa xali nano pana

mataa ina kuus fatuxai sina Piran pana Isin Molava Paaliu

senaso no taa falet paamuin a Memai xena faigotanaana salan xana.

⁷⁷ No taa fapiti a rabuna sina pana fakaaxupan

aava savat sena lamon tapinaana mu faasaalan siri.

⁷⁸⁻⁷⁹ A Piran sitaara a bas pana mamaaluxan e fananapan.

Nane vil famatavas a texaasan ina fakaaxupan

talo nari aava ri taagul lana bina ina maatan, ri taa tamulus sena,

xena sangas la matavas aava savat ti laa'ui la xunavata.

Nane taa vil malaane xena paamuian netaara xe lana salan ina luaian."

Nabe' ve a yanganan si Sekaraia.

⁸⁰ E a lak aave a palak e fesavat tateak lana vovau ina vaxa. E nane taagul la bina vingil fefexaxaas a yaan nane savat la matavas xe sina mu Israel.

2

¹ Lana mu yaan aapave, na Sisaa Agastas a lisan a fefasian fa'ui xe la mu bina. Nane kuus o a mu rabuna xapiak la mu bina ri taa timin a isiri lana buk ina xakatan. ² (A xakatan aanabe' a savat la yaan na Kwirinius taxa paa-mua ina bina Siria.) ³ A mu rabuna xapiak ri taxa paan xe la fufubina siri talo ri taa fakat nari.

⁴ E voxo na Yosep sait a ta'ulan a bina Nasaret pe Galili e fe laak xe la bina Betlehem, a bina si Devit, pe la bina Judia senaso nane waan lana pabung si Devit. ⁵ Nare Maria re paan xe pave xena timin a isire lana buk. Na Maria i taa tefin sina e a tiva. ⁶ Layaan re taxa waan pave a yaan ina lu-luxan sina a savat. ⁷ E nane luk a lak tuaan sina, a lak tomexaan. Nane xafute pana marapi e famatie lana nobina ina fanganan sina bulmakau senaso piau ta nobina xare lana lifu saxong.

A Mu Angelo Ri Savat Sina Mu Rabuna Ina Faxatangaana Sipsip

⁸ E la vung a mu rabuna ina faxatangaana sipsip ri waan pe la vangana bina lana yi e ri taxa faxatang a mu sipsip siri pave. ⁹ A angelo sina Memai a savat siri e a miridingan molava piis sina Piran a xafut nari e ri femataut faagut. ¹⁰ Taasaxa angelo a xuus nari, "Muta mataut. Ne lisanmaan a lagsai roxo pana faamamaasan molava paaliu xe simi e mu rabuna xapiak. ¹¹ Tanin,

lana bina si Devit, a Nges Ina Vil Fatato simi fo luxan. Nane ve a Mataa Failai e a Memai simi. ¹² A mo aanabe' ve a fakalimaan xe simi: Na ninana a xafute pana marapi e mi taa tingine lana nobina ina fanganan sina bulmakau."

¹³⁻¹⁴ Fataapus paaliu a mu angelo xaves ti laa'ui ri maa savat xuvul pana matalava angelo aave e ri kuus fati a isina Piran malaan, "A Piran aava waan laa'ui paaliu, nane xa a toxaan a isin molava piis e lapi la xavala, a luaian i taa waan xuluri aava ri waan lapaana roxoyan sina."

¹⁵ Layaan a mu angelo ri fo ta'ulan nari, a mu rabuna ina faxatangaana sipsip ri fexuus, "Taara taa falet xe Betlehem xena xalum a mo aanabe' aava Piran fo xuus netaara pana."

¹⁶ E voxo ri falet fataapus e ri fe tingin na Maria narie Yosep e a lak popo aava i taxa mati lana nobina ina fanganan sina bulmakau. ¹⁷ Layaan ri fo xalume ri xuus fatexaas a mu rabuna pana ferawaian sina mu angelo sena lak aave. ¹⁸ E layaan a rabuna xapiak ri langaie ri ipul faagut sena. ¹⁹ Taasaxa na Maria a fawaan fatateak a mu ferawaian xapiak la xunus ina e lamon fatie. ²⁰ A mu rabuna ina faxatangaana sipsip ri ulaa. E ri fe kuus fati a isina Piran pana maana mo ri fo xalume e ri fo langaie senaso a maana mo aave fo savat fatak malaan sena matalava angelo fo kuusane.

Ri Fa'isine Pa Yesus

²¹ A fapisiktulaana yaan lamina luluuxan sina, a yaan ina putuxaana e re fa'isine pa Yesus. A isin aave a angelo fo fa'isine pana paamuina luluuxan sina.

²²⁻²³ Re usi a vuputkai si Moses e layaan a mu yaan ina vil tapinaana lalosaat sire a taxapus, na Yosep nare Maria re lisan na Yesus xe Jerusalem xena tatavai xe sina Memai Piran pana senaso a vuputkai si Moses a kuus malaan: "A mu rafulak tuaan xapiak aava ri tomexaan, mi taa noxol nari xana Piran."

Tln 13:2,12

²⁴ E re laak vaxa xena tatavai pana mo aava vuputkai sina Memai Piran a kuus pana; "A ro Vaalus o a ro Titibu fa'ui." *Vlp 12:8*

²⁵ A toxan a saxa mataa pe Jerusalem a isina na Simeon. Nane ve a mataa xaradak e a vubuxan xasingit a Piran. Nane taxa waan bang a Mataa Failai sina Memai. E a Vovau Xaradak a fabase. ²⁶ A Vovau Xaradak aave a faxalite o i taa xalum a Mataa Failai sina Piran paamuina maatan sina. ²⁷⁻²⁸ A Vovau xo a paamuian na Simeon xena laak la tang lifu lotu. Layaan na nina Yesus e na tamana re lisanmaane xena vilaana malaan sena vuputkai a kuus pana, na Simeon a favavol a lak aave la mana e a kuus fati a isina Piran malaan:

²⁹ "Memai aava paamuian a maana mo xapiak, no fo fasavat famatavas a mo no fo kuus fanai pana.

Naboxo a yaan ina maatan siak fo savat.

Feng tapinau pana luaian.

³⁰⁻³¹ A ro mataak re fo xalum a fakaaxupan siim

aava no fo faigot pana la matana mu rabuna xapiak. ³² A malang xena famatavas a mu rabuna aava ri pife Juda

e xena tavai a mu rabuna siim aava mu Israel, pana isin lava."

³³ Na tamana e ninana re ipulan a ferawaian aava na Simeon a kuusane pana lak.

³⁴⁻³⁵ Na Simeon a fenung xe sina Piran pari e a xuus na Maria, a ninana lak, malaan, "A lak aanabe' a Piran a siak fatie xena kawaasanaana saxanofuna ti Israel e xena fakaxup a saxanofuna. Nane ve a fakalimaanana aava maana rabuna ri taa tisuie e voxo a lamonan fufunai siri taa savat la matavas. E a matafanan malaan sena pinis modus i taa xi a viuma."

³⁶ A toxan a tefin ina kuus fatuxai, a isina na Ana. Nane a lak si Fanuel lana pabung si Aasur e nane a tefin vaiak. Nane waan xuvul pa lavana pana mariaas pisiguak mon e na lavana maat tapine. ³⁷ E mui a waan a tefin nakmaal fefexaxaas a mariaas sangafilu pisiktul pana talafaat. Nane pi ta'ulan a tang lifu lotu aave, nane naangus la maana vung e la maana yaan xapiak pana falfaalan e fenungan. ³⁸ Monabe' mon nane maa savat xe sire e

kuus faasiroxo xe sina Piran pana roxoyan sina e a ferawai pana lak aave xe siri xapiak aava ri taxa waan bang pana mulus tapinaana mu rabuna ti Jerusalem.

³⁹ Layaan na Yosep nare Maria re vil xapin a mo aava vuputkai sina Memai a kuus pana, re ulaa xe pe Galili, xe la nobina sire, na Nasaret. ⁴⁰ E a lak aave a palak e fetateak: nane bas pana texaasan e a xakaavangan xatam sina Piran a waan xuluna.

Na Yesus A Waan La Lifu Lotu Pe Jerusalem

⁴¹ La maana mariaas xapiak a tamana e ninana re fuuna laak xe pul Jerusalem la Fenamo ina Paaliuan. ⁴² Layaan nane xo toxan a mariaas sangafilu saxa pana taragua, rutul usi a vilaana sire e rutul laak xe la fenamo aave. ⁴³ A fenamo fetaxapus e na tamana nare ninana re taxa ulaa xo xe la bina sire. A lak aave, na Yesus, a waan soxo mui pe Jerusalem taasaxa ninana nare tamana re pife texaas sena waanan sina. ⁴⁴ Re lamon o i taxa waan xuvul pari e re falet pana yaan saxa. E mui re tangpat pana sengaana la palou ina mu taure e mu fesing sire. ⁴⁵ Re seng maat e re fe ulaa fulaa xe Jerusalem xena sengaana. ⁴⁶ Lamina yaan talatul re tingine pe la tang lifu lotu. Nane xo taxa irimai xuvul pana mu rabuna ina fepitaian. Nane langai siri e fin nari pana saxano mo. ⁴⁷ Nari

aava ri taxa langaie ri ipul faagut paaliu pana masaman e susuaa sina. ⁴⁸ Layaan a tamana nare ninana re xalume re ipul vaxa. Na nina lak a xuuse, “Natuk, xenaso no vilai malaave xasemaame? Nemaame tamaam, maame fo seng nano pana matautan.”

⁴⁹ E nane fine, “Senasou me taxa sengau? Me pife texaas o ne taa waan la lifu si tamaang, bo?” ⁵⁰ Taasaxa re pife masam sena fufuna ferawaian sina.

⁵¹ E mui nane sivi xe puua Nasaret xuvul pare e a langai faroxo paaliu sire. Taasaxa na ninana a fawaan a maana mo aanabe¹ la xunus ina. ⁵² E na Yesus a palak e felava pana texaasan e a Piran xuvul pana maana rabuna xapiak ri vubuxan faagutane.

3

Na Jon Ina Fasufan A Faigotan A Salan Xana Memai

¹ Layaan na Taibirius Sisaa fo paamuian a rabuna ti Rom pana mariaas sangafilu saxa pana pama e na Ponsus Pailat a paamua pe Judia e na Herot a paamua pe Galili e na tina, na Filip, a paamua pe Ituria e Trakonitis e na Lisnias a paamua pe Abilene ² e vaxa lana yaan na Aanas nare Kaiafas re memai priis, lana yaan aave xo a ferawaian sina Piran a savat si Jon aava lak si Sekaraia pe la bina vingil. ³ Nane falet xolai pe la nu bina la vangana

Raarum Jordan. E lana sangasan sina nane kuus fasa-
vat o a mu rabuna ri taa
mamaxus e ri taa puk tapin
nari xa xasena vilaana saat
siri e ri taa fasufan talo a
Piran i taa lamon tapin a vi-
laana saat siri. ⁴ A xakalayan
si Aisaia, a mataa ina kuus
fatuxai, a kuus malaanabe!:

“A ling ina saxa
mataa pe la xob-
ingil i taxa kel

‘Faigotan a salan xana
Memai,
Vil faxaradak a salan
sina.

⁵ Raful a mu matana mui
e faxaradak a mu put
lava e modak.
A mu salan xaxoling, vil
faxaradak nari
e tifi a mu vaa’ul lana
salan.

⁶ E a mu rabuna xapiak ri
taa xalum a fakaaxu-
pan sina Piran.” *Ais*
40:3-5

⁷ E na Jon a xuus a malila
aava ri maa savat sina xena
fasufan malaan, “Nami ve,
mi tiui pana neng! Nase!
pebukan nami o mi taa sinuf
sena fakasanaman lava i
taa savat? ⁸ Tamo mi fo
puk tapin nami xa xasena
maana vilaana saat simi
lavaxa, fasavat a maana
faisok roxo xena faxalitaana.
E muta lamon o mi taa xuus
nami xa, ‘Na Abraham ve
na Tamataara.’ Ne xuus
nami o a Piran a fexaxaas
sena fasavat a rafulak xa
Abraham pana mu faat
aanabe! ⁹ A yaamu i taxa
waan xo la funa wai e a wai
aava pife fasavat a xalana
roxo, a Piran i taa tei tapine
xe lana fata.”

¹⁰ A malila ri fine, “Maam
taa vil a so?”

¹¹ E na Jon a sui nari, “A
mataa pana marapi taragua
i taa tavai a saxa aava piau,
pana saxa e a saxa pana
fanganan vaxa i taa vil
malaane.”

¹² A mu rabuna ina siak
taakis vaxa ri savat xena fa-
sufan e ri fine, “Mataa ina
fepitaa, maam taa vil a so?”

¹³ Nane xuus nari, “Siak
faxuvul fatak a faat ina
taakis taasaxa muta siak ta
faat a moxaves temasaat
sena vuputkai a kuus pana.”

¹⁴ E mui a saxano rabuna
ina rawen ri fine, “E maam
taa vil a so?”

E nane sui nari, “Muta
famataut a rabuna pana
sipaana nari xena siaxaana
mo siri e muta bit tifi a mataa
e vaxa mi taa faamamaas
pana faat mi siaxe sena
faisok simi.”

¹⁵ A maana rabuna ri taxa
falim fatateak na Jon senaso
ri lamon o naak na Jon a
saxa aava Piran a siak fatie
xena fakaxup a mu Israel,
a Mataa Failai sina. ¹⁶ Na
Jon a sui nari xapiak, “Nenia,
ne fasuf nami pana raarum.
Taasaxa saxa pana gutan
aava molava sena gutan siak
i taa filimaan e nenia, ne pife
fexaxaas sena mulus a ‘slipa’
sina senaso ne mataa palau
mon. Nane xo i taa fasuf
nami pana Vovau Xaradak e
fata. ¹⁷ A toxan a gagala la
mana e i taa gon a bina sina,
i taa faxuvul a fanganan lana
nobina ina fawaanaana fan-
ganan e a xawa i taa farame
pana fata aava piau ta taxa-
pusan ina.” ¹⁸ E pana maana

saxano ferawaian fulaa na Jon a fagut a rabuna e kusan fasavat a Lagasai Roxo xe siri.

¹⁹ Taasaxa na Jon a baras na Herot aava paamua lava ti Rom senaso nane fo tamai xuvul pa Herodias aava tefin si tina. E na Herot fo vil a maana vilaana saat fulaa e layaan na Jon a barase pana ²⁰ nane falavai a vilaana saat sina pana pisaan na Jon.

A Fasufaan Na Yesus
Mt 3:13-17; Mk 1:9-11

²¹ Layaan na Jon taxa fasuf a mu rabuna, na Yesus maa savat sina e na Jon a fasufe vaxa. E layaan na Yesus i taxa fenung, a xunavata a talakas ²² e a Vovau Xaradak a sivimaan xuluna lana vipin ina vaalus. E a ling a ferawai ti laa'ui la xunavata, "Nano, no natuk, ne vubuxan xasingit nano e a xunus iga a roxoian nano."

A Sising Ina Mu Bu Yesus
Mt 1:1-17

²³ Layaan na Yesus a toxaan a mariaas sangafilu talatul nane tangpat pana faisok sina. A maana rabuna ri lamon o nane a lak si Yosep e na Yosep a lak si Heli e

²⁴ na Heli a lak si Matat e na Matat a lak si Livai e na Livai a lak si Melki e na Melki a lak si Yanai e na Yanai a lak si Yosep e na Yosep

²⁵ a lak si Matatias, e na Matatias a lak si Emos, e na Emos a lak si Nahum e na Nahum a lak si Esli, e na Esli a lak si Nagai e na Nagai

²⁶ a lak si Maat, e na Maat a lak si Matatias, e na Matatias a lak si Semen e na Semen a lak si Josek, e na Josek a lak si Joda e na Joda

²⁷ a lak si Joanan e na Joanan a lak si Resa e na Resa a lak si Serubabel e na Serubabel a lak si Seltiel e na Seltiel a lak si Neri e na Neri

²⁸ a lak si Melki e na Melki a lak si Adi e na Adi a lak si Kosam e na Kosam a lak si Elmadam e na Elmadam a lak si Er e na Er

²⁹ a lak si Jaasua, e na Jaasua a lak si Eliesar e na Eliesar a lak si Jorim e na Jorim a lak si Matat, e na Matat a lak si Livai e na Livai

³⁰ a lak si Simeon e na Simeon a lak si Juda e na Juda a lak si Yosep e na Yosep a lak si Jonam e na Jonam a lak si Eliakim e na Eliakim

³¹ a lak si Melea e na Melea a lak si Mena e na Mena a lak si Matata e na Matata a lak si Natan e na Natan a lak si Devit e na Devit

³² a lak si Jesi e na Jesi a lak si Obet e na Obet a lak si Boas e na Boas a lak si Salmon e na Salmon a lak si Naason e na Naason

³³ a lak si Aminadap e na Aminadap a lak si Ram e na Ram a lak si Eron e na Eron a lak si Peres e na Peres a lak si Juda e na Juda

³⁴ a lak si Yaakop e na Yaakop a lak si Aisaak e na Aisaak a lak si Abra-

- hem e na Abraham a lak si Teraa e na Teraa a lak si Neor e na Neor
- 35 a lak si Seruk e na Seruk a lak si Reu e na Reu a lak si Pelek e na Pelek a lak si Eber e na Eber a lak si Selaa e na Selaa
- 36 a lak si Kainan e na Kainan a lak si Arfasat e na Arfasat a lak si Sem e na Sem a lak si Noye¹ e na Noye¹ a lak si Lemek e na Lemek
- 37 a lak si Metusalaa e na Metusalaa a lak si Inok e na Inok a lak si Jaaret e na Jaaret a lak si Mahalalel e na Mahalalel a lak si Kenan e na Kenan
- 38 a lak si Inos e na Inos a lak si Set e na Set a lak si Aadam e na Aadam a lak sina Piran.

4

A Valamaan Na Yesus Mt 4:1-11; Mk 1:12-13

1-2 Na Yesus xo aava bas xapiak pana Vovau Xaradak, a ta'ulan a Raarum Jordan e lapaana paamuian sina Vovau Xaradak nane sangas xolai la bina vingil. Nane waan pave a yaan sangafilu talafaat e lana mu yaan aanabe¹ ve na Setan a valame. Nane pi fafangan la maana yaan aave e lamina nane la-gai.

³ Na Setan a ferawai xe si Yesus e a kuus, "Tamo no lamon o nano, no Lak sina Piran lavaxa, fasavat a bret pana faat aanabe¹."

⁴ Na Yesus a suie, "Lana Ferawaian sina Piran a kuus 'A mataa i taa pife siak a gutan sena bret sang mon.'" *Vpt 8:3*

⁵ Na Setan a lisan falaxe xe la nobina laa'ui e lana yaan aava malaan sena yaamit, a faxalite pana maana mu bina xapiak. ⁶ E nane xuus na Yesus, "A maana mu bina aave ri siak e ne paamuiane. Ne fexaxaas sena tavai nase¹ ta mataa ne vubuxane, pana maana mu bina aave. ⁷ Tamo no taa fa'isinau pana Piran siim ne taa pisingan nano pana."

⁸ Na Yesus a suie, "Lana Ferawaian sina Piran a kuus, 'Nangus a Memai, a Piran siim, e no taa sisiak sina mon.'" *Vpt 6:13*

⁹ Na Setan a lisane xe Jerusalem e fatigineie laa'ui paaliu xuluna tang lifu lotu e a kuus, "Tamo nano, no Natuna Piran, no taa tapin fasivi nano xa. ¹⁰ Senaso lana Ferawaian sina Piran a kuus, 'Nane taa feng a mu angelo sina xena faxatang faroxoi nano. ¹¹ Ri taa yaas nano xe laa'ui pana mari talo a kaam i taa pife du sui a faat.'" *Yng 91:11,12*

¹² Na Yesus a suie, "A Ferawaian sina Piran a kuus, 'Muta valam a Memai aava Piran siim.'" *Vpt 6:16*

¹³ Layaan na Setan fo fa-taxapin a mu valaman aanabe¹ nane ta'ulane fefexaxaas a yaan fa'ui ina valaman i taa savat.

A Rabuna Pe Nasaret Ri Tisui Na Yesus

¹⁴ E voxo, na Yesus a ta'ulan a bina vingil e ulaa xe pe Galili lapaana gutan sina Vovau Xaradak e maana rabuna lana mu bina pave ri ferawai sena. ¹⁵ Nane fepitaa

lana lifu ina faxuvulan sina mu Juda e a mu rabuna xapiak ri faatulane.

¹⁶ Nane falet xe puua Nasaret, a bina aava nane a lak dak lana, e malaan sena vilaana sina, lana Yaan ina Fangaafusan a laak lana lifu ina faxuvulan e nane tigina xena kat. ¹⁷ Ri tavaie pana xakalayan si Aisaia. Nane siaxe e a muluse e layaan a tingin a xakalayan aava kuus malaan a kate:

¹⁸ “A vovau sina Piran a xafutau senaso nane fo noxolau xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo xe sina mu valagof.

Nane fengau xena kuus fatexaas o nari aava ri vipis ri taa mulus tapinan;

a mu mata piif ri taa kaalum fulaa

e a mu rabuna aava ri waan lapaana gutan sina xaiyaas siri ri taa ta'ulai xaseri

¹⁹ e xena kuus o lana mu yaan aanabe'

a Piran i taa faxalit netaara pana roxoyan sina.” Ais 61:1,2

²⁰ Lamina kataana, nane fulus a Lagasai aave e a tavai a saxa fefeng la lifu ina faxuvulan pana. E bak a nai xena fepitaa. A mu rabuna xapiak lana lifu ina faxuvulan ri kaalum fatateak xe sina. ²¹ Nane tangpat pana fepitaian sina malaan, “Tanin xo, a Ferawaian sina

Piran aanabe' aava mi fo langaie, fo savat la matavas.”

²² A mu rabuna ri ferawai faroxo sena fepitaian sina e ri ipul pana ferawaian marafut aava savat la valana. E ri fia, “Nane a lak si Yosep, bo?”

²³ Na Yesus a kuus xe siri, “Tuuna paaliu, mi taa xususau pana ferawaian paap aanabe', 'Mataa ina i'irin, vil faroxoi nano xa' e mi taa kuus fulaa, 'Maam fo langai o no fo vil a maana mo fa'ipul pe Kapanam lavaxa, fasavat a mo malaan, nabe' la fufubina siim.”

²⁴ Nane ferawai fulaa e a kuus, “Ne kuus tuuna, a mataa ina kuus fatuxai xo, a mu rabuna ti la fufubina sina, ri taa tisuie. ²⁵ Ne xuus tuunei nami, lana yaan si Ilaija, layaan piau ta raafui pana mariaas talatul e xavil e a song molava a savat pe Israel, a toxan a maana lutefin nakmaal xaves. ²⁶ Taasaxa Piran pife feng na Ilaija xe siri, piau, nane fenge xe sina saxa tefin pe Serafet la bina Saidan. ²⁷ E vaxa, a rabuna xaves pe Israel a tari tapak lana yaan si Ilaisa, a xasa mataa ina kuus fatuxai, taasaxa pi ta mataa tapak ti Israel a savat roxo fa'ulaa, piau, na Neman ti Siria mon.”

²⁸ Layaan a rabuna lana lifu ina faxuvulan ri langaie ri marala faagut. ²⁹ Ri fasan-gas na Yesus xe laa'ui xuluna put la nobina aava masasaaf xena tapin faduie lapi la matana mui. ³⁰ Taasaxa

nane sangas fatak la palou iri e ta'ulan nari.

Na Yesus A Gei Tapin A Vovau Saat

Mk 1:21-28

³¹ E bak nane sivi xe kol Kapanam, saxa bina pe Galili e la Yaan ina Fangaafusan a tangpat pana fapitiaana mu rabuna pave. ³² Nari, ri ipul pana fepitaian sina senaso a toxan a gutan.

³³ Pave lana lifu ina faxuvulan, a toxan a saxa mataa aava vovau saat a vawe. Nane xukulai faagut pana matautan malaan, ³⁴ "Yesus ti Nasaret, no taa vil a so xe simaam? No savat xena kawaasan xapin nemaam, bo? Ne texaas sema, nano, no Mataa Failai sina Piran."

³⁵ Na Yesus a sui faagutane, "Kasam! Ta'ulane!" E a vovau saat moxo a tapin fasivi a mataa aave la matari e a ta'ulane taasaxa pife fasope.

³⁶ A mu rabuna xapiak ri ipul faagut e ri fiaai, "A so ta buk ferawaian va nabe!?" Pana gutan e texaasan nane fuuna fasei faagutan a mu vovau saat e ri savat ta'ulan a mataa." ³⁷ E lana maana nu bina aava faasilak se Kapanam a rabuna ri langai pana mu faisok si Yesus.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Maana Rabuna Xaves

Mt 8:14-17; Mk 1:29-38

³⁸ Na Yesus a ta'ulan a lifu ina faxuvulan aave e a falet xe la lifu si Saimon. Na imu Saimon a giis pana tana lalagaf e ri fin na Yesus rao i taa xavange. ³⁹ Nane tigina la tana e a baras a giisan e

a giisan a ta'ulane. A tefin aave a tamasiak fataapus e a faigotan a kas xari.

⁴⁰ Layaan a ngaas i taxa rul e a Yaan ina Fangaafusan a taxapus, a rabuna ri lisan a mu rabuna aava ri giis xe si Yesus. Nane tao nari saxa saxa pana mana e ri feroxo fa'ulaa. ⁴¹ E vaxa, a mu vovau saat ri ta'ulan a maana rabuna xaves. Ri ta'ulan nari e ri xukulai faagut malaan, "Nano, no Lak sina Piran." Taasaxa nane baras nari talo ri taa pife ferawai senaso ri texaas o nane ve a Mataa Failai sina Piran.

Na Yesus A Kuus Fasavat Lana Mu Lifu Ina Faxuvulan

⁴² La paanen lolof na Yesus a falet xe la bina gof talo i taa waan nane sang. A rabuna ri senge e layaan ri tingine ri rao ri tivotane o i muta ta'ulan nari. ⁴³ Taasaxa nane kuus, "Ne taa kuusan fasavat a Lagasai Roxo sena fatataganan sina Piran la xasano bina sait. Nabe' ve a faisok aava Piran a fengau xena vile." ⁴⁴ E nane sangas xolai e a ferawai lana maana lifu ina faxuvulan xaves pe Judia.

5

Na Yesus A Xel A Mu Yaa-mut

Mt 4:18-22; Mk 1:16-20; Jn 1:40-42

¹⁻² Saxa yaan layaan na Yesus taxa tigina la itina raarum Genasaret, a malila ri maa fakaliuane xena langaiaana ferawaian sina Piran. I taxa tigina pave e a xalum a ro xaati re taxa nai la vangana raarum. A

mu rabuna ina faadinan ri ta'ulan faneie a xaati pave xena xamaxaana mu vana siri. ³ Nane laak xuluna saxa aava si Saimon e a xuuse rao i taa sasagen famodaxe sena gun. E bak nane nai lana xaati xena fapiti a rabuna.

⁴ Layaan nane fataxapin a fepitaian sina, nane xuus na Saimon, "Falet la nobina aava tu e mi tapin fasivi a mu vana xena siak din."

⁵ Na Saimon a suie, "Matalava, maam fo faisok faagut la vung xurul e piau ta din. Taasaxa nano, no ferawai e ne taa langai siim e ne taa tapin fadui a vana."

⁶ Layaan ri vil malaane, a mu din aava ri siaxe a matafan temasaat e a mu vana siri rao ri tiririk. ⁷ Re talangai pana mare xe sina saxano taure aava re taxa waan la xasa xaati e re maa savat xena xakaavang. Lana ro xaati aave a matafanan ina din a molava paaliu e faasilak a ro xaati aave re taa lus.

⁸ Layaan na Saimon Pita a xalum a mo aanabe' nane bukaak la ka Yesus e a kuus, "Faapalau sega Memai, nenia, ne mataa mosaat." ⁹ A ferawai malaan senaso nane e mu tauna ri ipul faagut paaliu pana maana din ri fo siaxe. ¹⁰ Na Jems e na tina Jon, a ro lak si Sebedi aava re faisok xuvul pa Saimon, nare vaxa re ipul. E na Yesus a xuus na Saimon, "Muta mataut. Ti la yaan aanabe' no taa pataas a rabuna." ¹¹ E voxo ri yuuf falak a ro xaati siri xe xuluna gun e ri ta'ulan

faneie su' xuvul pana maana mo siri e ri fe usie.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Mataa Tana Tapak

Mt 8:2-4; Mk 1:40-44

¹² Layaan na Yesus a waan la saxa bina, saxa mataa tana tapak xapiak a savat sina. Layaan a xalum na Yesus, nane poxo pana nonau ina xe lapia e a nunge, "Memai, tamo no vubuxane no fexaxaas sena vil faroxoiau."

¹³ Na Yesus a talangai xe sina, a tawe e a kuus, "Ne vubuxane. Savat roxo." E fa-taapus paaliu a giisan tapak a ta'ulane.

¹⁴ E na Yesus a xuuse, "Muta xuus a rabuna pana. Falet e no fe faxalit a mu priis pana taam e tatavai xe sina Piran sena roxoyan siim pana mo aava na Moses a kuus pana. A tatavai aanabe' i taa faxalit a mu rabuna pana roxoyan siim."

¹⁵ Taasaxa maana rabuna xaves fulaa ri langai pana e a malila ri maa savat xena langaiaana talo i taa vil tapin a maana giisan siri. ¹⁶ Na Yesus a ta'ulan nari e a falet xe la bina vingil xena fenung.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Mataa Maalapen

Mt 9:2-8; Mk 2:3-12

¹⁷ Saxa yaan layaan i taxa fepitaa, a mu Ferasi e rabuna ina fepitaa pana vuputkai, ri maa savat ti la maana mu bina pe Galili e ti Judia. E a gutan sina Memai a waan xuluna xena vil faroxoiaana rabuna pana giisan. ¹⁸ Saxano rabuna ri yaasmaan a saxa mataa

maalapen xuluna ivin xena lisan falaxe xe la lifu aava na Yesus i taxa waan lana. ¹⁹ Taasaxa ri pife fexaxaas senaso a malila ri fabas a lifu aave. E voxo ri laak xe laa'ui la putuna lifu e ri ngas a xavil ina putuna lifu aave xena faduiaana xe lapia xuvul pana ivin sina. E ri timine la no Yesus la palou ina rabuna. ²⁰ Layaan na Yesus a xalum a mo ri fo vile sena namkaian siri, a kuus, "Fesing, a mu vilaana saat siim fo lamon tapinan."

²¹ A mu Ferasi e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai, ri ilisai, "A mataa aanabe' aava ferawai fasaat sena Piran, nane a so ta buk mataa? Nase' fexaxaas sena lamon tapin a vilaana saat? A Piran sang mon."

²² Na Yesus a texaas sena lamonan siri e a fiai, "Xenaso mi taxa lo lalamon malaan lana xunus imi? ²³ A so ta vapaling a peraroxo xena kuusanaana, 'A vilaana saat siim fo lamon tapinan' o 'Tamasiak e no sangas?' ²⁴ Ne vubuk rao mi taa texaas o a Natuna Mataa a toxan a gutan nabe' la xavala xena lamon tapinaana vilaana saat." E voxo nane kuus xe sina maalapen, "Ne xuus nano, tamasiak, siak a ivin siim e no falet xe la lifu siim." ²⁵ Fataapus paaliu nane tigena la matari e a siak a ivin sina e fe paan xe la lifu sina e taxa lo faatulan a Piran. ²⁶ Nari xapiak ri ipul e ri faatulan a Piran sait. Ri bas pana matautan e ri kuus, "Tanin, taara fo xalum a maana mo fa'ipul roxo."

Na Yesus A Xel Na Matiu Livai

Mt 9:9-13; Mk 2:14-17

²⁷ Lamina mo aanabe' na Yesus a savat xe lamalei e fe xalum a mataa i taxa nai la lifu ina taakis, a isina na Matiu Livai. E na Yesus a xuuse, "Usiau." ²⁸ Nane tamasiak e ta'ulan a maana mo xapiak aave xena usiaan na Yesus.

²⁹ Na Livai moxo a vil a saxa matafanganai molava la lifu sina xena faxalitaana suaian sina se Yesus. A mu rabuna ina siak taakis e xasano rabuna fulaa aava nane xel nari vaxa, ri maa fangan xuvul pare. ³⁰ Taasaxa mu Ferasi e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai aava ri taxa waan lapaana mu Ferasi, nari xapiak ri fefinaas xe sina mu fefeng si Yesus e ri kuus, "Xenaso mi taxa fangan e num xuvul pana mu rabuna ina siak taakis e nari aava ri fuuna vil a saat?"

³¹ E na Yesus a sui nari, "A rabuna aava ri giis sang mon ve ri vubuxan a mataa xena irin faroxoi nari taasaxa rabuna aava ri pi ta giisan ve, piau. ³² Ne pife savat xena xelaana rabuna roxo, piau. Ne savat xena xelaana rabuna pana vilaana saat talo ri taa puk tapin nari xa xasena vilaana saat siri."

Ri Fin Na Yesus Pana Vilaana Ina Falfaalan

Mt 9:14-17; Mk 2:18-22

³³ E ri fine, "A malaafaa mu rabuna aava ri usi na Jon ri fuuna fenung e ri falfaal e mu rabuna aava ri usi a mu Ferasi vaxa ri vivil malaane. Taasaxa mu rabuna aava ri

usi nano va sou ri fuuna fangan e num?"

³⁴ E na Yesus a sui nari, "A mu fesing sina mataa aava tamai, ri pi falfaal la yaan ina maraan tefin senaso a yaan aave ve a yaan ina faa-mamaasan. ³⁵ Taasaxa yaan i taa savat layaan a mataa aava tamai i taa siak tapinan seri e bak ri taa falfaal."

³⁶ Nane xuus nari pana fer-awaian paap aanabe', "Piau ta mataa i taa ririk a marapi fa'ui xena kap a marapi xavai. Tamo a vil malaane i taa kawaasan a marapi fa'ui e a xavil aave i taa pife fexaxaas sena marapi xavai. ³⁷ E piau ta mataa i taa xapis a fanganan lana vaafa xavai. Tamo i taa vil malaane a vio i taa laak lana e i taa kawaasan a vaafa xuvul pana fanganan xapiak lana. ³⁸ Piau, nane taa xapis a fanganan lana vaafa fa'ui. ³⁹ E saxanofuna ri taa kuus, 'Ne vubuxan a fanganan ti lana uma xavai, a fanganan aave a fexaxaas sega."

6

A Fiaian Pana Yaan ina Fangaafusan

Mt 12:1-8; Mk 2:23-28

¹ La saxa Yaan ina Fangaafusan na Yesus xuvul pana mu fefeng sina, ri sangas lana uma baali e a mu fefeng sina xo ri taxa lo vuak a putuna baali e ri ruruxe la mari xena nganaana. ² Saxano Ferasi aava ri taxa waan pave ri fia, "Xenaso mi taxa vil a mo aava mu vuputkai ina Yaan

ina Fangaafusan a kuus votai pana?"

³ Na Yesus a sui nari, "Mi pife kat lunaian a vilaana si Devit layaan nane xuvul pana mu fesing sina ri lagai, bo? ⁴ Nane laak la lifu sina Piran e siak a bret taap aava fanganan sina mu priis sang mon e a ngane e tavai vaxa mu fesing sina pana." ⁵ Na Yesus moxo a xuus nari, "A Natuna Mataa ve a Memai ina Yaan ina Fangaafusan."

A Mataa Mana Maat
Mt 12:9-14; Mk 3:1-6

⁶ La xasa Yaan ina Fangaafusan nane laak la lifu ina faxuvulan e i taxa fepitaa. E lana lifu aave a toxan a mataa aava mana muaan a maat. ⁷ A mu Ferasi e mu rabuna ina fepitaian pana vuputkai aava ri taxa waan pave, ri taxa seng ta mo xena gel tiffaan na Yesus. E voxo ri falim f Tateaxe tamo i taa vil faroxoi ta mataa la Yaan ina Fangaafusan. ⁸ Taasaxa, na Yesus fo texaas sena lamonan siri e a kuus xe sina mataa aava mana maat, "Tamasiak, e no tigena la matari." Nane tamasiak e fe tigena.

⁹ E na Yesus xo a kuus xe siri, "Ne fin nami, la Yaan ina Fangaafusan taara taa usi a vuputkai sitaara malaafaa: taara taa vil a mo roxo o a mo mosaat, taara taa fakaxup a mataa o taara taa kawaasane?"

¹⁰ Nane kaalum xolai xe siri xapiak e a kuus moxo xe sina mataa aave, "Faxaradak a maam." Nane langai e a mana moxo roxo fa'ulaa.

11 Taasaxa nari, ri marala faagut e ri fefiai la palou iri o ri taa vil malaafain na Yesus.

Na Yesus A Siak Fati A Mu Yaamut Sangafilu Saxa Pana Taragua

Mt 10:2-4; Mk 3:16-19; Fk 1:13

12 Lana yaan aanabe¹ na Yesus a laak xe xuluna put xena fenung xe sina Piran. A fenung pave la vung xapiak.

13 Layaan a bina xo paanen a xel faxuvul a mu fefeng sina e siak fati a sangafilu saxa pana taragua siri e a fa'isin nari pana yaamut sina: ¹⁴ na Saimon aava fa'isine pa Pita, na Endru aava ti Pita, na Jems, Jon, Filip, Baatalamiu, ¹⁵ Matiu, Tomas, a xasa Jems aava lak si Elfias, Simon aava xasa isina na Selot ¹⁶ na Judas a lak si saxa Jems fulaa e na Judas Iskeriot aava pet lisan na Yesus.

A Maana Faamamaasan E Maana Lagafan

Mt 5:3-12

17 Nane sivi xuvul pari e fe tigena la bina xaradak. A malila aava ri usie ri waan e maana rabuna xaves ti la mu bina pe Judia, ti Jerusalem, Tair e na Saidan vaxa ri waan. ¹⁸ Ri fo savatmaan xena langaie e talo i taa vil faroxoi a maana giisan siri. Nari aava ri giis pana vovau saat nane vil faroxoi nari vaxa. ¹⁹ E a mu rabuna rao ri tawe senaso a gutan ina faroxoiaan nari a waan la tana. ²⁰ Nane kaalum xe sina mu fefeng sina e a kuus, "Faamamaas, nami aava mi valagof

senaso mi waan lana fatataganan sina Piran.

21 Faamamaas, nami aava mi lagai naboxo

senaso mi taa maasi.

Faamamaas, nami aava mi taangiis naboxo

senaso mi taa nangan.

22 Faamamaas nami aava rabuna ri baian nami e ri feng tapin nami e ri ferawai fakasal nami e ri gilil a isimi malaan sena isin saat senaso mi usi fatak a Natuna Mataa. *Ais 51:7*

23 A mu bumi, ri rabuna saat e ri vil malaane xe sina mu rabuna ina kuus fatuxai sina Piran vaxa. E voxo mi taa lalaas pana faamamaasan layaan a maana mo aanabe¹ a savat la taagulan simi senaso a sepirigus molava taxa waan bang nami laa'ui la xunavata.

24 Taasaxa kaari, nami aava mi toxan a fafanaian xaves

senaso mi fo siak xapin xo a maana mo roxo.

25 Kaari, nami aava mi fo maasi pana maana buk fanganan naboxo senaso mi taa lagai.

Kaari, nami aava mi faamamaas e nangan naboxo

senaso mi taa taangiis e mi taa mamaaluk.

26 Layaan a mu rabuna xapiak ri suaian nami kaari, senaso a mu buri, ri vil malaane xe sina mu rabuna ina kuus fatuxai bit.

Vubuxan Xasingit A Mu Xaiyaas Simi
Mt 5:39-42

27 “Taasaxa ne xuus nami aava mi langaiou: vubuxan xasingit a mu xaiyaas simi e bilai faroxo xe sina rabuna aava ri baiian nami. 28 Ferawai faroxo sena rabuna aava ri fatutul nami e fenung pari aava ri bilai fasaat xe simi. 29 Tamo mataa taa sip nano la yaavaam lavaxa, puk lisanet a xasa payaavaam. Tamo mataa taa siak a marapi ina vupungan simi, muta ti votane sena siaxaan ta saxa marapi simi fulaa. 30 Tamo rabuna ri fin nami pana mo, tavai nari pana so ta buk mo ri vubuxane. E tamo mataa a siak a mo simi, muta nung fa'ulie. 31 Bilai xe sina xasanofuna malaan se' mi vubuk o ri taa bilai xe simi.

32 “Malaafaa mi taa siak a roxoyan tamo mi vubuxan xasingit mon nari aava ri vubuxan xasingit nami? Senaso a mu ‘rabuna saat’ vaxa ri fuuna vubuxan nase' aava vubuxan nari. 33 E tamo mi bilai faroxo xe siri aava ri bilai faroxo xe simi, malaafaa mi taa siak a roxoyan? Senaso a mu ‘rabuna saat’ vaxa ri fuuna vil malaane. 34 E tamo mi taa tavai a mataa pana mo e nane fexaxaas sena suie, malaafaa mi taa siak a roxoyan. Senaso a mu ‘rabuna saat’ vaxa ri fuuna vil malaane. 35 Taasaxa nami, mi taa vubuxan xasingit a mu xaiyaas simi, vil a faisok roxo xe siri, tavai nari pana mo e muta lamon pana yaan ri taa lisan fa'ulie. Tamo mi taa vil malaane a sepirigus simi i tafe molava

e mi taa savat rafulak sina Piran Laa'ui Paaliu, senaso nane vaxa fangasik nari aava ri vil a saat e ri pife kuus faasiroxo. 36 Nami, mi taa muluk a rabuna malaan se Tamami a muluk nari.

A Tiisaana Saxanofuna

Mt 7:1-5

37 “Muta tiis a mataa e no taa pife waan lapaana tiisan. Muta xalum fasivi a saxa mataa e pi ta saxa i taa xalum fasivi nano. Lamon tapin a mu vilaana saat sina xasano rabuna e a mu vilaana saat simi ri taa lamon tapinan. 38 Tatavai e no taa saaxam. Tamo no taa tifi fasoliu a bi pana maana mo xena tatavai e no pife faxarang ta mo, no taa saaxam malaan sait. Pana vilaana aava mi tatavai pana mi taa saaxam malaan.”

39 E nane ferawai paap xe siri, “A mataa piif vaxa fexaxaas sena paamuian a xasa mataa piif, bo? Piau, nare xapiak re taa poxo lapi la vaa'ul. 40 A lak aava nai lapaana saxa mataa ina fepitaa, pife lava sena saxa aava fapitie, taasaxa nase' ta mataa a toxan a texaasan xapiak a malaan sena mataa ina fepitaa sina.

41 “Xenaso no xalum a pof la mata tiam e no pife lamon pana wai lava aava i taxa waan la mataam? 42 Malaafaa no taa xuus na tiam, “Tiak, ne taa siak tapin a fomirak xawa la mataam’ layaan nano xa no pife xalum a wai lava la mataam? Nano, no xalema maranga, paamua no taa siak tapin a wai lava la mataam e mui no

taa kaalum faroxo xena siak tapinaana fomirak xawa la mata tiam.

A Wai E Xalana
Mt 7:16,18,20

⁴³ “Pi ta wai roxo a fufuain a xalana wai saat e pi ta wai saat a fufuain a xalana wai roxo. ⁴⁴ Mi taa texaas sena mu wai roxo e saat pana xalana. Pi ta mataa i taa murul a xakaap xuluna yeis tuturuk o siak a xalana wain xuluna yeis tuturuk. ⁴⁵ E malaan, a mataa roxo i taa lisan fasavat a maana vilaana roxo aava waan la xunus ina. E a mataa saat i taa fasavat a maana vilaana mosaat aava waan la xunus ina. E voxo a mataa i taa ferawai pana maana mo aava fabas a xunus ina.”

A Mataa Ina Texaasan E Mataa Vungut Re Vesan A Lifu Sire

Mt 7:24-27

⁴⁶ “Senasou mi xaliau pana ‘Memai, Memai.’ taasaxa mi langai pesalai? ⁴⁷ A mataa aava savat siak xena langai e a usi a ferawaiian siak, nane malaan sena ⁴⁸ saxa mataa aava vesan a lifu. Nane kaaf fasivi talo a fufuna lifu i taa nai xuluna faat. Layaan a raafui e reref molava savat, a gutan ire a fiit faagutan a lifu naang e a tigina fatateak paaliu senaso nane vesan faroxoie. ⁴⁹ Taasaxa saxa aava langai e pife usi a ferawaiian siak a malaan sena mataa aava vesan fatapusan a lifu sina e a fufuna pife tateak. Layaan a ulim a vaxe, a poxo e a kawaasan xapinan.”

7

Na Yesus A Vil Faroxoi A Sisiak Sina Saxa Paamua Ina Fevisan Ti Rom

Mt 8:5-15

¹ A maana rabuna xaves ri langai a ferawaiian aanabe¹ si Yesus e layaan fetaxapus nane laak xe pe la bina Kapanam. ² E pave a sisiak sina saxa matalava ina rawen a giis fasaat e faasilak rao i taa maat. E a sisiak aave, a mataa tafuna a lalamon faroxo pana. ³ E a mataa naang a langai se Yesus e a feng a saxano matalava sina mu Juda xe sina xena fine o i taa filimaan xena vil faroxoi a sisiak sina. ⁴⁻⁵ Layaan ri savat si Yesus ri nung faagutane e ri kuus, “A mataa aanabe¹ a vubuxan xasingit a mu Juda e fo vesan a lifu ina faxuvulan sitaara. E voxo i taa roxo paaliu tamo no taa xavange.” ⁶ E voxo na Yesus a falet xuvul pari.

Nane taxa waan lasuun famodak lunai sena lifu e a mataa ina rawen aave a feng a mu fesing sina xe si Yesus xena xuuse, “Memai, nenia, ne mataa palau mon, muta laak la lifu siak. ⁷ Ne pife savat xe siim senaso ne texaas o nenia, ne mataa palau. Taasaxa no kuus mon e a sisiak siak i taa roxo fulaa. ⁸ Ne texaas sena tateaxan senaso nenia xa ne waan lapaana tateaxan ina paamua siak e vaxa ne toxan a xasanofuna fulaa aava ri waan lapaana tateaxan iga. Ne xuus a saxa ‘Falet!’ e nane falet e xe sina xasafuna, ‘Filiimaan!’ e nane filimaan. Ne

xuus a sisiak 'Vile!' e nane vile."

⁹Layaan na Yesus a langaie nane ipul sena e a puk nane xe sina malila aava ri taxa usie e a kuus, "Ne pife tingin ta mataa pe Israel pana namkaian aava molava sena namkaian aanabe!" ¹⁰E a mu fefeng sina paamua ti Rom ri ulaa xe la lifu e ri fe tingin xo a sisiak naang a roxo mon.

Na Yesus A Fatatoi Fa'uli A Lak Sina Tefin Nakmaal

¹¹Na Yesus a ta'ulan a bina aave e fe paan xe la bina Nein e mu fefeng sina xuvul pana malila ri falet xuvul pana. ¹²I taxa waan lunai la nonamalei e a rabuna ti pave ri taxa yaas fasavat a saxa mamaat e nane ve a lak tomexaan saxa mon sina saxa tefin nakmaal. E a malila ti la bina ri waan xuvul pana. ¹³Layaan a Memai a xalume, nane muluxe e a kuus, "Muta taangiis."

¹⁴Nane fe tao a ivin ina mamaat e nari aava ri taxa yaase, ri tigina. Nane kuus, "Mataa fa'ui, ne xuus nano, tamasiak!" ¹⁵E a mamaat naang moxo nai saa e i taxa ferawai. E na Yesus a lisan fa'ulie xe si ninana.

¹⁶Nari xapiak, ri bas pana ipulan e ri kuus fati a isina Piran e ri kuus, "A mataa ina kuus fatuxai fo savat la palou itaara. A piran fo filimaan xena xavang a rabuna sina." ¹⁷A lagasai aanabe' pa Yesus a falet xolai pe Judia e la nu bina faasilak.

*A Ro Fefeng Si Jon Ina Fasufan Re Savat Si Yesus
Mt 11:2-19*

¹⁸⁻¹⁹A mu fefeng si Jon ri kuusan a maana mo aanabe' xe si Jon layaan nane taxa vipis. E nane xel a xasa rovaat e a feng nare xe si Memai xena finaana, "Nano va no saxa aava maam taxa waan bange o maam taa kaalum sena xasafuna?"

²⁰Layaan a rovaat aave re savat si Yesus re xuuse, "Na Jon ina Fasufan a fengmaan nemaame xena fin nano o nano ve no saxa aava i taa filimaan o maam taa waan bang a xasafuna?"

²¹Lana yaan naang na Yesus a vil faroxoi a maana rabuna aava ri giis o maasak o nari aava vovau saat a vao nari. E a vil faroxoi a rabuna matari piif. ²²E voxo nane sui a mu fefeng aave, "Ulaa xe si Jon e mi fe xuuse pana maana mo mi fo xalume e mi fo langaie: a rabuna piif ri kaalum fulaa, a rabuna kari tapil ri sangas fulaa, nari pana tari tapak ri toxan a vipin fa'ui fulaa, a rabuna vaang ri langai fulaa, nari aava ri maat ri to fa'ulaa e a mu rabuna valagof ri langai a Lagasai Roxo. ²³A rabuna aava ri pife puk tapin nari xa xasega ri taa faamamaas."

²⁴Lamina faletan sina ro fefeng si Jon, na Yesus a ferawai xe sina malila pa Jon. "Layaan mi falet xe la xobingil mi lamon o mi taa xalum a so ta buk mo? A yi aava reref taxa falep xolane, bo? ²⁵E tamo piau, mi fe xalum so ta buk mo? A mataa pana marapi roxo paaliu? Piau, nari aava ri

falak a marapi pana mamareiai molava e ri toxan a maana mo xaves, ri fu-una taagul lana lifu sina mu piran king. ²⁶ Taasaxa, mi fe laak xena xalum a so ta buk mo? A mataa ina kuus fatuxai? Aang, ne xuus nami a mataa aave, na Jon, a pelalava sena mu rabuna ina kuus fatuxai xapiak. ²⁷ Lana Xakalayan sina, a Piran a kuus pa Jon layaan a kuus malaanabe!:

'Paamuina savatan siim ne taa feng a fefeng siak xena faigotan a salan xaanum.' *Mlk 3:1*

²⁸ Ne xuus nami o a lutefin ri fo luuk a maana rafulak xaves taasaxa na Jon a pelalava seri. E fulaa, a saxa xiufamaak lana fatataganan sina Piran a pelalava se Jon."

²⁹ (A mu rabuna ina siak taakis e xasanofuna layaan ri langai a ferawaian si Yesus, ri turoxo o a vilaana e lamonan sina Piran, re roxo. Ri turoxo pana senaso na Jon fo fasuf nari. ³⁰ Taasaxa mu Ferasi e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai ri tisui a vubuxanan sina Piran xari senaso ri baian a fasufan si Jon.)

³¹ E na Yesus a kuus, "A mu rabuna aava ri taxa to naboxo, ri malaafaa? Ne taa ferawai paap pari malaafaa?"

³² Nari, ri malaan sena rafulak aava ri taxa nai la bina ina faasot e ri taxa felingai malaan:

'Maam piif a tungaal xe simi e mi pife tia. Maam tangiis a mamaat e mi pife taangiis.'

³³ Naak piau ta mo i taa fafaamamaas nami, bo? Senaso na Jon ina Fasufan pife ngan a bret o num a wain e nami, mi kuus o a vovau saat a vawe. ³⁴ E a Natuna Mataa maa fangan e num e mi kuus, 'Nane a mataa ina fangan e num vulai e a fesingan a mu rabuna ina siak taakis e xasanofuna pana vilaana saat. ³⁵ Taasaxa mu rafulak pana texaasan tuuna ri taa turoxo pana mu vilaana roxo."

*A Tefin Pana Vilaana Saat
A Noxol Na Yesus*

Mt 26:6-13; Mk 14:3-9; Jn 12:1-8

³⁶ A saxa Ferasi xo a fin na Yesus rao i taa fangan xuvul pana e nane falet xe la lifu sina Ferasi aave e fe mati fapet la ivin. ³⁷ Pe la bina aave a toxan a saxa tefin aava fo taagul lana vilaana saat. E layaan a langai o na Yesus taxa fangan la lifu aave nane siakmaan a wel aava lasan ina a roxo paaliu e a mamareiai ina yaxa a molava temasaat. ³⁸ Nane maa tigina taangiis la ka Yesus e a xamak a kana pana raarum ti la matana. E a fapagalaye pana fui sina e a nguse e mui tiuan a mo lalas aave xuluna kana. ³⁹ Layaan a Ferasi naang aava fo xel na Yesus xe la lifu sina, a xalum a vilaana aanabe! nane ilisai, "Tamo a mataa aanabe! a mataa ina kuus fatuxai tuuna i taa texaas se' nase' taxa tawe e nane a so ta buk tefin a tefin pana vilaana saat.'

⁴⁰ Na Yesus fo texaas sena lamonan sina e a xuuse, "Sai-mon, a toxan a mo ne buk xuus nano pana."

E nane suie, “Ferawai saa, Mataa ina Fepitaa.”

41 E na Yesus a kuus, “A mataa taragua re toxan a faat re siaxe sina saxa mataa ina faasot pana faat. Saxa fo siak a faat fexaxaas sena K2,000 e a xasa siak K200.

42 Nare xapiak re piau ta faat xena sui fa'uli a faat re fo siaxe e voxo a mataa ina faasot pana faat a fa-taxapin a faat re siaxe sena. E naboxo, a vubuxanan sise' i taa pelalava?”

43 Na Saimon a suie, “Naak a saxa aava fo siak a faat moxaves.”

Na Yesus a kuus, “No fo lamon faroxo.”

44 E nane puk nane xa xe sina tefin aave e a kuus xe si Saimon, “No xalum a tefin aanabe'? Nenia, ne laak la lifu siim e no pife tavaiau pana raarum xena xamaxaana kaak taasaxa nane xamak a kaak pana raarum ti la matana e fapagalaye pana fui ina. 45 Layaan ne laak la lifu siim no pife ngusau. Taasaxa tefin aanabe' taxa lo ngus faxavesan a kaak. 46 No pife timin a wel la putok taasaxa nane fo tiuan a wel pana lasan roxo la kaak.

47 E voxo ne xuus nano o a maana vilaana saat sina ri fo lamon tapinan. E a vubuxan xasingitan molava sina a faxalit nami pana. Taasaxa saxa aava fo lamon tapinan pana mo modak mon, a vubuxan xasingitan sina i taa modak mon.”

48 E na Yesus moxo a kuus xe sina tefin aave, “A mu vilaana saat siim ri lamon tapinan.”

49 A xasanofuna aava ri taxa waan la lifu, ri fefiaian nari xa, “Nane a so ta buk mataa aava lamon tapin a vilaana saat?”

50 E na Yesus a kuus xe sina tefin aave, “A namkaian siim fo fakaxup nano, falet lana luaian.”

8

A Ferawaiian Paap Pana Mataa Tataru'uma

Mt 13:2-15; Mk 4:1-12

1 Lamina, na Yesus taxa falet xolai la mu bina xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo sena fatataganan sina Piran. E a mu yaamut san-gafilu saxa pana taragua ri falet xuvul pana. 2 E saxano lutefin vaxa aava nane vil faroxoi nari sena giisan e sena vovau saat aava vao nari, ri doxote: Maria (a xasa isina na Mekdala) aava toxan a mu vovau saat pisiguak e ri fo ta'ulane, 3 na Joana, a tefin si Susa aava paamuian a maana mo la lifu si Herot, na Susaana e xasanofuna. A lutefin aanabe' ri xavang na Yesus e mu yaamut sina e ri tavai nari pana mu faat.

4 Layaan a malila ti la mu bina xaves ri maa faxuvul xena langaiaan na Yesus, nane xuus nari pana ferawaiian paap aanabe': 5 “A mataa ina tara'uma a falet xena xapis a mu kam sina. Layaan nane taxa tapalan a mu kam la uma, saxano kam ri poxo la salan; a rabuna ri paasane e mu maanu ri ngane. 6 Saxano kam ri poxo la nobina toxai faat e layaan ri boak ri

femaiyang senaso piau ta raarum. ⁷ Xasano kam ri poxo lana yeis tuturuk aava boak fataapus e fexafut nari e ri pife fuua. ⁸ Xasanofuna ri poxo la xavala roxo e ri palak faroxo paaliu e ri fuua faroxo. Ri fasavat a kam xaves paaliu liu nari aava xapisan.”

Layaan nane fo kuus malaan, a xukulai, “Nami aava mi pife rabuna vaang, lalamon pana mo mi fo langaie e mi taa masame.”

⁹ A mu yaamut sina ri fine pana malasuf ina ferawaian paap aave. ¹⁰ E nane sui nari, “A texaasan sena mo fufunai sina fatataganan sina Piran ne taa xuus famatavas nami pana taasaxa xe sina xasanofuna ne taa ferawai paap mon talo:

‘Ri fexaxaas sena xalume taasaxa ri taa pife taraxalie, ri fexaxaas sena langaie taasaxa ri taa pife masam.”
Ais 6:9

A Fufuna Mu Ferawaian Paap

Mt 13:18-23; Mk 4:13-20

¹¹ “Nabe! ve a malasuf ina ferawaian paap aave: a kam a malaan sena ferawaian sina Piran. ¹² Nari aava la salan, ri langai taasaxa na Setan i taa siak tapin a Ferawaian la xunus iri e ri taa pife namkai xena fakaxupan. ¹³ Nari aava la bina faat, ri langai e ri faamamaas pana Ferawaian aave taasaxa ri piau ta xarei. Ri namkai pana lou modak

mon e mui layaan a vavalam a savat ri poxo lana namkai siri. ¹⁴ A kam aava poxo lana yeis tuturuk a malaan seri aava ri langai e ri usie taasaxa mu mamaxusan, fafanaian e a vubuxanan siri, ri punuk a namkai e ri pife palak. ¹⁵ Taasaxa mu kam aava la xavala roxo ri malaan seri aava xunus iri a xaradak e roxo. Ri langai a Ferawaian e ri tao fatateaxe e ri faisok faagut vulai xena fasavat a maana vilaana roxo.

A Laam Aava Tofai La Xok

¹⁶ “Pi ta mataa i taa faram a laam e fune lana xariu o timine lapaana ivin, piau, i taa fatofane la xok talo nari aava ri laak la lifu ri taa xalum a malang ina. ¹⁷ A maana mo aava xaweian ri taa talakas e a maana mo aava fufunai ri taa waan la matavas e mu rabuna ri taa texaas sena. ¹⁸ E voxo lamon faroxo pana so ta mo no fo langaie. A mataa aava toxan a maana mo xaves i taa tavaian pana maana mo fulaa e a mataa aava pi ta mo, a so ta mo modak aava nane toxane, i taa siak tapinan xasena.”

Na Nina Yesus Xuvul Pana Mu Tina

Mt 12:46-50; Mk 3:31-35

¹⁹ A malila ri kaliuan na Yesus e layaan na ninana e mu tina xo ri savat xena xalumaana ri pife fexaxaas sena laak soxote. ²⁰ E saxa mataa xo a xuuse, “Na ninaam e mu tiam ri taxa tigina pe lamalei, rao ri xalum nano.”

²¹ E nane suie, “Na ninaang e mu tiak movoxo nari aava ri langai a Ferawaiian sina Piran e ri usie.”

Na Yesus A Faluai A Xaing Molava

Mt 8:23-27; Mk 4:36-41

²² Saxa yaan na Yesus a xuus a mu fefeng sina, “Taara taa falet xe la xasa paxasing ina raarum.” E voxo ri xawas xuluna xaati e ri fepaan. ²³ La fena faletan siri nane matef. A reref a sivimaan ti xuluna put e a fasavat a xaing molava. A raarum a laak lana xaati e faasilak paaliu ri taa lus.

²⁴ A mu fefeng ri faparaye e ri kuus, “Memai, Memai, taara taa xarak.”

Nane tamasiak e baras a reref e xaing e re feluai e a raarum femararol. ²⁵ E nane fin a mu fefeng sina, “A namkaian simi faa?”

Lana matautan e ipulan siri, ri fefiaian nari xa, “Nane ve a so ta buk mataa? Nane kuus faagut e a reref e raarum re langaie?”

Na Yesus A Vil Faroxoi A Mataa Pana Vovau Saat

Mt 8:28-34; Mk 5:1-20

²⁶ Ri falet xe la nobina sina mu Gerasin aava waan la paxasing ina Laman Galili.

²⁷ Layaan na Yesus a ung, a mataa ti la bina aave aava bas pana mu vovau saat, maa savat sina. Pana mari-aas xaves nane pi falak ta nemarapi e pife taagul lan' ta saxa lifu. Nane fuuna taagul si pe la matana xawaa.

²⁸ Layaan a xalum na Yesus, a taangiis falava e bukaak la kana e xukulai faagut,

“Rao no sivinau Yesus, Lak Tomexaan sina Piran Laa'ui Paaliu? Ne nung nano o no muta fakasanamau.” ²⁹ A ferawai malaan senaso na Yesus a xuus faagutan a mu vovau saat rao ri taa ta'ulan a mataa aave e ri savat lamalei. A maana yaan xaves a vovau saat a yote naapalaan a mu rabuna ri fo bugut a mana e kana pana 'sein' e ri faxatange. Taasaxa layaan a mu vovau saat aave ri fagute nane fuuna piit a 'sein' sina e mu vovau saat aave ri xupe xe pe la bina vingil.

³⁰ Na Yesus a fine, “A isaam nase!?”

E nane suie, “Aami” senaso maana vovau saat ri fo vawe. ³¹ E ri nung faxavesane rao i muta feng tapin nari xe lana vaa'ul aava piau ta taxapusan ina.

³² A toxan a tagaan vio ri taxa fangan pave la xasing ina put. E mu vovau saat ri nung na Yesus rao i taa feng falak nari xe lana mu vio aave e nane turoxoian nari. ³³ Layaan a mu vovau saat ri ta'ulan a mataa aave ri felaak lana mu vio e nari, ri fala ti laa'ui xuluna put xe lapi la raarum e ri fexarak.

³⁴ Layaan nari aava ri fuuna faxatang a mu vio, ri xalum a mo aava fo savat ri sinuf e ri fe kuusane lana maana mu bina faasilak. ³⁵ E a maana rabuna ri falet xena xalumaana so ta buk mo fo savat. Layaan ri savat si Yesus, ri maa tingin xo a mataa aava mu vovau saat ri fo ta'ulane. E nane fo mawas pana marapi e i taxa

nai la ka Yesus e a lamonan sina fo roxo fa'ulaa. E nari, ri mataut. ³⁶ Nari aava ri fo xalum a vil faroxoiaana mataa aave ri kuusane. ³⁷ E a mu rabuna xapiak ti la bina sina mu Gerasin ri xuus na Yesus o i taa ta'ulan nari senaso a matautan molava fo siak nari. E voxo nane fe xawas xuluna xaati e ri fe paan.

³⁸ A mataa aava mu vovau saat ri fo ta'ulane, a nung na Yesus o i taa falet xuvul pana taasaxa na Yesus a feng fa'ulie e xuuse, ³⁹ "Ulaa xe la bina siim e no fe kuusan a maana mo roxo aava Piran fo vile sema." E voxo a mataa aave a falet e fe kuusan xolan a maana mo roxo na Yesus fo vile sena.

A Lak Tefin Si Jairus E Tefin Pana Giisan Molava
Mt 9:18-26; Mk 5:22-43

⁴⁰ Layaan na Yesus a savat fulaa pe Galili a malila ri maa fesuaiane senaso ri texaas o i taa savatmaan. ⁴¹ A saxa paamua ina lifu ina faxuvulan, a isina na Jairus, maa poxo la ka Yesus e nung faagutane o i taa falet xe la lifu sina ⁴² senaso nane toxaan a lak tefin saxa mon pana mariaas sangafilu saxa pana taragua e nane giis fasaat e faasilak i taa maat.

Layaan na Yesus i taxa falet xuvul pana, a malila ri fakaliuane. ⁴³ E la palou iri a toxaan a saxa tefin aava toxaan a lagafan pana ragei lava pana mariaas sangafilu saxa pana taragua e pi ta mataa a fexaxaas sena vil faroxoie. ⁴⁴ A tefin aave a sangasmaan lami Yesus e maa tao a itina

marapi sina e a giisan aave moxo malit paaliu et sena.

⁴⁵ Na Yesus a fia, "Nase' fo tawau?"

Layaan nari xapiak ri faaxolus, na Pita a kuus, "Memai, a rabuna xaves ri taxa fakaliuan nano e ri taxa sot la taam."

⁴⁶ Taasaxa na Yesus a kuus, "Saxa fo tawau. Ne texaas o a gutan fo falet xasega."

⁴⁷ Layaan a tefin aave a texaas o a pife fexaxaas sena fufunai sena, a radakuimaan e maa tapiit turung la kana. E la matana mu rabuna xapiak a kuusan fasavat a giisan sina e a vil faroxoiaana. ⁴⁸ E na Yesus a xuuse, "Xalak tefin, a namkaian siim fo vil faroxoi nano. Falet pana luaian."

⁴⁹ Layaan na Yesus i taxa tigena ferawai lunai saxa mataa a savatmaan ti la lifu si Jairus e maa xuuse, "A lak tefin siim fo maat. Muta lo fadorak a mataa ina fepitaa."

⁵⁰ Layaan na Yesus a langai a mo aanabe' nane xuus na Jairus, "Muta mataut, namkai mon e i taa roxo fa'ulaa."

⁵¹ Layaan nane savat la lifu si Jairus, na Pita, Jon e na Jems xuvul pana ninana lak e tamana, nari sang mon ri laak xuvul pa Yesus. ⁵² E lana lifu aave xo, a mu rabuna ri taxa lo tangiis a mamaat e na Yesus a kuus, "Mi muta taangiis, mi nai kasam, a tefin a pife maat, i taxa matef mon."

⁵³ Ri nangan xuluna senaso ri texaas sena maatan sina lak aave. ⁵⁴ Taasaxa nane tao a mana lak e a kuus, "Xalak,

no tamasiak!”⁵⁵ A vovau sina lak aave a ulaamaan fulaa e nane tigena fa'ipul. E na Yesus a xuus nari o ri taa tavaie pana fanganan.⁵⁶ A ninana lak e tamana re ipul faagut taasaxa nane xuus faagutan nare o re muta kuusan a mo aanabe' xe sina mu rabuna.

9

Na Yesus A Feng Xolan A Mu Yaamut Sina

Mt 10:9-15; Mk 6:8-11

¹ Layaan na Yesus fo xel faxuvul a mu yaamut sangafilu saxa pana taragua nane tavai nari pana gutan sina e a tateaxan xena gei tapin a mu vovau saat e xena vil faroxoiaana maana rabuna aava ri giis.² Nane feng fepatoxan nari xena kuusan fasavat a fatataganan sina Piran e xena vil faroxoiaana mu giisan.³ Nane xuus nari, “Muta siak ta mo xena faletan simi, muta siak ta xipa o ta bi, e muta siak fanganan o faat o xasa marapi, piau.”⁴ A so ta lifu no laak lana, matef pave fefexaxaas no ta'ulan a bina aave.⁵ Tamo pi ta rabuna ri suai sema, layaan no ta'ulan a bina siri lavaxa, saf tapin a pof la kaam. I taa malaan sena gel tifaan nari.”⁶ E voxo nari aave ri tamasiak e ri fe kuusan fasavat a Lagasai Roxo e ri vil faroxoi a rabuna la mu bina xaves.

Na Herot A Langai Se Yesus

Mt 14:1,2; Mk 6:14-16

⁷⁻⁹ A maana rabuna xaves ri ferawai se Yesus e vilaana sina. E saxanofuna ri kuus o nane ve na Jon aava fata-toi fa'ulian ti la mamaat. E xasanofuna ri kuus o nane ve na Ilaija aava fo savat fulaa e xasanofuna fulaa ri kuus o nane ve a mataa ina kuus fatuxai ti kavai aava to fa'ulaa. E layaan na Herot aava paamua ti Galili, a langai pana maana mo aanabe' a lamonan sina a tavanat e a kuus, “Nenia, ne fo patal tapin a putu Jon. Naboxo ne taxa langai pase'?” E nane vubuk xalum na Yesus.

Na Yesus A Fafangan A Mu Rabuna 5,000

Mt 14:13-21; Mk 6:32-44; Jn 6:5-13

¹⁰ Layaan a mu yaamut ri fo ulaa, ri kuusan a maana faisok siri xe si Yesus. E nane lisan nari xe la bina Betsaida xena fangaafus.¹¹ Taasaxa malila ri langai sena e ri usie. Nane fasusui nari e a ferawai xe siri pana fatataganan sina Piran e a vil faroxoi nari aava ri giis.¹² La leaaf xo a mu yaamut ri savat sina e ri kuus, “Feng tapin et a maana mu rabuna aanabe' talo ri tafe seng fanganan e ta nobina xena matefan siri la maana nu bina faasilak senaso taara waan nabe' la bina xobingil.”

¹³ E nane sui nari, “Mi tavai nari pana fanganan.”

E ri suie, “Maam toxan a fomirak bret pama e din taragua mon nabe'. Naak maam taa fe maraan bret xari xapiak, bo?”¹⁴ (Faasilak a mu rabuna tomexaan 5,000

ri taxa waan pave la noyaan aave.)

Taasaxa nane xuus a mu fefeng sina, “Fanei fepatoxan nari lana maana xuvulaian ina rabuna sangafilu pama.”¹⁵ A mu fefeng ri vil malaane e nari xapiak ri nai su!¹⁶ Nane siak a fomirak bret pama e a ro din e a kaalum xe laa'ui la xunavata e kuus faasiroxo xe sina Piran pana e viaxe. E a tavai a mu fefeng sina pana, xena fepatoxanaana la palou iri.¹⁷ Nari xapiak ri fangan e ri maasi. A mu fefeng sina ri siak faxuvul a maana xavil ina fanganan aava waan e ri tifi a maana bi titifai sangafilu saxa pana taragua pana.

Na Pita A Kuus Famatavas Se Yesus

Mt 16:13-16; Mk 8:27-29

¹⁸ Saxa yaan, layaan na Yesus taxa fenung e mu fefeng sina ri taxa waan xuvul pana, nane fin nari, “A mu rabuna ri kuus o nenia nase'?”

¹⁹ Ri suie, “Saxanofuna ri kuus o na Jon ina Fasufan, xasanofuna ri kuus o na Ilaija e xasanofuna fulaa ri kuus o a mataa ina kuus fatuxai ti kavai aava fatatoi fa'ulian ti la mamaat.”

²⁰ E na Yesus a fin nari, “E nami, mi lamon malaafaa? Nenia nase'?”

E na Pita a suie, “Nano, no Kraiss, a Mataa Failai sina Piran.”

²¹ Na Yesus a pebukan faagutan nari o ri muta xuus a rabuna pana.²² E a kuus, “A Natuna Mataa i taa maasak faagut pana maana

mo xaves e mu paamua priis, mu matalava e a mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai, ri taa tisuie e punuxe. E la fatalatulaana yaan i taa fatatoi fa'ulian.”

²³ E nane kuus xe siri xapiak, “Nase' ta mataa i taa usiau i muta lamon paamuin a taagulan sina e la maana yaan xapiak i taa yaas a bolo sina e i taa usiau.²⁴ Nase' ta mataa a vubuk tao fatateak a toyan sina, a toyan aave i taa malit taasaxa nase' ta mataa i taa ta'ulan a toyan sina xena usiau, i taa fakaxupan.²⁵ A mataa i taa toyan a so ta malangiis tamo i taa siak faxuvul a maana mo xaves lana taagulan sina la xavala e mui a toyan tuuna sina i taa malit?²⁶ Tamo mataa taa mangil sega e sena ferawaian siak, a Natuna Mataa i taa mangilane vaxa layaan i taa filimaan lana malang molava piis sina e na Tamana e mu angelo xaradak.²⁷ Ne kuus tuuna xe simi, saxanofuna aava ri taxa tigina nabe' ri taa pife maat paamuina yaan ri taa xalum a fatataganan sina Piran.”

A Puxaan Na Yesus

Mt 17:1-8; Mk 9:2-8

²⁸ Na Yesus a ferawai malaanabe' e lamina mu yaan pisiktul fo falet a xel faxuvul na Pita narutul Jems e na Jon e ri fe laak xuluna put talo na Yesus i taa fenung.²⁹ Layaan i taxa fenung a xakaaluman ina nonau ina a puk e a marapi sina ferarapak

faagut malaan sena yaamit.
³⁰ A rovaat tomexaan aava na Moses nare Ilaija ³¹ re sivi-
 maan lana malang molava ti laa'ui la xunavata e re maa ferawai xuvul pa Yesus. Rutul ferawai pana faisok sina aava i taa fataxapine pe Jerusalem layaan i taa ta'ulan a xavala. ³² Na Pita narutul xo, rutul matef maat taasaxa layaan rutul para fa'ulaa rutul xalum a malang molava sina e rovaat aava re taxa waan xuvul pana. ³³ Layaan a rovaat aave re taxa ta'ulan na Yesus, na Pita a kuus xe sina, "Memai, a mo roxo maatul taxa waan nabe'. Maatul taa vesan a sawat talatul; saxa xanum, saxa xa Moses e saxa xa Ilaija." (Nane ipul faagut sena maana mo aava savat e pife ferawai pana masaman.)

³⁴ Layaan i taxa ferawai a vata a savat e maa xafut nari. E ri mataut layaan ri laak lana vata aave. ³⁵ Saxa ling a ferawai ti lana vata aave e a kuus, "Nabe' ve a Lak Tomexaan siak. Ne fo siak fatie, langai sina." ³⁶ Layaan a ling fo ferawai xapiak ri xalum na Yesus sang mon i taxa waan. A mu fefeng talatul aave, rutul waan kasam sena e lana yaan aave ri pife xuus fatexaas a rabuna pana maana mo ri fo xalume.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Lak Tomexaan Pana Vovau Saat

Mt 17:14-18,22,23; Mk 9:14-27,30-32

³⁷ A yaan mui xo, layaan ri sivi ti xuluna put, a malila

molava ri fefasusuie. ³⁸ E saxa mataa la palou iri a kuus falava, "Mataa ina Fepitaa, ne nung nano o no faa xalum a lak tomexaan siak, ne pi ta saxa fulaa, nane sang mon. ³⁹ A vovau saat a vawe e nane fuuna xukulai fa'ipul; a fuuna tapin fasivie e nane fuuna gaga e a reng fuuna savat ti la valana. I taxa lo waan xuvul pana e i taxa kawaasane. ⁴⁰ Ne nung a mu fefeng siim o ri taa vil tapine taasaxa ri pife fexaxaas."

⁴¹ E na Yesus a suie, "Aa, nami ve mu rabuna aava mi pife namkai e mi fuuna fatavanat a lamonan simi, ne taa waan xuvul pami pana yaan talavisan? Ne taa yaas a matafanan simi pana yaan talavisan? Lisanmaan a lak siim."

⁴² E layaan a lak aave taxa filimaan, a vovau saat a tapin fasivie xe lapia pana radakuian. Taasaxa na Yesus a baras a vovau saat aave e a vil faroxoi a lak e lisan fa'ulie xe si tamana. ⁴³ E nari xapiak ri ipul faagut pana gutan lava sina Piran.

Layaan a mu rabuna ri taxa ferawai pana maana mo aava na Yesus a vile, nane xuus a mu fefeng sina, ⁴⁴ "Langai faroxoi a maana mo ne taxa xuus nami pana: a Natuna Mataa xo, saxa i taa pet lisane xe sina mu rabuna saat." ⁴⁵ Taasaxa mu fefeng ri pife masam sena malasuf ina ferawaian sina senaso a funan seri talo ri pife fexaxaas sena lamon texaasane. E ri mataut sena fin fulane.

Nase' A Pelalava
Mt 18:1-5; Mk 9:33-40

⁴⁶ A mu yaamut xo ri taxa lo fegagelai o nase' ve a pelalava. ⁴⁷ E na Yesus fo texaas sena lamonan siri e siak fatiginei a saxa lak la tana ⁴⁸ e xuus nari, "Nase' ta mataa i taa fakas a lak modak aanabe' lana isaak a fakasau e nase' ta mataa a fakasau, a fakas nane aava fengau. Senaso nane aava sisiak xe simi xapiak, nane xo a pelalava."

⁴⁹ E na Jon a kuus, "Memai, maam xalum a saxa mataa i taxa gei tapin a mu vovau saat lana isaam e maam pebukane senaso nane pife waan xuvul pamaam."

⁵⁰ Na Yesus a suie malaan, "Muta pebukane senaso nari aava ri pife faisok patak semi ri taxa faisok xuvul pami."

*Saxano Rabuna Ti Same-
ria Ri Tisui Na Yesus*

⁵¹ A yaan ina laaxan sina xe laa'ui la xunavata i taxa savatmaan faasilak e na Yesus a lamon fatateak o i taa laak xe Jerusalem e a falet xo. ⁵² E nane feng paamuin a mu fefeng sina e ri fe laak xe la saxa bina pe Sameria xena faigotan a maana mo xana. ⁵³ Taasaxa mu rabuna pave ri bai fakase senaso i taxa laak xe Jerusalem. ⁵⁴ E layaan a ro yaamut, na Jems nare Jon, re xalum a vilaana aanabe', re fine, "Memai, no vubuk o maame taa xel fasivi a fata ti laa'ui la xunavata xena kawaasan xapin nari?" ⁵⁵ Taasaxa na Yesus a tapuk e baras nare ⁵⁶ e ri falet xe la xasa bina.

*Saxano Rabuna Aava Ri
Vubuk Usi Na Yesus*

Mt 8:19-22

⁵⁷ Ri taxa sangas la salan e saxa mataa a kuus xe sina, "Ne taa usi nano tamo no falet xe faa."

⁵⁸ E na Yesus a xuuse, "A mu vupung ri toxan a mu liing siri e mu maanu laa'ui la tavegof ri toxan a mu singa siri taasaxa Natuna Mataa a pi ta nobina xena mati lana."

⁵⁹ Nane kuus xe sina xasafuna, "Usiau."

Taasaxa mataa aave a xuuse, "Memai, ne tafe xaafan na tamaang xalak e mui ne taa usi nano."

⁶⁰ Na Yesus a xuuse, "Nari aava ri maat lana namkaian siri, ri taa xaafan su' a mamaat. E nano, no fe kuusan fasavat a fatataganan sina Piran."

⁶¹ E a xasafuna a kuus, "Ne taa usi nano, Memai, taasaxa paamua ne ulaa xalak ne xuus a matafetama siak pana faletan siak."

⁶² Na Yesus a xuuse, "Tamo Piran fo xel a mataa xena vil a faisok sina e nane kaalum fa'ulaa xe sina maana mo sina ti la xavala, nane pife fexaxaas sena faisok lana fatataganan sina Piran."

10

*Na Yesus A Feng Xolan A
Mu Rabuna 72*

Lk 9:3-5

¹ E mui lamina a Memai a siak fati a sangafilu pisiguak pana taragua fulaa e a feng tapin nari, taragua pa taragua. Ri falet paamuine xe la mu bina aava nane buk laak lana. ² Nane xuus nari, "A maana mo la uma

ri fo matoxol taasaxa piau ta rabuna xena siak faxuvule. Fin a Memai ina uma o i taa feng a mu rabuna ina faisok sina xena siak faxuvulaana maana mo sina. ³ Falet! Ne taxa feng tapin nami. Mi taa malaan sena sipsip la palou ina mu piu kai. ⁴ Muta siak ta bi o faat o marapi; falet fataapus e muta fasusui ta mataa la salan.

⁵ “Layaan mi laak la saxa lifu mi taa kuus, ‘A luaian xe simi xapiak.’ ⁶ Tamo mataa ina luaian taxa waan pave a luaian simi i taa waan xuluna. Tamo piau, i taa ulaa xe simi. ⁷ Taagul pave la lifu ina luaian, fangan e num a so ta mo ri tavai nami pana senaso a mataa ina faisok i taa siak a mamareiai ina faisok sina. Muta falet xolai xe la lifu xaves.

⁸ “Layaan mi laak la bina e a rabuna ri fakas nami, ngan a so ta mo ri tavai nami pana. ⁹ Vil faroxoi a mu rabuna aava ri giis pave e xuus nari malaan, ‘A fatataganan sina Piran fo filimaan faasilak paaliu.’ ¹⁰ Taasaxa layaan mi laak la bina e rabuna ri pife fakas nami, savat xe lamalei la mu salan siri e mi kuus, ¹¹ ‘A pof la salan simi aava doxot la kamaam, maam taa saf tapine malaan sena fakalimaan xe simi. Taasaxa texaas faroxo: a fatataganan sina Piran fo waan faasilak xo.’ ¹² Ne xuus nami, lana yaan ina tiisan a mu rabuna ti Sodom, ri taa pife siak a fakasanaman aava molava sena rabuna ti la bina aave.

A Rabuna La Mu Bina Ri Pife Namkai

Mt 11:21-23,25-27; Mt 13:16,17

¹³ “Kaari, nami mu Korasin, kaari, nami mu Bet-saida, senaso tamo maana mo fa'ipul aava ri savat simi ri tafo savat xapiak pe la ro bina Tair nare Saidan, re taa puk tapin fatapusan nare xasena mu vilaana saat sire e re taa nai lana vebit ina fata pana marapi ina mim-ilisaatan. ¹⁴ Taasaxa mu rabuna ti Tair nare Saidan, a fakasanaman xari i taa pife molava semi lana yaan ina tiisan. ¹⁵ E nano, bina Kapanam, naak a isaam i taa laak xe laa'ui la xunavata vulai, bo? Piau, a bina siim i taa kawaasanan e a isaam lava i taa taxapus.

¹⁶ “Nase' ta mataa a langai simi, a langai siak sait. E nase' ta mataa a tisui nami a tisui vaxa, taasaxa nane aava tisui a tisui nane aava fengau.”

A Mu Sangafilu Pisiguak Pana Taragua Ri Ulaa

¹⁷ A mu fefeng sangafilu pisiguak pana taragua ri ulaamaan pana faama-maasan e ri kuus, “Memai, layaan maam ferawai lana isaam a mu vovau saat xo ri langai nemaam.”

¹⁸ E nane sui nari, “Ne xalum na Setan a poxo ti laa'ui la xunavata malaan sena yaamit. ¹⁹ Langai, ne fo tavai nami pana gutan xena paasan a mu tiui e pungup e xena fa'onam a gutan xapiak sina mu xaiyaas sitaara, pi ta mo i taa kawaasan nami.

20 Taasaxa, muta faamamaas o a mu voyau saat ri langai nami, piau, faamamaas senaso a mu isimi fo xaleian laa'ui la xunavata.

Na Yesus A Faamamaas

21 Lana yaan aapave xo a Voyau Xaradak a fabas na Yesus pana faamamaasan e a kuus, "Ne nangus nano, Tamaang aava Memai ina xunavata e xavala, senaso no fo fun a maana mo aanabe' xasena mu rabuna ina texaasan ti la xavala e no kuusan famatavase xe sina rafulak modak. Aang, Tamaang, nabe' ve a vubuxanan siim.

22 "Na Tamaang a tavaiau pana maana mo xapiak. Pi ta mataa a texaas faroxo paaliu sena Lak Tomexaan taasaxa na Tamana sang mon. E pi ta mataa texaas faroxo paaliu vaxa se Tamana taasaxa na Natuna sang mon, e nari aava na Natuna a buk xuus famatavas nari pana."

23 E nane titapuk xe sina mu fefeng sina e a xuus kasam nari, "Mi taa faamamaas sena maana mo mi fo xalume. 24 Senaso ne xuus nami o a maana rabuna ina kuus fatuxai e maana piran king, ri vubuk o ri taa xalum a maana mo aava mi taxa xalume taasaxa piau. E ri buk langai a maana mo aava mi taxa langaie taasaxa piau."

A Ferawaiian Paap Sena Mataa Roxo Ti Sameria

Mt 22:34-40; Mk 12:28-31

25 Saxa yaan a saxa mataa aava texaas faagut sena vuputkai a tigina xena valam na Yesus e a fine, "Mataa ina

Fepitaa, a so ta mo ne taa vile xena siak a toyan xe vulai, vulai?"

26 E na Yesus a suie, "A so ta mo a waan la vuputkai? No lamon malaafaa pana?"

27 E a mataa aave a suie, "Vubuxan xasingit a Memai aava Piran siim, pana xunus xapiak siim, pana gutan xapiak siim e pana lamonan xapiak siim e vubuxan xasingit a mu tauma malaan se' no vubuxan nano xa."

28 Na Yesus a suie, "No fo sui faroxoi paaliuane. Vil malaane e no taa to."

29 Taasaxa mataa aave a vubuk rao a mu rabuna ri taa lamon faroxo pana e voxo a fin na Yesus, "E nase' ve a mu tauga?"

30 Na Yesus a suie pana xuuskuus aanabe', "A toxan a saxa mataa pe Jerusalem i taxa sivi xe puaa Jeriko. La fena faletan sina a mu rabuna ina fenau ri faloue. Ri turirik tapin a marapi sina, ri sip fasaate e ri ta'ulan faneie su' e nane faasilak i maat. 31 Saxa priis xo, i taxa sangas sivi xe puaa la salan naang e layaan a xalum a mataa aave a sangas liue la xasa paxasing. 32 E vaxa a Livai aava faisok la lifu lotu, layaan a xalum a mataa aave nane vaxa a sangas liue la xasa paxasing.

33 Taasaxa mataa ti Sameria, lana faletan sina xo, a savat sina mataa aave e layaan a xalum a muluxe. 34 Nane falet xe sina e a irine pana wel e wain. E a yaas faneie xuluna 'donki' sina e lisane

xe la lifu sasaxong e fe faxatang faroxoie. ³⁵ A yaan mui nane siak a K20 e tavai a mataa ina lifu sasaxong pana e a xuuse, 'Faxatang faroxoie. Layaan ne ulaamaan ne taa sui fa'uli a faat aava no fo fataxapine xena faxatangaana.'

³⁶ Fetaxapus e na Yesus a kuus, "No lamon malaafaa? Nase¹ ve a tauna mataa aava rabuna ina fenau ri sipe?"

³⁷ A mataa ina texaasan xo a suie, "A saxa aava muluxe e fangasixe."

Na Yesus a xuuse, "Falet e no fe vil malaane."

Na Yesus A Ti Xulum A Rofetinan, Na Marta Nare Maria

³⁸ Na Yesus e mu yaamut sina ri taxa sangas falet e ri fe savat la saxa bina. E pave a saxa tefin, a isina na Marta, a fakas nari la lifu sina. ³⁹ A tefin aave a toxan a saxa tina, a isina na Maria. E nane fe nai faasilak la ka Yesus xena langai a maana ferawaian sina. ⁴⁰ Taasaxa na Marta a mamaxus pana faigotanaana maana mo ina matafanganai. Nane maa savat si Yesus e a fine, "Memai no pife muluxau, bo? Na tiak pife xavangau e nenia sang mon ne taxa faisok. Fengmaane i xavangau!"

⁴¹ A Memai a suie, "Marta, Marta, no taxa mamaxus faagut pana maana mo xaves ⁴² taasaxa saxa mo mon a molava. Na Maria fo siak a mo peraroxo paaliu e ne taa pife siak tapine xasena."

11

Na Yesus A Fepitaa Pana Vilaana Ina Fenung

Mt 6:9-13; Mt 7:7-11

¹ Saxa yaan na Yesus taxa fenung pe la saxa bina. E layaan a fataxapin a fenungan sina, saxa mataa aava fuuna usie, a fine, "Memai, fapiti nemaam pana vilaana ina fenungan malaan se Jon a fapiti a mu rabuna aava ri fuuna usie."

² E nane xuus nari, "Layaan no fenung, no taa ferawai malaan:

Tamamaam, a
isaam a pelalava
sena mu isin
e maam suai faagut
sena;

a fatataganan siim i
taa savatmaan.

³ Tavai nemaam pana fanganan a fexaxaas xe tanin.

⁴ Lamom tapin a mu vilaana saat simaam
senaso nemaam vaxa
maam lamom tapin
nari aava ri bilai
fasaat xasemaam.

E no tivotan nemaam
sena mu vavalam."

⁵ E nane moxo xuus nari, "Tamo mataa a toxan a fesing e a falet xe sina la xunavung e fe xuuse, 'Ka fesing, tavaiau pana bret talatul ⁶ senaso saxa fesing siak, i taxa falet xe la saxa bina e monabe¹ mon maa savat siak e ne pi ta fanganan xena tavaiaana.'

⁷ "E nane lana lifu aave a suie, 'Muta fatatalau. Ne fo xawei a matana lifu xo e nemaam, mu rafulak siak, maam taxa mati la ivin. Ne

pife fexaxaas sena tamasiak fulaa xena tavaiaan nano.’
 8 Ne xuus nami o a mataa aave i taa pife tamasiak xena tavaiaana fesing sina pana bret taasaxa i taa tamasiak e i taa tavaie pana so ta mo nane vubuxane senaso a mataa aave taxa lo famasasaafe.

9 “E voxo ne xuus nami, fia i e mi taa siaxe, seseng e mi taa tingine, vipit la matana lifu e i taa talakas xe simi.
 10 Senaso nase! ta mataa aava fenung i taa siaxe, nane aava seseng, i taa tingine e nane aava vipit la matana lifu, i taa talakas xe sina.

11 “Nami mu tamana rafu-lak, tamo ta lak tomexaan siim i taa fia i pana din, naak no taa tavaie si pana tiui, bo?
 12 O tamo a fin nano pana xatuluk, naak no taa tavaie si pana piraksoxomaat, bo?
 13 Tamo nami, naapalaan mi rabuna saat, mi fexaxaas sena tavai a mu rafulak simi pana tatavai roxo, mi lamon o na Tamami la xunavata i taa pife tavai nami aava mi fuuna fenung xe sina, pana Vovau Xaradak?”

*Na Yesus Nare Bilsibul
 Mt 12:22; Mk 3:23-27*

14 Na Yesus taxa gei tapin a masalai aava pife fexaxaas sena ferawai. Layaan a masalai aave a ta'ulai, a mataa aava tamu po moxo a ferawai e a malila ri ipul faagut.
 15 Taasaxa saxanofuna ri kuus, “Pana gutan si Bilsibul aava memai ina mu masalai, nane taxa gei tapin a mu masalai.”
 16 Xasanofuna ri tafange

pana i taa faxalit nari pana saxa mo fa'ipul ti laa'ui la xunavata.

17 Na Yesus fo texaas sena lamonan siri e a xuus nari, “Tamo a gavamen a pife tigma faxuvul, a gavamen aave i taa pife waan xe kavai e tamo a saxa matafetama o pabung ri tigma fepatok a matafetama o pabung aave i taa kawaasanan.
 18 Tamo na Setan a fepatoxanan, a gutan sina i taa tigma malaafaa? Ne ferawai malaanabe! senaso mi kuus o nenia, ne taxa gei tapin a mu masalai pana gutan sina memai siri, na Bilsibul.
 19 Tamo nenia xa, ne taxa gei tapin a mu masalai pana gutan si Bilsibul lavaxa mu rabuna simi ri fuuna gei tapine pana gutan sise’? Lavaxa, pana faisok siri mi taa tiis a faisok siak.
 20 Taasaxa tamo ne taxa gei tapin a mu masalai pana gutan sina Piran, a fatataganan sina Piran fo savat naboxo la palou imi.

21 “Layaan a saxa mataa tateak pana tol e pinis sina, i taxa faxatang a lifu sina, a maana mo sina ri taa waan faroxo e pi ta mataa i taa fenoue.
 22 Taasaxa, layaan a xasa mataa aava petateak sena, i taa faloue e fa'oname i taa siak tapin a maana mo aava mataa tafuna lifu i taxa lisan tuunei a lamonan sina xuluna xena xavangaana e i taa fepatoxan a maana mo sina.

23 “Nane aava pife waan xuvul paga, i taxa tisuiiau e nane aava pife faxuvul xuvul paga, nane, i taxa tapalai.

A Ulaian Sina Vovau Saat
Mt 12:22,24-29,43-45

²⁴ “Layaan a vovau saat i taa ta'ulan a mataa, i taa sangas falet la bina pagala xena seng a maagusan e seng maat e kuus, ‘Ne taa ulaa xe la lifu aava ne fo ta'ulane.’
²⁵ E layaan a savat pave a tingin a lifu naang fo roxo e pife vusiit. ²⁶ E nane fe xel faxuvul a xasano vovau saat pisiguak aava ri pemamosaat paaliu sena e nari xapiak, ri fe laak la lifu naang e ri fe taagul pave. E naboxo a toyan sina mataa aave xo a pesasaat paaliu sena waanan sina paamua.”

A Faamamaasan Tuuna

²⁷ Layaan na Yesus taxa ferawai malaanabe' a saxa tefin la palou iri moxo kuus falava malaan, “A tefin aava luk nano e fasus nano, nane i taa faamamaas.”
²⁸ E nane suie, “Piau, nari aava ri langai a ferawaian sina Piran e ri usie, nari xo, ri taa faamamaas.”

Ri Fasoraxe Pana Mo Fa'ipul

Mt 12:39-42

²⁹ A malila ri taxa ivungmaan na Yesus e nane kuus, “A mu rabuna saat ti tanin, ri fiafasi fasoraak pana mo fa'ipul taasaxa i taa piau, ri taa toxan a fakalimaan aava na Jona mon. ³⁰ Malaan se Jona ve a fakalimaan xe sina mu Ninive', a Natuna Mataa ve a fakalimaan xe sina mu rabuna ti tanin. ³¹ La yaan ina tiisan a matalava tefin ti paa, i taa tigina xuvul pana mu rabuna ti tanin e i taa gel tifi nari.

Senaso nane filimaan ti lasuun paaliu xena langaiaana fepitaian roxo si Solomon e naboxo saxa aava pelalava se Solomon i taxa waan e nami, mi pife langaie. ³² E a mu rabuna ti Ninive' vaxa ri taa tigina la yaan ina tiisan xuvul pami e ri taa gel tifi nami senaso nari, ri puk tapin nari xa xasena vilaana saat siri layaan ri langai a ferawaian si Jona e naboxo saxa aava pelalava se Jona i taxa waan nabe'.

A Malang La Tana Mataa
Mt 6:22,23

³³ “Pi ta mataa i taa faram a laam e timine la bina fufunai o lapaana piing ina maiyang, piau. I taa fatofane laa'ui xuluna xok talo nari aava ri filimaan, ri taa xalume. ³⁴ A mataam ve a malaan sena laam ina taam. Layaan re kaalum famatavas, a taam xapiak i taa bas pana malang. Taasaxa layaan a mataam re kaalum fasaat a taam xapiak a bas pana suk. ³⁵ Faxatang faroxo! Pife roxo tamo a malang ina taam i taa suk. ³⁶ E voxo tamo taam xapiak a bas pana malang e pi ta suk modak fe votane, lavaxa i taa bas xapiak pana malang malaan sena yaan a malang ina laam a lang xulum.”

Na Yesus A Kuus Favupunoi A Mu Ferasi

³⁷ Layaan na Yesus a fataxapin a ferawaian sina, saxa Ferasi fine o re taa fe fangan xuvul. E voxo nane laak e fe nai fangan xuvul pana. ³⁸ Taasaxa Ferasi aave

a xalum na Yesus pife xamak a mana paamuina fanganan e a ipul.

³⁹ E a Memai a kuus xe sina, "Nami mu Ferasi xo mi fuuna xamak faroxoi a tana maana mo taasaxa xunus imi va bas pana saatan e naixaaman. ⁴⁰ Nami mu lamavaang! Nane aava vesan a tana mo, a vesan a lana vaxa, bo? ⁴¹ Tavai a mu valagof pana so ta mo i taxa waan lana fafanaian siim e maana mo xapiak i taa piau ta lalosaat xe siim.

⁴² "Nami mu Ferasi, faxatang! Senaso mi fuuna tatavai xe sina Piran pana fasangafiluaana maana mo modak ti la uma taasaxa mi pife lamon faroxo pana vilaana ina tiisan roxo e vilaana ina vubuxan xasingitaana Piran. Muta lamon pana mu tatavai simi mon, piau, mi taa tapal pana mu vilaana xapiak aave.

⁴³ "Nami mu Ferasi, faxatang! Senaso mi vubuk nai lupaamu lana lifu lotu talo mu rabuna ri taa xalum nami. E mi vubuxan a mu rabuna aava ri falet la maana nobina ina faasot e lana lifu ina faxuvulan, ri taa fasusui nami.

⁴⁴ "Faxatang! Senaso nami, mi malaan sena mu bina ina mamaat aava ri piau ta fakalimaan xuluna e mu rabuna lana vungutan siri, ri vaapaas xolai xuluna."

⁴⁵ Saxa mataa aava texaas sena vuputkai a suie, "Mataa ina Fepitaa, layaan no ferawai malaan no fakasal ne-maam sait."

⁴⁶ E na Yesus a suie, "E nami aava mi texaas sena vuputkai, faxatang nami xa senaso mi fuuna fayaas a mu rabuna pana faisok lalagaf aava ri pife fexaxaas sena yaasaana e nami xa mi pife xavang fadak nari, piau paaliu.

⁴⁷ "Faxatang! Senaso mi vesan a maana nobina roxo paaliu ina mamaat xana mu rabuna ina kuus fatuxai aava kawai a mu bumi ri fo punuk nari. ⁴⁸ E layaan mi vil malaane mi turoxo pana mo a mu bumi ri vile: ri punuk a mu rabuna ina kuus fatuxai e nami, mi vesan a bina ina mamaat xari. ⁴⁹ Mi fo vil malaane e a Piran, lana texaasan sina, a kuus, 'Ne taa feng a mu rabuna ina kuus fatuxai e mu yaamut xe siri. Ri taa punuk a saxanofuna e saxanofuna ri taa vil pengan nari.' ⁵⁰ E voxo, a mu rabuna ti tanin, ri taa waan lapaana vupunoian ina maatan sina mu rabuna xapiak ina kuus fatuxai, ti la tangpat ina xavala ⁵¹ layaan na Kein a punuk na tina, na Ebal, fexaxaas a yaan ri punuk na Sekaraia la palou ina ivin ina faraaman e nobina taap sina Piran lana lifu lotu. Tuuna ne xuus nami, a mu rabuna ti tanin ri taa waan lapaana vupunoian ina maana mo aanabe'.

⁵² "Faxatang! Nami aava mi texaas faagut sena mu vuputkai senaso mi fo siak tapin a fufuna texaasan. Nami xa mi pife texaas faroxo e mi tivotan nari aava

ri taxa xaveak texaas.”

⁵³ Na Yesus a ta'ulan a lifu aave e a mu Ferasi e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai ri marala faagut e ri tisui a fepitaian e faisok sina. E ri fine pana maana fiaian bit ⁵⁴ senaso ri lamon o i taa milung lana susuaa sina.

12

A Mu Pebukaan E Mu Fagutan

Mt 10:26-33

¹ Lana yaan aanabe¹ a tang malila ri maa faxuvul. Ri malila temasaat e ri taxa fepaasan xolan a kari. Lana yaan aave na Yesus a ferawai xe sina mu fefeng sina e kuus, “Faxatang votan nami xa sena vilaana ina lalama maranga sina mu Ferasi. ² A maana mo xapiak aava fu-funai naboxo a mu rabuna ri taa texaas sena e maana mo aava xafutan ri taa savat la matavas. ³ A so ta mo mi ferawai pana la suk a mu rabuna ri taa langaie la paanaas e so ta buk ferawain mi fefinaasan kasame la lifu, a mu rabuna ri taa texaas sena malaan se¹ ri taxa xukulaiane laa'ui xuluna putuna lifu.

⁴ “Ne xuus nami kamu fesing, muta matautan a rabuna aava ri fexaxaas sena punuxaana tana mataa mon e ri pife fexaxaas sena vil ta mo fulaa. ⁵ Piau, ne taa faxalit nami o nase¹ mi taa mataut sena: mi matautan mon a saxa aava lamina punuxaana mataa a fexaxaas sena tapin fasiaana xe la bina ina fata

aava i taxa raam vulai. Langaiau, suai faagut sena saxa pana gutan malaan. ⁶ A Piran a lamon fa'uli a maana miraxana maanu mi maraane, a mamareiai iri va 2 toea lapaana pama. Tuuna, a maana maanu aanabe¹ ri modak paaliu taasaxa Piran pife maluf paaliuan ta saxa. ⁷ E voxo mi lamon o a Piran i taa maluf nami, bo? Piau. Nane texaas sena fui talavisian xapiak i taxa waan la putumi. Muta mataut, i taa faxatang faroxoi nami. Nami, mi pelalava sena maana maanu la matana.

⁸ “Ne xuus nami o nase¹ i taa kuusan famatavasau la palou ina mu rabuna, a Natuna Mataa vaxa i taa kuusan famatavase sait la matana mu angelo sina Piran. ⁹ Taasaxa, nane aava faaxolusanau la palou ina mu rabuna, a Natuna Mataa sait vaxa i taa faaxolusane la matana mu angelo sina Piran. ¹⁰ E nase¹ ta mataa a ferawai fasaat sena Natuna Mataa, a Piran i taa lamon tapin a saatan sina, taasaxa nase¹ ta mataa a pet pengan a Vovau Xaradak e pife suai fatak sena, a Piran taa pife lamon tapin a saatan sina.

¹¹ “E layaan ri lisan nami xe sina mu paamua ina lotu o mu matalava o paamua ina bina, muta mamaxus pana so ta mo mi taa ferawai pana o malaafaa mi taa kuusan famatavas a namkaian simi ¹² senaso lana yaan fatak aave a Vovau Xaradak i taa fapiti nami pana susuaa roxo.”

A Ferawaian Paap Sena Mataa Piran Ngong

¹³ Saxa la palou iri a kuus xe sina, "Mataa ina Fepitaa, xuus na tiak o i taa fepatoxan a maana mo si tamamaame e i taa tavaiau pana xavil xanak."

¹⁴ Na Yesus a suie, "Matuvaat, nase' fo siak fatiau xena mataa ina tiisan la palou ime?" ¹⁵ E mui nane xuus nari, "Faxatang faroxo! Muta lamon fati vulan a maana mo mi vubuxane talo mi taa pife naixaam; a toyan tuuna sina mataa pife waan lana maana mo sina."

¹⁶ E nane xuus nari pana ferawaian paap aanabe': "A saxa mataa piran a toxan a xavala xaves. A xavala aanabe' a xavala roxo e a fasavat a fanganan xaves. ¹⁷ A mataa aave a ilisai, 'Ne taa vil a so? Ne pi ta nobina aava fexaxaas xena faxuvulaana maana fanganan xaves aanabe'."

¹⁸ "Nane moxo kuus, 'Ah! Ne taa ngas tapin a mu lifu ina fawaanaana fanganan siak e ne taa vesan a mu lifu fa'ui aava molava sena. Tuuna ne taa vil malaane e ne taa timin a fanganan e maana mo siak lana.' ¹⁹ E mui ne taa kuus, 'Naboxo ne toxan a maana mo xaves. Ne taa pife faisok fulaa lana xasano mariaas aava ri taa filimaan. Tuuna, ne taa waan faroxo paaliu; ne taa fangan e num e ne taa faamamaas."

²⁰ "Taasaxa Piran a xuuse, 'Nano, no mataa lamavaang paaliu! Monabe' mon la vung i taa yaan ina maatan

siim. E nase' taa siak a maana mo no fo faxuvule xaanum?"

²¹ "I taa savat malaanabe' xe sina saxa aava faxuvul a maana mo ti la xavala xena fafaamamaasaana tana e pife faxuvul a maana mo aava xena fafaamaasaana Piran."

Muta Mamaxus

Mt 6:25-33

²² E mui na Yesus a kuus xe sina mu fefeng sina, "Naboxo ne xuus nami, muta mamaxus soxot a maana mo xena toyan simi malaan sena fanganan o maana mo xena xafutaana tami. ²³ A toxan a maana mo molava sena fanganan lana toyan simi e maana mo molava sena marapi ina xafutaan nami. ²⁴ Lalamon faagut pana mu maanu: ri pi ri xakaapis la uma o siak faxuvul a fanganan ti lana, ri piau ta bina xena fanei faxuvul a fanganan xe la xasa yaan, piau. A Piran sang mon a fafangan nari. E nami, mi pelalava sena mu maanu la matana Piran! ²⁵ Nase' a fexaxaas sena famodusaana toyan sina pana mamaxusan? ²⁶ Mi pife fexaxaas sena vil a mo modak aanabe' e voxo xenaso mi mamaxus pana xasano mo fulaa?"

²⁷ "Lalamon faagut pana malaafaa a mu fur ri boak. Ri pife faisok o bis xena boak, piau. Taasaxa ne xuus nami o a xakaaluman sina mu fur a peraroxo se Solomon layaan a falak a maana marapi ina piran king sina. ²⁸ Lavaxa, a Piran xo a

famaus a yi pana fur e a yi aave taxa waan tanin e mafu ri taa farame. Tamo Piran a faxatang faroxoi a yi malaan, mi lamon o i taa pife faxatang faroxoi nami malaan sait, bo? Naak a namkaian simi a modak paaliu. ²⁹ Muta mamaxus pana so ta mo mi taa ngane o nume. ³⁰ A mu rabuna aava ri pife namkai, ri fuuna sei soxot a maana mo aave e na Tamami ti laa'ui la xunavata, nane fo texaas sena vubuxanan simi. ³¹ Sei soxot a maana mo ina fatataganan sina Piran e mi taa siak a maana mo mi vubuxane sait.

Faxuvul A Maana Mo Roxo La Xunavata

³² “Kamu rafulak modak, na Tamami fo tavai nami pana maana mo aava ri waan la fatataganan sina e voxo muta mataut. ³³ Faasot pana maana mo simi e tatavai xe sina mu valagof. Tamo mi usi a salan aanabe' a malaan se' mi taa siak a bi aava i taa pife miit e vaxa a malaan sena fafanaian la xunavata aava i taa pife taxapus. E pave a mataa saat i taa pife laak xena fenouaana e pi ta mo i taa kawaasane. Piau. ³⁴ Faxuvul a maana fafanaian simi la xunavata senaso mi taa lamon fati vulan a nobina aava fafanaian simi i taxa waan lana.

Faxatang Vulai

Mt 25:1-13; Mk 13:33-37

³⁵ “Tamasiak vulai xena faisok e faram a laam simi i taa raam vulai. ³⁶ Tamo mi taa vil malaane mi taa malaan sena rabuna sisiak

aava ri taxa waan bang a ulaian sina mataa tafuri ti la maraanaana tefin. Layaan i taa vipit la matana lifu a mu sisiak sina ri taa kas fatapusan a matana lifu xe sina. ³⁷ Layaan a mataa tafuna mu sisiak i taa savatmaan i taa mo roxo paaliu tamo mu sisiak sina ri taxa waan bange e ri pife matef. Ne xuus tuunei nami o i taa falak a marapi ina sisiak e i taa fanei nari la ivin ina fanganan e i taa faigotan a fanganan xari e taa sisiak siri. ³⁸ A mu sisiak aava ri faxatang vulai, ri taa pife mangil tamo mataa tafuri taa savat la xunavung o laso ta yaan nane savat.” ³⁹ E na Yesus a kuus fulaa, “Famatavas a lamonan simi: tamo mataa tafuna lifu fo texaas sena so ta yaan a mataa ina fenau i taa savat, a mataa tafuna lifu aave i taa faxatang a lifu talo mataa saat i taa pife laak lana. ⁴⁰ Nami sait, mi taa faxatang vulai senaso a Natuna Mataa i taa savat la yaan mi pife texaas sena.”

⁴¹ Na Pita a fia'i, “Memai, no taxa kuus pana ferawaian paap aanabe' xe simaam o xe sina mu rabuna xapiak?”

⁴² A Memai a suie, “A sisiak aava usi a vilaana roxo e faisok faagut vulai, a mataa tafuna i taa tavaie pana ngavuk ina paamuian a xasano sisiak e xena tavai nari pana fanganan la yaan fatak ina fanganan. ⁴³ Tamo sisiak aave taxa lo vil a vubuxanan sina mataa sina, a mataa aave i taa faamaas pana layaan a ulamaan. ⁴⁴ Ne kuus tuuna,

i taa siak fati a sisiak aave xena paamuian a maana mo xapiak sina. ⁴⁵ Taasaxa tamo sisiak aave a ilisai, 'A mataa tafuga i taa pife ulaamaan fataapus,' e voxo nane sip xolan a mu sisiak xapiak, a tomexaan e tefin sait, e fangan e num temasaatan a raarum tateak, ⁴⁶ a mataa tafuna i taa ulaamaan a saxa yaan a sisiak aave a pife lalamon pana e lana yaan naang a pife tamasiak bange. E a mataa tafuna i taa putuk xapin a sisiak aave e timin faxuvule xuvul pana mu rabuna aava ri pife namkai.

⁴⁷ "A sisiak aava texaas sena vubuxanan sina mataa tafuna taasaxa pife tamasiak xena vile, a mataa sina i taa inis faagutane. ⁴⁸ Taasaxa nane aava pife texaas faroxo sena vubuxanan sina mataa sina e a vil a mo mosaat, a fakasamaana i taa pife lava, ri taa pife sip faxavesane. Senaso tamo mataa a toxan a texaasan, xasanofuna ri taa lamon o i taa faisok lapaana texaasan aave e i taa pife bilai malaan sena mataa ngong e tamo toxan a ngavuk lava, xasanofuna ri lamon o i taa vil xapin a maana faisok sina e xasliue pana maana faisok fulaa.

Na Yesus A Savat Xena Fepatoxan A Rabuna

Mt 10:34-36

⁴⁹ "Ne fo savatmaan xe lapi la xavala xena lisan a fata ina tiisan e ne vubuk rao i taa raam xo! ⁵⁰ Taasaxa lagafan molava i taxa xafutau

e ne taxa maasak faagut fefexaxaas i taa taxapus. ⁵¹ Mi lamon o ne savatmaan xena lisan a luaian, bo? Piau, ne pife lisanmaan a luaian taasaxa ne savat xena fepatoxan nami. ⁵² Tamo saxa matafetama a toxan a rabuna pama ri taa fepatok, taragua xasena talatul. ⁵³ Ri taa fepatok, na tamana lak nare na lak tomexaan re taa ti patak, na ninana lak tefin nare na lak tefin re taa ti patak e mu enana vaxa ri taa ti patak."

Masamaana Mu Yaan

⁵⁴ Nane kuus xe sina malila, "Layaan mi xalum a vata i taxa falaak pe kol, fataapus mi kuus, 'I taa raafui' e a raafui a savat. ⁵⁵ E layaan a reref a savat ti pul mi kuus, 'A bina i taa lagaf,' e bina lagaf. ⁵⁶ Nami, mu lalama maranga! Mi texaas faagut sena fakalimaanana ina xavala e tavegof taasaxa maana fakalimaanana ti tanin mi vungut sena, bo?

⁵⁷ "Xenaso nami xa, mi pife tiis a so ta mo a roxo? ⁵⁸ Layaan name ro xaiyaas, me taxa falet xe sina mataa ina tiisan, no taa faisok faagut xena vil faroxoi a fegagelaian sime ulaa mataa aave i tamaa lisan nano xe lana bina ina tiisan lava. E a mataa ina tiisan aave i tamaa tavai a mataa ina faxatangaana mu vipis, pama e nane aave i taa tapin fasivi nano lana bina ina vipisan. ⁵⁹ Ne xuus nami o mi taa pife ta'ulan a bina aave fefexaxaas mi maraan

xapin a mamareiai aava ri tavai nano pana.”

13

Na Yesus A Ferawai Pana Puk Tapinaana Vilaana Saat

¹ Saxanofuna la palou ina malila aave ri xuus na Yesus pa Pailat e malaafaa nane punuk a mu rabuna ti Galili e a ria iri fefaxuvul pana ria ina mu tatavai taap siri.

² E na Yesus a sui nari, “Mi lamon o a mu Galili aava ri maat malaan, a vilaana siri a pesasaat sena xasano Galili, bo? ³ Ne xuus nami piau! Taasaxa tamo nami, mi pife puk tapin nami xa xasena vilaana saat simi, nami xapiak, mi taa maat vaxa. ⁴ Lamon sena rabuna sangafilu saxa pana pisiktul aava ri maat layaan a lifu modus xe laa'ui pe Siloam a poxo punuk nari. Mi lamon o nari, ri vupuno temasaat sena xasanofuna aava ri waan pe Jerusalem, bo? ⁵ Ne xuus nami piau! Taasaxa tamo mi pife puk tapin nami xa xasena vilaana saat simi, nami vaxa, mi taa maat.”

A Ferawaiian Paap Sena Falaang Aava Pife Fuua

⁶ E na Yesus a kuus pana saxa ferawaiian paap malaan: “Saxa mataa a toxan a falaang aava waan la uma sina. Nane fe seng a xalana taasaxa seseng maat. Piau ta xalana. ⁷ E a kuus xe sina mataa ina faxatangaana uma, ‘Pana mariaas talatul xo ne fo seng a xalana wai aanabe! taasaxa piau. Tei tapine!

Xenaso i taa waan nabe! lana xavala roxo?’ ⁸ A mataa ina faxatangaana uma a kuus, ‘Matalava, mune! I taa waan pana mariaas saxa fulaa e ne taa xaf fakaliuan a funa e ne taa timin a xawa lana. ⁹ Tamo i taa fuua la mariaas mui, a roxo. Tamo piau, lavaxa tei tapine.”

Na Yesus A Vil Faroxoi A Tefin Maalapen La Yaan Ina Fangaafusan

¹⁰ La saxa Yaan ina Fangaafusan na Yesus taxa fepi-taa lana saxa lifu ina faxuvulan ¹¹ e a toxan a tefin aava maalapen senaso a vovau saat fo vawe. Pana mariaas sangafilu saxa pana pisiktul i taxa lo waan malaan e pife fexaxaas sena tigina faroxo. ¹² Layaan na Yesus a xalume, a xelmaane e kuus xe sina, “Tefin, ne fo mulus nano xasena giisan siim.” ¹³ E mui a timin a mana xuluna e monabe! mon a tefin aave a tigina fata e a kuus fati a Piran.

¹⁴ A paamua ina lifu ina faxuvulan a marala senaso na Yesus a vil faroxoi a tefin la Yaan ina Fangaafusan e nane kuus xe sina rabuna, “A toxan a yaan pisaxa mon xena faisok. Savat xena vil faroxoiaan nami lana mu yaan aave e pife la Yaan ina Fangaafusan.”

¹⁵ A Memai a suie, “Nami xalema maranga! Nami saxa saxa, mi fuuna mulus tapin a ‘donki’ o bulmakau simi la Yaan ina Fangaafusan, bo? E mi lisan fasavate xe lamalei talo i fexaxaas sena num, bo? ¹⁶ Lavaxa, a tefin aanabe! ve a lak tefin si Abraham aava na Setan fo bugute pana

mariaas sangafilu saxa pana pisiktul. E nami, mi lamon o pife roxo nane vaxa taa mulusan xasena mo aava fo bugutmaane la Yaan ina Fangaafusan, bo?"

¹⁷ Layaan a kuus malaan nari aava ri gilise, ri mangil taasaxa mu rabuna si, ri faamamaas pana maana mo roxo nane taxa vile.

Ro Ferawaian Paap Sena Fatataganan Sina Piran

*A Kam Ina Mastaat
Mt 13:31,32; Mk 4:30-32*

¹⁸ E voxo na Yesus a faii, "A fatataganan sina Piran a malaan sena so? Ne taa ferawai paap pana malaafaa?" ¹⁹ A malaan sena fomirak kam ina mastaat aava mataa fe xapise la uma sina. A boak e femolava e a mu maanu ti la tavegof ri maa vesan a singa siri la raxana."

*A Yiis Ina Fasul A Flaua
Mt 13:33*

²⁰ E a faii fulaa, "Ne taa ferawai paap pana fatataganan sina Piran malaafaa?" ²¹ A malaan sena yiis aava tefin a timin a kaamodak ina lana flaua xaves e fe fasul xapin a flaua."

Nase' Taa Waan La Fatataganan Sina Piran

A Fomirak Matana Lifu

²² Na Yesus, la fena faletan sina xe pe Jerusalem, a laak lana mu bina xaves e fepitaa pave. ²³ E saxa mataa fine, "Memai, a mu rabuna talavisan ri taa fakaxupan? Pife xaves, bo?"

²⁴ E nane kuus xe siri, "Tatalai faagut xena laak

lana fomirak matana lifu senaso ne xuus nami o a maana rabuna xaves ri taa laak taraa taasaxa ri pife fexaxaas sena. ²⁵ Layaan a mataa tafuna lifu a tamasiak e xawei a matana lifu, mi taa tigina vipit maat lamalei e fenung, 'Memai, kas a lifu xe simaam.'

"Taasaxa i taa sui nami, 'Ne ngalngolan nami e ne pife texaas o mi filimaan ti faa!'

²⁶ "E nami, mi taa kuus, 'Maam fangan e num xuvul pama e no fepitaa la bina simaam.'

²⁷ "Taasaxa i taa suie, 'Ne ngalngolan nami e ne pife texaas o mi filimaan ti faa? Faapalau sega, nami mu rabuna saat.'

²⁸ "Layaan mi xalum na Abraham, Aisaak nare Yaakop e a mu rabuna ina kuus fatuxai, ri taxa waan la fatataganan sina Piran, mi taa taangiis e mamaxus senaso nami xa mi taxa waan lamalei e mi pife fexaxaas sena laak xe pave. ²⁹ A mu rabuna ti pul, ti kol, ti puua e ti paa ri taa nai la matafanganai sina Piran la fatataganan sina. ³⁰ A tuuna, nari aava ri taxa waan la fataxapiak naboxo ri taa tigina paamua e nari aava ri taxa waan paamua naboxo, ri taa waan la fataxapiak."

*Na Yesus A Muluk
Faagutan A Bina Jerusalem
Mt 23:37-39*

³¹ Lana yaan aave saxano Ferasi ri maa savat si Yesus e ri xuuse, "Ta'ulan a bina aanabe' e no paan patak.

Na Herot a vubuk rao i taa punuk nano.”

³² Na Yesus a sui nari, “Fe xuus a mataa ina suaxan aave o ne taa feng tapin a mu vovau saat e vil faroxoi a mu rabuna tanin e mafu e la fatalatulaana yaan ne taa fataxapin a faisok siak. ³³ Ne taa lo falet tanin, mafu e la yaan mui lamina senaso pi ta mataa ina kuus fatuxai aava i taa maat patak xolai xase' Jerusalem.

³⁴ “Nami mu Jerusalem, nami mu Jerusalem, mi punuk a mu rabuna ina kuus fatuxai e mi soxoi a mu fefeng aava ri savat simi pana faat taasaxa ne fuuna vubuk faxuvul a rafuluk simi malaan sena pura tefin a faxuvul a mu natuna lapaana xakavena taasaxa mi bai! ³⁵ Kaalum, a bina simi i taa kawaasanan. Ne xuus nami o mi taa pife xalum fulanau fefexaxaas a yaan mi taa kuus, ‘A Piran i taa tavai a mataa aava savat lapaana tateaxan ina Memai pana roxoyan.”

14

Na Yesus A Vil Faroxoi A Mataa Giis La Lifu Sina Saxa Ferasi

¹ La saxa Yaan ina Fangaafusan, layaan na Yesus a laak la lifu sina saxa Ferasi lava xena fangan, a rabuna xaves ri falime. ² Pave la nona, a saxa mataa pana gisan lava taxa nai. ³ Na Yesus a fin a mu Ferasi e mu rabuna aava ri texaas sena vuputkai malaan, “A mu vuputkai sitaara ri turoxo pana vil faroxoiaana

mataa la Yaan ina Fangaafusan, bo?” ⁴ Taasaxa ri nai kasam. E voxo na Yesus a tao a mana mataa aave e a vil faroxoie e feng tapine.

⁵ E mui nane fin nari, “Tamo a lak tomexaan siim o a bulmakau siim i taa poxo la vaa'ul la Yaan ina Fangaafusan no taa yuuf falak fatapusane, bo?” ⁶ Taasaxa ri nai xanakuut.

⁷ A mu rabuna aava ri waan la fenamo aave ri fuuna buk nai la nobina lava e layaan na Yesus a xalume nane ferawai paap xe siri malaan: ⁸ “Layaan a saxa mataa a xel nano xena filimaan xe la fenamaraan tefin sina, muta nai la nobina lava senaso ulaa saxa mataa aava pelalava sema tamaa savat. ⁹ E tamo savat malaan, a mataa aava xelmaan name xapiak xe lana matafanganai, i taa xuus nano ‘Tavai a mataa aanabe' pana nobina siim.’ E nano, no taa mangil e no taa fe nai lumui paaliu. ¹⁰ Taasaxa layaan no laak lana fenamo, nai lumui talo a memai ina fenamo, layaan i taa savat, i taa xuus nano, ‘Ka Fesing, no maa nai la nobina lava.’ E a mu rabuna la fenamo ri taa suai sema. ¹¹ Nase' ta mataa i taa vil falavai nane xa i taa poxo e femangil. E nase' i taa vil fasivi nane xa i taa fa'isinin pana isin lava.”

¹² Na Yesus a xuus a memai ina fenamo aave malaan, “Layaan no faigotan a fenamo muta xel a mu fesing siim o mu tiam o mu tauma o mu piran, xena filimaan,

piau. Tamo no vil malaane, mui ri taa xel nano vaxa e no taa siak fa'uli a malangiis ina faisok roxo siim. ¹³ Taasaxa layaan no faigotan a fenamo xel a mu valagof, mu ka tapil, mu mata piif e mu maalapen. ¹⁴ Vil malaane e no taa faamamaas. Nari, ri pife fexaxaas sena maraan fa'uli a roxoyan siim taasaxa no taa siak a roxoyan ina layaan a mu rabuna fatak ri taa to fa'ulaa."

A Ferawaian Paap Sena Fenamo Lava

Mt 22:2-14

¹⁵ Layaan a saxa aava waan xuvul pa Yesus la fenamo naang a langaie, a kuus, "A mataa aava i taa nai fangan la fenamo la fatataganan sina Piran i taa faamamaas."

¹⁶ Na Yesus a suie, "Saxa mataa xo a faigotan a fenamo molava e fin a rabuna xaves xena filimaan. ¹⁷ Layaan ina fenamo xo savat e a mataa aave xo a feng a sisiak sina xena xuus fatexaas a mu rabuna aava ri fo siak a lagasai xena filimaan, pana, 'Filimaan, senaso a maana mo ina fenamo ri fo faigotanan xo.'

¹⁸ "Taasaxa nari xapiak ri favavof a malitan siri. Saxa a kuus, 'Monabe' mon ne fo maraan a nexavala e ne taa fe xalume. Kaari, ne pife fexaxaas sena falet.'

¹⁹ "A xasafuna a kuus, 'Monabe' mon ne maraan a mu bulmakau sangafilu e ne taa fe tafang nari. Kaari, ne pife fexaxaas sena falet.'

²⁰ "A xasafuna fulaa a kuus, 'Naboxo ne fo maraan

a tefin e voxo ne pife fexaxaas sena falet.'

²¹ "A sisiak aave a ulaa-maan xo e maa xuus fatexaas a mataa tafuna pana. E a mataa tafuna xo a marala e a xuus faagutan a sisiak sina, 'Fataapus, falet la maana xasing xapiak ina bina e no lisanmaan a mu valagof, mu maalapen, mu rabuna piif e a mu rabuna kari saat.'

²² "E mui, lamina ulaa-maanan sina, a sisiak aave a kuus, 'Matalava, ne fo usi fatak a ferawaian siim taasaxa toxan a maana vepen lunai ri taxa waan palau.'

²³ "A mataa tafuna fenamo xo a xuus a sisiak sina, 'Falet xe la mu salan lava e mu salan la latan e lisanmaan nari xapiak aava ri waan pave talo lifu siak i taa bas pana rabuna. ²⁴ Ne xuus nano, pi ta saxa la palou iri aava ri siak a lagasai xena filimaan, ri taa fangan famodak la fenamo siak.'"

A Mamareiai Ina Usiaan Na Yesus

²⁵ A malila ri taxa sangas xolai xuvul pa Yesus e nane tapuk xe siri e kuus, ²⁶ "Nase! ta mataa a filimaan xe siak xena usi fataxau i taa baian na ninana e tamana, a tefin e mu rafulak sina, mu tina e mu vasaana e i taa baian a toyan sina vaxa. Tamo pife vil malaane i taa pife fefeng siak. ²⁷ E tamo i taa pife yaas a bolo sina a pife fexaxaas sena usi fataxau.

²⁸ "Tamo saxa mataa a buk vesan a lifu modus xe laa'ui, paamua i taa lalamon pana mamareiai ina

vesanaana tamo nane toxan a faat a fexaxaas sena fataxapine, bo? ²⁹ Tamo i taa timin a fufuna lifu aave taasaxa pife fexaxaas sena fataxapine, a mu rabuna ri taa nangan xuluna ³⁰ e ri taa kuus, 'A mataa aanabe' a tangpat pana vesanaana lifu e pife fexaxaas sena fataxapine.'

³¹ "O tamo saxa 'king' i taa falet xena fevisan a xasafuna i taa nai lalamon pana kataana mu rabuna ina rawen sina tamo ri fexaxaas sena fa'onam a rabuna sina xasafuna. ³² Tamo pife fexaxaas sena, layaan a xasafuna i taxa lasuun lunai i taa feng a mu matalava sina xena fadaarum nari. ³³ E a malaanabe', nano, no taa lalamon faagut pana mamareiai ina usiaan nenia, senaso tamo no taa pife puk tapin nano xa xasena maana mo xapiak ti la xavala, no taa pife usi fataxau.

³⁴ "A sol a mo roxo taasaxa tamo a xakaarixan ina i taa malit malaafaa i taa roxo fulaa? ³⁵ I taa pife roxo xena timine la xavala o la xawa; ri taa tapin pataxe.

"Langai, tamo a tangami a talakas."

15

A Ferawaian Paap Pana Saxa Sipsip Aava Malit
Mt 18:12-14

¹ Lana yaan aanabe' a mu rabuna ina siak taakis xuvul pana mu 'rabuna sasaat' ri maa faxuvul la ta Yesus xena langaiaana. ² Taasaxa mu Ferasi e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai ri ferawai

kasam e fefinaas malaan, "A mataa aanabe' a fesing xuvul pana mu rabuna saat e fangan xuvul pari."

³ Na Yesus moxo a xuus nari pana ferawaian paap aanabe': ⁴⁻⁵ "A saxa la palou imi a toxan a mu sipsip sangafilu sangafilu e saxa femalit. Nane ta'ulan nari aava ri taxa waan lunai la nobina matavas xena seng a sipsip aave. I taa seseng fefexaxaas i taa tingine e i taa famasaxe la kolumana e ulaa xe la lifu sina. ⁶ E mui a xel faxuvul a mu fesing sina e kuus, 'Faamamaas xuvul paga; ne fo tingin a sipsip siak aava malit paamua.' ⁷ Ne xuus nami, malaan sena mataa aave a faamamaas sena sipsip sina, a toxan a faamamaasan molava la xunavata pana saxa mataa saat aava puk tapin nane xa xasena vilaana saat sina. A faamamaasan sena saxa aave a molava sena faamamaasan sena rabuna xaves aava ri roxo e ri pi ta mo xena puk tapin nari xa xasena."

A Ferawaian Paap Pana Faat Aava Malit

⁸ E fulaa na Yesus a ferawai, "E tamo a tefin a toxan a mu faat 'silva' sangafilu e saxa a malit, i taa vil a so? Nane taa faram a laam, gon a lifu e seng faroxo fefexaxaas i taa tingine, bo? ⁹ E layaan a tingine, i taa xel faxuvul a mu fesing sina e kuus, 'Faamamaas xuvul paga senaso ne fo tingin xo a faat aava malit.' ¹⁰ E malaan sena faamamaasan sina tefin aanabe', ne xuus nami o a mu

angelo sina Piran ri fuuna faamamaas faagut layaan a saxa mataa saat a puk tapin nane xa xasena vilaana saat sina.”

A Ferawaiian Paap Pana Lak Tomexaan Aava Malit

¹¹ Na Yesus a kuus saa fulaa pana, “Saxa mataa toxan a ro lak tomexaan taragua.

¹² A lak ti lumui a xuus na Tamana ‘Fepatoxan a maana mo siim xe simaame rofetan.’ Lavaxa, na Tamana xo a fepatoxane.

¹³ “A lak ti lumui xo a faxuvul a maana mo sina e fe paan xe la bina lasuun. Layaan i taxa waan pe la bina lasuun aave a fataxapin a faat sina pana maraanaana maana vilaana saat. ¹⁴ Layaan a faat sina fetaxapus, a song molava a savat la bina aave e nane xo lagai. ¹⁵ Nane paan e fesavat sina saxa mataa e fine pana saxa faisok xolai. A mataa aave a tavaie pana faisok xena fafangan a tagaan vio sina. ¹⁶ Layaan nane taxa fafangan a mu vio pana vapak ina ‘biin’ nane lagai fasaat xo e vubuk rao i taa fangan xuvul pana mu vio. Taasaxa pi ta mataa a tavaie pan’ ta fanganan.

¹⁷ “E voxo a nai xo e a lamonan roxo savat fulaa sina e nane lamon malaan, ‘A maana mu sisiak si Tamaang ri toxan a fanganan xaves taasaxa nenia, ne taxa maat pana lagaian. ¹⁸ Naak a roxo ne taa tamasiak naboxo e ne taa ulaa. Layaan ne falet ne taa fe savat si Tamaang e ne taa xuuse, “Tamaang,

naboxo ne fo vil a saat la matana Piran e la mataam. ¹⁹ A pife roxo no taa xaliau pana lak siim. A roxo naak no taa xaliau mon pana saxa sisiak siim.”

²⁰ “Lavaxa, layaan i taxa filimaan lasuun lunai na Tamana fo xalume e a vilauna sei soxote e a muluxe. E nane fala xe sina e feyot fatateaxe e nguse.

²¹ “Na natuna xo a xuuse, ‘Tamaang, ne fo vil a saat la matana Piran e la mataam. E pife roxo fulaa no taa xaliau pana lak siim.’

²² “Taasaxa, na Tamana a xuus a mu sisiak sina, ‘Mi siakmaan a saxa ligilot siak e mi siakmaan a saxa maaxui e maa timine la mana. Mi timin a xiut la kolumana. ²³ E mi paan e mi siak a saxa lak bulmakau palak e mi punuxe setaara taa fangan e taara taa faamamaas. ²⁴ Senaso a lak siak fo maat taasaxa nabe’ fo to fa’ulaa, a malit e naboxo fo savat fa’ulaa.’ E ri vil a fenamo molava.

²⁵ “Taasaxa, lak tuan va taxa waan la uma. Layaan nane maa savat faasilak la lifu, a langai a rabuna ri taxa faamamaas e ri taxa merao. ²⁶ E nane xel a saxa sisiak si Tamana e fine, ‘A rabuna aapave ri taxa sou?’ ²⁷ E a sisiak aave a xuuse, ‘Na tiam xo fo ulaa e na Tamaam a punuk a saxa fomirak bulmakau senaso a lak aave sina fo ulaa faroxo.’

²⁸ “A lak tuan xo a marala e a vilauna kasal e a bai laak xe lana lifu. E na Tamana xo savatmaan xe lamalei e maa nung faagutane o i taa laak xena faamamaas

xuvul pari. ²⁹ Taasaxa, a sui a ferawaian si Tamana e xuuse, 'A mariaas xaves ne tao a maana faisok siim nabe' malaan sena saxa sisiak palau. Ne pife ket sui ta saxa vapaling siim taasaxa no pi vupunuk ta saxa fomirak meme talo ne taa faamamaas xuvul pana saxano fesing siak, piau paaliu. ³⁰ Taasaxa, layaan a lak siim aava tapin palou a maana mo siim xe sina lutefin pana vilaana saat, a ulaamaan fulaa, nano, no muluxe e no punuk a saxa bulmakau xana.'

³¹ "E na Tamana a xuuse, 'Natuk, vulai, vulai taare taxa waan faxuvul. A maana mo xapiak siak ve xanum.

³² Taasaxa, no taa faama-maas. A vilauma i taa roxo vulai. Na tiam aanabe' va fo maat taasaxa naboxo a to fa'ulaa; fo malit taasaxa naboxo a savat fa'ulaa."

16

A Ferawaian Paap Pana Mataa Sisiak Aava Faigot Pana Toyan Sina

¹ Na Yesus a xuus a maana mu fefeng sina, "A toxan a saxa mataa piran e a rabuna ri maa xuuse o a mataa aava fuuna faisok pana faxatangaana maana mo sina, a pife faisok faroxo. Nane fuuna tapin palou a maana mo. ² E voxo nane a xel a mataa aave e fine, 'A maana ferawaian ne fo langaie pama ve so? Xuus famatavasau pana faisok siim senaso no pife fexaxaas sena faisok fulaa la lifu siak.'

³ "A mataa faisok aave a ilisai, 'Naboxo ne taa vil a so? A mataa siak naboxo i taa fataxapinau sena faisok siak. Ne pi ta gutan xena kaaf vaa'ul, e ne mangil sena fenung vulai. ⁴ Aa! Ne texaas sena so ta mo ne taa vile talo a rabuna ri taa kas a lifu siri xe siak layaan ne pi ta faisok fulaa.'

⁵ "E nane xel faxuvul a mu rabuna aava ri siak palou a mo sina mataa tafuna. E nane fin a saxa, 'No siak palou a mo talavisan sina paamua siak?'

⁶ "A mataa aave suie, 'A vaan sangafilu saxa pana pama ina wel'.

"E a mataa faisok a xuuse, 'Nai, fataapus, e no xule. Xalei a vaan pisiktul mon.'

⁷ "E a fin a xasafuna, 'No siak palou a mo talavisan sina paamua siak?'

"E nane suie, 'A bi titi-fai sangafilu sangafilu pana kam ina 'wiit'.'

"E a xuuse, 'Fataapus, no xalei a sangafilu pisiktul mon.'

⁸ "A mataa piran aave a ferawai faroxo sena mataa faisok sina aava bit senaso a faigotan a maana mo xena taagulan sina. A mu rabuna aava ri sangas lana mu salan ti la xavala ri fuuna faigotan a maana mo xena toyan siri. Taasaxa mu rabuna aava ri sangas lana malang, ri pife malaan seri. ⁹ Ne xuus nano, lamon pana toyan siim xe vulai. Nabe' la xavala, tapin a faat e maana mo siim xena xavang a mu rabuna talo ri taa fesing siim e layaan a mu

faat aave ri taxapus, a mu rabuna aave ri taa faama-maas pana xalumaan nano la xunavata.

10 "Nase' fexaxaas sena faxatang faroxoi a mo modak a fexaxaas sena faxatang a mo molava vaxa. E nase' a faisok bit pana faat modak taa vil malaane vaxa pana faat molava. 11 Tamo no pife faxatang faroxoi a maana fafanaian ti la xavala, nase' taa tavai nano pana fafanaian tuuna sina Piran? 12 E tamo no pife faxatang faroxoi a mo sina xasafuna, nase' taa tavai nano pana maana mo xaanum?"

13 "Pi ta mataa faisok a fexaxaas sena faisok lapaana ro piran taragua, piau. I taa baian a saxa e vubuxan xasingit a saxa o i taa suai sena saxa e lamon fasaat sena saxa. No pife fexaxaas sena faisok lapaana Piran e lamon soxot a faat sait."

14 A mu Ferasi aava ri vubuxan xasingit a faat, ri langaie e ri suaxan a ferawaian sina. 15 E nane xuus nari, "Nami, mi kuusan famatavas a maana vilaana simi la matana mu rabuna, taasaxa Piran a texaas sena vubuxanan simi. A maana mo aava rabuna ri vubuxan temasaatane, a Piran a baiane.

A Fepitaian Fulaa

16 "A mu vuputkai e maana ferawaian sina rabuna ina kuus fatuxai fo kuusan fasa-vatan fefexaxaas a yaan na Jon a savat. Naboxo, lamina yaan si Jon, a Lagasai Roxo

ina fatataganan sina Piran i taxa kuusan fasavatan. E a maana rabuna xaves ri taxa vubuk paaliu o ri taa laak xe lana. 17 A fexaxaas o a xunavata e xavala re taa malit taasaxa piau ta xavil modak ina xakalayan ina vuputkai i taa malit.

18 "E nase' ta mataa a ta'ulan a tefin sina xena tamai sina xasa tefin i taxa laxao a vuputkai ina tamaian e a mataa aava tamai sina saxa tefin aava lavana ta'ulane, i taxa laxao a vuputkai ina tamaian sait.

A Mataa Piran Nare Lasarus

19 "A toxan a saxa mataa piran aava fuuna falak a maana marapi raf aava roxo e fuuna ngan a maana buk fanganan roxo sang mon.*

20 E faasilak la matana lifu sina a saxa mataa valagof taxa mati, isina na Lasarus. Nane fuuna lamon pana piak a maana xavil ina fanganan aava poxo lapi lapaana ivin sina mataa piran aave e a viis la tana ri xaves. 21 E maana piu ri fuuna filimaan e ri maarimit a maana viis sina pana xalemari.

22 "Lumui a mataa valagof a maat e a mu angelo ri yaas falaxe xe laa'ui e ri faneie xuvul pa Abraham. E a mataa piran vaxa a maat e ri xaafane. 23 E nane xo a waan la bina ina fata aava raam vulai e a toxan a maasaxan vulai. Nane kaalum laak xe laa'ui e xalum na Abraham nare Lasarus re taxa waan lasuun

* 16:19: A mamareiai ina marapi raf a molava paaliu e mu piran mon ri fuuna mawas pana marapi malaan.

temasaat. ²⁴ A mataa piran xo a kel e kuus, 'Tamaang Abraham, muluxau e feng na Lasarus i sivimaan xena timin a vipirigum ina mana lana raarum e maa fapiraus famodak a xalemaak. Ne nasam penganau lana fata aanabe!.'

²⁵ "Taasaxa na Abraham a kuus, 'Natuk, naboxo lamon fa'uli a mo aanabe!: lumua lana toyan siim, no siak a maana mo roxo e na Lasarus a siak a maana mo moaat. Taasaxa naboxo, lana bina aanabe! nane xo a famaluluman e nano, no toxan a maasaxan. ²⁶ E saxa mo vaxa, la palou itaara a Piran a timin a saxa mamata talo rabuna simaam ri pife fexaxaas sena falet xe move e a rabuna simi vaxa ri pife fexaxaas sena filimaan xe nabe!.'

²⁷ "E a mataa piran a kuus, 'Ka Tamaang Abraham, ne fin nano o no taa feng na Lasarus i paan xe la lifu si tamaang. ²⁸ Ne toxan a mu tiak pama e na Lasarus taa lisan a ferawaian tateak xe siri ulaa nari sait ri tamaa filimaan xe la bina ina maasaxan lava aanabe!.'

²⁹ "Taasaxa na Abraham a kuus, 'Ri toxan a ferawaian aava na Moses e mu rabuna ina kuus fatuxai ri fo kuu-sane e ri taa langaie.'

³⁰ "E a mataa piran a kuus, 'Piau, Tamaang Abraham, a pife fexaxaas, taasaxa tamo saxa mataa aava fo maat e a to fa'ulaa ti lana mamaat i taa falet xe siri voxo ri taa puk a xunus iri.'

³¹ "Na Abraham a xuuse, 'Tamo ri pife langai sena ferawaian si Moses e sena rabuna ina kuus fatuxai, lavaxa naapalaan tamo saxa mataa i taa to fa'ulaa ti la mamaat ri taa pife namkai sena.'

17

A Maana Vilaana Ina Faasaalan Ri Taa Waan

¹ Na Yesus a kuus xe sina mu fefeng sina, "A maana mo xaves xena fafaasaal a mu rabuna ri taa savat, taasaxa muluk a mataa aava fasavate. ² A mataa aave i taa mimilisaat temasaat tamo i taa vil fafaasaal a saxa lak modak. A mo roxo ri taa xiute pana faat matafan e tapine la laman. ³ Faxatang faroxoi nano xa.

"Tamo na tiam a faasaal, barase e tamo a puk tapin nane xa xasena vilaana saat sina, lamon tapine. ⁴ Tamo, lana yaan saxa, i taa bilai fasaat fapisiguak xe siim e i taa ulaa fapisiguak xe siim e kuus, 'Ne muluk a vilaana saat siak.' Lavaxa, no lamon tapine."

⁵ A mu yaamut ri kuus xe sina Memai, "Memai, falavai a namkaian simaam."

⁶ Nane sui nari, "Tamo a namkaian simi a molava malaan sena fomirak kam ina mastaat, a fexaxaas mi taa kuus xe sina wai aanabe!, 'Put tapin nano xa e no fe boak la laman' e i taa langai nano.

A Faisok Sina Mu Rabuna Sisiak

⁷ "Lalamon faagut! Saxa mataa a toxan a mataa faisok

aava fuuna faisok la uma o faxatang a mu sipsip sina. Layaan a mataa faisok aave i taa savat, no lamon o a mataa tafuna taa ferawai xe sina malaan, 'Filimaan, nai e no fangan.' Piau! ⁸ I taa ferawai malaan, 'Faigotan a fanganan xaanak, tamasiak e no lisanmaan a fanganan xe siak e lamina bak no taa fangan e num.' ⁹ Naak i taa kuus faasiroxo xe sina mataa faisok sina senaso a vil a faisok sina? Piau! ¹⁰ E layaan mi fataxapin a maana faisok aava ri xuus nami pana vesanaana, mi taa kuus, 'Maam pife mu rabuna faisok roxo temasaat senaso maam fo vil a faisok simaam mon e piau ta mo fulaa."

A Mataa Sangafilu Pana Tapak Ri Savat Roxo Fulaa

¹¹ Lana sangasan sina xe Jerusalem, na Yesus a falet la itina fafalas la palou i Sameria e Galili. ¹² Layaan i taxa laak la saxa bina, a mu rabuna tomexaan sangafilu a tari tapak, ri maa fesuaiane. Ri tigina lasuun famodak ¹³ e ri taxa xukulai faagut, "Yesus, Memai, muluk nemaam!"

¹⁴ Layaan nane xalum nari, a kuus, "Falet, faxalum a mu priis pana tami." E lana faletan siri, a tari feroxo.

¹⁵ Saxa la palou iri, layaan a xalum a roxoian sina, a ulaa e maa kuus fati a isina Piran pana ling molava. ¹⁶ A tapiit turung la ka Yesus e kuus faasiroxo xe sina e nane ve a mataa ti Sameria.

¹⁷ Na Yesus a fiiai, "Ne lamon o a mataa sangafilu ve tari tapak e ri fo roxo. A xasanofuna ri paan xe faa? ¹⁸ A saxa mon a ulaa xena kuus fati a isina Piran e nane ve a mataa topen, bo?" ¹⁹ E a xuuse, "No falet, a namkaian siim fo vil faroxoi nano."

A Filimaan Sina Fatataganan Sina Piran

Mt 24:37-39

²⁰ Saxa yaan a mu Ferasi ri fine pana fatataganan sina Piran taa savat laso, e na Yesus a sui nari, "A fatataganan sina Piran i taa pife savat la matavas. I taa pi ta fakalimaan talo a rabuna ri taa xalume ²¹ senaso a fatataganan sina Piran taxa waan la xunus imi. Pi ta rabuna ri taa kuus o 'I taxa waan nabe!' o 'I taxa waan pave.'"

²² E mui a xuus a mu fefeng sina, "A yaan taa savat layaan mi taa vubuk xalum a filimaan sina Natuna Mataa taasaxa mi taa pife xalume. ²³ A rabuna taa xuus nami, 'I taxa waan pave!' o 'I taxa waan nabe!'" Muta fala xolai xena xalum nari. ²⁴ A filimaan sina Natuna Mataa i taa savat malaan sena yaamit. I taa rarapak e famalang a xunavata xapiak, ti paa xe kol. ²⁵ Taasaxa paamua, i taa maasak faagut lapaana maana mo xaves e a mu rabuna ti tanin ri taa tisuie.

²⁶ "A mu yaan sina Natuna Mataa ri malaan sena yaan si Noye!. ²⁷ A mu rabuna lana yaan aave ri pife tamasiak: ri fangan, num e ri tamai.

Ri taxa lo fetamai fefexax-aas a yaan na Noye' laak xe lana xaati aava malaan sena lifu. La yaan aave a ulim molava piis a savat e faxarak xapin nari xapiak aava ri taxa waan lamalei.

²⁸ “Lana mu yaan si Lot a malaan vaxa. A mu rabuna ri taxa fangan e num, mamareiai e faasot, kaapis e vavesai. ²⁹ Taasaxa lana yaan na Lot a ta'ulan na Sodom, a fata e salfa* re poxo sivi ti laa'ui malaan sena raa-fui e kawaasan xapin nari xapiak.

³⁰ “E a mu rabuna ti tanin vaxa ri taa pife tamasiak la yaan a Natuna Mataa taa savat la matavas. ³¹ Lana yaan aave a mataa aava taxa waan laa'ui la putuna lifu sina, i taa pife sivi e laak xe la lifu xena siak faxuvul a maana mo sina. E a mataa aava taxa faisok la uma vaxa i taa pife ulaa xe la bina xena siak faxuvul a maana mo sina. ³² Lamon fa'uli a tefin si Lot. ³³ Nase' ta mataa a vubuk tao fatateak a toyan sina nabe' la xavala, i taa pi ta toyan vulai xe vulai. E nase' ta mataa i taa lamon fepaluan a toyan sina nabe' i taa siak a toyan vulai xe vulai. ³⁴ Ne xuus nami o la vung aave layaan ro mataa taxa matef la ivin saxa; saxa i taa malit e saxa i taa waan. ³⁵ A ro tefin aava re taxa mimit a mu kam; saxa i taa malit e saxa i taa waan.” ³⁶ [A rovaat aava re taxa faisok la uma; saxa i taa malit e saxa i taa waan.]

³⁷ E ri fine, “I taa savat faa,

Memai?”

E nane sui nari, “Laso ta bina aava toxan a mamaat a mu kor ri taa faxuvul lana.”

18

A Ferawaiian Paap Pana Saxa Tefin Nakmaal Nare Na Mataa Ina Tiisan

¹ E mui na Yesus a ferawai paap xena fapiti nari talo ri taa fenung vulai e ri taa pife taxapus. ² Nane kuus, “La saxa bina a toxan a mataa ina tiisan aava pife mataut sena Piran e pife lamon faroxo sena mu rabuna. ³ E lana bina aave toxan a tefin nakmaal aava taxa lo savat xena fenung xe sina malaan, ‘Tiis faroxoiau xasena mu xaiyaas siak.’

⁴ “Pana maana yaan xaves nane pi lalangai sina tefin aave. Taasaxa nane maxus pana fenungan sina e a ilisai, ‘Naapalaan ne pife mataut sena Piran e ne pife lamon faroxo sena mu rabuna ⁵ ne taa xavang a tefin nakmaal aanabe' pana tiisan roxo talo i taa pife fadoraxau.”

⁶ E a Memai a kuus, “Lalamon pana ferawaiian sina mataa saat ina tiisan. ⁷ A Piran i taa xavang tuunei a mu rabuna sina layaan ri taangiis e fenung xe sina la maana yaan e vung sait, bo? I taa pife waan, waan, waan, xena xavangan nari, bo?

⁸ Ne xuus nami o a Piran i taa tavai fatapusan nari pana xakaavangan sina. Taasaxa layaan a Natuna Mataa i taa

* 17:29: Salfa a mo malaan sena vebit aava mafiu e nuk a tana rabuna.

savat fulaa naak i taa tingin a maana rabuna xaves aava ri taxa namkai o piau, bo?"

A Ferawaian Paap Pana Saxa Ferasi Nare Na Mataa Ina Siak Taakis

⁹ Na Yesus a ferawai paap malaanabe' xe sina saxano rabuna aava ri lamon o a faisok siri a xaradak e ri xalum fasivi a xasano rabuna ¹⁰ e a kuus, "A rovaat tomexaan re laak xe lana tang lifu lotu xena fenung xe sina Piran. A saxa mataa ve a Ferasi e a xasafuna ve a mataa ina siak taakis. ¹¹ A Ferasi aave a ti fenung pana xa malaan, 'Piran ne kuus faasiroxo xe siim senasoenia, ne pife malaan sena xasanofuna aava ri fenau o ri tamai xolai o ri vivil a saat e vaxa ne pife malaan sena mataa ina siak taakis aamove. ¹² Nenia, ne fuuna falfaal a yaan taragua ti lana yaan pisiguak e ne tatavai xe siim pana fasangafiluaana maana mo xapiak aava ne siaxe.'

¹³ "Taasaxa mataa ina siak taakis a tigina lasuun fadak. Nane tigina pana mangilan e pife kaalum xe laa'ui la xunavata. Nane sip a famarena e a kuus, 'Piran muluxau, ne mataa saat.'

¹⁴ "Lavaxa, ne xuus nami o a mataa aanabe' ina siak taakis, nane sang mon a ta'ulan a lifu lotu pana luaian la xunus ina. Senaso nane aava lamon falavai nane xa, a Piran i taa lamon fasivie e nane aava lamon fasivi nane xa, a Piran i taa fatigine'i fataxe."

Na Yesus Xuvul Pana Mu Rafulak Modak

Mt 19:13-15; Mk 10:13-16

¹⁵ Saxano rabuna ri taxa lisan a mu rafulak siri xe si Yesus talo i taa tao nari. Layaan a mu fefeng sina ri xalume, ri baras nari. ¹⁶ Taasaxa na Yesus a xel a mu rafulak xe sina e a kuus, "Turoxoian a mu rafulak xena filimaan xe siak e muta ti votan nari senaso a fatataganan sina Piran ve siri. ¹⁷ Ne kuus tuuna, nase' ta mataa a pife namkai malaan sena lak dak, i taa pife waan lana fatataganan sina Piran."

A Mataa Piran A Vubuxan A Toyan Xe Vulai

Mt 19:16-29; Mk 10:17-30

¹⁸ A saxa matalava a fine, "Mataa roxo ina fepitaa ne taa vil a so xena siak a toyan xe vulai?"

¹⁹ Na Yesus a suie, "Xenaso no xaliau pana mataa roxo? Pi ta mataa roxo, a Piran sang mon a roxo. ²⁰ No texaas sena mu vuputkai: muta femilungai pana vilaana ina tamaian, muta punuk mataa, muta fenau, muta kuus xakaavang bit e suai faagut se ninaam nare tamaam."

²¹ E a matalava aave a kuus, "Nenia, ne fo vil malaan maane ti lana modaxan siak."

²² Layaan na Yesus a langaie, a suie, "Saxa vilaana a malit lunai. Faasot pana maana mo xapiak siim e tavai a mu valagof pana faat ina e nano, no taa toxan a

fafanaian xaves paaliu la xunavata. E mui, maa usiau.”

²³ Layaan a mataa aave a langaie, nane kanamsaat senaso nane ve a mataa piran pana fafanaian xaves paaliu. ²⁴ Na Yesus a kaalum xe sina e a kuus, “A mo lagaf paaliu layaan a mataa piran a vubuk waan lana fatataganan sina Piran Tuuna. ²⁵ A tuuna, a ‘kaamel’ aava tiir molava sena ‘hos’, a fexaxaas sena laak xe lana valof ina niil paamuina mataa piran i taa laak xe lana fatataganan sina Piran Tuuna.”

²⁶ Nari aava ri langaie ri fine, “Nase! a fexaxaas sena fakaxupan?”

²⁷ E na Yesus a sui nari, “A so ta mo a matatuuna a pife fexaxaas sena vile a Piran a fexaxaas sena vile.”

²⁸ Na Pita a xuuse, “Maam fo ta’ulan a maana mo simaam xena usiaan nano.”

²⁹ E na Yesus a kuus xe siri, “Ne kuus tuuna, nase! ta mataa a ta’ulan a lifu o tefin o mu tina o mu vasaana o mu rafulak sina xena vil a faisok sina Piran ³⁰ i taa siak a maana mo xaves naboxo lana yaan aanabe! e mui vaxa lana toyan vulai xe vulai.”

Na Yesus A Ferawai Fulaa Pana Maatan Sina

Mt 20:17-19; Mk 10:32-34

³¹ Na Yesus a xel patak a mu yaamut sangafilu saxa pana taragua sina e a xuus nari, “Taara taa laak xe Jerusalem e a maana mo aava mu rabuna ina kuus fatuxai fo kala pana sena Natuna Mataa, ri taa savat la matavas. ³² A mu rabuna

aava ri pife Juda ri taa tao fatateaxe e ri taa sarak sena; ri taa kuusan pengane; ri taa xanuse; ri taa inise e ri taa punuxe. ³³ E la fatalatulaana yaan i taa to fa’ulaa.”

³⁴ A mu fefeng aave ri pife masam pana ferawaian aanabe! senaso a malasuf ina a funan xaseri e a lamonan siri a sotuk.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Mataa Piif La Salan Xe Jeriko
Mt 20:29-34; Mk 10:46-52

³⁵ Layaan na Yesus taxa savatmaan pe Jeriko, a saxa mataa matana piif taxa nai la xasing ina salan. E i taxa fenung faat o xasano mo.

³⁶ Layaan nane langai a ling ina malila aava ri taxa sangas et, nane fi ai ri taxa so.

³⁷ E ri xuuse, “Na Yesus ti Nasaret i taxa filimaan.”

³⁸ E nane xukulai, “Yesus, Lak si Devit, muluxau.”

³⁹ Nari aava ri sangas paamuin a malila, ri barase e ri xuuse o i taa nai kasam. Taasaxa nane xukulai faagut maan, “Lak si Devit, muluxau.”

⁴⁰ Na Yesus a tigina e a xuus faagutan a rabuna o ri taa lisanmaane. Layaan a maa savat faasilak la tana, na Yesus a fine, ⁴¹ “No vubuk rao ne taa vil a so xaanum?”

E nane suie, “Memai, ne buk kaalum.”

⁴² Na Yesus a xuuse, “Monabe! mon kaalum. A namkaiian siim fo vil faroxoi nano.”

⁴³ Fataapus nane fexaxaas sena kaalum e a usi na Yesus e i taxa lo kuus fati a isina Piran. Layaan a mu rabuna

ri xalume, nari vaxa ri kuus fati a isina Piran sait.

19

Na Sekias A Namkai Se Yesus

¹ Na Yesus a laak la bina Jeriko e i taxa falet vuak lana. ² Saxa mataa piran aava paamua ina mu rabuna ina siak taakis, i taxa waan pave, isina na Sekias. ³ Nane buk xalum na Yesus taasaxa nane ve a mataa xaxaalif e pife fexaxaas sena xalume sena malila. ⁴ Nane texaas sena salan aava na Yesus i taa sangas et lana e voxo nane fala paamu e fe fani a wai sikamo xena xalumaana.

⁵ Layaan na Yesus a savatmaan lapaana wai aave a kaalum xe laa'ui e a kuus xe sina, "Sekias, sivimaan monabe' mon. Ne taa waan xuvul pama tanin." ⁶ Nane sivimaan fataapus e a kas a lifu sina xe si Yesus pana faamamaasan.

⁷ A mu rabuna xapiak ri xalum a vilaana si Yesus e ri ferawai lilimugai, "Nane fo laak xe lana lifu sina saxa 'mataa fafasaal'."

⁸ Taasaxa na Sekias a tigna e a ferawai xe sina Memai, "Kaalum Memai, monabe' mon ne taa tavai a mu valagof pana xavil ina maana mo siak. E tamo ne fo suaxan a mataa e ne siak a maana mo sina, ne taa lisan fa'uli fatalafaatan a mo aave."

⁹ Na Yesus a xuuse, "Tanin, a mu rabuna lana lifu aanabe' ri fo fakaxupan senaso a mataa aanabe' vaxa a lak si Abraham. ¹⁰ A Natuna Mataa

maa savat nabe' xena senagaana mu rabuna aava ri fo milung xena fakaxup nari."

A Ferawaiian Paap Pana Faat Sangafilu

Mt 25:14-30

¹¹ Na Yesus taxa savat faasilak xo la bina Jerusalem e a mu rabuna ri lamon o a fatataganan sina Piran i taa savat monabe' mon. E voxo layaan a malila ri taxa langai faagut lunai na Yesus a ferawai paap xe siri. ¹² Nane kuus, "A saxa mataa piran a falet lasuun xe la xasa bina talo i taa siak a ngavuk ina paamua king. E mui i taa ulaamaan. ¹³ Paamuina paanan sina nane xel faxuvul a mu sisiak sangafilu sina e tavai nari saxa saxa pana K1000 e a xuus nari o ri taa faisok pana e falavaie fefexaxaas a yaan i taa ulaa.

¹⁴ "Taasaxa mu rabuna la fatataganan sina ri baiane e ri feng a mu matalava siri o ri taa usie xe la bina lasuun xena kuus o ri baijan nane i taa paamuian nari.

¹⁵ "Taasaxa mataa piran aave a fa'isinin pana paamua king siri e a ulaa xe la bina sina. Layaan nane savat, a xel faxuvul a mu sisiak sina xena texaas o ri fo faisok malaafaa pana mu faat sina.

¹⁶ Saxa maa xuuse, 'Matalava, no tavaiau pana K1000 e naboxo ne fo siak a K10,000 xaanum.'

¹⁷ "E a mataa piran aave a xuuse, 'A faisok roxo paaliu! Nano, no sisiak roxo. No fo faxatang faroxoi a valafaat siak e voxo ne texaas o ne

fexaxaas sena tavai tuunei nano pana faisok lava ina paamuian a bina sangafilu.'

18 "A fataraguiiana sisiak maa savat e a xuuse, 'Matalava, pana K1000 siim ne fo fasavat a K5000 xaanum.'

19 "E a mataa piran aave a kuus, 'Lavaxa nano, no taa paamuian a bina pama.'

20 "E a xasa sisiak maa savat sina e a kuus, 'Matalava, ne fo tao fatateak a K1000 siim. Ne fune lana marapi.

21 Ne mataut sema senaso nano ve no mataa tateak. No siak tapin a mo aava pife siim e no siak faxuvul a mo no pife xapise.'

22 "A mataa piran sina a suie, 'Ne taa tiis nano pana ferawaian siim! Nano, no sisiak saat. No texaas o ne mataa tateak, bo? Ne fuuna siak tapin a maana mo aava pife siak e ne fuuna siak faxuvul a maana mo ne pife xapise, bo?' 23 Xenaso no pife fawaan a faat siak lana lifu ina faat talo layaan ne ulaamaan ne taa siaxe pana mamareiia ina?'

24 "E nane ferawai xe siri aava ri taxa tigina faasilak, 'Siak tapin a K1000 sina e tavai a sisiak aava toxan a K10,000 pana.'

25 "E nari, ri kuus, 'Taasaxa Matalava, a sisiak aave xo fo toxan a K10,000.'

26 "E a mataa piran a kuus, 'Ne xuus nami o nase' ta mataa a toxan a mo i taa siak a xasano mo fulaa. Taasaxa, nane aava piau ta mo, a mo modak aava nane toxane, i taa siak tapinan xasena. 27 E naboxo, a mu xaiyaas siak aava ri bai o

nenia, ne taa paamuian nari, lisanmaan nari e punuk nari la mataak."

A Mu Rabuna Ri Faama-maas Pana Laaxan Si Yesus Xe Jerusalem

Mt 21:1-9; Mk 11:1-10; Jn 12:12-15

28 Layaan na Yesus fo kuus xapiak malaan nane sangas laak paamua xe la bina Jerusalem. 29 Layaan i taxa savatmaan xe la ro bina, Betfas nare Betani aava re waan la put modak ri xalie pana Put Olif, nane feng a ro fefeng sina e a kuus xe sire, 30 "Falet fatak xe la bina aapave e layaan me laak lana me taa tingin a saxa 'donki' aava piau ta mataa fo nai xuluna. Muluse e lisanmaane xe nabe'. 31 Tamo ta mataa i taa fin name, 'Xenaso me taxa mulus tapine?' Me taa xuuse, 'A Memai a vubuxane.'"

32 Nare aava nane fo feng nare, re tingin a maana mo malaan sena kuusan sina.

33 E layaan re taxa mulus a natuna 'donki', a mu mataa tafuna 'donki' aave ri fin nare, 'Xenaso me taxa mulus a 'donki'?'

34 E re suie, 'A Memai a vubuxane.'

35 Re ulaamaan pana xe si Yesus e re xafut a mina natuna 'donki' pana marapi ina xakaafutan sire e re fanei na Yesus xuluna. 36 Layaan i taxa falet, a mu rabuna ri sului a marapi siri la salan.

37 Layaan nane maa savat faasilak la salan aava sivi xe la Put Olif, a malila ina mu fefeng sina ri tangpat

pana kuus fati a isina Piran. Ri xukulai faagut pana faamamaasan sena maana mo fa'ipul ri fo xalume. ³⁸ Ri kuus,

“A Piran King aava savat lapaana isi Memai, a naian sina i taa roxo paaliu.” *Yng 118:26*

“A luaian taxa waan la xunavata e a suaian molava piis xe sina Piran aava waan la xunavata.”

³⁹ Saxano Ferasi la palou ina malila ri xuus na Yesus, “Mataa ina Fepitaa, baras a mu fefeng siim.”

⁴⁰ Taasaxa na Yesus a sui nari, “Ne xuus nami o tamo nari, ri taa kasam a mu faat la xavala ri taa xukulai pana faamamaasan.”

Na Yesus A Muluk Na Jerusalem

⁴¹ Nane taxa sivi xe pe Jerusalem e layaan a xalume, nane tangiis soxote ⁴² e a kuus, “Monabe! mon a luaian xe vulai fo savat la taam. Taasaxa nano, no pife texaas sena. No tisuie e naboxo fo liu nano. ⁴³ Lana yaan xe mui a mu xaiyaas siim ri taa xaf faxuvul a xavala la tana vaabat siim. E ri taa fakaliuan nano e ri taa tivotan a xakaavangan sina xasano rabuna xasema. ⁴⁴ Ri taa kawaasan nano e a mu rabuna aava ri taxa waan lana vaabat siim. Piau ta faat i taa waan xuluna xasa faat senaso no ngalngolan a yaan layaan a Piran a savat xena fakaxup nano.”

Na Yesus A Falet Xe La Tang Lifu Lotu

Mt 21:12-16; Mk 11:15-18; Jn 2:13-16

⁴⁵ E mui nane laak la tang lifu lotu e fe xup tapin a mu rabuna ina faasot lana. ⁴⁶ E a kuus, “Lana Xakalayan Taap a kuus, ‘A lifu siak ve a lifu ina fenungan.’ *Ais 56:7*

taasaxa ‘sena vilaana simi ri xalie pana nobina ina fufunai sina mu rabuna fafenau.’ *Jer 7:11*

⁴⁷ A maana yaan xapiak nane taxa fepitaa lana lifu lotu aave. Taasaxa mu paamua priis, mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai e mu matalava, ri taxa lo seng ta salan xena punuxaana.

⁴⁸ Taasaxa ri pife fexaxaas sena vile senaso a mu rabuna ri buk langai vulan a ferawaiian sina.

20

Ri Fiai O A Tateaxan I Yesus A Savat Ti Faa

Mt 21:23-27; Mk 11:27-33

¹ Saxa yaan pe la lifu lotu, layaan na Yesus i taxa fapiti a mu rabuna e kuusan famatavas a Lagasai Roxo, a mu paamua priis e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai xuvul pana mu matalava, ri maa savat sina ² e ri xuuse, “Xuus tuunei nemaam, lapaana tateaxan ise! no taxa vil a maana mo aanabe!? Nase! tuuna a tavai nano pana tateaxan aanabe!?”

³ Nane sui nari, “Nenia vaxa, ne buk fin nami pana saxa mo. Xuusau, ⁴ a fasufan si Jon a savat ti laa'ui la xunavata o sina matatuuna?”

⁵ Ri fererawai la palou iri e ri kuus, “Tamo taara taa

kuus o a savat ti laa'ui la xu-
navata, i taa fin netaara, 'Xe-
naso mi pife namkai sena?'
6 Taasaxa tamo taara ʔaa
kuus o 'sina matatuuna' a
mu rabuna ri tamaa soxoi
netaara pana faat senaso ri
namkai se Jon va mataa ina
kuus fatuxai."

7 E voxo ri suie, "Maam
pife texaas o a savat ti faa."

8 E na Yesus a kuus, "E
nenia vaxa ne taa pife
xuus nami o ne taxa vil a
maana mo aanabe' lapaana
tateaxan ise'."

*A Ferawaian Paap Pana
Mu Rabuna Faisok Ina Uma
Wain*

Mt 21:33-46; Mk 12:1-12

9 Na Yesus a xuus a mu
rabuna pana ferawaian paap
aanabe': "Saxa mataa a
xapis a uma wain sina e a
turoxoian a xasano rabuna
xena faxatange. E nane fe
paan xe lasuun la saxa bina
e fe waan pana mariaas
xaves. 10 La yaan ina siak
faxuvul a mu xalana wain
nane feng a saxa sisiak sina
xe siri xena siaxaana saxano
xalana wain xana. Taasaxa
rabuna ina faxatangaana
uma aave, ri sipe e ri feng
tapin paloue. 11 A mataa
aave a feng a xasa sisiak sina
fulaa e nane vaxa ri fesipe e
ri vil famangile. E ri feng
tapin paloue. 12 A mataa
aave a feng a fatalatulaana
sisiak sina e ri sip faagutane
e ri tapine.

13 "E a mataa tafuna uma
aave a kuus, 'Ne taa vil a so?
Aa! ne taa feng a lak tomex-
aan siak aava ne vubuxan

xasingite. Naak ri taa suai
sena.'

14 "Taasaxa layaan a mu
rabuna ina faxatangaana
uma ri xalume ri ferawai
e ri kuus, 'A lak tomexaan
aanabe' ve a lak tuaan. I taa
siak a maana mo xapiak si
tamana. Taara taa punuxe
xena siaxaana maana mo
aave.' 15 E voxo ri tapine xe
lamalei e ri ngaapunuxe."

E na Yesus a fin nari, "A
mataa tafuna uma aave i taa
vil a so xe siri aava ri taxa
faxatang a uma? 16 Ne xuus
nami, a mataa tafuna uma
aave i taa ngaapunuk nari e
i taa tavai a xasano rabuna
pana uma wain sina."

Taasaxa layaan a rabuna
ri langaie, ri kuus, "Piau, i
muta vil malaane!"

17 Na Yesus a kaalum fatak
xe siri e a fiiai, "Lavaxa, lana
Xakalayan Taap a so ta mala-
suf a waan lapaana ferawa-
ian aanabe':

"A faat aava mu rabuna ina
vavesai ri baiiane, a
faat naang xo fo savat
pelalava." *Yng 118:22*

18 A mu rabuna sasaxayai
aava ri poxo xuluna faat
aave ri taa tugurum taasaxa
nane aava faat aave a poxo
xuluna, i taa tamimit." 19 A
mu rabuna ina fepitaa pana
vuputkai xuvul pana mu
paamua priis, ri seng a salan
xena pis fatapusan na Yesus
senaso ri texaas o nane fo
ferawai seri pana ferawaian
paap aanabe'. Taasaxa ri
matautan a mu rabuna.

*Ri Fiiai Pana Maraanaana
Taakis Si Sisaa*

Mt 22:15-22; Mk 12:13-17

20 Ri taxa waan bang a yaan fatak xena pisaan na Yesus e voxo ri feng a rabuna xena falet xe sina malaan sena rabuna roxo. Ri vubuk rao ri taa familung na Yesus pana ferawaian sina. Tamo nane taa vil malaane ri fexaxaas sena lisane xe sina paamua siri ti Rom talo i taa waan lapaana gutan sina. 21 E voxo ri fin na Yesus, "Mataa ina Fepitaa, maam texaas o no fuuna ferawai e fepitaa pana maana mo aava fatak e no fapiti fatak a rabuna pana salan tuuna sina Piran e no pife lamon o nase' pana isin lava. 22 Xuus nemaam, a mo roxo taara taa maraan a taakis si Sisaa o piau?"

23 Na Yesus fo texaas sena bitan siri e a kuus xe siri, 24 "Faxalitau pana saxa faat. A xaxaalua xuvul pana xakalayan sise' taxa waan xuluna?"

25 Ri suie, "Si Sisaa."

E nane xuus nari, "Lavaxa, tavai na Sisaa pana maana mo sina e tavai a Piran pana maana mo sina."

26 Ri pife fexaxaas sena familunge pana ferawaian sina la matana rabuna. E ri ipul sena susuaa sina e ri fexanakut.

A Fiaian Pana To Fa'ulaian Ti La Maatan
Mt 22:23-33; Mk 12:18-27

27 Saxano Sedusi ri maa savat si Yesus. (Nari, ri fuuna kuus o piau ta to fa'ulaian ti la maatan.) E ri kuus, 28 "Mataa ina Fepitaa, na Moses fo xalei a vuputkai aanabe' xataara:

tamo mataa a maat tapin a tefin e piau ta rafulak, a tina aava taxa to lunai, i taa tamai sina tefin aave e i taa fasavat a lak xa tina aava fo maat. 29 Lavaxa, a toxan a fetinan pisiguak e saxa a tamai sina saxa tefin. Nane maat tapine pana piau ta lak. 30 A fataraguaiana tina a tamai sina tefin aave e nane vaxa a maat pana piau ta lak. 31 A fatalatulaana tina vaxa a maat tapine e malaan seri pisiguak xapiak ri maat e ri piau ta lak. 32 E mui a tefin naang xo a maat. 33 Lavaxa, lana yaan ina to fa'ulaian ti la maatan a tefin aave i taa naasase' tuuna? Nari pisiguak xapiak aave ri tamai sina."

34 Na Yesus a sui nari, "A mu rabuna ti tanin ri taxa tamai. 35 Taasaxa nari aava Piran a lamon faroxo pari xena fatatoi fa'uli nari ti la maatan lana yaan i taa savat, ri taa pife tamai. 36 Nari, ri malaan sena mu angelo senaso ri taa pife maat taasaxa ri mu rafulak sina Piran senaso ri fo to fa'ulaa ti la maatan. 37 Na Moses a faxaalit famatavas pana to fa'ulaian ti la maatan. Lana xuuskuus ina latan i taxa raam, nane ferawai pana Piran malaan: 'Nane ve a Piran si Abraham, a Piran si Aisaak e a Piran si Yaakop.' Tln 3:6

38 Nane pife Piran sina mu mamaat, piau. Nane ve a Piran sina mu rabuna aava ri taxa to e la matana Piran a mu rabuna xapiak ri taxa to."

39 Saxano rabuna ina fepi-

taa pana vuputkai ri kuus,
 “A susuaa roxo, Mataa ina
 Fepitaa!” ⁴⁰ E pi ta saxa a fine
 pan' ta mo fulaa.

*A Mataa Failai A Lak
 Sise'?*

Mt 22:41-23:7; Mk 12:35-40

⁴¹ E na Yesus a kuus xe siri,
 “Malaafaa a rabuna ri kuus o
 a Mataa Failai a lak si Devit?
⁴² Senaso lana mu Yanganan,
 na Devit xa a kuus:

‘A Memai a kuus
 xe sina Memai
 siak, “Nai su' la
 pamuaan siak
⁴³ fefexaxaas a
 yaan ne timin a
 mu xaiyaas siim
 lapaana kaam
 malaan sena vena
 vaapaas.”’ *Yng*
110:1

⁴⁴ Na Devit a xalie pana
 ‘Memai’. Malaafaa nane a
 lak si Devit?”

⁴⁵ Layaan a mu rabuna
 taxa langai, na Yesus a
 xuus a mu yaamut sina,
⁴⁶ “Faxatang sena mu rabuna
 ina fepitaa pana vuputkai.
 Ri fuuna famaas a tari pana
 marapi modus xena sangas
 xolai e ri vubuk o a mu
 rabuna ri taa suai seri. E
 vaxa ri buk nai la vepen lava
 lana lifu ina faxuvulan e lana
 mu fenamo. ⁴⁷ Ri pife lamon
 faroxo pana lutefin nakmaal
 e ri kawaasan a waanan siri
 e mui ri ti fenung faxaarus
 talo a rabuna ri taa xalum
 nari. A mu rabuna malaan,
 a Piran i taa fakasanam
 faagutan nari.”

21

*A Tatavai Sina Saxa Tefin
 Nakmaal*

Mk 12:41-44

¹ Layaan nane kaalum
 xolai, nane xalum a mu
 mataa piran aava ri taxa
 timin a tatavai siri lana mo
 ina tifaana maana tatavaian
 la lifu lotu. ² Nane xalum
 a saxa tefin nakmaal vaxa
 i taxa tatavai pana ro faat
 modak paaliu. ³ Na Yesus a
 kuus, “Ne xuus tuunei nami,
 a tefin nakmaal aanabe' a
 tatavai pana mo molava
 paaliu sena xasanofuna
 xapiak. ⁴ Senaso nari mu
 piran, ri tatavai pana xavil
 mon ti lana fafanaian siri.
 Taasaxa nane ve a tefin
 valagof e a tatavai pana
 maana mo xapiak sina.”

*Na Yesus A Ferawai Pana
 Maana Mo I Taa Savat La
 Fataxapiak Ina Yaan*

Mt 24; Mk 13; Mt 10:17-22

⁵ Saxano fefeng si Yesus
 ri taxa lo ferawai pana
 xakaaluman aava magaaf
 faroxo ina lifu lotu. A
 lifu aave ri famaas faroxoi
 paaliuane pana maana faat
 roxo e pana maana tatavaian
 roxo malaan sena ‘gol’.
⁶ Taasaxa na Yesus a kuus, “A
 mo mi taxa xalume naboxo,
 saxa yaan i taa filimaan e mi
 taa pife xalum ta saxa faat
 ina i taa mati laa'ui xulun' ta
 xasa faat, nari xapiak ri taa
 tagalas xe lapia.”

⁷ E ri fine, “Mataa ina Fepi-
 taa, laso ta yaan tuuna a
 maana mo aanabe' ri taa sa-
 vat? E a so ta mo i taa fakali-
 maan a yaan layaan a maana
 mo aanabe' ri taa savat?”

⁸ E nane sui nari, “Faxatang faroxo ulaa ri tamaa bit nami. Senaso a maana rabuna xaves ri taa filimaan lapaana isaak e ri taa kuus o ‘Nenia ve ne Mataa Failai’, e ‘A yaan ina kawaasanan ve i taxa faasilak.’ Ai, taasaxa muta usi nari. ⁹ E layaan mi taa langai pana maana fevisan, muta mataut. A maana mo aanabe¹ ri taa savat paamua taasaxa fa-taxapiak ina yaan i taa pife savat monabe¹ mon.”

¹⁰⁻¹¹ E mui nane kuus xe siri, “A maana mu bina ri taa fevisan nari. Ri taa toxan a maana mara¹ulia molava, a song molava e a maana buk giisan lava ri taa savat la maana mu bina. E ti laa¹ui la xunavata a maana mo famataut e maana fakalimaan molava ri taa savat.

¹² “Paamuina yaan aave ri taa yot nami e ri taa vil pengan nami. Ri taa lisan nami xe lana mu lifu ina faxuvulan e lana bina ina vipisan. Ri taa fatiginei nami la nona mu king e mu paamua ina gavamen sena isaak mon. ¹³ E voxo mi fexaxaas sena xuus nari pana maana faisok sina Piran. ¹⁴ Taasaxa, lana lamonan simi mi muta lamon faaxaves pana so ta mo mi taa kuusane. ¹⁵ Senaso ne taa tavai nami pana ferawaian e texaasan aava mu xaiyaas simi ri taa pife faaxolusane. ¹⁶ A mu tamam e mu ninami, mu timi e mu fesing simi ri taa pet lisan nami e saxanofuna imi ri taa punuk nami. ¹⁷ A mu rabuna xapiak ri taa baiian nami senaso mi namkai sega. ¹⁸ Taasaxa mi

taa waan faroxo; piau ta fui la putumi i taa malit. ¹⁹ Tamo mi taa tigina fatateak vulai lana namkaian simi, mi taa siak a toyan xe vulai.”

Na Yesus A Ferawai Pana Kawaasanaan Na Jerusalem

²⁰ “Layaan mi xalum a mu rabuna ina rawen, ri taxa kaliuan na Jerusalem, mi taa texaas o a yaan ina kawaasanaana fo faasilak. ²¹ Lana yaan aave a mu rabuna ti la maana mu bina pe Judia aava ri taxa fakaliuan na Jerusalem, ri taa sinuf xe xuluna maana mu put e nari aava ri waan pe Jerusalem, ri taa ta¹ulan a bina aave. Nari aava ri taxa waan lamalei se Jerusalem ri taa pife laak xe lana. ²² Senaso a yaan ina fakasanaman aanabe¹ a yaan aava mu rabuna ina kuus fatuxai, ri fo ferawai pana. ²³ A lagafan molava paaliu i taa savat sina lutefin ri tiva e nari aava ri taxa fasus a rafulak siri. Sena maraleian sina Piran xe siri mu Juda i taa toxan a maana lagafan molava paaliu ri taa savat. ²⁴ Ri taa punuk nari lana fevisan. E ri taa yot nari e lisan nari xe la bina ina vipisan la maana bina xapiak. A rabuna aava ri pife Juda, ri taa paasan xolan na Jerusalem fefexaxaas a yaan aava Piran fo kuusane.

²⁵ “I taa toxan a maana fakalimaanana lana ngaas, fulun e la maana vapara. Xuluna xavala a mu rabuna ri taa mataut e ri taa pife texaas o malaafaa a xaing i taxa tibur falava. ²⁶ A

mu rabuna xapiak ri taa maat faxavil pana matautan layaan ri xalum a maana mo ti laa'ui la vata ri taxa radakui senaso ri pife texaas sena so ta mo i taa savat la xavala. ²⁷ Lana yaan aave ri taa xalum a Natuna Mataa i taxa filimaan lana vata pana gutan e pana malang molava paaliu. ²⁸ Layaan a maana mo aanabe' ri taxa savat, tiginata fatateak lana namkaian simi senaso a fakaxupaan nami i taxa filimaan faasilak."

²⁹⁻³⁰ Nane xuus nari pana ferawaian paap aanabe': "Layaan mi xalum a novala taxa rul mi texaas o a yaan ina fenamo i taa savat. ³¹ E layaan mi xalum a maana mo aave ri taxa savat, mi taa texaas o a fatataganan sina Piran fo faasilak.

³² "Ne kuus tuuna xe simi o a mu rabuna xapiak aanabe' ri taa pife malit xapiak paamuina yaan a maana mo aanabe' ri taa savat. ³³ A xunavata e xavala re taa taxapus, taasaxa maana ferawaian siak ri taa waan vulai.

³⁴ "Faxatang faroxo! A pife roxo tamo no taa lalamon faagut sena maana mo ti la xavala malaan sena mu fenamo, numaana raarum tateak e a maana lagafan ina toyan nabe' e a yaan aave i taa savat fa'ipulan nano malaan sena vio aava sangas vaang laak marasaxa lana filung. ³⁵ A maana mo aanabe' i taa savat e piau paaliu ta mataa i taa sinufane. ³⁶ E voxo, faxatang faroxo vulai e fenung talo no fexaxaas sena

sinufan a maana mo aava i taa savat e no taa tiginata la nona Natuna Mataa."

³⁷ Maana yaan xapiak na Yesus taxa fepitaa la lifu lotu e maana vung nane ta'ulai xena falet xe xuluna Put Olif. ³⁸ E la paanen lolof a maana rabuna xaves ri fuuna savat soxote xena langaiaana fepitaian sina pe lana lifu lotu.

22

¹ Faasilak naboxo a yaan ina Fenamo ina Bret A Piau Ta Yis aava ri xalie pana Paaliuan, i taa savat. ² A mu paamua priis e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai, nari xapiak ri mataut sena malila e voxo ri vubuk rao ri taa punuk fun na Yesus.

Na Judas A Turoxo Pana Pet Lisanaan Na Yesus
Mt 26:2-5; Mk 14:1,2,10,11

³ E mui na Judas aava ri xalie pa Iskeriot, a saxa ti la palou ina mu yaamut sangafilu saxa pana taragua, na Setan a lam la xunus ina. ⁴ E voxo na Judas a falet e fe ferawai xuvul pana mu paamua priis e mu matalava aava ri faxatang a lifu lotu. Ri ferawai pana malaafaa i taa pet lisan na Yesus xe siri. ⁵ Nari, ri faamamaas e ri kuus o ri taa tatavai xe sina pana faat. ⁶ Na Judas a turoxo pana e seng xo ta salan xena pet lisanaan na Yesus xe siri talo rabuna ri taa vungut sena.

Na Yesus A Faigot Pana Nganaana Fenamo Ina Paaliuan

Mt 26:17-35; 20:25-28; Mk 10:42-45; 14:12-31; 1 Kr 11:23-25; Jn 13:21-30,37,38

⁷ La fena Paaliuan a yaan ina punuk a sipsip xena fenamo a savat. ⁸ E na Yesus a feng na Pita nare Jon pana fefasaian aanabe', "Falet e fe faigotan a fenamo ina Paaliuan talo taara fexaxaas sena fangan."

⁹ E re fine, "Maame taa faigotane faa?"

¹⁰ E nane sui nare, "Layaan me taxa laak la bina, saxa mataa aava i taxa yaas a mo ina raarum, i taa fasusui name, usie e laak lana lifu aava i taa laak lana ¹¹ e xuus a mataa tafuna lifu, 'A Mataa ina Fepitaa i taxa fia i pana faa ta nobina ina nganaana Paaliuan xuvul pana mu yaamut siak?' ¹² E nane taa faxalit name pana nobina roxo e pave me taa faigotan a maana mo."

¹³ Re falet e a maana mo a savat fexaxaas malaan se Yesus fo xuus nare pana e re faigotan a fenamo ina Paaliuan.

¹⁴ A yaan fatak xo a savat e na Yesus a nai la vepen sina la ivin xuvul pana mu yaamut. ¹⁵ Nane xuus nari, "Ne vubuk temasaat o ne taa fangan lana fenamo ina Paaliuan aanabe' xuvul pami paamuina maasaxan siak. ¹⁶ Senaso ne xuus nami, ne taa pife ngan fulan a fanganan malaan fefexaxaas

taara taa fangan faxuvul fulaa la fatataganan sina Piran."

¹⁷ E mui na Yesus a siak a lisa e fenung xe sina Piran pana e a kuus, "Siak a lisa ina wain aanabe' e fepatoxane la palou imi. ¹⁸ Ne xuus nami o ne taa pife num fulan a wain aanabe' fefexaxaas a yaan a fatataganan sina Piran i taa savat la matavas."

¹⁹ E mui nane siak a nebret e fenung xe sina Piran pana e viaxe e tavai nari pana e a kuus, "Nabe' ve a vipin siak aava ne taxa tatavai pana xami. Usi a vilaana aanabe' xena lamon fa'uliuu."

²⁰ E lamina fanganan, nane tao a lisa ina wain e a kuus, "A lisa ina wain aanabe' a kuus turoxoian fa'ui sina Piran e ne taxa kuus turoxo sena pana ria iga aava i taa talatiu xami. ²¹ Taasaxa kaalum, a saxa aava i taa pet lisanau naboxo i taxa waan nabe' la palou itaara. ²² A Natuna Mataa i taa maat senaso a Piran xa fo lamon faati pana, taasaxa ne taxa muluk marasaxain a saxa aava i taa pet lisanau." ²³ E mui ri fefiai xolaj nase' tuna ti la palou iri i taa vil a mo aanabe'.

A Fegagelaian Pana Nase' A Matalava

²⁴ A mu yaamut ri fegagelai o nase' ti la palou iri i taa matalava siri. ²⁵ E na Yesus a xuus nari, "A mu piran sina rabuna ri fuuna paamuian a rabuna pana gutan e a mu paamua pana tateaxan ri xalian pana 'Fesing sina Rabuna'. ²⁶ Taasaxa vilaana

aanabe! pife vilaana simi, piau! A matalava simi i taa malaan sena lak e a paamua simi i taa xakaavang malaan sena sisiak. ²⁷ Nase! a matalava? A saxa aava nai fangan o a saxa aava tigma faasilak xena sisiak xe sina? A mataa aava taxa nai fangan, bo? Taasaxa nenia, ne waan la palou imi malaan sena sisiak mon. ²⁸ Nami, mi fo waan xuvul paga lana matafanan siak. ²⁹ Na Tamaang a tavaiau pana ngavuk ina Memai e voxo ne fexaxaas ne taa tavai nami pana sait. ³⁰ E mi taa fangan e num la ivin lana fatataganan siak e vaxa mi taa nai la vena Memai xena tiisaana pabung sangafilu saxa pana taragua sina mu Israel.

*Na Yesus A Kuus
Famatavas Pana Faaxolusan
Si Pita*

*Mt 26:31-35; Mk 14:27-31;
Jn 13:36-38*

³¹ “Saimon, Saimon, langai! Na Setan a vubuk rao i taa valam nano; i taa fepatoxan nano malaan sena kam e a xawa, a xavil ina i taa waan e a xavil ina no taa tapine. ³² Taasaxa ne fo fenung pama, Saimon, talo a namkaian siim i taa pife poxo. E layaan no ulaa xe siak, fagut a mu tiam.”

³³ Taasaxa na Pita a suie, “Memai, ne taa vipis e maat xuvul pama.”

³⁴ Na Yesus a suie, “Ne xuus nano, Pita, a pura taa pife taliskukuk lunai e no taa faaxolusanau faatalatul.”

³⁵ E na Yesus a fin nari, “Layaan ne feng nami xe la nu bina e mi piau ta faat o marapi o ‘slipa’, a maana mo simi a fexaxaas o piau?”

E ri suie, “A fexaxaas.”

³⁶ E nane xuus nari, “Taasaxa naboxo, tamo no toxan ta faat, siaxe e taaxanum ta bi, e tamo no piau ta pinis, faasot pana marapi siim xena maraan taaxanum. ³⁷ A Xakalayan Taap a kuus, ‘Ri xalie pana mataa fafaasaal.’ *Ais 53:12* A mo aanabe! i taa savat la matavas sega. Aang, a lagasai sega i taxa savat la matavas monabe! mon.”

³⁸ E a mu yaamut ri kuus, “Kaalum Memai, a toxan a pinis taragua.”

E nane sui nari, “A fexaxaas.”

*Na Yesus A Fenung Xuluna
Put Olif*

Mt 26:36-46; Mk 14:32-42

³⁹ Na Yesus a ta'ulan a bina e falet xe la Put Olif malaan sena vilaana sina e a mu yaamut sina ri usie. ⁴⁰ Layaan ri savat pave a xuus nari, “Fenung talo mi taa pife poxo lana tatafangan.” ⁴¹ Nane ta'ulan nari, taasaxa pife la-suun temasaat, e fe bukaak e fenung, ⁴² “Tamaang, tamo no vubuxane, siak tapin a lisa ina maasaxan aanabe! i taa savat xulok. Taasaxa pife vubuxanan siak i taa savat, a vubuxanan siim.”

⁴³ A angelo ti laa'ui la xunavata a savat xe sina e fagute. ⁴⁴ E lana mimilisaatan molava paaliu sina nane fenung faagut fulaa e

a maxarafan sina, malaan sena ria, taxa poxo xe lapia.

⁴⁵ Nane fataxapin a fenunggan sina e tamasiak e ulaa xe sina mu yaamut e fe tingin nari ri taxa matef senaso ri maagus pana mimilisaatan siri. ⁴⁶ Nane fin nari, "Sena-sou mi taxa matef? Para e mi fenung talo mi taa pife poxo lana tatafangan."

A Pisaan Na Yesus

Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Jn 18:3-11

⁴⁷ La fena ferawaian sina a malila ri savat xuvul pa Judas, a saxa ti la palou ina mu yaamut sangafilu saxa pana taragua, e i taxa paa-muianmaan nari. Nane sangasmaan xe si Yesus xena ngusaana. ⁴⁸ Taasaxa na Yesus a fine, "Judas, no taxa pet lisan a Natuna Mataa pana fengusan, bo?"

⁴⁹ Layaan a fefeng si Yesus ri xalume a so ta mo i taxa savat, ri kuus, "Memai, taara taa fevis pana pinis sitaara?"

⁵⁰ E a saxa a sip a sisiak sina priis lava e patal a tangana la pamuaan.

⁵¹ Taasaxa na Yesus a suie, "Mune." E nane tao faroxoi a tangana sisiak aave.

⁵² E mui na Yesus a ferawai xe sina mu paamua priis, mu paamua sina rabuna ina faxatang a lifu lotu e mu matalava, nari xapiak aava ri savat xena pisaana e a kuus, "Mi filimaan pana tol e vam xena pisaan nenia malaan sena paamua ina rabuna mosaat paaliu, bo?"

⁵³ La maana yaan xapiak ne waan xuvul pami la maana

nobina pe la lifu lotu e mi pife pisau. Taasaxa yaan aanabe' a yaan simi, a yaan si Setan."

Na Pita A Faaxolusan Na Yesus

Mt 26:69-75; Mk 14:66-72; Jn 18:16-18,25-27

⁵⁴ Ri pis na Yesus e ri lisan falaxe xe la lifu sina priis lava. Na Pita xo usi saa taasaxa waan lasuun famodak. ⁵⁵ A fata taxa raam la xunamalei e na Pita maa nai xuvul pari aava ri taxa nai maari. ⁵⁶ Layaan a saxa tefin sisiak a xalume taxa nai maari nane kaalum fatak xe sina e kuus, "A mataa aanabe' sait fuuna waan xuvul pana."

⁵⁷ Taasaxa na Pita a faaxolus, "Tefin, ne vungut sena."

⁵⁸ E mui fadak a xasafuna a xalume e fine, "Nano sait, no saxa siri, bo?"

E na Pita a suie, "Au, nenia ve, ne piau."

⁵⁹ A awa saxa a falet e xasafuna a kuusan faagutane, "A mataa aanabe' fuuna waan xuvul pana senaso nane ti Galili."

⁶⁰ E na Pita a suie, "Au, ne vungut paaliu sena so ta mo no taxa ferawai pana." La fatalatulaana faaxolusan sina a pura rawei. ⁶¹ A Memai a gilim e kaalum fatak xe si Pita. E mui na Pita a lamon fa'uli a ferawaian sina Memai sena: "A pura i taa pife rawei lunai e no taa faaxolusanau faatalatul." ⁶² E na Pita a savat xe lamalei e taangiis faagut.

A Mu Rabuna Ina Fevis Ri Suaxan Na Yesus

Mt 26:67,68; Mk 14:65; Jn 18:22,23

⁶³ A rabuna ina fevis aava ri faxatang na Yesus, ri suaxane e ri sipe. ⁶⁴ Ri pis votan a matana pana marapi e ri kuus, "Mataa ina kuus fatuxai, xuus nemaam; nase! sip nano?" ⁶⁵ E ri suaxane pana xasano mo fulaa.

Na Yesus La Mata Pailat Nare Herot

Mt 26:63-27:26; Mk 14:61-15:15; Jn 18:19-19:16

⁶⁶ La paanen paaliu a mu matalava sina mu Juda e mu paamua priis e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai ri filimaan faxuvul e ri xel na Yesus xe siri. ⁶⁷ E ri kuus, "Tamo nano, no Kraiss, no Mataa Failai sina Piran, xuus fatexaas nemaam."

E na Yesus a sui nari, "Tamo ne xuus nami, mi taa pife namkai sega ⁶⁸ e tamo ne fin nami, mi taa pife suiau. ⁶⁹ Taasaxa ti la yaan aanabe! a Natuna Mataa i taa nai la pamuaan sina Piran pana Gutan Xapiak."

⁷⁰ E nari xapiak ri fine, "Nano, no Natuna Piran?"

E nane sui nari, "Mi kuus fatak layaan mi ferawai malaan."

⁷¹ E mui nari, ri kuus, "Xenaso maam taa seng ta rabuna xena kuus fulaa? Maam fatak, maam fo langai a ferawaiian sina."

23

¹ E mui a faxuvulan ina rabuna aave ri tamasiak e ri lisan na Yesus xe si Pailat. ² Ri gel tifie e ri kuus, "Maam

texaas o a mataa aanabe! i taxa yuuf a mu rabuna simaam. Nane xuus nari o ri muta mamareiai xe si Sisaa e nane kuus o nane ve a Mataa Failai e a piran."

³ E voxo na Pailat a fin na Yesus, "Nano, no piran sina mu Juda, bo?"

E na Yesus a suie, "Aang, a malaan sena ferawaiian siim."

⁴ E mui na Pailat a xuus a mu paamua priis e malila, "Ne pife tingin ta saxa mo xena pisaana mataa aanabe!"

⁵ Taasaxa, ri kuus fulaa, "Nane taxa vil faraak a rabuna lana maana nobina pe Judia pana fepitaian sina. Nane tangpat pe Galili e naboxo a savat iau."

⁶ Layaan na Pailat a langai a mo aanabe! nane fia i tamo a mataa aave ti Galili. ⁷ E layaan nane langai o na Yesus a filimaan ti la fatataganan si Herot, nane feng na Yesus xe si Herot aava taxa waan pe Jerusalem la yaan aapave.

⁸ Layaan na Herot a xalum na Yesus nane faamamaas paaliu senaso la maana yaan xaves nane vubuk xalume. Na Herot fo langai a maana mo se Yesus e nane buk xalume i taa vil a mo fa'ipul. ⁹ Nane fin na Yesus pana fiaian xaves taasaxa na Yesus a pife suie. ¹⁰ A mu paamua priis e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai ri taxa tigina pave e ri gel tifi faagutane.

¹¹ E mui na Herot e mu rabuna ina fevis, ri suaxan na Yesus. Ri fafalaxe pana marapi ina piran e ri feng

fa'ulie xe si Pailat. ¹² Lana yaan aapave xo, na Herot nare Pailat re fesing fa'ulaa senaso paamuina mo aanabe' re fuuna femaraleiai.

¹³ Na Pailat a xel faxuvul a mu paamua priis, mu mata-lava e mu rabuna ¹⁴ e a xuus nari, "Mi lisanmaan a mataa aanabe' e mi kuus o nane taxa yuuf a mu rabuna. Nenia, ne fine pana maana fian xaves la matami e ne pife tingin ta mo xena pisaana. ¹⁵ E na Herot vaxa malaan, senaso nane feng fa'uli a mataa aanabe' xe sitaara. A matavas o na Yesus a pife vil ta mo xena punuxaana. ¹⁶ E voxo ne taa sipe e mui ne taa mulus tapine." ¹⁷ [Na Pailat a toxan a toxolan xena mulus tapinaana mataa la fenamo ina Paaliuan.]

¹⁸ Pana ling saxa a malila ri xukulai, "Siak tapin a mataa aanabe' e punuxe e mulus tapin na Baraabas xe simaam!" ¹⁹ (Na Baraabas a vipis sena fevisan e ngaa-punuk.)

²⁰ Na Pailat a vubuk rao i taa mulus tapin na Yesus e nane ferawai fulaa. ²¹ Taasaxa ri taxa xukulai lunai, "Niil fataxutane, niil fataxutane."

²² A fatalatulaana yaan nane ferawai xe siri, "Xenaso? Nane fo vil a so ta vilaana saat? Ne pife tingin ta mo xena punuxaana. E voxo ne taa sipe mon e ne taa mulus tapine."

²³ Taasaxa, pana xukulaian molava ri kuus faagut o i taa niil fataxutanan. E a xukulaian siri a molava

temasaat sena ferawaian si Pailat. ²⁴ E voxo na Pailat a lamon o i taa tavai nari pana vubuxanan siri. ²⁵ Nane mulus tapin a saxa aava waan la vipis sena fevisan e ngaa-punuk, a saxa aava ri vubuxane e nane tavai nari pa Yesus xena faxa'usi a lamonan siri.

*Ri Niil Fataxutan Na Yesus
Mt 27:33-44; Mk 15:22-32;
Jn 19:17-24*

²⁶ Ri taxa paamuian et na Yesus e ri fe saxam na Simon ti Sairiin aava filimaan ti la bina ina uma e ri timin a bolo si Yesus la mina xena yaasaana. E nane usi na Yesus pana. ²⁷ A malila ri usie e la palou iri a toxan a saxano lutefin aava ri muluk na Yesus. ²⁸ Na Yesus a gilim xe siri e a kuus, "Lutefin ti Jerusalem, muta muluxau taasaxa muluk nami xa e mu rafulak simi. ²⁹ Senaso a yaan saat taa savat layaan a rabuna ri taa kuus, 'A lutefin aava ri pi luluk o pi fasus ta lak, ri taa faamamaas.' ³⁰ E mui lana yaan saat naang a rabuna ri taa kuus xe sina mu put, 'Poxoi nemaam' e xe sina put modak 'xafut nemaam.' ³¹ Senaso tamo rabuna ri taa vil a mo mosaat xe siak a so ta mo ri taa vile xe simi?"

³² Ri lisanmaan vaxa a rovaat ina fenau xena punuxaan nare xuvul pa Yesus. ³³ Layaan ri savat la bina aava ri xalie pana veng, ri niil fataxutan na Yesus xuluna bolo e a ro mataa saat la nu itina, saxa la pamuaan e saxa la paxaiya. ³⁴ E na Yesus a kuus, "Tamaang,

lamon tapin a vilaana saat siri senaso ri vungut sena so ta mo ri taxa vile.” Saxano rabuna ina fevisan ri tapin a faat xena siak a marapi si Yesus.

³⁵ Maana rabuna ri taxa ti falime. E a mu paamua ri suaxane e ri kuus, “Nane fakaxup a xasanofuna, tamo nane a Mataa Failai, a saxa aava Piran fo bure, naak nane taa fakaxup fatac nane xa.”

³⁶ A mu rabuna ina fevis, ri tavaie pana wain mopaak xena num. E ri filimaan faasilak xena suaxane e ri kuus, ³⁷ “Tamo nano, no piran sina mu Juda fakaxup fatac nano xa.”

³⁸ A toxcn a lagasai laa'ui xuluna bolo aava kuus, “Nabe' ve a piran sina mu Juda.”

³⁹ A saxa mataa saat a kuus pengan a isina Piran e a kuus, “Nano, no Mataa Failai, bo? Fakaxup fatac nano xa e nemaame sait.”

⁴⁰ Taasaxa xasa mataa saat a barase, “Nano, no pife mataut sena Piran, bo? A fakasanaman siim a fexaxaas sena fakasanaman si Yesus. ⁴¹ Ri vil fakasanam netaare senaso taare vil a maana mo mosaat. Taasaxa mataa aanabe' a pife vil ta mo mosaat.”

⁴² E mui nane kuus, “Yesus, layaan no siak a vepen ina piran siim, lamon fa'uliau.”

⁴³ E na Yesus a suie, “Ne xuus tuunei nano, tanin mon no taa waan xuvul paga la bina roxo, Paradais.”

A Maatan Si Yesus
Mt 27:45-56; Mk 15:33-41

⁴⁴ A faasilak la belo la paanaas e a malang ina ngaas a malit e a bina fe suk fefexaxaas leaaf. ⁴⁵ A marapi aava fuuna tofai lana tang lifu lotu a tiririk la palou ina ti laa'ui xe lapia. ⁴⁶ E na Yesus a xukulai faagut, “Tamaang, ne tavai nano pana vovau iga.” Nane ferawai malaan e a maat.

⁴⁷ A saxa paamua sina rabuna ina fevisan a xalum a maana mo ri fo savat e a kuus fararoxo xe sina Piran e a kuus, “A tuuna paaliu, a mataa aanabe' a mataa xaradak.” ⁴⁸ Layaan a rabuna aava ri faxuvul xena falime, ri xalum a so ta mo fo savat, ri ulaa xe la lifu siri pana matafanan molava. ⁴⁹ Taasaxa lutefin aava ri usi na Yesus ti Galili, xuvul pana xasano fesing fulaa sina, ri tigma lasuun famodak e ri falim a maana mo aanabe'.

A Xaafanaan Na Yesus
Mt 27:57-61; Mk 15:42-47;
Jn 19:38-42

⁵⁰⁻⁵¹ A saxa mataa, isina na Yosep, a filimaan ti la saxa bina lana Judia ri xalie pa Erimatia. Nane a mataa pana vilaana roxo aava rabuna ri suai sena. E nane taxa waan bang a savatan ina fatataganan sina Piran. Nane waan la palou ina mu paamua sina mu Juda taasaxa nane pife turoxo pana lamonan e vilaana siri. ⁵² Nane falet xe si Pailat e fe fine pana mamaat i Yesus. ⁵³ E mui nane siak faduie e pise pana marapi fa'ui e famatie lana liing aava ri taxe lana

faat. A nobina aanabe' a fa'ui paaliu e ri pife timin a saxa mamaat lana lunai. ⁵⁴ A yaan aanabe' a yaan ina faigotan a maana mo xena Yaan ina Fangaafusan aava i taa tangpat faasilak.

⁵⁵ A lutefin aava ri fo usi na Yesus ti Galili, ri usi na Yosep e ri xalum a liing ina mamaat e malaafaa nane famati a mamaat i Yesus lana. ⁵⁶ E mui ri falet xe la lifu siri xena faigotan a mo lalas ina xax-aafai. Ri usi a vuputkai siri e lana Yaan ina Fangaafusan aave ri nai palau mon.

24

A Fatatoi Fa'uliaan Na Yesus

Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Jn 20:1-8

¹ Taasaxa la yaan mata ina 'wiik', la paanen lolof, a lutefin ri falet xe la liing ina mamaat pana maana mo lalas aava ri fo faigotane.

² Ri xalum a faat molava a pife ti votan fulan a liing ina mamaat. ³ Ri laak lana taasaxa ri pife tingin a mamaat i Memai Yesus.

⁴ Layaan ri taxa lalamon pana mo aanabe', fataapus paaliu, a rovaat tomexaan lana marapi aava rarapak malaan sena yaamit re maa tigina la tana lutefin aave.

⁵ Nari, ri mataut faagut e ri bukaak xe lapia, taasaxa a rovaat aave re xuus nari, "Xenaso mi taxa seng a saxa aava fo to fa'ulaa nabe', la palou ina mu mamaat?"

⁶ Nane pife waan iau, i taxa to! Lamon fa'uli a ferawaian

sina. Layaan i taxa waan xuvul pami pe Galili nane xuus nami o ⁷ a Natuna Mataa, ri taa tavai a mu rabuna saat pana e ri taa niil fataxutane e lamina, la fatalatulaana yaan i taa to fa'ulaa." ⁸ E mui ri lamon fa'uli a ferawaian sina.

⁹ Layaan ri ulaa ti la liing ina mamaat ri xuus fatexaas a mu yaamut sangafilu saxa pana saxa xuvul pana xasanofuna. ¹⁰ Na Maria Mekdala, na Joana e na Maria na nina Jems, rutul xuvul pana xasano lutefin, ri xuus fatexaas a mu yaamut pana maana mo aanabe'. ¹¹ Nari, ri lamon o a ferawaian sina lutefin a ferawaian palau mon. ¹² Taasaxa na Pita xo a tamasiak e fala xe la liing ina mamaat. Nane xewai e xalum a marapi ina mamaat mon taxa waan e nane ulaa e lalamon pana so ta mo fo savat.

A Rovaat Re Sangas Xe Imeas

¹³ Lana yaan aanabe' a rovaat aava re fuuna usi na Yesus, re taxa sangas sivi xe la bina Imeas, pife lasuun se Jerusalem, faasilak 12 kilomit mon, ¹⁴ e re taxa ferawai pana maana mo aava fo savat. ¹⁵ La fena sangasan sire na Yesus fatak xa maa savat e sangas xuvul pare. ¹⁶ A saxa mo tivotan a masaman sire e re ngalngolane.

¹⁷ Nane fin nare, "A so ta mo me taxa paa fexuusane?"

Re tigina kasam, a nonau ire a nanosaat. ¹⁸ A saxa sire, isina na Kiapas, a fine, "Nano, no taxa waan pe

Jerusalem e no pife texaas sena maana mo aava fo savat iau lana mu yaan aanabe', bo?"

¹⁹ E na Yesus a fai, "A so ta mo?"

Nare, re suie, "A maana mo se Yesus ti Nasaret. Nane ve a mataa ina kuus fatuxai aava toxaan a gutan lana ferawaian e vilaana sina la matana Piran e mu rabuna xapiak. ²⁰ E mu paamua priis e mu matalava sitaara ri yot lisane xe sina paamua ti Rom xena punuxaana e nari, ri niil fataxutane. ²¹ Taasaxa maam fo lamon o nane a saxa aava i taa maraan fa'uli na Israel. E naboxo a yaan talatul fo falet xo. ²² E vaxa, saxano lutefin simaam ri fa'ipul nemaam. La paanen lolof ri falet xe la liing ina mamaat, ²³ taasaxa ri pife xalum a vipin ina. Ri maa xuus nemaam o ri fo xalum a ro angelo aava kuus o nane fo to fa'ulaa. ²⁴ Saxanofuna imaam, ri falet xe la liing ina mamaat e ri tingin a maana mo malaan sena lutefin ri fo kuusane taasaxa ri pife xalum nane."

²⁵ E na Yesus a ferawai xe sire, "A lamonan sime a tavanat, me pife matavas sena maana mo a mu rabuna ina kuus fatuxai ti kavai ri fo kuusane. Me pife masam lunaiane, bo? ²⁶ A mu rabuna ina kuus fatuxai ri fo kuus o a Mataa Failai i taa maasak pana maana mo aanabe' e mui i taa laak lana malang molava sina, tuuna?" ²⁷ E nane tangpat pana xakalayan si Moses

e maana rabuna ina kuus fatuxai xapiak e a xuus famatavas nare pana maana mu palagasai aava waan lana Ferawaian sina Piran sena.

²⁸ Rutul fe savat faasilak la bina sire e na Yesus a sangas ludalet e bilai malaan sena i taxa falet xe lasuun. ²⁹ Taasaxa re bukane o i taa waan xuvul pare e re kuus, "Faasilak a ngaas i rul e a bina taxa rao i suk, no waan xuvul pamaame xalak." E voxo nane fe laak la lifu sire xena waan xuvul pare.

³⁰ Layaan nane taxa nai xo xuvul pare la ivin, nane siak a bret e fenung pana e viaxe e a tavai nare pana. ³¹ E mui a matare talakas e re kaalum pana masaman e re taraxalie. Taasaxa nane malit palau la matare. ³² E re fefiaian nare, "A tuuna, a malaan sena fata taxa raam la xunus itaare layaan nane taxa kusan famatavas a ferawaian sina Piran xe sitaare la fena sangasmaanan sitaare."

³³ Re tamasiak fataapus e re ulaa xe Jerusalem. Pave re tingin a mu yaamut sangafilu saxa pana saxa e saxanofuna ri taxa faxuvul ³⁴ e nari, ri taxa kuus, "A tuuna, a Memai fo to fa'ulaa. Nane fo savat si Saimon." ³⁵ E mui a rovaat aave re xuus nari pana so ta mo fo savat la fena sangasan sire e malaafaa re taraxali na Yesus layaan nane viak a bret.

Na Yesus A Savat Sina Mu Rabuna Sina

Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jn 20:19-23

³⁶ Layaan ri taxa ferawai pana maana mo aanabe' na Yesus fatak xa maa tigena la palou iri e a kuus, "A luaian xe xulumi."

³⁷ Nari, ri ipul e ri mataut senaso ri lamon o a rongan. ³⁸ E nane xuus nari, "Xenaso mi ipul e xenaso sait mi taxa lamon xolai? ³⁹ Xalum a maak e a kaak. Nenia move. Tao nenia e mi taa texaas, a rongan piau ta meska e tun malaan sega."

⁴⁰ Nane kuus malaan e mui nane faxalit nari pana mana e kana. ⁴¹ Ri pife fexaxaas sena lamon fatak senaso ri faamamaas fasaat paaliu e nane fia, "Mi toxaan ta fanganan ve taxa waan?" ⁴² Ri tavaie pana nedin aava ri fo suluxe ⁴³ e nane ngane la matari.

⁴⁴ E mui nane xuus nari, "Ne fo xuus fatexaas nami pana maana mo aanabe' layaan ne taxa waan xuvul pami lunai; a maana mo aava ri xaleie lana vuputkai si Moses sega e lana xakalayan sina mu rabuna ina kuus fatuxai e lana mu yanganan sega, ri fo savat la matavas."

⁴⁵ E mui nane ferawai fatalakas a lamonan siri talo ri taa masam faroxo pana Ferawaian sina Piran.

⁴⁶ Nane xuus nari, "Ri fo kala malaan: A Mataa Failai i taa maasak e taa to fa'ulaa ti la maatan la fatalatulaana yaan, ⁴⁷ e lana isina, a rabuna ri taa kuusan a lagasai o a Piran i taa lamon tapin a vilaana saat tamo ri taa puk tapin nari xa xasena vilaana saat siri e ri usi na

Yesus. A lagasai aanabe' ri taa fapiti a mu rabuna xapiak pana e ri taa tangpat nabe' Jerusalem. ⁴⁸ Nami, mi fo xalum a maana mo aanabe'. ⁴⁹ E ne taa feng a so ta mo na Tamaang fo kuus fanai pana xe simi. Taasaxa mi taa waan la bina fefexaxaas a gutan ti laa'ui i taa sivimaan xulumi."

A Xel Falaxaan Na Yesus
⁵⁰ Layaan nane paamuian nari xe pe Betani, nane talangai xe laa'ui e kuus fararoxo xuluri. ⁵¹ Layaan i taxa ferawai malaan nane ta'ulan nari e a xel falaxaan xe laa'ui la xunavata. ⁵² E ri nanguse e mui ri fe ulaa xe Jerusalem pana faamamaasan molava paaliu marasaxa. ⁵³ E ri waan vulai lana lifu lotu e ri fuuna kuus faasiroxo vulai xe sina Piran.

Na Jon A Lagasai Roxo Na Jon A Xaleie A Ferawaian Paamua

A fatalafaataana lagasai aanabe¹ a fataxapiak ina mu buuk taara xalie pana mu Lagasai Roxo. Na Jon a vubuk rao i taa ferawai pana malasuf ina maana mo xapiak aava na Yesus fo vile e fo kuusane. A lamonan sina, naak a malaan: layaan a rabuna ri taa texaas faroxo sena maana mo aanabe¹ ri taa masam tuuna o na Yesus a Natuna Piran, a mataa ina fakaaxupan. A maana mo na Yesus fo vile ri fakalimaan a gutan ina vepen sina. A mu fefeng sina ri pife masam faroxo sena ferawaian sina e sena mu vilaana sina paamua, taasaxa lumui a Vovau Xaradak a famatavas faroxoi a lamonan siri e ri masam tuuna bak o na Yesus ve nase¹. Vulai na Jon fuuna lo lalamon faaxaves paaliu pana Piran aava vesan a maana mo xapiak taasaxa sivimaan xe la xavala e lam lana vipin ina mataa e a taagul la palou itaara mu rabuna.

A Ferawaian A Savat Mataa

¹ Layaan a maana mo xapiak ri tangpat, na Ferawaian fo waan. Na Ferawaian a taagul xuvul pana Piran e narie, na Ferawaian e a Piran, re saxa. ² Nane taxa

waan xuvul pana Piran ti la tangpat.

³⁻⁴ Nane fasavat a maana mo xapiak e piau ta saxa mo aava fo savat, a savatmaan ti lana xasa salan, piau! Nane a fufuna toyan ina maana mo xapiak aava fo waan, nane sang mon. E a toyan sina ve a malang xana mu rabuna. ⁵ E a malang aave a lang lana bina suk taasaxa suk pife fexaxaas i taa xasliue.

⁶ A toxan a saxa mataa aava Piran a fenge, a isina na Jon. ⁷ Nane filimaan malaan sena xasa mataa ina kuus xakaavang. Nane maa kuusan fasavat a lagasai sena malang talo pana kuus xakaavangan sina, a maana rabuna ri taa namkai sena malang aave. ⁸ Nane xa pife malang aave taasaxa nane maa savat xena kuus xakaavang sena malang. ⁹ A malang tuuna naang aava famalang a maana rabuna xapiak, i taxa filimaan xena sangas xolai la xavala.

¹⁰ Pevoxoxo, nane savat la xavala taasaxa naapalaan nane fo vesan a xavala e maana mo xapiak, a maana rabuna ri pife taraxalie. ¹¹ Nane fo savat xe sina maana rabuna sina, taasaxa ri pife fesuaiane. ¹² Taasaxa saxano rabuna xo, ri fesuaiane e nari aava ri namkai sena isina, nane turoxoian nari, ri taa savat rafulak sina Piran, ¹³ a rafulak malaan se¹ ri fo luxan taasaxa pife sena matatuuna o a vubuxanan sina mataa o sena tamaian, piau! A fufuna savatan siri ve a vubuxanan sina Piran.

14 Na Ferawaian xo, fesavat mataa e taagul la palou itaara e taara fo xalum a malangan sina, a malangan sina saxa fatak sina Piran, na Tamana. Nane a bas pana xakaavangan xatam e ferawaian tuuna.

15 A kuusan si Jon sena a malaan. Nane xukulai faagut, "Nabe' ve, a mataa ne fo ferawai sena layaan ne kuus: 'Nane aava savat lamiak, i taa xasliuau senaso nane fo waan paamuin nenia.'" 16 Ti lana xakaavangan xatam sina, nane fo tavai netaara pana maana mo roxo; saxa mo roxo xuluna saxa mo roxo fulaa maan. 17 Na Moses a lisanmaan a vuputkai sina Piran taasaxa na Yesus Krai a lisan a xakaavangan xatam e ferawaian tuuna. 18 Piau ta mataa fo xalum a Piran taasaxa, a Saxa aava fuuna waan faasilak se Tamataara, nane ve a Piran e Laḵ Fatak Mon e fo waan la xasing ina. Nane fo faxalit a Piran xe sitaara.

A Kuusan Fulaa Si Jon Ina Fasufan

19-20 Saxa yaan xo, a mu matalava sina mu Juda pe Jerusalem ri feng a saxanu priis e saxanu rabuna lana pabung si Livai xe si Jon rao ri taa fine, "Nano nase!?" Ri vil malaane e na Jon a xuus nari malaan, "Nenia, ne pife Krai, a Mataa Failai." Nane kuus famatavas e pife bit nari.

21 E ri fin fulane, "A isaam nase!?" Nano, no Ilaija?"

E nane xuus nari, "Pife nenia ve."

E ri fin fulane, "Nano, no matalava ina kuus fatuxai, bo?"

E nane sui nari, "Piau."

22 E mui ri fine, "Nano nase!?" Sui nemaam senaso maam taa lisan fa'uli a ferawaian siim xe siri aava ri feng nemaam. Nano fatak no kuus o nano nase!?"

23 E na Jon a sui nari pana ferawaian si Aisaia, saxa mataa ina kuus fatuxai sina Piran. A kuus malaan: "Nenia a saxa ling aava taxa kel lana xobingil, 'Faxaradak a salan xana Memai.'" 24-25 E saxanu Ferasi aava fengan xuvul pari, ri fine, "Tamo no pife Krai e no pife Ilaija e no pife mataa ina kuus fatuxai xenaso no taxa lo fasuf a maana rabuna?"

26 E na Jon a sui nari, "Nenia, ne fasuf a mu rabuna pana raarum taasaxa la palou imi a saxa taxa tigma e mi pife texaas sena. 27 Nane ve a Saxa aava fo savat lamiak taasaxa a toxan a isin lava sega. Nane ve, ne pife roxo fexaxaas sena mulus a 'slipa' sina."

28 A maana vilaana aanabe' a savat faasilak la bina Betani aava waan la xasing ina Raarum Jordan, layaan na Jon taxa fasuf a mu rabuna pave.

29 La yaan mui na Jon a xalum fulan na Yesus i taxa sangasmaan e nane kuus, "Kaalum, a Natuna Sipsip sina Piran aava i taa siak tapin a lalosaat sina maana mu rabuna. 30 Nane ve a saxa ne ferawai sena layaan

ne kuus, 'A mataa aava savat lamiak i taa xasliuau senaso nane waan paamuin nenia.'

³¹ Lumua ne pife texaas sena taasaxa, a fufuna faisok siak pana fasufaana mu rabuna a malaan: xena vil fasavat nane la matana mu rabuna Israel."

³² E mui na Jon a kuus, "Ne xalum a Vovau Xaradak, a xakaaluman ina malaan sena vaalus, a sivimaan ti la xunavata e maa waan xuluna. ³³ Ne pife fexaxaas sena taraxalie taasaxa, a Saxa aava fengau xena fasuf a mu rabuna pana raarum a xuusau: 'A mataa aava no xalum a Vovau Xaradak a sivimaan e maa nai xuluna, nane ve a Saxa aava i taa fasuf a mu rabuna pana Vovau Xaradak.' ³⁴ Ne fo xalum a fakalimaan anabe' e ne kuus faagut o nane ve a Natuna Piran."

Saxanu Rabuna Ri Buk Waan Xuvul Pa Yesus

Mt 4:18-22; Mk 1:16-20; Lk 5:2-11

³⁵ Xe mafu saa xo, na Jon taxa tigina fulaa la xasa nobina pave xuvul pana ro fefeng sina. ³⁶ E layaan nane xalum na Yesus a sangas liu ete nane kuus, "Xalume, a Natuna Sipsip sina Piran!"

³⁷ Layaan a ro fefeng sina re langai a ferawaian sina, re usi moxo na Yesus. ³⁸ Na Yesus a gilim e xalum nare e fin nare, "Rao me sou?"

E re kuus, "Raabai, (A malasuf ina vapaling aanabe' ve 'Tisa' o Mataa ina

Fepitaa) nano, no taxa mamatef faa?"

³⁹ Nane sui nare, "Filimaan e me taa xalume." E rutul paan e rutul fe savat la lifu aava nane mamatef lana e re waan xuvul pana la vung aave senaso a yaan ve faasilak 4 oklok la leaaf.

⁴⁰ E saxa ire aava fo langai a kuusan si Jon e mui a usi na Yesus, isina na Endru, na ti Saimon Pita. ⁴¹ Nane fe tingin na tina, na Saimon, e xuus malaane, "Maame fo tingin a Mataa Failai, na Messia."* ⁴² E nane lisan ete xe si Yesus. Na Yesus a xalume e kuus, "Nano, no Saimon, a lak si Jon taasaxa ri taa xali nano pa Sifas." (Layaan no taa puk a isin aanabe' i taa fe savat 'Pita' e voxo taara xalie pa Saimon Pita)

⁴³ Xe mafu saa xo, na Yesus a buk rao i taa paan xe Galili. Nane tingin na Filip e xuuse, "Usiau!"

⁴⁴ A fufubina si Filip ve pe Betsaida, malaan se Endru narie Saimon Pita. ⁴⁵ Na Filip fe tingin na Nataaniel e a xuuse, "Nemaam fo tingine xo, nane aava na Moses fo kala sena lana mu vuputkai e lana xakalayan sina mu rabuna ina kuus fatuxai, na Yesus a lak si Yosep ti Nasaret."

⁴⁶ E na Nataaniel a fine, "Ai, a fexaxaas ta mo roxo i taa savat ti Nasaret?"

E na Filip a xuuse, "Filimaan xuvul paga e no maa xalume."

⁴⁷ Na Yesus a xalum na Nataaniel i taxa filimaan e nane kuus sena, "Kaalum,

* **1:41:** Layaan no taa puk a isin Messia lana pok Griik i taa savat 'na Kraiss.'

nabe' ve saxa mataa Israel tuuna e nane pi vibit."

⁴⁸ Na Nataaniel a fine, "Malaafaa no texaas sega?"

E na Yesus a suie, "Paamuin na Filip fe xel nano ne fo xalum nano, no taxa nai lapaana wai xakaap."

⁴⁹ Na Nataaniel a suie, "Mataa ina Fepitaa, nano, no Natuna Piran; nano, no Piran King sina mu Israel."

⁵⁰ Na Yesus a xuuse, "Nano, no namkai sega senaso ne xuus nano o ne fo xalum nano lapaana wai xakaap? Ai, no taa xalum a maana mo lava sena mo aanabe'."

⁵¹ E mui a xuus fulane, "Tuna paaliu, no taa xalum a xunavata i taa talakas e mu angelo sina Piran ri taxa laak xe pave e sivimaan xuluna Natuna Mataa."

2

Na Yesus A Fasavat A Wain Pana Raarum

¹ A yaan talatul lamina, a fenamo ina tamaian a savat la bina Kena pe Galili. E nari, ri xel na nina Yesus o i taa fe waan pave. ² Ri xel na Yesus xuvul pana maana fefeng sina, rao ri taa waan pave sait la fenamo. E voxo nari xapiak ri fe waan. ³ E layaan a wain a taxapus na nina Yesus a xuuse, "Nari, ri fo piau ta wain!"

⁴ E na Yesus a suie, "Aang, taasaxa xenaso no taxa xususau pana? A yaan siak pife savat lunai."

⁵ Taasaxa na ninana a xuus a mu sisiak pave, "A so ta mo i taa fasei nami pana, mi taa vile."

⁶ La faasilak, a toxan a mu vaan pisaxa ina raarum aava ri vesane pana faat, ri taxa tigena. Ri toxan a raarum xena xamak a mari mu Juda malaan sena vilaana ina lotu siri a kuus pana. E mu vaan ri molava e nari saxa saxa ri toxan a 'lita' 100 o 150.

⁷ E na Yesus xo a xuus nari mu sisiak, "Fabas a mu vaan pave pana raarum." E voxo ri fabas nari e ri fe bas soliu.

⁸ E nane fasei nari, "Lavaxa, pituf saa e lisane xe sina mataa aava paamuian a mu tatavai."

E ri pituf lisane xe sina. ⁹ Layaan a paamua ina fenamo fo num a wain aava fo mo raarum nane xelmaan a mataa fa'ui aava tamai. A paamua ve a vungut sena fufuna wain aave, taasaxa mu sisiak ri texaas. ¹⁰ E a paamua a xuus a mataa fa'ui, "A mu matalava, ri fuuna tavai a mu rabuna pana wain roxo paamua e layaan ri fo num temasaat ri taa tavai nari pana wain a pife roxo temasaat; taasaxa nano, no fo faxarang a wain roxo paaliu e mo nabe' mon no fasavate."

¹¹ Nabe' ve a mo fa'ipul mata aava na Yesus a vesane e nane vile la bina Kena pe Galili. Nane faxalit famatavas a roxoyan sina e voxo a mu fefeng sina ri namkai sena. ¹² Lumui nane sivi xe paa Kapanam, nane e na ninana xuvul pana mu tina e mu fefeng sina, nari xapiak ri fe taagul pave pana saxano yaan.

Na Yesus A Xup Tapin Nari, Ri Taxa Faasot Lana Lifu Lotu

Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46

¹³ Layaan a Fenamo ina Paaliuan sina mu Juda a savat faasilak, na Yesus a laak xe Jerusalem. ¹⁴ Lana nobina aava fakaliuan a Tang lifu lotu pave nane xalum a mu rabuna ri taxa faasot pana bulmakau e sipsip e vaalus. E saxanofuna ri taxa nai la mu ivin xena xul faat sina mu rabuna. ¹⁵ E voxo nane vesan a mo ina fesipan pana mu yeis e nane fexup nari xapiak ti lana nobina ina lifu lotu. A xup a mu bulmakau e sipsip e nane tapin xolan a faat sina mu rabuna ina xul faat e puk tapin a mu ivin siri. ¹⁶ E ferawai faagut xe siri aava ri faasot pana vaalus, "Siak tapin et a mo aanabe! Malaafaa mi fexaxaas sena vil a Lifu si Tamaang malaan sena lifu ina faasot?"

¹⁷ A mu fefeng sina ri lamon fa'uli a xakalayan aanabe': "A sei soxotaana Lifu siim i taa vawau."

¹⁸ A mu matalava Juda ri fine, "A so ta fakalimaan no taa faxalit nemaam pana xena turoxo pana vilaana siim?"

¹⁹ E na Yesus a sui nari, "Kawaasan xapin a lifu lotu aanabe' e lana yaan talatul mon ne taa siak fati fulane."

²⁰ E mui a mu Juda ri kuus, "Ai, ri fo faisok pana mariaas sangafilu talafaat pana pisaxa xena vesan a lifu lotu aanabe' e nano, no taa vil

fatigineie lana yaan talatul, bo?" ²¹ Taasaxa nane taxa ferawai sena vipin sina, a lifu lotu sina Piran. ²² Layaan nane fo to fa'ulaa ti lana ma-maat, a mu fefeng sina ri lamon fa'uli a kuusan sina e voxo ri namkai sena mu xakalayan e ferawaian aava na Yesus fo kuusane.

²³ Layaan na Yesus a taagul pe Jerusalem la Fenamo ina Paaliuan a mu rabuna xaves ri namkai sena layaan ri xalum a maana fakalimaan aava nane taxa vile. ²⁴ Taasaxa nane pife turoxoian a mu lamonan siri sena, senaso nane masam faroxo sena vilaana sina mu rabuna ²⁵ e nane pife langai ta ferawaian sina mataa sena rabuna senaso nane fatak a texaas sena so ta lamonan taxa waan sina mu rabuna.

3

Na Nikodimaas A Savat Si Yesus

¹ Saxa Ferasi aava saxa piran sina mu matalava Juda, a isina na Nikodimaas ² a savat si Yesus la vung e kuus malaan, "Mataa ina Fepitaa, maam texaas o no fo filimaan xe nabe' ti la bina sina Piran xena vil a faisok ina fepitaian. Maam lamon malaan senaso a mataa sang mon pife fexaxaas sena vil a maana mo fa'ipul malaan sema, tamo Piran pife waan xuvul pana."

³ Na Yesus a suie, "Tuuna paaliu ne xuus nano, tamo ta mataa i taa pife luxan fulaa ti laa'ui, i taa pife xalum a fatataganan sina Piran."

⁴ Na Nikodimaas a fine, "Malaafaa a mataa vaiak i taa luxan fulaa? Fexaxaas i taa laak fulaa la xu ninana e taa luxan fulaa?"

⁵ E na Yesus a sui fulane, "Tuuna paaliu ne xuus nano, tamo ta mataa a pife luluk pana raarum e pana Vovau nane pife fexaxaas sena laak lana fatataganan sina Piran. ⁶ Lamon pana ferawaian aanabe': layaan a tefin taa luk a laki taa savat mataa tuuna, bo? Taasaxa, a Vovau i taa luluk pana mo ina Vovau. ⁷ Muta ipul sena ferawaian ne xuus nano pana. Nami xapiak mi taa luxan fulaa ti laa'ui. ⁸ A reref i taxa fiit xolai laso ta bina a vubuxane e nami, mi langaie taasaxa mi vungut o a reref fo savatmaan ti faa o a so ta bina i taa falet xe lana. E voxo a mu rabuna aava ri luxan sena Vovau, ri fexaxaas paaliu malaan sena reref."

⁹ Na Nikodimaas a fia'i malaan, "Maana mo aanabe', ri taa savat malaafaa?"

¹⁰ Na Yesus a xuuse, "Nano, no Mataa ina Fepitaa ti Israel e no pife masam sena maana mo aanabe'?"

¹¹ Tuuna paaliu ne xuus nano, maam ferawai sena maana mo maam texaas sena e kuus pana maana mo maam fo xalume taasaxa piau ta saxa simi fesiak tuunei a kuusan simaam.

¹² Tamo ne ferawai tuuna xuvul pami sena maana mo ti la xavala e mi pife namkai sena ferawaian siak malaafaa mi fexaxaas sena namkai layaan ne ferawai pana mo ti la xunavata? ¹³ A

Natuna Mataa, nane sang mon a sivimaan ti laa'ui la xunavata e piau ta mataa fulaa fo waan pe laa'ui. ¹⁴ Na Moses fo yaas fati a tiui 'braas' pe la bina vingil e mui a Natuna Mataa i taa yaas fatian malaan ¹⁵ talo a mu rabuna xapiak aava ri namkai sena, ri taa toyan a toyan vulai, vulai.

¹⁶ "Senaso, a Piran a vubuxan xasingit a mu rabuna xapiak la xavala e voxo nane turoxo pana maatan sina Lak Tomexaan Fatak sina talo nase' ta mataa aava i taa namkai sena, i taa pife maat, taasaxa i taa toyan a toyan vulai, vulai. ¹⁷ A Piran pife feng a Lak Tomexaan sina xena lišan a fakasanaman xe sina mu rabuna xapiak, piau. Nane tavaie pana faisok xena fakaxupaana mu rabuna. ¹⁸ Nase' ta mataa aava namkai sena i taa pife tiisan; nane aava bai namkai sena, a mataa aave fo tiisan xo senaso nane pife namkai sena Lak Saxa Fatak sina Piran. ¹⁹ E a tiisan taa savat malaan: a malang fo savat xuluna xavala, taasaxa mu rabuna xapiak ri vubuxan a suk e ri baian a malang senaso a mu vilaana siri, ri saat paaliu. ²⁰ A mu rabuna aava ri bilai fasaat, ri baian a malang e ri pi sasangas lana malang senaso ri mataut o mu vilaana saat siri taa savat la matavas. ²¹ Taasaxa nari aava ri fuuna taagul lana tuunayan, ri sasangas lana malang e voxo a malang taa faxaalit o a Piran va fufuna

mu vilaana roxo siri.”

A Kuusanaan Na Yesus Si Jon Ina Fasufan

²² Lamina mu yaan aanabe' na Yesus nari mu fefeng sina ri falet xe la xobingil pe Judia e pave nane irimai xuvul pari e fasuf a saxano rabuna. ²³ E na Jon vaxa, taxa fasuf a mu rabuna sait e nane taxa taagul pe Enon faasilak se Selam senaso a raarum molava taxa waan pave e mu rabuna xaves ri fuuna savat xena fasufan. ²⁴ (A yaan aanabe' ve paamuina vipisan si Jon.) ²⁵ E saxano fefeng si Jon xuvul pana saxa matalava sina mu Juda ri fetok sena vilaana ina fasufan lana vuputkai siri. ²⁶ Ri fe savat si Jon e ri xuuse, “Mataa ina Fepitaa, a mataa aava waan xuvul pama la xasa paxasing ina Raarum Jordan — nane aava no fo kuusane — nane vaxa, i taxa fasuf a mu rabuna e nari xapiak, ri taxa lo falet xe sina.”

²⁷ Na Jon a sui nari, “A Piran pe la xunavata i taa lamon pana so ta mo i taa tavai a mataa pana e a mataa taa siak a maana mo aave. ²⁸ Nami fatak mi texaas o ne kuus malaan: ‘Nenia, ne pife Krais, a Mataa Failai, taasaxa nenia, ne fo fengan paamuine.’ ²⁹ A tefin va mo sina lavana. A fesing sina lavana aava fuuna fangasixe, a waan bang xena langaiaana e layaan a langai a ling ina, nane i taa faamamaas. A faamamaasan aave ve siak e naboxo ne fo bas paaliu

pana. ³⁰ A mo roxo o a isina i tafe molava e isaak tafe modak.

³¹ “A Saxa aava savat ti laa'ui i taa paamuian a maana mo xapiak e nane aava savat ti lapia nane a mo ti la xavala e nane ve taxa ferawai malaan sena saxa ti la xavala. Ne kuus fulaa o nane aava savat ti la xunavata i taa paamuian a maana mo xapiak. ³² Nane taa kuusan a maana mo xapiak nane fo xalume e fo langaie taasaxa mu rabuna ri bai langai a kuusan sina. ³³ Taasaxa mataa aava langai e namkai sena, nane taxa faxaalit o a ferawaian sina Piran a tuuna. ³⁴ Nane aava Piran fo fenge, nane taxa ferawai pana ferawaian sina Piran e a Piran fuuna feng a Vovau sina e a Vovau sina i taa pife taxapus. ³⁵ Na Tamana pe la xunavata nane vubuxan xasingit a Natuna e voxo fo tavaie pana maana mo xapiak. ³⁶ Nase' ta mataa i taxa namkai se Natuna a toyan a toyan vulai, taasaxa nase' ta mataa i taa baiian a Natuna i taa pife siak a toyan senaso a maraleian sina Piran taa waan xuluna mataa aave.”

4

Na Yesus Narie Na Tefin Ti Sameria

¹ Nari mu Ferasi ri langai o a mu rabuna aava ri siak a fasufan si Yesus e ri usie, ri rabuna xaves paaliu seri aava ri usi na Jon ² taasaxa pife na Yesus ve taxa fasuf nari, a mu fefeng sina ri taxa

fasuf nari xapiak. ³ E layaan na Yesus a texaas sena lalamonan siri mu Ferasi, nane ta'ulan a maana mu bina Judia e fe ulaa fulaa xe la mu bina pe Galili.

⁴ Layaan ri taxa ulaa saa, nane e mu fefeng sina, ri fe sangas dal a bina Sameria. ⁵ E ri fesavat la saxa bina pe Sameria ri xalie pa Saikar. A bina ve taxa waan faasilak la bina aava na Yaakop fo tavai a lak sina, na Yosep, pana. ⁶ A raakaaf ina raarum na Yaakop fo xafe, taxa waan pave. A bina xo fo paanaas e na Yesus a maagus fadak sena sangasan sina e voxo maa nai la vangana raakaaf.

⁷ Layaan a saxa tefin ti Sameria a savat xena pituf raarum na Yesus a fine, "A fexaxaas no taa tavaiau pana raarum?" ⁸ (A mu fefeng sina ri fo laak xe lana bina aapave xena maraan fanganan.)

⁹ A tefin ti Sameria a xuuse, "Nano, no mataa ti Judia e nenia, ne tefin ti Sameria. Xenaso no nungau pana raarum?" (A mu Juda ri pi fesingan a mu Sameria.)

¹⁰ Na Yesus a suie, "Tamo no texaas sena tatavaian sina Piran e no masam faroxo sese' fo nung nano pana raarum, naak no tamaa nunge e i taa tavai nano pana raarum aava toxan a toyan."

¹¹ E a tefin a xuuse, "Matalava, no piau ta mo xena pituf raarum e a raakaaf aanabe' a tu. No taa pituf raarum ina toyan faa?"

¹² Nano, no matalava molava sena butaara na Yaakop aava

tavai netaara pana raakaaf aanabe', bo? Nane fatak fo num a raarum ti lana e fulaa a mu rafulak sina e mu tiir, sipsip e bulmakau sina vaxa, ri num ti lana."

¹³ E na Yesus a suie, "Nase' ta mataa aava num a raarum aanabe' i taa ma'iu fulaa, ¹⁴ taasaxa nase' ta mataa i taa num a raarum ne tavaie pana, i taa pife ma'iu fulaa. Tuuna a raarum ne tavaie pana i tafe savat malaan sena matana raarum pe la xunus ina e a mataa aave i tafe bas pana toyan vulai, vulai."

¹⁵ E a tefin a nunge, "Matalava, tavaiau pana raarum aanabe' talo ne taa pife ma'iu e ulaa xe nabe' xena pituf raarum fulaa."

¹⁶ E nane xuuse, "Falet, fe xel na lavaam e me ulaa-maan."

¹⁷ E nane suie, "Nenia, ne piau ta lavaak."

E na Yesus a xuuse, "No kuus tuuna layaan no kuus o no piau ta lavaam. ¹⁸ A mo tuuna o no fo toxan a mu lavaam pama e a mataa aava no taxa taagul xuvul pana naboxo a pife lavaam. Aang, a ferawaian no kuu-sane monabe' mon a tuuna paaliu."

¹⁹ "Ai, matalava" a tefin a kuus, "Naboxo ne texaas o nano, no saxa mataa ina kuus fatuxai. ²⁰ A mu bu-maam ri naangus xuluna put aanabe', taasaxa nami mu Juda mi kuus faagut o a bina ina naangusan tuuna sitaara i taxa waan pe Jerusalem."

²¹ E na Yesus a kuus xe sina, "Langai faroxoiau; saxa

yaan i taa savat e a naangu-san xe sina Tamataara i taa pife waan xuluna put aan-abe' o pe Jerusalem. ²² Nami, mi nangus a mo mi pife masam sena; maam nangus a saxa maam texaas sena, senaso a fufuna fakaaxupan a savat la palou ina mu Juda. ²³ Taasaxa a yaan i taa savat e naboxo taxa waan faasilak, layaan a mu rabuna aava ri namkai tuuna ri taa nangus na Tamataara pana vovau e pana lamonan tuuna. E voxo na Tamataara taxa seng a mu rabuna ri fexaxaas xena nangus tuuneie. ²⁴ A Piran ve a vovau e nari aava rao ri nanguse, ri taa nanguse pana vovau e pana lamonan tuuna."

²⁵ A tefin a xuuse, "Ne texaas o a Mataa Failai (nane aava ri xalie pa Kraisi) i taxa filimaan. E layaan i taa savat i taa xuus fatexaas netaara pana maana mo xapiak."

²⁶ E na Yesus a xuuse, "Nenia mon ne mataa aave; naboxo taare taxa irimai."

A Mu Fefeng Ri Savat Ulaa

²⁷ E monabe' mon a mu fefeng si Yesus ri savat e ri maa ipulane taxa irimai xuvul pana tefin, taasaxa piau ta saxa a fine o "A so to mo no vubuxane?" o "Xenaso no irimai xuvul pana?"

²⁸ A tefin xo, a ta'ulan a vuk ina pituf raarum e falet xe la bina e fe xuus a mu rabuna, ²⁹ "Filimaan e mi maa xalum a mataa aava xuus fatexaasau pana maana mo xapiak aava ne fo mo vile. Naak, nane ve a Mataa Failai?" ³⁰ Nari, ri savat xe

lamalei sena bina e ri fepaan xe sina.

³¹ La noyaan aave xo, a mu fefeng ri xuuse, "Mataa ina Fepitaa, no fangan saa xalak."

³² E nane sui nari, "Nenia, ne toxan a fanganan aava mi vungut sena."

³³ E mu fefeng ri ferawai la palou iri xa o "Naak, a saxa mataa fo tavaie pana fanganan?"

³⁴ Na Yesus a xuus nari, "A fanganan siak a malaan, ne taxa vil a vubuxanan sina Saxa aava fo fengau e vaxa xena fataxapin a faisok sina.

³⁵ Mi fuuna ferawai malaan bo? 'A fulun talafaat e a yaan ina faxuvul a fanganan taa savat.' Taasaxa ne xuus nami: kaalum xolai, xalum a mu uma, naboxo ri fo matoxol e ri fo fexaxaas sena faxuvulan. ³⁶ E naboxo a mataa ina siaxaana fanganan i taxa faisok pana faxuvulaana e i taa siak a mamareiai sina. E a mo nane taxa faxuvule ve a toyan vulai, vulai. E voxo a mataa aava xapis a kam ina fanganan e a mataa aava siak faxuvul a fanganan re taa faamamaas xuvul. ³⁷ E voxo a ferawaiian ti kavai aanabe' a tuuna o saxa i taa xapis a kam ina fanganan e xasafuna i taa faxuvul a fanganan ina. ³⁸ Nenia, ne feng nami xena siak faxuvul a fanganan aava paamua mi pife faisoxane. Saxanofuna ri fo faisok faagut pana e nami, mi taxa faisok xuvul pari layaan mi taxa siak faxuvul a fanganan aave.

A Mu Sameria Xaves Ri Namkai

³⁹ A mu Sameria xaves ti la bina aave ri namkai se Yesus sena ferawaian sina tefin aave layaan nane kuus, "Nane xuus fatexaasau pana maana mo xapiak aava ne fo mo vile." ⁴⁰ Layaan a mu Sameria ri savat si Yesus ri nunge o i taa taagul xuvul pari. E nane taagul la palou iri fefexaxaas sena yaan taragua. ⁴¹ E a rabuna xaves ri namkai senaso ri langai a ferawaian sina.

⁴² E ri xuus a tefin aave, "Maam namkai naboxo taasaxa fufuna namkaian simaam pife sena ferawaian siim. Nemaam fatak fo langaie e maam texaas tuuna o a Mataa aanabe' ve i taa fakaxup a mu rabuna la xavala.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Lak Sina Matalava

⁴³ Lamina yaan taragua aave nane ta'ulan nari xena falet xe puua Galili. ⁴⁴ (Paamua na Yesus fatak fo kuus sena mu rabuna ina kuus fatuxai o a mu rabuna ti la fufubina siri ri taa pife suaian nari.) ⁴⁵ Layaan nane savat pe Galili, a mu Galili ri faamamaas sena, senaso nari vaxa ri fo falet xe Jerusalem e ri waan pave la Fenamo ina Paaliuan. E ri fo xalum a maana mo xapiak nane fo vile pave.

⁴⁶ E nane savat fa'ulaa la bina Kena pe Galili, a bina aava nane fo puk a raarum e fasavat a wain. E pave saxa matalava sina piran king taxa waan bange e a

lak sina taxa mati giis pe Kapanam. ⁴⁷ A mataa aave a langai o na Yesus fo savat pe Galili ti Judia. E nane falet xe sina e nung faagutane o i taa fe vil faroxoi a lak sina aava faasilak i taa maat.

⁴⁸ E na Yesus a kuus, "Nami mu rabuna mi lamon malaan: tamo mi tamaa xalum a mo fa'ipul o a mo ina gutan mi taa namkai."

⁴⁹ Taasaxa matalava sina piran king a xuuse, "Piran, filimaan ulaa lak siak i tamaa maat."

⁵⁰ Na Yesus a xuuse, "Ulaa saa. A lak siim i taa to."

E a matalava a namkai pana ferawaian na Yesus a xuuse pana e falet. ⁵¹ Layaan nane taxa falet e pife savat lunai, a mu sisiak sina ri maa fesuaiane la salan e ri xuuse o a lak sina i taxa waan faroxo. ⁵² E nane fin nari, "Laso ta yaan a lak siak fo savat faroxo?"

E ri suie, "Lanef, faasilak la paanaas, a giisan sina ta'ulane."

⁵³ E a tamana lak a texaas o a yaan aapave a yaan fatak aava na Yesus fo xuuse, "A lak siim i taa to." E voxo a mataa aave e maana rabuna lana lifu sina ri namkai se Yesus. ⁵⁴ A mo aanabe' a fataraguaiana fakalimaan aava na Yesus a vile layaan nane falet xe Galili ti Judia.

5

Na Yesus A Vil Faroxoi A Mataa La Raarum Betesda

¹ Saxanu yaan lumui na Yesus a laak xe Jerusalem xe la fenamo lava sina mu Juda. ² E pave la bina Jerusalem,

faasilak la matana bina ri xalie pana Yalaxau sina mu Sipsip, ri toxan a bina pana raarum xena susuuf, lana pok bina Erameik ri fuuna xalie pana Betesda. E a bina raarum aanabe' a toxan a 'veraanda' pama a fakaliuane. ³ La bina aapave, a mu rabuna pana matafanan ri fuuna faxuvul, a maana buk rabuna malaan: a mataa piif, mataa pana kana tapil, o a mataa pana kana o mana maat. Nari, ri fuuna waan bang a faburaaxan ina raarum. ⁴ Senaso la saxano yaan a angelo i taa sivi xe pave e i taa faburaak a raarum. E nase' ta mataa i taa du paamura lana raarum lamina faburaaxan ina, a mataa aave i tafe roxo fulaa sena so ta giisan aava fo sipe. ⁵ Lavaxa, saxa mataa taxa mati pave fo toxan a giisan pana mariaas sangafilu talatul pana pisiktul. ⁶ Layaan na Yesus a xalume, nane texaas o a mataa aave fo waan lokavai paaliu e a xuuse, "No vubuk roxo fulaa?"

⁷ E a mataa pana giisan a suie, "Matalava, ne piau ta mataa xena xavang faduiiau lana raarum layaan a angelo fo faburaaxe, la yaan ne taxa rao ne du a xasa mataa fo du paamuin nenia."

⁸ E na Yesus a xuuse, "Tamasiak, siak a ivin siim e no sangas." ⁹ E monabe' mon a mataa aave a savat roxo e nane siak a ivin sina e sangas.

A yaan aanabe' ve a Yaan ina Fangaafusan. ¹⁰ E voxo a mu matalava Juda ri xuus

a mataa aava fo roxo fulaa, "Nabe' ve a Yaan ina Fangaafusan, pife roxo no taxa yaas a ivin siim!"

¹¹ E nane sui nari, "A mataa aava vil faroxoiau a xuusau, 'Siak a ivin siim e no sangas.'"

¹² E ri fine, "Nase' ta mataa a xuus nano, 'Siak a ivin siim e sangas?'"

¹³ Taasaxa, a mataa aava vil faroxoian, a vungut o nase' ve fo vil faroxoie. E na Yesus fo laak malit senaso a malila molava ri waan la bina aapave.

Na Yesus Fepitaa Pana Tamana Narie Natuna

¹⁴ Mui xo, na Yesus a tingin a mataa aave lana tang lifu lotu e xuuse, "Kaalum, no fo vil faroxoian, muta faasaal fulaa, tamo no bilai fasaat naak a mo saat sena giisan siim tamaa savat la toyan siim." ¹⁵ E a mataa aave a paan e fe xuus a mu matalava Juda o na Yesus mon fo vil faroxoie.

¹⁶ E voxo lamina yaan aanabe' a mu matalava Juda ri vil pengan na Yesus senaso nane fo vil a mo fa'ipul aanabe' la Yaan ina Fangaafusan. ¹⁷ E na Yesus a xuus nari mu matalava Juda, "Mi lamon o na Tamaang taxa fangaafus sena faisok sina, bo? Piau! Naboxo nane taxa faisok e nenia vaxa, ne taxa faisok malaan sena." ¹⁸ E voxo nari mu matalava Juda ri faagut paaliu pana punuk na Yesus senaso ri lamon o i taxa kawaasan a Yaan ina Fangaafusan e fulaa ri baian nane kuus o a Piran ve na

Tamana. Layaan nane kuus malaan ri texaas o nane kuus o nane e a Piran, re fexaxaas.

¹⁹ Na Yesus a xuus fulan nari, "Tuuna paaliu ne xuus nami, na Natuna mon, a pife fexaxaas sena vil ta saxa mo. Nane a fexaxaas i taa vil a mo aava nane fo xalum na Tamana vile. E voxo so ta vilaana na Tamana taxa vile, na Natuna taa usie sait. ²⁰ Senaso na Tamana a vubuxan xasingit na Natuna e nane taxa faxalite pana maana mo xapiak aava nane taxa vile. A mo fa'ipul mi fo xalume, na Tamana taa faxalit na Natuna pana maana mo molava sena e voxo mi taa ipul temasaat seri. ²¹ Na Tamana a fexaxaas sena yaas fatiginei a mu mamaat e tavai nari pana toyan, bo? E na Natuna vaxa taa tavai nari aava nane taa siak fati nari, pana toyan.

²² Ne kuus tuuna, na Tamana taa pife tiis ta saxa mataa. A maana mo xapiak ina tiisan na Tamana fo tavai na Natuna pana ²³ talo nari mu rabuna xapiak taa suai se Natuna malaan se' ri suai se Tamana. Na Tamana fo feng na Natuna e nase' ta mataa i taa pife suaiane, i taa pife suaian sait na Tamana.

²⁴ "Ne xuus tuunei nami, tamo ta mataa aava langai a ferawaian siak e namkai sena Saxa aava fo fengau, a mataa aave a toyan vulai. E nane aave i taa pife xalum a yaan ina tiisan senaso nane fo xasliu a maatan e taxa to. ²⁵ Ne xuus tuunei nami fulaa: saxa yaan taxa filimaan e fo savat naboxo, e la yaan aave

a mu mamaat ri taa langai a ling i Natuna Piran e nari aava ri langai faroxo ri taa to.

²⁶ Na Tamana a fufuna toyan, bo? E vaxa nane siak fati na Natuna talo i taa waan a fufuna toyan sait. ²⁷ E saxa mo fulaa, nane fo tavaie pana ngavuk ina tiisaana maana mo xapiak senaso nane ve a Natuna Mataa.

²⁸ "Muta ipul sena ferawaian aanabe', senaso a yaan taxa filimaan e lana yaan aave a maana rabuna aava ri fo maat e ri taxa waan la bina mamaat, ri taa langai a ling i Natuna, ²⁹ e ri taa savat xe sina. Nari aava mu vilaana siri roxo ri taa siak a toyan vulai e nari aava mu vilaana siri pife roxo ri taa siak a fakasanaman. ³⁰ Nenia, ne piau ta gutan xena vil ta saxa mo; ne taxa titiis fexaxaas sena ferawaian sina Tamaang e a tiisan siak a fatak senaso ne pife usi a vubuxanan siak, ne taxa usi a vubuxanan sina Saxa aava fo fengau.

A Mu Kuusan Se Yesus

³¹ "Tamo nenia fatak ne kuusanau, a kuusan siak a pife fexaxaas. ³² Taasaxa toyan a saxa fulaa aava kuusanau e nenia, ne texaas o a kuusan sina sega a tuuna.

³³ "Mi fo fin na Jon e nane fo ferawai fatak. ³⁴ Nenia, ne pife lalamon faagut sena kuusan siri mu rabuna mon, taasaxa ne xuus nami pana talo mi taa fakaaxupan. ³⁵ Na Jon a malaan sena laam aava taxa raam e lang faagut e mi

fo faamamaas pana malangan sina pana saxano yaan mon.

³⁶ “Taasaxa a kuusan sega a molava sena kuusan si Jon. A mu faisok aava na Tamaang fo tavaiau pana xena fataxapine, a maana faisok aave nenia, ne taxa vile. A mu faisok aanabe' ri kuusanau sait e ri faxalit nami o na Tamaang fo fengau. ³⁷ E na Tamaang aava fo fengau, nane vaxa fo kuusanau. Mi pi lalangai a ling ina e mi pi xaxalum a vipin ina. ³⁸ A ferawaian sina a pife taagul la xunus imi senaso mi pife namkai sena saxa aava nane fo fenge. ³⁹ Mi taxa seng, seng vulai lana Xakalayan ina Ferawaian sina Piran senaso mi lamon o a toyan vulai taxa waan lana, taasaxa a Xakalayan aanabe' taxa kuusanau ⁴⁰ e mi bai filimaan xe siak xena siak a toyan aanabe'.

⁴¹ “Nenia, ne pife lalamon temasaat pana suaian sina mu rabuna, ⁴² taasaxa ne texaas o nami, mi piau ta vubuxan xasingitan sena Piran la xunus imi. ⁴³ Ne fo savat nabe' lapaana isina Tamaang e mi pife suaian nenia. Tamo ta saxa mataa i taa savat lapaana isin sina fatak mon, mi taa suaian nane, bo? ⁴⁴ Malaafaa mi fexaxaas sena namkai layaan mi lalamon temasaat sena suaian simi e mi pife seng a suaian aava Piran fatak a fexaxaas sena tavai nami pana.

⁴⁵ “Muta lamon o nenia, ne taa gel tifi nami la mata

Tamaang, piau. Na Moses aava mi lamon o i taa xavang nami, nane ve i taa gel tifi nami. ⁴⁶ Tamo mi fo namkai sena Xakalayan si Moses mi taa namkai sega senaso nane fo kala sega. ⁴⁷ Tamo mi pife namkai sena Xakalayan sina, malaafaa mi taa namkai sena ferawaian siak?”

6

Na Yesus A Fafangan A Rabuna 5,000

Mt 14:13-21; Mk 6:32-44; Lk 9:10-17

¹ Lumui na Yesus a laak xuluna xaati e falet xe la xasa paxasing ina Laman Galili; ri xalie pana Raarum Taibirius.

² A toxan a tang malila taxa usie senaso ri fo xalum a maana mo fa'ipul aava nane fuuna vile xena vil faroxoi a mu rabuna pana giisan. ³ Na Yesus a ung e laak xe xuluna put e fe nai pave xuvul pana mu fefeng sina. ⁴ A fenamo molava sina mu Juda, a Yaan ina Paaliuan, fo faasilak.

⁵ Na Yesus a kaalum e xalum a tang malila taxa savatmaan xe sina e nane fin na Filip, “Taara taa maraan a bret fexaxaas xena fafangan a mu rabuna aapave faa?” ⁶ Nane kuus malaan senaso nane buk tafang mon na Filip, taasaxa nane fatak xa a texaas o so ta mo nane i taa vile.

⁷ Na Filip a suie, “Ai, tamo ne faisok pana fulun pisik-tul, ne pife fexaxaas sena maraan a bret fexaxaas xena fafangan nari xapiak pana xavil modak, modak.”

⁸ Taasaxa saxa fefeng, na Endru, na ti Saimon Pita, a kuus, ⁹ "A toxan a saxa lak modak nabe' pana bret baali pama e a din taragua; taasaxa fanganan modak malaan a pife fexaxaas xena fafanganan nari xapiak."

¹⁰ Na Yesus a kuus, "Xuus a mu rabuna o ri taa nai." A bina aave ve toxan a yi e mu tomexaan xo ri nai su' e a xakatan siri ve faasilak 5,000. ¹¹ Na Yesus a siak a bret baali e fenung e kuus faasiroxo paaliu xe sina Piran. Mui nane viak a bret e tavai a mu rabuna aava ri nai xolai pana e nane vil malaane pana din sait. E mu rabuna xapiak ri siak fanganan fefexaxaas sena vubuxanan siri.

¹² Layaan ri fo maasi xo, na Yesus a xuus a mu fefeng sina, "Faxuvul a mu xavil xapiak aava ri taxa waan senaso ne buk o piau ta saxa xavil i taa milung."

¹³ Lavaxa, ri faxuvule e ri fabas a bi sangafilu saxa pana taragua pana mu xavil ina bret baali aava waan lamina fanganan.

¹⁴ A mu rabuna ri xalum a mo fa'ipul aava na Yesus fo vile e ri kuus, "A tuuna, nane ve a Mataa ina Kuus Fatuxai aava kavai ri fo kuus o i taa filimaan xe la xavala."

¹⁵ E voxo na Yesus fo texaas o nari rao ri taa yote e ri taa fatigineie malaan sena 'king' siri e nane sang mon fe laak fufunai xe xuluna put.

Na Yesus A Sangas Xuluna Laman

Mt 14:22-33; Mk 6:47-51

¹⁶ Lavaxa, a bina xo leaaf paaliu e mu fefeng si Yesus ri sivi xe la gun. ¹⁷ Ri xawas xuluna xaati e rao ri taa falet xe Kapanam. A bina xo suk e na Yesus a pife savat siri lunai.

¹⁸ Ri taxa falet e a tof a savat siri senaso a reref molava taxa tigina. ¹⁹ Lamina yaan ri xaul, xaul naak faasilak a kilomita pama o pisaxa, ri xalum na Yesus i taxa sangasmaan xuluna laman. Nane savat faasilak la tana xaati e ri mataut fasaat paaliu.

²⁰ Nane xuus nari, "Nenia move, muta mataut!" ²¹ E ri vubuk o i taa xawas xuluna xaati e fataapus paaliu ri savat la bina aava rao ri ung lana.

²² La yaan lamina a malila aava ri waan pave la xasing ina laman, ri texaas o a xaati saxa mon fo waan pave e mu fefeng si Yesus sang mon ri fo falet taasaxa nane pife xawas xuluna xaati xuvul pari. ²³ Xasano xaati ti Taibirius ri savat xe la bina aapave; a bina aave a malila fo ngan a bret aava Memai fo fenung xuluna ²⁴ e voxo, layaan a malila ri texaas o na Yesus e a mu fefeng sina ri pife waan fulaa, nari sait ri xawas xuluna maana xaati e ri falet xena seng na Yesus pe Kapanam.

²⁵ Layaan ri tingine la xasa paxasing ina laman ri fine, "Ai, Mataa ina Fepitaa, laso ta yaan no fo savat nabe'?"

²⁶ Na Yesus a sui nari malaan, "Tuuna paaliu ne xuus nami, mi pife sengau senaso mi xalum a mo fa'ipul ne vile. Taasaxa mi sengau

senaso mi fo ngan a bret pave e mi maasi. ²⁷ Muta faisok pana maana buk fanganan aava i taa masiik, piau. Taasaxa faisok pana fanganan aava i taa waan vulai e i taa lisan a toyan xe vulai. A fanganan naang ve a Natuna Mataa i taa tavai nami pana senaso a Piran Tamataara fo siak fatie e tavaie pana gutan xena vil malaane.”

²⁸ E ri kuus, “A so ta mo maam taa vile xena vil a faisok aava Piran a vubuxane?”

²⁹ Na Yesus a sui nari, “A faisok sina Piran a malaan: ‘Mi taa namkai sena saxa aava Piran fo fenge.’”

³⁰ E ri xuus fulane, “Lavaxa, a so ta fakalimaan no taa vile talo maam taa xalume e namkai sema. No taa vil a so? ³¹ A mu butaara ri ngan a mo taara xalie pana ‘maanaa’ pe la xobingil, malaan sena Ferawaian sina Piran aava kuus: ‘Nane tavai nari pana bret ti la xunavata xena fanganan.’” *Tln 16:4,15*

³² Na Yesus a xuus nari, “Ne taa xuus tuunei nami pana fufuna ferawaian aave, na Moses pife tavai nami pana bret ti la xunavata, taasaxa a malaan, na Tamaang i taxa tavai nami pana bret tuuna ti la xunavata. ³³ Senaso a bret sina Piran a mo aava sivimaan ti la xunavata e i taa tavai a mu rabuna la xavala pana toyan.”

³⁴ E ri nunge, “Memai, tavai nemaam pana bret aanabe' vulai.”

³⁵ Na Yesus a xuus nari, “Nenia xa, ne bret ina toyan, nase' i taa filimaan xe siak i taa pife lagai e vaxa nane aava i taa namkai sega i taa pife ma'iu fulaa. ³⁶ Ne xuus nami o mi fo xalumau taasaxa mi pife namkai lunai sega. ³⁷ A maana rabuna aava Piran a tavaiau pana, ri taa tamana filimaan xe siak e ne taa pife feng tapin ta saxa mataa aava i taa savat xe siak. ³⁸ Senaso ne pife sivimaan ti la xunavata xena vil a vubuxanan siak, piau. Ne fo sivimaan xena vil a vubuxanan sina saxa aava fengau. ³⁹ E a vubuxanan sina saxa aava fengau a malaan: nari mu rabuna aava nane fo tavaiau pari, ne taa pife ta'ulan ta saxa iri. Taasaxa ne taa fatatoi fa'uli nari xapiak lana Yaan Fataxapiak. ⁴⁰ A vubuxanan si Tamaang a malaan: a maana mu rabuna aava ri xalum tuunei na Natuna e ri namkai sena, nari xo ri taa siak a toyan vulai, vulai, e fulaa ne taa fatatoi fa'uli nari lana Yaan Fataxapiak.”

⁴¹ E nari mu Juda ri feфинаas xolai se Yesus senaso nane kuus, “Nenia, ne Bret aava sivimaan ti la xunavata.” ⁴² E ri kuus, “Nane na Yesus, bo? A lak si Yosep? Na tamana narie ninana, taara texaas sere, bo? Malaafaa nane kuus: ‘Nenia, ne fo sivimaan ti la xunavata?’”

⁴³ Na Yesus a xuus nari, “Muta lo feфинаasai malaave. ⁴⁴ Piau ta saxa a fexaxaas sena filimaan xe siak tamo na Tamataara aava fengau, a pife xe. E nase' ta

mataa aava fo xelan, ne taa fatatoie la Yaan Fataxapiak.

⁴⁵ A xakalayan aanabe' taxa waan lana Xakalayan sina mu rabuna ina kuus fatuxai: 'E nari xapiak, a Piran taa fapiti nari.'

Ais 54:13

A maana rabuna xapiak aava ri fo langai a ferawaiian si Tamataara e ri fo siak a texaasan sena, nari ve ri taa filimaan xe siak.

⁴⁶ Piau ta mataa fo xalum na Tamataara taasaxa saxa aava fo sivimaan ti laa'ui sina Piran, nane sang mon fo xalum na Tamataara.

⁴⁷ Ne xuus tuunei nami, nane aava namkai i taa toyan a toyan vulai, vulai.

⁴⁸ Nenia ve ne Bret ina Toyan.

⁴⁹ A mu bumi ri ngan a 'maanaa' pe la bina xobingil, taasaxa ri femaat.

⁵⁰ Nabe' ve si a bret aava sivimaan ti la xunavata e voxo layaan ta mataa taa ngane i taa pife maat.

⁵¹ Nenia xa, ne bret i taxa to aava sivimaan ti la xunavata. Tamo ta mataa taa ngan a bret aanabe' i taa to vulai. A bret aanabe' ve a vipin iga aava ne taa lisane xena maraan fa'uli a maana rabuna ti la xavala."

⁵² E voxo mu Juda ri fetok faagut la palou iri, "Malaafaa a mataa aanabe' a fexaxaas sena tavai netaara pana vipin ina xena nganaana?"

⁵³ E na Yesus a xuus fulan nari, "Ne taxa xuus tuunei nami, tamo mi pife ngan a meska ina Natuna Mataa e mi pife num a ria ina, mi taa piau ta toyan tuuna.

⁵⁴ Nase' ta mataa taa ngan a meska

iga e num a ria iga, nane

ve, a toyan a toyan vulai

e ne taa tamana fatatoie la Yaan Fataxapiak.

⁵⁵ Senaso a meska iga a fanganan tuuna e a ria iga a mo ina numan tuuna.

⁵⁶ Nase' ta mataa i taa ngan a meska iga e i taa num a ria iga, i taa taagul lapaana gutan siak e nenia, ne taa taagul xuvul pana.

⁵⁷ Ta mataa aava i taa ngan vulanau i taa to senaso nenia, ne taxa to. A mo aanabe' a fexaxaas senaso na Tamataara fo fengau e ne taxa to vulai lapaa Tamataara.

⁵⁸ Nabe' ve a bret aava sivimaan ti la xunavata. A pife malaan sena 'bret maanaa' a mu bumi fo ngane, piau. A bret siri a pife ti votan a maatan seri.

Taasaxa nane aava i taa ngan a bret aanabe' i taa siak a toyan vulai, vulai."

⁵⁹ Na Yesus a kuus malaan layaan nane taxa fapiti nari lana lifu ina faxuvulan pe Kapanam.

Saxano Fefeng Si Yesus, Ri Ta'ulane

⁶⁰ E xaves ina mu fefeng si Yesus, layaan ri langai a ferawaiian aanabe' ri kuus malaan, "A ferawaiian aanabe' a lagaf temasaat. Nase' fexaxaas i taa langaie?"

⁶¹ Na Yesus a texaas lana xunus ina o a mu fefeng sina ri taxa fefinaas sena mo aanabe' e a xuus nari,

"A ferawaiian aanabe' naak i taxa fakasal temasaatan nami, bo?"

⁶² A so ta mo i taa savat tamo mi taa xalum a Natuna Mataa i taxa laak fa'ulaa xe la bina aava nane waan lana paamua?"

⁶³ A Vovau a tatavai pana toyan; a vipin o meska, re mo palau

mon. A mu vapaling aava ne fo xuus nami pana, nari ve ri vovau e ri toyan xana mataa. ⁶⁴ Taasaxa saxanofuna imi, mi pife namkai.” Senaso na Yesus fo texaas ti la tangpat o nase' ta mu fefeng sina ri pife namkai tuuna e nane texaas o nase' i taa pet lisane. ⁶⁵ E nane kuus fulaa, “A vilaana aanabe' a fufuna ferawaiian siak layaan ne xuus nami o piau ta mataa fefexaxaas sena filimaan xe siak tamo na Tamataara a pife xe.”

⁶⁶ Tangpat la yaan aanabe' e falet, saxano fefeng sina ri ta'ulane e ri pife sangas xuvul pana fulaa.

⁶⁷ E na Yesus a fin nari mu yaamut sangafilu saxa pana taragua, “Nami vaxa, mi buk paan patak?”

⁶⁸ E na Saimon Pita a suie, “Memai, maam taa falet xe sise'? Nano, no toyan a ferawaiian ina toyan vulai ⁶⁹ e maam fo namkai e masam tuuna o nano, no Saxa Mataa Taap sina Piran.”

⁷⁰ E na Yesus a suie, “Ne fo siak fati nami bo, nami Sangafilu Saxa pana Taragua? Taasaxa saxa la palou imi ve si Setan.” ⁷¹ Nane taxa ferawai se Judas, na natu Simon Iskeriot senaso nane a saxa sina mu Sangafilu Saxa pana Taragua e nane ve i taa pet lisan na Yesus.

7

Na Yesus A Laak Xe La Saxa Fenamo Pe Jerusalem

¹ Lamina mu yaan aanabe' na Yesus a falet e fe sangas xolai pe Galili. Nane

vil malaane senaso a mu Juda pe Judia rao ri punuxe. ² Mui xo, saxa fenamo sina mu Juda a faasilak, a Fenamo ina Sawat. ³ E voxo nari mu ti Yesus ri xuuse, “Ta'ulan a bina aanabe' e no falet xe Jerusalem talo a mu fefeng siim pave ri taa xalum a mu faisok lava aava no taxa vile. ⁴ Senaso tamo ta mataa a vubuk o a mu rabuna xaves ri taa texaas sena, i taa pife fun a faisok sina. Nano, no fuuna vil a maana mo aanabe' e voxo faxalit a mu rabuna la xavala pana.” ⁵ Ri kuus malaan senaso nari, mu fetinan vaxa, ri pife namkai sena.

⁶ Na Yesus a xuus nari, “A yaan roxo siak a pife savat lunai taasaxa nami a maana yaan xapiak ri roxo semi. ⁷ A mu rabuna ti la xavala ri pife fexaxaas sena baiian nami, taasaxa ri baiianau senaso ne fuuna kuus o a maana mu vilaana ri vivile ri saat sang. ⁸ Mi laak saa xe la fenamo aapave. Ne taa pife laak lunai senaso a yaan roxo xanak pife savat lunai.” ⁹ Nane kuus malaan e a waan su' pe Galili.

¹⁰ Taasaxa lamina yaan ri fo paan xe la fenamo, nane sait a laak saa taasaxa pife sangas la matavas, nane falet fufunai mon. ¹¹ Pave la fenamo a mu Juda ri taxa lo senge e ri kuus, “Faa ta mataa aave?”

¹² La palou ina tang malila aave ri taxa lo fefinaas xolai sena. Saxanofuna ri kuus, “Nane a mataa roxo!”

E xasanofuna ri sui nari, "Piau, nane taxa familung a rabuna xaves!"¹³ Taasaxa nari xapiak ri pife ferawai sena la matavas senaso ri mataut sena mu matalava Juda.

¹⁴ La palou ina Fenamo, na Yesus a laak xe la tang lifu lotu e fefepitaa.¹⁵ A mu matalava Juda ri ipul e ri kuus, "A mataa aanabe', piau taa mataa fe fapitie, bo? E malaafaa nane fo siak a texaasan aapave?"

¹⁶ E na Yesus a sui nari, "A fepitaian aanabe' a pife mo siak taasaxa mo sina Saxa aava fo fengau.¹⁷ Layaan ta mataa a buk usi a vilaana sina Saxa aave, i taa texaas sena fufuna fepitaian aanabe', tamo fo savat sina Piran o tamo nenia, ne ferawai lapaana gutan siak fatak.¹⁸ A mataa aava taxa ferawai lapaana gutan sina fatak nane buk siak fati a isina xa; taasaxa nane aava buk siak fati a isina Saxa aava fenge, nane ve, a mataa ina tuunayan e piau ta lalosaat fe waan sina.¹⁹ Na Moses fo tavai nami pana mu vuputkai, bo? Taasaxa piau ta saxa simi fe usi fatak a maana vuputkai. Xenaso mi taxa lo tafang pana punuxau?"

²⁰ E mu rabuna pave ri suie, "Ai, a masalai fo vao nano. Nase' taxa rao i punuk nano?"

²¹ Na Yesus a xuus nari fulaa, "A toxan a saxa faisok ne fo vile la Yaan ina Fangaafusan e mi taxa lo lamon fatateak lunai sena.²² Na

Moses fo fapiti nami pana vilaana ina vuputuk (taasaxa pife savat si Moses, a savat paamua sina mu butaara ti kawai) e a vilaana aanabe' nami vaxa mi fuuna vile la Yaan ina Fangaafusan.²³ Tamo mi taa putuk a lak la Yaan ina Fangaafusan talo mi taa pife faasaal sena vuputkai si Moses, xenaso mi taxa marala sega layaan ne vil faroxoi xapin a saxa mataa la Yaan ina Fangaafusan? ²⁴ Muta lo tiis a maana mo pana xakaalaman mon taasaxa lamon faroxoie e tiis faxaradaxe."

²⁵ Lavaxa, saxano rabuna pe Jerusalem ri fefiai malaan, "A saxa aanabe' mon ve, a mataa aava ri taxa tafang pana punuxaana, bo? ²⁶ Taasaxa kaalum, nane taxa ferawai la matavas e ri piau ta vapaling xena suaana. A fexaxaas a mu matalava sitaara ri masam o nane a Mataa Failai? ²⁷ Taasaxa taara texaas sena fufubina sina mataa aanabe' e layaan a Mataa Failai i taa savat, piau ta mataa i taa texaas sena fufubina sina."

²⁸ Layaan na Yesus taxa fepitaa pe lana tang lifu lotu nane xukulai, "Aang, mi texaas sega e mi texaas sena fufubina siak. Taasaxa ne pife filimaan lapaana gutan siak fatak. Nane aava fo fengau, nane ve a tuunayan e nane xo, mi vungut sena.²⁹ Nenia, ne texaas sena senaso ne savatmaan ti la bina sina e nane fo fengau."

³⁰ Sena ferawaian aanabe' rao ri pise taasaxa piau ta mataa fe tawe senaso a yaan

sina pife savat lunai. ³¹ A mu rabuna xaves lana malila, ri namkai sena e ri kuus, “Layaan a Mataa Failai taa savat, i taa vil a maana fakalimaanana xaves sena mataa aanabe’?”

³² A mu Ferasi ri langai sena maana mo a malila ri taxa fefinaas pana. E voxo a mu memai priis e mu Ferasi ri feng a mu sisiak, a rabuna ina kaalum votai siri xena pise.

³³ Na Yesus a kuus, “Ne taa waan xuvul pami famodak fulaa lunai e mui ne taa paan xe sina aava fengau. ³⁴ Mi taa sengau taasaxa mi taa pife tinginau e la bina ne taa taagul lana mi pife fexaxaas sena savat pave.”

³⁵ A mu Juda ri fefiaian nari xa, “Ai, a mataa aanabe’ rao i taa paan xe faa e taara pife fexaxaas sena tingine? Naak nane taa falet xe la mu bina sina mu tautaara aava ri taxa taagul la palou ina mu Griik, bo? I taa fe fapiti nari, mu Griik, bo? ³⁶ A so ta malasuf ina ferawaian aanabe’ sina: ‘Mi taa sengau taasaxa mi pife fexaxaas sena tinginau senaso la bina ne taagul lana mi pife fexaxaas sena savat lana?’”

³⁷ La yaan fataxapiak ina fenamo aanabe’ ve, a yaan molava ina e na Yesus a tigina e kuus, “Nase’ ta mataa taxa ma’iu, a fexaxaas i taa filimaan xe siak e num. ³⁸ Nase’ ta mataa namkai sega malaan sena xakalayan fo kuus: a raarum ina toyan i taa liu savat ti pe la xunus ina.” ³⁹ Nane

ferawai malaan, sena Vovau Xaradak senaso a mu rabuna aava ri namkai se Yesus, ri taa siak a Vovau Xaradak. Taasaxa la yaan naang, la yaan ina ferawaian sina, a Vovau Xaradak a pife lisanan lunai senaso na Yesus pife siak a maasaxan sina lunai e pife laak xe la bina sina Piran.

⁴⁰ Layaan a saxano rabuna la palou ina malila ri langai a ferawaian aanabe’ ri kuus, “Ai fatak ve, a mataa aanabe’ ve a saxa Matalava ina Kuus Fatuxai.”

⁴¹ E xasanofuna ri kuus, “Nane ve a Mataa Failai.”

Taasaxa saxanofuna ri fefiai, “Naak a Mataa Failai i taa pife savat ti Galili.

⁴² A xakalayan sitaara a kuus malaan: a Mataa Failai i taa savat ti lana pabung si Devit e Betlehem ve a bina si Devit, bo?” ⁴³ E voxo a malila ri toxan a lamonan taragua sena. ⁴⁴ Saxanofuna ri vubuk pise taasaxa piau ta mataa fe timin ta ma laa’ui xuluna.

⁴⁵ Nari, mu rabuna ina kaalum votai, ri ulaa xe sina mu memai priis e mu Ferasi e ri fin nari, “Ai, xenaso mi pife lisanmaan na Yesus?”

⁴⁶ E mu rabuna ina kaalum votai ri sui nari, “Piau ta mataa xa fe ferawai malaan sena mataa aapave taxa ferawai.”

⁴⁷ E mu Ferasi ri xuus nari, “E nami sait nane fo familung nami? ⁴⁸ Naak, ta saxa matalava sitaara o ta saxa Ferasi fo namkai sena? Piau! ⁴⁹ Taasaxa malila aanabe’ ri pife texaas faroxo sena Vuputkai sitaara e nari

xo, a kuus fatutulan taxa waan xuluri.”

⁵⁰ E na Nikodimaas aava fo savat xe si Yesus paa-mua, nane a saxa siri e a xuus nari malaan, ⁵¹ “Naak, a vuputkai sitaara i taxa timin a fakasanaman xuluna mataa paamuina yaan i taa savat la tiisan, la yaan i taa kuusan fasavat a so ta mo nane taxa vile?”

⁵² E ri suie, “Nano vaxa, nano ti Galili, bo? Kaalum lana xakalayan sitaara e no taa masam o piau ta mataa ina kuus fatuxai i taa savat ti pe Galili.” ⁵³* [E nari xapiak ri ulaa xe la lifu siri saxa saxa.

8

¹ Taasaxa na Yesus fe laak xe xuluna Put Olif. ² La paanen lolof nane sivi e fe laak fulaa xe lana tang lifu lotu. A maana rabuna xaves ri savat xe sina e nane nai e tangpat pana fapitiaan nari. ³ A mu rabuna ina fepitaa pana mu vuputkai e mu Ferasi ri lisanmaan a saxa tefin tamai aava ri fo yote layaan i taxa mati xuvul pana saxa mataa patak. Ri fatigineie la palou iri e na Yesus ⁴ e ri xuuse, “Mataa ina Fepitaa, a tefin aanabe' maam tingine layaan nane taxa mati xuvul pana saxa mataa patak. Layaan re taxa vilai fasaat. ⁵ Lana mu vuputkai, na Moses a kuus o taara taa punuk a lutefin malaan pana soxoiaan nari pana faat. Nano, no kuus malaafaa?” ⁶ Ri xuuse

malaan xena tafangaana senaso rao ri taa tiise sena ferawaian sina.

Taasaxa na Yesus a sonai su' e taxa kala la xavala pana vipirigum ina mana. ⁷ Layaan ri taxa lo fine, nane tamasiak e xuus nari, “Lavaxa, nase' la palou imi aava pi fafaasaal, nane fex-axaas sena soxoin paamuin a faat sina.” ⁸ E nane sonai su' fulaa e kala la xavala.

⁹ Layaan ri langaie nari saxa saxa ri ta'ulane, nari mu vaiak paamua e nari xapiak lamiri. E ri falet xe lamalei e na Yesus narie na tefin re taxa lo waan pave. ¹⁰ Na Yesus a tamasiak e xu-use, “Tefin, faa nari? Piau ta mataa taxa tiis nano?”

¹¹ E nane kuus, “Matalava, piau ta saxa.”

E na Yesus a xuuse, “Nenia vaxa, ne taa pife tiis nano. Falet xo e muta poxo fulaa.”]

¹² Mui fulaa na Yesus a kuus xe siri, “Nenia, ne malang xana maana rabuna xapiak la xavala. Nase' aava usiau, i taa pife sangas la suk taasaxa i taa toxan a malang ina toyan.”

¹³ A mu Ferasi ri tisuie, “Nano, no taxa kuus xakaa-vang sema fatak. A kuusan siim pife tuuna.”

¹⁴ Na Yesus a sui nari, “Tamo ne kuus xakaavang sega fatak a kuusan siak a tuuna senaso ne texaas sena fufubina siak e ne texaas o nenia, ne taa falet xe faa. Taasaxa nami, mi pife texaas o laso ta bina ne filimaan ti lana o laso ta bina ne

* **7:53:** Saxanu lagasai ti kavai paaliu ri piau ta paferawaian aanabe' lana. (Jn 7:53-8:11)

taxa falet xe lana. ¹⁵ Mi taxa titiis pana lalamonan sina mataa mon; nenia, ne pife tiis ta saxa mataa. ¹⁶ Tamo ne taa titiis, a tiisan siak i taa tuuna senaso pife nenia sang mon ne taxa vile. Na Tamaang aava fengau, taxa waan xuvul paga. ¹⁷ Lana mu vuputkai simi fo xaleian malaan: a kuus xakaavangan sina ro mataa taragua a tuuna. ¹⁸ Lavaxa nenia, ne saxa aava ne taxa kuus xakaavang sega fatak, a xasafuna aava i taxa kuus xakaavang sega ve na Tamaang aava fengau.”

¹⁹ E nari, ri fine, “E na tamaam faa?”

Na Yesus a sui nari, “Mi pife texaas sega e se Tamaang. Tamo mi texaas sega mi taa texaas sena Tamaang sait.” ²⁰ Nane kuus pana ferawaian aanabe' layaan nane waan lana bina ina faxuvulaana tatavai la tang lifu lotu pave la fena fepitaian sina e piau ta mataa fe pise senaso a yaan sina pife savat lunai.

²¹ Nane xuus fulan nari, “Nenia, ne taa paan patak e mi taa sengau taasaxa mi taa maat lapaana vilaana saat simi. A bina ne taa falet xe lana mi pife fexaxaas sena laak lana.”

²² A mu Juda ri fefiai, “A sou, i taa punuk nane xa, senaso nane taxa kuus, ‘A bina ne taxa falet xe lana mi pife fexaxaas sena laak lana.’”

²³ Nane xuus nari, “Nami, mi mu rabuna ti lapia; nenia,

ne ti laa'ui. Nami, mi maana mo ti nabe' la xavala; nenia, ne pife mo ti nabe' la xavala. ²⁴ E voxo nabe' a fufuna ferawaian siak xe simi o mi taa maat lapaana faasaalan simi; tamo mi pife namkai o nenia, ne Saxa aava molava, mi taa femaat lapaana mu vilaana saat simi.”

²⁵ Lavaxa, ri fine, “E nano nase'?”

Na Yesus a xuus nari, “Ne fo xuus faxavesan nami xo! ²⁶ Ne toxan a mo xaves paaliu xena kuusanaana e xena tiisaan nami, taasaxa nane aava fengau, nane fatak a Tuunayan e a maana mo xapiak nane xuusau pana, ne taxa kuusane xe simi maana rabuna ti la xavala.”

²⁷ Nari, ri vungut o nane taxa ferawai xe siri pa Tamana. ²⁸ Na Yesus a kuus, “Layaan mi taa siak fati a Natuna Mataa, lavaxa mi taa texaas o nenia, ne Saxa aava molava e vaxa ne pife vil ta saxa mo lapaana gutan siak, taasaxa ne taxa ferawai pana so ta mo na Tamaang fo fapitiau pana. ²⁹ E nane aava fengau i taxa waan xuvul paga. Nane pife ta'ulanau e ne fenakmaal, piau. Senaso ne taxa vil vulan a maana mo xena fafaamamaase.” ³⁰ E layaan nane taxa ferawai lunai a rabuna xaves ri namkai tapang sena.

³¹ Na Yesus a xuus nari mu rabuna Juda aava ri fo namkai tapang sena, “Tamo mi vubuk waan fefeng tuuna siak mi taa sangas vulai lapaana ferawaian siak; ³² vil

malaane e mi taa taraxali a tuunayan e voxo a tuunayan aave i taa mulus nami.”

³³ Ri suie, “Nemaam, maam mu bu Abraham e maam pi taagul malaan sena yaasok sin' ta xasa mataa. Malaafaa no taxa kuus o maam taa mulusan?”

³⁴ Na Yesus a xuus fulan nari, “Tuuna paaliu ne xuus nami, nase' ta mataa a faasaal, nane ve a sisiak sina faasaan. ³⁵ A yaasok sina mataa a pife waan tuuna lana pabung sina mataa aave taasaxa, a natuna ve taxa waan la pabung sina vulai. ³⁶ E voxo tamo a Natuna taa mulus nami, a tuuna mi fo mulusan. ³⁷ Ne texaas o nami, mi mu bu Abraham, taasaxa nami, mi vubuk punuxau senaso mi piau ta nobina la xunus imi xana ferawaian siak. ³⁸ Nenia, ne taxa kuus pana so ta mo ne fo xalume se Tamaang, taasaxa nami, mi taxa lo vil a so ta mo na tamamami fo xuus nami pana.”

³⁹ Ri suie, “Na Tamamaam ve na Abraham!”

Na Yesus a xuus nari, “Tamo mi mu rafalak si Abraham, naak, mi taa usi a vilaana si Abraham, bo? ⁴⁰ Nenia, ne fo kuusan a tuunayan aava ne langaie sina Piran e mi taxa seng ta salan xena punuxau, na Abraham a pife vil malaane. ⁴¹ Nami, mi taxa usi a vilaana si tamamami.”

E ri suie, “Muneta lamon o maam piau ta pabung! A Piran sang mon a Tamamaam e Memai simaam.”

⁴² Na Yesus a xuus nari, “Tamo Piran a Tamami, mi taa vubuxanau senaso ne fo filimaan sina Piran e naboxo ne taxa waan nabe!. Ne pife savatmaan lapaana gutan siak taasaxa nane fo fengau. ⁴³ Xenaso mi pife masam a lagasai siak? Naak, mi pife fexaxaas sena langai a mo ne taxa kuusane, bo? ⁴⁴ Mi fo savat ti la bina si tamamami, na Setan, e voxo mi vubuk vil a maana mo aava nane xuus nami pana. Paamua paaliu ti la tangpat, nane a mataa ina ngaapunuk. E nane pife fexaxaas sena tigena lana kuus tuunayan senaso a piau paaliu ta tuunayan. Layaan nane taxa kuus bit i taxa ferawai lana pok bina sina senaso nane a mataa vibit e na tamana maana bitan xapiak. ⁴⁵ Nami, mi pife fexaxaas sena namkai sega senaso ne taxa ferawai pana tuunayan mon. ⁴⁶ A fexaxaas ta saxa imi i taa tiisau pana so ta faasaan? Tamo ne taxa kuus tuuna sang mon, xenaso mi pife namkai sena ferawaian siak? ⁴⁷ Nase! sina Piran ve i taa langai a ferawaian sina Piran. A fufuna lamavaangan simi ve a malaan: mi pife rabuna sina Piran!”

⁴⁸ A mu matalava Juda ri xuuse, “Naak maam taxa ferawai fatak, bo? Nano, no saxa Sameria e a vovau saat fo vao nano, bo?”

⁴⁹ Na Yesus a sui nari, “Piau ta vovau saat fe vawau, taasaxa ne suaian na Tamaang e mi pife suaian nenia. ⁵⁰ Ne pife seng ta

isin lava paga fatak; a toxa a xasafuna falak ve taxa senge e nane ve a saxa ina tiisan. ⁵¹ Ne xuus tuunei nami, layaan ta mataa i taa usi fatak a ferawaiian siak a maatan i taa pife siaxe.”

⁵² E nari mu matalava Juda ri xuuse, “Naboxo maam texaas tuuna o a vovau saat fo vao nano. Na Abraham fo maat e vaxa mu rabuna ina kuus fatuxai sait e nano, no taxa kuus o tamo ta mataa taa usi fatak a ferawaiian siim a maatan i taa pife siaxe? ⁵³ Naak, nano, no matalava se tamamaam, na Abraham aava fo maat? A mu rabuna ina kuus fatuxai vaxa ri fo maat. No lamon o nano nase!, no xali nano pase!?”

⁵⁴ Na Yesus a sui nari, “Tamo nenia fatak mon ne taxa siak fati a isaak, a isin lava siak a mo palau. Na Tamaang aava mi kuus o a Piran simi, nane ve i taxa siak fatiau. ⁵⁵ Mi pife texaas sena taasaxa nenia, ne texaas sena. Tamo ne taa kuus o ne pife texaas sena, nenia, ne taa mataa vibit malaan semi, taasaxa piau. Ne texaas sena e ne sasangas vulai lapaana ferawaiian sina. ⁵⁶ Na tamami, na Abraham, a faamamaas layaan a xalum a yaan siak, nane fo xalume e taxa nanam.”

⁵⁷ A mu matalava Juda ri xuuse, “A sou, no pife mari-aas sangafilu pama lunai e no fo xalum na Abraham, bo?”

⁵⁸ Na Yesus a xuus nari, “A tuuna paaliu, ne xuus nami:

paamuina luluuxan si Abraham nenia, ne fo waan!” ⁵⁹ E fataapus ri siak a mu faat xena soxoiaana taasaxa na Yesus a fufunai xaseri e nane ta'ulan a tang lifu lotu.

9

Na Yesus A Vil Faroxoi A Mataa Matana Piif

¹ Na Yesus e mu fefeng sina ri taxa sangaset e nane xalum a saxa mataa matana piif ti la yaan ina luluuxan. ² E mu fefeng ri fin na Yesus, “Ai Mataa ina Fepitaa, nase! fo faasaal, a mataa aanabe! o na ninana nare tamana e voxo nane maa luxan pana matana piif?”

³ Na Yesus a sui nari, “A mo aanabe! pife savat sena faasaalan sina o si ninana nare tamana, piau. Nane fo luxan malaan talo Piran i taa faxalit a gutan sina sena. ⁴ Layaan a bina taxa paanaas lunai taara taa vil a maana faisok sina saxa aava fengau. A vung i taxa filimaan e piau ta saxa a fexaxaas sena faisok. ⁵ Layaan nenia, ne taxa waan la xavala, nenia xa ne malang xana mu rabuna la xavala.”

⁶ Layaan nane fo ferawai malaan nane kaanus xuluna xavala e vesan a fomirak ruruveak e timine la ro matana mataa aave ⁷ e xuuse, “Falet e no fe suf la Raarum ti Siloam (a malasuf ina vapaling, siloam ve: fengan).” E voxo nane falet e fe susuuf e layaan nane ulaa nane fexaxaas sena kaalum.

⁸ A mu rabuna aava ri fuauna taagul faasilak sena e

nari aava ri fo xalume paa-mua layaan fuuna taaxanak xolai, ri kuus, "Ai, a mataa aanabe! mon ve fuuna lo taaxanak, bo?"

⁹ Saxanufuna ri kuus, "Aang" e xasanofuna ri kuus, "Piau, nane kaalum fexaxaas malaan sena mon."

Taasaxa nane fatak a kuus, "Nenia move!"

¹⁰ E ri fine, "A ro mataam, re talakas malaafaa?"

¹¹ Nane sui nari, "A mataa ri xalie pa Yesus, nane vesan a ruruveak e timine xuluna ro mataak e xuusau, 'Falet e no fe suuf pave Siloam.' E voxo ne falet xe pave e ne fe susuuf e naboxo ne fexaxaas sena kaalum."

¹² E ri fine, "E faa ta mataa aave?"

Nane sui nari, "Ne pife texaas."

A Mu Ferasi Ri Fefiaian A Roxoian Sina

¹³ Ri lisan et a mataa aava fo mo piif xe sina mu Ferasi. ¹⁴ Senaso la yaan aava na Yesus a vesan a ruruveak e vil fatalakas a matana mataa aave ve la Yaan ina Fangaafusan. ¹⁵ E nari mu Ferasi ri fin fulane o malaafaa nane fexaxaas sena kaalum. E nane xuus nari, "Nane timin a ruruveak xuluna ro mataak e ne fe suuf e naboxo ne fexaxaas sena kaalum."

¹⁶ Saxanu Ferasi ri kuus, "A mataa aava vil malaane ve, pife sina Piran senaso nane pife usi a vuputkai ti la Yaan ina Fangaafusan."

E saxanofuna ri kuus, "A fexaxaas vaxa saxa mataa saat i taa vil a mo fa'ipul

malaan?" E ri fegagelai xolai sena.

¹⁷ Ri fin fulan a mataa aava fo mo piif, "No kuus malaafaa sena mataa aapave, senaso no kuus o nane fo fatalakas a ro mataam?"

E nane kuus, "Nane a mataa ina kuus fatuxai."

¹⁸ A mu matalava Juda xaves ri pife namkai sena ferawaian sina layaan nane kuus o nane fo mo piif e naboxo nane fexaxaas sena kaalum. E voxo ri xel na ninana nare tamana, ¹⁹ e ri fin nare, "A lak sime nabe! bo? Me kuus o nane piif ti la yaan ina luluuxan, bo? Malaafaa nane fexaxaas sena kaalum naboxo?"

²⁰ Na ninana nare tamana re kuus, "Maame texaas o nane a natumaame e vaxa nane piif ti la yaan ina luluuxan. ²¹ Taasaxa maame pife texaas malaafaa nane fexaxaas sena kaalum naboxo o nase! fo kas a ro matana. Nane a matalava, fine; nane fexaxaas i taa ferawai pana fatak." ²² Nare, re kuus malaan senaso re matautan a mu matalava Juda. Nari mu matalava Juda ri fo tur-oxo o tamo ta mataa taa kuus o na Yesus ve a Mataa Failai, lavaxa ri taa ti votan a mataa aave i muta laak lana mu lifu ina faxuvulan. ²³ Malaan e na ninana nare tamana ri kuus o fine su! senaso nane a matalava.

²⁴ La yaan naang xa, ri xel fulan a mataa aava fo mo piif. E ri xuuse, "Kuus tuuna. Maam texaas o a mataa aave a mataa ina faasaalan."

²⁵ Nane sui nari, "Ne pife texaas tamo nane a mataa fafaasaal o piau. Saxa mo

ne texaas sena ve, nenia ne luxan pana mataak a piif e naboxo ne fexaxaas sena kaalum.”

²⁶ E ri fin fulane, “A so ta mo nane fo vile sema? Malaafaa nane fo fatalakas a mataam?”

²⁷ Nane sui nari, “Ne fo xuus nami pana e mi langai pesalai. Xenaso mi buk langai fulane? Naak nami vaxa, rao mi savat fefeng sina sait?”

²⁸ E ri sei pengane, “Nano, no fefeng sina, taasaxa nemaam, maam mu fefeng si Moses. ²⁹ Maam texaas o a Piran fo ferawai xe si Moses, taasaxa mataa aanabe' maam vungut sena so ta bina nane filimaan ti lana.”

³⁰ A mataa aave a sui nari, “Ai, a mo fa'ipul nabe', nami, mi vungut o nane filimaan ti faa taasaxa nane xo, fo fatalakas a mataak. ³¹ Taara texaas o a Piran i taa pife langai a mu rabuna saat, taasaxa nase' ta mataa i taa suaian fatak a Piran e i taxa usi a vubuxanan sina, a Piran i taa langai a mataa malaan.

³² Taara pi lalangai maan ti paamua xa pana saxa mataa fo vil fatalakas a matana mataa aava fo luxan pana matana piif. ³³ A mataa aanabe' a savat sina Piran, tamo piau, nane pife fexaxaas sena vil ta saxa mo!”

³⁴ E nari, ri suie, “Nano, no fo taagul lapaana vilaana saat ti la yaan ina luxaan nano, malaafaa no taxa lamon o no fexaxaas sena fapiti nemaam?” E ri ti votane i muta laak lana mu lifu ina faxuvulan.

A Rabuna Ri Piif Lana Vovau Siri

³⁵ Na Yesus a langai o nari, ri fo ti votan a mataa aave e layaan nane tingine, a fine, “Nano, no namkai sena Natuna Mataa?”

³⁶ E nane suie, “Ai, Matalava, nane nase'? Xuusau talo ne taa namkai sena.”

³⁷ Na Yesus a xuuse, “No fo xalume. Nane xo, i taxa ferawai xuvul pama.”

³⁸ Nane kuus, “Matalava, ne namkai.” E nane tapiit turung faasilak la ka Yesus.

³⁹ Na Yesus a kuus, “Ne sivimaan xe nabe' la xavala xena tiisaana mu rabuna talo nari aava ri piif ri taa kaalum e nari aava ri xakaalum, ri tafe piif.”

⁴⁰ E saxano Ferasi aava ri taxa waan xuvul pana, ri langaie e ri fine, “Nemaam vaxa, maam piif?”

⁴¹ Na Yesus a xuus nari, “Tamo mi rabuna piif, mi taa pife vupuno. Taasaxa mi fo kuus o mi fexaxaas sena kaalum e voxo mi taxa vupuno lunai.

10

A Vilaana Sina Mataa Ina Faxatang A Sipsip

¹ “A ferawaian aanabe' a tuuna, a mataa aava pife laak la matana vaafa xe lana nobina ina mu sipsip taasaxa nane fani a vaafa o laak la xasano bina patak, nane ve a mataa ina fenau e a saat. ² A mataa aava laak la matana bina, nane ve a mataa tuna ina faxatang a mu sipsip. ³ A mu rabuna ina faxatang a nobina aapave ri taa kas

a matana vaafa xe sina. E mu sipsip sina ri fuuna langai taraxali a lingina. Nane fuuna xel a mu sipsip sina pana isiri saxa saxa e fuuna lisan nari xe lamalei. ⁴ E layaan nari xapiak ri fo waan lamalei nane fuuna sangas paamuian nari. E mu sipsip sina ri usie senaso ri texaas sena lingina. ⁵ Taasaxa ri taa pife usi a mataa patak, piau. Ri taa sinufane senaso ri pife langai taraxali a lingina.” ⁶ Na Yesus a xuus nari pana ferawaian paap aanabe' taasaxa ri pife masam sena mo aava nane vubuk fapiti nari pana.

⁷ E voxo na Yesus a kuus fulaa, “Ne xuus tuunei nami, nenia ve ne matana bina sina mu sipsip. ⁸ Nari xapiak aava ri savat paamu sega ri mu rabuna ina fenau e nari aava ri fuuna famataut a mu rabuna xena siak palou a maana mo siri, taasaxa nari mu sipsip ri pife langai nari. ⁹ Nenia, ne matana bina e ne yalaxau; tamo ta mataa taa laak lapaaga i taa fakaxupan e nane fexaxaas sena laak e sivi e i taa tingin a fanganan roxo. ¹⁰ A mataa ina fenau a filimaan mon xena fenau, ngaapunuk, e ngaagalas. Nenia xo, ne fo savat xena tavai a mu rabuna pana toyan e ri taa bas paaliu marasaxa pana.

¹¹ “Nenia, ne mataa roxo ina faxatang a mu sipsip. A mataa roxo ina faxatang i taa lisan a tana xena xavang a mu sipsip naapalaan a so ta mo taa savat sina. ¹² A sisiak mon pife mataa ina

faxatang a sipsip o mataa tafuna sipsip e layaan a mo saat malaan sena piu vupung i taa savat, nane i taa sinuf tapin a mu sipsip. E a piu vupung aave i taa xup fepatoxan a mu sipsip e taa xet punuk a saxanofuna. ¹³ A sisiak aave i taa vil malaane senaso nane taxa faisok xena siak faat mon e pife muluk temasaatan a mu sipsip.

¹⁴ “Nenia xo, ne mataa roxo ina faxatang a mu sipsip; ne texaas sena mu sipsip siak e nari, ri texaas sega, ¹⁵ malaan se' nenia, ne texaas se Tamaang e nane texaas sega. E ne taxa lisan a toyan siak xana mu sipsip siak. ¹⁶ Ne toxan a xasano sipsip sait e ri pife waan lana tagaan aanabe'. Ne taa lisanmaan nari sait senaso ri taa langai a lingaak. E i taa toxan a tagaan saxa mon laapaana mataa saxa xena faxatang nari. ¹⁷ Na Tamaang a vubuxanau senaso ne taa lisan a toyan siak talo ne taa siak fa'ulie. ¹⁸ Piau ta mataa i taa siak tapin a toyan siak, piau. Nenia fatak xa, ne tur-oxo pana. Ne toxan a gutan fexaxaas xena lisan a toyan siak e ne toxan a gutan fexaxaas xena siak fa'ulie vaxa. A mo aanabe' na Tamaang a xuusau o ne taa vile.”

¹⁹ E mui nari mu Juda ri fetok faagut sena ferawaian sina. ²⁰ Xaves ri kuus, “Nane toxan a vovau saat fo vawe e vil fangonge. Mi taxa langaie xenaso?”

²¹ Saxanofuna ri kuus, “Ai, a ferawaian aanabe' pife ferawaian sina mataa pana vo-

vau saat. A vovau saat vaxa fexaxaas sena vil fatalakas a matana mataa piif? Piau!”

A Mu Ferasi Rao Ri Soxoi Na Yesus Pana Faat

²² A Fenamo ina Kasaana Lifu (o a Fenamo ina Malang) a savat pe Jerusalem. A bina xo vutung. ²³ E na Yesus taxa sangas pe la nobina lana tang lifu lotu aava ri xalie pana ‘Veraanda’ si Solomon. ²⁴ E mu matalava Juda ri fakaliuane e ri fine, “Maam taa waan vungut sema fefexaxaas a so ta yaan? Tamo nano, no Mataa Failai no xuus famatavas nemaam.”

²⁵ E na Yesus a sui nari, “Ne fo xuus nami, taasaxa mi pife namkai sega. A maana mo ne faisoxan nari lapaana isi Tamaang, nari vaxa ri kuusan fasavatau sait. ²⁶ Taasaxa nami xo, mi pife namkai sega senaso mi pife sipsip siak. ²⁷ A mu sipsip siak ri fuuna langai a lingaak, ne texaas seri e ri fuuna usiau. ²⁸ Ne tavai nari pana toyan xe vulai e nari, ri taa pife maat e piau ta mataa a fexaxaas sena paxai tapin nari ti lana maak. ²⁹ Na Tamaang a molava sena maana mo xapiak e a mu rabuna nane fo tavaiau pana, piau ta saxa a fexaxaas sena paxai tapin nari ti la ma Tamaang. ³⁰ Na Tamaang e nenia maame saxa.”

³¹ A mu Juda ri siak faat fulaa xena soxoiaana pana. ³² E na Yesus a fin nari, “Ne fo faxalit nami pana mu fakalimaan roxo aava filimaan

sina Tamaang. A so ta fakalimaan ve rao mi soxoiau pana faat sena?”

³³ A mu Juda ri suie, “Piau, pife sena fakalimaan roxo maam taa soxoi nano pana faat, taasaxa no ferawai fasaat sena Piran aava taap. E vaxa nano, no mataa mon e no taxa xali nano xa o no fexaxaas malaan sena Piran. A mo aanabe! ve a fufuna soxoiaan nano.”

³⁴ E na Yesus a xuus nari, “Saxa xakalayan lana mu vuputkai simi a malaan, bo? ‘Nenia, ne fo kuus o nami, mi mu piran’ *Yng 82:6*

³⁵ Nane xali nari aava ferawaian sina Piran a savat xe siri, pana mu piran. E mi pife fexaxaas sena vis tapin a ferawaian sina Piran, bo?

³⁶ E naboxo xe sina mataa aava Piran fo bure e fo fenge xe la xavala, naboxo mi xuse o ‘No ferawai fasaat sena Piran aava taap’ senaso ne kuus o ‘Nenia ne Natuna Piran?’ ³⁷ Tamo ne pife vil a faisok sina Tamataara,

lavaxa muta namkai sega. ³⁸ Taasaxa layaan ne taxa vil a faisok sina, naapalaan mi bai namkai sega, namkai sena mu faisok senaso a mu faisok aave ri taxa faxalit nami e fatexaas nami o na Tamataara taxa waan xulok e ne taxa taagul lapaa Tamataara.”

³⁹ E fulaa rao ri saxame taasaxa nane sinuf seri. ⁴⁰ Na Yesus a ulaa fulaa e fe paaliu a Raarum Jordan xe la bina aava na Jon tamu fasuf a rabuna lana e fe taagul pave. ⁴¹ E a rabuna xaves ri savat xe sina e ri kuus, “Na Jon a

pife vil ta saxa mo ina fakali-maanan taasaxa maana mo xapiak aava na Jon fo kuu-sane sena mataa aanabe', ri tuuna." ⁴² E a mu rabuna xaves ti la bina aave ri namkai sena.

11

A Maatan Si Lasarus

¹ A toxan a mataa a isina na Lasarus, i taxa giis e nane ve ti Betani, a bina si Maria narie tina na Marta. ² Na Maria aave mon ve, mo tiuan a mo musung roxo la ka Yesus e saf fapigalipe pana fui sina e na vasaana, na Lasarus ve, taxa giis. ³ E ro fetinan aave re lisan a lagsai xe si Yesus e re xuuse, "Matalava, a fesing siim taxa giis."

⁴ Layaan na Yesus a langai sena nane kuus, "A giisan aanabe' i taa pife taxapus lana mamaat. Taasaxa giisan aanabe' fo savat xena faxalit a gutan sina Piran e fulaa xena vil famalang a Natuna Piran pana." ⁵ Na Yesus a vubuxan xasingit na Marta e na tina e na Lasarus. ⁶ Taasaxa layaan nane langai o na Lasarus taxa giis, nane taagul su' la nobina aapave pana yaan taragua fulaa, ⁷ e mui nane xuus a mu fefeng sina, "Taara taa sangas ulaa xe Judia fulaa."

⁸ E mu fefeng ri xuuse, "Mataa ina Fepitaa, piau ta yaan xaves feliu lunai layaan a mu matalava Juda ri tafang pana soxioiaan nano pana faat e rao no ulaa xe pave fulaa?"

⁹ Na Yesus a sui nari pana ferawaian aanabe', "A ngaas fuuna waan pana awa sangafilu saxa pana taragua mon, bo? Layaan a mataa taa sangas xolai la matavas i taa pife poxo senaso nane fexaxaas sena kaalum lana malang ina ngaas. ¹⁰ Taasaxa, tamo ta mataa taa sangas xolai la vung nane taa kalaxoi senaso nane piau ta malang xena kaalum."

¹¹ Nane kuus malaan e mui a xuus nari, "A fesing sitaara, na Lasarus, i taxa matef maat, taasaxa nenia, ne taa falet xe pave xena faparayaana."

¹² Taasaxa mu fefeng ri xuuse, "Ai Matalava, nane i taa roxo tamo i taxa matef." ¹³ Taasaxa na Yesus taxa ferawai pana maatan sina e ri lamon o nane taxa ferawai pana matefan mon.

¹⁴ E na Yesus a xuus famatavas nari, "Na Lasarus fo maat! ¹⁵ E a mo roxo nenia, ne pife waan pave senaso ne vubuk xavang a namkaian simi. Taara taa falet xe pave."

¹⁶ E voxo na Tomas, a xasa isina na 'tauna lua', a xuus a xasano fefeng, "Lavaxa, taara xapiak taa falet vaxa talo taara taa femaat xuvul pana."

Na Yesus A Fagut A Namkaian Si Marta

¹⁷ La yaan na Yesus a savat pave, ri xuuse o ri fo timin na Lasarus lana liing ina mamaat e a yaan talafaat fo liu xuluna. ¹⁸ A bina Betani ve waan faasilak se Jerusalem,

malaan sena kilomita talatul mon. ¹⁹ E a mu rabuna Juda xaves ri maa savat si Marta narie Maria xena famalulum nare sena maatan si vasaare.

²⁰ Layaan na Marta xo, a langai o na Yesus taxa filimaan nane falet xena fesuaiane, taasaxa na Maria a waan su' pave lana lifu.

²¹ Na Marta a xuus na Yesus, "Memai, naak tamo no waan nabe' na vasaak i taa pife maat. ²² E ne texaas o monabe' mon a Piran taa tavai nano pana so ta mo no taa fenung xe sina pana."

²³ Na Yesus a xuuse, "Na vasaam i taa tamasiak fa'ulaa."

²⁴ E na Marta a suie, "Ne texaas o i taa tamasiak fa'ulaa lana To Fa'ulaian la Yaan Fataxapiak."

²⁵ Na Yesus a xuuse, "Nenia ve ne To Fa'ulaian e ne Toyan Tuuna. Nase' aava namkai sega, naapalaan a maat, i taa to. ²⁶ E ta mataa aava i taxa to e i taxa namkai sega, a mataa aave i taa pife xalum a maatan. Nano, no namkai sena ferawaian aanabe'?"

²⁷ E nane suie, "Aang Memai, ne namkai o nano, no Mataa Failai, no Natuna Piran, nane aava i taa savatmaan xe la xavala."

Na Yesus A Ferawai Xuvul Pa Maria

²⁸ Layaan nane kuus malaan nane falet e fe xel na tina, na Maria e a xuuse, "A Mataa ina Fepitaa fo savat e taxa xel nano." ²⁹ Layaan na Maria a langai malaan nane tamasiak fataapus e falet xe sina. ³⁰ Na Yesus a pife laak lana bina lunai

taasaxa nane taxa waan xa la nobina aava na Marta fo fesuaiane lana. ³¹ La yaan aave saxano rabuna Juda ri taxa waan xuvul pa Maria lana lifu e ri taxa fetaangiis xuvul pana e ri xalum nane tamasiak fataapus e falet xe lamalei. E ri usie senaso ri lamon o i taa paan xe la bina ina mamaat xena taangiis pave.

³² Layaan nane savat si Yesus nane poxo la kana e xuuse, "Memai, naak tamo no waan nabe' na vasaak i taa pife maat."

³³ Na Yesus a xalum na Maria taxa taangiis e a mu rabuna Juda aava ri savatmaan xuvul pana vaxa ri taxa taangiis. E a xunus ina nasam a mamaxusan e a vovau ina piau ta luaian. ³⁴ E a fin nari, "Mi fo timine faa?"

E ri suie, "Matalava, filimaan xuvul pamaam e no taa xalume."

³⁵ E na Yesus a taangiis.

³⁶ Nari mu rabuna Juda ri ferawai sena, "Kaalum, nane vubuxan xasingite."

³⁷ Taasaxa saxanofuna iri, ri piile, "Nane fo kas a matana mataa piif; a sou pife fexaxaas sena ti votan a mataa aanabe' sena maatan?"

³⁸ Na Yesus nari, ri fe savat la bina ina mamaat e fulaa a xunus i Yesus a mamaxus. A bina ina mamaat sina mataa aave ve a liing e ri timine lana e ri xaweie pana faat molava. ³⁹ E na Yesus a xuus nari, "Pul tapin a faat aapave."

E na Marta, a vasaana mataa aava maat, a xukulai,

“Memai, nane fo maat e a yaan talafaat fo liu xuluna naboxo, i taa mafiu faagut ve.”

⁴⁰ Na Yesus fine, “Ne fo xuus nano paamua e bo, o tamo no taa namkai sega no taa xalum a gutan sina Piran?”

⁴¹ E voxo ri pul tapin a faat e na Yesus a kaalum xe laa'ui e kuus, “Tamaang, ne kuus faasiroxo xe siim senaso no fo langai. ⁴² Ne texaas o no fuuna langai vulanau, taasaxa xana mu rabuna xaves aanabe' aava ri taxa ti langai, ne kuus malaan talo ri taa masam e namkai o nano, no fo fengau.”

⁴³ A kuus malaan e xukulai faagut, “Lasarus, savatmaan!” ⁴⁴ A mataa aava maat a tamasiak e savat xe lamalei pana nu mana e nu kana pisan pana marapi e a toxan a marapi la nona sait.

E na Yesus a xuus nari, “Mulus tapin a marapi sena talo i taa sangas.”

A Mu Matalava Juda Ri Lamon Pana Punuxaan Na Yesus

⁴⁵ E voxo xaves sina mu rabuna Juda aava ri fo savat xena famalulum na Maria, ri xalum a mo ina gutan na Yesus fo vile e ri namkai sena. ⁴⁶ Taasaxa saxano rabuna Juda aava ri waan pave sait ri falet xe sina mu Ferasi e ri fe xuus fatexaas nari pana so ta mo na Yesus fo vile. ⁴⁷ E voxo mu memai priis e mu Ferasi ri xel faxuvul a mu piran Israel xe lana Faxuvulan Lava.

E ri kuus, “A mataa aanabe' i taxa vil a mu fakali-maanan xaves. E taara taxa vil a so? ⁴⁸ Tamo taara taa nai fe palau sena, malaan naboxo, naak a mu rabuna xapiak ri taa namkai sena e voxo a mu Rom ri taa savat xena galas a tang lifu lotu sitaara e ri taa siak tapin a isin sitaara e a bina sitaara.”

⁴⁹ E saxa siri, na Kaiafas aava memai priis la mariaas aave, a xuus nari, “A texaasan simi a mo palau. ⁵⁰ Mi pife lamon o a mo roxo paaliu tamo saxa mataa i taa maat xana mu rabuna xapiak. A mo aanabe' a roxo sena maana rabuna Israel xapiak ri taa maat.”

⁵¹ Nane pife kuusan a ferawaian aanabe' lapaana gutan sina fatak, taasaxa nane a memai priis la mariaas aave e voxo nane kuus fatuxai o na Yesus i taa maat xana mu rabuna Israel. ⁵² E pife xana mu Israel mon, i taa maat xena faxuvul a maana mu rafulak sina Piran talo ri taa waan lana pabung saxa. ⁵³ E voxo la yaan aapave nari mu Juda ri lamon faagut o ri taa punuk na Yesus.

⁵⁴ E nane xo pife sangas fulaa la matavas la palou ina mu rabuna Juda. Taasaxa, a ta'ulan a bina aapave e falet xe la bina Efriam, faasilak la xobingil. E pave nane taagul xuvul pari aava ri fuuna usie.

⁵⁵ A Yaan ina Paaliuan sina mu Juda a faasilak e a rabuna xaves ri laak ti la mu bina siri xe Jerusalem paamuina fenamo xena vil

tapin a lalosaat siri. ⁵⁶ E nari, ri taxa seng na Yesus e ri taxa fefi'ai la palou iri layaan ri taxa irimai lana tang lifu lotu, "Ai, mi lamon malaafaa? Naak, i taa pife savat la Fenamo aanabe', bo?" ⁵⁷ Senaso a mu memai priis e mu Ferasi ri fo fasei a mu rabuna o tamo ta mataa a texaas o na Yesus taxa waan faa i taa xuus fatexaas nari talo ri taa fe pise.

12

Na Maria A Xamak A Ka Yesus Pana Naart

¹ A yaan pisaxa paa-muina fenamo na Yesus a savat pe Betani, a bina si Lasarus aava nane fo xel fatato'i fa'ulie ti la mamaat. ² Narutul aave rutul faigotan a fanganan xana. Na Marta fetavai pana fanganan e na Lasarus vaxa a saxa la palou iri aava ri taxa nai xuluna ivin xuvul pana. ³ Na Maria a siak a fomirak vuk pana mo musung roxo lana, ri xalie pana naart e a mamarei'ai ina molava temasaat. E nane maa xamak a ro ka Yesus pana e mui a fapigalipe pana fui sina. A lifu aave a las faagut paaliu pana lasan roxo ina naart.

⁴ Na Judas Iskeriot, a saxa yaamut si Yesus aava i taa pet lisane, a kuus, ⁵ "Xenaso a mo musung roxo aanabe', no pife faasot pana? Naak a mamarei'ai ina a molava sena K1,000 e mui no taa tavai a mu valagof pana!" ⁶ Nane pife kuus malaan senaso nane lalamon temasaat sena mu valagof,

piau. Taasaxa nane fuuna faxatang a maana faat siri e fuuna fenou a mo aava mu rabuna ri tavai nari pana.

⁷ Taasaxa na Yesus a kuus, "Muta riise! Naapalaan; i taa tao a mo musung roxo aanabe' xena fasufau la yaan ina xaxaafaian siak. ⁸ A mu valagof ri taxa waan vulai, taasaxa nenia, ne taa pife waan vulai xuvul pami."

⁹ A mu matalava Juda xaves ri fetexaas o na Yesus taxa waan pave e a tang malila ri savat xena xalume. E pife nane sang mon ri buk xalume, ri savat xena xalum na Lasarus sait aava na Yesus fo fatato'i fa'ulie ti la maatan. ¹⁰ E voxo nari mu memai priis ri fo lamon faati o ri taa punuk na Lasarus sait, ¹¹ senaso a mu rabuna Juda xaves paaliu ri taxa ta'ulan nari e ri taxa namkai se Yesus sena mo fa'ipul aava nane fo vile se Lasarus.

A Laaxan Si Yesus Xe Jerusalem

Mt 21:4-9; Mk 11:7-10; Lk 19:35-38

¹² A yaan lamina, a tang malila molava aava ri savat la fenamo, ri langai o na Yesus taxa sangasmaan xe Jerusalem ¹³ e ri siak a mu paxana nunui e xasano mo e ri fe paan xena fasusuie. E ri taxa lo xukulai:

"Hosaana! Fakaaxup!

Nane aava i taxa savat-
maan lapaana isina Pi-
ran i taa faamamaas!
Faamamaasan xu-
luna Piran King ti
Israel!" *Yng*
118:25

14 Na Yesus a siak a 'donki' e nai xuluna e a savat malaan sena xakalayan a kuus pana:

15 "Muta mataut, lak tefin ti Saion.

Kaalum. A Piran King siim i taxa filimaan e nane taxa nai xuluna natuna 'donki'." *Skr* 9:9

16 A mu fefeng sina ri pife masam sena vilaana aanabe' paamua, taasaxa lamina yaan na Yesus fo siak a miridingan sina, ri lamon fa'uli a xakalayan sina mu Juda aava kuusan fasavat a mo aanabe' se Yesus. E fulaa ri lamon fa'ulie o a mu rabuna pave, ri fo vil a maana mo lana kuus fatuxaian pa Yesus.

17 A mu rabuna aava ri xalume layaan nane fo xel na Lasarus ti lana liing ina mamaat e fatatoi fa'ulie ti la maatan, ri kuus xakaavang sena mo aave. 18 E voxo a tang malila ri falet soxote senaso ri fo langai sena mo fa'ipul aanabe'. 19 E mu Ferasi ri fefiaian nari, "Xalume, taara taa vil a so? A maana rabuna xapiak ri taxa usie naboxo."

Na Yesus A Kuus Fatuxai Sena Maatan Sina

20 A toxan a saxano rabuna 'Griik' ri taxa waan la palou ina tang malila aava ri savat xena nangus a Piran la Fenamo aanabe'. 21 E ri savat si Filip ti Betsaida pe Galili e ri xuuse, "Matalava, maam vubuk ferawai xuvul pa Yesus." 22 Na Filip fe xuus na Endru e na Endru narie Filip re fe xuus na Yesus.

23 Nane sui narie, "A yaan fo savat naboxo, a Natuna Mataa i taa siak a isin lava.

24 Ne xuus tuunei nami, a kam ina 'wiit' i taa pife xaves tamo i taa pife poxo xe lana xavala e maat. Taasaxa layaan i taa du lana xavala i taa boak e fuua pana kam xaves. 25 Ta mataa aava vubuxan temasaatan a toyan sina, i taa pife siak a toyan tuuna; ta mataa aava baiian a toyan sina xuluna xavala aanabe', i taa siak a toyan tuuna aava i taa waan xe vulai. 26 Tamo ta mataa rao i sisiak siak, nane i taa usi tuuneiau e a so ta bina ne taxa waan lana, a sisiak aave sait i taa waan lana. Layaan a mataa taa sisiak siak, na Tamaang taa suaiane.

27 "Taasaxa naboxo a xunus iga a pife luai, ne taa kuus malaafaa: Tamaang, fakaxupau sena yaan aanabe'? Piau! A yaan aanabe' mon ve a fufuna savatan siak. 28 Tamaang, siak fati a isaam!"

E a ling a savat ti laa'ui la xunavata e a kuus, "Ne fo siak fati a isaak paamua e ne taa siak fati fulane."

29 A rabuna xaves lana malila aava ri taxa tigina pave ri langai a ling aave e ri kuus o a tang vabarak fo tuung. Saxanofuna ri kuus, "Piau, saxa angelo fo ferawai xuvul pana."

30 Na Yesus a xuus nari, "A ling aanabe' pife ferawaiian xanak taasaxa a ferawaiian xami. 31 A mu rabuna xapiak ti la xavala ri taxa tigina la-paana tiisan e matalava ti

la xavala aanabe' i taa xup tapinan. ³² E la yaan ri taa yaasau ti lapia xe laa'ui, ne taa yuuf a maana rabuna xe siak." ³³ Nane kuus malaan xena faxalit nari pana so ta buk maatan nane taa siaxe.

³⁴ A rabuna lana malila ri fine, "Lana mu vuputkai a xuus nemaam o a Mataa Failai i taa waan xe vulai. Malaafaa no taxa kuus o a Natuna Mataa ri taa yaase? A Natuna Mataa aave ve nase'?"

³⁵ Na Yesus a sui nari, "A malang i taa waan la palou imi famodak lunai mon. E layaan mi taxa toxan lunaian a malang, sangas saa lana talo suk i taa pife xasliu nami. Nane aava sangas xolai la suk pife texaas o i taxa paan xe faa. ³⁶ Layaan mi toxan lunaian a malang, namkai sena malang aave talo mi tafe savat mu rafulak sina malang." Layaan na Yesus fo ferawai malaan nane ta'ulan nari e fe fufunai seri.

A Mu Matalava Juda Ri Bai Namkai Se Yesus

³⁷ Nane fo vil a maana fakalimaan xaves la matari taasaxa ri pife namkai sena, ³⁸ e voxo a ferawaian sina mataa ina kuus fatuxai, na Aisaia, a savat tuuna. A kuus malaan: "Piran, nase' fo namkai sena lagsai sitaare?"

E nase' fo masam o a gutan sina Piran ve fo savat xo?" *Ais 53:1*

³⁹ Ri pife fexaxaas sena namkai senaso na Aisaia a kuus fulaa:

⁴⁰ "Nane fo fapiif a matari e fatavanat a lamonan siri.

A vil malaane talo ri taa pife kaalum faroxo pana matari e ri taa pife lamon faroxo la xunus iri.

Tamo ri taa kaalum faroxo e lamon faroxo

ri tamaa ta'ulan a vilaana saat siri e ne taa vil faroxoi nari." *Ais 6:10*

⁴¹ Na Aisaia a kuus malaan senaso nane fo xalum a malangan si Yesus e nane taxa ferawai sena.

⁴² Lavaxa, a rabuna xaves e saxanu matalava sina mu Juda sait, ri fo namkai se Yesus taasaxa ri pife kuusane la matavas senaso ri matautan a mu Ferasi ulaa ri tamaa ti votan nari, ri muta laak lana mu lifu ina faxuvulan. ⁴³ A rabuna aave, ri lamon o a kuus faatulaian sina mu rabuna a pelalava sena kuus faatulaian sina Piran.

⁴⁴ Na Yesus a xukulai faagut, "Nane aava namkai sega i taa pife namkai sega sang mon, piau. Nane i taxa namkai vaxa sena Saxa aava fengau. ⁴⁵ Layaan mi taxa xalumau, mi fo xalum sait nane aava fengau. ⁴⁶ Nenia, ne malang e ne fo savatmaan xe nabe' la xavala talo mataa aava namkai sega i taa pife waan la suk.

⁴⁷ "Tamo a mataa i taa langai a ferawaian siak taasaxa a bai usie, lavaxa ne taa pife tiise senaso ne pife savatmaan xena tiis a mu rabuna la xavala, ne filimaan xena fakaxup nari.

⁴⁸ Nase' i taxa tisuiiau e taxa lamavaang sena mu ferawaian siak, nane toxan a mo ina tiisaana. A mo aanabe' ve a lagasai ne fo kuusane, a lagasai siak i taa tiis a mu rabuna malaan la Yaan Fataxapiak. ⁴⁹ Muta lamon o nenia, ne taxa ferawai lapaana gutan siak fatak, piau. Taasaxa nane aava fo fengau, na Tamataara fatak, a fasei faagutanau pana so ta maana mo ne taa ferawai pana. ⁵⁰ Ne texaas o a fefasaian sina i taa fasavat a toyan vulai. Nenia, ne kuus fatak pana ferawaian aava na Tamataara fo xuusau pana."

13

Na Yesus A Xamak A Kana Mu Fefeng Sina

¹ A yaan ina Fenamo ina Paaliuan xo, a faasilak. E na Yesus a texaas o a yaan ina ta'ulan a xavala xena ulaa xe si Tamana fo faasilak. Nane vubuxan xasingit a mu rabuna sina la xavala e naboxo i taa faxalit nari pana vubuxanan molava paaliu sina.

²⁻³ Na Yesus a texaas o na Tamana fo tavai nane fatak pana maana mo xapiak e vaxa nane fo filimaan ti pave sina Piran e i taa ulaa fulaa xe sina. Na Setan xo, fo lamon faati o na Judas, a lak si Saimon Iskeriot, i taa pet lisan na Yesus. ⁴ Xe la vung xo, la fena fanganan, na Yesus a tamasiak e mulus a saxanu marapi sina e siak a marapi ina sasak e fai yowange pana. ⁵ E

mui a tiuan a raarum lana 'dis' e xamak a kana mu fefeng sina e saf fapigalip nari pana marapi aava nane fo fai yowang nane xa pana.

⁶ Nane filimaan xe si Saimon Pita e na Pita fine, "Memai, rao no xamak a kaak?"

⁷ Na Yesus a suie, "A mo ne taxa vile naboxo mi pife texaas sena, taasaxa muibak mi taa masam faroxo sena."

⁸ Na Pita xuuse, "No muta xamak a kaak!"

Na Yesus a sui fulane, "Tamo ne taa pife xamak nano, no taa piau ta nobina lana faisok siak."

⁹ E na Saimon Pita xuuse, "Ai Memai, muta xamak a ro kaak mon, xamak a ro maak e putok sait."

¹⁰ Na Yesus a xuuse, "Nane aava fo suf, i taa pife suf fulaa senaso a tana pife vusiit, taasaxa i taa xamak tapin a vusiit ti la kana mon; e nami, mi fo roxo, taasaxa, a saxa piau." ¹¹ Senaso nane fo texaas sese' i taa pet lisane. E voxo nane kuus malaan o a saxa a vusiit lunai.

¹² Layaan nane xamak xapin a mu kari, nane falak fa'uli a marapi sina e fe nai la vepen sina xuluna ivin. E nane fin nari, "Mi masam sena mo ne fo vile semi?" ¹³ Mi fuuna xaliau pana 'Mataa ina Fepitaa' e 'Memai' e mi kuus tuuna senaso nenia, ne Mataa ina Fepitaa e ne Memai simi. ¹⁴ Taasaxa layaan nenia aava Mataa ina Fepitaa e Memai simi, ne taa xamak a mu kami lavaxa, nami sait mi taa fexamaxan a mu kami xa.

15 Ne fo tavai nami pana saxa vilaana talo mi taa usie. A roxo nami xapiak mi taa usi a mu vilaana siak. 16 Ne kuus tuuna, a yaasok pife lava sena mataa tafuna e a fefeng pife lava sena mataa aava fo fenge. 17 Tamo mi masam sena fufuna mo aanabe' mi taa faamamaas layaan mi taa vile.

*Na Yesus A Kuus Fatuxai
Pana Saxa I Taa Pet Lisane*

18 “Ne pife ferawai semi xapiak, ne texaas seri aava ne fo xel nari. Taasaxa Ferawaian sina Piran aanabe' i taa savat tuuna: ‘Nane aava fo fangan xuvul paga, nane ve fo paas fasiviau.’ *Yng 41:9*

19 “Ne taxa xuus nami pana mo aanabe' paamuina yaan i taa savat talo mi taa masam o nenia ve ne saxa aava i taa savat. 20 Tuuna paaliu ne xuus nami, ta mataa aava i taa suaian a mataa aava ne fenge, nane ve taxa suaianau. E ta mataa aava i taxa suaianau, i taxa suaian yaxa a Saxa aava fo fengau.”

21 Layaan na Yesus a kuus malaan a xunus ina a nasam a mamaxusan e nane kuus, “Ne kuus tuuna paaliu, a saxa simi i taa pet lisanau.”

22 A mu fefeng sina ri taxa fexalumai senaso ri vungut o nane taxa ferawai pase'. 23 E saxa yaamut sina, a saxa aava na Yesus a vubuxan marasaxaine, taxa nai la xasing i Yesus. 24 E na Saimon Pita a kaaluf xe sina o i taa fin na Yesus o nane taxa ferawai pase'.

25 Nane fakaiak fulaa saa xe la ta Yesus e fine, “Memai, no taxa ferawai pase'?”

26 Na Yesus a suie, “A bret aanabe' ne taa sugup fadaxe lana nim aanabe' e ne taa tavaie pana.” Na Yesus a sugup famodak a xavil ina bret lana nim e tavai na Judas, a lak si Simon Iskeriot, pana. 27 Layaan a ngane na Setan a vawe.

Na Yesus a xuuse, “Vil fapapusan a so ta mo no taa vile.” 28 E nari xapiak aava ri taxa nai pave ri vungut sena so ta mo nane fo ferawai xe sina pana. 29 Saxanufuna ri ilisai o naak na Yesus fo xuuse, “Fe maraan a mo talo taara taa faigotan a fenamo.” E xasanofuna ri lamon o naak a xuuse o i taa tavai a mu valagof pana saxano mo senaso na Judas fuuna faxatang a maana fafanaian siri. 30 Lamina siaxaana xavil ina bret nane tamasiak e falet. E a bina xo fo suk.

*Na Yesus A Kuus Fatuxai
Sena Faaxolusan Si Pita
Mt 26:33-35; Mk 14:29-31;
Lk 22:33-34*

31 La yaan na Judas fo falet xo, na Yesus a kuus, “Naboxo a Natuna Mataa i taa siak a isin lava sina e xuvul pana, a Piran sajt i taa siak a isin molava. 32 Lavaxa, layaan a Piran i taa siak a isin lava se Natuna, a Piran i taa vil falavai a isina lana nobina ina waanan sina e i taa vile monabe' mon.

33 “Mu rafulak, ne taa waan xuvul pami pana lou modak mon. Mi taa sengau taasaxa malaan se' ne fo xuus a mu matalava Juda,

'Ne taa falet xe la saxa bina e nami, mi pife fexaxaas sena falet xe lana.' E nami vaxa ne xuus nami o mi pife fexaxaas sena falet xe lana sait.

³⁴ "Ne taa tavai nami pana vuputkai fa'ui malaan: 'Fevubuxan xasingit nami xa.' Mi taa fevubuxan xasingit nami xa malaan se' ne vubuxan xasingit nami.

³⁵ A fevubuxaian xasingitan simi i taa faxalit a xasano rabuna o nami, mi mu fefeng siak."

³⁶ Na Saimon Pita a fine, "Memai, no taa falet xe faa?"

Na Yesus a suie, "A bina ne taa falet xe lana naboxo mi pife fexaxaas sena usiau xe lana, taasaxa muibak mi taa usiau."

³⁷ Na Pita a xuuse, "Memai, xenaso ne pife fexaxaas sena usi nano xe lana naboxo? Ne taa solisan a taak xena xavang nano."

³⁸ Na Yesus a suie, "No kuus tuuna o no taa solisan a taam xena xavangau? Tuuna paaliu a pura taa pife taliskukuk lunai e no taa kuus faatalatul o no pife texaas sega.

14

Na Yesus A Fagut A Mu Yaamut Sina

¹ "Muta fanasam a mamaxusan la xunus imi. Mi namkai sena Piran e mi taa namkai sega sait. ² La bina sina Tamaang a toxan a lifu xaves. Tamo pife tuuna, ne taa pife xuus nami o ne taxa falet xe pave xena faigotan a nobina xami, bo? ³ Ne taa falet xena faigotan a nobina xami e ne taa ulaamaan xena

xel nami talo mi taa fe taagul xuvul paga. ⁴ Mi texaas sena salan xe la bina aava ne taa falet xe lana."

Na Yesus Ve A Salan Xe Sina Piran

⁵ Na Tomas a fine, "Memai, maam pife texaas sena so ta bina no taa falet xe lana, malaafaa maam taa texaas sena salan aave?"

⁶ Na Yesus a suie, "Nenia ve, ne Salan, ne Tuunayan, e ne Toyan. Piau ta saxa mataa taa savat sina Piran lana xasa salan patak, nenia sang mon ne Salan. ⁷ Tamo no texaas sega no taxa texaas se Tamaang sait. Monabe! mon mi texaas sena e mi fo xalume."

⁸ Na Filip a xuuse, "Memai, faxalit nemaam pa Tamataara e mo aave i taa fexaxaas semaam."

⁹ Na Yesus a suie, "Ne fo waan xuvul pami pana yaan xaves paaliu Filip e mi pife taraxaliau lunai? Nane aava fo xalumau fo xalum na Tamataara. Xenaso no taxa finau, 'Faxalit nemaam pa Tamataara?' ¹⁰ A sou, mi pife namkai o nenia, ne taxa waan xuvul pa Tamataara e na Tamataara taxa waan xuvul paga? A ferawaian aava ne xuus nami pana ne pife kuusane lapaana gutan siak, piau. Na Tamataara aava taagul xuvul paga a vile, nane fatak taxa vil a faisok sina. ¹¹ Namkai sena ferawaian siak o ne taxa waan xuvul pa Tamataara e na Tamataara taxa waan xuvul paga; tamo piau, namkai sena maana faisok fa'ipul ne taxa vile. ¹² A tuuna paaliu

ne xuus nami, nane aava taxa namkai sega, nane vaxa a fexaxaas sena vil a mu faisok fa'ipul aava nenia, ne taxa vile. E vaxa naak i taa vil a mo fa'ipul molava seri senaso ne taxa falet xe si Tamataara. ¹³ E a so ta mo mi taa fenung pana lapaana isaak, ne taa vile talo a Natuna i taa siak fati a isina Tamataara. ¹⁴ Aang! A so ta mo mi taa nungau pana lapaana isaak, ne taa vile.

*Na Yesus A Kuus Fanai
Pana Vovau Xaradak*

¹⁵ “Tamo mi vubuxan xasingitau mi taa usi fatak a vuputkai siak ¹⁶ e nenia ve ne taa nung na Tamataara e nane i taa tavai nami pana xasafuna fulaa ina xakaavangan aava i taa waan xuvul pami vulai, vulai. ¹⁷ Nane ve a Vovau ina Tuunayan aava nari mu rabuna ti la xavala ri pife fexaxaas sena siaxe senaso ri pife xalume e ri pife texaas sena. Nami, mi texaas sena senaso nane taxa waan xuvul pami e i taa waan la xunus imi. ¹⁸ Ne taa pife ta'ulan nami xena waan nakmaal, piau. Ne taa savat xe simi. ¹⁹ Famodak fulaa mon e a rabuna ti la xavala ri taa pife xalumau fulaa, taasaxa nami, mi taa xalumau. Nenia, ne taxa to vulai e voxo nami sait mi taa to vulai. ²⁰ La yaan aapave mi taa texaas tuuna o nenia, ne taagul lana Tamaang e fulaa mi taa texaas o mi waan xuvul paga e ne taxa waan xuvul pami. ²¹ Nane aava masam sena mu vuputkai siak e taxa usi nari, nane

ve i taxa vubuxan xasingitau e nane aava vubuxanau, na Tamaang i taa vubuxane e nenia sait ne taa vubuxane e ne taa savat sina xena faxalite pana maana mo siak.”

²² Na Judas (pife na Iskeriot taasaxa xasa Judas) a xuuse, “Memai, malaafaa no taa faxalit nemaam pana maana mo siim e no taa pife faxalit a maana rabuna la xavala pana?”

²³ Na Yesus a suie, “Tamo ta mataa i taxa vubuxan xasingitau i taa usi a ferawaian siak e na Tamaang i taa vubuxane. E nemaame taa savat xe sina e taa taagul la xunus ina. ²⁴ Nane aava pife vubuxanau i taa pife usi a ferawaian siak; a ferawaian aanabe' aava mi fo langaie, pife ferawaian siak mon, piau, taasaxa ferawaian si Tamaang aava fo fengau.

²⁵ “Naboxo ne taxa waan xuvul pami lunai e ne taxa xuus nami pana maana mo aanabe' ²⁶ taasaxa Saxa ina xakaavangan, a Vovau Xaradak aava na Tamataara taa fenge lapaana isaak, nane ve i taa fapiti nami pana maana mo xapiak e i taa falamon fa'uli nami pana maana ferawaian aava ne fo xuus nami pana. ²⁷ A tatavai siak xena ta'ulanaan nami a malaan: ne tavai nami pana luaian. Pife malaan sena luaian ti la xavala, piau, taasaxa ne tavai nami pana luaian siak. Muta mimilisaat la xunus imi e muta mataut!

²⁸ “Mi fo langaiiau layaan ne xuus nami, ‘Ne taa ta'ulan nami taasaxa ne taa savat

fa'ulaa xe simi.' Tamo mi vubuxan xasingitau naak mi taa faamamaas paaliu o ne taxa falet xe si Tamataara senaso na Tamataara a lava sega. ²⁹ Monabe' mon paa-uina savatan siri, ne fo xuus nami pana maana mo aanabe' e voxo layaan ri savat mi taa namkai. ³⁰ Naboxo ne pife fexaxaas sena ferawai temasaat xuvul pami senaso a piran ti la xavala i taxa filimaan. Taasaxa piau ta mo la toyan siak nane fexaxaas sena yotau pana. ³¹ A maana vilaana aava ri taa savat naboxo ri taa faxalit a maana rabuna xapiak o nenia, ne vubuxan xasingit na Tamataara e vaxa a maana vilaana ne taxa vile, na Tamataara fo faseiau pana.

“Tamasiak, taara taa ta'ulan a bina aanabe'.”

15

A Ferawaian Paap Ina Yeis Wain

¹ “Nenia, ne yeis ina wain tuuna e na Tamaang ve, a mataa ina faxatang a yeis ina wain. ² I taa tilip tapin a maana raxan iga aava ri pife fuua e nane taa sapit gon faroxoi a maana raxan iga aava ri fuua talo ri taa fuua faagut. ³ Nami, ne fo faisoxan faroxoi nami xo pana ferawaian aava ne xuus nami pana. ⁴ Taagul xuvul paga, malaan se' ne taxa taagul xuvul pami. Tamo raxan pife boak faxuvul xuluna wai ina, a pife fexaxaas sena fuua, bo?

E nami vaxa, tamo mi pife taagul xuvul paga, mi taa pife fuua sait.

⁵ “Nenia, ne funa yeis e nami, mi mu raxan ina. Nane aava taagul xuvul paga, lavaxa nenia, ne taxa taagul xuvul pana e i taa fuua faagut. Tamo mi waan patak sega a faisok simi i taa mo palau. ⁶ Nase' ta mataa pife taagul xuvul paga ri taa tapin fapalauane malaan sena raxan ina wai aava mu rabuna ri tapine talo i tafe maiyang. Mui ri faxuvul a mu raxan naang e ri timin nari lana fata xena faramaana. ⁷ Tamo mi taagul xuvul paga e a ferawaian siak i taxa waan la xunus imi, mi taa fenung pana so ta mo mi vubuxane e a mo aave mi taa siaxe. ⁸ A isi Tamaang a siak fatian layaan mi taxa fuua faagut e layaan mi waan mu fefeng tuuna siak.

⁹ “Na Tamataara taxa vubuxan xasingitau e malaan, nenia xo, ne taxa vubuxan xasingit nami. Taagul lapaana vubuxanan siak. ¹⁰ A malaanabe': ne fo usi fatak a vuputkai si Tamaang e voxo ne taagul lapaana vubuxanan sina; tamo mi taxa usi fatak a vuputkai siak mi taxa taagul lapaana vubuxanan siak. ¹¹ Ne fo xuus nami pana ferawaian aanabe' talo a faamamaasan siak i taa waan la xunus imi e mi taa bas paaliu pana faamamaasan. ¹² E a vuputkai siak a malaan: Mi taa vubuxan xasingit nami xa malaan sena vubuxanan

siak xami. ¹³ A vubuxan xasingitan molava paaliu sina mataa a malaan: nane i taa kuus turoxo sena maatan sina xana mu fesing sina. ¹⁴ E nami, mi mu fesing siak layaan mi taxa usi fatak a mu vuputkai siak. ¹⁵ Ne taa pife xali nami pana fefeng o sisiak siak fulaa, piau. Senaso a mu fefeng ri pife texaas sena so ta mo a mataa tafuri taxa vile. Taasaxa ne fo fa'isin nami pana 'fesing siak' senaso ne fo xuus fatexaas nami pana maana mo xapiak aava na Tamaang a xuusau pana. ¹⁶ Nami, mi pife siak fatiau, piau. Ne fo siak fati nami e fo bur nami o mi taa falet e malaan sena mu wai roxo mi taa fuua faroxo. Mi taa fuua pana xalana aava i taa waan vulai, e voxo a so ta mo mi taa nung na Tamataara pana lapaana isaak, i taa tavai nami pana. ¹⁷ Nabe' ve a vuputkai siak: 'Mi taa fevubuxan xasingitan nami xa.'

A Rabuna Ti La Xavala Ri Taa Baian A Mu Rabuna Si Yesus

¹⁸ "Tamo a mu rabuna ti la xavala ri taa baian nami, muta ipul, senaso ri fo baianau paamuin ri baian nami. ¹⁹ A tuuna a mu rabuna ti la xavala ri taa baian nami senaso mi pife malaan seri. Tamo mi saxa siri ri taa vubuxan nami senaso mi malaan seri. Taasaxa ne fo xel nami ti la palou iri xe lana pabung siak. ²⁰ Lamon fa'uli a ferawaian siak xami, 'A sisiak a pife lava sena mataa tafuna.'

Saxanofuna aava ri vil pengganau, ri taa vil pangan nami sait e saxanofuna aava ri langai a ferawaian siak, ri taa langai a ferawaian simi sait. ²¹ Taasaxa ri taa vil a maana mo aanabe' xe simi sena isaak. Senaso ri pife texaas sena Saxa aava fenggau. ²² Tamo nenia, ne taa pife savat xena fasei nari, ri taa pife texaas o ri toxan a lalosaat la tari. Taasaxa naboxo ri fo texaas e voxo ri pife fexaxaas sena kuus vof a saatan siri. ²³ Nane aava baian faagutanau, nane taxa baian faagutan na Tamaang sait. ²⁴ Tamo ne taa pife vil a maana mo fa'ipul aava piau ta mataa fulaa fexaxaas sena vile, ri taa pife texaas o ri toxan a lalosaat. Taasaxa ri fo xalum a maana mo fa'ipul siak e ri baian faagutan ne maame Tamaang. ²⁵ E voxo a xakalayan lana Vuputkai siri a savat tuuna paaliu: 'Ri baian faagutanau e ri piau ta fufuna xena vil malaane.' *Yng 69:4*

²⁶ "A toxan a Saxa ina xakaavangan, a Vovau ina Tuunayan aava na Tamataara taxa fenge. E la yaan ne taa fengmaane xe simi ti pave sina Tamataara, i taa kuusan fasavatau. ²⁷ Nami vaxa, mi mu rabuna xena ferawai xakaavang sega senaso mi fo waan xuvul paga ti la tangpat.

16

A Faisok Sina Vovau Xaradak

¹ "Ne fo xuus nami pana maana mo aanabe' talo mi

taa pife milung. ² A rabuna ri taa ti votan nami sena mu lifu ina faxuvulan. Tuuna paaliu a yaan i taa savat layaan ta mataa aava i taa punuk nami i taa lamon o nane taxa vil a faisok fatak ina lotu sina. ³ Ri taa vil malaane senaso ri pife texaas se Tamataara e ri pife texaas sega. ⁴ Taasaxa ne fo xuus nami pana maana mo aanabe' talo layaan ri taa savat tuuna mi taa lamon fa'ulaa o ne fo xuus fatexaas nami pari. A saxano mo aanabe' ne pife xuus nami pana la tangpat layaan ne waan xuvul pami paamua.

⁵ "Taasaxa naboxo ne taa falet xe sina aava fo fengau e piau ta saxa simi a finaui o 'No taxa falet xe faa?'" ⁶ Naboxo a xunus imi a bas pana mimilisaatan senaso ne fo xuus fatexaas nami pana maana mo aanabe'. ⁷ Taasaxa ne xuus tuunei nami o a mo roxo taa savat sena faletan siak. Tamo ne pife falet a Saxa ina xakaavangan i taa pife filimaan taasaxa layaan ne falet ne taa fenge xe simi. ⁸ E layaan i taa savat i taa faxalit a mu rabuna ti la xavala pana malasuf ina faasaalan, a malasuf ina mu vilaana fatak e a malasuf ina vilaana ina tiisan e voxo mu rabuna ri taa masam sena saatan siri. ⁹ Nane i taa famasam nari o layaan ri pife namkai sega ri taxa faasaal. ¹⁰ E pana ulaian siak xe si Tamaang talo mi taa pife xalumau fulaa, i taa faxalit nari o a mu vilaana siak ri fatak paaliu. ¹¹ E fulaa i taa faxalit nari o

a yaan ina tiisan fo savat xo, senaso a saxa aava piran ti la xavala aanabe', taxa waan lapaana tiisan.

¹² "Ne toxan a mo xaves fulaa ne buk xuus nami pana taasaxa mi pife fexaxaas sena langaie naboxo. ¹³ Taasaxa layaan a Vovau ina Tuunayan i taa savatmaan i taa faxalit nami pana maana mo xapiak aava ri tuuna sega. Nane i taa pife ferawai lapaana gutan sina sang mon taasaxa maana mo nane langaie i taa xuus nami pana e i taa xuus fatexaas nami pana mu vilaana aava ri pife savat lunai. ¹⁴ I taa siak fati a isaak senaso a maana mo aava i taa xuus fatexaas nami pana ve, ri maana mo sega. ¹⁵ A maana mo xapiak na Tamataara a toxane ri mo siak sait e voxo ne fo xuus nami o a maana mo a Saxa ina xakaavangan taa xuus fatexaas nami pana ve, ri maana mo sega.

¹⁶ "Famodak mon e mi taa pife xalumau. E famodak fulaa mi taa xalum fulanau."

A Kanamsaatan Siri I Taa Taxapus

¹⁷ Saxanu fefeng sina ri fe-fiai, "A so ta malasuf ina ferawaiian sina 'Famodak mon e mi taa pife xalumau e famodak fulaa mi taa xalum fulanau?'" E a so ta malasuf ina 'Senaso ne taxa falet xe si Tamaang?'" ¹⁸ E voxo ri taxa fexuus, "A so ta malasuf ina ferawaiian sina aave: 'Famodak mon?'" Taara pife texaas sena so ta mo nane taxa ferawai pana."

19 Na Yesus a texaas o ri buk fine pana e a xuus nari, "A so ta mo mi taxa fefiaiane la palou imi? Sena ferawaian siak: 'Famodak mon e mi taa pife xalumau e famodak fulaa mi taa xalum fulanau?' 20 Ne xuus tuunei nami, mi taa mamaaluk e mi taa taangiis taasaxa a mu rabuna ti la xavala ri taa faamamaas; mi taa nasam a mamaxusan la xunus imi taasaxa mamaxusan simi taa fasavat a faamamaasan molava. 21 Layaan a tefin rao i luluk, nane toxan a maasaxan faagut senaso a yaan sina fo savat, taasaxa lamina luluuxan, nane faamamaas o a mataa fa'ui fo savat la xavala e voxo a maluf tapin a maasaxan sina. 22 Naboxo mi toxan a mamaxusan, taasaxa ne taa xalum nami fulaa e a xunus imi taa faamamaas e piau ta mataa a fexaxaas sena siak tapin a faamamaasan semi. 23 La yaan aapave mi taa bai finau pana saxano fiaian. Ne xuus tuunei nami layaan mi taa fenung xe si Tamataara pana saxa mo lapaana isaak, i taa tavai nami pana mo aave. 24 Paamua fefexaxaas tanin mi pife fenung pana saxa mo lapaana isaak, taasaxa naboxo mi fenung saa e mi taa siaxe talo mi taa bas paaliu pana faamamaasan.

25 "Ne fo xuus nami pana maana mo aanabe' lana ferawaian paap. Taasaxa a yaan i taa savat layaan ne taa pife ferawai xe simi pana ferawaian paap fulaa taasaxa ne taa xuus fatexaas nami

se Tamataara pana ferawaian fatak. 26 La yaan aapave mi taa fenung lapaana isaak e ne pife kuus o ne taa fenung xe si Tamataara xami, piau. 27 Na Tamataara fatak i taxa vubuxan xasingit nami senaso mi taxa vubuxan xasingitau e mi namkai o nenia, ne fo filimaan ti pave sina Piran. 28 Ne filimaan ti pave si Tamataara e ne maa savat la xavala e naboxo ne taa ta'ulan a xavala e ne taa ulaa xe si Tamataara fulaa."

29 Nari mu fefeng sina ri kuus, "Aang, naboxo no taxa ferawai fatak e no pife ferawai paap. 30 Naboxo maam texaas o no masam sena maana mo xapiak e no fo texaas vaxa sena mu fiaian paamuin ta mataa i taa fiaian pana; pana vilaana aanabe' siim maam namkai o nano, no savat ti pave sina Piran."

31 Na Yesus a sui nari, "Tuuna, mi namkai sega? 32 Faxatang! A yaan i taa savat, naak naboxo taxa waan, e ri taa xup tapin nami e nami saxa saxa mi taa sinuf xe la lifu simi e mi taa ta'ulanau e ne taa waan nakmaal. Taasaxa ne taa pife waan pasaxa senaso na Tamataara i taxa waan xuvul paga.

33 "Ne fo xuus nami pana maana mo aanabe' talo lapaana isaak a xunus imi taa luai. La palou ina mu rabuna ti la xavala mi taa toxan a matafanan taasaxa muta mataut, ne fo xasliu a maana vilaana ti la xavala."

Na Yesus Taxa Fenung

— Pana Xa

¹ Na Yesus a ferawai xapiak pana mo aanabe¹ e mui nane kaalum xe laa'ui la xunavata e kuus, "Tamaang, a yaan fo savat xo; siak fati a isi Natum talo na Natum taa siak fati a isaam. ² No fo tavaie pana gutan e ngavuk ina paamuian a maana rabuna xapiak ti la xavala e i taa tavai nari aava no fo siak fati nari, pana toyan vulai. ³ E a toyan vulai aanabe¹ ve a malaan: ri taa texaas sema, o nano sang mon no Piran tuuna e sena saxa vaxa aava no fo fenge, na Yesus Kraissait. ⁴ Ne fo siak fati a isaam nabe¹ la xavala senaso ne fo fataxapin a faisok aava no fo tavaiau pana. ⁵ Naboxo Tamaang, tavaiau fulaa pana malangan aava taare fo toxane paamuina tangpat ina xavala.

— Pana Mu Yaamut

⁶ "Ne fo vil fasavat a isaam xe sina mu rabuna aava no fo tavaiau pari nabe¹ la palou ina mu rabuna ti la xavala. Nari, ri mu rabuna siim e no fo tavaiau pari e ri fo usi fatak a ferawaian siim. ⁷ Naboxo ri texaas tuuna o nano, no fufuna maana mo xapiak aava no fo tavaiau pana, ⁸ senaso ne fo xuus nari pana maana ferawaian aava no xuusau pana. E ri fo langai a mu ferawaian aanabe¹ e naboxo ri masam tuuna o nenia, ne savatmaan ti pave siim e ri namkai o no fo fengau. ⁹ Ne taxa fenung pari aanabe¹; ne pife fenung pari mu rabuna ti la

xavala taasaxa ne taxa fenung pari aava no fo tavaiau pari senaso nari, ri mu rabuna siim. ¹⁰ A maana mo xapiak aava ri mo siak, ri mo siim sait e a maana mo siim, ri mo siak. E nari, ri fo tavaiau pana isin lava. ¹¹ Naboxo ne taa pife waan fulaa la xavala, taasaxa nari, ri waan nabe¹ la xavala e ne taxa falet xe siim. Tamaam Taap, faxatang nari la-paana gutan ina isaam, a isin aava no fo burau pana, talo nari, ri taa saxa malaan sena waanan sitaare. ¹² Layaan ne waan xuvul pari ne tagan faroxoi nari pana gutan ina isaam aava no tavaiau pana. Ne tagan faagutan nari aanabe¹ e ri pife tapigis fepatok, taasaxa saxa xo tapigis seri, nane aava no fo lamon sena o i taa milung e i taa kawaasanan talo a xakalayan sena i taa savat tuuna.

¹³ "Naboxo ne taxa falet xe siim e ne taxa kuus pana ferawaian aanabe¹ talo nari, ri taa masam tuunei a faama-maasan siak e ri taa faama-maas sait. ¹⁴ Ne xuus nari pana ferawaian siim e mu rabuna ti la xavala ri baiian nari senaso naboxo nari aanabe¹ ri pife mo ti la xavala malaan sega vaxa, ne pife ti la xavala. ¹⁵ Ne pife fenung talo no taa siak tapin nari ti la palou ina mu rabuna ti la xavala, piau. Taasaxa ne fenung xe siim o no taa faxatang nari e no taa kuus votan nari xasena saxa aava saat paaliu. ¹⁶ Nari, ri pife ti la xavala malaan sega vaxa

ne pife ti la xavala. ¹⁷ Bur nari lapaana tuunayan. A tuunayan aave ve a ferawaian siim. ¹⁸ Nenia, ne taxa feng nari xe la palou ina mu rabuna ti la xavala malaan se' no fo fengau xe la palou ina mu rabuna ti la xavala. ¹⁹ E nenia, ne waan fatak lapaana tuunayan talo nari vaxa ri taa waan fatak sait lapaana tuunayan.

— *Pana Maana Mu Rabuna Aava Ri Taa Namkai Mui*

²⁰ “Ne pife fenung pari aanabe' sang mon, piau. Ne taxa fenung vaxa pari mu rabuna aava ri taa namkai sega lapaana kuus xakaavangan siri aanabe' ²¹ talo nari xapiak ri taa faxuvul lapaana lamonan saxa xuvul pataare. Tamaang, no taxa waan la xunus iga e ne taxa waan la xunus ima e ne vubuk o ri taa waan malaan setaare. E voxo a mu rabuna ti la xavala ri taa namkai o no fo fengau. ²² Ne fo timin a malang aava no tavaiau pana xuluna mu rabuna aanabe' talo ri taa waan faxuvul lapaana lamonan saxa malaan setaare. ²³ Ne taa waan la xunus iri malaan se' no taxa waan la xunus iga talo ri taa waan faxuvul faagut lapaana lamonan saxa e voxo a mu rabuna ti la xavala ri taa texaas o nano, no fo fengau e vaxa ne vubuxan xasingit nari aanabe' malaan sena vubuxanan siim xanak.

²⁴ “Tamaang, no fo tavaiau pari e ne vubuk o ri taa waan xuvul paga la bina

siak xena xalum a miridingan siak; a miridingan aava no fo faneie xulok. No fo vile senaso paamuina faisok siim ina vesanaana maana mo ti la xavala aanabe' no vubuxan xasingitau.

²⁵ “Tamaang a maana vilaana siim ri xaradak e a mu rabuna ti la xavala ri pife texaas sema taasaxa nenia, ne texaas sema e nari aanabe' ri texaas o no fo fengau. ²⁶ Ne fo faxalit nari pana isaam e ne taa lo faisok vulai xena siak fati nano talo a vubuxan xasingitan aava no toxane xanak i taa waan xuluri sait e vaxa nenia, ne taa waan la xunus iri.”

18

A Mu Sisiak Sina Mu Matalava Juda Ri Pis Na Yesus

Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53

¹ Layaan na Yesus a fataxapin a fenungan sina, nane xuvul pana mu fefeng sina ri ta'ulan a lifu aave e ri fe sangas liu a lana mui Kitron. A toxan a nobina ri xapis a wai olif lana e nane xuvul pana mu fefeng sina ri laak pe lana.

² Na Judas aava xena pet lisane, a texaas sena nobina aapave senaso na Yesus funa waan pave faxaves xuvul pana mu fefeng sina.

³ Lavaxa, na Judas a savat la nobina aapave xuvul pana mu rabuna ina rawen aava mu matalava Juda ri feng nari e saxanu fefeng sina memai priis e mu Ferasi vaxa. E nari xapiak ri toxan

a lamak e laam e maana mo ina fevisan: a tol, vam e pinis.

⁴ Na Yesus a texaas sena maana mo aava ri taa savat e a sivi xena fasusui nari e a fin nari, "Mi taxa seng nase!?"

⁵ E ri suie, "Na Yesus ti Nasaret."

"Nenia monabe!" na Yesus a xuus nari. E na Judas vaxa aava xena pet lisane, i taxa tigena la palou iri. ⁶ E layaan nane kuus malaan, monabe! mon nari xapiak ri poxo su' xe lapia.

⁷ E nane fin fulan nari, "Mi taxa seng nase!?"

E ri xuus fulane, "Na Yesus ti Nasaret."

⁸ Na Yesus a kuus, "Ne fo xuus nami o nenia monabe!. Lavaxa mi taa pife yot nari xapiak aanabe! senaso mi fo tinginau e nenia va ne saxa aava mi taxa senge."

⁹ Nane kuus malaan xena vil fasavat a ferawaian sina layaan nane fo kuus, "Ne pife ta'ulan tapin a saxa siri aava no fo tavaiau pana."

¹⁰ Na Saimon Pita a toxaan a pinis e nane siaxe e sip a saxa sisiak sina memai priis pana, a isina na Melkas. Nane patal tapin a tangana pamuaan.

¹¹ Taasaxa na Yesus a baras na Pita, "Timin fa'uli a pinis siim! No lamon o ne taa pife num ti lana lisa aava na Tamaang fo tavaiau pana?"

Ri Lisan Na Yesus Xe Si Aanas

Mt 26:57

¹² E nari mu rabuna ina rawen e paamu siri e nari mu fefeng sina mu matalava Juda ri yot na Yesus. E ri

pise ¹³ e ri lisan paamuiane xe si Aanas. Nane va imu Kaiafas aava paamua priis la mariaas aave. ¹⁴ Na Kaiafas a saxa aava fo fasei a mu Juda o a vilaana roxo tamo a mataa saxa taa maat xana mu rabuna xapiak.

¹⁵ Na Saimon Pita narie xasa fefeng si Yesus re taxa usi nari xuvul pa Yesus. E xasa fefeng xo, fe laak xe lana bina sina memai priis senaso nari pave ri taraxalie. ¹⁶ Taasaxa na Pita pife fexax-aas sena laak e nane waan su' pe lamalei la matana bina aave. E a fefeng aava memai priis a texaas sena, nane ulaa e fe ferawai xuvul pana tefin aava fuuna faxatang a yalaxau aave e xel falak na Pita xe lana.

¹⁷ E a tefin aave a fin na Pita, "Nano, no saxa fefeng sina mataa aapave, bo?"

E na Pita a suie, "Au, pife nenia!"

¹⁸ A bina a vutung e mu sisiak e mu fefeng sina mu matalava ri tigena fakaliuan a fata aava ri sunge xena maari. E na Pita sait taxa tigena maari xuvul pari.

A Memai Priis Taxa Fin Na Yesus

Mt 26:59-68; Mk 14:55-65; Lk 22:63-71

¹⁹ La yaan aanabe! a memai priis i taxa fin na Yesus pana mu fefeng sina e sena fepitaian sina.

²⁰ Na Yesus a suie, "Ne fo ferawai la matavas la matana mu rabuna. Vulai ne fuuna fepitaa lana mu lifu ina faxuvulan o lana tang lifu lotu, a mu bina aava nari

mu Juda ri fuuna faxuvul lana. Ne pife kuus fufunai. ²¹ Muta finau! Mi fin nari aava ri fo langai. Ri texaas faroxo sena ferawaian siak.”

²² Layaan na Yesus a kuus malaan a saxa paamua aava i taxa tigina faasilak sena a tavafe la yaavana e xuuse, “A pife vilaana roxo ina sui a memai priis ve malaan, bo?”

²³ Na Yesus a xuuse, “Tamo ne fo ferawai fasaat no taa kuusane, tamo ne ferawai fatac sena tuunayan xenaso no fo tavafau?” ²⁴ E na Aanas a lisan na Yesus aava taxa vipis lunai, xe si Kaiafas, xasa memai priis.

Na Pita A Faaxolusan Na Yesus

Mt 26:69-75; Mk 14:66-72; Lk 22:55-62

²⁵ Layaan na Saimon Pita taxa maari la xasing ina fata a saxa mataa fulaa a fine, “Nano, no saxa ina mu fe-feng sina mataa aapave, bo?”

E na Pita a kuus malaan, “Piau! Pife nenia.”

²⁶ E saxa sisiak sina memai priis, a tauna mataa aava na Pita patal tapin a tangana, a tisui faagutane, “Naak, ne fo xalum nano xuvul pana pave la nobina ina olif?” ²⁷ E na Pita a faaxolus fulaa e la noyaan aave xa a pura a taliskukuk.

Na Yesus A Tigina Lapaana Tiisan Si Pailat

Mt 27:11-23; Mk 15:2-15; Lk 23:2-3,18-25

²⁸ Lavaxa, la paanen lolof xo a mu Juda ri ta'ulan a lifu si Kaiafas e ri lisan na Yesus xe la lifu sina paamua lava

ti Rom. A mu Juda ri bai laak lana lifu la yaan aapave senaso ri lamon tamo ri taa laak a lalosaat sina mu topen i taa waan la tari e ri pife fex-axaas sena fangan la Fenamo ina Paaliuan. ²⁹ E voxo na Pailat a savat xe siri lamalei e fin nari, “A so ta vilaana mi taxa gel tifi a mataa aanabe' pana?”

³⁰ “Tamo nane pife mataa saat maam taa pife lisanmaane xe siim” ri suie.

³¹ Na Pailat a xuus nari, “Lavaxa, nami fatac, mi xelee saa e mi fe tiise lapaana vuputkai simi.”

E ri sui fulane, “Taasaxa maam piau ta ngavuk ina punuk a mataa.” ³² A mo aanabe' a savat talo a ferawaian na Yesus fo xuus nari pana sena so ta buk maatan sina, i taa savat tuuna.

³³ Na Pailat a xel na Yesus e re ta'ulan nari. Re laak lana lifu lava sina e nane fine, “Nano, no piran king sina mu Juda?”

³⁴ Na Yesus a suie, “A fiaian aave ve siim fatac o xasanofuna ri xuus nano pana?”

³⁵ Na Pailat a xuuse, “No lamon o nenia, ne mataa ti Judia? A mu rabuna siim e mu memai priis siim ri fo lisanmaan nano e ri nungau o ne taa tiis nano. A so ta mo no fo vile?”

³⁶ Na Yesus a xuuse, “A fatataganan siak pife waan nabe' la xavala. Tamo i taxa waan nabe' a mu fe-feng siak ri taa fevis xena ti votan a mu Juda sena pisaan nenia. Taasaxa fatataganan

siak taxa waan pe lana bina patak.”

³⁷ E voxo na Pailat a fine, “Nano, no saxa piran king, bo?”

Na Yesus a suie, “No taxa kuus tuuna layaan no kuus o nenia, ne saxa piran king. A tuuna paaliu a fufuna lulu-uxan siak e a fufuna savatan siak nabe! la xavala ve xena kuusan fasavat a tuunayan. A maana rabuna xapiak aava ri vubuxan a tuunayan ri taa langaiu.”

³⁸ Na Pailat a fine, “A tuunayan ve a so ta mo?” E nane savat fa'ulaa xe sina mu matalava Juda, pe lamalei e xuus nari, “Ne pife tingin ta fufuna ferawaian xena tiisaana mataa aanabe!.”
³⁹ Taasaxa mi toxan a saxa vilaana malaan: ne fuuna mulus tapin a saxa mataa vipis la Yaan ina Paaliuan. Mi vubuk o ne taa mulus tapin a piran king sina mu Juda?”

⁴⁰ E ri xukulai faagut, “Piau! A mataa aave piau. Maam vubuxan na Baraabas!” Na Baraabas a mataa saat paaliu ina fenauan.

19

Na Pailat A Fakasanam Na Yesus

Mt 27:27-31; Mk 15:16-20

¹ Lavaxa na Pailat a lisan na Yesus xe sina mu rabuna ina rawen ti Rom e ri inis fakasaname. ² E ri fi a mo malaan sena ligilot sina 'king' pana yeis tuturuk e ri timine la putuna. E ri fafalaxe pana marapi raf

malaan sena piran king ³ e ri taxa lo suaxane pana tigena la nona e kuus, “Kaalum, a piran king sina mu Juda” e ri taxa lo tuxe la nona.

⁴ Mui na Pailat a xel na Yesus e re savat fulaa xe siri lamalei e xuus nari, “Xalume, ne taxa lisanmaane xe simi talo mi taa masam o nenia, ne pife tingin ta saxa fufuna ferawaian xena tiise pana.”

⁵ Layaan na Yesus a savat xe siri pana maana mausan ina piran king aava ligilot ina yeis tuturuk e marapi raf, na Pailat a xuus nari, “Kaalum! A mataa naang naboxo!”

⁶ Layaan a mu memai priis e mu fefeng siri ri xalume, ri xukulai faagut, “Niil fataxutane! Niil fataxutane!”

Taasaxa na Pailat a sui nari, “Mi xelee saa e mi fe niil fataxutane. Nenia, ne pife texaas sena saxa fufuna ferawaian xena tiis nane pana!”

⁷ A mu Juda ri xuuse, “Maam toxan a vuputkai e lapaana vuputkai aanabe! maam taa punuxe senaso nane kuus o nane a Natuna Piran.”

⁸ Layaan na Pailat a langai a ferawaian aanabe! nane xo mataut paaliu. ⁹ E nane xel fa'uli na Yesus xe lana lifu lava aave. E a fine, “No filimaan ti faa?” Taasaxa na Yesus a tigena kasam. ¹⁰ “No bai ferawai xuvul paga, bo?” na Pailat a fine. “No pife texaas o nenia, ne toxan a gutan xena mulus nano o xena niil fataxutan nano?”

¹¹ Na Yesus a suie, “No taa piau ta gutan xulok tamo a Saxa pe laa'ui a pife tavai

nano pana. E voxo nari aava ri lisanau xe siim ri taa toxan a tiisan molava.”

¹² A tangpat la yaan aanabe' e lamina na Pailat a tafang pana mulus na Yesus taasaxa mu Juda ri taxa lo xukulai, “Tamo no mulus a mataa aanabe' no pife fesing si Sisaa. Nase' ta mataa a kuus o nane saxa piran king, nane ve vubuk xasliu na Sisaa.”

¹³ Layaan na Pailat a langai nari nane lisan na Yesus xe lamalei e nane fe nai xuluna ivin ina tiisan la nobina ri xalie pana ‘A Veraanda Faat.’ (Lana pok bina Erameik ri kuus, “Gabaata”) ¹⁴ A yaan aanabe' a Yaan ina Faigotan a Fanganan Xena Fenamo ina Paaliuan e a faasilak a fapisaxayaana awa.

E na Pailat a xuus a mu Juda, “A piran king simi nabe!”

¹⁵ Taasaxa ri xukulai, “Gei tapine! Gei tapine! Niil fataxutane!”

Na Pailat a fin nari, “Ne taa kuus pana niil fataxutan a piran king simi?”

Nari mu memai priis, ri kuus, “Maam piau ta xasa ‘king’ fulaa, na Sisaa sang mon!”

¹⁶ E voxo na Pailat a kuus turoxo o ri taa xelexena niil fataxutane.

*Ri Niil Fataxutan Na Yesus
Mt 27:33-44; Mk 15:22-32;
Lk 23:33-43*

E ri yot na Yesus ¹⁷ e ri timin a bolo sina xuluna xena yaasaana xe la bina ri xalie pana Bina ina Veng;

lana pok Hibru ri kuus ‘Golgaata’. ¹⁸ E pave ri niil fataxutane. Ri niil fataxutan a xasaro mataa sait e ri fatigine nare la ro xasing ina bolo si Yesus.

¹⁹ Na Pailat a xalei a lagasai e ri timine xuluna bolo si Yesus. A xakalayan aave a kuus malaan:

“Na Yesus ti Nasaret, a piran king sina mu Juda”

²⁰ A maana Juda xaves ri xalum a lagasai aanabe' senaso a bina aava ri niil fataxutan na Yesus lana a waan faasilak la xasing ina bina lava aave e a lagasai a xaleian lana pok bina talatul: a pok Hibru, a pok Laatin, e a pok Griik. ²¹ E mu memai priis sina mu Juda ri tisui fadak na Pailat e ri xuus, “Muta kala malaan: ‘A piran king sina mu Juda,’ taasaxa no taa kala malaan: ‘nane kuus o nenia, ne piran king sina mu Juda.’”

²² Na Pailat a sui nari, “Piau, a lagasai ne fo xaleie, ne fo xaleie!”

²³ Layaan a mu rabuna ina rawen ri fo niil fataxutan na Yesus ri siak a mu marapi sina e ri fepatoxane pana xavil talafaat, saxa xavil xana saxa mataa ina rawen. E ri siak a mo malaan sena ‘siot’ sina sait, taasaxa mu rabuna aava ri vesane, ri vesan xurule pana piau ta nobina ina ferumaiane.

²⁴ E voxo ri ferawai sena, “Taara taa pife ririxe taasaxa taara taa fetafangai pana faat talo taara taa texaas o nase' taa siaxe.”

Ri vil malaane e voxo ri fasavat tuunei a xakalayan aava kuus malaan:

“Ri fepatoxan a mu marapi siak la palou iri e ri fetafangai pana faat xena texaas o nase' i taa siak a 'siot' siak.”
Yng 22:18

²⁵ Lavaxa, na nina Yesus narie tina xuvul pa Maria, a tefin si Klopas e xasa Maria, na Maria ti Mekdala, nari, ri taxa tigina faasilak la tana bolo si Yesus. ²⁶ Na Yesus a xalum a ninana nare na saxa yaamut aava nane vubuxan xasingite, re taxa tigina faxuvul e nane xuus na ninana, “Ninaang, kaalum, na natum ve taxa tigina.” ²⁷ E mui nane xuus a yaamut sina, “Kaalum, na ninaam ve taxa tigina.” E voxo a tangpat la yaan naang a yaamut aave a xel na nina Yesus i taa taagul la lifu sina vulai.

A Maatan Si Yesus

Mt 27:48-50; Mk 15:36-37;

Lk 23:36

²⁸ Na Yesus a texaas o nane fo vil fataxapin a maana mo xapiak sena. E mui xena fasavat tuunei a Xakalayan nane kuus, “Ne taxa ma'iu.” ²⁹ Saxa yuk taxa waan faasilak e a bas pana wain aava mopaak famodak. E nari mu rabuna ina rawen ti Rom ri timin a pel lana wain aave e ri timine xuluna newai 'isop' e ri laxat falaxe xe la valana. ³⁰ Nane num a wain mopaak aave e a kuus, “Fo taxapus, xo!” E nane turung e mulus tapin a vovau sina.

³¹ A yaan aave a yaan paa-muina Yaan ina Fangaafusan

e voxo mu Juda ri nung na Pailat o a mu rabuna ina rawen ri taa vuak a nu karutul xena famaata fatapusan narutul talo ri taa siak tapin a mu vipin sirutul. Senaso a Yaan ina Fangaafusan aanabe' a yaan lava paaliu e pife roxo o a mu vipin sirutul taa tofai xuluna bolo la Yaan ina Fangaafusan. ³² E voxo mu rabuna ina rawen ri savat e ri vuak a kana ro mataa aava ri niil fataxutan nare xuvul pa Yesus. ³³ Layaan ri savat la tana bolo si Yesus, ri xalume o nane fo maat xo e voxo ri pife vuak a ro kana. ³⁴ Taasaxa saxa mataa ina rawen a xie la usik ina pana tol. E la noyaan aave xa, a ria e a raarum a talatiu xe la pia. ³⁵ A mataa aava fo xalum a maana mo aanabe' a kuus xakaavang sena e nane texaas o fo kuus tuuna. E a kuus malaan xena xavang a namkaian simi. ³⁶ A mu vilaana aave ri savat senaso a Xakalayan ti Kawai a kuus malaan:

“E piau ta saxa tun ina taa vuaxan.” *Yng 34:20*

³⁷ E a xasa paferawaian ina Xakalayan a kuus:

“Ri taa xalum nane aava ri fo xie.” *Skr 12:10*

A Xaxaafaian I Yesus

Mt 27:57-61; Mk 15:42-47;

Lk 23:5-56

³⁸ Mui na Yosep ti Erimatia fe nung na Pailat pana vipin i Yesus. Na Yosep a saxa mata-lava aava namkai se Yesus taasaxa mataut sena mu matalava Juda e a namkai fufunai. Na Pailat a kuus turoxo o i taa siak a vipin i Yesus e nane fe siak faduie.

³⁹ Nare Nikodimaas re faisok faxuvul. Na Nikodimaas va mataa aava fo savat si Yesus la saxa vung. E nane siakmaan a maxi aava fuuna las faroxo. A maxi aanabe¹ ri vesane pana ro mo 'aalou' e 'mur' e fexaxaas sena 34 kilogram. ⁴⁰ E re siak a vipin i Yesus e ri pis falak a marapi 'linen' xuluna xuvul pana maxi aave. Layaan ri vil malaane ri taxa usi fatak a mu vilaana ina xaxaafaian sina mu Juda. ⁴¹ Faasilak latana nobina aava ri niil fataxutan na Yesus lana, a toxan a fomirak nobina roxo e lana nobina aave a toxan a liing fa'ui ina mamaat aava ri pife xaafan ta mataa lana lunai. ⁴² Re taxa faisok fataapus senaso a yaan aave ve a Yaan ina Faigotan a Fanganan ina Fenamo sina mu Juda, e voxo re famati a vipin i Yesus pave senaso a liing ina mamaat aave a faasilak.

20

A Liing Ina Mamaat A Gof

Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lk 24:1-10

¹ La paanen lolof la yaan mata ina 'wiik', a bina suk lunai e na Maria ti Mekdala a savat la bina ina mamaat aave. Nane xalum a faat ina xawei a liing ina mamaat, ri fo pul tapine e a matana talakas. ² E voxo nane fala fataapus xe si Saimon Pita narie na xasa yaamut aava na Yesus a vubuxan xasingite e fe xuus nare, "Ri fo siak tapin a Memai ti lana mamaat e maam pife texaas o ri timine faa."

³ E voxo na Pita nare na xasa yaamut aave re falet xe la bina ina mamaat. ⁴ Nare, re fala fataapus taasaxa xasa yaamut a fala liu na Pita e fe savat la bina ina mamaat paamua. ⁵ A sonai xena kaalum lana liing e a xalum a mu marapi 'linen' taxa waan pave taasaxa nane pife laak lana. ⁶ Mui na Saimon Pita aava savat lamina, a laak lana liing ina mamaat. E nane vaxa a xalum a mu marapi 'linen' taxa mati. ⁷ E a marapi aava ri pis a putu Yesus pana, pife waan xuvul pana xasanu marapi 'linen' taasaxa pulum faroxoian e mati patak famodak. ⁸ Mui a xasa yaamut aava savat la bina ina mamaat paamua a laak lana. Nane xalum a maana mo aave e namkai sena maana ferawaian si Yesus. ⁹ Taasaxa nare xapiak re pife masam faroxo pana Xakalayan ti Kawai aava kuus o na Yesus i taa to fa'ulaa sena maatan. ¹⁰ E a ro yaamut re ulaa fulaa xe la lifu sire.

¹¹ Na Maria ti Mekdala taxa tigina lunai faasilak la bina ina mamaat e taxa taangiis. I taxa taangiis e sonai su' xena kaalum lana liing ina mamaat ¹² e nane xalum a ro angelo aava re falak a marapi pasak. E re taxa nai la nobina aava vipin i Yesus fo mati xuluna, saxa la putuna e saxa la kana.

¹³ E re fine, "Tefin, no taxa tangiis a so?"

Nane sui nare, "Ri fo siak tapin a vipin ina Memai siak e ne pife texaas o ri timine

faa.”¹⁴ I taxa kuus malaan e tapuk famodak e xalum na Yesus taxa tigina faasilak taasaxa nane pife texaas o na Yesus ve.

¹⁵ Nane xuuse, “Tefin no taxa tangiis a so? No taxa seng nase!”

Na Maria a lamon o nane a mataa tatara'uma e voxo a fine, “Ai matalava, tamo no fo yaase xe la saxa nobina, xuusau pana nobina aava no timine lana talo ne taa fe siaxe.”

¹⁶ Na Yesus a xe, “Maria.”

Nane tapuk xe sina e xukulai lana pok Erameik, “Raaboni!” (A malasuf ina malaan: Mataa ina Fepitaa)

¹⁷ Na Yesus a xuuse, “Muta yotau, senaso ne pife laak fa'ulaa xe si Tamaang lunai. Taasaxa no taa falet xe sina mu fetinan siak e no taa xuus nari malaan: ‘Ne taxa laak xe si Tamaang aava Tamami sait e xe sina Piran siak aava Piran simi sait.’”

¹⁸ E voxo na Maria ti Mekdala a falet e fe xuus a mu fefeng si Yesus malaan, “Nenia, ne fo xalum na Memai” e a xuus fatexaas nari pana maana mo aava na Yesus a xuuse pana.

¹⁹ A bina xo fevung la yaan naang xa, a yaan mata ina ‘wiik’ e mu fefeng si Yesus ri taxa waan faxuvul lana saxa lifu e ri fo xawei fatateak a maana matana lifu senaso ri matautan a mu Juda. E na Yesus a savat e maa tigina la palou iri e kuus, “Ne vubuk rao a luaian i taa waan la xunus imi.”²⁰ Nane kuus malaan e faxalit nari pana ro mana e usik ina. Layaan a

mu fefeng ri xalume ri faa-mamaas temasaat.

²¹ E na Yesus a xuus fulan nari, “Ne vubuk rao a luaian i taa waan la xunus imi. Malaan se Tamaang fo fengau, nenia, ne taxa feng nami.”²² E nane vipiif laa'ui xuluri e kuus, “Siak a Vovau Xaradak.”²³ Layaan mi taa lamon tapin a vilaana saat sina mataa, lavaxa ne taa lamon tapin a vilaana saat sina. E layaan mi taa pife lamon tapin a vilaana saat sina saxa mataa ne taa pife lamon tapin a vilaana saat aave.”

Na Yesus A Savat Si Tomas

²⁴ Na Tomas aava ri xalie pa Didimas o tauna lua, a saxa yaamut ti la palou iri mu yaamut Sangafilu Saxa pana Taragua, e nane pife waan xuvul pari layaan na Yesus a savat.²⁵ Layaan a xasanu fefeng ri xuuse o ri fo xalum a Memai, nane kuus, “Tamo ne pife xalum a vavena ‘niil’ la mana e pife tawe pana maak e ne pife salen falak a maak lana usik ina, ne taa pife namkai sena mo aanabe¹ mi taxa ferawai pana.”

²⁶ A saxa ‘wiik’ mui lamina, a mu fefeng si Yesus ri faxuvul fulaa lana lifu aave e na Tomas taxa waan xuvul pari. A mu matana lifu ri xawei fatateaxe taasaxa na Yesus a savat e maa tigina la palou iri e kuus, “Ne vubuk rao a luaian taa waan la xunus imi.”²⁷ Lavaxa, nane xuus na Tomas, “Tawau nabe¹, xalum a ro maak. Filimaan faasilak nabe¹ e

no timin a vipirigum lana usik iga. Muta lamavaang, namkai sega!”

²⁸ E na Tomas a suie, “Nano, no Memai siak. No Piran siak.”

²⁹ Na Yesus a xuus fulane, “Nano, no namkai naboxo senaso no fo xalumau? Nari aava ri pife xalumau taasaxa ri namkai sega, ri taa faama-maas paaliu.”

³⁰ La matana mu fefeng sina, na Yesus a vil a maana fakalimaanana fa'ipul xaves aava ne pife xaleie lana xakalayan aanabe'.

³¹ Taasaxa maana mo aava ri waan lana xakalayan aanabe' ne xaleie talo mi taa namkai o na Yesus a Mataa Failai (na Messia) e a Natuna Piran. E layaan mi taa namkai sena mi taa siak a toyan sina lapaana gutan ina isina.

21

A Xasa Savatan Si Yesus

¹ Lumui na Yesus a savat fulaa xe sina saxano fefeng sina la xasing ina Laman Taibirius. A savat malaan:

² Na Saimon Pita, Tomas (aava ri xalie pa Didimas o tauna lua), Nataaniel ti Kena pe Galili, a ro lak si Sebedi e xasaro fefeng ri taxa waan faxuvul. ³ E na Saimon Pita a xuus nari, “Ne taa paan, ne faadin.”

E nari, ri xuuse, “Maam taa falet xuvul pama.” E voxo ri falet e ri xawas xuluna xaati, taasaxa la vung naang ri pife siak fapes ta saxa din.

⁴ La paanen lolof na Yesus i taxa tigina la gun taasaxa mu fefeng sina ri pife texaas o na Yesus ve taxa tigina.

⁵ Nane xel nari, “Kamu fefeng, mi pife siak ta din?”

E ri suie, “Piau paaliu marasaxa.”

⁶ E nane xuus nari, “Tapin a vana simi xe la xasing la pamuaan ina xaati e mi taa siak a din xaves.” Layaan ri vil malaane ri pife fexaxaas sena yuuf falak a vana aave senaso a mu din lana ri xaves paaliu.

⁷ E a yaamut aava na Yesus a vubuxan xasingite a xuus na Pita, “A Memai ve!” Layaan na Saimon Pita a langai, ‘A Memai ve’, fa-taapus paaliu nane falak a ‘siot’ sina (senaso nane muluse la yaan ina faisok) e lalaas du lana laman. ⁸ A xasano fefeng ri usie pana xaati e ri taxa yuuf a vana aava bas pana din senaso ri pife lasuun temasaat sena gun, a faasilak 100 mita mon. ⁹ Layaan ri ung ri xalum a fata taxa rangat e saxanu din nane taxa suluxe pave e a bret sait.

¹⁰ Na Yesus a xuus nari, “Lisanmaan a saxano din aava mi fo siaxe monabe' mon.”

¹¹ E na Saimon Pita a laak xuluna xaati e yuuf falak a vana xe la gun. A vana a toxan a din molava xaves, a xakatan siri ve 153, taasaxa vana pife tiririk. ¹² E na Yesus a xuus nari, “Filimaan taara fangan xo.”

E nari, ri mataut sena fine, "Nano nase!" senaso ri texaas o a Memai mon. ¹³ Na Yesus a filimaan faasilak xe siri e siak a bret e tavai nari pana e a vil malaane pana mu din vaxa. ¹⁴ A yaan aave a fatalatulaana savatan si Yesus xe sina mu fefeng lamina to fa'ulaian sina ti la maatan.

Na Yesus A Fagut Na Saimon Pita

¹⁵ Layaan ri fangan xapiak na Yesus a xuus na Saimon Pita, "Saimon, natu Jon, a tuuna o a vubuxanan siim xanak a molava sena vubuxanan siim xana maana xasano mo?"

E nane suie, "Aang Memai, no texaas o ne vubuxan nano."

Na Yesus a xuuse, "Tavai a mu sipsip siak pana fanganan."

¹⁶ Na Yesus a fin fulane, "Saimon, natu Jon, no vubuxan xasingitau tuuna?"

E nane sui fulane, "Aang Memai, no texaas o ne vubuxan nano."

Na Yesus a xuuse, "Faxatang faroxoi a mu sipsip siak."

¹⁷ E na Yesus a fatalatul a fiaian sina, "Saimon, natu Jon, a tuuna no vubuxanau?"

Na Pita a mamaxus senaso na Yesus a fin faatalatulane pana "Tuuna no vubuxanau?" E voxo nane suie, "Memai, no texaas sena maana mo xapiak; no texaas o ne vubuxan nano."

Na Yesus a xuus fulane, "Tavai a mu sipsip siak pana fanganan. ¹⁸ Ne xuus tuunei nano, layaan no pife

matalava no falak a marapi siim xa e no fo paan xe la so ta bina no vubuxane; taasaxa layaan no taa vaiak no taa ngangai a maam e xasa mataa taa fafalak nano pana marapi siim e i taa paa-muiian nano xe la saxa bina aava no bai falet xe lana." ¹⁹ Na Yesus a kuus malaan xena fasavat a so ta buk maatan na Pita taa nangus a Piran pana. E mui nane xuuse, "Nano, no usiau!"

²⁰ Na Saimon Pita a gilim e xalum a fefeng aava na Yesus a vubuxan xasingite, i taxa usi nare. Nane ve, a saxa aava femati la xasing i Yesus la yaan ina fanganan fataxapiak e fine, "Memai, nase! ta mataa i taa pet lisan nano?" ²¹ Layaan na Pita a xalume, a fin na Yesus, "Memai a so ta mo taa savat sena?"

²² A Memai a suie, "Tamo ne vubuk i taa waan fefexaxaas sena yaan ina ulaian siak, pife mo siim. Nano, no taa usiau." ²³ Sena ferawaian aanabe! a mu fetinan ri fuuna fexuusane o a fefeng aave i taa pife maat. Taasaxa na Yesus a pife kuus o i taa pife maat; nane kuus mon, "Tamo ne vubuk i taa waan to fefexaxaas sena ulaian siak, pife mo siim."

²⁴ A fefeng naang ve nabe! fo kuus xakaavang pana maana mo aanabe! e fo xaleie. E maam texaas o a kuus xakaavangan sina a tuuna.

²⁵ A toxan a maana mo xaves fulaa maan sait na Yesus a vile. Tamo ri taa xalei sasaxain nari xapiak,

naak, i taa piau ta nobina
la xavala xapiak fefexaxaas
xena maana mu buuk aava ri
taa xalei fasavate sena.

A Maana Faisok Sina Mu Yaamut Na Luuk A Lisan A Fataraguiaana Lagasai Xe Si Tiofilas A Ferawaian Paamua

A lagasai aanabe' va xalian pana 'A Maana Faisok Sina mu Yaamut' a rumui a ferawaian aava waan lana Lagasai Roxo Na Luuk A Xaleie. Na Luuk sait vaxa a xalei a buuk aanabe'. Lana buuk aanabe' taara xalum a Vovau Xaradak a faxalit a salan xe sina mu yaamut talo ri taa kuusan fasavat a Lagasai Roxo se Yesus "pe Jerusalem e lana Judia e Sameria e pe la mu bina xapiak la xavala." (1:8)

A buuk aanabe' a xuuskuus pana faxuvulan ina mu tinoxolan si Yesus aava tamasiak la palou ina mu Juda e mui a savat falava e a falet xolai la maana mu bina xapiak la xavala. Na Luuk rao i faxaalit vaxa o a faisok si Kraiss e toyan sina mu rabuna aava ri usie, a fasavat tuunei a maana mo aavalumua a Piran fo kuus fanai pana xe sina mu rabuna ti Israel.

A saxa mo molava a lagasai taxa kuusane ve a faisok sina Vovau Xaradak aava Vovau ina Piran. Paamua a Vovau Xaradak a filimaan xuluna mu yaamut e mu rabuna aava ri usi na Yesus la yaan ina Pentakos. E lumui a Vovau Xaradak a

famatavas a lamonan siri e a tavai nari pana gutan e tateaxan. Lana buuk aanabe' taara xalum vaxa a ferawaian xaves a mu yaamut ri kuusan fasavate layaan ri xuus a xasanofuna pana Lagasai Roxo se Yesus. E lapaana Vovau Xaradak a rabuna xaves ri langai a ferawaian siri e ri faxa'usi a Lagasai Roxo, e voxo a faxuvulan si Yesus i taxa savat faagut.

A lagasai aanabe' sait a toxan a xuuskuus ina mu yaamut xaves taasaxa a toxan a ferawaian xaves paaliu sena maana mo aava na Pita nare Pol re fo vile. Na Pita ve a saxa ina mu rabuna aava ri xol xuvul pa Yesus. Paamua na Pol a pife usi na Yesus, piau paaliu! Nane faisok faagut xena vil pengan a mu rabuna aava ri namkai se Kraiss. Taasaxa na Yesus a xe e a siak fatie xena savat mataa roxo paaliu xena vil a faisok sina.

La saxano xakalayan lana buuk aanabe', layaan na Luuk rao i xuuskuus pana maana mo aava fo savat se Pol, nane kuus pana maana mo "nemaam, maam" fo vile. A rabuna ina masaman xaves ri lamon o na Luuk a tamu xol xuvul pa Pol xe la saxano bina e voxo nane kuus pana "nemaam" senaso nane sait fo waan lana maana nobina aave.

*Na Yesus A Xuus
Famatavas A Mu Yaamut
Pana Faisok Siri*

¹ Ka fesing Tiofilas: Lana lagasai mata siak, ne fo kala

pana maana mo xapiak na Yesus fo vile e fapiti a mu rabuna pana fefexaxaas a yaan nane laak xe laa'ui la xunavata. ² Paamuina laaxan sina nane tavai a mu yaamut aava nane fo siak fati nari, pana fepitaiian lapaana gutan sina Vovau Xaradak. ³ Lamina maasaxan e maatan sina, na Yesus xo a to fa'ulaa. E nane fa'ipul nari pana xasano vilaana ri pi xaxalume xena faxalit nari o i taxa to tuuna e pife rongan. Lana yaan sangafilu talafaat ri xalum faxavesane e nane xuus nari pana fatataganan sina Piran. ⁴ Saxa yaan layaan na Yesus xo i taxa fangan xuvul pari, nane tavai nari pana fefasaiian aanabe', "Muta ta'ulan na Jerusalem, taasaxa waan bang fatateak a tatavai aava na Tamaang fo kuus fanai pana xe simi e nenia vaxa, ne fo xuus nami pana. ⁵ Na Jon a fasuf a rabuna pana raarum, taasaxa faasilak xo, a Piran i taa fasuf nami pana Vovau Xaradak sina."

⁶ Layaan a mu yaamut ri waan xuvul pa Yesus ri fine, "Memai, lana yaan aanabe' no taa kawaasan a mu paa-mua ti Rom e fati fa'uli a fatataganan sina Piran nabe' la xavala, bo?"

⁷ Na Yesus xo a sui nari malaan, "Nabe' ve a faisok si Tamaang sang mon. Nane xa a texaas sena mu yaan e mariaas e i taa pife xuus fa-

texaas nami pana. ⁸ Taasaxa mi taa siak a gutan layaan a Vovau sina i taa savat xulum. E nami, mi taa ferawai xavang a mu rabuna pe Jerusalem e lana Judia e Sameria e pe la mu bina xapiak la xavala, paga."

A Piran A Xel Falak Na Yesus

⁹ Lamina ferawaiian aanabe' a Piran a xel falak na Yesus xe laa'ui. Layaan a mu rabuna ri taxa saraak xena xalumaana laaxan sina xe laa'ui, a vata a sivimaan e maa xafute xaseri.

¹⁰ Ri taxa kaalum xe laa'ui e a ro mataa pana marapi pasak re maa savat fa'ipul nari. ¹¹ E re fia'i, "Ai, mu Galili, xenaso mi taxa lo ti kaalum xe laa'ui? Lamon fa'uli na Yesus naang aava Piran fo xelexasemi xe la bina sina, i taa ulaamaan fulaa malaan se' mi fo xalum a laaxan sina xe laa'ui."

¹² A rovaat aave re ta'ulan a mu rabuna. E mui, a mu rabuna aave ri ta'ulan a Put Olif e ri sangas famodak xe la bina lava, Jerusalem.*

¹³ Layaan ri maa savat pe Jerusalem ri paan fatak xe la nobina laa'ui lana lifu aava ri fuuna nai fangaafus lana. Pave, a mu yaamut; na Pita nari Jon, Jems, Endru, Filip, Tomas, Baatalamiu, Matiu, xasa Jems aava lak si Elfias, Saimon aava vubuk o a mu memai siri xa ri taa paa-muiian nari[†] e na Juut a lak sina saxa Jems, ri waan pave.

* **1:12:** A vuputkai ina Yaan ina Fangaafusan siri a kuus votan o ri taa sangas liu et a kilomita saxa. [†] **1:13:** A rabuna malaan ri xalian pana mu Selot. Ri baiian a mu Rom ri taa paamuian a mu Juda.

14 Vulai, ri waan xuvul pana saxano lutefin e na Maria, na nina Yesus, e a mu tina xena fenung xe sina Piran.

*A Mu Yaamut Ri Siak Fati
A Yaamut Fa'ui Xena Waan
La Vepen Si Judas*

15 Saxa yaan, faasilak a rabuna 120 ri waan xuvul xena nungaana Piran. E na Pita a ti ferawai la palou iri e 16 a kuus malaan, "Mu fetinan, a paferawaian sina Piran aanabe' a savat tuuna la matavas, a ferawaian se Judas aava Vovau sina Piran a kuus fatuxai pana la ngusu Devit. Na Judas aanabe' a paamuian a mu rabuna aava ri yot na Yesus. 17 Nane waan xuvul pataara senaso na Yesus xa fo siak fatie pana faisok sina malaan setaara."

18 (Pana mu faat aava mu paamua ri tavai na Judas pana sena vilaana saat sina, nane maraan a xavala e pave nane poxo e maat. A xuna a tuguput e a vilau ina a turuvil xe la pia. 19 A mu rabuna xapiak pe Jerusalem, ri langai pana maatan si Judas e voxo ri xali a xavala pave, lana pok bina siri, pana "Akeldama", a malasuf ina "A xavala pana ria".)

20 Na Pita a kuus fulaa, "A ferawaian sina Piran a kuus se Judas lana mu Yanganan malaanabe',

"A nobina sina taa gof, pi ta mataa i taa taagul lana." *Yng 69:25*

e xasa saxa fulaa,

"A xasa mataa fulaa i taa siak a vepen sina." *Yng 109:8*

21 E voxo, taara taa siak fati a saxa mataa ti la palou itaara aava waan xuvul pataara la mu yaan xapiak layaan na Memai Yesus sitaara a waan xuvul pataara; 22 a mataa aava fo waan xuvul pataara ti la tangpat, layaan na Jon a fasuf a mu rabuna, fefexaxaas a yaan a Piran a xel falak na Yesus xase-taara. Senaso saxa la palou itaara i taa kuus xakaavang pana to fa'ulaian sina, xuvul pataara."

23 Ri kuus pana rovaat taragua: na Matias e na Yosep Basaabas, a xasa isina na Justus. 24-25 Nari xapiak xo ri fenung xe sina Piran e ri kuus, "Piran, nano xa no texaas sena so ta mo a waan la xunus imaam, e voxo fasa-vat a faat pana isina mataa no mo lamon faati o i taa vil a faisok ina yaamut aava na Judas a ta'ulane xena paan xe la bina ina fakasanamaan nane." 26 Ri xalei a isin xuluna faat saxa saxa. Ri tapin a ro faat e a faat pana isi Matias a savat paamua. E voxo, na Matias a waan xuvul pana mu yaamut.

2

*A Piran A Feng Fasivi A
Vovau Xaradak Sina*

1 Layaan a Yaan ina Pentakos a savat, a mu rabuna aava ri usi na Yesus, ri waan faxuvul lana saxa lifu. 2 A mo malaan sena reref molava a savat fa'ipul ti la xunavata e maa tifi a lana lifu aava ri taxa nai lana. 3 E bak ri xalum a mo malaan sena radaam ina fata a savat

e maa fala fepatok e maa nai xuluna mu rabuna saxa saxa. ⁴E nari xapiak, ri febas pana Vovau Xaradak e ri ferawai lapaana gutan sina lana pok bina xaves aava ri pife texaas sena.

⁵E pe Jerusalem vaxa, a mu rabuna Juda xaves aava ri nangus a Piran, ri taxa waan. Ri filimaan ti la mu bina la xavala. ⁶Layaan ri langai a reref aave, a malila ri fesavat pave e ri fetavanat senaso nari saxa saxa ri langai a mu rabuna aava ri usi na Yesus, ri taxa ferawai pana pok bina tuuna siri. ⁷Ri ipul faagut e ri kuus, "A mu rabuna aava ri ferawai malaan, ri mu Galili, bo? ⁸Malaafaa taara langai nari, ri taxa ferawai lana pok bina sitaara saxa saxa? ⁹Taara mu rabuna ti la mu bina xaves: ti Patia, Midia e Ilam e Mesopotemia, ti Judia e ti Kapadosia e Pontus e Esia, ¹⁰e Fridia e Pemfilia, ti Isip e saxano bina lana Libia faasilak la bina lava Sairiin, e saxanofuna ti Rom, ¹¹a mu Juda xuvul pana rabuna aava ri puk a lamonan siri xena usi a vilaana ina lotu sina mu Juda, e a rabuna ti Kriit e Erebia sait. Taasaxa, netaara xapiak, taara langai nari, ri kuusan fasavat a maana mo roxo paaliu aava Piran a vesane. E ri taxa ferawai lana mu pok bina sitaara." ¹²A mu rabuna aave ri pife masam faroxo sena maana mo aava fo savat e ri fefiai la palou iri, "A so ta mo nabe' fo savat?"

¹³Taasaxa saxanofuna ri

suaxan nari e ri kuus, "Ri fo num temasaat."

Na Pita A Kuusan A Lagasai Roxo

¹⁴Na Pita a tigma xuvul pana mu yaamut sangafilu saxa pana saxa e a ferawai xe sina malila. Nane xukulai malaanabe', "Ai, mi Juda e nami aava mi taxa waan fataalin nabe' Jerusalem, ne taa xuus fatexaas nami pana so ta mo fo savat iau, langai iau. ¹⁵Nemaam nabe', maam pife num malaan se' mi lamon pana. Naboxo faasilak 9 oklok la paanen mon e mi texaas o taara pi nunum la paanen. ¹⁶Piau, lokavai mupiis, lana Xakalayan Taap, na Joel, a mataa ina kuus fatuxai, a ferawai pana maana mo aava savat tanin malaanabe':

¹⁷A Piran a kuus, 'La fataxapiak ina yaan, nenia xa, ne taa tamana tiuan a Vovau Xaradak siak. E ne taa fabas a mu rabuna xapiak pana. A mu rafulak simi ri taa kuus fatuxai; a mu xulau simi ri taa xalum a xaxaalua e a mu matalava simi ri taa mif. ¹⁸Aang, lana mu yaan aapave, xuluna mu sisiak siak, a mu tomexaan e lutefin xapiak, ne taa tamana tiuan a Vovau Xaradak siak e nari, ri taa kuusan fasavat a ferawai siak. ¹⁹E ne taa faxalit a maana mo fa'ipul laa'ui la finavata e a maana

fakalimaanana malaan sena ria, fata e vata maxata lapi la xavala. ²⁰ E vaxa a ngaas i taa maat e a matana fulun i taa vuung malaan sena ria. A maana mo aanabe' ri taa savat xena fakalimaan a yaan lava ina ulaamaanana sina Memai. ²¹ Lana yaan aave, nase' ta rabuna ri taa fenung xe sina Piran pana mamaaluxan sina, ri taa kaaxup.' *Jol* 2:28-32

²² "Nami mu Israel, langa-iau: na Yesus ti Nasaret, a Piran a turoxioian nane. E pana gutan sina Piran, nane xo fo vil a maana faisok ina gutan e mo fa'ipul la palou imi. A maana mo aanabe' ri faxalit fatexaas nami o a Piran fo fenge. ²³ E a Piran xo lana texaasan e vubuxanan sina, a texaas o mi taa yot na Yesus. E nami, pana xakaavangan sina mu rabuna saat, mi punuxe layaan mi niil fataxutane laa'ui xuluna bolo. ²⁴ Nami xa, mi punuxe. Taasaxa Piran xo a fatatoi fa'ulie e mulus tapine sena maasaxan ina maatan senaso a maatan a pi ta gutan fexaxaas xena tao fatateak vulan na Yesus.

²⁵ "Lana Xakalayan Taap, a butaara, na Devit, a kuus pa Yesus malaanabe', 'Nenia, ne xalum a Piran a waan vulai lanoga. Senaso nane waan la pamuaan siak, ne taa pife mataut.'

²⁶ E vaxa ferawai fulaa malaan,

'A viuga a nanam e ne ferawai pana faama-maasan. Ne taa pife mataut sena maatan ²⁷ senaso no taa pife ta'ulanau lana bina ina mamaat.'

E vaxa malaan laa,

'A mataa failai siim taa pife masiik. ²⁸ No faxalit famatavasau pana vilaana ina toyan e no taa fabasau pana merawan la mataam.' *Yng* 16:8-11

²⁹ "Naboxo, mu fetinan, ne taa xuus tuunei nami pa butaara, na Devit. Nane xo fo maat e a mu rabuna ri fo xaafane. A bina ina mamaat sina taxa waan fexaxaas a yaan aanabe' tanin. ³⁰ Na Devit ve a mataa ina kuus fatuxai e a texaas o a Piran a kuus fanai lapaana isin sina xa o a saxa yaya si Devit i taa nai la vavena nai piranan sina, malaan sena.

³¹ Senaso na Devit a texaas sena maana mo aava ri taa savat, nane ferawai pana to fa'ulaian si Kraiss layaan a kuus o a Piran i taa pife ta'ulane lana bina ina mamaat e vaxa a vipin ina i taa pife masiik pave. ³² E lana yaan aanabe' a Piran a fatatoi fa'uli na Yesus e nemaam xapiak xa, maam xalume. ³³ E vaxa a Piran a siak falak na Yesus xe la pamuaan sina e nane xo saxam a Vovau Xaradak aava na Tamana fo xuus faneie pana. E a maana mo aanabe' aava mi xalume e langaie tanin, ri savat sena Vovau Xaradak sina Piran. ³⁴ Na Devit xo pife laak xe laa'ui la xunavata taasaxa nane kuus,

'A Piran a xuus a Memai siak, "Nai la pamuaan siak fefexaxaas ³⁵ ne taa timin a mu xaiyaas siim lapaana kaam malaan sena mo ina vaapaas." *Yng 110:1*

³⁶ "E voxo, nami mu Israel, mi taa texaas se Yesus aava mi fo niil fataxutane laa'ui xuluna bolo, o a Piran a fa'isine pana ro isin molava paaliu; a Memai e na Mataa Failai."

³⁷ Layaan a rabuna ri langaie, ri lamon tifi nari xa pana vilaana saat siri. E ri fin na Pita e mu yaamut, "Ai, mu timaam, maam taa vil a so?"

³⁸ Na Pita a sui nari, "Mi taa muluk a maana vilaana saat simi e mi taa puk a lamonan saat simi. E nami xapiak mi taa fasufan lapaana isi Yesus talo a Piran i taa lamon tapin a maana vilaana saat mi fo mo vile. E mui, mi taa siak a tatavai sina Piran aava Vovau Xaradak. ³⁹ A kuus fanaian aanabe! ve xami e mu rafulak simi e xana mu rabuna la mu bina xapiak aava Piran a siak fati nari xena namkai."

⁴⁰ E mui na Pita a nung faagutan nari e a kuus, "Fakaxup nano sang xasena fakasanaman aava i taa savat lumui xuluna mu rabuna saat." ⁴¹ E voxo nari aava ri kuus turoxo pana ferawaian si Pita, ri fasufan. E a xakatan iri fexaxaas sena 3,000.

⁴² Lavaxa, ri waan xuvul pana mu yaamut xena siaxaana masaman. Ri fan-gaasik e ri fangan faxuvul e ri fenung xe sina Piran lana

waan siri. ⁴³ A mu rabuna xapiak ri ipul sena maana mo fa'ipul e maana mo ina gutan aava mu yaamut ri vesane.

⁴⁴ A mu rabuna aava ri namkai, ri taagul xuvul e ri femiraaxan a maana mo siri. ⁴⁵ Ri faasot pana maana mo siri e ri maa lisan a faat ina xena xavang nari aava ri piau ta faat. ⁴⁶ La maana yaan ri taxa lo faxuvul pe la tang lifu lotu e ri fangan xuvul pe la lifu siri pana vilau roxo. ⁴⁷ Ri kuus fati a isina Piran pana merawan. E xasano rabuna ri faama-maas pana vilaana siri. A Piran i taxa lo falak a xakatan iri la maana yaan.

3

A Vil Faroxoiaana Saxa Mataa Tamu Maalapen

¹ Saxa yaan faasilak leaaf, la 3 oklok, na Pita nare Jon re taxa laak xe lana tang lifu lotu xena fenung xe sina Piran. ² Pave la matana vaabat lava ina tang lifu lotu aava ri xalie pana Yalaxau Magaaf, a toxan a maalapen. Nane toxane ti la modaxan sina e la maana yaan xapiak saxanu tuvaat ri fuuna yaase xe la Yalaxau Magaaf aave e faneie pave xena nung faat sina rabuna aava ri taxa laak xena naangus. ³ Layaan nane xalum na Pita nare Jon re taxa laak vaxa, nane fin nare pan' ta faat. ⁴ E na Pita xuvul pa Jon re xalum fatateaxe e na Pita a xuuse, "Xalum fatateak nemaame." ⁵ E voxo, a maalapen a xalum fatateak nare senaso nane

lamon o re taa tavaie pana saxa mo.

⁶ E mui na Pita a kuus laa, “Ne pi ta faat, taasaxa ne taa tavai nano pana xasa mo, lana gutan ina isi Yesus Kraisi ti Nasaret— sangas.” ⁷ E na Pita a tao a pamamuaan sina mataa aave e xavang fatigine i a maalapen. E fataapus, a ro kana xapiak re fo roxo. ⁸ Nane xo tigura faroxo e sangas tapang xolai. Nane sangas e lalaas faagut e a kuus fati a isina Piran. E mui, nane laak xe la tang lifu lotu xuvul pa Pita nare Jon. Nane sangas e lalaas e kuus fati a isina Piran.

⁹ A mu rabuna pe la lifu aave ri xalum nane taxa sangas xolai e kuus fati a isina Piran. ¹⁰ E ri xalum taraxali nane a mataa tamu maalapen aava fuuna nai la Yalaxau Magaaf xena fenung faat xe sina rabuna. E nari, ri ipul faagut e ri pangaa senaso ri pife texaas o nane a roxo malaafaa.

*Na Pita A Kuus Famatavas
Pana Vil Faroxoiaana
Maalapen*

¹¹ Lavaxa, a mataa tamu maalapen i taxa doxot xolan na Pita nare Jon e a mu rabuna ri ipul faagut e ri falapukmaan xe sirutul lana saxa nobina ina tang lifu lotu aava ri xalie pana Bina si Solomon. ¹² Layaan na Pita a xalum a ipulan sina mu rabuna, nane xuus nari, “Mu Israel, senasou mi xalum fatateak nemaatul? Naak mi lamon o maame fo vil fasasangas a mataa aanabe’

pana gutan o roxoyan simaame, bo? Piau! ¹³ A Piran si Abraham, Aisaak e na Yaakop ve a Piran sina mu butaara, nane tavai a sisiak sina, na Yesus, pana isin lava layaan nane fatatoi fa’ulie ti la maatan. Nami, mi tavai a mu paamua simi pana xena punuxaana. E na Pailat, a memai ti Rom, nane tafo mulus tapine, taasaxa mi bai. ¹⁴ Na Yesus naang, a vilaana sina a xaradak, taasaxa mi baiane. Mi fin na Pailat o i taa mulus tapin a saxa mataa ina punuk mataa la vepen sina. ¹⁵ E mi punuk a mataa aava tavai netaara pana toyan tuuna, taasaxa Piran a fatatoi fa’ulie ti la maatan. E maam xalum tuuneie. ¹⁶ A mataa aanabe’ xo, a mataa tamu maalapen aava mi texaas sena, a gutan si Yesus a vil faroxoie. Lana gutan e namkaian se Yesus, a mataa aanabe’ i taxa tigura faroxo la matami.

¹⁷ “Naboxo mu fetinan, ne texaas o nami e mu paamua simi, mi fo vil a mo mosaat aanabe’ lana vungutan simi. ¹⁸ Taasaxa lumua, a mu rabuna ina kuus fatuxai ri fo kuus o a Mataa Failai sina Piran i taa maasak faagut.” E tanin a mo aanabe’ fo savat tuuna la matavas. ¹⁹ E voxo tanin, muluk a vilaana saat simi e puk a lamonan simi talo a Piran i taa lamon tapin a maana vilaana saat simi e a Yaan ina Fangaafusan Tuuna i taa savat sena Memai ²⁰ e a Piran i taa feng a Mataa Failai, na Yesus aava nane fo siak fatie, xe simi. ²¹ Taasaxa nane

xo taa waan la xunavata fefexaxaas a yaan a Piran i taa vil fafa'ui a maana mo xapiak malaan sena mu rabuna ina kuus fatuxai ri fo kuusan famatavase. ²² Na Moses aava mataa ina kuus fatuxai sait, a kuus pa Yesus malaan:

'A Memai, a Piran simi, i taa feng fasavat a saxa mataa ina kuus fatuxai ti la palou imi malaan sena fo fengau. E a mataa aave mi taa langai faagutan a maana mo i taa xuus nami pana.'
Vpt 18:15,18

²³ Nase! ta rabuna ri langai pesalai, a Piran i taa ti votan nari xasena mu rabuna sina e ri taa maat."

²⁴ "Aang, na Samwel e a mu rabuna ina kuus fatuxai lamina, ri fo kuusan famatavas a yaan ina savatan sina Mataa Failai sina Piran. ²⁵ A mu kuus fanaian sina Piran aava mu rabuna ina kuus fatuxai ri fo mo kuusane, nari va xataara xapiak. E vaxa, a kuus fanaian sina aava nane tayai a mu bumi pana, i taa xafut netaara xapiak sait. A Piran a xuus na Abraham pa Yesus malaan:

'A mu rabuna xapiak la xavala ri taa siak a roxoyan sena yaya siim.' *Tpt 22:18; 26:4*

²⁶ Layaan a Piran a siak fati a sisiak sina, nane fenge xe simi paamua. E nane taa fafaamamaas nami layaan a puk tapin nami xasena maana vilaana saat simi."

4

A Mu Memai Ina Lotu Juda Ri Kuus Votan Na Pita Nare Jon Sena Fepitaa Pa Yesus

¹ Saxano paamua ina lotu Juda xuvul pana memai keptin sina mu rabuna ina faxatangaana tang lifu lotu e saxano Sedusi sait, ri savat si Pita nare Jon layaan na Pita taxa ferawai xe sina mu rabuna. ² Nari, ri marala senaso a rovaat naang re taxa lo fapiti a mu rabuna pa Yesus e to fa'ulaian ti la maatan sina. E vaxa re xuus a malila o a mu rabuna taa to fa'ulaa lamina maatan siri senaso na Yesus a to fa'ulaa. ³ Nari mu matalava aave ri marala faagut e ri yot na Pita nare Jon. Taasaxa ngaas faasilak i rul e voxo ri timin nare lana lifu ina vipisan fefexaxaas a yaan mui. ⁴ Taasaxa maana rabuna xaves, faasilak 5,000, ri langai se Yesus e ri namkai.

⁵ A yaan mui, a mu paamua e mu matalava xuvul pana mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai sina Piran, ri faxuvul pe Jerusalem. ⁶ Na Aanas, a memai priis, a taagul pave, e na Kaiafas, Jon e na Aleksanda e saxano tau Aanas, ri taagul pave sait. ⁷ Nari, ri xel fasavat na Pita nare Jon e re maa tigina lanori la bina ina tisan. Re tigina pave e saxano tau Aanas ri fin nare, "Me vil faroxoi a maalapen aanabe! malaafaa? Pana so ta gutan? Lapaana gutan ina isise!?"

⁸ Na Pita, pana gutan sina Vovau Xaradak, a sui

nari, “Nami, mu paamua sina rabuna e mu memai,⁹ tanin, mi taxa xel fatigineinei nemaame sena faisok roxo maame fo vile sena maalapen aanabe¹ e mi taxa fin nemaame, ‘Nane naboxo a roxo malaafaa?’¹⁰ Lavaxa, maame vubuk o nami e mu rabuna xapiak ti Israel, mi taa texaas o mi fo punuk na Yesus Kraisi ti Nasaret, taasaxa Piran a fatatoi fa’ulie ti la maatan. E lapaana gutan si Yesus naboxo a mataa naang taxa tigina la matami e fo roxo xapiak.¹¹ A xakalayan sina Piran a ferawai pa Yesus malaan layaan i taxa kuus pana newai:

‘Nami mu rabuna ina vavesai, mi baian a wai aave taasaxa a Piran fo famati fa’ulie la vepen ina pungan fataxapiak.’* *Yng*
118:22

¹² Pi ta xasa mataa fulaa a fexaxaas sena fakaxup netaara, na Yesus sang mon. A Piran a siak fatie xena fakaxup netaara e nane sang mon a salan ina roxoyan.”

¹³ Layaan ri xalum na Pita nare Jon re pife mataut, ri ipulan a vilaana sire senaso ri texaas o nare, re pi ta texaasan, re rovaat palau mon. E mui, ri lamon fa’uli a rovaat aave o re fo waan xuvul pa Yesus.¹⁴ E vaxa ri xalum a mataa tamu maalapen taxa tigina lanori e ri matakasam palau mon.¹⁵ E voxo, ri feng nare xe

lamalei talo ri taa ferawai faxuvul.¹⁶ Ri fefiai, “Taara taa vil a so pana rovaat aanabe¹? A mu rabuna xapiak pe Jerusalem ri texaas sena mo fa’ipul molava re fo vile e taara pife fexaxaas sena kuus o a bitan.¹⁷ Taara baian a xasanofuna ri taa langai sena. Lavaxa, taara taa kuus bukan nare talo re taa pife ferawai fulaa pana isi Yesus.”

¹⁸ E bak, ri xel fulan nare e ri fasei faagutan nare o re taa muta ferawai o fepitaa fulaa pana isi Yesus.¹⁹ Taasaxa na Pita nare Jon re sui nari e re kuus, “La matana Piran, nami sang mi lamon faati o a peraroxo naak, maame taa langai simi e pife sina Piran?²⁰ Maame taa lo ferawai pana maana mo xapiak maame fo xalume e langaie.”

²¹ Fulaa, a mu paamua ri fasei faagutan nare e mui, na Pita nare Jon re ta’ulan nari. Ri pife lamon pana fakasanamaan nare senaso a mu rabuna ri kuus faasiroxo xe sina Piran pana faisok roxo nane fo vile²² senaso a mataa tamu maalapen a toxane pana mariaas sangafilu talafaat.

A Mu Rabuna Aava Ri Namkai Ri Fenung

²³ Layaan na Pita nare Jon re ta’ulan a mu paamua aave, re fe xuus fatexaas a mu fensing sire pana fefasarian sina mu memai priis e mu matalava.²⁴ Layaan ri langaie, a xunus iri a faxuvul

* **4:11:** o: nami, mu rabuna ina vavesai, mi baian a faat aave taasaxa Piran fo timine la vepen ina faat mata.

e ri fenung xe sina Piran e ri kuus, "Piran pana Gutan Xapiak, nano sang mon no fo vesan a vata, xavala, laman e a maana mo xapiak lana. ²⁵ E sena Vovau Xaradak siim no fo ferawai la ngusuna sisiak siim, na tamamaam, na Devit malaan:

"Xenaso a mu rabuna aava ri pife Juda ri sarak?

Xenaso a mu Israel ri lamon faagut pana mo ri vungut sena?

²⁶ A mu memai king la mu bina, ri faigotan nari xa

e a mu paamua ri faxuvul xena tisui a Piran e a saxa aava nane fo noxole, a Mataa Failai sina." *Yng* 2:1,2

²⁷ A tuuna, na Herot nare Ponsus Pailat, a ro memai ti Rom, re fesavat sina mu Rom e mu rabuna ti Israel pe Jerusalem e ri fexuus kasam xena fasivi a Sisiak Xaradak siim, na Yesus aava nano Piran, no fo noxole. ²⁸ Lana gutan e texaasan siim a so ta mo no lamon faati o i taa savat, nari xo, ri fo fasavate. ²⁹ E naboxo, Memai, langai a kasalan siri e fagut a xunus imaam, mu sisiak siim, xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo siim. ³⁰ Talangaimaan xe simaam pana gutan xena vil faroxoiaana rabuna e xena vil fasavat a mo fa'ipul e maana fakalimaan lapaana isin sina Sisiak Xaradak siim, na Yesus."

³¹ Lamina fenungan siri a nobina aava ri faxuvul lana a radakui e a Vovau Xaradak a

fabas nari e ri fexuusan fasavat a ferawaian sina Piran pana gutan.

A Fangaasixan Sina Mu Rabuna Aava Ri Namkai

³² A mu rabuna aava ri namkai, ri faxuvul lana lamonan e nasaman siri. Pi ta mataa felamon saxaie pana maana mo xapiak sina. Taasaxa ri femiraaxan a maana mo siri. ³³ Pana gutan molava paaliu, a mu yaamut si Yesus ri lo kuusan a to fa'ulaian si Memai Yesus e a Piran a tavai nari pana xakaavangan xatam molava sina. ³⁴ Piau ta saxa la palou iri fe piau ta mo, senaso a rabuna pana maana mo xaves ri faasot pana xavala o lifu siri e siak a maana faat ina ³⁵ e ri maa tatavai pana xe sina mu yaamut. E nari, ri tavai a mu valagof pana.

³⁶ Na Yosep, a saxa ti lana pabung si Livai aava ri luxe pe Saipras, i taxa waan. A mu yaamut ri xalie pana xasa isin, na Baanabas, a malasuf ina a malaan: a mataa ina fagutaana rabuna. ³⁷ Nane faasot pana xavala sina e tavai a mu yaamut pana mu faat xapiak ina.

5

A Piran A Tiis A Faasaalan Si Ananias Nare Safaira

¹ Taasaxa saxa mataa, isina na Ananias, xuvul pa naasana, na Safaira, re faasot pana saxa nexavala sire. ² Nane tavai a mu yaamut pana faat, taasaxa nane pife tavai nari pana faat xapiak. Nane faxarang

a saxano faat e na naasana a texaas sena.

³ Layaan na Ananaias fe lisan a faat xe si Pita, na Pita a fine, "Ananaias, xenaso no langai si Setan talo i taa fabas a xunus ima e voxo no bit a Vovau Xaradak pana mamareiai ina xavala?"

⁴ Paamuina yaan no faasot pana, a nexavala aave ve siim e lamina yaan no faasot pana, a mu faat aave ve siim. A so ta mo a valam nano e no felamon malaan e voxo no vil a vilaana saat malaanabe!? No pife bit a rabuna, no fo bit a Piran."

⁵ Layaan na Ananaias a langaie nane poxo e femaat marasaxa. Nari aava ri langaie, ri mataut faagut sena fakasanaman aanabe!⁶ E mui a mu xulau ri filimaan e ri maa xafute e ri yaase e ri fe xaafane.

⁷ Lamina awa talatul, na naasana savat. Taasaxa pife texaas sena so ta mo fo savat se lavana.⁸ Na Pita fine, "Nabe! a faat xapiak ina xavala aava me fo faasot pana, bo?"

E nane suie, "Aang, a mamareiai ina xavala movoxo."

⁹ E na Pita a xuuse, "Xenaso me faxuvul pana lamonan malaan? Naak rao me tafang a Vovau Xaradak sina Piran? Kaalum, a mu xulau aava ri xaafan na lavaam, naboxo ri taxa ulaamaan e ri taa xaafan nano sait."

¹⁰ E fataapus, nane poxo maat. Nari mu xulau ri tingin nane maat e ri yaase e ri fe xaafane la ta lavana.¹¹ A mu rabuna aava ri namkai

e xasano rabuna sait, ri langai sena e ri mataut faagut paaliu.

A Mu Yaamut Ri Vil Faroxoi A Mu Rabuna Xaves

¹² A mu yaamut ri taxa lo vil a maana mo fa'ipul e maana mo ina gutan la palou ina rabuna. E mu rabuna aava ri namkai, ri fuuna faxuvul lana saxa nobina ina tang lifu lotu aava ri fa'isine pana Bina si Solomon.¹³ E nari aava ri pife namkai xo, ri pife lalamon temasaat pana faxuvul xuvul pari, senaso ri mataut ulaa ri tamaa maat. A tuuna, ri suai faagut sena mu rabuna aava ri namkai e ri pife kawaasan a faxuvulan siri.¹⁴ E la maana yaan xapiak, a xakatan ina mu rabuna aava ri namkai, taxa lo molava et.¹⁵ A mu rabuna ti Jerusalem ri langai sena maana mo a mu yaamut ri fo vile e voxo ri siak fasavat a maana rabuna aava ri giis e ri fe famati nari la vangana salan talo a xaxaalua i Pita i taa poxo xuluri layaan i taxa sangas et e ri taa roxo fulaa.¹⁶ E a mu rabuna ti la nu bina falet la xasing vaxa ri lisanmaan a mu rabuna aava ri giis e nari aava mu vovau saat fo vao nari, xe si Pita e mu yaamut talo ri taa roxo e nari xapiak ri roxo.

A Mu Memai Ina Lotu Juda Ri Tivotan Fulan A Faisok Sina Mu Yaamut

¹⁷ A memai priis xuvul pana mu tauna aava mu Sedusi, ri savat sina mu yaamut xena tivotanaana faisok

siri. A mu paamua ina lotu ri xinaas senaso a xakatan ina rabuna aava ri namkai, taxa lo molava et. ¹⁸ E voxo ri maa yot a mu yaamut e timin nari lana lifu ina fakasanaman. ¹⁹ Taasaxa la xunavung, a angelo sina Piran a savat siri e kas a matana lifu aave e lisan nari xe lamalei. ²⁰ E a xuus nari o ri taa falet xe la tang lifu lotu xena xuus fatexaas a mu rabuna pana toyan xe vulai.

²¹ Nari, ri faxa'usi a kuu-san sina angelo aanabe' e ri laak xe lana tang lifu lotu la paanen paaliu e ri tangpat pana fepitaa fulaa.

Layaan a mu paamua ina lotu xuvul pana mu tauri, nari aava ri xali nari pana Saniidrin, ri maa savat la lifu ina tiisan, ri feng a sax-anofuna xe la lifu ina vipisan xena xelaana mu yaamut. ²² A rabuna ina faxatang a tang lifu lotu, ri fe savat pave, taasaxa mu yaamut ri malit. Ri fe xuus fatexaas a mu matalava e memai keptin siri pana ²³ e ri kuus, "Maam fe savat pave la matana lifu ina vipisan e a matana xaxawa e a mu rabuna ina faxatang a lifu aave ri taxa waan. E layaan ri kase, piau ta rabuna lana."

²⁴ Layaan a mu memai priis e memai keptin ri langai a ferawaian siri, ri lalamon pana so ta mo naboxo i taa savat.

²⁵ Layaan a mu matalava ri taxa fexuus, saxa mataa maa savat siri e a xuus fatexaas nari, "A mu rabuna aava mi fo yot nari lanef, ri taxa waan la tang lifu lotu laa e

ri taxa fapiti fulan a rabuna."

²⁶ A mu rabuna ina faxatang a tang lifu lotu xuvul pana memai keptin siri ri falet e ri fe xel faroxoi a mu yaamut ulaa mu rabuna aava ri taxa langai sina mu yaamut, ri tamaa marala e tamaa soxoi nari mu Saniidrin pana faat.

²⁷ Ri fatiginei a mu yaamut la matana mu matalava ti la Saniidrin e a memai priis a xuus nari, ²⁸ "Maam fo kuus bukan nami o mi muta fepitaa fulaa pana isin aanabe'. Taasaxa mi fo yuuf a rabuna xaves ti Jerusalem pana fepitaian simi. Naak mi taxa vubuk timin a maatan sina mataa aanabe' xulumaam, bo?"

²⁹ Na Pita e mu yaamut ri sui a ferawaian siri, "Nemaam taa usi a ferawaian sina Piran e pife sina mataa malaan setaara. ³⁰ A Piran sina mu tamataara fo fatatoi fa'uli na Yesus ti la maatan, nane aava nami fo punuxe layaan mi niile xuluna bolo. ³¹ E a Piran a xel faneie la pamuaan sina e tavaie pana vepen xena paamuian a maana mo xapiak e fa'isine pana Nges ina Vil Fatato talo a mu Israel ri taa toxan a yaan xena puxaana vilaana siri. E nane taa lamon tapin a mu vilaana saat siri. ³² Nemaam xuvul pana Vovau Xaradak aava Piran a tavai a mu rabuna aava ri namkai pana, nemaam xapiak, maam xalum a maana mo aanabe' e maam taxa fepitaa pana sait."

³³ Layaan ri langai a ferawaian sina mu yaamut ri

marala faagut e ri buk punuk nari. ³⁴ Taasaxa saxa Ferasi, a isina Gameliel, a mataa ina fepitaa pana vuputkai sina Piran, nane tigma la palou iri. A rabuna, ri suai sena e voxo ri fuuna langaie e nane kuus, "Feng nari xe lamalei." ³⁵ Ri falet xe lamalei e mui na Gameliel a kuus, "Mu Israel, mi taa lalamon faroxo pana so ta mo mi taa vile pari. ³⁶ Lumua, na Teudas a savat e a kuus o nane sang a matalava e faasilak a mu rabuna 400 ri usie. Taasaxa, xasanofuna ri punuxe e a mu rabuna aava ri usie ri tapisi fepatok e a faisok sina xo malit. ³⁷ Lami Teudas, lana yaan ina fakataana rabuna, na Judas ti Galili a savat e paamuian a saxano rabuna e ri tisui a gavamen ti Rom. Nane sait, ri punuxe e a mu fangaasik sina, ri sinuf. ³⁸ E voxo, ne taa fasei nami, ta'ulan a mu rabuna aanabe'. Tamo ri taxa faisok lapaana gutan sina mataa mon, malaan sena rovaat aava taara mo kuusane, a faisok siri i taa poxo. ³⁹ Taasaxa tamo ri taxa faisok lapaana gutan sina Piran, mi pife fexaxaas sena fa'onam nari senaso mi taa tingin nami xa mi taxa tisui a Piran."

⁴⁰ E voxo, a mu rabuna ri langai a ferawaian si Gameliel e ri xel falak fulan a mu yaamut e ri saaxan nari. Lamina saaxanaan nari, a mu matalava ri fasei faagutan nari o ri muta fepitaa fulaa pana isi Yesus e ri feng tapin nari.

⁴¹ A mu yaamut ri ta'ulan a lifu ina tiisan e ri merao. Ri texaas o a Piran a faa-mamaas pana vilaana siri senaso nane turoxo o nari, ri taa siak a maasaxan malaan sena vilaana a rabuna ri mo vile se Yesus. ⁴² La maana yaan lana tang lifu lotu e la maana mu lifu sina rabuna, a mu yaamut ri taxa lo fepitaa e ri kuusan fasavat a Lagasai Roxo o na Yesus ve a Mataa Failai sina Piran.

6

A Mu Rabuna Aava Ri Namkai Ri Siak Fati A Rabuna Xakaavang Pisiguak Xena Femiraaxan A Fanganan

¹ Lana yaan aapave, layaan a xakatan ina rabuna aava ri usi na Yesus taxa lo laak saa, a mu Juda ti la bina Griik, ri ferawai faaxaves sena mu Juda ti Judia, senaso a lutefin nakmaal siri aava mu tomexaan siri fo maat tapin nari, ri pi sisiak faroxoi a fanganan lana yaan ina tatavai pana fanganan. ² E voxo, nari mu yaamut sangafilu saxa pana taragua, ri xel faxuvul a mu rabuna aava ri namkai e ri kuus, "Maam taa pife faisok pana tavaiaan nami pana fanganan senaso maam toxan a faisok xaves xena fepitaa pana maana ferawaian sina Piran. ³⁻⁴ Mu fetinan, siak fati ta nu mataa pisiguak xena tavai nami pana fanganan. Mi taa fati nari aava ri bas pana Vovau Xaradak e ri masam pana vilaana roxo. E maam taa tavai nari pana ngavuk ina

tatavai talo maam taa toxaan a yaan fexaxaas sena fenung xe sina Piran e fapiti a mu rabuna.”

⁵ A mu rabuna ri turoxo pana ferawaian siri e voxo, ri siak fati na Stefan, a mataa aava bas pana Vovau Xaradak e namkaian tuuna. E vaxa, ri fati na Filip, Prokos, Nikano, Timon, Pamenas e namaa Nikolas ti Antiaak, a mataa ti Griik aava puk a vilaana sina e fesavat saxa Juda sait.

⁶ Mui, ri lisan a nutuvaat aanabe' xe sina mu yaamut e ri xuus nari, “Nabe' a nutuvaat maam fo siak fati nari pana ngavuk ina tavaiaana rabuna sitaara pana fanganan.” E a mu yaamut ri turoxo pana e

ri timin a mari la putuna nutuvaat pisiguak aanabe' e ri fenung xe sina Piran pari.

⁷ E voxo, a ferawaian sina Piran a fala fepatok fataapus e a xakatan sina mu rabuna aava ri usi na Yesus taxa lo laak fataapus. E mu paamua xaves ina lotu Juda sait, ri puk a lamonan siri e ri usi a vilaana si Yesus.

Ri Yot Na Stefan

⁸ Na Stefan aava bas pana xakaavangan xatam e gutan sina Piran, a vil a maana mo fa'ipul e mu faisok ina gutan la palou ina mu rabuna.

⁹ Taasaxa saxano rabuna Juda ti Aleksandria e Sairiin, nari aava ti lana lifu ina faxuvulan ri xali nari pana 'nari aava ri tamu sisiak', nari xuvul pana xasano Juda ti Silisia e Esia, ri fegagelai xuvul pa Stefan. ¹⁰ Taasaxa

ri pife fexaxaas sena tisuie senaso nane ferawai pana texaasan lapaana gutan sina Vovau Xaradak.

¹¹ E voxo, ri maraan fun a saxano rabuna e ri xuus nari malaan, “Mi taa falet e mi taa fe kuus o mi fo langai nane suaxan na Moses e a Piran.”

¹² Ri fe kuus malaan e a ferawaian aanabe' a vil fatamasiak a maraleian sina mu rabuna e mu matalava e a mu rabuna ina fepitaa. E ri yot na Stefan e ri fe fatigineie lana lifu ina tiisan.

¹³ Ri xel fasavat a rabuna ina kuus xakaavang bit e nari, ri bit tifi na Stefan e ri kuus, “A mataa aanabe' taxa lo ferawai fasaat vulai sena tang lifu lotu aanabe' e sena vuputkai si Moses. ¹⁴ E vaxa maam langai nane kuus o na Yesus ti Nasaret i taa kawaasan a bina aanabe' e i taa puk a maana vilaana na Moses fo xuus netaara pana.”

¹⁵ Nari aava ri taxa nai la lifu ina tiisan, ri xalum fatateak na Stefan senaso ri xalum a nonau ina a rarapak malaan sena angelo.

7

Na Stefan A Ferawai Pana Vilaana Sina Mu Buri

¹ E mui a memai priis a fine, “A ferawaian aanabe' a tuuna, bo?”

² E na Stefan a suie, “Mu fetinan e mu matalava, langaiiau. A Piran Pana Miridingan Molava a savat xe si tamataara, na Abraham, layaan nane waan pe Mesopotemia, paamuina waanan sina pe Haran. ³ E

a Piran a xuuse, 'Ta'ulan a bina aanabe' e mu rabuna siim e no paan xe la bina aava ne taa faxalit nano pana.' *Tpt 12:1*

⁴ "E voxo, na Abraham a tamasiak e ta'ulan a bina Saaldia aava waan pe Mesopotemia e fe taagul pe Haran. Lumui lamina maatan si tama Abraham, a Piran a fenge xe la bina aanabe' aava mi taxa taagul lana tanin. ⁵ Nane pife tavai na Abraham pa ta xavala o maana mo, taasaxa nane kuus fanai xe sina o nane e a mu buna lamina, ri taa toxan a xavala aanabe'. Naapalaan lana yaan aapave na Abraham pi ta lak lunai. ⁶ A Piran a xuuse malaan, 'A mu bum, ri taa waan la bina patak malaan sena mu topen e ri taa sisiak pave. E a mu paamua ina bina aave ri taa vil pengan nari fefexaxaas a mariaas 400 fo taxapus.' ⁷ A Piran a kuus fulaa, 'Taasaxa, ne taa fakasanam a rabuna aava ri fayaasok a mu Juda. E lumui a mu Juda ri taa ta'ulan a bina aave e ri taa filimaan xe siak e ri taa nangus nenia nabe'." ⁸ E vaxa a Piran a tavai na Abraham pana vilaana ina vuputuk sait. A vilaana aanabe' a faxaalit o na Abraham a turoxo pana kuus fanaian sina Piran. Na Abraham a fasavat a lak tuuan sina, na Aisaak. E lamina luluuxan sina, la fapisiktulaana yaan, na Abraham a usi a ferawaiian sina Piran e a putuk na natuna. E lumui na Aisaak a fasavat na Yaakop e na

Yaakop a fasavat a mu rafulak tomexaan sangafilu saxa pana taragua. Nari ve ri tamana mu pabung ti Israel.

⁹ "A mu tamana Israel ri xinaasan a tiri, na Yosep, e ri faasot pana xe sina rabuna ti Isip. Pave, nane sisiak siri, taasaxa lana yaan aapave, a Piran a waan xuvul pana ¹⁰ e xavange lana maana lagafan sina. Nane tavai na Yosep pana texaasan molava e voxo a siak a roxoyan sina piran king ti Isip, na Fero. E lumui a piran king aave a siak fatie xena faxatangaana maana mo sina.

¹¹ "E mui, a song molava a savat lana bina Isip e Kenan. A mu matalava sitaara ri lagaf paaliu pana sengaana fanganan. ¹² Layaan na Yaakop a langai o ri toxan a fanganan pe Isip, nane feng a mu tamataara xe pave. ¹³ La fataraguaiana ulaian siri xe pe Isip, na Yosep a xuus fatemala a mu tina o nane ve a saxa ti la palou iri. E vaxa na Fero a siak a texaasan sena mu matafetama si Yosep. ¹⁴ E lumui, na Yosep a fefeng pa tamana, na Yaakop, e a mu tina xuvul pa ninari. Nari xapiak, ri sangafilu pisiguak pana pama. ¹⁵ Na Yaakop xuvul pana mu pabung sina, ri sivi xe kolapi Isip e ri fetaagul pave fefexaxaas sena yaan ri matalava e ri maat pave. ¹⁶ E ri lisan a vipin siri xe pe Sekam e xaafanan pave lana saxa liing ina mamaat aava na Abraham fo maraan faneie xasena matafetuaan si Amor pana saxano faat.

17 "A mariaas 400 fo falet xo e faasilak la yaan a Piran taa fasavat a kuus fanaian sina xe si Abraham, a xakatan sitaara pe Isip femolava piis. 18 A xasa piran king patak aava pife texaas se Yosep a paamuian na Isip. 19 E nane vil pengan paaliuan a mu rabuna sitaara e a xuus faagutan a mu butaara o layaan ri taa luk a mu popo ri taa tapin nari talo ri taa maat.

20 "La yaan aave na nina Moses a luxe e nane pife nelak palau mon. Pana fulun talatul ri faxatange pe lana lifu si tamana. 21 E layaan ri timine pe lamalei a lak tefin si Fero a tingine e faxatange malaan sena lak tuuna sina. 22 Ri fapiti na Moses pana maana texaasan xapiak ti Isip fefexaxaas nane mata-lava lana ferawaian e vilaana sina.

23 "Layaan a mariaas sangafilu talafaat sina a savat, nane vubuk rao i paan i ti xalum a mu tina aava mu Juda. 24 Na Moses a xalum a saxa Isip aava vil pengan a saxa Juda e voxo nane ti votan a Juda e nane xa punuk a saxa Isip aave. 25 E na Moses a lamon o a mu rabuna sina ri taa texaas o a Piran fo fenge xena xavangaan nari, taasaxa ri pife texaas sena. 26 A yaan mui na Moses a falet e fe savat sina ro Juda aava re taxa fevis. Nane vubuk rao i taa fadaarum nare e voxo a xuus nare, 'Name, me ro fetinan mon, xenaso rao me fesopan name?'

27 "Taasaxa saxa Juda aava vil pengan a xasafuna, a sasagen tapin na Moses e a kuus, 'Nase' fo siak fati nano xena paamuian nemaam? 28 Naak rao no punuxau malaan sena saxa Isip lanef?' 29 Layaan na Moses a langaie a mataut e sinuf fataapus xe pe Midian e fe taagul pave malaan sena saxa topen. A tamai pave e a fasavat a ro lak tomexaan taragua.

30 "Lamina mariaas sangafilu talafaat fe taxapus e na Moses a toxan a mariaas sangafilu pisiktul, a angelo a savat sina lana radaam ina fata, lana nolatan pe la xobingil la tana Put Sainai. 31 Layaan na Moses a xalume, a ipulan a xakaaluman ina. E a falet faasilak rao i xalum faroxoie e a langai a ling i Piran a kuus, 32 'Nenia ve a Piran sina mu bum, a Piran si Abraham, na Aisaak e namaa Yaakop.' Na Moses a radakui pana matautan e a bai kaalum.

33 "A Piran a seie, 'Siak tapin a ro 'slipa' siim. A bina aamove no taxa tigna lana, a bina failai. 34 Ne fo xalum tuunei a vilaana saat aava ri vile xe sina mu rabuna siak pe Isip. E ne fo langai a taangiisan siri e naboxo ne sivimaan xena mulus tapin nari. Filimaan faasilak, ne vubuk o ne taa feng fa'uli nano xe pe Isip.'

35 "Na Moses aanabe' ve a saxa naang aava mu Juda fo tisuie e ri kuus, 'Nase' fo siak fati nano xena paamuian ne-

maam?' A Piran fatak xa a siak fati na Moses e a fenge xena paamuian nari e mulus tapin nari. E a angelo aava savat la nolatan aave a xuus fatexaase pana. ³⁶ Nane a paamuian fasavat nari ti pe Isip e a fasavat a maana mo fa'ipul e maana faisok ina gutan pe Isip e la tana Taas Vung e pana mariaas sangafilu talafaat fulaa lana bina vingil.

³⁷ "Na Moses naang a xuus a mu Israel, 'A Memai, a Piran simi, i taa feng fasavat a saxa mataa ina kuus fatuxai ti la palou imi malaan se' nane fo fengau. E i taa fenge xe simi.'" ³⁸ Na Moses a waan xuvul pana mu Israel pe la xobingil. Nane waan xuvul pana mu butaara e xuvul pana saxa angelo laa'ui la Put Sainai. E a Piran a tavaie pana lagasai ina toyan xataara.

³⁹ "Taasaxa langaiiau, a mu butaara, ri fo fepaluan a ferawaian sina. E ri gigirane e lana lamonan siri ri lamon fa'ulaa xe pe Isip. ⁴⁰ Ri xuus na Eron, na ti Moses, malaan, 'Vesan ta piran xena paamuian netaara. Na Moses aava paamuian netaara ti pe Isip, maa vungut sena pevexo fo falet. Taara vungut o a so ta mo a savat sina.'" ⁴¹ Lana yaan aave ri vesan a maaradaang ina bulmakau e ri tatavai xe sina pana fanganan. E ri vesan a matafanganai xena faamaas pana mo aava nari xa ri fo vesane. ⁴² E a Piran a ti taalugan nari. E

voxo, ri nangus a mu vapara e xasano maana mo malaan. E nabe' a tur-oxo pana xakalayan sina mu rabuna ina kuus fatuxai.

'Ai, mu Israel, naak mi fo tatavai xe siak pana maana fanganan e meska lana vingil pana mariaas sangafilu talafaat? ⁴³ Piau! Nami, mi nangus a piran vavesai simi, na Molok e a piran vapara, na Refan. Mi yaas nare xuvul pami lana faletan simi e voxo ne taa feng tapin nami malaan sena topen xe lumui lamina bina Babilon.' *Ems 5:25-27*

⁴⁴ "A mu butaara ri toxan a lifu marapi ina naangusan xuvul pari pe la vingil. Ri fo vesane malaan sena xaxaalua aava Piran a tavai na Moses pana. ⁴⁵ Lumui, layaan na Jaasua taxa paamuian nari, a mu butaara ri lisan a lifu marapi ina naangusan aanabe' e ri faaguun xolai pana fefexaxaas sena yaan a Piran a xup tapin a mu xaiyaas siri e tavai nari pana xavala ina kuus fanaiian. E a lifu marapi aave a waan lana bina aapave fefexaxaas sena yaan si Devit. ⁴⁶ Na Devit aava Piran a turoxoiane, a fin a Piran o lana vubuxanan sina i taa vesan taxana Piran si Yaakop ta lifu lotu tuuna malaan. ⁴⁷ Taasaxa, na Solomon, na natu Devit, fo vesan tavai a Piran pana lifu aave.

⁴⁸ "Taasaxa a Piran Laa'ui

Paaliu a pife taagul lana lifu aava mu rabuna ri vesane, bo? Nane fo kuus pana la ngusuna mu rabuna ina kuus fatuxai malaan:

⁴⁹ 'A xunavata pave a vepen ina nai piranan siak e a xavala a vavena vaapaasan siak. A so ta buk lifu mi vubuk vesan tavaiau pana? A so ta buk nobina mi vubuk o ne taa nai fangaafus lana? ⁵⁰ Nenia sang ne vesan a maana mo xapiak aanabe' bo?" Ais 66:1-2

⁵¹ E na Stefan a ferawai fulaa, "Nami ve mi rabuna vaang bit. A lamonan simi a tavanat. Mi usi a vilaana sina Piran e mi putuk nami taasaxa mi pife usi soxot a Piran sang mon. Vulai nami, mi vile malaan sena mu bumi, mi taaluugan a Vovau Xaradak. ⁵² A mu bumi ti kavai ri vil pengan a mu rabuna ina kuus fatuxai saxa saxa, bo? E ri punuk nari aava ri kuusan fasavat a filimaanana sina Sisiak Xaradak sina Piran aava na Yesus. E naboxo, nami, mi malaan seri, mi pet lisane e mi punuxe. ⁵³ Nami xo, mi toxan a vuputkai sina Piran aava mu angelo fo tavai nami pana taasaxa mi pife usie."

Ri Soxoi Punuk Na Stefan Sena Ferawaian Sina

⁵⁴ E nari, ri langaie e ri marala e ri faxakengatan a fari. ⁵⁵ Taasaxa na Stefan aava bas pana Vovau Xaradak, a kaalum xe laa'ui e

xalum a miridingan molava ina Piran e na Yesus i taxa tigina la pamuaan sina Piran. ⁵⁶ E na Stefan a kuus, "Kaalum, ne kaalum saa e ne xalum a xunavata a talakas e a Natuna Mataa i taxa tigina la pamuaan sina Piran."

⁵⁷ Sena ferawaian aanabe' a mu paamua ri marala faagut e vil votan a tangari, ri taxa xukulai faagut temasaat e ri faloue. ⁵⁸ Ri raagan fasavat na Stefan xe lamalei e ri soxoie pana faat. E voxo, nari aava ri taxa ti kaalum, ri mul fanai faxuvul a maana marapi ina vupungan siri la kana saxa mataa fa'ui, a isina, na Sol.

⁵⁹ Layaan ri taxa soxoi na Stefan pana faat nane fenung xe sina Piran e a kuus malaan, "Memai Yesus, siak a vovau siak." ⁶⁰ Lumui nane bukaak e poxo turung xe lapia e a kuus faagut, "Memai, muta sui pengan nari." E lumui nane poxo e femaat.

8

Na Sol A Vil Pengan A Mu Rabuna Aava Ri Namkai E Ri Sinuf Fepatok

¹ Na Sol a turoxo pana maatan si Stefan. La yaan aapave a lagafan molava a savat xe sina mu rabuna aava ri namkai. E voxo ri sinuf fepatok xe la mu bina xapiak pe lana Judia e Same-ria. Taasaxa mu yaamut ri waan pe Jerusalem. ² Saxano rabuna sina Piran ri xaafan na Stefan e ri tangiis a ma-maat sina. Pevoxo. ³ Taasaxa na Sol fe yot a mu rabuna

aava ri namkai, a mu tomexaan e lutefin, e raagan nari ti lana lifu siri e timin nari lana lifu ina vipisan rao i taa kawaasan a lotu siri.

Na Filip A Kuusan Fasavat A Lagasai Roxo Pe Sameria

⁴ Taasaxa nari aava ri falet xolai xe la mu bina, ri taxa lo kuusan fasavat a Lagasai Roxo se Yesus. ⁵ A saxa ti la palou iri, na Filip, a sivi xe puua la saxa bina pe Sameria e a tangpat pana fepitaa pave pana Mataa Failai sina Piran. ⁶ Layaan na Filip a ferawai xe sina malila pave, ri langgai faagut senaso nane fo vil a maana mo fa'ipul xaves. ⁷ Nane gei tapin a maana vovau saat e vil faroxoi a saxano maalapen. ⁸ E voxo, a toxan a faamamaasan lava lana bina aapave.

Na Saimon, A Mataa Ina Neng, A Buk Maraan A Gutan Si Pita

⁹ A saxa mataa ina neng, isina na Saimon, a waan pe la bina aave e a fa'ipul a mu Sameria pana gutan sina. Nane ferawai falalava o nane saxa matalava pana gutan. ¹⁰ A mu rabuna xapiak, ri langgai sina e ri kuus, "A mataa aanabe' ve a siak a gutan sina piran aava ri xalie pana 'Gutan Molava Paaliu.'" ¹¹ Ri usie senaso maana yaan xaves nane vil fa'ipul nari pana gutan sina. ¹² Taasaxa layaan a mu rabuna ri langgai a ferawaian si Filip pana fatataganan sina Piran e isi Yesus Kraiss, a mu rabuna

tomexaan e lutefin xapiak ri namkai e ri fasufan. ¹³ Na Saimon sait a namkai. Lamina fasufan sina nane waan faasilak la ta Filip senaso nane ipul sena maana fakalimaanane e maana mo fa'ipul aava nane xalume.

¹⁴ Layaan a mu yaamut pe Jerusalem si ri langgai o a mu Sameria ri namkai sena ferawaian sina Piran, ri feng na Pita nare Jon xe siri. ¹⁵ Lamina savatan sire, re fenung xe sina Piran talo nane taa tavai a mu Sameria pana Vovau Xaradak sina. ¹⁶ A Vovau Xaradak a pife sivimaan xuluri lunai. Ri fo fasuf nari pana isi Yesus Kraiss mon. ¹⁷ E mui, na Pita nare Jon re timin a mare xuluri e a mu rabuna aave ri siak a Vovau Xaradak.

¹⁸ Layaan na Saimon a kaalum o a rabuna ri fo siak a Vovau Xaradak layaan a ro yaamut re timin a mare xuluri, nane tavai nare pana faat e a kuus, ¹⁹ "Tavaiau pana gutan aave sait talo ne taa timin a maak xuluna rabuna e ri taa siak a Vovau Xaradak."

²⁰ E na Pita a suie, "Falet saa pana xama faat aave senaso no lamon o no fexaxaas sena maraan a tatavai sina Piran pana. ²¹ No piau ta nobina lana faisok aanabe' senaso a lamonan siim a pife roxo la matana Piran. ²² Xul a lamonan siim aava rao no taa maraan a tatavai sina Piran e fenung xe sina. Naak i taa muluk nano e taa lamon tapin a lamonan saat siim. ²³ Ne texaas o nano, no bas pana xinaasan e no sisiak sina mo mosaat."

²⁴ E mui na Saimon a suie, “Fenung xe sina Piran paga talo maana mo aava no fo kuus pana ri taa pife savat tuuna xe siak.”

²⁵ Layaan re fo xuus fatexaas nari pana faisok sina Piran lana toyan sire e re ferawai pana lagasai si Memai, na Pita nare Jon re ulaa xe pul Jerusalem. La fena ulaian sire, re fepitaa pana Lagasai Roxo lana maana mu bina pe Sameria.

Na Filip A Xuus Famatavas A Matalava Ti Itiopia Pa Yesus

²⁶ Na Filip taxa waan pe Sameria lunai e saxa angelo a xuuse, “Tamasiak e no paan xe pul la salan aava falet xe pe Gasa ti Jerusalem, a salan lana xobingil.” ²⁷ Nane tamasiak e falet. E pave a fesuai pana saxa mataa ti Itiopia aava i taxa ulaa xe la bina sina. Nane a matalava aava fuuna faxatang a maana mo xapiak sina piran tefin lava sina mu Itiopia, ri xalie pa Kaadis. A mataa aanabe' fo falet xe Jerusalem xena nangus a Piran. ²⁸ La fena faletan sina xuluna ‘kaaris’, i taxa nai kat falavai a xakalayan si Aisaia, a mataa ina kuus fatuxai sina Piran. ²⁹ A Vovau Xaradak a xuus na Filip, “Falet xe la ‘kaaris’ aapave e no waan faasilak la tana.”

³⁰ E mui, na Filip a falet faasilak la tana ‘kaaris’ e a langai a mataa taxa kat a xakalayan si Aisaia. E na Filip a fine, “No masam sena maana mo no taxa kate?”

³¹ E nane suie, “Ne taa texaas malaafaa tamo ne pi ta mataa xena xuus famatavasau pana?” E voxo nane xel falak na Filip e fe nai xuvul pana.

³² A mataa Itiopia ve i taxa kat a paxakalayan sina Piran aanabe':

“Nane malaan sena sipsip aava waan kasam layaan ri lisane xe lana bina ina punuxaana o malaan sena sipsip aava waan kasam layaan ri taxa sapiit a fui ina. ³³ Nane famangilan e ri pife tafang faroxoie lana lifu ina tiisan. E i taa piau taa buna senaso a toyan sina fo taxapus nabe' la pia.” Ais 53:7-8

³⁴ A mataa Itiopia a fin na Filip, “Xuus fatexaasau, a mataa ina kuus fatuxai i taxa ferawai pase', nane fataak o xasa mataa fulaa?” ³⁵ E mui na Filip a tangpat pana ferawai aave e a xuus fatexaase pana Lagasai Roxo se Yesus.

³⁶ Layaan re taxa faxa'usi et a salan, re savat la xasing ina raarum e a mataa Itiopia a kuus, “Kaalum, a raarum. Xenaso ne taa pife fasufan xo?” ³⁷ [Na Filip a xuuse, “No taa fasufan tamo no namkai lana xunus ima.” E nane suie, “Ne namkai o na Yesus Krais ve a Natuna Piran.”] ³⁸ A matalava aave a sei fatiginei bang a ‘kaaris’ sina e nare Filip re sivi xe lana raarum pave. E na Filip a fasufe. ³⁹ Layaan

re laak ti lana raarum, fa-
taapus, a Vovau ina Piran a
siak tapin moxo na Filip e a
mataa Itiopia pife xalum fu-
lane taasaxa nane falet fulaa
pana faamamaasan. ⁴⁰ Na
Filip xo a savat pe Asotus
e a falet xe Sesaria. E la
fena sangasan sina nane ku-
usan fasavat a Lagasai Roxo
la maana mu bina xapiak.

9

*Na Sol A Xaveak Namkai
Fk 22:3-16; Fk 26:9-18*

¹ Taasaxa na Sol i taxa lo
vubuk faagut o i taa punuk
a mu rabuna aava ri usi a
Memai. E voxo nane sa-
vat sina memai priis ² e
fine rao i taa kuus turoxo
pana faletan sina xe puaa
Damaaskas. Nane vubuk o i
taa yot a mu rabuna tomex-
aan e lutefin aava ri usi a
lotu fa'ui aanabe' xena lisan-
maan nari xe pe Jerusalem.
E a memai priis a tavaie pana
lagasai ina turoxoian xena
tavai a mu rabuna Juda lana
mu lifu ina faxuvulan pe
Damaaskas. ³ Lana sangasan
sina xe puaa Damaaskas, a
yaamit a sivi fa'ipul e fakali-
uan nari. ⁴ E nane poxo xe
lapia e langai a ling a xuuse,
"Sol, Sol, xenaso no vil pen-
ganau."

⁵ Na Sol a fia, "Memai,
nano nase'?"

A ling aave a suie, "Nenia
ve na Yesus aava no taxa vil
pengane. ⁶ Naboxo, tamasiak
e no falet xe pe Damaaskas
e pave ri taa xuus fatexaas
nanao pana so ta mo no taa
vile."

⁷ A mu rabuna aava ri taxa
sangas xuvul pa Sol, ri tig-
ina xapat senaso ri langai a
ling taasaxa ri pife xalum ta
mataa. ⁸ Na Sol a tamasiak
ti lapia, taasaxa layaan nane
rao i kas a matana, a matana
piif. E voxo ri tao a mana xe
pe Damaaskas. ⁹ Pana yaan
talatul nane piif e la nu yaan
aave a pife fangan o num.

¹⁰ Pe Damaaskas a toxan
a saxa mataa aava usi a vi-
laana si Yesus, a isina na
Ananias. A Memai a savat
xe sina lana saxa xaxaalua e
kuus, "Ananias!"

Nane suie, "A so Memai,
nenia nabe'."

¹¹ E a Memai a xuuse,
"Falet xe la lifu si Judas,
lana salan aava ri xalie pana
'xaradak' e no fia, pana saxa
mataa ti Taasus, a isina na
Sol, senaso nane taxa fe-
nung. ¹² Lana saxa xaxaalua
nane fo xalum a mataa, a
isina na Ananias, e nane
xo maa timin a ro mana
xuluna xena lisan fa'uli a
xakaalaman sina."

¹³ Na Ananias a suie,
"Memai, ne fo langai a
maana ferawaian sena
mataa aanabe' e malaafaa
nane famasak a mu rabuna
fatak siim pe Jerusalem.
¹⁴ E nane savat iau lapaana
tateaxan ina mu paamua ina
lotu Juda xena yotaana mu
rabuna aava ri fenung xe
siim."

¹⁵ Taasaxa a Memai a xuus
na Ananias, "Falet, ne fo
siak fati a mataa aanabe'
xena sisiak siak e i taa lisan
a texaasan sena isaak xe
la maana mu bina sina mu
rabuna aava ri pife Juda e xe
sina mu piran siri e xe sina

mu Israel. ¹⁶ Ne taa faxalite pana maasaxan molava aava i taa savat sina sena faisok lapaana isaak.”

¹⁷ E mui na Ananaias a falet xe la lifu aave e a laak lana xena timin a ro mana xulu Sol e a kuus, “Tiak Sol, na Memai Yesus aava savat xe siim la salan layaan no taxa filimaan xe iau, nane fengau talo no taa kaalum fulaa e no taa bas pana Vovau Xaradak.” ¹⁸ E a mo malaan sena xunuf ina din a faa-palau fa'ipul sena mata Sol e nane moxo kaalum faroxo fulaa. Nane tamasiak e a fasufan ¹⁹ e mui a fangan. E lamina fanganan nane siak fulan a gutan sina.

Na Sol a taagul pe Damaaskas pana valayaan xuvul pana mu rabuna aava ri namkai. ²⁰ Nane falet fatak xe la mu lifu ina faxuvulan e a fapiti nari o na Yesus ve a Natuna Piran. ²¹ E a maana rabuna aava ri langaie, ri ipul e ri fiafai, “Nane a saxa aava pe Jerusalem a punuk a mu rabuna aava ri namkai sena isin aanabe', bo? Nane savat nabe' xena yot lisan a mu rabuna aave xe sina mu paamua priis, bo?” ²² Taasaxa, a fepitaian si Sol taxa lo savat faagut paaliu. E na Sol a faxalit tuunei nari o na Yesus ve a Mataa Failai e a mu Juda pe Damaaskas ri pife fexaxaas sena tisiue.

²³ A maana yaan xaves fo falet e a mu Juda ri fexuus kasam xena punuxaana. ²⁴ La maana paanaas e vung ri falim a yalaxau ina bina xena punuxaana. Taasaxa,

na Sol a texaas sena lamonan siri. ²⁵ E la saxa vung a mu fesing si Sol ri xele e ri faduie lana bi xe lamina vaabat ina bina.

Na Sol A Laak Fa'ulaa Xe Pul Jerusalem

²⁶ Layaan nane savat pe Jerusalem a vubuk faxuvul xuvul pana mu rabuna aava ri namkai taasaxa nari, ri matautane senaso ri lamon o nane pife puk tuunei a vilaana sina. ²⁷ Taasaxa na Baanabas a xel lisane xe sina mu yaamut e xuus fa-texaas nari pana malaafaa a Memai fo savat tuuna si Sol la fena sangasan sina e ferawai sait xe sina e vaxa, malaafaa na Sol a pife mataut pana kuusanaana isi Yesus pe Damaaskas. ²⁸ E voxo na Sol a taagul xuvul pari e a falet xolai xena kuus fasavat lapaana isi Memai. ²⁹ Nane ferawai e tisui a mu Juda ti Griik e voxo nari sait, ri buk punuxe. ³⁰ Layaan a mu fetinan ri texaas sena, ri xel lisane xe kolapi Sesaria e mui ri fenge xe puua Taasus.

³¹ E voxo a mu rabuna aava ri namkai pe Judia, Galili e Sameria, ri toxan a fangaafusan sena lagafan siri. Ri fegutai lana namkaiian siri, ri suai faagut sena Piran e senaso a Vovau Xaradak a fagut nari, a xakatan iri taxa lo molava et.

Na Pita A Vil Faroxoi A Xasa Maalapen

³² Layaan na Pita taxa sangas xolai la nu bina, nane fe tixalum a mu rabuna aava

ri namkai pe Lita. ³³ Pave, nane xalum a saxa mataa, a isina na Eneas. Nane ve a maalapen aava mati la vem sina pana mariaas pisiktul. ³⁴ Na Pita a xuuse, "Eneas, na Yesus Kraias a vil faroxoi nano. Tamasiak e pulum a vem siim." Fataapus, na Eneas a tamasiak. ³⁵ A mu rabuna aava ri taagul pe Lita e Seron, ri xalum a mataa tamu maalapen e nari xapiak, ri puk a lamonan siri e ri namkai se Memai.

*Pe Jaapa Na Pita A Fatato
Fa'uli A Tefin Ti La Maatan*

³⁶ Pe la xasa bina, na Jaapa, a toxan a saxa tefin aava namkai, a isina na Tabita. (A isina lana pok bina Griik, na Dokas). Nane vil vulan a maana mo roxo xena xavang a mu rabuna valagof. ³⁷ La fena yaan na Pita taxa waan pe Lita, na Tabita a giis e femaat. Ri fasufe e ri timine la nobina laa'ui lana lifu. ³⁸ Na Lita a pife lasuun se Jaapa e layaan a mu rabuna aava ri namkai, ri langai o na Pita i taxa waan pe Lita, ri feng a saxa rovaat xe sina pana fenungun aanabe!, "Filimaan fataapus xe simaam."

³⁹ E voxo na Pita a tamasiak e a falet xuvul pare e layaan nane savat pave ri xeze xe la nobina aave laa'ui lana lifu. A lutefin nakmaal ri tigena fakaliuan na Pita. Ri taxa taangiis e ri faxalite pana maana mo xaves aava na Dokas fo vesane layaan nane taxa waan.

⁴⁰ Na Pita a feng tapin nari xapiak xe lamalei e mui

nane tapiit turung e a fenung. Nane tapuk xe sina tefin aava fo maat e a kuus, "Tabita, tamasiak." Nane tafaangun e layaan a xalum na Pita a nai fatak. ⁴¹ Na Pita tao a mana e xavang fatigineie. E mui nane xel a mu rabuna aava ri namkai e lutefin nakmaal e a lisan fa'uli na Tabita xe siri pana toyan fulaa. ⁴² Ri toxan a texaasan sena pe Jaapa e a maana rabuna xaves ri puk a lamonan siri e ri namkai se Memai Yesus. ⁴³ Na Pita waan pe Jaapa pana saxano yaan fulaa xuvul pa saxa Saimon aava fuuna faisok pana vipin ina tiir.

10

Na Kornilius, Saxa Sensurian, A Fefeng Pa Pita Xe Sina

¹ Pe Sesaria a toxan a mataa, a isina na Kornilius. Nane ve a saxa paamua, a sensurian lana parabuna ina fevisan aava ri xali nari pana 'Regimen ti Itali'. ² Nane e mu matafetama sina ri suai faagut sena Piran e nane fenung vulai xe sina e vaxa nane fuuna tatavai xe sina mu Juda valagof. ³ Saxa paanaas, faasilak leaaf, nane xalum a xaxaalua. Nane xalum famatavas saxa angelo sina Piran aava savat sina e a kuus, "Kornilius!"

⁴ Na Kornilius a xalum fatateaxe pana matautan e a fiafai, "Rao no sou Memai?"

A angelo a suie, "A fenungun siim e mu tatavaian siim xe sina mu rabuna valagof, ri fo fafaamamaas a Piran

e nane lamon fa'uli nano. ⁵ Naboxo, feng a rabuna xe pul Jaapa xena xel a mataa, isina na Saimon Pita. ⁶ Nane taxa waan xuvul pa xasa Saimon fulaa aava fuuna faisok pana vipin ina mu tiir. A lifu sina taxa tigena la gun."

⁷ Layaan a angelo aave fo malit, na Kornilius a xel a ro sisiak sina e saxa mataa ina fevisan aava mataa tuuna ina lotu ⁸ e nane xuus narutul pana maana mo aava ri fo savat. E mui a feng narutul xe pul Jaapa.

*Na Pita A Xalum A Mifan
Fk 11:5-14*

⁹ La paanaas a yaan mui, layaan rutul taxa savat faasilak la bina Jaapa, na Pita a laak laa'ui xuluna putuna lifu xena fenung. ¹⁰ Nane lagai e buk fangan. Layaan ri taxa faigotan a fanganan nane pe laa'ui si toxaan a mifan a savat sina. ¹¹ Nane xalum a finavata a talakas e a mo malaan sena marapi a sivimaan pana ngusuna talafaat. ¹² A maana tiir pana kana talafaat e maana mo malaan sena tiui ti la xavala e maana maanu ti la tavegof sait, ri taxa waan lana marapi aave. ¹³ E mui a ling a xuuse, "Tamasiak Pita. Tamo no vubuxan ta meska ti la palou ina mu vupung aanabe' punuxe e no ngane."

¹⁴ E na Pita a suie, "Piau Memai, a vuputkai si Moses a xuus fatexaas nemaam pana saxano buk meska maam pife fexaxaas sena ngane e a mo lalosaat pi lalaak la valaak. Ne pi ngangan a mo

lalosaat o maana buk meska maam pi ngangane."

¹⁵ A ling a kuus fulaa, "Muta xali a maana mo pana lalosaat aava Piran fo xalie pana mo roxo."

¹⁶ A mo aave savat faatalatul e fataapus a marapi a siak fa'ulian xe laa'ui la xunavata.

¹⁷ Layaan na Pita taxa lalamon pana malasuf ina mifan aave, narutul aava na Kornilius a feng narutul, rutul fo tingin a lifu si Saimon e rutul taxa tigena la matana lifu sina xo. ¹⁸ Rutul kel e fiaitamo na Saimon aava ri xalie pa Pita, i taxa waan pave.

¹⁹ Laa'ui la putuna lifu na Pita taxa lalamon fulaa pana mifan. E a Vovau Xaradak a xuuse, "Saimon, a rutuvaat talatul la pia, rutul taxa seng nano. ²⁰ Tamasiak e no sivi. Muta lamon fepuk, taasaxa falet xuvul parutul senasopenia, ne fo feng narutul."

²¹ Na Pita a sivi e xuus narutul, "Nenia ve a saxa aava mutul taxa senge. Senasou mutul fo filimaan?"

²² A rutuvaat aave ri suie, "Nemaatul, maatul filimaan ti pe si Kornilius, a sensurian. Nane ve a saxa mataa roxo aava fuuna nangus a Piran e a mu rabuna Juda ri suai sena. A angelo xaradak a xuuse pana xelaan nano xe la lifu sina talo i taa langai a ferawaian siim."

*Na Pita Waan La Lifu Si
Kornilius*

²³ E mui na Pita a xel falak narutul xe lana lifu e ri matef pave. La paanen na Pita xuvul pa saxano fetinan ti

Jaapa, ri falet xuvul parutul.
²⁴ A yaan mui ri fe savat pe puua Sesaria. Na Kornilius a texaas sena savatan siri e fo xel faxuvul a mu tauna e mu fesiing sina. ²⁵ Na Pita a laak lana matana lifu e na Kornilius a piit turung e bukaak la nona pana suaian. ²⁶ Taasaxa na Pita a xel fatamasiaxe e a xuuse, "Tamasiak! Ne pife piran, ne mataa tuuna mon malaan sema."

²⁷ Na Pita nare Kornilius re taxa ferawai laak saa pe la lifu e na Pita xalum a mu rabuna xaves aava ri taxa waan bang pave. ²⁸ Nane xuus nari, "Mi texaas o lapaana vuputkai simaam mu Juda maam pife fexaxaas sena laak xe lana lifu sina rabuna aava ri pife Juda o tixalum nari. Taasaxa Piran fo faxalatau o ne taa pife xali ta mataa pana lalosaat. ²⁹ E voxo layaan mi xelau, ne filimaan e ne pife kuus o ne bai. E naboxo ne buk fai, senasou mi vubuxanau?"

³⁰ Na Kornilius a kuus, "A yaan talatul fo falet e nenia, ne taxa fenung la lifu siak la leaaf e lana fenungan siak a mataa pana marapi pasak paaliu a tigina fa'ipul la noga ³¹ e a kuus, 'Kornilius, a Piran a langai a fenungan siim e lamon a tatavaian siim xe sina mu valagof. ³² Xel na Saimon aava ri xalie pa Pita, ti pul Jaapa. Nane taxa taagul la lifu si xasa Saimon aava funa faisok pana vipin. A lifu sina taxa waan pe la gun.' ³³ E voxo fataapus, ne feng narutul xena xelaan nano.

E nano lana roxoyan siim, no filimaan xeau. Naboxo, nemaam xapiak maam taxa waan bang nabe' la matana Piran xena langai pana so ta mo a Piran a xuus fatexaas nano pana."

A Piran A Tavai A Mu Rabuna Aava Ri Pife Juda Pana Vovau Xaradak Sina

³⁴ E mui na Pita a tangpat pana ferawai, "Naboxo ne texaas tuuna o a vilaana sina Piran xe sina mu rabuna xapiak a fexaxaas. Nane pife tavai a mu Juda sang mon pana tatavai sina, piau. ³⁵ Nane turoxoian a mu rabuna ti la mu bina aava ri namkai sena e ri usi a vilaana roxo. ³⁶ Mi texaas sena lagasai aava Piran a lisane xe sina mu rabuna ti Israel. A Lagasai Roxo ina luaian aava savat xe sina mu rabuna aava ri namkai se Yesus Krai, nane aava vesan a maana mo xapiak. ³⁷ Mi texaas sena so ta mo fo savat pe Judia: a tangpat pe Galili lamina fasufan aava na Jon a fepitaa pana. ³⁸ Mi texaas o a Piran a noxol na Yesus ti Nasaret pana Vovau Xaradak e gutan. E na Yesus a falet xolai pana vilaana roxo e nane mulus tapin a mu rabuna xapiak aava ri sisiak si Setan. Nane vile senaso a Piran a waan xuvul pana.

³⁹ "Nemaam, maam xalum tuunei a maana mo xapiak nane vile la bina sina mu Juda e pe Jerusalem. Nari, ri punuxe pana niil fataxutane laa'ui xuluna bolo ⁴⁰ taasaxa Piran a fatatoi fa'ulie ti la maatan la fatalatulaana

yaan e fasavate la matavas.
⁴¹ Pife mu rabuna xapiak ri xalume, piau. A Piran a siak fati a saxano rabuna xena xalumaana, nemaam xo, maam fangan e num xuvul pana lamina fatatoi fa'uliaana ti la maatan. ⁴² Na Yesus a fasei nemaam o maam taa fapiti a mu rabuna pana Lagasai Roxo e maam taa kuus xakaavang o nane ve a saxa aava Piran a fatie xena tiis a mu rabuna xapiak, nari aava ri taxa to e nari aava ri fo maat. ⁴³ A mu rabuna ina kuus fatuxai, ri ferawai xakaavang pana. Ri kuus o pana gutan ina isina i taa lamon tapin a vilaana saat sina rabuna aava ri puk a lamonan siri e ri namkai se Yesus."

⁴⁴ La fena ferawaiian si Pita, a Vovau Xaradak a sivimaan xuluna mu rabuna xapiak aava ri taxa nai langai a lagasai aanabe'. ⁴⁵ A mu Juda aava ri namkai e ri filimaan xuvul pa Pita, ri ipul senaso Piran a tavai a mu rabuna aava ri pife Juda pana Vovau Xaradak sina vaxa. ⁴⁶ Ri texaas sena senaso ri langai nari, ri taxa ferawai lana saxano pok bina e ri kuus faasiroxo xe sina Piran.

E mui na Pita a kuus, ⁴⁷ "Nase' taa ti votan a rabuna aanabe' sena fasufan pana raarum? Ri fo siak xo a Vovau Xaradak malaan semaam." ⁴⁸ E voxo nane fasei nari o ri taa fasufan lana isi Yesus Krai. E lamina ri fin na Pita o i taa waan xuvul pari pana valayaan.

11

Na Pita A Xuus Famatavas A Mu Yaamut Pe Judia Pana Vilaana Sina

¹ A mu yaamut e mu fetinan pe Judia, ri langai o a mu rabuna aava ri pife Juda sait ri fo langai a ferawaiian sina Piran. ² E layaan na Pita a laak saa xe Jerusalem, a mu rabuna vuputuk aava ri namkai, ri ferawai fasaat sena. ³ Ri fine, "No fo laak xe lana lifu sina rabuna aava ri pife vuputuk e no fangan xuvul pari, bo?"

⁴ Na Pita a xuus fatexaas nari pana maana mo xapiak aava ri fo savat. A kuus malaan, ⁵ "Nenia xo, ne taxa fenung pe la bina Jaapa e ne xalum a mifan. Ne xalum a mo malaan sena marapi lava pana ngusuna talafaat taxa sivimaan ti la xunavata xe siak. ⁶ Ne kaalum lana e maana buk tiir xaves ri taxa waan: a mu tiir pana kana talafaat, a mu vupung e a maana mo fafaalis e lilif. ⁷ E mui, ne langai a ling a xususau, 'Tamasiak Pita, tamo no vubuxan ta meska ti la palou ina mu vupung aanabe', punuxe e no ngane.'

⁸ E ne suie, 'Piau move Memai! A vuputkai si Moses a xuus fatexaas nemaam pana so ta buk meska maam taa pife ngane e a mo lalosaat aanabe' a pi lalaak la valaak. Ne pi ngangan a mo lalosaat o saxano buk meska maam pi ngangane.'

⁹ "A ling a kuus fulaa ti lana xunavata, 'Muta xali a maana mo pana lalosaat aava Piran fo xalie pana mo

roxo.' ¹⁰ A mo aanabe' a savat faatalatul e mui a marapi a siak fa'ulian xe laa'ui la xunavata.

¹¹ "Lavaxa, a rutuvaat talatul aava ri sengau ti Sesaria, ri maa savat la lifu ne taxa waan lana. ¹² A Vovau a xuusau, 'Muta kuus "ne bai", falet xuvul parutul.' A nutuvaat pisaxa aanabe' vaxa ri falet xe puua Sesaria xuvul paga e maam felaak xe lana lifu si Kornilius. ¹³ Nane xuus nemaam o pe la lifu sina nane fo xalum a angelo aava xuuse, 'Feng a mataa xe pul Jaapa xena xelaan na Saimon, a xasa isina na Pita. ¹⁴ Nane taa lisanmaan a lagasai aava i taa fakaxup nano e mu tauma.'

¹⁵ "Ne taxa tangpat pana ferawai xe siri e monabe' mon a Vovau Xaradak fo sivimaan xuluri malaan sena sivimaan xulutaara lumua. ¹⁶ E mui ne lamon fa'uli a ferawaian si Memai, 'Na Jon a fasuf a rabuna pana raarum tuuna, taasaxa nami, mi taa fasufan pana Vovau Xaradak.' ¹⁷ Lavaxa, tamo a Piran xa a tavai nari pana tatavai sina aava Vovau Xaradak, malaan sena tavai netaara pana layaan taara puk a lamonan sitaara e usi na Memai Yesus Krai, mi lamon o ne taa ti votan nari e tisui a Piran, piau!"

¹⁸ Layaan ri langai a mo aanabe' ri pife kuus fasaat fulaa e ri kuus faasiroxo xe sina Piran malaan, "Naboxo a Piran fo tavai a mu rabuna aava ri pife Juda pana yaan xena puxaana lamonan siri talo ri taa to vulai."

A Tangpat Ina Naangusan Tuuna Pe Antiaak

¹⁹ Lamina maatan si Stefan, nari aava ri namkai, ri paan fepatok sena vil penganaan nari. Ri falet fefexaxaas Fonisia, Saipras e na Antiaak e ri fepitaa pana Lagasai Roxo xe sina mu Juda mon. ²⁰ Saxano rabuna ti Saipras e Sairiin ri sivi xe puua Antiaak e ri fe ferawai xe sina mu Griik vaxa. Ri fapiti nari pana Lagasai Roxo se Memai Yesus. ²¹ A gutan sina Piran a waan xuluri e maana rabuna xaves ri namkai e ri usi a vilaana sina Memai.

²² E pe Jerusalem si, a mu rabuna aava ri namkai, ri langai pana e ri feng na Baanabas xe puua Antiaak. ²³ Nane fe savat pave e a xalum a Piran fo tatavai xe siri pana roxoyan sina. E na Baanabas a faamamaas e fagut nari talo ri taa waan fatateak vulai e ri taa pife lamon xolai se Memai. ²⁴ Senaso na Baanabas a mataa roxo aava bas pana Vovau Xaradak e lamonan tuuna, a mu rabuna xaves ri puk a lamonan siri xena usi na Memai Yesus.

²⁵ E mui, na Baanabas a ta'ulan nari xena senganan na Sol pe kol Taasus. ²⁶ Layaan nane tingine nare xapiak re falet xe paa Antiaak. Lana mariaas saxa re waan xuvul pana mu rabuna aava ri namkai e re fapiti a maana rabuna xaves. Pe Antiaak a mu rabuna aava ri usi na Yesus, ri siak a isin, 'Kristian.'

²⁷ La fena yaan aanabe' saxano rabuna ina kuus

fatuxai, ri sivi xe puaa Antiaak ti Jerusalem. ²⁸ A saxa ti la palou iri, a isina na Aagabas, a tigma e lana gutan sina Vovau Xaradak a kuus o a yaan ina song molava i taa savat lana mu xavala xapiak. (A mo aanabe' fo savat layaan na Klodias ve taxa piran king.) ²⁹ A mu rabuna aava ri namkai, ri lamon faati o ri taa lisan ta saxano faat, fexaxaas malaan seri, xena xavang a mu fetinan pe Jerusalem. ³⁰ E ri vil malaane e ri siak fati na Baanabas nare Sol xena lisanaana xe sina mu matalava pe Jerusalem.

12

A Yaan Saat A Savat Fulaa Xe Sina Mu Rabuna Aava Ri Namkai

¹ Lana yaan aanabe' na Herot, a memai ti Rom, a yot a saxano rabuna aava ri namkai xena punuxaan nari. ² Nane patal a putu Jems, na ti Jon ³ e layaan nane texaas o a vupunuxan aanabe' a vil fafaamamaas a mu Juda, nane yot na Pita vaxa. A mo aanabe' a savat la yaan ina fenamo lava ri xalie pana 'Fenamō Ina Bret Aava Piau Ta Yiis.' ⁴ Lamina yotaan na Pita nane timine lana lifu ina vipisan. A rabuna ina fevisan, talafaat pa talafaat, ri faxatange senaso na Herot a vubuk o i taa tiis na Pita la matana mu rabuna lamina Paaliuan.

⁵ Na Pita taxa waan lana lifu ina vipisan e a mu rabuna aava ri namkai, ri

taxa lo fenung xe sina Piran pana.

A Piran A Feng A Angelo Xena Mulus Tapin Na Pita

⁶ La vung, paamuina yaan na Herot taa xel na Pita xe la lifu ina tiisan, na Pita taxa matef la palou ina saxa rovaat ina faxatang votai. Re pis fatateaxe pana 'sein' taragua e xasa rovaat re ti faxatang la matana lifu ina vipisan. ⁷ Saxa angelo sina Piran a savat fa'ipul e a malang a lating a lana lifu ina vipisan. A angelo aave a sip fapungan na Pita. Nane kuus, "Fataapus, tamasiak!" e a ro 'sein' tateak aava ri pis a mana pana re tamulus palau ti pave la mana.

⁸ E mui, a angelo a xuuse, "Falak a marapi e a 'slipe' siim." E na Pita a vile. E a angelo a xuus fulane, "Xafut a taam pana marapi ina vupungan siim e no usiau." ⁹ Na Pita a usie ti lana lifu ina vipisan, taasaxa nane pife texaas o a maana mo aanabe' ri taxa savat la matavas senaso nane lamon o i taxa mif. ¹⁰ Re falet e fe xasliu a saxa rovaat ina faxatang votai e a saxa rovaat fulaa e re fe savat la matana lifu ina vipisan aava xakas xe la matana bina lava. A matana a talakas palau e re savat et xe lamalei. Re taxa sangas falet la salan e fataapus a angelo moxo a malit palau se Pita.

¹¹ E mui a lamonan si Pita a ulaa e a felamon, "Naboxo ne texaas o a Piran fo feng a angelo sina xena siak tapinau se Herot e sena maana mo

xaves aava mu Juda ri buk rao ri taa vile sega.”

¹² Layaan nane texaas faroxo nane falet xe la lifu si Maria, na nina Jon Maak. Pave, a rabuna xaves ri taxa fenung faxuvul. ¹³ Na Pita a pit a matana lifu ti lamalei e a sisiak tefin, a isina na Roda, a savat xena tatexaas o nase¹ ve lamalei. ¹⁴ Layaan nane taraxali a ling i Pita, nane faamamaas faagut. Nane rao i ulaa xena xuus fatexaas a mu rabuna pana, taasaxa pife kas a matana lifu. Nane xukulai et xe siri lana lifu, “Na Pita pe taxa tigina la matana lifu.”

¹⁵ E ri xuuse, “No ngong.” Taasaxa nane fasasong faagut pana e ri xuuse, “Pife nane, naak a angelo sina pave.”

¹⁶ La matana lifu, na Pita taxa lo vipit lunai e layaan ri kase, ri ipul faagut sena. ¹⁷ Na Pita a talangai xe siri rao ri taa matakasam e a xuus fatexaas nari malaafaa a Piran fo siak tapine ti lana lifu ina vipisan. Na Pita a kuus, “Xuus fatexaas na Jems e mu fetinan pana.” E mui nane ta'ulan nari e falet xe la xasa bina fulaa.

¹⁸ La paanen a mu rabuna ina faxatang votai ri felagafai xolai e ri fia, “Faa na Pita?” ¹⁹ Na Herot a fasei a mu rabuna ina faxatang votai o ri taa seng faagutan na Pita, taasaxa ri seng maat.

A Maatan Si Herot

E mui na Herot a fin faxavesan a mu rabuna ina faxatang votai pana e a fasei

nari o ri taa maat tamo ri pife tingin na Pita. Lamina, na Herot a ta'ulan na Judia e fe taagul pe Sesaria. ²⁰ Nane fo mo fepialai xuvul pana mu rabuna ti la ro bina, Tair e Saidan. E naboxo, ri fevubuxan o nari, ri taa ferawai xuvul pa Herot. Ri feng a saxano rabuna ti la palou iri xe sina. E nari, ri xel na Balasus, saxa sisiak lava si Herot, rao i taa xavang nari pana fenungan siri xena faluai a xunus i Herot senaso a mu rabuna ti pe la ro bina siri, ri fuuna siak fanganan ti la bina si Herot.

²¹ La yaan fatak, na Herot pana marapi ina piranan sina a nai la vena nai piranan sina e a ferawai xe sina mu rabuna. ²² Nari, ri xukulai faavupuul, “A ling aanabe¹ a ling ina piran, pife ling ina mataa mon.” ²³ Fataapus, saxa angelo sina Piran a sip tuunei na Herot pana giisan lava senaso nane pife sui sena Piran. A mo malaan sena xanipit ri ngane e nane maat.

²⁴ A ferawaian sina Piran taxa lo fala fepatok e a xakatan ina mu rabuna aava ri namkai taxa lo molava et.

²⁵ Pevoxo, na Baanabas nare Sol re fo lisan a faat xe sina mu fetinan pe Jerusalem e layaan re fataxapin a faisok sire re ta'ulan a bina aave e re ulaa xe puua Antiaak. Na Jon Maak a falet xuvul pare.

13

A Vovau Xaradak A Fanei Patak Na Baanabas Nare Sol Pana Ngavuk Sire

¹ La palou ina rabuna aava ri namkai pe Antiaak, saxano rabuna ina kuus fatuxai e mu rabuna ina fepitaa ri taxa waan; nari ve na Baanabas e na Simeon, ri xalie pa Maxata, na Lusias ti Sairiin, na Manen aava fo molava xuvul pa Herot aava putuna gavamen e na Sol. ² Layaan ri taxa nangus a Piran e fal-faal pana fanganan, a Vovau Xaradak a xuus nari, "Fanei patak na Baanabas nare Sol xaanak xena ngavuk aava ne fo xel nare pana." ³ Lamina fenungan e falfaalan siri, ri timin a mari xulure e ri feng tapin nare.

⁴ A Vovau Xaradak a feng fasivi nare xe kol Salusia. E re xawas xuluna xaati xe la xurunusa, Saipras. ⁵ Layaan re savat pe Salamis, saxa bina pe Saipras, re fepitaa pana ferawaian sina Piran lana mu lifu ina faxuvulan sina mu Juda. E na Jon Maak sait, i taxa waan xuvul pare xena xavang nare pana faisok sire.

Re Fesuai Pana Saxa Mataa Ina Neng Pe Saipras

⁶ Ri sangas la xurunusa xurul fefexaxaas ri savat pe Pafos. Pave, ri fesuai sena saxa Juda a isina na Ba-Jesus. Nane a mataa ina neng e mataa ina kuus fatuxai bit sait. ⁷ Nane a fesing sina paamua ina xurunusa pave, a isina na Sirgius Polas. Nane ve a mataa pana masaman e xel fasavat na Baanabas nare Sol senaso nane buk langai a ferawaian sina Piran. ⁸ Taasaxa, a mataa ina

neng aave, a xasa isina na Ilimas lana pok bina Griik, nane tisui nare senaso nane buk tivotan a paamua sena namkai. ⁹ E mui na Sol, xasa isina na Pol, a bas pana Vovau Xaradak e a kaalum fatak xe si Ilimas e a xuuse, ¹⁰ "Nano, no lak si Setan e no xaiyaas sina maana mo roxo. No bas pana bitan e vulai no vubuk o a mu ferawaian tuuna sina Piran i taa malaan sena bitan mon. ¹¹ Naboxo a fakasanaman molava sina Piran taa sip nano e mataam taa piif. La saxano yaan no taa pife xalum a malang ina ngaas."

E fataapus, a mo malaan sena vata maxata a xafut a matana e nane taxa sangas xolai xena seng ta mataa xena tao a mana. ¹² Layaan a paamua aave a xalum a maana mo aava fo savat, nane namkai e a ipul paaliu pana fepitaian sena Piran.

Na Pol Nare Baanabas Pe La Bina Antiaak Pe Pisidia

¹³ Na Pol nari mu fesing sina, ri ta'ulan na Pafos pe lana xurunusa Saipras e ri fe xawas xuluna xaati xe Perga pe lana Pemfilia e pave na Jon Maak a ta'ulan nari e fe ulaa xe pe Jerusalem. ¹⁴ Nari, ri ta'ulan na Perga e ri sangas xe pe Antiaak pe Pisidia. La Yaan ina Fangaa-fusan ri laak lana lifu ina faxuvulan sina mu Juda e ri fe nai pave. ¹⁵ A mu Juda ri fuuna kat ti lana mu vuputkai si Moses e maana Xakalayan sina mu rabuna ina kuus fatuxai. E lamina,

a mu matalava ina lotu, ri fin nare pa ta lagasai malaan, “Mu fetinan, tamo mi toxtan ta lagasai xena fagutaana mu rabuna, a roxo, ferawai saa.”

¹⁶ Na Pol a tamasiak e talangai xe siri e a kuus, “Mu rabuna ti Israel e nami, mu rabuna aava mi nangus a Piran taasaxa mi pife Juda, langai! ¹⁷ A Piran tuuna sina mu rabuna ti Israel a siak fati a mu bumaam e a vil faaxaves nari layaan ri taagul pe Isip malaan sena topen. A Piran a siak fa'uli nari ti Isip pana gutan molava sina ¹⁸ e faxatang nari pana mariaas sangafilu talafaat pe la xobingil. ¹⁹ Nane kawaasan tapin a mu pabung pisiguak aava ri fuuna taagul la bina Kenan e a tavai a mu rabuna sina pana xavala ina kuus fanaian aave. ²⁰ Nane faxatang nari pana mariaas 450.

“Lamina yaan aapave, nane tavai nari pana mu rabuna ina tiisan fefexaxaas a yaan si Samwel, saxa mataa ina kuus fatuxai. ²¹ E layaan ri vubuxan a Memai King, a Piran a tavai nari pa Sol, a lak si Kis ti lana pabung si Benyamin. E nane paamuian nari pana mariaas sangafilu talafaat. ²² Taasaxa Piran a siak tapin na Sol e fati na Devit xena Memai King siri. A Piran a kuus malaan se Devit: “Ne texaas se Devit, a lak si Jesi, i taxa usi fataxau e i taa vil a maana mo xapiak ne vubuk rao i taa vile.”

²³ “E a Piran a fati na Yesus, a bu Devit, xena fakaxup a mu Israel, malaan sena kuus fanaian sina. ²⁴ Paamuina

faisok si Yesus, na Jon a xuus fatexaas a mu Israel rao ri taa puk a maana saatan siri e ri taa fasufan. ²⁵ E layaan na Jon taxa fataxapin a faisok sina nane xuus a rabuna, ‘Mi lamon malaafaa? Nenia va nase!?’ Nenia, ne pife Mataa Failai sina Piran aava mi taxa waan bange taasaxa kaalum, nane taa savat lamiak e nenia, ne pife fexaxaas sena mulus tapin a ‘slipa’ sina senaso ne mataa palau.’

²⁶ “Mu fetinan, nami mu bu Abraham e nami mu rabuna aava mi pife Juda e mi nangus a Piran, a Piran a lisan a lagasai ina kaaxupan xe sitaara. ²⁷ A rabuna ti Jerusalem e a mu paamua siri, ri ngalngolan na Yesus e vaxa ri pife masam sena ferawaian sina mu rabuna ina kuus fatuxai aava ri fuuna kate la maana Yaan ina Fangaafusan saxa saxa. Taasaxa ri fasavat a ferawaian sina mu rabuna ina kuus fatuxai layaan ri punuxe. ²⁸ Ri pi ta fufuna tuuna xena punuxe taasaxa ri fin na Pailat pana i taa punuxan. ²⁹ E ri vil tuunei a maana mo xapiak aava Ferawaian sina Piran fo ferawai pana. E mui ri lisan fasivi a tana ti xuluna bolo e timine lana liing ina mamaat. ³⁰ Taasaxa Piran a fatatoi fa'ulie ti la maatan. ³¹ E la maana yaan xaves, nane savat siri aava ri fuuna sangas xuvul pana ti Galili xe Jerusalem. Nari naboxo ri rabuna ina kuus xakaavangan xe sina mu Israel.

³² “Nemaam, maam xuus nami pana Lagasai Roxo: a so ta mo a Piran a kuus

fanai pana xe sina mu butaara ³³ nane fo vil fasa-vate xo pataara layaan a fatatoi fa'uli na Yesus ti la maatan. A toxan a xakalayan pa Yesus lana fataraguiaana Yanganan a malaanabe!:

'Nano, no lak tomexaan siak, tanin ne fo savat tamaam'

³⁴ E vaxa, layaan a Piran a fatatoi fa'uli na Yesus ti la maatan talo i taa pife masiik, nane kuus malaan,

'Ne taa tavai nano pana roxoyan xaradak siak aava ne fo kuus fanai pana xe si Devit.' *Ais 55:3*

³⁵ E fulaa a Piran a kuus pana la ngusu Devit

'A sisiak xaradak siim i taa pife masiik senaso no taa pife kuus turoxo pana.' *Yng 16:10*

³⁶ "Senaso layaan na Devit a fataxapin a faisok aava Piran a tavaie pana, nane maat. Ri xaafane la ta buna e a tana masiik pave.

³⁷ Taasaxa, a saxa aava Piran a fatatoi fa'ulie ti la maatan, a pife masiik.

³⁸⁻³⁹ "E voxo mu fetinan, ne vubuk rao mi taa texaas tuuna o a vuputkai si Moses pife fexaxaas sena mulus tapin nami sena mu vilaana saat xapiak simi, piau. Na Yesus sang mon a fexaxaas sena lamon tapin a mu vilaana saat simi. E nase' ta mataa a namkai se Yesus, i taa xalian pana 'Xaradak'.

⁴⁰ Faxatang, talo a ferawaian aanabe! sina mu rabuna ina kuus fatuxai ri taa pife savat la matavas xe simi;

⁴¹ 'Kaalum, nami aava mi suak, mi taa maat fa'ipul senaso ne taxa vesan a mo tanin e mi taa pife namkai sena naapalaan tamo saxa taa xuus famatavas nami pana." *Hkk 1:5*

⁴² Layaan na Pol nare Baanabas re taxa guun ti la lifu ina faxuvulan a mu rabuna ri fin nare rao re taa ulaamaan fulaa la Yaan ina Fangaafusan mui xena xuus fatexaas fulan nari pana maana mo aanabe!. ⁴³ A mu rabuna ri taxa ta'ulan a faxuvulan e saxano rabuna Juda e saxano rabuna aava ri pife Juda taasaxa ri usi a lotu Juda, nari xapiak ri usi na Pol nare Baanabas. Re ferawai xuvul pari e re fagut nari talo a taagulan siri i taa waan vulai pana roxoyan sina Piran.

⁴⁴ Lana Yaan ina Fangaafusan mui, faasilak a mu rabuna xapiak ti la bina ri savat xena langaiaana Ferawaian sina Piran. ⁴⁵ Layaan a mu Juda ri xalum a malila, ri tarasuie e ri ferawai fasaat sena ferawaian si Pol.

⁴⁶ Taasaxa na Pol nare Baanabas re tisui faagutan nari e re kuus, "Paamua, a mo roxo maame xuus tuunei nami pana ferawaian sina Piran. E senaso mi g girane e mi baian a toyan vulai, lavaxa maame taa ta'ulan nami xena falet xe sina mu rabuna aava ri pife Juda

⁴⁷ senaso a Piran a fasei ne-maame malaanabe!:

'Ne fo vesan nano rao no taa malaan sena malang xena paamuian a mu

rabuna aava ri pife Juda talo a kaaxupan siak taa savat la mu bina xapiak.” *Ais 49:6*

⁴⁸ Layaan a mu rabuna aava ri pife Juda ri langai sena, ri faamamaas e ri kuus faasiroxo pana Ferawaian si Memai. E nari xapiak aava Piran a xel nari xena laak lana fatataganan sina talo ri taa to vulai, nari, ri namkai.

⁴⁹ A Ferawaian si Memai a falet fepatok xe la maana mu bina xapiak. ⁵⁰ Taasaxa mu Juda ri ferawai xe sina mu paamua ina bina e saxano matalava tefin aava ri nangus a Piran talo ri taa tisui na Pol nare Baanabas. E ri bilai fasaat xe sire e ri feng tapin nare sena nobina aapave. ⁵¹ E voxo nare xo re saf tapin a pof la kare. A vilaana aanabe¹ a fakalimaan votan nari. E re falet xe Aikoniam. ⁵² A mu fetinan pe Antiaak ri bas pana faamamaasan e pana Vovau Xaradak.

14

¹ Pe Aikoniam na Pol nare Baanabas re laak lana lifu ina faxuvulan sina mu Juda. E pave re ferawai lapaana gutan sina Piran e voxo maana rabuna xaves ti la palou ina mu Juda e mu rabuna aava ri pife Juda, ri namkai se Yesus. ² Taasaxa mu Juda aava ri bai namkai, ri ferawai fasaat se Pol nare Baanabas e ri fatamasiak a lamonan sina mu rabuna aava ri pife Juda talo ri taa tisui a mu rabuna aava ri namkai. ³ Na Pol nare Baanabas re waan pave pana maana yaan xaves. E lana

waan an sire, re ferawai faagut pana xakaavangan xatam sina Memai. A Memai a turoxoian a ferawaian sire e tavai nare pana gutan xena vil a maana buk faisok ina gutan e a maana mo fa'ipul.

⁴ A mu rabuna ti la bina ri lamon fepatok. Saxano rabuna ri usi a mu Juda e saxanofuna ri usi nare ro yaamut. ⁵ Saxano rabuna aava ri pife Juda e saxano Juda ri fexuus kasam e nari xuvul pana saxano paamua siri, ri lamon o ri taa bilai fasaat xe sire e ri taa soxoi nare pana faat. ⁶ Taasaxa nare, re texaas sena e re ta'ulan fatapusan a bina aave e re sinuf xe la ro bina pe Laikonia, ri xali nare pa Listra e Daabe. ⁷ Pave e lana nu bina faasilak, re taxa lo ferawai pana Lagasai Roxo.

⁸ Lavaxa, pe Listra a toxaan a mataa kana maalapen. Nane a malaanabe¹ ti lana modaxan sina e pi sasangas. ⁹ Nane langai layaan na Pol taxa ferawai e na Pol a xalum fatateaxe e texaas o a namkaian sina a fexaxaas sena vil faroxoiaana. ¹⁰ E na Pol a kuus falava, “Tigina fatak xuluna ro kaam!” E voxo a mataa aave a tigina e tangpat pana sangas.

¹¹ Layaan a malila ri xalum a mo na Pol fo vile ri xukulai lana pok bina siri, a pok bina ti Laikonia, e ri kuus, “A mu piran ri fo sivimaan la palou itaara malaan sena matatuuna.” ¹² Na Baanabas ri xalie pa Seus e na Pol ri xalie pa Irmiis senaso nane fuuna tigina paamua e ferawai. ¹³ A lifu lotu si Seus

a tigma faasilak lamalei sena bina e a priis ina lotu aave a siak lisan a maana bulmakau e maana fur xe la yalaxau ina bina senaso nane xuvul pana mu rabuna ri vubuk tavai a ro yaamut pana tatavaian siri.

¹⁴ Taasaxa layaan na Pol nare Baanabas re langaie re ririk a marapi sire xa e re fala xe la palou ina malila e re xukulai, ¹⁵ “Mi rabuna, xenaso mi taxa vil malaane? Nemaame xo maame rabuna malaan semi mon. Maame taxa lisan a Lagasai Roxo xe simi e maame taxa xuus nami o mi taa ta'ulan a maana mo palau aanabe' e mi taa usi a Piran aava vesan a vata e xavala e laman e a maana mo xapiak aava ri waan lana. ¹⁶ La yaan kavai a rabuna pe lana mu bina ri usi a vilaana siri saxa saxa e a Piran a kuus turoxo pana. ¹⁷ Taasaxa, nane pife fepaluan nami. Nane tavai nami pana raafui ti laa'ui e a faboak a fanganan lana uma simi e vaxa a tavai nami pana maana buk fanganan xaves e a fabas a xunus imi pana faama-maasan.” ¹⁸ Naapalaan a ro yaamut re ferawai malaan a mu rabuna ri vubuk tatavai pana fanganan xe sire.

¹⁹ E mui saxano Juda ti Antiaak e Aikoniam ri savat e ri yuuf a malila pana ferawaian siri. Ri soxoi na Pol pana faat e ri raagan fasavate xe lamalej senaso ri lamon o nane fo maat. ²⁰ Taasaxa mu rabuna aava ri namkai, ri tigma fakaliuane e nane tamasiak e ulaa fulaa

xe la bina. E a yaan mui, nare Baanabas re falet xe pul Daabe.

Na Pol Nare Baanabas Re Ulaa Xe Pe Antiaak Pe Siria

²¹ Re ferawai pana Lagasai Roxo pe Daabe e maana rabuna ri puk a lamonan siri e ri namkai. E mui re ulaa fulaa xe pe Listra, Aikoniam e na Antiaak. ²² Re ferawai xe sina mu fetinan xena fagutaan nari talo ri taa waan fatateak lana namkai tuuna siri. Re fepitaa malaan, “Taara taa falet tuuna xe lana lagafan xaves xena laak la fatataganan sina Piran.” ²³ Na Pol nare Baanabas re siak fati a mu paa-mua lana mu lotu saxa saxa. E lamina fenungan e fal-faalan re timin nari lapaana xakaavangan xatam sina Piran senaso ri fo lisan tuunei nari xa xe sina. ²⁴ Lamina faletan sire pe Pisidia re falet xe Pemfilia. ²⁵ Layaan re fo fepitaa pana Lagasai Roxo pe la bina Perga re sivi xe Atalia.

²⁶ Pave re xawas xuluna xaati e re ulaa xe Antiaak a fufubina ina faisok sire. ²⁷ Layaan re savat pe Antiaak re xel faxuvul a mu rabuna aava ri namkai. E re xuus fatexaas nari pana maana mo xaves aava Piran fo vile sere e malaafaa nane faigotan a salan talo a mu rabuna aava ri pife Juda, ri taa puk a lamonan siri xena namkai. ²⁸ E re taagul pave pana maana yaan xaves xuvul pana mu rabuna aava ri namkai.

15

A Faxuvulan Pe Jerusalem

¹ Saxano rabuna ri sivi-
maan ti Judia xe puaa An-
tiaak e ri taxa fapiti a mu
fetinan pave malaan: "Nami,
mi taa vuputuk malaan sena
vuputkai si Moses fo kuus
pana e tamo piau mi taa
pife kaaxup." ² Na Pol nare
Baanabas re fepuxai xuvul
pari sena fepitaian aanabe'.
E voxo mu rabuna ri feng
na Pol nare Baanabas xuvul
pana xasano rabuna aava
ri namkai xe pul Jerusalem
xena ferawai xuvul pana mu
yaamut e mu matalava pana
lagafan aanabe'. ³ A mu
rabuna sina Piran, ri feng
nari e la fena faletan siri,
ri sangas falet pe Fonisia e
Sameria. E pave ri xuus
fatexaas a mu fetinan o a
mu rabuna aava ri pife Juda
ri fo puk a lamonan siri
xena namkai. E a lagasai
aanabe' a vil fafaamamaas
nari. ⁴ A mu yaamut, mu
matalava e mu rabuna sina
Piran pe Jerusalem, ri faa-
mamaas pana savatan siri.
E na Pol nari, ri kuusan a
maana mo xaves aava Pi-
ran fo vile seri. ⁵ Taasaxa
saxano fetinan aava ri waan
lana pabung sina mu Ferasi,
ri tigena e ri kuus, "A mu
rabuna aava ri pife Juda ri
taa vuputuk e ri taa usi a mu
vuputkai si Moses vaxa."

⁶ A mu yaamut e mu
matalava ri faxuvul xena
ferawai pana fiaian aanabe'.
⁷ Lamina ferawaian xaves
na Pita a tamasiak e ferawai
xe siri, "Mu fetinan, mi
texaas o maana yaan xaves
lumua a Piran a fatiau xena
ferawai famatavas pana

Lagasai Roxo sina xe sina
mu rabuna aava ri pife
Juda talo ri taa langaie e
namkai sena. ⁸ A Piran aava
texaas sena lamonan sina
mataa, a faxaalit o nane
vubuxan a mu rabuna aava
ri pife Juda sait senaso nane
tavai nari vaxa pana Vovau
Xaradak malaan setaara. ⁹ E
nane pife lamon patak seri
taasaxa senaso ri namkai
tuuna malaan setaara nane
gei tapin a lalosaat la xunus
iri. ¹⁰ Senasou mi taa tafang
tarei a Piran pana timinaana
matafanan aanabe' xuluna
mu rabuna aava ri namkai,
a matafanan aava netaara
xa e mu butaara, taara pife
fexaxaas sena yaase? ¹¹ Piau!
Taara namkai o taara fo
kaaxup pana xakaavangan
xatam si Memai Yesus
malaan seri."

¹² A mu rabuna aave ri nai
kasam e ri langai si Baan-
abas nare Pol layaan re ku-
usan a maana buk faisok
pana gutan sina Piran aava
nare fo vesane la palou ina
mu rabuna aava ri pife Juda.
¹³ Layaan re fataxapin a fer-
awaian sire na Jems a kuus,
"Mu fetinan, langaiu! ¹⁴ Na
Saimon a xuus fatexaas ne-
taara o malaafaa a Piran a
siak fati a saxano rabuna ti
la palou ina mu rabuna aava
ri pife Juda talo ri taa rabuna
sina. E malaanabe' a faxalit
nari pana faxatangaan nari
sina. ¹⁵ A mu xakalayan sina
mu rabuna ina kuus fatuxai
ri turoxo pana vilaana aan-
abe'. Senaso a ferawaian
sina Piran a kuus malaan,
¹⁶ "Lamina mo aanabe' ne
taa ulaamaan e ne

taa fatiginei a pabung si Devit aava ri fo poxo. E ri taa tigina fatateak fulaa. ¹⁷ E voxo xasano rabuna xaves aava ri pife Juda, ne fo xel nari xe siak e ri taa seng faagutan a Memai. ¹⁸ A Piran aava fasavat a maana mo aanabe' la matavas, fo kuus malaan." *Ems 9:11-12*

¹⁹ Na Jems a kuus fulaa, "A lamonan siak a malaan: taara taa pife famatafan a mu rabuna aava ri pife Juda e ri puk a lamonan siri xena namkai sena Piran. ²⁰ Taasaxa, taara taa xalei a lagasai xena xuus nari malaan: 'Muta ngan a mo aava lalosaat senaso ri falfaal xe sina saxa piran bit pana, muta paruk e vaxa muta ngan ta ria o meska ri fo xiute.' ²¹ Taara taa ferawai malaan senaso ti lumua paaliu, la maana Yaan ina Fangaafusan ri fo kuusan fasavat a maana vuputkai si Moses la mu lifu ina faxuvulan. E a mu vuputkai naang ri ferawai sena maana mo aanabe'."

A Lagasai Xe Sina Mu Rabuna Nanamkai Aava Ri Pife Juda

²² E mui, a mu yaamut e mu matalava xuvul pana mu rabuna xapiak ina lotu, ri lamon o ri taa siak fati a saxano rabuna ti la palou iri xena fenganan nari xe puua Antiaak xuvul pa Pol nare Baanabas. E ri siak fati na Judas, xasa isina na Basaabas e na Sailas, a rovaat aava mu

fetinan ri suai sere. ²³ E ri lisan a lagasai aanabe' sait:

Nemaam mu yaamut, mu matalava e mu fetinan, maam lisan a lagasai ina fasisian xe simi aava mi pife Juda e mi namkai pe Antiaak, Siria e Silisia; ²⁴ maam fo langai o saxano rabuna ri ta'lulan nemaam e ri fe falagaf a lamonan simi pana ferawaian siri. Taasaxa nemaam, maam pife feng nari. ²⁵ E voxo nemaam xapiak, lapaana lamonan saxa, maam fo siak fati a saxanofuna xena fenganan nari xe simi xuvul pana ro fesing sitaara, na Pol nare Baanabas ²⁶ aava faasilak re maat soxot a isi Memai Yesus Kraisa sitaara. ²⁷ E voxo maam taxa feng na Judas nare Sailas rao re taa ferawai xakaavang pana lagasai aava maam fo xaleie. ²⁸ A Vovau Xaradak e nemaam, maam fo turoxo o maam taa pife falagaf nami pana maana vuputkai xaves taasaxa maam toxan a nu vuputkai aanabe' mon: ²⁹ muta ngan a fanganan ri tatavai xe sina mu piran bit pana, muta ngan ta ria o meska ri fo xiute e muta paruk. Tamo mi taa faapalau sena maana mo aanabe' mi taa waan faroxo. Nane sang mon.

³⁰ E mui ri feng tapin a mu rabuna fefeng e ri fe sivi xe puua Antiaak. E pave, ri xel faxuvul a mu rabuna ina lotu e ri tavai nari pana lagasai aanabe¹. ³¹ A mu rabuna ri kate e ri faamamaas pana lagasai xena fagutaan nari. ³² Na Judas nare Sailas aava ro mataa ina kuus fatuxai, re fagut a mu fetinan. ³³ Re waan pave pana valayaan e mui, a mu fetinan ri feng tapin nare pana roxoyan e luaian talo re taa ulaa fulaa xe siri aava ri feng nare. ³⁴ (Taasaxa na Sailas a vubuk taagul pave.) ³⁵ Na Pol nare Baanabas re waan pe Antiaak e nare xuvul pana xasanofuna, ri fepitaa e ri ferawai pana Lagasai Roxo, a Ferawaiian sina Piran.

Na Pol Nare Baanabas Re Fegagelai E Re Falet Fepatok

³⁶ Lumui na Pol a xuus na Baanabas, "Taare taa ulaa xe la nu bina aava taare fo kuusan fasavat a Ferawaiian sina Piran lana xena tixalum a mu fetinan talo taare taa texaas tamo ri waan faroxo o piau." ³⁷ E na Baanabas a vubuk o na Jon Maak i taa falet xuvul pare. ³⁸ Taasaxa na Pol a lamon o pife roxo senaso paamua na Jon Maak fo ta'ulan nare pe Pemfilia e pife falet xuvul pare lana faisok xapiak sire. ³⁹ Re fegagelai faagut e re falet fepatok. Na Baanabas a xel na Maak e re xawas xuluna xaati e re falet xe Saipras. ⁴⁰ Taasaxa na Pol a siak fati na Sailas e a mu fetinan ri

feng tapin nare lapaana roxoyan sina Memai. ⁴¹ Nare, re falet xe Siria e Silisia xena fagut a mu fetinan pave.

16

Na Timoti A Falet Xuvul Pa Pol E Na Sailas

¹ E mui re falet laa xe Daabe e Listra. Pe Listra a toxan a mataa fa'ui aava namkai se Yesus, isina na Timoti. Na ninana a tefin Juda aava namkai taasaxa na tamana ti Griik. ² A mu rabuna aava ri namkai pe Listra e Aikoniam ri ferawai faroxo se Timoti e ri kuus o a vilaana sina a roxo. ³ E na Pol a vubuk rao i taa falet xuvul pare e voxo nane putuk na Timoti senaso a mu Juda ti la nu bina pave ri texaas o na tama Timoti a mataa ti Griik. ⁴ La fena faletan siri ri savat la mu bina saxa saxa e ri xuus fatexaas a mu rabuna aava ri namkai pana nu vuputkai sina mu yaamut e mu matalava pe Jerusalem. E ri xuus nari o ri taa langai sena nu vuputkai aanabe¹. ⁵ E voxo a lagasai aanabe¹ a fagut a mu rabuna aava ri namkai e a xakatan iri taxa lo molava et lana yaan saxa saxa.

Na Pol A Xalum A Saxa Mataa Ti Mesidonia Lana Mifan

⁶ Na Pol e mu fesing sina, ri falet xe la maana nu bina pe Fridia e Galesia senaso a Vovau Xaradak a xuus votan nari sena kuusan fasavat a Lagasai Roxo pe Esia. ⁷ Layaan ri savat la fafalas ti Misia, ri laak taraa xe la nobina Bisnia. Taasaxa a

Vovau si Yesus pife kuus tur-oxo pana. ⁸ E voxo ri sangas liu na Misia e ri falet xe kol Troas. ⁹ La xunavung na Pol a toxan a mifan e lana, saxa mataa ti Mesidonia a ti fenung xe sina malaan, “Filimaan xe Mesidonia xena xavangaan nemaam.” ¹⁰ Lamina mifan si Pol, maam tamasiak xena falet xe Mesidonia senaso maam texaas o a Piran fo xel nemaam talo maam taa xuus nari pave pana Lagasai Roxo.

A Saxa Tefin Ti Filipai, Na Lidia, A Puk A Lamonan Sina Xena Namkai Se Yesus

¹¹ Pe Troas maam xawas xuluna xaati e falet fatac xe puua Samotres e la yaan lamina maam falet fulaa xe puua Niapolis. ¹² Ti pave maam sangas laak xe kol Filipai, saxa bina ti Rom e a bina lava lana provins ti Mesidonia. E maam waan pave pana nu yaan. ¹³ La Yaan ina Fangaa-fusan, maam falet xe lamina yalaxau ina bina la vangana raarum senaso maam lamon o a bina ina fenungan sina mu Juda taxa waan pave. E maam nai ferawai xe sina lutefin aava ri faxuvul pave. ¹⁴ Saxa tefin aava langai nemaam, isina na Lidia, a tefin ti Taiataira. Nane fuuna faasot pana marapi raf e vaxa a lotu xe sina Piran. E a Memai a kas a xunus ina tefin aave e voxo nane langai faroxo sena ferawaian si Pol e a namkai. ¹⁵ E lamina fasufan sina e sina matafetama sina, nane fia i rao maam taa falet xe la lifu sina. Nane fia i malaan, “Tamo mi lamon tuuna o nenia, ne namkai se

Memai, filimaan xe la lifu siak.” E nane bai o maam taa kuus pana piau.

Na Pol Nare Sailas Lana Lifu Ina Vipisan Pe Filipai

¹⁶ Saxa yaan layaan maam taxa falet xe la bina ina fenungan, maam fesuai sena saxa yaasok tefin. A vovau saat fo vawe e voxo nane fexaxaas sena xali fasavataana mo. Nane fuuna siak a faat xaves xana mu mataa tafuna layaan nane xali fasavat a mo. ¹⁷ A tefin aanabe' a usi nemaam Pol e a xukulai, “A rovaat tomexaan aanabe' re sisiak sina Piran Laa'ui Paaliu. Re taxa xuus nami pana salan ina kaaxupan.” ¹⁸ Nane vil malaane pana maana yaan xaves e voxo na Pol a marala e a tapuk xe sina e xuus faagutan a vovau saat aave, “Lana isi Yesus Krai ne fasei nano, ta'ulan a tefin aanabe'.” E fataapus a vovau aave a ta'ulane. ¹⁹ Layaan a mu mataa tafuna yaasok tefin ri texaas o a vilaana ina siaxaana faat xaves fo piau, ri yot na Pol nare Sailas e ri yuuf raagan nare xe la bina ina mamareiai talo ri taa fatiginei nare la matana mu paamua ina bina. ²⁰ Ri lisan nare xe la nona mu rabuna ina tiisan e ri kuus, “A rabuna aanabe' ri mu Juda e ri taxa falagaf a mu rabuna nabe' la bina sitaara ²¹ pana fepitaian sena vilaana aava netaara mu Rom, taara pife kuus turoxo pana senaso ri pife vuputkai sitaara.” ²² E a malila ri falou na Pol nare Sailas. E a mu rabuna ina tiisan ri fasei nari o ri taa

ririk tapin a marapi sire xena inis nare. ²³ E lamina inisaan nare, ri tapin falak nare lana lifu ina vipisan e ri xuus a mataa ina faxatangaana vipis o i taa pis faagutan nare. ²⁴ Layaan nane langai a fefasaian aanabe' nane timin nare lana nobina la palou ina lifu ina vipisan e pis faagutan a kare pana wai matafan.

²⁵ La xunavung naang na Pol nare Sailas re taxa lo fenung e yangan xe sina Piran. Xasanofuna lana lifu ina vipisan sait ri taxa langai nare. ²⁶ A toxi fa'ipul a mara'ulia molava aava faradaku i funa lifu ina vipisan. E faasaxa maana 'dua' xapiak ri talakas e mu 'sein' ina mu vipis lana lifu ri poxo patak seri. ²⁷ A mataa ina faxatang nari a para. Layaan nane xalum a mu yalaxau ina lifu ina vipisan a talakas nane siak a pinis lava sina rao i taa punuk nane xa senaso a lamon o a mu vipis lana lifu aave ri fo sinuf. ²⁸ Taasaxa na Pol a xukulai, "Muta famasak nano! Maam xapiak taxa waan nabe'." ²⁹ E a mataa ina faxatangan a kel pana mu laam e fala fataapus xe si Pol nare Sailas e a poxo radaku i la nore. ³⁰ E mui nane lisan nare xe lamalei e a fin nare, "Matalava, a so ta mo ne taa vile xena kaaxupan siak?" ³¹ E re suie, "Namkai se Memai Yesus e no taa fakaxup nano e a matafetama siim." ³² E mui re fapiti nari xapiak aava ri taagul lana lifu sina,

pana Ferawaian sina Memai. ³³ Lana yaan aanabe' xo, a mataa ina faxatangan a xamak a mu viis sire e mui nane e mu matafetama sina ri fasufan. ³⁴ A mataa ina faxatangan a lisan nare xe lana lifu sina e tavai nare pana fanganan. E mu matafetama ri bas pana faamamaasan senaso ri namkai xo sena Piran.

³⁵ La paanen mui, a mu rabuna ina tiisan ri feng a vusul siri xe sina mataa ina faxatangan pana fefasaian aanabe', "Mulus tapin a rovaat aave." ³⁶ A mataa ina faxatangan a xuus na Pol, "A mu rabuna ina tiisan ri kuus o ne taa mulus tapin nano e na Sailas. Naboxo me taa falet saa. Falet lana luaian." ³⁷ Taasaxa na Pol a xuuse, "Nari, ri inis nemaame, a rovaat ti Rom, la matana rabuna. Ri pife tiis nemaame e ri timin nemaame lana lifu ina vipisan. E naboxo ri vubuk o maame taa falet palau, bo? Piau, nari xa ri taa savat xena lisanaan nemaame xe lamalei." ³⁸ Layaan a mu vusul ri xuus a mu paa-mua ina tiisan o na Pol nare Sailas re rovaat ti Rom, ri mataut. ³⁹ E voxo ri savat xena fadaarum nare e ri faxakan nare e ri nung nare o re taa ta'ulan a bina. ⁴⁰ Lamina mulus tapinaan nare, na Pol nare Sailas re falet xe la lifu si Lidia e pave re faxuvul xuvul pana mu fetinan e re fagut nari pana ferawaian sire. E mui re ta'ulan nari.

Saxano Juda Pe Tesalonaika Ri Tisui Na Pol Nare Sailas

¹ Layaan re fo sangas falet la ro bina Amfipolis e Apalonia, re savat pe Tesalonaika e pave a toxan a lifu ina faxuvulan sina mu Juda. ² E malaan sena vilaana sina, na Pol a laak lana lifu aave e la nu Yaan talatul ina Fangaafusan nane ferawai xuvul pari. ³ Nane xuus famatavas nari pana Ferawaian sina Piran talo ri taa texaas tuuna pana Mataa Failai e a maasaxan sina e pana to fa'ulaian sina ti la maatan. E nane kuus, "Na Yesus aanabe' ve a Mataa Failai aava ne taxa xuus fatexaas nami pana." ⁴ Saxano Juda ri xaveak namkai e ri faxuvul xuvul pa Pol nare Sailas e vaxa xaves ina mu Griik aava ri namkai sena Piran e maana matalava tefin sait. ⁵ Taasaxa saxano Juda ri tarasui nare e ri xel faxuvul a saxano rabuna saat ti la bina ina mamareiai e ri farawei fasorak a malila. E faasilak, mu rabuna xapiak pe la bina, ri felagafai. Ri falet fataapus xe la lifu si Jeson xena sengan na Pol nare Sailas senaso ri vubuk o ri taa lisan nare xe la matana malila. ⁶ Taasaxa ri pife tingingin nare. Ri raagan na Jeson xuvul pana xasanofuna aava ri namkai xe la matana mu paamua ina bina e ri xukulai, "A rovaat aava re fo puk a lamonan sina mu rabuna pe la nu bina, naboxo, re fo savat iau. ⁷ E na Jeson a kas a lifu sina xe sire. Nari xapiak ri taxa kawaasan a vuputkai

sina king lava simaam, na Sisaa, layaan ri kuus o a toxan a xasa king, isina na Yesus." ⁸ Layaan ri langai pana, a malila e mu paamua ina bina, ri felagafai pana ferawaian aanabe'. ⁹ E mui nari aava ri waan xuvul pa Jeson ri mamareiai xe sina mu paamua ina bina e voxo ri mulus tapin nari.

A Matafanan Fulaa Pe Beria

¹⁰ Leaaf layaan a bina fesuk a mu fetinan, ri feng tapin na Pol nare Sailas xe Beria. Layaan re savat pave re laak la lifu ina faxuvulan sina mu Juda. ¹¹ A mu rabuna pe Beria xo ri vubuk langai a lagasai, nari ve ri peraroxo sena mu Tesalonaika. La yaan saxa saxa ri lalamon pana Ferawaian sina Piran talo ri taa texaas o a ferawaian si Pol a tuuna o piau. ¹² E maana Juda xaves ri namkai e maana Griik vaxa, a mu matalava tefin e tomexaan sait. ¹³ Taasaxa layaan a mu Juda pe Tesalonaika ri langai o na Pol taxa fapiti a mu Beria sait pana Ferawaian sina Piran, ri falet xe pave xena falagaf a xunus ina rabuna talo ri taa pife langai. ¹⁴ Fataapus a mu fetinan ri feng tapin na Pol xe paa la gun, taasaxa na Sailas nare Timoti re waan fatateak pe Beria. ¹⁵ A nutuvaat aava ri falet xuvul pa Pol, ri fe lisane xe Erens. E mui ri ulaa fulaa xe Beria pana fefasaian si Pol o na Sailas nare Timoti re taa filimaan fataapus xe sina.

*Na Pol A Kanamsaat
Faagut Sena Mu Piran Bit Pe
Etens*

¹⁶ Layaan na Pol taxa waan bang nare pe Etens nane kanamsaat faagut senaso a xalum a bina siri a bas pana maaradaang ina mu piran bit. ¹⁷ E voxo nane ferawai xe sina mu Juda e mu Griik aava ri suai sena Piran, lana lifu ina faxuvulan siri. E vaxa nane ferawai xe siri aava ri sangas la bina ina marmareiai. ¹⁸ E saxano rabuna ina fepitaian aava ri toxan a texaasan molava, ri fegagelai xuvul pa Pol. E saxanofuna ri kuus, “A mataa vungut aanabe' i taxa kuus panaso?” E xasanofuna ri kuus, “Nane taxa ferawai pana saxano piran patak paaliu.” Ri kuus malaan senaso na Pol taxa ferawai pa Yesus e a to fa'ulaian sina. ¹⁹ E mui ri xel lisan na Pol xe la bina ina faxuvulan aava ri xalie pa Erapagas e pave ri xuuse, “Maam buk texaas sena fepitaian fa'ui siim. ²⁰ Nano, no taxa ferawai pana maana mo patak e maam vubuk texaas sena.” ²¹ A mu rabuna ti Etens e mu topen aava ri taagul pave, vulai ri buk irimai xena fetalisan a maana lalamonan fa'ui.

²² Na Pol a tigma la palou ina bina ina faxuvulan aave e a kuus, “Rabuna ti Etens! Ne texaas o mi suai sena mu piran lana maana vilaana xapiak simi. ²³ Senaso layaan ne sangas xolai la bina simi, ne xalum a nu bina mi taxa lo lotu lana e ne tingin vaxa a nobina

saxa pana xakalayan aanabe': “Xe Sina Piran Aava Maam Vungut Sena”. E voxo a so ta mo mi taxa lotu xe sina lana vungutan simi, a mo aave ne taa xuus fatexaas nami pana. ²⁴ A Piran aava vesan a xavala e maana mo lana, nane ve a Memai ina xunavata e xavala. E nane pife taagul lana lifu lotu aava rabuna ri vesane. ²⁵ Piau ta mo nane vubuxane aava faisok sina mataa mon a fexaxaas sena tavaie pana senaso nane sang mon fuuna tavai a mu rabuna xapiak pana toyon e reref e a maana mo xapiak. ²⁶ Nane vesan a mataa saxa e maana rabuna xapiak ri savat sena. E nane xa tavai nari pana nobina siri. Lumua nane lamon sena tangpat e fataxapiak ina rabuna e maana fafalas ina nobina ri taa taagul lana. ²⁷ E nane vil malaane talo ri taa seng ta salan xe sina e naak ri taa tingine senaso a Piran pife lasuun paaliu setaara. ²⁸ A saxa fo kuus, “Pana gutan sina Piran taara taagul e sangas e siak a reref” e saxano rabuna pana texaasan ti la palou imi, ri kuus malaan: “Nemaam sait maam rafulak sina.”

²⁹ E voxo tamo taara xapiak ve taara mu rafulak sina Piran, taara taa pife lamon o a Piran a malaan sena maaradaang pana 'gol' o 'silva' o faat aava mataa fo vesane pana texaasan sina. ³⁰ Lumua, layaan a mu rabuna ri vungut sena vilaana sina, a Piran a pife fakasanam nari, taasaxa naboxo, nane fasei a mu

rabuna xapiak lana mu bina o ri taa puk tapai sena vilaana saat siri. ³¹ Senaso nane fo lamon faati sena yaan layaan a mataa aava nane fo fatie, i taa tiis a mu rabuna xapiak pana roxoyan. Nane fo faxaliti a mu rabuna xapiak pana layaan nane fatatoi fa'uli a mataa aave ti la maatan.”

³² Layaan na Pol a ferawai pana to fa'ulaian ti la maatan, saxano rabuna ri suaxane taasaxa saxanofuna ri kuus, “Maam vubuk langai fulan a ferawaian siim pana mo aanabe!” ³³ E voxo na Pol a ta'ulan a faxuvulan aave. ³⁴ E saxanu tuvaat aava ri buk waan xuvul pa Pol, ri namkai. La palou iri a saxa mataa, isina na Dionisus aava saxa ti lana Erapagas e saxa tefin, a isina na Damaris, re waan e saxanofuna sait.

18

A Tangpat Ina Lotu Aava Ri Xalie Pana Kristian

¹ Lamina, na Pol a ta'ulan na Etens e a falet xe Korin. ² E pave nane suai sena saxa Juda ti Pontus, isina na Akwila. Nane savat ti Itali xuvul pa naasana, na Prisila, senaso a memai king Klodias a fasei a mu Juda o ri taa ta'ulan na Rom. Na Pol fe xalum nare ³ e nane taagul e faisok xuvul pare senaso nane fuuna faisok pana vapak ina tiir xena vesanaana lifu, malaan sere. ⁴ E la Yaan saxa saxa ina Fangaafusan,

nane laak lana lifu ina faxuvulan e ferawai pana taasaxan rao i taa famasam nari mu Juda e mu Griik sait se Yesus.

⁵ Layaan na Sailas nare Timoti re savat ti Mesidonia, na Pol a kuusan fasaat vulan a Lagasai Roxo e a xuus fatexaas a mu Juda o na Yesus ve a Mataa Failai sina Piran. ⁶ Taasaxa layaan a mu Juda ri tisuie e ferawai fasaat sena, nane saf tapin a pof ti lana marapi sina xena fakalimaan votan nari e a xuus nari, “Tamo mi taa milung sena Piran, a mo simi mon. Nenia, ne fo fataxapin faroxoi a faisok siak semi. Naboxo ne taa paan xe siri aava ri pife Juda.” ⁷ E mui na Pol a ta'ulan a lifu ina faxuvulan e falet xe la lifu latana, a lifu si Taitus Justus, a saxa aava fuuna lotu xe sina Piran. ⁸ Na Krispas aava paa-mua ina lifu ina faxuvulan, nane e a matafetama xapiak sina, ri namkai sena Piran. E maana mu Korin sait aava ri langai si Pol, ri namkai e ri fasufan.

⁹ Saxa vung a Memai a ferawai xe si Pol lana mifan e a kuus, “Muta mataut, taasaxa no lo ferawai, muta matakasam” ¹⁰ senaso ne taxa waan xuvul pama. Piau ta mataa i taa falou nano xena famasak nano. A toxan a rabuna xaves lana bina aanabe', ri rabuna siak.” ¹¹ E voxo na Pol a waan pave pana mariaas saxa e xavil xena fapitiaan nari pana Ferawaian sina Piran.

A Mu Xaiyaas Si Pol Ri Tiise

12 Layaan na Galio, a mataa ti Rom, i taxa paamua pe Griik, a mu Juda ri faxuvul e ri yot lisan na Pol xe lana lifu ina tiisan ¹³ e ri kuus, "A mataa aanabe' i taxa fepitaa o a mu rabuna ri taa lotu xe sina Piran pana vilaana aava ri pife waan lana vuputkai sitaara." ¹⁴ Na Pol i taxa rao i tangpat pana ferawaian e na Galio moxo a xuus a mu Juda, "Langaiu nami mu Juda, tamo mi taxa fefinaas senaso a mataa aanabe' fo mo milung o fo vil a mo mosaat, lavaxa ne taa langai nami. ¹⁵ Taasaxa tamo mi buk fegagelai pana mu vapaling e mu isin e maana vuputkai simi, lavaxa nami xa, mi taa faxaradaxe. Ne taa pife tiis nami pana." ¹⁶ E voxo nane feng tapin nari ti lana lifu ina tiisan. ¹⁷ E mui ri yot fatateak na Sostenis, a saxa paamua ina lifu ina faxuvulan e ri saaxane la matana lifu ina tiisan. Taasaxa na Galio a lamon fepalau mon sena.

Na Pol A Ulaa Fulaa Xe Pe Antiaak

¹⁸ E lamina waanan sina pe Korin pana xasa valayaan, na Pol a ta'ulan a mu fetinan e sangas xe paa Sensaria e xawas xuluna xaati xe pe Siria. Na Prisila nare Akwila re falet xuvul pana. Paamuina faletan sina ti Sensaria nane sapiit a fui sina xena fakalimaan a kuus fanaian sina xe sina Piran. ¹⁹ Rutul savat pe Efasis e na Pol a ta'ulan na Prisila nare Akwila pave. Nane laak lana

lifu ina faxuvulan e a ferawai xuvul pana mu Juda pave. ²⁰ E layaan ri fine o i taa waan xuvul pari, nane pife turoxo pana. ²¹ Taasaxa layaan a ta'ulan nari nane kuus fanai malaan, "Tamo a Piran i taa kuus turoxo pana ne taa ulaamaan." E mui nane xawas xuluna xaati e ta'ulan na Efasis. ²² Layaan nane ung pe Sesaria, nane laak xe paa laa'ui Jerusalem e fe luxurau siri aava ri namkai e mui a sivi xe puaa Antiaak. ²³ E lamina waanan sina pe Antiaak, na Pol a guun ti pave e a falet xolai la ro bina Galesia e Fridia xena fatateak a namkaian sina mu rabuna pave. Pevoxoxo.

Na Apolas A Ferawai Pana Gutan Pe Efasis E Korin

²⁴ Lavaxa, a saxa Juda ti Aleksandria, isina na Apolas, a savat pe Efasis. Nane a mataa ina ferawai faroxo aava texaas fatak sena Ferawaian sina Piran. ²⁵ Ri fo fapitie pana vilaana sina Memai e nane xo a ferawai faagut e a ferawai fatak se Yesus. Taasaxa nane texaas se Jon e a vilaana ina fasufan sina mon. ²⁶ Nane tangpat pana ferawai faagut la lifu ina faxuvulan. Layaan na Prisila nare Akwila re langaie re xe xe la lifu sire e re xuus famatavase pana vilaana sina Piran talo i taa masam faroxo sena. ²⁷ E mui layaan na Apolas rao i paan xe Griik a mu rabuna aava ri namkai, ri kuus turoxo pana e ri xalei a lagasai xe sina mu rabuna aava ri namkai pave rao ri taa suai sena. Layaan

nane savat pave nane xavang nari aava ri namkai lapaana xakaavangan xatam sina Piran. ²⁸ Senaso nane fuuna ferawai fatak, a ferawaian sina a xasliu a ferawaian sina mu Juda layaan ri fetok la palou ina mu rabuna. E nane faxalit tuunei nari ti lana Ferawaian sina Piran o na Yesus ve a Mataa Failai.

19

A Vovau Xaradak A Sivi Xuluna Mu Rabuna Aava Ri Namkai Pe Efasis

¹ Layaan na Apolas taxa waan pe Korin, na Pol a falet e fe savat pe Efasis. E pave nane tingin saxano rabuna aava ri namkai ² e fin nari, "A Vovau Xaradak fo sivi xulumi layaan mi namkai, bo?"

E ri suie, "Piau, maam pife texaas sena Vovau Xaradak." ³ E na Pol a fia, "Mi langai a fepitaian sise' e mi fasufan?"

E ri kuus, "A fepitaian si Jon e a fasufan sina."

⁴ E na Pol a kuus, "A fasufan si Jon ve xena kuusan fasavataana maana vilaana saat sina rabuna e nane xuus a rabuna ti Israel o ri taa namkai sena saxa aava i taa savat lamina, a saxa aanabe' ve na Yesus." ⁵ Layaan ri langaie ri namkai se Memai Yesus e ri fasufan lana isina. ⁶ Layaan na Pol a timin a mana xuluri, a Vovau Xaradak a sivimaan xuluri e ri ferawai lana maana pok bina patak e vaxa ri kuus fatuxai. ⁷ Faasilak a rabuna sangafilu saxa pana taragua ri waan la yaan aave.

Na Pol A Faisok Pe Efasis Pana Mariaas Taragua

⁸ E na Pol a laak lana lifu ina faxuvulan e fepitaa pave pana fulun talatul. Nane ferawai famatavas se Yesus e pana fatataganan sina Piran. ⁹ Taasaxa saxano rabuna ri langai pesalai e ri bai namkai sena e ri ferawai fasaat paaliu pana salan si Memai la matana rabuna. E voxo na Pol a ta'ulan nari. Nane xuvul pana mu rabuna aava ri usie, ri fe faxuvul la lifu ina fepitaian si Tiranus e la yaan saxa saxa ri fuuna ferawai faxuvul pave. ¹⁰ La fena mariaas taragua ri vil malaane e voxo a Ferawaian sina Piran a falet fepatok xe la nu bina xapiak pe Esia e a mu rabuna pave, a mu Juda e nari mu Griik, ri langai sena.

¹¹ Pana gutan sina Piran na Pol a vil a maana mo fa'ipul malaan: ¹² a maana marapi modak aava na Pol a tawe, ri lisan nari xe sina mu rabuna aava ri giis. E layaan nari, ri tawe, a giisan siri o a vovau saat siri, ri malit.

A Saxano Juda Ri Gei Tapin Tarei A Vovau Saat

¹³ A toxan a saxano Juda aava ri falet xolai xena gei tapin a mu vovau saat sina rabuna e rao ri tafang tareie lapaana isi Memai Yesus. Ri kuus, "Lana isi Yesus aava na Pol a kuusan fasavate, ne fasei nano o no taa ta'ulane." ¹⁴ A mu rafulak tomexaan pisiguak sina saxa memai priis, a isina na Siva, ri fuuna vil malaane. ¹⁵ Saxa yaan a vovau saat a sui nari, "Na

Yesus, ne texaas sena e ne texaas se Pol, taasaxa nami ve nase?"¹⁶ E bak a mataa pana vovau saat aave a falou nari pana gutan molava e fa'onam nari e sip faagutan nari e voxo ri sinuf pana tari a xavuul e ria.

¹⁷ Layaan a mu Juda e mu Griik sait aava ri taagul pe Efasis, ri langai sena, nari xapiak, ri mataut e ri suai faagut pana isi Memai Yesus.

¹⁸ A maana rabuna aava ri namkai, ri maa savat xo e ri kuusan fasavat a maana vilaana saat siri.¹⁹ E a maana rabuna aava ri fuuna neng, ri siak lisan a maana lagasai ina neng siri e ri timin faxuvule la matana rabuna e ri farama. E voxo a mamareiai ina mu lagasai aanabe' a xakatan ina faasilak K10,000,000.²⁰ Sena vilaana aanabe' a Ferawaiian sina Piran a falet fepatok e fegut paaliu.²¹ Lamina yaan a mo aanabe' savat, na Pol a lamon o i taa sangas falet pe Mesidonia e Griik xena ulaa xe Jerusalem. E nane kuus, "Lamina waanan siak pave ne taa falet xe pe Rom sait."²² Nane feng a rovaat aava re xavange, na Timoti nare Eraastus, xe Mesidonia e nane waan famodak fulaa pe la nobina lava, Esia.

Pe Efasis A Mu Rabuna Vavesai Pana 'Silva', Ri Femarala Se Pol

²³ La fena yaan aanabe' a toxan a lagafan molava a savat sena parabuna lana lotu ri xalian pana "Salan sina Memai".²⁴ Saxa mataa ina vavesai pana 'silva', isina na

Demitrius, nane fuuna vesan a xaxaalua ina lifu lotu sina saxa piran tefin siri, isina na Artemis. A faisok aanabe' fuuna lisan a faat xaves xe sina mu rabuna faisok sina.²⁵ E voxo nane xel faxuvul a mu rabuna ina vavesai aava ri vil a faisok malaan sena e a xuus nari, "Nami mu rabuna, mi texaas o a faat sitaara a savat pana faisok aanabe'." ²⁶ Mi kaalum e mi langai sena faisok si Pol. Nane kuus o a piran aava rabuna ri vesane, pife piran tuuna. E a rabuna ti Efasis e ti la xasano bina pe Esia ri langaie.²⁷ E faisok sitaara naak i taa savat palau e i taa piau ta isin roxo. E vaxa a lifu lotu sina piran tefin lava, na Artemis, i taa savat palau sait e a piran tefin naang aava rabuna pe la nu bina pe Esia e pe la mu bina xapiak la xavala sait ri lotu xe sina, a isina xo i taa kawaasanan."

²⁸ Layaan ri langai a mo aanabe' ri femarala faagut e ri xukulai, "Na Artemis sang mon sitaara mu Efasis a pemamolava."²⁹ Faasilak, a mu rabuna pe la bina ri felagafai pana. E ri yot na Gaius e na Eristukus, a rovaat ti Mesidonia aava re sangas xuvul pa Pol e nari xapiak, ri fala fataapus xe la bina ina faxuvulan.³⁰ Na Pol a vubuk o i taa tigena la matana rabuna xena ferawai taasaxa mu rabuna aava ri namkai, ri ti votane.³¹ E vaxa saxano paamua ina bina, mu fesing si Pol, ri lisan a lagasai xe sina e ri nung faagutane o i muta savat pave la bina ina

faxuvulan.

³² A rabuna lana faxuvulan aave ri fevungutai: saxano rabuna ri kuus pana saxano mo e xasanofuna ri kuusan saa xasano mo. E maana rabuna xaves, ri pife texaas senaso ri fo faxuvul pave. ³³ A mu Juda ri sagen na Aleksanda xe la nori malaan sena paamua siri e saxanofuna ti la palou ina malila ri xukulai pana fefasaian. E mui nane talangai xe sina malila xena vil fakasam nari talo i taa gel votai sena so ta mo fo savat. ³⁴ Taasaxa layaan a malila, ri texaas o nane vaxa saxa Juda, ri fexukulai faxuvul pana awa taragua: "Na Artemis sang mon sitaara mu Efasis a pemamolava!"

³⁵ Layaan saxa paamua lava ina bina a vil fakasam nari nane kuus, "Nami mu rabuna ti Efasis, mu rabuna pe la mu bina xapiak ri texaas o mu rabuna ti Efasis ri fuuna faxatang a lifu lotu si Artemis lava e vaxa a xaxaalua ina aava sivimaan ti laa'ui la xunavata, bo? ³⁶ Lavaxa, piau ta rabuna ri taa kuus o a bitan. E voxo mi taa waan kasam e mi muta bilai malaan sena lamavaang. ³⁷ Mi fo lisanmaan a rovaat aanabe' taasaxa re pife fenau lana lifu lotu o ferawai fasaat sena piran tefin sitaara. ³⁸ Tamo na Demitrius e mu rabuna faisok sina xo ri vubuk tiis ta saxa mataa, a mu lifu ina tiisan ri talakas e mu paamua ina tiisan ri taxa waan. E voxo nari xo, ri taa fe gel tifie pave. ³⁹ Tamo mi

buk ferawai pan' ta saxa mo, mi taa kuusan fasavate lana saxa faxuvulan tuuna pe la bina. ⁴⁰ E naak netaara xo taara taa tiisan sena maana mo aava savat tanin. E tamo ri taa tiis netaara taara taa pi ta fufuna vilaana sitaara. E taara taa gel malaafaa?" ⁴¹ E lamina ferawaian sina nane feng tapin nari.

20

A Sangasan Fulaa Si Pol Xe Mesidonia E Griik

¹ Lamina lagafan aanabe' na Pol a xel faxuvul a mu rabuna aava ri namkai e fagut nari. E mui nane ta'ulan nari e falet xe Mesidonia. ² Nane falet xolai la mu bina pave e a fagut nari aava ri namkai pana ferawaian sina e mui nane fe savat pe Griik. ³ Pave nane waan pana fulun talatul. E mui nane tamasiak rao i taa xawas xuluna xaati xena falet xe Siria. Taasaxa nane texaas o a mu Juda ri fexuus kasam xena punuxaana e voxo nane ulaa fulaa xe Mesidonia. ⁴ Na Sopataa, a lak si Piras ti Beria, na Eristukus e na Sekundas ti Tesalonaika, na Gaius ti Daabe e na Timoti e a rovaat ti Esia, na Tisikas e na Trofimas, nari xapiak, ri vubuk rao ri taa falet xuvul pa Pol. ⁵ Ri falet paamuin nemaam e ri waan bang nemaam pe Troas. ⁶ E nemaam, maam xawas xuluna xaati pe Filipai lamina Fenamo ina Bret Aava Piau Ta Yiis. E lamina yaan pama, maam faxuvul xuvul pari pe Troas. Maam

taagul pave pana mu yaan pisiguak.

Na Yutikas A To Fa'ulaa Ti La Maatan Pe Troas

⁷ Lavung, la yaan mata ina 'wiik' maam faxuvul xena femiraaxan a matafanganai sina Memai. E senaso na Pol a vubuk rao i taa paan a yaan mui nane fapiti a mu rabuna. A ferawai paan, paan, paan xe la xunavung. ⁸ Maam waan laa'ui la lifu e a toxan a mu laam xaves pave. ⁹ A saxa lak fa'ui, isina na Yutikas, a nai la matana lifu e nane fematef. Nane matef maat e poxo ti la matana lifu aave xe lapia. Ri siaxe pana fo maat. ¹⁰ Taasaxa na Pol a sivi xe lapia e mati xuluna lak e fakaliuane pana mana. E nane kuus, "Muta mataut, i taxa to." E nane feroxo fulaa. ¹¹ E mui ri laak laa'ui fulaa e ri viak a bret e ri ngane. E na Pol a ferawai xuvul pari fefexaxaas a paanen lolof e bak a ta'ulan nari. ¹² E a mu rabuna ri lisan a lak fa'ui aava to fa'ulaa xe la lifu sina e ri faamamaas pana.

Maam Xawas Xe Miletus

¹³ E mui maam xawas xuluna xaati e maam falet xe Aasos e pave na Pol taa xawas xuluna xaati xuvul pamaam. Maam vil malaane senaso na Pol rao i taa sangas xe pave. ¹⁴ E layaan maam fesuai pe Aasos, nane xawas e nemaam xapiak, maam falet xe Mitalin. ¹⁵ A yaan mui maam ta'ulan a bina pave e maam savat faasilak xe Kios. E a yaan mui lamina maam savat pe Samos. La fatalafaataana yaan maam ung

pe Miletus. ¹⁶ Na Pol a lamon o maam taa liu et na Efasis senaso nane bai maam taa waan pe Esia pana yaan xaves. Nane vubuk faagut o maam taa falet fataapus talo maam fexaxaas sena savat pe Jerusalem la Yaan ina Pentakos.

A Ferawaiian Favapaanan Si Pol Xe Sina Mu Matalava Ti Efasis

¹⁷ Maam waan pe Miletus e na Pol a lisan a lagasai xe pe Efasis rao a mu matalava ina tinoxolan ri taa faxuvul xuvul pana. ¹⁸⁻¹⁹ E layaan ri savat sina nane xuus nari, "Nami, mi texaas sena vilaana siak layaan ne waan xuvul pami. Ti la yaan mata layaan ne savat pe Esia fefexaxaas naboxo ne mo sisiak sina Memai pana vilaana ina lamon fasivi nenia xa e pana taangiisan. E mi texaas o naapalaan a mu Juda ri fasavat a lagafan e maasaxan xulok, ne sisiak vulai. ²⁰ E vaxa mi texaas o ne pife faatasu sena kuusan fasavat a so ta mo i taa xavang nami e ne fapiti nami la matana rabuna e lana lifu saxa saxa simi. ²¹ Ne xuus faagutan a mu Juda e mu Griik xapiak o ri taa puk tapin a vilaana saat siri pana mimilisaatan xe sina Piran e ri taa namkai sena Memai simaam, na Yesus.

²² A Vovau Xaradak a fengau xe Jerusalem e naboxo ne taxa falet. Taasaxa ne pife texaas sena so ta mo i taa savat sega pave. ²³ Ne texaas o lana nobina saxa saxa, a Vovau Xaradak fo

xuus fatexaasau o a yaan ina matafanan e vipisan ri taa savat siak. ²⁴ Taasaxa ne pife muluk a toyan siak, ne vubuk mon o ne taa fataxapin a faisok siak aava Memai Yesus a tavaiau pana, a faisok ina ferawai xakaavang sena Lagasai Roxo ina xakaavangan xatam sina Piran.

²⁵ E ne fo falet xolai la palou imi xena fapiti nami pana fatataganan sina Piran. E naboxo ne texaas o piau ta mataa ti la palou imi i taa xalum fulanau. ²⁶ E voxo tanin, ne xuus nami o tamo a mataa i taa pife kaaxup, lavaxa pife sena faisok siak. ²⁷ Senaso ne fo xuus nami pana vubuxanan e lamonan xapiak sina Piran. ²⁸ Faxatang nami e a malila aava Vovau Xaradak a tavai nami pana xena faxatangaan nari. Faxatang faroxoi a mu rabuna sina Piran aava nane maraane pana ria ina. ²⁹ Lamina faletan siak ne texaas o a mu rabuna malaan sena vupung saat, ri taa savat la palou imi rao ri taa kawaasan nami, mu rabuna sina Piran.

³⁰ E vaxa ti la palou imi, saxano rabuna ri taa ferawai bit xena yuufaana rabuna aava ri namkai, xe siri. ³¹ Faxatang! Lamon fa'uli a mariaas talatul aava ne fo taagul xuvul pami. A mu yaan xapiak aave nenia, pana taangiisan, ne pebukan nami.

³² E naboxo ne timin tuunei nami lapaana Piran e a lagasai ina xakaavangan xatam sina aava fexaxaas

sena fagutaan nami e tavai nami aava mi tigina patak xuvul pana Piran pana maana roxoyan. ³³ Ne pife sei soxot a 'silva' o 'gol' o marapi sina mataa.

³⁴ Nami, mi texaas o ne fo faisok pana maak xena maraan a maana mo nenia e mu fesing siak, maam vubuxane. ³⁵ E lana maana mo ne fo vile ne faxalit nami o taara taa xavang a mu rabuna marurupak e taara taa lamon fa'uli a ferawaian si Yesus layaan a kuus, 'A mataa aava tatavai pana maana mo i taa toxan a faamamaasan molava sena saxa aava saxam a mo.'

³⁶ Layaan na Pol a fataxapin a ferawaian sina, nari xapiak ri tapiit turung e ri fenung. ³⁷ E nari xapiak ri taangiis e ri feyotan na Pol e ri fengusane. ³⁸ A mo aava famamaxus paaliuan nari ve a paferawaian sina o ri taa pife xalum fulane. E voxo ri falet xuvul pana xe la xaati.

21

A Faletan Xe Jerusalem

¹ Maam ta'ulan nari pana mimilisaatan lava e maam xawas xuluna xaati e xol fatak xe pe Kos. A yaan mui maam savat pe Rods e maam ta'ulan a bina pave e savat pe Patara. ² Pe Patara maam tingin a xaati rao i falet xe Fonia e maam xawas xena falet. ³ Lana faletan simaam maam xalum na Saipras e maam liue xe pul e maam fe xol fatak xe Siria. Maam ung pe Tair e pave ri siak

tapin a maana mo aava waan lana xaati simaam. ⁴ Maam tingin a mu rabuna aava ri namkai e maam waan xuvul pari pana yaan pisiguak. A Vovau Xaradak a ferawai xe siri e ri xuus na Pol o i muta falet xe Jerusalem. ⁵ Taasaxa layaan a mu yaan simaam a taxapus et, maam ta'ulan nari e falet fulaa. A mu rabuna si Yesus nari lutefin e mu rafulak siri sait, ri falet xuvul pamaam xe lamalei la bina. E pave la gun maam tapiit turung xena fenung. ⁶ Maam ferawai fesuai e mui maam xawas xuluna xaati e nari, ri ulaa xe la bina siri.

⁷ Maam falet fulaa e maam ta'ulan a bina Tair e maam fe ung pe Tolimas. E pave maam fasusui a mu fetinan e maam waan xuvul pari pana yaan saxa. ⁸ A yaan mui maam ta'ulan nari e fe savat pe Sesaria. E maam waan la lifu sina saxa mataa ina kusan fasavat a Lagasai Roxo, na Filip. Nane saxa ti la palou ina pisiguak aava ri siak fati nari pe Jerusalem xena xavang a mu yaamut. ⁹ Nane toxan a lak tefin talafaat aava ri pife tamai lunai e nari, ri fuuna kuus fatuxai.

¹⁰ Maam fo mo waan pave pana valayaan layaan a mataa ina kuus fatuxai, isina na Aagabas, a sivimaan ti Judia. ¹¹ A maa savat simaam e siak a yowang si Pol e a pis a mana e kana xa pana e a kuus, "A Vovau Xaradak a kuus, 'A mu Juda pe Jerusalem ri taa pis a mataa tafuna yowang aanabe' malaan e tavai a

mu rabuna aava ri pife Juda pana."

¹² Layaan maam langaie nemaam xapiak maam nung faagutan na Pol o i taa pife laak xe Jerusalem. ¹³ E na Pol moxo a suie, "Senasou mi taxa taangiis faagut e mi kawaasan a lamonan siak? Ne fo faigotanau naapalaan ri taa pisau e vaxa ne taa maat pe Jerusalem sena isi Memai Yesus." ¹⁴ Layaan i taa pife xul a lamonan sina maam turoxo pana e maam kuus, "A vubuxanan sina Memai i taa savat la matavas."

¹⁵ Maam taagul pave pana valayaan e mui maam tamasiak e maam guun xe Jerusalem. ¹⁶ Saxano rabuna ti Sesaria aava ri namkai, ri falet xuvul pamaam e ri lisan nemaam xe la lifu sina saxa mataa ti Saipras, isina na Naason. Nane a mataa aava namkai ti kavai.

Na Pol A Savat Pe Jerusalem

¹⁷ Layaan maam savat pe Jerusalem a mu rabuna sina Piran, ri fasusui faagutan nemaam. ¹⁸ E a yaan mui nemaam Pol, maam fe tixalum na Jems. A mu matalava ina lotu vaxa ri waan faxuvul pave. ¹⁹ E na Pol a fasusui nari e a xuus nari pana maana mo xaves a Piran fo vile la palou ina mu rabuna aava ri pife Juda sena faisok sina.

²⁰ Layaan ri langaie ri kuus faasiroxo xe sina Piran. E mui ri xuus na Pol, "Nano, timaam, no texaas o a maana

Juda xaves aava ri namkai, ri usi faagutan a vuputkai sitaara. ²¹ E ri fo langai o no fo fapiti a mu Juda aava ri taagul la bina sina mu rabuna aava ri pife Juda o ri taa ta'ulan a vuputkai si Moses. E vaxa no xuus nari o ri taa pife putuk a rafulak siri o usi a mu vilaana sina mu Juda. ²² E voxo maam taa vil a so? Tuuna ri taa langai pana savatan siim, ²³ e voxo maam vubuk o no taa vil a maana mo aava maam taa xuus nano pana. A toxan a mataa talafaat nabe' e ri fo fakalimaan nari xa xe sina Piran. ²⁴ Falet xuvul pari e vil a vilaana ina xakaamak e maraan a faisok ina xang-gat a fui siri. Sena vilaana aanabe' a mu rabuna xapiak ri taa texaas o nano fatak xa no usi a vuputkai si Moses e piau ta mo tuuna lana fer-awaian sema. ²⁵ E sena mu rabuna aava ri pife Juda e ri namkai, maam fo lisan a lagasai xena xuus nari pana lamonan simaam o ri taa pife ngan a meska aava ri tatavai xe sina mu piran bit pana o ta ria, o ta meska aava fo xiutan e vaxa ri taa pife paruk."

²⁶ Lavaxa, a yaan mui na Pol xuvul pana nu tuvaat aave, ri vil a vilaana ina xakaamak. E mui nane laak xe la tang lifu lotu xena kuusan a yaan i taa fataxapin a yaan ina xakaamak e ri taa lisan a tatavai siri saxa saxa.

A Mu Xaiyaas Si Pol Rao Ri Punuxe

²⁷ Layaan a yaan pisiguak ina xakaamak a faasilak ri

taxapus, saxano Juda ti Esia ri xalum na Pol lana tang lifu lotu e ri falalagaf a malila e voxo ri yot na Pol. ²⁸ E ri xukulai, "Mi rabuna ti Israel, xavang nemaam! A mataa aanabe' a falet xolai xena fapiti pengan a xasanofuna sena mu rabuna ti Israel e a vuputkai si Moses e a tang lifu lotu nabe'. E naboxo nane lisanmaan a saxanofuna aava ri pife Juda xe lana tang lifu lotu sitaara xena kawaasan a nobina xaradak!" ²⁹ (Ri kuus malaan senaso ri fo xalum na Trofimas ti Efasis pe Jerusalem xuvul pa Pol e ri lamon o na Pol fo xel falaxe xe lana tang lifu lotu, taasaxa piau.)

³⁰ A mu rabuna xapiak pe la bina ri felagafai e ri falamaan ti la maana nobina e ri yot na Pol e ri raagane ti lana tang lifu lotu. E fataapus, ri xawei a matana yalaxau. ³¹ E layaan a malila ri taxa tafang pana sip punuxaan na Pol, a memai sina rabuna ina fevisan ti Rom a siak a lagasai o a mu rabuna pe Jerusalem rao ri fevis. ³² Fataapus, a memai aanabe' xuvul pana saxano paamua e mu rabuna ina fevisan ri fala sivi xe sina malila. Layaan a rabuna ri xalum a memai aave e mu rabuna sina, ri pife sip fulan na Pol. ³³ A memai a filimaan e maa yot na Pol e fasei nari o ri taa pise pana 'sein' taragua. E mui nane fi ai o nane nase' e nane fo vil a so ta mo? ³⁴ Saxanofuna ri xukulai pana saxa mo e

saxanofuna ri xukulai pana xasa mo. E a memai a pife fexaxaas sena siak tuunei a fufuna xukulaian siri. E voxo nane fasei a rabuna sina o ri taa lisan falak na Pol xe lana bina sina rabuna ina fevisan. ³⁵ Layaan na Pol a savat la sangas laaxan a maraleian sina rabuna femolava temasaat e voxo a mu rabuna ina fevis ri yaas na Pol. ³⁶ E a malila aava ri usi soxote, ri taxa lo xukulai faagut, "Punuxe!"

Na Pol A Ferawai Xe Sina Malila

Fk 9:1-22; 26:9-18

³⁷ Layaan a mu rabuna ina fevisan ri buk lisan na Pol xe lana bina siri nane fin a memai siri, "A fexaxaas ne taa ferawai xe siim?" E a memai a xuuse, "No ferawai lana pok bina Griik, bo?" ³⁸ Nano, no saxa ti Isip aava saxano yaan lumua no paa-muian a rabuna saat 4,000 xe la xobingil, bo?"

³⁹ E na Pol a suie, "Nenia ve ne saxa Juda ti Taasus pe Silisia, a fufubina siak a toxan a isin lava. A fexaxaas ne taa ferawai xe sina malila?" ⁴⁰ Layaan a memai a kuus turoxo pana, na Pol a talangai xe siri talo ri taa waan kasam. E layaan ri waan kasam nane ferawai xe siri lana pok bina Erameik.

22

¹ Nane ferawai malaan, "Mu fetinan e mu matalava, naboxo langai a gel votaian siak." ² Layaan ri langai o nane ferawai xe siri lana pok bina Erameik ri ti kasam paaliu.

E mui na Pol a ferawai fulaa. ³ "Nenia ve ne saxa Juda ti Taasus pe Silisia taasaxa ne fo molava nabe' Jerusalem. E na Gameliel a fapiti faroxoiau pana mu vuputkai sina butaara e ne usi fatak a Piran malaan semi nabe'. ⁴ E vaxa ne fo kawaasan xapin nari aava ri usi a 'Salan' aanabe'. Ne yot a mu rabuna tomexaan e lutefin xapiak e ne tapin falak nari xe lana lifu ina vipisan. ⁵ E a memai priis e mu matalava ri texaas o a ferawaian siak a tuna. E vaxa ne siak a lagsai siri xe sina mu Juda pe Damaaskas e voxo ne falet xe pave xena yot lisan a mu rabuna aave malaan sena mu vipis xe Jerusalem xena fakasanamaan nari.

Na Pol A Kuusan Fasavat A Yaan Layaan Nane Puk A Lamonan Sina

⁶ "Faasilak la belo ne fe savat pe Damaaskas e fataapus a malang molava piis ti la xunavata a rarapak fakaliuanau. ⁷ E ne poxo lapia e ne langai a ling aava xususau, 'Sol, Sol xenaso no taxa vil penganau?'

⁸ E ne fia, 'Memai nano nase!?'

E nane kuus, 'Nenia ve na Yesus ti Nasaret aava no taxa vil pengane.' ⁹ E mu rabuna aava ri sangas xuvul paga ri xalum a malang aave taasaxa ri pife masam a ling aava ferawai xe siak.

¹⁰ E ne fia, 'Ne taa vil a so?'

E a Memai a kuus, 'Tamasiak e no falet xe Damaaskas e pave no taa texaas sena maana mo aava

Piran a vubuk o no taa vile.' ¹¹ E mu fesing siak ri tawi la maak e ri lisanau xe Damaaskas senaso a malang rarapak fo fapiifau.

¹² "E pave saxa mataa, isina na Ananaias, maa xalumau. Nane usi fatak a mu vuputkai sitaara e mu Juda pave ri sui sena.

¹³ Nane tigma la taak e a kuus, 'Tiak Sol, kaalum fulaa!' E monabe' mon ne fexaxaas sena xalume.

¹⁴ "E mui nane xuusau, 'A Piran sina mu butaara fo siak fati nano talo no taa texaas sena vubuxanan tuuna sina e no taa xalum a Saxa aava xaradak e no taa langai a ferawaian ti la ngusuna fatak. ¹⁵ E no taa kuus xakaavang pana maana mo aava no fo xalume e langaie xe sina mu rabuna xapiak. ¹⁶ E naboxo no taxa nai bang a so? Tamasiak e no taa fasufan e gei tapin a mu vilaana saat siim lana isi Yesus.'

Na Pol A Kuus O A Piran A Fenge Xe Sina Mu Rabuna Aava Ri Pife Juda

¹⁷ "Ne ulaa xe Jerusalem e layaan ne taxa fenung pave la tang lifu lotu ne toxan a xakaaluman. ¹⁸ E lana xakaaluman aanabe' a Memai taxa ferawai xe siak malaan, 'Fataapus, ta'ulan na Jerusalem, senaso nabe' ri taa pife turoxo pana ferawaian siim, sega.'

¹⁹ "E ne kuus, 'Memai, a mu rabuna nabe' ri texaas o lumu ne fuuna lo falet xolai xe lana mu lifu ina faxuvulan e ne sip nari e ne pis nari aava ri namkai sema. ²⁰ E layaan a ria ina sisiak fatak

siim, na Stefan, a tiuanan, nenia, ne kuus turoxo pana e ne tigma faasilak xena faxatang a marapi siri aava ri taxa punuxe.'

²¹ "E mui a Memai a xuusau, 'Falet, ne taa feng nano xe lasuun xe sina mu rabuna aava ri pife Juda.'

Rao Ri Taa Tiis Na Pol Pana Ferawaian Sina

²² Lavaxa, a malila ri langai si Pol fefexaxaas a ferawai malaan. E mui ri xukulai faagut paaliu, "Punuxe, a xavala taa peraroxo tamo i taa maat."

²³ Ri taxa xukulai e falep a marapi siri e ri taxa tapin falak a pof xe laa'ui ²⁴ e voxo a keptin a kuus faagut o ri taa lisan falak na Pol xe lana bina sina rabuna ina fevisan. E nane fasei nari o ri taa inis na Pol talo ri taa texaas tuuna sena fufuna maraleian sina mu rabuna sena. ²⁵ Taasaxa layaan ri fo pise xena inise, na Pol a fin a sensurian, "Naak mi taa inis a saxa ti Rom aava ri pife tiis lunaiane, bo?" ²⁶ E layaan a sensurian a langaie, nane fe kuusane xe sina keptin sina. E a fine, "A so ta mo no taxa vile, a mataa aapave a saxa tuuna ti Rom." ²⁷ E voxo a keptin fe fin na Pol, "Xuusau, nano, no saxa ti Rom, bo?" E na Pol a suie, "Aang!"

²⁸ E mui a keptin a kuus, "Nenia, ne maraan a vepen ina taagulan siak pana maana faat xaves." E na Pol a suie, "Taasaxa, nenia, ne fo siaxe ti la yaan ina luluuxan siak." ²⁹ E nari aava ri vubuk o ri taa fin na

Pol pana maana fiaian xaves, ri ta'ulai fataapus mon. A keptin a mataut layaan a texaas o nane fo pis na Pol, saxa tuuna ti Rom.

Na Pol A Savat La Nona Faxuvulan Sina Mu Paamua Ri Xalie Pana Saniidrin

³⁰ A keptin aave a buk texaas sena so ta mo a mu Juda ri taxa gel tifi na Pol pana. E voxo a yaan mui nane mulus na Pol e fasei a mu paamua priis e mu matalava ina Saniidrin o ri taa faxuvul. E bak nane siak lisan na Pol e fatigineie la nori.

23

¹ E na Pol a kaalum fatateak xe sina mu matalava ina Saniidrin e a kuus, "Mu fetinan, la toyan xapiak siak ne fo tigena la matana Piran pana nasaman roxo." ² E na Ananias, a memai priis, a fasei a rabuna la ta Pol o ri taa tavaf a yaavana. ³ E na Pol a xuuse, "Tuuna a Piran i taa tavaf a yaavaam. Nano, no malaan sena maamat aava kaalum faroxo taasaxa pe lana a maana mo fo miit. No nai pave xena tiisau lapaana vuputkai e nano xa no milung sena layaan no fasei nari o ri taa tavafau." ⁴ E a rabuna la ta Pol ri xuuse, "No taxa suaxan pengan a memai priis sina Piran." ⁵ E na Pol a kuus, "Mu fetinan, ne pife texaas o nane a memai priis. Ne texaas sena paxakalayan sina Piran aava kuus, 'No taa pife suaxan pengan a memai priis sina Piran.'"

⁶ E mui na Pol a kaalum xolai e a xalum a saxanofuna ti lana parabuna aava ri xalie pana Sedusi, ri waan pave e vaxa saxanofuna ti lana parabuna aava ri xalie pana Ferasi. E voxo nane kuus falava malaan, "Mu fetinan, nenia ve ne Ferasi e ne lak sina saxa Ferasi. E mi taxa tiisau senaso ne taxa waan bang fatateak a to fa'ulaian ti la maatan." ⁷ Layaan nane kuus malaan a mu Ferasi e mu Sedusi ri fegagelai e a malila ri lamon fepatok. ⁸ (A mu Sedusi aave, ri kuus o piau ta to fa'ulaian ti la maatan e vaxa piau ta angelo o mu vovau. Taasaxa mu Ferasi ri namkai serutul xapiak.)

⁹ A xukulaian felava e saxano rabuna ina fepitaa pana vuputkai aava ri Ferasi, ri tigena e ri kuus faagut, "Nemaam, maam lamon o a mataa aanabe' a pife vil ta mo mosaat. Naak a angelo o saxa vovau a ferawai xe sina." ¹⁰ E mu Ferasi e mu Sedusi ri fegagelai faagut talo a memai ina fevisan a lamon o ri taa famasak faagutan na Pol pana feyuufan xolane. E voxo nane feng fasivi a rabuna sina xena xel patak na Pol xaseri e lisan falaxe xe lana lifu ina waanan sina rabuna ina fevisan.

¹¹ E a vung mui a Memai Yesus a tigena la ta Pol e a xuuse, "Muta mataut! No fo kuusanau nabe' Jerusalem e vaxa no taa vile pe Rom."

A Mu Juda Ri Fexuus Kasam Pana Punuxaan Na Pol

¹² E a paanen mui saxano Juda ri fexuus kasam pana punuxaan na Pol. Ri kuus fanai o ri taa pife fangan o num fefexaxaas a yaan ri punuxe. ¹³ A rabuna moxaves sena sangafilu talafaat ri kuus fanai faxuvul malaan. ¹⁴ E ri fe xuus a mu paamua priis e mu matalava malaan, "Maam fo kuus fanai o maam taa falfaal fefexaxaas maam taa punuk na Pol. ¹⁵ E voxo nami e mu Saniidrin, mi taa nung a memai ina fevisan o i taa lisanmaan na Pol xe simi talo mi taa siak a texaasan fulaa sena vilaana saat sina. Taasaxa maam taa punuxe paamuina savatan sina."

¹⁶ Taasaxa a lak tomexaan si vasaa Pol a langai kasam a ferawaian siri. E voxo nane fe laak xe la lifu ina vipisan e a xuus fatexaas na Pol pana. ¹⁷ E bak na Pol a xel a saxa sensurian e a kuus, "Lisan a mataa fa'ui aanabe' xe sina memai siim senaso nane buk xuuse pana saxa mo."

¹⁸ Nane lisan a mataa fa'ui aave xe sina memai sina e a kuus, "A mataa vipis, na Pol, a xelau e a finau rao ne taa lisanmaan a mataa fa'ui aanabe' xe siim senaso nane buk xuus fatexaas nano pana saxa mo." ¹⁹ E a memai a tao a mana mataa fa'ui e a xel pataxe talo pi ta mataa i taa langai a ferawaian sire e a fine, "Rao no xuusau pana so?" ²⁰ E a lak a kuus, "A mu paamua sina mu Juda ri turoxo xena fin nano o mafu no taa lisanmaan na Pol xe siri talo ri taa fin fulane pana vilaana saat sina. ²¹ Taasaxa

ri taxa bit. Muta turoxo pana senaso a rabuna sangafilu talafaat ri taxa funai bang xena punuxaana. Ri fo kuus fanai o ri taa falfaal fefexaxaas ri punuxe. E naboxo ri taxa waan bang a susuaa siim." ²² E a memai a xuuse, "Muta xuus a rabuna o no fo xuusau pana maana mo aanabe'." E nane feng tapin a mataa fa'ui aave.

Ri Lisan Na Pol Xe Pe Sesaria

²³ E mui a xel a ro sensurian sina e a fasei nare, "Xel faxuvul a rabuna ina fevisan 200 e nari xuvul pana mu rabuna sangafilu pisiguak aava ri fuuna nai xuluna 'hos' e vaxa a mu rabuna ina fevisan pana tol 200 e ne vubuk o mi taa falet xe Sesaria la 9 oklok tanin la vung. ²⁴ E vaxa, siak a nu 'hos' talo na Pol i taa falet xuluna e lisan faroxoi na Pol xe si Felik, a Matalava pe Sesaria." ²⁵ E nane lisan a lagasai malaanabe':

²⁶ Ti Klodias Laisias
Xe si Matalava Roxo,
Felik
Paanen Roxo,

²⁷ A mataa aanabe' xo, a mu Juda ri fo yote xena punuxaana. Taasaxa ne langai o nane ve a mataa fatak ti Rom e voxo ne savat pave xuvul pana rabuna ina fevisan siak xena fakaxupe xaseri. ²⁸ Ne buk texaas senasou tuuna ri buk punuxe e voxo ne lisane xe sina mu Saniidrin. ²⁹ E ne fo siak a texaasan o a maana gel tifiian siri aave ri maana fiaian ina mu vuputkai fatak siri e nane pife vil a mo

mosaat talo i taa fakasana-man o punuxan. ³⁰ Layaan a saxa maa xuus fatexaasau pana saxa lamonan ri buk vile sena, fataapus mon ne fenge xe siim. E vaxa ne fasei a mu rabuna aava ri tisui e o ri taa savat xe siim xena xuus fatexaas nano pana fufuna tisuaan na Pol siri. Nane sang movoxo.

³¹ E voxo a mu rabuna ina fevisan ri langai e la vung ri xel na Pol e ri lisane xe pe Antipatris xuvul pari. ³² A yaan mui a mu rabuna aava ri nai xuluna 'hos' ri falet fulaa xuvul pa Pol e mu rabuna ina fevisan, ri ulaa xe la lifu ina waanan siri. ³³ Layaan a rabuna aave pana mu 'hos', ri savat pe Sesaria ri fe lisan a lagasai xe si Felik, a matalava ina bina aave e ri kuus, "Naboxo, na Pol taxa waan lapaana faxatangan siim."

³⁴ Layaan a matalava fo kat xapin a lagasai si Laisias a fin na Pol, "No filimaan ti faa?" Na Pol a suie, "Ti Silisia." ³⁵ Na Silisia a bina lasuun paaliu e voxo na Felik a xuuse, "Ne taa langai a gel votaian siim layaan a mu rabuna ina tisuaan nano ri maa savat." E mui nane fefasaa o ri taa faxatang na Pol lana lifu lava aava na Herot fo vesane.

24

A Mu Juda Ri Gel Tifi Na Pol La Mata Felik

¹ A yaan pama fo taxapus e a memai priis, na Ananias, fe sivi xe pe Sesaria xuvul pana saxano matalava e saxa mataa ina vuputkai,

isina na Tertulis. Nari xapiak ri maa savat si Felik xena xuus fatexaase pana mu vilaana saat si Pol.

² Ri xel fasavat na Pol e mui na Tertulis a tangpat pana ferawaian sina xe si Felik pana gelan siri, "Maam faamamaas pana paamuian siim senaso a tavai nemaam pana maana yaan xaves ina luaian. E pana texaasan siim no puk a maana mo simaam talo a waanan simaam feroxo. A maana mo aanabe' a roxo e maam faamamaas pana. ³ Lana mu bina xapiak maam turoxo pana maana vilaana siim e maam kuus faasiroxo xe siim.

⁴ Taasaxa, maam bai fama-maxus nano pana ferawaian simaam e voxo tamo no taa langaiu ne taa ferawai famodak mon.

⁵ Maam texaas sena mataa aanabe'. Nane a mataa saat senaso nane vil falagaf a rabuna la mu bina xapiak. E vaxa, nane ve a saxa paamua sina mu Nasaret, saxa lotu bit. ⁶ Nane rao i taa vil a saat sena lifu lotu sina mu Juda e voxo maam fo yote.

⁷ [Maam buk tiise lapaana vilaana simaam taasaxa na Paamua Laisias maa savat e xel fatuaiane xasemaam. ⁸ E na Laisias a fasei a mu rabuna aava ri tisui na Pol o ri taa savat xe siim.] Tamo no taa fine pana no taa texaas tuuna sena maana gelan maam taxa kuusane." ⁹ A mu Juda sait ri kuus o a maana mo aanabe' a fatak.

Na Pol Xa A Gel Votan A Vilaana Sina La Mata Felik

¹⁰ Na Matalava Felik a tangai xe si Pol talo i taa

ferawai saa e na Pol a gel votan a vilaana sina malaan, "Ne texaas o nano, no fo paamuian a rabuna simaam la maana yaan xaves e voxo ne faamamaas pana gel votai la mataam. ¹¹ No fexaxaas sena fin a rabuna xena texaas tuuna o la yaan sangafilu pana taragua lumua ne laak xe kol Jerusalem xena lotu xe sina Piran. ¹² A mu rabuna nabe' aava ri tisuiiau, layaan ri tinginau, ne pife ti fe-gagelai pan' ta mataa, piau. E ne pife fatamasiak a mu rabuna pe la nobina ina fe-pitaa o ta xasano bina xena maraaxan nari. ¹³ E naboxo ri pife fexaxaas sena faxalit tuunei a maana mo ri taxa gel tifiiau pana. ¹⁴ Taasaxa a tuuna, ne nangus a Piran si tamamaam layaan ne usi a Salan aava ri xalie pana lotu bit. Ne namkai sena mu vuputkai xapiak aava na Moses a tavai nemaam pana e maana mo aava mu rabuna ina kuus fatuxai sina Piran ri fo xaleie. ¹⁵ E vaxa malaan sena mu rabuna aanabe', ne taxa waan bang fatateak a Piran aava vil fatatoi a mu rabuna roxo e mu rabuna saat ti la maatan. ¹⁶ E voxo, ne vil vulan a maana mo xapiak talo a nasaman siak i taa matavas la matana Piran e mu rabuna. ¹⁷ Ne pife savat pe Jerusalem la maana mariaas e ne laak xe kol pave xena lisan a tatavai xe sina Piran e mu valagof.

¹⁸ "Ne taxa waan lana lifu lotu sina mu Juda sena tatavaian aanabe' layaan ri tinginau. Ne fo mo vil a roxo: nenia xa ne fo xakaamak

xena usi a vuputkai simaam e piau ta malila xuvul paga e piau ta felingaian. ¹⁹ Taasaxa saxano Juda ti Esia, ri waan pave e naak nari sang ri taa savat iau la mataam xena xuus fatexaas nano pana so ta mo ri tisuiiau pana. ²⁰ Taasaxa kalak, a mu Juda aanabe' ri waan pave layaan ne gel votan a maana mo aanabe' la matana Saniidrin. Fin nari pana so ta mo mosaat ne fo vile tamo ri fexaxaas sena xuus tuunei nano pana. ²¹ Naak a saxa mo mon nabe' ne xukulai pana, "Ne waan nabe' la matana rabuna xena gel votai senaso ne namkai o a mu mamaat ri taa to fa'ulaa."

²² Na Felik fo texaas sena vilaana sina rabuna ina Salan aave, e voxo a fataxapin a tatafangai. Nane kuus, "Layaan na Laisias aava paamua sina rabuna ina fevisan, i taa savat ne taa lamon faati sena tiisaan nano." ²³ Nane fasei a saxa sensurian o i taa faxatang faagutan na Pol taasaxa i taa pife ti votan a mu fesing sina tamo ri maa savat xena xavangaana.

²⁴ Lamina valayaan na Felik nare tefin sina, na Drusila aava saxa Juda, re maa savat. Nane xel na Pol xena langai a ferawaian sina pana namkai se Yesus Kraus. ²⁵ Na Pol a ferawai pana vilaana fatak sina Piran e a faxatangan roxo e pana yaan a Piran i taa tiis a mu rabuna xapiak sena vilaana saat o roxo siri. Na Felik femataut sena ferawaian aanabe' e voxo a feng

tapine e kuus, “Taxapus, no paan saa. Ne taa xel fulan nano lumui.”²⁶ Nane vubuk o na Pol i taa nagaye pana faat e voxo a xel faxavesane xena ferawai xuvul pana.

²⁷ Layaan a mariaas taragua fo taxapus na Porsis Festas fe nai la vepen si Felik taasaxa na Felik a vubuk o i taa fafaamamaas a mu Juda e voxo nane ta'ulan na Pol la bina ina vipisan.

25

¹ Na Festas a savat pe la provins e lamina yaan talatul a laak xe paa Jerusalem ti Sesaria. ² Pave a mu memai priis e mu matalava sina mu Juda, ri maa savat sina xena gel tifi na Pol. Ri nung na Festas o na Pol i taa filimaan xe paa Jerusalem senaso³ ri buk rao ri taa punuxe lana sangasan sina. ⁴ Na Festas a sui nari, “Na Pol taxa waan pe Sesaria e faasilak nenia sang ne taa sivi xe kol. ⁵ Tamo nane fo vil a mo mosaat feng a saxano paamua simi xuvul paga xe kol Sesaria xena gel tife.”

⁶ Na Festas a waan pave Jerusalem pana yaan sangafilu fulaa e mui a sivi xe kol. E a yaan mui nane nai la bina ina tiisan e a fasei nari o ri taa lisanmaan na Pol. ⁷ Layaan na Pol a savat, a mu Juda ri ti fakaliuane e ri ferawai pana maana mo mosaat na Pol fo vile taasaxa ri pife fexaxaas sena faxalit tuuneie.

⁸ Na Pol a gel votai seri e kuus, “Ne pife vil a mo mosaat sena vuputkai sina

mu Juda o sena lifu lotu siri o se Sisaa.”

⁹ Na Festas a vubuk o a mu Juda ri taa suai sena e voxo a fin na Pol, “No taa laak xe paa Jerusalem e pave no taa tigma la noga la bina ina tiisan, bo?”

¹⁰ Na Pol a suie, “Ne taxa tigma naboxo lana bina ina tiisan si Sisaa e a roxo ne taxa vil malaane. Ne pife vil a mo mosaat sena mu Juda e nano, no texaas sena.

¹¹ Tamo ne fo vupuno pana saxa mo mosaat lavaxa ne taa punuxan, ne taa pife faatasu sena. Taasaxa, tamo a mu gel tifian sina mu Juda aanabe' ri pife tuuna, piau ta mataa a fexaxaas sena lisanau xe siri. Ne vubuk rao ne taa paan xe la bina ina tiisan si Sisaa fatak.”

¹² Na Festas a ferawai xuvul pana mu rabuna ina vuputkai sina e mui a kuus, “No buk paan xe si Sisaa lavaxa, no taa paan xe sina.”

Na Festas A Fin Na King Agripa Pa Pol

¹³ Lamina saxano yaan na King Agripa nare Beniis, re savat pe Sesaria xena fasusui na Festas. ¹⁴ Re taxa waan pave a maana yaan xaves e na Festas a ferawai xuvul pa King Agripa pa Pol, nane kuus, “Na Felik a pis a mataa aanabe' e i taxa waan lunai. ¹⁵ Layaan ne laak xe paa Jerusalem, a mu memai priis e mu matalava sina mu Juda, ri gel tife e ri fia'i o ri taa punuxe.

¹⁶ “Ne xuus nari o a vilaana simaam mu Rom a malaanabe': maam taa pife

fakasanam a mataa fefexax-aas i taa tisui nari aava ri gel tifie e i taa toxan a yaan ina gel votaian siri. ¹⁷ Layaan ri savat iau nemaam mu mata-lava, maam faxuvul e fataa-pus, a yaan mui, ne tang-pat a tatafangai e ne fasei nari o a mataa aave i taa savat lanoga. ¹⁸ Layaan a mu rabuna aava ri gel tifie, ri ti ferawai, ri pife ferawai pan' ta mo ne lamon o ri taa ferawai pana. ¹⁹ Taasaxa ri marala sena saxano vuputkai ina lotu siri e sena saxa mamaat ri xalie pa Yesus aava na Pol a kuus o a to fa'ulaa. ²⁰ Ne pife texaas sena so ta mo ne taa vile pana e voxo ne fine tamo i taa laak xe paa Jerusalem xena tigina la bina ina tiisan pave. ²¹ Taasaxa na Pol a kuus o nane vubuk tigina la bina ina tiisan si Sisaa fatak. E voxo ne fasei nari o ri taa yote fefexaxaas ne taa fenge xe si Sisaa."

²² E mui na Agripa a xuus na Festas, "Nenia xa, ne buk langai a mataa aanabe'."

E na Festas a suie, "Lavaxa, mafu no taa langaie."

Na Pol A Ferawai La Mata Agripa

²³ A yaan mui na Agripa nare Beniis re savat la nobina ina ferawai xuvul pana mu memai sina rabuna ina fevisan e mu matalava ti la bina. Na Festas a xel na Pol e ri lisanmaane. ²⁴ Na Festas a kuus, "King Agripa e nami xapiak aava mi waan xuvul pamaam, mi xalum a mataa aanabe'. A mu rabuna Juda xapiak ri savat la noga

sena, nabe' pe Sesaria e paa Jerusalem e ri xukulai faagut o i taa pife to fulaa. ²⁵ Taasaxa, ne pife texaas sen' ta mo mosaat nane fo vile talo ri taa punuxe. Nane vubuk o i taa tigina la bina ina tiisan si Sisaa e voxo ne taa fenge xe sina. ²⁶ Ne taa xalei a lagasai xe si Sisaa sena taasaxa ne pife texaas sena so ta mo ne taa xaleie. E voxo ne lisanmaane talo mi taa xalume e nano King Agripa, no taa xuus fatexaasau pana so ta mo ne taa xaleie pana. ²⁷ A pife roxo ne taa feng a mataa xe si Sisaa e piau ta mo sena.

26

¹ Na Agripa a xuus na Pol, "Lavaxa, no ferawai saa." Na Pol a talangai xe siri e a ferawai malaan: ²⁻³ "King Agripa, a mu Juda ri tisuiiau pana maana mo xaves taasaxa nano, no texaas fatak sena mu vilaana e mu fegagelaian sina mu Juda. E voxo a roxo ne taxa tigina la noma xena gel pana ferawaian siak. Ne fin nano o no taa nai fananap e langaiau.

⁴ "A mu Juda ri texaas sega ti lana yaan ne lak modak fefexaxaas tanin e ri texaas o ne fuuna usi vulan a mu fepitaian ina vilaana sina mu Juda. Ne vil malaane la palou ina rabuna siak e pe Jerusalem sait. ⁵ La maana mariaas xaves ri texaas sega e tamo ri vubuxane ri fexaxaas sena kuus xakaavang o nenia, ne usi a vilaana sina mu Ferasi aava ri usi fatak paaliuan a mu vuputkai ina

lotu sina Piran. ⁶ E naboxo ne taxa waan lapaana tisan senaso ne namkai sena saxa aava Piran fo kuus fanai pana xe sina mu bumaam. ⁷ A mu pabung sangafilu pana taragua simaam ri taxa waan bang a kuus fanaian aanabe' layaan ri sisiak fatak xe sina Piran la maana yaan e vung fefexaas a kuus fanaian aave i taa savat. King Agripa, sena lamonan aanabe' a mu Juda ri taxa tisui. ⁸ Senasou mi lamon o a Piran a pife fexaas sena fatato fa'uli a mu mamaat?

⁹ "Lumua nenia vaxa ne lamon tuuna o ne taa faisok faagut xena tisui a isi Yesus ti Nasaret. ¹⁰ E ne vil malaane pe Jerusalem. Pana turoxoian sina mu memai priis ne pis a maana rabuna fatak sina Piran. E ne kuus turoxo pana punuxaan nari. ¹¹ La maana yaan xaves ne falet xe la maana lifu ina faxuvulan xena fakasanam nari. E senaso ne marala temasaat seri ne falet xe la nu bina lasuun paaliu vaxa xena famasak nari."

Na Pol A Kuusan A Vupuxan Sina Xe Si Yesus

¹² "Lana saxa sangasan ne paan xe Damaaskas lapaana turoxoian e gutan sina mu memai priis. ¹³ Faasilak a belo ne taxa sangas la salan e ne xalum a malang ti laa'ui, a lang ina a molava sena ngaas e a fakaliuan nemaam xapiak. ¹⁴ Maam poxo xe lapia e ne langai a ling aava ferawai xe siak lana pok bina Erameik, a kuus, 'Sol,

Sol, xenaso no taxa vil penganou? No famasak nano xa layaan no fevis malaan sena vio fa'ui aava yeis a yuuf fatateaxe.' ¹⁵ E ne fiai, 'Nano Memai, nano nase!?' E a Memai a sui, 'Nenia ve na Yesus aava no taxa vil pengane. ¹⁶ Tamasiak xo e tigma xuluna kaam. Ne savat xe siim e ne noxol nano xena yaamut siak. No taa xuus fatexaas a xasanofuna pana so ta mo no fo xalume tanin e pana so ta mo ne taa faxalit nano pana mui. ¹⁷ Ne taa fakaxup nano sena rabuna siim, mu Juda e sena mu rabuna aava ri pife Juda. Ne taxa feng nano xe siri ¹⁸ xena famatavas a lamonan siri talo ri taa ta'ulan a mu faisok ina suk xena vil a mu faisok ina malang e ri taa taaluugan a gutan si Setan xena falet xe sina Piran. E voxo ne taa lamon tapin a mu vilaana saat siri e ne ta tavai nari pana vepen siri la palou ina mu rabuna aava ri namkai sega.'

Na Pol A Kuusan A Faisok Sina

¹⁹ "E voxo King Agripa, ne pife langai pesalai sena kaaluman siak ti la xunavata. ²⁰ Ne falet xe siri pe Damaaskas e mui xe siri pe Jerusalem e pe lana Judia xapiak e vaxa xe sina mu rabuna aava ri pife Juda e ne kuus fasavat o ri taa tapuk sena saatan siri xe sina Piran e ri taa faxalit tuunei a tapuxan siri pana faisok roxo. ²¹ Sena buk fepitaian aave a mu Juda ri yotau pe

lana saxa nobina ina lifu lotu xena punuxau. ²² Taasaxa Piran fo mo xavangau fefexaxaas tanin e voxo ne tigina nabe' xena xuus fatexaas a mu matalava e mu rabuna palau. Ne taxa ferawai fatak pana maana mo aava mu rabuna ina kuus fatuxai e na Moses sait ri kuus o ri taa savat. ²³ Nari, ri kuus o na Krai i taa maasak e punuxan e i taa to fa'ulaa ti la mamaat e i taa tigina paa-mua la palou ina mu rabuna aava ri to fa'ulaa ti la maatan e voxo nane fexaxaas sena xuus a mu rabuna Juda e mu rabuna aava ri pife Juda pana Lagasai Roxo ina fakaxupaan nari. A lagasai aanabe' malaan sena malang xe siri."

²⁴ La fena ferawaian si Pol na Festas a xukulai, "Nano Pol, no mataa ngong. A texaasan siim a kawaasan nano."

²⁵ Na Pol a suie, "Ne pife ngong, Matalava Festas, ne taxa ferawai tuuna pana masaman. ²⁶ Na King Agripa a texaas sena maana mo aanabe' e ne fexaxaas sena ferawai fatak xe sina. Ne lamon tuuna o nane texaas sena senaso a maana mo aanabe' ri pife savat lana suk. ²⁷ King Agripa, no namkai sena mu rabuna ina kuus fatuxai, bo? Ne texaas o no namkai sena."

²⁸ E mui na Agripa a xuus na Pol, "Lana yaan modak aanabe' no lamon o no taa yuuf a lamonan siak talo ne taa namkai sena, bo?"

²⁹ Na Pol a suie, "Lana yaan modus o modak ne fe-nung xe sina Piran o nano e

nami xapiak aava mi langa-iau tanin, mi taa namkai se Yesus malaan sega, taasaxa ne bai o mi taa pisan."

³⁰ Na King Agripa a tamasiak e nane xuvul pa matalava Festas, na Beniis e saxanofuna aava ri nai pave ³¹ ri ta'ulan a bina. E ri ferawai faxuvul e ri kuus, "A mataa aanabe' pife vil ta saat talo ri taa pise o punuxe."

³² Na Agripa a xuus na Festas, "A mataa aanabe', maam taa muluse taasaxa nane vubuk rao i taa falet xe si Sisaa."

27

Na Pol A Falet Xe Pe Rom Xuluna Xaati

¹ Layaan ri lamon faati o so ta yaan ri taa falet xe pe Itali, ri lisan na Pol xuvul pana saxano vipis xe si Julius, saxa mataa ina fevis lana parabuna ina fevisan aava ri xalie pana Rabuna Ina Fevisan si Sisaa. ² Maam fexawas xuluna xaati aava savat ti pe Adramitium e rao i paan xe la mu bina xaves pe Esia e maam falet. Na Eristukus, saxa Mesidonia ti Tesalonaika, a waan xuvul pamaam.

³ A yaan mui maam ung pe Saidan e na Julius xo, a buk fangaasik na Pol e a turoxo pana o i taa falet xe sina mu fesing sina talo ri taa tavaie pana maana mo nane vubuxane. ⁴ E mui maam xawas fulaa e maam falet. Senaso a reref taxa fiit faagut, maam falet la xasing ina xurunusa Saipras aava piau ta reref. ⁵ Maam falet

fulaa e maam paan liuan na Silisia e Pemfilia e maam savat pe Maira lana provins Lisia. ⁶ Pave saxa xaati ti Aleksandria taxa waan. Layaan na Julius a langai o ri taa paan xe Itali nane faxawas nemaam xuluna. ⁷ La maana yaan xaves maam pife falet fataapus e pana faisok molava maam savat pe Nidas. A reref a fiit votan a salan simaam e voxo maam falet la xasing ina xurunusa Kriit aava piau ta reref e maam paan liuan na Kep Salmone. ⁸ Maam faxa'usi a gun e maam faisok faagut xena savat la bina aava ri xalie pana 'A Soluak ina Luai Roxo' faasilak a bina Lasea.

⁹ Maam fo fataxapin palou xo a maana yaan xaves lana faletan simaam e naboxo a yaan ina xaing molava. A saxa yaan lava sina mu Juda, a Yaan ina Maraan Xapin a Faasaalan siri pana Ria ina Sipsip fo falet xo. E na Pol a fasei nari, ¹⁰ "Mi rabuna, ne texaas o a faletan sitaara i taa lagaf temasaat, a xaati e maana mo lana ri taa kawaasanan e vaxa saxano rabuna ri taa maat." ¹¹ A sensurian a langai sina memai ina xaati e mataa tafuna xaati taasaxa pife langai si Pol. ¹² Senaso a bina ina ungan aave pife roxo xena waan lana la yaan ina xaing molava, ri lamon o ri taa falet fulaa xena savat xe kol Finiks e ri taa ung pave. A bina aave pe Kriit e ri taa taagul pave la mu yaan ina xaing molava.

A Xaing Molava A Savat

¹³ A maalu modak ti pul a tangpat pana fiit e mu rabuna ti xuluna xaati ri lamon o ri taa fasavat xapin a texaasan siri. E voxo ri yuuf falak a anka e ri kaliu faasilak a gun pe Kriit. ¹⁴ Taasaxa faasilak, a reref molava temasaat, saxa aava ri xalie pana "Maatbung" a fiit ti la xurunusa. ¹⁵ A tao fatateak a xaati e ri pife fexaxaas sena fafalein faroxoie. Ri famalui a marapi ina xaati xena usiaana reref. ¹⁶ Layaan maam falet xe pul la xurunusa Koda a reref a pife fiit faagut e pave maam faisok faagut xena pis faagutan a xaleo aava ri yuufe lamina xaati talo i taa pife tugurum. ¹⁷ Ri yuuf falaxe xe xuluna xaati e ri pis fakaliuan a xaati sang pana mu yeis talo i taa pife tugurum. Ri mataut o ri tamaa ung la nonamaat faasilak pe Libia e voxo ri yuuf fadui a anka lava ina xaati talo a reref i taa fafalein nari. ¹⁸ A xaing molava i taxa kawaasan lunajan nemaam e a yaan mui ri tapin fasivi a maana mo aava waan xuluna xaati. ¹⁹ E a yaan lumui lamina, nari mu rabuna ina faisok xuluna xaati ri tapin fasivi a maana mo ina faisok siri xe la laman.

²⁰ La maana yaan xaves a reref taxa lo fiit faagut e maam pife xalum a ngaas o mu vapara. Maam lamon o nemaam xapiak maam taa maat pe la laman. ²¹ Pana maana yaan xaves a mu rabuna faisok aave ri pife fangan e mui na Pol a tigena

la nori e a kuus, “Mi rabuna, a pife roxo o mi langai pesalai sena fefasaian siak e mi ta'ulan na Kriit. Tamo mi fo langaiu a maana mo simi e a xaati sait ri taa waan faroxo. ²² Taasaxa ne faxaar nami talo mi taa tigina faagut e mi muta mataut. Senaso pi ta saxa ti la palou imi i taa maat, a xaati sang mon i taa tugurum. ²³ Lanef la xunavung a Piran aava ne sisiak sina e ne nanguse, a feng a angelo sina xe siak e a xuusau, ²⁴ “Pol, muta mataut. No taa tigina la bina ina tiisan si Sisaa. E a Piran, lana mamaaluxan sina, i taa faxatang faroxoi a mu rabuna aanabe¹ e ri taa waan faroxo.”

²⁵ E voxo tigina fatateak, muta mataut. Ne texaas tuuna o a maana mo aava angelo fo kuusane ri taa savat la matavas senaso a Piran a ferawai tuuna vulai. ²⁶ Taasaxa reref i taa fa'ung netaara xuluna saxa xurunusa.”

A Tuguruman Sina Xaati

²⁷ A mu vung sangafilu saxa pana talafaat fo falet e a xaing taxa xup lunarian a xaati la laman Edriatik. Faasilak la xunavung a mu rabuna ina faisok xuluna xaati ri lamon o maam taxang. ²⁸ E voxo ri fadui a yeis pana faat molava xena texaas sena tuyan sina laman e a fexaxaas sena mita sangafilu talafaat. E mui fadak ri vil fulane e a fexaxaas sena mita sangafilu talatul. ²⁹ Ri mataut o a xaati i tamaa laak xuluna mu faat molava

e voxo ri fadui a anka talafaat ti lamina xaati e ri waan bang a paanenan sina bina. ³⁰ E saxano rabuna ina faisok xuluna xaati ri vubuk o ri taa ta'ulan a xaati e voxo ri fadui a xaleo e ri bit o ri taa fadui a xasa anka lanona xaati. ³¹ Taasaxa na Pol a masam sena vilaana siri e a xuus a sensurian e mu rabuna ina fevisan, “Tamo a mu rabuna ina faisok xuluna xaati aanabe¹ ri pife waan xuluna xaati nami xapiak mi taa pife savat faroxo la xavala.” ³² E voxo a mu rabuna ina fevisan ri xatip tapin a yeis aava pis fatateak a xaleo.

³³ Faasilak la paanen na Pol a faxaar nari talo ri taa fangan e a kuus, “A mu yaan sangafilu saxa pana talafaat fo taxapus xo e mi pife fangan sena matautan simi. ³⁴ Naboxo mi taa fangan xena fagut nami. Pi ta saxa a fui ina i taa malit.” ³⁵ E mui na Pol a siak a saxa nebret e fenung xe sina Piran pana la matari. A viaxe e fangan. ³⁶ Ri fegutai e ri fangan sait. ³⁷ Nemaam mu rabuna 276 maam taxa waan xuluna xaati.

³⁸ Layaan ri fo maasi ri tapin palou a maana kam ina ‘wiit’ la laman talo a xaati i taa pife matafan. ³⁹ A bina xo xidak saa e mu rabuna ina faisok xuluna xaati ri ngalngolan a bina taasaxa ri xalum a soluak pana gun e ri lamon o naak ri taa falak a xaati xe la nogun aave. ⁴⁰ E voxo ri patal tapin a yeis ina mu anka pe la laman e vaxa ri mulus tapin a yeis aava pis fatateak a mu fos. E mui ri

yuuf falak fa'uli a marapi ina reref la ngusuna xaati talo a reref i taa fiit falak a xaati xe la gun. ⁴¹ Taasaxa xaati a pife laak. A ngusuna xaati a pasak fatateak la nonamaat e a xaing a gurum a tena xaati. ⁴² A mu rabuna ina fevisan rao ri punuk a mu vipis talo ri taa pife sinuf. ⁴³ Taasaxa, a sensurian siri a vubuk o na Pol i taa to e a ti votan a punuxaan nari. Nane fasei nari aava ri texaas sena ngaas o ri taa lalaas du lana laman paamua xena ngaas laak xe la gun. ⁴⁴ E mui a xasanofuna ri taa kais usi xuluna wai o xavil ina xaati aava tugurum. E malaanabe' nemaam xapiak maam fe savat faroxo la xavala.

28

¹ Maam fo ung faroxo e maam fetexaas o a xurunusa pave a isina Malta. ² A mu rabuna ti la bina aave ri roxo paaliu. A raafui xo a savat e ri sung a fata talo maam taa maari la tana. ³ Na Pol a siak faxuvul a kui e layaan a timine xuluna fata a tiui neng a savat ti la kui sena lagafan ina fata e a yot fatateak a mana. ⁴ A mu rabuna ti la bina ri xalum a tiui la ma Pol e ri kuus la palou iri, "Naak a mataa aanabe' a mataa ina punuk mataa. Nane sinuf ti la laman taasaxa i taa pife sinuf sena fakasanam aanabe'." ⁵ Taasaxa na Pol a saf tapin a tiui xe lana fata e nane roxo mon. ⁶ Nari, ri waan bang a maatan sina o a sulan sina tana. Taasaxa, mui layaan ri xalum na Pol i taxa roxo mon ri puk a

lamonan siri e ri kuus, "Nane ve a piran."

⁷ Faasilak a nobina aave na Publius, a paamua lava ina xurunusa aave, na Malta, a toxan a xavala. Nane fia tamo maam taa matef pave. E la yaan talatul maam matef e fangan xuvul pana. ⁸ Na tama Publius a mati la ivin sina pana giisan; a tana lalagaf e a xais. Na Pol a laak xe sina e fe fenung e a timin a mana xuluna e a vil faroxoie.

⁹ Lamina vil faroxoiaana a mu rabuna aava ri giis ri maa savat si Pol e nane vil faroxoi nari. ¹⁰ Ri suai semaam pana maana tatavaian e layaan rao maam falet ri tavai nemaam pana maana mo xapiak xena xavang nemaam lana faletan simaam.

¹¹ A fulun talatul maam waan pe Malta e mui maam xawas fulaa xuluna saxa xaati ti Aleksandria aava toxan a xaxaalua ina piran lua la nona, na Kosta e na Poluks. A xaati aanabe' a waan bang pave fefexaas a yaan ina xaing molava fetaxapus. ¹² Maam fe savat pe la saxa bina Sirakuus e maam waan pave a yaan talatul. ¹³ Maam ta'ulan a bina aave e maam falet fulaa e maa fe savat pe la bina Regium. A yaan mui a maalu a savat ti pul e lana yaan taragua maam fe savat la bina Putioli. ¹⁴ Pave, maam tingin a mu rabuna aava ri namkai e ri fin nemaam o maam taa waan xuvul pari pana 'wiik' saxa. E mui maam fe savat pe Rom. ¹⁵ Pe

Rom, a mu rabuna aava ri namkai ri fo langai pana savatan simaam e ri maa fasusui nemaam faasilak la maket si Apius e mu lifu sasaxong talatul. A savatan siri a fagut a lamonan si Pol e a kuus faasiroxo xe sina Piran pari. ¹⁶ Layaan maam fo savat pe Rom ri turoxo o na Pol i taa taagul nane sang mon pana saxa mataa ina fevisan xena kaalum votai sena.

¹⁷ Lamina yaan talatul na Pol a xel faxuvul a mu paa-mua sina mu Juda. Ri savat faxuvul e nane xuus nari, "Mu fetinan, naapalaan ne pife bilai fasaat xe sina mu rabuna sitaara o mu vilaana aava mu butaara ri tavai netaara pana, nari pe Jerusalem ri pis a maak e ri lisanau xe sina mu Rom. ¹⁸ Nari, ri finaau pana fiaian xaves e ri buk mulus tapinau senaso ri texaas o ne pife vil a mo mosaat xena fakasana-mau. ¹⁹ Layaan a mu Juda ri kuus votane ne fia i o ne taa fe savat si Sisaa. Taasaxa ne piau ta mo xena tisui a mu rabuna siak pana. ²⁰ Sena funa mo aanabe' ne xel faxuvul nami xena xuus nami o ri pisau pana 'sein' aanabe' senaso ne namkai sena saxa aava mu Juda ri taxa waan bang fatateaxe."

²¹ E nari, ri suie, "Ri pife lisanmaan a lagasai sema ti Judia e pi ta mataa maa savat ti pave xena xuus fatexaas nemaam pama. ²² Taasaxa maam buk langai pana lamonan siim senaso maam texaas o la mu bina

xapiak a rabuna ri ferawai fasaat sena parabuna aava ri namkai malaanabe'."

²³ Ri lamon pana saxa yaan ina faxuvulan fulaa e layaan a yaan aave a savat, maana rabuna xaves ri maa savat si Pol. Ti la paanen fefexaxaas la vung nane xuus fatexaas nari pana fatataganan sina Piran e a fapiti nari pa Yesus ti lana xakalayan sina rabuna ina kuus fatuxai e a mu vuputkai si Moses.

²⁴ Saxano rabuna ri lamon tuuna pana ferawaian sina taasaxa xasanofuna piau.

²⁵ Ri pagal a lamonan siri e ri ferawai fepatok sena e ri tangpat pana ta'ulane layaan a kuus, "A Vovau Xaradak a ferawai tuuna xe sina mu bumi layaan a ferawai malaan la ngusu Aisaia, saxa mataa ina kuus fatuxai:

²⁶ 'Falet xe sina rabuna aave e xuus nari: mi taa langai vulai taasaxa mi taa pife masam.

Mi taa kaalum vulai e mi taa pife matavas.

²⁷ Senaso a xunus iri a tateak, ri vil votan a tangari e ri famatef a matari.

Tamo a ferawaian aanabe' pife tuuna,

a matari taa kaalum faroxo, a tangari taa langai faroxo e a lamonan siri taa matavas

e ri taa puk a lamonan siri xe siak e ne taa vil faroxoi nari."

²⁸ E na Pol a fataxapin a ferawaian sina malaan, "E voxo ne vubuk rao mi taa texaas o a Piran fo lisan a

lagasai ina fakaaxupan sina
xe sina mu rabuna aava ri
pife Juda e nari, ri taa langai!
²⁹ (Lamina ferawaian aave a
mu Juda ri ta'ulane e ri taxa
fegagelai la palou iri.)

³⁰ Pana mariaas taragua na
Pol a taagul lana lifu aava
nane xa a maraane e maana
rabuna xaves ri maa savat
sina e na Pol a faamamaas
pana. ³¹ Nane ferawai pana
fatataganan sina Piran e a
fepitaa pana Memai Yesus
Krais. Nane ferawai pana
gutan e pi ta mataa a kuus
votane.

Rom A Si Pol Lagasai Xe Sina Mu Rom A Ferawaian Paamua

Na Pol a xalei a lagasai aanabe¹ senaso nane vubuk falet xena xalum a mu rabuna pe Rom aava ri namkai. Nane buk waan xuvul pari pana saxanu yaan e mui i taa falet xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo pe Spein. Lana lagasai aanabe¹ na Pol a kuus famatavas paaliu pana Lagasai Roxo se Krai e sena buk vilaana sina rabuna aava ri fuuna usi na Yesus.

Paamua na Pol a fasisi a mu rabuna pe Rom aava ri namkai e a xuus nari o vulai nane fuuna fenung xe sina Piran pari. E mui nane fasavat a fufuna lamonan ina lagasai malaan: "A mataa aava tiginata fatak la matana Piran i taa taagul vulai pana namkai-ian sena Piran." (1:17) Na Pol a kuus malaan: a rabuna xapiak, naapalaan ri Juda o piau, nari xapiak ri rabuna ina faasaalan. E voxo a Piran i taa muluk nari e i taa siak fa'uli nari. A mataa aava namkai se Yesus Krai, a Piran i taa siak fa'ulie e nane i taa savat fesing sina Piran e fetinan xuvul pa Yesus Krai.

Tamo Piran a siak fa'uli a saxa mataa, lavaxa a toyan sina fo savat fa'ui. A Piran taxa waan xuvul pana e a Vovau ina Piran a bas la xunus ina. E voxo a faasaalan e maatan piau ta gutan fulaa xena paas faduie

e paamuiane. Lana palagaisai 5-8 na Pol a ferawai pana malasuf ina vuputkai sina Piran e pana gutan sina Vovau Xaradak la xunus ina rabuna aava ri namkai se Yesus.

La palagaisai 9-11 na Pol a kuusan fasavat a saxa lagafan sina. Na Pol fatak xa a mataa Juda, nari aava lokavai mupiis a Piran fo siak fati nari xena rabuna fatak sina. Taasaxa mu mata-lava Juda xaves ri ti taalugan na Yesus. A rabuna xaves aava ri pife Juda, ri fo savat fefeng si Yesus taasaxa mu Juda piau. Na Pol a kuus o a fufuna vaxa sina mu Juda. Ri pife xalum taraxali a mo molava aava Piran rao i vile xe siri. Taasaxa na Pol a lamon o muibak a mu rabuna Juda vaxa ri taa laak lana pabung si Yesus.

La fataxapiak ina lagasai na Pol a ferawai pana so ta vilaana a mu rabuna aava ri namkai, ri taa usie. Nane ferawai faaxaves pana vilaana ina vubuxan xasingitaana xasanofuna. Nane ferawai vaxa pana vilaana ina vesan a faisok sina Piran e vilaana ina taagul lapaana mu paamua e vilaana ina xavang a xasanofuna.

A Fasisian

¹ Nenia, na Pol: ne saxa yaasok si Krai Yesus e a Piran a xelau xena savat yaamut sina e fati pataxau xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo sina. ² Lokavai mupiis lana Xakalayan Taap, a Piran a kuus fanai pana Lagasai Roxo se Natuna, la ngusuna

mu rabuna ina kuus fatuxai.
³ Nane ve, lana vipin matatu-
 una sina, a bu Devit aava
 'king' lava sina mu Juda.
⁴ Nane taagul nabe' la xavala
 e a Vovau Xaradak a fax-
 aalit pana gutan o nane ve a
 Natuna Piran layaan a fatatoi
 fa'ulie ti la mamaat: nane ve
 na Yesus Kraiss aava Memai
 sitaara. ⁵ Sena gutan sina e
 lapaana isina, maam saxam
 a xakaavangan xatam e a
 ngavuk ina yaamut xena xel
 patak a mu rabuna aava ri
 pife Juda talo ri taa langai a
 Lagasai Roxo xena usiaan na
 Yesus. ⁶ E nami pe Rom, a
 Piran a xel nami vaxa xena
 waan xuvul pa Yesus Kraiss.

⁷ Lavaxa, nenia, ne taxa
 xalei a lagasai aanabe' xe
 simi mu Rom aava Piran a
 vubuxan xasingit nami e xel
 nami xena rabuna fatak sina.

Ne vubuk rao a Piran
 Tamataara e na Memai Yesus
 Kraiss re taa tavai nami
 pana xakaavangan xatam e
 luaian.

*Na Pol A Vubuk Faagut
 Rao I Taa Fe Xalum A Mu Rom*

⁸ Paamua, ne kuus
 faasiroxo xe sina Piran
 lapaana isi Yesus Kraiss pami
 xapiak senaso ne langai a
 rabuna la mu bina ri taxa
 ferawai pana namkaian
 simi. ⁹ Langaiau, ne sisiak
 lapaana Piran pana gutan
 xapiak siak layaan ne kuu-
 san fasavat a Lagasai Roxo se
 Natuna. E nane xa i taa kuus
 xakaavang o ne fuuna lamon
 vulan nami lana fenungan
 siak. ¹⁰ E la maana yaan
 xapiak, ne nung faagutane

o i taa kas a salan talo ne
 fexaxaas sena savat simi.

¹¹ Ne vubuk marasaxa rao
 taara taa irimai talo ne fex-
 axaas sena tavai nami pana
 saxa tatavai sina Piran xena
 fagut nami e voxo mi taa
 usi fatak a vilaana si Yesus.
¹² A malasuf ina ferawaiian
 siak a malaanabe': taara taa
 fexavongan netaara pana
 usiaana vilaana si Yesus.
 Aang, mi taa faamamaas
 layaan mi kaalum o ne taxa
 usi na Kraiss e nenia vaxa
 ne taa faamamaas layaan
 ne xalum a vilaana simi.
¹³ Taasaxa mu fetinan, ne
 vubuk o mi taa texaas o
 a maana yaan xaves ne
 lamon rao ne taa fe savat
 simi (taasaxa ne tivotanan
 fefexaxaas naboxo) talo
 saxanofuna ri taa xaveak
 namkai e saxanofuna imi, mi
 taa fepalak lana namkaian
 simi. A maana mo malaan-
 abe' fo savat la palou ina
 xasanofuna aava ri pife Juda
 sena faisok siak.

¹⁴ Senaso a Piran fo kas
 a lamonan siak pana Laga-
 sai Roxo aanabe', ne toyan
 a faisok lava naboxo xena
 kuusane xe sina mu rabuna
 xapiak aava ri pife Juda: a
 mu Griik e mu topen sait; a
 mu rabuna pana texaasan e
 nari aava ri piau ta texaasan.
¹⁵ Nabe' a fufuna vubuxanan
 tateak siak xena xuus fatex-
 aas nami pe Rom vaxa pana
 Lagasai Roxo se Yesus.

*A Mataa Taa Tigina Fa-
 tak La Matana Piran Sena
 Namkaian Mon*

¹⁶ Ne pife mangil, ne
 faamamaas paaliu layaan
 ne kuusan fasavat a Lagasai
 Roxo se Kraiss. Senaso a

lagasai aanabe' a toxaan a gutan sina Piran xena fakaxup a mu rabuna aava ri namkai sena. Nemaam mu Juda, maam langai paa-muine e naboxo nami aava mi pife Juda, nami sait, mi fo langaie. ¹⁷ Ne taa ferawai fulaa: lana Lagasai Roxo aanabe' a Piran a faxalit netaara pana malaafaa i taa vil faroxoi a mu rabuna la matana. Lokavai mupiis nane vil malaane e tanin sait a fexaxaas. Vulai nane fakaxup a rabuna senaso ri namkai sena. Taara texaas sena tuunayan ina senaso a mu rabuna ina kuus fatuxai ri fo kala pana lana Xakalayan Taap. Ri kuus, "A mataa aava tigina fatah la matana Piran i taa taagul vulai pana namkaian sena Piran."

A Mu Rabuna Xapiak Ri Vupuno La Matana Piran

¹⁸ Naboxo ne buk xuus nami o a Piran a marala faagut pana mu rabuna. E nane taa fakasanam a mu rabuna aava ri vil vulan a vilaana saat: ri pife suai faagut sena Piran e ri bilai fasaat xe sina xasanofuna. Layaan ri vil a vilaana saat malaan ri taxa tivotan a tuunayan sina Piran talo xasanofuna ri taa pife namkai sena. ¹⁹ A mo roxo layaan a Piran a fakasanam a buk rabuna aava ri bilai malaan. Senaso nane fo famatavas a salan talo ri taa texaas sena. ²⁰ A salan aave a malaanabel': ti lana tangpat layaan a Piran a vesan a maana mo xapiak, a mu

rabuna ri fexaxaas sena texaas sena. E vaxa ri fexaxaas sena masam faroxoi a gutan sina Piran Tuuna aava Waan Vulai. Ri pife xalume taasaxa ri texaas sena maana mo nane fo vesane. E voxo ri taa pife favavof o ri vungut sena. ²¹ Ri taa pife ferawai malaan senaso ri texaas sena Piran. Ri texaas, taasaxa ri pife kuus fati a isina o suai sena malaan se' nane ve a Piran siri. E vaxa ri pife kuus faasiroxo xe sina pana xakaavangan sina, piau! Ri fepalau paaliu pana texaasan siri e a masaman siri fesotuk.

²² Ri lamon o nari, ri rabuna pana texaasan, taasaxa tuuna, ri rabuna lamavaang mon. ²³ Ri pife lotu xe sina Piran aava Waan Vulai e pi mamaat. Piau! Ri lotu si xe sina xaxaalua ina saxa mataa aava i taa maat e xe sina maaradaang ina mu maanu o tiir o tiui aava rabuna ri vesane.

²⁴ E voxo, a Piran a ta'ulan nari talo a vubuxanan saat siri i taa vius nari e ri taa vil a maana mo mosaat xena famangilaana tari. ²⁵ Ri gikiran a tuunayan sina Piran xena namkai sena bitan. Ri naangus e sisiak xe sina maana mo aava Piran Tuuna a vesane taasaxa ri pife naangus a Piran naang. Nane aave a mu rabuna xapiak ri taa nangus vulane. Tuuna Paaliu.

²⁶ Sena mo aapave mon a Piran a ta'ulan nari talo ri taa usi a vubuxanan saat aava waan la xunus iri. Tuuna, a lutefin ri taa ta'ulan a vilaana roxo ina felavaanan

xena fetamaian xolan nari xa. ²⁷ E a mu tomexaan vaxa ri taa vil malaane. Ri ta'ulan a vilaana roxo ina falet xuvul pana tefin e ri fetamaian xolan nari xa. A mu tomexaan ri fetamaian nari xa e ri siak a giisan saat la tari, malaan sena fakasananman ina vilaana saat siri.

²⁸ Nari, ri texaas sena Piran taasaxa ri vungut bit. E voxo a Piran a ta'ulan nari talo ri taa lamon fasaat vulai e ri taa usi a maana vilaana saat. ²⁹ Ri bas paaliu pana maana buk vilaana saat malaan: ri rawet e ri vil fasaat nari; ri tarasui a xasanofuna e ri fepunuxan nari; ri fevis e fegagelai; ri bit nari e ri fuuna lamon pana bilai fasaat xe sina xasano rabuna. Ri ferawai lilimugai e kuusan pengan a mataa. ³⁰ Ri xaiyaasan a Piran e ri sarak sena. Ri fuuna lamon falavai nari xa e ri malalava. Ri fuuna seng fatuaian a vilaana saat e ri langai pesalai sina mu ninari e tamari. ³¹ Ri pi u'usi a mu vilaana roxo. A nasaman siri a maat e a vilaana siri pife tuuna. Ri fuuna kuus fanai pana saxa mo taasaxa ri pi vivile, ri pife faxatang faroxoi a matafeninan siri e ri pife muluk a xasanofuna. ³² Ri texaas sena tiisan roxo sina Piran aava kuus o a mu rabuna aava ri fuuna bilai malaan, ri taa maat. Taasaxa ri taxa lo bilai malaan. E vaxa ri turoxo pana xasanofuna aava ri fuuna usi a maana buk vilaana saat aave.

2

A Piran Taa Tiis Fatak A Mu Rabuna Xapiak

¹ E voxo, nami mu Juda, mi fuuna tiis a vilaana sina xasanofuna, bo? Lavaxa, nase! ta mataa a tiis a xasanofuna i taa pife kuus vof a vilaana sina xa. Senaso layaan mi tiis a xasanofuna e mui mi vil a vilaana saat malaan seri, mi taxa tiis nami xa. ² Layaan a Piran a tiis a mataa aava vil malaane, taara xapiak, taara texaas o a tiisan sina a roxo e fatak, bo? ³ Layaan mi vil a maana buk vilaana saat taasaxa mi fuuna tiis a xasafuna pana, muta lamon o nami xa mi taa sinufan a tiisan sina Piran. ⁴ Naak mi lamon fepaluan a Piran senaso a muluk nami e pife fakasanam fatapusan nami e a nai fananap sena maana vilaana saat simi, bo? Taasaxa Piran fo faxalit nami pana roxoyan aave talo mi taa puk fa'uli nami xa xasena maana vilaana saat simi.

⁵ Taasaxa nami, mi tavanat e mi bai puk fa'uli nami xasena maana vilaana saat simi e naboxo a malaan semi taxa lo vil falavai a fakasanamaan nami xa lana yaan aava Piran i taa vil famatavas a maraleian e tiisan tuuna sina. ⁶ E a Piran i taa sui fexaxaasan a mamareiai ina maana buk vilaana aave xe sina rabuna saxa saxa xapiak. ⁷ A rabuna aava ri fuuna lo bilai faroxo la matana Piran, ri fuuna seng faagutan a tatavaian sina aava isin lava, suaian e a toyan i taa pife taxapus. E a Piran i taa tavai nari xo pana toyan vulai xe vulai. ⁸ E xasanofuna aava ri fuuna vil vulan a maana

mo xena fafaamamaasaana tari mon, ri langai pesalai sena tuunayan sena Piran xena usiaana bitan e a Piran, lana maraleian sina, i taa fakasanam nari. ⁹ A mu rabuna aava ri vivil a maana vilaana saat malaan, a Piran i taa fasavat a matafanan e i taa feruuxan a lamonan siri. I taa vil malaane xe sina mu Juda e nari aava ri pife Juda vaxa. ¹⁰ Taasaxa Piran i taa tavai nari aava ri bilai faroxo pana isin lava, a vepen roxo e a luaian la xunus iri. I taa vil malaane xe sina mu Juda e xe siri aava ri pife Juda vaxa. ¹¹ E voxo a Piran i taa tiis a mu rabuna xapiak. Nari xapiak mon ri fexaxaas la matana.

¹² A maana rabuna aava ri pife Juda, ri piau ta vuputkai aava savat la ngusu Moses. Taasaxa, layaan ri faasaal sena, lunai a Piran a kuus o ri vupuno e i taa kawaasan xapin nari naapalaan ri piau ta vuputkai. E a mu Juda aava ri toxan a vuputkai sina Piran, layaan ri faasaal sena, a Piran i taa kuus o nari vaxa ri vupuno e i taa kawaasan xapin nari senaso ri toxane taasaxa ri pife usi faroxoie. ¹³ E fulaa, a mataa i taa pife tigma fatak la matana Piran tamo i taa langai mon pana vuputkai aave. Taasaxa nane aava langaie e usi vulane, nane mon i taa tigma fatak la matana Piran. ¹⁴ Tuuna, layaan a mu rabuna aava ri piau ta vuputkai, ri vil a maana mo roxo aava waan lana vuputkai, ri faxaalit faroxo o ri texaas sena vilaana roxo

e saat. ¹⁵ A vilaana siri a faxaalit o a maana fefasaijan aava waan lana vuputkai, ri taxa waan la xunus iri. E a nasaman siri a turoxoian a tuunayan ina senaso saxano yaan a baras nari e saxano yaan a gel votai seri. ¹⁶ A mo aanabe' i taa savat la yaan a Piran i taa feng na Yesus Kraiss xena tiis a maana lamonan fufunai sina rabuna. Ne fuuna ferawai pana maana mo xapiak aanabe' layaan ne kuusan fasa- vat a Lagasai Roxo.

*A Mu Juda Ri Malalava
Pana Vuputkai Senaso A Pi-
ran A Tavai Nari Pana*

¹⁷ E nami aava mi xali nami xa pana Juda: mi lamon o mi taa tigma fatak la matana Piran senaso mi toxan a vuputkai sina e mi ferawai malalava o nami mu Juda sang mon, mi rabuna sina Piran, bo? ¹⁸ Mi texaas sena so ta mo a Piran a vubuk rao mi taa vile; mi fo siak a fepitaian ina Xakalayan Taap talo mi taa texaas faroxo xena usi fatak a vilaana roxo, bo? ¹⁹ E voxo, mi lamon o nami, mi malaan sena paa- mua xana mu rabuna aava ri piif e nami, mi malang xena xavang a sangasan sina rabuna aava ri waan lana suk. ²⁰ E mi lamon o mi fexaxaas sena fapiti a mu rabuna vungut e nari aava ri xaveak namkai malaan sena mu Juda. Nami, mi toxan a vuputkai aave e voxo mi lamon o mi texaas faroxo sena maana mo xapiak e a mu fepitaian simi piau ta bitan lana. ²¹ Lavaxa, layaan

mi fapiti a xasanofuna, xenaso mi pife fapiti nami xa? Mi kuus pana 'Muta fenau!' taasaxa nami xa mi fafenau. ²² Mi kuus pana 'Muta femilungai pana vilaana ina tamaian', taasaxa nami xa, mi fuuna vil malaane. Mi ferawai fasaat sena rabuna aava ri lotui a mu piran bit taasaxa nami xa mi fo mo fenou a maana mo ti lana lifu lotu sina mu piran bit aave, bo? ²³ A tuuna, mi ferawai malalava o mi toxi an a vuputkai sina Piran taasaxa layaan mi langai pesalai sena mi famangil a Piran. ²⁴ Lana Xakalayan Taap a kuus, "A mu rabuna aava ri pife Juda ri ferawai fasaat sena Piran Laa'ui xuluna bilaian saat simi mu Juda mon." *Ais 52:5*

A Vilaana Ina Vuputuk Tuuna

²⁵ Lavaxa ne taa ferawai pana vilaana ina vuputuk. Tamo mi langai sena vuputkai, a vilaana ina vuputuk i taa xavang nami. Taasaxa layaan mi langai pesalai sena fefasaian ina vuputkai, a vilaana ina vuputuk xo i taa mo palau mon. ²⁶ Tamo mataa aava pife Juda e piau ta fakalimaan an ina vuputuk sina Piran, a usi fatak a fefasaian ina vuputkai aave, a Piran i taa lalamon sena malaan se' nane fo siak a fakalimaan an aave, bo? ²⁷ Lavaxa, layaan nari aava ri pi ta vuputuk la tari, ri usi fatak a vuputkai aave, ri taxa tiis nami aava mi toxi an a vuputkai pana maana

fefasaian ina taasaxa mi langai pesalai e mi laxawe.

²⁸ Tamo mataa a vuputuk la tana mon, nane pife Juda tuuna, piau, senaso a vilaana ina vuputuk tuuna va pife vilaana xe la tana mon. ²⁹ A mataa aava Juda tuuna va Juda lana xunus ina. E a malaan sena fakalimaan an ina vuputuk a waan la xunus ina. A vuputuxan aanabe' pife savat sena mana mataa o pana usiaana vuputkai, piau, a savat sena faisok sina Vovau sina Piran. E a Piran, pife rabuna, a tavai a mataa aave pana isin lava.

3

A Piran A Tigina Fatateak Vulai

¹ Lavaxa, saxa Juda i tamaa kuus malaan: "Ne fo siak a vuputkai e roxoyan sina Piran taasaxa pife xavangau senaso a waanan siak pife mo roxo sena mu rabuna aava ri pife Juda." O saxa i tamaa kuus, "Ne fo siak a fakalimaan an ina vuputuk taasaxa pife xavangau xena tigina fatak la matana Piran." ² Taasaxa nenia, ne xuus nami o a mu Juda xa a waanan siri a peraroxo paaliu lana maana vilaana xapiak. Paamua, a Piran a turoxoian lisan a ferawai an fatak sina xe siri.

³ Taasaxa, mui a so ta mo a savat? Saxano Juda ri pife namkai e ri pife usi vulan a lagasai sina Piran. Mi lamon o a faasaalan siri taa tubuk a kuus fanaian sina Piran, bo? ⁴ Piau e piau paaliu,

muta lamon malaan. Naak a maana rabuna xapiak ri taa bit taasaxa Piran fuuna kuus tuuna vulai. A Xakalayan Taap a kuus turoxo pana layaan a kuus malaan:

“Piran, layaan no ferawai a maana rabuna ri taa texaas famatavas o a ferawaiian siim a fatak. E layaan ri gel tifi nano, no faxaalit vulai o a tiisan siim a roxo xasingit.” *Yng 51:4*

⁵ Taasaxa saxano Juda ri kuus o a vilaana saat sitaara a faxaalit famatavas o a vilaana sina Piran a roxo xasingit. E taara taa suie malaafaa? (Naboxo ne taxa ferawai pana lamonan sina rabuna mon.) Naak taara taa kuus o a Piran a vil a saat layaan a fakasanam netaara sena maana vilaana saat sitaara, bo? Piau, pife tuuna. ⁶ Tamo a tiisan sina Piran pife fatak, malaafaa i taa tiis faroxoi a mu rabuna xapiak? ⁷ Naak saxa i taa kuus, “Tamo a saatan siak a faxalit famatavas a roxoyan sina Piran e falavai a isin sina xenaso a Piran a xaliu pana mataa saat e fakasana-mau?” ⁸ Tamo ne fo ferawai malaan, a fexaxaas ne kuus o taara taa vil a saat xaves talo a roxoyan molava i taa savat xe sina Piran. A tuuna, saxano rabuna ri taxa bit tifiiau o ne fuuna kuus malaan. A mo roxo o Piran i taa fakasanam nari.

Pi Ta Mataa A Roxo, Nari Xapiak Ri Vupuno

⁹ Lavaxa, taara taa lamon malaafaa? Nemaam mu Juda, maam peraroxo seri aava ri pife Juda, bo? Maam

pewawaan faroxo sena mu rabuna aava ri pife Juda, bo? Piau e piau paaliu! Senaso ne fo faxaalit famatavas xo o a mu Juda e nari aava ri pife Juda, nari xapiak, a saatan a paamuian faagutan nari. ¹⁰ A Xakalayan Taap a kuus malaan:

“Pi ta mataa a roxo, piau paaliu!

¹¹ Pi ta saxa a masam sena vilaana sina Piran.

Pi ta saxa a seng a Piran.

¹² Nari xapiak ri ti taalugan a Piran; nari, ri fe voxoma malaan sena piteta.

Pi ta saxa aava vil a roxoyan, piau paaliu marasaxa.” *Yng 14:1-3*

¹³ “A ling ina ferawaiian saat siri taa punuk a rabuna; a bitan siri taa paamuian patak nari e

a ferawaiian saat siri a malaan sena neng aava kawaasan a rabuna.” *Yng 5:9; 140:3*

¹⁴ “Ri fe maraleiai faagut e lana femaraleiaian siri ri fatutul a saat xe la tana xasano rabuna.” *Yng 10:7*

¹⁵ “Vulai ri famasak o ngaapunuk a mataa.

¹⁶ Ri kawaasan a maana mo e ri fasavat a lagafan; layaan ri ta'ulan a bina a mu rabuna pave, ri taangiis sena saatan ri fo vile. ¹⁷ E ri pife waan xuvul pana rabuna pana luaian.” *Ais 59:7,8*

18 “Ri pife lamon o ri taa
suai faagut sena Pi-
ran.” Yng
36:1

19 Naboxo, taara texaas o
a Piran a tavai nemaam mu
Juda pana maana vuputkai
sina xena paamuian ne-
maam. E voxo pi ta mataa
paaliu a fexaxaas sena kuus
vof a vilaana saat sina la
matana Piran senaso nari
xapiak ri vil a saat e ri taa
tigina kasam layaan a Piran
i taa tiis nari. ²⁰ E voxo
a vubuxanan sina Piran a
matavas, pi ta mataa i taa
tigina fatak la matana sena
usiaana vuputkai sina. Piau,
a vuputkai a faxalit fa'uli
netaara pana saatan sitaara.

*A Salan Xena Tigina Fatak
La Matana Piran A Savat La
Matavas: A Rabuna Ri Taa
Namkai Se Yesus Krai*

²¹ Naboxo, a salan sina Pi-
ran xena vil faroxoi netaara
fo savat xo la matavas e a
vuputkai pife waan lana.
Taasaxa lokavai mupiis a
fepitaian ina vuputkai e
a xakalayan sina maana
rabuna ina kuus fatuxai, ri fo
xuus fatexaas netaara pana.
²² A Piran a fatiginei fatak
a mataa layaan a namkai
se Yesus Krai aava daarum
ina vilaana saat sina. E a vil
malaane xe sina mu rabuna
xapiak aava ri namkai se
Krai. A salan sina Piran
xe sina mu Juda e xe siri
aava ri pife Juda a fexaxaas
mon, ²³ senaso a mu rabuna
xapiak ri fo vil a saat e ri
faasaal sena miridingan ina
Piran. ²⁴ Taasaxa, a Piran a
pisingai pana xakaavangan

xatam sina talo a mu rabuna
aava ri namkai, ri taa tigina
fatak la matana. Ri taa
pife vupuno senaso na Krai
Yesus a maat xena daarum
ina maana vilaana saat siri.
²⁵ A Piran a fanei na Yesus
la palou itaara malaan sena
falfaal xena fadaarumaan
netaara aava taara namkai
sena ria ina. Nane vil
malaane xena faxaalit o a
tiisan sina a tiisan fatak;
nane pife lamon fepaluan
a vilaana saat sina rabuna.
²⁶ Nane vil malaane xena
faxaalit o a tiisan sina tanin
a fatak sait e voxo nane ve a
Piran ina Tiisan Fatak aava
fatiginei fatak a mu rabuna
aava ri namkai se Yesus.

²⁷ Lavaxa, taara taa fer-
awai malalava panaso? Piau
ta mo senaso a vilaana sina
Piran fo tubuxe. A so ta
vilaana fo tubuxe? A vilaana
ina usiaana vuputkai, bo?
Piau, piau paaliu. Taasaxa,
a vilaana ina namkaian.
²⁸ Lavaxa, taara kuus
malaanabe': a mataa a tigina
fatak la matana Piran senaso
a namkai se Yesus e pife
sena usiaana vuputkai. ²⁹ Mi
lamon o a Piran ve a Piran
sina mu Juda mon, bo? Piau,
nane ve a Piran sina mu
rabuna aava ri pife Juda
vaxa. ³⁰ Taara texaas o a
toxaan a Piran saxa mon. E
nane taa fatiginei fatak nari
aava ri vuputuk la matana
senaso ri namkai e a mu
rabuna aava ri pife vuputuk
vaxa senaso ri namkai.
³¹ Lavaxa, naak taara taxa
fepaluan a vuputkai senaso
taara tigina fatak la matana
Piran sena namkaian, bo?
Piau, muta lamon malaan.
Senaso layaan taara namkai

se Yesus, lana yaan fatak aave mon taara fexaxaas sena usi a vuputkai sina.

4

A Ro Matalava Sina Mu Juda, Na Abraham Nare Devit, Re Namkai O A Piran Taa Fatiginei Fatak Nare

¹ Senaso a Piran fo vil a maana mo aapave, taara mu Juda taara taa ferawai malaafaa pa Abraham aava butaara lava? A so ta mo a savat lana waanan sina? ² Tamo a tuuna o na Abraham a tigina fatak la matana Piran sena maana mo nane fo vile, naak na Abraham a toxan a mo xena ferawai falalava pana, bo? Taasaxa, piau, pife roxo i taa ferawai falalava pana faisok sina la matana Piran. ³ A Xakalayan Taap a kuus o na Abraham a namkai sena Piran. E voxo sena namkaian aave mon a Piran a xalie pana mataa fatak.

⁴ A mataa aava faisok xena siak a mamareiai ina faisok sina nane pife lamon pana mamareiai aave malaan sena tatavai senaso nane faisok faagut xena siaxaana. ⁵ A mataa aava Piran xa a xalie pana mataa fatak, nane pife faisok soxote. Taasaxa, a lisan tuunei nane xa xe sina Piran aava fatiginei fatak a mataa saat la matana sena namkaian sina. ⁶ E lokavai mupiis, na Devit aava 'king' lava sina mu Juda, a ferawai pana faamamaasan sina mataa aava Piran a xalie pana mataa fatak senaso a namkai e pife sena faisok

aava nane vesane. Nane ferawai malaan:

⁷ "Nari aava Piran a lamon tapin a vilaana saat siri e a xafut xapin a faasaalan siri, ri taa faamamaas. ⁸ E nari aava Piran pife kat fulan a vilaana saat siri, ri taa faamamaas." *Yng 32:1,2*

⁹ Lavaxa, a faamamaasan aava na Devit taxa ferawai pana, a mo sina mu rabuna aava ri toxan a fakalimaanana ina vuputuk, bo? Piau, a mo xana mu rabuna aava ri pife vuputuk sait. Taara fo kuus xo o na Abraham a namkai sena Piran e voxo a Piran a xalie pana mataa fatak. ¹⁰ Lamon faroxo! Laso ta yaan tuuna a Piran a kuus o na Abraham ve a mataa fatak? A ferawai malaan lamina yaan ina vuputuk o paamuina? Pife lamina, lu paamu falak. ¹¹ E mui a Piran xa a tavaie pana fakalimaanana ina vuputuk xena faxaalit o nane fo xali na Abraham pana mataa fatak sena namkaian sina mon e pife sena vuputuxan. E voxo na Abraham xo a tamana mu rabuna xapiak aava ri namkai sena Piran taasaxa ri pife vuputuk talo a Piran i taa xali nari vaxa pana rabuna fatak. ¹² E nane va tamana mu rabuna aava ri vuputuk vaxa. Nane pife tamari senaso ri vuputuk taasaxa senaso ri lisan tuunei nari xa xe sina Piran malaan se tamataara na Abraham fo vile paamuina putuxaana.

¹³ Lavaxa, lumua, a Piran

fo kuus fanai xe si Abraham e a mu yaya sina o lumui nane taa mataa tafuna maana mo xapiak. A pife kuus fanai pana senaso na Abraham a usi fatak a mu vuputkai, piau. Nane kuus fanai pana senaso na Abraham a namkai. ¹⁴ Senaso, tamo a kuus fanaian sina Piran a falet xe siri aava ri usi a vuputkai, a namkaian sitaara e kuus fanaian sina Piran re taa mo palau ¹⁵ senaso a vuputkai a lisanmaan a maraleian sina Piran. Tamo piau ta vuputkai, lavaxa a rabuna ri pife faasaal.

¹⁶ E voxo, a kuus fanaian aapave a savat sena namkaian. A pife savat sena faisok sina mataa taasaxa sena xakaavangan xatam sina Piran talo i taa savat sina mu yaya xapiak si Abraham xe mui: nari aava ri waan lapaana vuputkai xuvul pari aava ri namkai malaan se Abraham. Nane va tamataara xapiak. ¹⁷ Senaso a Xakalayan Taap a kuus, "Ne fo fakalimaan nano xena tamana mu rabuna xaves." *Tpt 17:5*

E voxo na Abraham va tamataara la matana Piran aava nane namkai sena; a Piran aava fatatoi fa'uli a mu mamaat e kuus pana mo, paamuina savatan ina, malaan sena fo savat xo.

¹⁸ Naapalaan a kaalum malaan sena kuus fanaian sina Piran pife fexaxaas sena savat la matavas, na Abraham taxa lo namkai lunai sena. E voxo nane fesavat "Tamana rabuna xaves", malaan sena Piran

xa fo xuuse pana lumua. Senaso a Piran fo xuuse o "A xakatan ina mu yaya siim xe mui taa malaan sena mu vapara; ri taa xaves paaliu."

¹⁹ Lavaxa, nane texaas o nane pife fexaxaas sena fasavataan ta lak senaso a mariaas sina a fexaxaas 100 e piau ta gutan. E na Sera aava tefin sina, a tefin mala e pife fexaxaas sena luxaan ta lak. ²⁰ Taasaxa, a namkaian sina taxa lo waan fatateak lunai. Nane pife ta'ulan a namkaian sina e pife lamon maranga sena kuus fanaian sina Piran. A namkaian sina a fagute e nane kuus fati a isina Piran. ²¹ E lana xunus ina nane texaas tuuna o a Piran a toxan a gutan xena fasavat famatavasaana kuus fanaian sina. ²² E sena namkaian aanabe' a Piran a xalie pana mataa fatak. ²³ E vaxa a mu vapaling aanabe' "A Piran a xalie", ri pife waan lana Xakalayan Taap xena kuus fatiaana isi Abraham, piau. ²⁴ Ri waan xena xavang netaara aava Piran taa xali netaara pana rabuna fatak; netaara aava taara namkai o a Piran a fatatoi fa'uli na Yesus, a Memai sitaara, ti la mamaat. ²⁵ E a turoxoian lisan na Yesus xe siri talo ri taa punuxe xena maat sui a maana saatan sitaara e mui a fatatoi fa'ulie xena fatiginei fatak netaara la matana.

5

Taara Tigina Fatak La Matana Piran Pana Luaian E Faamamaasan

¹ E voxo senaso a Piran fo fatiginei fatak netaara la

matana sena namkaian, na Memai Yesus Krai's sitaara a fadaarum netaara xuvul pana Piran. ² E sena namkaian aave nane lisanmaan netaara xe lana xakaavangan xatam sina Piran aava taara waan lapaana naboxo. E taara ferawai faamamaas senaso taara lamon fanei a waanan sitaara xuvul pana Piran lana miridingan sina. ³ Taasaxa pife mo aanabe' sang mon, taara faamamaas vaxa pana maana maasaxan aava savat xulutaara. Senaso taara texaas o a maana maasaxan aave ri taxa fapiti netaara xena waan fananap lapaana xakaavangan sina Piran. ⁴ E mui, a vilaana ina waan fananapan aanabe' i taa fasavat a maana vilaana roxo la toyan sitaara. E layaan taara bilai fatak pana maana vilaana roxo, taara taa waan bang fatateak a miridingan sina Piran. ⁵ E sena waan bangan aanabe' taara pife kanamsaat. Senasou? Senaso a Piran fo tavai netaara pana Vovau Xaradak xena waan la xunus itaara. E nane xa a faxalit netaara pana vubuxan xasingitan sina Piran xe sitaara.

⁶ La noyaan fatak sina, layaan taara pi ta gutan, na Krai's a maat pataara mu rabuna saat. ⁷ E voxo, lamon pana vubuxan xasingitan sina Piran malaanabe': piau ta mataa i taa maat pana saxa aava usi fatak a vuputkai. Taasaxa naak a mataa i tamaa maat pana saxa mataa fatak ina xakaavang. ⁸ Taasaxa Piran

xo a faxalit netaara pana vubuxan xasingitan sina malaan: layaan taara taxa waan lunai lana vilaana saat sitaara na Krai's a maat xena fakaxup netaara.

⁹ Senaso a Piran a fatiginei fatak netaara sena ria i Yesus, taara texaas tuuna o nane taa fakaxup netaara sena maraleian e fakasana-man fataxapiak sina Piran. ¹⁰ Langaiau, layaan taara taxa xaiyaas sina Piran lunai, nane fadaarum netaara xuvul pana xa sena maatan si Natuna. E naboxo senaso taara tigna fatak la matana, taara texaas o i taa fakaxup netaara senaso na Yesus taxa to pataara. ¹¹ A maana mo aanabe' a tuuna e taara faamamaas vaxa senaso lapaana Memai sitaara, na Yesus Krai's, taara waan la xuvulaian xuvul pana Piran.

Maatan Aava Savat Se Aadam E Toyan Tuuna Aava Savat Se Krai's

¹² Lavaxa, senaso a bu-taara lava, na Aadam, a langai pesalai sena Piran, a vilaana saat maa savat la xavala e a maatan xuvul pana. E malaanabe' a maatan a savat sina mu rabuna xapiak senaso nari xapiak ri fo faasaal. ¹³ A tuuna, a mu rabuna ri vivil a saat paamuina yaan a Piran a tavai na Moses pana vuputkai sina. Taasaxa Piran pife fakasanam nari senaso a pife tavai nari pana mu vuputkai lunai. ¹⁴ Taasaxa ti la yaan na Aadam a faasaal fefexaxaas a yaan a Piran a tavai na Moses pana mu

vuputkai sina, a mu rabuna xapiak, ri nasam a maatan, naapalaan ri pife langai pesalai sena vuputkai sina Piran malaan se Adam aava malaan sena xaxaalua ina Saxa aava i taa savat.

¹⁵ Taasaxa, a tatavaian aava fakaxupan, pife malaan sena faasaalan aave. Senaso tamo a mu rabuna xapiak ri maat sena faasaalan si Adam, lamon pana so ta mo a tiu fasoliuan xuluna rabuna xapiak sena xakaavangan xatam sina Piran e a tatavaian aava savat se Yesus Krai. ¹⁶ Saxa mo fulaa, a tatavaian sina Piran pife malaan sena mo aava savat sena faasaalan sina mataa aave: lamina faasaalan sina saxa mataa a tiisan a savat e a lisanmaan a maatan, taasaxa lamina maana faasaalan xaves, a tatavaian aave a savat e a Piran a fatiginei fatak netaara la matana. ¹⁷ Tamo a faasaalan sina saxa mataa, na Adam, a kas a salan talo maatan i taa paamuian a toyan sina mu rabuna xapiak, lamon pana so ta mo i taa savat siri aava ri talangai xe si Yesus Krai xena siak a xakaavangan xatam sina Piran aava fatiginei fatak nari. A mu vilaana fatak xo ri taa paamuian nari.

¹⁸ Lavaxa, a tiisan sena faasaalan saxa mon a kuus o mu rabuna xapiak ri vupuno e ri taa maat e a vilaana fatak saxa mon a fatiginei fatak a rabuna e tavai nari pana toyan tuuna. ¹⁹ Senaso layaan na Adam a langai pesalai sena Piran, a

mu rabuna xapiak ri savat rabuna fafaasaal. E vaxa layaan a mataa saxa, na Krai, a langai a Piran, a mu rabuna xaves ri savat rabuna fatak la matana Piran.

²⁰ A Piran a tavai a mu rabuna pana vuputkai sina senaso nane vubuk rao ri taa texaas sena vilaana saat aava ri fuuna lo vile. Taasaxa layaan a mu vilaana saat sina rabuna ri femolava, a xakaavangan xatam sina Piran a pemamolava seri. ²¹ E malaan sena mu faasaalan ri paamuian a rabuna xe lana maatan, a xakaavangan xatam sina Piran a paamuian a mu rabuna fatak xe lana toyan vulai aava savat se Yesus Krai, a Memai sitaara.

6

Taara Taa Bilai Xena Fananam A Piran Malaafaa?

¹ Lavaxa, taara taa ferawai panaso? Naak taara taa lo vil a saat talo a xakaavangan xatam sina Piran tafe molava paaliu, bo? Piau, piau paaliu.

² Paamua netaara aava taara namkai, taara waan lapaana gutan ina mu vilaana saat. Taasaxa, naboxo taara fo maat sena vilaana saat sitaara. E voxo taara fexaxaas sena vil a saat fulaa malaafaa? ³ Tuuna, naak mi fo mamaaluf o netaara aava taara fo fasufan xena tigna xuvul pa Krai Yesus, taara fo maat xuvul pana, bo? ⁴ Taara fo xaafanan xuvul pa Krai layaan taara fasufan e vaxa taara fo faadoxotanan xuvul pana lana maatan sait. E a Piran aava na Tamataara a

faxalit a miridingan molava sina layaan a fatatoi fa'uli na Krai ti la mamaat e nane vubuk o taara taa taagul pana toyan fa'ui sait.

⁵ Senaso taara fo faadoxotanan xuvul pana lana maatan sina, taara taa tamana faadoxotanan xuvul pana lana to fa'ulaian sina ti la mamaat vaxa. ⁶ Taara texaas o a mu vilaana e lamonan sitaara ti lumua ri fo maat xuluna bolo xuvul pa Krai e voxo a mu vilaana saat sitaara ri fo taxapus xo. E naboxo a gutan ina vilaana saat i taa pife fayaasok fulan netaara. ⁷ Lavaxa, taara fo mulus tapinan sena gutan ina saatan senaso nase' ta mataa fo maat sena saatan, a gutan ina saatan i taa pife paamuian fulane.

⁸ E fulaa, tamo taara fo maat xuvul pa Krai, taara namkai vaxa o taara taa to xuvul pana. ⁹ Senaso na Krai fo to fa'ulaa ti la maatan nane pife fexaxaas sena maat fulaa. A tuuna, a maatan piau ta gutan xena tao fatateak fulane. ¹⁰ Aang, lana maatan sina a mu vilaana saat xapiak sitaara ri loxotan xuluna e piau ta tatavai fulaa a fexaxaas sena xavangaan netaara. Nane, lana maatan sina xuluna bolo, a kawaasan xapin a gutan ina vilaana saat aava waan xuluna mu rabuna xapiak. Taasaxa lana toyan aava nane taagul lana naboxo, a taagul xena fafaamamaas a Piran sang mon.

¹¹ Lamon fa'uli a maana mo aanabe' e mi taa texaas

o nami xa mi fo maat sena vilaana saat. Taasaxa mi taxa to sena Piran lana xuvulaian simi xuvul pa Krai Yesus. ¹² E voxo muta turoxoian a mu vilaana saat xena paamuian a vipin simi ti la xavala talo mi taa usi a vubuxanan saat sina. ¹³ Muta tatavai pana vipin simi xena vil a mo mosaat malaan se' mi sisiak sina saatan. Lamon fa'ulaa o lumua mi maat taasaxa naboxo mi toxan a toyan fa'ui. E voxo tavai a Piran pami xa malaan seri aava siak fa'ulian nari ti la maatan xena to fa'ulaa e sisiak xe sina Piran pana vipin simi xena vil a maana vilaana fatak. ¹⁴ A vubuxanan saat taa pife paamuian nami senaso naboxo mi pife waan lapaana gutan ina vuputkai, taasaxa mi waan lapaana xakaavangan xatam sina Piran.

A Piran A Mulus Tapin Netaara Sena Gutan Ina Saatan

¹⁵ Lavaxa, taara waan lapaana xakaavangan xatam sina Piran. Naak saxanofuna ri tamaa kuus o senaso taara pife waan lapaana vuputkai taara fexaxaas sena vil a saat naboxo, bo? Piau, piau paaliu. ¹⁶ A tuuna, mi texaas o layaan mi lamon faati o mi taa yaasok sina saxa mataa, nane xo i taa xuus nami pana so ta mo mi taa vile e mi taa langaie, bo? Tamo mi lamon faati o mi taa yaasok sina saatan mi taa waan patak vulai sena Piran e mi taa maat. E tamo mi lamon faati o mi taa yaasok

sina Piran mi taa tiginā fakatak la matana. ¹⁷ Taasaxa, maam kuus faasiroxo xe sina Piran senaso lumua mi sisiak sina vubuxanan saat taasaxa naboxo mi taxa usi fatak a fepitaian aava mi fo langaie. ¹⁸ E naboxo mi pife yaa-sok sina saatan xo, piaui, mi toxaan a mataa tafumi fa'ui e mi fo savat yaasok sina vilaana fatak.

¹⁹ Ne taxa ferawai pana xaxaalua aava mi masame senaso tamo ne pife vil malaane mi taa pife texaas sena Ferawaian sina Piran. A malaanabe': lumua mi fuuna lisan a tami malaan sena yaasok, xena femilungai pana vilaana ina tamaian o xena langai pesalai sena maana vuputkai sina Piran. Taasaxa naboxo, tavai a piran pami xa xena yaasok lapaana mu vilaana fatak aava fasavat a toyan xaradak. ²⁰ Lumua, layaan a vilaana saat a xus nami, mi pife lamon pana so ta mo a roxo xena vile. ²¹ E voxo, lana yaan aave a so ta buk malangiis a savat sena maana vilaana saat aava famangil nami naboxo? A maana vilaana aave ri fasavat a maatan sang mon. ²² Taasaxa naboxo, a Piran fo mulus nami sena gutan ina vilaana saat. Nane xa a mataa tafumi e a malangiis ina ve a toyan xaradak aava fasavat a toyan vulai xe vulai. ²³ Senaso a mamareiai ina vilaana saat ve a maatan, taasaxa tatavaian sina Piran xe siri aava ri waan la xuvulaian xuvul pa Yesus Kraiis ve a toyan i taxa waan

vulai xe vulai.

7

¹ Lavaxa, ne taxa ferawai xe simi mu fetinan aava mi texaas sena vuputkai. Mi texaas o a vuputkai a toxaan a tateaxan xena paamuian a mataa layaan i taxa taagul la xavala mon, bo? ² Mi texaas sena vuputkai ina tamaian sitaara e voxo langai pana ferawaian paap aanabe'. Layaan a tefin a tamai, a vuputkai ina tamaian a pise xe si lavana la maana yaan xapiak layaan i taxa waan la xavala. Taasaxa, layaan na lavana a maat, a vuputkai ina tamaian a muluse se lavana. ³ E voxo layaan na lavana taxa to lunai, tamo a tefin aave i taa ta'ulane xena tamai sina xasa tomexaan, ri taa xalie pana tefin saat. Taasaxa, tamo na lavana fo maat, nane pife waan lapaana vuputkai ina tamaian fulaa. E ri taa pife xalie pana tefin saat tamo i taa tamai fulaa.

⁴ E voxo mu fetinan siak, a vuputkai pife paamuian nami naboxo senaso mi maat layaan a Piran a fadoxot nami xuvul pa Kraiis lana maatan sina. E voxo naboxo mi fexaxaas sena waan lapaana mataa tafumi fa'ui e nane ve na Kraiis. Nane a saxa aava Piran a fatatoi fa'ulie ti la maatan. E naboxo taara fexaxaas sena fasavat a maana vilaana xaradak aava malaan sena xalana wai, xe sina Piran. ⁵ Senaso paamuina yaan taara namkai, a vilaana saat a xus netaara xena vil a

saat. E a mu vubuxanan saat aave ri savat sena vuputkai e ri yuuf netaara xe lana vilaana saat aava malangiis ina ve a maatan. ⁶ Taasaxa naboxo, senaso taara fo maat xuvul pa Kraiss, a vuputkai aava pis netaara paamua, i taa pife paamuian netaara fulaa e naboxo taara sisiak lapaana vilaana fa'ui sina Vovau Xaradak e pife lapaana vuputkai ti kavai.

Taara Vibis Sena Vilaana Saat

⁷ Lavaxa, taara taa susuaa malaafaa? A vuputkai a mo mosaat senaso a fasavat a vubuxanan saat la taak, bo? Piau, piau paaliu. Taasaxa paamuina yaan a Piran a tavai netaara pana mu vuputkai ne ngalngolan a vilaana saat e ne pife tarasui a mo sina xasa mataa. Taasaxa layaan a Piran a kuus, 'Muta tarasui a mo sina xasa mataa', mui ne tarasui vulan a maana mo xaves. ⁸ A malaanabe': layaan a saxa vuputkai a savat, a vilaana ina faasaalan a xus faagutanau xena tarasui a maana mo xaves. Senaso tamo piau ta vuputkai xena kuus votan a saxa vilaana, a vubuxanan saat sina mataa pife fexaxaas sena paamuiane. ⁹ Paamua, layaan ne pife masam faroxo pana vuputkai sina Piran, ne lamon o ne tigma faroxo la matana. Taasaxa, layaan a vuputkai aave a savat la matavas, ne texaas o ne fo faasaal sena vuputkai sina Piran e ne maat. ¹⁰ E mui ne texaas o a vuputkai

aava Piran a tavaiau pana xena lisanmaan a toyan, a lisan tuunei a maatan. ¹¹ A malaanabe': paamua ne lamon o ne fexaxaas sena usi fatak a vuputkai sina Piran. Taasaxa vilaana ina faasaalan a bit xena fangongau e ne savat vupuno. E voxo a vuputkai aave a fasavat a maatan aava tivotanau sena Piran. ¹² E voxo, a mu vuputkai ri xaradak. E a mu fefasaian ina ri xaradak e fatak e ri xavang netaara.

¹³ Lavaxa, saxa i tamaa kuus o a mo aava roxo a fasavat a maatan la toyan siak, bo? Ne taa suie pana, piau, ne pi faferawai malaan. Taasaxa, a maana vubuxanan saat siak ri fasavat a maatan la vipin siak xena faxaalit o a vilaana saat ve a saat tuuna. E layaan ne langai pesalai sena mo roxo aave ne texaas o a maana vilaana saat siak ri saat paaliu.

¹⁴ Taara texaas o a Vovau Xaradak sina Piran a tavai netaara pana vuputkai e a vuputkai aave a roxo marasaxa. Taasaxa nenia, ne mataa ti la xavala mon pana mu vubuxanan saat e ri fakalimaanau pana yaa-sok sina vilaana saat. ¹⁵ Ne pife masam sena so ta mo ne fuuna vile. A malaanabe', a so ta mo ne vubuk vile, a mo aave ne pi vivile. Taasaxa ne fuuna vil a mo aava ne bai paaliu o ne taa vile. ¹⁶ E tamo ne vil a maana mo aava ne bai vile, ne turoxo o a vuputkai a roxo senaso a xusaui pana so ta mo roxo ne taa vile. ¹⁷ E

voxo, a malaanabe': nenia fatak, la xunus iga, ne pife fasavat a vilaana saat aave, piau, a saatan aava waan la vipin siak a vile. ¹⁸ Ne texaas o piau ta mo roxo a waan la toyan siak, la vipin siak. Senaso ne vubuk rao ne taa vil a mo roxo taasaxa ne pi ta gutan xena fasavataana. ¹⁹ Aang, ne vubuk rao ne taa vil a mo roxo taasaxa ne pife vile. E fulaa, a maana mo mosaat aava ne bai vile, a mo aave ne fuuna lo vile. ²⁰ E voxo, tamo ne bai vil a maana mo taasaxa ne vile, ne kuus o nenia fatak ne pife fasavat a vilaana saat aave. Piau, a saatan aava waan la vipin siak a vile.

²¹ Lavaxa, a fufuna vilaana aanabe' taxa faisok: layaan ne buk vil a mo roxo ne fuuna fasavat a mo mosaat. ²² Lana xunus iga ne lamon faamamaas pana vuputkai sina Piran; ²³ taasaxa ne texaas o a xasa fufuna taxa faisok la vipin siak e taxa kawaasan a vubuxanan siak xena usi a vuputkai sina Piran e voxo ne malaan sena mataa vipis xe sina vubuxanan saat ina vipin siak. ²⁴ Nenia, ne mimilisaat temasaat. Nase' taa fakax-upau sena maatan? ²⁵ Ne kuus faasiroxo xe sina Piran senaso na Yesus Kraiss aava Memai sitaara, nane xa i taa xavang netaara.

E voxo nenia, la xunus iga, ne yaasok sina vuputkai sina Piran taasaxa lana vipin siak ne yaasok sina vuputkai aava fasavat a vilaana saat.

8

A Piran A Feng A Vovau Xaradak Sina Xena Mulus A Mu Rabuna Xasena Gutan Ina Vilaana Saat Siri

¹ E voxo, a Piran a kuus o nari aava ri waan la xuvulaian xuvul pa Kraiss Yesus naboxo, ri pife vupuno la matana, ² senaso lana xuvulaian xuvul pa Kraiss Yesus a Vovau ina Toyan Tuuna a mulus tapin netaara sena vuputkai aava fasavat a vilaana saat e a maatan. ³ Ne taxa xuus nami o a vuputkai pife fexaxaas sena pis votan a vilaana saat sitaara senaso a vubuxanan sina vipin sitaara a famarurupaxe. Taasaxa, a Piran xa a xavang netaara layaan nane feng a Natuna aava piau ta lalosaat, xe lapi la xavala. E nane xa maa savat matatuuna. E layaan a maat xataara, a Piran a timin a fakasanaman ina mu vilaana saat sitaara xe xuluna talo i taa fakaxup netaara sena vilaana saat sitaara. ⁴ E naboxo taara taxa waan la matavas talo taara fexaxaas sena usi faroxoi a vuputkai sina Piran. Taara bilai malaan layaan a tataara pife masaga pana vubuxanan saat taasaxa taara lamon faati o taara taa usi a vubuxanan roxo sina Vovau Xaradak.

⁵ Nari aava ri taagul lapaana vubuxanan saat siri, ri fuuna lamon pana so ta mo a vipin siri a vubuxane. Taasaxa, nari aava ri taagul lapaana vubuxanan sina Vovau Xaradak, ri fuuna lamon pana so ta mo a Vovau a vubuxane. ⁶ A lamonan sina

mataa fafaasaal a fasavat a maatan. Taasaxa layaan a Vovau Xaradak a paamuian a lamonan sina mataa i taa fasavat a toyan e luaian la xunus ina. ⁷ A lamonan sina mataa fafaasaal a baian a Piran. A pife turoxo o i taa waan lapaana vuputkai sina Piran e tuuna, pife fexaxaas sena. ⁸ Nari aava ri waan lapaana gutan ina vubuxanan saat, ri pife fexaxaas sena fananam a Piran.

⁹ Taasaxa nami xa, mi pife waan lapaana gutan ina vubuxanan saat, piau, mi waan lapaana vubuxanan ina Vovau Xaradak tamo a Vovau Xaradak sina Piran a waan la xunus imi. E tamo a mataa piau ta Vovau si Krai, nane pife mataa si Krai. ¹⁰ Taasaxa tamo a Vovau si Krai a waan la xunus imi, a vipin simi a maat sena vilaana saat taasaxa vovau imi taxa to senaso a Piran xa a fatiginei fatak nami la matana. ¹¹ E tamo a Vovau sina Piran aava fatatoi fa'uli na Yesus ti la maatan, a waan la xunus imi, a Piran naang i taa tamana fatatoi fa'uli a vipin simi vaxa, sena gutan ina Vovau sina aava waan la xunus imi.

¹² Lavaxa mu fetinan, a mu vubuxanan saat ri pi ta gutan xena paamuian netaara e voxo taara taa pife turoxo pana usiaan nari naboxo. ¹³ Senaso tamo mi usi a mu vubuxanan saat ti la vipin simi, mi taa maat. Taasaxa, tamo a Vovau sina Piran a paamuian nami talo mi taa punuk a mu vilaana saat ti la vipin simi, mi taa to vulai xuvul pana Piran.

¹⁴ Senaso layaan a Vovau sina Piran a paamuian a rabuna, nari ve ri mu rafulak sina. ¹⁵ A Piran pife tavai nami pan' ta vovau xena fayaasok fulan nami lapaana matautan, piau. Nane tavai nami pana Vovau Xaradak sina xena fakalimaan nami o mi mu rafulak sina. E voxo, senaso a Vovau Xaradak a waan la xunus itaara, layaan taara fenung xe sina Piran, taara xalie pana "Papa o Tamaang." ¹⁶ A vovau sitaara xuvul pana Vovau Xaradak, nare xapiak re xuus netaara o taara ve mu rafulak sina Piran. ¹⁷ E voxo senaso taara mu rafulak sina xuvul pa Krai, taara taa siak a nefafanaian sina xataara malaan se Krai; tuuna, senaso taara tigma xuvul pa Krai lana maasaxan sina, taara taa tigma xuvul pana lana miridingan sina vaxa.

A Maana Roxoyan Aava Piran A Toxane Xataara

¹⁸ E voxo, layaan ne lamon pana miridingan aave e maana roxoyan aava Piran taa tavai netaara pana mui, ne pife mamaxus temasaat pana maana maasaxan aava savat naboxo la xavala. ¹⁹ Taara texaas o a maana roxoyan aave ri mo molava paaliu senaso a vavesaian sina Piran pe laa'ui la vata, lapi la xavala e pe la laman, ri taxa waan bang fatateak a yaan aava Piran i taa tavai xapin a mu rafulak sina pana maana roxoyan aave. ²⁰ Ri taxa waan bange senaso a Piran xa a bugut nari pana

maana lagafan naboxo. Ri baiane taasaxa Piran a bugut nari talo ri taa waan bang a yaan ina mulusaan nari. ²¹ Aang, saxa yaan a mu vavesaian xa ri taa tamulus sena maatan talo ri taa pife miit fulaa. E ri taa siak a xavil ina roxoyan sina Piran xuvul pana mu rafulak sina.

²² Taara texaas o a maana vavesaian xo ri fo nas maat fefexaxaas tanin pana bangaana, malaan sena tefin rao i luk a lak. ²³ E pife nari sang mon ri nas maat pana bangaana, netaara vaxa aava taara toxan a Vovau Xaradak la xunus itaara, malaan sena fakalimaan, taara nas maat la xunus itaara pana bangaana yaan taara taa siak a vipin fa'ui sitaara e Piran taa xavei netaara xena rafulak sina. ²⁴ A malaanabe': lumua a Piran a fakaxup netaara sena vilaana saat sitaara e fatiginei fatak netaara la matana. E naboxo taara taxa waan bang fatateak a yaan i taa tavai netaara pana vipin fa'ui e i taa fanei netaara la nobina lava. Taasaxa tamo taara fo siak a mo aava taara taxa lo waan bange, taara taa pife bang fulaa senaso taara fo siak xo a mo aava taara taxa bange. ²⁵ Taasaxa, tamo taara lamon faagut pana saxa mo i taa tamana savat, taara taa waan bang fatateaxe pana fananapan.

²⁶ E layaan a tateaxan sitaara xena bangaana pife fexaxaas, a Vovau Xaradak a waan xuvul pataara xena fagut netaara. Layaan taara

pife texaas sena so ta mo taara taa fenung xe sina Piran pana, a Vovau Xaradak xa i taa fenung xe sina xataara. E a fenungan sina a savat la toyan sitaara malaan sena mu nas maat. ²⁷ A Piran a kaalum xe lana xunus itaara e a masam faroxo pana lalamonan sina Vovau Xaradak. E layaan a fenung pana rabuna fatak sina Piran, a fenungan sina a usi fatak a lamonan sina Piran.

Taara Taa Fa'onam

²⁸ E fulaa, taara texaas o a Piran i taa fasavat a roxoyan sena maana mo aava savat lana toyan sina mu rabuna aava ri vubuxan xasingite e nane siak fati nari sena vubuxanan sina. ²⁹ Senaso, taara texaas o a Piran a texaas o nase' ta rabuna ri taa namkai sena. E nane fakalimaan nari talo ri tafe savat malaan se Natuna lana vilaana e vubuxanan siri. E malaanabe' a Natuna xo a lak tuaan e netaara ve mu rafulak lamina lana matafetama sina Piran. ³⁰ E fulaa, nari aava Piran fo fakalimaan nari, nane xel patak nari xena namkai sena. E nari naang aava Piran a xel patak nari, nane fatiginei fatak nari la matana. E vaxa nane taa tavai nari aava ri tigma fatak pana vipin fa'ui aava patak paaliu. E mui i taa tamana fanei nari la vepen roxo xuvul pana xa.

³¹ Lavaxa, taara taa ferawai malaafaa sena maana mo aanabe'? Tamo Piran taxa tigma la tataara xena xavang netaara nase' taa tisui netaara? Piau ta

saxa. ³² Na Tamataara xa pife tivotan a Natuna sena maasaxan taasaxa a tavai a mu paamua pana xena ngaapunuxe talo taara taa siak a roxoyan sena maatan sina. E senaso nane xavang netaara malaan, taara texaas o i taa xavang vulan netaara pana maana mo xapiak fulaa. ³³ A Piran xa fo xel patak netaara e voxo pi ta saxa a fexaxaas sena gel tifi netaara sena maana vilaana saat sitaara. A Piran xa a fatiginei fatak netaara la matana. ³⁴ E pi ta saxa i taa xuus a Piran o i taa fakasanam netaara senaso taara vupuno. Na Yesus Kraiss aava maat, fo siak xo a fakasanaman aave. E vaxa, a Piran a fatatoi fa'ulie ti la mamaat e naboxo i taxa nai la vepen lava la pamuaan sina Piran e i taxa fenung xe sina o i taa xavang vulan netaara. ³⁵ Nase' taa fepatoxan netaara sena vubuxan xasingitan si Kraiss? A vubuxan xasingitan sina taxa lo tao fatateak vulan netaara naapalaan a mu rabuna ri bilai fasaat xe sitaara o a lagafan sitaara ri pife taxapus o rabuna ri vil pengan netaara senaso taara namkai. Nane taxa waan xuvul pataara lana yaan ina song o layaan taara piau ta marapi xena xafut a tataara. E i taa pife ta'ulan netaara naapalaan a saxa vubuk famasak netaara o buk ngaapunuk netaara. ³⁶ Lana Xakalayan Taap na Devit aava 'king' lava, a ferawai pana maana buk lagafan

aave layaan a ferawai xe sina Piran malaan:

“Piran, senaso nemaam ve maam mu rabuna siim,

a maana rabuna aava ri baian nano ri vubuk ngaapunuk nemaam.

E ri lamon o maam malaan sena mu sipsip aava xena punuxaana.” *Yng* 44:22

³⁷ Piau, lana maana mo xapiak aanabe' taara fexaxaas sena onam marasaxa senaso nane aava vubuxan xasingit netaara i taxa waan xuvul pataara. ³⁸ Senaso ne texaas tuuna o a maatan o mu lagafan naboxo la toyan, ri taa pife tivotan a vubuxan xasingitan si Kraiss xataara. E piau ta saxa a fexaxaas sena tivotan a vubuxan xasingitan sina, pi ta angelo o masalai. E tamo a lagafan taa savat monabe' mon o muibak e so ta buk gutan a savat ri taa pife tivotan a vubuxan xasingitan sina. ³⁹ Tamo taara taa laak xe laa'ui paaliu la xunavata o taara sivi xe lapi paaliu la xavala, na Kraiss a waan pave xena xavang netaara. E piau ta mo aava Piran a vesane a fexaxaas sena tivotan netaara xasena vubuxan xasingitan sina. Nane faxalit netaara pana vubuxan xasingitan aave layaan a feng na Kraiss Yesus, a Memai sitaara, xena fakaxup netaara.

9

A Piran Xuvul Pana Mu Rabuna Aava Nane Siak Fati

Nari

¹ Nenia, ne waan xuvul pa Krai e voxo ne ferawai tuuna, ne pife bit. A Vovau Xaradak taxa paamuian a nasaman siak e voxo a nasaman siak a turoxo o a ferawaian siak a tuuna. ² Ne taxa mamaxus faagut e a xunus iga a tavanat senaso a maana tauga ri fo taalugan na Krai. ³ Saxano yaan rao ne fenung xe sina Piran o i taa fatutulau talo nenia, ne taa pife faadoxotanan xuvul pa Krai tamo i taa xavang a mu tiak, nari aava ri mu tauga, xena namkai. ⁴ A mu Israel va mu rabuna aava Piran a siak fati nari xana xa e tavai nari pana maana roxoyan xaves malaan: nane xel patak nari xe sina xa e xavei nari e a faxalit nari pana waanan sina lana miridingan aava falet xuvul pari. Nane faxuvul nari xuvul pana xa sena maana turoxoian sina. Nane turoxoian lisan a vuputkai sina xe siri e fapiti nari pana vilaana fatak ina lotu e tavai nari pana maana kuus fanaian xaves. ⁵ A mu buri ve mu matalava sitaara e a Mataa Failai sina Piran a waan lana saxa pabung siri. E nane ve a Piran Tuuna e i taxa lo paamuian a maana mo xapiak. A mu rabuna xapiak ri taa nanguse e kuus fati a isina naboxo e xe vulai. A Tuuna.

⁶ Taasaxa, mu kuus fanaian aave sina Piran ri pife poxo layaan a mu rabuna sina ri gigirane. Senaso a Piran pife siak fati a mu Israel xapiak. ⁷ E layaan ne

ferawai pana mu bu Abraham ne pife ferawai pana mu buna xapiak xe mui, piau. Ne taxa ferawai pari aava Piran xo a xali nari pana mu rafulak si Abraham. Senaso a Piran a xuus na Abraham, “Ne taa kat a mu bu Aisaak mon pana mu rafulak siim.” *Tpt 21:12*

⁸ Senaso nari aava ri luxan lapaana vubuxanan sina mataa mon a Piran pife xali nari pana mu bu Abraham, piau. Taasaxa, nari aava ri luxan lapaana kuus fanaian sina Piran, nari ve ri mu bu Abraham. ⁹ Senaso a kuus fanian sina Piran xe si Abraham a malaan:

“Lana yaan fatak ne taa ulamaan e na Sera xa i taaluk a lak tomexaan.” *Tpt 18:10,14*

¹⁰ E lamon pana so ta mo a savat mui: na Rebeka tivaian a lua lapaa Aisaak aava butaara. ¹¹ Taasaxa paamuina luxaana lua aave layaan nare, re pife vil a mo roxo o saat lunai, a Piran xo fo lamon faati o i taa fakalimaan a saxa lak xena waan la pabung sina e pife nare xapiak. ¹² A pife siak fati a lak aave sena faisok sina, piau. A siak fatie sena vubuxanan sina xa. Taara texaas o a Piran a vil malaane senaso a ferawai malaan xe si Rebeka, paamuina luxaana lua:

“A lak tuaan siim i taa sisiak xe sina lak ti mui.” *Tpt 21:12*

¹³ E lokavai mupiis a mataa ina kuus fatuxai a kala lana Xakalayan Taap malaan:

“Na Yaakop aava lak mui, ne vubuxan xasingite taasaxa ne gigiran na Iso aava lak tuaan.” *Mlk 1:2,3*

¹⁴ Lavaxa, naak taara taa kuus o a Piran i taxa fapala senaso a siak fati a saxa lak mon, bo? Piau, e piau paaliu.

¹⁵ Taara texaas o pife tuuna senaso a Piran a xuus na Moses:

“Ne taa muluk nase' ta mataa ne vubuxane e ne taa fangasik nari aava ne buk fangasik nari.” *Tln 33:19*

¹⁶ A malaanabe': layaan a Piran a siak fati a saxa, nane pife vile sena vubuxanan o faisok sina mataa aave, piau, nane vile sena mamaaluxan sina xa. ¹⁷ E taara texaas o a Piran a siak fati a saxano rabuna xena kawaasanaan nari senaso lana Xakalayan Taap a xuus na Fero aava paamua lava ti Isip, malaan:

“Ne fakalimaan nano pana vepen siim xena fasavat a vubuxanan siak. Ne taa faxalit a mu rabuna pana gutan siak e voxo ne taa fakasanam nano layaan no gigiranau. E a mu rabuna xapiak la xayala ri taa texaas sega.” *Tln 9:16*

¹⁸ E voxo, mi taa masam se Fero malaanabe': layaan a Piran a vubuk rao i taa muluk a xol palau, i taa vile. E layaan a vubuk rao i taa favang bit a mataa, i taa vile. ¹⁹ Lavaxa, a saxa simi i

taa xuusau, “Xenaso a Piran a tusui netaara, senaso nase' fexaxaas sena tisui a lamonan sina Piran?” ²⁰ Taasaxa ne taa suie malaan: nami, mi mataa mon e mi lamon o mi taa ferawai sarak xe sina Piran, bo? Ne taa ferawai paap famodak. Tamo mi fi a bi mi lamon o a bi taa fin nami pana “Xenaso mi fo fiyau malaanabe'!”* ²¹ Piau, i taa pife ferawai malaan. Taasaxa, a mataa aava fi a bi a fexaxaas sena lamon faati pana so ta buk bi i taa fiye, bo? A fexaxaas sena fi a maana buk bi pana paxana ni: a saxa xakavena fun aava vipirigaan marasaxa e a xungusaxu aava bi palau.

²² Lavaxa, naak a Piran a vubuk rao i taa faxalit a maraleian sina e fasavat a gutan sina la matavas taasaxa nane waan fananap e pife fakasanam fatapusan nari aava xena kawaasanaan nari, bo? ²³ Naak nane vil malaane xena famatavas a maana roxoyan molava sina xe siri aava ri taa siak a mamaaluxan sina, nari aava nane fakalimaan paamuin nari xena nai la vepen roxo marasaxa xuvul pana. ²⁴ E netaara, saxano Juda e saxanofuna aava ri pife Juda, taara mu rabuna aava Piran a muluk netaara. ²⁵ Lana mu xakalayan si Osea aava mataa ina kuus fatuxai, a Piran a kuus:

“Ne taa xali a rabuna aava ri pife rabuna siak pana ‘Rabuna siak’ e ne taa xali nari aava

* **9:20:** O: Tamo mi vesan a paxiis pana xayala mi lamon o a paxiis i taa fin nami pana “Xenaso no fo vesanau malaanabe'!”

ne pife vubuxan nari
pana 'rabuna aava
ne vubuxan xasingit
nari." *Osa 2:23*

²⁶ E vaxa na Osea a kala pana
mu rabuna aava ri pife Juda
malaan:

"Pe lana bina aava paamua,
a Piran a xuus nari,
'Mi pife rabuna siak',
lana bina aave a Pi-
ran taa xali nari pana
'mu rafulak sina Piran
aava To Vulai." *Osa*
1:10

²⁷ Taasaxa, na Aisaia a
xukulai faagut sena mu
rabuna ti Israel malaan:

"Naapalaan a mu rafu-
lak ti Israel ri tafe
xaves, malaan sena
gun pe la taas, a
Piran i taa fakaxup
a nufuna modak iri
mon. ²⁸ Senaso a
Piran taa fasavat a
fakanaman sina lapi
la xavala. E i taa fa-
taxapin fatapusane."
Ais 10:22,23

²⁹ E na Aisaia a kuus fulaa
malaan:

"Tamo Piran pana Gutan
Xapiak a pife ta'ulan a
saxanu butaara, taara
tafo malit malaan sena
rabuna pe la ro bina
Sodom e Gomora aava
ri maat layaan a Piran
a kawaasan xapine."
Ais 1:9

A Mu Israel Ri Pife Namkai

³⁰ Lavaxa, taara taa kuus
panaso? Taara taa kuus o a
mu rabuna aava ri pife Juda,
ri pife seng a salan xena tig-
ina fatak la matana Piran
taasaxa ri tingine layaan a
Piran a fatiginei fatak nari

senaso ri namkai se Krai.
³¹ Taasaxa mu Israel aava
ri fuuna faisok faagut pana
usiaana vuputkai sina Piran
talo ri taa faxaalit o nari,
ri rabuna roxo, ri seseng e
ri seng maat. ³² Xenaso a
mu Juda ri seng maat? Ri
pife tingine senaso ri lamon
o nase' ta mataa a usi xapin
a vuputkai a fexaxaas sena
tigina fatak la matana Piran
e ri pife namkai e voxo ri
sopitai sena 'faat ina sopi-
taian'. ³³ Na Aisaia a kuus
fatuxai pana maana mo aan-
abe'. Nane kuus malaan:

"Kaalum, nenia, a Piran,
ne fanei a faat xena
sopitaian lana bina
siak, na Saion, e
saxanofuna ri taa
poxo xuluna taasaxa
nase' ta mataa a
namkai sena i taa pife
famangilan." *Ais 8:14;*
28:16

10

¹ Mu fetinan, ne vubuk
tuuna la xunus iga e ne
fenung xe sina Piran o i
taa fakaxup a mu Israel.

² Senaso ne ferawai xakaa-
vang o ri faisok faagut xena
fananam a Piran taasaxa
ri pife texaas faroxo sena
vubuxanan sina. ³ A mu
Juda ri pife masam faroxo
pana vilaana ina tigina fatak
sina Piran, ri buk tigina fatak
pana vilaana siri xa e voxo ri
pife fasivi nari xa lapaana
vilaana fatak sina Piran.

⁴ Ne vubuk o mi taa masam
faroxo o na Krai fo savat
xena vil roxol a vuputkai e
voxoxo, nase' ta mataa
a vubuk rao i taa waan xuvul

pana Piran, i taa namkai se Yesus.

⁵ Lavaxa, a mu Juda ri pife masam sena salan sina Piran e ri pife masam faroxo sena fepitaian si Moses layaan na Moses a ferawai pana usi-aana mu vuputkai. Nane kuus malaan:

“Nane aava usi fatak a mu vuputkai xapiak sina Piran i taa siak a toyan sena.” *Vlp 18:5*

⁶ Taasaxa, a mataa aava Piran a xalie pana ‘mataa fatak’ senaso a namkai, a ferawai malaan: “Muta xuus nami xa o ‘Nase’ taa laak xe la xunavata’, senaso naak mi buk lisan fasiyi na Krai aava fo sivi xo. ⁷ E muta kuus, ‘Nase’ taa sivi xe la bina ina mamaat?’ senaso naak mi buk siak falaak na Krai ti la bina ina mamaat, taasaxa nane fo fatatoi fa’ulian xo ti la mamaat.” ⁸ Taasaxa, a mataa aava namkai, a ferawai malaan:

“A ferawaiian aanabe’ a waan faasilak, tuuna a waan la xunus imi e la valami.” *Vpt 30:14*

A ferawaiian sena namkaian aanabe’ a lagasai aava maam fuuna fepitaa pana. ⁹ A fepitaian simaam a malaan: layaan no kuus fasavat o “Yesus ve a Memai” e layaan mi namkai la xunus imi o a Piran a fatatoi fa’ulie ti la mamaat- lana yaan fatak aave a Piran i taa fakaxup nami. ¹⁰ Senaso mi tigina fatak la matana Piran layaan mi namkai la xunus imi e mi fakaxupan layaan mi kuusan fasavate pana valami.

¹¹ Taara texaas sena, senaso a Xakalayan Taap a kuus,

“Nase’ ta mataa a lisan tuunei nane xa xe si Yesus aava Memai sitaara, i taa pife famangilan.” *Ais 28:16*

¹² A mu Juda e nari aava ri pife Juda ri fexaxaas la matana Piran senaso na Yesus va Memai siri xapiak e a xavang marasaxain nase’ ta mataa a fenung xe sina.

¹³ Senaso lana Xakalayan Taap a kuus malaan:

“Nase’ ta mataa a fenung xe sina Memai pana xakaavangan sina, a Memai i taa fakaxupe.” *Jol 2:3*

¹⁴ Naak saxa i taa fia, “A mu rabuna, ri taa fenung xe sina Saxa aava ri pife namkai sena, malaafaa? E ri taa namkai sena Saxa aava ri pife texaas sena, malaafaa? E malaafaa ri taa texaas sena tamo piau ta mataa xena kuusan fasavate xe siri? ¹⁵ E malaafaa ri taa kuusan fasavate tamo piau ta saxa xena feng nari?” Ne taa sui nari aava ri fia malaan o a Xakalayan Taap a kuus malaan:

“A filimaanana sina rabuna aava ri lisan a Lagasai Roxo sina Piran a fafaamamaas ne-taara.” *Ais 52:7*

¹⁶ Ri fo langai xo taasaxa saxanofuna ri pife turoxo pana Lagasai Roxo se Krai. E taara texaas o ri pife turoxo pana senaso na Aisaia a kuus malaan lana xakalayan sina:

“Memai, nase' fo namkai sena lagasai sitaare?”

Ais 53:1

¹⁷ Lavaxa, naboxo taara texaas o a namkaian a savat la xunus ina mataa layaan a langai a lagasai e a lagasai naang ve a lagasai se Krai. ¹⁸ Taasaxa nenia, ne fi ai malaan: naak a mu Juda ri pife langai a lagasai sina Piran se Krai, bo? Piau, pife tuuna, ri fo langaie xo. Lana faxuvulan ina mu yanganan, a xaleian malaan:

“A Piran a feng a fe-feng sina xe la mu bina xapiak la xavala.

E a mu rabuna xapiak aava ri waan lasuun paaliu vaxa

ri fo langaie senaso a mu fefeng sina Piran ri savat siri.” *Yng 19:4*

¹⁹ E fulaa ne taa fia i: naak a mu Israel ri pife masame, bo? Piau, ri masame. Lokavai mupiis na Moses a kuus fatuxai sena mu Juda malaan:

“Nenia xo ne taa vil fatarasui nami mu Juda sena rabuna aava ne pife xali nari pana rabuna siak. E ne taa xavang a rabuna aava ri pife Juda xena famaralei nami.” *Vpt 32:21*

²⁰ E fulaa na Aisaia a ferawai faagut malaan:

“A mu rabuna aava ri pife Juda, ri pife sengau taasaxa ri tinginau. Ri pife fiaianau taasaxa ne faxalit nari paga.” *Ais 65:1*

²¹ Taasaxa na Aisaia a ferawai sena mu Juda malaan:

“La maana yaan xapiak ne talangai xe siri xena xel nari xe siak taasaxa ri fuuna tisui au e ri langai pesalai sega.” *Ais 65:2*

11

A Mamaaluxan Sina Piran Xe Sina Mu Israel

¹ Lavaxa, ne fi ai malaan: naak a Piran a gigiran a mu rabuna sina, bo? Piau e piau paaliu, muta lamon malaan. Nenia ve ne saxa Juda. E na Abraham va buk lava e ne waan la pabung si Benyamin. ² A Piran pife gigiran a mu Juda aava lokavai mupiis nane siak fati nari. Mi texaas vaxa sena xusuus pa Ilaija aava waan lana Xakalayan Taap, bo? Nane fenung xe sina Piran e xuuse pana maana vilaana saat sina mu Juda. ³ A ferawai malaan:

“Memai, ri ngaapunuk a mu rabuna ina kuus fatuxai siim e ri ngas tapin a maana ivin ina faramaana tatavai xaanum. E naboxo nenia sang mon ne taxa waan e ri taxa sengau xena punuxaan nenia vaxa.” *1 Pma 19:10,14*

⁴ E a Piran a suie malaafaa? A suie malaan:

“Ne fanei patak a rabuna tomexaan 7,000 aava ri pife bukaak xena lotui a piran bit, na Baal.” *1 Pma 19:18*

⁵ E vaxa tanin, a toxan a nu funa modak sina mu Juda

aava ri namkai, senaso a Piran, lana mamaaluxan sina, siak fati nari. ⁶ E tamo Piran a siak fati nari sena mamaaluxan sina, taara texaas o a pife siak fati nari senaso ri usi fatak a mu vuputkai. Taasaxa tamo a siak fati nari sena usiaana vuputkai, taara taa pife kuus o a xakaavangan xatam sina Piran a xavang netaara.

⁷ A so ve? A mu Juda aava ri faisok faagut pana usiaana vuputkai xena tiginina fatak la matana Piran, ri pife siaxe. Taasaxa rabuna tatagan sina Piran, ri namkai se Krai e ri siaxe. A xasanofuna aava ri pife namkai, a Piran a fatavanat a xunus iri. ⁸ Lana mu Xakalayan, a Piran a kuus pana fakasana maana mu Juda malaan:

“A Piran a fasavat a lamonan siri malaan seri taxa matef maat. Ri taa malaan sena mataa aava matana piif e tangana vaang. A tuuna, a malaanabe' xe tanin sait.” *Vpt* 29:4

⁹ E na Devit aava ‘king’ lava sitaara, a kuus malaan:

“Turoxo pana mu fenamo siri, ri taa malaan sena fulung;

malaan sena ‘faat ina sopitaian’ e

malaan sena fakasanaman ina vilaana saat siri.

¹⁰ Vil fasotuk a lamonan siri talo ri taa pife masam sena lagasai siim e tavai nari pana mu lafagan xaves la miri

talo ri pife fexaxaas sena tiginina faroxo vulai.” *Yng* 69:22-23

A Piran A Fadoxot A Mu Rabuna Aava Ri Pife Juda Xuvul Pa Krai

¹¹ Ne taa fia i fulaa: a mu Juda aava ri pife namkai se Yesus Krai, ri poxo, bo? Naak ri taa pife tiginina fulaa, bo? Piau, piau paaliu. Taasaxa senaso ri vil a saat layaan ri pife namkai se Yesus, a mu rabuna aava ri pife Juda ri fexaxaas sena kaaxup. E a kaaxupan aanabe' i taa fatarasui a mu Juda. ¹² Taasaxa tamo vilaana saat siri a tavai a mu rabuna xapiak la xavala pana maana fafanaian sina Piran e a milungan siri a tavai a mu rabuna aava ri pife Juda pana roxoyan, lamon pana fafanaian molava piis aava i taa savat layaan nari mu Juda, ri namkai xena ulaa xe sina Piran.

¹³⁻¹⁴ Ne taxa ferawai xe simi aava mi pife Juda. Nenia ve ne yaamut xe simi e voxo ne fuuna ferawai falalava pana faisok siak xena fatarasui a mu Juda aava mu tauga, talo saxanofuna iri taa namkai se Yesus e ri taa kaaxup.

¹⁵ Tamo Piran a gigiran nari pana lou modak mon xena fadaarum a xasanofuna aava ri pife Juda i taa malaan seri taxa to fa'ulaa ti la mamaat layaan a Piran i taa turoxoian fulan nari, bo? ¹⁶ A malaanabe': tamo a xavil ina bret aava ri tatavai xe sina Piran pana

malaan sena xalana mata, a xaradak lavaxa, a bret xurul a xaradak. E tamo a xarei ina wai a xaradak a mu raxan vaxa ri xaradak.

¹⁷ Lavaxa, tamo saxano raxan ri patal tapinan sena wai olif aava waan la uma e nami aava mi malaan sena mu raxan ri savat sena wai olif ti la latan, mi fo faadoxotanan la palou ina raxan aave, mi taxa siak a gutan simi sena xarei ina wai olif naang la uma. ¹⁸ E voxo nami aava mi pife Juda, muta ferawai malalava o mi peraroxo sena mu Juda aava ri pife namkai. Langaiau, muta malalava senaso nami xa mi pife faboak a xarei ina wai, piau, a xarei a fafangan a raxan xena faboaxaana. ¹⁹ E saxanofuna taa kuus malaan, "A Piran fo patal tapin a mu raxana wai olif aave xena fadoxot nemaam aava maam pife Juda, xuvul pana." ²⁰ A tuuna paaliu, saxano Juda ri pife namkai sena lagasai sina Piran e voxo nane fo patal tapin nari. Taasaxa nami, mi waan pave sena namkaian. E voxo muta lamon falavai nami xa taasaxa suaian faagutan a Piran. ²¹ Senaso tamo a Piran a patal tapin a raxana wai tuuna layaan ri pife namkai, muta lamon o i taa ta'ulan nami tamo mi pife namkai.

²² E voxo mi taa lamon fati a fangaasixan e fakasanan sina Piran: a mu Juda aava ri tisui a salan sina Piran, nane fakasanam nari e baras nari. E nami aava mi pife Juda, nane fangasik nami layaan mi sangas la

salan sina pana namkaian. Taasaxa tamo mi ta'ulan a salan sina i taa patal tapin nami sait. ²³ E fulaa, tamo a mu Juda aapave ri ta'ulan a vilaana saat siri xena namkai se Yesus, a Piran a fexaxaas sena fadoxot fa'uli nari. ²⁴ A malaanabe': a mataa tatarau'uma aave pife usi fatak a vilaana ina fadoxotan a raxana wai senaso a fadoxot a raxana wai aava savat palau pe la latan xuvul pana wai olif aava waan la uma sina. E voxo senaso a fexaxaas sena vil malaane, i taa pife lagaf temasaat xena fadoxot fa'uli a raxana wai aava patal tapinan, la wai tuuna sina. E a fexaxaas sena fatiginei fatak fulan a mu Juda vaxa.

²⁵ Mu fetinan, ne bai o mi taa vungut sena mo fufunai aanabe' senaso ne bai mi taa lamon falavai nami xa. Lavaxa, a Piran a favaang a saxano Israel talo ri taa pife namkai se Yesus. E ri taa waan malaan fefexaxaas a yaan a mu rabuna xapiak la xavala ri taa langai se Yesus. E nari aava Piran fo siak fati nari, ri taa namkai. ²⁶ E lana salan aanabe' a mu Juda xapiak taa fakaxupan. Lokavai mupiiis a mataa ina kuus fatuxai sina Piran a kala sena mu Juda malaan:

"A Nges Ina Vil Fatato i taa savat ti la bina sina Piran, na Saion, e i taa tubuk a vilaana saat sina mu bu Yaakop."

²⁷ E a Piran a kuus fulaa malaan:

"Lapaana Turoxoian Fa'ui aava ne vesane xuvul pari, ne taa lamon

tapin a vilaana saat siri.” Ais 59:20,21; 27:9

²⁸ Lavaxa, naboxo a malaanabe': sena Lagasai Roxo a mu Juda ve ri xaiyaas sina Piran e voxo nane fexaxaas sena vil a maana mo roxo xe simi aava mi pife Juda. Taasaxa lokavai mupiis a Piran a siak fati nari e a vubuxan xasingit nari senaso ri mu bu Abraham, Aisaak e na Yaakop. ²⁹ Senaso Piran i taa pife siak fa'uli a maana tatavaian roxo aava nane fo tavai netaara pana. E layaan nane xel patak a rabuna nane i taa pife xul a lamonan sina.

³⁰ A malaanabe': paamua, nami aava mi pife Juda, mi langai pesalai sena Piran taasaxa layaan a mu Juda xo ri baijan a tatavaian sina Piran, nane muluk nami. ³¹ E naboxo a mu Juda ri langai pesalai sena talo nari vaxa ri taa siak a mamaaluxan sina senaso a Piran a muluk nami. ³² Lavaxa, a Piran a kuus o a mu rabuna xapiak ri vupuno senaso ri langai pesalai sena. A maana mo aanabe' a savat talo i taa muluk a mu Juda e nari aava ri pife Juda sait.

³³ A lamonan sitaara pife fexaxaas sena masam faroxo sena vilaana sina Piran senaso ri roxo marasaxa. A lamonan sina a roxo e fatak e a masaman sina a fatak vulai. Netaara mu rabuna, taara pife texaas sena maana mo nane fo lamon o i taa vile. E taara pife fexaxaas sena texaas sena fufuna maana vilaana sina.

³⁴ “Nase' fo texaas sena

lamonan sina Memai? Nase' fo faseie pana so ta mo i taa vile?” Ais 40:13

³⁵ “Nase' fo tavai mataye pan' ta saxa mo talo a Piran i taa lisan fa'uli xe sina?” Jop 41:11

³⁶ Nane xa a vil fasavat a maana mo xapiak e sena gutan sina mon ri waan vulai. E nane fasavat xapin a maana mo malaan sena vubuxanan sina. A mo roxo paaliu tamo mu rabuna xapiak ri taa kuus fati a isina Piran xe vulai pana piau ta taxapusan ina. A tuuna paaliu.

12

Taara Taa Tatavai Pana Toyan Sitaara

¹ E voxo mu fetinan siak, senaso a Piran, lana mamaaluxan molava sina, fo fangasik netaara, ne fenung faagut xe simi o mi taa tavaie pana vipin e lamonan simi malaan sena tatavai aava taxa to. Ta'ulan a vubuxanan e lamonan simi xena usi fatak a vubuxanan e lamonan sina Piran sang mon. Tamo mi vil malaane a Piran i taa faamamaas paaliu pana tatavai simi. A vilaana aanabe' a salan roxo xena lotu xe sina Piran. ² E vaxa, muta usi a vilaana sina rabuna aava ri pife namkai sena Piran. Pana xakaavangan ina Vovau Xaradak, xul fatak a lamonan simi talo ri tafe fa'ui xapiak. Tamo mi usi a salan aanabe' mi taa texaas sena so ta mo a Piran a vubuk rao mi taa vile. E a vubuxanan sina a roxo

xasingit e i taa faamamaas layaan mi vile. Mi texaas o a so ta mo i taa xuus nami o mi taa vile, a mo aave a fatak mon.

³ Lavaxa, a Piran fo fangasixau e voxo ne xuus nami xapiak o muta lamon famatalavai nami xa. Piau, lamon faroxo e mi lamon fa'uli a Piran xa fo tavai nami pana faisok simi e fo tavai nami pana gutan e texaasan xena fataxapine.

⁴ Taara texaas o a vipin sitaara a toxan a xavil xaves e maana xavil saxa saxa aave ri toxan a faisok patak siri xa. ⁵ E voxo lana xuvulaian sitaara xuvul pa Krai, taara mu rabuna xaves, taasaxa Piran a fadoxot netaara xapiak xuvul pa Krai xena fasavat a vipin saxa mon. E fulaa, taara waan xena fexavongan netaara malaan sena maana xavil xaves ina vipin ri fexavong. ⁶ A Piran, lapaana xakaavangan xatam sina, fo tavai netaara pana maana buk tatavai. Tamo mataa a toxan a tatavaian xena kuusan fasavat a Lagasai sina Piran, lavaxa i taa ferawai fatateak pana senaso a texaas o a Vovau sina Piran a fagute pana. ⁷ E tamo nane toxan a tatavai xena xakaavang, lavaxa i taa xakaavang. E tamo nane toxan a tatavai xena masam faroxo sena Ferawaian sina Piran talo i taa fapiti a rabuna pana, lavaxa i taa fepitaa. ⁸ E tamo, pana tatavai sina, nane fexaxaas sena fagut a mataa talo i taa usi fatak a vilaana sina Piran, lavaxa i taa fagut faroxoie.

E tamo Piran a tavaie pana maana mo xaves xena xavang a valagof, lavaxa i taa palas a mana e i taa xavang nari pana faamamaasan. E layaan a Piran a tavai a mataa pana texaasan xena paamuian a mu rabuna, i taa paamuian faroxoi nari. E layaan a Piran a tavai a mataa pana mamaaluxan xena fangasik a mataa aava toxan a lagafan, lavaxa i taa vile pana faamamaasan la xunus ina.

A Vilaana Ina Vubuxan Xasingitan

⁹ A vubuxan xasingitan i taa tuuna paaliu. Mi taa baian faagutan a saatan e mi taa tao fatateak a roxoyan. ¹⁰ Naboxo mi waan lana matafetama sina Piran e voxo mi taa vubuxan xasingit a mu rabuna aava ri namkai malaan sena mu timi o mu vasaami e suaian faagutan a xasanofuna. ¹¹ Muta maare pana faisok lapaana Piran, taasaxa mi taa siak a gutan simi sena Vovau Xaradak. Mi taa tamasiak vulai xena vil a so ta mo na Memai Yesus a xuus nami pana. ¹² Mi taa waan bang fatateak a maana mo a Memai taa vile xami e mi taa faamamaas. La fena lagafan mi taa waan fananap e mi taa fenung. E layaan mi fenung fatateak xe sina Piran pana saxa mo, muta maare. ¹³ Mi taa tavai a mu rabuna sina Piran pana fanganan o marapi o so ta mo ri piau sena. E mi taa kas a lifu simi xe sina mu rabuna aava ri

namkai layaan ri maa xalum nami.

Mi Taa Fangasik A Mu Xaiyaas Simi Sait

¹⁴ Layaan a rabuna ri vil pengan nami, fenung xe sina Piran talo i taa tiuan a roxoyan xuluri. Tuuna, fin a Piran pana roxoyan sina xe xuluri e muta fatutul nari. ¹⁵ Layaan a mu rabuna ri faamamaas pana roxoyan aava savat siri, mi taa faamamaas xuvul pari. E tamo ri taxa mimilisaat e ri taangiis, mi taa taangiis xuvul pari. ¹⁶ Taagul faxuvul pana luaian e muta lamon falavai nami. Taasaxa, mi taa turoxo xena faxuvul xuvul pana xasanofuna aava ri mataa palau. E mi taa pife malalava malaanabe', "Taara mu rabuna pana texaasan molava."

¹⁷ Layaan a mataa a vil a saat xe simi muta sui a vilaana saat sina pana saat. Mi taa vil a mo roxo vulai talo pi ta saxa i taa tisui nami e ferawai fasaat semi. ¹⁸ Mi taa faxatang faroxoi a maana vilaana e ferawaian simi talo mi fexaxaas sena waan pana luaian xe sina mu rabuna. ¹⁹ Mu fesing siak, layaan ta mataa vil a saat xe simi muta sui a saatan sina pana saat, piau. Taasaxa mi taa tavai a Memai pana lagafan aave e nane xa i taa fakasaname sena vilaana saat sina senaso na Moses aava ferawai la-paana Piran a kuus malaan:

"Tamo a mamareiai ina vilaana saat sina saxa mataa a fakasanaman, nenia xa, ne taa

fakasaname." *Vpt*
32:35

²⁰ Taasaxa, lana xakalayan sina Piran a kuus vaxa:

"Tamo a xaiyaas siim a lagai, fafangane. Tamo a ma'iu tavaie pana raarum. Layaan mi fangasik a xaiyaas simi malaan, a vilaana roxo simi i taa famangile." *Fpp*
25:21,22

²¹ Muta turoxoi an a saatan i taa fa'onam nami taasaxa mi taa fa'onam a saatan pana vilaana roxo.

13

A Mu Rabuna Ri Taa Fasivi Nari Xa Lapaana Mu Paamua Siri

¹ Nami saxa saxa, mi taa fasivi faroxoi nami xa la-paana mu paamua ina mu bina simi senaso a Piran a tavai nari pana ngavuk siri talo ri taa paamuian a mu rabuna. E vaxa, a Piran a fakalimaan a mu paamua la mu bina xapiak xena vil a faisok siri. ² E voxo, nane aava tisui a paamua sina, i taxa tisui a Piran aava fakalimaan a paamua aave. E layaan a mataa a tisui a saxa aava Piran a fakalimaane, i taxa lisan a fakasanaman sina Piran xe xuluna xa. ³ A mataa aava bilai faroxo i taa pife mataut sena mu paamua sina taasaxa, a mataa aava bilai fasaat i taa mataut seri. Mi buk waan pana piau ta matautan, bo? Lavaxa, usi a vilaana roxo e mu paamua ri taa ferawai faroxo pami. ⁴ Ne kuus malaan senaso a Piran a fatiginei

nari, mu paamua, xena xavang nami aava mi bilai faroxo. Taasaxa tamo mi taa bilai fasaat, a roxo mi taa mataut senaso a mu paamua ri taa fakasanam nari aava ri pife usi a vuputkai. A malaanabe!': a mu paamua aave ve, ri rabuna faisok sina Piran e ri taa fakasanam a rabuna aava ri fuuna lo bilai fasaat. ⁵ E voxo mi taa fativi faroxoi nami xa lapaana mu paamua simi senaso mi baian a fakasanaman aave e vaxa a nasaman simi a kuus o a mo roxo mi taa bilai malaan.

⁶ E fulaa, senaso mi waan lapaana mu paamua aave mi taa maraan a taakis simi xena maraan a faisok siri. Ri taxa xavang nami lapaana Piran e ri pi ta saxa faisok fulaa xena fasavat a faat xena taagulan siri. ⁷ E voxo, tavai a mu rabuna xapiak pana so ta mo a roxo xari: tamo ri kuus o mi taa maraan a so ta buk taakis, maraane. E tamo mi taa suai sena paamua lavaxa suai faagut sena. E a paamua pana isin lava, kuus fati a isina.

Vubuxan Xasingit A Xasanofuna Senaso A Yaan Sina Memai A Faasilak Xo

⁸ Tamo mi siak palou a faat o saxa mo sina xasa mataa, sui fatapusane talo piau ta lagafan i taa waan xulumi. Taasaxa, a toxan a saxa vuputkai mi taa usie, a malaanabe!': mi taa fevubuxan xasingitan nami xa. Senaso tamo a mataa a vubuxan xasingit a xasafuna e fangasixe, nane xo fo usi xapin a mu vuputkai sina

Piran. ⁹ A maana vuputkai aava na Moses a xaleie lapaana Piran, a malaan:

“Muta femilungai pana vilaana ina tamaian, muta ngaapunuk mataa, muta fenau, muta tarasui a mo sina xasa mataa.”
Vpt 5:17-19,21

E xasano vuputkai fulaa ri taxa waan lapaana vuputkai lava aanabe! aava Piran a tavai na Moses pana:

“Mi taa vubuxan xasingit a mu rabuna xapiak malaan se! mi vubuxan xasingit nami xa.” *Vlp 19:18*

¹⁰ E taara texaas o layaan a mataa a fangasik a xasafuna senaso a vubuxan xasingite, a mataa aave i taxa usi fatak a vuputkai sina Piran.

¹¹ Mi taa bilai faroxo malaan, senaso mi texaas o taara taxa taagul lana yaan lava: faasilak, a yaan ina ulaian si Yesus i taa savat. E voxo taara taa para e tamasiak senaso naboxo taara taxa waan faasilaxan et xo a yaan ina fakaxupaan netaara sena yaan layaan taara xaveak namkai. ¹² A yaan aanabe! a malaan sena paanen lolof, faasilak a ngaas i taa savat e suk i taa malit. E voxo, taara taa fasoxul a vilaana saat sitaara pana vilaana roxo talo taara fexaxaas sena tisui a saatan. ¹³ Taara taa taagul pana vilaana roxo malaan sena rabuna aava ri sangas la malang. Taara taa pife vot o num a raarum Tateak fefexaxaas a lamonan

sitaara fetavanat. Taara taa pife felingai xolai malaan sena mataa ngong; taara taa pife femilungai pana vilaana ina tamaian o usi a vilaana vusiit pana tataara. E taara taa pife fegagelai o tarasui a mo sina xasa mataa. ¹⁴ Taasaxa, naboxo mi waan xuvul pana Memai sitaara, na Yesus Krai e voxo mi taa usi fatak a vilaana sina. E fulaa, muta lamon o malaafaa mi taa vil famasagei a vubuxanan la vipin imi.

14

A Namkaian Tateak E Namkaian Murupak

¹ Kas a lifu siim xe sina mu rabuna xapiak aava ri namkai, naapalaan a namkaian siri a murupak. Taasaxa muta baras nari sena lamonan siri aava patak. ² A namkaian sina saxa mataa a tateak e nane fexaxaas sena ngan a maana buk fanganan xapiak. Taasaxa mataa pana namkaian murupak a ngan a fanganan aava piau ta meska. ³ E voxo saxa aava ngan a maana mo xapiak, i taa pife kaalum fasivi xuluna saxa aava pife ngan a maana buk fanganan. E vaxa saxa aava pife fangan, i taa pife tiis nane aava fangan senaso a Piran fo siak fati nare xapiak. ⁴ A malaanabel': nano nase' e no taa tiis a sisiak sina saxa mataa? A mataa tafuna xa i taa xuus a sisiak sina o nane taxa tigina faroxo o fo poxo. E i taa tigina faroxo senaso na Memai Yesus sitaara a fexaxaas sena fatigineie.

⁵ Saxa mataa a lamon o saxa yaan a pemamolava sena xasa yaan. E saxa fulaa a lamon o a mu yaan xapiak ri fexaxaas. Taasaxa mu rabuna saxa saxa ri taa lamon faati pana so ta mo a roxo xari. ⁶ Layaan a mataa a lamon faati pana saxa yaan a molava, lavaxa a vile xena nangus a Piran. E nase' ngan a meska, a ngane xena kuus fati a isina Piran. Taara texaas sena tuunayan ina senaso a kuus faasiroxo xe sina Piran pana fanganan sina. E saxa aava pife ngan a meska, a pife ngane xena kuus fati a isina Piran e nane sait a kuus faasiroxo xe sina Piran pana fanganan sina. ⁷ A malaanabel': taara pife taagul lapaana lamonan sitaara xa. E taara pife maat lapaana lamonan sitaara xa. ⁸ Lavaxa, layaan taara taxa to, a toyan sitaara a kuus fati a isina Memai. E layaan taara maat, a maatan sitaara a kuus fati a isina Memai. E voxo, tamo taara to o taara maat, taara vile xena kuus fati a isina Memai senaso netaara ve taara mu rabuna sina.

⁹ Na Krai a maat e a to fa'ulaa talo i taa Memai sina mu rabuna aava ri taxa to e nari aava ri fo maat. ¹⁰ Lavaxa, senasou e mi fetiisan nami? Senasou e mi kaalum fasivi xulumi? Senaso mui lana yaan ina tiisan, netaara xapiak taara taa tigina la nona Piran. ¹¹ A mo aave a tuuna, senaso lokavai, na Aisaia aava mataa ina kuus fatuxai, a kuus malaan:

“Nenia ve ne Memai e ne kuus malaan: a mu rabuna xapiak ri taa bukaak la noga e ri taa kuus fasavat o nenia ve ne Piran Tuuna.”
Ais 45:23

¹² E voxo netaara saxa saxa taara taa kuusan a mu vilaana sitaara xe sina Piran.

Muta Taagul Talo A Saxa Taa Sopitai Lana Namkaian Sina Sena Vilaana Siim

¹³ Lavaxa, taara taa pife fetiisan netaara xa. Taasaxa taara taa lamon malaan: ne taa pife vil a mo talo a mataa aava namkai i taa sopitai sena e poxo lana namkaian sina. ¹⁴ Ne texaas faagut o senaso ne waan xuvul pa Memai Yesus Krai, a pi ta fanganan a fasavat a lalosaat la matana Piran tamo ne taa ngane. Taasaxa, saxa tamaa lamon malaan: tamo ne ngan a mo aanabe' ne taa milung la matana Piran senaso a mo aave a mo taap. Lavaxa, xe sina, a mo aave a lalosaat e i taa pife ngane. ¹⁵ E tamo maana mo mi ngane a fasavat a lagafan la toyan sina fetinan, mi pife taagul pana vubuxan xasingitan. Muta kawaasan a namkaian sina saxa fetinan aava na Krai fo maat pana. ¹⁶ Lavaxa, nami aava mi matalava lana namkaian simi, muta vil a mo aava roxo lana namkaian simi tamo xasanofuna taa xalume e ri taa ferawai fasaat pana vilaana simi. ¹⁷ A mu rabuna lana fatataganan sina Piran ri pi ri lamon pana fanganan e numan, piau. Ri lamon vulai pana

vilaana xaradak e luaian e pana faamamaasan aava savat sena xakaavangan sina Vovau Xaradak. ¹⁸ Nase' ta mataa a faisok lapaa Krai malaan, nane fafamamaas a Piran e mu rabuna ri taa suai sena sait.

¹⁹ E voxo, taara taa faisok faagut xena lisan a luaian e vaxa taara taa faisok faagut xena xavang falavai a namkaian sitaara. ²⁰ Muta kawaasan xapin a faisok sina Piran pana nganaana fanganan. Taara texaas o a maana fanganan xapiak ri roxo la matana Piran taasaxa tamo mi ngane e saxafuna a poxo lana namkaian sina sena, mi taxa vil a saat.

²¹ A mo roxo tamo mi pife ngan a meska o mi pife num a raarum tateak o vil ta saxa mo fulaa aava ri taa kawaasan a namkaian si tiam.

²² E a so ta mo mi lamon o mi fexaxaas sena vile la matana Piran a mo la palou ime. Layaan ta mataa a lamon o a fexaxaas i taa vil a mo e mui a nasaman sina a pife kuus o a vupuno, a mataa aave i taa faamamaas.

²³ Taasaxa, layaan a mataa a lamon xolai pana saxa mo roxo xena fanganan sina e mui a ngane, i taa vupuno la matana xa e la matana Piran vaxa. Senaso a vilaana sina pife savat sena namkaian. E tamo a vilaana pife savat sena namkaian a vilaana aave fo saat xo.

15

¹ Netaara aava namkaian sitaara tateak, taara taa xavang fananap nari aava

namkaian siri murupak. E taara taa pife fafaamamaas netaara sang mon. ² Taara taa fafaamamaas a xasanofuna. Aang, taara taa bilai malaan xena fagutaan nari talo ri taa masam famatavas sena salan sina Piran. ³ Taara taa usi a vilaana si Kraiss aava pife bilai xena fafaamamaas nane xa. Taasaxa lokavai mupiis na Devit a kala malaan:

“Layaan a rabuna ri ferawai fasaat sema, Piran, ri ferawai fasaat sega sait.” *Yng 69:9*

⁴ E voxo taara texasa o a maana mo aava waan lana Xakalayan Taap, a Piran a timine pave xena fapiti netaara e fagut netaara talo taara taa waan bang fatateak a maana mo roxo aava Piran taa vile xataara.

⁵ E voxo ne fenung xe sina Piran aava fagut netaara e tavai netaara pana fananapan, o i taa xavang nami xena waan faxuvul lapaana Vovau Xaradak layaan mi taxa usi na Kraiss Yesus. ⁶ E malaanabe¹ mi taa waan faxuvul lapaana vubuxanan saxa xena kuus fati faagutan a Piran aava Tama Memai sitaara, na Yesus Kraiss.

⁷ Lavaxa, nami, mi taa fetagonan nami malaan se Kraiss fo tagan nami. Nane vil malaane e naboxo a maana rabuna xaves ri kuus fati a isina Piran. ⁸ Senaso ne xuus nami o na Kraiss a savat sisiak sina mu Juda xena faxaalit o a so ta mo aava Piran a kuus fanai pana, ri tuuna paaliu. E na Kraiss fo fasavat a maana

kuus fanaian sina xe sina mu butaara. ⁹ E vaxa, a mu rabuna aava ri pife Juda, ri taa nangus a Piran sena mamaaluxan sina senaso a Xakalayan Taap a kuus:

“Sena mamaaluxan siim ne taa nangus nano pana yanganan layaan ne waan xuvul pana rabuna aava ri pife Juda.” *2 Sml 22:50*

¹⁰ E fulaa a Xakalayan Taap a kuus:

“Faamamaas, nami aava mi pife Juda, faamamaas xuvul pana rabuna sina Piran, a mu Israel.” *Vpt 32:43*

¹¹ E fulaa laa:

“Nami mu rabuna aava mi pife Juda, nangus a Memai sitaara. Nami, mu rabuna la mu bina xapiak mi taa yangan e nanguse.” *Yng 117:1*

¹² E na Aisaia a kuus malaan:

“Saxa i taa savat ti la pabung si Jesi aava tama Devit xena paamuian a mu rabuna xapiak. E nari aava ri pife Juda, ri taa waan bang fatateak a maana mo roxo aava Piran fo kuus o i taa vile xana rabuna sina.” *Ais 11:10*

¹³ E voxo, senaso a Piran va fufuna waan bangan aave, ne fenung xe sina o i taa fabas nami pana faamamaasan. E i taa faluai a xunus imi talo lapaana gutan sina Vovau Xaradak, mi taa waan bang fatateak a maana mo roxo aava ri taa savat mui.

*A Fufuna Xakalayan
Tateak Si Pol*

¹⁴ Mu fetinan siak, nenia xo ne lamon tuuna o mi taxa lo vil a maana mo roxo xena xavangaana mu rabuna e mi taxa bas pana maana buk texaasan sena vilaana sina Piran. E vaxa mi fexaxaas sena fepitaa la palou imi. ¹⁵ Taasaxa, ne fo ferawai faagut xe simi pana saxano mo xena falamon fa'uli nami. Ne fexaxaas sena kala malaan, senaso a Piran, lana roxoyan sina, a siak fatiau xena yaamut si Krai's Yesu's xe simi aava mi pife Juda. ¹⁶ Ne kuusan famatavas a Lagasai Roxo sina Piran malaan sena priis talo mu rabuna aava ri pife Juda ri taa savat a tatavai xaradak aava Piran a turoxo pana e a Vovau Xaradak i taa fanei patak nari.

¹⁷ Lavaxa, senaso ne fo faadoxotanan xuvul pa Krai's Yesu's lana faisok siak xana Piran, ne fexaxaas sena ferawai falalava. ¹⁸ Ne taa ferawai mon pana maana faisok aava na Krai's fo vile la maana mu bina aava nane fengau xe lana. A mu rabuna aava ri pife Juda, ri namkai sena Piran layaan ri langai a lagasai aava ne fo lisane e layaan ri xalum a maana mo aava ne vile lapaana gutan si Krai's. ¹⁹ A vovau sina Piran a fagutau xena vil a maana mo fa'ipul e maana faisok ina gutan. E voxo ne fo falet xolai pe Jerusalem fefexaxaas Ilirikam e ne fo kuusan xapin a Lagasai Roxo se Krai's pe la mu bina aave.

²⁰ Tamo rabuna la saxa bina ri pife langai lunaian a Lagasai Roxo se Krai's, nenia, ne buk falet xe siri xo talo ne taa pife vil a faisok siak xuluna faisok sina xasa mataa. ²¹ A vubuxanan siak aave a turoxo pana xakalayan si Aisaia aava kuus malaan:

“Naapalaan pi ta saxa a falet lunai xena kuusanaana xe siri, ri taa langai sena. E naapalaan ri pife langai sena paamua ri taa masam faroxo sena.” *Ais 52:15*

²² Senaso ne fo toxan a maana faisok la xasano bina, ne pife fexaxaas sena savat simi.

²³ Pana maana mariaas xaves ne vubuk faagut o ne taa savat simi e naboxo pi ta faisok fulaa xaanak nabe' e voxo ne lamon o ne taa fe xalum nami. ²⁴ A lou modak fulaa e ne taa guun xe pe Spein. E la fena faletan siak ne taa waan xuvul pami pe Rom pana saxanu yaan. E layaan ne ta'ulan nami ne vubuk rao mi taa fangasixau pana faletan siak.

²⁵ Taasaxa, monabe' mon ne taa laak xe Jerusalem xena lisanaana tatavai xe sina mu rabuna sina Piran xena xavang nari. ²⁶ Ne taa falet senaso a rabuna sina Piran pe Mesidonia e Akeai ri lamon faati o ri taa lisan a tatavai xe sina mu rabuna tatagan sina Piran aava ri valagof. ²⁷ Ri nanam o ri taa vil malaane e a mo roxo ri taa vile senaso lumua, a mu Juda aava ri namkai, ri fo kuusan fasavat a Lagasai Roxo se Krai's xe siri. E naboxo a

roxo ri taa lisan a maana faat xena xavang a mu Juda aava ri valagof. ²⁸ Lavaxa, layaan ne fo lisan a tatavai xapiak e ne fataxapin a faisok aanabe' pe Jerusalem, ne taa ta'ulan nari e ne taa guun xe pe Spein. E la fena sangan siak xe pave ne taa fe xalum nami. ²⁹ E ne texaas tuuna o layaan ne savat simi ne taa xuus nami pana maana mo roxo aava na Krai fo vile xena xavangan netaara. A maana mo aave ri roxo marasaxa e ri taa fafaamamaas nami.

³⁰ Mu fetinan, sena xuvulaian sitaara xuvul pa Memai Yesus Krai e lana vubuxan xasingitan sina Vovau Xaradak ne faxaar nami o mi taa fenung xe sina Piran paga e malaan mi taa faxuvul xuvul paga lana lagafan siak. ³¹ Fenung xe sina o i taa fakaxupau xasena mu Juda pe Jerusalem aava ri tisui a Lagasai Roxo sina Piran e vaxa fenung xe sina o a mu rabuna fatak aave ri taa faamamaas pana xakaavangan aava ne fo lisan ete. ³² Fenung xe sina talo ne fexaxaas sena falet xe simi pana faamamaasan tamo Piran a vubuxane. E taara taa irimai e taara taa fagut netaara xa. ³³ E naboxo ne fenung xe sina Piran ina Luaian o i taa waan xuvul pami. A tuuna.

16

A Fasisian Si Pol

¹ Lavaxa, saxano mo fu-laa. Layaan a saxa tefin, a isina na Fibi, i taa savat

simi, mi taa faxatang faroxoie senaso nane namkai se Krai malaan setaara. Nane ve a tefin ina xakaavangan e fuuna faisok faagut la palou ina mu rabuna sina Piran aava ri waan pe Sensaria. ² Kas a lifu simi xe sina malaan se' mi kase xe sina mu timi. E mi taa faxatang faroxoie senaso nami xapiak mi waan xuvul lana matafetama sina Piran. E vaxa, ne vubuk rao mi taa xavange pana so ta mo nane vubuxane pana faisok sina senaso nane xa fuuna faxatang faroxoi a xasano rabuna xuvul paga.

³ Fasusui na Prisila nare lavana, na Akwila. Re fo faisok xuvul paga lapaa Krai Yesus.

⁴ Nare, re lisan tuunei a toyan sire xaanak. Nenia xuvul pana mu rabuna sina Piran aava ri pife Juda, nemaam xapiak maam kuus faasiroxo xe sire.

⁵ E fasusui nari aava ri faxuvul xena lotu la lifu sire. E ne lisan a fasisian xe sina fesing siak, na Epenetus. Nane namkai se Krai paamuina xasano rabuna xapiak pe Esia.

⁶ Fasusui na Maria aava faisok faagut xena xavang nami.

⁷ Fasusui na Adronikus nare Junias aava rovaat Juda malaan sega. Saxa yaan nemaatul, maatul tamu waan faxuvul la bina ina vipisan sena namkaian simaatul. Nare, re ro yaamut sina

- Piran e mu rabuna ri texaas sere e ri suaian nare. A tuuna, ri namkai se Kraiss paamuina yaan nenia, ne namkai sena.
- 8 Fasusui a kafesing, na Ampiatius aava ne vubuxan xasingite lapaana Memai.
- 9 Fasusui na Erbanus aava faisok xuvul paga lapaa Kraiss e xe sina kafesing na Stekis.
- 10 Fasusui na Apelis aava tigina fatateak lana namkaian sina se Kraiss naapalaan a toxan a matafanan xaves. E fasusui a mu rabuna ti lana lifu si Aristobolus aava ri namkai.
- 11 Fasusui na Herodion. Nane a mataa Juda malaan sega. E fasusui a mu rabuna ina namkaian aava ri waan la lifu si Narsisus.
- 12 Fasusui na Tarafena nare Tarafosa. A rovaat tefin aave re faisok faagut lapaana Memai. Fasusui a kafesing na Persis, xasa tefin aava faisok faagut xena xavangaana Memai sitaara.
- 13 Fasusui na Rufus aava Memai a siak fatie e a ninana aava malaan se ninaang.
- 14 Fasusui na Asinkritus, Falegon, Irmis, Patarobas e namaa Irmas e a mu rabuna ina namkaian aava ri lotu xuvul pari.
- 15 Fasusui na Filologus, Julia, Nereus e na vasaana e na Olimpase mu rabuna aava ri

namkai pave. ¹⁶ Mi taa fasusui nami mu fetinan, pana fengusan xaradak. A mu rabuna aava ri namkai e nangusa Piran, ri fasisi nami.

¹⁷ Ne faxaar nami, mu fetinan, o mi taa faxatang faroxoi nami xa xasena mu rabuna ina fepitaa bit talo ri taa pife fati fepatoxan nami e tivotan a namkaian simi pana fepitaian bit aava patak sena fepitaian ti paamua aava mi texaas sena. Faapalau seri. ¹⁸ A fepitaian sina rabuna aave ri pife xavang a faisok si Kraiss aava Memai sitaara, piau. Ri taxa faisok xena fafaamamaas a xunus iri mon. Pana ferawaian marafut siri, ri taa fatavanat a lamonan sina rabuna aava ri pife faxatang faroxo. ¹⁹ Taasaxa, a mu rabuna xapiak ri texaas sena vilaana roxo ina usiaan na Kraiss simi. E voxo ne faamamaas paaliu sena vilaana simi. Taasaxa, ne vubuk rao mi taa lamon faroxo pana so ta mo a peraroxo e mi taa vile. E ne vubuk rao mi taa waan patak sena mu vilaana saat.

²⁰ Lavaxa, faasilak a Piran ina Luaian i taa mimit a gutan si Setan.

Na Memai Yesus sitaara i taa tavai nami pana xakaavangan xatam sina.

²¹ Na Timoti aava faisok xuvul paga lapaa Kraiss, a fasisi nami e vaxa na Lusias, Jeson e na Sosipatar aava mu tauga, rutul sait rutul fasisi nami.

²² Nenia, na Tertius aava ne taxa xalei a lagasai aan-

abe', ne fasisi nami lapaana Memai.

²³ Na Gaius aava kas a lifu sina xe siak e xe sina mu rabuna aava ri namkai, nane vaxa a fasisi nami.

Na Eraastus aava fuuna faxatang a faat ti la bina, xuvul pa titaara na Kaartus re fasisi nami vaxa. ²⁴ [Ne fenung xe si Memai Yesus Kraiṣ sitaara o i taa tavai nami pana xakaavangan xatam sina. A tuuna paaliu.]

²⁵ E naboxo taara taa kuus fati a isina Piran senaso nane fexaxaas sena fagut nami pana lagasai se Yesus Kraiṣ aava ne kuusan fasa-vate. Lokavai mupiis fefex-axaas naboxo a Piran a pife fasavat a mo fufunai aan-abe' xe sitaara ²⁶ taasaxa, naboxo nane fo fasavate la matavas e a xuus netaara pana lana xakalayan sina mu rabuna ina kuus fatuxai. E a Piran aava taxa to vulai, fo vil malaane talo a mu rabuna xapiak ri fexaxaas sena namkai sena e langaie.

²⁷ Nane sang mon ve a Piran pana texaasan xapiak e ne-taara xapiak taara taa tavai vulane pana isin lava paaliu lana isi Yesus Kraiṣ. A tuuna.

1 Korin A Lagasai Mata Si Pol Xe Sina Mu Korin A Ferawaian Paamua

Lana mu yaan si Pol na Korin a saxa bina lava aava taxa waan la provins Akeai lana nobina sina mu Griik. Na Pol fatak xa a mataa mata xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo se Yesus Kraiss pave la bina Korin e nane a fatamasiak a faxuvulan ina mu rabuna aava ri namkai lana bina aave. Taasaxa layaan na Pol a ta'ulan nari e fe faisok la xasano bina, a mu lagafan ri savat lana faxuvulan aave pe Korin. E voxo na Pol a xalei a lagasai aanabe' xena tavai nari pana texaasan roxo e xavang nari xena fataxapinaana lagafan siri.

Na Pol a mimilisaat soxot a mu Kristian pe Korin, ulaa vilaana roxo siri i tamaa saat. Nane ferawai pana vilaana xaradak aava mu felavaan ri taa vile e pana maana lagafan aava fuuna savat layaan a rabuna ri pife turoxoian a Vovau Xaradak xena paamuian a sangasan siri. Nane fefasaa vaxa pana vilaana roxo ina naangusan e pana maana buk tatavaian aava Vovau Xaradak fuuna tavai a mu Kristian pana. E nane ferawai vaxa pana mu rabuna aava ri fo maat, ri taa to fa'ulaa.

Pana maana mo aava timin a lagafan xuluna

mu Korin, na Pol a xalei a ferawaian roxo paaliu xena xavang nari talo ri taa matavas sena vubuxanan sina Piran. A saxa palagasai lana 'buuk' aanabe' aava mu Kristian ri fuuna vubuxan paaliuane ve a palagasai 13. Lana palagasai aanabe' na Pol a faxaalit pana vilaana ina vubuxan xasingit tuunei a xasanofuna ve a tatavai mata aava Piran i taa tavai a mu rabuna sina pana.

¹ Nenia na Pol aava Piran fo xelau xena yaamut si Kraiss Yesus, xuvul pa Sostenis, maame lisan a lagasai aanabe' ² xe simi pe Korin aava mi waan la tinoxolan sina Piran. A Piran a fanei patak nami xa Kraiss e xel nami xena waan faxaradak xuvul pana mu rabuna xapiak aava ri fenung lapaana isi Memai sitaara, na Yesus Kraiss aava Memai sitaara xapiak.

³ Ne vubuk o a Piran Tamataara e na Memai Yesus Kraiss re taa tavai nami pana xakaavangan xatam e a luaian.

*Na Pol A Kuus Faasiroxo
Xe Sina Piran Pari*

⁴ Ne kuus faasiroxo vulai xe sina Piran pami senaso nane fo tavai nami aava mi waan la xuvulaian xuvul pa Kraiss Yesus pana xakaavangan xatam sina. ⁵ E vaxa lana xuvulaian aave, a Piran fo tavai nami pana maana mo roxo lana texaasan e ferawaian simi. ⁶ Maam texaas o a kuus xakaavangan simaam se Kraiss a savat faroxo senaso mi langai faroxoie e mi faxalit tuuneie

lana toyan simi. ⁷ E voxo mi toxtan a maana tatavai-ian sina Voyau Xaradak xena fagut nami layaan mi taxa waan bang a savatan sina Memai Yesus Krai sitaara la matavas. ⁸ Nane, i taa tao faagutan nami talo mi taa pife poxo. E mi taa pife vupuno la yaan fataxapiak aava yaan si Memai Yesus Krai sitaara. ⁹ Senaso a Piran aava xel faxuvul nami xe lana xuvulaian xuvul pa Natuna, na Yesus Krai, nane i taa tamana fasavat a kuus fanaian sina.

A Toxtan A Fepatoxtan La Palou Ina Mu Rabuna Sina Piran

¹⁰ Ne fenung xe simi mu fetinan, lapaana isi Memai sitaara, na Yesus Krai, o mi taa turoxo lapaana lamonan saxa mon. A pife roxo mi taa waan fepatok, piau, mi taa waan faxuvul lapaana lamonan e masaman saxa mon. ¹¹ Mu fetinan siak, saxanofuna ti la lifu si Kaloe ri maa xuus famatavasau o a toxtan a fegagelaian taxa waan la palou imi. ¹² A mo ne taxa kuusane a malaanabel: saxa ti la palou imi a kuus, "Ne usi na Pol", saxafuna a kuus, "Ne usi na Apolas", saxa fulaa a kuus "Ne usi na Sifas", e saxafuna fulaa maan a kuus, "Ne usi na Krai."

¹³ Malaafaa na Krai a fepatok, bo? Piau! Na Pol a maat xuluna bolo pami, bo? Piau! Layaan ri fasuf nami ri vile lapaana isi Pol, bo? Piau paaliu! ¹⁴ Ne faamamaas senaso ne pife fasuf a rabuna

xaves, na Krispas nare Gaius mon. ¹⁵ E voxo mi pife fexaxaas sena kuus o mi fo fasufan lapaana isaak. ¹⁶ (A tuuna, ne fasuf a matafetama si Stefanas e ne lamon o piau ta mataa fulaa aava ne fo fasufe.) ¹⁷ Langai, na Krai a pife fengau xena fasuf a rabuna. Nane fengau xena kuusan fasavat a Lagsai Roxo e ne pife vile pana texaasan sina mataa mon. Tamo ne tafo ferawai pana texaasan siak i taa siak tapin a gutan ina maatan si Yesus xuluna bolo.

Na Krai Ve A Gutan E Texaasan Sina Piran

¹⁸ Layaan maam ferawai pana bolo, nari aava xena kawaasanan, ri lamon o a ferawaian aave a mo palau mon. Taasaxa netaara aava xena fakaxupan, taara texaas o a bolo aave a gutan sina Piran. ¹⁹ A malaan sena xakalayan si Aisaia fo kuus:

"Ne taa kawaasan a masaman sina mu rabuna ti la xavala e ne taa vil fatavanat a texaasan siri." Ais 29:14

²⁰ Faa ta rabuna pana texaasan e a rabuna ina fepitaa? E mu mataa piran ri waan faa? A Piran a tisui a texaasan ti la xavala e a texaasan aave a savat mo palau. ²¹ E nane faigotan a maana mo talo mu rabuna pana texaasan ti la xavala ri taa ngalngolan nane. Senaso saxano rabuna ri kuus o a mo aava maam fo kuusan fasavate a ferawaian sina ngong taasaxa nari aava ri namkai sena, ri fakaxupan.

22 A mu Juda ri buk xalum a maana fakalimaan e mu Griik ri seng a texaasan. 23 Taasaxa taara kuusan fasa-vat a maatan si Yesus xuluna bolo e mu Juda ri kalaxoi xuluna e mu Griik ri lamon o a ferawaian sina ngong. 24 Taasaxa Piran fo xel a sax-ano Juda xuvul pari mu Griik e nari xapiak, ri texaas o a lagasai se Kraiss a toxan a gutan e texaasan sina Piran lana. 25 Senaso a texaasan aava waan lana ferawaian palau sina Piran a pelalava sena texaasan sina mataa. E a marurupaxan sina Piran a tateak faagut sena gutan sina mataa.

26 Mu fetinan, lalamon pana vilaana simi paamuina yaan a Piran a xel nami. Lana yaan aave a mu rabuna ti la xavala ri xalum nami e ri pife xalum a mataa pana texaasan o a mu matalava o piran, piau. 27 Taasaxa Piran a siak fati a maana mo palau ti la xavala xena famangil a maana mo pana texaasan. E nane siak fati a maana mo marurupak xena famangil a maana mo pana gutan ti la xavala. 28 Nane siak fati a mu valagof e nari aava mu rabuna ri xalum fasivi nari. E pana maana mo palau malaan, nane kawaasan a maana mo aava mu rabuna ri fuuna lamon falavaie. 29 E nane vil malaane talo pi ta mataa i taa malalava la matana. 30 Taasaxa mi waan la xuvulaian xuvul pa Kraiss sena vubuxanan sina Piran. E lana xuvulaian aanabe' na Kraiss ve a texaasan sitaara. A malaanabe': nane xo fatiginei fatak netaara

la matana Piran e siak fati netaara xena rabuna xaradak sina e a mulus tapin netaara xasena maatan. 31 E voxo, lana Xakalayan Taap a kuus malaan:

“Nase' ta mataa a vubuk malalava i taa malalava pana maana mo aava Piran xo fo vile.”
Jer 9:24

2

1 Mu fetinan, layaan ne savat simi xena kuusanaana maana tuunayan sina Piran ne pife faavupuul nami pana texaasan lava, piau. 2 Senaso ne fo lamon faati o layaan ne waan xuvul pami ne taa lamon fa'uli mon a saxa mo: na Yesus Kraiss e a maatan sina xuluna bolo. 3 Layaan ne savat simi ne pife savat pana gutan lava, piau, ne taxa radakui pana matautan. 4 A lagasai e a kuusan siak re piau ta texaasan lava o gutan sina mataa taasaxa, a Vovau e gutan sina Piran re savat la matavas 5 talo a fu-funa namkaian simi xo i taa pife waan lana texaasan sina mataa taasaxa lana gutan sina Piran.

A Texaasan Sina Piran A Savat Malaan

6 Taasaxa, xe siri aava ri matalava lana namkaian, a lagasai simaam a toxan a texaasan. A pife texaasan sina rabuna ti tanin o sina maana paamua ti tanin senaso a gutan siri taxa malit xo. 7 Piau, taara taxa ferawai pana texaasan aava Piran fo fune xasena rabuna. Lokavai mupiis, paamuina

yaan a Piran a vesan fasa-
vat a maana mo nane a la-
mon faati o a texaasan aan-
abe' i taa fabas netaara pana
miridingan. ⁸ Pi ta paamua ti
la xavala aava masam sena
texaasan aanabe'. Tamo
ri tafo texaas sena ri taa
pife niil fataxutan a Memai
ina Miridingan xuluna bolo.
⁹ Taasaxa, lana Xakalayan
Taap a kuus:

“Pi ta mataa a xalume o lan-
gaie, e pi ta mataa a
lamon fati a mo aava
Piran fo faigotane pari
aava ri vubuxan xas-
ingite.” Ais
64:4

¹⁰ Taasaxa Piran fo faxalit
famatavase xe sitaara sena
Vovau ina.

A vovau aave a xalum
xolan a maana mo xapiak
e maana fufuna faisok sina
Piran sait. ¹¹ E sena mataa,
a vovau sina mon a tex-
aas sena maana mo aava
ri waan la xunus ina. E
malaanabe' a Vovau sina Pi-
ran fatak mon a texaas sena
maana mo aava ri waan
la xunus ina. ¹² Taara pi
siak a vovau ti la xavala,
piau, taara fo siak a vovau
aava Piran a lisane talo taara
taa masam sena maana mo
aava Piran fo tavai xatam
netaara pana. ¹³ E taara fer-
awai pana maana mo aave,
taara pife ferawai lapaana
texaasan sina rabuna ti la
xavala, piau. A Vovau sina
Piran a fapiti netaara pana
tuunayan sina Piran e voxo
taara fexaxaas sena ferawai
lapaana fepitaian sina. ¹⁴ A
mataa aava pi ta Vovau aave
i taa pife turoxo pana maana
mo aava ri savat sena Vo-

vau sina Piran. Nane pife
masam seri e a lamon o ri mo
palau mon. Nane pife fex-
axaas sena taraxali a maana
mo sina Vovau sina Piran
tamo nane piau ta vovau
aave. ¹⁵ A mataa pana vo-
vau aave a fexaxaas sena tiis
a malangiis ina maana mo
xapiak, taasaxa nane xa i
taa pife waan lapaana tiisan
sina mataa. ¹⁶ Senaso lana
Xakalayan Taap a kuus:

“Nase' texaas sena lamonan
sina Memai? Nase'
fexaxaas sena fapi-
tie?” Ais
40:13

Taasaxa netaara xo, taara
toخان a lamonan si Kraiss.

3

Nemaam Ve Maam Mu Sisiak Sina Piran

¹ Nenia, ne pife fexaxaas
sena ferawai xe simi, mu
fetinan, malaan se' mi mata-
lava lapaana Vovau senaso
mi taxa taagul lunai lana
vilaana ti la xavala. Mi
malaan sena lak dak la xu-
vulaian simi xuvul pa Kraiss.

² Paamua ne tavai nami pana
sus e pife meska senaso mi
pife fexaxaas sena ngane. E
nabaxa, mi pife fexaxaas lu-
nai. ³ Mi taxa waan lunai
pana vilaana ti la xavala. Mi
taxa taraa fesuai e mi fetok
temasaat e a ro vilaana aan-
abe' re faxaalit o a vilaana
simi a vilaana ti la xavala
lunai, bo? Mi taxa bilai lunai
pana vubuxanan ti la xavala.

⁴ Layaan a saxa mataa a
kuus, “Ne usi na Pol.” e saxa
fulaa a kuus, “Nenia, ne usi
na Apolas.” nami, mi taxa
faxaalit o mi mataa mon.

⁵ Na Apolas ve nase! Na Pol ve nase! Maame taxa sisiak mon sina Piran e maame fapiti nami e naboxo mi xaveak namkai. Maame saxa saxa maame taxa vil a faisok aava Piran fo tavai nemaame pana. ⁶ Nenia, lana faisok siak, ne xapis a mu kam e na Apolas a tiue pana raarum, taasaxa Piran xa a faboaxe. ⁷ E nane aava kaapis e nane aava tiue pana raarum, nare xapiak re mo palau. Taasaxa Piran aava faboak a maana mo, nane xa toxan a isin lava. ⁸ Nane aava kaapis xuvul pana saxa aava tiue pana raarum re fexaxaas e nare xapiak re taa siak a sepirigus ina faisok sire. ⁹ Langaiau! Nemaame ve maame ro mataa tatara'uma sina Piran e nami ve mi uma sina. E xasa ferawaian paap a malaan, nami ve mi lifu aava Piran taxa vesane.

¹⁰ Lapaana xakaavangan xatam aava Piran a tavaiau pana, ne fo vil fatak a faisok sina mataa ina vavesai e ne famati a fufuna lifu tateak. E saxa fulaa i taxa vesan a lifu xuluna. E nemaame saxa saxa maame taa faxatang faroxoi a vilaana ina vavesai simaame. ¹¹ Senaso a Piran xa fo fanei a fufuna lifu aave e a fufuna aanabe' ve na Yesus Kraiss, piau ta fufuna fulaa. ¹² Saxano rabuna ri taa vesai xuluna fufuna aave pana 'gol', 'silva' o faat roxo pana mamareiai lava e saxanofuna pana wai, sasaak o xariu. ¹³ E a mu faisok sina rabuna saxa saxa ri taa savat la matavas e a mu rabuna xapiak ri taa xalume

e ri taa texaas tamo faisok aave a roxo o saat. Senaso lana yaan si Kraiss, a fata i taa tafang a roxoyan ina faisok sina rabuna saxa saxa. ¹⁴ Tamo lifu sina saxa i taa tigma fatateak lana fata, a mataa ina vavesai aave i taa siak a sepirigus. ¹⁵ E tamo a fata taa faram xapin a lifu sina, a mataa naang i taa piau ta sepirigus. Taasaxa nane sang mon i taa fakaxupan malaan sena saxa aava ri sefe ti lana fata.

¹⁶ Tuuna, mi texaas o nami ve, mi lifu lotu sina Piran e a Vovau sina Piran xo i taxa taagul la xunus imi, bo? ¹⁷ Tamo ta mataa taa kawaasan a lifu lotu sina Piran, a Piran xa i taa kawaasan nane. Senaso a lifu lotu aave a lifu taap sina Piran sang mon e nami ve, mi lifu aave.

¹⁸ Muta bit nano xa. Tamo saxa la palou imi a lamon o a texaasan sina a molava malaan sena texaasan ti la xavala, a mo roxo i taa fasivi nane xa xena savat mataa palau talo i taa toxan a texaasan tuuna. ¹⁹ Senaso a Piran a lamon o a texaasan ti la xavala a mo palau e vaxa a texaasan bit. E lana xakalayan taap a kuus:

"A Piran a filung a mataa pana texaasan ti la xavala pana texaasan bit sina." *Jop 5:13*

²⁰ E a kuus laa

"A Memai a texaas o a mu lamonan sina mataa pana texaasan ti la xavala ri piau ta malangiis roxo." *Yng 94:11*

²¹ Lavaxa, muta malalava fualaa sena rabuna. A tuuna, a maana mo xapiak ri maana mo simi: ²² na Pol, Apolas, o na Pita; a xavala, a toyan e a maatan, a maana mo aanaboxo e a maana mo i taa savat mui, nari xapiak ri maana mo simi. ²³ E nami, mi rabuna si Kraiss e na Kraiss ve sina Piran.

4

¹ Nami, mi taa turoxo o nemaam ve maam mu sisiak si Kraiss e maam rabuna ina faxatangaana maana tunayan fufunai sina Piran aava nane turoxoian lisane xe simaam. ² E a sisiak aave i taa bilai xena faxalitaana roxoyan ina faisok fatateak sina. ³ Ne lamon fepalau tamo nami o xasanofuna, mi taa tiisau. Tuuna, ne pife tiis nenia xa. ⁴ A nasaman siak a matavas. Taasaxa nasaman matavas a pife kuus o ne pife vupuno la matana Piran. A Memai sang mon xo i taa tiisau. ⁵ E voxo, muta tiis a mo paamuina yaan ina tiisan: waan bang a filimaan si Memai. I taa fasavat a so ta mo a fufunai la suk xe lana malang. E i taa kas famatavas a fufuna lamonan la xunus ina mataa. E lana yaan aave a Piran xa i taa fasepirigus a mu rabuna saxa saxa pana kuus faatulaiana.

⁶ Mu fetinan, naboxo ne fo ferawai pana maana mo aanabe' semaame Apolas xena xavangaan nami. Ne vubuk o mi taa masam pana malasuf ina ferawaiian aanabe': "Usi fatak a mu vuputkai."

Muta lamon falavai a saxa mataa e xalum fasivi a saxa. ⁷ Nase' tavai nami pana isin lava? A Piran xo tavai nami pana maana mo mi toxane, bo? Lavaxa, xenaso mi taxa malalava malaan se' mi fo faisok faagut xena siaxaana?

⁸ Mi fo toxan xo a maana mo mi vubuxane, bo? Mi toxan a maana mo xaves paaliu, bo? Mi fo savat paamua king naapalaan maam pife paamua king. Aang, ne vubuk o nami ve mi taa paamua king tuuna talo maam taa 'king' xuvul pami. ⁹ Ne lamon o a Piran fo tavai nemaam, mu yaamut sina, pana nobina fataxapiak la sangasan ina vuktol sina. E maam taxa waan pave malaan sena mataa vipis aava ri taa punuxe la matana mu rabuna xapiak e mu angelo. ¹⁰ Senaso maam namkai se Kraiss, a rabuna ri lamon o nemaam mu lamavaang. Taasaxa nami xo mi namkai se Kraiss e nami ve mi rabuna pana texaasan. Nemaam, maam piau ta gutan taasaxa mi toxan a gutan. A mu rabuna ri xalum fasivi nemaam taasaxa ri suaian nami. ¹¹ E fefexaxaas a yaan aanabe' maam lagai e maam ma'iu; a marapi simaam a taririk; ri famangil nemaam pana sipaan nemaam; maam piau ta nobina xena waan lana e ¹² maam faisok faagut pana mamaam. Layaan a rabuna ri kuusan pengan nemaam, maam sui nari pana roxoyan. Layaan ri vil pengan nemaam, maam

waan fananap. ¹³ Layaan ri kuusan pengan a isimaam, maam sui faroxoi nari. A mu rabuna ti la xavala ri taxa lo xalum nemaam malaan sena xawa e ri xalum fasivi nemaam malaan sena mu mosaat.

¹⁴ Ne pife xalei a maana mo aanabe' xena famangilaan nami. Ne buk pebukan nami malaan sena kamu rafulak. ¹⁵ Naapalaan mi toxan a maana rabuna xaves paaliu xena faxatangaan nami pana maana mo si Krai, mi piau ta tamam xaves, nenia sang mon. E nenia, ne tamam senaso ne kuusan famatavas a Lagasai Roxo xe simi e voxo mi waan la xuvulaian xuvul pa Krai Yesus. ¹⁶ Ne nung nami o mi taa usi fatak a vilaana siak. ¹⁷ E voxo ne taxa feng na Timoti aava ne vubuxan xasingite malaan sena lak tomexaan siak, xe simi. Nane tigina fatateak lapaana Memai e i taa falamon fa'uli nami pana maana vilaana aava ne usie lana xuvulaian siak xuvul pa Krai Yesus. A maana vilaana aave ne fapiti a mu rabuna xapiak lana tinoxolan si Yesus, pana.

¹⁸ Saxanofuna la palou imi ri malalava senaso ri lamon o ne taa pife savat simi. ¹⁹ Taasaxa, tamo Memai i taa turoxo pana ne taa savat simi fataapus. E mui ne taa texaas sena ferawaian siri e vaxa pana gutan siri. ²⁰ Senaso a ferawaian sitaara mon pife faxalit famatavas a fatataganan sina Piran, piau, a faisok sitaara pana gutan a faxalite. ²¹ A so ta mo mi vubuxane? Ne taa savat simi

xena baras faagutan nami o ne taa savat pana vubuxan xasingitan e vilaana mam?

5

¹ Lavaxa, a tuuna xo, ri taxa kuusan a vilaana ina paruk fo savat la palou imi. E a vilaana aanabe' a mu rabuna aava ri pife namkai sena Piran, nari xo ri gilise. Ne fo langai o a saxa mataa pave i taxa mati xuvul pa ninana paap. ² E nami xo mi taxa ferawai falalava pana! Pife vilaana roxo, piau, mi taa bas pana mimilisaatan sena e nane aava taxa vil a vilaana saat aanabe', mi taa feng tapine xasena faxuvulan simi. ³ Lana vipin siak, ne taxa waan lasuun semi, taasaxa lana lamonan siak ne taxa waan xuvul pami. E ne fo tiis xo a mataa aava paruk. ⁴ E layaan mi taxa faxuvul lapaana isi Memai Yesus e ne waan xuvul pami lana lamonan siak, ne vubuk rao nami, lapaana gutan si Memai Yesus sitaara, ⁵ mi taa lisan a mataa aanabe' xe si Setan talo i taa kawaasan a vubuxanan ti la xavala sina mataa aave e la yaan a Memai i taa ulaamaan a vovau ina mataa aave i taa fakaxupan.

⁶ A pife roxo mi taa ferawai falalava. Mi texaas sena ferawaian aanabe', bo? "A fomirak yiis a fasul a flaua xapiak." ⁷ Lavaxa, gei tapin a maana vilaana saat aava malaan sena yiis aave, la toyan simi. E mui mi taa malaan sena flaua fa'ui aava piau ta yiis. Ne texaas o

mi taxa waan tuuna malaan. Senaso a fomirak sipsip aava ri punuxe xena Fenamo ina Paaluan fo punuxan e nane ve na Kraiss. ⁸ E voxo taara faamamaas lana Fenamo ina Paaluan sitaara e taara taa pife vile pana maraleian e lamonan saat aava malaan sena bret pana yis, taasaxa taara taa vile pana ferawaian tuuna e vilaana fatak aava malaan sena bret aava piau ta yis.

⁹ Lana lagasai aava ne lisane xe simi paamua, ne xuus nami o mi muta fesing pana rabuna aava ri femilungai pana vilaana ina tamaian. ¹⁰ Ne pife ferawai sena rabuna aava ri pife namkai se Kraiss senaso ri fuuna vil a vilaana saat: ri rawet, ri femilungai pana vilaana ina tamaian; ri fenau e ri lotu xe sina mu piran bit. Tamo mi taa waan patak seri mi taa ta'ulan xapin a xavala. ¹¹ A malasuf ina ferawaian siak a malaan: mi taa pife doxot xolan a rabuna aava ri kuus o ri saxa tinoxol taasaxa ri femilungai pana vilaana ina tamaian o rawet o lotu xe sina mu piran bit o ri ferawai fakasal o ri num temasaat vulai o fenau. Muta nai fangan xuvul pari.

¹²⁻¹³ Langai, pife faisok siak xena tiisaana mu rabuna aava ri pife waan la tinoxolan sina Piran, piau. A Piran xa i taa tiis nari. Taasaxa taara taa tiis nari aava ri namkai e ri waan la faxuvulan sitaara, bo? Senaso a Xakalayan Taap a kuus:

“Feng faapaluan a mataa

saat sena faxuvulan simi.” Vpt 17:7,12

6

A Vilaana Ina Faxaradaxaana Lagafan La Palou Ina Mu Rabuna Namkai

¹ Tamo saxa simi i taa marala pana saxa lana tinoxolan simi i muta falet fe tiginina la nona mataa ina tiisan aava pife mataa sina Piran, piau! Lisan a lagafan aave xe sina mu rabuna fatak sina Piran xena faxaradaxaana. ² Tuuna, mi texaas o a mu rabuna fatak sina Piran ri taa tiis a maana mo ti la xavala, bo? Lavaxa, tamo mi taa tiis a maana mo aave senasou mi pife fexaxaas sena tiisaana mo modak nabe? ³ Mi fo texaas xo o taara taa tiis a mu angelo, bo? E tamo taara taa tiis nari taara fexaxaas sena tiis vaxa a maana mo xapiak nabe! la xavala sait. ⁴ E voxo layaan mi toxan a lagafan la palou imi, siak fati ta saxa mataa ti la tinoxolan simi xena tafange, muta lisan a lagafan aave xe siri aava ri pife namkai, nari aava ri piau ta nobina la palou ina mu tinoxol si Kraiss. ⁵ Mi taa mangil! Tuuna, piau ta saxa simi a fexaxaas sena faxaradaxaana lagafan sina ro tinoxol? ⁶ Taasaxa ro tinoxol lapaa Kraiss re laak la lifu ina tiisan e re turoxo pana saxa aava pife namkai i taa tiis a lagafan sire.

⁷ Layaan mi toxan a fe-gagelaian e mi laak la lifu ina tiisan a vilaana aanabe! a faxaalit o mi fo faasaal. A roxo sena mi taa turoxo pana xasanofuna ri taa vil a saat

xe simi. E a roxo sena mi taa turoxo pana ri taa siak palou a maana mo simi. ⁸ Taasaxa nami xo mi bilai fasaat e mi fenau e mi vile xe sina mu fetinan.

⁹ Mi texaas o a mataa saat i taa pife waan la fatataganan sina Piran. Muta bit nami xa: nari aava ri femilungai pana vilaana ina tamaian o lotu xe sina mu piran bit, o ta'ulan a tamaian siri xena mati xuvul pana saxafuna o a lutefin o mu tomexaan aava re fetamaian nare xa, ¹⁰ o nari aava ri fenau o rawet o num temasaat o kuusan pengan a saxa, nari xapiak, ri taa pife siak ta nobina la fatataganan sina Piran. ¹¹ Saxanofuna la palou imi mi fo waan malaan. Taasaxa Vovau sina Piran fo xamak tapin a vilaana saat simi e a fanei patak nami xana Piran e a fatiginei fatak nami lapaana isi Memai Yesus Krai.

Tavai A Piran Pana Isin Lava Sena Vilaana Ina Tami

¹² Naak a saxa i taa kuus, "A so ta buk mo ne buk vile a roxo." Aang, taasaxa saxano mo ri taa pife xavang nami. E ne taa kuus vaxa o a so ta buk mo ne buk vile a roxo taasaxa ne taa pife turoxoian ta mo i taa fayaasoxau. ¹³ Saxanofuna taa kuus, "Fanganan a mo xana xum e xum a mo xana fanganan." Aang, taasaxa Piran i taa kawaasan nare xapiak. E sena vipin, muta femilungai pana. Taasaxa, sisiak xe si Memai pana vipin simi e Memai xa i taa faxatang a vipin simi. ¹⁴ A Piran a fatatoi fa'uli a Memai ti la maatan pana gutan

sina e i taa fatatoi fa'uli netaara vaxa pana gutan naang. ¹⁵ Mi texaas o a mu vipin simi ri xavil ina vipin si Krai xa. E mi lamon o ne taa siak a xavil ina vipin si Krai e faxuvule xuvul pana vipin sina tefin aava lisan xolane, piau paaliu! ¹⁶ Naak mi pife texaas o a mataa aava faxuvul a vipin sina xuvul pana tefin aava lisan xolane, nane savat saxa xuvul pana. A Xakalayan Taap a kuus famatavas o "Nare taa savat vipin saxa." *Tpt 2:24*

¹⁷ Taasaxa nane aava faxuvul nane xa xuvul pa Memai a savat saxa xuvul pana la xunus ina.

¹⁸ Sinufan a vilaana ina femilungai. Ta xasano saat a mataa taa vile a pife kawaasan a vipin sina. Taasaxa, nase' ta mataa a femilungai taxa vil a saat xe sina vipin sina xa. ¹⁹ Lamom fa'ulaa o a vipin siim a malaan sena lifu lotu e a Vovau Xaradak aava Piran a tavai nano pana, nane taxa taagul lana. No pife paamuian nano xa. ²⁰ Nane maraan xapin nano pana mamareiai lava. E voxo, tavai a Piran pana isin lava sena vipin simi.

7

Sena Vilaana Ina Tamaian Tuuna

¹ Lavaxa, naboxo ne buk sui a maana fiaian mi fo xaleie xe siak. Mi kuus o i taa xavang a mataa tamo i taa pife tamai. ² Aang, taasaxa, senaso a vilaana ina femilungai a tafang temasaatan a

mu rabuna, a roxo sena mu rabuna tomexaan, saxa saxa, ri taa toxan a naasari e a luteffin ri taa toxan a lavari. ³ A mu lavari ri taa vil fafaamamaas a vubuxanan sina mu naasari xena mati faxuvul lana vilaana ina tamaian e a luteffin ri taa vil malaane sait xe sina mu lavari. ⁴ A tefin pife paamuian a vipin sina xa senaso a vipin sina ve a mo si lavana sait e vaxa a tomexaan a pife paamuian a vipin sina xa senaso a mo si naasana sait. ⁵ Muta ferawetan nami tamo mi pife turoxoiane paamua. Mi taa pife mati faxuvul pana valayaan mon xena fenung xe sina Piran. E mui mi taa mati faxuvul fulaa. Tamo mi usi a vilaana aanabe' mi fexaxaas sena faxatang faroxoi a vubuxanan simi xa layaan na Setan i taa tafang nami. ⁶ Ne xuus nami pana mo aanabe' xena xavang nami taasaxa ne muta fefasaa pana. ⁷ Ne vubuk rao nami xapiak mi taa ti palau malaan sega. Taasaxa Piran a tavai nami saxa saxa pana tatavai: saxa i taa siak a tatavaian xana e saxafuna pana tatavaian xana.

⁸ Lavaxa, xe siri aava ri pife tamai o ri luteffin nakmaal ne xuus nari o a roxo sena ri taa lo ti palau malaan sega. ⁹ Taasaxa tamo ri pife fexaxaas sena faxatang faroxoi a vubuxanan siri, lavaxa ri taa tamai. A mo roxo ri taa tamai talo a mu vubuxanan siri ri taa pife fa'onam nari.

¹⁰ Xe simi aava mi fo tamai xo ne xuus faagutan nami

pana ferawaian sina Memai e pife siak: a tefin i muta ta'ulan a lavana, ¹¹ taasaxa tamo i taa ta'ulane, i taa ti palau e i taa pife tamai fulaa o i taa ulaa xe si lavana pana lamonan roxo. E a tomexaan i muta ta'ulan a naasana xena fataxapin a tamaian sire.

¹² E xe sina xasanofuna, nenia, pife a Memai, ne kuus o tamo mataa aava namkai se Kraiss taxa tamai pana saxa tefin aava pife namkai, i taa pife ta'ulan na naasana tamo na naasana a buk waan xuvul pana. ¹³ E tamo ta tefin aava namkai a tamai sina mataa aava pife namkai, i taa pife ta'ulan na lavana tamo nane buk waan xuvul pana. ¹⁴ A Piran i taa turoxoian a mataa aava pife namkai senaso a waan xuvul pa naasana aava namkai e i taa turoxoian a tefin aava pife namkai senaso a waan xuvul pa lavana aava namkai. Tamo pife malaanabe' a mu rafulak sire ri taa lalosaat, taasaxa piau, ri xaradak.

¹⁵ Tamo saxa aava pife namkai la palou ina rofelavaan a buk ta'ulan a xasafuna, i taa falet saa. Tamo i taa savat malaan a saxa aava namkai i taa tapigis sena tamaian aave. Senaso a Piran fo xel netaara xena taagul pana luaian. ¹⁶ Nami luteffin aava mi namkai, mi pife texaas, naak mi taa fakaxup a mu lavami e nami mu tomexaan aava mi namkai, mi pife texaas, naak mi taa fakaxup a mu naasami.

¹⁷ A mu rabuna saxa saxa ri taa lo waan lana toyan aava Memai Yesus fo tavai nari pana. E ri taa lo waan lana vilaana aava ri waan lana layaan a Piran a xel nari xena namkai se Yesus. Ne fapiti a mu tinoxol la mu bina xapiak pana vuputkai aanabe'. ¹⁸ Tamo mataa a vuputuk layaan a Piran a xeke xena namkai i taa pife vis a vulak ina vuputuk. Tamo mataa a pife vuputuk layaan a Piran a xeke xena namkai, i taa pife vuputuk. ¹⁹ Senaso tamo mataa a vuputuk o piau, a mo palau. A mo aava pelalava a malaan: a mataa i taa usi fatak a mu vuputkai sina Piran. ²⁰ A so ta waanan mi taxa taagul lana layaan a Piran a xel nami, mi waan su lana. ²¹ Tamo mi yaasok sina saxa mataa layaan a Piran a xel nami, muta lalamon faaxaves pana. Taasaxa tamo mi fexaxaas sena tapigis sena lavaxa, a roxo, vile. ²² Senaso layaan a Memai a xel a mataa yaasok nane malaan sena mataa aava pife yaasok la matana Memai e malaanabe' sait a mataa aava pife yaasok layaan a Piran a xeke, nane a mataa yaasok si Krai. ²³ A Piran xo a maraan xapin nami pana mamareiai lava. E voxo muta yaasok sina rabuna. ²⁴ Lavaxa mu fetinan, a so ta waanan mi taxa taagul lana layaan a Piran a xel nami, mi waan su lana xuvul pana Piran.

²⁵ Naboxo rao ne sui a fiaian simi sena mu rabuna

aava ri pife tamai. A Memai a pife xuusau pana so ta mo ne taa kuusane taasaxa ne taa xuus nami pana lamonan siak e mi texaas o ne waan lapaana mamaaluxan sina Memai e ne fuuna kuus tuuna. ²⁶ Layaan ne xalum a mu lagafan aava ri taxa lo savat ne lamon o a peraroxo sena tomexaan i taa waan lana vilaana sina. ²⁷ Tamo mi toxan a naasami, lavaxa muta ta'ulane. Tamo mi piau ta naasami, lavaxa muta seng ta tefin. ²⁸ Taasaxa, tamo no tamai no pife vil a saat e tamo a tefin palau i taa tamai nane pife vil a saat. Taasaxa ne buk ti votan nami aava mi buk tamai sena maana lagafan ri fuuna savat lana waanan sina matafetama.

²⁹ Naboxo ne pebukan nami, mu fetinan, o a mu yaan sitaara, ri pife xaves. E voxo nari aava ri toxan a naasari, ri taa lamon pana yaan aanabe' e ri taa taagul malaan se' ri pife tamai ³⁰ e nari aava ri taxa taangiis faagut ri taa bilai malaan se' ri pife tangiis ta mo. E nari aava ri taxa faamamaas ri taa bilai malaan se' ri pife faamamaas. E nari aava ri maraan a maana mo ri taa lalamon pana maana mo aave malaan se' ri pife maana mo siri. ³¹ E nari aava ri faisok pana maana mo ti la xavala ri muta lamon vulane senaso a xavala aava mi texaas sena naboxo, faasilak i taa taxapus.

³² Ne vubuk o mi taa pife lamon faaxaves. A mataa

aava pife tamai, i taxa lamon fati a faisok sina Memai e malaafaa i taa fafaama-maas a Memai.³³ Taasaxa mataa aava tamai a lalamon vulai pana maana mo ti la xavala senaso a vubuk fafaa-mamaas a tefin sina³⁴ e voxo a mu lamonan sina ri taxa feruuk xolai. A lutefin aava ri pife tamai, malaan sena tefin fa'ui, ri taa lamon fati a faisok sina Memai mon senaso nari, ri buk waan lapaana lana vipin e vovau xapiak siri. Taasaxa tefin aava tamai a lalamon pana maana mo ti la xavala senaso a vubuk fafaamamaas na lavana.³⁵ Ne taxa ferawai malaan senaso ne vubuk xavang nami. Ne bai pis nami pana maana vuputkai xaves, piau. Ne buk o mi taa bilai faroxo e mi taa tavai nami xa xena faisok fatak lapaana Memai.

³⁶ Taasaxa tamo a toxan a saxa rovaat aava re fo kuus fanai xo pana tamaian sire e a mataa aave a lamon o i taxa bilai fasaat xe sina tefin aave e tamo a vubuxanan sina a tateak temasaat e nane lamon o re taa tamai, lavaxa re taa tamai malaan sena vubuxanan sina. A pife vil a saat.³⁷ Taasaxa, tamo a mataa, nane fatak xa, a lamon o i taa pife tamai e tamo nane fexaxaas sena faxatang faroxoi a vubuxanan sina e fo lamon faati xo pana so ta mo i taa vile, lavaxa i taa vil a mo roxo tamo i taa pife tamai sina tefin xana.³⁸ E a mataa aava tamai pana tefin palau a vil a mo roxo taasaxa nane aava pife tamai, a vil a mo peraroxo.

³⁹ A tefin a pife tapigis

se lavana tamo a lavana i taxa to lunai. Taasaxa tamo na lavana i taa maat voxo, nane fo tapigis e a fexaxaas sena tamai fulaa xe sin' ta mataa nane vubuxane tamo nane saxa mataa sina Piran.⁴⁰ Taasaxa, ne lamon o tamo i taa waan tefin nakmaal i taa faamamaas sena. E pana ferawaian aanabe' ne lamon o ne toxan a turoxoian sina Vovau sina Piran.

8

Sena Fanganan Aava Ri Tavai A Mu Piran Bit Pana

¹ Lavaxa, mi fia'i vaxa pana fanganan aava ri tavai a mu piran bit pana. Taara texaas o taara xapiak taara toxan a texaasan e a tuuna. Taasaxa faxatang, senaso a texaasan ti la xavala i taa fabas famalalavai a rabuna taasaxa vubuxan xasingitan i taa fagut a rabuna.² A mataa aava lamon o nane xa toxan a texaasan, nane pife masam faroxo lunai. Nane piau ta texaasan tuuna.³ Taasaxa nane aava vubuxan xasingit a Piran, a faxaalit o a Piran xo a texaas faroxo sena.

⁴ E naboxo ne taa sui a fiaian simi pana mu tinoxol aava ri ngan a fanganan ri tatavai xe sina mu piran bit pana. Taara texaas o a maaradaang a xaxaalua ina saxa mo palau. E taara texaas o a toxan a Piran saxa mon, piau ta piran fulaa.⁵ E fulaa taara texaas o saxano rabuna ri kuus o a toxan a maana piran e memai aava ri taagul la xavala e la xunavata. E naapalaan nari, ri

kuus o ri toxan a maana 'piran e memai' xaves, ⁶ taara namkai o taara toxan a Piran saxa mon. Nane ve a tamana maana mo xapiak senaso a vil fanei a maana mo xapiak e taara waan xana. E vaxa a toxan a Memai saxa mon, na Yesus Krai. A Piran a fasavat a maana mo la ma Yesus e nane xo fagut netaara aava taara namkai xena taagul faroxo.

⁷ Taasaxa saxanofuna aava ri namkai, ri piau ta texaasan tuuna aanabe¹. E saxano rabuna ri fo mo usi faagutan a mu piran bit e a gutan ina vilaana aanabe¹ i taxa paa-muian nari lunai. E layaan a rabuna aave ri ngan a meska aava ri tavai a mu maaradaang pana, ri lamon lunai o ri taxa ngan a fanganan sina mu maaradaang e a nasaman siri a pife tateak e ri lamon o ri fo milung. ⁸ Taasaxa fanganan i taa pife lisan et netaara xe la ta Piran; tamo taara ngane o pife ngane, i taa pife xavang netaara xena tigma fatak la matana.

⁹ Faxatang soxo, ulaa tapigisan simi sena vuputkai i tamaa fapoxoi a mataa aava namkaian sina a pife tateak e i taa milung. ¹⁰ Tamo mataa aava nasaman sina a pife tateak, a xalum nano aava no toxan a texaasan, o no taxa nai fangan la lifu lotu sina saxa piran bit, a vilaana siim i taa fagute xena ngan a fanganan aava ri tavai a mu maaradaang pana, bo? ¹¹ E voxo sena texaasan siim, a mataa pana nasaman

marupak, i taa kawaasanan. E nane ve na tiam aava na Krai a maat xena fakaxupe. ¹² E pana vilaana aanabe¹ mi taxa bilai fasaat xe sina mu fetinan simi e mi taxa fasop a nasaman marupak siri. Layaan mi vil malaane mi taxa bilai fasaat vaxa xe si Krai. ¹³ E voxo, tamo na tiak i tamaa poxo sena fanganan aava ne ngane, ne taa pife ngan ta meska fulaa. Ne baian ta mo aava ne ngane ulaa i tamaa fapoxoi na tiak.

9

Na Pol A Gel Votan A Vilaana Sina

¹ Nenia, ne fo tapigis sena vuputkai, bo? Nenia, ne saxa yaamut, bo? E nenia vaxa, ne fo xalum na Yesus aava Memai sitaara, bo? E ne faisok faagut la-paana Memai e naboxo sena faisok aave nami, mi namkai sena. ² Naapalaan a xasanofuna ri pife turoxo o ne yaamut, nami, mi turoxo pana, bo? A waanan simi lana xuvulaian xuvul pa Memai a faxaalit o nenia, ne saxa yaamut sina.

³ Layaan a rabuna rao ri tiisau ne fuuna gel votai seri malaanabe¹. ⁴ Maam toxan a fufuna xena siak fanganan e numan sena faisok simaam. ⁵ Na Pita e xasano yaamut xuvul pana mu ti Memai, ri fuuna falet xolai xuvul pana mu naasari aava ri namkai e nenia vaxa ne fexaxaas sena vil malaane, bo? ⁶ Naak nemaame Baanabas mon maame taa faisok

faagut e maraan a maana mo xena waanan simaame, bo?

⁷ Nase' ta mataa ina rawen i taa maraan a maana mo ina fevisan sina pana faat sina xa? Nase' ta mataa tatara'uma i taa pife ngan a fanganan ti lana uma sina? E nase' ta mataa ina faxatangaana sipsip i taa pife num a sus iri? ⁸ Ne pife ferawai pana maana xaxaalua aanabe' ti lana lamonan sina rabuna mon senaso a vuputkai aava na Moses a tavai netaara pana a ferawai malaan:

⁹ "Muta pis votan a valana bulmakau layaan i taxa paa xolai xuluna kam ina rais." *Vpt*
25:4

E naboxo, mi lamon o a Piran a lalamon pana bulmakau mon, bo? Piau! ¹⁰ Layaan a Piran a ferawai malaan nane taxa lamon pataara, bo? A tuuna, a ferawaiian aave a xaleian xena fapiti netaara. Nane aava faigotan a xavala xena kaapis, xuvul pana saxa aava faxuvul a mu xalana re lamon o re taa siak a xavil ina fanganan aave sena faisok sire. ¹¹ Maam fo xapis a xunus imi pana Lagasai Roxo se Yesus e naboxo naak a temasaat paaliu tamo maam taa siak faxuvul a maana mo xasemi xena xavang nemaam? ¹² Tamo saxano rabuna ri toxan a fufuna xena siaxaana xavil ina maana mo simi a fufuna simaam a molava seri.

Taasaxa maam pife tigin lamimi pana tavaiaan nemaam pan' ta mo. Piau, maam waan lapaana maana

buk lagafan talo i taa pife tivotan a kuusan fasa-vataana Lagasai Roxo se Kraais. ¹³ Nami, mi texaas o a rabuna aava ri faisok la lifu ina naangusan, ri siak a fanganan siri ti lana lifu ina naangusan aave e nari aava ri faigotan a mu tiir la nobina ina faramaana tatavai, ri taa siak a xavil ina tatavai aave. ¹⁴ E malaanabe' a Memai fo fefasaa o nari aava ri kuusan fasavat a Lagasai Roxo ri taa siak a maana mo ina waanan siri sena.

¹⁵ Taasaxa, ne pife tao faagutan a vilaana aave e ne pife xalei a lagasai aanabe' talo mi taa vil malaane xe siak. Ne baiian ta mataa i taa siak tapin a fufuna malalavayan siak. ¹⁶ Ne pife fexaxaas sena ferawai falalava sena kuusan fasa-vataana Lagasai Roxo senaso a Piran a xuus faagutanau o ne taa vile. E ne bai lamon pana lagafan i taa savat siak tamo ne langai pesalai. ¹⁷⁻¹⁸ Tamo ne kuusan fasavat a Lagasai Roxo senaso nenia xa ne vubuk vile, lavaxa ne taa siak a sepirigus sena. Taasaxa tamo pife vubuxanan siak, lavaxa ne taxa vile senaso a Piran a turoxoian lisan a faisok aanabe' xe siak. E voxo ne taa siak a so ta sepirigus? A sepirigus siak a malaanabe': ne pife kuusan fasavat a Lagasai Roxo xena siak a maana mo ina waanan siak naapalaan ne fexaxaas sena vile, taasaxa ne vile pana piau ta mareiaia lapaana, a lagasai aave a xatam.

¹⁹ Nenia, ne tapigis e voxo

ne pife yaasok sin' ta saxa mataa. Taasaxa ne fayaasok nenia xa xe sina mu rabuna xapiak talo ne taa yuuf a rabuna xaves xe si Yesus.²⁰ Layaan ne taxa faisok xuvul pana mu Juda ne taagul malaan seri xena yuuf nari xe si Yesus. Nenia xo, ne pife waan lapaana mu vuputkai si Moses, taasaxa layaan ne faisok xuvul pari aava ri waan lapaana, ne bilai malaan se' ne waan lapaana sait. Senaso ne vubuk yuuf nari aava ri waan lapaana vuputkai.²¹ E layaan ne taxa faisok xuvul pana mu rabuna aava ri pife Juda e ri pife waan lapaana vuputkai aave, ne taagul malaan seri. Ne vil malaane xena yuuf a saxanofuna iri xe si Krai. Ne pife kuus o ne waan lamalei xasena vuputkai sina Piran, piau, ne usi fatak a vuputkai si Krai.²² Layaan ne waan la palou ina mu rabuna aava namkaiian siri a murupak, lavaxa ne taagul pana namkaiian murupak sait xena yuuf a saxanofuna iri xe si Krai. Ne taa taagul pana so ta buk vilaana i taa fakaxup a saxanofuna.²³ Ne fasavat a maana vilaana xapiak aanabe' talo mu rabuna xaves la mu bina xapiak ri taa langai a Lagasai Roxo se Yesus e voxo ne taa waan lapaana roxoyan ina vaxa.

²⁴ Mi texaas sena vilaana sina mu rabuna ina falayan. A maana rabuna xaves ri tigin la fakalimaan in tangpat taasaxa saxa mon i taa savat paamua xena

siak a mamareiai. Lavaxa, fala faagut xena siak a mamareiai aave.²⁵ A mataa ina falayan i taxa waan lapaana faxatangan tateak talo i taa siak a ligilot pana paxana wai aava ri taa maiyang. Taasaxa taara fala faagut xena siak a ligilot i taa waan vulai e i taa pife maiyang.²⁶ E voxo layaan ne fala, ne pife fala xolai, piau, ne fala fatak xe la fakalimaan ina fataxapiak. E vaxa ne malaan sena saxa mataa ina fevisan, ne pife tapin palou a gutan siak pana favis a bina gof.²⁷ Ne faisok faagut xena fatateak a taak e faxatange talo lamina yaan ne fo kuusan fasavat a Lagasai Roxo xe sina saxanofuna, a Piran i taa pife kuus votanau sena mamareiai aave.

10

¹ Mu fetinan, lamon fa'uli a so ta mo fo savat xe sina mu butaara lumua, nari aava ri usi na Moses. A tang vata aava waan laa'ui xuluri a faxatang nari la bina xobingil. E vaxa ri fexaxaas sena sangas patal a lana Laman Vuung.² E sena vata e laman aave nari xapiak ri fo fasufan xena fakalimaan o nari, ri rabuna si Moses.³ Nari xapiak ri ngan a fanganan aava savat palau sena gutan ina Piran⁴ e ri num a raarum aava savat sena gutan naang. A raarum aanabe' a Piran a fasavate sena saxa faat aava fuuna lo usi nari. E a faat naang ve na Krai.⁵ Taasaxa maana rabuna siri, ri fasavat a maraleian sina Piran pana

vilaana saat siri e nane xo a pife faamamaas pana xaves iri e voxo a mu mamaat siri, ri tapalai xolai la xobingil.

⁶ E naboxo a maana mo aanabe' ri pebukan netaara o taara taa pife vubuxan a mo mosaat malaan seri la xobingil. ⁷ Muta lotu xe sina saxa maaradaang malaan sena saxanofuna ri fuuna vile. A Xakalayan Taap a kuus:

“A mu rabuna aave ri nai fangan e num temasaat la fenamo e ri tamasiak xena tia lana lotu bit siri.” *Tln* 32:6

⁸ Taara muta femilungai pana vilaana ina tamaian malaan sena saxanofuna iri e lana yaan saxa 23,000 la palou iri ri maat. ⁹ Taara muta lo bilai fasaat xena tafang a Memai pana so ta yaan i taa fakasanam netaara malaan sena fo fakasanam a saxanofuna aave pana mu tiui aava ri punuk nari. ¹⁰ E muta fefinaas malaan sena saxanofuna iri aava angelo ina kawaasanan a punuk nari.

¹¹ A maana mo aanabe' ri savat siri xena pebukan nari, taasaxa saxano rabuna ri xalei a maana mo aave xena fapiti netaara vaxa senaso taara taxa taagul lana fataxapiak ina yaan. ¹² Nase' lamon o i taxa tigina fatateak i taa faxatang ulaa i tamaa poxo. ¹³ Lamon fa'uli a so ta buk tafangan aava savat simi a fuuna savat sina xasano rabuna vaxa. Taasaxa Piran i taa fasavat a kuus fanaian sina e i taa pife turoxoian a

tafangan aave xena xasliu a gutan simi talo mi taa pife tigina tateak. La so ta yaan a tafangan aave i taa savat simi a Piran i taa tavai nami pana gutan xena tigina lana e vaxa i taa faxalit nami pana salan xena sinuf sena.

A Matafanganai Sina Memai

¹⁴ E voxo kamu fesing, sinuf sena vilaana ina lotui a mu piran bit. ¹⁵ Ne ferawai xe simi senaso mi toxan a texaasan e nami xo mi taa tiis a ferawaian siak. ¹⁶ E sena lisa aava taara num lana la matafanganai sina Memai, taara kuus faasiroxo xe sina Piran pana e layaan taara num lana, taara taxa femiraaxan a ria i Krai. E sena bret aava taara viaxe, layaan taara ngane taara taxa femiraaxan a vipin si Krai. ¹⁷ A toxan a bret saxa mon e netaara xapiak taara vipin saxa mon senaso taara femiraaxan a bret naang. ¹⁸ Lalamon pana vilaana sina mu Juda: ri femiraaxan a meska aava ri tavai a Piran pana e voxo ri fefaxuvul lana lotu siri xe sina. ¹⁹ Mi masam pana malasuf ina ferawaian siak, bo? Ne kuus o a maaradaang o fanganan aava ri tatavai xe sina pana re mo molava, bo? Piau, piau paalii! ²⁰ Ne taxa kuus malaan: a so ta fanganan nari aava ri pife namkai se Krai, ri farame la bina ina faramaana, ri tavai a mu masalai o maaradaang pana e pife a Piran. E ne bai o mi taa waan la xuvulaian xuvul pana mu masalai. ²¹ Mi

muta num lana lisa si Memai e vaxa lana lisa sina mu masalai o maaradaang. Mi pife fexaxaas sena fangan la matafanganai sina Memai e vaxa a matafanganai sina mu masalai. ²² Layaan taara vil malaane taara vubuk vil famaralei a Memai talo i taa fakasanam netaara, bo? Taara lamon o a gutan sitaara a molava sena gutan sina, bo?

²³ Nami, mi kuus, “A so ta mo taara buk vile a roxo.” A tuuna, taasaxa saxano vilaana ri pife xavang nami. E fulaa, “A so ta mo taara buk vile a roxo.” taasaxa, saxano vilaana ri pife fagut netaara. ²⁴ Mi taa faisok xena xavang a xasanofuna e pife nami xa.

²⁵ Mi taa ngan a so ta meska ri faasot pana la bina ina faasot e muta fiaiane senaso a nasaman simi i tamaa kuus o mi vupuno. ²⁶ Senaso, a Xakalayan Taap a kuus, “A xavala e maana mo xuluna ri maana mo sina Memai.”

²⁷ Tamo mataa aava pife namkai, a kas a lifu sina xe simi xena fangan xuvul e mi buk paan, lavaxa mi fe ngan a so ta mo nane tavai nami pana e muta fiaiane sena nasaman simi. ²⁸ Taasaxa tamo saxa i taa xuus nami, “A fanganan aanabe' ri tatavai xe sina maaradaang pana” lavaxa muta ngane, pife sena nasaman simi taasaxa sena nasaman sina saxa aava xuus nami pana. ²⁹ E nami, naak mi taa fia i o “Xenaso a nasaman sina xasafuna i taa tiis a vilaana

siak? Nenia, ne pife waan lapaana vuputkai naboxo. ³⁰ Tamo ne kuus faasiroxo xe sina Piran pana fanganan siak xenaso ta mataa i taa fefinaasaanau sena fanganan aava, ne kuus faasiroxo pana?”

³¹ E voxo a so ta mo mi vile, tamo mi num o fangan, mi taa vil a maana mo xapiak xena tavai a Piran pana isin lava. ³² Bilai faroxo talo vilaana simi i taa pife fasavat a lagafan xe sina mu Juda o mu rabuna aava ri pife Juda o xe sina mu rabuna sina Piran. ³³ Mi taa usi a vilaana siak: ne faisok faagut vulai xena fafaamamaas a mu rabuna xapiak. Ne pife lamon pana so ta mo i taa xavangau taasaxa ne lamon pana mu rabuna xapiak talo ri taa fakaxupan.

11

¹ Usi a vilaana siak malaan se' ne usi na Kraiss.

Xafut A Putumi Layaan Mi Lotu

² Nami, mi fo bilai faroxo e ne faatulan nami senaso mi fuuna lamon fa'uli vulan a maana vilaana e fepitaian siak. E mi usi fatak a maana fepitaian si Kraiss aava ne fo tavai nami pana.

³ Taasaxa ne vubuk o mi taa texaas tuuna sena saxa mo: na Kraiss ve a paamua sina mu tomexaan malaan sena mu tomexaan tamai ve ri paamua sina lufefin siri e a Piran a paamua si Kraiss. ⁴ E voxo a mataa aava fenung o kuusan fasavat a lagasai sina Piran pana putuna a xafutan,

a famangil na Krai. ⁵ E nase' ta tefin a fenung o kuusan fasavat a lagasai sina Piran pana piau ta xukuf la putuna a famangil na lavana. Nane fexaxaas malaan sena tefin aava ri xangat a fui sina xena famangile. ⁶ Tamo tefin taa pife xafut a putuna ri taa sapiit tapin a fui sina. E mi texaas o a tefin aava ri sapiit xapin a fui sina o ri xangat a putuna, a famangilan e voxo i taa xukuf. ⁷ A mataa i taa pife xafut a putuna senaso nane a xaxaalua i Piran xa e a faxalit a magaafan sina sait. Taasaxa tefin a faxalit a magaafan sina tomexaan. ⁸ E mi texaas o a mataa pife savat sena tefin, taasaxa tefin a savat sena mataa. ⁹⁻¹⁰ E a tefin i taa xafut a putuna xena fakalimaan a vepen sina. Senaso a Piran pife vesan a mataa xena xavang a tefin, taasaxa vesan a tefin xena xavang a mataa e vaxa a mu angelo ri fuuna waan vulai xuvul pataara.

¹¹ Lana waanan sitaara xuvul pana Memai, a tefin e tomexaan ri taa pife waan pasaxa. ¹² Masam sena mo aanabe': a Piran a vesan a tefin sena mataa e naboxo a tefin a luk a mataa. E nare xapiak re savat sena Piran aava vesan a maana mo xapiak. ¹³ Nami xa, mi taa tiise: a roxo o a tefin pana piau ta xukuf la putuna i taa fenung xe sina Piran? ¹⁴ A mo ina mangilan layaan taara kaalum xolai e taara xalum a mu tomexaan pana fui modus. ¹⁵ Taasaxa tamo

a tefin a toxan a fui modus a rabuna ri taa suai sena. A Piran a tavai a tefin pana fui modus xena xafut a putuna. ¹⁶ Tamo ta mataa a buk gel pana ferawaian aanabe', ne xuus nami o taara pi ta xasa vilaana e a mu rabuna aava ri faxuvul lapaana Piran ri pi ta xasa vilaana, sait.

A Mu Korin Ri Bilai Fasaat Lana Matafanganai Sina Memai

Mt 26:26-28; Mk 14:22-24; Lk 22:17-20

¹⁷ Lavaxa, sena maana fepitaian aanabe' ne pife faatulan a vilaana simi senaso layaan mi faxuvul xena lotui a Piran mi pife fagut a xasanofuna, piau, mi kawaasan a waanan simi. ¹⁸ Paamua, saxano rabuna ri xuusau o lana faxuvulan simi mi fepatoxan nami e mi fuuna fegagelai. E ne lamon o a kuusan siri a tuuna fadak. ¹⁹ Ne pife ipul senaso a mu fepatoxan aave ri taa tamana savat xena faxaalit o nase' la palou imi a Piran a turoxoiane. ²⁰ Taasaxa layaan mi faxuvul mi pife faxuvul xena fangan la matafanganai sina Memai, piau. ²¹ Senaso layaan mi fangan mi pife waan bang a xasanofuna. E voxo saxanofuna ri lagai lunai e saxanofuna ri num temasaat. ²² Mi piau ta lifu simi xa xena fangan e num, bo? Naak mi lamon fasaat sena mu rabuna sina Piran e voxo mi famangil nari aava ri piau ta mo xaves, bo? Ne taa ferawai malaafaa xe simi? Naak ne taa faatulan

nami pana vilaana aanabe', bo? Piau, piau paaliu!

²³ Ne fo fapiti nami pana mu vilaana aava Memai fo tavaiau pana: lana vung aava ri pet lisan na Memai Yesus nane siak a bret ²⁴ e a kuus faasiroxo xe sina Piran pana e mui a viaxe e a kuus, "A bret aanabe' ve a vipin siak xami. Vile malaanabe' xena lamon fa'uliau." ²⁵ E lamina fanganan a faxa'usi a vilaana aava nane fo vile sena bret e nane siak a lisa e a kuus, "A lisa aanabe' a turoxoian fa'ui aava ria iga a fakalimaane. La so ta yaan mi num lana, vile xena lamon fa'uliau." ²⁶ La so ta yaan mi ngan a bret e mi num lana lisa mi taxa xuus a mu rabuna pana maatan sina Memai fefexax-aas a yaan ina filimaanana sina.

²⁷ E voxo, nase' ta mataa i taa ngan a bret o num lana lisa sina Memai pana lalosaat la xunus ina, i taa vupuno senaso a bilai fasaat xasena vipin e ria i Memai. ²⁸ E voxo a mu rabuna xapiak ri taa tiis a lamonan e vilaana siri xa paamua, e mui ri taa ngan a nebret e num lana lisa. ²⁹ Senaso nase' ta mataa a ngalngolan a malasuf ina vipin sina Memai layaan a ngan a bret e num lana lisa aave i taxa xel fasivi a tiisan sina Piran xe xuluna xa. ³⁰ A vilaana aanabe' a fufuna giisan aava waan la palou imi e saxanofuna ri fo maat xo sena. ³¹ Taasaxa tamo taara fo tiis paamuin netaara, taara taa pife waan lapaana tiisan sina Piran.

³² Taasaxa, layaan a Memai a tiis netaara, taara taxa waan lapaana fakasanaman xena faxaradaxaan netaara talo taara taa pife waan vupuno xuvul pana xasanofuna ti la xavala.

³³ Lavaxa mu fetinan, layaan mi faxuvul xena fangan, mi taa waan bang xalak a xasanofuna imi. ³⁴ E tamo saxa la palou imi a lagai temasaat naak i taa fangan paamua pe la lifu sina e mui layaan mi savat faxuvul i taa pife fasavat a tiisan xe xulumi.

Layaan ne savat simi ne taa fapiti nami pana saxano mo fulaa.

12

A Mu Tatavai Aava Vovau Xaradak A Tatavai Pana

¹ Lavaxa, ne buk xuus famatavas nami, mu fetinan, pana mu tatavai aava Vovau Xaradak a tavai nami pana.

² Mi texaas o layaan mi pife namkai lunai, saxano mo ri yuuf nami e mi milung e mi falet xolai xena lotui a mu piran bit aava ri piau ta toyan. ³ E voxo ne xuus nami o tamo mataa i taxa ferawai lapaana Vovau sina Piran a pife fexaxaas i taa fatutul na Yesus e vaxa pi ta saxa i taa kuus fasavat o "Na Yesus ve a Memai" tamo Vovau Xaradak a pife paamuiane.

⁴ A toxan a buk tatavai xaves taasaxa Vovau saxa mon a tavai a mu rabuna pari. ⁵ A toxan a buk vilaana ina sisiak taasaxa ri sisiak xe sina Memai saxa mon. ⁶ A toxan a buk vilaana

ina faisok taasaxa Piran saxa mon a fagut a mu rabuna xapiak xena vil a faisok siri.

⁷ A Piran a tavai a mu rabuna saxa saxa pana saxano tatavai sina Vovau sina xena faxalit nari o a Vovau aave taxa waan la xunus iri. Nane vil malaane xena xavang a mu rabuna xapiak.

⁸ Pana tatavai aava Vovau a tavai nari pana, saxano rabuna ri taa ferawai pana texaasan e saxanofuna ri taa ferawai pana lalamonan taasaxa Vovau naang a tatavai xe siri xapiak. ⁹ Nane tavai a saxa pana namkaiian molava e saxafuna pana gutan xena vil faroxoi a mu rabuna pana maana buk gisan.

¹⁰ Nane tavai a saxa pana gutan xena vil a mo fa'ipul e saxafuna pana texaasan xena kuusan fasavat a ferawaiian sina Piran e saxafuna fulaa maan pana texaasan xena texaas sena mo a savat sena Piran o piau. Xe sina saxa a Vovau naang a tavaie pana ling patak e xe sina xasafuna a texaasan xena kuusan a malasuf ina ling patak aave. ¹¹ A mu tatavai xapiak aanabe' a Vovau Xaradak naang mon a fasavat nari e nane usi a vubuxanan sina xa layaan a tavai a mu rabuna saxa saxa pana tatavaian xari.

A Maana Xavil Ina Vipin Saxa Mon

¹² Na Krai a malaan sena vipin aava toxan a xavil xaves: a vipin saxa mon taasaxa toxan a maana xavil xaves ina. ¹³ E malaanabe' netaara xapiak, a mu Juda e nari aava ri pife Juda, a

mu yaasok e nari aava ri pife yaasok, taara xapiak taara fasufan xe lana vipin naang sena vovau saxa mon aava Piran fo tavai netaara pana la xunus itaara.

¹⁴ A vipin sina mataa a toxan a maana xavil xaves e pife saxa mon. ¹⁵⁻¹⁶ Tamo a ka i taa kuus, "Senaso ne pife ma' ne pife xavil ina vipin" i taxa xavil ina lunai, bo? E tamo a tanga i taa kuus, "Senaso ne pife mata ne pife xavil ina vipin" i taxa xavil ina vipin lunai, bo? ¹⁷ Tamo a vipin xurul i taa mata mon, malaafaa i taa langai? E tamo i taa tanga mon, malaafaa i taa mumusung? ¹⁸ Taasaxa malaanabe': a Piran a timin a maana xavil ina vipin la nobina siri malaan se' nane fo lamon faati sena. ¹⁹ I taa piau ta vipin tamo a toxan a saxa buk xavil mon, bo? ²⁰ A malaanabe': a toxan a maana xavil xaves taasaxa vipin mon a saxa.

²¹ Lavaxa, a mata i taa pife xuus a ma', "Ne baiian nano!" E a paat i taa pife xuus a ka, "Ne baiian nano!" ²² A tuuna, a pife malaanabe' senaso a mu tataara ri taa pife faisok faroxo tamo maana xavil aava kaalum malaan seri malmal ri pife waan. ²³ E a maana xavil aava taara lamon o ri mo palau, taara fuuna faxatang faroxoi nari e a maana xavil aava pife roxo xena fasavat nari la matavas, taara xafut faroxoi nari. ²⁴ Taasaxa maana xavil aava taara lamon o a roxo paaliu taara pi xafut nari. A Piran sang mon

fo faxuvul a maana xavil ina vipin talo nari aava taara lamon o ri mo palau, ri taa siak a suaian. ²⁵ E voxo a piau ta fepatoxan la vipin, a maana mu xavil xapiak ri fexavongan faroxoian nari. ²⁶ Tamo saxa xavil ina vipin a maasak, a xasano xavil vaxa ri taa maasak sait e tamo ri kuus fati a saxa xavil, lavaxa, a xasano xavil vaxa ri taa faamamaas xuvul pana.

²⁷ Nami xapiak ve mi vipin si Kraisi e nami saxa saxa mi xavil ina. ²⁸ E lana faxuvulan sina rabuna sina Piran nane fanei a maana xavil xapiak la vepen siri: paamua a mu yaamut, la fataraguaiana vepen, mu rabuna ina kuus fatuxai e la fatalatulaana vepen, mu rabuna ina fepitaa e lamiri nari aava ri vil a mo fa'ipul e lumui lamiri nari pana gutan xena vil faroxoi a saxanofuna e nari aava ri fexaxaas sena xavang a xasanofuna e nari aava ri fexaxaas sena paamuian a faisok sina tinoxolan e nari aava ri fexaxaas sena ferawai pana maana ling aava Vovau sina Piran a tavai nari pana. ²⁹ Nari xapiak ri pife yaamut o mataa ina kuus fatuxai o mataa ina fepitaa, piau. Nari xapiak ri pife vil a mo fa'ipul ³⁰ o vil faroxoi a mu rabuna aava ri giis o ferawai pana ling aava Vovau sina Piran a tatavai pana o kuus famatavas pana so ta mo a mataa aave a ferawai pana. ³¹ Lamoni faati pana siaxaana mu tatavai aava ri pelalava.

13

Taasaxa ne taa xuus nami pana mo aava pelalava. ¹ Tamo ne fexaxaas sena ferawai pana maana pok bina xaves sina rabuna o naak sina mu angelo sait, taasaxa ne piau ta vilaana ina vubuxan xasingitan, lavaxa a ferawaian siak a rawei malaan sena yaamut aava ri ting paloue o radalak aava ri fagaleng paloue. ² E tamo ne fexaxaas sena kuusan a lagasai aava Piran xa a tavaiaua pana o ne toxan a maana texaasan xapiak e ne masam sena maana tuunayan fufunai, o ne toxan a namkaian aava fexaxaas sena xuus a put o i taa falet e i taa vile, taasaxa ne piau ta vilaana ina vubuxan xasingitan, nenia, ne mataa palau. ³ E tamo ne tatavai pana maana mo xapiak siak e ne turoxo pana faramaana vipin siak malaan sena tatavai xe sina Piran, taasaxa ne piau ta vilaana ina vubuxan xasingitan, a maana mo aanabe¹ ri taa pife xavangau.

⁴ A vilaana sina saxa aava toxan a vubuxan xasingitan tuuna a malaan: nane waan fananap e fuuna fangaasik; a pife tarasui a saxa mataa o maana mo sina; a pife ferawai malalava e pife lamoni falavaie. ⁵ Nane pife sarak; a pife rawet pana maana mo sina; a pife marala fataapus e a pife lamoni fati a vilaana saat sina saxafuna. ⁶ Nane pife faamamaas pana saatan, taasaxa, a faamamaas pana tuunayan. ⁷ Nane aava toxan

a vilaana ina vubuxan xasingitan i taa pife xul a vilaana sina tamo saxa i taa bilai fasaat xe sina. E a namkaian, lamon fanaian e fananapan sina ri taa pife taxapus.

⁸ A vilaana ina vubuxan xasingitan i taa waan vulai, vulai e i taa pife taxapus. Taasaxa mu kuus fatuxaian ri taa pife waan vulai; a mu ferawaian pana ling aava Vovau sina Piran a tatavai pana ri taa waan kasam e texaasan i taa malit. ⁹ Senaso a ro tatavai ina texaasan e kuus fatuxaian re pife xurul ¹⁰ taasaxa layaan a mo xurul xo i taa savat, a maana mo aava pife xurul ri taa piau ta faisok fulaa e ri taa taxapus. ¹¹ Layaan nenia, ne lak dak, a ferawaian, masaman e lamonan siak ri malaan sena lak dak. Taasaxa naboxo, ne fo matalava e ne fo ta'ulan a mu vilaana sina lak dak. ¹² A so ta mo taara xalume naboxo a malaan sena xaxaalua gagaali. Taasaxa mui taara taa xalum famatavas a Piran. Naboxo, ne piau ta texaasan xapiak taasaxa mui ne taa masam xapine malaan sena Piran a texaas xapiak sega.

¹³ E voxo, a namkaian, lamon fanaian e a vubuxan xasingitan, narutul, rutul taa waan vulai, vulai taasaxa vubuxan xasingitan a pelalava.

14

¹ Faisok faagut xena usi soxot a vubuxan xasingitan lana toyan simi. Lavaxa, vubuxan faagutan a maana tatavai aava Vovau sina

Piran a tavai nami pana. Taasaxa mi taa vubuxan paamuin a tatavai xena kuus fatuxai. ² Nane aava ferawai pana ling aava Vovau sina Piran a tavaie pana, a pife ferawai xe sina saxanofuna, piau, i taxa ferawai xe sina Piran sang mon. Piau ta mataa a masam sena ferawaian sina e voxo nane taxa ferawai pana tuunayan fufunai lapaana gutan sina Vovau Xaradak. ³ Taasaxa nane aava kuus fatuxai, a ferawai xe sina mu rabuna xena xavang nari, fagut a namkaian siri e famalulum nari. ⁴ Nane aava ferawai pana ling aava Vovau a tatavai pana, a xavang nane xa. Taasaxa saxa aava kuus fatuxai, a xavang a mu rabuna la tinoxolan sina Piran. ⁵ Ne vubuk rao nami xapiak mi taa ferawai pana maana ling aava Vovau a tatavai pana taasaxa ne vubuk fulaa rao mi taa kuus fatuxai. Senaso nane aava kuus fatuxai, a pelalava sena saxa aava ferawai pana maana ling aava Vovau a tatavai pana. Taasaxa tamo saxa la palou imi a fexaxaas sena puk famatavas a malasuf ina maana ling aave, lavaxa a ferawaian aave i taa xavang a mu rabuna xapiak la tinoxolan aave.

⁶ Naboxo, layaan ne savat simi mu fetinan, malaafaa ne taa xavang nami tamo ne ferawai pana ling aava tatavai sina Vovau? Piau! Taasaxa layaan ne kuusan famatavas a mo fufunai o saxa tex-

aasan fa'ui o kuus fatuxai o fepitaa, i taa xavang nami xapiak. ⁷ E a malaanabel': lamon pana yaamut o xariu, ri pife to, piau, ri rawei layaan a rabuna ri ting nari mon. Taasaxa malaafaa a rabuna ri taa texaas sena tia tamo mataa ina titing a pife ting faroxoie? ⁸ E tamo a mataa taa piif a tafiu e a pife rawei famatavas nase' taa faigot xena fevisan? ⁹ E tamo no ferawai pana mu vapaling aava rabuna ri pife fexaxaas sena masame, a ferawain siim i taa malaan sena vubun, i taa malit la tavegof. ¹⁰ A toxan a pok bina xaves la xavala e nari xapiak ri toxan a malasuf iri. ¹¹ Taasaxa tamo ne pife masame ne taa lamon o a mataa aave a malaan sena topen e nane vaxa i taa lamon malaan sega sait. ¹² Senaso nami xo mi vubuxan temasaatan a mu tatavai sina Vovau, mi taa lamon soxot a mu tatavai aava ri xavang a mu rabuna sina Piran talo ri tafe molava lana namkaian siri.

¹³ E voxo, nane aava ferawai pana ling aava tatavai sina Vovau i taa fenung pana gutan xena puk famatavasaana malasuf ina. ¹⁴ Tamo ne fenung pana ling aava tatavai sina Vovau, lavaxa a vovau siak taxa fenung taasaxa lamonan siak i taxa waan palau. ¹⁵ E tamo a malaanabe' ne taa sou? Ne taa fenung pana ling aava tatavai sina Vovau e vaxa pana lamonan siak e ne taa yangan pana ling aave e pana lamonan siak.

¹⁶ Layaan no kuus faasiroxo xe sina Piran pana ling aava tatavai sina Vovau mon, malaafaa ta mataa aava pife masam sena ling aave i taa kuus, "A tuuna," pana fenungan siim? Nane pife texaas sena so ta mo no taxa kuusane. ¹⁷ Naapalaan a fenungan siim a roxo xasingit taasaxa pife xavang a xasanofuna.

¹⁸ Ne kuus faasiroxo xe sina Piran senaso ne ferawai faaxaves semi xapiak pana ling aava tatavai sina Vovau. ¹⁹ Taasaxa layaan ne lotu lana faxuvulan sina Piran ne bai ferawai pana maana vapaling xaves pana ling aava tatavai sina Vovau senaso a rabuna, ri pife masam sena. A peraroxo tamo ne taa ferawai pana vapaling pama mon aava ri fexaxaas sena masam sena talo ne taa fapiti nari.

²⁰ Nami mu fetinan, muta lamon pana maana mo sina Piran malaan sena rafulak. Mi taa bilai malaan sena popo aava pife texaas sena maana mo mosaat taasaxa mi taa matalava lana lamonan simi sena Piran. ²¹ A malaan sena Xakalayan Taap a kuus:

"Ne taa feng a rabuna aava ri ferawai pana pok bina patak xe sina mu rabuna siak e naapalaan ne ferawai xe siri la ngusuna mu topen taasaxa ri taa langai pesalai sega lunai." *Ais 28:11,12*

²² E voxo a buk ling aava tatavai sina Vovau ve a fakalimaan xe sina mu

rabuna aava ri pife namkai e pife xe siri aava ri namkai. Taasaxa kuus fatuxaian ve a fakalimaan an xe sina mu rabuna aava ri namkai e pife xe siri aava ri pife namkai.²³ E tamo mu tinoxol ri faxuvul e nari xapiak ri taxa ferawai pana mu ling aava tatavai sina Vovau e saxanofuna aava ri piau ta texaasan sena maana mo malaan lunai o saxanofuna aava ri pife namkai, ri taa savat, naak ri taa lamon o a vovau saat fo vao nari aava ri ferawai malaan, bo? ²⁴ Taasaxa, layaan mu rabuna xapiak ri taxa kuus fatuxai e a saxa aava pife namkai o saxa aava piau ta texaasan lunai a savat, a maana mo aava nane langaie ri taa kas a lamonan sina talo i taa xalum famatavas a vilaana saat sina. ²⁵ E a maana mo fufunai la xunus ina ri taa savat la matavas e nane xo i taa bukaak e lotu xe sina Piran e i taa kuus, "A tuuna paaliu, a Piran taxa waan la palou imi."

A Yaan Ina Lotu I Taa Falet Faroxo

²⁶ Lavaxa, mu fetinan, mi taa sou? Layaan mi faxuvul xena lotu, saxa i taa toxan a yanganan, saxa pana fepitaian e saxa i taa toxan a lagasai aava Piran fo faxalite pana. Saxa fulaa i taa ferawai pana ling sina Vovau e saxafuna i taa puk famatavas a ferawaian aave. Mi taa vil a maana mo xapiak aanabe' xena fatateak a mu tinoxol. ²⁷ Tamo ta mataa taa ferawai pana ling aava tatavai sina Vovau, lavaxa

a mataa taragua o talatul mon ri taa ferawai. Ri taa pife ferawai xuvul taasaxa nari saxa saxa ri taa ferawai. E saxafuna i taa puk famatavase. ²⁸ Taasaxa tamo pi ta mataa a fexaxaas sena puk famatavase, lavaxa nane aava i taa ferawai pana ling sina Vovau i taa nai kasam e ferawai lana lamonan sina mon xe sina Piran.

²⁹ E mi turoxoian a mataa taragua o talatul xena kuus fatuxai. E nami aava mi langaie mi taa tiis a kuus fatuxaian siri pana tuuna o piau. ³⁰ Taasaxa, tamo saxa aava taxa nai faasilak, i taa siak a lagasai sina Piran, lavaxa nane aava i taxa ferawai, i taa waan kasam. ³¹ Nami xapiak saxa saxa mi fexaxaas sena kuus fatuxai talo a mu rabuna xapiak ri taa masam sena e i taa fagut nari. ³² E layaan ta mataa i taxa kuus fatuxai, nane xa i taxa paamuian a tatavai aave. ³³ Senaso a Piran a pife fufuna feruuxan la palou imi, piau, nane a fufuna lu-aian e lapaana, a maana mo xapiak ri falet faroxo.

A malaanabe' lana mu faxuvulan sina rabuna fatak: ³⁴ a lutefin ri taa waan kasam. Maam pife turoxoian nari xena ferawai. Senaso a mu vuputkai sina mu Juda ri kuus o a lutefin ri taa fasivi nari xa. ³⁵ Tamo ri buk texaas sena saxa mo ri taa bang a yaan ri taxa waan la lifu siri e bak ri taa fin a mu lavari pana. Tamo a tefin i taa ferawai lana faxuvulan i taa famangil nane xa.

³⁶ E nami, mi lamon o mi

fufuna ferawaian sina Piran e nami sang mon mi fo langaie, bo? Piau. ³⁷ Tamo ta mataa a lamon o nane a mataa ina kuus fatuxai o a Piran fo tavaie pana tatavai, tuuna i taa taraxali a maana mo aava ne taxa xaleie xe simi o a fefasaian sina Memai. ³⁸ Taasaxa tamo nane langai pesalai sena, lavaxa muta langaie.

³⁹ E voxo, mu fetinan, vulai mi taa vubuk kuus fatuxai e muta kuus votan a rabuna sena ferawai pana ling aava tatavai sina Vovau. ⁴⁰ Taasaxa maana mo xapiak aanabe' mi taa vil fataxe pana vilaana roxo.

15

A Fatatoi Fa'uliaan Na Krai

¹ E naboxo ne buk falamon fa'uli nami mu fetinan, pana Lagasai Roxo aava ne kuusan fasavate e mi siaxe e mi taxa tigena fatateak xuluna. ² E sena Lagasai Roxo aanabe' mi taa kaaxup layaan mi tao faagutane e tamo piau, a namkaian simi a mo palau.

³ Nenia, ne fo siak a lagasai pelalava e ne xuus nami pana. A lagasai aave a malaan: Na Krai fo maat lapaana maana vilaana saat sitaara malaan sena Xakalayan Taap a kuus pana.

⁴ E ri xaafane e lamina yaan talatul a Piran a fatatoi fa'ulie ti la maatan, malaan sena Xakalayan Taap a kuus pana. ⁵ E nane savat si Pita e mui xe sina mu yaamut sangafilu saxa pana taragua.

⁶ E mui, lana yaan saxa, a

savat sina maana fetinan xaves aava ri xasliu 500. E a xaves iri, ri taxa to lunai e saxanofuna ri fo maat xo. ⁷ E mui a savat si Jems e lamina xe sina mu yaamut xapiak. ⁸ E la fataxapiak xo nane savat vaxa siak naapalaan ne malaan sena saxa aava luluuxan sina a pife savat la yaan fatak ina.

⁹ A mu yaamut xapiak ri pelalava sega e a pife roxo ri taa xaliau pana yaamut senaso ne fo vil pengan a rabuna sina Piran.

¹⁰ Taasaxa, sena xakaavangan xatam sina Piran ne fo savat malaan naboxo mi taxa xalumau tanin senaso nane fa'isinau pana yaamut. A xakaavangan

xatam aave fo vil a faisok sina la xunus iga. E naboxo, ne faisok faagut seri mu yaamut xapiak. A pife faisok siak, taasaxa ne faisok pana xakaavangan xatam sina Piran aava waan la xunus iga. ¹¹ E voxo, a pife mo molava tamo nenia, ne kuusane o a xasano yaamut fulaa ri kuusan fasavate, nemaam xapiak maam kuusan fasavat a lagasai saxa mon e a lagasai aave mi fo namkai sena.

A Fatatoi Fa'uliaana Mu Mamaat

¹² Naboxo, senaso maam kuusan fasavat a to fa'ulaian si Krai ti la mamaat malaafaa saxanofuna la palou imi ri kuus o a mu mamaat ri taa pife to fa'ulaa?

¹³ Tamo piau ta to fa'ulaian ti la maatan, lavaxa na Krai vaxa a pife fatatoi fa'ulian

ti la maatan. ¹⁴ E tamo Piran a pife fatatoi fa'uli na Krai ti la maatan, a kuusan simaam a piau ta fufuna e a namkaian simi a mo palau. ¹⁵ E fulaa, maam bit tifi a Piran senaso maam fo kuus o nane fatatoi fa'uli na Krai ti la mamaat. Taasaxa tamo tuuna o a Piran i taa pife fatatoi fa'uli a mu mamaat, lavaxa a pife fatatoi fa'uli na Krai sait. ¹⁶ Senaso tamo a mu mamaat ri pife to fa'ulaa, na Krai vaxa pife to fa'ulaa. ¹⁷ E tamo na Krai pife to fa'ulaa, a namkaian simi pi ta fufuna e mi taxa milung lunai lana vilaana saat simi. ¹⁸ E fulaa a mu rabuna aava ri namkai se Krai e ri fo maat xo, nari vaxa ri milung. ¹⁹ E tamo taara namkai o na Krai i taa fakaxup netaara sena toyan sitaara nabe' la xavala mon e pife sena toyan i taa waan vulai xe vulai, a mu rabuna xapiak ri taa muluk faagutan netaara sena xasanofuna.

²⁰ Taasaxa, a tuuna, a Piran fo fatatoi fa'uli na Krai ti la maatan xena fakalimaan a kuus fanaian xe siri aava ri fo maat xo o a Piran i taa fatatoi fa'uli nari vaxa. ²¹ Mi texaas o a maatan a savat sena saxa mataa, na Adam, e a to fa'ulaian ti la maatan a savat sena saxa mataa e nane ve na Krai. ²² E malaan sena mu rabuna xapiak ri fo maat senaso ri waan la xuvulaian xuvul pa Adam, nari aava ri waan la xuvulaian xuvul pa Krai ri taa to fa'ulaa. ²³ Taasaxa Piran i taa fatatoi fa'uli nari saxa saxa lana yaan fatak siri: paamua, na Krai aava fakalimaan

ina kuus fanaian sina Piran e mui lana yaan lava ina filimaanana sina, nari aava ri rabuna sina. ²⁴ E bak, a fataxapiak ina yaan i taa savat e lana yaan aave na Krai i taa kawaasan xapin a mu memai, matalava e piran sina mu vovau saat e i taa tavai a Piran aava na Tamana, pana fatataganan xapiak. ²⁵ Senaso na Krai i taa tamana paamuian a maana mo xapiak fefexaxaas a Piran i taa famati a mu xaiyaas si Krai lapaana kana. ²⁶ E a xaiyaas fataxapiak aava Piran i taa mimit xapine ve a maatan. ²⁷ A Xakalayan Taap a kuus, "A Piran a famati a maana mo xapiak lapaana kana." Taasaxa taara texaas o a mu vapaling, "maana mo xapiak" ri pife ferawai sena Piran xa aava famati a maana mo xapiak lapaa Krai. ²⁸ Taasaxa layaan a Piran fo famati a maana mo xapiak lapaa Krai, na Krai aava natuna, i taa timin nane xa lapaana Piran aava famati a maana mo xapiak lapaana. E a Piran xo i taa paamuian xapin a maana mo xapiak.

²⁹ Naboxo, tamo a Piran i taa pife fatatoi fa'uli a mu mamaat xenaso a saxanofuna ri fasufan sena mu mamaat. Ri taxa sou? A fasufaan nari i taa xavang a mu mamaat malaafaa? ³⁰ E tamo piau ta to fa'ulaian ti la maatan xenaso nemaam, maam taxa tigina vulai lana mu lagafan sena kuusan fasavat a to fa'ulaian aanabe'. ³¹ Mu fetinan, ne

kuus tuuna, a maana yaan xapiak a maatan rao i siaxau. Taasaxa lana xuvulaian xuvul pa Kraiss Yesus, a Memai sitaara, ne lamon falalava semi. ³² Xenaso nenia, ne matatuuna e ne fo fevis pana mu vupung pe Efasis tamo a mamaat i taa pife to fa'ulaa? Ne fo siak a so? Tamo mu mamaat ri taa pife to fa'ulaa naak taara taa lamon pana toyan sitaara tanin mon e taara taa usi a ferawaian aava kuus, "Taara taa fangan e num senaso mafu taara taa maat." ³³ Muta turoxoian a rabuna xena bit nami: "Tamo mi waan xuvul pana rabuna aava vilaana siri saat, ri taa kawaasan a vilaana roxo simi." ³⁴ Fataxapin a vilaana saat simi e mi ulaamaan xe lana lamonan roxo. Ne buk famangil nami e voxo ne kuus o saxanofuna la palou imi ri vungut sena Piran.

A Vipin I Taa Malaafaa Lana Yaan Ina To Fa'ulaian

³⁵ Saxanofuna ri taa fia, "A mu mamaat ri taa malaafaa layaan ri to fa'ulaa? Ri taa toyan a so ta buk vipin?" ³⁶ Nami, mi piau ta masaman, bo? Layaan no xapis a kam la xavala i taa pife boak tamo pife miit paamua. ³⁷ E layaan no kaapis, no xapis a kam mon, naak a kam ina 'wiit' o rais o mo malaan. No pife xapis a mo xurul pana paxana, piau. ³⁸ Taasaxa Piran lana vubuxanan sina a tavai a mu kam pana boak iri. Nane tavai a mu kam saxa saxa pana boak fatak ina. ³⁹ E

vaxa a meska ina maana mo aava ri to, ri pife fexaxaas: a mu rabuna ri toyan a saxa buk meska, a mu tiir a saxa, a mu maanu a saxa e mu din a saxa. ⁴⁰ A toyan a maana mo la xavala e la xunavata e a magaafan iri, ri fepatok. ⁴¹ A ngaas a toyan a magaafan ina xa, a fulun e mu vapara ri toyan a magaafan iri xa. E a magaafan ina mu vapara vaxa fepatok.

⁴² I taa malaanabe' layaan a mu mamaat ri taa to fa'ulaa. A so ta mo ri xaafane la xavala i taa miit, taasaxa layaan a Piran i taa fatatoi fa'uli a mu mamaat ri taa toyan a vipin fa'ui iri aava i taa pife maat fulaa. ⁴³ Layaan ri xaafan a mamaat a vipin ina a saat e malmal. Taasaxa layaan a Piran a fatatoi fa'ulie, a vipin ina a magaaf e a Tateak. ⁴⁴ Layaan ri xaafane, a vipin aave a mo ti la xavala. E layaan a Piran a fatatoi fa'ulie, a vipin fa'ui aave a mo pana gutan sina Vovau Xaradak.

Tuuna, tamo toyan a vipin ti la xavala i taa toyan vaxa a vipin sina Vovau. ⁴⁵ A malaan sena Xakalayan Taap a kuus, "A Piran a vil fanei a mataa mata, na Adam, e nane savat matatuuna pana toyan. Taasaxa na Adam fataxapiak fo savat a vovau aava tatavai pana toyan." ⁴⁶ A vipin sina vovau a pife savat paamua taasaxa vipin ti la xavala a savat paamua e lamina a vipin sina vovau. ⁴⁷ A mataa mata a savat ti la xavala e a Piran a

vesane pana pof, taasaxa, a fataraguiaana mataa a savat ti la xunavata. ⁴⁸ A mu bu Adam xe mui ri rabuna ti la xavala malaan sena e nari ti la xunavata ri malaan sena saxa aave aava savat ti la xunavata. ⁴⁹ E malaan se' taara toxan a nonau ina mataa ti la xavala naboxo, mui taara taa toxan a nonau ina mataa ti la xunavata.

⁵⁰ Mu fetinan, a malaanabe': nane aava toxan a vipin ti la xavala i taa pife siak a nobina la fatataganan sina Piran e a so ta mo aava i taa miit i taa pife waan xuvul pana mo aava i taa pife miit. ⁵¹⁻⁵² Langai a tuunayan funai aanabe': pife netaara xapiak taara taa maat, piau. Layaan a tafiu fataxapiak i taa rawei taara xapiak, taara taa xuxul fa'ipul, fataapus paaliu malaan sena mataa a fapuruk a matana. E layaan a tafiu i taa rawei a mu ma-maat ri taa fatatoi fa'ulian e ri taa pife maat fulaa e netaara xapiak taara taa xulan. ⁵³ Senaso, a so ta mo i taa maat i taa xuxul pana mo i taa pife maat fulaa e a so ta mo i taa masiik i taa xuxul pana mo i taa pife masiik fulaa. ⁵⁴ E layaan a mo aava i taa miit fo xulan pana mo i taa pife miit e a mo aava i taa maat fo xulan pana mo i taa pife maat, lana yaan aave a ferawaian aanabe' lana Xakalayan Taap i taa savat tuuna la matavas:

“Maatan, nano, no fo kawaasanan. Fa'onaman fo xasliuan nano. ⁵⁵ Maatan, no fo fa'onam nase!?”

Maatan, no taa pirak nase!?” *Osa 13:14*

⁵⁶ Na Maatan a fexaxaas sena pirak a mataa sena vilaana saat sina mataa aave e a vilaana saat aave a savat sena vuputkai aava na Moses fo xaleie. ⁵⁷ Taasaxa, taara taa kuus faasiroxo xe sina Piran senaso nane fo tavai netaara pana gutan xena fa'onam. A gutan aanabe' a savat sena maana mo aava Memai Yesus Krais fo vile xataara.

⁵⁸ E voxo, kamu fetinan, tigma fatateak, muta radakui pana matautan. Faisok faagut lapaa Memai senaso mi texaas o a faisok simi lapaa Memai i taa pife savat palau.

16

A Faxuvulaana Faat Xena Xavang A Rabuna Sina Piran

¹ Naboxo, ne taa sui a fiaian simi sena faxuvulaana faat xena xavangaana rabuna sina Piran pe Judia. Nami xa mi taa vil a so ta mo ne xuus a mu rabuna nanamkai aava ri waan pe Galesia, pana. ² La yaan mata ina 'wiik' saxa saxa mi taa timin fanei a saxano faat ina maana faat aava mi fo fasavate talo mi taa pife seng ta tatavai layaan ne maa savat. ³ E mi taa siak fati a saxanofuna ti la palou imi e layaan ne savat ne taa feng nari pana lagasai e pana tatavai aave xe siri pe Judia. ⁴ E tamo ne lamon o a roxo ne taa falet, lavaxa ri taa falet xuvul paga.

⁵ Nenia, ne taa falet xe Mesidonia e mui ne taa savat simi. ⁶ Naak ne taa

waan xuvul pami pana mu yaan xaves, o naak ne taa waan a yaan xapiak ina Maat Bung e mui mi taa xavangau pana faletan siak. Ne pife texaas lunai xe faa?
 7 Ne bai xalum nami naboxo pana valayaan mon. Ne vubuk o ne taa waan xuvul pami pana maana yaan xaves, tamo Memai i taa tur-oxo pana. 8 Taasaxa ne taa waan nabe' Efasis fefexaxaas a Fenamo ina Pentakos, 9 senaso a maana rabuna xaves nabe' ri buk langai a Lagasai Roxo e ne toxan a faisok xaves xena kuusan fasavataana xe siri naapalaan a xasano rabuna ri taxa gigiranau.

10 Tamo na Timoti i taa savat simi muta famataute senaso nane taxa faisok lapaa Memai malaan sega. 11 Pi ta saxa i taa kaalum fasivi xuluna. Xavange pana faletan sina talo i taa ulaamaan xeau senaso nemaam mu fetinan, maam taxa waan bange.

12 Lavaxa, se titaara na Ap-olas, a maana yaan xaves ne faxaare o i taa fe xalum nami xuvul pana mu fetinan, taasaxa nane bai falet naboxo. Nane taa fe savat simi la yaan fatak ina faletan sina.

13 Faxatang; tigina fatateak lana namkaian simi; muta mataut; waan fatateak. 14 E a so ta mo mi taa vile, usi a vilaana ina vubuxan xasingitan.

15 Mi texaas o a matafe-tama si Stefanas, nari rabuna mata ina namkaian nabe' Akeai e ri fo lisan nari

xa xena xavangaana mu rabuna fatak. E ne faxaar nami o 16 mi taa waan lapaana mu paamua malaan seri o nase' fulaa ri faisok e sisiak xuvul pari. 17 Ne faamamaas o na Stefanas, Fortunatas e na Akaikas rutul maa savat. Rutul taxa xavangau senaso nami, mi pife waan iau xena xavangau. 18 E rutul faluai a lamonan siak, malaan serutul faluai nami. Mi taa suai sena rabuna malaan serutul.

A Fasisian Fataxapiak

19 A mu rabuna sina Piran pe la bina Esia, ri fasisi nami. Na Akwila nare Prisila xuvul pana mu rabuna sina Piran aava ri faxuvul la lifu sire, nari, pana faamamaasan, ri fasisi nami. 20 A mu fetinan nabe' ri fasisi nami. Fasusui nami xa pana fengusan xaradak.

21 Nenia na Pol, ne xalei a fasisian aanabe' pana maak.

22 Nase' ta mataa a pife vubuxan xasingit a Memai i taa kawaasanan. Memai, filimaan.

23 Ne vubuk rao a Memai Yesus i taa xafut nami pana xakaavangan xatam sina.

24 A vubuxan xasingitan siak i taxa waan xuvul pami xapiak aava mi waan la xuvulaian xuvul pa Krai Yesus.

2 Korin A Fataraguiaana Lagasai Si Pol Xe Sina Mu Korin A Ferawaian Paamua

A saxano rabuna la faxuvulan pe la bina Korin ri ferawai fasaat se Pol e a vilaana aanabe' a fasavat a matafanan la xunus i Pol. Nane vubuk faxaradak a ferawaian siri e voxo nane xalei a lagasai aanabe' talo i taa faamamaas fulaa pari.

La nobina mata ina lagasai aanabe' na Pol a kuus pana ferawaian tateak aava paamua nane fo xaleie xe sina mu Korin. Nane bai paaliu o i taa kuusan a ferawaian aave, taasaxa nari, ri langai pesalai e ri ferawai fasaat sena e voxo nane lisan a ferawaian tateak xe siri. E layaan ri langai a ferawaian sina ri faxaradak a vilaana siri, e voxo naboxo na Pol a faamaas faagut marasaxa.

A waanan sina mu Kristian pe la nobina Judia a pife roxo senaso a song a savat e na Pol i taxa faisok pana faxuvulaana faat xena xavang nari. E voxo lana ro palagasai 8 e 9, na Pol taxa faxaar a mu Korin talo ri taa tatavai pana faat xena vil a faisok aave.

La fataxapiak ina lagasai na Pol a ferawai pana saxano 'yaamut bit' aava ri maa waan pe Korin. Ri taxa faisok xena vil fasivi a isi Pol e ri vil pangan a faisok sina ina yaamut la palou ina mu Korin.

¹ Nenia na Pol: ne saxa yaamut si Kraais Yesus sena vubuxanan sina Piran. Ne waan nabe' xuvul pa Timoti, na titaara e maame lisan a lagasai aanabe' xe simi, mu rabuna sina Piran pe Korin, xuvul pana mu rabuna fatak aava ri waan pe Esia.

² Ne vubuk rao a Piran Tamataara e na Memai Yesus Kraais re taa tavai nami pana luaian e xakaavangan xatam sirie.

A Piran Ina Famaluluman

³ Faatulan a Piran, na Tama Yesus Kraais aava Memai sitaara; nane ve a fufuna mamaaluxan e vaxa a Piran ina Famaluluman. ⁴ Nane famalulum netaara lana mu lagafan xapiak sitaara talo taara fexaxaas sena famalulum nari aava ri toxan a lagafan pana maluluman aava Piran fo famalulum netaara pana. ⁵ E malaan setaara, taara waan xuvul pa Kraais lana maana maasaxan molava sina, a maluluman si Kraais sait vaxa a mo sitaara. ⁶ Tamo maam toxan a lagafan xaves, ri savat talo maam fexaxaas sena famalulum nami e lisan nami xe lana fakaaxupan. E tamo maam siak a maluluman i taa xavang nami xena waan fananap lana mu lagafan aava ri fexaxaas sena mu lagafan simaam. ⁷ E a vubuxanan simaam xe simi a tateak senaso maam texaas o mi waan xuvul pamaam lana maasaxan simaam malaan se' mi waan xuvul pamaam lana famaluluman simaam vaxa.

8 Mu Fetinan, maam bai o mi taa vungut sena mu lagafan aava ri savat simaam pe Esia. Maam waan lapaana lagafan molava: a gutan simaam xa pife fexaxaas sena waan fatateak e maam lamon o maam tamaa maat. 9 Tuuna, la xunus imaam a malaan se' maam taa maat. Taasaxa savat malaanabe' talo maam taa pife timin fanei a toyan simaam lapaana gutan simaam xa taasaxa lapaana gutan sina Piran aava fuuna fatatoi fa'uli a mu mamaat. 10 Nane fo fakaxup nemaam sena so ta mo molava i tamaa kawaasan nemaam e i taa lo fakaxup vulan nemaam. Maam timin fanei a lamonan simaam xuluna o i taa lo fakaxup nemaam 11 layaan mi taxa xavang nemaam pana fenungan simi. E mui a maana rabuna ri taa kuus faasiroxo xe sina Piran pana xakaavangan aava savat sena fenungan simi.

Na Pol A Xul A Lamonan Sina

12 Maam ferawai falalava sena mo aanabe': a nasaman simaam a kuus xakaavang o maam fo bilai faroxo pana vilaana xaradak e lamonan tuuna aava savat sina Piran, nabe' la xavala e vaxa lana waanan simaam xuvul pami. Maam pife bilai faroxo malaan lapaana texaasan ti la xavala taasaxa lapaana xakaavangan xatam sina Piran. 13 Senaso maam pife kala xe simi pan' ta mo mi pife fexaxaas sena kate o masame, piau. E

ne vubuk 14 malaan: paa-mua mi fo masam famodak semaam e naboxo mi tafe masam xapiak o mi fexaxaas sena ferawai falalava semaam malaan se' maam taa ferawai falalava semi la yaan si Memai Yesus.

15-16 Senaso ne texaas tuuna o i taa savat malaan, ne lamon faati o ne taa ti xalum nami layaan ne falet xe pe Mesidonia e vaxa layaan ne ulaamaan ti pave talo mi taa siak faataraguian a roxoyan e mui mi taa xavang a faletan siak xe pe Judia. 17 Layaan ne lamon faati pana, mi lamon o ne pife lamon faagut pana, bo? O naak ne lamon faati pana so ta mo ne taa vile malaan sena rabuna ti la xavala aava lana ferawaijan saxa ri kuus pana "Aang" e "Piau".

18 Taasaxa, tuuna, malaan sena Piran a pi xul a ferawaijan sina, a lagasai simaam xe simi a pife kuus pana "Aang" e "Piau". 19 A Natuna Piran, na Yesus Kraiss aava nemaatul Timoti e na Sailas, maatul kuusan fasavate la palou imi, nane pife kuus pana "Aang" e "Piau". Nane fuuna kuus vulai mon pana "Aang". 20 Senaso a so ta maana kuus fanaian aava Piran fo ferawai pana, na Kraiss a kuus, "Aang" xe siri xapiak." E voxo, lana xuvulaian xuvul pana, taara tur-oxo e kuus "A tuuna" xena tavaiaana Piran pana isin lava paaliu. 21 E naboxo a Piran xo a fatiginei fatateak netaara xapiak lana xuvulaian xuvul pa Kraiss. Nane

noxol netaara ²² e timin a fakalimaanana sina xa xulutaara e a fawaan a Vovau sina la xunus itaara malaan sena faati votaian aava faxaalit tuuna pana maana mo ri taa savat mui.

²³ Ne fin a Piran xena ferawai xakaavang o ne pife ulaa xe Korin senaso ne tamaa vil famamaxus nami. ²⁴ Maam pife lamon fasivi a namkaian simi taasaxa maam faisok xuvul pami xena fafaamamaas nami senaso mi tigina fatateak lana namkaian simi.

2

¹ E voxo ne lamon faati o ne taa pife savat fulaa xena famamaxus nami. ² Tamo ne taa famamaxus nami, nase' fulaa taxa waan xena fafaamamaasau, nami mon aava ne fo famamaxus nami. ³ A maana mo aava ne kala pana paamua, ne vile talo layaan ne savat simi, ne taa piau ta lagafan la xunus iga seri aava ri taa fafaama-maasau. Ne lamon tuuna o mi taa waan xuvul paga lana faamamaasan siak. ⁴ Ne kala xe simi pana maasaxan e lagafan la xunus iga e pana taangiisan xaves sait. Ne pife vile xena famamaxus nami taasaxa xena xuus nami pana vubuxan xasingitan molava siak xe simi.

Taara Taa Lamon Tapin A Vilaana Saat Sitaara

⁵ Tamo ta saxa a fasavat a mimilisaatan, nane pife muluxau mon, taasaxa nane muluk famodak nami vaxa. Ne bai ferawai faagut temasaat pana mimilisaatan aanabe'. ⁶ A fakasanaman

xaves simi aava mi fo tavaie pana, a fexaxaas sena. ⁷ Naboxo si, mi taa lamon tapine e famalulume talo i taa pife kanamsaat temasaat. ⁸ E voxo ne faxaar nami o mi taa faxalit fulane pana vubuxan xasingitan simi. ⁹ Ne kala xe simi malaanabe' xena tateaxaas tamo mi taa tigina fatateak lana tatafangai e langai a maana mo xapiak aava ne xuus nami pana. ¹⁰ Tamo mi lamon tapin a vilaana saat sina saxa, nenia sait ne lamon tapine. E a so ta mo ne fo lamon tapine, tamo a toxaan tuunei a mo xena lamon tapine, ne fo lamon tapine la mata Krai xena xavang nami ¹¹ talo na Setan i taa pife fa'onam netaara. Senaso taara fo matavas sena maana buk vilaana saat sina.

A Lisanaana Turoxoian Fa'ui

¹² Lavaxa, layaan ne falet xe pe Troas xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo se Krai, ne texaas o a Memai fo kas a salan xena faletan siak. ¹³ Taasaxa ne piau ta luaian lunai la xunus iga senaso ne pife tingin na titaara, na Taitus, pave. E voxo ne ta'ulan nari e ne falet xe pe Mesidonia.

¹⁴ E voxo, la xuvulaian xuvul pa Krai taara kuus faasiroxo xe sina Piran aava paamuian vulan netaara lana sangasan ina vuktol e feng netaara aava taara malaan sena lasan roxo i Krai, xena xuus fatexaasaana rabuna sena.

¹⁵ Senaso a Piran a lamon o netaara ve taara lasan i Krai la palou ina mu rabuna aava ri taxa fakaxupan e nari aava ri taxa kawaasanan. ¹⁶ Xe sina saxa, taara malaan sena lasan ina maatan e xe sina xasafuna a lasan ina toyan. E nase' fexaxaas tuuna sena vil a faisok ina ngavuk lava aanabe'? ¹⁷ Maam pife kuusan fasavat a Lagasai Roxo xena fasavataana faat malaan sena saxanofuna, piau. Lapaa Krai maam ferawai la matana Piran pana nasaman roxo, malaan sena rabuna aava Piran fo feng nari.

3

¹ Naak maam taxa ferawai falalava fulaa semaam xa, bo? Mi vubuk rao maam taa faxalit nami pana lagasai aava turoxoian nemaam, malaan sena saxanofuna. ² Nami ve mi lagasai ina turoxoian simaam aava xaleian la xunus imaam senaso a mu rabuna xapiak ri fexaxaas sena xalum a waanan simi. ³ Sena faisok simaam la palou imi, a toyan simi a faxaalit o nami ve mi lagasai ina turoxoian si Krai. A lagasai aanabe' pife savat sena mo ina kala taasaxa savat sena Vovau sina Piran aava to. A pife xaleian xuluna faat taasaxa la xunus imi.

⁴ Maam lamon tuuna malaanabe' senaso maam waan xuvul pa Krai la matana Piran. ⁵ Maam pife kuus o maam fexaxaas sena vesan a maana mo aanabe' pana gutan simaam fatak xa, piau. Taasaxa maam

fexaxaas sena vesane pana gutan sina Piran sang mon. ⁶ Nane fo siak fati nemaam xena sisiak sena turoxoian fa'ui. A turoxoian aave pife savat sena mu vuputkai aava waan xuluna faat taasaxa savat sena Vovau senaso a vuputkai fasavat a maatan e a Vovau a tatavai pana toyan.

A Miridingan Ina Turoxoian Fa'ui

⁷ Lavaxa, tamo a Turoxoian Xavai aava xaleian xuluna faat e lisanmaan a maatan, a savat pana miridingan talo a mu Israel ri pife fexaxaas sena kaalum fatak la nonau i Moses, naapalaan a miridingan naang taxa xares falet, ⁸ a Turoxoian Fa'ui aava lisan a toyan sina Vovau, i taa pemimiriding et sena, bo? ⁹ Tamo a Turoxoian Xavai aava gel tifi a mataa, a miriding, a Turoxoian Fa'ui aava vil faxaradak a mataa, i taa pemimiriding faagut sena, bo? ¹⁰ Senaso a Turoxoian aava miriding paamua, i taa piau ta miridingan layaan mi fexaxaasane xuvul pana Turoxoian aava pemimiriding. ¹¹ E tamo a Turoxoian aava xares, a savat pana miridingan, a miridingan ina Turoxoian aava i taa waan vulai, i taa molava piis sena. ¹² E voxo senaso taara toxan a lamon fanaian malaan taara tigma fatateak lana namkaian e taara pife faatasu. ¹³ Taara piau ta mo xena fune malaan se Moses aava xafut a nonau ina talo a mu Israel ri taa pife xof xuluna layaan a miridingan

molava aave i taxa xares falet. ¹⁴ A Piran a fatavanat a lamonan siri fefexaxaas tanin e a xakaafutan naang taxa waan lunai layaan ri kat a Xakalayan ti Kawai. A Piran pife siak tapine senaso nane taa siak tapine seri aava ri waan la xuvulaian xuvul pa Kraiss mon. ¹⁵ E tanin vaxa, layaan ri kat a xakalayan si Moses a xakaafutan taxa xafut a xunus iri lunai. ¹⁶ Taasaxa la so ta yaan ta mataa a puk a lamonan sina xena usi a Memai, a Piran i taa siak tapin a xakaafutan sena. ¹⁷ E nane taa texaas o a Memai ve a Vovau e la so ta bina a Vovau i Memai i taxa waan lana, pave a rabuna ri pife vipis lapaana vuputkai. ¹⁸ E netaara xapiak aava taara piau ta xakaafutan, taara faxalit famatavas a miridingan i Memai. E a miridingan aave i taxa molava et layaan i taxa lo xul famodak et netaara xe lana xaxaalua fatak ina, senaso a miridingan aanabe' a savat sina Memai aava Vovau.

4

A Maana Fafanaian Sina Piran Lana Mo Titifai Ri Vesane Pana Xavala

¹ E voxo senaso a Piran lana mamaaluxan molava sina fo tavai nemaam pana ngavuk ina sisiak aave, maam pife kanamsaat, piau. ² Taasaxa maam fo puk tapin nemaam xa xasena mu vilaana fufunai aava fasavat a mangilan; maam pife bit o xul a ferawaian sina Piran, piau. Taasaxa layaan maam

ferawai famatavas pana tuunayan, maam faxalit a mu rabuna o a vilaana simaam a fatak la matana Piran. ³ E tamo a Lagasai Roxo aava maam kuusan fasavate pife matavas, a pife matavas xe siri aava ri taxa maat. ⁴ A piran ina yaan aanabe' fo xawei a lamonan siri aava ri pife namkai e voxo ri pife fexaxaas sena xalum a malang ina Lagasai Roxo sena miridingan i Kraiss aava xaxaalua fatak i Piran. ⁵ Maam pife kuusan fasavat nemaam xa, piau, maam kuus fasavat o na Yesus Kraiss ve a Memai e nemaam ve maam mu sisiak simi lapaana. ⁶ Senaso a Piran aava kuus, "A malang i taa lang lana suk," nane lating lana xunus itaara xena tavai netaara pana texaasan sena miridingan sina aava savat la matavas la nonau i Kraiss.

⁷ Taasaxa, maam toxaan a fafanaian aanabe' lana mo titifai aava ri vesane pana xavala xena faxaalit o a maana gutan molava paaliu aanabe' a filimaan sina Piran e pife simaam. ⁸ A mu lagafan xaves ri fakaliuan nemaam, taasaxa ri pife fa'onam nemaam; maam pife texaas o so ta mo maam taa vile taasaxa maam pife taxapus sena; ⁹ ri vil pengan nemaam taasaxa Piran taxa waan lunai la palou imaam; ri sip fapoxoi nemaam taasaxa ri pife punuk nemaam. ¹⁰ Vulai a maatan si Yesus a savat la vipin simaam talo a toyan sina vaxa i taa

savat la matavas la vipin simaam. ¹¹ Ri lisan vulan nemaam aava maam to, xe lana maatan sena usiaan na Yesus talo a toyan sina vaxa i taa savat la matavas la vipin simaam. ¹² E voxo maatan taxa faisok lana vipin simaam taasaxa toyan taxa faisok la vipin simi.

¹³ Lana Xakalayan Taap a kuus, "Ne namkai e voxo ne fo ferawai." E sena vovau naang aava fasavat a namkaian, maam fo namkai e voxo maam ferawai ¹⁴ senaso maam texaas o nane aava fatatoi fa'uli na Memai Yesus ti la mamaat, i taa fatatoi fa'uli nemaam vaxa xuvul pa Yesus e i taa faxuvul nemaam xuvul pami la matana. ¹⁵ A maana mo aanabe' a savat xena xavang nami. E layaan a xakaavangan xatam sina Piran a falet xolai xena xavang a xasano rabuna maan fulaa, ri taa kuus faasiroxo e tavai a Piran pana isin aava pelalava.

¹⁶ E voxo, maam pife maare e kanamsaat sena faisok simaam. Lana vipin simaam, maam taxa vaiak et taasaxa lana xunus imaam, maam taxa siak a gutan fa'ui vulai la maana yaan saxa saxa xapiak. ¹⁷ A mu lagafan simaam ri pife matafan e ri pife waan faxaarus e voxo ri taxa fasavat vulan a miridingan molava aava pelalava sena mu matafanan xapiak semaam. ¹⁸ E voxo maam timin fanei a lamonan simaam xuluna maana mo maam pife fexaxaas sena xalume e pife xuluna mo

maam xalume. Senaso a so ta mo maam xalume i taa taxapus taasaxa so ta mo maam pife fexaxaas sena xalume i taa waan xe vulai.

5

A Lifu Sitaara Pe La Xunavata

¹ Senaso taara texaas o tamo a mu vipin sitaara nabe' la xavala aava malaan sena lifu marapi, ri taa kawaasanan, taara toxan a vipin fa'ui aava Piran a tavai netaara pana; nane xa fo vesane e i taa waan vulai xe vulai la xunavata. ² Fefexaxaas a yaan aave, taara nas maat soxot a vipin fa'ui aave e taara vubuk rao a Piran i taa famawas netaara pana, ³ senaso layaan taara toxan a vipin fa'ui aave taara taa pife waan xavuul fulaa. ⁴ Layaan taara waan lana vipin ti la xavala aanabe', taara nas maat e taara toxan a mu lagafan senaso taara bai waan xavuul, piau taara buk falak a vipin fa'ui sitaara ti la xunavata talo a toyan fa'ui aave i taa xanam xapin a mo aava i taa maat. ⁵ Lavaxa, a Piran xo fo faigotan netaara xena siaxaana toyan fa'ui aanabe' e nane tavai netaara pana Vovau sina malaan sena faati votaian sina sena maana mo i taa savat.

⁶ E voxo taara lamon tuuna e taara texaas o layaan taara waan lana vipin sitaara ti la xavala taara pife waan la vipin fa'ui xuvul pana Piran. ⁷ Senaso nabe' taara taagul lana toyan sitaara pana namkaian e pife sena

maana mo taara xalume. ⁸ Aang, taara lamon tuuna e taara vubuk temasaat rao taara taa ta'ulan a vipin aanabe¹ xena waan xuvul pa Memai. ⁹ E voxo taara taa vil a so ta mo? Tamo taara waan nabe¹ lana vipin ti la xavala o piau, taara vubuk rao taara taa fananame. ¹⁰ Senaso lana yaan ina tiisan, netaara xapiak taa tigina la mata Kraisi xena siak a mamareiai ina so ta buk faisok taara fo vile lana vipin sitaara, a faisok roxo o piau.

A Faisok Ina Daaruman

¹¹ Senaso maam texaas sena suaianaana Memai, maam buk faxaar a mu rabuna talo ri taa namkai sena. A Piran a texaas tuuna o nemaam ve nase¹ e ne vubuk o i taa matavas la nasaman simi vaxa. ¹² Maam bai ferawai fulaa xena siak a turoxoian simi, piau maam buk tavai nami pana yaan xena faamamaas pamaam talo mi fexaxaas sena sui nari aava ri lamon falava pana so ta mo ri xalume e pife pana so ta mo taxa waan la xunus. ¹³ Tamo nemaam ve maam mu ngong, maam ngong senaso maam taxa usi a Piran. E tamo maam waan pana lamonan tuuna e fatak, maam waan malaan xena xavang nami. ¹⁴ Senaso a vubuxan xasingitan si Kraisi taxa paamuian faagutan nemaam, maam pife lamon maranga, piau maam texaas tuuna o na Yesu Kraisi fo maat pataara xapiak e voxo taara xapiak fo maat xuvul pana vaxa. ¹⁵ Nane maat pataara xapiak talo nari

aava ri taxa namkai, ri taa pife usi fulan a vubuxanan siri xa, taasaxa ri taa usi a vubuxanan sina aava maat e to fa'ulaa pari.

¹⁶ E voxo ti lana yaan aava maam namkai sena, maam pife tiis a mataa pana lamonan sina rabuna ti la xavala: tuuna, paamua ne tiis na Kraisi pana lamonan malaan, taasaxa naboxo, piau, piau paaliu. ¹⁷ E tamo ta mataa taxa waan la xuvulaian xuvul pa Kraisi, nane ve a vave-saian fa'ui; a mu vilaana e vubuxanan sina ti la xavala ri fo malit e kaalum! a mataa fa'ui fo savat. ¹⁸ A maana mo aanabe¹ a savat sena Piran aava fadaarum netaara xena siak fa'uli netaara xe sina xa sena faisok si Kraisi e tavai netaara pana faisok ina darumaana rabuna xuvul pana Piran. ¹⁹ A lagasai simaam a malaan: A Piran taxa fadaarum a mu rabuna xapiak xe sina xa se Kraisi, nane pife lamon fati a mu vilaana saat siri. E nane turoxoian lisan a lagasai ina darumaana rabuna xe sitaara. ²⁰ E voxo netaara ve taara mu rabuna fefeng si Kraisi. A malaan sena Piran taxa fenung la ngusutaara layaan maam nung nami lapaana isi Kraisi: turoxoian a Piran xena fadaarum nami xe sina xa. ²¹ Xena xavangaan netaara, a Piran a timin a mu vilaana saat sitaara xulu Kraisi aava piau ta lalosaat la toyan sina e voxo lana xuvulaian sitaara xuvul pana i taa timin a xaradaxan sina sait xulu-taara.

6

¹ Nemaam, maam faisok xuvul pana Piran e maam faxaar nami talo mi taa pife saxam fepaluan a xakaa-vangan xatam sina. ² Senaso a Piran a kuus,

“Lana yaan ina mamaaluxan siak ne langai nami e lana yaan ina fakaxupan, ne xavang nami.”

Ais 49:8

E ne xuus nami o nabe' ve a yaan ina mamaaluxan e nabe' ve a yaan ina fakaxupan sina Piran.

A Maana Lagafan Aava Savat Si Pol

³ Maam pife vil ta mo xena fakalaxoi ta mataa senaso maam baian a faisok simaam taa siak a isin saat. ⁴ Taasaxa, senaso nemaam, maam mu sisiak sina Piran, maam taa xuus famatavas nami pana mu vilaana simaam: maam tigina fatateak lana mu lagafan, layaan maam xaxaalif pana maana mo e layaan maam pife texaas sena so ta mo maam taa vile; ⁵ layaan ri inis nemaam e pis nemaam, o tisui nemaam; layaan maam maare sena faisok xaves simaam, o maam pife fexaxaas sena matef o maam nasam a lagaian; ⁶ pana mu vilaana fatak e tuuna, pana masaman tuuna, pana vilaana fananap e fangaasik; lapaana Vovau Xaradak e lapaana vubuxan xasingitan tuuna; ⁷ pana ferawaiian tuuna e lapaana gutan sina Piran; pana maana mo fatak ina fevisan la pamamuaan e la pamaxaiya. ⁸ Maam tigina

fatateak; layaan ri suaian nemaam e layaan ri famangil nemaam, layaan ri kuusan pangan nemaam e layaan ri faatulan nemaam. Nemaam ve maam mu yaamut tuuna, taasaxa saxanofuna ri kuus o maam taxa bit. ⁹ Saxano rabuna ri kuus o nemaam ve maam rabuna palau, taasaxa rabuna la mu bina xapiak xo ri texaas semaam; maam taxa maat la vipin simaam, taasaxa maam taxa to lunai. Ri sip pangan nemaam, taasaxa ri pife punuk nemaam; ¹⁰ lana mamaxusan simaam maam taxa faamamaas; maam piau ta faat xaves, taasaxa maam fasavat a fafanaian molava xana maana rabuna; maam mu valagof, taasaxa maam toxan a maana mo xapiak.

¹¹ Maam fo ferawai famatavas xe simi mu Korin e maam pife fun a lamonan simaam. ¹² Maam pife rawetan nami pana vubuxan xasingitan simaam, piau, taasaxa mi rawetan nemaam pana vubuxan xasingitan simi. ¹³ Ne ferawei nami malaan se' mi mu rafulak siak; faxa'usi a vilaana simaam: faxalit nemaam pana vubuxan xasingitan simi malaan se' maam fuuna vile.

Muta Faxuvul Xuvul Pana Rabuna Aava Ri Pife Namkai

¹⁴ Muta faxuvul xuvul pana rabuna aava ri pife namkai. A roxoyan e saatan va re fexaxaas malaafaa? Piau! A malang e suk va re taa faxuvul malaafaa? Piau! ¹⁵ Na Kraiss e na Belail aava ri xalie pa Setan, re pife

fexaxaas. E a mataa aava namkai se Krai e nane aava pife namkai, nare vaxa, re pife fexaxaas. ¹⁶ A tang lifu ina naangusan sina Piran e a lifu lotu sina mu piran bit re fexaxaas malaafaa? Piau, senaso netaara ve taara lifu ina naangusan sina Piran aava taxa to. A malaan sena Piran fo kuus, "Ne taa taagul xuvul pari e sangas la palou iri e ne taa piran siri e nari, ri taa rabuna siak." ¹⁷ Lana Xakalayan Taap:

"A Memai a kuus, 'E voxo savat faapalau maan e mi waan patak seri. Muta tao a mo lalosaat e ne taa turoxoian nami.'" *Ais 52:11*

¹⁸ A Memai pana Gutan Xapiak a kuus fulaa: "Ne taa Tamami e nami, mi taa mu rafulak tomexaan e rafulak tefin siak." *2 Sml 7:14; 7:8*

7

¹ Kamu fesing, senaso taara toxaan a mu kuus fanaian aanabe' taara taa gei tapin a maana mo xapiak aava ri falalosaat a vipin e xunus itaara e taara taa faisok xena faxaradaxaana vilaana sitaara senaso taara suai faagut sena Piran.

Na Pol A Faamamaas Sena Mu Korin Ri Puk A Vilaana Siri

² Faxalit nemaam o mi vubuxan xasingit nemaam: maam pife bilai fasaat xe sin' ta saxa, maam pife kawaasan a vilaana sin' ta saxa e maam pife siak palou a mo sina rabuna. ³ Ne pife ferawai malaan xena gel tifi nami, piau, paamua ne kuus

o mi toxaan a nobina lava la xunus imaam e malaan se' maam taa taagul o maat xuvul pami. ⁴ Ne texaas tuuna semi; ne lamon falavai nami. Mi fagut paaliuanau e lana maana lagafan simaam a faamamaasan siak a soliu.

⁵ Layaan maam savat pe Mesidonia, maam piau ta fangaafusan senaso a mu lagafan ri usi nemaam xe la so ta bina maam falet xe lana: a rabuna ri tisui nemaam e a xunus imaam a bas pana matautan. ⁶ Taasaxa Piran aava famalulum nari aava ri kanamsaat, nane famalulum nemaam pana savatan si Taitus. ⁷ A filimaanana sina e vaxa a maluluman aava mi fo tavaie pana, re famalulum nemaam. Nane xuus nemaam pana vubuxanan molava simi paga, a mimilisaatan simi e lamonan tateak simi sega e voxo a faamamaasan siak naboxo a pelalava sena faamamaasan ti paamua.

⁸ Tamo ne famamaxus nami pana lagasai siak ne pife lamon faaxaves pana. Paamua ne lamon faaxaves pana; ne texaas o a lagasai siak a famamaxus nami, taasaxa pife pana yaan rus, piau, pana lou modak mon ⁹ e naboxo ne faamamaas. Ne pife faamamaas senaso a lagasai siak a famamaxus nami, taasaxa ne faamamaas senaso a mamaxusan simi a xavang nami xena puk tapin a vilaana saat simi. Senaso mi mimilisaat sena vilaana saat simi malaan sena Piran a vubuk o mi taa vile, e voxo a lagasai simaam

pife kawaasan famodak nami. ¹⁰ A mamaxusan aava Piran a lisane, a puk tapin nami xasena vilaana saat simi e voxo mi taa waan lapaana fakaaxupan e mi taa pife lamon faaxaves sena. Taasaxa mamaxusan aava savat ti la xavala i taa fasavat a maatan. ¹¹ Lamona pana: a mamaxusan aava Piran a lisane a fasavat a maana vilaana roxo lana toyan simi. Naboxo mi buk xul xapin a vilaana simi, mi buk gel votan nami xa; mi femaraleiaian nami xa senaso mi turoxoian a vilaana saat xena waan palau la palou imi; mi mataut o a fetuwaanan sitaara i tamaa kawaasan; mi vubuk temasaat o mi taa xalumau e mi lamon fatateaxau. E mi fo vil a maana mo xapiak xena faxaalit o mi pife vupuno fulaa sena lagafan aave. ¹² E voxo, ne xalei a lagasai aave xe simi, taasaxa ne pife vile sena saxa aava vil a mo mosaat o sena saxa aava fo fasop, taasaxa ne lisane talo mi taa texaas sena vubuxanan molava simi xa xe simaam la matana Piran. ¹³ E sena maana mo aanabe' mi fo fagut nemaam.

A tuuna, maam faamamaas, taasaxa maam faamamaas paaliu senaso a vilaana simi a fafaamamaas na Taitus e fangasik a vovau ina. ¹⁴ Ne fo ferawai falalava pami xe sina e mi pife famangilau, piau. Taasaxa malaan sena maana mo aava maam xuus nami pana, ri tuuna, a ferawaian falalava simaam pami xe sina a

savat tuuna vaxa. ¹⁵ E a vubuxanan sina xe simi i taxa molava et layaan a lamon fa'uli a langaian simi e malaafaa mi fasusuie pana suaian e radakuian. ¹⁶ Ne faamamaas o ne fexaxaas sena lamon tuuna sena vilaana simi.

8

Na Pol A Fagut Nari Talo Ri Taa Tatavai Soliu

¹ E naboxo mu fetinan, maam vubuk rao mi taa texaas sena xakaavangan xatam aava Piran a lisane xe sina mu Mesidonia aava ri namkai. ² Ti lana lagafan molava aava savat siri, ri toxan a faamamaasan molava e naapalaan ri piau ta mo ri buk tatavai pana maana mo xaves. ³ Senaso ne kuus xakaavang o ri tatavai soliuana a tatavaian aava ri taa tatavai pana. E piau ta mataa a fasasong nari pana, piau ⁴ ri nung faagutan nemaam senaso ri vubuk rao ri taa waan xuvul pana xasanofuna xena xavangaana mu rabuna fatak. ⁵ Maam lamon o ri taa tatavai pana faat mon, taasaxa piau, paamua ri lisan tuunei nari xa xe sina Memai e mui xe simaam vaxa senaso a Piran a vubuxane. ⁶ E senaso na Taitus fo tangpat a faisok aanabe' la palou imi, maam xuuse o i taa fe fataxapin a faisok ina xakaavangan simi. ⁷ Taasaxa, malaan se' mi vil faroxoi marasaxain a maana mo xapiak- a namkaian, a ferawaian, a texaasan, a lamonan tateak e a vubuxan xasingitan xe

simaam-faxatang talo mi taa lisan faroxoi marasaxain a tatavaian simi vaxa.

⁸ Ne pife kuus faagut xe simi pana taasaxa ne buk fexaxaasan a vubuxan xasingitan simi xuvul pana xasanofuna xena texaas tamo i taxa tigina fatateak. ⁹ Senaso mi texaas sena xakaavangan xatam sina Memai Yesus Krais: nane waan laa'ui la xunavata e waan xuvul pana Piran lana fafanaian sina, taasaxa nane ta'ulan a maana mo aave e savat mataa valagof mon xena xavangaan nami. E voxo sena vilaana aanabe' sina, mi fexaxaas sena waan xuvul pana Piran lana fafanaian sina.

¹⁰ E sena tatavai simi, ne fasei nami malaan: la mari-aas fo taxapus a vubuxanan simi xena tatavai a savat paamuin a xasanofuna e mi tatavai paamuin nari sait. ¹¹ E naboxo, faxuvul xapin a tatavaian aava mi fo ferawai pana talo a vubuxanan simi e tatavaian simi, re taa fexaxaas. Tatavai pana so ta mo mi toxane. ¹² Senaso tamo a vubuxanan simi taxa waan, a Piran i taa turoxo pana, naapalaan a mo molava o modak. Mi taa tatavai pana so ta mo mi toxane e a Piran i taa faamamaas pana.

¹³ Maam baian a xasanofuna taa siak a maana mo xaves senaso mi tatavai xe siri pana e nami, mi taa piau. Maam vubuk o a mu rabuna xapiak ri taa toxan a mo a fexaxaas. ¹⁴ Naboxo mi toxan a maana mo xaves e mi taa xavang nari e layaan ri toxan a maana mo

xaves ri taa xavang nami. E lana yaan aave a maana mo taa fexaxaas, ¹⁵ senaso xakalayan a kuus: "Nane aava faxuvul a maana mo xaves, pife toxan a mo xaves temasaat fulaa e nane aava faxuvul a mo modak, i taa pife xaxaaluf pana saxa mo." *Tln 16:18*

Na Pol A Feng Na Taitus Xe Korin

¹⁶ Ne kuus faasiroxo xe sina Piran senaso na Taitus a lamon vulan nami malaan sega senaso a Piran xa a fasavate la xunus imaame. ¹⁷ E voxo na Taitus a turoxo layaan ne faseie pana, taasaxa i taxa falet xe simi pana faamamaasan senaso nane xa vubuk xavang nami. ¹⁸ E maam taxa feng a titaara xuvul pana. Nane a saxa aava mu rabuna sina Piran ri kuus fati a isina senaso a faisok faagut lapaana Lagsai Roxo. ¹⁹ E vaxa, a rabuna sina Piran la mu bina, ri siak fatie xena falet xuvul pamaam layaan maam lisan et a tatavaian. Maam lisane pana suaian xe sina Memai sitaara sang mon xena faxalit a vubuxanan ina xakaavangan sitaara. ²⁰ Maam vil malaane talo piau ta rabuna ri taa fefinaas e ferawai fasaat sena malaafaa maam taxa faxatang a tatavaian molava aave. ²¹ Senaso maam taxa faisok faagut talo a Memai e vaxa mu rabuna xapiak ri taa texaas o nemaam fo vil a vilaana roxo pana.

²² E fulaa, maam taxa feng a saxa titaara xuvul pare. Nane fo faxaalit

faaxaves o nane vubuk rao i taa xakaavang. E naboxo nane vubuxan temasaatane senaso nane lamon tuuna o a vilaana simi a roxo. ²³ Se Taitus, nane tigena la taak xena faisok xuvul paga la palou imi; sena ro titaara, a rabuna sina Piran ri siak fati nare e re tavai a Memai pana isin lava. ²⁴ E voxo faxalit famatavas a nutuvaat aanabe' pana vubuxan xasingitan simi e sena fufuna lamonan lava simaam, semi. Aang, faxalit famatavase talo mu rabuna sina Piran ri taa texaas sena.

9

¹ Ne taa pife kala fulaa xe simi pana xavangaana mu rabuna fatak senaso mi fo texaas faroxo xo sena. ² Ne texaas o mi buk xakaavang e ne fo ferawai falalava sena xe sina mu Mesidonia. Ne fuuna xuus nari o ti la mariaas aava fo taxapus, nami pe Akeai, mi buk tatavai e a vubuxanan molava simi fo fasavat a vubuxanan la xunus ina saxanofuna iri. ³ Taasaxa, ne taxa feng a mu fetinan xe simi talo mi taa faigotan a tatavai aave malaan se' ne fo kuus o mi taa vile e voxo a ferawaian falalava simaam i taa pife mo palau. ⁴ Senaso, tamo ta mataa ti Mesidonia i taa filimaan xuvul paga e i taa xalume o mi pife faigotan xapine, ulaa nenia e nami vaxa, taara tamaa mangil sena ferawaian falalava simaam. ⁵ E voxo ne lamon o ne taa feng paamuin a mu fetinan talo ri taa savat simi xena fataxapin a faxuvulaana tatavaian lava

aava mi fo kuus fanai pana. E malaanabe' a tatavaian aave i taa waan e mi taa faamamaas pana lisanaana e mi taa pife tatavai malaan se' mi pi ta vubuxanan xena vilaana.

⁶ Lamon fa'uli a mo aanabe': nase' ta mataa a xapis a saxanu kam i taa siak a fanganan modak mon e nase' ta mataa a xapis a mu kam xaves, i taa siak a fanganan xaves. ⁷ A mu rabuna sasaxayai ri taa tatavai pana so ta mo nari xa, ri lamon faati o ri taa tatavai pana. E lana vilaana aanabe' ri taa pife faatasu famodak sena tatavai senaso a Piran a vubuxan xasingit a mataa aava tatavai pana faamamaasan. ⁸ E a Piran a fexaxaas sena tiu fasoluan a xakaavangan xatam sina xulumi talo la maana mo xapiak e la maana yaan xapiak mi taa toxan a maana mo xaves fexaxaas xena xavang nami. E voxo mi taa vil a maana buk faisok roxo. ⁹ Senaso a Xakalayan Taap a kuus:

“Nane fo tavai a mu valagof la mu bina pana mu tatavaian sina; a mu vilaana fatak sina ri waan vulai” *Yng 112:9*

¹⁰ Lavaxa, nane aava tavai a mataa tatara'uma pana mu kam e famasi a rabuna pana bret, i taa falavai a faxuvulan ina mu kam simi e i taa falavai a faxuvulan ina vilaana fatak simi. ¹¹ A Piran i taa tavai fasoluan nami pana maana buk fafanaian xaves talo mi fexaxaas sena tatavai faaxaves la maana

yaan xapiak e layaan maam lisan a tatavaian simi xe siri pe Jerusalem, a maana rabuna xaves ri taa kuus faasiroxo xe sina Piran pami.

¹² A tatavaian aava mi taxa faxuvule, i taa xavang a mu rabuna sina Piran e vaxa i taxa fasavat a faamamaasan e voxo a maana rabuna xaves ri taa kuus faasiroxo xe sina Piran. ¹³ Sena faisok aanabe' mi fo faxaalit o nami ve mi mu rabuna sina Piran e xasanofuna ri taa kuus faatulan a Piran senaso layaan mi timin fanei a toyan simi xulu Krai e Lagasai Roxo, mi langai faagutane e mi usie e mi femiraaxan a maana mo simi xe siri xapiak. ¹⁴ E layaan ri fenung ri taa lamon fa'uli vulan nami senaso a Piran fo tifi fasoliu nami pana xakaavangan xatam sina. ¹⁵ Faatulan a isina Piran pana tatavaian molava piis sina.

10

Na Pol A Gel Sena Faisok Sina

¹ Saxanofuna ri kuus o nenia na Pol, ne ferawai mamataut layaan ne waan xuvul pami taasaxa ne ferawai faagut layaan ne waan lasuun. Taasaxa na Krai a fangasixau pana vilaana mam e nenia vaxa ne ferawai malaan. ² Ne nung faagutan nami talo layaan ne taa fe savat simi, mi taa pife bilai fasaat, ulaa ne tamaa baras faagutan nami malaan seri aava ri lamon o maam taxa taagul lapaana vilaana e vubuxanan ti la xavala. ³ A tuuna, maam taagul

nabe' la xavala, taasaxa maam pife fevis malaan sena rabuna ti la xavala, piau. ⁴ A maana mo ina fevisan simaam ri pife maana mo sina rabuna, piau. Taasaxa ri toxan a gutan sina Piran xena kawaasan a maana buk mo ina saatan. ⁵ Maam kawaasan xapin a maana fegagelaian e nanomaian aava ri tisui a texaasan tuuna sena Piran e maam pis a maana lamonan xapiak talo ri taa usi fatak na Krai. ⁶ E layaan nami xa mi faxaalit o mi langai faroxoi vulanau, ne taa pife faatasu xena fakasanamaan nari aava ri langai pesalai.

⁷ Nami mon, mi xalum a maana mo aava savat la matavas. Taasaxa tamo ta mataa a lamon tuuna o nane ve si Krai, i taa lamon fa'uli nemaam vaxa si Krai malaan sena. ⁸ Naapalaan ne taa ferawai falalava temasaat sena tateaxan imaam, ne taa pife mangil sena. A Memai a tavai nemaam pana tateaxan aave xena xavang nami talo mi taa tigina fatateak lana namkaian simi e pife xena kawaasan xapin nami. ⁹ Ne bai mi taa lamon o rao ne famataut nami pana maana lagasai siak. ¹⁰ Senaso saxanofuna ri kuus, "Nane xalei a maana ferawaian tateak aava lagaf, taasaxa layaan nane waan xuvul pataara a xakaaluman sina pife fagut netaara e a vilaana ina ferawaian sina a mo palau." ¹¹ A rabuna aava ri ferawai malaan ri taa lamon faroxo. A so ta mo maam

ferawai pana lana lagasai simaam layaan maam pife waan xuvul pami a fexaxaas sena so ta mo maam ferawai pana layaan maam waan xuvul pami.

¹² Maam taa pife fexaxaasan nemaam xuvul pana saxanofuna aava ri ferawai falava seri xa, piau. Senaso layaan nari, ri ngangai nari e fexaxaasan nari pana fakalimaan siri xa, ri piau ta texaasan roxo. ¹³ Nemaam xo maam taa pife ferawai falalava pana maana mo aava pife waan lapaana faisok aava Piran fo tavai nemaam pana. Taasaxa maam taa ferawai falalava pana faisok aave mon e nami vaxa, mi waan lapaana faisok naang. ¹⁴ La yaan maam ferawai falalava semi maam pife milung senaso maam lisan tuunei a Lagasai Roxo se Krai xe simi e mi waan la nobina ina faisok aava Piran a tavai nemaam pana. ¹⁵ E vaxa maam pife ferawai falalava sena faisok sina xasanofuna malaan sena faisok simaam, piau. Taasaxa maam vubuk o a namkaian simi i tafe faagut e voxo a nobina ina faisok simaam i tafe molava. ¹⁶ E tamo i taa savat malaan, maam fexaxaas sena kuusan fasavat a Lagasai Roxo la nu bina aava pefafalet saa. Senaso maam bai malalava xuluna faisok aava xasanofuna fo vile xo la nobina siri. ¹⁷ Taasaxa, a Xakalayan Taap a kuus, "Nane aava ferawai falalava, i taa ferawai falalava sena Memai." *Jer 9:24*

¹⁸ Senaso a Memai pife tur-oxoian a mataa aava lamon falavai nane xa, taasaxa tur-oxoian a mataa aava nane xa a kuus faatulane.

11

Na Pol E Mu Yaamut Bit

¹ Ne vubuk rao mi taa langai fadak pana ferawaiian palau siak; ne texaas o mi taxa vile xo. ² Nenia, ne taxa lamon vulai semi malaan sena Piran xa taxa lamon vulan nami. Ne malaan sena tamana tefin e a tefin aave piau ta lalosaat xena fakalimaan a tamaian sina xe sina saxa mataa. Layaan ne tavai na Krai pami ne vubuk rao mi taa waan failai e mi taa piau ta lalosaat. ³ Taasaxa ne taxa mataut ulaa na Tiui Saat, na Setan aava fo pol na Eva, i tamaa yuuf a lamonan simi vaxa e mi taa pife usi fatak na Krai pana vilaana aava piau ta lalosaat. ⁴ Mi turoxo pana faamamaasan layaan a saxa savat simi xena kuusan fasavat a lagasai se Yesus aava patak sena lagasai aava maam fo kuusane; o ri kuusan a saxa Yesus aava patak se Yesus aava maam kuusane; o mi siak a xasa vovau patak sena saxa aava mi fo siaxe paamua, bo? ⁵ Taasaxa ne texaas o nenia, ne pife waan lapaana mu yaamut lava bit aave. ⁶ Ne pife laak lana fepitaian xena ferawai faroxo, taasaxa ne toxan a texaasan. Maam fo faxalit nami pana lana maana mo xapiak aava maam fo vile.

⁷ Naak ne milung layaan ne timin fasivi nenia xa xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo talo ne taa xavang faagutan nami pana piau ta mamareiai, bo? ⁸ Ne siak a faat aava xasano rabuna sina Piran ri buk xavangau pana talo ne fexaxaas sena kuusan fasavat a Lagasai Roxo sina Piran xe simi pana piau ta mamareiai. (Naak a malaan se' ne fenou a faat seri.) ⁹ E lana waanan siak xuvul pami layaan ne xaxaalif pana so ta mo, ne pife fin nami pana xena tavai nami pana lagafan, piau. A mu fetinan aava ri maa savat ti Mesidonia, ri lisan a maana mo xena xavangau. Ne fo faisok faagut talo ne taa pife tavai nami pana matafanan e ne taa lo vil vulane. ¹⁰ Malaan se Krai a ferawai tuuna, nenia vaxa ne ferawai tuuna vulai. Piau ta mataa la mu bina xapiak pe Akeai i taa kawaasan a faamamaasan siak sena vilaana aanabe'. ¹¹ Xenaso ne ferawai malaan? Mi lamon o ne pife vubuxan xasingit nami, bo? Piau, a Piran a texaas o ne vubuxan xasingit nami. ¹² E ne taa lo vil a so ta mo ne taxa vile naboxo xena siak tapin a fufuna ferawaian sina xasano yaamut aava ri tisuiiau e ri kuus o a faisok siri a malaan sena faisok simaam.

¹³ Senaso a mu rabuna malaan seri, ri mu yaamut bit. Nari, ri mu rabuna ina faisok bit xena suaxan a rabuna. Ri fepok o nari ve ri mu yaamut si Krai. ¹⁴ Taara taa pife ipulan a vilaana aave

senaso na Setan xa a bit o nane ve a angelo rarapak. ¹⁵ E tamo nane vil malaane, taara taa pife ipul layaan a mu sisiak sina ri taa bit o nari vaxa ri mu sisiak fatak sina Piran. Lana fataxapiak ri taa siak a fakasanaman a fexaxaas sena vilaana saat siri.

A Maana Masaxanaan Na Pol

¹⁶ Ne kuus fulaa: pi ta saxa simi i taa lamon o nenia, ne lamavaang. Taasaxa tamo mi lamon malaan, lavaxa langaiaiu talo nenia sait ne fexaxaas sena ferawai falalava famodak. ¹⁷ A so ta ferawaian palau aava ne taa ferawai pana naboxo, pife kuusan a ferawaian sina Memai, piau, a ferawaian sina lamavaang mon. ¹⁸ Senaso maana rabuna xaves ri taxa ferawai falalava sena maana mo ti la xavala, nenia sait ne taa ferawai falalava malaan. ¹⁹ Mi fuuna waan fananap pana mu lamavaang senaso mi toxan a texaasan molava, bo? ²⁰ A tuuna, mi turoxo pari aava ri fayaasok nami o siak palou a mo simi o kaalum fasivi xulumi o tavaf a nomi. ²¹ Nenia, ne mangil senaso maam piau ta gutan xena vil malaane.

A so ta mo a xasanofuna ri kuus falalava pana, lavaxa nenia sait, ne fexaxaas sena kuus falalava pana malaan sena lamavaang. ²² Nari ve ri mu Hibru, bo? Nenia sait ne Hibru. Nari ve ri mu Israel, bo? Nari, ri mu bu Abraham, bo? Nenia sait vaxa. ²³ Nari, ri mu sisiak si Krai, bo? (A

ferawaian aanabe' a ferawaian sina mataa ngong.) Nenia vaxa ne fo faisok faagut sena xasanofuna; ne fo waan faaxaves la bina ina vipisan sena xasanofuna; ri fo inis faagutanau faaxaves seri e a maana yaan xaves faasilak rao ne maat. ²⁴ Faapama a mu paamua sina mu Juda ri inisau faasangafilu talatul pana psikfaat. ²⁵ Faatalatul a mu paamua ti Rom ri sip faagutanau e faasaxa a rabuna ri soxoiau pana faat xena punuxau. Faatalatul ne waan xuluna xaati aava tugurum e lus e ne waan a yaan xurul saxa la laman. ²⁶ Lana maana sangasan siak a maana mo xaves ri lisan a lagafan: a maana raarum pana xalxal faagut; a mu rabuna ina fenau la salan; a mu rabuna siak e nari aava ri pife Juda. A mu lagafan ri savat lana mu bina, la xobingil e la laman e sena mu fetinan bit aava ri kuus o ri namkai, taasaxa piau. ²⁷ Ne fo maare sena faisok faagut; a maana vung ne pife matef, ne fuuna lagai e ma'iu e saxano yaan ne piau ta yaan xena fangan e saxano yaan ne piau ta marapi fexaxaas xena xafut a taak sena vutung. ²⁸ A toxan a xasano lagafan vaxa, taasaxa, a lagafan aava waan vulai xulok a malaan: la mu yaan xapiak ne lalamon faaxaves sena mu faxuvulan ina mu rabuna sina Piran. ²⁹ Tamo saxa la palou iri a marupak lana xunus ina nenia, ne nasam a marurupaxan aave

sait, bo? Tamo saxa a poxolana namkaian sina, nenia, ne famangilan, bo?

³⁰ Tamo ne taa ferawai falalava, ne taa ferawai pana maana mo aava faxalit a marurupaxan siak. ³¹ Taara taa faatulan vulan nane aava Piran e Tama Memai Yesus. E nane texaas o ne pife bit. ³² Pe Damaaskas, saxa paamua aava King Aretas a siak fatie, a xuus a mu rabuna ina kaalum votai o ri taa tigena la mu yalaxau ina bina xena yot fatateaxau xe la bina ina vipisan. ³³ Taasaxa nenia, ne fufunai lana saxa bi e ri fasiviau, lana bi aave, ti lana matana vaabat e ne sinufane.

12

A Mifan Si Pol

¹ Ne taa ferawai falalava falet. Naapalaan piau ta malangiis roxo, ne taa ferawai naboxo pana mu mifan e kaaluman aava Memai fo tavaiau pana. ² La mariaas sangafilu saxa pana talafaat fo falet ne texaas sena saxa mataa aava Piran a siak falaxe xe la fatalatulaana xunavata pelulaa'ui. (Ne pife texaas tamo a savat tuuna o lana mifan mon- a Piran sang mon a texaas.) ³⁻⁴ Ne kuus fulaa, ne texaas o a Piran a siak falak a mataa aave e lisane xe Paradais (fulaa, ne pife texaas tamo a savat tuuna o lana mifan mon- a Piran sang mon a texaas,) e pave a mataa aave a langai a maana mo aava rabuna, ri pife fexaxaas sena ferawai pana senaso

a ferawaian taap. ⁵ E voxo ne taa ferawai falalava sena mataa malaan- taasaxa ne taa pife ferawai falalava sena maana mo la toyan siak tamo a pife fasavat famatavas a mu vilaana murupak siak. ⁶ Tamo ne buk ferawai falalava ne taa pife lamavaang senaso ne taa ferawai tuuna. Taasaxa ne taa pife ferawai falalava senaso ne baiian ta mataa i taa lamon falavaiau sena mifan o kaaluman siak. Tamo i taa lamon falavaiau ne vubuk o i taa vile sena mu vilaana siak aava nane xalume e mu ferawaian siak aava nane langaie.

⁷ Taasaxa Piran a bai o ne taa lamon falavai nenia xa sena maana mo roxo aava ne fo xalume e voxo a turoxo pana saxa maasaxan malaan sena tuturuk xena xi a taak. A mo aave a saxa fefeng si Setan e i taxa waan xena famasaxau. ⁸ Faatalatul ne fenung pana xe sina Memai e ne fine o i taa siak tapine sega. ⁹ Taasaxa nane suiau malaan, "A xakaavangan xatam siak a fexaxaas sema senaso lana marurupaxan a gutan fatak siak a savat la matavas." E voxo nenia, ne faamamaas paaliu pana falavaiaana marurupaxan siak talo a gutan si Kraiss i taxa waan xulok. ¹⁰ Ne faamamaas pana marurupaxan, a kasalan, mu lagafan, a vil penganaan nenia e a matafanan aava savat sena xuvulaian siak xuvul pa Kraiss. Senaso layaan nenia, ne marupak, lana yaan aave ne toxan a gutan.

Na Pol A Lamon Faagut Sena Mu Korin

¹¹ Senaso nami, mi lamavaang, nenia sait ne bilai malaan sena lamavaang. Nami ve mi mu rabuna aava mi taa faxalit a turoxoian simi sega, taasaxa piau. Senaso tamo nenia, ne mataa palau ne pife mataa palau lapaana mu 'yaamut lava' simi. ¹² La maana yaan xaves ne fo vil a maana mo fa'ipul e maana mo ina gutan e maana fakalimaan la palou imi e a maana mo aanabe' ri faxaalit famatavas o nenia vaxa ne saxa yaamut. ¹³ Ne bilai xe simi malaan se' ne bilai xe sina xasano rabuna sina Piran. Malaafaa ne vil fasivi nami? Naak ne milung layaan ne pife nung nami pana faat xena xavangau, bo? Tamo malaan, lavaxa lamon tapin a vilaana saat siak aanabe'.

¹⁴ Naboxo a fatalatulaana yaan ne tamasiak xena falet xe simi e ne taa pife tigina lamimi pana siaxaana faat semi o xasano mo fulaa. Ne vubuxan nami e pife mu faat simi. Lamon pana, a mu rafulak ri pife faigotan a mo xena xavang a ninari e tamari, piau. A mu ninari e tamari falak ri taa faigotan a maana mo xena xavang a mu rafulak siri. ¹⁵ Ne taa faamamaas xena tapin a maana mo xapiak siak e nenia vaxa, xena xavang nami. Naak a vubuxan xasingitan simi xe siak i tafe modak senaso nenia, ne vubuxan xasingit temasaatan nami, bo?

16 Lavaxa, mi taa kuus tuuna o ne pife tavai nami pana lagafan, bo? Taasaxa, saxa i tamaa kuus o ne suaxan nami e familung nami pana bitan. 17 Malaafaa ne fo vil malaane? Ne pife siak palou ta mo simi layaan ne feng a mu fefeng siak, bo? 18 Ne nung na Taitus o i taa falet e ne feng a xasa fetinan xuvul pana. Naak mi lamon o re bit nami xena siak a mo simi, bo? Piau! E nemaam sait, maam bilai malaan sere e maam usi a vilaana naang.

19 La fena ferawaian aanabe¹ simaam mi fo lamon o maam taxa ferawai xena xavang nemaam xa, bo? Maam fo ferawai malaan seri aava ri waan la xuvulaian xuvul pa Kraiss la mata Piran e kamu fesing, a maana mo xapiak aava maam vile, maam vile xena xavang nami. 20 Ne mataut o layaan ne savat simi, mi taa piau ta vilaana aava ne vubuk rao mi taa toxane e ne taa piau ta vilaana aava mi vubuk rao ne taa toxane. Ne mataut o ne taa tingin a mu vilaana ina fegagelaian e taraa fesuaian; ina maraleian e rawetan, ina kuus pengan mataa e ferawai lilimugai, ina kasalan e a maana mo ina lo vil fatavanat a waanan. 21 Ne mataut o layaan ne filimaan fulaa a Piran i taa famangilau semi e ne taa mimilisaat soxot nari aava ri fo vil a saat paamua e ri pife puk a vilaana siri. Ri taxa femilungai pana vilaana ina tamaian; nari aava ri

pife tamai fatak, ri tamai feruuk e saxanofuna ri num temasaat.

13

1 A filimaan anabe¹ a fatalatulaana yaan ne savat simi. Mi texaas o a ferawai xakaavang sina rovaat taragua o fulaa maan ri taa fagut a gel tifian. 2 Ne fo pebukan nami layaan ne waan xuvul pami la fataraguaiana yaan. E naboxo layaan ne pife waan xuvul pami lunai, ne pebukan nami o layaan ne ulaamaan fulaa piau ta mataa aava fo vil a saat paamua o ta xasanofuna, ri fexaxaas sena sinufanaana fakasanaman siak. 3 Ne taa vil malaane senaso mi vubuk rao ne taa faxaalit famatavas o na Kraiss taxa ferawai la ngusuk. Nane xo pife marupak layaan a fakasanam nami taasaxa faxalit a gutan sina la palou imi. 4 Senaso nane marupak layaan ri niil fataxutane xuluna bolo, taasaxa naboxo nane taxa to sena gutan sina Piran. Lana xuvulaian xuvul pana, nemaam vaxa maam marupak, taasaxa lapaana gutan sina Piran maam taxa to xuvul pana, xena xavang nami.

5 Tafang nami xa xena texaas tamo mi tigina fatateak lana namkaian simi. Tuuna tamo mi onam lana tatafangan aanabe¹ mi texaas o na Yesus Kraiss taxa waan la xunus imi. 6 Ne lamon o mi taa texaas o maam pife poxo lana tatafangan aave. 7 Taasaxa

ne lamon fepalau tamo kaalum malaan semaam fo poxo, ne fenung xe sina Piran o i taa xavang nami talo mi taa pife vil ta mo mosaat. Ne lamon vulai o mi taa usi vulan a maana vilaana roxo, ne pife lamon faaxaves pana isaak. ⁸ Mi texaas o maam taa vil vulan a mo xena xavang falak a tunayan e pife xena ti votane. ⁹ Maam faamamaas layaan maam marupak, taasaxa nami, mi tigina fatateak. Maam nung a Piran o i taa fasavat famatavas a faisok ina fatiginei faxaradaxaan nami. ¹⁰ A vubuxanan aave a fufuna lagasai aanabe' aava ne xaleie layaan ne waan lasuun lunai. Ne toxan a tateaxan i Memai xena xavang fatateak nami e ne bai tavai nami pana lagafan layaan ne savat simi.

Fasisian Fataxapiak

¹¹ Lavaxa, naboxo, mu fetinan, ne taa fataxapin a lagasai aanabe'! Usi a vilaana xaradak; langai a fepitaian siak; faisok faagut xena waan lapaana lamonan saxa mon e waan lapaana luaian. E a Piran ina Vubuxan Xasingitan e Luaian i taa waan xuvul pami. ¹² Fasusui nami pana fengusan xaradak. ¹³ A mu rabuna fatak ri lisan a fasisian siri xe simi.

¹⁴ Ne vubuk o a xakaavangan xatam sina Memai Yesus Krai e a vubuxan xasingitan sina Piran e a fetuwaan roxo sina Vovau Xaradak ri taa waan xuvul pami.

Galesia A Lagasai Si Pol Xe Sina Mu Galesia A Ferawaian Paamua

Paamua, mu Juda sang mon ri usi na Yesus Krais. Taasaxa lumui na Yesus a feng a yaamut malaan se Pita e na Pol xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo xe sina mu topen. E layaan a mu rabuna aava ri pife Juda, ri tangpat pana laak lana pabung si Yesus, a saxa lagafan a savat. Paamua, mu rabuna malaan ri pi u'usi a mu vuputkai si Moses malaan sena mu Juda ri fuuna vile. A fiaian molava a savat sena mu Kristian fa'ui: nari, ri taa usi a mu vuputkai aave o piau?

A saxano rabuna rao ri vil nari talo ri taa vuputuk e ri taa usi a xasano vuputkai maan fulaa si Moses. Taasaxa na Pol a kuus o piau e a kuus malaan: taara namkai se Yesus Krais e a mo aanabe' sang mon a fexaxaas sena fatiginei fatak netaara la matana Piran talo taara taa siak a toyan fa'ui.

A kaalum malaan sena saxanofuna ti la palou ina mu Juda aave, ri falet xe Galesia e ri tafang pana vil a mu Kristian talo ri taa usi a mu vuputkai si Moses. Na Pol a langai a ferawaian pana mo aanabe' fo savat e voxo nane xalei a lagasai aanabe' xe sina mu Galesia xena faxaradak fa'uli a namkaian e vilaana siri.

Paamua, na Pol a kuus o a Piran fatak xa fo xele xena vil a faisok ina yaamut. Nane pife usi a vubuxanan sina xa e pife usi a vubuxanan sina saxa mataa, piau! A Piran a xele e tavaie pana ngavuk ina kuusan fasavat a Lagasai Roxo xe sina mu rabuna aava ri vungut. Mui na Pol a kuus malaan: a mu rabuna aava ri namkai se Yesus Krais sang mon, ri fuuna savat rabuna fatak la matana Piran. A ferawaian fataxapiak ina lagasai aanabe' a kuus malaan: layaan na Krais a mulus netaara, a Vovau Xaradak fuuna paamuian a sangasan sitaara e taara taa vil a vilaana roxo xe sina xasanofuna.

A Fasisian

¹ Nenia na Pol: ne saxa yaamut senaso a Piran aava na Tamataara e na Yesus Krais aava Piran a fatatoti fa'ulie ti la maatan, nare xapiak re fo siak fatiau xena ngavuk aave. Pi ta mataa a noxolau e pi ta mataa a siak fatiau, piau. ² Nemaam mu fetinan aava maam waan nabe', maam lisan a lagasai aanabe' xe simi mu rabuna sina Piran aava mi faxuvul la nu bina pe Galesia.

³ Ne nung a Piran Tamataara e na Krais Yesus aava Memai sitaara o re taa tavai nami pana xakaavangan xatam e a luaian. ⁴ Na Krais a lisan nane xa sena vilaana saat sitaara xena fakaxup netaara xasena saatan ina yaan aanabe'. Nane vil malaane senaso

nane usi fatak a vubuxanan sina Piran aava na Tamataara. ⁵ Taara taa kuus fati a isin lava sina Piran sang mon e taara taa nangus vulane. A tuuna.

A Lagasai Roxo Sina Piran: Pi Ta Saxa Fulaa Aava Tuuna

⁶ Nami, mi fa'ipul paaluanau senaso pi ta yaan xaves fe liu lunai e nami xo, mi taxa ta'ulan a Piran aava xel nami pana xakaavangan xatam si Yesus Kraiss, xena usiaana xasa buk lagasai roxo. ⁷ Taasaxa pi ta xasa buk lagasai fulaa aava roxo, piau! Ne kuus malaan senaso saxano rabuna, ri taxa fatavanat a lamonan simi pana xulaana Lagasai Roxo se Kraiss pana bitan.

⁸ Lumua ne kuusan fasavat a Lagasai Roxo xe simi e naboxo, tamo nemaam o a saxa angelo ti laa'ui la xunavata taa kuusan fasavat ta lagasai patak ne vubuk rao a Piran i taa fenge xe la bina ina fata aava i taxa raam vulai xe vulai. ⁹ A malaan se! maam fo kuus xo e ne kuus fulaa o tamo ta mataa taxa kuusan fasavat ta lagasai aava patak sena lagasai mi fo langaie lumua, ne vubuk rao a Piran i taa fenge xe la bina ina fata aava i taxa raam vulai xe vulai.

¹⁰ Mi lamon o nenia, ne taxa fafaamamaas a rabuna pana ferawaian siak, bo? Piau! Ne vubuk rao a Piran xa i taa faamamaas paga. Tamo rao ne buk fafaamamaas a rabuna, lavaxa ne taa pife yaasok si Kraiss.

A Piran A Xel Na Pol

¹¹ Mu fetinan, ne buk xuus fatexaas nami o a Lagasai Roxo aava ne kuusan fasavate xe simi, pife savat sina rabuna. ¹² Pi ta mataa a xuusau pana e pi ta mataa a fapitiau pana, piau. Na Yesus Kraiss, nane fatak xa a faxalitaau pana.

Na Pol A Savat Yaamut Sina Piran Malaafaa?

¹³ Ne buk xuus nami pana malaafaa ne fexaxaas sena ferawai pana gutan malaanabe!. Nami, mi fo langai pana vilaana siak layaan ne fuuna usi a vilaana sina mu Juda. Mi texaas sena malaafaa ne fo vil pengan a rabuna sina Piran e ne kawaasan nari. ¹⁴ Ne fo faisok faagut pana usiaana vuputkai sina mu Juda e ne tigina paamua sena mu tiak aava ri matapalaxan siak. Ne usi faagutan a vilaana ti kavai. ¹⁵⁻¹⁶ Taasaxa layaan a Piran aava siak fattiau paamuina luluuxan siak e a xelau pana xakaavangan xatam sina, a lamone, nane faxalit famasamau se Natuna talo ne fexaxaas sena kuusan fasavat a Lagasai Roxo xe sina mu rabuna aava ri pife Juda. E layaan nane famasamau se Natuna, ne pife fin ta mataa pana ¹⁷ e ne pife falet xe pe Jerusalem xena ferawai xuvul pari aava ri savat yaamut paamu sega, piau. Taasaxa ne falet fatak xe pe Erebia. E mui ne ulaamaan xe pe Damaaskas.

¹⁸ Lamina mariaas talatul ne fe laak xe pul Jerusalem

xena ferawai xuvul pa Pita e ne waan xuvul pana, pana yaan sangafilu saxa pana pama mon. ¹⁹ Ne pife xalum a xasano yaamut maan fulaa, taasaxa ne xalum na Jems mon aava ti Memai sitaara. ²⁰ A maana mo xapiak aava ne taxa xuus nami pana, a tuuna. A Piran a texaas o ne pife bit. ²¹ Lamina waanan siak xuvul pa Pita ne ta'ulan na Jerusalem e ne falet xe pe Siria e Silisia. ²² Taasaxa mu rabuna lana xuvulaiian xuvul pa Krai pe Judia, ri pife xalum lunaianau. ²³ Ri langai mon a kuusan sina saxanofuna aava ri kuus, "A mataa aava vil pengan ne-taara paamua, naboxo i taxa kuusan fasavat a Lagasai Roxo aava nane mo vubuk o i taa kawaasane." ²⁴ E nari, ri faatulan a Piran sega.

2

Xasano Yaamut Ri Pife Xul A Fepitaian Si Pol

¹ Ne fo faisok lapaa Yesus pana mariaas sangafilu saxa pana talafaat e mui ne ulaa fulaa xe pul Jerusalem xuvul pa Baanabas e ne xel vaxa na Taitus. ² Ne laak xe pave senaso a Piran fo faxalit famatavasau o ne taa falet. Lana faxuvulan xuvul pana mu paamua ina lotu pe Jerusalem, ne xuus famatavas nari pana Lagasai Roxo aava ne kuusan fasavate la palou ina mu rabuna aava ri pife Juda senaso ne baiian a maana faisok siak ti kawai e ti tanin,

ri taa mo palau. ³ E lana waanan simaam pave ri pife sei faagut o ri taa putuk na Taitus aava waan xuvul paga, naapalaan nane pife Juda. ⁴ A fiaian pana putuxaan na Taitus a savat senaso saxano fetinan bit aava ri yaasok lapaana vuputkai, ri vubuk rao na Taitus i taa putuxan. E voxo ri savat kasam xena paroxan nemaam senaso maam fo tamulus sena vuputkai siri e ri buk fayaasok fulan nemaam lapaana. ⁵ Maam pife faatasu famodak sena ferawaian faagut siri senaso maam vubuxan a Lagasai Roxo aava maam fapiti nami pana, i taa waan fatateak la toyan simi.

⁶ Nari aava mi fuuna suaian faagutan nari malaan sena mu paamua simi, a mu isin lava siri pife mo molava xe siak senaso Piran xa pife siak fati ta mataa sena xakaaluman ina, piau, nane kaalum lana xunus e lamonan tuuna sina mataa, E mu paamua aave xo ri pife tavaiau pan' ta fepitaian fa'ui lana Lagasai Roxo ne fo kuusan fasavate, piau paaliu. ⁷ Taasaxa ri taraxali o a Piran fo turoxoianau pana faisok ina kuusan fasavataana Lagasai Roxo xe sina mu rabuna aava ri pife Juda, malaan se' nane turoxoian na Pita pana faisok ina kuusan fasavataana Lagasai Roxo xe sina mu Juda. ⁸ Ri texaas sena senaso a Piran a fagut a faisok ina yaamut si Pita xe sina mu Juda

malaan se' nane fagut vaxa a faisok ina yaamut siak xe sina mu rabuna aava ri pife Juda. ⁹ Na Jems, Pita e na Jon, narutul aava mu rabuna ri texaas sena isin lava sirutul lana lotu, rutul suai e yuuf ma xuvul pamaame Baanabas layaan rutul taraxali o a Piran fo siak fatiau e fo tavaiau pana xakaavangan xatam xena faisok aanabe'. Ri turoxo o maame taa falet xe sina mu rabuna aava ri pife Juda e nari, ri taa falet xe sina mu Juda. ¹⁰ A saxa mo fulaa, ri vubuk rao maam taa lamon fa'ulaa xena xavangaana mu rabuna valagof, a mo aave mon va mo ne vubuxan temasaatane.

Na Pol A Baras Na Pita

¹¹⁻¹² E mui layaan na Pita a sivimaan xe puua Anti-aak, ne barase la matana mu rabuna senaso nane fo vil a saat malaanabe': nane pife usi a vuputkai sina mu Juda e a fuuna fangan xuvul pana mu rabuna aava ri pife Juda. Taasaxa layaan a rabuna aava ri filimaan ti la bina si Jems, ri fo savat pave, na Pita a ti patak sena mu rabuna aava ri pife Juda e pife fangan fulaa xuvul pari senaso nane mataut seri aava ri vubuk o a mu rabuna xapiak aava ri namkai, ri taa vuputuk. ¹³ Xasano Juda vaxa ri usi a vilaana saat si Pita e a vilaana saat siri a fakalaxoi sait na Baanabas.

¹⁴ Layaan ne texaas o ri pife usi fatak a tuunayan sina Lagasai Roxo, ne baras na Pita la matana mu rabuna

xapiak e ne xuuse, "Nano, no mataa Juda taasaxa no taagul malaan sena rabuna aava ri pife Juda layaan a rabuna ti Jerusalem ri pife waan. Taasaxa naboxo ri waan iau e nano, no taxa fasasong a mu rabuna aava ri pife Juda o ri taa usi a vilaana sina mu Juda, bo?"

¹⁵⁻¹⁶ "Netaare aava taare ro Juda lana luluuxan sitaare, taare pife rovaat saat malaan sena mu rabuna aava ri pife Juda. Taare texaas o a vuputkai pife fexaxaas sena fatiginei fatak a mataa la matana Piran, taasaxa namkaian se Yesus Kraiss sang mon i taa vile. E voxo taare namkai se Kraiss Yesus talo taare taa tigena fatak se Kraiss e pife sena usiaana vuputkai. Senaso pi ta rabuna ri taa tigena fatak sena usiaana vuputkai."

¹⁷ "Tamo layaan taara buk tigena fatak lana xuvulaian xuvul pa Kraiss, a vilaana saat sitaara a savat la matavas, naak taara taa kuus o na Kraiss taxa vil fafaasaal netaara, bo? Piau, piau paaliu! ¹⁸ Tamo ne vesan fulan a mo aava ne fo galase ne faxaalit o ne fo laxao a vuputkai. ¹⁹ A malaanabe': a vuputkai aave a faxalitou o ne fo vil a saat. E senaso ne fo vil a saat aave, a vuputkai a kuus o ne fo maat. E tamo ne fo maat xo lapaana vuputkai, nenia, ne fexaxaas sena to naboxo lapaana Piran. ²⁰ E naboxo, ne fo niil fataxutanan xuluna bolo xuvul pa Kraiss e nenia xa ne pife to fulaa taasaxa na Kraiss xo a tava-

iau pana toyan fa'ui sina. E naboxo, lana toyan aava nane fo tavaiau pana, ne taxa to pana namkaian sena Natuna Piran aava vubuxan xasingitau e lisan nane xa paga. ²¹ Ne pife ti taaluuigan a xakaavangan xatam sina Piran. Senaso, tamo mataa a fexaxaas sena tigina fatak la matana Piran sena usiaana vuputkai, lavaxa na Kraiss fo maat palau mon."

3

A Namkaian O Usiaana Vuputkai?

¹ Mu lamavaang ti Galesia! Nase! fo familung a namkaian simi? Senaso paamua, a masaman simi a matavas sena malasuf ina maatan si Yesus xuluna bolo. ² Xuusau pana saxa mo aanabe!: mi siak a Vovau sina Piran pana usiaana vuputkai o pana namkai sena Lagasai Roxo aava mi langaie? ³ E malaafaa tuuna a lamonan simi fetavanat? A vovau sina Piran fasavat a namkaian simi e naboxo mi lamon o mi taa tigina fatak la matana Piran pana tateaxan simi xa, bo? Piau paaliu! ⁴ A maana maasaxan aava savat simi, ri xavang nami o ri savat palau mon? A tuuna, ri pife savat palau. ⁵ E voxo no lamon malaafaa? A Piran a tavai nami pana Vovau Xaradak e a vesan a maana mo fa'ipul la palou imi senaso mi usi a vuputkai o senaso mi namkai sena Lagasai Roxo aava mi langaie?

⁶ E naboxo lamon pana vilaana si Abraham: lana

Xakalayan Taap a kuus, "Nane namkai sena Piran e sena namkaian sina, a Piran a xalie pana mataa fatak paaliu." *Tpt 15:6*

⁷ E mi taa masam faroxo naboxo o a mu pabung tuuna si Abraham va mu rabuna ina namkaian. ⁸ Lana Xakalayan Taap a kuus o a Piran taa fatiginei fatak a mu rabuna aava ri pife Juda sena namkaian siri. E a Piran a xuus na Abraham pana Lagasai Roxo layaan a kuus fanai xe sina malaan: "A mu rabuna xapiak ri taa siak a roxoyan sema." *Tpt 12:3*

⁹ Na Abraham a namkai e a Piran a tavaie pana roxoyan. E voxo nari aava ri namkai, a Piran taa lisan a roxoyan xe siri xuvul pa Abraham.

¹⁰ Nari aava ri usi a vuputkai talo a Piran i taa xali nari pana rabuna fatak, ri taxa waan lapaana fakasanaman sina Piran. Senaso a Xakalayan Taap a kuus malaan, "Nase! pife usi vulan a xakalayan xapiak aava waan lana vuputkai si Moses, i taa waan lapaana fakasanaman sina Piran!" ¹¹ Naboxo, a matavas malaan: pi ta mataa i taa tigina fatak la matana Piran sena usiaana vuputkai, senaso a Xakalayan Taap a kuus,

"Nase! ta mataa a tigina fatak la matana Piran sena namkaian, nane sang mon i taa to." *Vpt 27:26*

¹² Taasaxa, fufuna vuputkai va pife namkaian, piau. A Xakalayan Taap a kuus,

“Tamo ta mataa a vil a maana mo xapiak ina vuputkai, nane taa siak a toyan vulai xe vulai sena.” *Hkk 2:4*

¹³ Taasaxa na Krai s a maraan fa'uli netaara xasena fakasanaman aava vuputkai a lisanmaane, senaso nane xa a waan lapaana fakasanaman sina Piran la nobina sitaara. A Xakalayan Taap a kuus,

“Nase' ta mataa a fataxutan xuluna wai i taxa waan lapaana fakasanaman sina Piran.” *Vlp 18:5*

¹⁴ E na Krai s a maraan fa'uli netaara pana maatan sina talo a roxoyan aava Piran fo kuus fanai pana xe si Abraham, i taa savat se Krai s Yesus xe sina mu rabuna aava ri pife Juda. E vaxa talo netaara aava taara namkai sena, taara taa siak a Vovau Xaradak aava Piran fo kuus fanai pana.

A Vuputkai E Kuus Fanaian

¹⁵ Mu fetinan, ne taa xuus nami pana saxa vilaana ri fuuna vile la maana yaan: layaan a rovaat re turoxo pana saxa mo e re xalei a fakalimaan in a turoxoian sire, pi ta xasa mataa i taa kawaasan a turoxoian sire o xavange pan' ta mo fulaa. ¹⁶ E malaanabe' a Piran fo vesan a mu kuus fanaian xe si Abraham e a buna. A pife kuus pana “pabung”, a malasuf ina ve rabuna xaves, taasaxa i taxa kuus pana “buna”, a malasuf ina ve mataa saxa mon e a isina na Krai s. ¹⁷ A so

ta mo ne taxa kuus pana a malaan: a vuputkai aava savat la mariaas 430 lamina kuus fanaian aave, pife kawaasan a turoxoian aava Piran fo fakalimaan pana, talo a kuus fanaian i taa pife savat la matavas. ¹⁸ E tamo a tatavai xatam sina Piran a savat sena vuputkai, lavaxa pife savat sena kuus fanaian sina. Taasaxa, a Piran lana xakaavangan xatam sina, a lisane xe si Abraham sena kuus fanaian.

A Faisok Ina Vuputkai

¹⁹ A fufuna vuputkai va so? A Piran a lisan a vuputkai xena faxalit netaara pana vilaana saat va so. E nane feng a mu angelo xena lisan a vuputkai xe sina rabuna e toxan a memai ina lisan a luai vaxa aava tigina la palou i Piran e mu rabuna. E a vuputkai aave i taa waan fefexaxaas a filimaan sin a bu Abraham, nane aava Piran fo vesan a kuus fanaian pana. ²⁰ Taasaxa layaan a Piran a lisan a kuus fanaian xe si Abraham, piau ta memai ina lisan a luaian a tigina la palou ire senaso a Piran xa a ferawai fatak xe si Abraham.

²¹ Naak a vuputkai a tisui a kuus fanaian sina Piran, bo? Piau, piau paaliu! Senaso tamo rabuna ri fo siak a vuputkai aava fexaxaas sena lisan a toyan xe vulai, lavaxa a rabuna xapiak ri taa tigina fatak la matana Piran pana usiaana. ²² Taasaxa, a Xakalayan Taap a kuus o a xavala xapiak a pisan lapaana vilaana saat talo a maana mo ina kuus fanaian

aava savat sena namkaian se Yesus Krai, i taa savat siri aava ri namkai.

²³ Taasaxa paamuina yaan a namkaian a savat, a vuputkai a bugut netaara fefexaas a yaan a namkaian a savat tuuna la matavas. ²⁴ E voxo a vuputkai a ti faxatang netaara xena lisan netaara xe si Krai talo taara taa tigina fatak la matana Piran sena namkaian. ²⁵ E naboxo a yaan ina namkaian fo savat xo e a vuputkai i taa pife faxatang fulan netaara.

²⁶ Nami xapiak, mi rafulak sina Piran lana xuvulaian xuvul pa Krai Yesus ²⁷ senaso mi fo fasufan, mi fo fadoxotan nami xuvul pa Krai e mi fo xafut nami xa pa Krai. ²⁸ E piau ta Griik o Juda, piau ta yaasok o nari aava ri pife yaasok e piau ta tomexaan o lutefin, senaso nami xapiak mi saxa lana xuvulaian xuvul pa Krai. ²⁹ Tamo nami ve si Krai, lavaxa nami ve mi mu bu Abraham e mi taa siak a maana mo aava Piran fo kuus fanai pana xe sina.

4

¹ A mo ne taxa ferawai pana a malaan: saxa mataa a toxan a lak saxa e saxa yaan a lak aave i taa tao a maana mo si tamana, taasaxa layaan i taxa lak modak lunai a malaan sena yaasok. ² Na tamana lak i taa siak fati a saxano rabuna xena faxatangaana maana mo sina fefexaas a yaan nane kuus pana. ³ A malaan setaara vaxa: a vilaana ti la xavala e mu vovau

aava ri paamuian a xavala, ri fayaaasok netaara lana modaxan sitaara. ⁴ Taasaxa, layaan a yaan fatak aave xo savat a Piran a feng a Natuna xe sitaara. E saxa tefin matatuuna malaan setaara a luxe e nane waan lapaana vuputkai ⁵ xena maraan fa'uli nari aava ri yaasok lapaana vuputkai aave talo taara taa savat rafulak tuuna sina.

⁶ E senaso nami ve mi rafulak sina, a Piran a feng a Vovau i Natuna xena waan la xunus itaara. E a Vovau aave a kel, "Papa, Tamaang." ⁷ E voxo mi pife yaasok naboxo, nami ve mi mu rafulak sina. E tamo Piran fo fa'isin nami pana mu rafulak sina, lavaxa nane taa tavai nami pana maana mo xapiak aava nane toxane.

Na Pol A Lamon Faaxaves Sena Mu Galesia

⁸ Layaan mi pife texaas sena Piran lunai mi yaasok xe sina maana mo aava ri pife piran. ⁹ Taasaxa, naboxo mi texaas sena Piran, naak a mo roxo ne taa kuus o a Piran a texaas semi. Malaafaa mi taxa puk fa'uli fulan nami xa sena Piran xena usi fulan a mu vilaana palau ti la xavala aava ri marupak? Mi taxa buk yaasok fulaa lapaari, bo? ¹⁰ Mi taxa usi fatak a maana yaan e fulun e mariaas. ¹¹ Ne taxa mamaxus semi. Naak ne fo faisok palau la palou imi, bo?

¹² Kamu fetinan, ne nung faagutan nami, savat malaan sega senaso ne fo savat malaan semi. Mi pife vil a mo mosaat xe siak.

13 Taasaxa mi texaas o a fufuna waanan siak xuvul pami ve giisan e lana yaan aave ne kuusan fasavat a Lagasai Roxo xe simi.

14 Naapalaan a giisan siak a timin a lagafan xulumi, mi pife kaalum fasivi xulok o baianau, piau. Mi faama-maas pana kasaana lifu simi xe siak malaan se' nenia, ne angelo sina Piran o na Yesus Kraiss xa. 15 A so ta mo fo siak tapin a faamamaasan simi? Nenia xa ne kuus tuuna o mi tafo put tapin a matami xena tavaiau pana tamo mi fexaxaas. 16 Naboxo ne fo xaiyaas simi senaso ne xuus nami pana tuunayan, bo?

17 A rabuna ina fepitaa bit ri taxa faisok faagut xena yuuf tapin nami sega talo mi taa usi faagutan nari. Taasaxa fufuna faisok siri pife fatak. Ri buk fepatoxan netaara talo mi taa tigina xuvul pari e tisui. 18 Taasaxa a roxo tamo mi taa faisok faagut pana maana mo roxo la maana yaan xapiak e pife la yaan aava ne waan xuvul pami mon. 19 Mu rafulak siak, nenia, ne malaan sena ninana lak layaan i taxa rao i luluk: ne taxa maasak fulaa semi fefexaxaas a yaan layaan mi taa bas pa Kraiss. 20 Ne vubuk rao ne taa waan xuvul pami naboxo talo ne fexaxaas sena xul a ferawaian siak senaso ne pife masam faroxo semi!

A Ferawaian Paap Se Hegaar Nare Sera

21 Ne buk fin nami aava mi buk waan lapaana vuputkai,

xenaso mi pife langai sena? 22 Senaso a xaleian o na Abraham a toxan a ro lak tomexaan taragua: saxa sina tefin yaasok e saxa sina tefin aava pife yaasok. 23 E a lak sina tefin yaasok aave a luxan lana vilaana sina matatuuna taasaxa lak sina tefin aava pife yaasok a luxan sena kuus fanaian sina Piran.

24 A mo aanabe' a malaan sena ferawaian paap: a ro tefin aave re malaan sena turoxoian taragua. A saxa va malaan sena turoxoian aava savat ti xuluna Put Sainai. A turoxoian aanabe' a fasavat a mu rafulak aava ri yaasok e a tefin aanabe' a isina na Hegaar. 25 E na Hegaar ve malaan sena Put Sainai pe Erebia e nane a xaxaalua ina bina Jerusalem aava waan naboxo senaso i taxa yaasok xuvul pana rafulak sina. 26 Taasaxa, a bina Jerusalem aava waan laa'ui, pife yaasok e nane ve na ninataara. 27 Malaan sena Xakalayan Taap a kuus:

“Faamamaas, nano aava no tefin mala! Xukulai pana faamamaasan nano aava no pi nasam a maasaxan ina lulu-uxan.

Senaso a tefin aava pi luluk, i taa toxan a rafulak xaves paaliu sena tefin aava taagul xuvul pa lavana.”

Ais 54:1

28 E naboxo, mu fetinan, nami ve mi mu rafulak sina Piran sena kuus fanaian malaan se Aisaak. 29 E lana yaan aave a lak aava

luxan sena vilaana sina matatuuna a vil pengan a lak aava luxan sena gutan sina Vovau. E tanin re taxa vil malaan lunaiane. ³⁰ Taasaxa, a Xakalayan Taap a kuus malaafaa? A kuus malaan: "Feng tapin a tefin yaasok e a lak tomexaan sina senaso a lak tomexaan sina tefin yaasok i taa pife siak a xavil ina maana mo si tamana xuvul pana lak tomexaan sina tefin aava pife yaasok." ³¹ Lavaxa mu fetinan, taara pife rafulak sina tefin yaasok, taara rafulak sina tefin aava pife yaasok.

5

Lana Xuvulaian Xuvul Pa Kraiss Taara Tamulus Sena Vuputkai

¹ Piau ta mo a fexaxaas sena pis fulan netaara senaso na Kraiss fo mulus xapin netaara xasena vuputkai! E voxo, tigina fatateak malaan sena rabuna aava ri pife yaasok e muta turoxoian nami xa xena savat yaasok fulaa.

² Langaiau! Nenia na Pol, ne xuus nami, tamo mi taa turoxo pana putuxaan nami, na Kraiss i taa pife fangasik nami. ³ Ne taa kuus fulaa, ne pebukan ta mataa aava turoxo pana i taa putuxan, o i taa usi fatak a mu vuputkai xapiak vaxa.

⁴ Nami aava mi buk tigina fatak la matana Piran pana usiaana vuputkai, mi fo xatip tapin nami xa se Kraiss. Mi ti taalugan a xakaavangan xatam sina Piran. ⁵ Taasaxa

sena namkaian sitaara, a Vovau a xavang netaara xena waan bangaana vilaana fatak aava taara lamon faneie. ⁶ Senaso lana xuvulaian xuvul pa Kraiss Yesus, tamo mi vuputuk o piau, pife mo molava. Taasaxa, a mo pelalava a malaan: taara taa faxalit a namkaian sitaara pana vubuxan xasingitaana xasano rabuna.

⁷ Mi taxa fala faagut lana toyan simi! Nase! ti votan nami sena langaiaana tuunayan? ⁸ A Piran aava xel nami, i taa pife familung nami malaan. ⁹ Faxatang senaso "a yiis modak mon i taa fasul falavai a flaua xapiak." ¹⁰ Taasaxa naboxo nenia, ne texaas tuuna semi, sena xuvulaian xuvul pana Memai sitaara, mi taa pife usi a vilaana patak e nase! ta mataa aava taxa bit feruuxan nami, a Piran i taa fakasaname. ¹¹ Mu fetinan, tamo a tuuna nenia, ne taxa lo kuus fasavat lunai o a vilaana ina vuputuxan a roxo, xenaso a rabuna ri taxa lo vil penganau? E tamo ne kuus malaan, a rabuna ri taa pife mangil sena bolo si Kraiss. ¹² E nenia, ne taxa lalamon pana rabuna aava ri taxa famamaxus nami, o a vilaana aave ina vuputuxan xo ri taa vilai marasaxa et pana.

¹³ E nami, mu fetinan, a Piran fo xel famulus nami. Taasaxa muta bilai lapaana tamulusan aave xena fafamamaas a vubuxanan la tami. Piau, mi taa fexavongan nami. ¹⁴ A mu

vuputkai xapiak ri loxot faxuvulan malaan: “No taa vubuxan xasingit a mu rabuna xapiak malaan se' no vubuxan xasingit nano xa.”¹⁵ Taasaxa tamo mi bilai malaan sena mu vupung, mi fevis e fepunuxan nami xa, lavaxa faxatang, ulaa mi tamaa kawaasan xapin nami xa.

A Toyan Lapaana Vovau Xaradak

¹⁶ A mo ne taxa kuus pana a malaanabe': turoxoian a Vovau sina Piran xena paamuian a toyan simi e mi taa pife fafaamamaas a vubuxanan saat ina tami¹⁷ senaso a maana mo aava tami vubuxane, a Vovau sina Piran a gilise e a maana mo aava Vovau sina Piran a vubuxane, a tami taa gigirane. E a ro vilaana aanabe' re fevisan nare talo mi pife fexaxaas sena usi a vubuxanan simi.¹⁸ E voxo tamo a vovau sina Piran taxa lo paamuian nami, lavaxa mi pife waan lapaana vuputkai.

¹⁹ A mu vilaana sina vubuxanan ti la xavala aava ri fuuna waan la matavas, ri malaan: femilungai pana vilaana ina tamaian; lamon soxot a mu vilaana saat; seng faagutan vulan a maana mo xena fafaamamaas a ta.²⁰ Ri lotu xe sina mu piran bit; ri vil a vilaana ina neng; ri febaian nari e fegagelai; ri tarasui a mo sina xasa mataa; ri marala fataapus e ri naixaa; ri tapagal xasena xasano rabuna,²¹ ri xinaas, ri num temasaat e ri fengarok e xasano

mo malaan. Paamua ne pebukan nami e naboxo ne kuus fulaa: nari aava ri bilai malaan ri taa pife waan la fatataganan sina Piran.

²² Taasaxa Vovau sina Piran a fasavat a mu vilaana fatak malaan sena vubuxan xasingitan, faamamaasan, luaian, waan fananapan, fangaasixan, vilaana roxo, waan fatateaxan,²³ vilaana mam e a faxatang faroxoian. Piau ta vuputkai a ti votan a mu vilaana roxo aanabe'.²⁴ Nari aava ri rabuna si Krai Yesu, ri fuuna gigiran a maana vubuxanan e vilaana siri ti la xavala.²⁵ A Vovau sina Piran fo tavai netaara pana toyan tuuna e voxo taara taa sangas xuvul pana.²⁶ Muta malalava o tisui o tarasui a mo sina xasa mataa.

6

Bilai Faroxo Xe Sina Mu Rabuna Xapiak

¹ Mu fetinan, tamo mi xalum ta mataa taxa vil ta vilaana saat, nami aava mi matoxol lana namkaian simi, mi taa faseie xena faxaradaxe, taasaxa mi taa ferawai fangaasik. E vaxa mi taa faxatang faroxoi a vilaana simi talo mi taa pife poxo.² Mi taa fexavong pana mu lagafan e malaanabe' mi taa usi a vuputkai si Krai.³ Tamo ta mataa a lamon o nane xa a matalava, taasaxa tuuna, nane a mataa palau mon, nane taxa suaxan fa'uli nane xa.⁴ A mu rabuna saxa saxa ri taa tafang a vilaana siri xa. Tamo a roxo, lavaxa ri taa faamamaas pana so ta

mo nari xa ri fo vile. Ri taa pife fexaxaasan a faisok siri xuvul pana faisok sina xasa mataa. ⁵ Senaso a mataa saxa saxa i taa yaas a matafanan sina xa.

⁶ Nase' ta mataa a siak a fepitaian ina Lagasai Roxo i taa tavai a mataa ina fepitaa aave pana xavil ina maana mo roxo sina.

⁷ Muta lamon o no fexaxaas sena bit a Piran senaso a so ta mo a mataa taa xapise, i taa siak fatak a xalana.

⁸ Tamo nane xapis a vilaana ti la xavala, nane taa siak faxuvul a xalana wai ina maatan. Tamo nane xapis a vilaana sina Vovau Xaradak nane taa siak faxuvul a xalana wai ina toyan vulai.

⁹ E voxo muta maare pana xapisaana vilaana roxo. Senaso a yaan taa filimaan layaan taara taa siak faxuvul a xalana wai xaves tamo taara taa pife ta'ulai sena.

¹⁰ E voxo la maana yaan xapiak layaan taara fexaxaas sena xakaavang, taara taa vil a maana mo roxo xe sina mu rabuna aava ri namkai e xe sina mu rabuna xapiak vaxa.

A Fataxapiak Ina Fefasian Si Pol

¹¹ Kaalum, pana maak xa ne taxa kala pana xakalayan molava.

¹² Nari aava ri fasaamaat e ri buk faamamaas sena gutan siri, ri fasang o mi taa vuputuk. Taasaxa ri vile talo nari xa ri taa pife vil penganan sena bolo si Krai. ¹³ Nari aava ri taxa vuputuk, ri pife langai a vuputkai. Taasaxa ri vubuk

o mi taa vuputuk talo ri taa faamamaas e ferawai falalava pana. ¹⁴ Nenia xa, ne taa faamamaas pana bolo si Memai Yesus Krai mon: sena bolo naang, a maana mo ti la xavala ri mo palau lana waanan siak. Aang, ne baian nari e ri fo maat. ¹⁵ A pife mo molava tamo mi vuputuk o piau. Taasaxa, tamo a lamonan e namkaian simi re mo fa'ui, a mo aanabe' a pelalava. ¹⁶ Ne nung a Piran o i taa tavai nari aava ri usi a fefasaian aanabe' e a mu Israel aava mu rabuna sina sait, pana luaian e ma-maaluxan.

¹⁷ Xena fataxapin a lagasai aanabe' ne kuus: muta tavaiau pana lagafan fulaa senaso a mu vulak la taak ri faxaalit o nenia, ne yaasok si Yesus.

¹⁸ Ne nung na Memai Yesus Krai sitaara o i taa tavai nami, mu fetinan, pana xakaavangan xatam la vovau imi. A tuuna.

Efasis A Lagasai Si Pol Xe Sina Mu Efasis A Ferawaiian Paamua

A fufuna lamonan ina lagasai aanabe' a malaan: a Piran rao i timin faxuvul a maana mo xapiak lapaa Krai, a maana mo xapiak la xunavata e ti la xavala e na Krai i taa putuna maana mo xapiak. (1:10) E a Piran a vubuk fatamasiak a mu rabuna sina xa talo ri taa tiginina fatateak tuuna xuvul pa Krai e ri taa waan lapaana lamonan saxa.

La nobina mata ina lagasai na Pol a ferawai faaxaves pana mamaaluxan sina Piran e a faxuvul a maana rabuna aava ri namkai se Krai malaan sena pabung saxa mon. Pana faisok si Yesus, a Piran a siak fa'uli a rabuna xe sina e a tavai nari pana Vovau Xaradak malaan sena fakalimaan o nane i taa vil a maana mo roxo xe siri malaan se' nane fo kuus fanai pana. (1:14) La fataraguaiana nobina ina lagasai na Pol a kuus o a mu 'Kristian' ri faxuvul xuvul pa Krai e voxo ri taagul faroxo tuuna e ri usi a vilaana sina Piran fatac.

Lana lagasai aanabe' na Pol fo vil a xasano ferawaiian paap xena faxalit famatavas a rabuna o ri taa faxuvul xuvul pa Krai xena savat pabung saxa. Nane a kuus o a mu rabuna sina Piran ri malaan sena vipin saxa

e na Krai a malaan sena putuna vipin aave. (4:1-16) E vaxa mu rabuna sina Piran ri malaan sena lifu e na Krai a xaaxaak mata ina lifu. (2:19-22) E fulaa a mu rabuna sina Piran ri malaan sena saxa tefin e na Krai a malaan sena lavana tefin aave. (5:22-32) A lagasai aanabe' taxa xuus fatexaas netaara pana maana mo roxo aava Piran rao i taa vile xana mu rabuna sina.

¹ Nenia na Pol: a Piran fo burau xena savat yaamut si Krai Yesus e naboxo ne taxa kala xe simi mu rabuna fatac pe Efasis aava mi taxa tiginina fatateak lana namkaiian se Krai Yesus.

² Ne nung a Piran Tamataara e Memai Yesus Krai o re taa tavai nami pana xakaavangan xatam e a luaian.

A Piran A Tavai Nari Aava Ri Namkai Se Krai Pana Maana Roxoyan La Xunavata

³ Taara taa kuus faatulan a Piran aava Piran e na Tama Memai Yesus Krai sitaara. Nane fo tatavai xe sitaara aava taara waan la xuvulaian xuvul pa Krai, pana maana roxoyan molava piis aava waan la xunavata.

⁴ Senaso paamuina yaan a Piran a vil fanei a maana mo xapiak, nane fo siak fati xo netaara xena tiginina faxaradak pana piau ta lalosaat la matana sena xuvulaian sitaara xuvul pa Krai.

⁵ E senaso nane vubuxan xasingit netaara, a Piran xa a lamon faati o i taa xavei netaara e fa'isin netaara pana rafulak sina senaso taara namkai

se Yesus Krai. E nane xavang netaara malaan senaso nane nanam pana vil malaane. ⁶ E layaan nane vil malaane, a faxalit famatavas a xakaavangan xatam sina e a xakaavangan xatam aave a tavaie pana isin lava paaliu. Aang, nane fo tavai faxavesan netaara aava taara waan la xuvulaiian xuvul pa Natuna, pana xakaavangan xatam aave. ⁷ E sena ria i Natuna aava nane vubuxan xasingite, a Piran a maraan fa'uli netaara. Aang, nane lamon tapin a mu vilaana saat sitaara senaso a xakaavangan xatam sina a pelalava ⁸ e vaxa a tiuan fasoliu a xakaavangan xatam aave xuvul pana texaasan e masaman xapiak xulutaara. ⁹ A Piran lana vubuxanan roxo sina, fo faxalit famatavas netaara pana maana mo fufunai aava nane buk vil famatavase se Krai ¹⁰ lana yaan fatak ina: nane lamon faati o i taa lisan faxuvul a maana mo ti la xunavata e la xavala lapaana tateaxan ina saxa paamua, na Krai.

¹¹ E sena xuvulaiian simaam xuvul pa Krai, a Piran aava vesan fatak a maana mo xapiak malaan sena vubuxanan sina, fo siak fati xo nemaam xena savat rabuna sina. ¹² Nane vil malaane talo nemaam aava maam lamon fanai se Krai paamua, maam taa tavaie pana isin roxo paaliu. ¹³ E layaan mi langai a lagasai ina tuunayan aava Lagasai Roxo ina fakaxupaan nami,

e mi namkai sena, a Piran a fakalimaan nami vaxa pana Vovau Xaradak sina aava nane fo kuus fanai pana. ¹⁴ E a Vovau Xaradak xo aava waan la xunus itaara, a malaan sena faati votaian ina maana mo aava Piran fo kuus fanai pana xe sitaara, fefexaxaas a yaan a Piran i taa maraan fa'uli netaara aava taara mu rabuna sina. Taara taa faatulan vulan a isin molava paaliu marasaxa sina!

A Fenungan Si Pol

¹⁵ A Piran fo vil a maana mo aanabe' e voxo ti la yaan layaan ne langai pana namkaian simi se Memai Yesus e pana vubuxan xasingitan simi xe siri aava ri namkai ¹⁶ ne fuuna kuus faasiroxo vulai xe sina Piran pami. E ne xali nami lana mu fenungan siak. ¹⁷ Ne fuuna lo fin a Piran sina Memai Yesus Krai sitaara, na Tamana aava pelalava, o i taa tavai nami pana Vovau Xaradak. E a Vovau Xaradak aave i taa tavai nami pana masaman e i taa kas a lamonan simi talo mi taa texaas faroxo sena. ¹⁸ E vaxa ne nunge o i taa kas a lamonan simi xena xalum a miridingan sina talo mi taa masam faroxo sena maana mo aava Piran fo siak fati nami pana. Aang, mi taa texaas sena lavayan ina maana tatavaian roxo aava Piran fo kuus fanai pana xe sina mu rabuna fatak.* ¹⁹ E mi taa texaas sena tateaxan ina gutan sina aava xavang netaara aava taara namkai. E a gutan

* **1:18:** o: a mu rabuna sina Piran ve ri tatavai roxo xana Piran.

aanabe¹ ve a gutan ²⁰ aava nane faisok lapaana layaan a fatatoi fa'uli na Kraiis ti la maatan e faneie la pamuaan sina, a vepen pelalava la xunavata. ²¹ Pave na Kraiis a paamuian a mu paamua, mu matalava, mu memai e mu piran pe la tavegof. A isina a pelalava sena mu isin lava xapiak naboxo e xe mui. ²² A Piran a tavai na Kraiis pana gutan xena paamuian a maana mo xapiak e a noxole xena paamuian a maana mo la faxuvulan sina rabuna sina. ²³ A mu rabuna aave ve ri vipin si Kraiis e ri faxurul na Kraiis malaan se Kraiis a faxurul a maana mo xapiak.

2

A Piran A Tavai Netaara Pana Toyan Fa'ui Se Kraiis

¹ Paamuina yaan mi namkai, mi fo maat lana vovau imi sena maana vilaana saat e mu faasaalan simi. ² Lana yaan aave mi fuuna usi a mu vilaana saat ti la xavala e a paamua ina mu vovau saat la tavegof. Nane ve a vovau aava taxa faisok naboxo lana toyan siri aava ri langai pesalai sina Piran. ³ Netaara xapiak vaxa taara waan la palou iri paamua. Taara fuuna masaga lana vubuxanan sitaara ti la xavala pana usiaana vubuxanan e lamonan aave. E malaan seri, taara tamu waan lapaana fakasanaman molava sina Piran. ⁴ Taasaxa Piran aava bas paaliu pana mamaaluxan, a vubuxan xasingit netaara ⁵ e vil fatatoi netaara xuvul pa Kraiis. E

nane vil malaane layaan taara taxa maat lunai sena mu vilaana saat sitaara. Sena xakaavangan xatam sina, a Piran fo fakaxup netaara. ⁶ E senaso taara waan la xuvulaian xuvul pa Kraiis, a Piran fo fatatoi fa'uli netaara ti la maatan e fanei netaara xuvul pana la xunavata. ⁷ Nane vil a maana mo aanabe¹ xena faxalit a mu rabuna xe mui pana tang xakaavangan xatam sina e a xakaavangan xatam aanabe¹ a savat la matavas layaan a fangasik paaliuan netaara aava taara namkai se Kraiis Yesus. ⁸ Senaso mi namkai, a Piran a pisingan nami pana xakaavangan xatam sina xena fakaxupaan nami. A pife savat sena faisok simi, piau, piau paaliu! A fakaaxupan aanabe¹ ve a tatavai xatam sina Piran. ⁹ E senaso a Piran xa a tatavai pana fakaaxupan aanabe¹, pi ta mataa a fexaxaas sena ferawai falalava sena vilaana sina xa. ¹⁰ A Piran fo vesan fafa'ui netaara lana xuvulaian xuvul pa Kraiis Yesus talo taara fexaxaas sena vil a maana buk faisok roxo aava lokavai mupiis nane faigotane xataara.

A Piran A Faxuvul A Mu Juda Xuvul Pari Aava Ri Pife Juda

¹¹ A mu Juda aava ri vuputuk, ri fuuna fasoxot nami aava mi pife Juda lana luluuxan simi, pana rabuna aava ri pife vuputuk. (Taasaxa ri taxa ferawai pana saxa vilaana aava mu tomexaan ri vile xe siri xa.)

¹² E voxo lamon fa'uli a yaan aava mi tigina patak se Kraais. Mi pife rabuna ti Israel e nami ve mi mu topen aava ri pife waan lapaana mu turoxoian ina kuus fanaian e mi piau ta lamon fanaian xena waan bangaana pana faamamaasan. Aang, mi pife waan xuvul pana Piran lana yaan aave. ¹³ Taasaxa senaso mi namkai xo se Kraais Yesus mi pife waan lasuun. Naboxo, mi waan faasilak sena maatan si Yesus xuluna bolo.

¹⁴ Nane xa a daarum xataara senaso a faxuvul a mu Juda xuvul pari aava ri pife Juda xena savat rabuna saxa mon. Nane, pana vipin sina, a kawaasan xapin a vaabat aava waan la palou itaara. A vaabat aave a malaan sena ri febaian nari. ¹⁵ Nane, lana vipin sina, a fexaxaasan a Vuputkai sina mu Juda pana mu fefasaian ina. Nane vil malaane xena fadaarum nami xuvul pamaam sena namkaian sitaara e voxo taara fo savat mataa fa'ui saxa. ¹⁶ E lana mataa fa'ui aanabe' i taa fadaarum nare xapiak xuvul pana Piran sena maatan sina xuluna bolo. E a maatan aave a fataxapin a febaian siri. ¹⁷ Nane maa kuusan famatavas a vilaana ina luaijan xe simi aava mi waan lasuun sena Piran e xe simaam aava maam waan faasilak. ¹⁸ Sena faisok si Kraais, taara xapiak lapaana vovau saxa mon, taara fexaxaas sena falet fatak xe si Tamataara.

¹⁹ E voxo, nami, mi pife

mu topen o rabuna ti lasuun fulaa, piau. Nami xapiak, mi waan xuvul pana mu rabuna sina Piran lana lifu sina. ²⁰ Nami ve mi mu xavil ina lifu aanabe'. A mu yaamut e mu rabuna ina kuus fatuxai ri fanei a fufuna lifu e a faat lava mata ina vesanaana ve na Kraais Yesus. ²¹ Nane xo a timin faxuvul a maana xavil modak ina lifu xurul talo ri taa waan fatateak e nane xa a vil falavaie e fefasavat a tang lifu lotu taap xana Piran sang mon. ²² E senaso nami, mi namkai se Kraais, nane taxa faxuvul nami xapiak xuvul pana xasanofuna xena vesan a lifu aava Vovau ina Piran i taxa waan lana.

3

Na Pol Ve A Yaamut Xe Sina Mu Rabuna Aava Ri Pife Juda

¹ E sena maana mo aanabe' aava Piran fo vile, nenia, Pol, ne mataa vipis senaso ne sisiak si Kraais Yesus xena xavangan nami aava mi pife Juda.

² Tuuna, mi fo langai o a Piran fo tavaiau pana faisok ina kuusan fasavat a xakaavangan xatam sina xe simi ³⁻⁴ e a kas famatavas a lamonan siak e voxo ne masam sena maana mo nane vile se Kraais. Paamua ne fo kala xe simi pana mo aanabe' e tamo mi taa kate mi taa texaas o nenia, ne masam tuuna sena maana mo fufunai aave se Kraais. ⁵ Lumua a Piran pife faxalit a rabuna pana mo fufunai aave, taasaxa naboxo a Vovau sina fo faxalit a mu yaamut xaradak e mu rabuna ina kuus fatuxai

sina, pana. ⁶ A mo fufunai aave a malaanabe': layaan ri namkai sena Lagasai Roxo, a mu rabuna aava ri pife Juda ri fexaxaas sena waan lapaana roxoyan sina Piran xuvul pana mu Juda. Nari vaxa, ri rabuna sina Piran e ri taa siak a ngavuk ina maana mo aava Piran a kuus fanai pana xe siri aava ri namkai se Krai's Yesus.

⁷ A Piran, lana roxoyan e gutan molava sina, a tatavai xe siak pana xakaavangan xatam sina talo ne taa sisiak sina Lagasai Roxo. ⁸ Naapalaan nenia, ne mataa palau mon sena mu rabuna fatak sina, nane tavaiu pana ngavuk lava aanabe': nenia, ne taa kuusan fasavat a Lagasai Roxo xe sina mu rabuna aava ri pife Juda. A lagasai aanabe' a kuus famatavas pana maana fafanaian e roxoyan molava piis aava waan xuvul pa Krai's. Taara pife fexaxaas sena tingin a ngangai o katan ina. ⁹ E vaxa ne taa kuusan fasavat a maana mo fufunai sina Piran la matavas. Nane aava vesan a xavala e maana mo xuluna, a fun a maana mo fufunai aave ti lana tangpat ina yaan. ¹⁰ E naboxo nane vubuk rao a mu rabuna sina ri taa faxalit a maana buk texaasan lava sina Piran xe sina maana buk angelo aava ri paamuian a maana mo la xunavata pana gutan. ¹¹ A Piran a usi fatak a lamonan sina ti kavai paaliu e naboxo nane fasavate se Krai's Yesus aava Memai sitaara. ¹² Lana xuvulaian xuvul pa Krai's

e sena namkaian sitaara sena, taara taa pife mataut e mangil sena laak xena ferawai xuvul pana Piran. ¹³ E voxo ne nung nami o mi taa pife kanamsaat sena maana lagafan aava ri savat siak, pami. A maana maasaxan aave ri taa xavang nami e mi taa lamon falava pana.

Na Pol A Fenung Pana Mu Efasis

¹⁴ Layaan ne lamon pana maana mo aanabe' ne bukaak la no Tamataara aava ¹⁵ tavai a mu matafataama xapiak sina la xunavata e la xavala pana isin tuuna siri. ¹⁶ E ne fine o ti lana maana fafanaian e roxoyan molava paaliu sina, i taa tavai nami pana gutan talo mi taa tateak lana xunus imi sena faisok sina Vovau sina. ¹⁷ E na Krai's i taa lo taagul vulai la xunus imi senaso mi namkai sena. E ne fenung o a so ta mo mi vile, mi taa vile pana vubuxan xasingitan. ¹⁸ E nami, xuvul pana mu rabuna fatak sina Piran, mi taa toxan a tateaxan xena masam xapin a tang lavayan ina vubuxan xasingitan si Krai's. ¹⁹ Ne fenung o mi taa texaas sena vubuxan xasingitan sina aava molava temasaat paaliu sena texaasan sitaara. E malaanabe' mi taa bas soliu pana vubuxan xasingitan sina Piran xa.

²⁰ Taara taa nangus a Piran aava fexaxaas sena sui fasoliu paaliuan a fenungan o nanomaian sitaara e nane fuuna vile sena gutan sina

aava taxa faisok la xunus itaara. ²¹ Netaara e mu butaara xe mui aava taara mu rabuna sina Piran, taara taa kuus fati a isin molava piis sina sena xuvulaian sitaara xuvul pa Krai's Yesus vulai xe vulai. A tuuna.

4

A Mu Rabuna Si Krai's Ri Taa Faisok Faxuvul

¹ Nenia ve ne mataa vipis senaso ne namkai sena Memai e ne sisiak sina. E ne faxaar nami o mi taa sangas fatak lana toyan simi xuvul pa Krai's malaan sena Piran a vubuxane layaan a xel nami xena namkai sena. ² Lamon fasivi nami xa e bilai xe sina xasanofuna pana vilaana mam, waan fananap e faxalit a vubuxan xasingitan simi xe sina xasanofuna e yaas a lagafan aava ri tavai nami pana. ³ A Vovau sina Piran a fasavat a xuvulaian la palou imi e pis fatateaxe pana luaian. E nami, mi taa faisok pana gutan xapiak simi xena waan faroxo xuvul pana xasanofuna lana xuvulaian aave. ⁴ Nami xapiak mi toxan a Vovau saxa mon e voxo mi waan faxuvul lana vipin saxa mon. A Piran a xel nami xapiak xena waan xuvul lapaana lamon fanaian saxa mon. ⁵ Mi namkai sena Memai saxa mon e mi toxan a salan saxa mon ina namkai se Krai's e mi fasufan lapaana isin saxa mon. ⁶ Mi toxan a Piran saxa mon aava Tamana mu rabuna xapiak: nane a pelalava seri; nane fuuna vil a maana faisok sina sena

xakaavangan siri xapiak e nane waan lana xunus ina mu rabuna xapiak.

⁷ E voxo na Krai's fo tavai netaara saxa saxa pana xakaavangan xatam talo taara fexaxaas sena vil a faisok sitaara. ⁸ E voxo lana Xakalayan Taap a kuus malaan:

“Layaan nane laak xe la bina pe laa'ui paaliu

nane falet paamuian a maana rabuna vipis e a tavai a mu rabuna pana maana tatavai.” *Yng*
68:18

⁹ (Lavaxa, a paferawaian “Nane laak” a toxan a so ta buk malasuf? A malaanabel: paamuina laaxan sina nane sivimaan xe lapi la xavala.

¹⁰ Nane naang aava sivimaan xe lapi, a laak xe pe laa'ui paaliu sena mu xunavata talo i taa waan lana maana mo xapiak.) ¹¹ E nane

xa a tavai a saxanofuna pana faisok ina yaamut e saxanofuna pana faisok ina kuus fatuxai e saxanofuna fulaa pana faisok ina xelaana rabuna xena namkai e saxanofuna fulaa laa pana faisok ina fepitaa e faxatangaana rabuna sina Piran. ¹² Nane tavai nari pana faisok siri xena faigotanaana mu rabuna

sina Piran talo ri fexaxaas sena xavang faagutan a vipin si Krai's ¹³ fefexaxaas a yaan netaara xapiak, taara waan faxuvul lana namkaian e lana texaasan se Natuna Piran e taara tafe matoxol lana mu vilaana e lamonan

sitaara malaan se Krai.

¹⁴ Lana yaan aave taara taa pife bilai fulaa malaan sena popo senaso a namkaiian siri a falet feruuk malaan sena tof la laman e a usi a maana buk fepitaian sina rabuna aava ri bit o suaxan nari xena yuuf tapin nari sena salan roxo. ¹⁵ Taasaxa netaara, lapaana vilaana ina vubuxan xasingitan, taara taa ferawai tuuna e taara taa malaan sena sait lana vilaana sitaara. E voxo taara aava taara vipin, taara taa faisok xuvul pana paat, na Krai, malaan sena mataa saxa mon. ¹⁶ Nane tavai a vipin aave pana toyan e a fanei a mu xavil ina lana nobina siri e a mu yeis ti la vipin ri pis faxuvul a maana xavil aave. E layaan a mu xavil saxa saxa ri vil a faisok siri, lapaana vubuxan xasingitan, ri tafe palak e tateak.

Taara Taa Taagul Malaan Sena Rabuna Aava Ri Sangas La Malang

¹⁷ E voxo ne xuus nami, tuuna ne fasei nami lana isi Memai o mi muta taagul fulaa malaan sena rabuna aava ri pife Juda senaso a lamonan siri a tavanat e ri fepalau. ¹⁸ A masaman siri fesotuk e ri piau ta toyan sina Piran senaso ri xawei a lamonan siri e ri bai texaas. ¹⁹ Ri pi mangil pana mu vilaana siri e ri laak lana vilaana saat xena fafaamamaas a tari xa. Ri fuuna lo vil vulan a maana mo aava fasavat a lalosaat.

²⁰ Taasaxa nami, mi pife texaas se Krai malaanabe'. ²¹ Tuuna, mi langai sena e nari aava ri fapiti nami

pana maana tuunayan aava savat la matavas se Yesus, ²² ri fapiti nami o mi muta waan fulaa lana mu vilaana simi ti paamua senaso a toyan aave fo kawaasanan pana mu vubuxanan bit ina. ²³ Taasaxa, mi taa timin patak a maana mo ti paamua talo mi taa savat fa'ui lana fufuna lamonan simi ²⁴ e mi taa falak a mu vilaana fa'ui aava Piran a vesane pana vilaana fatak e xaradak malaan sena xa.

²⁵ E voxo, nami xapiak, mi taa ta'ulan a vilaana ina bitan e mi taa ferawai tuuna xe sina xasanofuna senaso netaara xapiak, taara mu xavil ina vipin saxa mon. ²⁶ "Lana maraleian simi muta vil a saat": Fataxapin a maraleian simi paamuina ngaas i rul ²⁷ e muta kas a toyan simi ulaa na Setan tamaa laak lana. ²⁸ Nane aava fuuna fenau i muta fenau fulaa. Taasaxa i taa faisok faagut pana ro mana xa talo i taa toyan a mo xena femiraaxane xuvul pari aava ri xaxaalif pana mo.

²⁹ Muta turoxoian a ferawaiian aava i taa yuuf fasivi a rabuna xena savat la valami taasaxa ferawai faroxo mon xena xavang faagutan a rabuna aava ri langaie talo ri taa tigina fatateak. ³⁰ E muta famamaxus a Vovau Xaradak sina Piran senaso a Piran fo fakalimaan nami pana xe la yaan i taa siak faxuvul fa'uli a mu rabuna sina. ³¹ Muta lamon fati a vilaana saat sina xasafuna sema, siak tapin a vilaana ina fetok vulai, sarak, maraleian,

fasoxopes e kuusan pengan a mataa, e muta baian ta mataa. ³² Taasaxa bilai pana vilaana ina fangaasixan e maluluman; lamon tapin a vilaana saat la palou imi malaan sena Piran xa a lamon tapin a mu vilaana saat simi aava mi waan la xuvulaian xuvul pa Krai.

5

¹ E voxo, senaso nami ve mi mu rafulak sina Piran mi taa pok a vilaana sina ² e mi taa bilai faroxo xena faxalit a vubuxan xasingitan simi, malaan se Krai a vubuxan xasingit netaara e lisan nane xa xe sina Piran pataara malaan sena falfaal e tatavai pana lasan roxo.

³ Taasaxa la palou imi ne bai langai a vilaana ina femilungai o buk vilaana lalosaat o naixaam senaso pife roxo a mu vilaana aanabe¹ ri taa savat la palou ina rabuna fatak sina Piran. ⁴ E vaxa a vilaana ina ferawai fasaat, ferawai palau o sarak, ri piau ta nobina la toyan simi taasaxa mi taa kuus faasiroxo xe sina Piran. ⁵ Mi texaas tuuna o a rabuna aava ri femilungai o ri lalosaat pana vilaana siri o ri naixaam- a mataa ina naixaam i taxa nangus a piran bit- e ri piau ta nobina o maana mo la fatataganan si Krai e sina Piran. ⁶ Muta turoxoian a rabuna xena bit nami pana ferawaian palau senaso Piran i taa fakasanam faagutan nari aava ri bilai malaan e ri langai pesalai. ⁷ E voxo, muta faxuvul xuvul pari lana vilaana saat siri.

⁸ Paamua a xunus imi a suk taasaxa naboxo nami, mi malang sena xuvulaian xuvul pa Memai. Taagul malaan sena rafulak ti la malang ⁹ (senaso a faisok siri aava ri waan la malang a fasavat a vilaana ina roxoyan, xaradaxan, e tuunayan) ¹⁰ e seng a so ta mo i taa fananam a Memai. ¹¹ Waan patak sena mu vilaana ti la suk aava piau ta malangiis roxo ina, taasaxa fasavat tuunei nari la matavas. ¹² Senaso i taa famangil a mataa xena ferawai pana maana mo a mu rabuna aava ri langai pesalai, ri vil fune. ¹³ Taasaxa maana mo aava waan la malang, a rabuna ri xalume ¹⁴ senaso a malang a famatavas a maana mo xapiak. E sena mo aanabe¹ ri kuus malaan:

“Para nano aava no taxa matef, tamasiak fa'ulaa ti la mamaat e na Krai i taa lang xulumi.”

¹⁵ Faxatang faroxoi a mu vilaana simi: muta faxatang malaan sena mataa vungut taasaxa faxatang malaan seri aava ri texaas faroxo, ¹⁶ e muta fataxapin palou a yaan pana mu vilaana palau senaso a mu yaan tanin ri bas paaliu pana vilaana saat. ¹⁷ E voxo, muta taagul malaan sena mataa vungut taasaxa masam sena so ta mo a Memai a vubuk rao mi taa vile. ¹⁸ Muta fatavanat a lamonan simi pana num temasaatan a raarum tateak senaso i taa kawaasan nami. Taasaxa

mi taa bas pana Vovau ina Piran. ¹⁹ Mi taa ferawai xe sina xasanofuna pana yanganan ti lana Xakalayan Taap e mu yanganan aava mu rabuna ri xaleie xena kuus faatulan na Yesus; yangan xe si Memai pana yanganan ina faamamaasan la xunus imi ²⁰ e lana isi Memai Yesus Krai sitaara, kuus faasiroxo vulai xe sina Piran aava na Tamataara, pana maana mo xapiak.

²¹ Mi taa waan lapaana xasanofuna senaso mi suai faagut se Krai.

A Vilaana Sina Rofelavaan
Kl 3:18-4:1

²² Nami lutefin, mi taa waan lapaana mu lavami malaan se' mi waan lapaana Memai. ²³ Senaso a tomexaan ve a putuna tefin sina malaan se Krai a putuna rabuna sina Piran e nane xa a Nges Ina Vil Fatato sina mu rabuna aave. ²⁴ E malaan sena mu rabuna sina Piran ri waan lapaa Krai, a lutefin ri taa waan lapaana mu lavari lana maana mo xapiak.

²⁵ Nami mu tomexaan, vubuxan xasingit a lutefin simi malaan se Krai a vubuxan xasingit a rabuna sina Piran e lisan nane xa pari ²⁶ xena siak patak nari: nane xamak tapin a lalosaat siri pana raarum e pana ferawaian ²⁷ xena lisanaan nari xe sina xa: a rabuna magaaf pana piau ta vusiit o fifus o ta xasano mo mosaat taasaxa pana xaradaxan e piau ta lalosaat. ²⁸ E malaanabe' a mu tomexaan ri taa vubuxan xasingit

a lutefin siri malaan se' ri vubuxan xasingit a mu vipin siri xa. Nane aava vubuxan xasingit a naasana, a vubuxan xasingit nane xa. ²⁹ Lamon pana, pi ta saxa aava baian a vipin sina xa, piau, nane fafangane e faxatange, malaan se Krai a vile pana rabuna sina Piran ³⁰ senaso netaara ve taara mu xavil ina vipin sina. ³¹ "Sena fufuna aanabe' a mataa i taa ta'ulan na tamana e ninana e i taa waan la xuvulaian xuvul pa naasana e nare re taa savat vipin saxa mon." *Tpt 2:24*

³² A mo aanabe' a mo fufunai molava taasaxa ne taxa ferawai pa Krai e a rabuna sina Piran. ³³ Lavaxa, nami saxa saxa mi taa vubuxan xasingit a mu naasami malaan se' mi vubuxan xasingit nami xa e nami lutefin mi taa suaian faagutan a mu lavami.

6

A Mu Rafulak Nari Na Mu Ninari E Tamari

¹ Nami mu rafulak lana xuvulaian xuvul pa Memai, langai a mu ninami e tamami senaso a vilaana aanabe' a moroxo. ² "Suai faagut se ninaam e tamaam ³ talo a waanan simi i taa falet faroxo e mi taa waan lou rus nabe' la xavala." *Vpt 5:16*
A Vuputkai aanabe' a vuputkai mata pana kuus fanaian.

⁴ Nami mu tamana rafulak, muta famaralei palou a rafulak simi taasaxa xavang nari falak pana usiaana vilaana e fepitaian sina Memai.

A Mu Yaasok E Mu Paamua Siri

⁵ Nami mu yaasok, langai a mu paamua simi nabe' la xavala; suaian faagutan nari pana matautan e faisok pana gutan xapiak simi malaan se' mi langai na Krai. ⁶ Muta faisok mon xena fafaama-maas nari layaan ri taxa xalum nami, taasaxa malaan sena yaasok si Krai, a so ta faisok mi taxa vile, vil vulane pana gutan xapiak simi xena fafaamamaas a Piran. ⁷ Faisok faagut pana faamamaasan senaso mi taxa sisiak sina Memai e pife sina rabuna. ⁸ Mi texaas o a Memai i taa fasepirigus a mataa sena so ta mo roxo nane vile naapalaan nane a mataa yaasok o piau.

⁹ E vaxa nami mu paamua, mi taa bilai faroxo xe sina mu yaasok simi. Muta baras fasaat nari senaso mi texaas o nane aava Paamua simi xapiak, i taxa waan la xunavata e lana lamonan sina nami xapiak mi fexaxaas.

A Maana Mo Ina Fevisan Aava Piran A Tavai Netaara Pana

¹⁰ E naboxo a pebukaian fataxapiak: lana xuvulaian simi xuvul pana Memai, tigma fatateak pana gutan molava sina. ¹¹ Tao fatateak a maana mo ina fevisan aava Piran fo tavai nami pana talo mi fexaxaas sena ti votan a maana buk faisok si Setan. ¹² Taara pife fevis xasena mu rabuna aava ri toxan a vipin e ria, piau. Taasaxa, taara taxa fevis xasena mu masalai aava ri paamuian a mu bina, mu matalava sina mu vovau

saat, mu rongan nabe' la bina suk la xavala e a mu angelo saat la tavegof. ¹³ E voxo tao fatateak a maana mo xapiak ina fevisan aava Piran fo tavai nami pana e layaan a yaan ina saatan i taa savat mi taa tigma fatateak. Mi taa pife faatasu famodak sena fevisan aave e layaan a fevisan a taxapus mi taa tigma fatateak lunai. ¹⁴ Tigma fatateak lana tuunayan aava pis faxuvul a maana mo ina fevisan malaan sena yowang e tivotan a famaremi pana vilaana fatak, ¹⁵ falak a Lagasai Roxo aava lisan a daarum malaan sena 'slipa' talo mi taa pife kalaxoi o poxo. ¹⁶ E fulaa mi taa tao fatateak a namkaian simi malaan sena baaf i taa puni a mu tol aava ri raam sina Saxa ina Saatan. ¹⁷ Siak a fakaaxupan sina Piran aava xafut a putumi e fun a Ferawaian sina Piran la xunus imi senaso a Ferawaian aave malaan sena pinis modus aava Vovau a tavai nami pana. ¹⁸ Fenung pana maana buk fenungan e fiaian, lana tateaxan ina Vovau e pana xakaavangan sina la mu yaan xapiak; lalamon pana maana mo aanabe' e kaalum votai e lo fenung vulai pana mu rabuna fatak xapiak.

¹⁹ E vaxa fenung paga talo layaan ne buk ferawai, a Piran i taa tavaiau pana ferawaian sina e ne taa pife mataut xena kuusan fasavat a tuunayan ina Lagasai Roxo.

²⁰ E sena Lagasai Roxo aan-abe' nenia, ne saxa vipis. Fening talo ne taa kuusan fasa-vate pana piau ta matautan senaso a vilaana roxo.

A Fasisian Fataxapiak

²¹ Na Tisikas aava ka tiak e sisiak roxo lapaana Memai, i taa xuus nami pana maana mo xapiak talo mi taa texaas sega e sena so ta mo ne taxa vile. ²² Ne taxa fenge xe simi talo mi taa texaas o maam taxa so e i taa fagut nami.

²³ Ne nung a Piran aava na Tamataara e a Memai Yesus Krai, o re taa tavai a mu fetinan pana luaian e vubuxan xasingitan xuvul pana namkaian. ²⁴ A xakaavangan xatam xe siri aava ri vubuxan xasingit a Memai Yesus Krai sitaara pana vubuxan xasingitan aava i taa pife taxapus.

Filipai

A Lagasai Si Pol Xe Sina Mu Filipai

A Ferawaian Paamua

Layaan na Pol a falet patal a taas e fe savat mata pe Yurop, nane fe kuusan fasavat a Lagasai Roxo pe la bina lava Filipai pe la provins Mesidonia. (Fk 16:8-15) Lumui nane fe taagul lana xasa bina e ri fe pise. E layaan nane taxa vipis a langai o a saxano rabuna rao ri familung a namkaian sina mu tinoxol pe Filipai. Taasaxa layaan taara kat a lagasai aanabe' aava na Pol a lisane xe siri, taara pife fexaxaas sena xalum a maana mo aava ri tavai na Pol pana lagafan, piau. Nane namkai tuuna se Yesus e voxo nane taxa ferawai faamamaas mon.

Lu paamua saa na Pol a xaxaalif paaliu sena faat e a mu Filipai ri tamu lisan et a faat xena xavangaana. E voxo lana lagasai aanabe' na Pol a kuus faasiroxo xe sina mu Filipai pana faisok aava ri mo vile. E vaxa nane rao i fatateak a namkaian siri talo ri taa pife lalamon temasaat sena vipisan sina e a xunus iri i taa piau ta matafanan.

Na Pol a xuus nari pana tatavaian lava aava Piran fo tavai nari pana, a toyan fa'ui aava ri siaxe se Kraisi Yesus. Nane kuus o nari, ri pife usi a mu vuputkai sina mu Juda

xena siak a tatavaian aave, piau! Nari, ri namkai se Yesus mon. Na Pol a vubuk rao a mu Filipai ri taa usi fatak a vilaana si Kraisi. Na Kraisi pife lamon o nane xa a saxa matalava e nane pife usi a vubuxanan sina xa, piau. Nane fasivi nane xa e vil a faisok aava Piran a tavaie pana. Nane kuus o a mu rabuna aava ri waan la xuvulaian tuuna xuvul pa Kraisi ri taa siak a mamaaluxan sina Piran e ri taa faamamaas faagut paaliu.

Layaan taara kat a lagasai aanabe' taara texaas o na Pol a vubuxan xasingit tuunei a mu rabuna ti lana tinoxolan aava waan pe la bina Filipai.

1 Nenia na Pol xuvul pa Timoti, maame ro sisiak si Kraisi Yesus. Maame lisan a lagasai aanabe' xe simi mu rabuna fatak lana xuvulaian xuvul pa Kraisi Yesus e xe simi mu paamua e mu rabuna xakaavang.

2 Ne vubuk o a Piran Tamataara e na Memai Yesus Kraisi re taa fabas nami pana luaian e xakaavangan xatam.

Na Pol A Kuus Faasiroxo Xe Sina Piran Pana Mu Filipai

3 Ne kuus faasiroxo xe sina Piran layaan ne lamon fa'uli nami. 4 Lana mu fenungan xapiak siak pami ne fenung vulai pana faamamaasan 5 senaso ti lana yaan mi xaveak namkai fefexaxaas tanin mi waan xuvul paga lana faisok ina kuusan fasavataana Lagasai Roxo. 6 E ne texaas tuuna sena mo aanabe': a Piran aava fo tangpat a faisok

roxo lana toyan simi, i taa lo faisok falet xena fasavataana la matavas fefexaxaas a yaan na Kraiſ Yesuſ i taa ulaa-maan.

⁷ A roxo ne faamamaas pami senaso mi taxa waan tuuna la xunus iga. A pife mo molava tamo ne vipis o tamo ne taxa kuusan famatavas a Lagasai Roxo pana gutan, nami xapiak mi waan la-paana xakaavangan xatam sina Piran xuvul paga. ⁸ E a Piran i taa kuus xakaavang pana vubuxanan siak xena xalumaan nami xapiak senaso ne vubuxan xasingit nami malaan se Kraiſ Yesuſ a vubuxan xasingit nami.

⁹ A fenungan siak pami a malaan: ne vubuk o a vubuxan xasingitan simi i taa lo molava et lana texaasan e masaman aava matavas ¹⁰ talo mi taa texaas sena so ta mo a peraroxo e mi taa piau ta lalosaat la toyan simi e piau ta fetusaian xulumi fefexaxaas a yaan ina ulaian si Kraiſ. ¹¹ E ne vubuk o mi taa bas pana mu vilaana fatak aava ri savat lana xuvulaian xuvul pa Yesuſ Kraiſ, xena kuus fati a isina Piran e faatulane.

A Vipisan Si Pol Taxa Xavang A Lagasai Roxo

¹² Naboxo ne buk xuus fatemala nami, mu fetinan, o a so ta buk lagafan fo savat sega a xavang tuunei a Lagasai Roxo. ¹³ Sena maana lagafan aave a mu rabuna ina kaalum votai ti la lifu si Sisaa, xuvul pana mu rabuna xapiak fulaa maan ri texaas famatavas o ne vipis se Kraiſ.

¹⁴ E sena vipisan siak, a mu tinoxol xaves lapaa Memai, ri pife mataut xena kuusan fasavat a ferawaian sina Piran pana gutan.

¹⁵ A tuuna, saxanofuna ri kuusan fasavat a Lagasai Roxo se Kraiſ senaso ri tarasuiiau e ri buk fasisiviau, taasaxa xasanofuna ri vile xena xakaavang. ¹⁶ Ri vile senaso ri vubuxan xasingitau e ri texaas o ne waan nabe' la bina ina vipisan senaso a Piran fo taviaiau pana faisok xena kuusan famatavas a Lagasai Roxo pana gutan. ¹⁷ Saxanofuna aave, ri kuusan fasavat a Lagasai Roxo se Kraiſ xena xavang nari xa. Ri lamon o ri taa fasavat a lagafan xe xulok nabe' lana lifu ina vipisan. ¹⁸ Taasaxa fufuna kuusan fasavataana Lagasai Roxo pife mo molava. A mo aava pemolava a malaan: tamo ri kuusan fasavate la-paana fufuna tuuna o fufuna bitan nari xapiak ri taxa kuusan fasavat a Lagasai Roxo se Kraiſ. E sena mo aanabe' nenia, ne taxa lo faamamaas.

¹⁹ Aang, ne taa lo faamamaas senaso ne texaas o sena fenungan simi xuvul pana xakaavangan sina Vovau i Yesuſ Kraiſ, a so ta mo a savat siak i taa mulus tapinau sena vipisan. ²⁰ Ne vubuk faagut o piau ta mo i taa famangilau, taasaxa ne taa toxan a gutan xena tigina fatateak e voxo lana toyan siak naboxo ne taa tavai na Kraiſ pana isin lava, naapalaan ne taa maat o ne taa to. ²¹ A toyan ve so ta mo?

Lana lamonan siak a toyan ve na Krai. E tamo ne maat, lavaxa ne taa waan xuvul pa Krai aava peraroxo paaliu. ²² Tamo ne taa lo waan lana vipin siak ne texaas o ne taa toxan a faisok roxo fulaa. Taasaxa tamo ne taa lamon faati sena so ta mo ne vubuxane ne pife texaas. ²³ A vubuxanan taragua aave re taxa yuufau: Ne buk ta'ulan a toyan aanabe' xena waan xuvul pa Krai aava peraroxo; ²⁴ taasaxa mo peraroxo paaliu tamo ne taa waan la vipin aanabe' xena xavang nami. ²⁵ Ne lamon tuuna sena mo aave e voxo ne texaas o ne taa waan. E ne taa lo waan xuvul pami xena xavang nami talo mi taa faamamaas e mi fepalak lana namkaian simi ²⁶ e layaan ne waan fulaa xuvul pami, mi taa bas soliu pana faamamaasan lana xuvulaian sitaara xuvul pa Krai Yesus.

²⁷ Naapalaan a so ta mo i taa savat, ne vubuk rao mi taa bilai faroxo xena tavai a Lagasai Roxo se Krai pana isin lava. E tamo ne fexaxaas sena falet xena xalum nami o ne langai mon semi, ne taa texaas o mi taxa tigma fatateak lapaana vubuxanan saxa mon e mi taxa tigma faxuvul lana fevisan, malaan sena mataa saxa mon, xena tao fatateak a namkaian tuna aava savat sena Lagasai Roxo ²⁸ e mi taa pife mataut famodak seri aava ri tisui nami. Layaan mi tigma fatateak malaan i taa faxalit nari o ri taa kawaasanan, taasaxa nami, mi taa kaaxup

e a Piran xa i taa vile. ²⁹ E voxo a Piran fo tavai nami pana namkaian simi e pana maasaxan vaxa lana xuvulaian simi xuvul pa Krai. ³⁰ Senaso mi toxan a mu maasaxan malaan sena yaan ne waan xuvul pami, ne toxane e naboxo mi langai o ne toxane lunai.

2

Taara Taa Waan Faxuvul E Fexavongan Netaara Lapaana Lamongan Si Krai

¹ Tamo a xuvulaian simi xuvul pa Krai a fagut nami o a vubuxan xasingitan sina a famalulum nami o mi waan xuvul lapaana Vovau Xaradak o mi fo siak a fangaasixan o famaaluxan, ² mi taa fabas xapin a faamamaasan siak layaan mi faxuvul lapaana lamongan saxa e vubuxan xasingitan saxa e mi taa faxuvul lapaana vovau saxa e mi taa vil a faisok saxa mon. ³ Muta vil a mo xena siak a roxoyan xami mon o xena siak a isin lava, piau. Taasaxa fasivi nami xa e lamon a xasanofuna malaan seri peraroxo semi. ⁴ Nami xapiak mi taa lamon pana maana mo i taa xavang nami xa taasaxa mi taa lamon vaxa pana maana mo i taa xavang a xasanofuna.

Na Krai A Fasivi Nane Xa E Taara Taa Usi A Vilaana Sina

⁵ A fufuna lamongan simi i taa fexaxaas sena fufuna lamongan si Krai Yesus:

⁶ "Lana mu vilaana e lamongan sina nane ve a Piran fatak,

taasaxa lamon faati o i
taa pife tao fatateak
a mu vilaana e
lamonan xapiak
aave xena waan la
vepen sina Piran.

⁷ Taasaxa nane faamamaas o
i taa timin patak

a maana mo xapiak aava
fapirane

xena falak a vilaana
e lamonan sina
saxa sisiak.

Nane savat mataa e a
vipin sina ve a vipin
sina mataa.

⁸ Nane pife bilai malaan sena
matalava

taasaxa nane fatapal
nane xa pana langai
faroxo vulai

fefexaxaas a yaan
ina maatan sina-
a maatan xuluna
bolo.

⁹ E voxo a Piran a faneie la
nobina pelalava e

fa'isine pana isin aava
pelalava sena xasano
isin xapiak.

¹⁰ E a maana mo xapiak la
xunavata, la xavala e

lapaana xavala aava
bina sina mu mamaat,
ri taa bukaak xena nan-
gus a isi Yesus

¹¹ e ri taa kuus fasavat o
na Yesus Kraiss ve a
Memai

e ri taa vil malaane
xena tavai a Piran
Tamataara, pana isin
molava piis."

*Taara Taa Bilai Pana Vi-
laana Aava Ri Malaan Sena
Malang La Palou Ina Rabuna*

¹² E voxo, kamu fesing,
malaan se' mi langai vu-
lai layaan ne waan xuvul

pami, a roxo paaliu o naboxo
mi taa langai. A Piran fo
fakaxup nami e voxo, mi taa
lo faisok faagut vulai pana
matautan e radakuian xena
faxalitaana. ¹³ Senaso a Pi-
ran i taxa faisok la vubux-
anan e lamonan simi talo mi
taa vubuk bilai faroxo xena
fasavat a vubuxanan sina.

¹⁴ Vil a maana mo xapiak
e muta fefinaas o fegagelai.

¹⁵ Pana vilaana aave, mi taa
piau ta fetusaian e mi taa
pife vupuno. Nami ve mi

mu rafulak tuuna sina Piran
e mi piau ta lalosaat la palou
ina mu rabuna saat ti la
xavala. La palou iri nami, mi

rarapak malaan sena vapara
¹⁶ layaan mi kuusan fasavat a
ferawaian sena toyan tuuna.

Tamo mi vil malaane layaan
ne tigina la mata Kraiss ne taa
ferawai pana faamamaasan

o a faisok siak la palou imi a
pife savat palau. ¹⁷ Tamo ri

taa punuxau a vilaana aave
a malaan sena saxa tatavai
pana wain aava ri tiuane xu-
luna falfaalan la matana Pi-

ran, e tamo ri taa tiuan a
ria iga malaan xuluna fal-
faalan e faisok aava savat

sena namkaian simi ne taa
faamamaas e meroo xuvul
pami. ¹⁸ E nami vaxa mi taa

faamamaas e meroo xuvul
paga.

*Na Pol A Vubuk Rao I Taa
Feng Na Timoti Nare Epafro-
daitas Xe Siri*

¹⁹ Tamo na Memai Yesus
i taa turoxo pana, monabe'
mon ne taa feng na Timoti

xe simi talo ne taa faama-
maas layaan ne langai semi.
²⁰ Ne pi ta saxa fulaa malaan

sena senaso nane toxan a nanasam semi la xunus ina, malaan sega e vulai nane sei soxot nami pana roxoyan.

²¹ Senaso a xasanofuna ri taxa faxatang a vubuxanan siri xa e pife mu vubuxanan si Yesus Krai. ²² Taasaxa mi texaas o na Timoti fo faxalit a vilaana tuuna sina layaan nane faisok xuvul paga xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo malaan sena lak tomexaan xuvul pa tamana. ²³ E voxo layaan ne texaas sena so ta mo i taa savat sega ne taa fenge xe simi. ²⁴ E ne lamon tuuna o faasilak a Memai i taa turoxo o nenia xa ne taa falet xe simi.

²⁵ Taasaxa ne lamon o a mo roxo ne taa feng fa'uli a fefeng simi, na Epafrodaitas aava mi fenge xena xavangau. Nane ve na tiak aava faisok e tigina xuvul paga malaan sena mataa ina rawen. ²⁶ Nane toxan a lagafan senaso nami, mi langai o nane fo giis e nane buk xalum nami xapiak. ²⁷ A tuuna, nane fo giis e faasilak i maat. Taasaxa Piran a muluxe e pife muluk nane mon, taasaxa muluxau vaxa e pife tavaiau pana xasano lagafan fulaa maan. ²⁸ E voxo ne vubuk faagut rao ne taa feng fa'ulie talo mi taa faamamaas layaan mi xalum fulane e nenia, ne taa pife lamon faaxaves fulaa. ²⁹ Faamamaas pana savatan sina senaso nane ve na timi lana xuvulaian xuvul pa Krai. Mi taa suai sena rabuna malaan sena ³⁰ senaso faasilak nane i

maat sena faisok si Krai: nane lamon fepalauan a toyan sina xena xavangau la nobina simi.

3

A Mu Vilaana Sina Mataa Mon, Ri Pife Fexaxaas Sena Xavange

¹ Naboxo mu fetinan, faamamaas senaso mi waan faxuvul xuvul pana Memai. Ne piau ta lagafan xena xalei fulan a lagasai aanabe' xe simi e i taa xavang nami xena tigina fatateak.

² Faxatang sena mu rabuna aava ri bilai fasaat; ri malaan sena mu vupung e ri buk putuk fasaat a tana mataa. ³ Senaso netaara xo taara fo siak a vuputuxan tuuna la xunus itaara: Taara nangus tuunei a Piran lapaana Vovau sina e taara faamamaas pana xuvulaian sitaara xuvul pa Krai Yesus e taara pife lamon o a vuputuxan la tataara i taa xavang netaara, ⁴ taasaxa nenia xa ne fexaxaas sena lamon falava malaan.

Tamo saxanofuna ri lamon o a mu vilaana sina mataa ri taa xavang nari, nenia, ne toxan a fufuna xaves malaan: ⁵ Ne vuputuk la faapisiktulaana yaan malaan sena vuputkai sina mu Juda a kuus pana, nenia ve ne mataa ti Israel lana luluuxan siak, ti lana pabung si Benyamin, nenia ve ne Hibu tuuna. Ne usi fatak a mu vuputkai sina mu Juda malaan sena mu Ferasi ⁶ e ne faisok pana gutan xapiak siak xena xavang a Piran

pana vil penganaana mu tinoxol si Yesus e ne pife faasaal sena xaradaxan aava savat sena usiaana vuputkai.

⁷ Taasaxa layaan ne lamon pana maana mo na Krai fo vile xaanak ne texaas o a maana mo aava ne lamon o ri taa xavangau paamua, ri mo palau tuuna. ⁸ E fulaa, ne lamon o a maana mo xapiak sina rabuna ri mo palau layaan ne fexaxaasane xuvul pana texaasan molava aava ne siaxe sena Memai siak, na Krai Yesus. Ne fo tapin fapalauan a maana mo xapiak xena usie. Ne lamon o a maana mo aave ri malaan sena xawa mon talo ne fexaxaas sena waan xuvul pa Krai. ⁹ Ne buk waan la xuvulaian xuvul pana e ne texaas o nenia xa ne piau ta xaradaxan aava savat sena usiaana vuputkai, taasaxa xaradaxan aava savat sena namkaian se Krai- a xaradaxan aava Piran a tavai netaara pana sena namkaian sitaara. ¹⁰ Ne vubuk o a texaasan se Krai i taa waan la lamonan siak taasaxa ne vubuk tuuna o a gutan si Krai aava Piran a fatatoi fa'ulie ti la maatan pana, i taa faisok lana toyan siak e vaxa ne taa waan xuvul pana lana maasaxan sina. E ne buk savat malaan sena lana maatan sina. ¹¹ E naapalaan ne pife texaas malaafaa i taa vile, ne texaas tuuna o a Piran i taa fatatoi fa'uliau sait ti la maatan.

Fala Paan Xe Lana Fakalimaan Fataxapiak

¹² Ne pife kuus o ne fo fexaxaas xo malaan se Krai,

piau, a mu vilaana siak ri pife xaradak mon malaan sena, taasaxa ne faisok faagut xena savat malaan se Krai aava fufuna xelaan nenia. ¹³ Mu Fetinan, ne pife lamon o nenia xa ne fo tao fatateaxe. Taasaxa ne vil a saxa mo: ne muta lamon pana so ta mo fo savat xo, piau, ne kaalum fatak xe paamua e ne faisok faagut xena savat pave. ¹⁴ Ne fala fatak xe la fakalimaan fataxapiak talo ne taa siak a mamareiai aava Piran fo faneie laa'ui la xunavata xaanak senaso ne namkai se Krai Yesus.

¹⁵ Netaara xapiak aava taara matoxol lana texaasan e lamonan xuvul pa Krai Yesus, taara taa toxan a vubuxanan saxa malaave. E tamo a lamonan sina xasanofuna a patak, a Piran i taa famatavas nari pana. ¹⁶ Taasaxa taara taa faxa'usi a maana mo aava taara fo texaas sena xo.

¹⁷ Mu fetinan, faxuvul xuvul pana xasanofuna aava ri usi a vilaana siak e xalum fatateak nari aava ri taagul lapaana mu vilaana aava maam tavai nami pana. ¹⁸ Senaso ne fo xuus faxavesan nami e naboxo ne xuus fulan nami, pana taangiisan, a maana rabuna xaves ri xaiyaas ina bolo si Krai lana vilaana siri. ¹⁹ La yaan ina fataxapiak ri taa kawaasanan senaso a piran siri ve a vilaana ina vipin siri. Ri faamamaas pana e ri lamon falavai a maana vilaana aava i taa famangil nari. Ri lamon vulai pana maana mo ti la

xavala. ²⁰ Taasaxa fufubina sitaara ve la xunavata. E pana faamamaasan molava taara taxa waan bang a savatan sina Nges Ina Vil Fatato ti pave, na Memai Yesus Krai. ²¹ Pana gutan sina, nane fexaxaas sena siak faxuvul a maana mo xapiak lapaana e pana gutan aave nane taa xul a vipin mangil sitaara ti la xavala pana vipin aava malaan sena vipin magaaf sina.

4

¹ Mu fetinan aava ne vubuxan xasingit nami e ne vubuk temasaat o ne taa xaluk nami, nami ve mi faamamaasan siak nabe¹ e mi ligilot siak mui. E voxo kamu fesing, mi taa tigina fatateak lana xuvulaian xuvul pa Memai malaan se¹ ne fo xuus nami pana.

² Ne nung faagutan na Yuodia e na Sintiki o re taa waan faxuvul lapaana lamonan saxa lana xuvulaian xuvul pana Memai. ³ Aang, ne fin nami mu tinoxol aava mi tigina xuvul paga, o mi taa xavang a ro tefin aava re fo faisok xuvul paga xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo. Re faisok xuvul pa Klemen e xasanofuna aava ri fo faisok xuvul paga. A mu isiri, ri xaleian lana Buk ina Toyan Tuuna.

⁴ Faamamaas vulai sena xuvulaian simi xuvul pana Memai. Ne taa kuus fulaa; Faamamaas! ⁵ Faxalit a mu rabuna xapiak pana vilaana mam simi. A Memai fo faasilak. ⁶ Muta lamon faxaves pan¹ ta mo, taasaxa so ta

mo mi vubuxane mi taa fe-nung xe sina Piran e fine pana e mi taa kuus faasiroxo xe sina pana. ⁷ E a luaian e daarum sina Piran aava soliu faagut paaliu sena masaman sitaara, re taa faxatang votan a xunus e lamonan simi lana xuvulaian xuvul pa Krai Yesus.

⁸ E naboxo mu fetinan, lamon fati a maana mo roxo aava mu rabuna ri taa faatulane: a maana mo aava tuuna, a maana mo aava xaradak, a maana mo aava piau ta lalosaat, a maana mo aava fasavat a vubuxan xasingitan e a maana vilaana aava rabuna ri taa suai sena. Lamon pana maana buk mo malaanabe¹. ⁹ A so ta mo ne fo fapiti nami pana o faxalit nami pana o xuus nami pana- muta langaie mon, vil vulane. E voxo a Piran ina Luaian i taa waan xuvul pami.

Na Pol A Kuus Faasiroxo Pana Tatavai Siri

¹⁰ Ne faamamaas faagut paaliu lapaana Memai senaso naboxo mi fo faxalita o mi taxa lamon fulanau. Tuuna, mi fo lamon sega paamua, taasaxa mi piau ta yaan xena faxalite. ¹¹ Ne pife kuus malaan senaso ne xaxaalif pana saxa mo, piau, ne fexaxaas sena waan fananap lapaana maana buk waanan: ¹² tamo ne toxan a mo xaves o ne xaxaalif pana mo. Ne fo fatapal nenia xa o ne taa waan fananap lana maana buk waanan xapiak: tamo ne toxan a fanganan

xaves o ne lagai, tamo ne toxan a maana mo xaves o ne valagof. ¹³ Lana xuvulaian xuvul pa Krai nane fagutau e ne fexaxaas sena vil a maana mo xapiak.

¹⁴ Taasaxa ne faamamaas senaso mi waan xuvul paga lana lagafan siak. ¹⁵ E fulaa, nami, mu Filipai, mi texaas o lana mu yaan layaan mi tangpat pana namkai se Yesus, ne tamasiak xena falet xe pe Mesidonia e piau ta xasa tinoxolan sina Piran a xavangau pana faletan siak, nami sang mon mi xavangau. ¹⁶ E vaxa layaan ne waan pe Tesalonaika, a maana yaan xaves mi lisan a faat xena xavangau. ¹⁷ Muta lamon o ne taxa seng a tatavai, piau, taasaxa ne taxa lamon pana so ta mo i taa waan lana sising ina faisok roxo simi. ¹⁸ Ne buk xuus nami o ne fo siak a maana mo xapiak aava mi fo lisane e a soliu. Na Epafrodaitas fo lisan a tatavai simi e naboxo ne toxan a maana mo xaves. A maana tatavai simi ri toxan a lasan roxo e ri malaan sena falfaalan aava Piran a turoxo e nanam pana. ¹⁹ E a Piran siak aava toxan a fafanaian molava paaliu i taa tavai nami pana maana mo aava i taa xavang nami.

²⁰ Tavai a Piran aava na Tamataara, pana isin molava piis, vulai xe vulai. A Tuuna.

A Fasisian Fataxapiak

²¹ Fasusui a mu rabuna fatak si Krai Yesus. A mu fetinan aava ri waan xuvul paga ri fasisi nami sait. ²² A mu

rabuna fatak aava ri fuuna faisok la lifu si Sisaa xuvul pana xasano rabuna fatak nabe' ri fasisi nami.

²³ Ne vubuk o a xakaavangan xatam sina Memai Yesus Krai i taa waan la xunus imi. A Tuuna.

Kolaasi A Lagasai Si Pol Xe Sina Mu Kolaasi A Ferawaian Paamua

Na Kolaasi a saxa bina pe la provins Esia e pife lasuun temasaat sena bina Efasis. Na Pol pife fatamasiak a faxuvulan sina rabuna sina Piran pe Kolaasi taasaxa layaan na Pol fe waan pe Efasis a kaalum malaan se' nane feng a saxanu tuvaat xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo la xasano bina pe la provins e ri falet vaxa xe Kolaasi.

Na Pol a langai a ferawaian o saxano rabuna rao ri familung a namkaian sina rabuna pe Kolaasi e voxo nane xalei a lagasai aanabe' xena fatateak a namkaian siri. Nane kuus o na Kraiss ve a paamua ina maana mo xapiak. Na Kraiss sang mon a fexaxaas sena siak fa'uli netaara e a maana xasano salan ri pife fexaxaas sena xavang netaara, ri taa fa'usi patak netaara se Kraiss. A Piran fo vil fasavat a maana mo xapiak se Kraiss e sena faisok sina, a Piran rao i siak fa'uli a maana mo xapiak. Na Kraiss i taxa waan lana xunus itaara e taara savat rabuna fa'ui e voxo taara taa usi a mu vilaana fatak sina.

Na Pol a xalei a lagasai aanabe' e lisane xe sina saxa rovaat e nare, re lisane xe sina mu Kolaasi. Nare ve, na Tisikas e na Onisimas, a mataa aava na Pol a ferawai

pana lana lagasai aava nane lisane xe si Failimon.

1-2 Nenia na Pol: ne saxa yaamut si Kraiss Yesus sena vubuxanan sina Piran. Nenia, ne waan nabe' xuvul pa Timoti, na titaara e maame taxa xalei a lagasai aanabe' xe simi mu timaame pe Kolaasi aava mi rabuna xaradak e mi tigina fatateak lana namkaian simi se Kraiss.

Ne vubuk rao a Piran Tamataara, i taa tavai nami pana xakaavangan xatam e a luaian.

*Maame Fenung E Kuus
Faasiroxo Xe Sina Piran Pami*

³ Layaan maame fenung, maame kuus faasiroxo vulai pami xe sina Piran aava na Tama Yesus Kraiss, a Memai sitaara. ⁴ Maame kuus faasiroxo senaso maame fo langai pana namkaian simi se Kraiss Yesus e malaafaa mi vubuxan xasingit a mu rabuna aava ri namkai fatak sena Piran. ⁵ A namkaian e vubuxan xasingitan aanabe' re savat senaso mi taxa lamon fanei a maana mo aava ri taxa waan bang faxuvul xami pe la bina sina Piran e mi taxa tigina fatateak lana. Mi texaas sena maana mo aanabe' senaso lumua ri kuusan fasavat a Lagasai Roxo xe simi e mi langaie. ⁶ La mu bina la xavala xapiak a rabuna ri taxa langai a Lagasai Roxo aanabe' e ri taxa namkai. E a Lagasai Roxo aave i taxa fasavat a vilaana xaradak la toyan siri malaan sena fo vile la palou imi la yaan mi langaie e masam faroxo

sena maana tuunayan ina xakaavangan xatam sina Piran. ⁷ Na Epafras aava yaasok xuvul paga, a fapiti nami pana lagasai aanabe' e nane fuuna faisok vulai lapaa Yesus xena xavangaan nemaame la vepen simi. ⁸ E vaxa nane fo xuus nemaame pana malaafaa a Vovau Xaradak a fabas nami pana vubuxan xasingitan e voxo mi vubuxan xasingit a xasanofuna.

⁹ E voxo, ti la yaan aava maame langai semi, maame pife taxapus pana fenung xe sina Piran pami. Maame fine o i taa fabas soliuhan nami pana texaasan e masaman aava savat sena Vovau Xaradak talo mi taa texaas tuuna sena vubuxanan sina. ¹⁰ E maame fenung malaan talo a toyan simi i taa tavai a Memai pana isin lava e i taa fafaamamaas paaliuane: a toyan simi i taa fasavat a maana faisok roxo e a texaasan simi sena Piran i tafe molava. ¹¹ Maame nung a Piran o i taa fatateak nami pana gutan lava talo mi fexaxaas sena faisok faagut vulai pana vilaana fananap ¹² e mi taa kuus faasiroxo xe si Tamataara pana faamamaasan senaso nane xo fo tavai nami, xuvul pana mu rabuna fatak sina, pana maana mo xapiak xena xavang nami talo mi fexaxaas sena waan lana fatataganan sina aava fatataganan ina malang. ¹³ Aang, nane fo fakaxup netaara xasena tateaxan ina suk e lisan netaara xe lana

fatataganan si Natuna aava nane vubuxan xasingite. ¹⁴ E se Natuna aave, nane fo maraan fa'uli xapin netaara xena mulus netaara sena gutan ina vilaana saat. Aang, nane lamon tapin a vilaana saat sitaara.

Na Kraisi Ve A Paamua Ina Maana Vavesaian Xapiak

¹⁵ Na Kraisi ve a xaxaalua fatak ina Piran aava taara pife fexaxaas sena xalume. E nane ve a lak tuhan aava pelalava sena maana mo xapiak senaso a waan paamuin a maana mo xapiak. ¹⁶ Piau ta mo fe waan lunai e nane xo, lapaana Piran, a vesan a maana vavesaian xapiak: a maana mo laa'ui la xunavata e maana mo lapi la xavala; a maana mo taara xalume e maana mo taara pife fexaxaas sena xalume malaan sena mu piran, mu paamua, mu memai e mu matalava la tavegof. E nane vesan a maana mo xapiak e nari xapiak ve ri sina. ¹⁷ Nane a waan paamuin a maana mo xapiak e pana gutan sina a tao faxuvul a maana mo xapiak e voxo ri waan la nobina siri. ¹⁸ E nane va paat e mu rabuna aava ri namkai, ri vipin sina. E nane ve a tangpatan e a savat paamua ti la mamaat. E voxo lana maana mo xapiak nane tigin paamua pana isin molava paaliu. ¹⁹ A Piran a nanam o a gutan sina xa e maana vilaana roxo sina ri fabas soliuane. ²⁰ E a faisok xuvul pa Natuna aave xena lisan fa'uli a maana mo xapiak xe sina xa; a maana

mo la xavala e pe laa'ui la xunavata. E a fadaarum pana ria ina lak tomexaan naang xena lisan fa'uli a maana mo. A ria aave a talatiu ti xuluna bolo.

²¹ Paamua, mi xaiyaasan a Piran lana lamonan simi senaso a vilaana simi a saat e a saatan aanabe' a malaan sena vaafa aava tiyotan nami xasena Piran. ²² Taasaxa, naboxo a Piran fo fesingan nami sena maatan si Krai. E nami, mi fexaxaas sena tigi-ina la matana pana piau ta lalosaat. A tuuna, mi piau ta vusiit e piau ta mataa i taa gel tifi nami. ²³ I taa waan malaan tamo mi taa tigi-ina fatateak vulai lana namkaian simi malaan sena tang faat lava e muta lamon xolai pana maana mo mi taxa lamon faneie aava mi langai pana lana Lagasai Roxo. A Lagasai Roxo aanabe' aava mi fo langaie, a mu rabuna xapiak la xavala ri fo langaie e nenia na Pol, ne savat sisiak sena.

A Faisok Si Pol Xe Sina Mu Rabuna Sina Piran

²⁴ E naboxo ne taxa faisok faagut xena xavang nami aava mi faxuvul xuvul pa Krai. E voxo ne faama-maas pana maana lagafan aava ri savat la toyan siak sena. A maana lagafan siak aave ri taxa faxuvul xuvul pana maasaxan aava savat si Krai sena rabuna sina e ri taxa fexaxaasan a maasaxan sina. ²⁵ Nenia xo ne savat sisiak sina rabuna si Krai senaso Piran fo tavia-iau pana ngavuk ina kuusan famatavas a Lagasai Roxo

xe simi xena xavang nami. ²⁶ Lokavai mupiis fefexaxaas tanin a mu rabuna xapiak ri pife matavas pana texaasan fufunai aanabe' senaso a Piran a fune xaseri. Taasaxa naboxo a mu rabuna aava ri namkai se Yesus ri texaas faroxo sena. ²⁷ E a Piran a lamon o i taa faxalit a mu rabuna fatak aava ri pife Juda pana lavayan molava piis sina mo fufunai aanabe'. Lumua a lavayan aanabe' pife waan la matavas, taasaxa naboxo a savat se Krai. Nane taxa waan la xunus imi e sena waan aanabe' taara fexaxaas sena waan bang a maana mo aava Piran a kuus fanai pana.

²⁸ Nemaam pana masaman xapiak simaam, maam kuus vulai e maam baras a mu rabuna e fapiti nari talo ri tafe matalava lana namkaian siri se Krai e ri taa tigi-ina fatak la matana Piran pana piau ta saat. ²⁹ E voxo ne faisok faagut, tuuna, ne faisok lapaana gutan si Krai aava fasavat a faisok lava lana toyan siak.

2

¹ Ne vubuk rao mi taa texaas o ne taxa faisok faagut pami xuvul pari pe Leodisia e nari sait aava ri pife xalum lunaianau. ² Ne vil malaane xena fagut nari lana namkaian siri e faxuvul nari xena faxatang faroxoiaan nari. Layaan ri waan malaan ri taa tamana masam famatavas a mo fufunai sina Piran aava pife waan la matavas paamua. A mo fufunai aanabe' ve

na Krai. ³ E nane a toxan a fafanaian ina texaasan molava e masaman xapiak la xunus ina. ⁴ Ne xuus nami pana maana mo aanabe' talo piau ta mataa i taa yuuf nami e bit nami pana ferawaian marafut aava pife tuuna. ⁵ E naapalaan nenia fatak, ne pife waan xuvul pami, ne taxa waan xuvul pami lana lamonan siak e ne faamamaas layaan ne langai o mi taxa tigina faxuvul faroxo e a namkaian simi se Krai a tateak.

A Toyan Xuvul Pa Krai Aava Bas Pana Roxoyan

⁶ Lavaxa, mi fo siak na Krai Yesus xena Memai simi sena namkaian e naboxo sena namkaian naang, mi taa lo tao fatateaxe lana waanan simi. ⁷ Siak a masaman e texaasan sena talo mi taa lo tigina fatateak lana namkaian aava ri fapiti nami pana e mi taa kuus faasiroxo vulai.

⁸ Kaalum! Faxatang! Muta turoxoian a rabuna xena pis nami pana lamonan e namkaian aava re bitan. A maana rabuna aanabe' ri pife usi na Krai, piau, ri usi a maana vilaana ti la xavala e lamonan sina mataa mon.

⁹ A mu vilaana e lamonan xapiak sina Piran xa re fabas xapin a vipin sina saxa mataa mon, na Krai. ¹⁰ E nami xo, a Piran fo tavai nami pana maana mo xapiak aava waan se Krai aava paamua ina maana angelo e mu piran ti la tavegof. ¹¹ Layaan mi faxuvul xuvul pa Krai a maana vilaana

saat ti la xavala ri fo siak tapinan. A siak tapinan aanabe' a malaan sena vilaana ina vuputuk, taasaxa, a savat la xunus imi e pife la vipin. ¹² Mi fo xaafanan xuvul pana layaan mi fo fasufan e mi to fa'ulaa xuvul pana senaso mi namkai o a Piran aava fatatoi fa'uli na Yesus ti la maatan, nane toxan a gutan xapiak.

¹³ Layaan mi fo maat la xunus imi sena vilaana e lamonan saat simi, a Piran a fatatoi fa'uli nami xuvul pa Krai. E nane lamon tapin a mu vilaana saat sitaara. ¹⁴ Nane vis tapin a maana vuputkai lava e modak aava ri tisui netaara. A maana mo aava ri gel tifi netaara pana, nane niil fataxutan nari laa'ui xuluna bolo. ¹⁵ E layaan nane vil malaane nane siak tapin a gutan sina mu vovau saat e mu paamua siri. E nane famangil nari la matana mu rabuna layaan a fa'onam nari sena maatan si Yesus xuluna bolo.

¹⁶ E voxo, muta turoxoian ta mataa xena xalum fasiyi nami sena maana mo mi ngane, nume o sena yaan lava ina maana buk lotu. ¹⁷ A maana mo aanabe' ri xaxaalua mon ina maana mo i taa savat la matavas. Taasaxa mi taa tingin a maana mo tuuna layaan mi namkai se Krai. ¹⁸ Nase' ta mataa a lamon falavai a vilaana ina fasiyi nane xa e a lotu xe sina mu angelo, muta turoxoian a mataa aave xena siak tapin a sepirigus roxo aava Piran a toxane xami. A mataa aave

fuuna ferawai faaxaves pana maana mifan sina. E a mu lamonan sina ri pife usi a lamonan sina Piran, piau. Ri tifie pana lamonan saat talo nane i taa lamon o nane ve a matalava sena maana mo ina lotu. ¹⁹ A mataa aave pife faxuvul xuvul pa Kraiss aava paamuian a mu rabuna aava ri namkai. Na Kraiss a paat e nari aava ri namkai sena, ri vipin sina e ri siak a gutan siri sena e ri faisok faxuvul lapaana gutan sina. E a Piran xa lana vubuxanan sina a faboak nari.

²⁰ Nami, mi fo maat xuvul pa Kraiss e mi pife usi fulan a mu vovau saat ti la xavala. Tamo a malaanabe' xenaso mi bilai fulaa malaan se' mi xavil ina maana mo ti la xavala? Xenaso mi tur-oxoian a xasanofuna xena fasei faagutan nami malaan: ²¹ "Muta tawe!", "Muta ngane!", "Muta yaase!" ²² A maana fefasaian faagut aave ri taxa ferawai pana maana mo ri taa taxapus e mi pife fexaxaas fulaa xena vile. Nari, ri mu vuputkai e fepitaian sina mataa mon. ²³ E layaan mi langai a maana vuputkai aanabe' mi lamon o ri vuputkai pana texaasan: ri kuus pana maana vilaana ina lotu, taasaxa ri savat sena lamonan sina mataa mon; ri tavai a mataa pana isin lava, taasaxa ri bitan mon e ri ferawai o mi taa fasavat a maasaxan la vipin simi. Taasaxa, a maana vuputkai aanabe' ri piau ta gutan xena ti votan a vubuxanan saat

sina vipin.

3

A Mu Vilaana Ina Toyan Xaradak

¹ A Piran fo fatatoi fa'uli nami xuvul pa Kraiss sena namkaian simi. E voxo mi taa lamon fati vulan a maana mo aava ri taxa waan la xunavata senaso na Kraiss taxa nai pave la vepen pelalava la pamuaan sina Piran. ² Mi taa lamon fati vulan a maana mo aava ri taxa waan laa'ui la xunavata e muta lamon pana maana mo ti la xavala. ³ Senaso nami, mi fo maat e a toyan fa'ui simi taxa waan fufunai xuvul pa Kraiss lapaana Piran. ⁴ E layaan na Kraiss aava tavai nami pana toyan fa'ui, i taa savat la matavas, nami vaxa mi taa waan xuvul pana lana miridingan molava sina.

A Toyan Ti Kavai E Toyan Fa'ui

⁵ E voxo, naboxo mi taa vil famaata a so ta vubuxanan e vilaana ti la xavala aava taxa waan la vipin simi: tamai feruuk, lalosaat la xunus, vubuxanan tateak aava pis faagutan a lamonan simi, vubuxan temasaatan a maana mo mosaat e a naixaam aava malaan sena lotuiaana piran bit. ⁶ Sena maana vilaana saat aanabe' a fakasanaman molava sina Piran taa waan xuluna mu rabuna aava ri langai pesalai. ⁷ Paamua nami xa, mi fuuna vil malaane layaan a vubuxanan malaan ri paamuian a waanan simi, ⁸ taasaxa naboxo, mi namkai se Kraiss. E voxo mi taa

siak tapin a maana vilaana malaan: maraleian, fetok vulai, fasoxopes, kuusan pengan ta mataa e a ferawaian saat paaliu. ⁹ Muta bit a mataa senaso mi fo siak tapin a mu vilaana ti la xavala aava mi tamu usie ¹⁰ e mi falak a mu vilaana e vubuxanan fa'ui e voxo mi fo savat mataa fa'ui naboxo. A vilaana aanabe' fuuna lo fasavat a masaman fa'ui talo mi taa texaas o a Piran aava vesan nami, i taxa lo faisok la toyan simi xena timin a vavena la xunus imi. ¹¹ Layaan mi toxan a vavena Piran la toyan simi, nami xapiak mi fexaxaas la matana Piran: a mu Juda e nari aava ri pife Juda ri fexaxaas; a mu mataa piran e mu valagof; a mu yaasok e nari aava ri pife yaasok. E pife mo molava tamo ri usi a vilaana ina lotu sina mu Juda o piau. Lana toyan fa'ui aanabe' a maana mo aava taara vubuxane ri waan lana namkaian se Kraisi e na Kraisi i taxa waan lana toyan siri aava ri namkai sena.

¹² E senaso a Piran, lana vubuxanan sina, fo siak fati nami xana, mi piau ta lalosaat la matana. Mi taa falak a maana vilaana roxo malaan: mamaaluxan, fangaasixan, fananapan e vilaana mam e mi taa fasivi nami xa ¹³ e muta marala fataapus. E tamo xasafuna fo vil a mo mosaat xe simi, lamon tapine. Mi taa lamon tapine malaan sena Memai fo lamon tapin a vilaana saat simi. ¹⁴ Usi a maana vilaana roxo aave e xafut nari xapiak

pana vubuxan xasingitan. A vubuxan xasingitan aave a malaan sena yeis aava pis faxuvul a mu vilaana roxo talo ri taa faisok malaan sena saxa vilaana fataak.

¹⁵ Turoxoian a luaian aava na Kraisi a tavai nami pana, xena paamuian a xunus e lamonan simi. Senaso nami ve, mi xavil ina vipin si Kraisi e voxo mi tafe bas pana luaian. E mi taa kuus faasiroxo pana faamamaasan. ¹⁶ Turoxoian a ferawaian si Kraisi xena waan fatateak la lamonan simi layaan mi taxa fepitaa e baras a xasanofuna pana texaasan. E layaan mi taxa yangan a ferawaian sina Piran, a maana yanganan aava Vovau sina Piran a tavai nami pana e a maana yanganan se Yesus, mi taa yangan pana faamamaasan la xunus imi. ¹⁷ E a so ta mo mi vile, tamo mi ferawai o faisok, mi taa vile lapaana isi Memai Yesus e mi taa kuus faasiroxo pana xe sina Piran.

A Mu Vuputkai Xena Xavang A Mu Matafetama Kristian

Ef 5:22-6:9

¹⁸ Nami, lutefin tamai, suaian faagutan a mu lavami senaso a vilaana aanabe' a vilaana roxo sina lutefin aava ri namkai sena Memai. ¹⁹ E nami, mu lavari, vubuxan xasingit a mu naasami e muta fayaasok nari.

²⁰ Nami mu rafulak, langai faagutan a fepitaian si ninami e tamami senaso a vilaana aanabe' a fafaamaas a Memai.

²¹ E nami mu tamana rafalak, muta fakasal a mu rafalak simi ulaa ri tamaa kanamsaat.

²² Nami mu yaasok, langai a maana mo xapiak aava mataa tafumi ri xuus nami pana. Langai vulai e vil a faisok simi pana faama-maasan senaso mi taxa vile xe sina Memai. Muta vile mon layaan a mataa tafumi taxa kaalum, vile la maana yaan xapiak. ²³ A so ta mo mi vile, faisok faagut pana senaso mi taxa faisok lapaana Memai e pife xe sina saxa mataa mon. ²⁴ Mi tex-aas o a maana mo roxo aava mi taa siaxe lumui, a Memai xa i taa pisingan nami pana malaan sena mamareiai ina vilaana roxo simi. Muta lamamaaluf o mi taxa sisiak si Memai Krais. ²⁵ E nase' ta mataa a bilai fasaat, i taa siak a mamareiai ina saatan sina. Senaso Piran i taa tiis fexaxaasan a maana rabuna xapiak pana ngangai saxa mon.

4

¹ Nami, mu mataa tafuna yaasok, tavai a mu yaasok simi pana maana mo fexax-aas seri senaso mi texaas o nami vaxa mi toxan a mataa tafuna laa'ui la xunavata.

Fepitaian Fulaa

² Faisok faagut xena fenung vulai, faxatang pana so ta mo mi taxa fenung pana, kuus faasiroxo pana maana mo mi toxane, ³ e fenung xe sina Piran pamaam. Fine o i taa faigotan a rabuna aava ri taa langai a lagasai simaam senaso maam buk kuusan a

maana tuunayan se Krais. A maana tuunayan aave ri fufuna vipisan siak. ⁴ Fenung o ne taa kuusan famatavas a Lagasai Roxo malaan sena vubuxanan siak. ⁵ Lamon faagut pana malaafaa mi taa bilai xe sina mu rabuna aava ri pife namkai. E layaan ri vubuxan a xakaavangan, xavang nari e muta sinufan nari. ⁶ Layaan mi ferawai, muta ferawai fasaat, piau. A ferawaian simi i taa bas pana roxoyan senaso a roxoyan aave a malaan sena magiit layaan mi taxa faigotan a fanganan. Tamo mi ferawai malaan, mi fexaxaas sena sui faroxoi a mu rabuna.

A Fasisian Fataxapiak

⁷ Na Tisikas, ka tiak, i taa xuus nami paga. Nane fuuna faisok faagut xuvul paga lapaana Memai. ⁸ Ne taxa fenge xe simi xena xuus fatexaas nami pana so ta mo fo savat iau talo mi taa pife kanamsaat taasaxa mi taa faamamaas. ⁹ Nane taxa falet xuvul pa Onisimas aava tigina fatateak vulai lana namkaian. Nane ve saxa ti la palou imi. E nare, re taa xuus nami pana maana mo xapiak sega.

¹⁰ Na Eristukus aava vipis xuvul paga, nane lisan a fasisian xe simi e na Maak sait aava ti Baanabas. (Mi texaas sena so ta mo mi taa vile layaan i taa savat; mi taa kas a lifu simi xe sina.) ¹¹ E na Yesus aava ri xalie pa Justus, nane sait a lisan a fasisian. Ti la palou ina mu rabuna aava ri faisok lapaana Piran xuvul

paga, narutul sang mon rutul Juda e rutul fo fagutau. ¹² Na Epafras aava sisiak si Kraisi Yesu ti la palou imi, nane sait a lisan a fasisian. Nane fenung faagut pami e vubuk rao mi taa tigma fatateak lana namkaian simi talo mi taa usi vulan a vubuxanan sina Piran pana texaasan e masaman. ¹³ Ne xuus nami o i taxa faisok faagut pami e pari aava ri waan pe Leodisia e pe Hairopolis. ¹⁴ Ka fesing Luuk aava mataa ina irin, xuvul pa Demas, re lisan a fasisian. ¹⁵ Fasmusi a mu tiak pe Leodisia e na Nimfa e a mu rabuna aava ri namkai e ri faxuvul la lifu sina.

¹⁶ Layaan mi fo langai a lagasai aanabe' lisane xe sina mu rabuna aava ri namkai pe Leodisia talo ri taa langaie sait. E vaxa mi taa langai a lagasai aava ne lisane xe siri.

¹⁷ Xuus na Arkipus malaan, "Fataxapin a faisok aava Memai a tavai nano pana."

¹⁸ Nenia na Pol, ne taxa xalei a fasisian aanabe' pana maak. Lamon fa'uli a vipisan siak. Ne fenung xe sina Piran o i taa tavai nami pana xakaavangan xatam sina.

1 Tesalonaika A Lagasai Mata Si Pol Xe Sina Mu Tesalonaika A Ferawaian Paamua

Na Tesalonaika ve a saxa tang nobina lana provins Mesidonia. Layaan na Pol a ta'ulan na Filipai, nane falet xe Tesalonaika e fe fatamasiak a faxuvulan ina rabuna aava ri namkai pave la bina naang. (Faisok 17:1-19) Taasaxa layaan a mu Juda ri xalum a malila ri taxa faxesa'usi a fepitaian si Pol e ri namkai se Yesus Kraiss, ri xinaasan na Pol e ri gei tapine sena bina aave. Lumui layaan na Pol taxa waan pave la bina Korin, a fesing sina, na Timoti, maa xuuse pana maana mo aava savat sena mu Kristian pe Tesalonaika.

Layaan na Pol a langai a ferawaian si Timoti, nane xuvul pa Sailas e na Timoti, rutul xalei a lagasai aanabe' xena fatateak a namkaian siri pe Tesalonaika. A mu rabuna pana masaman ri lamon o a lagasai aanabe' ve, a lagasai mata ina mu lagasai xapiak si Pol aava ri taxa waan lana Turoxoian Fa'ui Sina Piran. Lana lagasai aanabe' na Pol a faamamaas sena namkaian e vilaana roxo sina mu tinoxol aava ri taxa taagul pe Tesalonaika.

A kaalum malaan sena mu rabuna aava ri namkai pave

ri pife matavas o na Kraiss i taa ulaa malaafaa. E ri vubuk texaas vaxa o a mu rabuna aava ri fo maat paamuina ulaian si Kraiss, nari, ri taa siak a toyan xe vulai vaxa? E na Kraiss i taa filiimaan laso ta yaan tuuna? Na Pol a sui a mu fiaian siri e a xuus nari o ri taa usi a mu vilaana roxo e ri taa faxatang e bang a ulaian sina Memai.

A Fasisian

¹ Nenia na Pol, xuvul pa Sailas e na Timoti, maatul lisan a lagasai aanabe' xe simi mu Tesalonaika aava mi rabuna sina Piran Tamataara e na Memai Yesus Kraiss.

Ne vubuk o a xakaavangan xatam e a luaian re taa waan xulumi.

Na Pol A Kuus Faasiroxo Sena Toyan E Namkaian Sina Mu Tesalonaika

² Vulai maam kuus faasiroxo xe sina Piran pami xapiak e maam xali nami lana maana fenungan simaam. ³ Layaan maam fenung xe sina Piran Tamataara, maam fuuna lamon fa'uli a maana mo roxo aava mi vile sena namkaian simi e malaafaa mi faisok faagut lapaana vubuxan xasingitan simi e mi tigena fatateak lana namkaian senaso mi taxa waan fatateak bang a ulaian sina Memai Yesus Kraiss sitaara.

⁴ Mu fetinan, maam texaas o a Piran a vubuxan xasingit nami e fo lamon faati o mi taa waan xuvul pana.

⁵ Senaso mi texaas o maam lisanmaan a Lagasai Roxo

xe simi, pife pana ferawaiian mon, taasaxā pana gutan e pana Vovau Xaradak e pana texaasan tuuna aava laak la xunus imi. E mi texaas sena maana vilaana aava maam vesane la palou imi xena fangasixaan nami. ⁶ Mi faxa'usi a vilaana simaam e sina Memai; tuuna, mi yaas a maasaxan molava sena namkaian simi taasaxa mi siak a lagasai aave pana faamamaasan aava Vovau Xaradak a tavai nami pana. ⁷ E voxo a mu rabuna aava ri namkai ti Mesidonia e ti Akeai, nari, ri kaalum xe simi pana malaafaa ri taa taagul lana namkaian siri. ⁸ Aang, a mu Mesidonia e mu Akeai ri texaas sena namkaian simi taasaxa pife nari sang mon. A maana rabuna la mu bina xapiak, ri texaas sena. E voxo pi ta mo fulaa aava maam taa kuusane, ⁹ senaso nari xa ri kuusan a maana mo aava savat layaan maam falet xe simi; malaafaa mi kas a lifu simi xe simaam e mi puk tapin nami xa xasena mu piran bit xena savat sisiak sina Piran Tuuna aava To Vulai ¹⁰ e malaafaa mi taxa waan bang a Natuna aava i taa filimaan ti la xunavata, na natuna, na Yesus aava nane fatatoi fa'ulie ti la mamaat. E na Yesus xo a fakaxup netaara xasena maraleian molava sina Piran aava i taa filimaan.

2

A Bilaiian Si Pol Pe Tesalonaika

¹ Mu fetinan, mi texaas o a waanan simaam xuvul

pami pife mo palau. ² Mi texaas o paamuina savatan simaam xe simi a mu Filipai ri fo vil pangan nemaam e ri ferawai fasaat semaam. Taasaxa Piran sitaara xavang nemaam xena xuus tuunei nami pana Lagasai Roxo sina, naapalaan a toxan a rabuna xaves ri tisui faagutan nemaam. ³ A fufuna lagasai aava maam taxa lisane xe simi, pife bitan o lamonan saat e maam bai suaxan nami. ⁴ Taasaxa maam fuuna ferawai malaan sena rabuna aava Piran xa turoxoian nari e voxo a lisan tuunei a Lagasai Roxo xe siri. Maam buk fananam a Piran aava fuuna tiis a xunus itaara e maam bai fananam a rabuna, piau. ⁵ Mi texaas o maam pife faavupuul nami e maam pife vof a vilaana ina naixaam e a Piran xa a kuus xakaavang pana. ⁶ E maam pife seng ta faatulaian simi o sina xasanofuna.

A tuuna, nemaam ve maam mu yaamut si Kraiss e voxo maam fexaxaas sena siak a maana mo pana waanan simaam semi. ⁷ Taasaxa maam pife vil malaane. Maam waan xuvul pami pana vilaana mam, malaan sena ninana lak aava xaxavei faroxoi a mu rafulak sina. ⁸ Maam vubuxan xasingit nami e voxo maam faamamaas xena tavai nami pana Lagasai Roxo sina Piran e xena taagul la palou imi, senaso maam tao fatateak nami la xunus imaam. ⁹ Mu fetinan, a tuuna, mi lamon fa'uli a mu faisok simaam e so ta lagafan a savat simaam. Maam fuuna faisok

faagut paaliu la vung e la paanaas talo maam taa pife kawaasan a naian simi layaan maam taxa kuusan fasavat a Lagasai Roxo sina Piran la palou imi.

¹⁰ Nami, mi texaas e a Piran sait a texaas o maana vilaana simaam xe simi ri piau ta lalosaat; ri fatak e piau ta mataa i taa gel tifi nemaam pana. ¹¹ Mi texaas o maam bilai faroxo xe simi saxa saxa malaan sena tamana lak a bilai faroxo xe sina lak sina. ¹² Maam fagut nami e famalulum nami e maam faxaar vulan nami talo mi taa bilai faroxo xena fafaamamaasaana Piran aava xel nami e voxo mi taa waan xuvul pana lana fatataganan e miridingan sina.

¹³ E maam kuus faasiroxo vulai xe sina Piran senaso layaan mi siak a Lagasai Roxo sina aava maam kuusane xe simi, mi turoxo pana senaso a ferawaian tuuna sina Piran e pife sina mataa mon. E a ferawaian aave taxa faisok la xunus imi aava mi namkai. ¹⁴ Mu fetinan, a maana lagafan aava ri savat simi, ri fexaxaas malaan sena maana mo aava fo savat sina mu rabuna sina Piran pe Judia. A mu rabuna ti la bina simi ri vil pengan nami aava mi namkai, malaan sena mu Juda ri vil pengan a rabuna siri aava ri namkai. ¹⁵ E mu Juda aave vaxa ri punuk na Memai Yesus e mu rabuna ina kuus fatuxai e ri xup tapin nemaam vaxa. A Piran a pife faamamaas paaliu pari e ri xaiyaas sina mu rabuna xapiak! ¹⁶ Ri kuus

bukan nemaam vaxa pana kuusanaana Lagasai Roxo xe sina mu rabuna aava ri pife Juda, a lagasai aava xena fakaxup nari. A maana vilaana saat siri xo i taxa lo pelalava saa e naboxo a maraleian sina Piran fo savat tuuna siri.

Na Pol A Vubuk Faagut O I Taa Fe Xalum Fulan Nari

¹⁷ Pana nu yaan mon taara pife fexaluman netaara taasaxa maam lamon fa'uli vulan nami. Maam muluk temasaatan nami e maam faisok faagut xena xalum fulan nami. ¹⁸ Maam buk ulaa xena xalum nami e nenia na Pol, ne fo tafang faaxaves xena ulaa, taasaxa na Setan a tivotan nemaam. ¹⁹ A so ta mo mi lamon o i taa fafaamamaas nemaam? E a so ta mo a lamon fanaian simaam e maam taa ferawai falalava pana? Nami mon! Nami ve mi taa ligilot roxo paaliu simaam layaan maam tigina la nona Memai Yesus sitaara lana filimaanana sina. ²⁰ Aang, nami ve mi faamamaasan e isin lava simaam.

3

¹ E voxo layaan maam pife fexaxaas sena waan bang fullaa xena texaas sena waanan simi, maam lamon o a mo roxo tamo nenia sang ne taa waan pasaxa pe Etens. ² Ne feng et na Timoti, na timaam aava fuuna faisok xuvul paamaam lapaana Piran xena kuusan fasavataana Lagasai Roxo se Krai. Ne fenge xena fagut nami lana namkaian simi, ³ talo pi ta saxa la palou

imi i taa tapuk fa'ulaa xe lana mu vilaana ti la xavala sena maana maasaxan aava ri taxa savat simi. Mi texaas o a maana mo aanabe' a Piran fo lamon faati o ri taa savat. ⁴ Layaan maam taxa waan lunai xuvul pami, maam taxa lo xuus nami o ri taa vil pangan netaara. E mi texaas o naboxo a savat tuuna malaan. ⁵ Sena fengaan na Timoti xe simi, ne buk texaas tuuna sena namkaian simi. Ne lamon o ulaa na Setan tamaa valam a namkaian simi e a faisok simaam i tamaa mo palau.

A Kuusan Roxo Si Timoti A Fagut Na Pol

⁶ Naboxo na Timoti fo ulaamaan pana lagasai roxo sena namkaian e vubuxan xasingitan simi. Nane fo xuus nemaam o mi fuuna lamon vulan nemaam pana faamamaasan e mi buk xalum nemaam malaan semaam vaxa maam buk xalum nami. ⁷ E voxo lana lagafan e maasaxan simaam, nami mu timaam, mi fo fagut nemaam. Tuuna, a namkaian simi a fagut nemaam. ⁸ E naboxo maam fexaxaas sena lamon faroxo fulaa senaso mi taxa tigena fatateak lana namkaian simi. ⁹ E maam kuus faasiroxo xe sina Piran pami sena faamamaasan aava mi tavai nemaam pana la matana. ¹⁰ La maana paanaas e vung maam fenung faagut xe sina o maam taa xalum fulan nami xena xavang nami talo mi taa tigena fatateak lana namkaian simi.

¹¹ Ne vubuk o a Piran Tamataara e na Memai Yesus

sitaara, re taa faigotan a salan xamaam xena xalum nami. ¹² A roxo tamo a Memai i taa vil falavai faagutan et a vubuxan xasingitan simi xe sina mu rabuna xapiak malaan semaam vubuxan xasingit nami. ¹³ Lana salan aanabe' ne vubuk o i taa fatateak a xunus imi e mi taa waan xaradak pana piau ta lalosaat la matana Piran aava na Tamataara, layaan na Memai Yesus sitaara i taa filimaan xuvul pana mu rabuna fatak sina.

4

Taara Taa Bilai Malaafaa Xena Fafaamamaas A Piran

¹ E naboxo mu fetinan, maam fo fapiti nami pana mi taa taagul malaafaa talo a Piran i taa faamamaas pami. E tuuna, mi taxa taagul fatak malaan. E naboxo maam nung nami e maam faxaar nami lapaana isi Yesus talo mi taa fagut a namkaian e faisok simi. ² Mi texaas sena maana fepitaian aava maam fo tavai nami pana lapaana gutan si Memai Yesus.

³ A Piran a vubuk o mi taa waan faxaradak paaliu e mi muta femilungai pana vilaana ina tamaian.

⁴ Nami xapiak, mi taa tapal pana faxatang faagutan a vubuxanan ina tami xa talo i taa xaradak e matavas.

⁵ Lana vilaana aanabe' mi taa pife usi a mu vubuxanan saat malaan sena mu rabuna aava ri pife texaas sena Piran. ⁶ E vaxa, pi ta mataa i taa bit na tina o kawaasan a

naian sina. Maam fo kuus xo e naboxo maam taxa pebukan nami o a Piran i taa fakasanam a rabuna aava ri bilai malaan. ⁷ Senaso a Piran fo xel netaara xena taagul pana vilaana xaradak e pife pana vilaana ina femilungai. ⁸ E voxo, nase¹ ta mataa a langai pesalai sena fepitaian aanabe¹, a pife tisui a mataa, piau, nane tisui a Piran aava tavai nami pana Vovau Xaradak sina.

⁹ A Piran xa fo fapiti xo nami pana vilaana ina vubuxan xasingitaana mu fetinan e voxo ne taa pife ferawai fulaa pana. ¹⁰ E a tuuna, mi bilai faroxo malaan xe sina mu fetinan la mu bina xapiak pe Mesidonia. Taasaxa ne faxaar nami talo a vubuxan xasingitan simi xe sina mu rabuna aava ri namkai i tafe molava.

¹¹ Mi taa faisok faagut xena waan pana luaian, mi taa lamon pana faisok simi mon e faisok faagut xena fasa- vat a faat talo mi fexaxaas sena maraan a maana mo mi vubuxane. A maana mo aanabe¹ ne fo xuus nami pana paamua. ¹² Layaan mi faisok faagut malaan, a mu rabuna aava ri pife namkai, ri taa suai semi e mi taa pife bang a xakaavangan sina xasa mataa.

A Filimaanana Sina Memai

¹³ Maam vubuk o nami mu fetinan, mi taa texaas tuuna sena so ta mo i taa savat seri aava ri fo maat; ne bai mi taa muluk nari malaan sena rabuna aava ri pife lamon fati a maana mo aava Piran fo kuus fanai pana. ¹⁴ Taara

namkai o na Yesus fo maat e to fa'ulaa e vaxa taara namkai o lana yaan layaan na Yesus i taa ulaamaan fulaa, a Piran i taa lisanmaan a mu rabuna aava ri namkai e ri fo maat xo, xuvul pa Yesus. ¹⁵ Maam xuus nami pana fepitaian fatak sina Memai. Lana yaan layaan a Memai i taa ulaamaan, netaara aava taara taxa to lunai, taara taa pife falet paamuin nari aava ri fo maat. ¹⁶ Senaso i taa malaanabe¹: a tafiu sina Piran i taa rawei e a ling ina memai angelo i taa xukulai faagut pana ferawaian tateak e a Memai xa i taa sivimaan ti la xunavata e mu rabuna aava ri namkai e ri fo maat, ri taa to fa'ulaa ti la mamaat paamua. ¹⁷ E mui lamina, netaara aava taara taxa to lunai, taara taa fe faxuvul xuvul pari xuluna vata xena fasusui a Memai laa'ui la tavegof. E taara taa waan vulai xuvul pa Memai. ¹⁸ E voxo, mi taa fagut nami xa pana ferawaian aanabe¹.

5

Faigot Pana Filimaanana Sina Memai

¹ Ne taa pife xuus nami mu fetinan, pana mu yaan e mariaas layaan a maana mo aanabe¹ ri taa savat. ² Senaso mi texaas o a Memai i taa savat fa'ipul malaan sena mataa ina fenau aava savat la vung. ³ Layaan a rabuna ri taxa kuus, "A maana mo xapiak a roxo," lana yaan aave maana mo mosaat ri taa savat fa'ipul xuluri. I taa savat malaan sena maasaxan

sina tefin aava tiva e ri pife fexaxaas sena sinufane.

⁴ Taasaxa nami mu fetinan, a yaan aave i taa pife savat fa'ipul nami malaan sena mataa ina fenau senaso mi pife waan la suk. ⁵ Nami ve mi mu rafulak ti la malang e paanaas. Taara pife mu rabuna ti la vung o suk. ⁶ E voxo taara taa pife matef malaan sena xasanofuna, piau, taara taa kaalum votai e faxatang faroxo. ⁷ Senaso nari aava ri matef, ri matef la vung e nari aava ri num temasaat, ri num temasaat la vung. ⁸ Taasaxa taara mu rabuna ti la matavas e taara taa faxatang faroxoi netaara xa. Taara taa tigina fatateak lana namkaian e vubuxan xasingitan e taara taa lamon fati vulan a fakaxupaan netaara. ⁹ Senaso a Piran pife siak fati netaara xena waan lapaana maraleian sina, piau, nane siak fati netaara xena waan vulai xuvul pana sena namkaian sitaara se Memai Yesus Krai. ¹⁰ Nane maat pataara e naboxo tamo taara taxa to lunai o taara fo maat xo taara fexaxaas sena taagul xuvul pana. ¹¹ E voxo fagut nami e fexavongan nami xa talo mi taa waan fatateak lana namkaian simi. A tuuna, mi taxa vil malaane naboxo.

A Mu Fepitaian Faxaxapiak

¹² Maam fin nami mu fetinan, o mi taa suai faagut seri aava ri taxa faisok faagut la palou imi xena fapiti nami e xena paamuian nami lana vilaana sina Memai.

¹³ Suaian faagutan nari e tavai nari pana isin lava sena faisok siri. Mi taa feluaian nami xa. ¹⁴ E maam faxaar nami mu fetinan, talo mi taa pebukan nari aava ri waan palau, fagut nari aava ri mataut, xavang nari aava ri piau ta gutan e waan fananap xuvul pana mu rabuna xapiak. ¹⁵ Muta sui a vilaana saat pana saat, taasaxa fangasik vulan nami e vaxa mu rabuna xapiak.

¹⁶ Vulai mi faamamaas ¹⁷ e mi fuuna lo fenung vulai ¹⁸ e a so ta mo a savat la toyan simi, kuus faasiroxo xe sina Piran pana. Senaso, a so ta mo a savat la toyan simi a mo aava Piran xa fo lamon faati o i taa savat xe simi aava mi namkai se Krai Yesus.

¹⁹ Muta tivotan a faisok sina Vovau Xaradak. ²⁰ Muta kuus o a ferawaian sina Piran la ngusuna mataa, a mo palau. ²¹ Tiis a maana mo xapiak talo mi taa texaas o ri filimaan sina Piran o piau. E tao fatateak a maana mo aava roxo. ²² Tigina patak sena maana buk saatan xapiak.

²³ Ne vubuk o a Piran aava fadaarum nami, i taa vil faxaradak xapin nami. E i taa tivotan a maana mo mosaat semi la vovau, xunus e tami xapiak, talo mi taa piau ta saatan. E voxo layaan na Memai Yesus Krai sitaara i taa savat, mi taa tigina fatak pana piau ta vupuno. ²⁴ Nane aava xel nami, a waan fatateak vulai e nane xa i taa tamana vile.

²⁵ Mu fetinan, fenung pa-maam. ²⁶ Fasusui a mu feti-

nan pana fengus xaradak.

²⁷ La matana Piran, ne xuus
nami, kat a lagasai aanabe'
xe sina mu fetinan xapiak.

²⁸ A xakaavangan xatam
sina Memai Yesus Krai
sitaara i taa waan xulumi.

2 Tesalonaika A Fataraguiaana Lagasai Si Pol Xe Sina Mu Tesalonaika A Ferawaian Paamua

A kaalum malaan o a mu rabuna aava ri namkai ti lana faxuvulan siri pe Tesalonaika, ri taxa lamon faaxaxaves pana so ta mo tuuna i taa savat layaan na Kraisi i taa ulaamaan. Saxanofuna ri kuus o a yaan sina Memai fo savat xo. A malaan e voxo na Pol xuvul pa Sailas e na Timoti ri xalei a lagasai aanabe' xena faxaradak a lamonan siri.

Na Pol a xuus nari o a yaan aave pife savat lunai. Paamuina yaan aave rabuna ri taa langai pesalai fasaat paaliu e maana mu vilaana mosaat ri taa savat faagut maan. E saxa mataa aava pi u'usi a mu vuputkai i taa savat e nane i taa xaiyaasan tuunei na Kraisi.

Na Pol a fasei a mu rabuna aava ri namkai pave o ri taa waan fatateak lana namkaian se Yesus e ri taa yaas a maana matafanan aava ri taa savat xe siri. Nane vubuk o ri taa faisok faagut xena faxatang nari xa malaan sena e mu fesing sina, ri fuuna vile. E ri muta maare sena lo xavangaana xasanofuna.

¹ Nenia na Pol, ne waan nabe' xuvul pa Sailas e na

Timoti e maatul lisan a lagasai aanabe' xe simi mu Tesalonaika aava mi rabuna sina Piran Tamataara e na Memai Yesus Kraisi. ² Ne vubuk o a Piran Tamataara e na Memai Yesus Kraisi re taa tavai nami pana xakaavangan xatam e a luaian.

A Tiisan Aava I Taa Savat Layaan Na Kraisi A Filimaan Fulaa

³ Mu fetinan, maam kuus faasiroxo vulai xe sina Piran pami. A mo roxo maam taa vil malaane senaso a namkaian simi taxa lo tateak falet e vubuxan xasingitan simi vaxa, taxa lo molava falet sait. ⁴ E voxo la palou ina rabuna sina Piran maam funa ferawai falalava semi senaso mi waan fatateak vulai e mi taxa lo namkai faagut la palou ina maana maasaxan e vil penganaan nami.

⁵ A namkaian tateak simi a faxaalit o a tiisan sina Piran a fatak e voxo a Piran xa a tur-oxo o nami, mi mu rabuna roxo e mi fexaxaas sena waan la fatataganan sina. E senaso mi waan la fatataganan aanabe' mi taxa yaas a maasaxan naboxo. ⁶ A Piran a fuuna tiis tuuna; nane taa sui fexaxaasan a lagafan aava ri famasak nami pana ⁷ e i taa fangasik nami xuvul pamaam sena maasaxan sitaara. I taa savat malaan layaan na Memai Yesus i taa savat la matavas ti la xunavata lana fata molava piis xuvul pana mu angelo ina gutan sina. ⁸ I taa fakasanam nari aava ri pife namkai sena Piran e ri langai pesalai sena Lagasai Roxo se Memai Yesus

sitaara. ⁹ E i taa fakasanam nari malaan: i taa kawaasan vulan nari e i taa tivotan nari sena waanan la matana Memai e a gutan molava piis sina. ¹⁰ E i taa savat malaan lana yaan ina filimaanana sina, layaan a mu rabuna sina ri taa kuus fati faagutan a isina e nari xapiak aava ri namkai, ri taa kaalum fatateak e ri taa pangaa sena miridingan molava sina. E nami vaxa, mi taa waan pave senaso mi namkai sena lagasai aava maam kuusane xe simi.

¹¹ Maam lalamon pana maana mo aave e voxo maam taxa lo fenung pami. Maam fin a Piran o i taa xavang nami xena tigina fatateak lana toyan aava nane xel nami xe lana. E pana gutan sina i taa fasavat a maana vubuxanan e faisok roxo aava savat sena namkaian simi. ¹² Maam fenung malaan talo maana rabuna xaves ri taa kuus fati a isi Memai Yesus sitaara semi e ri taa suai semi senaso mi mu rabuna sina. A xakaavangan xatam sina Piran e na Memai Yesus Kraisa a fasavat a maana mo aanabe' xami.

2

A Maana Fakalimaanana Aava Ri Taa Savat Paamuina Ulaian Si Kraisa

¹ Sena ulaian sina Memai Yesus Kraisa sitaara e malaafaa i taa faxuvul netaara xena waan xuvul pana, ne xuus nami mu fetinan, ² muta fatavanat a lamonan simi e muta ipulan ta saxa lagasai o ferawaian

aava kuus o a yaan si Memai fo savat xo. Muta mamaxus sena naapalaan mi langaie lana saxa kuus fatuxaian o lana saxa kuusan fasavatan o naak mi taa langai o maam xalei a lagasai xe simi pana. ³ Muta turoxoian ta mataa xena bit nami malaan. A yaan aave i taa pife savat fefexaxaas a yaan ina tisuijan lava i taa savat e na Mataa Saat i taa savat la matavas. Nane xo i taa waan la bina ina Fata Aava Raam Vulai. ⁴ E i taa tisui a maana mo xapiak aava rabuna ri nanguse e i taa kuus o nane ve a pemamolava seri. E vaxa, nane taa laak la lifu lotu sina Piran e i taa nai la vepen lava pave e i taa kuus o nane xa a Piran.

⁵ Lamon fa'uli a yaan ne waan xuvul pami, ne xuus nami pana maana mo aanabe'. ⁶ E naboxo mi texaas sena so ta mo taxa ti votane sena savat la matavas fefexaxaas a yaan fatak ina i taa savat. ⁷ Na Setan aava fuuna laxao a mu vuputkai, i taxa faisok naboxo taasaxa i taxa fufunai. E maana mo aave i taa savat la matavas layaan nane aava taxa tivotane xo i taa siak tapinan. ⁸ Lana yaan aave na Mataa Saat i taa savat la matavas e na Memai Yesus i taa fa'oname pana reref ti la valana e i taa kawaasan xapine pana savatan ina miridingan molava sina. ⁹ Na Mataa Saat naang, i taa filimaanana pana gutan si Setan e i taa vil a maana buk faisok ina gutan e fakalimaanana bit e maana mo fa'ipul. ¹⁰ E i taa bit pengan nari aava ri taxa

maat. Ri taxa maat senaso ri bai namkai e ri pife tao fatateak a tuunayan aava i fexaxaas sena fakaxup nari. ¹¹ E sena tisuian aave a Piran i taxa lisan a gutan aava i taa bit a lamonan siri talo ri taa namkai sena bitan. ¹² E nari aava ri pife namkai sena tuunayan taasaxa ri faamamaas pana bilaian saat, a Piran taa tiis nari e xali nari pana vupuno.

Tigina Fatateak: A Piran A Siak Fati Nami Xena Waan Xuvul Pa Krai Lana Miridingan Sina

¹³ A mo roxo maam kuus faasiroxo vulai xe sina Piran pami, mu fetinan aava Piran a vubuxan xasingit nami. Senaso ti la tangpat nane lamon faati o nami, mi taa kaaxup. E nane fakaxup nami layaan a Vovau Xaradak a timin patak nami e mi namkai sena tuunayan. ¹⁴ A Piran a xel nami layaan maam kuusan fasa- vat a Lagasai Roxo xe simi e mi langaie. Nane xel nami talo mi taa siak a xavil ina miridingan molava si Memai Yesus Krai sitaara. ¹⁵ E voxo mu fetinan, tigina fatateak e tao faagutan a maana tuunayan aava maam fo fapiti nami pana lana kuus fasa- vatan simaam e lana mu la- gasai aava maam lisane xe simi.

¹⁶ Maam vubuk o na Memai Yesus Krai xa xuvul pana Piran Tamataara aava vubuxan xasingit netaara e lapaana xakaavangan sina a tavai netaara pana lamon fanaian roxo e a

maluluman aava i taa waan vulai, ¹⁷ maam vubuk o re taa fabas a xunus imi pana gutan e tateaxan xena faisok e ferawai pana maana mo roxo.

3

Na Pol A Fin Nari O Ri Taa Fenung Pana

¹ E naboxo mu fetinan, fe- nung pamaam talo maana rabuna la mu bina xapiak ri taa langai a lagasai si Memai e ri taa suai sena xena namkai, malaan semi. ² E vaxa, mi taa fenung o a Pi- ran i taa fakaxup nemaam xasena rabuna aava ri bilai fasaat e ri fuuna fasavat a la- gafan, senaso saxano rabuna ri bai namkai. ³ Taasaxa Memai taxa waan fatateak vulai e i taa fagut nami e i taa tivotan nami xasena mataa saat. ⁴ Sena namkaian simi maam texaas tuuna o mi taxa lo vil a maana mo maam fasei nami pana. ⁵ Ne vubuk o a Piran i taa kas a lamo- nan simi talo mi taa masam faroxo sena vubuxan xasin- gitan sina Piran e malaafaa na Krai a fatiginei fatateak vulan netaara.

Muta Nai Palau

⁶ Lapaana isi Memai Yesus Krai, maam fasei faagutan nami mu fetinan, o mi taa faapalau sena mu fetinan aava ri nai palau e ri pi ri faisok. Senaso ri langai pe- salai sena fepitaian simaam. ⁷ Layaan maam waan xu- vul pami maam pife nai palau e nami xa mi texaas o mi taa usi fatak a vilaana simaam. ⁸ Maam pife siak

palou ta mo sin' ta mataa, piau. Maam faisok faagut; la maana yaan xapiak maam faisok faagut talo maam fexaxaas sena maraan a maana mo pamaam. ⁹ Maam fexaxaas sena tigina lamimi pana xakaavangan simi, taasaxa piau, maam faisok faagut malaan talo mi taa xalume e mi taa usi a vilaana simaam. ¹⁰ Layaan maam waan xuvul pami maam xuus nami malaan, "Nase' ta mataa bai faisok i taa pife fangan."

¹¹ Maam ferawai malaan senaso maam langai o saxanofuna la palou imi ri pi ri faisok. Ri pife vil ta mo, taasaxa ri fuuna lo ferawai vipiaal pana faisok sina xasano rabuna. ¹² Lapaana isi Memai Yesus Krai, maam fasei faagutan a mu rabuna aave e maam pebukan nari o ri taa taagul faroxo e ri taa faisok xena maraan fanganan pari. ¹³ E nami mu fetinan, muta maare pana lo bilai faroxo.

¹⁴ Tamo saxa la palou imi a langai pesalai sena lagasai aanabe', fakalimaan votane e muta nai xuvul pana talo i taa mangil sena vilaana saat sina. ¹⁵ Muta lamon o nane saxa xaiyaas, piau, taasaxa pebukane malaan sena saxa ti lana matafetama simi.

A Fasisian Fataxapiak

¹⁶ Ne vubuk o a Memai aava fufuna luaian, i taa pisingan nami la maana yaan xapiak pana luaian la xunus imi. A Memai i taa waan xuvul pami.

¹⁷ Lana mu lagasai aava ne lisane, ne xalei a fasisian aanabe' xe simi pana maak. A xakalayan aanabe' a faxaalit o nenia na Pol, ne lisan a lagasai aanabe'.

¹⁸ A xakaavangan xatam sina Memai Yesus Krai sitaara i taa waan xuvul pami xapiak.

1 Timoti

A Lagasai Mata Xe

Si Timoti

A Ferawaiian

Paamua

Na Timoti a saxa naatu-ung ti la nobina Listra pe la bina lava, Galesia. Na ninana ve a saxa Juda e na tamana ve a saxa Griik. Na Pol a xel na Timoti xena sangas xuvul pana talo i taa xavange pana faisok ina kusan fasavataana ferawaiian sina Piran. Mui layaan na Pol a xalei a lagasai aanabe¹ a kaalum malaan o na Timoti a paamua sina rabuna aava ri namkai pe Efasis.

A lagasai aanabe¹ a toxan a saxanu fufuna, saxa molava a malaan: na Timoti i taa faxatang sena saxano rabuna ina fepitaa bit. Ri fuuna bit o a maana mo ti la xavala ri mosaat, taasaxa mataa a fexaxaas sena tingin a fakaxupan tamo i taa siak a texaasan fufunai, i taa falfaal pana saxanu fanganan e i taa pife tamai.

Saxa fufuna fulaa: a lagasai taxa xuus fatexaas na Timoti e mu paamua sina rabuna aava ri namkai pana mu vilaana roxo xena faxatang a faxuvulan sina rabuna aava ri namkai e a faisok ina. E i taxa kuus vaxa, pana so ta buk mataa i taa paamuian a faxuvulan aave.

La fataxapiak ina lagasai na Pol a xuus na Timoti pana vilaana tuuna ina sisiak si Yesus Kraiss e pana naian

roxo xuvul pana maana mu rabuna lana faxuvulan siri aava ri namkai.

¹ Nenia na Pol: ne saxa yaamut si Kraiss Yesus senaso a Piran aava fakaxup netaara sena maatan e na Yesus aava taara taxa waan bange, re fo siak fatiau.

² E voxo ne taxa xalei a lagasai aanabe¹ xe siim, Timoti, no lak tuuna siak senaso no namkai se Yesus.

E voxo ne nung a Piran aava na Tamataara e na Kraiss Yesus aava Memai sitaara o re taa tavai nano pana xakaavangan xatam, mamaaluxan e a luaian sire.

A Pebukaian Sena Fepitaiian Bit

³ Layaan ne ti xalum nano, Timoti, lana faletan siak xe pe Mesidonia, ne faxaar nano talo no taa waan pe Efasis e a vubuxanan naang i taxa waan lunai. Saxano rabuna pave ri taxa fepitaa pana ferawaiian bit e nano xo, no taa baras nari talo ri taa taxapus. ⁴ Xuus nari o ri muta lamon fati a maana xuuskuus ti kavai e ri muta faliu palou a yaan siri pana maana xuuskuus ina mu buri senaso a mu xuuskuus aave ri taa fasavat a maana fegagelaian e ri taa pife fasavat a faisok sina Piran aava savat sena namkaian. ⁵ Ne fasei nami malaan, senaso ne vubuk o taara taa fevubuxan xasingit netaara. A xunus aava fatak, a nasaman aava matavas e a namkaian tateak sena Piran, nari xo, ri fufuna vubuxan xasingitan aanabe¹. ⁶ Saxanofuna ri faasaal pana

maana vilaana aanabe¹ e ri ferawai palau mon. ⁷ Ri vubuk o ri taa rabuna ina fepitaa pana mu vuputkai sina Piran taasaxa ri pife masam sena mu vapaling lana ferawaian siri o a lamonan aava ri ferawai faagut pana.

⁸ Netaara xo taara texaas o a vuputkai a roxo tamo taara taa bilai faroxo lapaana. ⁹⁻¹⁰ E vaxa taara texaas o a vuputkai aave pife xena tiis a mataa aava roxo, piau. I taa tiis a mataa aava laxao a vuputkai e langai pesalai e mu tavanat e nari aava ri sarak sena Piran e nari aava ri toxan a lalosaat e bilai fasaat. A vuputkai i taa tiis a mataa aava punuk na ninana o tamanā o xasa mataa e vaxa xasanofuna aava ri femilungai pana vilaana ina tamaiian e nari aava ri piau ta mangilan malaan sena ro tomexaan aava re fetamaiian nare e a rabuna aava ri yot a mataa xena faasot pana. E a vuputkai i taa tafang a rabuna ina bitan e mu rabuna xapiak aava ri pife usi a fepitaian roxo sina Piran. ¹¹ A mu fepitaian aave xo ri waan lana Lagasai Roxo sina Piran aava fufuna miridingan e faamamaasan.

Na Pol A Kuus Faasiroxo Pana Mamaaluxan Sina Piran

¹² Ne kuus faasiroxo senaso na Yesus Kraiss aava Memai sitaara, fo tavaiau pana gutan xena faisok siak. Nane lamon o nenia, ne fexaxaas sena ngavuk aanabe¹ e voxo a siak fatiau xena yaamut sina. ¹³ Paamua, ne

fuuna ferawai fasaat sena Piran e ne vil pengan a mu rabuna e faisok sina. Ne pife usi a vilaana sina Piran taasaxa nane xo a muluxau senaso ne vil a maana mo mosaat aave pana vungutan. ¹⁴ E sena vungutan siak, a Memai xo a tiu marasaxain a xakaavangan xatam sina xulok e a fabas soliu a xunus iga pana namkaian e vubuxan xasingitan. A ro mo aanabe¹ re vilaana sina mu rabuna aava ri usi na Yesus Kraiss.

¹⁵ A ferawaian aanabe¹ a roxo, mi taa langaie: na Kraiss Yesus maa savat la xavala xena fakaxup a mu rabuna saat. E nenia xo ne saat paaliu sena mu rabuna saat. ¹⁶ A fufuna mamaaluxan si Yesus xe siak a malaanabe¹: a Piran a waan bangau senaso nane vubuk o mu rabuna aava ri taa namkai sena xena siak a toyan vulai, ri taa xalumau, ne mataa saat tuuna paaliu aava Piran fo xe xe sine xa e ri taa texaas o a Piran a vubuk fakaxup nari sait. ¹⁷ Nangus a Piran pana suaian e kuus fati a isina senaso nane ve a saxa aava Piran King vulai xe vulai e i taa pife maat. A saxa aava taara pife fexaxaas sena xalume. Nane ve a Piran. A tuuna.

¹⁸ Timoti xanatum, a maana fepitaian aanabe¹ aava ne taxa tavai nano pana, ri fexaxaas sena mu kuus fatuxaian ti paamua sema. Faisok faagut lapaana ferawaian aave e no taa tigma fatateak. ¹⁹ Famatavas vulan a nasaman siim e

namkai sena Piran. Malaan sena xaleo aava laak xuluna maat e tugurum e lus, saxano rabuna vaxa ri langai pesalai sena nasaman siri e voxo ri kawaasan a namkaian siri se Kraiss e ri lus sait. ²⁰ Na Haimineus nare Aleksanda xo, re fo usi a vilaana saat aave e voxo ne tavai na Setan pare xena fakasanam nare talo re taa texaas e re taa pife famangil fulan a isina Piran.

2

A Fepitaian Pana Vilaana Ina Lotu

¹ A saxa mo mi taa vil paamuine: mi taa fenung xe sina Piran o i taa muluk a mu rabuna xapiak e xavang nari e vaxa mi taa kuus faasiroxo xe sina pari. ² Fenung pana mu paamua ina mu fatataganan ti la xavala e nari aava ri paamuian a mu bina talo taara taa lo taagul faroxo pana luaian. E vaxa taara taa usi faroxoi a vilaana sina Piran e bilai fatak. ³ A nungan aanabe¹ a roxo e a Piran aava fakaxup netaara, nane xo, a faamamaas pana. ⁴ Nane vubuk o mu rabuna xapiak ri taa texaas sena fepitaian tuuna sina e ri taa kaaxup. ⁵ Senaso toxan a Piran saxa mon e a saxa aava fadaarum a Piran xuvul pana rabuna, nane ve na Kraiss Yesus ⁶ aava lisan nane xa xena maraan fa'uli a mu rabuna la yaan fatak ina. ⁷ E voxo a Piran a vubuk o nenia xo ne taa fe kuusan fasavat a Lagsai Roxo xe sina mu rabuna aava ri pife Juda e fapiti nari pana vilaana tuuna ina namkai se Yesus. Aanabe¹

a fufuna aava Piran fo siak fatiau xena yaamut sina. Ne taxa ferawai tuuna, ne pife bit.

⁸ Lana mu lotu xapiak ne vubuk o mu tomexaan ri taa talangaian a mari aava failai xena fenung xe sina Piran. E ri taa piau ta maraleian o fegagelaian lana xunus iri la fena nungan siri.

⁹ E vaxa ne vubuk o lutefin xo ri taa falak faroxoi a marapi siri e ri taa pife famaas a tari pana maaxui o mafa o xixiut pana marmareiai lava e ri taa pife famaas temasaatan a fui siri. Ri taa pife lalamon faagut pana mausan siri. ¹⁰ Taasaxa mo aava peraroxo, ri taa famaas a tari pana faisok roxo. A faisok aanabe¹ a vilaana sina lutefin aava ri kuus o ri nangus a Piran.

¹¹ A mu tomexaan ri taa fepitaa e lutefin mon ri taa waan lapaana tateaxan ina mu tomexaan e ri taa langai nari. ¹² Ne xuus votan xo a lutefin sena fepitaa o paamuian a mu tomexaan lana lotu. Ri taa nai kasam. ¹³⁻¹⁴ A fufuna mu fefasaa siak a malaanabe¹: a Piran a vesan paamuin na Adam e lumui lamina na Eva e a tiui a pol na Eva e nane langai pesalai sena Piran e fesavat saxa aava fo faasaal. ¹⁵ Taasaxa, a lutefin ri taa kaaxup sena luxaana lak tamo ri taa lo taagul faroxo pana namkaian, vubuxan xasingitan e a xaradaxan.

3

Siak Fati A Mu Paamua

Pana Mu Vilaana Roxo Aanabe'

¹ A ferawaiian aanabe' ve tuuna: nase' ta mataa a vubuxan a ngavuk xena paamuian a rabuna ina lotu, nane vubuxan a faisok roxo.

² A maana vilaana sina mu paamua aave ri malaanabe': piau ta mataa i taa ferawai fasaat sena; i taa tamai pana tefin saxa mon e pife ta'ulane; a lamonan sina i taa matavas e i taa faxatang faroxoi nane xa talo a mu rabuna xapiak ri taa suai sena; i taa fakas a mu rabuna aava ri ti xalume e i taa fepitaa pana masaman roxo. ³ E vaxa i taa pife num temasaat e i taa pife marala faagut, taasaxa i taa usi a vilaana mam. I taa pife gel, taasaxa i taa waan faroxo pana luaian e i taa pife rawet pana faat.

⁴ Siak fati a paamua aava paamuian faroxoi a matafetama sina talo mu rafulak sina ri langaie pana suaian. ⁵ Tamo nane pife fexaxaas sena paamuian faroxoi a matafetama sina malaafaa i taa paamuian faroxoi a rabuna sina Piran? ⁶ Muta siak fati a rabuna aava ri xaveak namkai xena paamuian a lotu senaso ulaa ri tamaa kawaasan a vilaana ina lotu; naak ri taa malalava e faasaal malaan se Setan aava Piran fo fakasaname. ⁷ E vaxa, mu rabuna aava ri pife namkai, ri taa suai sena talo i taa pife mangil e feyaasok si Setan.

Siak Fati A Rabuna Ina Xakaavang Pana Mu Vilaana Roxo Aanabe'

⁸ A mu rabuna ina xakaavang vaxa ri taa bilai faroxo pana lamonan fatak, ri taa pife xalema maranga o num temasaatan a raarum tateak e ri taa pife naixaam soxot a faat. ⁹ Ri taa lo namkai fatateak sena mu fepitaian tuuna si Krai pana nasaman aava roxo. ¹⁰ Mi taa tafang a vilaana siri e tamo ri fo usi a maana vilaana roxo aanabe', lavaxa ri taa xakaavang lana lotu.

¹¹ A lutefin siri vaxa ri taa bilai faroxo talo a rabuna ri taa suai seri. Ri taa pife ferawai lilimugai e a lamonan siri i taa matavas e ri taa fataxapin faroxoi a maana faisok xapiak siri.

¹² A mataa ina xakaavang i taa tamai sina tefin saxa mon e i taa pife ta'ulane. E i taa faxatang faroxoi a matafetama sina. ¹³ A mu rabuna ri taa suai sena mu rabuna ina xakaavang aava ri vil faroxoi a faisok siri. E nari mu xakaavang aave ri fexaxaas sena ferawai faagut pana namkaian siri se Yesus Krai.

¹⁴ Ne vubuk rao ne taa fe xalum nano monabe' mon, Timoti. ¹⁵ Taasaxa, tamo ne pife fexaxaas sena savat fataapus a lagasai aanabe' i taa xuus fatexaas nami pana mu vilaana sina rabuna aava ri taagul faroxo lana matafetama sina Piran aava waan vulai. A matafetama aanabe' ve a malaan sena lifu sina Piran senaso nane taxa taagullana. A rabuna aave ri taa taagul lapaana tuunayan e faxatang faagutan a fepitaian ina. ¹⁶ A

tuuna paaliu, paamua taara pife masam sena fufuna namkaian sitaara, taasaxa naboxo, a Piran a fasavate la matavas:

“Na Kraiſ Yesuſ maa ſavat la xavala malaan ſena mataa,

A to fa'ulaian ſina a faxaalit o nane ve na Natuna Piran,

A mu angelo ri xalume,

A mu rabuna aava ri namkai ri kuusan faſavate la mu bina xapiak,

A maana rabuna pe la mu bina xapiak ri namkai ſena,

E a Piran a xel falaxe xe lana miridingan ſina.”

4

A Fefasaa Sena Rabuna Ina Fepitaian Bit

¹ A Vovau Xaradak fo kuus famatavas o la fataxapiak ina mu yaan saxano rabuna ti lana lotu ri taa ta'ulan na Kraiſ e namkaian tuuna e ri taa uſi a mu vovau ina bitan e a fepitaian ſena mu maſalai. ² A mu fepitaian ſaat aave ri ſavat la ngusuna rabuna ina bitan aava naſaman ſiri fo maat e ri pife texaas ſena maana mo aava roxo. ³ Ri kuus votan a rabuna o ri muta tamai e vaxa ri muta ngan a saxano fanganan. Taasaxa Piran fo veſan a maana fanganan aave xena fafanganaan netaara. E netaara aava taara namkai ſe Yesuſ, taara texaas ſena tuunayan. E voxo

taara taa kuus faaſiroxo xe ſina Piran pana maana mo xapiak aava nane fo veſane e taara taa fangan pana faa-mamaaſan. ⁴ A Piran fo veſan a maana mo xapiak e nari, ri roxo. Muta gigitane, taasaxa kuus faaſiroxo pana e ſiaxe. ⁵ Senaſo a ferawaian ſina Piran e a fenungan ſitaara re vil faroxoi a fanganan aave.

A Mu Fefasaa Xe Si Timoti Aava Sisiak Roxo Si Kraiſ Yesuſ

⁶ Fafangan a vovau ſiim pana ferawaian ina namkaian e pana fepitaian tuuna ſi Kraiſ Yesuſ aava no uſie e tavai a mu rabuna aava ri namkai pana mu fefaſaian aanabe'. Tamo no vil malaane no taa mataa ſiſiak roxo ſi Yesuſ Kraiſ. ⁷ Muta faliiu palou a yaan ſiim pana xuuskuus ſina mu piran bit ſenaſo ri pi ta malangiis lana. Taasaxa lamon fatateak e ferawai tuuna pana maana mo ſina Piran. Fuuna lo vil faagutan a vovau ſiim! Kanisai pana ſangasaana ſalan ſina Piran. ⁸ Tamo no taa fala vulai i tamaa faagutan a taam xena waan faxaarua la xavala. Taasaxa, a fala faxa'uſiaana ſalan ſina Piran a roxo maraſaxa lana maana mo xapiak e pife xena fagutaana taam mon. I taa vil faroxoi a toyan ſiim nabe' la xavala e a toyan ſiim xe mui.

⁹ A mo aava ne fo kuusane a tuuna e mu rabuna xapiak ri taa kuus turoxo

pana. ¹⁰ La fena yaan ne-
maam taxa waan bang a Pi-
ran ina Toyan Vulai maam
taxa faisok e tatalai faagut
xena sangas la salan sina.
Nane xo vubuk o mu rabuna
ri taa kaaxup e voxo nane
maat talo mu rabuna aava ri
namkai sena, ri taa kaaxup.

¹¹ Xuus faagutan a mu
rabuna aava ri namkai pana
mu fepitaian e fefasaian
aave. ¹² Pana mu vilaana
siim faxalit nari aava ri
namkai pana mu salan
ina taagulan roxo malaan:
ferawai faroxo e bilai faroxo,
vubuxan xasingit a mu
rabuna xapiak, vil fasavat
a maana mo no fo kuus
fanai pana e suai sena mu
rabuna aava ri namkai talo
pi ta mataa i taa kaalum
fasivi xasema senaso nano,
no mataa fa'ui. ¹³ E fefex-
axaas a savatan siak no taa
faisok faagut pana kataana
Xakalayan sina Piran la
palou ina mu rabuna e fapiti
nari. ¹⁴ Muta taalugan a
tatavai aava Piran a pisingan
nano pana layaan a mu
rabuna ri kuus fatuxai sema
e mu paamua ri bur nano
pana mari.

¹⁵ Muta famalmaal a taam,
kanisai vulai pana maana
mo aave talo mu rabuna
xapiak ri taa xalum nano o
no taxa savat faroxo lana
vilaana e texaasan si Yesus.
¹⁶ Faxatang faroxoi nano xa e
a mu fepitaian siim e no taa
faxalit a kaaxupan siim. E
vaxa no taa xavang nari aava

ri langai nano pana kaaxu-
pan siri sait.

5

*A Vilaana Sina Mu Mata-
lava Ina Lotu*

¹⁻² Muta ferawai sarak xe
sina mu matalava tomex-
aan taasaxa ferawai xe siri
malaan se tamaam. Bilai
faroxo xe sina mu mataa
fa'ui malaan sena mu tiam
e xe sina mu matalava tefin
malaan se ninaam. E bilai
faroxo xe sina lutefin fa'ui
malaan sena vasaam talo pi
ta mataa i taa ferawai fasaat
sena vilaana siim.

*A Fefasaa Sena Lutefin
Nakmaal*

³ Suai sena lutefin
nakmaal* aava piau ta
matafetama. ⁴ Tamo a tefin
nakmaal a toxan a rafulak
o mu yaya, nari ve, ri
taa faxalit a namkaian siri
pana faxatangaana senaso a
faisok aanabe' a vubuxanan
sina Piran. A faxatangan
aanabe' a xavil ina lotu siri
e taa tavai fa'uli a roxoyan
xe sina tamari e ninari e mu
yaya siri. ⁵ A tefin nakmaal
aava waan nane sang mon, a
kaalum vulai xe sina Piran
e la maana yaan xapiak a
nunge pana xakaavangan
sina. ⁶ Taasaxa lutefin
nakmaal aava ri fuuna usi a
nanasam siri e pife kaalum
xe sina Piran, ri taxa to
lana vipin siri taasaxa ri fo
maat xo lana vovau iri. ⁷ E
vaxa, xuus faagutan a lutefin
nakmaal e matafetama siri
pana mu fepitaian aanabe'
talo xasanofuna ri taa pi ta

* 5:3: A tefin nakmaal tuuna fo tamai e a lavana fo maat tapine pana piau ta rafulak. E voxo nane piau ta matafetama xena faxatange.

fufuna xena ferawai fasaat seri. ⁸ Nase' ta mataa pife faxatang faroxoi a matafetama sina, a ta'ulan a namkaian tuuna e nane ve a mataa saat paaliu sena mataa aava pife namkai, senaso nari xo ri faxatang faroxoi a lutefin nakmaal siri.

⁹ Tamo a tefin nakmaal tuuna a vubuk sisiak lana lotu, a mu rabuna ina lotu ri taa timin a isina tefin aave lana sising ina tefin nakmaal tamo a mariaas sina liu a 60 e fo tamai pana saxa mataa mon. ¹⁰ E vaxa, a rabuna ri taa texaas sena maana faisok roxo a tefin nakmaal aanabe' fo vile, nane faxatang faroxoi a rafulak sina; a lifu sina a talakas xe sina mu topen; nane sisiak faroxo xe sina mu rabuna sina Piran e xavang a mu rabuna pana lagafan siri e fuuna vil a maana buk faisok roxo.

¹¹⁻¹² Taasaxa lutefin nakmaal aava ri pife mata-lava tefin lunai, muta timin a isiri lana sising aave senaso a vubuxanan siri tamaa savat xena tamai fulaa. E ri taa ta'ulan moxo na Kraiss e a fakalimaan siri xe sina. E voxo ri taa waan lapaana fakasanaman sina Piran. ¹³ E sait ri fuuna irimai xolai la maana lifu xaves e ferawai lilimugai sena maana mo aava pife lagafan siri. ¹⁴ E voxo ne vubuk o ri taa tamai fulaa e luk a lak e faxatang a lifu siri talo a xaiyaas sitaara i taa piau ta mo xena ferawai fasaat setaara. ¹⁵ Saxano lutefin nakmaal ri fo taalugan na Kraiss xena usi na Setan.

¹⁶ Tamo a tefin aava namkai, a toxan a lutefin nakmaal lana matafetama sina, nane taa faxatang faroxoi nari. Pife roxo i taa tavai a mu rabuna ina lotu pana faisok aanabe' senaso ri taxa xavang xo a lutefin nakmaal aava ri waan nari sang mon.

A Lagasai Xe Si Timoti E Mu Paamua

¹⁷ A mu paamua aava ri faisok faagut pana paamuianaana rabuna aava ri namkai, mi taa pisingan nari sena faisok siri. E nari mu paamua aava ri kuusan fasavat a Lagasai Roxo e fepitaa pana, suai faagut seri. ¹⁸ A Ferawaian sina Piran a kuus malaan: "Muta pis votan a valana bulmakau sena fangan layaan i taxa xavang nano pana faisok siim."

Vpt 25:4
e "A mataa faisok i taa siak a mamareiai ina faisok roxo sina. A mo malaan a roxo."
Lk 10:7

¹⁹ Tamo mataa saxa i taa gel tifi a paamua ina lotu, muta langaie. Taasaxa tamo a mataa taragua o fulaa ri xalum a faasaalan sina paamua aave e ri kuusane, lavaxa langaie. ²⁰ E nari mu paamua aava ri fo faasaal, baras nari la matana mu rabuna aava ri namkai xena famataut nari xapiak talo ri taa pife faasaal.

²¹ La matana Piran nare Kraiss Yesus e mu angelo xaradak, ne pebukan nano o no taa usi a fepitaian aave e muta suai sena saxano rabuna e saxanofuna piau. Bilai faroxo xe sina mu

rabuna xapiak lana maana mo xapiak.

²² Muta lamon faati fataapus pana noxolaana mataa xena vil a faisok sina Memai senaso a malaan sena no taa laak lana vilaana saat sina tamo no taa bure. Nano sang no bilai faroxo vulai.

²³ Muta num raarum mon, taasaxa num famodak a wain senaso no taxa lo giis pana xuum.

²⁴⁻²⁵ Timoti, a lagaf xena siak fati a mu paamua roxo senaso saxano rabuna, no taa texaas fataapus sena faasaalan siri. Taasaxa xasanofuna, a saatan siri a waan kasam e no taa pife texaas seri fefexaxaas mui. A mataa roxo a malaan: saxanofuna, no taa xalum a vilaana roxo siri e saxanofuna, a vilaana roxo siri ri fufunai, taasaxa mui ri taa savat la matavas. a matavas.

6

¹ Nari mu yaasok aava ri namkai, ri taa suaian faagutan a mataa tafuri aava ri pife namkai talo isina Piran e mu fepitaian sina lotu sitaara ri taa pife famangilan. ² A mu yaasok aava ri namkai, ri taa pife kaalum fasivi xuluna mataa tafuri aava ri namkai senaso nari xapiak ri fetinan lana namkaian siri. Taasaxa nari mu yaasok, ri taa faisok faroxo paaliu senaso a mataa tafuri aava saxam a roxoyan sena faisok siri, nane sait a vubuxan xasingitan e waan lana matafetama si Kraiss.

A Fepitaian Bit E Rawetan Pana Faat

³⁻⁴ Fepitaa pana maana mo aanabe¹ aava ne taxa xuus fatexaas nano pana e faagutan a rabuna aava ri namkai talo ri taa usie. Nase¹ ta mataa a fepitaa pana fepitaian bit e pife lamon turoxo pana ferawaian tuuna sina Memai Yesus Kraiss e pana maana fepitaian roxo sina, nane fasaamaat pana vungutan sina. E nane ve taxa giis lana lamonan sina senaso nane vubuk fegagelai vulai pana malasuf ina mu vapaling e fepitaian. A fegagelaian aave a fasavat a xinaasan, suaxan, e a ferawaian sarak; ri taa lalama sena xasa mataa e ri fetok vulai. ⁵ A rabuna aave a lamonan siri a maat e ri famalit a maana lamonan tuuna. E voxo ri vubuxan a maana mo xaves. Ri lamon o a namkaian se Yesus e a usiaana vilaana sina Piran taa fasavat a maana mo xaves.

⁶ Taasaxa ne buk xuus nano o a namkaian i taa famasi a mataa pana maana mo xaves tamo nane taa faamamaas pana so ta mo nane toxane. ⁷ Layaan taara savat la xavala a so ta mo taara lisanmaane xuvul pataara? Piau! E layaan taara maat e ta'ulan a xavala a so ta mo taara taa lisane xuvul pataara? Piau! ⁸ E voxo tamo taara toxai fanganan e marapi, a ro mo aanabe¹ re fexaxaas sena fananam netaara. ⁹ Taasaxa nari aava ri vubuxan a maana mo xaves, a maana mo aave a yuuf nari e ri fepiusai e

a vubuxanan saat aave a buluman nari xena faxarak nari. ¹⁰ A vubuxanaana faat va fufuna maana vilaana saat. Senaso saxano rabuna aava ri vubuxan temasaatan a faat, ri fo ta'ulan a namkaian tuuna e ri siak fasivi-maan a maana lagafan e maasaxan xuluri.

A Mu Fefasaa Xe Si Timoti

¹¹ Taasaxa nano xo, no mataa sina Piran, muta usi a maana mo aave, sinuf sena. Taasaxa la maana yaan xapiak usi fatak a fepitaian sina Piran e bilai faroxo la matana Piran e mu rabuna. Faagutan a namkaian siim se Kraiss e vubuxan xasingit a rabuna lana matafetama sina Piran. Muta fefinaas lana maasaxan e lagafan e bilai faroxo xe sina xasanofuna pana mamaaluxan.

¹² A vubuxanan xena taagul lana namkaian tuuna a malaan sena falayan. E voxo, faisok faagut xena fataxapin a falayan aave e tao fatateak a toyan vulai aava Piran a xel nano xe lana layaan no kuusan famatavas a namkaian siim la matana maana rabuna aava ri namkai. ¹³⁻¹⁴ A

Piran aava fufuna toyan xapiak e na Kraiss Yesus aava vil famatavas a vepin sina la mata Ponsus Pailat, re xalumau e re texaas o ne ferawai tuuna layaan ne fasei nano xena usi fatateak a xana fefasaian e muta milung o faasaal; usi nari fefexaxaas a yaan na Memai Yesus Kraiss sitaara i taa filimaan fulaa talo piau ta rabuna ri taa ferawai

fasaat sema. ¹⁵ A Piran xo a siak fati a yaan fatak ina filimaan. Nane ve a tafuna maana mo xapiak e a fufuna nanaman. Nane ve a Memai sina mu Memai e Paamua sina mu Paamua. ¹⁶ Nane ve a toyan vulai e nane taagul lana malang aava matavas temasaat e piau ta mataa a fexaxaas sena falet faasilak. Pi ta mataa fo xalume e vaxa pi ta mataa a fexaxaas sena xalume. Nanguse pana suaian xapiak vulai. A gutan sina i taa pife taxapus. A Tuuna.

¹⁷ Fasei nari aava ri toyan a maana mo xaves lana waanan siri o ri muta fasaamaat pana maana mo siri. Muta lalamon sena xakaavangan ina maana mo aave senaso taara pife texaas tamo maana mo aave ri taa waan o malit. Taasaxa, kaalum xe sina Piran aava pisingan netaara pana maana mo xena fafaamamaas netaara.

¹⁸ Fasei nari o ri taa bilai faroxo, fabas nari xa pana faisok roxo, tatavai xe sina xasanofuna e femiraaxan a maana mo siri xena xavang a mu rabuna. ¹⁹ Tamo ri taa usi a fefasaan roxo aave, ri taa siak faxuvul a maana mo xaves aava malaan sena ngavil Tateak, xena xavang nari la yaan i taa savat mui e ri taa waan lana toyan tuuna.

²⁰ Timoti, faxatang faroxoi a maana mo aava Piran fo tavai nano pana. Tigina patak sena ferawaian palau e fegagelaian aava xasano rabuna ri xalie pana texaasan, taasaxa bitan. ²¹ Saxanofuna ri kuus o

ri toxan a texaasan aave,
taasaxa ri fo faasaal sena
usiaana namkaian.

A xakaavangan xatam sina
Piran i taa lo waan xuvul
pami xapiak.

2 Timoti A Fataraguiaana Lagasai Xe Si Timoti A Ferawaian Paamua

Na Timoti a saxa fefeng si Pol e fuuna xavange pana faxatang a saxanu faxuvulan sina rabuna aava ri namkai. Na Pol taxa kala xe sina xena fagut a lamonan sina. Nane vubuk o na Timoti i taa waan fatateak lana namkaian sina se Yesus Krai e i taa kuusan fasavat tuunei a Lagasai Roxo e a Xakalayan ti Kavai. E naapalaan a lagafan e maana buk maasaxan ri taa savat, na Timoti i taa vilvulan a faisok ina fepitaa.

Na Pol a faxaar na Timoti talo i taa pife langai nari aava ri buk fegagelai pana fiaian palau senaso a fiaian malaan i taa kawaasan a lamonan sina rabuna. A mo roxo o na Timoti i taa lamon fa'ulaa e i taa usi a mu vilaana si Pol, a maana buk vilaana aava ri malaan: a namkaian tateak sena Piran, vubuxan xasingitan, vilaana mam, waan fatateaxan e a vilaana ina yaas a maana buk maasaxan.

¹⁻² Nenia na Pol: A Piran a siak fatiau e voxo ne yaamut si Krai Yesus xena kuusan fasavat a toyan tuuna aava Piran fo kuus fanai pana xe siri aava ri waan la xuvulian xuvul pa Yesus. Nenia, ne xalei a lagasai aanabe' xe siim, Timoti, xanatok.

Ne nung a Piran Tamataara e na Krai Yesus aava Memai sitaara, o re taa tavai nano pana xakaavangan xatam, luaian e a mamaaluxan sire.

Muta Mangil Sena Lagasai Roxo

³ La maana yaan e vung xapiak layaan ne fenung, ne lamon fa'uli nano e ne kuus faasiroxo xe sina Piran aava ne sisiak sina, pama. Nenia, ne bilai malaan sena mu buok. E ne sisiak sina Piran pana nasaman matavas.

⁴ Layaan ne lamon pana taangiisan siim ne vubuk xalum nano talo ne taa bas fulaa pana faamamaasan.

⁵ Ne lalamon pana namkaian tateak siim. A namkaian aanabe' a waan paamua lana yaya tefin siim, na Lois, e na ninaam, na Yunis. E ne texaas tuuna i taxa waan lana toyan siim naboxo.

⁶⁻⁷ Sena namkaian siim ne buk falamon fa'uli nano o a Piran xo a tavai nano pana tatavai sina xaanum layaan ne noxol nano. Nane pife tavai netaare pana matautan, piau, nane tavai netaare pana gutan e vubuxan xasingitan e a faxatangan roxo. E voxo fatateak fulan a mu tatavai siim.

⁸⁻⁹ Muta mangilanaana kuusan famatavasaana Memai sitaara e muta mangil sega, ne mataa vipis sina. Taasaxa, pana gutan aava Piran fo tavai nano pana, faxuvul xuvul paga lana maasaxan aava savat sena kuusan fasavataana Lagasai Roxo. A

Piran xa fo fakaxup netaara e xel netaara xe lana toyan xaradak. A kaaxupan e a toyan vulai aanabe', taara pife vil a mo xena saxame. Taasaxa lokavai mupiis, paamuina tangpat ina yaan, a Piran a lamon faati o i taa tavai netaara aava taara waan la xuvulaian xuvul pa Krai's Yesu's pana xakaavangan xatam aanabe'.¹⁰ Taasaxa naboxo, taara xalum famatavase senaso a Nges ina Vil Fatato sitaara, na Krai's Yesu's, fo savat. Nane fo kawaasan xapin a maatan e fo lisan a toyan vulai xe vulai pana Lagasai Roxo.¹¹ E sena Lagasai Roxo aanabe' a Piran a siak fatiau e voxo ne yaamut sina xena kuusan fasavataana la mu bina xapiak e xena fapitiaana rabuna pana.¹² A maana faisok aave a fufuna maasaxan siak. Taasaxa ne pife mangil sena Lagasai aanabe' senaso ne namkai sena saxa aava fasavate e ne texaas tuuna o nane xa a fexaxaas sena faxatang faroxoi a maana mo aava nane turoxoian lisane xe siak fefexaxaas a yaan lava.

¹³ A maana mo ne fo fapiti nano pana, usi fataxe e taagul lana namkaian e vubuxan xasingitan aava savat lana xuvulaian xuvul pa Yesu's sitaara.¹⁴ Pana gutan sina Vovau Xaradak aava taagul la xunus itaara, faxatang faroxoi a maana mo roxo no fo saxame.

¹⁵ No texaas o na Figelas nare Hermoginis e mu rabuna xapiak la mu bina pe

Esia ri fo ta'ulanau.

¹⁶ Ne vubuk o a Piran i taa xafut a matafetama si Onesiforas pana mamaaluxan sina senaso nane ve a fafaa-mamaasau la maana yaan xaves. Nane pife mangil pana vipisan siak, pia.¹⁷ Layaan nane waan pe Rom nane seng faagutanau fefexaxaas a tinginau.¹⁸ Ne vubuk o a Memai i taa tian a mamaaluxan xuluna lana yaan lava. Tuuna, no texaas malaafaa nane xavang vulanau pe Efasis.

2

A Mataa Ina Rawen Lapaa Krai's Yesu's A Lamon Paamuine

¹ Nano Timoti, xanatuk, tigina fatateak lana xakaavangan xatam aava na Krai's Yesu's a pisingan netaara pana.² E maana mo xapiak no fo langaie lana fepitaian siak xe sina maana rabuna xaves, a maana mo aanabe' ve ne vubuk o no taa fapiti a mu rabuna aava namkaian siri a tateak pana, talo nari vaxa ri taa fapiti a xasanofuna.³ Layaan a lagafan a savat, tigina fatateak xuvul pamaam malaan sena mataa roxo ina rawen si Krai's Yesu's.⁴ Nase' ta mataa a vil a faisok ina rawen i taa pife lamon fati a uma o vio sina senaso nane buk fafaamamaas a paamua ina fevisan sina.⁵ E vaxa nase' ta mataa i taa faigot pana falayan i taa pife siak a sepirigus tamo pife usi fatak a maana vuputkai ina falayan.⁶ A roxo, layaan

a mataa ina tara'uma i taa siak a fanganan mata xana.

⁷ Lalamon pana maana mo ne taxa kuus pana e a Memai i taa tavai nano pana masaman.

⁸⁻⁹ Lamon fa'uli na Yesus Kraiss aava to fa'ulaa ti la mamaat e savat xena fakaxup netaara. Nabe' a Lagasai Roxo siak e ne taxa maasak faagut sena. Ri fo bugutau malaan sena mataa saat. Taasaxa Ferawaian sina Piran xo pife bugutan.

¹⁰ E voxo, ne taxa lo waan lapaana maana mo mosaat aanabe' talo nari aava Piran fo siak fati nari, ri taa langai pana e ri taa kaaxup xena to vulai xuvul pa Kraiss Yesus lana miridingan sina.

¹¹ Nabe' a ferawaian tuuna:
 "Tamo taara maat malaan sena, taara taa to vaxa malaan sena.

¹² Tamo taara waan fatateak vulai, taara taa fetagonan netaara xuvul pana.

Tamo taara gigirane, nane taa gigiran netaara vaxa.

¹³ Tamo taara pife tigina fatateak lana namkaian sitaara,

nane taa lo ferawai tuuna vulai
 senaso pife fexaxaas sena xul a ferawaian sina."

A Mataa Faisok Aava Piran A Turoxo Pana

¹⁴ Falamon fa'uli vulan nari pana maana mo aanabe'. Pebukan nari, la matana Piran, pana: muta fegagelai sena mu vapaling senaso a pi ta malangiis lana

e i taa kawaasan xo nari aava ri langaie. ¹⁵ A fepitaian ina tuunayan siim e mu vilaana siim, re taa saxa mon talo no taa pife mangil layaan no tigina la matana Piran e i taa turoxoian nano. ¹⁶ Tigina patak sena ferawaian aava pife suai sena Piran senaso nari aava ri ferawai malaan ri taxa ta'ulan a mu vilaana sina. ¹⁷ A fepitaian bit

siri i taa fangan fataapus malaan sena viis pana neng. ¹⁸ E ti la palou iri aava ri faasaal pana fepitaian bit, na Haimineus nare Filetas re tigina paamua. A fepitaian sire a ta'ulan a tuunayan. Re kuus o a to fa'ulaian ti la maatan fo savat xo e re kawaasan xapin a namkaian sina saxanofuna. ¹⁹ Taasaxa Tuunayan sina Piran a tigina tateak e a toxaan a ferawaian lana malaan: "A Memai a texaas seri, ri rabuna sina," e "Nase' ta mataa a kuusan fasavat a isina Memai i taxa puk tapin nane xa xasena saatan."

²⁰ Lana lifu lava a toxaan a maana buk bi xaves, saxanofuna ri toxaan a mausan roxo e saxanofuna piau. Saxanofuna a faisok siri a molava e ri taa tifie pana maana mo xana matalava e saxanofuna, piau, ri taa tifie pana xawa mon. ²¹ Tamo mataa taa sufan tapin a vusiit ina toyan sina talo i taa savat xaradak, i taa mataa roxo ina faisok e a saxa aava mataa tafuna i taa faamamaas pana. E layaan a faisok roxo taa savat i taa tamasiak xena vile.

²² E voxo sinuf fataapus

sena vubuxanan saat sina yaan layaan no lak fa'ui e faxuvul xuvul pari aava pana nasaman xaradak ri fenung xe sina Memai e ri usi fatak a xaradaxan, namkaiian, vubuxan xasingitan e a luaian. ²³ Muta sui a maana fiaian vungut e ngong senaso no texaas o ri fuuna fasaavat a fegagelaian. ²⁴ E a sisiak si Memai taa pife gel, piau, i taa texaas faroxo pana vilaana ina fepitaa, i taa pife tao vulan a maraleian sina e i taa fangasik vulan a mu rabuna xapiak. ²⁵ I taa fapiti nari aava ri tisuie pana fananapan talo a Piran tamaa tavai nari pana yaan xena puk tapin a vilaana saat siri. Naak ri taa texaas sena tuunayan ²⁶ e ri taa pife lamavaang fulaa, piau. A nasaman siri taa ulaamaan fulaa talo ri taa sinuf sena fulung si Setan aava fo pis nari xena faisok sina.

3

La Fataxapiak Ina Mu Yaan A Mu Rabuna Ri Taa Gigiran A Piran

¹ Lamon fa'uli a mo aanabe': lana fataxapiak ina mu yaan a maana lagafan molava paaliu ri taa savat. ² A mu rabuna ri taa vubuxan xasingit nari xa e ri taa rawet pana faat. Lana tang saatan siri, ri taa ferawai falalavai nari xa e lamon falavai nari. Ri taa ferawai fakasal a rabuna e langai pesalai si ninari e tamari. Ri taa vubuxan vulan a maana mo fa'ui senaso ri pife faamamaas

pana maana mo ri toxane. E vaxa ri taa taalugan a mo sina Piran. ³ A rabuna aave ri pife fangaasik e pife lamon tapin a vilaana sina saxa aava vil pangan nari. Ri bit tifi a mataa e fevis vulai. Ri pife faxatang faroxoi nari xa e ri gigiran a roxoyan. ⁴ Ri fuuna bilai fasaat e pife lamon faroxo pana toyan sina xasanofuna. A lamonan siri a milung pana lavayan siri e ri famasi nari xa pana usi soxotaana vubuxanan siri e pife vubuxanan sina Piran. ⁵ Lana vilaana siri, ri usi a vuputkai ina lotu sitaara, taasaxa vilaana aave a xaxaalua bit palau e ri taalugan a gutan ina. Faapalau sena rabuna aave.

⁶ Saxanofuna ri faavupuul a lutefin xena paamuian nari. Ri yuuf a lamonan sina lutefin aava ri fuuna usi fatak a vubuxanan ina tari e waan lapaana vupunoian ina faasaalan siri. ⁷ Ri langai sena fepitaian sina maana lotu xaves senaso ri vubuk texaas faroxo sena Piran, taasaxa nari xa ri pife texaas lunai sena tuunayan. ⁸ A mu rabuna saat aave ri malaan se Yanes nare Yaamres aava rovaat tomexaan re gilis na Moses. Nari xo ri malaan sere senaso ri gilis a tuunayan. Nari, ri rabuna pana lamonan miit aava lana tatafangai ina namkaiian siri ri taa poxo e pife tigena fatak. ⁹ E malaan sena rovaat aave, a lavayan siri xo i taa taxapus fataapus senaso ngong bitan siri i taa savat la matavas.

A Fefasaa Fataxapiak Xe Si Timoti

¹⁰ Taasaxa nano Timoti, no texaas sena fepitaian e vilaana siak. No texaas sena fufuna faisok siak. E no fo xalum a namkaian e vubuxan xasingitan siak. No texaas o ne fuuna waan fananap. E layaan a lagafan a savat ne taxa lo faisok lunai. ¹¹ E vaxa no texaas sena maana mo mosaat e maana buk maasaxan aava ri savat xulok layaan ne waan pe Antiaak, Aikoniam e Lистра. Taasaxa Memai a fakax-upau seri. ¹² Tuuna, nase¹ ta mataa a vubuk o a toyan sina lana usiaan na Kraiss Yesus i taa fafaamamaas a Piran, a vil penganan i taa savat la taagulan sina. ¹³ E nari mu rabuna ina fepitaa bit aava ri vil a mo mosaat, ri tafe saat paaliu. Ri taa febitan nari. ¹⁴ Taasaxa nano xo, no usi fatak a maana mo aava no fo tapal pana e no texaas tuuna sena, senaso no texaas nase¹ fo fapiti nano pana. ¹⁵ Ti lana yaan no lak modak, no texaas sena Xakalayan Taap aava faxaalit pana salan xe lana toyan vulai aava savat sena namkaian se Kraiss Yesus. ¹⁶⁻¹⁷ A Piran xa a paamuian a mu rabuna xena xaleiaana ferawaian xapiak sina. A Xakalayan aanabe¹ a roxo xena fepitaa pana tuunayan, xena barasaana faasaalan, xena faxaradaxaana saatan e xena kuusan famatavasaana maana vilaana roxo talo a sisiak sina Piran i taa toxan a texaasan e gutan a fexaxaas xena vil a maana buk faisok roxo.

4

¹ Senaso ne tigena la matana Piran e na Kraiss Yesus aava i taa tafang a mu rabuna xapiak; nari aava ri taxa to lunai e nari aava ri fo maat xo e vaxa senaso ne taxa lalamon vulai pana fatataganan si Yesus e a ulaian sina, ne fasei faagutan nano: ² kuusan fasavat vulan a ferawaian sina Piran. La maana yaan xapiak tamo a rabuna ri buk langai o piau, kuusan fasavate; xuus faxaradak nari, baras nari e fagut nari. Fepitaa faroxo pana fangaasixan. ³ Ne fasei nano malaan senaso a yaan taxa savat layaan a rabuna ri taa baian a fepitaian roxo ina namkaian sitaara. Ri taa famasi a vubuxanan siri pana faxuvul fakaliuan nari xa pana mu rabuna ina fepitaa bit aava ri taa xuus fafaamamaas nari pana vubuxanan siri. ⁴ Ri taa puk tapin nari xasena tuunayan xena langai a xuuskuus ti kavai. ⁵ Taasaxa nano xo, no lamon fatak la maana yaan xapiak, tigena fatateak lana lagafan, kuusan fasavat a Lagasai Roxo e vil xapin a maana faisok ina ngavuk siim. ⁶ E nenia xo, a yaan a faasilak layaan ne taa maat malaan sena tatavai xe sina Piran xuluna ivin ina faraa-man. E a yaan xena ta'ulan a toyan siak fo savat xo. ⁷ Ne fo fevis faroxo, ne fo fataxapin a falayan siak e ne pife poxo lana namkaian siak. ⁸ E voxo pe la xunavata a toxan a ligilot xanak aava

i taa fakalimaan a vilaana roxo siak. E lana yaan lava aave, a Memai aava fuuna tiis faroxo vulai, i taa pisinganau pana. Pife nenia mon taasaxa nase¹ ta rabuna aava vilaana siri a faxaalit o ri taxa waan bang a ulaian si Yesus.

Xasano Ferawaian Si Pol

⁹⁻¹⁰ Tamo no fexaxaas sena, filimaan fataapus senaso na Demas a usi soxot a maana mo ti la xavala e a ta'ulanau xena falet xe pe Tesalonaika. Na Kresens fo falet xe Galesia e na Taitus xe Daalmesia. ¹¹ Na Luuk mon taxa waan xuvul paga. Xel na Jon Maak e lisane xuvul pama senaso nane fexaxaas sena xavangau pana faisok siak. ¹² Ne fo feng na Tisikas xe pe Efasis. ¹³ Layaan no filimaan lisan a marapi ina xakaafutan siak aava ne ta'ulane pe Troas xuvul pa Kaapas; lisanmaan a mu kalayan ri waan xuluna vipin e a xasano kalayan vaxa.

¹⁴ Na Aleksanda, a mataa ina vavesai pana 'aian', a fasavat a lagafan molava xulok, a Memai i taa susuaa sena vilaana saat sina. ¹⁵ Faxatang faroxo sena, senaso nane tisui faagutan a lagasai sitaara.

¹⁶ Pi ta mataa a xavangau lana tatafangai mata siak, nari xapiak ri ta'ulanau. Ne nung a Piran o i taa pife tiis nari pana. ¹⁷ Taasaxa Memai a waan xuvul paga xena fagutau. E voxo ne fexaxaas sena kuusan fasavat a lagasai xapiak talo a

mu rabuna aava ri pife Juda, ri langaie. E ne fakaxupan sena maatan. ¹⁸ A Memai taa fakaxupau sena maana saatan xapiak e i taa lisan faroxoiau xe sina fatataganan sina lu laa'ui la xunavata. Tavaie pana isin molava piis, vulai xe vulai. A tuuna.

A Fasisian Fataxapiak

¹⁹ Suai se Prisila nare Akwila e a matafetama si Onesiforas. ²⁰ Na Eraastus a waan pe Korin e na Tofimas aava giis, ne ta'ulane pe Miletus. ²¹ Filimaan fataapus talo no savat iau paamuina yaan ina xaing. Na Yubalas nari Pudens, Linus e na Klodia ri lisan a fasisian siri e vaxa xasano titaara lana namkaiian.

²² A Memai i taa fagut a vovau siim. A xakaavangan xatam i taa xafut nano.

Na Taitus A Lagasai Si Pol Xe Si Taitus A Ferawaian Paamua

Na Taitus a pife saxa mataa Juda, taasaxa nane namkai se Yesus Krai e mui nane fuuna xavang na Pol pana faisok sina. Layaan na Pol a lisan a lagasai aanabe' xe sina a kaalum malaan se Taitus i taxa waan pe la xurunusa Kriit xena faxatang a faisok lana saxa faxuvulan ina rabuna aava ri namkai pave.

A lagasai aanabe' a toxaan a fufuna talatul, na Pol a xuus na Taitus pana maana vilaana aava mu paamua ina faxuvulan ri taa usie senaso saxanu vilaana sina mu Kriit ri pife roxo temasaat. Na Pol a xuus fatexaas na Taitus pana vilaana i taa usie layaan i taa fapiti nari aava ri waan lana faxuvulan aave. I taa fapiti nari pana usiaana vilaana roxo malaan: ri taa waan lapaana lamonan saxa, ri taa usi a vilaana ina xakaavangan malaan sena mu fesing e ri taa pife fegage-lai e pagal a faxuvulan siri.

¹ Nenia na Pol: ne sisiak sina Piran e ne yaamut si Yesus Krai. Nare xo, re fo siak fatiau e fengau xena xavang fatateak a namkaian siri aava Piran a xel patak nari e xena fapiti nari pana tuunayan xena faxaradak a toyan siri. ² Sena namkaian

e texaasan aave taara taxa waan bang a toyan xe vulai. A Piran aava pi vibit, nane kuus fanai pana toyan aave paamuina tangpat ina yaan. ³ E lana yaan fatak nane faxalit a toyan aave lana Lagasai Roxo sina. E a lagasai aanabe' ve ne taxa kuusan fasavate senaso a Piran aava fakaxup netaara, a fasei faagutanau pana.

⁴ Ne kala xe siim Taitus, no lak tuuna siak lana namkaian aava taare tigena xuvul lana. Ne nung a Piran aava na Tamataara e na Krai Yesus aava fakaxup netaara o re taa xafut nano pana xakaavangan xatam e a luaian sirie.

*A Faisok Si Taitus Pe Kriit:
I Taa Siak Fati A Mu Paamua
Roxo*

1 Tm 3:2-4

⁵ Ne ta'ulan nano, Taitus, pe la bina Kriit talo no taa faxaradak xapin a maana mo aava ri pife roxo lunai e siak fati a mu paamua ina lotu la mu bina xapiak malaan se' ne xuus nano pana layaan ne waan xuvul pama. ⁶ Siak fati a paamua aava vil a mu vilaana aanabe': i taa waan fatak talo pi ta mataa i taa gel tife pan' ta saxa mo; i taa tamai pana tefin saxa mon; a mu rafalak sina ri taa namkai e ri taa pife bilai fasaat o langai pesalai sina. ⁷ A paamua aave a faxatang a faisok sina Piran e voxo i taa waan fatak e i taa pife sarak o marala fataapus; i taa pife num temasaatan a raarum tateak e i taa pife

fevis o rawet pana maana mo. ⁸ Taasaxa, i taa faama-maas pana fakas a rabuna la lifu sina e i taa usi soxot a roxoyan; i taa faxatang faroxoi nane xa e i taa lalamon faroxo. A vilaana e namkaian sina re taa fexax-aas. ⁹ Nane taa tao fatateak a tuunayan aava ri fapitie pana talo i taa fagut a xas-anofuna pana fepitaian tu-una. E vaxa i taa tisui a milungan siri aava ri gilise.

¹⁰ Pevoxoxo, a toxan a maana rabuna xaves la palou imi aava ri gigiran a fepitaian tuuna sina Piran, ri ferawai palau mon e ri bit a rabuna. E nari aava ri waan la parabuna aava ri toxan a vuputuxan, ri pemamosaat paaliu. ¹¹ Famatakasam faagutan nari senaso ri taxa kawaasan xapin a maana matafetama pana mu fepitaian bit siri e vaxa ri vile xena faxuvul a faat. ¹² A saxa Kriit ti la palou iri aava mataa ina kuus fatuxai a kuus, "A mu Kriit ri fuuna bit vulai. A vilaana siri a malaan sena vupung e vulai ri vubuxan a mo, taasaxa ri maragap." ¹³⁻¹⁴ E nenia, ne turoxo pana ferawaian aave. E voxoxo no taa baras faagutan nari aava ri langai pesalai talo namkaian siri taa tateak faroxo e ri taa pife usi a xuuskuus ti kawai sina mu Juda e mu fefasaian sina rabuna aava ri taaluugan a tuunayan. ¹⁵ Xe sina mu rabuna aava ri xaradak, a maana mo siri a xaradak. Taasaxa, xe siri aava ri bas pana saatan e ri pife

namkai, a maana mo xapiak ri lalosaat senaso a lamonan e nasaman siri fo saat. ¹⁶ Ri kuus o ri texaas sena Piran taasaxa pana vilaana siri, ri faxalit a texaasan siri a mosaat paaliu. Ri langai pesalai faagut, ri lalamon fasaat e tuuna ri pife fexaxaas sena vil a vilaana roxo.

2

A Fepitaian Sena Vilaana Sina Mu Rabuna Lana Lotu I Taa Malaan:

¹ Taasaxa nano, Taitus, a fepitaian siim i taa fagut a fepitaian ina lotu aava turoxo pana namkaian tu-una. ² Fapiti a mu matalava tomexaan o ri taa lalamon faroxo e faxatang faroxoi nari xa e ri taa bilai faroxo pana texaasan talo mu rabuna ri taa suai seri. E vaxa, ri taa tao faagutan a namkaian e vubuxan xasingitan siri la maana yaan xapiak.

³ E vaxa fapiti a mu matalava tefin o a vilaana siri i taa faxalit famatavas a toyan xaradak e namkaian tuuna siri. Ri taa pife bit tifi a rabuna e ri taa pife waan lapaana gutan ina raarum tateak. ⁴⁻⁵ Xuus a mu matalava tefin o ri taa fepitaa pana maana vilaana roxo xena fatapal a lutefin fa'ui o malaafaa ri taa vubuxan xasingit a mu tomexaan siri e mu rafulak siri e malaafaa ri taa faxatang faroxoi nari xa e waan lana toyan xaradak. Ri taa faisok faagut vaxa la lifu

siri xena famasi a matafe-tama siri e ri taa langai si lavari talo pi ta rabuna ri taa ferawai fasaat sena Lagasai sina Piran, seri.

⁶ E vaxa, fagut a mu xulau xena faxatang faroxoi nari xa. ⁷⁻⁸ E nano xo, no faxalit a vilaana roxo siim lana maana mo xapiak no vile. Layaan no fepitaa, muta suak e ferawai fasaat. Taasaxa ferawai tuuna pana texaasan talo nari aava rao ri gel tifi nano, ri taa mangil senaso ri piau ta mo xena gel tifi a nomataa sitaara pana.

⁹ Xuus a mu yaasok o ri taa langai sina mataa tafuri e ri taa fafaamamaas nari pana maana mo xapiak ri vile. ¹⁰ Ri taa pife sui fasaat a ferawaian sina mataa siri e ri taa pife fenou a maana mo siri. Ri taa faxalit vulan a faisok roxo siri talo vilaana roxo siri taa famaas a fepitaa sena Piran aava fakaxup netaara e voxo xasanofuna ri taa buk langaie. Pevoxoxo.

¹¹ A xakaavangan xatam sina Piran xo fo savat la matavas xena fakaxup a mu rabuna xapiak. ¹² E a fapiti netaara talo taara taa gilil a mu vilaana ti la xavala e mu vilaana aava ri tisui a Piran e taara taa taagul naboxo pana toyan aava xaradak e roxo e piau ta lalosaat lana. ¹³ Taara taa waan malaanabe' senaso taara taxa waan bang a yaan roxo layaan na Yesus Krais aava Piran e Nges Ina Vil Fatato sitaara, i taa savat lana miridingan molava piis. ¹⁴ Nane lisan

nane xa pataara xena mulus tapin netaara sena saatan xapiak e xena gei tapin a mu lalosaat siri aava ri sina sang mon e ri vubuk o ri taa vil mon a maana mo roxo.

¹⁵ A maana mo aapave, no taa fepitaa pana. Fagut a rabuna e baras nari pana gutan xapiak siim talo pi ta rabuna ri taa ferawai fasaat sema.

3

A Mu Fefasaa Xana Mu Kriit Aava Ri Namkai

¹ Falamon fa'uli a mu rabuna aava ri namkai o ri taa suai faagut sena mu paamua ina bina e mu matalava siri. Ri taa langai nari mu paamua e vulai ri taa faigot xena vil a maana mo roxo. ² Xuus nari o ri muta pet pangan a isina mataa, taasaxa ri taa lisan a luaian e fangaasixan e ri taa lamon fasivi nari xa xena waan lapaana xasanofuna.

³ Lamon fa'uli a mu vilaana sitaara paamuina yaan taara xaveak namkai. Netaara xa taara mu lamavaang. Taara langai pesalai sena Piran e taara faasaal. A maana vubuxanan Tateak ina tataara ri pis netaara talo taara yaasok siri.

Taara fuuna femaraleiai e fexinaasai e taara febaian netaara. ⁴ Taasaxa, layaan a fangaasixan e vubuxan xasingitan xatam sina Piran aava Nges Ina Vil Fatato sitaara, a savat, nane fakaxup netaara. ⁵ Nane pife vil malaane senaso taara

fo vil a maana faisok roxo, piau. Nane vil malaane senaso nane muluk netaara. Nane fakaxup netaara pana Vovau Xaradak lana fasufan aava tavai netaara pana lu-luuxan fa'ui e toyan fa'ui. ⁶ E lapaa Yesus Kraais aava fakaxup netaara, a Piran a fabas soliuhan netaara pana Vovau Xaradak sina. ⁷ Nane vil malaane talo taara taa siak tuunei a maana mo aava nane kuus fanai pana xe sina mu rafulak sina: a toyan vulai xe vulai. A maana ferawaihan aanabe' ri tuuna. ⁸ E voxo ne vubuk o no taa fepitaa faagut pana maana mo aanabe' talo nari aava ri namkai sena Piran ri taa fabas a yaan siri pana maana faisok roxo. A vilaana aave a roxo e a fangasik a mu rabuna.

⁹ Taasaxa, puk tapai sena fiaian ngong e mu sising ina isina mu buri. E fepalau sena fegagelaian pana vuputkai. A maana mo aave ri pi ta malangiis roxo e gutan lana. ¹⁰ Sena mataa aava fasavat a fepatoxan la faxuvulan, pebukan fataraguine e mui, tamo pife langai, taaluugane e muta fesing fulaa pana. ¹¹ No texaas o a mataa aave a lamonan sina pife fatac e a faasaalan sina a faxalit a saatan sina.

A Mu Fefasaa Fataxapiak

¹² Ne taa feng na Aatamus e Tisikas xe siim, Taitus. Layaan re savat, no filimaan fataapus xe siak nabe' Nikapolis senaso ne lamon o ne taa waan nabe' la yaan ina xaing molava. ¹³ Xavang

na Senaas aava mataa ina vuputkai, nare Apolas pana faletan sirie. Tavai nare pana so ta mo re vubuxane. ¹⁴ A rabuna sitaara ri taa lo vil vulan a maana buk faisok roxo xena fabas a toyan siri e xena xavang nari aava ri piau ta mo. E voxo ri taa pife nai palau.

¹⁵ A mu rabuna xapiak aava ri waan xuvul paga ri fasisi nano. Fasusui a mu fesing simaam lana namkai.

A xakaavangan xatam i taa xafut nami xapiak.

Na Failimon A Lagasai Si Pol Xe Si Failimon A Ferawaian Paamua

Na Failimon a saxa mata-lava e a kaalum malaan o nane a saxa Kristian ti la bina Kolaasi. A saxa yaasok sina, a isina na Onisimas, a sinuf sena xe la xasa bina e fe fufunai pave. E pave tamo yaasok i taa sinuf sena mataa tafuna e ri taa yot fulane, a fakasanaman ina ve maatan. Mui na Pol a savat la bina aave e na Onisimas a langai a fepitaian sina sena Lagasai Roxo e fesavat Kristian. E nane taxa xavang na Pol pana faisok sina. La noyaan aave na Pol i taxa vipis e nane pife fexaxaas sena falet xena xalum na Failimon. E voxo nane xalei a lagasai aanabe' e a lisane xe si Onisimas e feng fa'ulie xe sina mataa tafuna.

Lana lagasai aanabe' na Pol a xuus na Failimon o i muneta maraleian a yaasok sina. Taasaxa i taa lamon tapin a vilaana saat sina e i taa xel fa'ulie malaan sena tina tuuna senaso naboxo a mataa aava tamu yaasok sina fo savat Kristian e fo xavang na Pol.

1-2 Nenia na Pol: ne mataa vipis si Kraisi Yesu, xuvul pa Timoti aava na titaara, maame lisan a lagasai aanabe' xe siim, Failimon, ka fesing aava no fuuna faisok faagut xuvul pamaame e xe

si vasaamaame lapaa Kraisi, na Afia e xe si Arkipus aava faisok lapaa Kraisi malaan sena mataa ina rawen e xe siri aava ri naangus la lifu siim.

³ Ne vubuk rao a Piran Tamataara e na Memai Yesu Kraisi re taa tavai nami pana xakaavangan xatam e a luaian.

Na Pol A Kuus Faasiroxo E Fenung Xe Sina Piran

⁴ Layaan ne fenung xe sina Piran ne fuuna lamon nano e ne kuus faasiroxo ⁵ senaso ne fo langai a namkaian siim se Memai Yesu e malaafaa no vubuxan xasingit a mu rabuna fatak. ⁶ E ne fenung o no taa faxalit a namkaian siim lana faisok e ferawaian siim talo no taa masam xapiak pana maana mo roxo aava na Kraisi fo tavai ne-taara pana. ⁷ Ka fesing, a vubuxan xasingitan siim a fasavat a faamamaasan molava la xunus iga senaso no fo xavang faxavesan a mu rabuna fatak sina Piran.

Na Pol A Fenung Pa Onisimas

⁸ Sena vubuxan xasingitan aanabe' ne buk nung nano pana saxa mo. Nenia, ne saxa yaamut si Kraisi e ne fexaxaas sena fasei faagutan nano pana, ⁹ taasaxa ne bai vil malaane. Taare fesing e ne buk rao no taa vile sena vubuxan xasingitan mon. Nenia na Pol, ne mataa vaiak naboxo e ne taxa waan la bina ina vipisan sena namkaian se Kraisi Yesu. ¹⁰ Taasaxa lana waanan siak nabe' ne fo xavang na

Onisimas pana namkaian sina e naboxo nane malaan sena lak siak. ¹¹ Paamua nane a mataa palau e pife fexaxaas sena xavang nano, taasaxa naboxo a fexaxaas sena xavang netaare xapiak.

¹² Naboxo, ne taxa feng fa'ulie xe siim, taasaxa layaan nane pife waan iau xena xavangau a malaan se' ne taxa put tapin a pamamuaan siak. ¹³ Ne vubuk rao i taa waan xuvul paga la nobina siim xena xavangau layaan ne taxa vipis sena Lagasai Roxo. ¹⁴ Taasaxa ne bai vil a mo aava no pife turoxo pana. Ne vubuk rao no taa turoxo pana fenungan siak sena vubuxanan siim xa. ¹⁵ Naak a mo roxo name Onisimas fo waan patak famodak senaso naboxo me taa waan xuvul vulai. ¹⁶ E nane pife yaasok palau naboxo, piau, nane ve na tiam lapaa Krai. Nane a molava lana toyan siak, taasaxa nane a molava piis xe siim senaso naboxo nane a yaasok roxo siim e vaxa na tiam lapaa Krai.

¹⁷ E voxo tamo no lamon o taare taxa faisok xuvul, kas a lifu siim xe sina malaan se' no vile sega. ¹⁸ Tamo nane fo vil a saat xe siim o siak palou a xasa mo siim, ne taa maraane. ¹⁹ Nenia na Pol, ne taxa kala pana maak, ne taa maraane. Ne taa falamon fa'uli nano o ne fo faxalit nano vaxa pana vilaana ina toyan fa'ui. ²⁰ Ka fesing, xavangau pana mo aanabe'. No taa vile pa Krai e i taa fafaamamaasau sait. ²¹ Ne lamon

tuuna o no taa langai. E ne lamon o a faisok siim i tafe molava sena fiaian siak.

²² Saxa mo fulaa: faigotan a nobina ina matef xaanak. No fo fenung xe sina Piran paga e ne lamon rao ne taa fe waan xuvul pama.

²³ Na Epafras aava vipis se Krai Yesu xuvul paga, a fasi nami. ²⁴ E nari aava ri faisok xuvul paga; na Maak, Eristukus, Demas e na Luuk, ri fasi nami sait.

²⁵ A maana roxoyan sina Memai Yesu Krai ri taa waan xuvul pama.

Mu Hibru A Lagasai Xe Sina Mu Hibru A Ferawaian Paamua

A lagasai aanabe' a xaleian xena xavang a saxano Kristian aava rao ri ta'ulan a namkaian siri senaso saxano rabuna ri xalum fadui nari e ri tavai nari pana lagafan. A lagasai aanabe' ve xena fagut a namkaian siri, e voxo a mataa aava xaleie a xuus nari pana maana faisok lava a Piran fo vesane se Krai Yesus. Na Krai mon a faxalit netaara pana vilaana tuuna sina Piran. A lagasai aanabe' a kuusan a mo molava talatul:

- 1) Na Yesus ve a lak tuuna sina Piran. Layaan na Yesus i taxa waan lunai nabe' la xavala, nane yaas a lagafan e maasaxan e pana vilaana naang, a Piran a siak fati na Yesus e nane savat mataa tuuna marasaxa xena xavang a mu rabuna xapiak. (2:10) E voxo na Yesus a pelalava sena mu rabuna ina kuus fatuxai ti lumua e sena mu angelo e nane a pelalava se Moses vaxa.
- 2) A Piran fatak a siak fati na Yesus talo i taa waan priis vulai e nane xasliu a mu priis sina mu Juda.
- 3) Na Yesus a waan memai priis ti la xunavata e nane a fexaxaas tuuna sena fakaxup a rabuna layaan ri namkai sena. A

maana vilaana ina naanguan e mu vuputkai aava na Moses a kuus pana, ri malaan mon sena xaxaalua ina faisok molava aava na Yesus a vile.

A mataa tafuna lagasai aanabe' a vubuk faagut o a namkaian sina mu rabuna i taa malaan e a ferawai faaxaxaves pana namkaian tateak sina mu rabuna Israel ti kavai. (Palagasai 11) Nane kuus o naapalaan a so ta buk lagafan i taa savat siri, ri taa tao fatateak a namkaian siri fefexaxaas ri maat. E ri taa kaalum xe si Yesus e usi a vilaana sina e tisui a lagafan e maasaxan aava ri taa siaxe.

A Namkaian Se Krais A Mo Pelalava Marasaxa

*A Ferawaian Sina Piran I
Taxa Waan Lana Natuna*

¹ Lana maana yaan xaves e pana maana vilaana xaves la mu yaan ti kavai a Piran fo ferawai xe sina mu butaara la ngusuna mu rabuna ina kuus fatuxai. ² Taasaxa lana mu yaan aanabe' xo taxa falet, nane fo ferawai xuvul pataara la ngusu Natuna. Se Natuna aave mon, a maana mo xapiak la xavala e la finavata fo vesanan pana gutan sina Piran. E a Piran a siak fatie vaxa xena tavaie pana maana mo xapiak. ³ Nane sang mon i taxa faxalit a miridingan sina Piran; a maana mo xapiak sina e maana mo sina Piran ri fexaxaas. E pana gutan ina ferawaian sina nane taxa lo tao fanei fatateak a maana

mo aava nane fo vesane. E lamina yaan nane fo siak a lamon tapinan sena vilaana saat xana mu rabuna xapiak, nane laak xe la xunavata e fe nai la pamuaan sina Piran pana Maana Gutan Xapiak.

A Isi Natuna A Pelalava Sena Mu Angelo

⁴ Na Natuna a pelalava seri mu angelo malaan sena isin aava Piran fo fa'isine pana, a molava seri. Xe sise' ta angelo ve a Piran fo xuuse:

"Nano, no Lak Tomexaan siak.

Tanin nenja, ne Tamaam." *Yng 2:7*

⁵ E a Piran a pife ferawai sena saxa angelo o:

"Nenja, ne taa Tamana e nane, i taa Natuk." *1 Xks 17:13, 2 Sml 7:14*

⁶ Piau! Taasaxa layaan a Piran rao i feng a Lak Tukaan sina xe nabe' la xavala nane ferawai malaan:

"A maana angelo sina Piran ri taa nanguse." *Vpt 32:43*

⁷ E sena mu angelo a Piran fo kuus malaan:

"A mu angelo sina Piran ve, ri mu sisiak sina e ri fexaxaas malaan sena reref, ri malaan sena radaam ina fata." *Yng 104:4*

⁸ Taasaxa se Natuna naboxo, a Piran fo kuus:

"A fatataganan siim Piran, i taa waan vulai xe vulai.

No taa paamuian a mu rabuna siim pana roxoyan.

⁹ No fuuna vubuxan a maana mo xapiak aava roxo

e no baijan a maana mo xapiak aava saat.

E voxo Piran, a Piran siim, fo siak fati nano

e nane tavai nano pana faamamaasan

senaso nane fo bur nano pana ngavuk aava pelalava sena ngavuk aava nane tavai a xasanofuna pana." *Yng 45:6-7*

¹⁰ E nane kuus fulaa:

"Nano Memai, la tangpat no fo vesan a xavala e maana mo xapiak xuluna

e pana maam no fo vesan a finavata e maana mo xapiak lana.

¹¹ E a maana mo aave ri tafe malit, taasaxa nano xo, no taa waan. Nari, ri tafe xavai malaan sena mu marapi.

¹² Nano Piran, no taa pulum nari malaan sena marapi xavai o

no taa xul nari malaan sena mataa taa xul a marapi sina.

Taasaxa no pi xuxul, no taxa waan fatak vulai e

a toyan siim i taa pife taxapus." *Yng 102:25-27*

¹³ A Piran pife xuus ta saxa angelo o:

"No maa nai nabe' faasilak la pamuaan iga

fefexaxaas sena yaan ne taa timin

a maana xaiyaas
siim lapaana
kaam malaan
sena mo ina
vaapaas.” Yng
110:1

¹⁴ A so ta mo ve mu angelo?
Nari ve ri mu vovau aava
ri sisiak sina Piran. E nane
taxa feng nari xena xavang a
mu rabuna aava ri taa siak a
fakaaxupan sina.

2

*A Piran Rao I Vil Falavai A
Namkaian Sina Rabuna*

¹ A mo aanabe' a mo tuuna
e voxo taara taa tao fatateak
a maana ferawaian tuuna
aava taara fo langaie talo
taara taa pife kais patak sena
namkaian sitaara. ² A mu
vuputkai aava mu angelo ri
fo kuusan fasavate xe sina
mu butaara, ri tuuna paaliu.
E nase' ta mataa pife usie
o langai pesalai sena, i taa
siak a maana fakasanaman
aava mu vuputkai fo ferawai
pana. ³ E netaara vaxa,
tamo taara taa langai pesalai
sena fakaaxupan lava, taara
taa sinuf sena fakasanaman
malaafaa? A Memai xa, fo
kuusan fasavat a fakaax-
upan aanabe' paamua e
nari aava ri langaie, ri fo
faxalit famatavas netaara o
a ferawaian aave a tuuna.
⁴ E la yaan fatak aave pana
fangaasixan siri, a Piran a
faxuvul a fakalimaanana
sina, a fakalimaanana
naang ve a malaan: a mu
faisok ina gutan, maana mo
fa'ipul e tavaiaana mu
rabuna pana tatavai ina
Vovau Xaradak fexaxaas
sena vubuxanan sina.

*A Piran A Siak Fati A
Memai Sitaara*

⁵ A Piran pife siak fati a
mu angelo xena paamuian a
xavala fa'ui aava i taa savat,
a xavala aava maam taxa fer-
awai sena, piau. ⁶ Taasaxa
malaan sena ferawaian aava
waan la saxa nobina pe lana
Xakalayan ti Kavai:

“Piran, a so ta mo ve
a mataa e no taxa
lamon sena?

A mataa ve a so ta mo e
no taxa muluxe?

⁷ No fo timine lapaana mu
angelo pana saxanu
yaan,

e mui no bure pana isin
lava e pana miridin-
gan.

⁸ E no fatie talo i taa
paamuian a maana
mo xapiak aava no fo
vesane.” Yng 8:4-6

Lavaxa, i taxa ferawai o a
Piran fo siak fati a mataa
xena ti paamuian a maana
mo xapiak, e voxo a matavas
paaliu o i taxa ferawai
xasingit sena maana mo
xapiak marasaxa. Taasaxa,
taara pife xalum ta mataa
taxa paamuian a maana
mo xapiak naboxo, bo?

⁹ Taasaxa taara taxa xalum
na Yesus, nane aava Piran fo
timine lapaana mu angelo
pana saxanu yaan talo
lapaana xakaavangan xatam
sina Piran nane fo maat
xana mu rabuna xapiak. E
naboxo taara taxa xalume
i taxa tigena, fo buran
pana malangan e pana isin
lava senaso nane fo siak a
maasaxan ina maatan.

¹⁰ A mo roxo a Piran aava
vesan a maana mo xapiak

e taxa lo vil fafa'ui nari, a vil faxaradak na Yesus pana maasaxan xena xel a maana mu natuna Piran talo ri taa waan faxuvul lana malangan sina. Senaso na Yesus ve a saxa aava i taxa lisanmaan nari xena fakaxupaan nari. ¹¹ Nane taxa gon fatak a rabuna sena vilaana saat siri e nane xuvul pari aava nane fo gon fatak nari, a Tamari a saxa. E voxo na Yesus pife mangil sena xali nari pana mu fetinan. ¹² Nane taxa kuus xe sina Piran:

“Ne taa xuus fatexaas a mu fetinan siak pana isaam e a so ta mo no fo vile.

Ne taa kuus fati a vilaana siim la palou ina faxuvulan siri.” *Yng*
22:22

¹³ E a kuus fulaa:

“Ne taa timin a lamon fanaian siak xuluna Piran.” *Ais*
8:17

E vaxa a kuus fulaa sait:

“Kaalum, nenia naboxo xuvul pana mu rafulak aava Piran fo tavaiau pana.” *Ais* 8:18

¹⁴ A rafulak sina Piran ri rabuna tuuna pana meska e ria e voxo na Yesus xa feraan malaan seri e toxan a meska e ria ina mataa tuuna sait. Nane vil malaane talo pana maatan sina i taa kawaasan xapin a faisok si Setan aava toxan a gutan ina maatan. ¹⁵ Pana maatan sina, na Yesus a mulus nari aava ri yaasok si Setan la maana yaan ina toyan siri senaso ri matautan a maatan. ¹⁶ A mo

aanabe' a matavas paaliu: na Yesus pife fangasik a mu angelo. Taasaxa malaan sena Xakalayan ti Kavai taxa kuus: “Nane taxa xavang a mu bu Abraham.”

¹⁷ A malasuf ina a malaan: nane waan fexaxaas paaliu malaan sena mu fetinan lana taagulan xapiak siri e voxo i taa usi fatak a Piran e i taa bas pana mamaaluxan talo i taa savat memai priis siri. Pana vilaana aanabe' i taa vil a faisok sina Piran talo Piran i taa pife marala e i taa lamon tapin a vilaana saat sina mu rabuna. ¹⁸ E naboxo na Yesus a fexaxaas sena fangasik nari aava na Setan taxa valam nari pana vilaana saat, senaso na Yesus fo waan lapaana maasaxan e vil penganan e na Setan fo valame pana vilaana saat.

3

Na Yesus A Pelalava Se Moses

¹ Mu fetinan siak lana pabung si Kraais, nami vaxa a Piran ti la xunavata fo xel nami xe sina: mi taa lamon faagut se Yesus, nane aava Piran fo fenge xena vil a faisok ina yaamut e memai priis lapaana namkaian aava taara kuus turoxo pana. ² Nane waan fatak lapaana vubuxanan sina Piran aava fo siak fatie xena vil a faisok aanabe'. Na Moses sait a waan fatak lapaana vubuxanan sina Piran layaan nane vil a faisok lana lifu sina Piran. ³ Naak mi fuuna tavai a mataa aava vesan a lifu pana suaian molava sena lifu aava

nane vesane, bo? E voxo na Yesus i taxa siak a suaian molava paaliu se Moses. ⁴ A maana lifu xapiak, saxano rabuna ri fo vesane e a Saxa aava vesan a maana mo xapiak, nane ve a Piran. ⁵ Na Moses xa waan fatak lana vepen ina sisiak la palou ina lifu sina Piran e nane kuus fangaasik sena maana mo aava Piran i taa kuusane lumui. ⁶ Taasaxa na Yesus a waan fatak lana vepen ina Natuna Piran lana lifu sina. E netaara xa, taara lifu aave, tamo taara waan fatateak e taara tao faagutan a lamon fanaian aava waan la xunus itaara.

*A Rabuna Ti Kavai Ri Fu-
una Milung Sena Namkaian
Tuuna*

⁷ E voxo malaan sena Vo-
vau Xaradak a kuus:

“Tanin, tamo mi langai a ling
ina Piran, ⁸ Muta fata-
vanat a lamonan simi,
malaan sena mu bumi
layaan ri fakasalau; ri
vil malaane pe la xob-
ingil layaan ri tafan-
gau pana langai pe-
salaian siri.”

⁹ A Piran taxa kuus malaan
seri:

“Ri tafangau pave e
ri gigiran a kuus
fanaian siak.
Naapalaan, ri xalum a
maana faisok siak
aava ne fo vile
xari la mariaas
sangafilu talafaat
aava ri waan
pave. ¹⁰ E voxo
ne kasalan a mu
rabuna aave e ne
kuus:

‘Nari, ri taxa lo
milung sega lana
lamonan siri e ri
taxa lo langai pe-
salai sena maana
mu fefasaian
siak.’

¹¹ Nenia, ne marala e ne
fakalimaan faagut
malaan:

‘Nari, ri taa pife laak
lana nobina aava ne
vubuk tavai nari pana
xena fangaafusan.”
Yng 95:7-11

¹² Kamu fetinan, faxatang
faroixo senaso pife mo roxo
o saxa imi i taa toxan a
lamonan saat e a xunus
ina piau ta namkaian talo
i taa puk tapin nane xa

xasena Piran aava taxa to.
¹³ Taasaxa layaan a vapaling
aava waan lana Xakalayan
ti Kavai, a vapaling aava
“Tanin”, a toxan a malasuf
ina la toyan sitaara, taara
taa faxaar netaara xa la
maana yaan xapiak talo
piaua ta saxa imi i taa waan
lapaana bitan ina vilaana
saat e a lamonan sina i
taa pife tavanat temasaat.

¹⁴ Senaso taara taxa faxaalit
o taara pabung si Krai
tamo taara tao fatateak a
namkaian aava taara xaveak
siaxe fefexaas sena yaan
ina maatan sitaara saxa
saxa. ¹⁵ A ferawaian aanabe!
taxa waan lana Xakalayan ti
Kavai:

“Tanin, tamo mi langai a ling
ina Piran muta fata-
vanat a lamonan simi
malaan sena mu bumi
layaan ri fakasalau.”
Yng 95:7-8

¹⁶ Nase! ta rabuna ve ri bai
langai a ling ina Piran e ri

fakasale? Nari xapiak aava na Moses fo xel nari ti lana bina Isip, bo? ¹⁷ E nase' sang a Piran a marala xuvul pari fefexaxaas sena mari-aas sangafilu talafaat? Nari, mu rabuna aava ri faasaal pana vilaana saat e voxo ri poxo maat la xobingil, bo? ¹⁸ E nase' sang a Piran a fakalimaan nari o ri taa pife laak xe lana nobina ina fangaafusan sina? Nari aava ri langai pesalai sena ferawaian sina, bo? ¹⁹ E voxo taara masam o nari, ri pife fexaxaas sena laak xe lana nobina sina Piran senaso ri pife namkai.

4

Na Yesus A Pelalava Se Jaasua

¹ E nabaxa a Piran a tavai netaara pana kuus fanaian sina talo taara fexaxaas sena siak a fangaafusan sina aava nane fo ferawai pana. Lavaxa, mi taa faxatang faroxo senaso pife mo roxo o saxa imi i taa milung e taa pife siak a fangaafusan aava Piran fo kuus fanai pana. ² Taara fo langai a Lagasai Roxo malaan sena mu bu Israel. Nari, ri langai a lagasai aave taasaxa pife xavang nari senaso layaan ri langaie, ri lamon o a mo palau mon e ri pife faxuvule pana namkaian. ³ Lavaxa, netaara aava taara namkai, taara taa siak a fangaafusan aava Piran fo kuus fanai pana. A mo aanabe' a malaan sena ferawaian sina:

“Ne marala e ne fakalimaan faagut malaan:

“Nari, ri taa pife laak lana nobina aava ne vubuk tavai nari pana xena fangaafusan.”
Yng 95:11

Taara texaas o a faisok sina Piran fo taxapus layaan nane vesan xapin a xavala aanabe' taasaxa nane kuus malaan sena fangaafusan xari. ⁴ Senaso a ferawaian sena fapisiguakaana yaan taxa waan lana Xakalayan ti Kawai malaanabe':

“La fapisiguakaana yaan a Piran a fangaafus sena mu faisok sina.” *Tpt 2:2*

⁵ E pave a ferawaian malaan a savat fulaa:

“Nari, ri taa pife laak lana nobina aava ne vubuk tavai nari pana xena fangaafusan.” *Yng 95:11*

⁶ Nari aava ri langai a Lagasai Roxo paamua ri pife laak lana nobina ina fangaafusan sina Piran senaso ri pife namkai sena ferawaian sina. E voxo a toxan a xasanofuna aava ri taa siak a fangaafusan aave. ⁷ A Piran a faxalit netaara pana lalamonan aanabe' senaso nane siak fati a xasa yaan aava nane taxa xalie pana “tanin”. Mui layaan a mu mariaas xaves fo falet nane kuusan fulane la ngusu Devit layaan nane kala lana Xakalayan ti Kawai malaan:

“Tanin, tamo mi langai a ling ina Piran muneta fatavanat a lamonan simi.” *Yng 95:7-8*

⁸ Tamo na Jaasua fo tavai a mu rabuna pana fangaafusan aava Piran a kuus pana, lumui lamina a Piran i taa pife kuus fulaa sena xasa yaan ina fangaafusan.

⁹ Taasaxa toxan a yaan taxa waan lunai talo rabuna sina Piran ri taa siak a fangaafusan malaan sena Piran. ¹⁰ E voxo a mataa aava i taa siak a fangaafusan aave, i taa fangaafus sena faisok sina vaxa, malaan sena Piran fo fangaafus sena faisok sina.

¹¹ Lavaxa, taara taa tafang faagut xena siak a fangaafusan aave senaso a mo saat paaliu o saxa itaara i taa faasaal malaan sena mu bu Israel aava ri pife namkai.

¹² A ferawaian sina Piran i taxa to e i taxa faisok. A ferawaian aave a fafangan sena fisa aava ro xasing ina xapiak re fafangan. A ferawaian aave i taa xi a mataa e fexaxaas sena fepatoxan a xunus sena vovau ina; a fexaxaas sena fepatoxan a vuvuxai e a vaveufa ina. A ferawaian aave a fexaxaas sena tiis a mu lamonan sina mataa e maana mu vubuxanan aava ri waan la xunus ina. ¹³ Mi piau ta mo mi fexaxaas sena fune xasena Piran, piau. A maana mo xapiak aava nane fo vesane, a waan xurul e matavas la paana xakaaluman sina. E voxo taara xapiak taa xuuse pana so ta vilaana taara fo vile.

Na Yesus A Memai Priis Pelalava Marasaxa

¹⁴ Lavaxa, taara taa tao fatateak a namkaian aava taara taxa kuusan fasavate.

Senaso taara toxan a Memai Priis molava paaliu e nane fo laak xe sina Piran la xunavata; a Priis aave na Yesus, a Natuna Piran. ¹⁵ A Memai Priis sitaara pife saxa aava pife fexaxaas sena taraxali e muluk a maana murupaxan sitaara, piau! Taasaxa taara toxan a Memai Priis lava aava fo siak a valaman e tafangan fexaxaas fatak setaara, taasaxa nane pife faasaal pana saxa mo. ¹⁶ Lavaxa, taara taa tao fatateak a namkaian sitaara e taara taa fe savat la nona ivin lava sina Piran lana nobina ina xakaavangan xatam. E pave i taa tiuan a mamaaluxan sina xulutaara e taara taa siak a xakaavangan xatam xena xavang netaara lana yaan ina lagafan.

5

A Mu Vilaana Sina Memai Priis Lava

¹ A Piran fuuna siak fati nari mu memai priis ti la palou ina mu rabuna xena waan a memai priis. Nari xapiak ri bur a memai priis aave xena vil a faisok sina Piran la palou iri; i taa faram a mu tatavaian xari e i taa lisan a mu falfaalan siri xena maraan tapin a mu vilaana saat siri. ² A memai priis aave a marupak malaan sena mu rabuna xapiak e voxo nane fexaxaas sena vil a vilaana mam xe sina mu rabuna aava ri vungut e ri milung sena vilaana roxo. ³ E fulaa senaso nane marupak malaan sena mu rabuna, i taa lisan a tatavaian xena

maraan tapin a mu vilaana saat siri e xena maraan tapin a mu vilaana saat sina sait.

⁴ Piau ta mataa a fexaxaas sena siak fati nane xa pana ngavuk ina memai priis, piau! A mataa i taa laak lana ngavuk ina memai priis lapaana kelan sina Piran sang mon, malaan se Eron. ⁵ Pana vilaana malaan na Kraiis pife siak a ngavuk ina Memai Priis xe xuluna xa. Taasaxa Piran a xuuse:

“Nano, no Lak Tomexaan siak,

Tanin nenia ne
Tamaam.” *Yng 2:7*

⁶ E nane kuus fulaa la xasa paxakalayan:

“Nano, no taa vil vulan a faisok sina priis, malaan se Melkesadek.” *Yng 110:4*

⁷ La toyan sina nabe' la xavala na Yesus a fenung e fia i ti lana xunus ina pana taangiisan e pana xukulaidan. Nane nung a Piran aava fexaxaas sena fakaxupe ti la maatan. A Piran a langaie senaso na Yesus fuuna suai sena e usi fatak a vilaana sina. ⁸ Naapalaan o na Yesus a Natuna Piran, nane siak a texaasan sena vilaana fatak ina langaian lapaana maasaxan sina. ⁹ E layaan nane fo savat fatak xasingit, nane xo a fufuna fakaaxupan aava i taa waan vulai xana mu rabuna aava ri langaie e usie. ¹⁰ E a Piran fo kuusan fanei a ngavuk ina Memai Priis xuluna, malaan se Melkesadek.

Muneta Ta'ulan A Namkaidan Se Kraiis

¹¹ Maam toxan a ferawaian xaves xami sena maana mo aanabe' taasaxa faisok ina fapitiaan nami a lagaf senaso a masaman simi pife matavas fataapus. ¹² A toxan a yaan xaves fo falet talo nami xa mi taa savat mu rabuna ina fepitaian, taasaxa piau! Mi vubuk lunai, o a mataa i taa fapiti nami pana mu vilaana mata ina namkai sena lagasai sina Piran. Naak a malaan se' mi taxa baian a fanganan tateak, mi taxa sus lunai. ¹³ Ta mataa aava i taxa lo sus, i taxa popo lunai, nane piau ta masaman sena Ferawaian sina Piran. ¹⁴ Taasaxa mu matalava ri vubuxan a fanganan tateak e nari, ri fo siak a texaasan lapaana fepitaian sina Piran e ri fexaxaas sena taraxali a vilaana roxo e vilaana saat.

6

¹ Lavaxa, lana sangasan sitaara lapaa Kraiis taara taa tamasiak e falet fulaa, taara taa ta'ulan a fufuna fepitaian ina lagasai se Kraiis xena savat mu matalava lana fepitaian sina. Taara fo vil a faisok ina fatiginei a xaaxaak mata ina namkai sena Piran e a xaaxaak ina puk tapinaana mu vilaana palau e voxo taara taa pife siak fati fulane. ² Taara fo xasliu a mu fepitaian sena fasufan e sena vilaana ina timin a ma xuluna mataa xena fenung pana e sena vilaana ina to fa'ulaian ti la maatan e sena tiisan sina Piran aava waan

vulai. ³ Taara taa vil a maana mo aave tamo Piran taa kuus turoxo pana.

⁴ Tamo rabuna ri taa ta'ulan a namkaian siri malaafaa no fexaxaas sena lisan fa'uli nari talo ri taa puk fulan a xunus iri? Layaan ri fo sangas lana malang sina Piran e ri fo nasam a tatavai sina e ri fo siak a nobina siri lapaana Vovau Xaradak ⁵ e ri texaas o a ferawaian sina Piran a roxo senaso ri fo bilai lapaana e ri fo masam a gutan ina mu yaan sina Piran ⁶ e mui ri ta'ulan a namkaian siri, a pife fexaxaas paaliu o ri taa lisan fa'uli nari xena puk fulan a xunus iri. Senaso layaan ri vil malaane ri taxa niil fataxutan a Natuna Piran fulaa e ri taa famangile la matana mu rabuna.

⁷ A Piran a fuuna kuus faatulan a xavala aava raafui taa usan xuluna e du lapi lana e mui i taa fuua pana maana fanganan roxo aava nari, ri faxatange, ri vubuxane. ⁸ Taasaxa la yaan a xavala i taa fasavat a maana yeis tuturuk e latan maxarak mon, a xavala aave i taa mo palau mon. Naak, a Piran taa kuus fatutule e mui ri taa kawaasane pana fata.

⁹ Taasaxa kamu fesing, naapalaan maam taa ferawai malaan nabe', maam texaas faagut semi. Maam texaas o nami, mi toxan a mu kuus faatulajan roxo aava ri xavil ina fakaaxupan simi. ¹⁰ A Piran a pife mataa ina bit fepuk, nane a fatak paaliu. Mi lamon o i taa maluf a faisok simi, piau! I

taa lamon fa'uli a faisok mi fo vile e malaafaa mi faxalit a vubuxan xasingitan simi xana layaan mi xavang a mu fetinan lapaa Krai. E tuuna mi taxa lo vile lunai. ¹¹ Maam vubuk temasaat o nami saxa saxa mi taa lo falet fulaa lana vubuxan xasingitan simi fefexaxaas la yaan fataxapiak talo mi taa siak tuunei a lamon fanaian aava mi taxa waan bange pana vilaana fananap. ¹² Maam bai o mi taa waan palau taasaxa pok a mu vilaana siri aava sena namkaian e vilaana fananap siri, ri taa siak a maana mo a Piran fo kuus fanai xe siri pana.

Tao Fatateak A Kuus Fanaian Sina Piran

¹³ Layaan a Piran a tavai na Abraham pana kuus fanaian sina, nane fakalimaane o i taa vil tuunei a mo nane kuus fanai pana. E piau ta saxa a pelalava sena Piran e voxo nane fakalimaan pana xa. ¹⁴ Nane kuus:

“Ne taa tamana tavai nano
pana roxoyan
e ne taa tamana
tavai nano pana
mu bum xaves.”
Tpt 22:17

¹⁵ E na Abraham a waan bange pana vilaana fananap e voxo nane siak a mo a Piran a kuus fanai pana.

¹⁶ Layaan a mataa i taa fakalimaan pana saxa isin i taa xali a saxa isin aava pelalava sena xa, bo? E a fakalimaan o a mo aave a tuuna paaliu e voxo i taa fataxapin a fegagelaian. ¹⁷ E vaxa, nari aava ri taa siak

a kuus fanaian sina Piran, nane vubuk o ri taa masam faagut o nane pi xuxul a lamonan sina e voxo nane fo timin a fakalimaanana sina xuluna kuus fanaian sina.¹⁸ A toxan a mo taragua, a kuus fanaian sina Piran e a fakalimaanana sina, aava Piran pife fexaxaas sena xul nare e pife fexaxaas sena bit sere. E netaara vaxa, taara fo sinuf xe lana faxatangan sina Piran e a ro mo aave re tavai netaara pana gutan talo a xunus itaara i taa tao fatateak a lamon fanaian aava Piran fo timine la notaara.¹⁹ Taara toxan a lamon fanaian aanabe' malaan sena xaaxaak molava lana toyan sitaara. A lamon fanaian sitaara a mo tuuna aava i taa waan fatateak e laak liu a marapi taap ina Tang Lifu Lotu laa'ui la xunavata xena savat lana Nobina Taap Xasingit.²⁰ E na Yesus fo laak lana Nobina Taap Xasingit aave pataara e a Piran fo bure xena Memai Priis vulai xe vulai malaan se Melkesadek.

7

Na Melkesadek, A Priis Sina Piran

¹ Na Melkesadek ve a piran king pe la bina Selam e a priis sina Piran Aava Waan Laa'ui Paaliu. Layaan na Abraham taxa ulaa ti la rawen aava nane sip fa'onam a mu piran king talafaat lana, na Melkesadek a savat sina e kuus fararoxo xuluna.² E na Abraham a tavaie pana fomirak xavil, a maana fasan-gafiluaana mo ina maana mo xapiak aava nane fo

siaxe sena mu piran king talafaat. (A malasuf mata ina isi Melkesadek a malaan: a piran king ina bilai fataak e xaradak. E saxa mo fulaa, nane a piran king ina luaian senaso nane a piran king ti Selam e a malasuf ina vapaling Selam ve: a luaian.)³ Lana Xakalayan ti Kavai ri pife kala sena ninana o tamana o ta saxa buna. E voxo a kaalum malaan se' nane piau ta yaan ina tangpat e piau ta yaan fataxapiak. E voxo nane a malaan sena Natuna Piran senaso nane taxa waan priis sina Piran vulai xe vulai.

Na Abraham A Tavai Na Melkesadek Pana Xavil Sina Piran

⁴ No fo xalum a lavayan si Melkesadek, bo? Na Abraham aava butaara lava, a tavaie pana fomirak xavil ina maana mo xapiak aava nane fo siaxe lana rawen.⁵ Taasaxa rabuna sitaara aava ri laak lana ngavuk ina mu priis ri waan lana pabung si Livai e ri toxan a vuputkai xena siak a fomirak xavil sina mu rabuna Israel. Nari, ri mu Juda sait e nari xapiak ri mu bu Abraham vaxa malaan setaara.⁶ Na Melkesadek xo pife waan lana pabung si Livai, piau. Taasaxa nane fo siak a fomirak xavil se Abraham e kuus fararoxo xuluna. E na Abraham ve a mataa aava fo siak a mu kuus fanaian sina Piran.⁷ A matavas naboxo, bo? A mataa aava i taa kuus fararoxo xuluna xasanofuna, a pelalava sena xasa mataa aava i taa siak

a kuus fararoxoyan, bo?
⁸ Layaan taara ferawai sena mu priis lana pabung si Livai aava ri siak faxuvul a fomirak xavil nabe' tanin, ri mu rabuna mon e ri taa maat. Taasaxa na Melkesadek aava fo siak a fomirak xavil paamua, nane taxa to lunai senaso a Xakalayan ti Kavai a pife kuus pana maatan sina. ⁹ E fulaa, naak taara fexaxaas sena kuus: layaan na Abraham fo tavaie pana fomirak xavil sina, na Livai, a buna mu priis aava ri siak faxuvul a fomirak xavil tanin, nane sait fo tavai na Melkesadek pana ¹⁰ senaso na Livai a pife luxan lunai e la yaan aave naak taara fexaxaas sena kuus o nane taxa waan lana vipin i buna, na Abraham, layaan na Melkesadek a savat sina.

A Faisok Sina Mu Priis Ti Kavai A Taxapus

¹¹ A Piran fo fatiginei a mu vuputkai xana mu rabuna Israel e maana priis lana pabung si Livai ri waan la fufuna vuputkai aave. Taasaxa, tamo faisok sina mu priis si Livai a fexaxaas sena vil faxaradak a rabuna, mi lamon o a Piran i taa fasavat ta xasa priis patak? A priis malaan se Melkesadek e pife malaan se Eron? ¹² E layaan a Piran i taa xul a pabung sina mu priis sina, a maana vuputkai vaxa ri taa xulan sait. ¹³ E a Memai sitaara, nane aava maana mo aanabe' fo ferawai sena, nane a mataa ti la pabung patak e piau ta saxa ti la

pabung sina fo vil a faisok sina mu priis la ivin ina faraaman. ¹⁴ A mu rabuna xaves ri texaas o nane fo luxan lana pabung si Juda e na Moses pife ferawai sena pabung aave o ri taa vil a faisok sina mu priis.

Saxa Priis Aava Malaan Se Melkesadek

¹⁵ A ferawaian aanabe' a savat tuuna la matavas, a saxa priis patak fo savatmaan, a saxa aava malaan se Melkesadek. ¹⁶ A maana fefasaian e mu vuputkai sina mu rabuna, ri pife siak fatie xena priis, piau. Taasaxa gutan ina toyan sina aava piau taa taxapusan, fo bure pana faisok aave. ¹⁷ Senaso a Xakalayan ti Kavai a kuus:

“No taa waan priis
 xe vulai, vulai
 malaan se Melkesadek.”
Yng
 110:4

¹⁸ E mu vuputkai ti kavai fo vis tapinan naboxo senaso ri piau ta gutan e ri pife fexaxaas sena xavang a mataa. ¹⁹ A mu vuputkai si Moses ri pife fexaxaas sena vil faxaradak a mataa. Taasaxa naboxo a Piran fo lisan a lamon fanaian aava pelalava sena kuus turoxoian sina ti kavai e lapaana lamon fanaian aanabe' taara fexaxaas sena savat faasilak xe sina.

²⁰ E saxa mo fulaa, a toxan a kuus fakalimaan sina Piran. Layaan a Piran fo bur a pabung si Livai pana faisok ina priis, nane pife kuus fakalimaan xuluri. ²¹ Taasaxa na Yesus

a savat priis lapaana kuus fakalimaanana sina Piran senaso nane fo kuus:

“Na Matalava Piran fo ferawai pana

fakalimaanana tateak e i taa pife xul fulane:

‘No taa waan priis xe vulai, vulai.’ *Yng 110:4*

²² Lavaxa, a fakalimaanana aanabe' a mo pelalava e i taxa faxalit netaara o na Yesus a fexaxaas sena vil fasavat a maana mo lapaana kuus turoxoian fa'ui sina Piran aava mo roxo paaliu sena kuus turoxoian ti kavai.

A Ngavuk Si Yesus I Taa Waan Vulai

²³ A toxan a xasa mo patak fulaa sait; a maana xasano priis ri xaves senaso ri funa lo maat e ri pife fexaxaas sena vil vulan a faisok siri. ²⁴ Taasaxa na Yesus taxa to vulai e i taa pife tavai a xasanofuna pana faisok sina, piau! ²⁵ E voxo tanin e xe vulai, vulai nane fexaxaas sena fakaxup nari aava ri filimaan xe sina Piran lapaana isina, senaso nane taxa to vulai xena nung vulan a Piran pari.

²⁶ Lavaxa, nabe' ve a mo roxo paaliu xataara, o na Yesus a Memai Priis sitaara. Senaso nane a fatak xasingit, piau ta lalosaat xuluna e pi ta vilaana saat la xunus ina. A Piran fo siak pataxe sena mu rabuna saat e fo yaas falaxe xe pe laa'ui la xunavata.

²⁷ Nane pife malaan sena mu memai priis ti kavai; nane i taa pife tatavai pana vipin ina tiir la maana yaan xapiak xena saf tapin paamuin a

mu faasaalan sina e mui sina mu rabuna xapiak. Nane fo tatavai xe vulai pana saxa tatavaian mon la yaan nane tatavai pana xa xuluna bolo.

²⁸ A mu vuputkai si Moses ri taxa lo siak fati a mataa mon xena vil a faisok ina memai priis e a mataa fuuna marupak. Taasaxa kuus fanaian sina Piran xuvul pana fakalimaanana sina vaxa, re savat lamina yaan ina vuputkai e re fo bur a Natuna pana faisok aanabe' senaso nane taa waan xaradak xe vulai.

8

Na Yesus A Memai Priis Sitaara Lana Faxuvulan Sina Piran

¹ A malasuf ina maana ferawaian siak a malaan: taara toxan a Memai Priis xataara e nane taxa nai la pamuaan sina Piran Peraroxo xuluna ivin sina pe la xunavata. ² E nane taxa vil a faisok ina Memai Priis lana Tang Lifu Lotu Taap. A nobina aave a Piran sang mon fo vesane o i taa nobina tuuna ina naan-gusan.

³ A rabuna ri fo bur a maana memai priis xapiak talo ri taa tatavai xe sina Piran pana meska ina mu tiir e pana xasano tatavaian. E a Memai Priis sitaara vaxa i taxa tatavai pana saxa tatavaian sait. ⁴ Tamo i taxa waan nabe' la xavala, nane pife fexaxaas sena vil a faisok sina priis senaso a

toخان a maana priis lapaana vuputkai si Moses aava ri funa tatavai pana mu tatavaian. ⁵ A faisok sina priis aave a xaxaalua mon; ri taxa pok

a faisok tuuna aava waan la xunavata. A lamonan aanabe' a malaan sena ferawain sina Piran xe si Moses. Layaan nane tangpat pana faigotan a maana mo ina Lifu Marapi ina Turoxoian a Piran a xuuse:

“Faxatang faroxo, no taa usi fatak a xaxaalua aava ne fo faxalit nano pana layaan no waan pave xuluna put.” *Tln 25:40*

⁶ Taasaxa naboxo, na Yesus fo siak a faisok ina priis aava molava paaliu seri, a malaan sena kuus turoxoian aava nane fo fataxe xuvul pana Piran a molava paaliu sena kuus turoxoian siri, senaso a Piran fo kuus fanai pana maana mo roxo paaliu la-paana kuus turoxoian sina.

⁷ Tamo a kuus turoxoian ti kawai a fexaxaas sena vil fasavat a maana vilaana xaradak paaliu, a Piran i taa pife siak fati a xasa kuus turoxoian fulaa lamina, bo? Taasaxa kuus turoxoian aave pife fexaxaas. ⁸ E voxo a Piran i taxa kasalan a mu rabuna sina layaan nane ferawai malaan:

“A Piran a kuus: A mu yaan ri taxa filimaan layaan ne taa fatiginei a turoxoian fa'ui xuvul pana mu rabuna Israel e xuvul pana mu rabuna Juda. ⁹ A turoxoian aave i taa pife malaan sena turoxoian aava ne fo xuus a mu buri pana layaan ne tao a mari e ne paamuian nari ti Isip. Nari, ri pife usi fatak

a turoxoian aava ne xuus nari pana e voxo ne ta'ulan nari.”

¹⁰ Taasaxa sena mu yaan aava taa filimaan, a Piran a kuus:

“Ne taa fatiginei a turoxoian aanabe' xuvul pana mu rabuna Israel: Ne taa timin a mu vuputkai siak lana lamonan siri e ne taa xaleie la xunus iri. Ri taa nangusau sang mon. Senaso ri taa waan rabuna siak e nenia, ne taa Piran siri. ¹¹ E piau ta mataa i taa faisok pana fapiti a xasanofuna paga e ri taa pife faxaar a xasanofuna pana: ‘Texaas faagut sena Piran.’ Senaso nari xapiak ri taa texaas sega, nari mu mataa palau e nari mu matalava e mu memai vaxa. ¹² Ne taa lamon tapin a mu vilaana saat siri e ne taa pife lamon fa'uli a mu milungan siri.” *Jer 31:31-34*

¹³ Layaan nane ferawai pana turoxoian fa'ui a Piran a kuus o saxa aava waan paa-mua ve a mo ti kawai e mi texaas o a mo ti kawai aava fo maiyang e fo xares, i taa pife waan pana yaan xaves e faasilak i taa malit.

9

A Vilaana Ina Nangusaana Piran Pe La Tang Lifu Lotu Pe Jerusalem

¹ Lapaana turoxoian ti kawai ri toxan a vuputkai ina

naangusan e vaxa ri toxaan a nobina ina naangusan sait aava mu rabuna ti la xavala ri vesane. ² Ri fo vesan a Lifu Marapi ina Turoxoian e ri fatigineie e a nobina aava no fuuna laak lana paamua ri xalie pana Nobina Taap. Lana Nobina Taap aave ri fati a mo xena fanei a laam e a ivin xena timin a bret ina tatavai xe sina Piran xuluna. ³ E lamina vaabat marapi ri toxaan a baat aava ri xalie pana Nobina Taap Xasingit. ⁴ Lana nobina aave ri timin a fomirak ivin ina faraaman* aava ri vesane pana 'gol' xena faram a mo aava lalas faroxo e a Mo Tawaane Taap aava ri fo xafute pana 'gol' sait. Lana Mo Tawaane Taap aave a toxaan a paxiis 'gol' pana bret maanaa lana, a newai si Eron aava fo fuua e ro faat pana mu vuputkai fo xaleian xulure. ⁵ E xuluna Mo Tawaane Taap aave a toxaan a xaxaalua ina saxaro mo to aava re fuuna waan xuvul pana Piran vulai xena fakalimaan o a miridingan sina Piran taxa waan pave. Re toxaan a ro xakavere aava taxa xafut a nobina ina lamon tapinaana vilaana saat aava ri xalie pana naian ina mamaaluxan. Taasaxa naboxo pife yaan xena kuus fatexaas pana maana mo xapiak aanabe'.

⁶ Lavaxa, la yaan ri fo faigotan a maana mo xapiak aanabe' a mu priis ri fuuna laak xe lana Nobina Taap la

maana yaan xapiak xena vil a mu faisok siri. ⁷ Taasaxa memai priis sang mon i taa laak lana baat ina Nobina Taap Xasingit e nane fexaxaas sena laak faasaxa mon lana mariaas saxa. E nane i taa siak a ria xuvul pana xena tatavai xe sina Piran. I taa tatavai xe sina Piran xana xa e xana mu rabuna talo a Piran i taa lamon tapin a mu vilaana saat aava ri vungut o ri fo vile. ⁸ A Vovau Xaradak a faxalit netaara pana maana mu vilaana aanabe' o a salan xataara xena laak lana Nobina Taap Xasingit, a pife talakas layaan a Nobina Taap i taxa tigina lunai. ⁹ E nabe' a fakalimaanana pana yaan aanabe' mon. A malasuf ina a malaan: a falfaalan e a mu tatavai pana mu tiir aava ri lisane xe sina Piran, ri pife fexaxaas sena vil fatak a nasaman sina mu rabuna ina naangusan ¹⁰ senaso ri taxa ferawai sena fanganan e mo ina numan e mu vilaana ina saf tapinaana lalosaat mon. A maana mo aave ri mu vuputkai ina vipin sang mon e taara taxa waan lapaari fexaxaas a yaan a Piran i taa fatigineie a vuputkai fa'ui.

A Faisok Ina Ria I Kraiis

¹¹ Taasaxa na Kraiis fo savat pana ngavuk ina Memai Priis xena paamuian a maana mo roxo xapiak aava nane fo siaxe xataara. A nobina aava nane faisok lana a pelalava e peraroxo. A nobina aave pife mo a

* **9:4:** Lana xasano xavil ina Ferawaian a fomirak ivin ina faraaman aanabe' a pife waan lana Nobina Taap Xasingit taasaxa i taxa waan xe lamalei lana Nobina Taap.

mataa fo vesane, piau. A pife waan la tavegof o xuluna xavala aanabe¹. ¹² Layaan na Krai a laak liu a Nobina Taap xe lana Nobina Taap Xasingit nane fo laak faasaxa xe vulai e nane pife siak a ria ina meme o bulmakau xe lana xena tatavai pana, piau. Nane laak pana ria ina xa e voxo nane fo siak a fakaaxupan xataara xe vulai. ¹³ A memai priis a fuuna tapalan a ria ina meme e mu bulmakau e a vebit ina fomirak tiir aava ri faram xapine, xuluna mu rabuna aava ri toxan a lalosaat. Ri lamon o a vilaana aanabe¹ a fexaxaas sena gon tapin a lalosaat la tari e vil fatak nari. ¹⁴ A vilaana aanabe¹ a tuuna, taasaxa lamon pana faisok molava paaliu aava ria i Krai a fexaxaas sena vile. Lapaana Vovau Xaradak aava waan vulai nane fo tatavai pana xa xena tavai a Piran pana tatavaian fatak xasingit. A ria ina i taa gon fatak a nasaman sitaara talo taara taa ta'ulan a vilaana palau mon e taara taa vil a faisok sina Piran aava to vulai.

¹⁵ Xuluna fufuna aave na Krai fo filimaan xena vil fasavat a turoxoian fa'ui talo nari aava Piran taa xel nari, ri taa siak a sepirigus xe vulai, vulai aava nane fo kuus fanai pana. A sepirigus aave lapaana turoxoian fa'ui a fexaxaas naboxo senaso a toxan a maatan xena mulus tapin a rabuna xasena mu vilaana saat aava ri fo vile layaan ri waan lapaana turoxoian ti kavai.

¹⁶ Lapaana saxa buk turoxoian; paamuina yaan a turoxoian i taa toxan a gutan no taa faxaalit o a mataa aava vesane fo maat. ¹⁷ Senaso a turoxoian malaan a mo palau layaan a mataa aava vesane, i taxa to lunai. A mo aave i taa toxan a gutan lamina maatan sina mon. ¹⁸ E voxo lapaana vilaana aanabe¹ a turoxoian aava Piran a vesane paamua, a piau ta gutan tamo a ria a pife talatiu. ¹⁹ Paamua na Moses a xuus fatexaas a rabuna pana maana vuputkai aava ri waan lana xakalayan ina Vuputkai. E mui nane siak a ria ina bulmakau e mu meme e xukun xuvule pana raarum. E mui pana newai 'isop' aava pisan pana fui vung ina sipsip a tapalan a ria laa'ui xuluna Xakalayan e xuluna mu rabuna xapiak. ²⁰ E mui laa nane xuus nari: "A ria aanabe¹ a fagut a turoxoian aava Piran a kuus faagut o mi taa usi fataxe." ²¹ E lapaana vilaana aanabe¹ na Moses a tapalan a ria xuluna Lifu Marapi ina Turoxoian e xuluna maana mo aava ri faisok pana lana lotu siri. ²² A tuuna, lapaana Vuputkai si Moses a kaalum malaan o ri fexaxaas sena gon tapin a lalosaat ina maana mo xapiak pana ria ina tatavai e tamo ria i taa pife talatiu a Piran i taa pife lamon tapin a maana faasaalan.

²³ A maana mo ina lotu nabe¹ la xavala ve, ri mu xaxaalua mon ina mo tuuna pe la xunavata e ri fo siak

a gogonan malaan, xena vil tapin a lalosaat aava fo waan xuluri. Taasaxa maana mo tuuna pe la xunavata ri taa siak a tatavai roxo paaliu xena gonaan nari. ²⁴ Na Kraisa a pife laak lana Nobina Taap aava mu rabuna tuuna fo vesane, piau. A Nobina Taap aave a xaxaalua mon ina mo tuuna. Taasaxa nane fo laak xe laa'ui la xunavata e nane savat la matana Piran xena vil a faisok xataara. ²⁵ A memai priis sina mu Juda fuuna laak lana Nobina Taap Xasingit la maana mariaas xapiak pana ria ina tiir. Taasaxa na Kraisa a pife laak faaxaves xena tatavai pana vipin ina xa, piau! ²⁶ Tamo malaan, i taa siak a maasaxan xaves ti la yaan ina tangpat ina xavala fefexaxaas tanin. Taasaxa naboxo, layaan a fataxapiak ina mu mariaas a faasilak, nane fo savat faasaxa mon xena vil tapin a faasaalan pana tatavai ina vipin ina xa. ²⁷ A maana rabuna xapiak ri taa maat faasaxa mon e mui ri taa savat la matana Piran xena tiisaan nari. ²⁸ E lana vilaana malaan na Kraisa sait a tatavai faasaxa mon pana tatavai ina vipin ina xena gon tapin a maana faasaalan sina mu rabuna xaves. E saxa yaan fulaa i taa savatmaan, taasaxa i taa pife faisok fulaa pana gon tapin a faasaalan, piau! A yaan aave i taa fakaxup nari aava ri taxa waan bange.

10

Na Kraisa A Tatavai

Faasaxa Mon

¹ A Vuputkai si Moses ri pife xaxaalua xurul e fatak sena maana mo tuuna; ri malaan sena mu xaxaalua xares mon ina maana mo roxo aava ri taa savatmaan lumui. A mu memai priis ri fuuna tatavai vulai pana maana buk tiir la maana mariaas xapiak, taasaxa mu tatavai aave ri pife fexaxaas sena vil faxaradak a mu rabuna aava ri vubuk waan xuvul pana Piran? ² Tamo a mu tatavai aave ri fexaxaas sena gon tuunei a mu rabuna sena mu faasaalan siri, nari aava ri nangus a Piran ri taa pife nasam o ri taxa vupuno lunai, bo? Tamo ri pife vupuno lavaxa, a mu tatavai aave ri taa taxapus. ³ Taasaxa piau; a maana tatavai aave ri taxa falalamon fa'uli a mu rabuna pana maana faasaalan siri la maana mariaas xapiak aava taxa filimaan. ⁴ Senaso a ria ina mu bulmakau e meme pife fexaxaas sena gon tapin tuunei a mu faasaalan sina rabuna, piau paaliu.

⁵ E lapaana lalamonan aanabe' layaan na Kraisa fo faigotanan xena savatmaan la xavala, nane xuus a Piran malaan:

"No pife vubuxan a mu falfaalan e mu tatavai, piau. Taasaxa no fo faigotan a vipin xaanak. ⁶ No pife faamamaas temasaat pana mu tiir aava ri faram xapine xuluna ivin ina faraaman e no pife faamamaas pana mu tatavai xena gon

tapin a mu faasaalan.
 7 Taasaxa mui nenia, ne kuus, 'Nenia nabe' Piran, xena usi a vubuxanan siim, malaan se' ri fo xaleie sega lana xakalayan ina mu Vuputkai." *Esr 6:2, Jer 36:2, Yng 40:6-8*

8 Paamua nane kuus o, "No pife vubuxane e no pife faamamaas pana mu falfaalan e mu tatavaian e pana mu tiir aava ri farame xuluna ivin ina faraaman o pana mu tatavai xena gon tapin a mu faasaalan." Nane kuus malaan naapalaan ri taxa lo usi fatak a maana Vuputkai layaan ri tatavai pana mu tiir aave. 9 E mui nane kuus, "Nenia nabe' Piran, xena usi a vubuxanan siim." Xalume, a Piran a vil tapin a vilaana ti kavai pana mu tatavai e nane timin a tatavai i Kraiss lana nobina siri. 10 Senaso na Yesus Kraiss a vil faxa'usi a maana vubuxanan sina Piran xana. A tatavai fatak sina aava nane vil faasaxaine mon xe vulai pana vipin sina, fo gon fatak netaara sena lalosaat ina vilaana saat.

11 A mu priis sina mu Juda ri taxa lo vil a faisok ina priis la maana yaan xapiak e ri taxa tatavai faaxaves, taasaxa mu tatavai aave ri pife fexaxaas sena gon tapin a mu faasaalan. 12 Taasaxa na Kraiss a tatavai faasaxa mon pana toyan sina xena gon tapin a faasaalan e a tatavai aave i taa tiginata fak xe vulai, vulai. E lamina tatavai sina nane fe nai la pamuaan sina Piran. 13 E

naboxo nane taxa nai bang a yaan a Piran i taa timin a mu xaiyaas sina lapaana kana malaan sena mo ina vaapaas. 14 Lavaxa, pana tatavai saxa aave, nane fo vil fatak nari aava ri fasufan sena vilaana saat siri e a fasufan siri taxa waan tanin e xe vulai, vulai.

15 E Vovau Xaradak sait taxa kuus xakaavang sena xe sitaara. Paamua a kuus:

16 A Piran taxa kuus: "Nabe' ve a kuus turoxoian aava

ne taa fasavate xuvul pari la mu yaan aave ri taxa savatmaan:

Ne taa timin a mu vuputkai siak la xunus iri e ne taa xaleie lana lamonan siri." *Jer 31:33*

17 E mui a kuus fulaa:

"Ne taa pife lamon fa'uli a mu faasaalan o a mu vilaana saat siri fulaa." *Jer 31:34*

18 Lavaxa layaan i taa lamon tapin a faasaalan siri a tatavai xena gon tapin a faasaalan a mo palau mon.

A Mu Fefasaian E Mu Pebukaian

Taara Taa Savat Xe Sina

19 Lavaxa netaara, mu fetinan, taara fexaxaas sena laak fatak lana Nobina Taap Xasingit. Piau ta saxa fexaxaas sena ti votan netaara senaso a ria i Yesus fo kas a salan xe lana. 20 Nane fo kas a salan fa'ui xataara, a salan ina toyan, xena laak liu a marapi taap aava taxa tofai; nane vil malaane layaan a

tatavai pana vipin sina. ²¹ E voxo taara toxan a xataara Memai Priis Lava aava taxa paamuian a Tang Lifu Lotu sina Piran pe laa'ui la xunavata. ²² E taara taa falet faasilak xe sina Piran pana lamonan tuuna e namkaian fatak, e pana xunus itaara saxa saxa aava ri tamulus sena nasaman vupuno e a mu vipin sitaara fo fasufan pana raarum roxo e fatak. ²³ Taara taa tao fatateak a lamon fanaian aava taara kusan fasavate, senaso taara texaas o a Piran i taa tamana vil fasavat a kuus fanaian sina. ²⁴ Taara taa lamon faagut pana vilaana ina fasa-vaat a mu vilaana ina roxoyan e vubuxan xasingitan la palou itaara. ²⁵ E muta ta'ulan a vilaana ina faxuvulan xena lotu malaan sena saxanofuna. Taasaxa taara taa faxaar faagutan netaara xa senaso taara texaas o a Yaan ina Savatan sina Memai i taxa filimaan faasilak.

²⁶ Langai! Tamo taara taxa lo lamon pana vil a saat lamina yaan taara fo texaas sena tuunayan, piau ta tatavian fulaa aava fexaxaas sena gon tapin a faasaalan sitaara. ²⁷ Taasaxa taara taa nai bangmon pana matautan fefexaxaas sena Yaan ina Tiisan taa savatmaan pana fata mosaat aava i taa kawaasan xapin a mu rabuna xapiak aava ri xaiyaasan a Piran. ²⁸ Lamon pana mo aanabe': Nase' ta mataa a laxao a Vuputkai si Moses, layaan a mataa taragua o talatul, ri xalume e ri kuusan fasavat a vilaana saat sina, nari mu matalava

ri taa tiise tamo nane vupuno o piau. E tamo a vupuno ri taa punuxe pana piau ta mamaaluxan. ²⁹ Malaafaa bak sena mataa aava i taa paas fasivi a isina Natuna Piran? E malaafaa sait sena mataa aava i taa lamon o a ria i Yesus aava tatavai ina turoxoian sina Piran, a mo palau o a mo ina lalosaat? A ria aave fo gon fataxe e naboxo i taxa suaxane o kuus pengan a Vovau ina Xakaavangan Xatam. Lamon pana fakasanaman molava piis aava i taa savat xuluna mataa aave. ³⁰ Senaso taara texaas sena saxa aava fo kuus:

“Nenia, ne taa suie. Ne taa lisan fa'uli a saatan xe sina.” *Vpt 32:35*

E nane vaxa kuus fulaa:

“A Piran i taa tamana tiis a rabuna sina.” *Vpt 32:36*

³¹ Ai, layaan no taxa waan la- paana fakasanaman sina Piran aava to, a mo aanabe' a mo ina matautan molava paaliu.

³² Taasaxa lamon fa'uli a mu yaan simi aava ri fo falet xo. La mu yaan aave a miridingan sina Piran a savat xulumi e mi waan fatateak lapaana mu matafanan molava. ³³ E saxano yaan a mu rabuna ri kuusan pengan nami e ri vil famasak nami la matana mu rabuna. E saxano yaan mi waan xuvul pari aava ri taxa siak a buk matafanan malaan semi. ³⁴ Mi fo nasam a maasaxan sina mu timi aava ri taxa waan lana vipis e layaan a xasano rabuna ri

gei tapin a maana mo simi, mi faamamaas senaso mi texaas o mi toxan a maana mo roxo sena maana mo aave ri taxa waan vulai.

³⁵ Lavaxa, muta lamon fepalau pana lamon fanaian simi, a lamon fanaian aave i taa lisanmaan a sepirigus molava. ³⁶ Senaso mi taa waan fatateak xena vil a vubuxanan sina Piran talo mi taa siak a maana mo nane fo kuus fanai pana. ³⁷ A malaan sena Xakalayan ti Kawai a kuus:

“Famodak fulaa e nane aava i taa filimaan i taa savat e i taa pife sovut.

³⁸ A mu rabuna pana vilaana fatak siak ri namkai e voxo ri taa to. Tamo ta saxa iri i taa faatasu e puk tapin nane xa xasega, a xunus iga i taa pife faamamaas pana.”

Hkk 2:3-4

³⁹ Taasaxa netaara xa, taara pife rabuna ina faatasu xena kawaasanan, piau! Taara mu rabuna pana namkaian e taara taxa waan lapaana fakaaxupan sina Piran.

11

Saxa Mo Pelalava: A Namkaian Sina Rabuna

¹ A namkaian a malaanabe¹: a so ta mo taara timin fanei a lamonan sitaara xuluna, taara texaas o ri taa tamana savat e a so ta mo taara pife fexaxaas sena xalume naboxo taara texaas o ri taxa waan. ² Pana namkaian siri, a mu rabuna ti kawai ri fo siak a kuus faatulaian sina Piran.

³ Pana namkaian malaan taara masam o a Piran fo kuusan fasavat a vavesaian sina e pana vilaana aanabe¹ taara texaas o a maana mo taara taxa xalume a savat sena mo taara pife fexaxaas sena xalume.

⁴ Pana namkaian malaan na Ebal a tavai a Piran pana tatavaian roxo sena tatavaian si Kein. E lapaana namkaian sina nane fo siak a kuus faatulaian sina Piran o nane a mataa fatak, senaso a Piran xa a turoxoian a tatavaian sina. E pana namkaian sina na Ebal taxa faxalit netaara pana vilaana roxo lunai, naapalaan nane fo maat.

⁵ Lapaana namkaian malaan na Enok pife nasam a maatan. Nane pife maat senaso a Piran a yaas falaxe xe la bina sina e piau ta mataa a fexaxaas sena tingin fulane. Paamuina yaas falaxaana nane siak a kuus faatulaian o nane fo vil fafaamamaas a Piran. ⁶ Pife fexaxaas o a mataa aava piau ta namkaian i taa vil fafaamamaas a Piran senaso a mataa aava vubuk savat xe sina i taa namkai o nane taxa waan e fulaa i taa tavai a mu rabuna aava ri seng faagutane pana sepirigus.

⁷ Pana namkaian malaan na Noye¹ a langai a mu kuus faxatang aava Piran a xuuse pana sena maana mo aava ri pife savat lunai. E lapaana namkaian e suaian nane usi a ferawaian sina Piran e vesan a xaati molava. Pana xaati aave nane fakaxup nane xa xuvul pana matafetama sina e fax-

alit a mu rabuna ti la xavala o nari, ri saat. E voxo a Piran a bure pana "mataa fatak", a isin aanabe' a savat sena vilaana ina namkaian.

⁸ Lapaana namkaian malaan na Abraham a langai a kelan sina Piran. Layaan a xehe, a ta'ulan a bina sina e paan xe la bina patak aava Piran a kuus fanai o i taa tavaie pana. Na Abraham a tamasiak e ta'ulan a bina sina naapalaan nane pife texaas o i taxa falet xe laso ta bina. ⁹ E pana namkaian nane taagul malaan sena topen lana bina fa'ui aava Piran fo kuus fanai pana xe sina. E nane fuuna matef lana lifu marapi e ro butaara, na Aisaak narie Yaakop vaxa, senaso nare sait re siak a kuus fanaian naang. ¹⁰ Vulai na Abraham i taxa waan bang a bina aava Piran fo lamone e fo vesane, a bina pana mu fufuna tateak aava taa waan xe vulai, vulai.

¹¹ Lapaana namkaian si Sera, nane tiva naapalaan nane vaiak paaliu e pife fexaxaas sena luxaana lak. Nane timin fanej a lamonan sina xuluna kuus fanaian sina Piran. ¹² E na Abraham fo vaiak e a vipin sina a malaan sena fo maat taasaxa pana mataa saxa aanabe' a Piran a fasavat a buna xaves paaliu aava xakatan siri a malaan sena mu vapara la xunavata o sena gun la xasing ina taas.

¹³ E lapaana namkaian siri a maana mu rabuna aave ri fo maat. Ri pife siak tuunei a maana mo xapiak aava Piran fo kuus fanai pana

taasaxa ri fo xalum a maana mo aave pevaxa i taxa fili-maan e ri faamamaas pana savatan siri e ri kuus o nari xa ri mu topen e mu saxong mon nabe' la xavala. ¹⁴ E nari aava ri kuus malaan ri taxa faxaalit famatavas o ri taxa seng a bina tuuna siri. ¹⁵ Ri pife lamon faaxaves pana bina aava ri fo ta'ulane, piau. Tamo ri tafo vil malaane, naak ri taa ulaa soxote. ¹⁶ Taasaxa ri taxa vubuxan a saxa bina aava roxo, a saxa bina pe la xunavata. E voxo a Piran i taa pife mangil seri layaan ri xalie pana Piran siri senaso nane fo faigotan a bina lava xari.

¹⁷ Pana namkaian malaan na Abraham, la yaan ina tafangan sina, a tatavai pa Aisaak; nane aava fo siak a maana kuus fanaian sina Piran, i taa punuk a lak saxa fatak sina e tatavai pana. ¹⁸ E sena lak aanabe' xo a Piran a xuuse, "Lana pabung si Aisaak no taa toxan a maana bum aava ne fo kuus fanai pana. ¹⁹ Na Abraham a lamon o a Piran a fexaxaas sena fatatoi na Aisaak ti la mamaat. E lana saxa vilaana ina ferawaian paap a tuuna, na Abraham fo siak fa'uli na Aisaak ti la maatan.

²⁰ Lapaana namkaian sina na Aisaak a kuus fatuxan a roxoyan aava i taa savat xulu Yaakop narie Iso.

²¹ E pana namkaian malaan na Yaakop, paa-muina maatan sina, a kuus fararoxo xuluna ro lak tomexaan si Yosep. E mui nane ti turung xuluna xipa sina e nangus a Piran.

²² Pana namkaian malaan-abe' na Yosep, la yaan i taxa mati xena maatan, a kuus fatuxai sena yaan aava mu Israel ri taa ta'ulan a bina Isip. E nane xuus nari pana a so ta mo ri taa vile pana tun sina.

²³ E lapaana namkaian malaan na nina Moses e tamana re fune ti la yaan ina luluuxan sina fefexaxaas sena fulun talatul. Re vile senaso re texaas o nane a lak roxo e re pife matautan a vuputkai sina piran king ti pave o ri taa punuk a mu rafulak tomexaan.

²⁴ E lapaana namkaian malaan layaan na Moses a matalava, a bai o ri taa xalie pana lak tomexaan sina lak tefin sina piran king aave.

²⁵ Taasaxa nane vubuk o i taa siak a maasaxan xuvul pana mu rabuna sina Piran e i taa pife usi a vilaana saat xena faamamaas pana lou modak mon.

²⁶ Nane lamon o a siaxaana kuus penganan aava na Kraisi i taa siaxe a mo roxo paaliu sena maana fafanaian xaves ti Isip senaso i taxa waan bang a sepirigus sina.

²⁷ E lapaana namkaian aanabe' nane ta'ulan a bina Isip e pife mataut sena maraleian sina piran king pave. A malaan se' nane xalum a Piran aava piau ta mataa fexaxaas sena xalume e nane usie e a bai puk tapin nane xasena. ²⁸ E lapaana namkaian malaan nane fo fasavat a vilaana ina Paaliuan. E voxo nane fasei nari mu Israel o ri taa timin a ria xuluna matana maana lifu siri talo a Angelo

ina Maatan i taa pife punuk a mu rafulak tuuan siri.

²⁹ Pana namkaian malaan a mu Israel ri sangas liu lana Laman Vuung malaan sena ri taxa sangas xuluna xavala pagala. Taasaxa layaan mu Isip ri tafange, ri xarak.

³⁰ E pana namkaian malaan a mu Israel ri sangas fakaliuan a bina Jeriko pana yaan pisiguak e ri fapoxoi a mu vaabat ina.

³¹ E lapaana namkaian malaan na Rehaap, a tefin aava fuuna solisan a tana, a pife punuxan xuvul pana mu rabuna aava ri pife usi a Piran senaso nane fasusui e xavang a ro mataa ina paroxai ti Israel.

³² A so ta mo fulaa ne taa ferawai pana? Piau ta yaan fefexaxaas sena ferawai se Gidion, Barak, Samson, Jepta, Devit e se Samwel e mu rabuna ina kuus fatuxai. ³³ Pana namkaian siri, ri fevis xuvul pana mu fatataganan ti la xavala e ri onam seri. Ri bilai lana mu vilaana fatah e ri siak a mo aava Piran a kuus fanai pana. Ri fo gumut a valana piu 'laion' ³⁴ e ri onam sena gutan ina fata; ri sinuf sena ngaapunuxan pana pinis. Ri marupak taasaxa ri fepalak pana gutan. Ri fesavat tateak lana rawen e ri xup tapin a mu rabuna ina rawen sina mu topen. ³⁵ Pana namkaian siri saxanu tefin ri xalum a mu mamaat siri ri to fa'ulaa. Saxano rabuna ri baian a mulus tapinaan nari e voxo ri femaat lapaana maasaxan molava senaso ri texaas o

ri taa siak a to fa'ulaian ina toyan roxo xe vulai.

³⁶ Saxanofuna iri, a rabuna ri kuusan pengan nari e xasanofuna iri, ri inis nari pana yeis e vaxa ri pis nari pana 'sein' e ri lisan nari xe lana bina ina vipisan.

³⁷ Saxanofuna iri, a rabuna ri soxoi punuk nari pana faat e xasanofuna ri patal famaati nari pana 'so' e saxanofuna ri punuk nari pana pinis.

A rabuna ina namkai aave ri falak a vapak ina sipsip o meme, ri mu valagof e saxano rabuna ri vil pengan nari e ri tavai nari pana lagafan. ³⁸ Nari aava ri namkai ri roxo paaliu taasaxa mu rabuna ti la xavala ri pife tagan faroxoi nari. Ri sangas xolai malaan sena mu topen xuluna put e lana xobingil aava piau ta raarum. Ri taagul lana mu liing e lana vaa'ul lapia la xavala.

³⁹ E nari xapiak aanabe' ri fo siak a kuus faatulaiian sina Piran sena namkaian siri taasaxa ri pife siak xapin a maana mo xapiak aava Piran fo kuus fanai pana, ⁴⁰ senaso a Piran fo faigotan a mo roxo xataara ti tanin. Nane lamon faati o ri taa waan bang netaara e voxo la saxa yaan i taa vil faxaradak netaara xuvul pari.

12

A Piran Fuuna Faxaradak A Rabuna Sina

¹ E netaara naboxo, taara toyan a tang malila ina fan-gaasik ri fakaliu netaara. E voxo naak a roxo taara taa

vil tapin a maana mo xapiak aava kawaasan a sangasan sitaara lapaa Kraisi e taara taa ta'ulan a mu vilaana saat aava ri tao fatateak netaara talo taara taa falet faagut lana sangasan aava taxa waan paamuin netaara.

² Taara taa xalum fatak na Yesus senaso nane fo tangpat a namkaian sitaara e nane xa taa fataxapine. Nane pife faatasu sena bolo sina, piau. Taasaxa nane lamon fepalauan a mangilan ina e lamon faagut sena faama-maasan aava i taa savat lumui. E naboxo nane taxa nai la pamuaan ina ivin sina Piran. ³ Lamoni sena lagafan sina e a vil penganan aava nane fo waan fatateak lapaana la palou ina rabuna saat. E voxo muta mamaxus e ta'ulan a sangasan simi.

⁴ Senaso lana fevisan simi pana mu vilaana saat, a ria imi pife talatiu lunai. ⁵ Naak, mi fo maluf a ferawaian tateak aava Piran a lisane xe simi layaan nane xali nami pana mu rafulak sina? Nane kuus:

“Natuk, langai faroxo layaan a Piran i taxa faxaradak nano e muta kanamsaat layaan i taa baras nano. ⁶ Senaso nane i taa faxaradak nari aava nane vubuxan xasingit nari. E i taa fakasanam a maana rafulak aava i taa siak fati nari xena faxaradak nari.” *Yng 94:12; 119:75; Fpp 3:11-12*

⁷ Waan fatateak lapaana

lagafan simi malaan se' mi waan fatateak lapaana faxaradaxan aava mu tamam i fo tavai nami pana. A lagafan aave i taxa faxalit nami o a Piran a siak fati nami xena rafulak sina. Mi lamon o toyan ta lak aava na tamana pi faxaradaxe? ⁸ Tamo Piran i taa pife fakasanam nami xena faxaradak nami malaan sena mu rafulak sina, a faxaalit o mi pife rafulak tuuna sina, mi waan lana saxa pabung patak. ⁹ E vaxa, mu tamataara ti la xavala ri fuuna faxaradak netaara. E taara taxa suaian nari sena, bo? Naak a mo molava paaliu taara taa suaian a Tamana voyau sitaara e taara taa to. ¹⁰ A mu tamataara ti la xavala ri fuuna faxaradak netaara pana nolou modak mon e ri fuuna vile xena faxa'usi a lamonan roxo siri. Taasaxa Piran taxa vile xena roxoyan sitaara talo taara taa waan lapaana xaradaxan sina. ¹¹ Layaan taara taxa siak a fakasanaman ina faxaradaxan, taara fuuna kanamsaat sena, pife faama-maas. Taasaxa lumui nari aava ri siak a faxaradaxan ri taa siak a sepirigus ina luaian malaan: a toyan aava bas pana mu vilaana fatac.

¹² Lavaxa, vil fatateak a mu mami aava ri malmal e vil fatateak a kami aava ri marupak. ¹³ Sangas fatac lana maana salan xaradak talo a kami aava saat i taa pife tapil taasaxa salan roxo i taa vil faroxoie.

Saxa Pebukaan: Muta Gikiran Tapin A Piran

¹⁴ Tafang pana waan lapaana vilaana ina luaian xuvul pana maana rabuna xapiak. E tafang pana usi-aana vilaana fatac e xaradak mon senaso tamo piau, a mataa i taa pife xalum a Piran. ¹⁵ Faxatang faroxo; muneta puk tapin nami xa xasena xakaavangan xatam sina Piran. E faxatang nami xa, senaso pife roxo a mataa i taa malaan sena wai pana xarei mopaak aava i taa fuua pana xalana saat e i taa lisan a lagafan xe sina maana rabuna. ¹⁶ E faxatang nami xa senaso pife roxo a mataa i taa usi a vilaana ina tamai xolai o i taa pife suai sena mo taap malaan se Iso. Nane a lak tuuan aava faasot pana vepen sina xena maraan a fomirak fanganan mon. ¹⁷ E mi texaas o lamina yaan aave nane vubuk o na tamana taa kuus fararoxo xuluna. Taasaxa na tamana pife fexaxaas sena vile senaso na Iso piau ta vilaana xena xul fulan a mo aava nane fo vile, naapalaan nane taangiis e seng faagutane.

A Mu Rabuna Israel Ri Siak A Vuputkai Pana Matautan

¹⁸ Nami, mi pife malaan sena mu rabuna Israel. Nari, ri fo savat xe la Put Sainai, a bina tuuna aava ri fexaxaas sena tawe, taasaxa suk pana vata maxata e reref e malang pana fata mon. ¹⁹ La bina aave, a tafiu a galava-vat faagut e ri langai a ling aava taxa barak. E layaan ri

langaie ri fenung faagut o ri bai langai fulan a ling aave. ²⁰ Senaso ri mataut sena ferawaian faagut aave, 'tamo ta tiir o so ta mo i taxa to i taa vaapaas xuluna put aave o tawe, ri taa soxoi punuk fatuaiane pana faat.' ²¹ E maana mo aava savat pave ri famataut faagutan a mu rabuna e Moses vaxa, a kuus: "Nenia, ne taxa radakui pana matautan molava."

A Maana Rafulak Sina Piran Ri Siak A Maana Mo Sina Pana Faamamaasan

²² Taasaxa nami xo, mi fo savat xuluna Put Saion e xe la bina sina Piran aava i taxa to, mi savat xe Jerusalem lana xunavata, la bina aava maana mu angelo xaves ri taagul lana. ²³ Mi fo savat xe la faxuvulan ina faamamaasan sina maana rafulak aava Piran fo xali nari xapiak pana mu rafulak tuaan sina e nari aava mu angelo fo xalei a isiri laa'ui la xunavata. Nami, mi fo savat la matana Piran aava i taa tiis a maana rabuna xapiak e xe la bina ina faxuvulan sina maana vovau ina mu rabuna roxo aava Piran fo faxaradak nari. ²⁴ Mi fo filimaan xe si Yesus aava fo vesan a turoxioian fa'ui. E mi fo savat lapaana ria ina aava fo talatuu e a ria aave i taxa kuus fanai pana maana mo roxo paaliu sena ria i Ebal.

²⁵ Lavaxa, faxatang faroxo e muta lamavaang sena Saxa aava taxa ferawai. Nari, ri fo lamavaang sena saxa aava fo kuusan a lagasai taap sina Piran nabe' la xavala ri pife sinufan a fakasanaman,

piau. E mi lamon o taara taa sinufan a tiisan tamo taara taa puk tapin netaara xasena Saxa aava ferawai ti la xunavata, bo? ²⁶ Layaan nane fo ferawai paamua, a ling ina a famara'uli a xavala e naboxo nane fo kuus fanai malaan: "Saxa yaan fulaa ne taa famara'uli a xavala e pife xavala sang mon, ne taa famara'uli a xunavata sait." ²⁷ Pana ferawaian malaan, 'Saxa yaan fulaa', nane faxalit netaara o a maana mo nane fo vesane i taa faradakuie e i taa gon tapin nari talo a maana mo aava ri pife fexaxaas sena radakui ri taa waan.

²⁸ E voxo senaso taara taa siak a Fatataganan sina Piran aava mara'ulia pife fexaxaas sena faradakuie, taara taa faamamaas e nangus a Piran pana vilaana aava ri taa vil fananame, a vilaana ina suaian e pangaa pana matautan. ²⁹ Senaso a Piran sitaara a malaan sena fata aava i taa kawaasan xapin a maana mo mosaat.

13

A Mu Vilaana Ina Fananam A Piran

¹ Nami ve mi fetinan lapaa Kraiss, mi taxa lo vubuxan xasingit nami xa pana maana vilaana si Kraiss.

² Muta fataxapin a vilaana ina kasaana lifu simi. Xel a mu topen xe la lifu simi. Saxano rabuna ti kawai ri vil malaane e ri vungut o ri taxa xel falak a mu angelo xe lana lifu siri.

³ Lamon seri aava ri taxa waan lana lifu ina vipisan

pana xakaavangan aava no taa vubuxane tamo no waan xuvul pari. Lamon seri aava ri toxan a maasaxan senaso nano mon no malaan seri.

⁴ Nami xapiak mi taa suaian a vilaana ina tamaian; nami mu tomexaan e lutefin mi taa waan fatak xuvul pana lavami o naasami. A Piran i taa tiis nari aava ri milung pana vilaana aanabe' e i taa tiis nari aava ri mati xuvul pana xasanofuna.

⁵ Ta'ulan a vilaana ina vubuxan temasaatan a fafanaian. A roxo mi taa faamamaas pana maana mo mi toxane. Senaso a Piran fo kuus, "Ne taa pife ta'ulan nano e ne taa pife sinuf sema."

Vpt 31:6,8

⁶ Lavaxa, taara taa tigma fataateak e kuus,

"A so ta mo a mataa a fexaxaas sena vile xe siak? Ne taa pife mataut senaso a saxa aava xavangau, a Memai tuuna." *Yng 118:6-7*

⁷ Lamon fa'uli a mu paamu simi aava ri fo xuus nami pana Lagasai Roxo sina Piran. Lamon fa'uli a mu vilaana ina taagulan siri e vilaana ina maatan siri. Naak, a mo roxo mi taa pok a namkaian siri, bo? ⁸ Na Yesus Krai a fexaxaas la maana yaan xapiak, lanef, tanin e mafu e xe vulai.

⁹ Muta langai a maana buk fepitaian patak, i taa familung nami xe lana salan patak. Naak a mo roxo paaliu mi taa siak a tateaxan lana xunus imi pana xakaavangan xatam sina Piran. Mi taa pife siak

a tateaxan malaan pana usiaana mu vuputkai sena fanganan. Nari aava ri fo usi a mu vuputkai malaan, a vilaana siri pife xavang nari. ¹⁰ A mu priis aava ri faisok lana tang lifu lotu sina mu Juda, ri patak setaara e voxo ri pife fexaxaas sena ngan a mu tatavai ti xuluna ivin ina faraaman sitaara.

¹¹ A memai priis sina mu Juda fuuna lisan a ria ina mu tiir xe lana Nobina Taap Xasingit xena tatavai pana senaso a ria aave ve a tatavai xena gon tapin a vilaana saat sina mu rabuna. Taasaxa mu vipin ina tiir aave ri lisane xe lamalei xena faram xapine. ¹² E voxo na Yesus vaxa, a maat lamalei sena bina lava siri, Jerusalem, xena faxaradak a mu rabuna sena vilaana saat siri pana ria ina. ¹³ Lavaxa, netaara vaxa, taara taa savat xe sina pe lamalei e taara taa siak a mangilan ina maatan sina sait. ¹⁴ Senaso piau ta bina nabe' la xavala xataara xena taagul lana xe vulai, piau. Taara taxa waan bang a bina tuuna aava i taa savatmaan lumui.

¹⁵ Lavaxa, taara taa nangus a Piran vulai. Pana vilaana malaan taara taa tatavai xe sina Piran lapaa Yesus. A naangusan ti la valataara i taa waan malaan sena falfaal e tatavai sitaara xe sina Piran layaan taara taa kuus o nane a Memai tuuna sitaara. ¹⁶ E muta ta'ulan a maana vilaana roxo, lamon fa'uli a vilaana ina xakaavangan senaso a maana vilaana malaan ri

malaan sena tatavai sait e voxo ri fananam a Piran.

¹⁷ A vilaana roxo paaliu a malaanabe': mi taa usi a mu paamua simi e mi taa langai a ferawaian siri. Ri taxa lo faxatang a xunus imi senaso ri taa xuus a Piran pana maana vilaana ina faisok siri. Tamo mi taa usi faroxoi nari, ri taa vil a faisok siri pana faa-mamaasan, tamo piau ri taa faisok pana mimilisaatan e a vilaana aave i taa pife xavang nami.

¹⁸ E ne vubuk rao mi taa lo fenung xe sina Piran pamaam. Maam texaas o maam pife vupuno la matana Piran senaso maam vubuk o maam taa vil a maana mo fatak la maana yaan xapiak. ¹⁹ E ne nung faagutan nami o mi taa fenung xe sina Piran talo i taa feng fatapusanau xe la bina simi.

A Ferawaian Fataxapiak

²⁰⁻²¹ Pana tatavai ina maatan sina na Yesus fo fatamasiak a turoxoian xe vulai, vulai. E pana ria ina turoxoian vulai a Piran fo fatatoi fa'uli na Memai Yesus sitaara ti la maatan, nane ve a Mataa Fatak ina Faxatang a mu sipsip. E ne vubuk rao a Piran ina Daarum i taa tavai nami pana maana mo xapiak aava ri roxo xena usi a vubuxanan sina. E fulaa ne vubuk o lapaa Yesus Kraais, a Piran i taa faisok lana xunus itaara pana so ta mo aava i taa fananame talo taara taa faatulan a isi Kraais xe vulai, vulai. A tuuna paaliu.

²² Kamu fetinan, ne faxaar nami o mi taa langai a laga-sai ina xakaavangan aanabe' pana fananapan senaso a lagasai aava ne fo xaleie pife modus temasaat.

²³ Ne vubuk xuus nami o na titaara, na Timoti, ri fo muluse ti lana bina ina vip-isan. Tamo i taa savatmaan xe siak, fataapus maame taa falet faxuvul xena xalum nami.

²⁴ Tavai a mu paamua move pana fasisian simaam e fasusui a maana rabuna xapiak sina Piran sait. A mu fetinan nabe' Itali ri lisan a fasisian siri xe simi sait.

²⁵ Ne vubuk o a xakaavangan xatam sina Piran i taa waan xuvul pami xapiak.

Na Jems A Lagasai Na Jems A Xaleie A Ferawaiian Paamua

Lana lagasai aanabe' na Jems a xalei a saxano vilaana tuuna talo mu rabuna aava ri namkai se Yesus Krai, ri taa texaas sena salan roxo aava ri taa usie. Nane kala pana maana ferawaiian paap xena xavang a rabuna sina Piran pana vilaana roxo lana toyan siri. Saxano vilaana nane ferawai pana a malaan: a waanan sina mu valagof e sina mu piran, a yaan ina tatafangai, a namkaian e faisok, vilaana ina faatulaian, a xalemana mataa e ferawaiian sina e a vilaana ina fenungan. Saxa mo na Jems a ferawai faagut sena ve a mataa aava namkai se Yesus pife fexaxaas sena nai palau. Taasaxa, i taa faxalit a namkaian sina lana faisok e pana mu vilaana sina.

Fasisian

¹ Nenia na Jems, ne sisiak sina Piran e sina Memai, na Yesus Krai e ne lisan a lagasai aanabe' xe simi. Ne fasisi nami, mu pabung sangafilu saxa pana taragua aava mi waan xolai lana maana mu bina xapiak la xavala.

A Mu Lagafan E Valaman

² La maana yaan layaan a so ta lagafan taa savat simi, kamu tiak, faamamaas!
³ Senaso mi texaas o la yaan

ta lagafan taa savat i taa tafang a namkaian simi. Pana tafangan aanabe', a waan fatateaxan simi i tafe molava. ⁴ E a waan fatateaxan simi taa fataxapin a faisok ina xa e mi taa waan mu matalava fatak tuuna lana namkaian. E a maana mo ina texaasan roxo o vilaana tuuna ri taa waan la toyan simi e mi taa pife xaxaalif pana saxa mo. ⁵ Tamo ta mataa la palou imi a pi ta masaman roxo, lavaxa i taa fenung xe sina Piran pana; e a Piran i taa tavai fasoliu a rabuna aava ri fenung, pana masaman molava. Senaso a pife marala seri, piau, nane fangasik nari. ⁶ Taasaxa lamon pana mo aanabe', a mataa aava fenung, nane taa namkai tuuna e i taa pife lamon maranga; a mataa aava lamon maranga a malaan sena tof la laman aava reref a fexaxaas sena fatamasiaxe e fiit xolane. ⁷ A buk mataa malaan i muta xanamai o a Piran taa tavaie pana saxa mo, piau. ⁸ Senaso a lamonan sina pife saxa e maana vilaana sina vaxa, ri fala feruuk.

⁹ A valagof aava namkai, i taa faamamaas faagut senaso a Piran fo tavaie pana isin lava. ¹⁰ A mataa pana faat xaves aava namkai, nane vaxa i taa faamamaas pana isin modak lapaana Piran senaso a fafanaian sina i taa malit malaan sena fur mon. ¹¹ A ngaas a laak pana lagafan tateak ina e a latan femaiyang e voxo a fur ina latan taa tumulung e

a magaafan ina i tafe malit xapiak. E voxo a mataa pana faat xaves vaxa, i tafe malit tapin a maana faisok sina.

¹² Ta mataa aava tigena fagateak lana yaan ina tatafangai taa faamamaas senaso layaan a lagafan sina fo taxapus i taa siak a sepirigus aava toyan vulai. A mo aanabe' ve a Piran fo kuusan faneie xari mu rabuna aava ri vubuxan xasingite.

¹³ Layaan a lagafan taxa savat, muta kuus malaan: "A Piran taxa tafangau." A saatan pife fexaxaas sena tafang a Piran e a Piran vaxa, a pi tatafang ta saxa mataa. ¹⁴ Taasaxa maana vubuxanan saat sina mataa xa, ri taa tafange e yuuf familunge. ¹⁵ La yaan a vubuxanan saat sina i taa savat la matavas voxo a saatan fo savat e layaan a saatan aave taa savat falava, a maatan i taa usie.

¹⁶ Kamu tiak, muta usi a saxa aava rao i familung nami. ¹⁷ A maana mu tatavai xapiak sina Piran ri roxo e maana tatavai fatak aave, ri sivimaan ti laa'ui la bina sina Piran, na Tamataara aava vesan a maana mu vapara la xunavata. Nane pi xuxul famodak, piau paaliu. E piau ta saxa mo fefexaxaas sena fasuk a malang ina. ¹⁸ Nane fasavat a vepen sitaara layaan nane kuusan fasavat a vilaana tuuna. Nane vubuk vil malaane talo taara taa savat fexaxaas sena mu xalana wai matoxol tapang e taara taa tigena

paamuin a maana mo ri taxa to aava nane fo vesane.

A Vilaana Ina Bilai Faroxo

¹⁹ A maana mo aanabe' mi fo texaas sena bo? Taasaxa kamu tiak, ne vubuk o a maana rabuna xapiak ri taa langai xapin a ferawaian, ri taa lamon paamua e mui ri taa ferawai e a maraleian siri i taa pife savat fataapus. ²⁰ Senaso a maraleian sina mataa i taa pife vil fasavat a lamonan fatak e tuuna sina Piran. ²¹ E voxo vil tapin a vilaana e so ta mo aava ri taa falalosaat a tami, a maana mo o vilaana malaan ri saat paaliu. E fulaa, lapaana vilaana mam, mi taa turoxo pana ferawaian sina Piran aava malaan sena kam fo xapisan la xunus imi, senaso a ferawaian aanabe' a fexaxaas sena fakaxup nami.

²² Muta bit nami xa, tamo ferawaian aave taa pife palak e fuua la toyan simi, mi pife langai faroxoie. ²³ Nase' ta mataa aava langai fepaluan a ferawaian sina Piran nane malaan sena saxa mataa aava fo xalum a xaxaalua ina lana raarum. ²⁴ Nane xalum nane xa e falet e fataapus paaliu nane femuluf a xakaaluman ina nonau ina. ²⁵ Taasaxa, a toxan a vuputkai aava mulus netaara xasena vipis ina vilaana saat. E layaan a saxa mataa i taa kaalum faroxo lana vuputkai fatak aanabe' e nane taxa lo kaalum vulai lana e pi muluf a mo aava nane fo langaie e taxa lo kanisai pana vilaana roxo ti lana, a mataa aave i taa

faamamaas pana so ta mo nane taa vile.

²⁶ Saxanu tuvaat ri lamon o ri naangus faroxo, taasaxa layaan a tuvaat aave ri pife fexaxaas sena faxatang faroxoi a ferawaian siri, ri taxa febitan nari xa e a naangusan siri a mo palau mon.

²⁷ A vilaana ina naangusan aava tuuna e fatak la matana Piran a malaan: xavang faroxoi a mu rafulak e lutefin aava ri nakmaal pana lagafan siri e muta kawaasan nano xa pana lalosaat ti la xavala.

2

Muta Lamon Falavai Saxa Mataa Xuluna Saxafuna

¹ Mu tiak, taara taxa namkai se Yesus Kraiss aava Piran ina malangan. A pife roxo taara taa lamon falavai a saxa mataa xe laa'ui e lamon fasivi saxafuna. ² A malaanabe!': tamo ro mataa taragua re taa savat xe la faxuvulan simi, a saxa pana yowang 'gol' e marapi roxo paaliu sina e saxa valagof pana marapi aava pife roxo ³ e mi taa suai faagut sena saxa pana marapi roxo e kuus, "Nabe! a vem roxo xanum, nai nabe!." Taasaxa xe sina valagof mi taa xuuse, "Tigina pave" o "Nai su! nabe! lapia la kaak" ⁴ mi fo lamon falavai a saxa xuluna saxafuna la palou imi, bo? Mi taxa tiis a saxano rabuna pana lalamonan saat, bo?

⁵ Langai kamu tiak, a Piran fo siak fati a mu rabuna aava xasano rabuna ri xali nari pana valagof e nane

tavai nari pana namkaian molava paaliu, bo? E nari, ri taa siak a fatataganan aava nane fo kuus fanai xe siri aava ri vubuxan xasingite. ⁶ Taasaxa nami, mi fo famangil a mu valagof. Nase! ta rabuna ri fuuna siak a faat simi? A mu rabuna pana faat xaves ri fuuna siaxe. E nari vaxa, ri fuuna lisan nami xe la nona mataa ina tiisan sait, bo? ⁷ Nari, mu rabuna pana faat, ri fuuna kuusan pangan a isin roxo paaliu sina Mata-lava simi, bo?

⁸ Mi taxa bilai faroxo layaan mi taa usi fatak a vuputkai roxo paaliu aava waan lana Ferawaian sina Piran, a vuputkai malaan: "Mi taa vubuxan xasingit a xasanofuna malaan se! mi vubuxan nami xa." ⁹ Taasaxa layaan mi lamon falavai a saxa xuluna saxafuna, mi taxa faasaal e a vuputkai tuuna i taa gel tifi nami senaso mi taxa laxao a vuputkai aave. ¹⁰ Nase! ta mataa aava usi a maana vuputkai xapiak, tamo i taa laxao a saxa xavil ina, a mataa aave fo laxao xapin a mu vuputkai xapiak. ¹¹ Senaso nane aava kuus, "Mi muta tamai feruuk" a kuus fulaa pana "Muta ngaapunuk." Layaan no pife milung pana vilaana ina tamaian taasaxa no punuk ta mataa, nano, no fo laxao a vuputkai e no taxa waan lapaana tiisan ina.

¹² A mo roxo mi taa ferawai e bilai malaan seri aava ri taa siak a tiisan lapaana vuputkai aava taxa mulus a

rabuna e pife lapaana saxa i taa fayaasok nari. ¹³ Senaso a mataa aava i taa pife muluk a xasa mataa, nane xa i taa pife tingin a mamaaluxan la yaan ina tiisaana, taasaxa nari aava ri fuuna muluk a xasanofuna ri taa pife matautan a tiisan. A vilaana ina mamaaluxan i taa fa'onam a vilaana ina tiisan.

A Vilaana Ina Namkaian

¹⁴ Kamu tiak, mi lamon o a mo roxo layaan a mataa taa kuus o nane toxan a namkaian taasaxa nane piau ta vilaana xena faxalite? A namkaian malaan a fexaxaas sena xavang a mataa aave malaafaa? ¹⁵ Tamo saxa timi piau ta marapi o piau ta fanganan xena yaan aave, ¹⁶ e saxa simi i taa xuuse, "Paan saa, ne vubuk o no taa waan faroxo e tingin a fanganan fexaxaas xanum," taasaxa mi pife xavange pana marapi o fanganan, a roxoyan i taa savat malaafaa? ¹⁷ E voxo tamo namkaian sina mataa i taa bilai malaan pana piau ta xakaavangan, a namkaian sina fo maat.

¹⁸ Taasaxa saxano rabuna ri taa kuus, "Nenia, ne toxan a namkaian e nano, no toxan a vilaana ina xakaavangan."

Piau! No pife fexaxaas sena faxalitou pana namkaian siim layaan no piau ta vilaana ina xakaavangan! Taasaxa mu vilaana ina xakaavangan siak ri taa faxalit nano pana namkaian siak. ¹⁹ Nami, mi namkai o a Piran saxa mon taxa waan, bo? A roxo, a namkaian simi

a tuuna. A mu vovau saat sait vaxa, ri namkai malaan e ri mataut paaliu!

²⁰ Ai, mu lamavaang, mi buk masam tuuna o a namkaian sina mataa aava piau ta vilaana ina xakaavangan a mo palau?

²¹ Lavaxa, lamon se butaara na Abraham. A Piran fo xalie pana mataa fatak senasou? Sena vilaana fatak sina, bo? Nane usi a ferawaian sina Piran e bur na Aisaak e a tatavai xe sina Piran pana e faasilak i taa punuxe laa'ui xuluna ivin ina faraaman. ²² Xalume, a namkaian sina e vilaana sina re faisok faxuvul e voxo a mu vilaana sina ri fo fataxapin faroxoi a namkaian sina ²³ talo Xakalayan ti Kavai i taa savat tuuna, a Xakalayan aava kuus malaan:

"Na Abraham a namkai sena ferawaian sina Piran e voxo a Piran fo xalie pana mataa xaradak paaliu la xakaaluman sina." *Tpt 15:6*

E mui ri xali na Abraham pana 'Fesing sina Piran.'

²⁴ Naboxo a matavas, bo? A mataa i taa waan xaradak la matana Piran pana vilaana ina xakaavangan e pife pana namkaian sina sang mon.

²⁵ A fexaxaas vaxa malaan se Rehaap, a tefin aava fuuna solisan a tana pana mamareiai pe Jeriko; nane namkai e xavang a ro mataa ina paroxai pana waanan sire e pana sinufan sire layaan ri ulaa usi a salan patak. E a Piran a xalie pana tefin fatak. ²⁶ A malaanabe', a vipin aava

piau ta vovau lana a maat, bo? E a namkaian aava piau ta vilaana ina xakaavangan lana a maat sait.

3

Faxatang A Ferawaian Simi

¹ Kamu tiak, lamon pana mo aanabe!; nemaam mu rabuna ina fepitaa, a tiisaan nemaam i taa faagut sena xasano rabuna. E voxo a mo roxo o a xaves imi taa pife vubuxan a faisok ina fepitaa. ² Netaara xapiak taara fuuna faasaal e vil a maana mo ri pife roxo. Taasaxa ta mataa aava pife milung pana ferawaian sina, nane a mataa roxo xasingit. A mataa malaan a fexaxaas sena faxatang faroxoi xapin nane xa.

³ Taara fuuna timin a mo ina 'aian' la valana 'hos' xena fafalein faroxoie e xena vil falangaie, bo? E voxo taara fexaxaas sena fafalein a mu 'hos' xe la nobina taara vubuxane. ⁴ A mu xaati vaxa, ri molava e a reref faagut fuuna fiit faletan nari taasaxa pana fomirak mo ri xalie pana 'rada', a mataa ina fafaleinaana, a fexaxaas sena puk a mu xaati pana xe la so ta bina nane vubuxane. ⁵ A xalemana mataa va saxa mo modak taasaxa fexaxaas sena ferawai malalava pana maana mo molava paaliu. Lamom pana mo aanabe!; a saxa fomirak xalife ina fata a fexaxaas sena faram a latan molava. ⁶ E xalemana mataa a malaan sena fata aava waan la palou ina mu xavil

ina vipin ina mataa. A xalemana mataa a saxa finavata ina saatan xapiak e fexaxaas sena falalosaat xapin a toyan sina mataa. A fufuna fata ina xalemana mataa taxa waan pe lana 'Hel', a bina ina fakasanaman, e a fexaxaas sena faram kawaasan a waanan xapiak sitaara.

⁷ A maana buk tiir xapiak aava taxa to, a mataa a fexaxaas sena paamuian nari e fapiti nari, ⁸ taasaxa piau ta mataa fexaxaas sena paamuian a xalemana. Vulai a xalemana mataa aava bas pana neng tateak, taxa waan paroxai xena tiuan a neng ina laso ta yaan i taa vubuxane.

⁹ Saxano yaan a xalemana mataa i taa nangus a Piran, na Tamataara pe la xunavata e saxano yaan i taa tiuan a fatutulan xuluna nutuvaat aava Piran a vesan nari lapaana xakaaluman sina. ¹⁰ E voxo faatulaian e fatutulan nare xapiak re taa savat ti la vala saxa. Kamu fesing, a mo aanabe! pife roxo. ¹¹ A raarum roxo e raarum xaa-sum re pife fexaxaas sena liu savat ti la matana raarum saxa, bo? ¹² No fexaxaas sena siak a xalana natu xuluna wai lolau? E no fexaxaas vaxa sena siak a lolau xuluna yeis ina sia? Piau! E vaxa no pife fexaxaas sena pituf a raarum roxo ti la laman.

Mi Taxa Usi A So Ta Buk Masaman?

¹³ Nase! la palou imi a mataa pana texaasan o mataa pana masaman? Lavaxa, nane ve, i taa faxalit a roxoyan sina pana mu

vilaana ina xakaavangan sina aava i taa vile lapaana texaasan tuuna malaan sena mataa mam mon. ¹⁴ Taasaxa tamo mi toxan a vilaana ina xinaas temasaat la xunus imi o a lamonan simi a bas pana vilaana ina naixaam, muta siak tifi nami, a pife roxo mi taa faaxolusan a tuunayan. ¹⁵ A texaasan malaan pife sivimaan ti laa'ui, a texaasan malaan ve, ti nabe' la xavala; a pife sina Vovau Xaradak taasaxa sina vovau saat. ¹⁶ Layaan a vilaana ina xinaas o vilaana ina naixaam taxa waan, a taagulan sina rabuna i taa pife waan fatak, a taagulan siri i taa fepatoxanan e a maana buk vilaana saat ri taa savat.

¹⁷ Taasaxa a texaasan ti laa'ui ve a texaasan fatak e i taa fasavat a vilaana ina luaian, a vilaana mam e a vilaana ina langaiaana xasanofuna; e vaxa a bas pana mamaaluxan e i taa fuaian a roxoyan sait. A texaasan aave i taa waan fatak e kuus tuunayan ve a fufuna. ¹⁸ A mu rabuna aava ri fasavat a luaian, a lavula ri fasuye lapaana luaian siri i taa fasavat a yevas ina mu vilaana fatak.

4

Fasivi Nami Xa Lapaana Piran

¹ A so ta mo a fufuna mu fe-gagelaian e mu fevisan aava ri taxa waan la palou imi? Naak, a maana vubuxanan saat molava aava ri fuuna rawen pe lana xunus imi, bo? ² Mi vubuxan a saxa

mo e mi pife siaxe e voxo mi ngaapunuk. E mi soxai temasaat soxot a mo taasaxa mi pife fexaxaas sena siaxe. E voxo mi kuusan pengan nami xa e mi fevis. Mi piau ta mo senaso mi pife fin a Piran pana. ³ O layaan mi fine mi pife siaxe senaso mi fia lapaana mu vubuxanan saat simi talo mi taa tapin paloue lapaana mu vilaana ina naixaam simi.

⁴ Mi malaan sena tefin aava pife mati xuvul pa lavana taasaxa mati xuvul pana xasanofuna. Mi pife masam o tamo a mataa i taa fesing xuvul pana vilaana ti la xavala nane bai fesing xuvul pana Piran, bo? Nase' ta mataa i taa siak fati a vilaana ti la xavala e usie, nane ve a xaiyaas sina Piran. ⁵ Mi lamon o a xakalayan aanabe' piau ta fufuna layaan a kuus o a Piran a vesan a viu ina mataa e taxa faxatange sena vilaana ina xinaas? ⁶ Taasaxa nane taa tavai netaara pana xakaavangan xatam molava sina. E voxo a Xakalayan ti Kavai a kuus fulaa malaan:

“A Piran i taa xaiyaasan nari aava ri siak fati a isiri xa taasaxa i taa tavai a mu rabuna mam pana xakaavangan xatam sina.” *Fpp* 3:34

⁷ Lavaxa, fayaasok nami xa lapaana Piran. Tisui fatateak na Setan e nane taa sinufan nami. ⁸ Sangas faasilak xe sina Piran e nane taa filimaan faasilak xe simi. Xamak a mami, mu rabuna aava mi bilai fasaat

e vaxa nami mu rabuna pana lamonan taragua, mi taa faxaradak a lamonan simi. ⁹ Taangiis, xukulai e mi mamaxus sena bilaian saat simi. Ta'ulan a nanganan simi e mi taangiis. Ta'ulan a faamamaasan simi e mi mamaxus. ¹⁰ Fasivi nami xa la matana Piran e mui nane i taa yaas fatiginei nami.

¹¹ Mu tiak, muta kuusan pengan a mu fetinan simi. Nase' ta mataa i taa ferawai fasaat sena saxa tina e tiise, nane i taxa ferawai fasaat sena mu vuputkai e taxa tiis nari. E layaan mi taxa tiis a mu vuputkai, mi pife usi nari, taasaxa mi taxa nai malaan sena mataa ina tiisan xuluri. ¹² A toxan a Saxa Mon ina Tisan, nane aava tavai netaara pana mu vuputkai e nane fexaxaas sena lamon faati sena fakaaxupan o fakasana-man xana mu rabuna saxa saxa. Taasaxa nano xo nase' xena tiis a mu tiam?

¹³ Langai sena mo aanabe', nami aava mi kuus malaan: "Tanin o mafu maam taa falet xe la saxa bina lava. E maam taa fe taagul pave pana mariaas saxa mon. Maam taa mamareiai e maam taa faasot e faxuvul a faat xaves." ¹⁴ Ai nami, mi pife texaas sena so ta mo i taa savat mafu. A toyan simi a so ta buk mo? Nami, mi malaan sena vubun ina fata aava i taa waan famodak mon e mui i taa malit paaliu. ¹⁵ Naak, a roxo se' mi taa kuus malaanabel': "Tamo Piran a vubuxane, maam taa waan e maam taa vil ta mo nabe' o ta mo pave."

¹⁶ Taasaxa naboxo mi taxa kuusan falavai nami xa e mi taxa siak fati nami. A maana kuus falavayan ve a vilaana saat. ¹⁷ Tamo ta mataa texaas sena mo roxo xena vile e nane pife vile, i taxa faasaal.

5

Namkai Tuuna E Waan Fananap Lapaana Lagafan

¹ Nami mu rabuna aava mi fo faxuvul a faat xaves temasaat, mi langai. A roxo naak, mi taa taangiis e mi xukulai faagut sena mu lagafan aava ri taa savat simi. ² A maana mo xapiak simi fo miit e mu yainiit ri fo ngan a mu marapi simi. ³ A 'gol' e 'silva' simi fo vusulai. E a vusulai aanabe' ve i taa gel tifi nami lana yaan ina tiisan e i taa ngan pengan a vipin imi malaan sena fata. Senaso la maana yaan fataxapiak aanabe', mi fo faxuvul a maana mo xaves temasaat lapaana vilaana ina naixaman simi. ⁴ Taasaxa mu sisiak simi aava ri fo faxuvul a maana mo xami, mi pife tavai nari pana mamareiai siri, piau! E naboxo ri taxa xukulai falava e a maana taangiisan siri fo savat la tangana Piran, a paamua ina maana mo xapiak la xunavata. ⁵ Mi fo taagul xuluna xavala, lapaana vilaana ina naixamaan pana maana mo roxo mon e pana so ta buk mo mi vubuxane. Mi fo fangan fapalak nami xa, malaan sena vio molava piis; taasaxa a yaan ina fenamo xo fo savat. ⁶ Mi fo ngaapunuk e mi kuusan pengan a rabuna

aava ri bilai fatak taasaxa nari aave ri pife tisui nami.

7 Mu tiak, nai bang fananap sena yaan ina savatan sina Memai. A mataa ina tara'uma fuuna waan bang a maana fanganan roxo ti la xavala. E nane taxa nai bang fananap fefexaxaas sena yaan ina yefet i taa taxapus e a mariaas pana raafui modak i taa savat.⁸ Nami sait, mi taa nai bang fananap pana tateaxan senaso a yaan ina savatan sina Memai fo faasilak.⁹ Mu tiak, mi muta fegagelai tifi nami xa, ulaa mi tamaa waan lapaana tiisan senaso a mataa ina tiisan taxa waan faasilak, i taxa tigina la matana lifu.

¹⁰ Mu tiak, lamon sena mu rabuna ina kuus fatuxai aava ri ferawai lapaana isina Piran. Ri faxalit netaara pana vilaana fananap naapalaan a rabuna ri vil pangan nari.¹¹ Lamon fa'uli nari aava ri waan fatateak fefexaxaas a yaan ina maasaxan siri taa taxapus, taara kuus o nari ve ri taa siak a roxoyan sina Piran, bo? Mi fo langai sena vilaana ina nai fananap si Jop. E mi texaas sena so ta mo a Piran fo tavaie pana lumui lamina lagafan sina, bo? A Piran a bas paaliu pana vubuxan xasingitan e mamaaluxan.

¹² Saxa mo fulaa aava lava paaliu ve: muta fakalimaan pana isina saxa mo pe la xunavata, pana mo xuluna xavala o xasano mo vaxa. Tamo mi taa kuus "aang",

lavaxa a kuusan aave a fexaxaas. Tamo mi kuus "piau", lavaxa a "piau" aave a fexaxaas. Muta fakalimaan pana mo fulaa talo mi taa pife timin nami xa lapaana tiisan.

Fenung Faagut Xe Sina Piran

¹³ A saxa simi a toxan a lagafan? Lavaxa, nane taa fenung xe sina Piran. A saxa simi taxa faamamaas? Lavaxa, nane taa yangan pana yanganan aava kuus faasiroxo xe sina Piran.¹⁴ A saxa simi taxa giis? Naak a mo roxo nane i taa xel faxuvul a mu matalava ina lotu e ri taa fenung pana e ri taa noxole pana wel lapaana isi Memai sitaara.¹⁵ E a fenungan aava ri ferawai pana lapaana namkaian siri i taa vil faroxoi a mataa aava giis; e a Memai sitaara i taa yaas fatigineie. Tamo nane fo vil a vilaana saat, a Piran taa lamon tapin a saatan sina.¹⁶ E voxo mi taa kuusan fasa- vat a mu vilaana saat simi la palou imi xa e mi taa fenung pami talo Piran i taa vil faroxoi nami. A fenungan sina mu rabuna fatak a mo pana gutan xena vil a faisok roxo molava.

¹⁷ Na Ilaija a matatuuna malaan setaara. Nane fenung faagut o a raafui i taa pife usan la xavala e piau ta raafui a savat fefexaxaas a mariaas talatul pana xavil.¹⁸ E mui nane fenung o a raafui taa usan e a finavata a talakas e a raafui a poxo e a maana mo la xavala ri fuua pana maana fanganan.

¹⁹ Mu tiak, tamo saxa simi
taa milung sena tuunayan
e xasa fetinan i taa lisan
fa'ulie, ²⁰ lamon fa'uli a mo
aanabe': nase' aava i taa puk
fa'uli ta mataa sena milun-
gan sina, i taxa fakaxupe
sena maatan e vaxa a vilaana
aanabe' i taa xafut fapalauan
a vilaana saat xaves.

1 Pita A Lagasai Mata Si Saimon Pita A Ferawaian Paamua

Na Pita a xalei a lagasai aanabe' xena fatateak a namkaian sina rabuna tatagan sina Piran aava ri taxa yaas a maana matafanan lava. Nane xuus a mu rabuna tatagan o ri taa lamon fa'uli fulan a Lagasai Roxo se Yesus Krai. Na Yesus a tamu maat e to fa'ulaa e i taa ulaamaan fulaa. Ri taa lamon fati a kuus fanaian aanabe' e ri taa waan bange. Ri taa pife lamon faaxaves sena xasano rabuna aava ri vil pengan nari taasaxa ri taa tigina fatateak lana namkaian se Yesus Krai.

A tuuna a mu rabuna tatagan sina Piran ri taa yaas a matafanan, taasaxa maana mo aanabe' ri savat xena tafang a namkaian siri talo a namkaian siri i taa waan fatateak fefexaxaas na Krai i taa ulaamaan fulaa, e lana yaan aave ri taa siak a sepirigus roxo.

Fasisian

¹ Nenia na Pita, ne saxa yaamut si Yesus Krai. Ne taxa kala xe simi mu rabuna aava Piran fo siak fati nami; nami aava mi taxa taagul sasaxayai malaan sena mu topen nabe' la xavala la maana mu bina pe Pontus, Galesia, Kapadosia, Esia e pe maa Bitinia. ² A Piran aava

na Tamataara, fo texaas paamua o i taa xel nami xe lana faisok ina faxaradaxan sina Vovau Xaradak talo mi taa usi fatak na Yesus Krai e mi taa fasufan lapaana ria ina. Ne vubuk o a xakaavangan xatam sina e a luaian re taa xafut xapin nami xapiak.

A Xakaavangan Xatam I Taa Fasavat A Naian Roxo E Tateak: A Toyan Fa'ui

³ Taara taa kuus faasiroxo xe sina aava Piran e Tama Yesus Krai, a Memai sitaara! Lapaana mamaaluxan molava sina nane fo tavai netaara pana luluuxan fa'ui e voxo taara taxa waan pana lamon fanaian ina toyan vulai. E nane vil malaane layaan nane fatatoi fa'uli na Yesus Krai ti lana mamaat. ⁴⁻⁵ E fulaa, nane fo timin bang a sepirigus xami pe lana bina sina, la xunavata. E a sepirigus simi ve, piau ta saxa fexaxaas sena tapin pataxe o kawaasane o vil famodaxe. A sepirigus aave taxa waan bang nami pave la xunavata; xami aava Piran taxa faxatang nami pana gutan sina. Nane taxa vil malaane pana namkaian sitaara talo taara taa siak a fakaaxupan sitaara aava nane taa fasavate lana mu yaan fataxapiak.

Faamamaasan

⁶ Sena lamonan malaanabe' mi taxa faamamaas faagut, taasaxa naboxo lana mu yaan aanabe' mi taxa kanamsaat sena maana buk tafangan aava fo savat, taasaxa ri taa waan famodak mon. ⁷ A saxa

mo ri xalie pana 'gol' a mo pana mamareiai molava e naapalaan ri fo tafange pana fata xasano mo ti la xavala ri fexaxaas sena kawaasane. Taasaxa namkaian simi ve a mo molava paaliu xasingit sena 'gol'. E layaan a mu lagafan ri taa tafang a namkaian simi ri taa faxalit a tateaxan ina, e voxo i taa fasavat a kuus faatulaian e isin lava e a suaian la yaan na Yesus i taa savatmaan la matavas. ⁸ Paamua mi pife xalume taasaxa mi vubuxan xasingite e naapalaan mi pife xalume naboxo mi namkai sena e mi faamamaas faagut sena pana faamamaasan aava ferawaian simi a pife fexaxaas sena kuusane senaso a faamamaasan aave a bas pana malangan. ⁹ E voxo a namkaian simi i taa vil fasavat a fakaaxupan ina la xunus imi.

Mu Xakalayan Ti Kawai

¹⁰ Sena fakaaxupan aave a mu rabuna ina kuus fatuxai ri fo kuusan fasavat a tatavai ina xakaavangan xatam aava Piran i taa tavai nami pana. ¹¹ Ri tafang faagut xena siak a texaasan pana so ta yaan i taa savat e nase¹ ta mataa i taa lisanmaane. E a Vovau i Krai i taxa xavang nari xena fakalimaan a yaan ina savatan sina e pana kuus fatuxai sena maasaxan e vil penganan aava na Krai taa siaxe e a miridingan sina aava i taa savat lamina yaan aave. ¹² Na Krai a xuus fatexaas a nutuvaat ina kuus fatuxai aave o a faisok siri i taa pife fangasik nari

xa taasaxa i taa fangasik nami. Senaso nari aave ri fo ferawai sena maana mo aava mu rabuna ina kuusan fasavat a Lagasai Roxo, ri fo xuus nami pana naboxo lapaana gutan sina Vovau Xaradak ti la xunavata. A mu angelo vaxa, ri vubuk masam sena maana mo aanabe¹.

A Toyan Fatak Sina Mu Rabuna Si Krai

¹³ Lavaxa, faigotan a lalamonan simi xena vil a faisok lava. Faxatang faroxo e mi lamon faagut sena tatavai ina fakaaxupan aava na Yesus Krai i taa tavai nami pana la yaan i taa ulaamaan. ¹⁴⁻¹⁵ Langai fatak a ferawaian sina Piran. Muta usi a mu vubuxanan saat aava ri fo paamuian a toyan simi layaan mi vungut lunai sena maana mo xapiak. Taasaxa sangas fatak lapaana Piran aava xaradak xasingit. A Piran aava xaradak xasingit a xel nami talo mi taa waan faxaradak malaan sena. ¹⁶ A Xakalayan ti Kawai a kuus:

“Waan faxaradak senaso nenia ne xaradak xasingit.” *Vpt*
11:44

A Tatavai Si Yesus Krai

¹⁷ Layaan mi taxa fenung xe sina Piran, nane aava i taa tiis a maana rabuna xapiak sena maana vilaana siri lapaana vuputkai saxa, mi taxa xalie pana Tamaang. Naak a mo roxo mi taa taagul la xavala pana suaian molava paaliu sena Piran e sena vilaana sina. ¹⁸ Mi

texaas sena mamareiai molava aava nane fo lisane xena mulus tapin nami sena vipisan ina mu vilaana palau, a mu vilaana ti kavai aava mu bumi ri fo fapiti nami pana. A mamareiai aave pife mo aava i tafe saat malaan sena tangop o 'gol', piau! ¹⁹ A mamareiai molava aave ve a ria i Krai. E nane ve a tatavai molava piis. Nane malaan sena natuna sipsip aava piau ta mo mosaat taxa waan la tana, piau paaliu. ²⁰ Paamuina tangpat ina xavala a Piran fo siak fatie, taasaxa lana mu yaan aanabe' nane fasavate xena fangasik nami. ²¹ A Piran a fatatoi fa'uli na Krai ti la maatan e tavaie pana isin lava e lapaa Krai mi namkai sena Piran. E voxo namkaian simi e lamon fanaian simi re waan fatateak xuluna Piran.

A Mu Vilaana Ina Naian Roxo

²² Naboxo mi fo gon faroxoi nami xa pana usi fatac a tuunayan aava ferawaian tuuna sina Piran e mi masam faroxo sena vilaana ina vubuxan xasingit a mu rabuna ina namkai. Lavaxa, faisok faagut talo mi taa fevubuxan xasingit nami xa pana xunus imi xapiak. ²³ Senaso a Piran aava na Tamataara, i taxa to vulai xe vulai e i taa pife maat e pana ferawaian sina taara fo siak a luluuxan fa'ui e a ferawaian aave taxa to e taxa waan vulai. ²⁴⁻²⁵ A Xakalayan ti Kavai a kuus malaan:

“A maana rabuna xapiak ri malaan sena yi, e a isin lava siri ri malaan sena fur mon. A yi i tafe maiyang e a mu fur ina taa tumurul, taasaxa a Ferawaian sina Piran i taxa waan vulai xe vulai.” *Ais 40:6-8*

E a ferawaian aave a Lagasai Roxo aava ri fo xuus fatexaas nami pana.

2

¹ Lavaxa, ta'ulan tapin a maana vilaana saat simi xa; muta bit e ferawai fasaat, muta usi a vilaana ina xinaas e a vilaana ina xalema maranga. ² A mu popo ri fuuna buk sus, bo? Naak, mi taa malaan seri, mi taa ma'iu soxot vulan a sus sina Vovau Xaradak talo a xunus imi i taa fepalak lapaana fakaaxupan simi. ³ Malaan sena Xakalayan ti Kavai fo kuus:

“Nami fatac mi fo masam naboxo o a vubuxanan sina Piran xataara a peraroxo.” *Yng 34:8*

A Xakaavangan Sina Mu Rabuna Si Krai

⁴ Filimaan xe sina Memai, nane ve a faat aava taxa to. A mu rabuna ina vavesai ri gigan tapine senaso ri lamon o a faat palau mon. Taasaxa Piran a siak fatie talo i taa faat roxo paaliu. ⁵ Filimaan talo nami vaxa mi tafe waan malaan sena mu faat aava ri taxa to sait. A Piran i taa vesan a Tang Lifu Lotu ina Vovau sina pami e mi taa vil a faisok xaradak sina priis lana. E mi taa tavai a Piran

pana mu tatavai ina Vovau aava nane vubuxane lapaa Yesus Krai. ⁶ Senaso lana Xakalayan ti Kavaï a Piran fo kuus malaan:

“Nenia, ne fo siak fati a faat roxo paaliu e ne timine malaan sena xaaxaak tuan lana lifu siak pe Saion; nase' i taa namkai sena i taa pife mangil.”

Ais 28:16

⁷ A faat aave a faat peraroxo xami aava mi namkai, taasaxa, a Xakalayan ti Kavaï a kuus malaan seri aava ri pife namkai:

“A faat aave, a mu rabuna ina vavesai ri baiane senaso ri lamon o a faat palau mon, taasaxa naboxo a faat aave fo savat faat roxo xasingit.” *Yng 118:22*

⁸ E saxa Xakalayan ti Kavaï fulaa a kuus:

“A faat aanabe' i taa fakalaxoi a rabuna e i taa fapoxoi nari.” *Ais 8:14*

Ri taa kalaxoi senaso ri pife namkai sena ferawaian sina Piran e nane xo a lamon faati o ri taa usi a vilaana ina langai pesalaian aanabe'.

⁹ Taasaxa nami, a Piran aava fo xelmaan nami ti lana bina suk xe lana malang peraroxo sina, nane fo siak fati nami xena kuusan fasavat a maana mu vilaana roxo xasingit sina. E voxo nane fo siak fati nami aava mi mu rabuna tuuna sina xena vil a faisok sina mu priis sina Piran King e xena waan lana fatataganan xaradak sina. ¹⁰ Paamua mi pife mu rabuna sina

Piran, taasaxa naboxo nane fo fa'isin nami pana rabuna sina; paamua mi pife texaas sena mamaaluxan sina Piran, taasaxa naboxo mi fo masame e mi taxa taagul lapaana mamaaluxan aave.

¹¹ Kamu fesing, ne faxaar nami: taagul malaan sena mu topen e saxong xuluna xavala aanabe'. E voxo muta femilungai pana mu vubuxanan saat ti la vipin imi, a vubuxanan ina vipin aave ri fuuna rawen xuvul pana xunus ina mataa. ¹² A taagulan simi la palou ina mu rabuna aava ri pife namkai, i taa roxo paaliu senaso a yaan i taa savat e ri taa gel tifi nami pana mu vilaana saat, taasaxa ri taa masam tuuna sena roxoyan simi e voxo ri taa nangus a Piran layaan i taa savatmaan.

Usi Faroxoi A Mu Matalava

¹³ Xena suaian a isi Memai Yesus mi taa bilai fatak lapaana tateaxan ina mu matalava: langai faroxoi a ferawaian sina piran king o nase' i taxa paamuian a 'gavamen' senaso nane a matalava paaliu. ¹⁴ Langai faroxoi a mu matalava simi aava nane fo siak fati nari xena faxatang talo ri taa fakasanam a mu rabuna aava ri bilai fasaat e kuus faasiroxo xe siri aava ri bilai faroxo. ¹⁵ Senaso a vubuxanan sina Piran a malaan: mi taa bilai faroxo e a roxoyan simi i taa famatakasam a ferawaian sina mu rabuna vungut. ¹⁶ Na Yesus fo mulus nami,

e voxo taagul malaan mon e muta lamon o mi fexaxaas sena xafut a vilaana saat senaso mi fo mulusan, taasaxa lamon fa'ulaa o mi taxa waan yaasok sina Piran. ¹⁷ Taagul pana suaian sena maana rabuna xapiak; vubuxan xasingit a mu fetinan aava ri namkai se Yesus; taagul lapaana matautan sena Piran e mi suaian faagutan a mu piran king.

¹⁸ Nami mu yaasok, mi taa waan faroxo lapaana mu matalava tafumi e mi taa suaian faagutan nari; suaian nari aava ri usi a vilaana mam e vilaana ina mamaaluxan e vaxa mi taa suaian sait, nari aava ri tavai nami pana lagafan. ¹⁹ Layaan mi taagul faroxo lapaana maasaxan o a lagafan aava mi pife fasavate, a Piran i taa tavai nami pana roxoyan senaso mi vil malaane lapaana vubuxanan sina. ²⁰ Tamo mi taa bilai fasaat e a matalava simi i taa sip fakasanam nami, mi lamon o mi taa siak a sepirigus ina waan fananapan lapaana? Piau! Taasaxa tamo mi taa waan fananap lapaana maasaxan layaan mi fo bilai faroxo, a Piran xa, i taa tavai nami pana roxoyan sena vilaana aave. ²¹ A vilaana malaanabe' move, a Piran fo xel nami sena. E na Kraiss fo waan lapaana maasaxan pami e pana vilaana aanabe' nane fo faxalit nami talo mi taa usi a vilaana sina. ²² Nane pife faasaal fapes e piau ta saxa bitan fesavat

ti la valana. ²³ Layaan ri kuus pengane nane pife sui nari pana ferawaian saat; layaan nane taxa siak a maasaxan nane pife gel tifi nari taasaxa nane taxa timin fatateak a lamonan sina xuluna kuus fanian sina Piran aava Saxa ina Tiisan tuuna e xaradak paaliu. ²⁴ Na Kraiss xa fo yaas a mu faasaalan sitaara xuluna vipin ina xe xuluna bolo sina talo taara taa maat sena mu vilaana ina faasaalan e taara taa to lapaana vilaana tuuna e xaradak. A mu fasopan aava nane siaxe, nane fo vil faroxoi nami pana. ²⁵ Paamua mi malaan sena mu sipsip aava ri milung e ri taxa sangas xolai palau, taasaxa naboxo nane fo xel faxuvul fulan nami xena usie, e nane ve a mataa ina faxatangaana mu sipsip e saxa aava i taxa tao fatateak a xunus imi saxa saxa.

3

A Mu Felavaan

¹⁻² Nabe' a saxa vilaana roxo xami mu lutefin tamai, naak a roxo mi taa taagul faroxo lapaana mu lavami. Usi fatak a ferawaian siri senaso tamo saxanofuna siri, ri pife namkai sena Ferawaian Sina Piran a vilaana fatak simi i taa fa'onam nari talo ri taa waan lapaana namkaian roxo. E voxo mi taa pife kuusan fasavat a namkaian simi taasaxa ri taa xalum a vilaana roxo e fatak simi e vilaana aave i taa kuusan famatavas a namkaian simi. ³⁻⁴ Naak, a pife roxo mi taa famaous a tami pana maana

marapi roxo temasaat o a vilaana ina vil falavai a fui imi o falak a maana xixiut o mo rarapak xaves ina mausan. Taasaxa a xakaaluman roxo i taa savat sena mu vilaana roxo simi aava waan la xunus imi. Layaan a vilaana mam e vilaana fananap re waan vulai la xunus imi a xakaaluman simi i taa roxo paaliu la matana Piran. ⁵ Senaso a lutefin ti kavai aava ri namkai fatak, nari aava ri fo lamon fanai sena Piran, ri fo famaous faroxoi nari xa pana vilaana ina usi vulan a ferawaian sina mu lavari. ⁶ Na Sera fo vil malaane; nane usi a lavana, na Abraham, e xalie pa Mata-lava. E naboxo nami, mi mu tau Sera layaan mi bilai faroxo e mi pife taagul pana matautan.

⁷ E nami mu tomexaan aava mi tamai, mi taa taagul xuvul pana mu naasami pana naian roxo e mi taa texaas faroxo o ri piau ta gutan malaan semi. Suaian faroxoi nari senaso nari sait ri taa siak a tatavai ina toyan sina Piran. Tamo mi taa vil malaane piau ta mo i taa kawaasan a fenungan simi.

A Naian Simi Mu Rabuna Aava Mi Namkai

⁸ Lavaxa, nami xapiak mi taa nai faxuvul lapaana lamonan saxa e mi taa femuluxan nami xa lapaana nasaman roxo; fevubuxan xasingit nami xa malaan sena mu fetinan e usi a vilaana ina fangaasixan e vilaana mam. ⁹ Muneta sui a saatan pana vilaana saat e a kuus penganan pana kuus

fatutulan; taasaxa layaan a mataa i taa vil a saat xe simi, mi taa kuus faatulane senaso a Piran fo kuusan fanei a faatulaian xe xulumi layaan nane xel nami. ¹⁰ Senaso a Xakalayan ti Kavai a kuus malaan:

“Nane aava vubuxan a toyan
sina e taxa vubuk o
a mu yaan sina ri taa
roxo,
a ferawaian saat i taa
muta waan la valana
e i taa muta usi a
vilaana ina bitan.

¹¹ I taa ta'ulan a vilaana saat
e i taa usi a salan roxo
e
i taa faisok faagut pana
maana gutan sina
xena vil fasavat a
luaian.

¹² Senaso a Piran taxa fax-
atang nari mu rabuna
fatak
e nane langai a mu fe-
nungan siri,
taasaxa i taxa ti
votan fatateak
nari aava ri fuuna
bilai fasaat.” *Yng*
34:12-16

Saxanu Ferawaian

¹³ Nase' i taa vil fasaat
nami tamo mi taxa vubuk
usi a vilaana roxo? ¹⁴ Tamo
a xasano rabuna ri taa vil
pengan nami senaso mi
taxa vil a vilaana roxo,
naapalaan, muta lamon
seri, mi taa faamamaas!
Muta matautan nari e muta
kanamsaat. ¹⁵ Taasaxa la
yaan aave mi taa nangus
na Kraais la xunus imi e mi
taa suaian faagutane senaso
nane taxa waan Memai
simi. Faigotan a lalamonan
simi talo la maana yaan
xapiak mi fexaxaas sena

sui fatak ta mataa aava fin nami pana lamon fanaian aava taxa waan la xunus imi. ¹⁶ E layaan mi suie mi taa vile pana vilaana mam e pana suaian. A nanasam e taagulan simi i taa waan faroxo talo layaan ri kuusan pangan nami, ri taa mangil senaso a vilaana simi lapaa Krai i taa fasavat a bitan lana ferawaian siri. ¹⁷ Lamon pana mo aanabe': Nari aava ri bilai fasaat ri taa siak a fakasanaman e a rabuna aava ri bilai faroxo, ri lamon o ri taa pife siak ta fakasanaman. Taasaxa tamo a Piran taa vubuxane, mi taa siak penganan pana vilaana roxo simi e mi taa pife bilai fasaat.

¹⁸ Na Krai fo yaas a fakasanaman ina faasaalan sitaara faasaxa mon e taxapus xo; a mataa roxo fo maat xataara, mu rabuna saat xapiak, talo nane fexaxaas sena lisan netaara xe sina Piran. A rabuna ri punuk a vipin ina mon taasaxa lana vovau ina, a Piran a fatatoie. ¹⁹ E layaan nane waan lana vovau ina mon, nane sivi xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo xe sina mu vovau ri waan la bina ina vipisan. ²⁰ A mu vovau aave ve sina mu rabuna aava ri pife usi fatak a Piran layaan nane taxa lo waan bang fananap nari la maana mu yaan aava na Noye' taxa vesan a xaati molava sina. A rabuna lana xaati ri pisiktul e a Piran a fakaxup nari sang mon sena ulim molava piis. ²¹ A raarum va saxa fakalimaan aava

faxalit netaara pana fasufan aava vilaana ina fakaxupaan nami. A fasufan aanabe' pife ina vil tapin a vusiit la tami, piau. Taasaxa pana fasufan aanabe' mi taxa kuus fanai lapaana Piran pana namkaian simi e sena nanasam roxo simi. A vilaana aanabe' i taxa fakaxup nami lapaana to fa'ulaian si Yesus Krai. ²² E nane fo laak xe la xunavata e taxa nai la xasing muuan sina Piran. E pave nane taxa paamuian a mu angelo e mu vovau la finavata aava ri toxaan a nobina lava e gutan.

4

A Mu Rabuna Si Yesus Ri Taa Faisok Lapaana Ma-maaluxan

¹ Mi texaas o ri vil pangan na Yesus e nane yaas a maasaxan. Nami sait, mi taa fagut a lamonan simi talo mi taa faxes'usie. Senaso nane aava fo siak a maasaxan lana vipin ina i taa ta'ulan a vilaana saat. ² E voxo ti la yaan aanabe' e la maana mu yaan xapiak ina waanan simi, mi taa taagul nabe' la xavala lapaana lamonan sina Piran e mi muneta usi a maana vubuxanan sina mu rabuna. ³ A mu yaan paamua mi fo bilai malaan sena mu rabuna aava ri pife namkai, gilise naboxo! Mi fo taagul faxes'arus lana vilaana ina faananaak, vubuxanan mosaat, numan, vilaana ina tamai xolai, lana faxuvulan saat malaan sena vot, e pana vilaana ina nangusaana mu piran bit. ⁴ E naboxo a mu

rabuna aava ri pife namkai, ri ipul senaso mi pife buk waan xuvul pari layaan ri taxa xurau fasaat malaan sena mu vupung e voxo ri kasalan nami. ⁵ Taasaxa ri taa kuusan fasavat a mu vilaana siri la matana Piran aava i taxa tigma xena tiis a mu rabuna aava ri fo maat e nari aava ri taxa to. ⁶ A Lagasai Roxo fo kuusan fasavatan e nari aava ri fo maat xo, ri fo langaie. A mu rabuna aava ri maat, fo tiisan lana toyan siri senaso maana rabuna xapiak ri taa waan lapaana tiisan; a lagasai aave fo kuusan fasavatan xe siri talo a waanan siri lana vovau i taa malaan sena taagulan sina Piran.

Faxatang Faroxoi A Mu Tatavai Sina Piran

⁷ A fataxapiak ina maana mo xapiak fo faasilak. Mi lamon faroxo e a xunus imi i taa waan lapaana mu lamonan roxo simi talo mi taa fenung faroxo. ⁸ Saxa vilaana a molava piis: mi taa fevubuxan xasingit nami xa, senaso a vubuxan xasingitan i taa xafut faapaluan a mu faasaalan xaves. ⁹ Mi taa taagul lapaana vilaana ina xakaavangan e mi taa kas a mu lifu simi xe sina mu fetinan e muta ferawai miminguut. ¹⁰ Nami saxa saxa mi fo siak a tatavai roxo sina Piran e mi taa faisok pana tatavai aave xena xavang faroxoi a xasanofuna. E voxo mi taa faxatang faroxoi a mu tatavai sina Piran. ¹¹ Nase' ta mataa i taa kuusan fasavat a lagasai i taa ferawai pana lagasai sina Piran. E

nase' ta mataa aava xavang a mu rabuna i taa xavang nari pana gutan aava Piran taa tavaie pana talo lana maana mo xapiak a kuus faatulaian i taa falet xe sina Piran lana isi Yesus Krai. A isin lava e a gutan va re taa sina vulai xe vulai. Pevoxol

¹² Kamu fesing, muta ipul sena maana maasaxan e tafangan mi taxa waan lapaana, a pife mo patak aava savat xe simi sang mon. ¹³ Taasaxa mi taa nanam senaso mi taxa waan xuvul pa Krai lana mu lagafan aava nane waan lana talo mi tafe bas pana faamamaasan la yaan a isin lava sina i taa savat la matavas. ¹⁴ Tamo a xasano rabuna ri taa kasalan nami senaso mi taxa usi na Krai, mi taa faamamaas; a mo aanabe' a fakalimaan o a Vovau ina malangan, a Vovau sina Piran i taxa waan xulumi. ¹⁵ Layaan mi taa siak a maasaxan a pife roxo tamo fufuna maasaxan aave, i taa savat sena vilaana saat simi malaan sena ngaapunuk, fenau, o xasa buk saatan o a mataa aava fasavat a lagafan la palou ina xasanofuna. Piau. ¹⁶ Taasaxa tamo mi taa siak a maasaxan senaso mi usi na Krai, muta mangil sena, a roxo mi taa kuus faasiroxo xe sina Piran senaso mi toxan a isi Krai. ¹⁷ A yaan fo savat xo, a yaan aava tiisan i taa tangpat e a mu rabuna sina Piran fatak ri taa waan lapaana tiisan paamua. E la yaan a tiisan i taa tangpat la palou itaara aava taara namkai, a fataxapiak ina i taa malaafaa

layaan a mu rabuna aava ri pife namkai sena Lagasai Roxo sina Piran ri taa savat?¹⁸ Malaan sena Xakalayan ti

Kavai a kuus:

“Tamo a lagaf xena Piran i taa fakaxup nari mu rabuna roxo, lavaxa so ta mo taa savat sena mu rabuna saat aava ri pife texaas sena Piran?” *Fpp*

11:31

¹⁹ Lavaxa, nari aava ri toxan a maasaxan senaso a Piran a vubuk o ri taa toxane, ri taa timin fanei a lamonan siri xuluna Saxa aava vesan nari paamua e ri taa usi a vilaana roxo siri senaso a Piran i taxa usi fatak a kuus fanaian sina vulai.

5

A Ferawaian Tateak Xe Sina Mu Rabuna Aava Ri Namkai

Xe Sina Mu Paamua

¹⁻² Xe sina mu matalava ina lotu: ne taxa faxaar nami senaso ne saxa matalava ina lotu malaan semi. Nenia, ne saxa mataa aava ne fo xalum a maasaxan si Kraiss e ne fexaxaas sena kuusan fasavate. E ne taa waan xuvul pana la yaan a miridingan lava sina i taa savat la matavas. E voxo ne taxa faxaar nami talo mi taa faxatang faroxoi a mu rabuna ina lotu aava Piran fo tavai nami pana malaan sena mataa i taxa faxatang a sipsip sina. Senaso a Piran fo siak fati nami xena vil malaane. E vaxa mi taa faxatang nari pana nasaman roxo lapaana vubuxanan sina Piran e pife pana maraleian. Muta

naixaam soxot a mamareiai ina mon, taasaxa mi taa vile lapaana vubuxanan tateak ina xakaavangan.³ Muta paamuian nari aava ri taxa waan lapaana faxatangan simi pana tateaxan taasaxa mi taa paamuian faroxoi nari xena faxalit nari pana maana vilaana roxo.⁴ E la yaan a Paamua Lava sina Rabuna ina Faxatangan i taa savat, mi taa siak a ligilot sina piran king e a ligilot aave a miridingan ina i taa pife xares, i taa fa'ui vulai.

Xe Sina Mu Rabuna

⁵ Lavaxa, nami mu xulau, mi taa waan lapaana mu matalava. E nami xapiak mi taa fafalak nami xa pana marapi ina vilaana mam. Mi muta siak fati a isimi xa taasaxa mi taa xavang a xasanofuna senaso a Xakalayan ti Kavai a kuus:

“A Piran fuuna gigiran tapin a mu rabuna aava ri siak fati a isiri xa, taasaxa nane fuuna xavang a mu rabuna mam.” *Fpp 3:34*

⁶ E voxo mi taa vil fasivi nami xa lapaana gutan tateak ina Piran talo i taa siak fati nami la yaan nane vubuxane.

⁷ Tapin a maana matafanan xapiak simi xuluna Piran senaso nane taxa faxatang nami.

⁸ Para! Faxatang faroxo! A xaiyaas simi, na Setan, i taxa sangas xolai e i taxa vaas faagut malaan sena piu vupung ri xalie pana 'laion' e i taxa seng ta mataa talo i taa ngane.⁹ Tigina fatateak

lapaana namkaian simi e ti votane, senaso mi texaas o a mu timi xuluna xavala xapiak ri taxa yaas a maana buk maasaxan aava mi taxa yaase.

¹⁰ Taasaxa layaan mi fo yaas fadak a maasaxan simi a Piran ina maana xakaavangan xatam xapiak aava fo xel nami xena waan xuvul pa Krai lana miridingan sina, nane xa i taa vil faroxoi fatak nami e i taa tavai nami pana tateaxan, gutan e a nobina tateak xena tigina lana. ¹¹ A maana gutan ve sina vulai xe vulai. Pevoxoxo!

Ferawaian Fataxapiak

¹² Ne xalei a fomirak lagasai aanabe' pana xakaavangan si Sailas aava ne lamon o nane a tiak tuuna lana fatataganan si Krai. Ne vubuk xuus faagutan nami e ne fakalimaan xe simi o a ferawaian aanabe' a toxaan a xakaavangan xatam tuuna sina Piran. Tigina fatateak lana.

¹³ A mu rabuna aava ri namkai pe Babilon, ri mu taumi aava Piran fo xel nari, ri lisan a fasisian siri xe simi e a lak siak vaxa, na Maak, a lisan a fasisian sina sait. ¹⁴ Fasusui nami xa pana fengusan xaradak.

Ne vubuk o a luaian i taa waan xulumi xapiak, nami aava mi taxa waan lapaa Krai.

2 Pita A Fataraguaiana Lagasai Si Saimon Pita A Ferawaian Paamua

A fufuna lagasai aanabe' ve, xena xuus a mu rabuna aava ri namkai o ri muneta langai a ferawaian sina saxano rabuna ina fepitaa bit aava ri taxa kaliu xolai senaso a bitan siri i tamaa kawaasan a namkaian e mu vilaana roxo. Ri taa lamon fatateak a ferawaian aava mu yaamut ri fo tamu xuus nari pana e sena vilaana aanabe' ri taa texaas faroxo sena Piran e se Yesus Kraiss. A mu yaamut ri fo xalum na Yesus pana matari xa e ri fo waan lapaana fepitaian si Yesus.

Saxano rabuna ri taxa kuus o na Yesus i taa pife ulaamaan fulaa. Taasaxa, a lagasai aanabe' a kuus o piau, na Yesus i taa ulaamaan xena xel a mu rabuna sina. A tuuna, nane pife savat fataapus taasaxa fufuna taagulan sina ve malaan: a Piran a baiian ta saxa mataa i taa malit, nane vubuk o a mu rabuna xapiak ri taa puk tapin nari xa xasena maana vilaana saat siri. E nane i taxa waan fananap bang a mu rabuna lunai.

¹ Nenia, na Saimon Pita aava saxa sisiak e yaamut si Yesus Kraiss, ne taxa lisan a lagasai aanabe' xe simi aava

mi taxa waan lapaana vilaana fataak si Yesus Kraiss, a Piran aava mataa ina fakaxupaan netaara xapiak, nami aava mi fo siak a namkaian molava fexaxaas malaan se maam.

² Ne fenung o a Piran i taa tavai soliuhan nami pana xakaavangan xatam e luaian sina sena texaasan simi sena Piran e se Yesus, a Memai sitaara.

A Mu Vilaana Sina Mu Rabuna Ri Namkai

³ Na Yesus Kraiss a toxan a gutan sina Piran e nane fo tavai netaara pana maana mo xapiak aava ri taa fasavat a maana mo roxo e fataak lana toyan sitaara. A maana mo aave va sitaara senaso taara texaas faagut se Kraiss. E nane taxa xel netaara xena sangas xuvul pana, lapaana isin lava e roxoyan molava sina. ⁴ Pana vilaana aanabe' nane fo tavai netaara pana maana kuus fanaian molava paaliu sina aava pi ta mataa fexaxaas paaliu sena maraane. E pana mu kuus fanaian aave mi fexaxaas sena sinufan a maana mu vubuxanan saat tateak aava ri fo mo waan lana xunus imi e fuuna kawaasan a mu rabuna ti la xavala; mi taa sinufane e mi tafe savat malaan se Yesus lana xunus fataak imi.

⁵ Xena savat malaan sena, mi taa tafang faagut xena timin a roxoyan xuluna namkaian simi e mi taa timin a texaasan xuluna roxoyan aave ⁶ e xuluna texaasan aave mi taa timin a vilaana ina faxatang faroxoiaan nami xa e xuluna vilaana ina

faxatang faroxoiaan nami xa, mi taa timin a vilaana ina tigina fatateak e xuluna vilaana ina tigina fatateak aave mi taa timin a mu vilaana fatak sina Piran ⁷ e xuluna vilaana fatak aave mi taa timin a vilaana ina muluxaana mu timi e xuluna mamaaluxan aave mi taa timin a vubuxan xasingitan.

⁸ Tamo a maana vilaana aanabe' ri taxa waan e ri taxa lo palak la xunus imi saxa saxa, mi taa faisok faroxo e a vilaana sina Memai sitaara, na Yesus Kraiss, i taa savat faagut la toyan simi. ⁹ Nase' ta mataa aava i taa pife usi a maana vilaana aanabe', nane a malaan sena mataa aava pife fexaxaas sena kaalum faroxo o malaan sena mataa piif senaso nane fo lamamaaluf o nane xa fo gonan sena mu vilaana saat sina ti paamua.

¹⁰ E voxo kamu tiak, tafang faagut paaliu xena faxaalit tuuna o a Piran fo xel nami e fo siak fati nami. Tamo mi taa vil malaane mi taa pife kalaxoi lana namkaian simi. ¹¹ E voxo a Piran i taa turoxoian faagutan nami xena laak xe lana Fatataganan aava i taa waan xe vulai, a Fatataganan sina Memai sitaara na Yesus Kraiss aava mataa ina fakaxup ne-taara.

Na Pita A Texaas O A Maatan Sina Fo Faasilak

¹² E voxo ne kuus fanai o nenia, ne taa falamon fa'uli nami vulai pana maana mo aanabe'; naapalaan mi fo texaas seri naboxo e mi taxa tigina fatateak lana

tuunayan aava mi fo langai sena. ¹³ Ne taxa lamon o a mo roxo paaliu layaan ne taxa to lunai xuluna xavala aanabe' ne taa fasei faagutan nami xena falamon fa'uli nami. ¹⁴ Senaso ne texaas o a yaan ina ta'ulanaana vipin siak fo savat faasilak malaan se Memai Yesus Kraiss fo faxalitou pana. ¹⁵ E ne taa faisok faagut naboxo talo lamina faletan siak mi fexaxaas sena lamon fa'uli a maana mo aanabe'.

Nari Aava Ri Fo Xalum A Miridingan Si Kraiss

¹⁶ Maam pife usi a maana xuuskuus ina lamonan palau mon layaan maam kuusan fasavat a filimaanana sina Memai sitaara, na Yesus Kraiss e a gutan sina, piau! Senaso maam fo xalum a miridingan sina pana matamaam fatak. ¹⁷ E vaxa a Piran aava na Tamana, a tavaie pana isin lava e miridingan layaan a ling vipirigaan ina miridingan magaaf ti la xunavata a kuus: "Nabe' na Natuk aava ne vubuxan xasingite senaso nane fuuna fananam vulanau." *Mt 17:5; Mk 9:7; Lk 9:35*

¹⁸ E maam langai a ling aava savat ti la xunavata senaso maam fo waan xuvul pa Yesus xuluna put taap aave.

¹⁹ E voxo taara toxaan a ferawaian fulaa aava i taxa kuus xakaavang sena mu kuus fatuxaian sina mu rabuna ina kuus fatuxai. E tamo mi taa usi faroxoie, mi taxa bilai faroxo. Senaso a ferawaian aave a malaan

sena saxa laam aava i taxa famalang a bina suk fefexaxaas a uf ina yaan e a malangan si Kraiss a malaan sena Sakiyaan aava i taa laak e famalang a xunus imi. ²⁰ Taasaxa texaasan aanabe' i taa waan paamua lana lamonan simi: a mu kuus fatuxaian aava ri taxa waan lana Xakalayan Ti Kawai, a mataa mon a pife fexaxaas sena kuusan fasavat a malasuf ina, piau. ²¹ Senaso piau ta kuus fatuxaian a savat ti lana lamonan sina mataa, piau. Taasaxa, a mataa i taa kuus fatuxai pana ferawaiian sina Piran lapaana gutan sina Vovau Xaradak mon.

2

A Pebukaian Sena Fepitaian Bit

¹ Paamua toxan a saxanu rabuna ina kuus fatuxai bit ri savat la palou ina mu Israel e tanin vaxa saxanu rabuna ina fepitaa bit ri fo savat la palou imi sait. Ri taxa fepitaa pana maana fepitaian bit aava fexaxaas sena kawaasan a namkaian tuuna sina rabuna. E ri taxa faaxolusan a Memai aava fo maraan fa'uli nari e voxo ri taxa xal tuxan xe xuluri xa. ² Lapaana fepitaian siri a rabuna xaves ri taa usi a vilaana siri ina tamai fasaat e sena vilaana saat aanabe' xasano rabuna ri taa ferawai fasaat sena salan ina tuunayan. ³ E lapaana vilaana ina naixaaman siri, ri taa faavupuul nami pana maana ferawaiian bit. Ti kawai paaliu a tiisaan nari taxa lo waan bang nari e saxa aava

i taa kawaasan nari i taxa para vulai e pi mamatef.

⁴ Senaso, a Piran a pife nanaula sena timin a fakasanaman xuluna mu angelo aava ri fo faasaal, piau. Nane fo tapin fadui nari xe lana bina ina fakasanaman, pe 'Hel'; nane fo pis nari xe lana mu vaa'ul aava suk e ri taa waan vipis lana fefexaxaas sena yaan molava ina tiisaan nari. ⁵ Kawai paaliu lana yaan si Noye' a Piran a fakasanam a maana mu rabuna saat e kawaasan xapin a xavala pana tang ulim molava. Taasaxa nane fakaxup na Noye', a mataa ina kuusan fasavat a roxoyan sina Piran, xuvul pana rabuna pisiguak.

⁶ E vaxa a Piran a kawaasan xapin a mu rabuna xapiak ti la ro bina, Sodom e Gomora. Nane faram xapin nare xena pebukan a xasano rabuna pana so ta mo i taa savat xe siri aava ri pife usi a Piran. ⁷ Se Lot sait, nane fakaxupe ti la palou ina mu rabuna saat senaso na Lot ve, saxa mataa fatak aava fuuna lo kanamsaat paaliu sena mu vilaana siri senaso ri piau paaliu ta mangilan.

⁸ A mataa fatak aave a taagul la palou iri e la maana yaan xapiak a xunus ina fuuna kanamsaat faagut layaan nane xalum a vilaana saat e langai a maana ferawaiian saat siri. ⁹ E voxo maana mo aanabe' ri faxalit netaara o a Piran a texaas o malaafaa i taa fakaxup a mu rabuna roxo sena maana lagafan siri. E voxo nane texaas o

malaafaa i taa pis fanei a mu rabuna saat fefexaxaas a yaan ina tiisaan nari taa savat. ¹⁰ Tuuna paaliu a Piran i taa fakasanam nari aava ri falalosaat a xunus iri pana vilaana ina tamai xolai e nari aava ri gigiran a tateaxan ina Piran e mu matalava siri.

A maana lamonan sina mu rabuna ina fepitaa bit aave ri tavanat e ri siak fati a isiri xa e ri piau ta suaian sena maana mo aava fuuna lang pe la tavegof e ri ferawai fasaat seri. ¹¹ Taasaxa, a mu angelo roxo aava ri toxan a gutan e a tateaxan molava sena mu rabuna ina fepitaa bit, ri pife ferawai fasaat sena maana mo aava fuuna lang pe la tavegof la matana Piran, piau. ¹² Taasaxa, a mu rabuna aave ri malaan sena mu vupung; ri piau ta texaasan e ri fo luxan xena salengaan nari e punuxaan nari. Ri fuuna ferawai fasaat sena maana mo ri pife masam faroxo sena e a kawaasanaan nari i taa malaan sena mu vupung.

¹³ Ri taa siak a maana lagafan senaso ri vil fasa- vat a lagafan xaves la palou ina mu rabuna. Ri lamon o ri taa faamamaas layaan ri vil a maana buk vilaana saat la paanaas. Ri malaan sena mu vusiit aava vil pen- gan a marapi pasak layaan ri taxa faamamaas pana xu- rauan siri e ri kawaasan a faxuvulan simi.* ¹⁴ Vulai ri xalum a lutefin e ri fuuna

nanomai o ri taa vil a vi- laana saat xuvul pari e ri pi mamasaga sena vilaana saat aanabe' siri. Ri fa'usi a mu rabuna aava namkaian siri pife tateak xe lana filung siri. Ri fo fapiti a xunus iri xa pana vilaana tateak ina naixaaman. Ri vungut o ri taxa waan lapaana kuus fatutulan sina Piran. ¹⁵ Ri fo ta'ulan a salan roxo e naboxo ri taxa milung. Ri taxa usi a salan sina saxa natu Beor, na Belam aava fuuna vubuxan a mamareiai xena vil a mu vilaana saat. ¹⁶ Taasaxa, a 'donki' sina a barase sena vilaana saat sina; a mo aava piau ta ling a ferawai pana ling ina mataa e kuus votan a vilaana ngong sina mataa ina kuus fatuxai aave.

¹⁷ A rabuna aave ri malaan sena matana raarum aava piau ta raarum, ri malaan sena mu vata aava reref molava taxa fiit xolan nari. A Piran a toxan a nobina xari taxa waan lapia paaliu lana bina suk vaaxit. ¹⁸⁻¹⁹ Ri ferawai lapaana vilaana fasoxopes siri pana lamonan sina xipang e ri vubuk yuuf a lamonan sina rabuna pana mu vubuxanan saat ina vipin iri. A mu rabuna ina fepitaa bit ri fakalimaan o ri taa mulus a xunus ina mu rabuna aava ri xaveak sinuf sena vilaana saat siri taasaxa nari aava ri fo ferawai malaan, ri taxa yaasok lunai sina mu vilaana ina kawaas. Senaso, a so ta mo aava i taa fa'onam a mataa, a mo aave ve fo vil fayaa-soxe.

* **2:13:** Naak, a ferawaian sena faxuvulan aanabe' i taxa ferawai sena Matafanganai sina Memai e malaafaa saxano rabuna aava ri pife namkai, ri taxa kawaasane.

²⁰ Layaan a rabuna ri texaas sena Memai sitaara, na Yesus Kraiss, a saxa ina fakaxupaan netaara e ri fo sinuf sena lalosaat ti la xavala, e mui ri fe fifius fatateak fulan nari lana vilaana saat e a vilaana aave i taa fa'onam nari; a waanan siri i tafe saat paaliu sena waanan siri ti paamua.

²¹ Naak i tafo roxo tamo ri taa pife texaas sena salan fatac. Senaso a mo mosaat paaliu layaan ri fo sangas xuluna salan aave e mui fulaa ri puk tapin nari xasena ferawaian taap aava Piran fo tavai nari pana. ²² A mo aava savat siri a fava'usi a kuusan tuuna ti kavai aava malaan:

"A piu i taa ulaa soxot fulan a luak sina e a vio aava fo suuf i taa ulaa fulaa xe la susup sina." *Fpp* 26:11

3

Faigotan Nami Xa: Bang A Ulaian Sina Memai

¹ Kamu fesing; a lagasai aanabe' a faataraguiiana lagasai aava ne fo xaleie e ne fo lisane xe simi. Lana ro lagasai xapiak ne fo faisok pana falamon fa'uliaan nami sena mu vilaana tuuna xena fasavat a lamonan fatac lana putumi. ² Ne vubuk rao mi taa lamon fa'uli a ferawaian aava mu rabuna fatac a Piran fo bur nari xena kuus fatuxai, ri fo kuusane lokavai mupiis. E ne vubuk fulaa mi taa lamon fa'uli a ferawaian tateak sina Memai aava mataa ina fakaaxupan, a ferawaian aava mu yaamut sina ri fo xuus nami pana.

³ Saxa mo molava mi taa masam sena a malaan: lana mu yaan fataxapiak saxanu rabuna aava ri usi fatac a mu vubuxanan siri, ri taa savat e ri taa kuusan penggan a lagasai sina Piran. ⁴ E ri taa kuus, "Nane fo kuus fanai o i taa savat e nane taxa waan faa? A mu butaara fo maat, taasaxa, a maana mo xapiak pife patak sena yaan ina vesanaana xavala, bo?"

⁵ Nari aava ri kuus malaan ri bai lamon sena mo aanabe': lokavai mupiis a Piran a ferawai e voxo maana mo ti la xunavata ri savat. Nane fo vesan a xavala pana raarum e a savat ti lana raarum ⁶ e pana raarum vaxa nane fo kawaasan xapin a xavala pana ulim molava e la yaan aave a maana mo ti la xavala ri taxapus. ⁷ A Piran fo kuus fanai sena maana mo aava ri taxa waan naboxo pe la xunavata e xuluna xavala, o a fata ina fakasanaman i taa kawaasan nari, taasaxa piau lunai. I taa vil malaane lana yaan ina tiisan; la yaan aave a mu rabuna aava ri pife usi a Piran ri taa tiisan e ri taa siak a fakasanaman xari.

⁸ Taasaxa muta malu-faana mo aanabe': lana xakaaluman sina Piran a yaan saxa a malaan sena mariaas 1,000 e a mariaas 1,000 a malaan sena yaan saxa. ⁹ Saxanofuna ri lamon o a Piran i taa pife fasavat fatapusan a kuus fanaian sina, taasaxa piau. Nane taxa fananap mon pami senaso nane bai o ta saxa mataa i taa falet xe la bina ina kawaas; nane vubuk rao a rabuna xapiak ri taa puk

tapin nari xa xasena mu vilaana saat siri.

¹⁰ Taasaxa, a yaan ina ulaian sina Memai i taa savat fa'ipul malaan sena yaan a mataa ina fenau i taa savat. La yaan aave a tavegof e a maana mo lana i taa taxapus pana felingaian molava e ri taa raam e femalit. E vaxa xavala e maana mo xuluna sait, a fata i taa faram fapalauan xapine.

¹¹ Lavaxa, a maana mo aanabe' a Piran taa galas nari; e voxo nami, mi taa usi tuunei a so ta buk vilaana? A toyan simi ri taa faxalit a mu vilaana fatak e mi taa waan lapaana mu vilaana sina Piran. ¹² Mi taa waan bang a yaan sina Piran e vaxa mi taa faisok faagut talo a yaan aave i taa savat fataapus. La yaan aave a tavegof i taa raam e femalit e maana mo aava ri fuuna waan lana, ri taa faram xapinan. ¹³ Taasaxa lapaana kuus fanaian sina Piran, taara taxa waan bang a xunavata fa'ui e xavala fa'ui e lana nobina aave a maana mo xapiak ri taa usi a mu vilaana fatak sang mon.

¹⁴ Kamu fesing, mi taxa waan bang a yaan lava aave, bo? Lavaxa, faisok faagut talo mi taa waan fatak lapaana xakaaluman sina Piran pana daaruum e piau ta vusiit o fomirak saatan. ¹⁵ Lamon sena vilaana fananap sina Piran senaso lapaana vilaana aave nane fo kas a salan talo mi taa laak lana nobina ina fakaaxupan. A lagasai

malaan vaxa na Pol, a ka fesing, fo xaleie lapaana texaasan a Piran fo tavaie pana e nane fo lisane xe simi sait. ¹⁶ Nane taxa ferawai pana mo aanabe' lana maana lagasai sina. A tuuna, saxanu xakalayan sina ri lagaf xena masame. E saxano rabuna aava ri vungut malaan sena xipang, ri fuuna familung a ferawaian sina malaan se' ri fuuna vile pana maana xakalayan ti kavai. E voxo ri taxa xal tuxan xe xuluri xa.

¹⁷ Taasaxa nami xo, kamu fesing, mi fo texaas sena vilaana saat aanabe'. Faxatang nami xa talo a milungan sina maana rabuna ina faananaak i taa pife yuuf tapin nami ulaa mi tamaa poxo ti la nobina fatak e roxo simi. ¹⁸ Taasaxa mi taa fepalak pana xakaavangan xatam e a texaasan sena Memai sitaara, na Yesus Kraisi, a mataa ina fakaxupaan netaara.

Taara taa tavaie pana isin molava paaliu naboxo e xe vulai. A tuuna paaliu.

1 Jon

A Lagasai Mata Si Jon

A Ferawaian Paamua

A lagasai mata aanabe¹ a malaan sena lifu pana xaaxaak taragua: saxa, nane taxa faxaar a maana rabuna aava ri namkai o ri taa taagul fatak lapaana Piran narie Natuna, na Yesus Kraisi; taragua, ri muta langai ta saxa fepitaian bit aava i taa kawaasan a naian siri. Saxano rabuna ri taxa fapiti a maana rabuna pana lamonan malaan: a xavala ve a mo mosaat e na Yesus pife fexaxaas sena savat mataa tuuna e maa waan xuvul pana rabuna ti la xavala senaso nane roxo e xaradak temasaat. E vaxa ri fapiti a mu rabuna o a salan ina fakaaxupan a malaan: a mataa i muta lamon temasaat sena maana mo ti la xavala, taasaxa i taa ta'ulan nari xapiak e i muta lamon faagut sait vaxa pana vilaana roxo o vilaana ina vubuxan xasingitan. Taasaxa na Jon a kuus faagut o na Yesus a mataa tuuna e fatak, layaan no buk usie no taa vubuxan xasingit a Piran e no taa vubuxan xasingit sait a xasanofuna aava ri namkai sena.

Na Yesus Ve A Ferawaian Ina Toyan

¹ Maam taa xuus fatexaas nami pana Ferawaian Ina Toyan. Maam taxa xuus

nami pana so ta mo fo waan ti la tangpat; a so ta ferawaian maam fo langaie e a vilaana maam fo xalume pana matamaam; pana so ta mo maam fo falime e a maam fo tawe. ² A toyan aave fo savat e nemaam fo xalume e maam taxa kuusan fasavate talo nami, mi taa texaas sena toyan vulai, vulai aava waan paamua xuvul pana Piran, taasaxa naboxo fo savat sitaara. ³ E a lagasai roxo aava nemaam fo xalume e maam fo langaie, maam taxa kuusan fasavate xe simi senaso maam vubuk o mi taa waan xuvul paamam. A fetuwaanan aanabe¹ sitaara i taxa waan xuvul pa Piran Tamataara e Natuna, na Yesus Kraisi. ⁴ E maam xalei a mo aanabe¹ xena vil falavai a faamaasan simaam.

A Piran Ve A Malang

⁵ A lagasai aava na Yesus fo xuus nemaam pana e naboxo maam taxa xuus nami pana, a malaan: a Piran a malaan sena malang molava paaliu e a suk pife fexaxaas sena salate. ⁶ Tamo taara kuus o taara taxa taagul xuvul pana Piran taasaxa taara taxa sangas lunai lana suk ina vilaana saat, taara taxa bit e pife bilai faroxo. ⁷ Taasaxa layaan taara taxa sangas lana malang, malaan sena sangasan sina vulai, taara fexaxaas sena taagul faroxo e a ria i Natuna, na Yesus i taa saf tapin a saatan sitaara.

A Fufuna Taagulan

⁸ Layaan taara taa kuus o taara piau ta saatan, taara taxa bit mon netaara e a lamonan tuuna pife waan la xunus itaara. ⁹ Tamo layaan taara taa kuusan fasavat a vilaana saat sitaara, lavaxa i taa lamon tapine e i taa saf tapin a maana saatan sitaara senaso nane a roxo xasingit e nane pife fexaxaas sena bit e voxo a ferawaiian sina a tuuna. ¹⁰ Tamo taara taa kuus o taara pi vivil a vilaana saat, a malaan sena taara taxa kuus, "A Piran fuuna bit netaara." E voxo a ferawaiian sina pife waan la xunus itaara.

2

¹ Mu rafulak siak, ne taxa kala xe simi talo mi taa pife usi a vilaana saat. Taasaxa tamo ta saxa imi taa usie e a lalosaat taa waan la tana, taara toxan a saxa aava roxo xasingit e i taa fenung xe sina Piran pataara. A saxa aave ve na Yesus Krai. ² Nane sang mon a fexaxaas sena vil tapin a lalosaat e pife lalosaat simi sang mon, nane fexaxaas sena vil tapin a saatan sina maana mu rabuna xapiak ti la xavala.

Usi A Mu Vuputkai Si Krai

³ Layaan mi taa usi fatak a maana ferawaiian sina, lavaxa a masaman sena Piran taxa waan la palou imi. ⁴ Nase' ta mataa a kuus, "Ne texaas sena", taasaxa pife usi a ferawaiian sina, nane ve a mataa vibit e a ferawaiian tuuna pife waan la xunus ina. ⁵ Taasaxa nase' ta mataa fuuna usi fatak a ferawaiian aave nane taxa faxaalit o a

vubuxan xasingitan sina Piran fo savat fatak la xunus ina. E voxo pana vilaana malaan taara taa texaas o taara taxa taagul lapaana. ⁶ Layaan a mataa i taa kuus o nane sina Piran, lavaxa a vilaana sina i taa malaan sena toyan si Yesus.

⁷ Kamu fesing, ne pife xalei a vuputkai fa'ui xe simi. Nabe' a vuputkai ti kavai aava fo waan ti la tangpat. A vuputkai aanabe' a pife patak sena vuputkai ti kavai aava mi fo langaie paamua. ⁸ Taasaxa, a vuputkai aanabe' aava ne taxa xaleie xe simi, a fa'ui famodak. Ne ferawai tuuna senaso layaan mi lamon pana taagulan si Krai e mi xalum a taagulan simi, mi taa texaas o a suk ina vilaana saat i taxa falet e a malang roxo fo savat.

⁹ Nase' ta mataa aava kuus o i taxa waan lana malang taasaxa baiian na tina, a mataa aave i taxa waan la bina suk lunai. ¹⁰ A mataa aava vubuxan xasingit a mu fetinan, nane taxa sangas la malang e piau ta mo a fexaxaas sena fakalaxoie. ¹¹ Taasaxa ta mataa aava baiian na tina, nane taxa waan la bina suk e i taxa sangas lana. Nane vungut sena salan sina senaso a suk fo fapiif a matana.

A Fufuna Xakalayan

¹² Ne taxa xalei a lagasai xe simi, mu natuk, senaso a mu vilaana saat simi ri fo lamon tapinan lapaana isi Yesus. ¹³ Mu matalava, ne taxa kala xe simi senaso mi

texaas se' nane aava taxa waan ti la tangpat.

Nami, mu xulau si Yesus, ne taxa kala xe simi senaso mi fo fa'onam na Setan.

Mu rafulak, ne kala xe simi senaso mi texaas se Tamataara.

¹⁴ Mu matalava, ne kala xe simi senaso mi texaas se' nane aava waan vulai ti la tangpat.

Mu xulau ne kala xe simi senaso mi tateak e a fer-awaian sina Piran taxa waan lana xunus imi e voxo mi fo fa'onam na Setan.

Muta Xakaam Soxot A Mo Ti La Xavala

¹⁵ Muta lalamon temasaat pana xavala aanabe' o xakaam soxotaana maana mo ti lana. Tamo a mataa taa sei soxot temasaatan a xavala aanabe', a vubuxanaana Piran pife waan la xunus ina. ¹⁶ Senaso a maana vilaana ti la xavala malaan: a xakaam soxotaana mataa o tefin, a naixaam soxotaana maana mo xaves, o a vilaana ina langai pesalai; a mu vilaana malaan ri pife savat sina Piran aava na Tamataara, piau. A fufuna vilaana malaan taxa waan la xavala.

¹⁷ E a xavala aanabe' i taa malit xuvul pana maana mo aava famasi a vubuxanan sina rabuna sait, taasaxa, a mataa aava usi a vilaana sina Piran, nane ve, i taa waan vulai, vulai.

Faxatang Sena Mu Xaiyaas Si Krai

¹⁸ Mi rafulak, a mu yaan fataxapiak ri fo faasilak. Mi fo langai xo o a saxa Xaiyaas si Krai i taa savat e tuuna

mu xaiyaas xaves ri fo savat xo. E voxo taara texaas o a mu yaan fataxapiak ri faasilak. ¹⁹ Paamua nari mu xaiyaas si Krai ve, ri fo waan la palou itaara, taasaxa ri ta'ulan netaara xo senaso ri pife malaan setaara. Tamo ri malaan setaara ri taa pife paan, taasaxa ri fo falet xena faxaalit o nari xapiak ri pife malaan setaara, ri patak.

²⁰ Taasaxa nami aanabe', a Mataa Failai fo noxol nami e mi toxan a texaasan. ²¹ Ne pife kala xe simi senaso mi vungut sena lamonan tuuna, piau, taasaxa senaso mi masam faroxo e mi texaas o a bitan pife fexaxaas sena savat ti lana lamonan tuuna.

²² Tamo ta mataa i taa kuus o na Yesus pife Krai, nane ve a mataa vibit. A mataa i taa faaxolusan na Tamataara e a Natuna, a mataa aave ve a xaiyaas si Krai. ²³ A mataa aava i taa faaxolus o na Yesus a Natuna Piran, i taxa milung sena salan aava laak xe si Tamataara; a mataa i taa lamonan tuuna se Natuna, i taa texaas faroxo se Tamataara sait.

²⁴ Lavaxa, a maana fer-awaian mi fo langaie paamua, mi taa tao fatateaxe. Tamo a maana mo mi fo langaie paamua i taa waan faroxo lana xunus imi, mi taa taagul xuvul pa Natuna e na Tamataara. ²⁵ E a kuus fanaian aava Piran fo tavai netaara pana ve a toyan vulai, vulai.

²⁶ Ne taxa kala xe simi senaso a mu xaiyaas si Krai, ri vubuk bit nami. ²⁷ Taasaxa noxolan aava nane fo noxol nami pana, a noxolan pana

Vovau Xaradak e i taxa waan xulumi lunai. E voxo a mo roxo o piau ta mataa i taa fapiti nami. A noxolan sina Piran sang mon i taa fapiti nami pana maana mo roxo e a fepitaian sina a tuuna xasingit; piau ta bitan taxa waan lana. E vaxa, mi taa taagul xuvul pana.

A Vilaana Sina Mu Rafulak Sina Piran

²⁸ E naboxo mu rafulak, taagul xuvul pa Kraiss e la yaan i taa savat taara taa pife faatasu sena pana mangilan senaso taara taxa lamon faroxo sena. ²⁹ E tamo mi texaas o nane a mataa xaradak paaliu mi taa texaas fulaa o a mataa aava fuuna usi a vilaana xaradak, nane ve a lak sina Piran.

3

¹ La yaan aava Piran fo tavai netaara pana vubuxan xasingitan sina e xali netaara pana rafulak sina, a yaan aave a yaan roxo paaliu marasaxa. E taara taxa waan a mu rafulak sina lunai. A mu rabuna ti la xavala ri vungut setaara senaso ri vungut se Yesus. ² Ai, mu fetinan, taara taxa waan a mu rafulak sina Piran e naboxo a pife matavas lunai o taara tafe savat malaafaa. Taasaxa taara texaas o la yaan na Yesus i taa sivimaan fulaa, taara taa xalume senaso taara taa fexaxaas malaan sena. ³ Nase' ta mataa i taxa timin fanei a lamonan sina xulu Kraiss, a mataa aave i taa gei tapin a lalosaat sina xa xena waan

malaan se Kraiss aava piau ta lalosaat.

⁴ Nase' ta mataa taxa lo vil a mu vilaana saat, nane taxa lo langai pesalai sena mu vuputkai sina Piran e voxo a langai pesalaian e vilaana saat re fexaxaas. ⁵ Mi texaas o a Saxa aave a savat xena siak tapin a mu vilaana saat sina rabuna, taasaxa nane xa pife vil ta vilaana saat. ⁶ Nase' ta mataa aava taagul lapaa Kraiss, nane bai faasaal sena roxoyan sina; a mu rabuna aava ri taxa lo bilai fasaat ri pi xaxalum na Kraiss e ri pife texaas sena.

⁷ Mi rafulak, saxano rabuna rao ri familung nami, muta usi nari. A mataa aava taxa lo bilai faxaradak, nane roxo malaan se Kraiss a roxo. ⁸ A mataa aava taxa lo bilai fasaat, nane si Setan senaso na Setan taxa lo bilai fasaat ti la tangpat. A Natuna Piran fo savat xena kawaasan xapin a faisok si Setan. ⁹ Piau ta mataa aava Piran fo noxole, i taxa lo bilai fasaat senaso a lamonan sina Piran taxa waan la xunus ina. A mataa aave pife fexaxaas sena bilai malaan sena rabuna saat senaso nane a lak sina Piran. ¹⁰ A mu rafulak sina Piran e mu rafulak si Setan ri patak malaan: tamo a mataa pife bilai faroxo vulai, nane pife sina Piran. E vaxa tamo a mataa pife vubuxan xasingit a mu fetinan, nane pife lak sina Piran.

Taara Taa Fevubuxan Xasingitan Netaara Xa

¹¹ A lagasai aava mi fo langaie ti kawai, a malaan: "Mi taa vubuxan xasingit a mu

timi.”¹² Muta bilai malaan se Kein aava mataa si Setan, nane punuk a tina, na Ebal. Nane punuxe xenaso? Senaso a vilaana si Kein a saat e mu vilaana si tina, ri xaradak.

¹³ Kamu fetinan, muta ipul layaan a mu rabuna ti la xavala ri taa maraleian nami. ¹⁴ Taara texaas o taara fo laak xe la nobina ina toyan e ta'ulan a nobina ina maatan senaso taara vubuxan xasingit a mu fetinan. A mataa aava pife vubuxan xasingit a mu tina, i taxa waan la maatan lunai. ¹⁵ A mataa aava taxa lo langai pesalai o fakasal a rabuna, nane ve a mataa ina ngaapunuk e mi texaas o a mataa malaanabe' a vungut sena toyan vulai.

¹⁶ Taara texaas sena vilaana ina vubuxan xasingitan senaso na Krai a turoxioian a maatan sina xataara. Netaara sait taara taa vil malaane talo taara saxa saxa taa taagul lana vilaana ina vubuxan xasingitaana mu titaara. ¹⁷ Layaan a mataa pana maana mo xaves, i taa xalum a saxa tina aava taxa waan valagof e nane pife xavange pana saxano mo sina, a vubuxanan xana Piran taxa waan lana malaafaa? ¹⁸ Mu rafulak, a pife roxo a vubuxanan sitaara i taa savat lana ferawaian o mu vapaling sang mon. A maana vilaana e mu lamonan sitaara ri taa faxalite sait, ¹⁹ e voxo taara taa texaas o taara usi a ferawaian tuuna. E tamo taara taa mamaxus pana matautan sena vilaana xavai

sitaara, a masaman sitaara i taa faluai netaara la matana Piran ²⁰ senaso taara masam o a Piran a molava xasingit sena lamonan sitaara e nane texaas sena maana mo xapiak.

²¹ Kamu fesing, layaan a lamonan sitaara taa pife gel tifi netaara, lavaxa taara fexaxaas sena savat la matana Piran e taara taa pife mataut sena. ²² E nane taa tavai netaara pana so ta fenungan taara taa fia i pana, senaso taara fuuna usi a maana ferawaian sina e taara taxa lo vil a maana vilaana aava ri fananame. ²³ E a fefasaian lava sina a malaan: taara taa lamon fatateak sena isi Natuna, na Yesus Krai, e taara taa vubuxan xasingit a mu titaara malaan se' nane fo xuus netaara pana. ²⁴ Nase' ta mataa aava usi a ferawaian sina Piran, nane aave i taa taagul xuvul pana e a Piran i taa waan la xunus ina. E taara texaas o nane taxa taagul xuvul pataara senaso a Vovau Xaradak taxa waan xulutaara saxa saxa.

4

Tafang A Mu Vovau

¹ Kamu fesing, muta lamon o a ferawaian sina maana rabuna, vovau, rongan, angelo o masalai a tuuna. Taasaxa tafang nari talo mi taa texaas o ri savat sena Piran o sena rabuna ina kuus fatuxai bit, senaso xaves iri taxa sangas xolai la xavala. ² E mi taa texaas sena Vovau sina Piran malaan: a mu vovau aava ri savat sena Piran ri taa kuus turoxo o na Yesus Krai aava luxan

malaan sena mataa, fo savat la palou ina rabuna. ³ E mu vovau patak aava ri pife savat sena Piran, ri taa pife kuus turoxo o na Yesus fo mataa. Nari, ri mu vovau sina Xaiyaas si Krai aava mi fo langai xo o i taa savat. A tuuna, saxanofuna sina ri taxa sangas xolai la xavala naboxo.

⁴ Kamu rafulak, nami sina Piran e mi fo fa'onam nari senaso a Saxa aava na Krai, i taxa waan la xunus imi saxa saxa e nane a faagut sena saxa aava taxa waan la xavala, na Setan. ⁵ A mu rabuna ina kuus fatuxai bit, ri ti la xavala e ri ferawai pana maana mo ti la xavala. E a mu rabuna ti la xavala ri langai nari. ⁶ Taasaxa netaara, taara savat sena Piran. A mataa aava texaas sena Piran, i taa langai netaara. E a mu rabuna aava ri pife sina Piran, ri taa lamon fepaluan a ferawaiian sitaara. E voxo taara fexaxaas sena taraxali a vovau ina tuunayan e a vovau ina bitan.

A Piran E Vubuxan Xasingitan, Re Fexaxaas

⁷ Kamu fesing, taara taa fevubuxan xasingit netaara xa senaso a vubuxanan tuuna a filimaan sina Piran. Taara xapiak aava taara fevubuxan xasingit netaara, taara mu rafulak sina Piran e taara texaas sena. ⁸ E nane aava pife toxan a vubuxan xasingitan tuuna, pife texaas sena Piran senaso a Piran ve a Vubuxan Xasingitan Tuuna. ⁹ E voxo a vubuxanan sina Piran xataara a malaan: a Piran fo feng a Natuna xe la

xavala talo taara taa siak a toyan vulai sena. ¹⁰ A vilaana ina vubuxan xasingitan a savat malaafaa? Netaara mu rabuna taara vubuxan a Piran paamua, bo? Piau paaliu! A Piran a vubuxan netaara e fo feng a Natuna xena siak a fakasanaman ina vilaana saat sitaara.

¹¹ Kamu fesing, senaso a Piran a vubuxan xasingit netaara malaan, lavaxa netaara sait, taara taa vubuxan xasingit a mu titaara. ¹² Piau ta mataa fo xalum a Piran. Taasaxa layaan taara taxa vubuxan xasingit a maana titaara, a Piran taxa waan lana xunus itaara e a vubuxan xasingitan sina i taa savat tuuna la palou itaara.

¹³ E voxo taara texaas o taara taxa taagul xuvul pana e nane taxa waan la palou itaara senaso a Vovau ina taxa waan xulutaara saxa saxa. ¹⁴ Nemaam fo xalume pana matamaam e maam taxa kuus xakaavang o na Tamataara fo feng a Natuna talo i tafe savat a Nges Ina Vil Fatato sina mu rabuna xapiak. ¹⁵ Nase' ta mataa i taa kuus o na Yesus ve a Natuna Piran, lavaxa mataa aave a Piran i taxa taagul xuvul pana e i taxa waan lana fatataganan sina Piran. ¹⁶ E taara texaas sena vubuxan xasingitan aava Piran a toxane xataara e taara namkai sena.

A Piran ve a Vubuxan Xasingitan e nase' ta mataa i taa toxan a vubuxan xasingitan malaan sena Piran, nane

aave taxa taagul lapaana Piran e a Piran taxa waan la xunus ina.

¹⁷ Lavaxa, a vubuxan xasingitan sina Piran i taa savat faroxo la palou itaara e voxo taara taa tigena faagut e pife mataut layaan a yaan ina tiisan sina Piran taa savat senaso taara fo faxa¹usi a vilaana si Krai. ¹⁸ Lana vubuxan xasingitan a piau ta nobina ina matautan senaso a vubuxan xasingitan a roxo sena matautan e fuuna vil tapine. A fakasanaman a fufuna matautan e a mataa aava taxa mataut lunai, nane pife masam tuunei a vubuxan xasingitan. ¹⁹ A vubuxan xasingitan sitaara a savat senaso a Piran a vubuxan netaara paamua. ²⁰ Tamo a mataa taa kuus malaan: "Nenia, ne vubuxan xasingit a Piran," taasaxa nane baiian na tina, nane taxa bit. Senaso a mataa i taxa baiian na tina aava nane fo xalume, nane pife fexaxaas sena vubuxan xasingit a Piran aava nane pife xalume. ²¹ E taara fo langai a ferawaian sina malaan: Nase¹ ta mataa a vubuxan xasingit a Piran i taa vubuxan xasingit a maana mu tina sait.

5

A Namkaian Sitaara A Mo Molava Paaliu

¹ Nase¹ ta mataa taxa namkai o na Yesus ve na Krai, a mataa aave taxa waan lana fatataganan sina Piran. E nase¹ ta mataa a vubuxan xasingit na Tamataara, nane i taa

vubuxan xasingit a mu rafulak sina sait. ² E voxo taara texaas o taara taa vubuxan xasingit a mu rafulak sina Piran layaan taara vubuxan xasingit a Piran e taara usi a mu vuputkai sina. ³ A vubuxanaana Piran a malaan: taara taa usi a maana vuputkai sina e maana vuputkai aave ri pife tavai netaara pana lagafan. ⁴ Senasou a maana mu rafulak xapiak sina Piran ri fexaxaas sena fa'onam a mo ti la xavala? A so ta mo a xavang netaara xena xasliu a mo ti la xavala? A namkaian sitaara sena Piran a xavang netaara e voxo taara fa'onam a maana mo ti la xavala. ⁵ A mataa aava namkai o na Yesus ve a Natuna Piran, nane aave a xasliu a maana mo ti la xavala.

⁶ Na Yesus Krai a Saxa aava raarum e a ria ina re fo kuusan fasavate; pife raarum sang mon, piau, taasaxa sere a raarum ina fasufan sina e a ria ina punuxaana. ⁷ E a Vovau Xaradak sait i taxa lo ferawai fangaasik pana isina senaso a Vovau Xaradak fuuna kuus tuuna mon. ⁸ E voxo rutul taxa lo ferawai fangaasik sena: a Vovau Xaradak, a raarum e a ria ina. E rutul taxa lo kuus fexaxaas.

⁹ Tamo taara taa namkai sena kuusan sina mataa saxa, lavaxa a kuusan sina Piran a peraroxo sena e nane kuusan fasavat a Natuna. ¹⁰ A mataa aava namkai se Natuna Piran, nane toxan a ferawaian tuuna lana xunus ina. A mataa aava pife namkai sena, i taxa kuus o a

Piran taxa bit senaso a mataa malaan a bai namkai sena ferawaian sina se Natuna. ¹¹ E a ferawaian tuuna a malaanabe': a Piran fo tavai netaara pana toyan vulai, vulai e a toyan naang taxa waan xuvul pa Natuna. ¹² A mataa aava namkai se Natuna, a toyan a toyan aave. A mataa aava vungut se Natuna, a piau ta toyan. ¹³ A mo aanabe' ne fo xaleie xe simi aava mi namkai se Natuna Piran talo mi taa texaas o mi toyan a toyan vulai, vulai.

A Ferawaian Sena Fenungan

¹⁴ Taara toyan a texaasan malaan: layaan taara fenung pana so ta mo aava nane texaas o a mo aave taxa waan la-paana vubuxanan sina, nane langai. ¹⁵ Senaso taara texaas o nane langai netaara lana mu fenungan sitaara, lavaxa taara texaas o i taa sui a fenungan sitaara vaxa. ¹⁶ Tamo mi taa xalum a saxa fetinan i taxa usi a vilaana saat aava i taa pife fasavat a maatan sina, lavaxa mi taa fenung pana e a Piran taa tavaie pana toyan sina. Saxano buk vilaana saat ri fuuna fasavat a maatan sina mataa aava i taxa vile e ne pife fasei nami o mi taa nung a Piran pana vilaana malaan. ¹⁷ A maana mu faasaalan o milungan sena ferawaian sina Piran ri saat, taasaxa nari xapiak ri pife fasavat a maatan sina mataa.

A Nobina Sitaara

¹⁸ E taara texaas o a mataa aava lak tuuna sina Piran, i taa pife usi a vilaana saat,

taasaxa, a Natuna Piran i taxa lo faxatange talo na Setan pife fexaxaas sena vawe. ¹⁹ E taara texaas vaxa o taara fo savat xe sina Piran taasaxa xasano rabuna xapiak e xavala ri taxa waan la nobina si Setan. ²⁰ E taara texaas o a Natuna Piran fo savat e fo tavai netaara pana masaman talo taara taa taraxali a Piran tuuna. E taara taxa lo taagul xuvul pana e pa Natuna, na Yesus Krai. Nane ve a Piran tuuna e Toyan vulai, vulai.

²¹ Nami kamu rafulak, faxatang nami xa xasena mu piran bit.

2 Jon

A Fataraguiaana Lagasai Si Jon A Ferawaian Paamua

Lana lagasai aanabe' a saxa mataa aava xali nane xa pana matalava (naak na Jon, a Yaamut si Yesus), i taxa faxaar a saxano rabuna aava ri namkai o ri taa fevubuxan xasingit nari e ri taa faxatang sena rabuna ina fepitaa bit. Nane lisan a lagasai aanabe' xe sina saxa tefin e a rafulak sina; maam lamon o a malasuf ina fasisian aanabe' a malaan: a tefin aave a malaan sena saxa faxuvulan ina rabuna aava ri namkai e a maana rafulak sina ri malaan sena mu rabuna aava ri waan lana faxuvulan aave.

¹ Nenia, ne matalava e ne kala xe siim, tefin aava Piran fo siak fati nano e mu rafulak siim. Nenia, ne vubuxan xasingit nami xapiak lana vilaana ina tuunayan. E pife nenia sang mon, a maana mu rabuna aava ri texaas sena vilaana ina tuunayan, nari sait ri vubuxan xasingit nami. ² Senasou? Senaso a vilaana ina tuunayan fo vao netaara e i taa waan xulutaara vulai.

³ Ne nung a Piran Tamataara narie Natuna, na Yesus Kraiss o re taa fafaamamaas netaara pana xakaavangan xatam e maamaluxan sire e pana luaian.

Tuuna a vubuxan xasingitan sire taxa waan xulutaara.

⁴ Ne faamamaas paaliu senaso ne fo langai o saxano rafulak siim ri taxa sangas fatak lana tuunayan malaan se Piran Tamataara fo fapiti netaara pana. ⁵ E naboxo ne taa pife kala xena fatexaas nano pana lagasai fa'ui, piau. Taasaxa rao ne falamon fa'uli nano pana saxa vuputkai aava waan ti la tangpat. A vuputkai malaanabe': taara taa vubuxan xasingit a maana rabuna saxa saxa. ⁶ E a vubuxanan aave a malaan, taara taa usi fatak a ferawaian sina Piran. E nami, mi texaas o a ferawaian ti la tangpat a malaan: taara taa taagul pana vilaana ina vubuxan xasingitan.

⁷ A mu rabuna ina bitan aava ri pife kuus o na Yesus fo mataa xo, ri taxa sangas xolai la xavala. Nari aave, ri mu xaiyaas si Kraiss e ri taxa lo bit. ⁸ Faxatang nami xaseri. Pife roxo a faisok sitaara i taa mo palau e mi taa pife siak a sepirigus simi. Taagul fatak talo mi taa siak a sepirigus xapiak. ⁹ A mataa aava i taa pife waan lapaana fepitaian si Kraiss taasaxa i taa tafang xasliuane, nane taa milung sena salan sina Piran. Nase' ta mataa taxa taagul fatak lapaana fepitaian si Kraiss, nane sina Piran narie Natuna. ¹⁰ Tamo a mataa taa savat simi pana fepitaian patak, muta irimai xuvul pana la lifu simi. Muta fasusuie. ¹¹ Senasou? Talo

mi taa pife xavange pana vi-
laana saat sina.

¹² Ne toxan a mo xaves
xena xuus fatexaas nami
pana taasaxa ne bai kala xe
simi pana naboxo. Rao ne
taa savat xe simi e taara taa
irimai e a faamamaasan simi
i taa molava piis.

¹³ A mu rafulak si tiam, a
xasa tefin aava Piran fo siak
fatie, ri fasisi nami.

3 Jon

A Fatalatulaana Lagasai Si Jon

A Ferawaian Paamua

A saxa aava xali nane xa pana matalava a lisan a lagasai aanabe¹ xe si Gaius, a paamua ina saxa faxuvulan sina mu rabuna aava ri namkai. A matalava aave a kuus faasiroxo xe si Gaius sena vilaana ina xakaavangan sina e vaxa taxa pebukane sena saxa mataa a isina, na Diotrefas.

¹ Nenia, ne matalava e ne kala xe siim, Gaius, ka fesing aava ne vubuxan xasingit tuinei nano.

² Ka fesing, ne fenung xe sina Piran o a maana mo i taa savat faroxo xe siim e a taam taa roxo paaliu malaan sena xunus ima taxa waan faroxo.

³ Ne fo faamamaas pana lagasai aava mu fetinan ri maa lisane xe siak o nano, no taagul faroxo sena vilaana ina tuunayan. Ne texaas o no taxa sangas fatak lana salan ina tuunayan. ⁴ Piau ta mo fexaxaas xena fafaama-maasau malaan sena lagasai o a rafulak siak ri taxa taagul faroxo pana vilaana ina tuunayan.

⁵ Ka fesing, no taxa vil a roxo layaan no faxatang nari, mu fetinan. Ne kuus, 'a roxo paaliu' senaso no fo xavang nari e ri pife rabuna siim, ri mu topen. ⁶ Nari, ri fo xuus fatexaas a mu

fetinan pana vubuxan xasingitan siim. Ne vubuk o no taa xavang fulan nari la faletan siri e a xakaavangan aave i taa tavai a Piran pana isin lava. ⁷ Senaso a Piran pana Isin Lava fatamasiak nari e ri pife siak a xakaavangan sina mu rabuna aava ri waan lamalei sena fatataganan sina Piran, piau. ⁸ Tamo taare taa xavang a mu fetinan malaan, lavaxa taare taxa faisok xuvul pari lana vilaana ina tuunayan.

⁹ Ne fo lisan a lagasai xe sina mu tinoxolan pana vilaana aanabe¹ taasaxa na Diotrefas aava vubuk waan paamua lana maana mo xapiak, a gikiran a fefasaian simaam. ¹⁰ Tamo ne savat xe siim ne taa kuusan fasavat a maana vilaana sina. Nane fo bit xulumaam pana ferawaian saat e vaxa nane fuuna bai xavang a mu fetinan aava ri savat xe sina. E fulaa nane tafang pana kuus bukan a tinoxolan pave o ri taa pife xavang a mu topen. E layaan ri taa xavang nari, nane vubuk feng tapin nari ti lana lotu.

¹¹ Ka fesing, muta pok a vilaana saat taasaxa usi a vilaana roxo. A mataa aava bilai faroxo, nane sina Piran; ta mataa aava bilai fasaat, nane pi xaxalum a Piran. ¹² A maana rabuna ri kuus faroxo se Demitrius e a vilaana xaradak sina a faxalit a roxoyan sina sait. Nemaam sait, maam kuus o nane a mataa roxo e no texaas o maam kuus tuuna xe siim.

¹³ Ne toxan a mo xaves ne vubuk xuus fatexaas

nano pana taasaxa ne bai
xaleie lana lagasai aanabe'.

¹⁴ Lumui fadak bak ne taa
xalum nano e taare taa
irimai.

A luaian i taa waan xulum.
A mu fesing siim ri fasisi
nano e no fasmusu nari mu
fesing simaam aava ri waan
move. Pevoxol!

Na Juut A Lagasai Si Juut A Ferawaian Paamua

A ferawaian lana lagasai aanabe' a fexaxaas fatak malaan sena ferawaian lana fataraguiaana lagasai si Pita. Na Juut a vubuk xuus a mu rabuna sina Piran o ri muta langai a ferawaian sina mu rabuna aava ri taxa tisui a Lagasai Roxo. A lagasai a kuus malaan: a Piran fo tavai netaara mu rabuna sina pana saxa vilaana fatak ina namkaian e pife fexaxaas sena saxa mataa i taa xul a ferawaian sena maana mo taara namkai sena.

A Lagasai

¹ Nenia na Juut, ne sisiak si Yesus Kraiss e ne ti Jems. Ne kala xe simi aava Piran fo xel nami e mi taxa taagul lana fatataganan si Tamataara aava tao faagutan nami, xa Yesus Kraiss. ² A vubuxanan siak a malaan: a Piran i taa tiuan a ma-maaluxan xatam, a luaian e a vubuxan xasingitan xulumi e fulaa, a mo talatul aanabe' taa fabas a toyan simi saxa saxa.

Nane Pebukai Sena Mu Rabuna ina Fepitaa Bit

³ Kamu fesing, ne lamon o ne taa kala xe simi pana fakaaxupan sitaara xapiak, taasaxa naboxo ne texaas lana xunus iga o ne taa kala xe simi rao mi taa tiginan fateeak e ferawai faroxo sena

namkaian sitaara aava Piran fo tavai netaara mu tinoxol, pana. A Piran fo vile xo e i taa pife vil fulane o xul a lamonan sina. ⁴ Xenaso mi taa vil malaane? Saxano rabuna aava ri pife texaas sena Piran, ri fo savatmaan e ri taxa waan fufunai la palou itaara. E nari, ri vubuk piil a lagasai tuuna ina xakaavangan xatam sina Piran senaso ri buk usi a vilaana ina tamai feruuk. E fulaa, ri faaxolusan na Yesus Kraiss aava Memai e Piran sitaara. Ti kavai a ferawaian sina Piran fo kuusan fasavat a fakasanaman aava rabuna malaan, ri taa siaxe.

⁵ Ne texaas o mi masam faroxo sena maana mo xapiak aanabe', taasaxa ne buk falamon fa'uli nami sena vilaana sina Piran layaan nane xel fakaxup a mu Israel ti Isip. Nane fo xel nari xapiak taasaxa lumui nane punuk tapin nari aava ri pife namkai sena. ⁶ E saxano angelo aava ri pife bilai faroxo lana nobina siri taasaxa ri ta'ulane, nane timin nari lana bina aava suk e pis nari pana 'sein' aava waan vulai talo i taa tiis nari layaan a yaan ina tiisan lava sina i taa savat. ⁷ Lamon fa'uli a ro bina lava, na Sodom e Gomora e mu miraxana bina faasilak sere. A rabuna pave ri kawaasan fasaat paaliuan a vilaana ina tamaian e voxo ri siak a fakasanaman lana fata aava waan vulai. A mo aanabe' a savat xena faxalit a mu rabuna xapiak pana fakasanaman aava i taa savat talo ri taa pife usi a

vilaana siri.

⁸ A mu rabuna ti tanin ri malaan. Paamua ri nai xof malaan se' ri mif e mui ri falalosaat a tari. Ri faaxolusan a vepen sina Piran e ri kuusan pengan nari aava ri malang faagut laa'ui la xunavata. ⁹ Taasaxa, na Maikel aava angelo lava paaliu, layaan nane fetok xuvul pa Setan sena vipin si Moses, nane pife fexaxaas sena tisui a matalava saat; nane kuus mon, "A Piran xa, i taa baras nano." ¹⁰ A mu rabuna aave ri kuus fasaat sena maana mo ri pife masame, e vaxa a maana mo aava ri toxan a texaasan sena, ri masame malaan sena mu vupung e voxo ri taxa xelmaan a fakasanaman xe xuluri.

¹¹ Muluk nari sena faasaalan siri! Nari, ri taxa sangas lana salan si Kein. Ri sei soxot a faat e voxo ri taxa sivi dal fataapus lana milungan si Belam. Nari, ri malaan se Kora, ri langai pesalai e ri taa maat malaan sena.

¹² A mu matafanganai sina Memai simi, a rabuna aave ri kawaasane. Ri nai fangan xuvul pami e ri pife mangil sena. Ri vubuxan xasingit nari xa. Ri malaan sena vata aava reref a fiitan maane taasaxa piau ta raafui a savat sena. Ri malaan sena maana wai aava ri pi fufuaa la maana mariaas e ri put tapinan e ri maiyang. ¹³ Ri malaan sena xaing molava la laman, ri tivul pana maana lalosaat siri o ri malaan sena vapara aava milung e ri vipis

lana suk molava paaliu xe vulai.

¹⁴⁻¹⁵ Na Enok, a fapisiguakaana mataa ti la pabung si Aadam, fo kuusan fasavat a mu rabuna saat aave layaan nane ferawai malaan: "Kaalum, a Piran fo savat xuvul pana tang malila ina mu sisiak roxo sina xena lisanmaan a yaan ina tang tiisan sina xe sina mu rabuna xapiak. E nane taa tiis a maana rabuna aava ri bilai fasaat. A maana vilaana siri pife malaan sena vilaana sina Piran, piau. Ri bai o a Piran i taa paamuian nari e ri fuuna kuusan pengane. Nane xa, i taa tamana fakasanam nari." *Tpt 5:22-24*

¹⁶ A maana rabuna malaan ri fuuna fefinaas e vulai ri taxa lo gel tifi a xasano rabuna. Ri faxatang a maana mo e mu vubuxanan siri sang mon. Ri pife faxatang o lamon sena xasano rabuna, piau. Ri ferawai malaan sena mataa aava langai pesalai, taasaxa ri taa faavupuul fataapus ta mataa layaan ri vubuxan ta saxa mo sina.

Nane Faxaar Nari O Ri Taa Tigina Fatateak Lana Namkaiian Siri

¹⁷ Taasaxa kamu fesing, lamon fa'uli a ferawaiian na Memai Yesus fo tavai a mu yaamut sina pana. ¹⁸ Nari, ri fo xuus nami malaan: "Lana mu yaan fataxapiak saxano rabuna taa savat xena bit nami. A rabuna aave ri pife masam sena vilaana ina lotu, ri usi fatak a vubuxanan siri sang mon." ¹⁹ Nari aave ri

fuuna fepatoxan a mu faxuvulan ina rabuna. Ri lamon sena maana mo ti la xavala mon; ri pife lamon sena mo sina Vovau Xaradak sina Piran.

²⁰ Taasaxa nami mu fesing siak, fatateak a namkaian simi senaso a mo aanabe' ve a mo taap e xaradak paaliu. Fenung xe sina Piran pana gutan aava Vovau Xaradak taa tavai nami pana. ²¹ Faxatang nami xa talo mi taa taagul lana vubuxan xasingitan sina Piran e mi waan bang a toyan vulai xe vulai aava na Yesus Krai i taa tavai nami pana ti lana mamaaluxan sina.

²² A toxan a saxano rabuna aava ri lamon xolai sena Memai sitaara, muluk nari e xavang nari. ²³ Saxanofuna mi taa tafang pana fakaxup nari malaan sena mataa i taa sef fatapusan a mo roxo aava fapoxoian lana fata talo i taa pife raam. E saxanofuna mi taa muluk nari ti lasuun, taasaxa mataut seri sait talo a lalosaat ina vilaana saat siri i taa pife kawaasan nami.

A Fenungan Ina Kuus Faasiroxo

²⁴ A Piran a fexaxaas sena faxatang faroxoi nami talo mi taa pife kalaxoi. Nane fexaxaas sena lisan nami xe lana bina aava lang pana roxoyan sina. I taa saf tapin a maana miraxana vusiit xapiak semi e mi taa faama-maas. ²⁵ A Piran saxa mon taxa waan. Nane fo fakaxup netaara pana faisok si Yesus Krai, na Memai sitaara. Ne vubuk o a miridingan, a suaian, a gutan, e a piranan ri

taa waan xuluna Piran sang mon. A maana mo aanabe' fo waan xuluna ti la tangpat, e naboxo e fefexaxaas a maana yaan xapiak vulai xe vulai. A tuuna paaliu!

A Kuusan Fasavatan A Kuusan Fasavatan Si Yesus Krais A Ferawaian Paamua

A buuk aanabe' a patak sena maana buuk xapiak lana Turoxoian Fa'ui senaso a malaan sena saxano mifan aava na Yesus a tavai na Jon pana. A pife falet fatak malaan sena xuuskuus taasaxa falet feruuk malaan sena mifan.

A kaalum malaan o la yaan a buuk aanabe' a xaleian a xasano rabuna ri taxa vil pengan a mu Kristian. E voxo na Yesus a vubuk famalulum a mu rabuna sina e xuus nari o a yaan ina tiisan e fakasanaman i taa savat e nane pife maluf a maana lagafan siri. Taasaxa tamo a sisiak si Krai i taa kuusan fasavat a maana vilaana saat sina mu xaiyaas si Krai, ri taa punuxe. Malaan e na Jon taxa ferawai paap e taxa ferawai fakalimaan mon xena fun a malasuf tuuna ina xasena mu paamua ina gavamen Taasaxa netaara tanin taara pife fexaxaas sena masam sena maana fakalimaan aanabe' e kuusan tuunei a malasuf ina. A Piran a xel na Jon xe laa'ui la xunavata e faxalite pana maana mo xaves. E lana buuk aanabe' na Jon a vubuk xuus fatexaas netaara pana saxano mo nane xalume pave taasaxa nane piau ta

ferawaian sena. Nane pife xalum a saxa buk mo malaan paamua e nane piau ta texaasan sena isiri e netaara sait, taara pife xalum ta saxano mo malaan. Vulai na Jon a kuus o a mo aava nane vungut sena, a faasilak malaan sena saxa mo aava nane texaas sena e saxano mo aave taara texaas sena e saxano mo piau. E voxo a kataana buuk aanabe' i taa faisok lagaf famodak taasaxa a buuk aanabe' a toxan a kuus faatulaian taxa waan xuluna e i taa falet xe sina mu rabuna aava ri langaie e usie. (Xalum a paferawaian Kuusan Fasavatan 1:3)

A Fufuna Lagasai Lava Aanabe'

¹ A Piran a tavai na Yesus Krai pana lagasai aanabe' xena kuusan fasavataana xe sina mu sisiak sina. Na Yesus a vubuk o a mu rabuna sina ri taa texaas sena mu vilaana aava ri taa savat lumui. E voxo nane feng a saxa angelo sina xena fapiti na Jon pana.
² Na Jon xa, saxa yaamut si Yesus, a kuus fangaasik sena Ferawaian sina Piran aava lagasai se Yesus Krai. Nane kuusan fatak a maana vilaana aava nane fo xalum.
³ Nase' ta mataa i taa xalum a lagasai aanabe' o nase' ta mataa i taa langaie e i taa usi a vilaana roxo aava fo kuusan lavaxa, nane i taa siak a faamamaasan lana xunus ina senaso a yaan aave i taa savat fataapus.

Na Jon A Fasisi Nari

⁴Nenia na Jon, ne taxa kala xe simi, mu lifu lotu pisiguak aava mi taxa waan pe Esia.

A Piran sitaara aava taxa waan naboxo, a waan kawai, e i taa waan la maana yaan lumui, rao i taa tavai nami xapiak pana xakaavangan xatam e luaian sina. E a mu Vovau Pisiguak sait aava ri taxa waan la nona vepen ina naian sina Piran, rao ri taa tavai nami pana xakaavangan xatam e luaian sina Piran. ⁵⁻⁶E vaxa na Yesus Krai, a mataa aava fuuna kuusan faxaradak mon a maana ferawaian sina Piran, nane a lak tuan lana matafetama sina Piran e a Memai lava sina mu piran ti la xavala; rao i taa tavai nami pana xakaavangan xatam e luaian sina Piran. Rao a Piran i taa tiuan a malang e gutan xulu Yesus vulai, vulai senaso nane muluk netaara e fo mulus netaara xasena vilaana saat sitaara pana ria ina. E nane fasavat netaara talo taara taa waan lana pabung sina Piran, na Tamana, xena vil a faisok sina mu priis sina. Pevoxo!

⁷“Kaalum! Nane taxa filimaan xuluna vata e maana mu rabuna xapiak ri taa xalume. E nari aava ri fo xie sait, ri taa xalume. A maana mu rabuna ti la maana pok bina xapiak, nari xapiak ri taa xalume e ri taa muluxe.” *Skr 12:10*

A malaan. Pevoxo!

⁸A Piran Laa'ui a kuus malaan, “Nenia, a isaak na Elfa e na Omega senaso ne waan la fatitapang e ne taa

waan la fataxapiak sait. Ne taxa waan naboxo, ne fo waan ti kawai e ne taa filimaan fulaa. Ne peraroxo!”

A Kuusan Si Jon

⁹Nenia na Jon, ne timi lana fatataganan si Yesus senaso taara waan faxuvul lana faisok sina. E taara tigina fatateak lapaana lagafan aava mu rabuna saat ri tavai netaara pana. Nenia, ne fo kuusan a Lagasai Roxo sina Piran e ne fo xuus famatayas a mu rabuna pana lagasai se Yesus. E voxo a mu mata-lava ri feng tapinau xe la xurunusa Paatmos. ¹⁰La saxa Sande xo, a Vovau Xaradak xa, a vil famifau. E ne langai a ling aava barak faagut la miak malaan sena tafiu. ¹¹A ling aave a kuus malaan, “A maana mo no taa xalume, no taa xaleie lana lagasai e no taa lisan a lagasai aave xe la nu lifu lotu pisiguak aanabe! xe la lifu lotu pe Efasis, xe la lifu lotu pe Samirna, xe la lifu lotu pe Pergamam, xe la lifu lotu pe Ta-iataira, xe la lifu lotu pe Saardis, xe la lifu lotu pe Filadelfia, xe la lifu lotu pe Leodisia.”

¹²Lavaxa, ne gilim xena xalum nase! taxa ferawai xe siak. E ne xalum a mu laam pisiguak xuluna mu naian modus siri aava vesanan pana 'gol'. ¹³E la palou iri “a Saxa aava malaan sena Natuna Mataa.” E nane

2

toxaan a marapi modus a xafute xe lapi. E a pis nane la xuna pana yowang 'gol'.¹⁴ E a fui la putuna a pasak xasingit malaan sena fui ina sipsip e ro matana re lang malaan sena fata.¹⁵ A kana a malaan sena 'aian' layaan no falagafe lana fata. E a ling ina a tuung malaan sena xaing molava taxa tibur la nonamaat.¹⁶ Lana mana pamuaan nane taxa tao a nu vapara pisiguak e ti lana valana a pinis a savat. A pinis aave a fafangan paaliu la ro xasing ina. E nona a lang faagut malaan sena ngaas la paanaas.

¹⁷ Layaan ne xalume, ne poxo la kana malaan se' ne maat. Taasaxa nane a tawau pana mana pamuaan e kuus malaan, "Muta mataut, nenia ve ne Paamua e ne Fataxapiak.¹⁸ Nenia, ne taxa to taasaxa paamua ne maat e naboxo ne toxaan a toyan xe vulai. E ne toxaan a 'ki' taragua, saxa ina Maatan e saxa ina bina lapaana xavala aava ri xalie pana 'Hel'.

¹⁹ "Lavaxa, xalei a maana mo no fo xalume e maana vilaana taxa waan naboxo e a maana mo no taa xalume mui.²⁰ A malasuf ina vapara pisiguak aava no xalume lana pamaak muaan e a laam 'gol' pisiguak a malaan: a vapara pisiguak ri fakalimaan a mu sisiak aava ri paamuian a mu rabuna ina lotu pisiguak e mu laam ri fakalimaan a mu lifu lotu pisiguak.

A Maana Vilaana Ri Taxa Waan

A Mu Lagasai Xe Sina Mu Rabuna Ina Lotu

A Lagasai Xe Efasis

¹ "Xe sina sisiak siak aava taxa paamuian a mu rabuna ina lotu pe Efasis, no taa kala malaan: a Saxa aava tao a vapara pisiguak lana pamana muaan e sangas la palou ina laam 'gol' pisiguak, a kuus malaan;² Ne texaas sena vilaana simi. Ne texaas sena faisok e a waan fatateaxan simi. Ne texaas o nami, mi bai waan xuvul pana rabuna saat e mi tafang a mu rabuna aava ri kuus o ri yaamut siak e mi texaas o ri mu yaamut bit mon.³ E nami sait, mi faisok faagut xaanak. La yaan ina fakasanaman soxot a isaak, mi fo tigena fatateak e mi pife mamaxus.

⁴ Taasaxa ne marala pana xasano vilaana simi. A vubuxan xasingitan e naangusan aava ri waan paamua, ri malit naboxo.⁵ Lamon fa'ulie! Lamon pana poxoian simi. Puk fa'uli nami xe lana vilaana roxo aava mi fo mo vile paamua. Tamo piau, ne tamaa savat simi e ne taa siak tapin a laam 'gol' ti la nobina ina. Ulaa xe la vilaana simi ti paamua!⁶ Taasaxa, a toxaan a saxa mo fulaa mi taxa vil faroxoie. Mi gikiran a vilaana sina parabuna aava ri usi a

fepitaian si Nikolas. E nenia sait, ne baiane.*

⁷ Nase' ta mataa a kas a tangana, i taa langai a ferawaian sina Vovau Xaradak xe sina mu rabuna ina lotu. A mataa aava i taa fa'onam a mu vilaana ti la xavala i taa ngan a xalana Wai ina Toyan aava tigina pe lana uma roxo sina Piran.

A Lagasai Xe Samirna

⁸ "Xe sina sisiak siak aava taxa paamuian a mu rabuna ina lotu pe Samirna, no taa kala malaan: a Paamua e a Fataxapiak aava fo maat e taxa to naboxo, a kuus malaan: ⁹ Ne texaas sena lagafan aava savat simi. E ne texaas o nami, mi mu valagof (taasaxa nami, mi toxan a maana mo xaves). E ne texaas sena ferawaian saat siri aava ri kuus o ri usi a maana mu vilaana sina mu Israel taasaxa piau! Nari, ri pabung si Setan. ¹⁰ Muta mataut sena tafangan aava i taa savat simi. A tuuna, na Setan i taa yot tapin ta saxanu tuvaat simi xe lana vipis xena tafang nami. Taasaxa, a tafangan aanabe' i taa waan pana yaan sangafilu mon. Tao fatateak a namkaian simi sega fefexaxaas sena maatan simi e mui ne taa tavai nami pana ligilot ina toyan. ¹¹ Nase' ta mataa a kas a tangana, i taa langai a ferawaian sina Vovau Xaradak xe sina mu rabuna ina lotu. A mataa aava i taa fa'onam a mu vilaana ti la xavala, i taa

waan faroxo lana yaan ina fataraguiaana maatan.

A Lagasai Xe Pergamam

¹² "Xe sina sisiak siak aava taxa paamuian a mu rabuna ina lotu pe Pergamam, no taa kala malaan: a Saxa aava toxan a pinis pana ro xasing taragua ina fafangan, a kuus malaan: ¹³ Ne texaas sena bina ina taagulan simi. Ne texaas o a naian si Setan i taxa waan faasilak. E ne texaas o nami, mi fo tao fatateak a isaak e mi pife puk tapin a namkaian simi sega layaan na Antipas fo punuxan. Na Antipas ve a sisiak tuuna siak; a mataa ina kuusan fatak a Lagasai Roxo siak. Nane fo punuxan la palou imi pave, la bina si Setan.

¹⁴ Taasaxa saxanu vilaana simi ri famaraleiau. Saxanu tuvaat simi ri usi a fepitaian si Belam aava xuus fatemala na King Belak pana vilaana xena fakalaxoi a mu Israel. Nane tavai nari pana fanganan lalosaat ina mu maaradaang e fulaa a faaar nari talo ri taa tamai feruuk. ¹⁵ E xasanu tuvaat simi aava ri usi a vilaana saat sina parabuna Nikolas, ri taxa waan la palou imi sait. ¹⁶ A pife roxo! Puk fulan a lamonan simi, tamo piau ne taa tamana falet xe simi pana rawen. Ne taa fakasanam a nu tuvaat aave pana pinis ti lana valaak.

¹⁷ Nase' ta mataa a kas a tangana, i taa langai

* **2:6:** A parabuna Nikolas, ri lamon o a mu Kristian ri fexaxaas sena vil a maana buk vilaana saat senaso na Yesus fo fakaxup nari xo. Ri fuuna usi a maana vilaana ina tamai feruuk e maana xasano vilaana saat.

a ferawaian sina Vovau Xaradak xe sina mu rabuna ina lotu. A mataa aava i taa fa'onam a mu vilaana ti la xavala, ne taa tavaie pana bret 'maanaa' aava fufunai. E ne taa tavaie pana faat pasak aava isin fa'ui a xaleian xuluna. A isin aanabe¹ nemaame sang mon maame taa texaas sena.

A Lagasai Xe Taiataira

¹⁸ "Xe sina sisiak siak aava taxa paamuian a mu rabuna ina lotu pe Taiataira, no taa kala malaan: a Natuna Piran aava toxan a ro matana malaan sena radaam ina fata e kana malaan sena 'aian' miraal, a kuus malaan: ¹⁹ Ne texaas sena vilaana simi. Ne texaas sena vubuxan xasingitan simi, a namkaian simi e a xakaavangan simi. Ne texaas o mi taxa waan fatateak vulai. Ne texaas o a faisok aava mi taxa vile naboxo a molava sena faisok simi ti paamua.

²⁰ Taasaxa saxa vilaana simi a saat. A pife roxo saxa tefin, na Jesabel, i taxa waan la palou imi. Nane fo xali nane xa pana tefin ina kuus fatuxai. Nane taxa lo fapiti familung a maana sisiak siak e voxo ri usi a vilaana saat ina tamaian e ri ngan a fanganan lalosaat sina mu maaradaang. A pife roxo!

²¹ Ne fo tavaie pana yaan xena puk tapin nane xa xasena vilaana saat sina taasaxa nane vubuk rao i taa lo usi a vilaana ina tamai feruuk. ²² E voxo ne taa tavaie pana giisan molava. Nane e nu tuvaat aava ri usie lana vilaana ina tamai feruuk, ri taa siak a fakasanaman molava sena

milungan siri tamo ri taa pife puk tapin nari xa. ²³ E maana natuna, ne taa punuk nari pana giisan molava. E voxo la maana lifu lotu siak ri taa masam faroxo o nenia xa, ne Saxa aava tatafang a maana mu lamonan simi e ne xalum a maana mo lana xunus imi. E mi taa texaas o nenia xa, ne taa tavai nami saxa saxa pana mo roxo xana mu vilaana roxo e pana mo mosaat xana mu vilaana saat. ²⁴ Taasaxa ne xuus nami pe Taiataira, nami aava mi pife usi a vilaana sina tefin aave e mi pife texaas sena texaasan saat si Setan aava ri xalie pana mo fufunai: ne taa pife famamaxus nami naboxo pana matafanan fulaa. ²⁵ Taasaxa tao fatateak a maana lamonan roxo simi fefexaxaas sena savatan siak! ²⁶ Nase! ta mataa aava fa'onam a vilaana saat xena usi a vilaana siak la maana yaan ina toyan sina, ne taa siak fatie lana nobina lava e i taa paamuian a maana mu bina xaves. ²⁷ A mataa aave i tafe waan malaan sega pana gutan aava na Tamaang fo tavaiau pana.

'Nane taa paamuian nari pana vam 'aian' e i taa ngaamimit nari malaan sena 'botol'.'
Yng 2:9

²⁸ E ne taa tavaie pana vopara ti la paanen lolof aava ri xalie pana Sakiyaan. ²⁹ Nase! ta mataa a kas a tangana, i taa langai a ferawaian sina Vovau Xaradak xe sina mu rabuna ina lotu.

3

A Lagasai Xe Saardis

¹ “Xe sina saxa sisiak siak aava taxa paamuian a mu rabuna ina lotu pe Saardis, no taa kala malaan: nane aava toxan a Vovau Pisiguak sina Piran e a tao a vapara pisiguak, a kuus malaan: Ne texaas sena mu vilaana simi. E vaxa, mi toxan a isin o mi taxa to, taasaxa piau. Mi taxa waan malaan se¹ mi fo maat. ² Para! Tamasiak e mi fagut a miraxana vilaana roxo aava ri taxa waan lunai talo ri taa pife malit paaliu. Senaso ne fo tafang a vilaana simi e a faisok aava Piran fo xuus nami pana e mi pife fataxapine, mi vusunge mon. ³ E voxo, lamon fa’uli a fepitaian mi fo langaie e mi usi fataxe e puk tapin nami xa xasena vilaana saat simi. Tamo mi taa pife para, ne taa savat fa’ipul malaan sena mataa fafenau e mi taa pife texaas sena savatan siak.

⁴ Taasaxa saxanu tuvaat simi ri pife favusiit a marapi siri. Ri usi fatak a vilaana roxo. Nari, ri roxo paaliu e ri fexaxaas sena sangas xuvul paga lana marapi pasak. ⁵ Nase¹ ta mataa i taa fa'onam a mu vilaana ti la xavala, ne taa tavaie pana marapi pasak e ne taa pife vis tapin a isina ti lana Buuk ina Toyan. Taasaxa ne taa kuus famatavas pana isina e na Tamaang e mu angelo ri taa texaas sena. ⁶ Nase¹ ta mataa a kas a tangana, i taa langai a ferawaian sina Vovau Xaradak xe sina mu rabuna ina lotu.”

A Lagasai Xe Filadelfia

⁷ “Xe sina sisiak siak aava taxa paamuian a mu rabuna ina lotu pe Filadelfia, no taa kala malaan: Nane aava tuna e taap e toxan a ‘ki’ si Devit; nane i taa kas a ‘dua’ e piau ta mataa fulaa a fexaxaas sena xaweie e nane taa xaweie e piau ta mataa a fexaxaas sena kasaana, a Saxa aave i taxa kuus malaan: ⁸ Ne texaas sena maana vilaana simi. Kaalum, ne fo kas a ‘dua’ la nomi e piau ta mataa i taa xaweie. Senaso nami, mi toxan a fomirak gutan mon e mi taxa lo usi a ferawaian siak e mi pife faaxolusan a isaak. ⁹ Kaalum, ne taa fabukaak a mu xaiyaas simi la kami e ri taa texaas o nenia, ne vubuxan xasingit nami. A xasano rabuna pave aava ri fuuna faxuvul lana lifu lotu sina mu Israel, ri kuus o nari sang mon ri mu rabuna Israel taasaxa ri taxa bit, ri taxa lo usi na Setan. ¹⁰ Famodak e a yaan ina lagafan taa savat. A lagafan xena tafang a maana mu rabuna xapiak aava ri taxa waan la xavala. Taasaxa ne taa ti votan a tafangan aave talo i taa pife savat xe simi. Senaso mi fo faisok faagut xena usi a ferawaian siak.

¹¹ A yaan ina savatan siak pife lasuun. Lamon fatateak a vilaana simi saxa saxa. Muta faatasu senaso pife roxo a xasa mataa i taa paxai a ligilot simi. ¹² Nase¹ ta mataa i taa fa'onam a mu vilaana ti la xavala, ne taa fatigineie malaan sena xaaxaak ina Tang Lifu Lotu sina

Piran. E i taa pife ta'ulai, piau paaliu, i taa waan vu-lai. E nenia, ne taa fa'isin a mataa aave pana isina Piran siak e pana isina bina sina Piran, na Jerusalem fa'ui aava taa sivimaan ti la xunavata sina Piran. E ne taa fa'isine pana isin fa'ui sait. ¹³ Nase' ta mataa a kas a tangana, i taa langai a ferawaian sina Vovau Xaradak xe sina mu rabuna ina lotu.

A Lagasai Xe Leodisia

¹⁴ “Xe sina sisiak siak aava taxa paamuian a mu rabuna ina lotu pe Leodisia, no taa kala malaan: nenia ve ne Turoxoian e ne Ferawaian Fangaasik Tuuna e nenia ve ne Fufuna Vavesai sina Piran. Ne kuus malaan: ¹⁵ Ne texaas sena maana vilaana simi. Ne texaas o nami, mi pife lagaf e mi pife marafut. Ne vubuk o mi tafe lagaf o mi tafe marafut, taasaxa piau. ¹⁶ Mi taxa waan la palou mon, mi malaan sena fanganan aava pife lagaf e pife marafut temasaat e voxo ne taa yivisan tapin nami ti lana valaak. ¹⁷ Nami, mi kuus o mi toxan a fafanai-an xaves e mi fo matalava e mi piau ta vubuxanan fulaa, taasaxa piau. Nami, mi mu valagof, mi pife kaalum faroxo e mi piau ta gutan. Ne muluk nami senaso mi piau ta marapi e mi taxa tigina xavuul. ¹⁸ Ne fasej nami o mi taa maraan a ‘gol’ siak aava ne fo tafange e ne fo falagafe lana fata talo mi taa savat molava. E ne fasej nami vaxa, o mi taa maraan ta marapi pasak siak e mi

taa pis nami pana xena xafut a xavuulan simi talo mi taa pife femangilan nami. E ne fasej nami o mi taa maraan a maxi siak xena timinaana xuluna matami talo mi taa kaalum faroxo.

¹⁹ A mu rabuna aava ne vubuxan xasingit nari, ne taa fakasanam nari xena faxaradak a vilaana siri. E voxo mi taa puk a vilaana simi e mi faigot faagut xena usiaan nenia. ²⁰ Langai! Ne taxa tigina faasilak la matana lifu siim e ne taxa xel a isaam. Tamo no langaiu e no kas a matana lifu siim xe siak ne taa laak xe siim e taare taa fangan faxuvul.

²¹ Nase' ta mataa i taa fa'onam a mu vilaana ti la xavala, nane aave i taa nai xuvul paga xuluna ivin lava ina naian siak. A mataa aave i tafe malaan sega senaso ne fo fa'onam a maana mo ti la xavala e naboxo ne taxa nai xuvul pa Tamaang xuluna ivin lava ina naian sina. ²² Nase' ta mataa a kas a tangana, i taa langai a ferawaian sina Vovau Xaradak xe sina mu rabuna ina lotu.”

A Maana Mo Ri Taa Savat Lamina

4

A Ivin Piranan Pe La Xunavata

¹ Lamina maana lagasai aanabe' ne kaalum xe laa'ui la xunavata e ne xalum a matana yalaxau a talakas pave. E saxa ling ne fo langaie paamua aava tuung malaan sena tafiu, a ling aave a kuus, “Laakmaan e ne taa faxalit nano pana so ta mo ri taa savat lumui.”

² E fataapus paaliu a Vovau Xaradak a xulau e ne xalum a ivin lava taxa waan la xunavata e Saxa malaan sena mataa taxa nai xuluna. ³ E nane aava taxa nai, a tana vuung malaan sena ria taasaxa nane ve a matavas malaan sena 'galaas'. E a turia a fakaliuan a ivin sina. E a turia aave pife malaan sena turia ti la pi taasaxa, a maxawa e lang faagut paaliu.

A Mu Matalava

⁴ E fakaliuan a ivin lava aave ve, a toxan a maana xasano ivin sangafilu taragua pana talafaat taxa waan. E a matalava sangafilu taragua pana talafaat ri taxa nai xuluna mu ivin aave. A mu marapi siri a pasak xasingit e ri toxan a ligilot 'gol' la puturi. ⁵ A yaamit e vabarak vaxa, a savat ti la ivin lava. E faasilak la nona ivin lava aave a toxan a mo ri kaalum malaan sena radaam pisiguak ri taxa raam. A mu radaam aave ri Vovau Pisiguak sina Piran.

A Mo Talafaat Aava To

⁶ E a nobina la nona ivin lava aave a rarapak malaan sena 'galaas' aava matavas paaliu. E la palou ina mu nian aave a mo talafaat aava ri to, ri taxa tigena. E a mo to talafaat aave ri toxan a mu matari moxaves la nori e la miri. ⁷ E saxa mo to aave a kaalum malaan sena piu aava ri xalie pana 'laion'. E saxa fulaa a kaalum malaan sena bulmakau. E a fatalatulaana mo a nona malaan sena mataa. E a

fatalafaataana mo a kaalum malaan sena tegom.* ⁸ E nari talafaat xapiak aave ri toxan a xakaveri pisaxa e mu xakaveri vaxa, ri toxan a mata moxaves xuluri. E la maana paanaas e la maana vung nari xo, ri fuuna lo kel vulai. A kelan siri a malaan:

"A Taap, A Taap, A Taap, a Piran ve a Saxa pana maana gutan xapiak; a Piran aava waan ti kavai e waan naboxo e i taa waan vulai, vulai, nane ve a Taap." Ais 6:3

⁹ La maana yaan a mo to talafaat aave ri naangus e ri kuus fati a isina Piran aava taxa nai xuluna ivin lava e to vulai, vulai e ri kuus faasiroxo xe sina. ¹⁰ E layaan ri taxa vil malaane a mu matalava sangafilu taragua pana talafaat xapiak aave nari, ri fuuna bukaak xe sina aava taxa nai xuluna ivin lava. E ri nangus nane aava to vulai e ri tapin a mu ligilot 'gol' siri xe la nona ivin lava. E ri kel malaan:

¹¹ "Nano, no Piran simaam, no Matalava simaam.

No fexaxaas sena siak a naangusan e a suaian.

No fexaxaas sena siak a gutan senaso pana vubuxanan siim no fo lamon a maana mo ti la tangpat e no vesane.

E kaalum, a maana mo no fo lamone e no fo

* 4:7: Na Isikiel a ferawai o nari saxa saxa xa, ri toxan a nonau talafaat. E nari talafaat ri toxan a maana nonau aava fo kuusanan nabe'.

vesane ri taxa waan xo." aan xo."

5

A Fomirak Buuk Pana Fer- awaian Lava

¹ E lana pamuaan sina Piran aava taxa nai xuluna ivin aapave, ne xalum a saxa buuk. E a buuk aave a toxan a xakalayan lana e xuluna mina e ri vulute pana vulut pisiguak. ² E ne xalum a saxa angelo tateak e nane a faabarak malaan, "Nase! a fexaxaas sena kas a buuk aanabe! e pak tapin a vulut sena?" ³ Piau ta mataa lana xunavata o xuluna xavala o lapaana xavala a fexaxaas sena kas a buuk aanabe! e pak tapin a vulut sena. ⁴ E nenia, ne taangiis faagut senaso piau ta mataa a fexaxaas sena kasaana o kaalum lana. ⁵ Taasaxa saxa matalava a xuusau, "Muneta taangiis! Kaalum, na 'Laion' ti la pabung si Juda aava xuxul si Matalava Devit, nane fo fa'onam a mu xaiyaas sina; nane fexaxaas sena kasaana buuk aave pana vulut pisiguak."

A Natuna Sipsip

⁶ E la palou ina ivin lava aava fakaliuan pana mu mo to talafaat e pana mu matalava, ne xalum a Natuna Sipsip aava kaalum malaan sena fo punuxan. E nane toxan a tun pisiguak xuluna putuna e toxan a mata pisiguak sait. A mu matana aave ri mu Vovau pisiguak sina Piran aava nane fuuna feng nari xena falim a maana mu rabuna xapiak xuluna

xavala xena texaas sena so ta mo ri taxa vile. ⁷ E nane fe siak a buuk ti lana pamuaan sina Piran aava nai xuluna ivin lava. ⁸ Layaan nane fo siaxe, a mu mo to talafaat xuvul pana mu matalava sangafilu taragua pana talafaat, nari xapiak ri poxo bukaak xe la nona Natuna Sipsip. E nari saxa saxa, ri toxan a mo aava ri xalie pana 'haap' e ri toxan a 'plet gol' pana vulut i taxa fasavat a vubun pana lasan roxo. A lasan ina vulut aave a fakalimaan a fenungan sina mu rabuna aava ri namkai.

A Mu Yanganan

⁹ E ri taxa yangan a yanganan fa'ui aava malaan:

"Nano, no fo
punuxan e voxo

nano, no fexaxaas sena
siak a buuk aave e
pak tapin a vulut
aava vulut
votanan pana.

No fo maraan a maana
rabuna xana Piran
pana maatan siim,

a rabuna xaves ti la
maana mu bina,
ti la maana pok
bina, ti la maana
buk rabuna e ti
la maana nobina
xapiak xuluna
xavala.

¹⁰ E no bur nari xena
famemai nari e voxo
ri taa faxatang a lotu
sina Piran.

E ri taa paamuian
a rabuna nabe! la
xavala."

¹¹ E nenia, ne kaalum saa
fulaa e ne langai a ling ina
mu angelo xaves paaliu aava

ri fakaliuan a ivin lava e nari mu mo to talafaat e mu mata-lava. E ri xaves temasaat paaliu; no pife fexaxaas sena kataan nari. ¹² E ri kel faagut malaan:

“A Natuna Sipsip aava fo punuxan, a fexaxaas sena siak a vepen pila'. Tavaie pana maana mo xapiak: a fafanaian, tex-aasan, gutan, suaian, malangan e a naangusan.”

¹³ E mui ne langai a maana mo xapiak aava waan laa'ui la xunavata o waan lapia xuluna xavala o lapaana xavala o lana laman, a maana mo xapiak ri kuus malaan:

“Naangusan e suaian e malangan e piranan, nari xapiak

ri sina aava taxa nai xuluna ivin lava e sina Natuna Sipsip.

E maana mo aanabe' ve, ri taa sire sang mon vulai, vulai.”

¹⁴ E a mu mo to talafaat ri kuus, “A tuuna paaliu!” E nari mu matalava ri bukaak e ri nangu

to talafaat a faabarak faagut e kuus, “No filimaan!” ² E ne kaalum e a 'hos' pasak a savat. E a mataa xuluna a tao a 'bonara' la mana. E nari mu matalava ri tavaie pana ligilot xena fakalimaane o nane a mataa fa'onam e nane falet malaan sena piran rao i taa paamuian a mu xaiyaas sina.

³ Mui a Natuna Sipsip a pak tapin a fataraguaiana vult e a fataraguaiana mo to talafaat a kuus, “No filimaan!”

⁴ E xasa 'hos' fulaa a savat, a saxa aanabe' ve a vuung. E nari mu matalava ri tavai a mataa xuluna 'hos' pana pinis molava. E nane aave a siak a gutan xena kawaasan a luaian xuluna xavala talo a mu rabuna ri taa fevis e fepunuxan nari.

⁵ E a Natuna Sipsip a pak tapin a fatalatulaana vult e ne langai a fatalatulaana mo to talafaat a kuus, “No filimaan!” E ne xalum a 'hos' maxata a savat. E a mataa xuluna a tao a mo ina tafang a matafanan la mana e a faisok sina ve xena fasa-vataana song. ⁶ E ne langai a saxa ling la palou ina mu mo to talafaat a kuus malaan:

“Pana faisok ina yaan saxa, no fexaxaas sena maraan a fomirak bi pana 'rais wii'. E pana faisok ina yaan saxa no fexaxaas sena maraan a miraxana bi talatul pana rais baali. Taasaxa muta kawaasan a wel e wain.”

⁷ E mui a Natuna Sipsip a pak tapin a fatalafaataana

6

A Mu Vult Pisiguak Ina Fomirak Buuk

A Mu 'Hos' Talafaat

¹ E nenia, ne falim a Natuna Sipsip a pak tapin a vult saxa; pisaxa ri taxa waan fatateak lunai. E ne langai a saxa la palou ina mo

vulut e a fataxapiak ina mo to talafaat a kuus, “No filimaan!”⁸ E ne kaalum e a ‘hos’ a tana xiis a savat. Isina mataa xuluna ve na Mamaat. E na ‘Hel’ aava bina ina fakasanaman, a savat faasilak lamina. E narie, re fepatoxan a maana mu rabuna xapiak lapia xuluna xavala fexaxaas sena pabung talafaat. E re siak a pabung saxa xena punuk a maana mu rabuna lana. Re punuk nari pana fevisan, song, giisan e pana maana vupung ti la latan.

A Vovau Ina Rabuna Aava Ri Namkai

⁹ E mui a Natuna Sipsip a pak tapin a fapamayaana vulut ina buuk. E voxo ne xalum a mu vovau ina rabuna aava fo punuxan, ri taxa waan lapaana ivin ina faraaman laa¹ui la xunavata. A rabuna aave ri fo punuxan senaso ri kuusan fasavat a ferawaian sina Piran.¹⁰ E a mu vovau aave, ri xukulai faagut e ri fia i malaan, “Piran pana maana gutan xapiak, nano, no bilai faroxo vulai, a vilaana siim a xaradak. Laso ta yaan no taa faxuvul a maana rabuna la xavala e no taa tiis e fakasanam nari aava ri punuk nemaam?”¹¹ E a mu matalava ri tavai nari saxa saxa pana marapi pasak e ri xuus faagutan nari o ri taa waan bang famodak talo a rabuna ti la xavala taa punuk xapin a mu sisiak sina Piran aava mu tiri e ri taa maat malaan seri.

A Mara'ulia

¹² E a Natuna Sipsip a pak tapin a fapisaxayaana vulut e ne kaalum fulaa. E a mara'ulia lava a savat e a ngaas fesuk e a kaalum maxata malaan sena xisong e a fulun fevuung malaan sena ria.¹³ E a vapara xaves la finavata ri poxo xe la pia malaan sena xalana wai murunga layaan a reref faagut taxa fagusaange.¹⁴ E a vata femalit malaan sena vem aava tefin taxa fuluse e maana mu put xapiak e maana xurunusa vaxa, ri talaput tapin a vaveri.

¹⁵ E a maana piran king ti la xavala xuvul pana maana memai e mu paamu ina rawen e mu matalava e mu mataa pana gutan e mu rabuna e mu sisiak sait, nari xapiak ri taa fala e ri fe fufunai lana liing o la palou ina faat xuluna mu put.¹⁶ E ri taa fenung xe sina mu put e mu faat malaan, “Mi poxo xulumaam, xafut nemaam sena xakaaluman sina Saxa aava taxa nai xuluna ivin lava e fun nemaam xasena maraleian sina Natuna Sipsip.¹⁷ Senaso a yaan lava ina maraleian sire fo savat e piau ta mataa a fexaxaas sena tigina la nore.”

7

A Rabuna 144,000 Ti Israel

¹ E mui ne xalum a mu angelo talafaat ri taxa tigina la xasing ina xavala; saxa pe paa, saxa pe kol, saxa pe puua e saxa pe pul. E nari, ri taxa tao fati a maana reref

pave talo a reref taa pife fiit xolai la xavala o la laman e pife fexaxaas i taa figilis ta saxa wai. ² E ne xalum a xasa angelo fulaa a savat ti paa. A angelo naang a toxaan a mo ina fakalimaanana sina Piran aava to vulai. E nane barak xe sina mu angelo talafaat aava ri toxaan a faisok ina kawaasanaana xavala e a laman pana reref.

³ A angelo aanabe' a xuus fatexaas nari malaan, "Muta kawaasanaana xavala o laman o ta wai saxa fefexaxaas maam taa fakalimaan a mu sisiak sina Piran sitaara la nori saxa saxa." ⁴ E ne langai a xakatan iri aava ri taa siak a fakalimaanana, ri 144,000 rabuna ti lana maana pabung ti Israel.

⁵ Ti lana pabung si Juda, ri fakalimaan a 12,000.

Ti lana pabung si Ruben, ri fakalimaan a 12,000.

Ti lana pabung si Gaat, ri fakalimaan a 12,000.

⁶ Ti lana pabung si Aasur, ri fakalimaan a 12,000.

Ti lana pabung si Naaptali, ri fakalimaan a 12,000.

Ti lana pabung si Manaasa, ri fakalimaan a 12,000.

⁷ Ti lana pabung si Simeon, ri fakalimaan a 12,000.

Ti lana pabung si Livai, ri fakalimaan a 12,000.

Ti lana pabung si Isakaar, ri fakalimaan a 12,000.

⁸ Ti lana pabung si Sebulan, ri fakalimaan a 12,000.

Ti lana pabung si Yosep, ri fakalimaan a 12,000.

Ti lana pabung si Benyamin, ri fakalimaan a 12,000.

Ri Nangus A Natuna Sipsip

⁹ E lamina mo aanabe' ne xalum moxo a tang malila paaliu aava mataa pife fexaxaas sena kataan nari. Nari, ri rabuna ti la maana mu bina xapiak, a maana buk rabuna ti lana pabung xapiak e a maana mu pok bina xapiak e voxo ri taxa tigena la nona ivin lava e la nona Natuna Sipsip. E ri pis nari xa pana marapi pasak e ri taxa tao a paxana nunui ¹⁰ e ri xukulai malaan:

"A Piran sitaara aava taxa nai xuluna ivin lava e a Natuna Sipsip, nare, re fufuna fakaaxupan!"

¹¹ A mu angelo aava ri taxa tigena fakalimaan a ivin lava e mu matalava e mu mo to talafaat, nari, ri bukaak e piturung xe pe sina ivin lava e ri nangus a Piran ¹² e ri kuus malaan:

"A tuuna, faamamaasan e miridingan e texaasan e naangusan

e isin lava e gutan e tateaxan,

nari xapiak ri sina Piran sitaara vulai, vulai. Pevoxo."

Nari, Mu Rabuna Nase'?

¹³ E saxa matalava a xelau e fai, "Nase' ta rabuna sang pave, ri taxa tigma pana marapi pasak? Nase' nari e ri filimaan ti faa?"

¹⁴ E ne suie malaan, "Nenia, ne vungut; nano, no texaas."

E nane xuusau, "Nari ve, ri savat ti lana yaan saat molava la xavala. Nari saxa saxa ri fo xamak fapasak a marapi siri pana ria ina Natuna Sipsip. ¹⁵ E voxo ri taxa tigma faasilak la ivin lava sina Piran e ri xavange la maana paanaas e la maana vung sait lana Tang Lifu Lotu sina. E ri taa waan lapaana fatataganan sina saxa aava taxa nai xuluna ivin lava. ¹⁶ E ri taa pife lagai o ma'iu fulaa e a gutan ina ngaas taa pife sip nari e piau ta lagafan ina taa savat xe siri sait. ¹⁷ E a Natuna Sipsip aava taxa waan la palou ina ivin lava, i taa faxatang nari e i taa lisan nari xe la matana raarum ina toyan. E a Piran i taa saf tapin a raarum ti la matari."

8

A Fapisiguakaana Vulut Aava Vulut Votan A Buuk Aave

A Tafu Pisiguak

¹ Lamina mo aanabe' a Natuna Sipsip a pak tapin a fapisiguakaana vulut ina buuk aave e a maana mo lana xunavata ri nai kasam, piau paaliu ta felingaian pave fefexaas sena 30 'minit'.

² E mui ne xalum a angelo pisiguak aava ri tigma la

nona Piran. E saxa a tavai nari xapiak pana tafiu saxa saxa.

³ Saxa angelo fulaa maa tigma faasilak la ivin ina faraaman e nane taxa tao a paxiis 'gol' xena faram a vulut aava lasan ina a roxo. E saxa a tavaie pana vulut xaves xena faramaana. E nane timine xuluna ivin 'gol' ina faraaman aava tigma la nona ivin lava ⁴ e a bun ina vulut lalas xuvul pana fenungan sina mu rabuna aava ri namkai, a savat la nona Piran. ⁵ E a angelo aave a siak a xalife ina vulut aava raam ti xuluna ivin 'gol' ina faraaman e fabas a paxiis 'gol' aava nane taxa tawe. E nane soxoine xe lapia la xavala. E fataapus marasaxa, a yaamit e vabarak re savat e vaxa mara'ulia e saxanu mo fafelingai sait.

⁶ E a mu angelo pisiguak aava ri taxa tao a tafiu saxa saxa, ri faigot xena piifan nari.

A Fata

⁷ E saxa a piif a tafiu sina e fataapus paaliu a faat 'ais' ti laa'ui e fata xuvul pana ria ri soxoinan xe la pia; e a xavil ina maana mo la pia a raam; saxano wai xaves fadak vaxa, ri raam e a maana yi xapiak a raam.

A Ria

⁸ E a fataraguaiana angelo a piif a tafiu sina e a tang mo molava malaan sena put aava raam, a tapinan lana laman e a xavil ina laman fevuung pana ria. ⁹ E saxano din e a xavil ina maana

mo aava to lana laman ri maat e saxano xaati vaxa ri kawaasanan.

A Raarum Mopaak

¹⁰ A fatalatulaana angelo a piif a tafiu sina e a vapara molava aava taxa raam, a poxo ti laa'ui xe la pia e a poxo xuluna maana raarum e xuluna maana tuus e maana matana raarum. ¹¹ E a vapara aave ri xalie pana 'Wai ina Tiui', a puk a xavil ina raarum xapiak, talo i taa mopaak. E a maana rabuna xaves ri maat layaan ri num a raarum aanabe' senaso a mopaak.

A Suk

¹² E a fatalafaataana angelo a piif a tafiu sina e a xavil ina ngaas e xavil ina fulun e saxano vapara xaves ri femaat e voxo a xavil ina yaan e a xavil ina vung re piau ta malangan.

A Tegom

¹³ E ne kaalum xe laa'ui e ne langai a saxa tegom aava taxa lif pave a kel malaan, "Mamaxus, maxaxus, maxaxus; muluk nari aava ri taagul xuluna xavala. Senaso a angelo talatul ri pife piif a tafiu sirutul lunai e layaan rutul taa piife, a lagafan molava paaliu i taa savat."

9

A Lagafan Mata

A Mu Sakawa Saat

¹ E a fapamayaana angelo a piif a tafiu sina e ne xalum a saxa vapara ti laa'ui a poxo xe la pia e saxa a tavaie pana

'ki' ina Tang Vaa'ul. ² E nane kas a matana Tang Vaa'ul aave pana 'ki' e a bun a laak ti lana fexaxaas malaan sena bun ina tang fata molava. E a ngaas e mu vata ri xafutan pana bun ti lana Tang Vaa'ul e mu bina xapiak fesusuk. ³ E ti lana bun aave a maana mo malaan sena mu sakawa ri savat xe la xavala. E ri toxan a gutan a fexaxaas xena pirak famasak a mataa malaan sena pungup ti la xavala. ⁴ E saxa a fasei nari o ri taa pife kawaasan a yi o ta mo ti la latan o ta wai saxa, taasaxa ri taa famasak a mu rabuna aava ri piau ta fakalimaanan sina Piran la nori. ⁵ E mu sakawa aave ri pife fexaxaas sena punuk ta saxa mataa taasaxa ri taa pirak famasak mon nari xapiak fefexaxaas sena fulun pama. E a maasaxan siri i taa malaan sena maasaxan layaan a pungup a pirak a mataa. ⁶ E la fena mu yaan aanabe' a mu rabuna ri taa seng faatuaian a maatan xe xuluri xa, taasaxa ri taa sesengmaat. Ri vubuk paaliu o ri taa maat taasaxa maatan i taa sinuf seri.

⁷ A maana mo aava ri malaan sena sakawa, a xakaaluman iri a malaan sena 'hos' pana 'aian' ina fevisan xuluna. E ri toxan a ligilot 'gol' sina 'king' xuluna puturi e a nonau iri a fexaxaas malaan sena nonau ina mataa tuuna. ⁸ E a fui iri a modus malaan sena tefin e a fari a molava malaan sena 'laion' o veowa. ⁹ E la famareri ri toxan a mo tateak malaan sena 'aian' e a tatafan ina xakaveri a

rawei faagut paaliu malaan sena 'kaaris' layaan a mu 'hos' taxa yuuf fatapusane xe la fevisan. ¹⁰ E ri toxan a sum malaan sena pungup e ri vipirak pana e ri fexaxaas sena famasak a mu rabuna aava ri piau ta fakalimaanana sina Piran fefexaxaas sena fulun pama tafe liu. ¹¹ Ri toxan a saxa a fuuna paamuian nari, a saxa vovau fefeng ti lana Tang Vaa'ul. Lana pok bina Hibru ri xalie pa Abaadan e lana pok bina Griik ri xalie pa Epolyon. (A malasuf ina ve a malaan, "Galas xapine".)

¹² Saxa lagafan fo taxapus xo, taasaxa mi taa faxatang sena taragua aava re taa savatmaan lamina.

A Lagafan Fulaa

¹³ E mui a fapisaxayaana angelo a piif a tafiu sina e ne langai a ling a savat ti la palou ina xasing talafaat ina ivin 'gol' ina faraaman aava taxa waan la nona Piran. ¹⁴ A ling aave a xuus a fapisaxayaana angelo pana tafiu malaan, "Fe mulus tapin a masalai talafaat aava pisan la xasing ina raarum ri xalie pa Yufretis." ¹⁵ Nari talafaat aave ri fo faigot bang a yaan aanabe'. Lana vipis ri waan bang a mariaas e fulun e yaan e awa aanabe'. E ri toxan a faisok xena fepatoxan a mu rabuna xapiak la xavala xe lana pabung talatul e ri taa punuk xapin a saxa pabung. E a angelo aave fe mulus nari. ¹⁶ E a rabuna ina rawen sina masalai talafaat aave ri savat xuvul

pana mu 'hos' saxa saxa. E ne langai o a xakatan ina rabuna ina rawen a fexaxaas sena 200,000,000.

¹⁷ E ne xalum nari lana mifan siak, a xakaaluman ina mu 'hos' e mu rabuna aava ri nai xuluri, a malaan: a mu rabuna ri toxan a 'aian' la famareri aava tana vuung malaan sena fata e maxawa e xiis sait. E a putuna mu 'hos' ri kaalum malaan sena 'laion' e ti la valari a fata e bun taxa lo savat e a fata aave a musung malaan sena put layaan a put. (A musung ina a malaan sena faat aava ri xalie pana 'salfa', layaan i taxa raam.) ¹⁸ E a mo mosaat talatul aanabe' ve rutul savat ti la valana mu 'hos': a fata, a bun e a 'salfa', rutul punuk a rabuna xaves paaliu, fefexaxaas sena pabung saxa ina talatul la xavala. ¹⁹ A gutan ina mu 'hos' ve, taxa waan lana valari e lana sum iri sait; senaso a sum iri a malaan sena tiui aava ri toxan a puturi xena vil penggan a mataa.

²⁰ E nari mu rabuna aava mo mosaat talatul pife punuk nari, nari vaxa, ri pife puk a vilaana saat siri. Ri pife ta'ulan a faisok saat ti la mari. Ri taxa lo nangus a vovau saat e ri taxa lo vesan a mu maaradaang lunai pana 'gol' o 'silva' o 'braas' o ri tuxe pana faat o wai. Ri vesan a maana mo malaan taasaxa maana mo aave ri pife fexaxaas sena kaalum o langai o sangas. ²¹ Ri vil malaane e vaxa ri pife puk tapin nari xa xasena mu faisok saat siri aava

malaan: a ngaapunuxan,
neng, fenauan e a vilaana ina
tamai feruuk.

10

Saxa Angelo Molava Pana Xasa Fomirak Buuk

¹ E mui ne kaalum xe
laa'ui e a angelo pana
tateaxan lava a sivimaan ti
la xunavata e a vata a xufut
a tana malaan sena marapi e
a turia a fakaliuan a putuna.
A nona a lang malaan sena
ngaas e ro kana re malaan
sena fata aava miraal. ² Nane
toxaan a fomirak buuk aava
taxa talakas lana mana. E
nane maa tigina pana kana
muaan xuluna laman e kana
xaiya xe xuluna xavala.
³ E nane kel faagut malaan
sena 'laion' taxa ngungurai
e layaan nane kel a mu
vabarak pisiguak ri put. ⁴ E
lamina putan sina vabarak
pisiguak aave, rao ne xalei
a ferawaian siri taasaxa ne
langai saxa ling ti laa'ui la
xunavata a xuusau, "Muta
xaleie! A maana ferawaian
sina mu vabarak pisiguak
aanabe! no taa fune."

⁵ E a angelo naang aava ne
xalume taxa tigina la laman
e la xavala, a talangai pana
mana muaan xe la xunavata.
⁶ E nane kuus fakalimaan
pana Saxa aava taagul vulai,
vulai e vesan a maana mo
xapiak:

a vesan a xunavata e
maana mo xapiak
lana,
a vesan a xavala e
maana mo xapiak
lana,

a vesan a laman e
maana mo xapiak
lana,
o i taa pife nai
fepalau fulaa,
piau paaliu!

⁷ Taasaxa lana yaan a
fapisiguakaana angelo i
taa piif a tafu sina e a
yaan ina raweian sina a
faasilak, la yaan aave, a
faisok aava mu rabuna ri
vungut sena taasaxa Piran fo
xuus fatexaas a mu yaamut
sina pana, a faisok aave i taa
fataxapinan.

⁸ E a ling aava ne fo lan-
gaie paamua ti la xunavata,
a xelau fulaa. E a xuusau,
"No fe siak a fomirak buuk
aava taxa waan talakas la
mana angelo aava tigina xu-
luna laman e xavala."

⁹ E ne falet xe sina angelo
naang e ne fine o i taa tava-
iau pana fomirak buuk. E
nanē xuusau,

"Siaxe e no ngane.
Pe lana valaam
i taa marafut
malaan sena
vevoi
taasaxa lana gu-
fuak ima i taa
mopaak."

¹⁰ E ne siaxe ti la mana an-
gelo e ne ngane. E a tu-
una, lana valaak a marafut
malaan sena vevoi taasaxa
layaan ne fo xaname a gu-
fuak iga a xakaarik. ¹¹ E mu
matalava ri xuusau, "No taa
kuus fatuxai fulan a maana
mo aava ri taa savat xe siri
lumui:

xe sina maana buk
rabuna xaves,
e maana pok bina
xaves

e maana pabung
xaves
e xe sina maana paa-
mua xaves sait.”

11

¹ E saxa a tavaiau pana newai ina ngangai malaan sena xariu e a modusan sina newai naang a malaan sena xipa. E saxa ling aava ne fo langaie paamua, a xuusau, “Tamasiak e no fe ngai a Tang Lifu Lotu sina Piran e a ivin ina faraaman e fakat a mu rabuna aava ri nangus a Piran lana. ² Taasaxa muta lamon sena nobina lamalei ina lifu lotu e muta ngaie senaso a nobina aave ve sina mu topen. E mu topen ri taa vaapaas xuluna nobina aapave e lana bina taap, na Jerusalem fefexaxaas sena fulun sangafilu talafaat pana taragua.

A Ro Mataa Fangaasik Sina Piran

³ E voxo nenia, ne taa tavai a ro mataa ina ferawai fangaasik siak pana gutan. E narie, re taa kuus fatuxai pana ferawaian siak fefexaxaas sena mu yaan 1260. E nare, re taa falak nare xa pana marapi ina mamaxusan.” ⁴ E nare xo, a Piran taa ferawai paap sere e xali nare pana ro wai olif e pana ro mo ina tao fanei a laam. E re taxa tigina vulai la matana Piran, a Piran ina xavala xapiak. ⁵ E layaan saxano rabuna rao ri taa vil pangan nare, a fata i taa savat ti la valare e i taa ram xapin a mu xaiyaas sire. Tamo ta mataa rao i

famasak nare a maatan sina i taa savat malaan. ⁶ E nare sait, re toxan a gutan xena kuus votan a raafui e re taa puruus votan a xavala talo raafui taa pife usan la maana yaan re taxa kuus fatuxai lapaana isina Piran nabe' la xavala. E nare, re toxan a gutan xena xul a raarum i tafe ria. Re taa fakasanam a rabuna pana giisan xaves sait. E re taa bilai malaan faxa'usi a vubuxanan sire.

⁷ E layaan re fataxapin a faisok ina ferawai fangaasik sire, a vupung saat aava savat ti lana Tang Vaa'ul i taa fevis xuvul pare e i taa sip punuk nare. ⁸ E a mamaat ire taa mati lana salan ina bina lava aava Piran a ferawai paap sena e xalie pa Sodom e Isip. A bina aava punuxaan nare lana move, a bina aava rabuna fo niil fataxutan a Memai sire lana paamua. ⁹ E maana rabuna xapiak ti la maana mu bina, e maana mu pabung e maana pok bina, ri taa xalum a ro mamaat ire fefexaxaas sena yaan talatul pana xavil senaso ri taa kuus votan a xaxaafaian sirie. ¹⁰ A maana mu rabuna lapia ri taa nanam sena maatan sirie e ri taa tatavai pana mo roxo xe sina saxanu fesing siri. Senaso a ro mataa aava re fuuna fakasanam a rabuna ti la xavala, re fo maat.

¹¹ Taasaxa lamina yaan talatul pana xavil, a Piran taa lisan a reref ina toyan xe sire e re taa to fa'ulaa e re taa tigina. E nari xapiak aava ri xalum nare ri mataut fasaat paalii. ¹² E a ling lava ti la xunavata taa xel

nare e taa xuus nare, "Me laakmaan!" E a vata taa yaas nare xe laa'ui la xunavata e mu xaiyaas sire ri taa falim nare.

¹³ Layaan re savat laa'ui a tang mara'ulia taa gis a bina talo maana fasangafiluaana lifu, ri taa poxo e a rabuna 7,000 ri taa maat senaso a mara'ulia a faagut. A maana rabuna xapiak aava ri to lunai ri taa nangus a Piran senaso ri mataut fasaat paaliu.

¹⁴ A fataraguiaana tang lagafan ina fakasanaman fo taxapus xo e naboxo a fata-latulaana faasilak i taa savat.

Paamuina Lagafan Fataxapiak A Maana Mo Lana Xunavata Ri Nangus A Piran

¹⁵ E a fapisiguakaana angelo a piif a tafiua sina e saxanu ling laa'ui lana xunavata, ri faabarak e ri kuus malaan:

"A Piran narie Mataa Failai Sina, re waan Mata-lava e Piran Tuuna xuluna xavala. E nare, re taa piran xuluna vulai, vulai!"

¹⁶ E nari mu matalava sangafilu taragua pana talafaat aava ri nai xuluna mu ivin lava siri la nona Piran, ri bukaak e piturung e ri nangus a Piran. ¹⁷ Ri kuus malaan:

"Nano, no Piran aava toxaan a maana gutan,

no matalava ina maana mo fo taxapus e a maana mo taxa waan lunai;

maam kuus 'a roxo paaliu' senaso nano xo, no fo siak

a maana gutan siim

e naboxo no taxa piran pana gutan molava paaliu.

¹⁸ A mu rabuna sina maana paamua la pia, ri marala faagut

taasaxa a yaan lava ina maraleian siim fo savat.

Naboxo a yaan siim ina tiisaana mu rabuna aava ri fo maat, fo savat.

E no taa tavai a rabuna siim pana roxoyan,

a mu rabuna aava sisiak siim e mu yaamut,

nari matalava e nari valagof,

nari aava ri suai sena isaam, no taa tavai nari xapiak pana roxoyan.

Taasaxa nari mu rabuna aava ri vil pengan a xavala, no taa vil pengan nari."

¹⁹ E mui a Tang Lifu Lotu sina Piran pe la xunavata a talakas e a Mo Tawaane Taap aava waan lana Nobina Taap Xasingit, a savat la matavas. E a mo talatul a savat: a yaamit xaves xuvul pana vabarak e maana mo aava ri felingai ti lasuun. E a mara'ulia a gis a maana mu bina e a faat 'ais' a poxo xuluna xavala.

12

A Tefin E Tang Tiui Saat

¹ E a tang fakalimaan an fa'ipul a savat la palou ina vata: a tefin a savat e fo

famarapi nane pana ngaas e a fulun taxa waan lapaana kana. E a vapara sangafilu saxa pana taragua ri kaliuan a putuna malaan sena ligilot. ² Nane a tiva e i taxa xukulai pana maasaxan senaso a yaan ina luluuxan taxa faasilak. ³ E a xasa fakalimaan a savat la palou ina vata: a tang tiui vuung pana putuna pisiguak e tun sangafilu e a ligilot lava pisiguak xuluna mu putuna saxa saxa. ⁴ E a sum ina a saf tapin a maana fatalatulaana vapara ti lana xunavata e tapin nari xe lapia xuluna xavala. E a tang tiui aave a tigma la nona tefin aava rao i luluk talo i taa ngan a lak sina layaan i taa luxe. ⁵ E a tefin aave a luk a lak tomexaan. E nane ve, a Piran a siak fatie xena paamuian a maana mu bina xapiak pana vam 'aian'. E a lak aave a paxaian xasena tiui xe sina Piran e a ivin lava sina. ⁶ E a tefin a sinuf xe la xobingil, xe la saxa bina aava Piran fo faigotane xana e pave nane taa waan faroxo lapaana faxatangan sina fefexaas sena mu yaan 1,260 tafe taxapus.

⁷ E naboxo a fevisan a savat pe la xunavata. Na Maikel e mu angelo sina ri fevis xuvul pana tang tiui aave e pana maana vovau fefeng sina. A tang tiui e mu vovau fefeng sina ri fevis xuvul pari ⁸ taasaxa ri piau ta gutan aava fexaxaas xena fapoxoi na Maikel e mu angelo e voxo nari, ri piau ta nobina fulaa pe la xunavata. ⁹ E voxo a

tang tiui aave, a tiui ti kavai aava ri xalie pa Setan e pana paamua ina mu masalai sait, nane aava fuuna familung a mu rabuna xuluna xavala, a tapinan xe lapia la xavala xuvul pana maana mu vovau fefeng sina.

¹⁰ E ne langai a ling faagut ti la xunavata a kuus malaan: "Naboxo a fakaaxupan e gutan e fatataganan sina Piran sitaara fo savat, e vaxa a paamua aava nane fo siak fatie, a Mataa Failai, na Krai. Senaso nane aava gel tifi a maana fetinan sitaara e taxa lo riis nari xapiak la matana Piran la maana yaan e la maana vung, nane xo, fo tapinan xe lapia.

¹¹ Nari mu titaara, ri fapoxoie pana ria ina Natuna Sipsip e pana kuu-sanaana lagasai sina. Ri lamon o a toyan siri pife mo molava e voxo ri pife faatasu sena maatan siri.

¹² E voxo a xunavata xapiak i taa faamamaas. Nami aava mi waan lana xunavata, faamaas! Taasaxa nami aava mi waan la xavala o xuluna taas, mi mamaxus senaso na Setan fo sivi xe simi e nane toxan a maraleian molava

senaso nane texaas
o a mu yaan sina
ri pife xaves.”

¹³ Layaan a tang tiui aave a texaas o nane xa fo tapinan xe lapi la xavala, nane fala usi a tefin aava fo luk a lak tomexaan. ¹⁴ E a tefin xo, a tavaian pana ro xakaavena tegom xena lif sinuf xe la saxa bina fufunai sina pe la xobingil. A bina aapave fo faigotanan xana e i taa fufunai lana fefexaxaas sena mariaas talatul pana xavil taa falet e a tiui i taa pife tingine. ¹⁵ E tang tiui xo, a yivisan a raarum moxaves ti lana valana xe sina tefin rao i taa faxarak a tefin aave. ¹⁶ Taasaxa xavala a xavange e talakas malaan sena mataa aava kas a valana e a xanam xapin a raarum aava tiui fo yivisane ti la valana. ¹⁷ E a tang tiui femarala faagut sena tefin e falet xena vil pengan a xasano rafulak sina: nari aava ri usi fatak a mu vuputkai sina Piran e ri tao fatateak a lagasai aava na Yesus fo tavai nari pana.

13

¹ E a tang tiui saat fe tigina la gun faasilak la laman.

A Tiui E Ro Fangaasik Sina

A Vupung Saat Ti Lana Laman

E ne xalum a saxa vupung patak a ungmaan ti lana laman. Nane a toxaan a putuna pisiguak pana tun sangafilu xuluri. E maana tun xapiak ri toxaan a ligilot sina matalava e maana putuna ri toxaan a isin fo

xaleian xuluri. A maana isin ri saat paaliu senaso ri isin ina suaxanaana Piran. ² A vupung patak aanabe¹ a kaalum malaan sena piu ri xalie pana ‘lepard’ taasaxa, a kana a malaan sena piu aava ri xalie pana ‘bear’ e a valana a malaan sena ‘laion’. A tang tiui saat a fapirane pana gutan e pana vepen lava paaliu e pana isin xena paamuian a rabuna xaves. ³ Ne xalum a saxa putuna a toxaan a vulak ina viis aava fexaxaas i taa punuxe taasaxa piau, a maaf fa’ulaa. A maana rabuna xapiak la xavala ri ipul faagut e ri usi a vupung patak aanabe¹. ⁴ E a rabuna ri nangus a tang tiui saat senaso nane fo tavai a vupung patak pana gutan e vaxa ri nangus a vupung patak sait e ri fiaai malaan, “Nase¹ a fexaxaas malaan sena vupung patak? Nase¹ a fexaxaas sena fevis xuvul pana?”

⁵ A Piran laa’ui a kuus tur-oxo o a vupung patak aave i taa ferawai fasaat e i taa famalalavai nane xa, e i taa suaxan a Piran. Nane turoxo o a vupung patak taa toxaan a gutan xena vil malaane fefexaxaas sena fulun sangafilu talafaat pana taragua. ⁶ Nane i taa pet favibit a Piran e i taa ferawai lilimugai sena isina Piran e sena bina sina e pana maana mo aava ri taagul la xunavata. ⁷ E nane fexaxaas sena rawen xuvul pana maana mu rabuna sina Piran e i taa kawaasan nari. E nane toxaan a gutan xena paamuian a

maana rabuna xapiak xuluna xavala, a maana buk rabuna ti lana maana pok bina e ti la maana mu bina xapiak,⁸ a maana mu rabuna xapiak aava isiri pife savat lana Buuk ina Toyan sina Natuna Sipsip, nari xapiak aava ri nangus a vupung patak. A buuk aanabe' fo waan ti la tangpat ina xavala e a Natuna Sipsip aava fo punuxan, a xaleie.

⁹ Nase' ta mataa a kas a tangana i taa langaie. ¹⁰ Tamo Piran taa kuus o a rabuna taa yot ta mataa xena pisaana lavaxa, ri taa yote. Tamo Piran taa kuus o a rabuna taa punuk ta mataa lavaxa, ri taa punuxe. Layaan a mu vilaana malaan ri taa savat la matavas, a maana rabuna fatak sina Piran ri taa waan fananap e ri taa tao fatateak a namkaian siri.

A Vupung Saat Ti Lapaana Xavala

¹¹ Mui ne xalum a xasa vupung a laak ti lapaana xavala. E nane toxan a tun taragua la putuna malaan sena natuna sipsip taasaxa nane ferawai malaan sena tang tiui saat. ¹² E a faisok sina a malaan: i taa siak a saxano gutan sina vupung patak e i taa paamuian a maana rabuna xuluna xavala talo ri taa nangus a vupung patak aava putuxan la putuna taasaxa pife maat, a maaf fa'ulaa. ¹³ E a fataraguaiana vupung saat aave i taxa lo vil a maana mo fa'lipul e nane

fexaxaas sena xel fasivi a fata ti laa'ui la xunavata xe lapia talo mu rabuna ri taa xalume. ¹⁴ Nane a yaamut sina vupung patak e toxan a gutan molava. E pana maana mo fa'lipul sina nane taxa bit a mu rabuna xuluna xavala. Nane fasei faagutan nari o ri taa vesan fati a maaradaang xena suaian a vupung aava putuxan pana pinis taasaxa taxa to lunai. ¹⁵ E nane toxan a gutan xena vil faferawai a maaradaang aave. E i taa xuus faagutan a maana mu rabuna o ri taa nangus a maaradaang aave e tamo ri taa kuus, "Piau!" i taa punuk nari.

A Fakalimaan Sina Vupung Patak

¹⁶ E a maana rabuna xapiak: a mataa palau e mu matalava, a rabuna pana faat xaves e mu valagof, a mu sisiak e mu paamua vaxa, a vupung yaamut a tigina fatateak lamiri talo ri taa siak a mo ina fakalimaan (a mo malaan sena vulak) xuluna mari muaan o la nori. ¹⁷ E nari aava ri piau ta fakalimaan la mari o la nori, ri pife fexaxaas sena maraan ta saxa mo e ri pife fexaxaas sena faasot pana saxa mo. E a fakalimaan aave a malaan sena isina vupung patak aava savat paamua o malaan sena xakatan ina isina.

¹⁸ Tamo no lamon o no masam faroxo, no taa tafang pana xalei a xakatan sina vupung patak. A xakatan sina a fexaxaas sena xakatan

sina mataa, a xakatan aave a 666.*

14

A Natuna Sipsip E Mu Rabuna 144,000

¹ E mui ne kaalum e a put lava aava ri xalie pana Put Saion, a savat. E ne xalum a Natuna Sipsip taxa tigma xuluna Put Saion xuvul pana mu rabuna 144,000. E nari xapiak, ri toxaan a isina Natuna Sipsip e a isi Tamana a xaleian la nori. ² E ti laa'ui la xunavata ne langai a galavavat molava malaan sena tang xaing taxa tibur o a vabarak. E ne lamono a maana rabuna ri taxa galavavat pana mo aava ri xalie pana 'haap'. ³ E nari, ri taxa yangan yanganan fa'ui la nona ivin lava la palou ina mo to talafaat e mu matalava. E piau ta mataa a fexaxaas i taa siak a texaasan sena yanganan siri, nari 144,000 sang mon ri texaas; nari aava Piran fo fakaxup nari ti la xavala. ⁴ Nari aave ri pi tatamai e ri piau ta lalosaat sena lutefin. Nari, ri roxo mon. E ri usi fatak a Natuna Sipsip xe laso ta bina nane vubuk o i taa falet lana. A Piran e a Natuna Sipsip re fo maraan nari e ri malaan sena saxa tatavai

aava ri xalie pana xalana wai a matoxol tapang.* ⁵ E piau ta bitan fe savat la valari, nari, ri roxo paaliu.

Mu Angelo Talatul Taxa Lif Xena Kelan

⁶ E laa'ui la palou ina vata, ne xalum a angelo taxa lif xolai. A Piran a fenge xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo aava waan vulai, vulai. Nane taa kuusane xe sina maana mu rabuna xapiak la xavala: maana mu bina xapiak, maana pabung, maana pok bina e maana buk rabuna. ⁷ E nane faabarak faagut malaan, "Mi taa mataut sena Piran e mi taa kuus fati a isina senaso a yaan fo savat xo, a yaan xena tafang a maana mu rabuna. Nangus nane aava vesan a maana mo xapiak: a xunavata, xavala, laman e a maana matana raarum."

⁸ E xasa angelo a usie e kel malaan, "A bina lava, Babilon fo kawaasanan! Aang, fo kawaasanan! A bina lava aanabe' fo mo fa'usi a maana rabuna xapiak pana maana vilaana ina tamai feruuk sina. A malaan sena fo tavai nari pana raarum tateak e ri fo ngong."

⁹ E la mire si a fatalatulaana angelo a usi nare e kel faagut, "Tamo a mataa

* **13:18:** A rabuna ri toxaan a lamonan xaves sena xakatan aanabe' e taara pife texaas tuuna sena so ta malasuf taxa waan lapaana 666. Taasaxa pisaxa fuuna fakalimaan a mataa tuuna e pisaxa talatul aanabe' naak, i taxa fakalimaan a xaiyaas si Kraiss e a yaamut sina e na Setan aava tavai nare pana tateaxan sire.

* **14:4:** A tatavai aanabe' a savat layaan a mu fanganan faasilak ri matoxol e i taxa faxalit a namkaian sina mu Juda o a Piran i taa vil fararoxoi nari pana fanganan xaves. A tatavai aanabe' a fakalimaan a mu rabuna ti paamua aava ri namkai sena Piran e usi na Yesus Kraiss e vaxa, a tang faxuvulan ina rabuna aava ri taa namkai sena lumui.

taa nangus a vupung patak o a maaradaang ina o tamo ta mataa taa siak a fakalimaanana sina la mana o la nona, ¹⁰ nane vaxa, i taa tamana num a saxa bukrarum tateak. A wain o rarum tateak naang ve a maraleian sina Piran. E nane taa pife tiuan a wain xuvul pana rarum, piau. I taa tiuan a maraleian tateak lana lisa e a mataa naang taa num xapine e i taa siak a maasaxan ina vilaana saat sina. Nane i taa siak a fakasanaman sina lana fata pana faat 'salfa'. E a mu angelo sina Piran e a Natuna Sipsip ri taa falime. ¹¹ A mu rabuna aava ri nangus a vupung patak o a maaradaang ina e ri siak a fakalimaanana ina isina la nori o la mari, ri taa piau ta yaan ina fangaafusan, piau paaliu. La maana yaan e la maana vung xapiak a bun ina maasaxan siri i taa laak xe laa'ui vulai, vulai." ¹² Layaan a maana vilaana malaan taa savat, nami mu rabuna sina Piran, mi taa tigina fatateak. Nami aava mi usi fatak a maana vuputkai sina Piran e mi tao faagutan a namkaian simi se Yesus, mi tigina fatateak!

¹³ E mui ne langai a saxa ling a kel ti laa'ui la xunavata, a ferawai malaan, "No kala malaan: Naboxo e la maana yaan xapiak lumui, a mu rabuna aava ri namkai se Yesus e ri maat, ri taa faamamaas, a tuuna paaliu." E a Vovau Xaradak a kuus, "Aang. Ri fo faisok faagut e naboxo ri toxan a yaan ina

fangaafusan. E a ferawaian sena maana vilaana roxo aava ri fo vile, i taa falet xuvul pari."

A Yaan Ina Faxuvulaana Fanganan Aava Fo Matoxol

¹⁴ Lavaxa, ne kaalum fulaa e ne xalum a vata pasak e saxa mataa "malaan sena natuna mataa tuuna," taxa nai xuluna. E nane toxan a ligilot 'gol' la putuna e a pinis xaxoling e fafangan la mana. ¹⁵ E saxa angelo a savat ti lana lifu lotu sina Piran e kel faagut xe sina aava taxa nai xuluna vata e kuus, "Siak a pinis siim e no lip a mo aapave senaso a yaan ina fo savat e a fanganan ina fo matoxol." ¹⁶ E voxo nane aava taxa nai xuluna vata, a liuan faasaxain a pinis sina laa'ui xuluna xavala e a lip a maana fanganan aava fo matoxol.

¹⁷ E xasa angelo fulaa a savat ti lana lifu lotu la xunavata e nane sait a toxan a pinis fafangan. ¹⁸ E saxa fulaa, nane aava taxa paamuian a fata, a filimaan ti la ivin ina faraaman e nane kel faagut xe sina saxa pana pinis fafangan e a xuuse, "No faisok pana pinis siim naboxo. A xalana wain ti la xavala fo matoxol e no taa patal faxuvul nari." ¹⁹ E voxo nane faisok pana pata-laana xalana wain la xavala. E nane faxuvul a xalana wain e timin nari lana vaa'ul ina paas mimitaana maana xalana wain. A mo aanabe' a fakalimaan a maraleian sina Piran. ²⁰ A vaa'ul aanabe' taxa waan la xasing ina bina lava. E ri

paas mimit a maana xalana wain fefexaxaas sena ria ina xalana a savat xe lamalei sena vaa'ul e sivi dal e xafut a xavala fexaxaas sena 300 kilomita. E a ria aanabe' a tu fadak xe laa'uij fefexaxaas sena valana 'hos'. 'hos'.

15

A Lagafan Fataxapiak I Taa Savat

¹ Lana xunavata si, ne kaalum e saxa fakalimaanan lava a savat e ne ipul. A angelo pisiguak, ri lisan a mu lagafan pisiguak aava ri fataxapiak. A mu lagafan aanabe' ri fataxapiak senaso la yaan ri fataxapin a faisok siri a maraleian sina Piran i taa taxapus. ² E ne xalum a mo malaan sena laman taasaxa, a vesanan pana 'galaas' xuvul pana fata. E nari aava ri fo fa'onam a vupung patak e a maaradaang ina e xuluna xakatan ina isina, ri taxa tiginina la xasing ina laman 'galaas' aanabe'. E ri taxa tao a mo ri xalie pana 'haap' aava Piran fo tavai nari pana. ³ E ri yangan a yanganan si Moses aava sisiak sina Piran e a yanganan sina Natuna Sipsip. A malaan:

“Nano, no Piran
pana Maana
Gutan Xapiak.

A Faisok siim a molava e roxo xasingit.

Nano, no Piran
ina paamuian a
maana rabuna
xapiak.

A mu vilaana siim ri xaradak e ri tuuna paaliu.

⁴ Memai, a maana rabuna xapiak ri taa matautan nano e maana rabuna xapiak ri taa kuus fati a isaam.

Senaso nano sang
mon, no Piran
Taap.

E maana mu rabuna xapiak,

ri taa tamana savat xe siim e ri taa tamana nangu nano.

Senaso maana vilaana xaradak siim fo savat la matavas.”

⁵ Lamina maana mo aanabe', ne kaalum xe laa'ui lana xunavata e pave a Tang Lifu Lotu, pana Nobina Taap Xasingit aava nobina ina Mo Tawaane Taap, a talakas paaliu. ⁶ E ti lana lifu lotu moxo, nari mu angelo pisiguak ri savat pana maana lagafan pisiguak siri. A mu angelo aave ri toxaan a marapi aava vesanan pana 'linen' e a marapi siri taxa lang e ri piau ta vusiit paaliu. E vaxa ri pis a famareri pana yowang 'gol'. ⁷ E saxa ina mo to talafaat a tavai nari mu angelo saxa saxa pana 'dis gol' pisiguak aava bas pana maraleian sina Piran; a Piran aava to vulai, vulai. ⁸ E a miridingan sina Piran e a gutan sina a fabas a Tang Lifu Lotu aapave pana bun e piau ta mo a fexaxaas sena laak lana fefexaxaas sena maana lagafan sina mu angelo pisiguak ri t

16

A Mu 'Dis' Pisiguak Ina Maraleian Sina Piran

¹ E ne langai a saxa ling molava a xuus nari mu angelo pisiguak, "Falet saa e tiuan a maraleian sina Piran aava waan lana mu 'dis' pisiguak simi xuluna mu rabuna xapiak lapia xuluna xavala."

A 'Dis' Mata

² A angelo mata a falet e tiuan a 'dis' sina xuluna xavala. E mu viis saat paaliu pana maasaxan a savat xuluna mu rabuna aava ri toxan a fakalimaanana sina vupung patak e ri nangus a maaradaang ina.

A Fataraguiaana 'Dis'

³ E a fataraguiaana angelo a falet e tiuan a 'dis' sina xuluna laman e a laman feria malaan sena ria ina mataa fo maat. E maana mo xapiak lana laman moxo, ri maat.

A Fatalatulaana 'Dis'

⁴ E a fatalatulaana angelo a falet e tiuan a 'dis' sina xuluna maana raarum, matana raarum e tuus. E voxo, nari vaxa ri feria sait. ⁵ E nenia, ne langai a angelo aava faxatang a raarum e tuus, a kuus malaan:

"Nano, no waan naboxo e no fo waan maan ti paamua,
nano, no Saxa aava
Taap.

Nano, no bilai fatak layaan no lisan a so ta fakasana-man
no lamone xuluna mu rabuna.

⁶ Nari mu rabuna, ri fo tiuan a ria ina mu rabuna siim aava ri kuus fatuxai e a ria ina mu rabuna aava ri usi fatak nano.

E naboxo, no fo tavai nari pana ria xena numan. A mo fatak xari."

⁷ E ne langai a ling ti lana ivin ina faraaman a kuus,

"Aang, no Memai e Piran pana maana gutan xapiak.

A maana fakasanaman aava no lamone, ri fatak e ri xaradak paaliu."

A Fatalafaataana 'Dis'

⁸⁻⁹ E a fatalafaataana angelo a tiuan a 'dis gol' sina xuluna ngaas. E a ngaas a toxan a gutan xena nuk famasak a rabuna pana malang tateak ina. E voxo a maana rabuna xapiak ri taxa maasak sena lagafan faagut ina ngaas e ri taa kuus pengan a isina Piran aava paamuian a fakasanaman siri. Taasaxa ri bai puk tapin a vilaana saat siri e ri pife kuus fati a isina Piran.

A Fapamayaana 'Dis'

¹⁰ E mui a fapamayaana angelo fe tiuan a 'dis gol' sina xuluna ivin lava sina vupung patak. E a suk molava a sivi xuluna maana mu bina xapiak sina e mu rabuna ri xet a xalemari sena maasaxan siri, ¹¹ taasaxa ri pife mimilisaat sena vilaana saat siri, piau. Nari, ri kuus pengan a Piran ti la xunavata sena mu viis e maasaxan siri.

A Fapisaxayaana 'Dis'

¹² E a fapisaxayaana angelo a tiuan a 'dis gol' sina xuluna Raarum Yufretis e a raarum aave a maak xena faigotan a salan xana mu piran king ti paa. ¹³ E ne xalum a vovau saat talatul, rutul savat ti la valana tang tiui saat e ti la valana vupung patak vaxa e ti la valana vupung yaamut sait. E a xakaaluman sirutul a malaan sena mu pau. ¹⁴ E a vovau saat talatul aave rutul fexaxaas sena vil a maana mo fa'ipul. E narutul xo, rutul feng a nu vovau saat aave xe sina maana mu piran xapiak xuluna xavala xena xel faxuvul nari. A faisok sirutul a malaan: rutul taa faxuvul a rabuna xena Yaan Lava Ina Fevisan xuvul pana Piran Pana Gutan Xapiak.

¹⁵ "Faaxatang! Ne savat marasaxa, malaan sena mataa fafenau. Nase' ta mataa aava i taxa para, i taa faamamaas senaso i taa pife sangas xavuul e i taa pife mangil!"

¹⁶ E mu vovau saat talatul aave, rutul faxuvul a maana piran king xapiak xe la bina aava ri xalie pa Aamagedan, lana pok Hibru.

A Fapisiguakaana 'Dis'

¹⁷ E a fapisiguakaana angelo a tiuan a 'dis gol' sina xuluna vata. E fataapus paaliu ti lana Tang Lifu Lotu la xunavata ne langai a saxa ling taxa kel malaan, "A taxapus xo!" ¹⁸ E yaamit taxa

lo lang e vabarak taxa lo tuung e xasanu ling taxa kel e la xavala a mara'ulia molava paaliu a savat. A mara'ulia molava pis aave piaui ta saxa malaan fe savat lumua fexaxaas sena maana yaan a rabuna ri taagul xuluna xavala. ¹⁹ A mara'ulia aave a turarak fepatoxan a bina lava fexaxaas sena xavil talatul e xasano bina lava lana mu bina xapiak ri poxo. E a Piran a lamon fati na Babilon lava e voxo nane fanume pana wain ina maraleian tateak sina o i taa tamana nume. ²⁰ A maana xurunusa xapiak ri malit e maana put xapiak ri poxo la pia e ri malit. ²¹ E maana tang faat 'ais' ri poxo ti la vata. A faat 'ais' aanabe' a fexaxaas sena 45 kilogram saxa saxa e ri poxo xuluna mu rabuna. E nari mu rabuna xo, ri tisui pengan a Piran senaso nane fapoxoi a mu faat 'ais' xe xuluri e a mamaxusan aanabe' a saat paaliu.

17*A Tefin Saat Xuluna Vupung Saat*

¹ A saxa angelo ti la palou iri pisiguak aava ri toxan a mu 'dis gol' maa savat xe siak e a xuusau, "Filimaan, ne taa faxalit nano pana fakasana-man sina tefin lava aava solisan a tana. Nane, ri taxa ferawai paap sena e ri kuus o nane nai xuluna raarum xaves. ² Nane, xuvul pana maana mu piran king ti la xavala, ri fo tamai feruuk e mu rabuna xuluna xavala ri

fengong pana wain ina vilaana saat sina.”

³ A Vovau Xaradak fo fabasau e a angelo aave a yaasau xe la saxa bina vingil. E pave ne xalum a saxa tefin e nane taxa nai xuluna tang vupung vuung. E a vupung vuung aave a toxan a putuna pisiguak pana tun sangafilu xuluri. E a maana isin saat xaves aava ri xali pengan a Piran, fo xaleian xuluna.

⁴ A tefin naang, a marapi sina a vuung paaliu e raf. E a mausan sina a rarapak pana ‘gol’ e maana faat roxo e a falak a xixiut ‘purl’. E nane tao a saxa lisa ‘gol’ aava bas pana maana vilaana saat sina e a lalosaat ina vilaana ina tamai feruuk aava ri malaan sena wain. ⁵ E saxa isin lava fo xaleian la nona tefin aave:

Mo fufunai; Na Babilon lava;

A Ninana vilaana ina tamai feruuk

e ninana maana mo lalosaat ti la xavala.

⁶ E a tefin aave fo ngong pana ria ina mu rabuna sina Piran e nane fo ngong pana ria ina mu rabuna aava ri kuusan fasavat a isi Yesus.

A Angelo A Kuus Fatuxai

Layaan ne xalume ne ipul faagut. ⁷ E a angelo xo, a finaui, “Senasou no taxa ipul? Ne taa xuus fatexaas nano pana mo fufunai aanabe!; pana tefin aave e pana vupung vuung aava nane taxa nai xuluna; a vupung pana paat pisiguak e tun sangafilu. ⁸ A vupung aava no

xalume, fo waan paamua e naboxo pife waan, taasaxa lumui i taa laak ti lana Tang Vaa'ul talo i taa falet xena kawaasanan. A maana mu rabuna ri taagul xuluna xavala, nari aava isiri pife xaleian lana Buuk ina Toyan ti la tangpat ina xavala, nari xo, ri taa ipul faagut layaan ri xalum a vupung aave senaso nane fo waan e naboxo a pife waan, taasaxa lumui i taa savat fulaa.

⁹⁻¹⁰ “Tamo ta mataa a vubuk masam faroxo sena ferawaian aanabe! i taa siak a texaasan. A paat pisiguak aava tefin taxa nai xuluna, ri malaan sena put pisiguak e vaxa ri mu piran king pisiguak. Pama iri fo poxo naboxo e ri fo malit, saxa taxa waan naboxo e a fataxapiak pife savat lunai. Layaan i taa savat i taa waan pana lou modak mon. ¹¹ E a vupung vuung aave ve a fapisiktulaana piran king taasaxa nane a saxa ina mu piran king pisiguak. Nane fo waan e pife taagul naboxo e mui i taa falet xena kawaasanan.

¹² “E a mu tun sangafilu xuluna mu putuna, nari sait ri mu piran king taasaxa ri pife paamuian a saxa mo lunai. Nari, ri taa nai piran pana lou modak mon xuvul pana vupung vuung. ¹³ Ri toxan a faisok saxa. Ri taa tavai a vupung vuung pana gutan e pana vepen siri saxa saxa. ¹⁴ E nari xapiak, ri taa fevis xuvul pana Natuna Sipsip, taasaxa Natuna Sipsip i taa

fa'onam nari senaso nane a Memai sina mu Memai e a Piran King sina mu piran king. E a rabuna u'usi sina ri taa tiginu xuvul pana senaso nane fo siak fati nari e xali nari pana rabuna lalangai."

¹⁵ E a angelo aave a xususau, "A mu raarum aava ri taxa ferawai paap pana o a tefin saat taxa nai xuluna, ri fakalimaan a maana rabuna xapiak ti la maana buk pabung, la maana mu bina xapiak e ti la maana pok bina. ¹⁶ E a tun sangafilu aava no xalume xuluna vupung vuung aave, ri fakalimaan a mu piran king, nari e a vupung vuung ri taa baian paaliuan a tefin saat aave e ri taa vil pengane e ri taa siak a marapi e maana mo sina; ri taa ngan a vipin ina e ri taa fanuxe pana fata. ¹⁷ Senaso Piran fo timin a vubuxanan sina lana lamonan siri, ri taa turoxo pana e ri taa vile. Ri taa tavai a vupung vuung pana vepen e gutan siri fefexaxaas sena mu ferawaian sina Piran tafe savat tuuna. ¹⁸ E a tefin saat aava no xalume, nane fakalimaan a saxa bina lava aava paamuian a maana mu piran king ti la xavala."

18

A Bina Lava, Babilon i Taa Kawaasanan: Ri Ferawai Paap O A Bina Ve Malaan Sena Tefin Saat

¹ E lumui ne kaalum e xasa angelo a sivimaan ti la xunavata. Nane toxan a vepen lava e lang faagut

e a maana mu bina ri femalaan sena paanaas pana malang ina roxoyan sina. ² E pana ling molava nane xukulai malaan:

"Fo kawaasanan!

Fo kawaasanan!

Na Babilon aava lava fo kawaasanan!

Pave a mu masalai taa taagul e maana buk vovau saat taa waan.

E maana maanu lalosaat sait, ri tafe nai lana.

³ A bina aapave a malaan sena saxa tefin saat e a maana mu bina xapiak ri bilai fasaat pana

e ri usi a milungan sina e ri ngong pana tamai feruxan sina.

A mu piran king ti la xavala vaxa, ri fesaxaamane.

E a maana rabuna ina faasot ri fo siak a faat xaves pana maana mo mosaat nane vubuk maraane."

A Kelan Ina Galasaan Na Babilon

⁴ E mui ne langai a saxa ling fulaa ti la xunavata a kuus,

"Mi rabuna siak, savatmaan ti lana.

Savatmaan talo nami, mi taa pife milung sena vilaana saat sina

e mi taa pife siak a giisan ina fakasanaman sina.

⁵ Senaso a mu vilaana saat sina ri malaan sena tang put ina xawa

aava modusan sina fe laak xe laa'ui la xunavata.

E a Piran i taa pife la-
mon fepalauan a
vilaana saat aave
fulaa.

⁶ A tefin aave fo vil a maana
mo mosaat e ne vubuk
o a maana mo mosaat
nane fo vile saxa saxa,
a ulaian ina i taa
taragua xe sina.

Nane fo faisoxan a
neng lana lisa e
ne vubuk o a Piran taa
tavai fa'ulie pana lisa
ina neng taragua.

⁷ Nane sang fo tavai nane xa
pana maana mo roxo
paaliu e pana isin lava.
Rao nano, Piran, no taa
tavaie pana mamaxu-
san e fakasanaman a
fexaxaas sena.

Lana lalamonan
sina, nane fuuna
nanomai malaan,
'Nenia ve, ne matalava
tefin, a 'kwiin'.

Ne taa pife waan
nakmaal. Ne pi
tataangiis.'

⁸ E voxo lana yaan saxa
mon a mu fakasana-
man malaan:

a maatan, taangiisan e a
song, ri taa xasliue.

Nane i taa faram
xapinan pana fata
senaso a Piran
aava tiise, a toxan
a gutan molava."

*A Mamaxusan Sina Mu
Rabuna Layaan Ri Xalum A
Fakasanaman Aanabe'*

⁹ "Layaan a mu piran king
ti la xavala, nari aava ri
fesaxaamane e nari aava
ri lamon soxot a maana
mo sina, layaan ri ti xalum
a bun ina fakasanaman

sina, ri taangiis e ri mu-
luxe. ¹⁰ Layaan ri xalum a
fakasanaman sina, ri mataut
paaliu e ri tigena lasuun sena
e ri xukulai,

'Muluxe! Muluxe! Lumua no
bina lava na Babilon
e no toxan a gutan.
Taasaxa naboxo
lana lou modak a
kawaasanaan nano fo
savat mo nabe' mon!'

¹¹ "A mu rabuna ina faa-
sot pana mo xuluna xavala
ri taa taangiis e ri muluxe
vaxa, senaso naboxo piau ta
mataa xena maraan a maana
mo siri ¹² malaan sena 'gol' e
'silva' e faat roxo pana ma-
mareiai molava e mu xix-
iut 'purl'. E piau ta mataa
xena maraan a maana buk
marapi siri: a 'linen' roxo,
a 'silk' o mu marapi vuung
e raf. E piau ta mataa
xena maraan a mo roxo ina
wai ina muli o maana mo
ri vesane pana 'aivori' e
'braas', o mo ina 'aian' o mo
ina faat 'maabal' o maana
mo ina xasa wai roxo. ¹³ E
piaiu ta mataa xena maraan
a maana buk fanganan siri, a
fanganan malaan sena 'sina-
man' e xasano mo xakaarik
malaan e vaxa wain e wel
ina olif e flaua e 'wiit' e bul-
makau e sipsip. E piau ta
mataa xena maraan a vu-
lut aava las faroxo malaan
sena 'mur', 'insens' e 'frenk-
insens'. E piau ta mataa
xena maraan a mo pana
mamareiai molava malaan
sena mu 'hos' e 'kaaris' e
mu rabuna yaasok aava xas-
anofuna ri vubuk maraan
nari.

¹⁴ "E voxo a mu rabuna ina
faasot ri taa ferawai paap
malaan, 'Nano, no malaan

sena saxa wai lava aava boak e fuua, taasaxa piau ta xalana. A maana mo roxo pana mamareiai molava siim e a isin lava siim ri fo malit xasema e ri taa pife ulaa fulaa.’¹⁵ A mu rabuna ina faasot aava ri fo faasot pana maana mo xapiak xe sina e ri fo faxuvul a maana faat siri sena, ri taa tigina lasuun paaliu e ri taa mataut xasingit sena maasaxan sina. E ri taa taangiis e ri taa muluxe¹⁶ e xukulai malaan:

‘Muluxe! Muluxe! Lumua no bina lava e no pis nano xa pana marapi roxo ina ‘linen’ e marapi raf. E a mausan siim a rarapak pana mo ina ‘gol’ e xixiut ‘purl’ e maana faat roxo pana mamareiai molava!¹⁷ Taasaxa naboxo, lana lou modak, a maana mo no maraane pana mamareiai molava ri fo kawaasanan e ri fo malit!’

“A maana paamua ina xaati vaxa e nari xapiak aava ri falet xolai xuluna mu xaati, a mu rabuna ina faisok xuluri e nari aava ri faxuvul a faat siri pave vaxa, ri taa tigina lasuun.¹⁸ E layaan ri xalum a bun ina fakasanamaan na Babilon, ri taa kuus malaan:

‘Piau ta bina lava fulaa malaan sena fe waan, bo?’

¹⁹ “Ri taa tapin a pof xe laa’ui xuluna puturi e muluxe e ri taa taangiis. Ri taa xukulai:

‘Muluxe! Muluxe! Lumua no bina lava e a maana paamua ina xaati, ri siak a faat xaves pana faisok siim. Taasaxa, lana lou modak, nano, no fo tagalas.’

²⁰ E a ling ti la xunavata a kuus fulaa,

“Faamamaas sena, nami lana xunavata! Nami mu rabuna mi namkai, nami mu yaamut e nami mu fefeng sina Piran, mi faamamaas. Senaso a Piran a lamon fa’uli a maana vilaana saat aava tefin aanabe’ fo vile xe simi e nane fo tiise.”

²¹ E mui a saxa angelo tateak a yaas a faat molava. A faat aave a fexaxaas sena ‘wil’ ina ‘kaar’. E nane tapine xe lana laman a a fatutul na Babilon malaan:

“A bina lava, na Babilon, i taa tu tapinan malaan e piau ta mataa taa tingin fulane.²² E voxo a felingaian ina tungaal e tafiu e a mo aava ri xalie pana ‘haap’ e a yanganan vaxa, ri taa malit sena e piau ta mataa taa langai fulan nari. A rabuna ina vavesai ri taa pife faisok fulaa pave. E a felingaian ina faigotanaana fanganan i taa pife savat lana bina aave fulaa.²³ E a malang ina laam taa pife lang fulaa lana e a ling ina mataa fa’ui e tefin fa’ui aava re xaveak tamai i taa

malit paaliu lana bina aave. Lumua a mu rabuna ina faaʔot ti la bina aave ri mu matalava ina xavala xapiak e ri familung a mu rabuna ti la maana mu bina xapiak pana lotu bit ti la bina siri.
²⁴ A rabuna ti la bina aave ri fatalatiu a ria ina mu rabuna ina kuus fatuxai e a mu rabuna fatak. E ri fufuna maatan sina mu rabuna aava ri fo punuxan xuluna xavala.”

19

Nari La Xunavata Ri Nangus A Piran

¹ E lamina mo aanabe' ne langai a felingaian lava ina malila aava ri waan la xunavata. E ri xukulai malaan:

“Aaleluya! A fakaaxupan e malangan e gutan, a mo talatul aanabe' ve sina Piran sitaara² e a maana lamonan sina ri fatak e ri tuuna. Nane lamono i taa kawaasan a tefin saat lava aava fo familung a maana rabuna xapiak ti la xavala pana vilaana ina tamai feruuxan sina. Nane fo sui a tefin aave pana fakasanaman sena ria ina mu sisiak sina Piran aava nane tiuane.”

³ E a malila ri xukulai fulaa, “Aaleluya! A bun ina fakasanamaana i taxa laak vulai, vulai.”

⁴ A mu matalava sangafilu taragua pana talafaat e a mo to talafaat ri bukaak e ri nangus a Piran aava taxa nai xuluna ivin lava. E ri xukulai malaan:

“A tuuna paaliu; Aaleluya!”

⁵ E a ling a savat ti lana ivin lava e a kuus malaan:

“Nangus a Piran sitaara, nami mu sisiak sina, nami aava mi mataut sena e mi vil a faisok sina, nami mu matalava e mu mataa palau, nami xapiak mi taa nanguse.”

⁶ E mui ne langai a felingaian ina tang malila e a felingaian siri a molava malaan sena mu xaing molava la nonamaat e malaan sena tang vabarak. E ri xukulai faagut malaan:

“Aaleluya! A Tang Piran sitaara pana maana gutan xapiak, nane taxa waan paamuina maana mo xapiak.
⁷ Taara taa faamamaas e nanam pana. Taara taa nanguse. A yaan ina tamaian sina Natuna Sipsip fo savat xo, e a tefin sina* fo faigotan nane xa. ⁸ E a tefin aave sina fo siak a marapi ina ‘linen’ pasak paaliu e pife vusiit famodak xena pis nane xa pana.”

(A marapi ‘linen’ a fakali-maan a maana vilaana roxo fatak sina mu rabuna aava ri namkai se Yesus.)

⁹ E mui saxa a savat e pana ling aava ne fo langaie

* 19:7: A tefin aanabe' ve a mu rabuna aava ri namkai se Yesus.

ti lana ivin lava, a xuusau, "Xaleie: Nari aava ri fo xelan xe la Fenamo ina Tamajian sina Natuna Sipsip, ri taa faa-mamaas!" E nane kuus fulaa, "Nabe! a ferawaian fatak sina Piran."

¹⁰ Layaan ne langaie, ne mati turung la kana xena nanguse. Taasaxa nane fa-seia, "Muta vil malaane! Nenia vaxa, ne sisiak malaan sema e malaan sena mu tiam aava ri tao fatateak a lagasai se Yesus. Nangus a Piran mon! Senaso a lagasai se Yesus ve a fufuna e malasuf ina vilaana kuus fatuxai!"

A Matalava Xuluna 'Hos' Pasak

¹¹ Nenia, ne ti kaalum e a xunavata a waan talakas la mataak e la noga a 'hos' pasak taxa tigina. E a mataa aava nai xuluna ri xalie pana Mataa Ina Tuunayan e Mataa ina Bilai Faroxo Mon. Senaso nane fexaxaas sena tiis a maana rabuna pana vilaana roxo xasingit sina e sip a mu xaiyaas sina. ¹² Ne xalum a ro matana re malaan sena radaam ina fata e xuluna putuna nane toxan a maana ligilot ina maana vepen lava sina. E toxan a isin lava aava piau ta mataa a masam sena, fo xaleian xuluna. Nane sang mon a texaas sena. ¹³ Nane toxan a marapi aava fo timinan lana ria. E a isina mataa aave ri xalie pana Ferawaian Sina Piran. ¹⁴ A mu rabuna ina fevisan ti la xunavata ri usie. Nari vaxa, ri nai xuluna 'hos' pasak e ri pis nari xa pana marapi 'linen' pasak e roxo e pife vusiit famodak. ¹⁵ E ti la valana matalava siri,

a pinis fafangan a savat xena sip galas a maana mu bina xapiak. Malaan sena ferawaian lana Yanganan Taragua:

"Nane taa paa-muian nari e sip nari pana vam 'aian'."

A faisok sina matalava aave a malaan: nane i taa paas mimit faagutan a mu xaiyaas sina. I taa paas mimit nari malaan sena mataa taxa paas mimit a xalana wain xena faxalit a maraleian molava sina Piran aava toxan a maana gutan xapiak.

¹⁶ E xuluna marapi sina e xuluna kana xe laa'ui nane toxan a saxa isin a xaleian malaan:

"A Piran King Paamua sina mu piran king e Memai Paamua sina mu memai."

A Fevisan

¹⁷ E ne xalum a saxa angelo taxa tigina lana ngaas e nane kuup pana ling molava xe sina mu maanu aava ri taxa lif xolai:

"Filimaan! Faxuvul! Senaso a fenamo lava sina Piran taxa tangpat.

¹⁸ E voxo mi taa ngan a vipin ina mu piran king e mu paamua e mu matalava ina fevisan.

E vaxa mi taa ngan a vipin ina mu 'hos' e nari aava ri nai xuluri e a maana buk rabuna, mu paamua e mu sisiak, nari pana isin e nari mataa palau."

19 E mui ne xalum a vupung patak aava savat ti la laman e a maana piran king ti la xavala pana maana mu rabuna ina rawen siri. Nari xapiak fo faxuvul xena fevis xuvul pana Mataa Fatak aava nai xuluna 'hos' pasak e mu rabuna sina.

20 Taasaxa, a vupung patak fo yotan xuvul pana yaamut sina aava fo vil a maana mo fa'ipul xana. Pana mo fa'ipul sina, nane fo familung a maana rabuna aava ri nangus a maaradaang ina vupung patak e ri fo siak a fakalimaanana sina. E nare, re waan to lunai e mu angelo ri tapin nare xe lana Ulim Ina Fata aava raam pana 'salfa'.

21 E mu rabuna xapiak sire, a pinis ti la valana mataa aava nai xuluna 'hos' pasak, a punuk nari. E mu maanu ri maasi pana nganaana vipin sina mu mamaat. mu mamaat.

20

A Vipisan Si Setan

1 E lumui ne xalum a angelo a sivimaan ti la xunavata e nane toxan a saxa 'ki' ina Tang Vaa'ul e taxa tao a tang 'sein' molava la mana.

2 E nane yot a tang tiui saat, a tiui ti kawai mupiis, nane ve na Vovau Saat aava na Setan. E a pise pana tang 'sein' sina talo i taa waan malaan fefexaxaas sena mariaas 1,000 tafe liu.

3 E a angelo aave a yote e tapine lana Tang Vaa'ul. E nane pis fatateak a matana Vaa'ul e timin a vutlut xuluna. Nane vile xena ti votan na Setan talo i taa pife

familung a maana rabuna fulaa fefexaxaas sena mu mariaas 1,000 tafe liu. Lamina yaan aapave na Setan i taa mulusan xena sangas xolai famodak fulaa.

A Yaan Mata Ina To Fa'ulaian

4 E nenia, ne xalum a mu rabuna aava ri toxan a faisok ina tiisan, ri taxa nai xuluna mu ivin lava siri. Mui ne xalum a vovau ina mu rabuna aava ri fo kuusan a roxoyan si Yesus e a ferawaian sina Piran. A mu xaiyaas sina Piran ri fo punuk nari pana patalaana puturi. Nari aave ri pife nangus a vupung patak o a maaradaang ina. E ri pife siak a fakalimaanana sina la nori o la mari. E nari xapiak aave, ri to fa'ulaa e ri nai paamua xuvul pa Memai Yesus fefexaxaas sena mariaas 1,000 tafe liu.

5 Nabe' a Yaan Mata ina To Fa'ulaian. A xasanofuna ri taa waan la mamaat e ri taa pife to fa'ulaa fefexaxaas sena mariaas 1,000 aave tafe liu.

6 Nari aava ri toxan a nobina lana Yaan Mata ina To Fa'ulaian, ri taa faamamaas. A fataraguaiana Maatan piau ta gutan xe siri, taasaxa ri taa vil a faisok ina mu priis sina Piran e si Kraiss e ri taa paamua xuvul pare fefexaxaas sena mariaas 1,000.

A Yaan Fataxapiak Si Setan

7 Layaan a mariaas 1,000 fo liu na Setan i taa mulusan ti lana vipisan sina⁸ e nane taa falet xolai xena familung a maana mu bina xapiak; lu

puaa, lu pul, lu paa, e lu kol. I taa xali nari pa Gog nare Megog e i taa faxuvul nare xena fevis fulaa. A xakatan ina mu rabuna sina i taa malaan sena xakatan ina gun faasilak la taas. ⁹ Ri taa sangas palas a xavala e ri taa fakalivan a bina sina mu rabuna sina Piran, a bina aava nane vubuxan xasingite. Taasaxa fata i taa sivimaan ti la xunavata e i taa ram xapin a rabuna si Setan. ¹⁰ E na Setan aava familung nari, a mu angelo ri taa tapine xe lana Ulim Ina Fata aava raam pana 'salfa', a ulim a vupung patak e yaamut bit sina re fo tapinan lana. E rutul taa waan pave pana maasaxan la maana paanaas e la maana vung vulai, vulai.

A Yaan Ina Tiisan Lava

¹¹ E ne ti kaalum e ne xalum a saxa ivin lava pasak. E Saxa malaan sena mataa taxa nai xuluna. A xavala e mu vata ri pife fexaxaas sena waan la nobina sina e ri malit paaliu, ri pife savat fulaa. ¹² E ne xalum a mu rabuna aava ri fo maat, a mu matalava e mu valagof, ri taxa tigina la nona ivin aave e a mu buuk ri waan talakas. A xasa buuk lava a waan talakas pave sait, ri xalie pana Buuk Ina Toyan. E a mu rabuna aava ri fo maat, ri tiisan pana so ta mo ri fo vile aava mu angelo fo xaleie lana mu buuk aave. ¹³ A laman a mulus tapin a maamat aava ri taxa waan lana. A maatan e a bina 'Hel' vaxa, re mulus tapin a mu mamaat aava ri taxa waan lana. E mu

mamaat saxa saxa a tiisan pana so ta mo nane fatak fo vile. ¹⁴ E mui, layaan re gof, a maatan e a bina 'Hel' re tapinan xe lana Ulim Ina Fata. A Ulim Ina Fata aanabe¹ ve a Fataraguiaana Maatan. ¹⁵ Tamo a isina saxa mataa pife waan lana Buuk Ina Toyan, nane vaxa, i taa tapinan xe lana Uli

21

A Xunavata Fa'ui E Xavala Fa'ui

¹ E naboxo ne xalum a xunavata fa'ui e xavala fa'ui. Senaso a xunavata mata e xavala mata, re fo taxapus e a laman vaxa pife waan fulaa. ² E ne xalum a Bina Taap, na Jerusalem fa'ui aava Piran a lisan fasivimaane ti la xunavata. E a bina aapave a malaan sena tefin fa'ui aava famaas nane xa xena fafaamamaasaana mataa sina la yaan ina tamaian sire. ³ E ne langai a ling ti la ivin lava taxa kuus faagut:

"Naboxo a bina ina taagulan sina Piran taxa waan la palou ina rabuna e nane taa taagul xuvul pari. Nari, ri taa rabuna sina e nane xa i taa waan la palou iri e i taa Piran siri. ⁴ Nane taa saf tapin a raarum ti la matari. E maatan e mamaxusan e taangiisan e maasaxan ri taa malit paaliu senaso a mu vilaana ti kavai ri taxapus naboxo."

⁵ E nane aava taxa nai xuluna ivin lava a kuus, "Nenia, ne taxa vesan a maana mo

xapiak, ri taa fa'ui.” E nane faseiau, “Xalei a ferawaiian aanabe! senaso a mu vapaling aanabe! ri fatak e ri tuna paaliu.”

⁶ E nane xuusau, “A taxapus xo! Nenia, ne Elfa e ne Omega, ne Paamua e ne Fataxapiak. Nase! ta mataa aava ma'liu, ne taa tavai xatame pana raarum ti la matana raarum ina toyan. ⁷ Nane aava xasliu a maana mo ti la xavala lana toyan sina i taa siak a maana mo roxo ne fo ferawai pana, e nenia, ne taa waan a Piran sina e i taa lak siak. ⁸ Taasaxa nari aava ri faatasu pana usiau e ri pife namkai sega e nari aava ri vil a mo mosaat malaan: ri punuk mataa, tamai feruuk, vibit, neneng e ri nangus a mu piran bit; a nobina xana maana rabuna malaan ve a Ulim Ina Fata aava raam pana 'salfa'. A mo aanabe! ve a fataraguiaana maatan.”

Saxa Angelo A Faxalit Na Jon Pana Bina Taap

⁹ E saxa angelo ti la palou ina mu angelo pisiguak aava ri fo mo tao a mu 'dis' pisiguak aava bas pana mu giisan fataxapiak ina maraleian sina Piran, nane a savat e xuusau,

“Filimaan, ne taa faxalit nano pana tefin i taa tamai,” sina Natuna Sipsip.”

¹⁰ E nane yaasau pana Vovau Xaradak xe la saxa put a molava e modus. E nane faxalitou pana Bina Taap, na Jerusalem, i taxa sivimaan

sena Piran ti laa'ui la xunavata. ¹¹ E a bina naang a lang faagut pana malang sina Piran. E a malangan ina a molava malaan sena faat matavas paaliu pana mamareiai lava aava ri xalie pana jaaspa. ¹² E a bina aave a toxan a vaabat molava e modus pana matana yalaxau sangafilu saxa pana taragua. E maana matana yalaxau saxa saxa ri toxan a angelo saxa a faxatange. E xuluna mu matana yalaxau saxa saxa aave ri toxan a saxa isin ina mu pabung sangafilu saxa pana taragua ti Israel. ¹³ A toxan a matana yalaxau talatul xe lana vaabat lu paa, a matana yalaxau talatul xe lana vaabat lu puua, a matana yalaxau talatul sait xe lu pul e a talatul fulaa xe lu kol. ¹⁴ A vaabat ina bina a toxan a fufuna faat sangafilu saxa pana taragua lapaana e a maana faat saxa saxa aave ri toxan a isin ina mu yaamut sangafilu saxa pana taragua sina Natuna Sipsip.

¹⁵ A angelo aava taxa ferawai xuvul paga, a toxan a newai ina ngangai aava vesanan pana 'gol', rao i taa texaas sena lavayan ina bina, a vaabat ina e a mu matana yalaxau ina. ¹⁶ A mu vaabat talafaat ina bina a mu ngangaian iri a fexaxaas sena. A angelo aave a ngaie pana newai sina e texaas o a vaabat saxa a fexaxaas sena 2,200 kilomita. A palaxan e a modusan ina bina re fexaxaas sait. ¹⁷ E nane ngai a vabaatan

ina vaabat e a texaas o a vabaatan ina a fexaxaas sena 65 mita. A angelo naang taxa ngangai pana xakatan sina e sina mu rabuna senaso re fexaxaas. ¹⁸ A vaabat a vesanan pana faat 'jaaspa' e a bina xapiak pana 'gol' aava matavas paaliu malaan sena 'galaas.' ¹⁹ A mu faat ti la funa vaabat ri toxan a famausan pana maana buk faat xapiak aava mamareiai iri a molava temasaat.

A faat mata ina funa a 'jaaspa'

a fataraguaiaana faat ina funa a max-awa, na 'saafaia'

a fatalatulaana faat na 'aaget',

a fatalafaataana faat a maxawa, na 'emeral'

²⁰ a fapamayaana faat a vuung e pasak, na 'saadonikis'

a fapisaxayaana faat a vuung, na 'kaar-nelian'

a fapisiguakaana faat a xiis, na 'xisolait'

a fapisiktulaana faat a maxawa, na 'beril'

a fapisikfaataana faat a xiis, na 'topaas'

a fasangafiluaana faat na 'xisopas'

a sangafilu saxa pana saxayaana faat na 'haiasin'

e a sangafilu saxa pana taraguaiaana faat a vuung, na 'aamatis'

²¹ A maana matana yalaxau sangafilu saxa pana taragua ina bina, nari saxa saxa a 'purl' saxa.

A salan lava ina bina a vesanan pana 'gol' fatak, a malaan sena 'galaas' aava matavas paaliu.

²² E ne pife xalum ta saxa lifu lotu lana bina aave senaso a Piran Pana Maana Gutan Xapiak e a Natuna Sipsip, nare, re lifu lotu ina bina. ²³ E a ngaas e fulun re piau ta faisok pave senaso a malang ina Piran a lang fapaanaas a bina e a Natuna Sipsip ve a laam ina. ²⁴ A rabuna ti la maana mu bina xapiak ri taa sangas la matavas lana malang ina e a mu piran king ti la xavala ri taa lisan a maana mo roxo siri e a mu isin lava iri xe lana. ²⁵ E mu matana yalaxau ina bina ri taa talakas vulai senaso pave i taa piau ta vung. E voxo ri taa pife xao a matana yalaxau ina bina. ²⁶ A maana mo roxo e maana isin lava ina maana mu bina xapiak ri taa lisane xe lana. ²⁷ E piau ta mo lalosaat taa laak lana, piau paaliu. E ta mataa aava vil ta mo ina mangilan o ta vilaana ina bitan i taa pife laak lana. A mu rabuna aava isiri a xaleian lana Buuk Ina Toyan sina Natuna Sipsip, nari sang mon ri fexaxaas sena laak lana.

22

A Raarum Ina Toyan E

Wai Ina Toyan

¹ E a angelo naang a faxal-
itau pana raarum ina toyan
aava matavas e roxo paaliu.
A raarum aave a savat palau
ti lana ivin sina Piran e a
Natuna Sipsip. ² E a raarum
aave a sivi dal la palou ina
salan lava ina bina aapave.
La ro xasing ina raarum a
wai ina toyan taxa boak. A
wai aave a fafuaa a yaan san-
gafilu saxa pana taragua ina
mariaas saxa. La maana fu-
lun xapiak a toyan a xalana.
E mu paxana wai aave ri
fexaxaas sena vil faroxoi a
maana rabuna ti la maana
mu bina xapiak. ³ A kuus
fatutulan i taa pife savat fu-
laa. A ivin lava sina Piran e
Natuna Sipsip taa waan lana
bina aave e mu sisiak sire ri
taa vil a faisok sire. ⁴ Ri taa
xalum fatak a nona Piran e
i taa timin a isina la nonau
iri saxa saxa. ⁵ A suk taa pife
savat fulaa. E a rabuna pave
ri taa pife lamon pana laam o
malang ina ngaas senaso Pi-
ran, nane xa i taa fapaanaas
a bina siri. E ri taa paamuian
a rabuna vulai, vulai.

⁶ E a angelo naang a xu-
usau malaan, “A mu ferawa-
ian aanabe' a fatak e tuuna.
A Memai, a Piran sina maana
vovau ina mu rabuna aava
ri kuus fatuxai, nane fo feng
a angelo sina xena faxalit a
mu sisiak sina Piran pana so
ta mo ri taa savat faasilak
maan.”

Na Yesus I Taa Filimaan

⁷ “Faxatang! Nenia, ne taa
savat fa'ipul! A mataa aava
usi fatak a maana ferawaian

lana buuk aanabe' i taa faa-
mamaas.”

⁸ Nenia Jon, ne fo langai
e ne xalum a maana mo
aanabe'. E layaan ne lan-
gaie e ne xalume, ne poxo
bukaak la kana angelo aava
faxalitau pana, rao ne nan-
guse. ⁹ Taasaxa nane faseiau,
‘Muta vil malaane! Nenia,
ne saxa sisiak malaan sema
e mu tiam aava mu rabuna
ina kuus fatuxai e nari mu
rabuna aava ri usie fatak
a mu ferawaian lana buuk
aanabe'. Nangus a Piran!’

¹⁰ E nane xuusau fulaa,
“Muneta paabefan a kuus
fatuxaian aava waan lana
buuk aanabe' senaso a yaan
ina savatan siri a faasilak.
¹¹ A mataa aava bilai fasaat,
ta'ulane i waan su malaan. A
mataa a fuuna usi a vilaana
lalosaat, ta'ulane i waan su
malaan. A mataa aava bilai
faroxo, ta'ulane i waan su
malaan. A mataa a fuuna
usi a vilaana fatak e tuuna,
ta'ulane i waan su malaan
vaxa.”

¹² “Faxatang! Nenia, ne
taa savat fa'ipul e maana
mo siak taxa waan xuvul
paga. Ne taa tavai a maana
rabuna xapiak pana mo fex-
axaas sena vilaana siri saxa
saxa. ¹³ Nenia, ne Elfa e
ne Omega, ne Tangpat e ne
Taxapusan, ne Paamua e ne
Fataxapiak.

¹⁴ “Nari aava ri xamak a
marapi siri, ri taa faama-
maas. Senaso ri fexaxaas
sena laak la matana yalaxau
ina Bina e laak lana Bina
Lava e ri taa murul a xalana
Wai Ina Toyan lana. ¹⁵ A
mu rabuna saat ri taa waan
lamalei, nari aave ri malaan

sena piu aava ri vil a mo lalosaat. E nari sait aava ri vil a maana vilaana malaan; ri xel a rongan o masalai xena yirin o neng; ri tamai feruuk o ri punuk mataa o ri nangus a piran bit o ri vubuk usi a vilaana ina bitan.

¹⁶ “Nenia na Yesus, ne fo feng a angelo xe siim talo no taa kuusan fasavat a ferawaian aanabe' xe sina mu fetinan. Nenia, ne fufu Devit e ne xuxul sina sait e nenia, ne Sakiyaan, a vapara ti la paa-nen lolof aava lang faagut.”

¹⁷ A Vovau Xaradak e a tefin fa'ui ina tamaian, re kuus, “Filimaan!” E nari aava ri langai faroxo, nari sait ri kuus, “Filimaan!” Nase' ta mataa a ma'iu, nane fexaxaas sena filimaan xena siak xatam a raarum ina toyan. Nase' ta mataa a vubuk filimaan, a roxo move, i taa filimaan.

¹⁸ Ne fasei nami aava mi

langai a ferawaian ina kuus fatuxai lana buuk aanabe': tamo ta mataa taa timin a ferawaian patak xuvul pana, a Piran taa tavaie pana mu giisan lava aava buuk aanabe' fo kuusane. ¹⁹ E vaxa, tamo ta mataa taa vis tapin a saxanu ferawaian ina kuus fatuxai lana buuk aanabe' a Piran taa siak tapin a nobina sina ina laaxan xe lana Bina Taap e i taa pife murul a xalana Wai Ina Toyan aava fo kuusanan lana buuk aanabe'.

²⁰ Nane aava kuus o a maana mo aanabe' a fatak, nane taxa kuus malaan, “Tuuna, nenia, ne taa savat fa'ipul!”

“A tuuna! Filimaan, Memai Yesus.”

²¹ Nenia, ne vubuk o a xakaavangan xatam sina Memai Yesus i taa waan xuluna mu rabuna sina Piran. A tuuna paaliu; pevoxo!